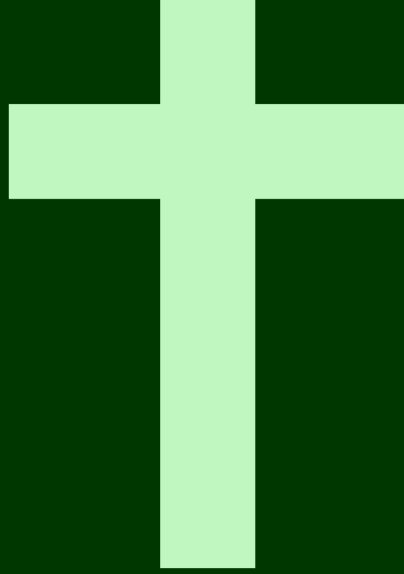

Tū'ún xuva kō vatā ó
ntáka'an ña ñuú
Coatzospan

New Testament in Mixtec, Coatzospan (MX:miz:Mixtec,
Coatzospan)

Tũ'ún xuva kō vatā ó ntáka'an ña ñuú Coatzospan
New Testament in Mixtec, Coatzospan (MX:miz:Mixtec, Coatzospan)

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Coatzospan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Coatzospan

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
8f775598-56d9-56fd-966e-15e054d2f275

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	43
SAN LUCAS	72
SAN JUAN	119
HECHOS	152
ROMANOS	195
1 CORINTIOS	213
2 CORINTIOS	230
GÁLATAS	241
EFESIOS	247
FILIPENSES	253
COLOSENSES	257
1 TESALONICENSES	261
2 TESALONICENSES	265
1 TIMOTEO	267
2 TIMOTEO	272
TITO	276
FILEMÓN	278
HEBREOS	279
SANTIAGO	292
1 PEDRO	297
2 PEDRO	302
1 JUAN	305
2 JUAN	310
3 JUAN	311
JUDAS	312
APOCALIPSIS	314

Tū'un é vā'a iña Xuva ko e xntée na'a San Mateu

*Tatá vi'i Jesucristu
(Lc. 3:23-38)*

¹ Xu'u é Mateú u ne, i'a kaka'án u iña táta vi'i Jesucristu, i'xá ika Dāvii, i'xá ika Ābraan.

² Xíó i'xá Ābraan é nani Īsaa; xíó i'xá Isaa é nani Jācoo; xíó i'xá Jacoo é nani Jūdaa; xíó ení ña di. ³ Xíó i'xá Judaa é nani Fare ní Zara (di'i ña ne, Tamaa nani ña); xíó i'xá Fare é nani Ēruun; xíó i'xá Eruun é nani Āraan; ⁴ xíó i'xá Araan é nani Aminādaa; xíó i'xá Aminadaa é nani Nāsuun; xíó i'xá Nasuun é nani Sālmūun; ⁵ xíó i'xá Salmūun é nani Boó (di'i ña né, Raa nani ña); xíó i'xá Boo é nani Ōbeé (di'i ña né, Ruu nani ña); xíó i'xá Obee é nani Isāii; ⁶ xíó i'xá Isaii é nani Dāvii, ña e kúvi rei. Ēni vi'i rei Davií san ni ñadī'i kii, ñadī'i Uriá, ne, xíó i'xá ña é nani Salāmuun.

⁷ Xíó i'xá Salamuun é nani Robōaan; xíó i'xá Roboan é nani Ābia; xíó i'xá Abia é nani Āsa; ⁸ xíó i'xá Āsa é nani Josāfaa; xíó i'xá Josafaa é nani Jōraan; xíó i'xá Joraan é nani Ūzia; ⁹ xíó i'xá Uzia é nani Jōtaan; xíó i'xá Jotaan é nani Ācaa; xíó i'xá Acaa é nani Ezēquia; ¹⁰ xíó i'xá Ezequia é nani Manāsee; xíó i'xá Manasee é nani Āmuun; xíó i'xá Amuun é nani Jōsia; ¹¹ xíó ūun i'xá Josia é nani Jecōniá ne, xíó ení ña di. Ntoo ña ntuvi dá xee ñá'a, ña ñuú Babiloniá san ne, kue'en ní'i ña ña Israeé san ñuú ña kán é nantō'o ña ña.

¹² Dā rkontūvi xíó i'xá Jeconia é nani Salátiee; xíó i'xá Salatíe é nani Zorobābee; ¹³ xíó i'xá Zorobabee é nani Abiūu; xíó i'xá Abiūu é nani Eliāquiin; xíó i'xá Eliāquiin é nani Āsoo; ¹⁴ xíó i'xá Asoo é nani Sādo; xíó i'xá Sadoo é nani Āquiin; xíó i'xá Aquiin é nani Eliūu; ¹⁵ xíó i'xá Eliūu é nani Lāzaa; xíó i'xá Lazaa é nani Mātaan; xíó i'xá Mataan é nani Jācoo; ¹⁶ xíó i'xá Jacoo é nani Jōseé, divi xii

Mariá. Mariá sán ne, di'i Jēsuú, divi ñā é kākā'an o é Cristu, ña é taxnuu Xuva kō.

¹⁷ Xíó ūxkimi úvata ñā nté Ābraan un tsi nté Davii. Xíó tuku uxkimi úvata ñā nté Davii un tsi da nté kue'en ní'i ña ña Israeé san ñuú Babiloniá ne, xíó tuku uxkimi úvata ñā un tsi da nté ntūvi e káku Cristú san.

*Dā káku Jesucristu
(Lc. 2:1-7)*

¹⁸ Dukuan ō kúvi da káku Jesucristu: Mariá, di'i Jēsuú ne, e xé'e ñā xu'u ña e tánta'a ña ni Jōseé ne, ntá tsi di'na dá kuntuo ní'i tā'an ña ne, kūtuni ña tsí ñu'u i'xá ña kuenta iña Espíritū Sántū san. ¹⁹ Dōo va'á ña'a xii ña Joséé san. Ña ni ntío ña é kākā'an káni ña'a san iña Mariá. Dukuān né, dē kuení ña é diin diin tsi naxtuví mii ña ña. ²⁰ Ntá tsi da ñi kadē kuení ña ne, xéé ūun ánje Xuva kō ñuú éni kán, kaka'an ña:

—Jōsee, i'xá ika Dāvii, ñá ku u'vī o é nākī'in Mariá é kuví ña ñadī'i o, tsí i'xa é nakāku ña ne, ñu'u kuenta iña Espíritū Sántū san. ²¹ Nakāku ña uun i'xa tií ne, xntēén diví í é Jēsuu, tsí divi ñā é nakakū ñá ña ñuú ña, ña é iō kuetsí i —ka'an ánje san.

²² Un ntī'i sá'a kúvi vata koo é kūntaa é kākā'an ña é ka'án naa Xuva ko:

²³ Ku'un i'xá uun ñadī'i kuetsí, ña é vāta kiní ñatíi ne, nakāku ña uun i'xa tií é kunani ña Emānuée,

ka'an ña. Emanueé ne, kani tú'un: Xuva kō nuu mé'ñu ña kō.

²⁴ Dā ntóto Joséé ne, dē ntaa ñá vatā ó kaka'an ánje Xuva kō san. Nākī'i ñá ñadī'i ña, ²⁵ ntá tsi ña ni kántoo ní'i tā'an ña da nté ita ntí'xin ntuvi e káku i'xá ña. Xnteē ñá diví í é Jēsuu.

2

*Dā ixkoto ní'ni ña e dōo ki'in iní i san
Jesuu*

¹ Káku Jesuu ñuú Beleen ntuvi dá inúu rei Heróde ñuú tsikan. Kidáa né, éka ña e dōo ki'in iní i san ñuú e dōo ikā ne, xéé ña ñuú Jerusaleen. ² Ntátsixe'e ñā:

—¿Mí'i ntu tūví rei iña ñá Israee, ña é dá ve káku san? Iní ntí kímí e kéne e tá'xi kuenta iña ña nte ñuú ntí kán.

Dukuān é vē'xí nti é kunūu iní nti ña —ka'an ña.

³ Dā téku rei Heródē sán ne, dōo dé kuení ña, ni ūn ntíí ntíí ña ñuú Jerusaleen. ⁴ Kāna ña un ntíí ntíí tó'ō dutú san nī mastrú leí san, tsixe'e ña ña:

—¿Mí'i ntu kaku ñá nani Cristu, ña táxnuu Xuva kō? —ka'an ña.

⁵ Ntáka'an ñá ni ña:

—Ñuú Beleen é kāduku ntée ñuú Judea, tsí kuan ō ka'an ñá ka'án naa Xuva ko kídaā:

⁶ Divin, ñuú Beleen é tūvín ñuú Judaa, ka'nun vata ntáa é un ntíí ntíí ñuú na'nu

mí ntoo ña ntádē kú've ñuú Judaa.

Ntá tsi díí díí ka kuiko ñu'u ñá'a o, tsí nte ñuú o kan vē'xí uun ña'a, ña kada kú've iña ña'a ko, ñá Israeé san.

Kuan ō ka'an ña —ka'an ñá'a san.

⁷ Kidáā né, kāna xu'u Heródē ña dōo ki'in iní í san, tsixe'e ña ña nee ntúvi nti'xe é kii díto kímí san. ⁸ Kidáā né, taxnūu ña ña ñuú Beleen san, kaka'an ña:

—Kue'ēn ntó, nantuku vā'á nto i'xá san. Te nāni'i nto í ne, taxnūu nto tú'ūn vata koo é kikunúu ini kó i di —ka'an ña.

⁹ Dā téku ña é kāka'án rei san ne, kué'ēn ká ña. Iní ña tsí diví kímí e iní ña ñuú ña kān né, odo nūú nuu ña, kué'ēn da nté xee mí tuví i'xá san. ¹⁰ Dā iní ña kímí sán ne, ñá tē nté kaa diní ña.

¹¹ Dá kúk'vi ña má vi'i kān né, iní ña i'xá san ni dí'i i Māría ne, inchiti ña mí tuví ne, inūu iní ña i. Nākaán ña etun ñá ne, xé'e ña i'xá san doméni e kúvi oro, ni kútú, nī cho'o vídin e dōo nuu á'vi. ¹² Kidáā ne, xé'e Xuva ko ūn xēni é kāka'an é ña ku ntiko koó ña mí tuví Heródē. Dukuān ne, tuku itsi kunú'u ña.

Dá kué'en Jéssu ñuú Egító

¹³ Dā kunú'u ña ne, iní Josee ánje Xuva kō ñuú éni kān. Ka'an ánje san:

—Nakuntísin, ki'in i'xá san ni dí'i í né, kue'en náne'en ñuú Egító. Ikan kuntōo nto da nté kā'án u ni ō. Tsi kí'xi rei Heródē é nantuku ña i'xá san é ka'ní ñá i —ka'an ña.

¹⁴ Nákuntísi ña ne, kí'i ña i'xá san ni dí'i í, kue'en ní'i ña ña ñuú Egító, kuān te niñu. ¹⁵ Ikān tsi kantōo ña dá nté xi'i Heródē san. Sá'a kúvi vata

koo é kūntaa é kāka'an ñá'a, ña é ka'án naa Xuva ko nte kídaā: “Nté ñuú Egító nákaná u i'xá ko”, ka'an ña.

Dā táxnuu Heródē é kúvi ntí'i i'xa tíi san

¹⁶ Dā kútuni Heródē tsí ña ni de ntáa ña dōo ki'in iní í san ne, kúdiin kué'en ña. Taxnūu ña sntadun é ka'ní ñá un ntíí ntíí i'xa tíi é ntoo ñuú Beleen, ni ñuú é ntoo etsin ikān, i'xa é ió uvi kuia í, ō é díí ka kuetsí, vata ō ita ntí'xin ntuvi é ka'an ña dōo ki'in iní í san.

¹⁷ Kidáā né, kūntaa vata ō ka'an ña é ka'án naa Xuva ko nte éma tsi, ñá nani Jerēmia:

¹⁸ Díto un tsi nte ñuú Ramaa ntákachu'u ntáa ña, ntaéku ña. Un ntíí ntíí ñadí'i Israeé ne, ntaéku nteé ña i'xá ña.

Ña ni ntío ña ntuka'nu iní ña,

tsí é xi'i ntí'i i'xá ña,

ka'an ña.

¹⁹ Ntá tsi dá xi'i Heródē ne, kéní Josee é xee uun ánje Xuva kō, kaka'an ña:

²⁰ —Nakuntísin, ki'in i'xá san ni dí'i í, kunú'u nto ñuú Israeé, tsí e xi'i ña é ncho ka'ní i'xá san —ka'an ña.

²¹ Nákuntísi ña ne, kí'i ña i'xá san ni dí'i í ne, dá kunú'u ña ñuú Israeé.

²² Ntá tsi dá téku ña é diví tsi i'xá Heródē, ñá nani Arquēlau, nakunúu ña naa ñá ne, ú'vi ña é ntiko koó ña. Kútuni ña ñuú éni kān ne, da díta ña itsi ñuú Galilea. ²³ Kué'en ña, kúkuntóo ña ñuú é nani Nazāree. Dukuan ō kúntaa é kāka'an ña é ka'án naa Xuva ko kídaā: “Ka'an ñá'a san tsí nazarenu ña”, ka'an ña.

3

Dá kāka'an ntódo Juaan Bautista

ñuú itsí kān

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Ntuvia tsikán ne, xéé Juaan Baūtista ñuú itsi é nani Jūdea, kaka'an ntódo ña,

² kaka'an ña:

—¿Nativí iní nto, tsí e xéé etsin ntuvi é kí'xi Xuva ko, kixkadā kú've ña! —ka'an ña.

³ Ña é ka'án naa Xuva ko kídaā, ñá nani Isāiá ne, kaka'an ñá iña Juaán san dá kāka'an ña:

Dító tatsin ūn ña'a, ña e dōo ntii káka'an ñuú itsí kān:

“Nakōo tú'vē ntó itsi Xuva kō; Ntantaa ntó itsi ña”, ka'an ña, ka'an Ísaiá san.

⁴ Ínūú Juaán san doo e kúvi idi kameu. Ñi í'xi ña ne, ñi kúvi di. Skuntí ini é'xi ña ne, ini xi'i ñá ntudin ñuñu. ⁵ Un ntí ntí ña'a, ña ntoo ñuú Jerusaleén ni ñuú Judeá, ni un ntí ntí ñuú é ntoo etsin nú ntúte ka'nu é nani Jórdaán ne, kué'en ñá mí nuu Juaán san. ⁶ Natívi ini ña kuétsi ñá ne, da itsi ntute ña nta'a Juaán san nú ntute ka'nu san.

⁷ Ntá tsi dā ini Juaán san tsí títin ña fariseú san nī ña saduceú san xée ñá é kútsi ntute ña ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Ntō'lo é tatá koo kúvi nto! ¿Xoó ntu kaka'an í ni ntō é kūnu nto é ña ní'i nto é nto'lo nto nta'a Xuva kō? ⁸ Vii nto é vā'á vata koo e díto é natívi ini nti'xe nto. ⁹ Ná ku ka'án nto: “Ntí'í ne, Abraan úva ikā nti”, é kuān o ntáka'an nto. Tsí kaka'án u ni ntō tsí kúvi vii Xuva kō é ntāda ña xuú san í'xá Abraán, tē dí ntio ña. ¹⁰ É iō tu've kaá ntee é nakīn ña utun san. Da nēe ka utun é ña ta'xi kiti va'á ne, nakīn ña ne, dá ka'mi ña. ¹¹ Xu'ú ne, ntute kadá'vi ú nto dá kanakutsi ntute ú nto é natívi ini nto kuétsi ntō, ntá tsi ña é dā vé vé'xi ne, díi ka ka'nu ña é xu'u. Ntē ña vá'a u é kuidō ú nti'xen ñá. Divi ña ne, Espíritū Sántū san ni ñu'ú dá'vi ña nto. ¹² Ni'i nta'a ña utun é kākani ña kiti trigú ne, dá nākaxnú ña é vā'á ne, dá nātsu'un vá'a ña. Ntá tsi e ña kaidiá'vi ne, ka'mi ña me'ñú ñu'u é ña kantá'va —ka'án Juaán san.

Dā itsi ntute Jesuu

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Kidáa ne, vé'xi Jēsuu nte ñuú Galileá, ne, xée ñá nú ntute ka'nu Jordaán san, mí nuu Juaán san, vata koo é kútsi ntute ña nta'a Juaán san.

¹⁴ Ña ni ntío Juaán san é nakútsi ntute ña ña, ne, kaka'an ña:

—Xu'u é kantio ko é divi nto nakútsi ntute nto ko. ¿Vá kúvi ntu é xu'ú nakútsi ntute ú nto? —ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kuan tsí koo, tsí é vā'á o é kāda ntaa o é un ntí'í é kā'an Xúva kō —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'án Juaán san tsí vii ña. ¹⁶ Dā kúvi itsi ntute Jesuú ne, ntii

ña diñi ntute kán ne, ura dú'va tsi i nákaan e dukún kan ne, ini ña Espíritū Xuva kō, é inu ña vata kaa paloma, kátavi ntódo ña ña. ¹⁷ Kaka'an tátsin nte e dukún kán:

—Sá'á é I'xá mii kó e dóo kakuinimá ko. Dōo diní ko ni ñá —ka'an tátsin san.

4

Dā ito nteé tó'ō e ña vá'ā san Jesuu *(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)*

¹ Kidáa ne, íntēka Espíritū Sántū san Jēsuu ñuú itsí kán é kōto nteé tó'ō e ña vá'ā san ñá te kō'xó nteē ña.

² Úvi dikó ntuvi, úvi dikó niñu ña ni e'xi ña ne, kidáa né, kākīn ña. ³ Kidáa ne, xée tó'ō e ña vá'ā san ne, kaka'an ni ña:

—Tē nuu é ntaā i é I'xa Xuva ko kúvin ne, ká'an ni xūú san na ntūví tañú'ū —ka'an.

⁴ Ntá tsi kaka'an Jēsuu:

—É ūve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō: “Ñá te da mii tsí tañú'u kántio ña'a é ní'i ña ntuvi iña ña, tsí un ntí ntí tú'un é kaka'an Xúva kō.” Kuān ó uve na'a —ka'an ña.

⁵ Kidáa ne, kue'en ní'i tó'ō e ña vá'ā san ña ñuú Jerusaleen, mí tuvi xúkun Xuva kō. Xntitsí ña mí'i e díi ka dūkun rki úkūn sán ne, ⁶ kaka'an ni ña:

—Tē nuu é ntaā i é I'xa Xuva ko kúvin ne, nakō'xon kúñu o, tsí uve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō:

Taxnú ña ánje ñá é kuēnta vii ña o. Kurkāa ña o vata koo é ña náki'ín xuu. Kuān ó uve na'a —ka'an.

⁷ Kaka'an Jēsuu ni i:

—Tsí uve na'a xtúku kaka'an Tú'un Xuva kō: “Ñá ku koto ntēen Tó'lo o, Xuva o.” Kuān ó uve na'a —ka'an ña.

⁸ Kuē'en ní'i xtúku tó'ō e ña vá'ā san ña. Kúxēe ña uun xuku mi dóo dūkún ne, náñē'e ña un ntí ntí ñuú é ió ñuxiví sa. Ná tē nté kaa vá'ā o. ⁹ Kaka'an tó'ō e ña vá'ā san ni ña:

—Tē nākunchítin núú ko, te kunuu ini ó ko ne, ta'xi u é kadā kú'ven un ntí ntí ñuú san —ka'an.

¹⁰ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu ni i:

—Kūnun, tó'ō e ña vá'ā, tsí uve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō: “Da mii tsi Xuva kō é kunuu ini ó ña, da mii tsi tsiñu ña é vīin.” Kuān ó uve na'a —ka'an ña.

¹¹ Kidāā né, xtūvi mii tó'ō e ña vá'ā san ña ne, xéē ánje Xuva kō é vii ñá ña kuenta.

Dā éni ntu'u Jēsuu dé tsiñu ña ñuú Galilea

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Dā téku Jesuu tsí nuu kutū Juaán ne, kué'en ña ñuú Galilea. ¹³ Ntāka ña ñuú Nazaree é tuvi ñuú Galileá ne, kué'en ña é kutuvī ñá ñuú Capernaú, é tuvi diñi míni ka'nu san, etsin nú rāxa Zabúluun ni nú rāxa Néftalii. ¹⁴ Dukuan ō kúntaa é kākā'an ñá ka'án naa Xuva ko kidaā, ñá nani Isāia:

¹⁵ Ñuú Zabuluún ni ñuú Neftalií ne, ñuu é ntoo etsin diñi míni ka'nu kán, uun xo diñi ntute ka'nu Jordaán san, ñuú Galilea, mí ntoo ña'a, ña é ña te ña Israeé san.

¹⁶ Ña'a, ña ntoo ikan mí nēé ni kuētsí i ne,

íní ña ñu'u é kāxi'í nuu ka'nu. Ña'a, ña ntoo ní ntati dóxi'í ne, xi'í nuu ka'nu mí ntoo ña.

Kuan ō ka'an Isāia.

¹⁷ Nté ntūvi tsikan éni ntu'u Jēsuu kaka'an ntódo ña:

—Nativí iní nto, tsí dokó sa xee ntúvi é kixkadā kú've Xuva kō —ka'an ña.

Kāna Jesuu kámi ñá'a, ña ntátin tsákā

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Dā íka Jesuu úun xo diñi míni Galileá san ne, íní ña Simuun, ña é kākā'an ña é Pedrú, ni ení ñá, Andree. Ntánakuítá nuu ñá xunu ña nú ntute kán, tsí ntátin ña tsákā. ¹⁹ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kuntikin ntó ko ne, ta'xi ú nto tsiñu é kāna nto ña'a é kuntikin ñá ko —ka'an ña.

²⁰ Ura tsí i xtúvī mii ña xunu ñá ne, íntikin ñá ña.

²¹ Kué'en ká ña, ne, íní ña uvi ñá'á ka ña'a, ñá nani Sántiau ni ení ña Juaan. Ntuvi ña é i'xá Zebedeu ña. Ñú'u ña tun ntóo ni uva ñá, ntántavá'a ña xunu ña mí ntátsin. Kāna Jesuu ñá ne, ²² ura tsí i xtúvī mii ña tún ntóo ña ni uva ña ne, íntikin ñá ña.

Ñá te da dī ña'a nakua'a Jēsuu

(Lc. 6:17-19)

²³ Íka Jesuu kaní ñuú Galilea, nakuá'a ña ña'a san má ūkún ña Israeé. Kaka'an ntódo ña tú'un va'a

san kuenta iña i é kixkadā kú've Xuva kō. Kantavá'a ña un ntíí ntíí kui'i, un ntíí ntíí nuu i é kākuví ña'a san. ²⁴ Kūtuni ñá'a iña ñá kaní ñuú Siria ne, ntēka ña un ntíí ntíí ña nchokuví san, ni ūn ntíí ntíí ña'a, ña e ntákuví kui'i, o te ū'vi kúñu ñá, o te ñū'u e ña vá'ā nima ñá, o te kāxi'í mí ñá, o tē natín ña ne, ntavá'a ña ña, un ntíí ntíí ña. ²⁵ Ñá te da dī ña'a intíkin ñá ña nté ñuú Galilea, nté ñuu é nani Ū'xi Nūú ne, nté Jerusāleen, nté Jūdea, nté ñuu é ntoo uun xo diñi ntute ka'nu é nani Jōrdaan.

5

Dá kakā'an ntódo Jesuu xúku kán

¹ Dā íni Jesuu tsí ña te da dī ña'a san ne, kuxée ña diki ukú san. Dā itúvi ña ne, xéē ña ntántikin ña mí tuví ña. ² Eni ntu'u ña nakua'a ña ña, kaka'an ña:

Xoo e dóo va'a ni i

(Lc. 6:20-23)

³ —Nté kuān nte va'a ni ñá'a, ña é kūtuni i tsí ña kúvi vii ña te ña xntii Xuva ko ña, tsí ntáduku ntée ña mí kadē kú've Xuva kō.

⁴ 'Nté kuān nte va'a ni ñá'a, ña nuu nta'xa nima í, tsí náxnuu ka'nu Xuva kō nima ña.

⁵ 'Nté kuān nte va'a ni ñá'a, ña é ña ntáde ka'nu, tsí kaní ñūxiví sa ni'í ña kidaā.

⁶ 'Nté kuān nte va'a ni ñá'a, ña é kaní nima í ncho kutú've i iña Xuva ko, tsí kué'e ña é kútu've vá'a ña.

⁷ 'Nté kuān nte va'a ni ñá'a, ña é kantuntá'ví ini i ta'an i, tsí ntuntá'ví ini Xuva ko ñá di.

⁸ 'Nté kuān nte va'a ni ñá'a, ña é ntūntoo nima í, tsí kiní ña Xuva kō.

⁹ 'Nté kuān nte va'a ni ñá'a, ña é ntántukū é vā'a koo kuntoo ni tā'an i, tsí ka'an Xúva kō tsí diví ña é i'xá ñá ña.

¹⁰ 'Nté kuān nte va'a ni ñá'a, ña é ntánto'o i tsí kuínti'xe ña Xuva kō, tsí ntáduku ntée ña mí kadē kú've Xuva kō.

¹¹ 'Nté kuān nte va'a ni ntó dá ntáka'an kīni ña'a san iña nto, dá ntáde xení ña ni ntó, dá ntáka'an ña dovete e ntáde nto é kīni kaa da ntáde nto é ntio ko. ¹² Kūntoo dīni nto, ña ku kuntoo nta'xa ntó, tsí ni'í ntó doméni é vā'a kue'en e dukún kán, tsí kuān o

dé xení ña'a san ni ñá ka'án naa Xuva ko, ña intóo kidaā di.

Vata ntáa ñii ni ñū'u ntáa o ñuxiví a
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³ D'ivi ntō ne, vata ntáa ñii ntáa nto ñuxiví a. Ntá tsi tē ña tuví ka díkō ñii san ne, ña kúvi ntuvá'a ka. Nā vādá ka mí kaidiá'vi i. Kate ó ne, kaka nuu ña'a san.

¹⁴ Vata ntáa ñū'u ntáa nto ñuxiví a. Tē uun ñuú tuví díki uku kán ne, ña kúvi kutūvi xu'u. ¹⁵ Ntē ña kañíi ña'a san kantílin vata koo é xnuu xu'ū ña má kidi. Tsi xkaa iko dukūn ña vata koo é nāxi'í nuu kanīi má vi'i kán. ¹⁶ Vata ntáa ñū'u é kaxi'í nuu ntáa nto da ntáde ntō é vā'a. Kuan kōo vii nto é vā'á vata koo é na kīni ña'a ne, na ká'an ñá tsi dóo ka'nu Xuva kō, ña tuví e dukún kán.

Dá kanakuā'a Jesúsú ñá'a san iñá lei

¹⁷ Nā ku dē kuení nto te vé'xī ú é nakuítá u lei Muísee san ni tū'un é ká'an ñá'a, ña é ka'án naa Xuva ko kidaā. Nā te vēxnakuítá u lei san, tsi vé'xī ú é na kūntaa é káka'an lei san. ¹⁸ Tsi nuu é ntaā i é káka'an u ni ntō tsi da nté ntí'i e dukún kán, da nté ntí'i ñuxiví sa ne, ñá kunāa nté uun letra, nté uun puntu lei san da nté kūntaa ntí'i. ¹⁹ Xoó ña'a, ña é ña káde kuenta lei san, kuān te dii ka lú'nti né, kuān ó kanakuā'a ña tuku ña'a é kuān koo vii ña dí ne, ñá tē neé nuu á'vi ña mí kadē kú've Xuva kō. Ntá tsi xoó ña'a, ña é káde ntaá lei san ne, kuān ó kanakuā'a ña ña'a san é kuān koo vii ña dí ne, dōo ka'nu ña'a ña mí kadē kú've Xuva kō. ²⁰ Kaka'án u ni ntō; ñá kī'in nto mí tuví Xuva ko tē ña dii dii ka vá'a koo vii nto é ká'an Xúva ko vatá ó ntáde ña fariseú san ni mastrú lei san.

Dá kakā'an Jesúsú nté koo vii ó dá kākudiin o
(Lc. 12:57-59)

²¹ Ini nto tsi kaka'an ñátā san kidaā: “Nā ka'nī ntó ña'a, tsi xoo é ka'ní i ña'a ne, ní'i ña e dóo nto'o ña”, ka'an ña. ²² Ntá tsi xu'ú kaka'án u ni ntō né, tē xoó kudiin i ni tā'an i ne, ní'i ña é ntó'o ña. Xoo é káka'an i é kīni kaa iña ta'an i ne, kué'e ña tsiñu i é ntó'o ña. Xoo é káka'an i tsi tuntu tá'an i ne, kí'in ña dô'vi kan.

²³ Tē kixtúvī ntó doméni nta'a Xúva kō nú nāa ña kán ne, kidáa naka'an

ntō é iō nuu i é ká'an ntée ta'an nto nto ne, ²⁴ xtuví mii ntó doméni san nú nāa san ne, kue'en nto mí tuví ta'an nto. Di'na ntuvá'a nto ni tā'an nto ne, kidáa kué'é nto doméni nta'a Xúva kō.

²⁵ Te kī'in ni'i ta'an nto nto nta'a ña tsiñu i ne, ntuvá'a nto ni ña itsi kán, vata koo é ña tsi'i kuétsi ña nto nta'a ña tsiñu i san. Tsi d'ivi ñā ne, ká'an ña nī mau kui nuu ne, xnuu kutu ña ntō. ²⁶ Tsi nuu é ntaā i é káka'án u ni ntō tsi ña ntíi nto dā nte ntá'vi ntí'i nto diu'un é katāvi nto.

Dá kakā'an Jesúsú dá kaito o tuku ñadī'i

²⁷ É ini nto tsi kaka'án lei Muísee: “Nā ku kukidi ni'i nto ñadī'i é ña te ñadī'i mí ntō”, ka'an. ²⁸ Ntá tsi xu'ú kaka'án u ni ntō: Tē xoó ña'a ntio ña é vii ña é kīni kaa ni ñadī'i dá kaito ña ña ne, vata te kīdi ni'i ña ña, tsi edé kuení ña é vii ña é kīni kaa san ni ña.

²⁹ Te ntūxnūu kuā'a nto kade i é vii nto é kīni kaa ne, tavá nto, dá nakuitā nto. Dii kaa vá'ā ó te kūnaá ntuxnūu nto é kī'in ntó kanīi kúñu ntó dô'vi kan. ³⁰ Te ntá'a kua'a nto kade i é vii nto é kīni kaa ne, ka'nté nto, dá nakuitā nto. Dii ka vá'ā o é kūnaá nta'a nto é kī'in ntó kanīi kúñu ntó dô'vi kan.

Nté o kaka'an Jesúsú é natsoo mii ta'an o

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ Kuān ó kaka'an ña intóo kidaā di: “Xoó ñatīi é naxtuví mii ña ñadī'i ña ne, da mii é nakatsin ña tutú ña”, ka'an ña. ³² Ntá tsi xu'ú ne, kaka'án u ni ntō: Tē xoó ñatīi xtuví mii ña ñadī'i ña ne, tē ña ni ide ñadī'i san é kīni kaa ni tuku ñatīi ne, kaxé'e ñatīi san itsi é vii ñadī'i ña é kīni kaa. Tē xoó ña'a natánta'a ni'i ña ñadī'i san ne, kade ña é kīni kaa ni ña di.

Dá kakā'an Jesúsú é ña natekú o Xuva kō

³³ É tēkú nto di dá kakā'an ñátā san: “Tē xe'é nto xu'u nto ni Xuva kō né, da mii é káda ntaa nto”, ka'an ña. ³⁴ Ntá tsi kaka'án u ni ntō, ñá ku dotō tsi kakuni'i nto da neé ka nuu i. Nā ku dotō tsi kakuni'i ntō e dukún kán, tsi ikan kadē kú've Xuva kō. ³⁵ Nā ku dotō tsi kakuni'i nto ñuxiví sa, tsi ñuxiví sa nteku ntí'i di'in Xuva kō. Nā ku dotō tsi kakuni'i nto ñūu Jerusaleen, tsi ikán ñuú Rei, ña e

dóo ka'nu. ³⁶ Nǎ ku dotō tsí kakuni'i nto dīki nto, tsi nté uun idi nto ña kuvi vií nto é ntuku'i'xín, o ntuntēe. ³⁷ Dá ntáka'an ntó ne, da mii tsí é kā'an nto tsí kuvi ne, o ña kúvi. Tē nteku é kā'an ntó ne, kade nto é kanañē'e tó'ō e ña vá'ā san nto é vií nto.

Dá kanañē'e Jésuú kō dá ñū'u ini ta'an kō

(Lc. 6:29-30)

³⁸ É tēkú nto tsí kaka'án lei Muísee; “Tē xoó tavā i ntuxnúu ntó ne, tavá nto ntuxnúu ña di. Tē xoó tavā i nú'u ntó ne, tavá nto nú'u ñā di”, ka'an. ³⁹ Ntá tsi xu'ú ne, kaka'án u ni ntó tsí ña nāá ntó nī ña kini ntáa san. Te kué'é nuu ña vinuu ntó ne, kué'e ntó é na kué'é nuu ña é uun sán di. ⁴⁰ Tē xoó kaki'ni nteé í nto é kué'tsi e kué'e nto ña du'nu ntó ne, kué'e nto ña kutuun ntó di. ⁴¹ Tē kade ña'a é kué'tsi kuido nto iña ñá uun sīn né, ikā ká kue'én ni'i nto iña ña. ⁴² Te da xóo ka ña'a kaikan ñá nto ne, kué'e ntó nee iña é kaikan ña. Nǎ ku dēvíni nto tē xoó ña'a ncho naki'i nteé ña iña nto.

Kuinima ntó ña kadē xení ni ntó
(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ É tēkú nto tsí kaka'an ñá'a: “Kuinima ntó ta'an nto, ne, ña ku kuinima ntó ña kadē xení ni ntó”, ka'an ña. ⁴⁴ Ntá tsi xu'ú kaka'án u ni ntó e kuinima ntó ña kadē xení ni ntó. Ka'an ntá'ví ntó iña ña é kainúu nti'u nto. ⁴⁵ Kidáa ne, kuvi nti'xe nto i'xá Xuva kō, ña tuví e dukún kán. Tsi kata'xi Xuva kō é dadí tsi kaxilí nuu ngantií san mí ntoo ña'a, ña é vā'á, nī mí ntoo ña'a, ña é kīni ntáa san, ne, kataxnūu ña é dadí tsi o kakīn daví san mí ntoo ña'a, ña é vā'á, nī mí ntoo ña'a, ña é kīni ntáa san di. ⁴⁶ Te da mii tsí kuinima ntó ña'a, ña é kakuinima í nto ne, ¿mí'i ntu nī'i nto é vā'á nta'a Xuva kō? Kuān ó de ña ntaído diu'ún san di. ⁴⁷ Te da mii tsi tā'an ntó ka'an ntó ni ña ntiusí ne, ¿neé ntu é kā'an nto e dóo vá'ā ó kade nto? ¿Ñā ntu te kuán o de ña'ā, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō di? ⁴⁸ Dīvi ntó ne, vií nto é vā'á ni ūn ntí ntí ña'a, vatā ó de Xuva kō, ña tuví e dukún kán.

6

Dá kanañē'e Jésuu núu í é vā'a

¹ 'Dá kāde nto nuu i é vā'á ne, ña kú de nto nūu ña'a da ti é kā'an ñá tsi dóo va'á ña'a nto. Tsi kidáa ne, ña tá'xi Xuva kō, ña tuví e dukún kán, doméni é kāduku ntée nto. ² Dukuān ne, dá kaxntii nto ña ntá'ví san ne, ñá ku ka'án ntó ni ūn ntí ntí ña'a vatā ó de ña'a é rki xaa ña ntéku e ntáka'an ñá ni ñá'a má ūkún kán, mé'ñu itsi kán di. Kuān ó de ña vata koo é kā'an ñá'a san tsi dóo va'á ña'a ña. Nuú é ntaā i é kaka'án u ni ntó, tsi e dīvi tsi tsikan doméni é nī'i ña. ³ Ntá tsi dá kaxntii nto ña ntá'ví san ne, nté ña vá'a tiin ni'i ntó ña ku ntáa nto ni ñā. ⁴ Xntii xu'ū ntó ña. Tsi ini Xúva kō neé ntáde xu'ū ntó ne, dīvi ña ta'xí ña doméni é kāduku ntée nto.

Dā nañē'e Jésuu nté koo ka'an ntá'ví
ō

(Lc. 11:2-4)

⁵ 'Dá ntáka'an ntá'ví nto ne, ñá ku ka'án ntó vatā ó de ña ntaéni nta'ví san. Tsi dóo ntio ña é kuntitsí ña ka'an ntá'ví ña má ūkún kán, mé'ñu itsi kán dí, vata koo é kīni ña'a san ña. Nuú é ntaā i é kaka'án u ni ntó tsí e dīvi tsi tsikan doméni é nī'i ña. ⁶ Ntá tsi dá kakā'an ntá'ví nto ne, kukunūu nto mí xoxó ña'a ne, nakadī ntó xí'í nto. Kidáa ne, diin diin tsi ká'an ntá'ví nto ni Xuva kō. Xuva kō ne, ini ña neé é diin diin tsi kade ntó ne, tá'xi ñā é vā'á iña nto.

⁷ 'Dá kakā'an ntá'ví nto ne, ñá ku dotō tsí ka'an ntó vatā ó ntáde ña'a, ña é ñá ini Xúva kō. Tsi tē dóo ki'in ito kā'an ña é dīvi dīvi tsí ne, kué'tsi é tēkú Xuva ko ñā, kuiní ña. ⁸ Nǎ ku kuān xkoó de nto, tsí Xuva kō ne, ini ña nee ntí'í ntí'í kantio nto di'na dá kákan ntó nta'a ña. ⁹ Du'va koo ka'an ntá'ví nto: Xuvā nti é tuví nto e dukún kán, na nakuiko ñu'ū ntí dīvi nto.

¹⁰ Kixkada kú've ntó iña nti.

Vií nto é ntio nto ñuxiví a, vatā tsi ó de nto e dukún kán.

¹¹ Tā'xi nto ita é kā'xí nti é vī'a é uten, vatā ó ntántio nti.

¹² Kada ka'nu iní nto nī nti kué'tsi ntí, vatā ó kade ka'nu iní nti ni ñā'a, ña e ntáde é kini kaa nī nti.

¹³ Nǎ ku dā vá'a ntó é ntó'o ntí nta'a tó'ō e ña vá'ā san,

ntá tsi xntii ntó nti é ña vií nti é kīni kaa é ntio i é vií nti.

Tsi dīvi ntó é kadē kú've nto;

dīvi ntó e dóo iō nto é vií ntó ne,

divi ntō e dóo ka'nu nto ntii dañu ntūvi.

Kuan tsi koo na kōo.

Kuan kōo ka'an ntō ni Xuva kō.

¹⁴ Tsi te kāda ka'nu iní nto ni ñā'a dá ntáde ña é kini kaa ni ntō né, kada ka'nu iní Xuva ko ni ntō di. ¹⁵ Ntá tsi tē ña kada ka'nú iní nto ni ñā'a dá ntáde ña é kini kaa ni ntō ne, ñá kada ka'nú iní Xuva ko ni ntō di.

Dá kakā'an Jéssu nté koo kuntuo ixu ō

¹⁶ 'Dá ntaíntoo ixu ntō ne, ñá kū xkuntóo nta'xa ntó vatā ó de ña ntaéni nta'ví san. Ntánakoto nta'xa ña vata koo é kūtuni ñā'a tsi ña ntaé'xi ña. Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsi e divi tsi tsikan doméni é nī'i ña. ¹⁷ Ntá tsi dá ntoo ixu ntō né, nekān ntó dikí ntó ne, kití nto di, ¹⁸ vata koo é ña kutúni ñā'a san é ña ntaé'xi nto. Tsi Xuva kō ne, ini ñá nēe é diin diin tsi ntáde ntó ne, ni'i nto é vā'á nta'a ña.

Dokuika ñña ko é tuví e dukún kán
(Lc. 12:33-34)

¹⁹ 'Ñá ku nātee kuitin nto é vā'á iña nto ñuxiví a, tsi i'a ne, kaduku ti ne, ō kakudu'xe káa nto ne, ō te'ú ne, ō kí'in du'u. ²⁰ Ntá tsi natee kuitin nto é vā'á iña nto e dukún kán. Tsi ikān ne, ña túvi kití é duku ti iña nto, ntē ña té'u, ntē xoxó ña du'u é kí'i dú'u ña iña nto. ²¹ Tsi dā mí'i ká ñu'u vā'a é vā'á iña ntó ne, ikān tuví nima ntó di.

Ñú'ū é káxi'í nuu kúñu kō
(Lc. 11:34-36)

²² 'Ntuxnúu kō ne, vata kaa ñu'u é káxi'í nuu kúñu ko kāa. Te vā'á ntuxnúu nto ne, kanñ kúñu nto káxi'í nuu. ²³ Ntá tsi tē ña vā'a ntuxnúu nto ne, kanñ kúñu nto ñinēe. Te ñú'ú san kuneé ne, kuneé kue'en. Ñinēe kue'en kúñu ntō.

Xuva kō né, ō diu'ún san
(Lc. 16:13)

²⁴ 'Ña kúvi kada tsiñu o ni ūvi ña'a tó'o kō é uun kaa tsi. Tsi te ntio ko ñá uun ña ne, ñá uun sán ne, ñá ntio ko ña. Tsi uun ña'a ña ne, kuiko ñu'u o ñā; ñá uun sán ne, ñá kuiko ñu'u o ñā. Dukuān ne, ña kúvi kada tsiñu ō é nñ kué'en ini ko iña Xuva kó te dadñ tsi kadā kuení ko nté koo kukuika ō.

Kade Xuva ko kuēnta í'xá ña
(Lc. 12:22-31)

²⁵ 'Dukuān ne, kaka'án u ni ntō: Ñá ku dē kuení nto ntuvi iña nto, mí'i kí'xi é kō'o é ká'xi nto, mí'i kí'xi doo é kunūu nto. ¿Ñā ntu te dií dií ka nuu á'vi ntuvi iña nto é vata kaa e é ká'xi nto? ¿Ñā ntu te dií dií ka nuu á'vi kúñu ntō é doo san é kunūu nto? ²⁶ Koto nto láa, kití ntaíko e dukún kán. Ñá tē ntaítu ti, ntē ña te ntáta'vi ti. Ña túvi xāka ti mí ñu'u vā'a é ká'xi ti. Ntá tsi kaxé'e Xuva kō, ñá tuví e dukún kán, e ntaé'xi ti. ¿Vá dií ka ntu nuu á'vi a láa san é divi ntō? ²⁷ ¿Vá kúvi víi ntu nto é kué'nu ká nto te dāva métru, kuān te dóo kutsu'un ntō?

²⁸ ¿Nté kui kuān nte ntáde kuení nto nēe é kunūu nto? Koto nto itá laa san nté ō ntaé'nu má kú'u kan. Ntē ña ntáde tsiñu, ntē ña ntákani. ²⁹ Ntá tsi nté rei Salamuun ña ni xío doo ña e dóo vā'á vata kaa laa sán, kuān te dóo kuika ñā. ³⁰ Tē xe'é Xuva kō é kuān nte vā'a ito laa san é kántito vevíi ne, utén koko me'ñú ñu'u kán ne, ¿ñā ntu te dií dií ka ta'xi ña é kunūu nto, nto'o é ña ini kuintí'xe nti'xe nto? ³¹ Dukuān ne, ñá ku kutsu'un ntō, ñá ku ka'án nto: “¿Mí'i ntu kí'xi é ko'o ō, é ká'xi o? ¿Mí'i ntu kí'xi é kunuu kutāvi o?” Ñá ku kuān xkoó ka'an nto. ³² Tsi ñā'a, ña e ñá ini Xúva kō ne, ntánantuku ña ūn ntíí ntíí nuu i sá'a. Ntá tsi ini Xúva kō, ña tuví e dukún kán, tsi ntátaan núu nto un ntíí ntíí nuu i sá'a. ³³ Ntá tsi di'na ntukū nuu iní nto é nantuku ntō é kadē kú've Xuva kō ne, víi nto é vā'a é ntio ña. Kidáa ne, ta'xi ña un ntíí ntíí nuu i é ntátaan núu nto. ³⁴ Dukuān ne, ñá ku ntí'i iní nto nté koo víi nto uten, tsi utén ne, ió ka ntuvi é ntí'i iní nto. Tsi utén utén ne, xée mií é ntí'i iní nto nēe é víi nto.

7

Ña ka'an ntée o tuku ña'a
(Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ 'Ñá ku ká'an ntée nto tuku ña'a, vata koo é ña ka'an ntée ña nto di. ² Tsi vata tsi ó kaka'an ntée nto tuku ña'a ne, kuan kōo ka'an ntée ña nto di. Vatā ó kakii kú've ntó ne, kuan koo kuntékú kú've ntó di. ³ ¿Nté kui kaiton ntun utsi xákā é nuu ntuxnúu ta'an o ne, ñá kaiton ntu'u é nuu ntuxnúu o? ⁴ Te ká'án ni tá'an o: “Tá'xin ntuxnúu o, na nātavá u utsi xákā é nūu san”,

koo ka'an, ntá tsi ǰmí'i ntu kūvi kinin é natāvan, tsí ntu'u san núu ntuxnúu o? ⁵ Dívín é kaeni nta'vín, di'na natāván ntu'u é núu ntuxnúu o ne, kidáa kūvi kinin é natāván utsi xákā san é nuu ntuxnúu ta'an o.

⁶ 'Ná ku kué'é nto tīnā sán nuu i e kúviko san. Tē ña'á ne, tīn ti nto. Ntē ña ku xé'e nto kutsín san xo'o kiti e á'vi san, tsí kaka nuu ti. Kidáa né, ntuku kui'í tī nto.

Kakan nto, nantuku ntō né, nake'xen ntō xi'i
(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ 'Kákan nto nta'a Xuva kō ne, ní'i ntō. Nantuku ntō né, nani'i nto. Nake'xen ntō xi'í ne, nakaán ña é k'í'ví nto. ⁸ Da xōó ka ña'a é kakan ña ne, ní'i ña. Da xōó ka ña'a é nantuku ña ne, ní'i ña. Da xōó ka ña'a é nake'xen ña xi'í san ne, nakaan.

⁹ 'ǰvá iō ntú nto, te kaikán i'xá nto tañú'ū ne, vá xūu ntu kué'e nto i? ¹⁰ O te kākán tsákā ne, ǰvá kōo ntu kué'e nto i? ¹¹ Ntō'o é kīni kaa nima ntó ne, kaxé'e nto é vā'á i'xá nto. ǰÑā ntu te dií dií ka ta'xi Xuva kō, ña tuví e dukún kán, é vā'á, tē xoó kakan i ña?

¹² 'Da nēé ka nuu i é ntio nto é víi ña'a ni ntō né, kuan kōo víi nto ni ña di. Tsi sá'a kakā'an lei Muísee, ni ña ntáka'án naa Xuva ko kídaa.

Xi'i é ña ni'i
(Lc. 13:24)

¹³ 'Kūk'vi nto xi'í é ña ní'í san. Tsi dóo ní'í xi'í é kañe'e dō'vi kan. Ná tē neé ntii tū'un é kī'in o itsi tsíkan ne, ña te da dii ña'a ntáñe'e ña ikán. ¹⁴ Ntá tsi ña te ní'í xi'í mí kuíta ntí'xin ó é ní'í ko ntuví va'á iña ko. Dōó ntii tū'un é kī'in o itsi sá'á ne, ña tītín ña'a ntánan'í ña.

Kutuni kó te vā'á utun san te kíi kiti i
(Lc. 6:43-44)

¹⁵ 'Kuenta tsí víi nto ña e ntáka'án naa Xuva ko, ña é ña te nuu é ntaá i ntáka'an. Ntio ña é kadā kuení nto é vāta ntáa le'ntu ntáa ña, ntá tsi nima ñá ne, vata ntáa tina kū'u ntáa. ¹⁶ Kutuni ntó nee ñá'a nti'xe ña tē ini nto nté o de ña. ǰVá ntákii ntu tinti'o xo'o iñū? ǰVá ntákii ntu kiti ígu tun veñuu? ¹⁷ Te vā'á utun sán ne, vā'á kiti i. Tē ña vā'a utun sán ne, ña vā'á kiti i di. ¹⁸ Te vā'á utun sán ne, ña kíi kiti é ña vā'á. Tē ña vā'a utun sán ne, ña

kíi kiti é vā'a. ¹⁹ Da nēé ka utun é ña kakíi kiti va'á ne, nakīin ó né, ka'mi ó. ²⁰ Dukuán ne, kutuni ko nté kaa utun san te kíi kiti i.

Ñá te un nti'i ña'a é kūvi k'vi ña mí kadē kú've Xuva kō
(Lc. 13:25-27)

²¹ 'Kuán te dóo tītín ña'a ntáka'an ña e Tó'o ña ko, ntá tsi ña te un nti'i ña xēe ñá nta'a Uya kō. Da mii tsí ña e dé ntaa é káka'an Úvā ko, ña tuví e dukún kán, é xēe ña. ²² Ntuvia tsikán ne, ña te da dii ña'a ká'an ña ní ko: "Tō'ó nti, nti'í ne, ká'an ntí kuenta iña ntó ne, nakúnú ntí é ña vā'a kuenta iña nto. Nuu i é dóo na'nu é idé nti kuenta iña ntó di", koo ka'an ña. ²³ Kidáa ne, ká'an ú ni ña: "Xu'ú ne, ña íni u nto. ǰKoo xio nto, tsí ña vā'á ó ni ide nto!", koo ka'án u ni ña.

Uvi núu i ētí vi'i
(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ 'Dá xōó ka ña'a é kátekú i é káka'án u, te káda ntaa ña tú'ūn é káka'án u ne, vata kaa ña e dóo ki'in iní i kaa ña, ña é xntítsi vi'í i nú xuú san. ²⁵ Dá kīin davi nu'ú san ne, ē'nu ntute san. Un vā'a tsi ínu tatsín ne, dúku núu tatsín san nú vi'í ña kán, ntá tsi ña ni kīn vi'í san, tsí ntitsi kutu nú xuú san. ²⁶ Dá xōó ka ña'a, ña é kátekú i é káka'án u ne, ntá tsi ña káde ntaa ña tú'ūn kó ne, vata ntáa ña tuntu ntáa ña, ña é xntítsi vi'í i nú ñuti. ²⁷ Dá kīn davi nu'ú san ne, ē'nu ntute. Un vā'a tsi ínu tatsín ne, dúku núu tatsín san nú vi'í ña kán ne, uun ito tsí kīn. Kūnaá kue'en vi'í ña —ka'an Jesús.

²⁸ Dá kúvi ka'an Jesús sá'á ne, koó dā kúdu'va ña'a san é kuan ó nakua'a ña ña, ²⁹ tsí nakua'a ña ña vatā ó kanaku'a ña'a, ña e dóo ki'in iní i. Ná te ni nakua'a ña ña vatā ó de mastrú lei san.

8

Dā ntavá'a Jesuu ñá kanakó'xo kúñu i
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Dá kúntíi Jesuu xúku san ne, ñá te da dii ña'a intíkin ñá ña. ² Xéé ūun ña'a, ña kanakó'xo kúñu i, mí tuví ña ne, ínchiti ña núu ñá, kaka'an ña:

—Tō'ó, tē ntio nto ne, kuví ntavá'a nto ko —ka'an ña.

³ Nákāa Jesuu nta'a ñá ne, tiin nta'a ña ñā ne, dá kakā'an ña:

—Ntio ko. ¡Ntuvá'an! —ka'an ña.

Ura tsi i ntuvá'a ña ne, ntĩ'i kui'í san.

⁴ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Kuenta tsí viin. Ñá ku kā'an ni ña'a nté o kuvi o, ntá tsi kuē'en mí tuví dutú san, nañē'en ña kúñu ō. Da kidāa kuē'én doméni iña Xuva ko é kākā'an lei Muísee, vata koo é kūtuni ñá'a san tsi é ntuvá'an —ka'an ña.

Dā ntavá'a Jesuu ñá kade tsiñu iña tó'ō sntadun

(Lc. 7:1-10)

⁵ Dā xee ñá ñuú Capernaú ne, xéē tó'ō é uun sientu sntadún san mí tuví ña ne, ⁶ kaka'an ñá ni ña:

—Tō'ó, tuví ña kade tsiñu iñá ko nú vi'í kó kán ne, nautun ña. Ñá tē nté kaa kanto'o ña —ka'an ña.

⁷ Kidāa ne, kaka'an Jéssuu ni ña:

—Kí'ín u, dá ntavá'á ú ña —ka'an ña.

⁸ Ntá tsi kaka'an tó'ō sntadún san ni ña:

—Tō'ó, ñá tē neé nuu á'vī u é kí'ín nto nú vi'í kó kán. Te da mii tsi é ka'an ntó ne, ntuvá'a ña. ⁹ Xu'ú ne, ió ña kade kú've iña kó ne, kade ú tó'ō sntadún san di. Te kā'án u ni ūun ña'a é na kí'ín ñá ne, kí'ín ntĩ'xe ña. Te kā'án u ni tūku ña'a é kí'xi ña ne, kí'xi ntĩ'xe ña. Te kā'án u ni ña kade tsiñu iñá ko é vii ña tsiñu tsikán ne, kada ntaa ña —ka'an ña.

¹⁰ Da kúdu'va Jesuú da téku ña é kākā'an tó'ō sntadún san ne, kaka'an ñá ni ña ntántikin ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō. Váta kí'ín u uun ña'a, ña e dóo kakuinti'xe i, nté ña ñuú Israee. ¹¹ Ne, ka'án u ni ntō tsí tĩtín ña'a kí'xi ña da mí'í ká ñuú ñuxiví san é kuntoo ña, ka'xí dadii ña ni ñata ika ko Ábraan ni Ísaa ni Jácoo nú mēsa mí kadē kú've Xuva kō. ¹² Ntá tsi ña'a, ñá kuini i é duku nté ña kuntōo ña mí kadē kú've Xuva kō ne, nakuítá nuu Xuva ko ñá mí dií ka ikā, mí dóo nee. Ikān e kueku ña ne, naka'xí ka'ñi ña nú'u ñā —ka'an ña.

¹³ Kidāa ne, kaka'an Jéssuu ni tó'ō sntadún san:

—Kunú'un. Kuan koo na kúvī vata tsi o kuínti'xe o —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i ntuvá'a ña kade tsiñu iña ña.

Dā ntavá'a Jesuu ñuntí Pedru

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Dá kúkí'vi ña má vi'í Pedru kán ne, iní Jesuu é tuví ntaa ñuntí Pedru san e dóo kaxé'e ña ka'ni. ¹⁵ Kidāa né, tiin nta'a Jéssuu ntá'a ña ne, ura dú'va tsi i ntikó ña ka'ni sán ne, dá nakuntísi ña, de vá'a ña é kā'xi ña.

Ñá te da dī ña nchokuvi ntavá'a Jesuu

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Dā kuáa va'á ne, xéé ñā'a san mí tuví Jesuu. Dōó tĩtín ña'a ntánteka ña ña é ñū'u é ña vá'ā nima i. Jesuú ne, uun tsi tú'un ñā nakuíta ña é ña vá'ā san ne, ntāvá'a ña ña nchokuví san di. ¹⁷ Kuan ō kúvī vata koo é kūntaa é kākā'an Ísaia, ña é ka'án naa Xuva ko kídaa: “Mii ñā é ntā'a ña kui'í ko ne, mii ñā ido ñā nuu i é ntánto'o kō”, ka'an ña.

Ñá é ntio i kuntikín Jéssuu

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Dā iní Jesuu tsí ña te nté kaa ña'a ntátavi núu ña ña ne, kaka'an ña tsí kí'ín ña, kuita nti'xin ña uun xo diñi míní san. ¹⁹ Xéé ūun mastrú lei san, ne, kaka'an ñá ni ña:

—Mastrú, kuntikín u nto dá mí'í ka mí kí'ín nto —ka'an ña.

²⁰ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Xteé san ne, ió mâvi ti mí kaintoo vá'a ti. Lāá, kí'ti ntaíko e dukún kán né, ió taka ti mí kañu'u vá'a ti di. Ntá tsi xu'ú é vèxkúvī ú ñatíi ne, ña tíví mí kutúvī da'na dikí ko —ka'an ña.

²¹ Tuku ña ntini'í ña né, kaka'an ñá ni ña:

—Tō'ó nti, ta'xi nto é di'na kiku'xí u uvā kó ne, da kidāa kuntikín u nto —ka'an ña.

²² Ntá tsi kaka'an Jéssuu ni ña:

—Kuntikín ko. Xtuvín miin ñá ntixí san, na kú'xi ta'an ña ña ntixí ni'í ñā —ka'an ña.

Dā téé kadin Jesuu tátsin ni ntūte míní san

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Kidāa ne, ñú'u ña tun ntōo san ni ña ntántikin ña. ²⁴ Un vá'a tsi ínu tatsín san kídaa, dá nté kúkí'vi ntute san iní tun ntōo san. Ntá tsi kakidi Jéssuu. ²⁵ Kué'én ña ntántikin ñá ne, nantóto ña ñā, ntáka'an ña:

—jNakakū ntó nti, Tó'ō nti, tsí doko sa téni ō! —ka'an ña.

²⁶ Kaka'an Jéssu ni ña:

—¿Nté kui ntaú'vī ntú nto? ¿Nté kui ña kue'e ntu ntákuinti'xe nto? —ka'an ña.

Kidáā ne, nákuñtísi ña, kaka'an ña ni tátsín san ni ntúte sán ne, kūkadin.

²⁷ Koó dā kúdu'va ña ñu'u tun ntóo san, ntátsixe'e tā'an ña:

—¿Neé ntu ña'a ña sá'a? Tsí un tsi nte tátsín san ni ntúte san kade ntaa é kaka'an ña —ka'an ña.

Ntuvi ñátí, ña ntoo ñuú Gadara, ña ñu'u é ña vá'ā nima i

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Dā xee ñá uun xo diñi ntute san mí tuví ñuú é nani Gādará ne, úvi ñatí ntí ña nú ñaña kapūsantu kán ne, xée ētsin ña mí tuví Jéssu. Nū'ū é ña vá'ā san nima ñá ntuvi ñá ne, dōo diin ña. Ntaú'vī ña'a san é kuñta ntí'xin ña mí ntoo ña. ²⁹ Ntáku'u ntaa ñatí san, ntáka'an ña:

—¿Nté ntú koo vií nto nī ntí, I'xá Xuva kō? ¿Vēxnánto'o ntu nto ntí di'na dá xée ntúvi i é ntō'o nti? —ka'an ña.

³⁰ Da'a sán ne, ñu'u kutsin, ntaé'xi ti. ³¹ Ntaíkan é ña vá'ā san da xe'e nta'a Jéssu:

—Te nakuitā ntó nti ne, ta'xī nto é k'í'vī nti nima kútsín san —ka'an.

³² Kaka'an Jéssu:

—Kuē'en —ka'an ña.

Ne, ntí é ña vá'ā san nima ñatí san, kú'vī nima kútsín san. Un ntí ntí kutsín san ínu ti, kue'en tí xi'nti kán, ne, náko'xó nuu ti kúñu ti nu míní san. Ikān téní ntí ntí ti.

³³ Ínu ña ntáde kuenta kútsín san, kunú'u ña ñuú ña kán ne, ka'an ntáa ñá ni ñá'a san un ntí'f e kúvi, nté ō kúvi ni ñá'a, ña é ñu'u é ña vá'ā san nima i.

³⁴ Un ntí ntí ña ñuú i sán ne, xée ñá mí tuví Jéssu. Dā íni ña ña ne, ntáka'an ñá'a san ni Jéssu, na vií ñá da xe'e, na ntáka ña ñuú tsikan.

9

Dā ntavá'a Jéssu úun ña'a, ñá xi'i dáva kúñu i

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Kidáā ne, ínūu Jéssu tún ntóo ne, ítā nti'xin ña míní sán ne, náxee ña ñuú mií ña. ² Kidáā ne, xee ní'i ñá'a san

uun ña'a, ñá xi'i dáva kúñu i, ntekú ña chidō. Dā íni Jéssu tsi dóo ntákuinti'xe ña vexní'i ñá sán ne, kaka'an ñá nī ñá xi'i dáva kúñu i san:

—Ō dá', naxnuu ini o, tsí e dé ka'nu iní u ni ō kuétsi ō —ka'an ña.

³ Ntá tsi mastrú leí san ne, dē kuení mii ñá: “É kuān ó kaka'an ñá sá'a ne, dotō tsí kaka'an ña tú'ūn é da mii tsi Xuva ko kúvi ka'an ña”, dé kuení ña.

⁴ Ntá tsi ini Jéssu neé ntádē kuení ña, ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui dóo kīni o ntádē kuení ntu nto? ⁵ ¿Nee iña é díi ka ña ntíi tu'un é ká'an u, te kuiní ntó, ō é ká'an u: “Kada ntaa ka'nu iní u kuétsi ō”, ō é ká'an u: “Nakuntísin ne, kakan ve”?

⁶ Ntá tsi ntio ko é kūtuni nto tsí kuvi vií u, xu'u é vēxkúvi ú ñatí, é káda ka'nu iní u kuétsi ntó ñuxiví a —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'an ñá nī ñá xi'i dáva kúñu i san:

—jNakuntísin ne, naki'in chido ō né, kúnú'un nú vi'i o kán! —ka'an ña.

⁷ Kidáā ne, nákuñtísi ña, kunú'u ña nú vi'i ñá. ⁸ Dā íni ña'a san sá'a né, dōo u'vī ña. Ntáka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō é xé'é ña é kúvi vií ña'a san vatā o dé Jéssu.

Dā kána Jéssu Máteu

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Dā ntáka Jéssu ikān ne, kué'en ká ña. Íni ña uun ñatí, ñá nani Máteu. Tuví ña mí kaido ña diu'un xóo san iña ñá ñuú Roma. Kaka'an ñá ni ña:

—Kuntíkin ko —ka'an ña.

Nákuñtísi Máteu san ne, kué'en ña kúntikin ñá ña.

¹⁰ Uun ito ne, dá tuví Jéssu má vi'i kán ne, ñá te da díi ña ntaído diu'un xóo san xee ña, ni tuku ña'a, ña kiní ntáa dí. Dadí tsi intóo ña nú mēsa ni Jéssu ni ña ntántikin ña. ¹¹ Dā íni ña fariseú san ne, tsixe'e ñá ña ntántikin Jéssu:

—¿Nté kui ntaé'xi dadí ntú mastru ntó san nī ña ntaído diu'un xóo san ni ña iō kuétsi i san? —ka'an ña.

¹² Dā téku Jesuú ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ñá é vā'á o ni i ne, ña ntántio ña medíkū; mii tsí ña ntánchokuví san.

¹³ Kue'en ntó ne, nakuā'a nto tú'ūn sa'a, vata koo é kūtuni nto nee iña ncho ka'an sá'a: “Ñá tē doméni é ntio ko, tsi é ntio kó ne, na ntūnta'vī ini nto

ta'an nto." Kuan ō ka'an Xúva kō. Tsi xu'ú ne, ñá te ña'a é vā'a véxnantuku ú, tsi ña'a é iō kuetsi i —ka'an ña.

Dā tsixe'e ña Jēsuu nté koo vii ña da ntaíntóo ixu ñá

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Kidáā ne, xéē ña ntántikin Juaán san mí tuví Jesuú ne, tsixe'e ña ñá:

—¿Nté kuí nti'í nī ña fariseú san ne, ntaíntóo ixu nti, ntá tsi ña ntántikin ntó ne, ña ntáde ña? —ka'an ña.

¹⁵ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—¿Vá kuntoo nta'xa ntu ña kaxee viko mí tánta'a ña'a dá tuví dukuān ña tánta'a san ni ñá? Tsi xéē ūra i é ntáka ña tánta'a san mí ntóo ña ne, kidáā né, kuntoo ixu ñá.

¹⁶ Te nāteé nuu ō doo tsudé ne, ñá nāxnteé nuu o doo é vāta natíxī du'nu áta kō mí ntátsin, tsi ntátsin xtuku te natíxī doo xéé sán ne, dií dií ka kukue'e ntátsin. ¹⁷ Ntē ña tsu'un o ntute tñti'o xee ini tsá'a atā e kúvi ñi, tsi ntátsin ñi sán ne, kati nti'í ntute ti. Ntē ñi san ña kaidiá'vi ká i di. Tsi tsu'un o ntute tñti'o xee ini tsá'a ñi xéé, vata koo é xntii ntuvi nuu i —ka'an ña.

Íñá diókō Jairu ni ñádí'í, ña tñn nta'a dōo Jesuu

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Da ñi káka'an Jēsuu ni ñá ne, xéé ūun ña'a ña tsiñu i, inchíti ña nūu Jēsuú ne, kaka'an ña:

—Dā ve xí'i a diókō ko. Ntá tsi te kí'xi nto ne, te tñn nta'a nto i né, ntoto —ka'an ña.

¹⁹ Nákuntĩtsi Jesuú ne, kué'en ñá kántikin ñá ña, ni ūn nti'í ntí ña ntántikin ñá di. ²⁰ Kidáā ne, vé'xi uun ñádí'í ata Jesuu. Ñádí'í san ne, é ūxuvi kuía é kaeti ñiñi ña. Xéé etsin ña ata Jēsuú ne, tñn nta'a ña ntēte doo ña.

²¹ Tsi dé kueni ña: “Te da mii tsi dū'nu ña tñn ntá'a ú ne, ntuvá'a u”, kuini ña.

²² Xkokōto Jēsuu áta ñá ne, iní ña ña. Kaka'an ñá ni ñá:

—Ō dá', naxnuu ini o, tsi é ntuvá'an, tsi kuínti'xe o ko —ka'an ña.

Ne, ura dú'va tsi i ntuvá'a ña.

²³ Dā xee Jēsuu nú vi'i ña tsiñu i sán ne, ini ña ña ntánakueku san; tēkú ña é kō da ntákachu'u ntáa ña'a san ntaéku ña ne, ²⁴ kaka'an ñá ni ñá:

—Koo xio nto. Ñá te ni xí'i tun; kūdii kakidí tun —ka'an ña.

Da xkuntée ña'a san Jesuu. ²⁵ Ntá tsi dā kíñu'u ña ña'a san kí'i kán ne, kúkí'vi ña má vi'i kán ne, írkāa ña nta'a tún ne, nákuntĩtsi tun. ²⁶ Kidáā né, kūtuní un nti'í ntí ña ñuú i é ntoo etsin nté ō kúvi.

Dā ntavá'a Jesuu uvi ñá'a, ña kuāa

²⁷ Dā ntáka Jesuu íkán ne, uvi ñá'a, ña kuāa, kuntikin ñá ña, ntákana ña ña:

—¿Ntūnta'vi ini nto ntí, I'xá ika Dāvii! —ka'an ña.

²⁸ Dā ita ntí'xin Jesuú san má vi'i kán ne, xéé etsin ña kuāa san mí tuví ña. Kaka'an Jēsuu ni ña:

—¿Ntákuinti'xe ntu nto e kuvi vii u sá'a? —ka'an ña.

—Ntákuinti'xe ntí nto, Tó'ō nti —ka'an ña.

²⁹ Kidáā ne, tñn nta'a ña ntuxnū ñá, kaka'an ña:

—Na kúvi vata tsí ó ntákuinti'xe nto —ka'an ña.

³⁰ Kidáā né, nāxi'i ntuxnúu ña. Dōo ka'an Jēsuu ni ña:

—Kuenta tsi vii nto vata koo é ña kutúni ñá'a san —ka'an ña.

³¹ Ntá tsi ura tsi i dá kunú'u ña ne, eni ntu'u ñá ntáka'an ñá ni ūn nti'í ntí ña ñuú tsikan nté ō dé Jesuu ni ña.

Dā ntavá'a Jesuu úun ña ñi'í

³² Dā ve tsi ntáka Jesuu ni ña ntántikin ñá ne, xee ní'i ña'a san uun ña ñi'í, ña nuu é ña vá'ā nima i.

³³ Dā nakuíta Jesuu é ña vá'ā san ne, nāka'an ñá ñi'í san. Koó dā kúdu'va ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—¿Nté uun ito vata káni o é kuan koo kúvi ñuú Israee! —ka'an ña.

³⁴ Ntá tsi ña fariseú san ne, ntáka'an ña:

—Kūdii tó'ō e ña vá'ā san kaxe'e é kúvi vii ña sá'a nakuitá ñá é ña vá'ā san —ka'an ña ña Jēsuu.

Dā ntūnta'vi ini Jesuu ñá'a san

³⁵ Ika Jesuu un nti'í ntí ñuú kuetsi ni ūn nti'í ntí ñuú na'nu, kanakuā'a ña má vi'i mi ntánataká nuu ña Israee san, kaka'an ntódo ña tú'ūn é vā'á san iña mí kadē kú've Xuva kō. Kantavá'a ña da nēé ka nuu i ku'i e ntákuvi ña'a san. ³⁶ Dā ini ña é ña te da díi ñá'a san ne, ntūnta'vi ini ña ña tsi dóo ntánto'o ña é xoxo káde i ña kuenta. Vata ntáa

le'ntu é xoxo páxtu ti ntáa ña. ³⁷ Jesuú ne, kaka'an ñá ni ña ntántikin ña:

—Dóo iō ñá'a é vāta tekú ña tú'un Xuva kō, ntá tsi ña titín ña'a ña ntáka'an ntódo san. Vata ntáa matu e dóo kuáan ne, xōxó kue'e ñá'a é ta'vi ña. ³⁸ Dukuān ne, kákan ntō Tó'o itú san na taxnūu ña ña'a, ña ntáde tsiñu, e kitá'vi ña itú san —ka'an ña.

10

Dā náxaxnuu Jesuu úxuví pustru ña
(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Kāna Jesuu úxuvi ñá'a, ña é víi pustru ñá ne, xé'e ñá é kuvi nakuitā ña é ña vá'a san, é kúvi ntavá'a ña ña'a san un ntíí ntíí nuu i é ntákuvi ña.

² Du'va nanī pustru, ña é uxuvi san: ña é kuvi ūun ne, Simuun ña (Pedru nani ñá di), ni enī ñá, Andree; ni Sāntiaú, ni enī ñá, Juaan, ntuvi í'xá Zebedeu; ³ Felipe, ni Bártulu, ni Tūmaá, ni Māteu, ñá kaido diu'un xōo; ni Sāntiau, í'xá Alfeú, ni Tādeú, ⁴ ni Simuun, ñá kaduku ntée ña uve ta'an Zelote, ni Júda Iscāriote, ña é díko Jesús.

Taxnūu Jesuú pustru ña é na kika'an ntódo ña
(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Taxnūu Jesuu ña é uxuvi ñá'a san ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ñá ku ñe'e nto mi ña ntákuinti'xe ña Xuva kō; nté ña ku ñe'é nto mí ntoo ña Samariá san di. ⁶ Ntá tsi kue'en nto mí ntoo ña Israee, ña é vāta ntáa a le'ntu é kunaa ntáa ña. ⁷ Da ñi ntaíka nto ne, ká'an ntódo nto tsí é xee étsin ntuvi dá kani ntu'u Xuva ko kadā kú'vē ña. ⁸ Ntavá'a nto ña nchokuvi; nantōto nto ña xi'i; ntavá'a nto ña é ntee kui'i é kánakó'xo kúñu i; nakūnu nto é ña vá'a san. Dómēni ní'i nto é kúvi víi nto sá'a. Dukuān ne, ña kí'i nto xá'ví i nee é víi nto.

⁹ Ña kuído nto ōro, nté diu'un kui'xin, nté diu'un kuaan, ¹⁰ nté itīn nto é kú'un iña ntó itsi kán. Nté ña kuni'i nto uun na'a dú'nu nto, nté nti'xen nto é nādama nto, nté tatun ntō, tsí ña ntáde tsiñu ne, da mīi é nī'i ña é ka'xi ña.

¹¹ Da neé ka ñuú, tē lú'nti te ká'nu, mí xēe ntó ne, ntuku ntō xoó ña'a, ña é vá'a ne, kuntoo nto ni ña dā nté ntáka

nto ñuú tsikan. ¹² Te kúk'vi ntō má vi'i kán ne, ká'an nto ni ña Ntusi. ¹³ Te vā'a nti'xe ña'a sán ne, ká'an nto, na kuē'é Xuva kō é kūntoo vá'a ña. Tē ña vá'a ña'a ña ne, ñá kuntoo vá'a ña. ¹⁴ Tē ña ta'xi ña é kuntōo nto ne, o ña kuinti'xe ña é ntáka'an ntó ne, nakidi nto nti'xen nto xákā ñuú san te ntaka nto ikán. ¹⁵ Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntō tsí díi ka vá'a kōo iña ñuú Sodoma ni ñuú Gomora é kōo iña ñuú tsikan ntuvi tē xe'é Xuva kō é ntō'o ña.

Nuu i é nto'o kō

¹⁶ ¡Koto nto! Kataxnūu ú nto é kí'in ntó vatā ó kañe'e a lé'ntu mé'ñū tina kú'ú san. Kantio e dóo ntíto víi nto vatā ó de koó san, ntá tsi víi nto vata kaa paloma, é ña te díin ti. ¹⁷ Kuenta tsí víi nto, tsí ña'a sán ne, kí'in ní'i ña nto nūu ña tsiñu i sán ne, kani ña nto ntuku iní vi'i mi ntánataká nuu ña Israee san. ¹⁸ Ntada ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu na'nu i san ni ntā'a reí san kuenta iñá ko vata koo é ká'an ntó kuenta iñá ko ni ña, ni ñá'a, ña e ñá ini Xúva kō. ¹⁹ Ntá tsi te ntáda ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu i sán ne, ñá ku itsu'un ntō nee é ká'an nto. Tsí ta'xi Xuva kō nté koo ka'an ntó ura tsíkan. ²⁰ Ña te míi ntō é ká'an nto kidaā, tsi Espiritū Sántū san ta'xi ña tú'ūn é ká'an nto.

²¹ Ñatíi san ne, ntada ña kuenta éni ña nta'a ña'a e ka'ní ña ña ne, uva í'xá san ne, kuan kōo víi ña ni í'xá ñá di; í'xá san ne, kí'i nchu'vi ñá uva ña ne, ka'ní ña ña. ²² Ñá ntōo kue'en ña'a san nto kuenta iñá ko. Ntá tsi xoó ña'a kutíi ña dā nté nainu xtuku ú ne, nakáku ña. ²³ Dā ntádē xení ña ni nto ūun ñuú ne, kunu nto kue'en ntó tuku ñuú. Tsí nuu é ntaā i é káka'án u ni ntō, ñá kunē'é nto xee nto un ntíí ntíí ñuú é ntoo ñuú Israee dí'na dá nainu xtúku ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi.

²⁴ Nté uun ña kanakuā'a san é díi ka ka'nu ña'a ña é mastru ñá ne, nté uun ña kade tsiñu san é díi ka ka'nu ña'a ña e tó'o ña. ²⁵ Vata ō kúvi mastrú san ne, kuan kōo kuvi ña ntántikin ñá di. Vata ō kúvi tó'o ña ne, kuan kōo kuvi ña kade tsiñu iña ñá di. Tē ntáka'an ñá'a tsí xu'ú e tó'o e ña vá'a sán u ne, kuan tsi kōo ka'an ñá iña ntó di.

Xoo é u'vī ko
(Lc. 12:2-7)

26 'Ñá ku u'vī ntó ña'a. Tsí ña tuví nee iña é tuví xu'ú vevii é ña tuví dító rkontúvi; ña túvī nee é ntáde xu'u o vevii é ña kutúni ña'a san. 27 Nēe é kaka'án u ni ntó dá neé ne, ká'an nto ni ñā'a sán ntuvi a. Nēe é tekú nto é kaka'án xú'u ú ni ntó ne, kachu'u ntó nte diki vi'i nto kan. 28 'Ñá ku u'vī ntó ña'a, ña é kúvi ka'ní da mií kúñu kō, ntá tsi ña kuvi ka'ní ña nima ko. Xuva kō é u'vī ntó ña, tsí ña é kuvi nantí'i ña nima kó nī kúñu kō dô'vi kan.

29 'Kūdii uun séntavu ntádiko ña uvi a láa skuaán san. Ntá tsi nté uun ti ña kuví ti, te Xuva kō ña ntío ña. 30 Ntó'ó ne, un tsi nté idi diki nto ntánté'vi. 31 Dukuán ne, ñá ku u'vī nto, tsí dií dií ka nuu á'vi nto é vāta ntāa a láa sán, kuán te titín ti.

*Ña ntáka'an é ini Jesuu
(Lc. 12:8-9)*

32 'Un ntíi ntíi ña'a, ña ntáka'an nuu ña'a san e ini ña kó ne, ká'án ú ni Uvā kó, ña tuví e dukún kán, tsí ini ú ña di. 33 Ntá tsi tē xoó ña'a kaka'an ñá ni ñā'a san e ñá ini ñá ko ne, ká'án ú ni Uvā kó, ña tuví e dukún kán, tsí ñá ini ú ña di.

*Ntánāa ña'a kuenta iña Jesuu
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)*

34 'Tē kuini nto ne, vé'xī u é kūntoo vā'a ña'a ñuxiví a. 'Ñá te vé'xī u é kūntoo vā'a ña, tsi vé'xī u é na nāa núu ña. 35 Tsi vé'xī u é na nāa núu i'xá ni uva i, é nāa núu dióko ña ni di'fí ña, é nāa núu énu ña ni ñuntíi ñā. 36 Ki'i nchu'vi ña ñavi'i mii ñā.

37 'Tē xoó ña'a é dií ka ntio ña di'i ña ni uva ñā é xū'ú ne, ñá tē neé nuu á'vi ña é kuntikin ñá ko. Ne, tē xoó ña'a é dií ka ntio ña i'xá ña o dióko ñā é xū'ú ne, ñá tē neé nuu á'vi ña é kuntikin ñá ko. 38 Tē xoó ña'a ña ntío ña kuví ña kuenta iñá ko dá kantikin ñá ko ne, ñá tē neé nuu á'vi ña é kuntikin ñá ko. 39 Tē xoó ña'a dóo ntio ña é koo é vā'á ntuvi iña ña ñuxiví a ne, ñá nī'i ña é vā'á e dukún kán. Ntá tsi tē xoó ña'a nakunáa ña ntuvi iña ña ñuxiví a kuenta iñá ko ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña e dukún kán.

*Dómēni é duku ntée o
(Mr. 9:41)*

40 'Tē xoó ña'a kade ña ni ntó é vā'á ne, ña é kuvi ka'ní ña nima kó nī kúñu kō dô'vi kan. Ntá tsi tē xoó ña'a kade ña ni ntó é vā'á di. Tē

xoó ña'a e vā'á o de ña nī kó ne, vā'á o de ña nī ña táxnūu kó di. 41 Tē xoó ña'a e vā'á o de ña ni uun ña'a kuenta iña i é kaka'an ñá naa Xuva kó ne, ní'i ña é vā'á vata kaa domēni é kāduku ntée ña ntáka'án naa Xuva ko. Tē xoó ña'a e vā'á o de ña ni uun ña'a, tsi dóo vā'á ña'a ña ne, ní'i ña é vā'á vata kaa domēni é kāduku ntée ña é vā'á ña'a san. 42 Tē xoó ña'a kué'e ña uun e'xin ntute ví'xin é kō'o uun á na kuetsi, na kantikín ko ne, nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntó tsí ní'i ntí'xe ña domēni —ka'an Jesuu.

11

*Dā táxnūu Juaan Bautista ña ntántikin ña mí tuví Jesuu
(Lc. 7:18-35)*

1 Dā kúvi teé tsiñu Jesuu úxuvi ñá'a pustru ñá ne, ntaka ña ikan, kuka'an ntódo ña ta'án ñuu ta'án ñuú, kanakuā'a ña ña'a san.

2 Da ñi nuu kutū Juaan ne, kūtuni ña un ntí'i nuu i é kade Cristú ne, taxnūu ña ña ntántikin ña 3 é tsixe'e ña Jesuu tē ña é kuvi nantí'i ña ña ká'án ñá ña kidaā tsí ki'xi ña, o te kuntetū ká ña tuku ña'a.

4 Kaka'an Jesuu ni ña:

—Kue'ēn nto mí tuví Juaan ne, ká'an nto ni ña nuu i é ntátekú nto ni nūu i é ntaíni nto. 5 Ká'an ntó tsi náxí'í ntuxnūú ña kuāá, tsi náka ña xné'e, tsí ntuvá'a ñá kanakó'xo kúñu i, tsi nátekú ña lo'ō, tsi ntóto ña xi'i, tsí kaka'an ntódo u tú'ūn vā'á iña Xuva ko ni ñá ntá'ví san. 6 'Nté kuán nte vā'á o ni ña'a, ña é ña kákuka'an núu i ko! —ka'an ña.

7 Dā kunú'u ña ntántikin Juaan san ne, eni ntu'u Jesuu kaka'an ñá nī ñā'a, ña e dóo titín, ña ntántoo san, kuenta iñá Juaan:

—¿Nee iñá ntu ixkoto nto má kú'u kan? ¿Vá ixkoto ntú nto choo é kákantá nuu da kainu tatsín san? 8 ¿Nté kui ñe'e ntu nto? ¿O é koto ntu nto uun ña kuika, ña é nuu doo e dóo vā'a? Ña kuán ntāa sán ne, nú vi'i reí san ntoo ña. 9 ¿Nté kui ñe'e ntu nto? ¿O é kīni ntó uun ña'a, ña kaka'án naa Xuva ko? Juaan ne, kaka'an ntí'xe ña naa Xuva ko ne, dií ka ka'nu ña'a ña é da xoó ka ña'a, ña e ntáka'án naa

Xuva ko. ¹⁰ Tsí uve na'a tú'un Xuva ko, kaka'an iña ña:

I'a taxnúu ú maú ko é kodo nuū ña, é nakōo tú've ña itsi mí k'ín, ka'an. ¹¹ Nuū é ntaā i é kaka'án u ni ntō tsí xoxó ña'a, ña e káku ñuxiví a, e dií ka ka'nu ña'a ña é Juaan Bautista. Ntá tsi xoo ña'a é dií ka lú'nti ñā mí kadē kú've Xuva kō ne, dií ka ka'nu ña'a ña é Juaán san.

¹² 'Nté ntūvi dá eni ntu'ū Juaan kaka'an ntódo ña ne, un tsi da nté vevii ne, ncho vií ña'a san dú'xen ni ñā'a, ña ntáduku ntée Xuva kō. Ña ntákudiin san ne, ncho nant'i ña ña.

¹³ Un tsi da nté xee Juaán san ne, un ntií ntií ña ntáka'án naa Xuva ko kídaa, nī lei Muísee ne, ntáka'an ñá nté koo kuvi ntuvi dá kixkadā kú've Xuva kō. ¹⁴ Tē ntio nto é kuínti'xe nto ne, tsí Juaán san ne, divi ñā é Elia ña. ¹⁵ Xoo é kátekú i ne, na kīni ña.

¹⁶ '¿Nee iñá ntu é natee ta'an o ña'a san, ña ntántoo vevii, ña é ñá ncho tekú i? Vata ntáa i'xá e ntánadiki nu á'ví kán ntáa ña, i'xá é ntáka'an ní'i tā'an i: ¹⁷ “Nakuékū nti choo iña viko ña tánta'a san ne, ñá ni ite'e ntō; ita nta'xa ntí vatā ó kaita ña da kaíntu'xi ña'a ne, ña ni éku ntō”, ka'an na. ¹⁸ Tsí ki'xi Juaán san ne, ntē ñá ini xi'i ñá ne, ntē ñá ini e'xi ñá ne, ntáka'an ña'a san tsí nuu é ña vá'ā nima ña. ¹⁹ Vevii ne, xee ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kae'xi u ne, kaxi'i ú ne, ntáka'an ña tsi dóo ini e'xi u, dóo ini xi'i ú di ne, ntáka'an ña tsí xu'ú ne, dōo vá'a tiin ú nī ña ntaído diu'un xōo san nī ña kini ntáa san. Ntá tsi kutuni ko tsi dóo ki'in iní nti'xe Xuva kō da ntaíni o nté o de ña ntántikin ña —ka'an Jéssuu.

Ñuu mí ña ni kuínti'xe ña'a san
(Lc. 10:13-15)

²⁰ Kidáā né, eni ntu'u Jéssuu kade tíi ña nī ña ñuú i san, mí dóo ki'in itó ede ña nuu i é dóo na'nu, tsí ña ni náti'vi iní ña kuétsi ña. Kaka'an ña:

²¹ —¡Ña ntá'vi ide ntu nto, ña ñuú Coraziin! ¡Ña ntá'vi ide ntu nto, ña ñuú Betsaida! Tē dí ni iní ña ñuú Tiru ni ñá ñuú Siduun núu i e dóo na'nu é iní nto ne, nté emá tsi é náti'vi iní kue'en ñá ne, ínūu ña doo lakí ne, dá'vi ña dikí ña xáā vātā xkoó ini ña dá ntoo nta'xa ña. ²² Ntá tsi kaka'án u ni nto, tē xee ntúvi é xntékú kú've

Xuva kō ne, ní'i ntō e dií dií ka nto'o nto é vāta káa ñuú Tiru ni Síduun, tsí ña ni kuínti'xe nto ko. ²³ Divi ntō, ña ñuú Capernaú ne, dōo kuika ntō né, dōo ntáde na'nu ña'a nto. Ntá tsi nakuítá nuu ña nto dō'vi kan, tsí ña ni kuínti'xe nto ko. Tē dí ni iní ña ñuú Sodoma núu i e dóo na'nu é iní ntō ne, tuvi dukuan ñuú tsikan nté vevii. ²⁴ Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsí dií ka donchu'vi koo nto'o nto, é vatā o kúvi ñuú Sodomá tē xee ntúvi é xntékú kú've Xuva kō —ka'an Jéssuu.

Ki'xi nto nī kó ne, ní'i nto dā'na
(Lc. 10:21-22)

²⁵ Kidáā ne, kaka'an Jéssuu:

—Ntadiá'vi nto, Xuvā ko, Tó'ō e dukún kán ni ñuxiví a di, tsí xnuu xu'ū ntó nuu i é nuu é ntaā i san é ña kiní ña dóo ki'in iní i san nī ña dóo tu've i sán di ne, nañē'e ntó ña ntā'vi san. ²⁶ Kuán ō dé nto, tsí kuan ō ntio nto é vii nto —ka'an ñá ni Xuva kō.

²⁷ Kaka'an xtúku Jesuu:

—É ta'xi Xuva kō é un nti'i nuu i ntā'a ko. Xōxó ña'a é iní nti'xe ña xoo é I'xá Xuva ko, da mii Uvā kó ini ña. Xōxó iní i xoo é Xuva kō, da mii tsi I'xá ñá, ni da xōo ka ña'a é ntio I'xá ña é kūtuni ña. ²⁸ Ki'xi nto, un ntií ntií nto e ntákuitā nto kuenta iña tsiñu e ntáde nto, ni kuēnta iña i e ntánto'o nto ne, ta'xi u é kúntoo da'na nto. ²⁹ Kuntikin ntó ko ne, nakuā'a ú nto. Tsí ña te dīin u, ñá te ka'nu ñā'a ú ne, ní'i nto dā'na. ³⁰ Nā vī'xín kaa itsi ko, ntē ña ntií tu'ún tsiñu é tā'xi ú nto di —ka'an ña.

12

Dā tñn pustrú san xoko trigu ntúvi dá iō dá'na

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Kidáā ne, itā nti'xin Jesuu má trigu kán ntuvi dá iō dá'na. Ntáka'kin ña ntántikin ñá ne, tñn ña xoko trigú san ne, da é'xi ña. ² Ntá tsi dā iní ña fariseú san ne, ntáka'an ñá ni Jéssuu:

—Uun ō ntáde ña ntántikin nto é dóo xií kaa é vīi o ntuvi dá iō dá'na —ka'an ña.

³ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—¿Vāta nakua'a ntu nto nte o dé Davii da kákin ña kídaa, ni ña ntini'i ñá? ⁴ Kúk'ví ña má vī'i Xuva kō né, ē'xi ña tañú'u kuiko e dóo xií kaa é ka'xi ña, tsí da mii tsi dūtú san

ntae'xí ña tañú'u tsikan. ⁵ ¿O vata nakua'a ntu nto mí uve na'a kaka'an léi Muísee? É dūtú san ntáde tsiñu ña ini ukún ka'nu kán ntuvi dá iō dá'na ne, ña túvi nēe nuu i é kīni kaa ntáde ña. ⁶ Kaka'an u ni ntō tsí i'a tuví e dií ka ka'nu é xukún ka'nu san. ⁷ Ñá ini nto neé ncho ka'an Xúva kō dá kakā'an ña sá'ā: “Ñá tē domēni é ntio ko, tsi é ntio kó ne, na ntūnta'ví ini nto ta'an nto”, ka'an ña. Tē dí ni ñe'e dikí ntí'xe nto sá'ā ne, ñá ni ká'an ntée nto ña'a, ña é ña tuví kuétsi i. ⁸ Tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, xu'u é kadē kú've u ntuvi dá iō dá'na di —ka'an ña.

Ñatíi, ña é itsi ntá'a i
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Ntáka Jesuu ikán ne, kúk'ví ña iní vi'i mí ntánataká nuu ña Israee. ¹⁰ Ikán tuví uun ñatíi, ña é itsi ntá'a i. Tsixe'e ña'a san Jesuu:

—¿Ñá xíi kaa ntu é ntavá'a o ña'a ntuvi dá iō dá'na? —ka'an ña.
Kuan o ka'an ñá vata koo é ni'i ña é tsi'i kuétsi ña ña.

¹¹ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Xoó ña'a nto, te ūun kudii á le'ntu nto ió ti ne, te kō'xó nuu ti xavi ntuvi dá iō dá'na ne, ¿ñá ntu natavá' nto ti? ¹² ¿Ñá ntu te dií ka nuu á'vi ña'a san é a le'ntu? Dukuān ne, ñá te xīi kaa é vīi o é vā'á ntuvi dá iō dá'na —ka'an ña.

¹³ Kidáā ne, kaka'an ñá ni ñatíi san:

—Nakaan nta'a o —ka'an ña.

Nákaa nti'xe ña nta'a ña ne, ntuvá'a vata tsi kaa nta'a ña é uun san. ¹⁴ Kidáā ne, ntíi ña fariseú san ne, natíin ña nté koo ka'ní ña Jesuu.

É ká'an Ísaia iña Jesuu

¹⁵ Kūtuni Jesuu nté o dé ña fariseú san. Ntáka ña ikán ne, ñá te da dīi ña'a intíkin ñá ña ne, ntavá'a ña un ntíi ntíi ña nchokuví san. ¹⁶ Kaka'an ñá ni ñá'a san é ña ká'an ña nte o dé ña. ¹⁷ Kuan o ka'an ñá vata koo é kūntaa é káka'an ñá ka'an naa Xuva ko kídaā, ñá nani Ísaia:

¹⁸ I'a tuví ña kade tsiñu iñá ko, ña e nákañúu ú,
divi ñá e dōo ntio ko, e dōo diní ko ni ñá.

Taxnūu ú Espiritū Sántū kó ni ña ne, ka'an ntódo ña dá kanñi ñūxiví san nté koo ni'i ña é vā'á nta'a Xuva kō.

¹⁹ Ñá nāa núu ña, nté ña káchu'ū ña.

Ntē xoxo tekú i tátsin ña itsi kán.

²⁰ Ntē ña ká'nu ka ña choo é tā'nu, ntē ña nantá'va ña metsa é dā vé kak-ene u'me

un tsi da nté kūvi vií ña é kōo é vā'a.

²¹ Kuenta iña ñá ne, kuntetu dá kanñi ñūxiví san é ni'i i é vā'á nta'a Xuva kō,

ka'an Ísaia.

Dā ntáka'an ñá'a san é nuu é ña vā'ā san nima Jesuu

(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Xee ní'i ña uun ñatíi mí tuví Jesuu.

Ñatíi san ne, skuaa ña ne, ñi'i ñá di, tsi nuu é ña vā'ā nima ña. Ntavá'a Jesuu ñá ne, naka'an ñá ne, nākoto ña.

²³ Koó dā kúdu'va un ntíi ntíi ña'a san, ntáka'an ña:

—¿Vá ña sá'á ntu é i'xá ika Dāvii? —ka'an ña.

²⁴ Ntá tsi dā téku ña fariseú san ne, ka'an ña:

—Kūdii Belsébuu, tó'ō e ña vā'ā san, kaxé'e é kākuví kade ña kanakunu ña é ña vā'ā san —ka'an ña.

²⁵ Ini Jesuu nee é ntádē kuení ña ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Da nēé ka ñuu mi ntánāa míi ñá ne, kunaa. Uun ñuú, o uun ñavi'i é kuví ña uvi dava ña ne, ñá kūtíi ña, tsi kīi nteé xio ta'an mii ñá. ²⁶ Te mii tó'ō e ña vā'ā san kanakūnu é ña vā'a ni'i i ne, ntánāa míi i. ¿Ntē ntu koo ni'i ntii i é vii í, kuan? ²⁷ Divi ntō ne, ntáka'an nto é kanakūnu u é ña vā'ā san kuenta iña Belsébuu, tó'ō e ña vā'ā san. ¿Xoó ntu kuenta iña í kanakūnu ña ntántikin nto é ña vā'ā san? Ña ntántikin ntó san ne, divi ñá é ini ña tsi ña te kuenta iña tó'ō e ña vā'ā san é kūvi nakunu o é ña vā'ā san. ²⁸ Xu'ú ne, kuenta iña Espiritu Xuva kō san é kanakūnu ú e ña vā'ā san. Dukuān ne, e xée Xuva kō mí ntoo nto é kadē kú've ñá iña nto ve.

²⁹ ¿Xoó ntu kuví kí'vi i má vi'i ña dōo xení i é kí'i dú'u iña ñá tē ña di'na kí'ní ña ña? Kidáā ne, kuví ntada ixu ña vi'i ña.

³⁰ 'Xoo é ña kákuini'i i kó ne, ñá kañe'e ñá da xe'é ko. Xoo é ña kánatee kuitin i iñá ko ne, katsoo xaa ña.

³¹ Tsíkán é káka'an u ni ntō tsí kada ka'nu ini Xuva ko ni ñá'a san kuétsi ña, da nēé ka nuu i é vii ña, é ká'an ña, ntá tsi te ká'an kīni ña iña Espiritū Sántū sán ne, ñá kada ka'nū ini Xuva

ko ni ñā. ³² Xoo é kā'an ntée i ko, xu'u é vēxkúvī ú ñatīi ne, kuvi kada ka'nu iní Xuva ko ni ñā, ntá tsi xoo é kā'an ntée i Espiritū Sántū sán ne, ñá kada ka'nū iní Xuva ko ni ñā nté vevii, nté ntūvi é vē'xi.

Kutuni ko nté kaa utun san te kīi kiti i
(Lc. 6:43-45)

³³ Te vā'á utun sán ne, vā'á kiti i. Tē ña vā'a ūtun sán ne, ña vā'á kiti i. Kutuni ko nté kaa utun san te kīi kiti i. ³⁴ ¡Tatá koo nto! ¿Nté koo kuvi ka'an nto é vā'a dá ña vā'á nima nto? Da nēé ka é nuu tsitu nima kó ne, ñā é kāka'an xú'u kō. ³⁵ Ña é vā'á ña'a ne, vā'á nima ñá ne, vā'á ó kaka'an ña. Ña é ña vā'a ñā'a ne, nuu tsitu nima ñá é kīni kaa, ne, kaka'an ñá é kīni kaa. ³⁶ Ntá tsi kaka'an u ni ntō, tsí ñā ntūvi é ta'xi Xuva kō é ntō'o nto ne, ká'ān un ntīí ntīí ña'a nté kui kuan ō ka'an ñá da nēé ka tú'ūn é dotō tsí ka'an ña. ³⁷ Tsi kidaā ne, ká'an Xuva ko te vā'á nto, o tē ña vā'a nto kuenta iña i é kā'an nto —ka'an Jēsuu.

Ña kini ntáa san ntaikan ña nuu i é dóo ka'nu
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Kidáā ne, nantíko kōó mastrú lei san nī ña fariseú san, ntáka'an ñá ni Jēsuu:

—Mastrú, ntio ntí é vii ntó uun nuu i é dóo ka'nu —ka'an ña.

³⁹ Ntá tsi nantíko kōó ña, kaka'an ña:

—Koo da ña kini ntáa san, ña é ña ntákuinti'xe i san, ntio ña nuu i e dóo ka'nu. Ntá tsi ñá kīni ka ña nuu i e dóo ka'nu, mii tsí nuu i é idé ña ka'án naa Xuva ko kidaā, ñá nani Jōnaa. ⁴⁰ Tsi vata ō kúvi Jonaá san é uni ntúvi, uni níñu inúu ña ini i'xi tsáka ka'nu sán ne, kuan koo kunūu ntú'xi u, xu'u é vēxkúvi ú ñatīi. ⁴¹ Vi'i a vé ne, xéé ntūvi é kā'an Xúva ko xōo e vā'a i ne, xoo é ña vā'a i, ña ntántoo ntuvi sá'a. Kidáā ne, ña ñuú Nínive san ne, ká'an ntéé ña ña. Tsí ña ñuú Nínive sán ne, nātivi iní ña da téku ña é kāka'an ntódo Jonaa. Vevii ne, i'a xee ú e dií ka ka'nu ña'a u é Jonaa. ⁴² Uun ká tuku ne: Ñadī'i, ñá é idé reina ñuú Sebá ne, nákuñtītsí ña é kā'an ntéé ña ña ntántoo vevii. Tsí ñā ñā é kī'xi ña uun ñuú e dií ka iká

vata koo é tekū ña tú'ūn e dóo ki'in iní i, é kāka'an rei Salamuun. Vevii ne, i'a xee ú e dií ka ka'nu ña'a u é Salamuun.

É ña vā'á é kantiko kōo
(Lc. 11:24-26)

⁴³ Te ntīi uun é ña vā'á san nima ñá'a ne, dotō tsí kaika ñuú itsi, kanantukū mí'i kūtuví da'na, ntá tsi ña kaní'i. ⁴⁴ Kidáā né, kadē kuení i: “Ntíko kōó u nū vi'i kó kán mí ntáka u”, dé kuení i. Dā náxeé ne, ixu dukuān. É ntūntoo ne, kaníne ve. ⁴⁵ Kí'ñ né, kunteka ká u'xe é ña vā'á e dií dií ka kini ntáa é ñā. Kí'vī ntī'i nima ñá'a sán ne, ikan kuntōo. Kidáā ne, dií dií ka kini koo kuvi ni ñá'a san é ñā. Kuan kōo kuvi ña'a, ña é kīni ntáa, ña ntántoo vevii —ka'an Jēsuu.

Di'i Jēsuu ni ení ña
(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Kaka'an dúkuan Jesuu ni ñá'a sán da xéé di'i ña ni ení ñá ne, ntáññ ña kí'i kán e ncho ka'an ñá ni ñā. ⁴⁷ Uun ña'a ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Di'i nto ni ení ntó ne, ntáññ ntéé ña kí'i kán e ncho ka'an ñá ni ntō —ka'an ña.

⁴⁸ Ntá tsi nantíko kōó ñá, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Xoo ntu é di'i ko? ¿Xoo ntu é ení ko? —ka'an ña.

⁴⁹ Kāta nteé ña nta'a ña mí ntoo ña ntántikin ñá ne, kaka'an ña:

—Ña sá'a é di'i kó ni ení ko. ⁵⁰ Tsí da xōo ka ña'a, ña é kade é ntio Uvā kó, ña é tuví e dukún kán né, ñā é ení ko, ñā é ñā é tá'an kó, ñā é di'i kó di —ka'an ña.

13

Ntéé nteé tsi kaka'an Jēsuu iña ñá kaeté xaa ntikin
(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Divi tsi ntūvi tsikan kīi Jesuu nū vi'i sán ne, kué'en ña kukūtúvi ña diñi míni san. ² Un vā'a tsi tīñ ña'a náta ká nuu ña mí tuví ña. Dukuān ne, inuu ña tun ntóo san ne, ikan tsí itúvi ña. Un ntīí ntīí ña'a san ntáññ ñá diñi ntute san. ³ Nā te da ñā nūu i e ntáa ña ni ñā'a san é kanakuā'a ña ña. Kaka'an ña:

—Uun ntuvi ne, uun ña'a kúkaté xaa ña ntikin. ⁴ Da ñā kaeté xaa ña ntikin sán ne, ió ne, kó'xo itsi san. Xéé láa sán

ne, ē'xí ti. ⁵ Ió ntikin sán ne, kó'xō mí dōo xuu mí ña túvi kuē'e nté'u. Váta tsí e ná'a ne, kēne xuku i, tsí ña túvī mí kē'in xó'o i. ⁶ Ntá tsi da dōo na'ínī ne, xi'i dii xuku i. Tsí ña ni nani'i xo'o i nté'u ne, itsī. ⁷ Ió ntikin sán ne, kó'xō mí kaa xuku íñū. Xí'i nūu xuku vá'ā san, tsí un tavi nuu tsi xuku íñū san da é'nu. ⁸ Ió ntikin sán ne, kó'xo ñu'u vā'á ne, kīi kiti i. Ió e kii uun sientu kiti i é uun ditsin í ne, ió ne, kii te ūni díko ne, ió e kii te ōko u'xi. ⁹ Xoo e katéku i ne, na kīni —ka'an ña.

Nté kui nteé nteé tsi kaka'an ña
(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Kidāā ne, vé'xī ña ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Nté kui kuān ó kantaa ntu nto ni ñā'a san? —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Ntō'ó ne, ntáduku ntée nto é kūtuni nto nuu i é ió xu'u ña i mí kadē kú've Xuva kō, ntá tsi ña ntáduku ntée tuku ña'a san. ¹² Tsí xoo ñá'a, ña é ió ña í ne, ní'í ká ña ne, kué'ē ká koo ña ña. Ntá tsi xoó ña'a, ña é ña tuvi íña í ne, naki'i ka é ió ña ña. ¹³ Dukuān né, kuān ó kantaa ú ni ñā'a san, tsí kuān te ntaíto ña ne, ña ntaíni ña. Kuān te ntátekú ña ne, ña ntaíni ña. Ña ntaéni tú'un ñā, ¹⁴ É kūntaa ntí'xe vatā ó kaka'an Ísaia, ña é ka'án naa Xuva ko, dá kakā'an ña kidaā:

Kuān te tekú ña, ntá tsi ña kí'in diki ña; kuān te koto ña, ntá tsi ña kiní ña.

¹⁵ Tsí ña sá'á ne, é ntuka'xī nima ña ne,

vata te neé nuu ntído lo'xo ña ne,

kanti'u núu ña,

vata koo é ña kiní ña,

vata koo é ña tekú ña,

vata koo é ña kani tútun ña,

vata koo é ña ká'ān ñá nī ko é ntavá'a ú ña,

kuan ō ka'an Xúva kō,

ka'an Ísaia.

¹⁶ Ntá tsi nto'ó ne, dōo diní nto tsi ntaíni nto ne, ntátekú nto. ¹⁷ Nuú é ntaā i é kaka'án u ni ntō tsí ña te da díi ña ntáka'án naa Xuva ko kidaā ne, un vá'a tsi ncho kiní ña é ntaíni nto vevii, ntá tsi ña ni iní ña. Ncho tekú ña é ntátekú nto, ntá tsi ña ni tekú ña.

Kaka'an Jéssu neé kani tú'un ña ñá kaeté xaa ntikin san

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ Kini nto sá'a ña ñá kaeté xaa ntikin san. ¹⁹ Te tēkú ña'a tú'un ña i mí kadē kú've Xuva kō né, tē ña kani tútun ña ne, ki'xi tó'ō e ña vá'ā san ne, naki'i nuu tú'ūn é Inúu nima ñá, vatā ó de láā sán ni ntikin é kō'xó itsi san. ²⁰ Divi ntikin é kō'xo mí dōo xuú ne, vata kaa tú'ūn va'á san kaa, e ntátekú ña'a san ne, ura tsí i xkúntee iní ña. ²¹ Ntá tsi da ña ni kuinti'xe vá'a ña ne, ña ná'a tsí kutii ña. Tē ntáka'an ntée ña'a san ña ne, tē ntáde xení ña ni ña kuenta ña i e kuinti'xe ña ne, ura tsí i xtuví mii ña e kuinti'xe ña. ²² Ntikin é kō'xó nuu mí kaa xuku íñū sán ne, vata kaa da ntátekú ña'a san tú'ūn va'á san kaa, ntá tsi dii dii ka ntio ña é ió ñuxiví sa. Ntánantuku ñā diu'un é kukuika ñā ne, ntákuñā iní ña tú'ūn va'á san. Ña kaidiá'vi ká i ña ña. ²³ Ntikin é kō'xó nuu ñu'u vā'á san ne, vata kaa te téku uun ña'a ne, kuinti'xe ña. Kade ña é kaka'án ne, ió ntúvi vā'á ña ña. Vata kaa ditsin utun vá'ā san kaa, e kii uun sientu kiti i, o te ūni díko, o te ōko u'xi —ka'an ña.

Nté nteé tsi kaka'an Jéssu ña xuku é ña vá'ā má trigu

²⁴ Ntāa xtuku Jéssu nuu i sá'a, kaka'an ña:

—Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa uun ña'a, ña e éte xaa ntikin trigu máña ña kan, kaa. ²⁵ Ntá tsi da nī ntákidi ñá'a san ne, xée ūun ña'a, ña kakune'u iní i ni ñā né, été xaa ña ntikin é ña vá'ā san má trígú san ne, da ínu ña. ²⁶ Dā kéne xuku trigú san ne, nta'á kiti i ne, kēne xuku é ña vá'ā sán di. ²⁷ Xéé ña ntáde tsiñu ña tó'o vī'i sán ne, ntáka'an ñá ni ñā: “¿Ñá te ntikin vā'á ntu éte xaa nto máña nto kán? ¿Mí'i ntu vé'xi xuku é ña vá'ā san?”, ka'an ña. ²⁸ Kaka'an tó'o vī'i sán ni ñā: “Á tē ñá kakune'u iní i nī ko éte xaa ña ntikin é ña vá'ā san”, ka'an ña. Kidāā ne, ntáka'an ñá ntáde tsiñu san ni ñā: “¿Ntio ntu nto é tú'un ntí xuku é ña vá'ā san?”, ka'an ña. ²⁹ Ntá tsi kaka'an tó'o ñā: “Ñá'ā, tsí dā ná tú'un nto xuku trigú san ni xūku é ña vá'ā san. ³⁰ Na kue'nu mī ntuvi nuu i da nté xée ntúvi é ta'vi ō. Kidāā ne,

ká'án ú ni ña kata'vī sán te dī'na tu'un ña xuku é ña vá'ā sán ne, na ntada ña dōko í dá kāmī ña. Kidáā né, na tsū'un vá'a ña kiti trigú san ini xaká ko", ka'an ña —kuan ō ka'an Jéssu.

Nteé nteé tsi kantaa Jesuu iña ntikin kúli

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Ntāa xtuku Jesuu úun nuu i, kaka'an ña:

—Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa uun ña'a, ña e éte xaa ntikin kuli mǎña i kan, kaa. ³² Díi ka kuetsi ntikin kúli san é un ntí ntí ntikin, ntá tsi dā kúna'nu ne, díi ka na'nu xuku i; vata ntāa utun ntāa. Ntáxee láā, kiti ntaíko e dukún kán ne, ikán ntáde vá'a tí taka tí má nta'a i kán —ka'an ña.

Nteé nteé tsi kantaa ña iña u'xen íā

(Lc. 13:20-21)

³³ Ntāa xtuku ña uun nuu i, kaka'an ña:

—Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa u'xen íā kaa, é kánadaká ñadī'í san uní xku've árina váta koo é nāneñu u'xen san —ka'an ña.

Nté kui kuān ó kantaa Jesuu núu í sá'a

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Nteé nteé tsi kaka'an Jéssu ni ún ntí ntí ña'a san. Da mii kuē'en tsí nuu í sá'a kantaa ñá ni ñā dá kakā'an ñá ni ñā kuenta iña i mí kadē kú've Xuva kō. ³⁵ Kuān o dé ña vata koo é kúntaa é káka'an ñá ka'án naa Xuva ko kídaā: Ntaa ú ni ntō nuu í sá'a, ká'án ú nuu í é iō xu'u un tsi nte dá dé kú've Xuva ko ñuxiví san, ka'an ña.

Kaka'an Jéssu nee iñá ncho ka'an iña xuku é ña vá'ā san é kāa má trigu

³⁶ Kidáā né, ntāka Jesuu mí dōo ntoo ña'a sán ne, kí'vi ñā má ví'í kán. Xéé ña ntántikin ñá ne, ntaíkan ña é ká'an ñá nee iñá ncho ka'an é ntāa ña iña xuku é ña vá'ā san e é'nu máña ña kán. ³⁷ Kaka'an Jéssu:

—Ña éte xaa ntikin vā'á san ne, vata kaa xu'u é vēxkúvi ú ñatíi kaa ña. ³⁸ Mǎña ñá kán né, vata kaa kanii ñuxiví san kaa. Ntikin vā'á san ne, vata ntāa ña ntáduku ntée Xuva kō ntāa. Ntikin é ña vá'ā san ne, vata ntāa ña ntáduku ntée tó'ō e ña vá'ā san ntāa. ³⁹ Ña kakune'u iní i ní kó ne, vata kaa

ña éte xaa ntikin é ña vá'ā san kaa ña ne, tō'ō é ña vá'ā san ña. Ntuvi é ta'vi ō ne, vata kaa ntuví tē ntí'í ñuxiví sa kaa. Ña ntáta'vi sán ne, vata ntāa ánje Xuva kō ntāa ña. ⁴⁰ Vata ō ntáda ña dōko i é ña vá'ā sán ne, ē'mi ña né, kuan koo kuvi tē ntí'í ñuxiví sa. ⁴¹ Xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, taxnúu ú ánje ko mí kadē kú've Xuva kō ne, nakuitā ñá un ntí ntí ña'a, ña e ntáde é víi tuku ña'a é kini kaa, ní ña é ntáde mii é kīni kaa san. ⁴² Katé nuu ña ña iní ñu'u dū'xé san. Un vá'a tsi kueku ña'a sán ne, naka'xí ka'ñi ña nú'u ñā. ⁴³ Kidáā ne, xoó ña'a, ña ntáde é ntio Xuva kō ne, xí'í nuu ka'nu ña mí kadē kú've Xuva kō, vatā ó kaxí'í nuu ngántií san. Xoo é kátekú i ne, na kīni í.

Kantaa Jesuu úun nuu í é vā'a é nuu ntú'xi

⁴⁴ Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa uun nuu í e dōo va'a é nuu ntú'xi má ñu'u kan kaa. Nāni'í uun ña'a ne, ikan tsí náxnúu ntú'xi xtuku ña. Nā tē nté kaa dīnī ña. Kí'in ñā né, nadiko ntí'í ña é iō iña ñá ne, dá kuīn ña ñu'u san.

Kantaa Jesuu iña kiti e dōo nuu á'vi í é kaē'nu iní tsí'xi

⁴⁵ Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa uun ña kadiko kaa, ña é kanantukū kiti e dōo nuu á'vi í, e dōo va'a. ⁴⁶ Uun tsi kiti e dōo va'a, é nuu á'vi kue'en nāni'í ñá ne, kí'in ñā né, nadiko ntí'í ña é iō iña ñá ne, dá kuīn ña tí.

Kantaa Jesuu iña xunu

⁴⁷ Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa xunu kaa, é kanakuítá nuu ña'a san ini míni kán é tavā ñá un ntí ntí nuu tsákā san. ⁴⁸ Dā tsítū ne, nantíi ña díñi ntute kán. Ikán intóo ña nakaxnúu ña tí. Tsáká vā'á san ne, nātsu'un ña tí ini xiká san. Kiti é ña vá'ā san ne, éte ñá tí. ⁴⁹ Kuan koo kuvi tē ntí'í ñuxiví sa dí. Kí'xi ánje Xuva kō ne, nakaxnúu ña xoo é vā'á í, xoo é ña vá'a í. ⁵⁰ Nakuitā ñá xoo é ña vá'a í mé'ñu ñu'u du'xé san. Ikán dōo kueku ña'a san ne, naka'xí ka'ñi ña nú'u ñā —ka'an Jéssu.

Núu í e dōo va'a é xéé ní é ata

⁵¹ —¿Ntāñe'e díki ntí'í intu nto un ntí'í nūu í sá'a? —tsixé'e Jéssu ña.

—Ntāñe'e díki ntí —ka'an ña.

⁵² Kidáā ne, kaka'an ña ní ñā:

—Un ntíí ntíí mastrú lei, da ntánakua'a ña iña i mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa tó'o vī'i san kaa ña. Tsi tó'o vī'i sán ne, kanatava ña é xēé nī é atā san mí ñu'u vá'a iña ña dá ntio ña —ka'an ña.

Dá tūví Jesuu ñuú Nazaree
(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Dā kúvi ntáa Jesuu sá'ā né, ntaka ña ikān. ⁵⁴ Kué'en ña ñūu mí ña ne, nakuá'a ña ña'a má vī'i mi ntánataká nuu ña Israeé san. Koó dā kúdu'va ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—¿Mí'i ntū nakua'a ñá sá'a e dóo ini ña, e dóo kade ña nuu i é dóo ka'nu san? ⁵⁵ ¿Ñā ntu te divi ña é i'xá ña kade va'a utun? ¿Ñā te María ntu dí'i ñā? ¿Ñā ntu te ení ña Santiau ni Jósee ni Símuun ni Júdá? ⁵⁶ ¿Ñā te divi ta'an ña ta'nú ntio ñuú ko ā dí? ¿Mí'i ntu vē'xi é dóo ki'in íni ña sá'á kuan? —ka'an ñá'a san.

⁵⁷ Ncho kudiin ñá'a san ni ñā, ntá tsi kaka'an Jéssu ni ña:

—Ñā kaka'án naa Xuva kó ne, ntaíko ñu'u ñā'a san ña; ntá tsi ña ñuú mí ña nī ñavi'i ña ne, ña ntaíko ñu'u ña ñā —ka'an ña.

⁵⁸ Nā kué'e núu ī e dóo na'nu ide ña ikān, tsí ña ni kuintí'xe ña'a san ña.

14

Dā xi'i Juaán Bautista
(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Ntūvi sá'á ne, Heródē, ña é de ku've iña ñuú Galileá ne, tēkú ña iña Jéssu. ² Kaka'an ñá nī ña ntáde tsiñu iña ña:

—Ñā tsikán ne, á tē Juaan Bautista ña. Á tē ntóto ñā e xi'i ña. Dukuān é kúvi ide ña nuu i e dóo ka'nu san —ka'an ña.

³ Tsí Heródē sán ne, tīn ña Juaán ne, kí'ní ña ña ne, xnuu kutu ña ñā kuenta iña Heródia, ñadī'í ení ña, ñá nani Fēlpe. ⁴ Tsí kaka'án Juaan ni Heródē:

—Dōo xii kaa é naki'i nto ñadī'í ení nto —ka'an ña.

⁵ Heródē sán ne, ntío ña é ká'ní kue'en ñá Juaán san, ntá tsi u'ví ña ña'a san, tsi dé kuení ña'a san tsí Juaán san ne, ña kaka'án naa Xuva ko.

⁶ Ntá tsi dā xee víko é kaku Heródē ne,

ítē'e dióko Heródia nuu ña'á san, ña vexká'xi viko san. Nā tē nté kaa dīnī Heródē san kidaā ne, ⁷ xé'e ña xu'u ña nī dioko Herodia tsí nuu é ntāa ntí'xe i é kué'é ña tūn da nēé ka é kākán tun. ⁸ Tsi'í dí'í tūn díkí tun nēe é kākán tun ne, kaka'án tun:

—Tā'xi nto kó díkí Juaan Bautista veví. Xntekū nto nú kō'o —ka'án tun ni Hērode.

⁹ Kidāā né, kūnta'xa iní rei Heródē san. Ntá tsi kaka'an ñá te kuan kōo kuvi, tsí mé'ñū ña'á san xe'é ña xu'u ña. ¹⁰ Taxnū ña é na ká'nté tu'un ña díkí Juaán san viutun kán. ¹¹ Xntekū ñá díkí Juaan nú kō'o ne, xé'e ña tūn, dā nakué'ē tūn dí'í tun.

¹² Dā xéé ña ntántikín Juaán san ne, nāki'i ña kúñu ña ne, ixkú'xi ña ñā. Kidāā ne, kué'en ña kükoto ñá Jéssu nté o kúvi.

Dā xe'é Jesuu é ká'xí u'un míl ñā'a
(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Dā téku Jesuu nté o kúvi Juaan Bautistá san ne, ínuu ña tun ntóo ne, kué'en ñā mí xoxó ña'a. Ntá tsi dā kútuni ñá'a sán ne, kué'en ña kūntikín ñá ña. Ntaíka ña dí'in ñā. ¹⁴ Dā ntíi Jesuu tūn ntóo san ne, iní ña tsí ña te nté kaa títín ña'a. Ntúntá'ví ini ña ña ne, ntavá'a ña ña nchokuví san, ña é ntēka ña'a san. ¹⁵ Dā kuáa ne, xéé ña ntántikín ñá ne, ntáka'an ña:

—Xoxó kantoo i i'a. É kuáa ve. Taxnū nto ña'a san é na kí'in ña ñūu kuetsí san vata koo é kuín ña é ká'xí ña —ka'an ña.

¹⁶ Ntá tsi kaka'an Jéssu ni ña:

—Nā kuetsi é kí'in ña. Divi nto kué'é xnto é ká'xí ña —ka'an Jéssu.

¹⁷ Kidāā ne, nantíko koō ña, ntáka'an ñá ni ñā:

—Ú'un kūdii tañú'u ío ni ūvi kudii a tsákā —ka'an ña.

¹⁸ Kaka'an Jéssu:

—Tā'xi nto —ka'an ña.

¹⁹ Kidāā ne, kaka'an ñá ni ñā'a san é na kuntōo ña nu ité sán. Kí'i ña u'un tañú'ū sán ni ntūvi a tsákā sán ne, ito ña e dukún kán ne, nākué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō né, kātsin dava ña tañú'ū sán ne, xé'e ñā ña ntántikín ña é na tsí'i ña nta'a ña'a san. ²⁰ E'xí nta'a ña'a san, un ntíí ntíí ña. Kidāā ne, natákā ñá ta'vi ī é ntóo ka ne, natsu'un tsitu ña ūxuví ka xika. ²¹ Nā

te da ū'un míl ñatí san é'xi ña. É nté ña ni ka'vi ña ñadi'í san, nté l'xá san.

Dá ĩka Jesuu nú ntúte kan
(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ña ntántikin ña é kú'un ña iní tun ntóo san e kí'in ña uun xo diñi ntute san. Divi ña ne, itúví ka ña da nté ntaka nti'í ña'a san. ²³ Dā nátaxnúu ña ña'a san kunú'u ña ne, kúxee ña xuku kán vata koo é da mii tsi ña ka'an ntá'ví ña. Dā kuáa ne, ínúu mii ña ikān né, ²⁴ dōo kuika tun ntóo san mé'ñū míní san. Un vá'a tsi kanaduku ntúte san ata tún ntóo e dōo kainu tatsín san. ²⁵ Dā vé'xi túvi ne, kué'en Jēsuu mí ñū'u ña, kaika ña nú ntúte san. ²⁶ Ntá tsi dā iní ña ntántikin ña ña tsi kaika ña nú ntúte sán ne, ñá tē nté kaa ntaú'vī ña. Ntá kachu'u ntáa ña, ntáka'an ña:

—jUn kaa ña ntíxi! —ka'an ña.

²⁷ Ntá tsi ura tsi i kaka'an ña ni ña: —jÑá ku u'vī nto, tsi xu'u! —ka'an ña.

²⁸ Kaka'an Pedru ni ña: —Te divi nti'xe ntó, Tó'ó, ká'an ntó é na kí'xi u mí kaika nto nú ntúte san —ka'an ña.

²⁹ Kaka'an Jēsuu:

—Kí'xin ni —ka'an ña.

Pedru ne, ntíi ña tún ntóo san ne, ĩka ña nú ntúte san é kí'in ña mí ntitsi Jesuu. ³⁰ Ntá tsi dā iní ña tsi dōo kainu tatsín san ne, ú'vī ña ne, iñi ntu'u kúkií nto'o ña iní ntute san. Un ntíi tsi kána ña:

—jXntii ntó ko, Tó'ó! —ka'an ña.

³¹ Ura tsi i nakurkáa Jesuu ntá'a ña ne, nātava ña ña. Kaka'an ña ni ña:

—jNté ō ntú iña o é ña kákuinti'xe o! —jNté kui ña ni kuinti'xe ntu o? —ka'an ña.

³² Dā nakú'un ña ntuvi ñá tun ntóo san ne, kúkadín tatsín san. ³³ Ñá ñū'u iní tun ntóo san ne, ná kunchiti ña nūu Jēsuu, ntáka'an ña:

—jNuu é ntaā i tsi l'xá Xuva nti'xe ko ntó! —ka'an ña.

Dā nta'vá'a Jesuu ñá nchokuvi ñūu Genesaree
(Mr. 6:53-56)

³⁴ Dā kúvi ita ntí'xin ña ntute sán ne, xée ña ñūu é nani Genesāree. ³⁵ Dā iní ña'a san, ña ntántoo ikān, e vé'xi Jesuu ne, taxnúu ña tú'un iña un ntíi ñūu tsikán ne, ntēka ña'a san ña

ntánchokuví san, un ntíi ntíi ña. ³⁶ ĩkan ña Jesuu é kuān te ntete dōo ña na tñin ntá'a ña. Ña é tñin nta'ā sán ne, ntūvá'a ña.

15

Nee iña é kade i é kánatívi ña'a sán nuu Xuva ko
(Mr. 7:1-23)

¹ Kidáa ne, xée ña fariseu ní mastrú leí san, ña ntoo ñūu Jerusaleén, nte mí tuví Jesuu ne, ntáka'an ña ni ña:

² —jNté kui ña ntáde ntaa ña ntántikin ntó vatā xkoó ini ñáta kō? Tsi ña ntánta'a ña dá ntaé'xi ña —ka'an ña.

³ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—jNté kui divi ntó ne, ña ntáde ntaa nto é káka'an Xúva kō, é ntio nto kúntikin ntó vatā xkoó ini mí ntó?

⁴ Tsi kaka'an Xúva kō: “Kuiko ñū'u nto uva nto ni di'í ntó”, ka'an ña. Ká'an xtūku ña di: “Xoo é ká'an káni i iña uva i ni iña di'í í ne, da mií é kúvi i”, ka'an ña. ⁵ Ntá tsi ntó'ó ne, ntáka'an nto tsi kuví ka'an ñá'a san ni uva ña ni di'í ña: “Ña kúvi xntíi ú nto, tsi iñá ko ne, nákué'e ú nta'a Xuva kō.” ⁶ Te kuan kōo ka'an ña ne, ñá kantío é xntii ña uva ña nté di'í ña, ka'an nto. Dukuān ne, ntáde nto vatā xkoó ini ñáta ntó e ntánakuitā nto é káka'an Xúva kō. ⁷ Ntáka'an ntó tsi ntáde ntaa nto é káka'an Xúva kō, ntá tsi ña ntáa. Dōo vá'a o ka'an Ísaia kuénta iña nto dá kakā'an ña naa Xuva ko:

⁸ Ña sá'a ne, kúdií rki xaa ña ntéku da ntáka'an ña e dōo ntánuu iní ña ko,

ntá tsi ña te ntáníi nima ña e ntánuu iní ña ko.

⁹ E ntaā í e ntánuu iní ña ko, tsi e ntánakuā'a ña ne, da mii tsí e ntáka'an ñá'a san.

Kuan ō ka'an ña —ka'an Jēsuu.

¹⁰ Kidáa né, kána ña ña'a sán ne, kaka'an ña ni ña:

—Kini nto né, na kí'in dikí nto: ¹¹ Ñá te divi é káki'vi ini xú'u ko kán kade i é kakudentū nima ko, ntá tsi nee iña é ntíi xu'u kō né, divi é kade i é kakudentū nima ko —ka'an ña.

¹² Kidáa ne, xée ña ntántikin ña mí tuví ña ne, tsixe'e ña ña:

—jKútuni ntú nto é kúdiin ñá fariseú san da téku ña é káka'an nto? —ka'an ña.

13 Kaka'an Jesús:

—Da neé ka utun é ña ni í'xi Uvā kó ne, nātu'un ña uun tsi nte xó'o i. 14 Na koo mii nto ñā. Vata ntāa ña kuāa ntāa ña é dotō tsi ntántēka ña ña'a. Te uun ña kuāa nteka ña ña kuāa ni'i ña ne, ntuví tsi ña kó'xo nuu ña xaví san —ka'an ña.

15 Kidāā ne, kaka'an Pedru ni ña:

—Ká'an nto nī ntí nee iñá ncho ka'an núu i sá'a —ka'an ña.

16 Kaka'an Jesús ni ña:

—¿Vāta tekú kue'en xntú nto?

17 ¿Ná ini ntú nto tsi da neé ka é kākí'vi xu'u kō ne, kaita nti'xin i'xí ko kān ne, da kidāa ntīi xtuku kúñu kō? 18 Ntā tsi neé é kīni kaa é kakīi xu'u kō né, ntē nima ko kakéne ne, diví é kade i é kakudentu ō. 19 Tsi nté nima ko kakéne é kiní ó kadā kuení kō, é kā'ni o ña'a, é kadā xení o ni ñadī'í tuku ña'a, é kadā xení o ni ñadī'í, ña vata tánta'a, e ki'i dú'u ō, é kā'an ó dovete, é kā'an kīni o iñā ña'a. 20 Sá'a kade i e ntákudentū ña'a sán nuu Xuva ko. Ntā tsi te ña nta'a o da ka'xi o vatā xkóo ini ntó ne, ña te diví i é kade i é kakudentu ō nuu Xuva ko.

Ñadī'í, ña vé'xi tuku ñuu, kuínti'xe ña Jesuu

(Mr. 7:24-30)

21 Ntāka Jesuu íkān ne, kué'en ña etsin ñuú Tiru ni ñuú Siduun. 22 Ikān tuví uun ñadī'í, ña vé'xi ñuú Canaán ne, ñé'e ña mí tuví Jesuú ne, kaka'an ña:

—¡Ntuntā'ví ini nto ko, Tó'ō, I'xá Davii! ¡Un vá'a tsi kanto'o diókō kó kuenta iñā é ña vá'a san é nuu nimá tun! —ka'an ña.

23 Nté uun tú'ūn ña ni ká'an Jesús ni ña. Kidāā ne, xéé ña ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ni ñā é na nakunu ña ñadī'í san. Ka'an ña:

—Nakūnu nto ña, tsi dóo du'xen ka'an ña é ntīkin ñá kō —ka'an ña.

24 Kaka'an Jesús:

—Taxnuu Xuva kō ko é xntīi ú da mii tsi ña kúnaa, ña ntáduku ntée tatá ña Israe —ka'an ña.

25 Ntā tsi xéé etsin ñadī'í san ne, ínchiti ña nūu ña ne, kaka'an ña:

—¡Víi nto da xe'e, Tó'o, xntīi ntō ko! —ka'an ña.

26 Kaka'an Jesús ni ña:

—Ñá vā'á ō é naki'i o tañú'ū é kā'xi i'xá kō dá kué'é ō tīnā san —ka'an ña.

27 Ñadī'í san ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntaā i é kāka'an nto, Tó'ō, ntā tsi tīnā sán ne, ntaé'xi ti utsi i é kākō'xo má mēsa tó'o tī —ka'an ña.

28 Kidāā ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Dōo vá'a ó kakuinti'xe o. Kuan koo na kuví vatā ó ntio o —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i ntuvá'a dióko ñā.

Dōo tītīn ña nchokuvi ntavá'a Jesuu

29 Ntāka Jesuu íkān ne, kué'en ña dīñi míni Galileá san. Kúxee ña xuku kān né, ikān itúvi ña. 30 Ná te da dīi da dīi ña'a xéé ña mí tuví ña ne, ntēka ña ña xné'e, ña ni'i kui'í i, ña kuāá, ña ñi'í, ni tītīn ka ña ntánchokuví san. Tsōo ña ña'a san nú dī'ín Jesuú ne, ntavá'a ña ña. 31 Koó dā kúdu'va ña'a san da íni ña e ntāka'an ñá ñi'í san, e ntuvá'a ña ni'i kui'í i san, e nakaka ña xné'é san, e nakiní ña kuāá san. Ntāka'an ña e dóo ka'nu Xuva ña Israeé san.

Dā xe'é Jesuu é ká'xi kimi míil ña'a
(Mr. 8:1-10)

32 Kidāā ne, kāna Jesuu ñá ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Kantunta'ví ini kó un ntíi ntíi ña'a san tsi é ita ntí'xin uni ntúvi e ntántōo ña i'a nī ko. Ña túvi ka é ka'xi ña. Ná ntōo kó nataxnūu ú ña é kuan tsi koo, tsi ntákakin ña, tsi dā ná koo vita ña itsi kān dókō —ka'an Jesús.

33 Ntāka'an ñá ntántikin ña:

—¿Mí'i ntu kiki'i o tañú'ū i'a mí xoxo ntoo i? ¿Nté ntu koo xee tá'an é ka'xi ña, é ña te da dīi ña'á san? —ka'an ña.

34 Kaka'an Jesús ni ña:

—¿Tītīn ntú tañú'ū ni'i nto? —ka'an ña.

Nantíko koō ña, ntāka'an ña:

—Ú'xe kūdii tañú'ū ni ūvi kudii a tsákā —ka'an ña.

35 Kaka'an Jesús ni ñá'a san é na kuntoo ña ñu'u kān. 36 Kī'i ña e u'xé tañú'ū sán nī tsákā sán ne, nākué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kidāā ne, ta'vi dāva ñá ne, xé'e ña ña ntántikin ña é na tsi'i ña nta'a ña'a san. 37 E'xí nta'á ñá, un ntíi ntíi ña. Dā kúvi ne, natáka ña é ntoó ka ne, ú'xe xīka nátsu'un tsítu ká ña ta'vi i. 38 Ná te da kīmi míil ñatīi san é'xi ña ne, ntē ña ni inté'vi ñadī'í san, nté i'xá san dī. 39 Nataxnūu ña ña'a san kidaā ne, nákunūu Jesuu tún ntōo san ne, da kué'en ña ñuú Madala.

16

Dā íkan ña fariseu ni ñá saduceú san uun nuu i e dóo ka'nu
(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Xéé ña fariseú san nī ña saduceú san é ncho koto nteé ña Jesuu. Ntaíkan ña te nañe'e ñá ña uun nuu i e dóo ka'nu é vē'xí e dukún kán. ² Ntá tsi kaka'an Jesuu ni ña:

—Da kakuáa ne, ntáka'an nto: “Vá'a iñī tevāā, tsi dóo dito xntivi e dukún kan”, xkoó ka'an nto. ³ Tévéā ne, ntáka'an nto: “Dōo xóo iñī vevii, tsi dóo ñu'u viko xé'e i kan”, ka'an nto. Te ini nto nté iñī da ntaíto nto e dukún kán, ¿nté kui ñá ini nto nté koo kúvi ñuxiví sa, da ntaíto nto nté o kakuvi vevii? ⁴ Ña kini ntáa, ña ntáde é kīni kaa sán ne, ña ña ntaíkan ña nuu i e dóo ka'nu, ntá tsi ña kué'e ká Xuva ko nūu i é ntio ña, tsí da mii nūu i váta o kúvi Jonaá san —ka'an ña.

Kidáa né, ntáka Jesuu íkán né, tsoo mii ña ña.

U'xen ía iña ñá fariseu
(Mr. 8:14-21)

⁵ Dā xee ñá ntántikin ña uun xo diñi ntute sán ne, kūtuni ña tsí kunánī ña é kuído ña tañú'ū. ⁶ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Kini nto ne, kuenta tsí vií nto ni ū'xen ía iña ñá fariseu ni ñá saduceú san —ka'an ña.

⁷ Kidáa ne, ntáka'an ñá ni tā'an ña:

—Kuan o ka'an ñá, tsi ña ni ido o tañú'ū san —ka'an ña.

⁸ Ini Jesuu nées iña ntádē kuení ña ne, kaka'an ña:

—¡Mpá! ¿Nté kui ña ntákuinti'xe vá'a nto nto? ¿Nté kui ntaítsu'un nto nto té ña ni ido nto tañú'ū san? ⁹ ¿Váta kutúni ntú nto? ¿Ñā nto naka'an nto tsí u'un tañú'ū san é'xi u'un míil ñā'a sán ne, tītín xiká ka ñu'u ta'vi ī e ntóo ka é natáká nto? ¹⁰ ¿Ntē ña nto naka'an nto e u'xe tsi tañú'ū san e é'xi kīmi míil ñā'a sán ne, tītín xiká ka ñu'u ta'vi ī e ntóo ka é natáká nto? ¹¹ ¿Nté kui ña kañe'e diki nto nto e ña te iña tañú'ū ntī'xe san kaka'án u? Kuenta tsí vií nto ni ū'xen ía iña ñá fariseu ni ñá saduceú san —ka'an ña.

¹² Kidáa né, kūtuni ña tsí ña te kaká'an ña iña u'xen ía é kaidáka tañú'ū san, tsí kaka'an ñá iña nuu i

é ntánakuā'a ña fariseu ni ñá saduceú san.

Dá kakā'án Pedru tsí Jesuu é Cristu ña

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Dā xee Jesuu ñuú é nani Cesārea Filipú ne, kaka'an ñá nī ña ntántikin ña:

—Xu'u é vēxkúvi ú ñatīí ne, ¿neé nto ña'a ú, te ká'an ñá'a san? —ka'an ña.

¹⁴ Nantíko koō ña, ntáka'an ñá:

—Iō ñá ne, ntáka'an ña tsí Juan Bautista nto. Iō ñá ne, ntáka'an ña tsí Elia nto. Iō xtúku ña ne, ntáka'an ñá tsi Jeremia ntó, o tuku ña'a ña kaka'án naa Xuva ko nto —ka'an ña.

¹⁵ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Ntō'ó ne, ¿xóo ña'a nto ú, te kuinī nto? —ka'an ña.

¹⁶ Kaka'an Símuun Pedru:

—Cristu ntó, I'xá Xuva kō ña kantíto san nto —ka'an ña.

¹⁷ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Nté kuān nte vá'ā ó ni o, Símuun, i'xá Jonaa. Sá'ā ne, ña te ñá'a ni nañe'e ñá o, tsí mii tsi Uvā kó, ña tuví e dukún kán. ¹⁸ Kaka'án u ni o tsí ñá'án é Pedrú ne, ña ña ña, xúu nchó ka'an. Nú xúu sa'á xntítsí u xúkún ko. Ña kúvi vií doxi'í san nī ña'a, ña ntákuinti'xe i ko. ¹⁹ Ta'xí u o ntakáá iña i mí kadē kú'vé Xuva kō e dukún kán. Da xóo ka ña'a, ña é iō kuetsí i ñuxiví a ne, ká'án tsí ña kúvi k'vi ña e dukún kán. Kuan kōo vií Xuva kō e dukún kán ña. Da xóo ka ña'a, ña é ntuvá'a ni Xuva ko ñuxiví a ne, ká'án tsí kúvi k'vi ña e dukún kán. Kuan kōo vií Xuva ko ni ña e dukún kán ña —ka'an ña.

²⁰ Kidáa ne, kaka'an ñá nī ña ntántikin ña é ña ku ka'án kue'en tsí ña ni da xóo ka ña'a é Cristu ña.

Dá kakā'an Jesuu é kuví ña
(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Nté ntūvi tsikán ne, eni nto'u Jēsuu kaka'an ñá nī ña ntántikin ña é kantio é k'ín ñá ñuú Jerusaleen. Ikán ne, ñá te da ñá nūu ī dóo nto'o ña nta'a ñatā sán nī tó'o dutú nī mastrú leí san. Ka'ni ña ña ne, te kúvi unī ntūvi ne, ntoto xtuku ña, ka'an ña. ²² Kidáa ne, kué'en xio Pedrú san ni ña né, ikán de tí ña ni Jēsuu, káka'an ña:

—Ñá te sá'á e ntio Xuva ko, Tó'ō. Ñá te kuan kōo kuvi nto —ka'an ña.

²³ Ntá tsi xkokoto Jēsuú ne, kaka'an ñá nī Pedru:

—Ñá kuān xkoó ka'an, tsí kaka'an vatā ó kaka'an tó'ō e ña vá'ā san! Ñá ku koton ntēén ko. Ñá te vatā ó kade kuení Xuva kō é kadē kuení o, tsí vata tsí ó de ña'a san káden —ka'an ña.

²⁴ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña ntántikin ña:

—Tē xoó ncho kuntikin í ko ne, ñá víi ka ña é ntio mii ña, ntá tsi na kuntikin ñá ko, kuān te na kuví ña.

²⁵ Tē xoó ntio í é nakāku ntuvi iña í ne, kunaá ña ntii dañu ntūvi. Ntá tsi tē xoó nakunaa í ntuvi iña í kuenta iñá ko ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntūvi. ²⁶ ¿Neé ntu ní'i ñatíi san te ní'i ña dá kanñi ñūxiví sa, te nākunaá ña é tduiña ña? ¿Nté ntu kaa ntá'vi ñatíi san é tduiña ña? ²⁷ Tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kí'xi ú ní'ánjē ko. Dōó ka'nu ña'a ú, vatā ó ka'nu Uva kō. Kidáā ne, ntanáa ú ní'ñá'a nee iñá idé ña xé un xé un ñā. ²⁸ Nuú é ntaā í é kāká'án u ní ntō. Iō ñá'a e ntáñi ñá i'a vevíi ne, ña kúvi ñá da nté kiní ña é kixkadā kú've u ñūxiví sa —ka'an Jēsuu.

17

Dā nádama kúñu Jēsuu
(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Dā kúvi iñu ntūvi ne, ntēká Jēsuu Pedrú san ní Sántiau, ní ení ña, ñá naní Juaan, kue'en ní'i ña ña ūun xuku e dóo dūkún ne, ² nuu tsi ña ne, nadama kúñu Jēsuu. Nuú ña ne, xí'í nuu vatā ó kaxi'í nuu ngántii san ne, dóo é nuu ñā né, ntukui'xín kue'en. ³ Ura tsíkan ntii dító Muisee ní Élia, ñá ka'án naa Xuva ko kídaā ne, ntáka'an ñá ní Jēsuu. ⁴ Kidáā ne, kaka'án Pedru ní Jēsuu:

—Dōo vá'ā o tsí ntoo ntí i'a, Tó'ō. Tē ntio nto ne, xntítsí ntí uní á ví'i í'a, uun iña nto, uun iña Muisee ne, uun iña Éliá dí —ka'an ña.

⁵ Da ñi kāká'án Pedrú san ne, xéé ūun víko e dóo kaxi'í nuu mí ntoo ña ne, távi nūu ña. Kaka'an tátsin Xúva kō mé'ñū víkó san:

—Ñá sá'á ne, I'xá mií kó, ña e dóo ntio ko. Dōo diní ko ní ñā. Kini nto é kāká'án ña —ka'an tátsin san.

⁶ Dā téku ña ntántikin ñá san sá'á ne, nántúvé ña kúñu ña ñu'u kán né, dōo u'ví ña. ⁷ Ntá tsi vé'xi Jēsuú ne, tñ nta'a ña ñā ne, kaka'an ña:

—ñNakuntáñi nto! ¡Ñá ku u'ví nto! —ka'an Jēsuu.

⁸ Dā íto ña ne, xōxó ka ña nguui san. Da mii tsi Jēsuu ntítsi ña.

⁹ Dá kúntíi ña xuku sán ne, kaka'an Jēsuu ní ña:

—Ñá ku ka'án ntó ní da xōó ka ña'a nee e íni nto da nté nantōto ú rkontúvi é xí'í u, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi —ka'an ña.

¹⁰ Ntátsixe'e ña ntántikin ña:

—¿Nté kui ntáka'án ntu mastrú leí san é dí'na Eliá san kí'xi ña? —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an Jēsuu ní ña:

—Nuú é ntaā í tsí dí'na Elia kí'xi ña ne, xtúví tu've ña é un ntí'í. ¹² Ntá tsi kaka'án u ní ntō tsi e kí'xi Elia, ntá tsi ña ní kutúni ñá'a san te dívi ñā né, ide ña ní ña da nēé ka é ntio ña. Kuan kōo nto'o kó nta'a ña dí, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi —ka'an Jēsuu.

¹³ Kidáā ne, kutuni ña ntántikin ña tsí kaka'an ñá iña Juaan Baútista.

Dā ntavá'a Jēsuu úun na kudii, ná kaxi'í mí

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Dā xeé ña mí dóo ntoo ña'a ne, vé'xi uun ñatíi mí tuví Jēsuu. Ínchiti ña nūu ñá ne, kaka'an ña:

¹⁵ —Tō'ó, ntuntá'ví ini nto i'xá ko, tsí kaxi'í mí nā ne, xntii nto nā. Dōó kanto'o na. Nuú nuu tsi kantava nuu na nchú'un kán ne, kako'xó nuu na nú ntute kán dí. ¹⁶ E kíxni'í ú na é ntāvá'a ña ntántikin ntó na, ntá tsi ña ní kuvi víi ña —ka'an ña.

¹⁷ Kaka'an Jēsuu:

—ñNté o ntu! ¿Nté kui ña ntákuinti'xe ña'a sán ko, ña e ntáde é kīni kaa? ¿Títin ka ntu ntuvi kutíi ú ní ntō? Kixni'í nto na í'a —ka'an ña.

¹⁸ De tí Jēsuu ní é ña vá'ā san ne, ntíi é ña vá'ā san é nuu nima na. Ura dú'va tsi ntuvá'a na.

¹⁹ Kidáā ne, xéé ña ntántikin ña mí tuví Jēsuú ne, tsixe'e ña ñā:

—ñNté kui ña ní kuvi víi ntu ntí é nakūnu ntí e ña vá'ā san? —ka'an ña.

²⁰ Kaka'an Jēsuu ní ña:

—Tsí ña te kaniñ nima ntó ntákuinti'xe nto. Nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntó tsí kuān te un siin kue'en tsi ntákuinti'xe nto ne, kuān te vata kaa uun kudii ntikin kulí san é kuinti'xe nto ne, kuvi ka'an ntó ni xūku san: “Kuē'én ikān”, ne, k'īm. Ña tūvī neé kue'en tsi é ña kuvi vií nto. ²¹ Ntá tsi e ña vá'a vāta kaa sá'a ne, ña ntíi tē ña kuntóo ixu ō né, tē ña dóo ka'an ntá'ví ō di —ka'an Jesús.

É kuvi uvi íto kaka'an Jesús é kúvī ña (Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Dá ntoo ña ñuú Galileá ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, ntuvi ú kuenta ntá'a ña'a san. ²³ Ka'ní ña kó ne, te kúvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku u —ka'an ña.

Dōo kántoo nta'xa ña ntántikin ña.

Dā ntá'vi Jesús ni ña ntántikin ña diu'un xōo iña xúkūn

²⁴ Dā xee Jesús ñuú Capernau ni ña ntántikin ña ne, vé'xi ña ntaído diu'un xōo iña xúkūn san mí tuví Pedrú san ne, ntáka'an ña:

—¿Ña kantá'vi ntu mastru ntó diu'un xōo san? —ka'an ña.

²⁵ Kaka'án Pedrú san:

—Kantá'vi ña —ka'an ña.

Dā kí'vi Pedrú san má vi'i kán ne, di'na kaka'an Jesús ni ña:

—¿Nté ntu de kuéni o, Simuun? ¿Xoó ntu nta'a i ntaído rei ñúxivi san diu'un xōo ni diu'un iña ñu'ú san? ¿Nta'a ña ñuú mii ña né, ō nta'a ña tuku ñuú san? —ka'an ña.

²⁶ Kaka'án Pedru:

—Nta'a ña tuku ñuu —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Dukuān ne, ña kantio é ntá'vi ña ñuú mii ña. ²⁷ Ntá tsi vata koo é ña kudíin ña ne, kue'én nu míni kán ne, nakuitan xu've é kantikin kaa xu'u tsákā san. Tavan da neé ka tsákā, kiti é tii di'na. Dá ntikán xu'u ti ne, naní'i o uun diu'un kuetsi. Kí'in ne, da nta'vin diu'un xōo ó ne, iña kó di —ka'an ña.

18

¿Xoó ntu é dii ka ka'nu i? (Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Ntuvi tsikán ne, xéé ña ntántikin ña mí tuví Jesuú ne, ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu é dii ka ka'nu i mí kadē kú'vé Xuva kō? —ka'an ña.

² Káná Jesús uun i'xá san ne, xtuví ñá i mé'ñū ña'a san. ³ Kaka'an ñá ni ñā'a san:

—Nuu é ntaā i é kaka'án u ni nto: Tē ña nadáma nto nima nto é kuinti'xe nto vatā ó de a i'xá kuetsi sán ne, ña kúvi kí'vi nto mí kadē kú'vé Xuva kō. ⁴ Xoó ña'a, ña é ña káde ka'nu vata kaa i'xa sa'á ne, divi ñā é dii ka ka'nu ña mí kadē kú'vé Xuva kō. ⁵ Xoó ña'a é kí'i ña uun i'xá vata kaa sá'a kuēnta iñá ko ne, vata te xū'u kí'i ña ko.

Dōo xii kaa é vii o é kīni kaa (Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Ntá tsi da xōo ka ña'a é kué'é ña itsi é vii é kīni kaa da neé ka i'xá san é kakuinti'xe i kó ne, dii ka vá'ā ó te kunū'ni uun xuu xodo ka'nu dúkun ñá ne, na kunuu nto'o mii ñā má ntute ñu'u kán. ⁷ Ntá'vi ide ñá ñuxivi a tē kade ña é vii tuku ña'a kuetsi! Kuan tsi ió nuu i é kīni kaa, ntá tsi jntá'vi ide ña'a san, ña é kaxé'e itsi é vii ta'an ña é kīni kaa san!

⁸ Te ntá'a nto, o te dī'ín nto kade i é vii nto é kīni kaa san ne, ka'nté nto ne, nakuitā nto. Dii ka vá'ā ó te u'ntu nto xēe ntó e dukún kán, te kaka xné'e nto, é xēe ni'i nto ntuvi ntá'a nto, ntuvi dī'ín ntó dô'vi kan mi dóo kai'xi ñú'ú san. ⁹ Te ntūxnúu nto kade i é vii nto é kīni kaa sán ne, tavá nto ne, nakuitā nto. Dii ka vá'ā ó te xēe ntó e dukún kan ni ūun tsi ntuxnúu nto, é xēe ni'i nto ntuvi ntúxnúu nto dô'vi kan mi dóo kai'xi ñú'ú san.

Kuenta iña á le'ntu é kúnaa (Lc. 15:3-7)

¹⁰ Koto ntó tē ña kadá kuení nto tē ña nuu á'vi i'xá san. Tsí kaka'án u ni ntó tsí e dukún kán ne, ánjē san é kade ña i kuentá ne, utén utén ntoo ña nta'a Xuva kō, ña é tuví e dukún kán.

¹¹ Tsí xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, vé'xi u é nakakú u ña'a, ña ntákunaá san.

¹² ¿Nee iña ntu ntádē kuení nto? Te ūun ña'a né, ió uun sientu á le'ntu ña ne, uun xti kunaa ti ne, ¿ñā ntu te tsoo mí ña kiti kimi díko xe'un kimí san má kú'u kan dá kí'in ña kīnantúku ña kīti uun, kiti kunaá san? ¹³ Te naní'i ña tí ne, nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntó, tsí dii dii ka diní ña ni kīti naní'i ña san é kiti kimi díko xe'un kimí, kiti ña ni kunáa san. ¹⁴ Kuān ó ni Uva kō, ña tuví

e dukún kán. Nǎ ntío ña é kūnaa nté uun i'xá san.

Nté koo kada ka'nu iní o ni ta'an kō (Lc. 17:3)

¹⁵ Tē kade ta'an nto é kini kaa ni ntō né, kue'ēn ntó mí tuví ña ne, ká'an nto ni ñā nte o dé ña, da mii xnto ni ñā. Te kīni ña é kākā'an ntó ne, é ntūvá'a nto ni tā'an nto. ¹⁶ Ntá tsi tē ña kini ña é kākā'an ntó ne, kuntēka nto uun ne, ō uvi ña'á ka ña'a vata koo é kīni ña. ¹⁷ Tē ña ntío ña kini ña e ntáka'an ñá tsikán ne, ká'an nto nī ña ntákuinti'xe i san, ña ntánataká nuu má ūkún kán. Tē ña ntío ña kini ña ña ntákuinti'xe i sán ne, ña kú de ká nto ña kuenta. Vii xnto kuenta tsí vata ntáa ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i, nī ña ntaído diu'un xōo san.

¹⁸ 'Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Da xōo ka ña'a é kākā'an ntó ni ñā ñuxiví a e ña kuvi ki'in ña mí tuví Xuva kō ne, kuan tsi kōo ka'an Xúva ko ni ñā e dukún kán di. Da xōo ka ña'a é kākā'an ntó ni ñā ñuxiví a é kūvi ki'in ña mí tuví Xuva kō né, kuan kōo ka'an Xúva ko ni ñā e dukún kán di.

¹⁹ 'Sá'a kākā'an xtúku ú ni ntō tsí te ūun tsi ntáde nto nima ntó uvi ñá'a nto da ntaíkan ntó nta'a Xuva kō ne, Xuva kō, ña tuví e dukún kán ne, ta'xi ña é ntaíkan nto. ²⁰ Dā mí'i ka mí nataká nuu uvi uni ñá'a kuenta iñá ko ne, ikán tuví u mé'ñu ñā di —ka'an Jéssu.

²¹ Kidáa ne, xéē Pedru, kaká'an ñā ni Jéssu:

—Tō'ó, ¿ki'in ito ntū kada ka'nu iní u ni tā'an ko dá kadē xení ña nī ko? ¿Vá ū'xe íto ntu? —ka'an ña.

²² Nantíko kōó Jéssu, kaká'an ñā ni ñā:

—Ñá kākā'án u ni o te da mii tsí é ū'xe íto, tsí un tsi nté kímí sientu kímí díko u'xi íto.

Kuenta iña ñá kade tsiñu é ña ni ntío ña kada ka'nú iní ña ni tā'an ña

²³ 'Kuvi ka'an ó tsi mí kadē kú'vé Xuva kō ne, vata kaa uun rei é iō títin ña ntáde tsiñu iña ñá kaa. Ntío ña natava ñá kuenta ñá ntáde tsiñu iña ña. ²⁴ Dā éni ntu'u ña tává ña kuentá san ne, xee ní'i ña uun ña'a, ña tanūu diu'un é vāta kaa uvi díko uun kuía xá'vi ñā. ²⁵ Ña ni kúvi ntaána ña. Dukuān ne, kaka'an tó'o ñā é díko ña ñā, ni ña dí'i ñá, ni i'xá ñá, ni un ntí'i é ió iña ña, vata koo é na ntūnaa é tanūu

ñā. ²⁶ Nákunchití ña kade tsiñu san núu ñá ne, íkan ña dā xe'e, kaka'an ña: “Na kútíi ká nto nī ko, Tó'ō. Ntanáa ntí'i u é tanūu u”, ka'an ña. ²⁷ Ntūnta'ví ini tó'o ñā ñá ne, nangava ña ñā né, nakadī ñá kuenta ña. ²⁸ Dā ntíi ña kade tsiñu san vi'i tó'o ñā né, tā'án ña uun ña'a, ña é kade tsiñu dadíi ni ñā. Ña sá'á ne, tanūu ña diu'un ta'an ña é yāta kaa uun sientu ntúvi xá'vi ñā. Ña'a, ña é tanūu ña iña í san ne, írkāa ña dukun ña é nakuē'ne ña ña ne, kaka'an ña: “Ntá'vīn ko é tanūun”, ka'an ña. ²⁹ Nákunchití ña tanūu san núu ñá ne, kaikan ña kaka'an ña: “Na kútíi ká nto nī kó, tsi ntá'vi ntí'i u”, ka'an ña. ³⁰ Ntá tsi ña ni ntío ña tsikán ne, tsí'i kuétsi ña ñā ne, xnuu kutu ña ña dā nte ntá'vi ña é ita nūu ña. ³¹ Dā ini ña ntáde tsiñu, ña nguīi san, nté ō kúvi ne, dōo dé kuení ña. Kué'en ñā ne, ká'an ña nī tó'o ñā nté ō kúvi. ³² Kidáa né, kána tó'o ña ña kuān ó de sán ne, kaka'an ñá ni ñā: “Ñá tē nté kaa kiní ó kaden. Xu'ú ne, nakadí u kuenta ó tsi íkán kó da xe'e. ³³ ¿Nté kui ña ni ntunta'ví ini ntu o ta'an o, vatā o dé u ni ō?”, ka'an ña. ³⁴ Kūdiin kué'ēn tó'o ña ni ñā né, ntáda ña ña kuenta ntá'a maú san é xnuu kutu ña ña dā nté ntaána ntí'i ña é tanūu ña —ka'an Jéssu ni ña.

³⁵ Da kidáa ne, kaka'an ña:

—Kuān koo vii Uva kō, ña tuví e dukún kan, ni nto tē ña kada ka'nú ini nto kaníi nima ntó ni tā'an nto di —ka'an Jéssu.

19

Dá kakā'an Jéssu iña ña ntánatsoo mii tā'an

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Dā kúvi ka'an Jéssu sá'ā né, ntāka ña ñuú Galileá ne, kué'en ña ñuú Judea é tuví uun xo diñi ntute ka'nu Jordaán san. ² Nǎ te da dīi da díi ña'a ntíkin ñá ña ne, ikán ntavá'a ña ña.

³ Vé'xī ña fariseú san mí tuví Jéssu é kōto nteé ña ña ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Kākā'an ntú lei Muísee é xīi kaa é natsoo mii ntí ñadí'i nti dá nēé ka nuu i kuvi? —ka'an ña.

⁴ Kaka'an Jéssu ni ña:

—¿Vāta nakuá'a ntu nto tú'un Xuva kō mí kākā'an tsí ñi ñā é dēvá'a ña

ñá'a ne, dē kú'vē ñá ñatíí ni ñadĩ'í é kuntōo dadĩ ña? ⁵ Dukuān né, xtuvī mii ñatíí san uva ña ni dī'í ñā é kuntōo dadĩ ña ni ñadĩ'í ña. Uun tsi kúñū kúvi ña ntuví ña. ⁶ Vĩ'í a vé ne, ñá te ūvi ñá'a ká ña, tsí uun sá ña. Dukuān ne, ña vā'ā o é nantii ntee ta'an ñā'a san neé e teé ta'an Xuva kō —ka'an ña.

⁷ Ntátsixe'e ña Jēsuu:

—¿Nté kui kaka'an ntú Muisee é kuvi natsoo mii ntí ñadĩ'í nti kuan? —ka'an ña.

⁸ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Dā xe dóo ka'xi nima ntó ne, dukuān e tá'xi Muisee é natsoo mii nto ñadĩ'í nto, ntá tsi ña te kuán o ni ntio Xuva ko nte ntúvi dī'na. ⁹ Kaka'án u ni ntó tsí da xōo ka ña'a é natsoo mii ña ñadĩ'í ña, ntá tsi tē ña te neé ni ide ñadĩ'í san é kini kaa ni tuku ñatíí san ne, tē natánta'a ñatíí san ni tuku ñadĩ'í ne, kade ña kuētsi —ka'an ña.

¹⁰ Ntáka'an ña ntántikin ña:

—Te kuan kōo kuvi uun ñatíí ni ñadĩ'í ñá ne, dī'í ka vā'ā ó ē ña tánta'a o —ka'an ña.

¹¹ Ntá tsi kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ñá te ūn ntí'í ntí'í ña'a é kūtíí ña é nī'í ña sá'ā, tsí mii tsi ña é xe'e Xúva kō é kuan koo kuntōo ña. ¹² Ió ñatíí é ña kuvi kóo i'xá ña, tsi e dúkuan kaa ña da káku ña. Iō túku ñatíí ne, ña'a san ide ña e ña kuvi koo i'xá ña. Iō túku ñatíí ne, ña ntío ña tánta'a ña kuenta iña tsiñu e ntáde ña iña Xuva ko. Xoo kutíí i e kuínti'xe i sá'ā né, na kuínti'xe i —ka'an ña.

Dā náxnuu viko Jesuu ún ntí'í i'xá san

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Kidáā ne, xee ní'í ña i'xá san mí tuví Jesuu é tñn nta'a ñā í, é ká'an ntá'ví ña iña i. Ña ntini'í Jēsúu san ne, de tíí ña ni ñā ntánteka i'xá san, ¹⁴ ntá tsi kaka'an Jēsuu:

—Kué'le ntó itsi é na kī'xi i'xá san mí tuví u. Ná ku kādí nuu nto i, tsí ña'a é ió nima í vatā ó nima i'xá san ne, ña ñā é káduku ntée ña mí kadē kú'vé Xuva kō —ka'an ña.

¹⁵ Dā kúvi tñn nta'a ntí'í ña i ne, da kidáā ntáka ña.

Uun ñatíí kuetsí, ña kuika, kátsixe'e ña Jēsuu

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Xée uun ñatíí mí tuví Jesúu ne, tsixe'e ñā:

—Mastrú, ¿neé ntu nuu i é vā'á kantio é víi u vata koo é nī'í ko ntuví va'á iñá ko ntii dañu ntúvi? —ka'an ña.

¹⁷ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—¿Nté kui katsixe'ēn kó iña é vā'a? Da mii Xuva kō é vā'á ña. Te ntio o ntuví vā'á iña o ntii dañu ntúvi ne, kadan ntaan é káka'an Xúva kō —ka'an ña.

¹⁸ Kidáā ne, kaka'an ña:

—¿Neé ntu é káda ntaa u? —ka'an ña. Kaka'an Jēsuu:

—Ñá ku ē'nín ña'a. Ñá ku naki'in ñadĩ'í ñá'a. Ná ku kī'in dú'un. Ná ku ká'án dovete. ¹⁹ Kuikon ñu'un uva o ni dī'í o. Kuinima ó ta'an o vatā ó kakuinima mí o kúñu o —ka'an Jēsuu.

²⁰ Kaka'an ñá ni ñā:

—É un ntí'í sá'á kade ntaa ú ntē da ku lú'ntí u. ¿Neé ka ntu é kākunaa? —ka'an ña.

²¹ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Tē ncho viin é un ntí'í é vā'á ne, kuē'ēn, nadikon iña o ne, kuē'ēn diu'ún san ña ntá'ví san vata koo e ní'í o nuu i é vā'a é dukún kán. Kidáā né, kixntikin ko —ka'an ña.

²² Dā téku ña é káka'an Jēsúu ne, kunta'xa iní ña, tsi dóo kuika ña. Kuan tsi o ntaka ña.

²³ Kaka'an Jēsuu ni ñá ntántikin ña:

—Nuu é ntaā i é káka'án u ni ntó. Tsi dóo ntii tu'un é xee ñá kuiká san mí kadē kú'vé Xuva kō. ²⁴ Kaka'án xtuku ú ni ntó tsí dī'í ka ña ntii tu'un é kī'ví uun kameu xávi xáki natee o san é kī'ví uun ña kuiká san mí kadē kú'vé Xuva kō —ka'an ña.

²⁵ Dā téku ña ntántikin ñá sá'ā ne, koó dā kúdu'va ña. Ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu kúvi nakáku i kuan? —ka'an ña.

²⁶ Ito Jesuu ñá ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Ña'a sán ne, ña kúvi nakáku mii ña nima ñá, ntá tsi Xuva kō ne, un ntí'í ntí'í kuvi víi ña —ka'an ña.

²⁷ Kidáā ne, kaka'án Pedru:

—Ntí'í ne, é xtuví mii ntí'í nti é kuntikin nti nto. ¿Nee iñá ntu ní'í nti? —ka'an ña.

²⁸ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é káka'án u ni ntó tsí ikan ñuxiví xée san ne, kutúví u, xu'u é vèxkúví ú ñatíí, nú teu ka'nú ko ne, ña ñā e ntántikin ntó ko ne, kuntōo

nto uxuvi teu na'nú san di, kadā kú'vê nto iñá uxuvi táta ña Israeé san. ²⁹ Da xōo ka ña'a, ña é xtuvī mii i vi'i i, o ení ña, o ta'an ñá, o uva ñā, o di'i ñā, o i'xá ña, o ñū'u ña kuenta iñá ko ne, ní'i ña ūun sientu íto ká xtuku. Ní'i ña ntuvī vā'á iñá ña ntii dañu ntúvi di. ³⁰ Ntá tsi títin ña'a, ña é odo nūu vevii ne, nte áta i kan kuntōo ña te kúvi ne, ña é ntoo ata i kán vevii ne, kodo nuū ñá kídaā.

20

Kuenta iñá ñá ntáde tsiñu

¹ Mí kadē kú'vé Xuva kō ne, vata kaa tó'o vī'i san kaa. Tévéá tsi kañe'e ñá, kaixntuku ñā xoó kada tsiñu i matú ña. ² Kaka'an ñá ni ñā'a san tsi ntá'vi ñi ña ña ntúvi é káda tsiñu ña ne, taxnūu ña ña matú ña. ³ Kaeku ñn teváa ne, íni ña tsi ntáñí ka tuku ña'a nú ā'vi kán é ña te neé ntáde ña. ⁴ Kaka'an ñá ni ñā: “Kūkada tsiñu nto matú ko kán ne, ntá'vi va'a ú nto”, ka'an ña. Ne, kué'en ña kūkada tsiñu ña. ⁵ Kuan tsi ó de ña dá kii xtúku ña da ká'ñu ntuvī ne, kaeku uni kuáa di. ⁶ Dā kaéku u'un kuáa ne, kii xtúku ña ne, ní'i ká ña ña'a, ña é ña tuvī nee é vii. Kaka'an ñá ni ñā: “¿Nté ntū ó de nto i'a? ¿Nté kui ña ntáde tsiñu ntu nto?”, ka'an ña. ⁷ Ntáka'an ñá ni ñā: “Ñá ni ní'i ntí xoó ta'xi i ntí tsiñu”, ka'an ña. Kaka'an tó'o í sán ni ñā: “Kue'ēn ntó matú ko kan kūkada tsiñu nto di”, ka'an ña. ⁸ Dā kúneé ne, kaka'an tó'o tsiñu sán ni ña odo nūu nuu tsiñu san: “Kūkaná nto ña ntáde tsiñu sán ne, ntá'vi nto ñā, di'na ña é xee rkontuvi. Nté ata i ña ntii ña xee nte dí'na”, ka'an ña. ⁹ Ña xee kaéku u'un kuáa ne, ní'i ña xā'ví ña é uun ntúvi. ¹⁰ Ña xee dí'na ne, dií ka kue'e ní'i ña, kuíni ña. Ntá tsi kuédadii tsi ní'i ña é un é un ñā. ¹¹ Dā ntuá'vi ña ne, ká'an ntéé ña tó'o tsiñu san, ¹² ntáka'an ña: “Uun ura kúdi dé tsiñu ña'a san, ña xee rkontuvi é ntí'í ne, dadii tsi o ntuá'vi ntí ni ñā. Ntí'í ne, ñi ntuvī dé tsiñu ntí. Dōo ntó'o ntí ka'ni san”, ka'an ña. ¹³ Kaka'an tó'o tsiñu san ni ña: “Ñá te káde u é kini kaa ni ntō. ¿Ña ni ká'an ntú nto nī ko tsi vá'ā o xa'ví nto dá káka'an u ni ntō? ¹⁴ Kūni'í nto xá'vi ntō né, kue'ēn nto. Xu'ú ne, ncho vii ú nī ña xee da rkontuvi san vatā o dé u ni ntō. ¹⁵ ¿Vá ña kúvi ntu vii u é ntio kó nī diu'ún

ko? ¿O ntákune'u iní ntu nto tsi ña kade víni u?”, ka'an ña. ¹⁶ Kuan kōo kúvi ni ña vé'xi ata i kán di; di'na ña kodo núu ña ne, ña é odo nūu di'na ne, kuntōo ña nte ata i kan. Tsi kuān te títin ña'a kana ú ña ne, ñá títin ña kué'e u é kodo nuū ña —ka'an Jéssu.

É kúvi uni íto kaka'an Jéssu é kúvi ña (Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Dá kué'en Jéssu itsi Jerusaleén ne, nakana xio ña uxuvi ñá'a ña ntini'i ña ne, kaka'an ñá ni ñā:

¹⁸ —Kiní nto, tsi kí'in o ñuú Jerusaleen. Ikán ntada ña kó kuenta ntá'a tó'o dutú san nī mastrú leí san. Ká'an ñā tsi kúvi u, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi. ¹⁹ Ntada ña kó kuenta ntá'a ña tuku ñuú vata koo é kíni díki ña ko ne, natii nuu ña kó xo'o. Xnteē ñá ko ntíká krusi kán di. Ntá tsi ntoto xtuku ú te kúvi ñi ntúvi —ka'an ña.

Di'í Sántiau ní Juaán ne, íkan ña da xe'e

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Kidáā ne, xee di'í i'xá Zebedeú san mí tuví Jéssu, xee ní'i ña i'xā ña. Nakunchiti ña nūu ña ne, íkan ña da xe'e. ²¹ Kaka'an Jéssu ni ña:

—¿Nee iñá ntu ntio nto? —ka'an ña.

Kaka'an ñá ni ñā:

—Ká'an nto na kadā kú'vé dadii ntuvī i'xá ko ni ntō mí kadā kú'vé nto; uun chí ne, diñi kua'a nto ne, uun chí ne, diñi datsin nto —ka'an ña.

²² Ntá tsi kaka'an Jéssu ni ña:

—Ñá ñni nto nee é kaikan nto. ¿Kútí ntu ntō é ntō'o nto é vāta koo nto'o ko? —ka'an ña.

Ntuvī ñátíi san ntáka'an ñá ni ñā:

—Kúvi vii ntí —ka'an ña.

²³ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Nto'o nti'xe nto vata koo nto'o ko, ntá tsi ña te xú'ú kaduku ntée u é kué'é u xoó kutúvi í diñi kua'a kó, o xoó kutúvi í diñi datsin ko, tsi Xuvā ko e dé ku'vé ña xoo é kuntoo dadii i nī ko —ka'an ña.

²⁴ Dā kútuni u'xi ñá'a ña nguii sán ne, kúdiin ñá nī Juaan ni Sántiaú san.

²⁵ Ntá tsi kána Jéssu ñá ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Íni ntó tsi tó'o ña é ña te ñá Israeé ne, dōo ntáde na'nu ña ni ñá'a ña. Dōo ntii ntáde kú'vé ña. ²⁶ Ñá ku kuān xkoó de nto. Da xōo ka ña'a nto é ncho

vií ka'nu nto ne, xntii nto tā'an nto.
²⁷ Da xōó ka ña'a nto é ncho kodo nuū
 ntó ne, xntii nto tā'an ntó, ²⁸ vatā ó de
 ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatīi. Ná te vē'xi u
 é xntii ñā'a sán ko, tsí vé'xī u é xntīi ú
 ña ne, é kuē'é u ntuvi iñá ko kuenta
 iña ña —ka'an ña.

Dā ntavá'a Jesuu uvi ñá kuāa
 (Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Dā ntáka ña ñuú Jericoó ne, ñá te
 da dīi da díi ña'a ntántikin ñá Jesuu.
³⁰ Uvi ñá kuāa san ntántoo ña diñi itsi
 san. Dā téku ña tsi kuitā nti'xin Jesuu
 ne, un ntii tsī ntáka'an ña:

—jNtuntā'ví ini nto ntí, I'xá ika Dāvii,
 ña táxnuu Xuva kō é kadā kú'vē ntó
 iñá ntí! —ka'an ña.

³¹ Ntáde tíi ña'a san ni ña, ntáka'an
 ña é diin diin tsi kuntōo ña. Ntá tsi da
 díi díi ka ntii ntáka'an ña:

—jNtuntā'ví ini nto ntí, Tó'ō, I'xá ika
 Dāvii! —ka'an ña.

³² Íntītsi Jesuu ne, kāna ña ña.
 Kaka'an ña:

—jNee iñá ntu é ntio nto é vií u ni
 ntó? —ka'an ña.

³³ Ntáka'an ñá ni ñā:

—Nakaán nto ntuxnúu ntí, Tó'ō —
 ka'an ña.

³⁴ Ntuntā'ví ini Jesuu ñá ne, tīin
 nta'a ña ntūxnúu ñā ne, ura tsí i náxi'í
 ntuxnúu ña. Kidāā ne, íntikin ñá ña.

21

Dā xee Jesúsú ñuú Jerusaleen

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Dā xee étsin ña ñuú Jerusaleen, dá
 ntoo ña ñuú Befagee mí tuví xuku
 Olivú san ne, taxnúu Jesuu úvi ña'a ña
 ntántikin ña, ² kaka'an ñá ni ñā:

—Kue'ēn ntó ñuu é tuví da'a san.
 Ikān ne, nani'i nto uun búru é ntee tīin
 ti ni i'xā ti. Nantuté nto ti ne, dá kixni'i
 nto tī. ³ Te tsixe'e ñā'a san nto nté kui
 kánantute nto tí ne, ká'an ntó tsi tó'o
 nto kántio ña ti. Tē kúvi dé tsiñu ni'i ña
 ti ne, ura tsí i nataxnúu ña ti —ka'an
 ña.

⁴ Kuan ō kúvi vata koo é kūntaa é
 kākā'an ña é ka'án naa Xuva ko kidaā:

⁵ Ká'an nto nī ña ñuú Siuun:

“Koto nto, tsi vé'xi reí nto mí ntoo nto.
 Ná te kā'nu ña'a kade ña;
 ntekú ña buru,
 uun a búru, kiti é vāta xoo kuntéku í ti,

i'xá buru ntíi, kiti kaido san.”

Kuan kōo ka'an nto,
 ka'an ña.

⁶ Kué'ēn ña ntántikin ñá ne, de ntaa
 ña vatā ó kaka'an Jesúsú. ⁷ Kue'en níi
 ña būrú san ni i'xā tí ne, tsodo ña dōo
 ña áta i'xá ti ne, ikān intéku Jesúsú tī.

⁸ Ná te da dīi ña'a ntáñi ñá ikān né,
 tsōo ña doo ñá itsi kán. Iō ñá ne, katsin
 ña ntá'a utun ne, tsoo ña itsi san. ⁹ Ná
 te da dīi ña'a odo nuú ña nuu ñá ne,
 ñá te da dīi ña'a vé'xi ña atā ñá di. Un
 ntíi ntíi ña ntáka'an ña:

—jDōo vá'a I'xá ika Dāvii, ña táxnuu
 Xuva kō! jNa xnuu viko Xuva ko ñā, ña
 é vē'xí kuenta iña ña! jDōo ká'nu Xuva
 kō, ña tuví e dukún kán! —ka'an ña.

¹⁰ Dā xee ñá ñuú Jerusaleén ne, un
 ntíi ntíi ña ñuú i san ne, itsu'un ñā,
 ntáka'an ña:

—jXoó ña'a ntu ña sā'a? —ka'an ña.

¹¹ Ntáka'an ñá'a san, ña vexní'i ña:

—Ña sā'á ne, ña é kākā'án naa Xuva
 ko, ñá nani Jesúsú, ñá vé'xi ñuú Naza-
 ree é tuví ñuú Galilea —ka'an ña.

Dā ntántoo Jesuu ini ukún ka'nu

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Kúkī'ví Jesuu má ukún Xuva kō
 ne, nakúnu ña ūn ntíi ntíi ña'a, ña e
 ntádikō, ña e ntáñi kiti é kuē'é ña
 doméni iña Xuva ko. Ini ukún san
 ntoo ña. Nantáva Jesúsú mesa ñá'a, ña
 ntánadama diu'ún san, ni sia ña ntádiko
 pāloma. ¹³ Kaka'an ñá ni ñā:

—É ūve na'a tú'un Xuva kō: “Vi'i kó
 ne, vi'i mí ka'an ntā'ví ña'a”, ka'an.
 Ntá tsi ntó'ó ne, ntáde nto māvī ñá
 du'u —ka'an ña.

¹⁴ Dá tūví Jesuu má ukún kán ne,
 vé'xi ña kuāá san nī ña xne'é ne,
 ntāvá'a ña ña. ¹⁵ Ntá tsi kúdiin tó'ō
 dutú san nī mastrú leí san dá ini ña
 nté ō dé Jesúsú nuu i e dōo na'nu san.
 Íni ña tsí un ntii tsí ntáka'an i'xá san
 má ukún kán: “jDōo ka'nu I'xá ika
 rei Dāvii!” Kuān o ntáka'an i'xá san.
¹⁶ Ntáka'an ñá ni Jesúsú:

—jÑa katéku ntu nto tsí dovéte
 ntáka'an i'xá san iña nto? —ka'an
 mastrú leí san.

Kaka'an Jesúsú ni ña:

—Katekú ko nté ō ntáka'an. Vāta
 kiní ntu nto mí kakā'an tú'un Xuva
 kō:
 I'xá kuetsī sán ni i'xá ikin ne,

xé'e Xuva kō é kāta é vā'á kue'en Xúva kō.

Kuan ō ka'an —ka'an Jéssu.

¹⁷ Kidāā né, ntāka Jesuu mí ntoo ña ne, kué'en ña ñūú Betania mí itúvi ña uun ñūu.

Dā kúdiin Jéssu ni tun ígū é ña ni kii kiti i

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Tévaá, dā ntíko kōo ñá ñūú Jerusaleén ne, kakakin Jesuu. ¹⁹ Iní ña uun tun ígu dñi itsi san. Kué'en ñá mí ntitsí ne, da mii xūku í uve. Kaka'an ña:

—ñá kóo ká kiti o! —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i ítsi útun san. ²⁰ Koó dā kúdu'va ña ntántikin ña da íni ña utun san. Ntáka'an ña:

—¿Nté ō ntu é uun da'na tsi ítsi tun ígū san? —ka'an ña.

²¹ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō; Te kuinti'xe nto Xuva ko, tē ña kadá kuení nto é ña kuvi vií ña ne, ñá te sá'á tsi é kúvi vií nto, vatā o dé u ni tun ígū san. Tsi kuvi ka'an ntó ni xūku sá'á di: “Kué'én, kō'xón nuun ntute ñu'u san.” Te kuan kōo ka'an ntó ne, kuan kōo kuvi. ²² Da neé ka é kakan ntó nta'a Xuva kō dá ntáka'an ntá'ví nto ne, te kanii iní ntó ne, ní'i ntó —ka'an ña.

Xoo de kú'vė i é kúvi vií Jéssu núu i é kade ña

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Dá kúkí'vi Jesuu má ūkún kán ne, vé'xí tó'ō dutú san ni ñatā san mí tuví Jesuu dá kanakuā'a ña ña'a sán ne, ntáka'an ñá ni ña:

—¿Nté o ntu é kúvi vií nto nuu i é kade nto? ¿Xoó ntu de kú'vė i é vií nto sá'á? —ka'an ña.

²⁴ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Tsixé'é u nto uun nuu í di. Te nantiko koō ntó ne, kidāa ká'án u ni ntō nté ō kúvi é kúvi vií u nuu i sá'a. ²⁵ ¿Xoó ntu de kú'vė i é nakūtsi ntute Juaan ñá'a san? ¿Xuva ntu kō de kú'vė ñá, o kúdi ña'a ntú san de kú'vė ña? —ka'an ña.

Ntáka'an mí tó'ō dutú san ni ñatā san:

—Te ká'an o tsí Xuva kō de kú'vė ñá ne, kidāa ne, tsixe'e ña kō nté kui ña ni kuinti'xe kō Juaan. ²⁶ Ntá tsi te ká'an o tsí kúdi ña'a san de kú'vė ña ne, u'vi kó te kúdiin ña'a san ni kō tsí

ñá ka'án naa Xuva kó Juaán san, kuini ña —kuan ō dé kuení ña.

²⁷ Dukuān ne, ntáka'an ñá ni Jéssu:

—Ñá iní nti —ka'an ña.

Kaka'an Jéssu ni ña:

—Ntē ña ka'án u di xoó de kú'vė i é vií u sá'á —ka'an ña.

Núu i ña úvi i'xá san

²⁸ Kaka'an Jéssu:

—¿Nee iñá ntu kadē kuení nto iñá nuu i sá'a? Uun ñatíi ne, xío ūvi i'xá ña. Kué'en ñá mí tuví i'xá nuu í san ne, kaka'an ña: “Ō da', kukutun veví”, ka'an ña. ²⁹ Kaka'an na: “Ñá k'ín u”, ka'an na. Ntá tsi dā ku e ví'i ne, nātivi iní na ne, kué'en nā.

³⁰ Kidāā ne, kué'en uva nā mí tuví i'xa é kui ūvi ne, dadii tsi o kaka'an ñá ni nā. Na sá'á ne, kaka'an na: “K'ín ú, ūva”, ka'an na, ntá tsi ña ni ñé'e na.

³¹ ¿Neé ntu na'a dé ntaa na é ntio uva nā, kuan? —ka'an Jéssu.

—I'xa nuu í san —ka'an ña.

Kaka'an Jéssu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō, tsí di'na xee ña ntaído diu'un xóo san ni ñad'íi kini ntáa san mí kadē kú'vé Xuva kō é divi ntō. ³² Tsi dá k'í'xi Juaan Bautistá ne, kaka'an ñá ni ntō nté koo vií nto é vā'a, ntá tsi ña ni kuinti'xe nto ña. Da mii tsi ña ntaído diu'un xóo san ni ñad'íi kini kaa san kuinti'xe ña ña. Kuān te íni nto nté ō dé ña kini ntáa san ne, ñá ni nātivi iní nto, ntē ña ni kuinti'xe nto é kākā'án Juaán san —ka'an Jéssu—.

Nuu i ña ñá ntáde tsiñu, ña kini ntáa
(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ Kini tuku nto nuu i sá'a. Uun tó'o ví'i ne, í'xi ñá xo'lo tinti'lo. De vá'a ña xaku diñi i kán. Éte nuu ña xavi mí kádin ñá tinti'ó san ne, xntitsí ñá uun ví'i dūkun mí kotō dítō ña.

'Kidāa ne, tsu'un nteé ña tuku ña'a é vií ñá kuentá ne, dá kue'én ñá tuku ñuu. ³⁴ Dā xee ntúvi é tñn ña kiti i ne, taxnúu ña ña ntáde tsiñu iñá ña e kínakuido ñá vata kaa é káduku ntée ña mí ñū'u ña ñu'u ntee é tātá san. ³⁵ Ña ñu'u ntee é tātá san ne, tñn ña ña ntáde tsiñu san. Uun ña'a ñá né, náká'xí va'a ñá ña. Uun ña ne, e'ní kue'en ñá ña. Uun ña ne, xe'e xúu ña ñá. ³⁶ Taxnúu xtuku tó'o í sán dií ka titín ña ntáde tsiñu iñá ña e ña táxnúu di'na ña. Kuan

tsi ō dé xtuku ña ñu'u ntee xo'o tinti'ó san ni ñā.

³⁷ 'Da rkontúví ne, taxnúu ña i'xá mii ñā, tsí da mii é kuiko ñū'u ña'a san i'xá mii ñā, kuíni ñā. ³⁸ Ntá tsi dā íni ñā ñu'u ntee xo'o tinti'ó san tsi vé'xi mii i'xa tó'o ñā ne, ntáka'an ñā ni tā'an ñā: "Na sá'á ne, na ki'i na iña uva na tē xi'i ñā. Kí'in ō ne, ka'ní o nā. Kidáā ne, ní'i ko iña uva na", ka'an ñā. ³⁹ Tññ ñā na ne, nákuítā ñā na ata í mí kae'nu xo'o tinti'ó san ne, e'ní ñā na —ka'an ñā.

⁴⁰ Kidáā né, katsixe'e Jēsuu:

—Tē xee mí tó'ō xo'o tinti'ó san ne, ¿nté koo víi ntu ñā nī ñā ñu'u ntee é tatā ñā? —ka'an Jēsuu.

⁴¹ Ntáka'an ñātā san ni tó'ō dutú san:

—Uun ito tsi ka'ní kue'en ñā ñā ñu'u ntee, ñā é kīni ntāa san. Kidáā ne, kué'e ñā é tātá san nta'a tuku ña'a, ñā é nakué'e i ñā kiti tinti'ó san ntuvi te tññ ñā ti, vata kaa é káduku ntée ñā —ka'an ñā.

⁴² Kaka'an xtúku Jesuu ni ñā:

—Vāta nakua'a ntu nto mí ūve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

Xuu é nakuítā ñā ntádamá san ne, divi kūvi xuu ku've etí ví'i san. Sá'ā né, Xuva kō de kú'vē ñā ne, iña kō né, dōo vá'ā o dé ñā, ka'an. ⁴³ Dukuān ne, kaka'an u ni ntō tsí naki'i Xuva ko tsiñu nto ne, nakué'e xio ñā tuku ña'a, ñā é íni de ntāa é ntio ñā. ⁴⁴ Kuenta iña xuú san ne, da xōo ka ña'a, ñā é nāki'í xuú san ne, tá'nu kue'en ñā. Ntá tsi da xōo ka ña'a, ñā é kō'xó ntōdó xuú san ne, tádin kué'en ñā di —ka'an Jēsuu.

⁴⁵ Dā téku tó'ō dutú san nī ñā fariseu núu i sá'a ne, kue'en díki ñā é káka'an Jēsuu iña ñā. ⁴⁶ Ntá tsi kuān té ncho tññ ñā Jesuú ne, ú'vī ñā un ntí'í ntí'í ñā'a san, tsi ntádē kuení ñā'a san tsí Jesuú ne, ñā ka'an naa Xuva ko.

22

Núu i iñá viko é kātantá'a ña'a

¹ Ntāa xtuku Jesuu núu i sá'a ni ñā. Kaka'an ñā:

² —Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa uun rei, ñā é dé ka'nu viko dá tánta'a i'xá ñā. ³ Taxnúu ñā ñā ntáde tsiñu iña ñā é kána ñā ña'a san é ká'an ñā ni ñā te kī'xi ñā viko san. Ntá tsi ñā ni ntío ñā'a san ki'xi ñā. ⁴ Taxnúu

xtuku ñā tuku ña'a, ñā ntáde tsiñu iña ñā ne, kaka'an ñā ni ñā: "Kūkaná nto ña'a san, ñā é ká'an ní'í u nte dí'na. Ká'an ntō tsi é iō tu've é ká'xi o. É'ní u duntikí ko ni kī'ti e dōo vá'ā ó ni í. É iō tu've ntí'í ve. Na kī'xi xña viko e tánta'a i'xá ko", ka'an rei san. ⁵ Ñā ni íde ñā'a san kuéntá ne, xio kué'en ñā. Uun ñā ne, kukútu ñā ne, uun ñā ne, kudíko ñā. ⁶ Ñā nguii sán ne, tññ ñā ñā ntáde tsiñu iña rei san ne, dē xení ñā ni ñā né, é'ní ñā ñā. ⁷ Un vá'a tsí kúdiin rei san ne, taxnúu ñā sntadun ñā é ka'ní ñā ñā é'ní ñā ntáde tsiñu iña ñā ne, é na ká'mi ñā ñuú ñā. ⁸ Kidáā ne, kaka'an ñā nī ñā ntáde tsiñu iña ñā: "Iō tu've viko e tánta'a i'xá ko, ntá tsi ñā e kána ú ne, ñā ni de ntāa ñā é kī'xi ñā. ⁹ Dukuān né, kue'en ntó itsi kán ne, ká'an nto ni da xōo ka ña'a é ní'í nto é kī'ka'xí ñā, kuān te titín ñā", ka'an rei san. ¹⁰ Kué'en ñā ntáde tsiñu iña ñā itsi kán ne, xee ní'í ñā ūn ntí'í ntí'í ñā'a, ñā é ní'í ñā, kuān te vá'a ña'a ñā, kuān té ñā vá'a ña'a ñā. Dā xee un ntí'í ntí'í ñā'a sán ne, tsitu kué'en ñā'a san ví'i mí kákuvi viko san.

¹¹ 'Ntá tsi dā xee rei san é kōto ñā ñā xee sán ne, íni ñā é tuví uun ña'a, ñā é ñā tuví dú'nu vá'a i iña viko san.

¹² Kaka'an ñā ni ñā: "O dee, ¿nté kui tá'xi ntu ñā é kī'ví nto i'a, tsí ñā te núu nto doo vá'a nto iña viko san?", ka'an ñā. Ntá tsi nté uun ñā ni ká'an ñā. ¹³ Kidáā ne, kaka'an rei san nī ñā ntáxntii ñā: "Kí'ní nto nta'a ñā sá'á ni dí'in ñā dí ne, nakene iko nto ñā kí'í kán mí dōo nee. Ikán dōo kueku ñā'a san ne, naka'xí ka'ñi ñā nú'u ñā", ka'an rei san. ¹⁴ Tsí kuān te titín ñā'a kána ú ñā ne, ñā te titín ñā nakaxnúú ú ñā —ka'an Jēsuu.

Nuu i iña diu'un xōo san (Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Kidáā né, ntáka ñā fariseú san ne, ntántukū nuu iní ñā nté koo víi ñā é nadána ñā Jesuu núu i é káka'an ñā ni ñā. ¹⁶ Taxnúu ñā ñā ntántikín ñā nī ñā ntántikín Herodé san mí tuví Jesuu. Ntáka'an ñā:

—Mastrú, iní ntí tsi nuu é ntaā i é káka'an nto, tsí kanakuā'a nti'xe nto iña Xuva ko. Ná káde nto kuenta nee iña ntádē kuení ñā'a san. Ntē ñā kau'ví ntó ñā, kuān te na'nu ñā'a ñā. ¹⁷ Ká'an nto vē, nee iñá kadē kuení

nto. ¿Vā'á ntu o é kuē'é o diu'un xōo san nta'a ña tsiñu na'nu i ñuú Romá san ne, o ña'a? —ka'an ña.

¹⁸ Ntá tsi ini Jéssu tsi dóo kinī o dé kuení ña iña ñá ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui ntaíto nteé nto ko, ntō'o e ntaéni nta'ví nto ña'a? ¹⁹ Nañē'e ntó ko diu'un e ntá'ví nto diu'un xóo nto —ka'an ña.

Xé'e ña ña ūun diu'un é kōto nteé ña. ²⁰ Kaka'an Jéssu ni ña:

—¿Xoó ntu nuu i é ntee í'a? ¿Xoó ntu divī í e ntée na'á san? —ka'an ña.

²¹ Ntáka'an ña:

—Íña ña tsiñu na'nu i ñuú Romá san —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Nakué'e nto nta'a ña tsiñu na'nu i san nee é káduku ntée ña ne, nakué'e nto nta'a Xuva ko nēe é káduku ntée ña di —ka'an ña.

²² Dā téku ña sá'a ne, koó dā kúdu'va ña. Ntaka ña ikān ne, kúnū'ú ña.

Ntátsixē'ē ña saduceu te ntoto xtúku o tē xī'i o

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Ntuvi tsikán ne, xēe ña saduceú san mí tuví Jéssu. Ña sá'a ne, ña ntóto xtuku o tē xī'i o, kuíni ña. Tsixē'e ña Jéssu:

²⁴ —Mastrú, ká'an Muísee tsí te kúvi uun ñatíi ne, ñá ni xío i'xá ña ne, kuétsi e tánta'a ení ña ni ñad'í kií san vata koo é kōo i'xá ña kuenta iña ení ña. ²⁵ Vi'i a vé ne, ña ntoo ni'í ntí ne, xío ū'xe ñá'a ení ña. I'xa nuu í san ne, tánta'a ña, ntá tsi xī'i ñá dí'na dá kōo i'xá ña. Kidáa ne, tánta'a xtuku ení ña ni ñad'í kií san. ²⁶ Kuan o kúvi nī ña é kúvi úní san di, nī ña é kúvi úní san, dá nte tánta'a ñad'í kií san nī ña é kúvi ū'xe san. ²⁷ Dā xī'i ntí'í ña ne, kidáa ne, xī'i ñad'í san di. ²⁸ Dukuān né, te ntoto xtuku o né, ¿Xoó ntu kúvi nti'xe ñad'í i é ū'xe ñá'a san? Tsí un ntí'í ntí'í ña tánta'a ni'í ña ñā —ka'an ña.

²⁹ Ntá tsi kaka'an Jéssu ni ña:

—Ntádana nto, tsi ñá ini nto nté o kaka'an tú'un Xuva kō, ntē ñá ini nto e dóo ka'nu Xuva kō. ³⁰ Tsí te ntoto xtuku o ne, ña tánta'a ká ña'a, tē tíi, te ñad'í. Tsí vata ntáa ánje Xuva kō ntáa o e dukún kán. ³¹ Kuenta iña í te ntoto xtuku o né, vāta ntu nakua'a nto mí kaka'an tú'un Xuva kō: ³² “Xu'ú ne, Xuva Ábraan, Xúva Ísaa, Xúva Jácoó san

u”, ka'an ña. Xuva kō ne, ñá te Xuvā ñá xī'í san ña, tsí Xuvā ña ntantíto san ña —ka'an Jéssu.

³³ Dā téku ña ntāñi ikān ne, koó dā kúdu'va ña nuu i é nañē'e ña ña.

Tū'un é dií ka ka'nu é kā'an Xúva kō é kāda ntaa o

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Dā téku ña fariseú san tsí ña tuví nee iña é kúvi ka'an ñá saduceú san dá ka'an Jéssu iña ñá ne, náta'ká nuu ña fariseú san. ³⁵ Uun ña'a, ñá ini vá'a leí san ne, íto nteé ña Jéssu, kaká'an ña:

³⁶ —Mastrú, ¿neé ntú tu'un e dií ka ka'nu é kā'an Xúva kō? —ka'an ña.

³⁷ Kaka'an Jéssu ni ña:

—“Kuinima nto Tó'o nto Xuva ko kanī nima ntó, kanī é tduiña nto, kanī ū'xen dikí nto.” Kuan o ka'an Xúva kō. ³⁸ Sá'a e tú'ün e dií ka ka'nu é dí'na kada ntaa o. ³⁹ Dókō sá dadí ni tú'un é kúvi ūví san. Kaka'an: “Kuinima ntó ta'an nto vatā ó kakuinima mí nto kúñu ntó”, ka'an. ⁴⁰ Te kāda ntaa ntó ntuvi nuu i sá'a ne, kuan kōo kada ntaa nto un ntí'í ntí'í lei Muísee ni un ntí'í ntí'í tú'ün e ntáka'an ñá ka'an naa Xuva kó san di —ka'an Jéssu.

¿Xoó ntu i'xá i Cristu?

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Dá ntōo ká ña fariseú san ne, ⁴² tsixē'e Jéssu ña:

—¿Nee iñá ntu ntádē kuení nto iña Cristu, ña táxnuu Xuva kō? ¿Xoó ntu i'xá i ña? —tsixē'e ña.

Nantíko kōo ña fariseú san, kaka'an ña:

—I'xá ika Dāvii ña —ka'an ña.

⁴³ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Te i'xá ikā ñá ña ne, ¿nté kui kaka'an ntú Davii é Tó'o ña ña, vata o xe'e Espiritū Sántū san ña é kā'an ña? Tsí ka'an Dāvii kídaa:

⁴⁴ Kaka'an Xúva ko nī Tó'o ko:

“Kutūvín diñi kua'a ko é xntiñ ko dá nté kúvi vii ú nī ña ntaínchu'vi o.” Kuan o ka'an Dāvii. ⁴⁵ Te kā'an Dāvii tsi Tó'o ña ñā ne, ¿nté ntu koo ka'an ña tsí i'xá ña ña di? —ka'an Jéssu.

⁴⁶ Nté uun ña ña ni kúvi nantíko koó ña nté uun tú'ün. Nté ntuvi tsikán ne, ña ni ntío ká ña'a san tsixē'e ká ña ña.

23

Dā tsí'i kuétsi Jesuu ña fariseu ni mastrú lei

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Kidáā ne, kaka'an Jesús ni un ntíí ña'a sán, nī ña ntántikin ña:

² —Mastrú lei san nī ña fariseu san ne, ntánakuā'a ña ntó nēe é ncho ka'án lei Muíseé san. ³ Dukuān ne, kini nto é ntáka'an ñá ne, vií nto vatā ó ntáka'an ña, ntá tsi ña vií nto vatā ó de ña, tsí ña ntáde ña vatā ó ntánakuā'a ña nto. ⁴ Dōo ntátee tsiñu ña ña'a núu i e dóo ntii tū'un e ña kutíi ña'a san, ntá tsi mii ña ne, ña ntío ña tñn nta'a ña nté un siin. ⁵ Un ntí'í e ntáde ña ne, ntáde ña vata koo é kīni ña'a san. Ntátsuve ña tūtú e dóo nī'í xteén ña ni ntā'a ña, tutu é ūve na'a tú'un Xuva kō. Nā té nté kaa nani ntete du'nu ña. ⁶ Ncho kuntōo ña mí'í e dií ka vá'ā ó vi'í viko sán ne, ncho kuntōo ña sia é ntoo un tsi nte núu i kan ini ukún kán. ⁷ Ntio ña é ká'an ún ntíí ntíí ña'a ntiusi ni ña nú á'ví kán ne, é ká'an ún ntíí ntíí ña'a tsí mastru ñá ña.

⁸ Ntá tsi ña ku ka'án ña'a tē mastru ñá nto, tsí uun tsi Mastru nto. Un ntíí ntíí ntó ne, ta'an nto. ⁹ Nā ku ka'án ntó Uva nto ni da xōó ka ña'a ñuxiví a, tsí uun tsi Uva ntó, ña é tuví e dukún kán. ¹⁰ Nā ku dá vá'a nto é ká'an ñá'a san e tó'o ña ntó, tsí mii tsí ú e Tó'o ntó, xu'u é nāni ú Cristu. ¹¹ Ntó'o é dií ka na'nu ña'a nto ne, kada tsiñu nto iña tá'an nto. ¹² Nto'o e ntáde na'nu ña'a nto ni tā'an nto ne, vií Xuva kō é nainu xuvi ntó. Ntó'o é ña ntáde na'nu ña'a nto ne, Xuva kō ta'xi ña é ntuna'nu ña'a nto.

¹³ Ntá tsi jntā'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei nī ña fariseu!, tsi úvi nuu i é ntáde nto. Tsi ntánakadi núu nto itsi mí kadē kú've Xuva kō. Nté mii ntó ña ntío nto é kuíta ntí'xin nto ne, nté ña ntaxé'e nto itsi é kuíta ntí'xin tuku ña'a, ña e dóo ncho kuíta ntí'xin.

¹⁴ jNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei nī ña fariseu!, tsi úvi nuu i é ntáde nto. Ntánaki'i nto vi'í ñad'í kií san ne, dōo na'a ntáka'an ntā'ví nto vata koo é tēe xu'u nto e ntáde nto. Dukuān ne, dií dií ka ni'i nto é ntó'o nto.

¹⁵ jNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei nī ña fariseu!, tsi úvi nuu i é ntáde nto. Nā tūvī mí'í é ña kí'in nto vata koo é vií nto é kuinti'xe kuān té uun kúdi

ña'a vatā o ntákuinti'xe nto. Kidáā, dá kakuinti'xe ña ne, ntáde nto é kúvi ña é dií dií ka kini kaa é ðivi ntó. Dadíi kí'in ntó ni ña dô'vi kan.

¹⁶ jNtā'vi ide nto! tsí ntó'o ne, vata ntáa ña kuāa ntáa nto, ña é dotó tsí kanañē'e túku ña'a nté koo kí'in ña. Ntáka'an nto: “Tē xoó ña'a kakuni'i ña xúkún sán ne, ña té neé kaidiá'vi. Ntá tsi te kakuni'i ña ōro é naxe'e ini ukún san ne, da mii é vií ña é káka'an ña”, xkoó ka'an nto. ¹⁷ jÑa kuāa tuntu! ¿Nee iñá ntu é dií ka nuu á'vi: ōro san ne, o xúkún san é káde i e kúviko oro san? ¹⁸ Ntáka'an nto: “Tē xoó ña'a kakuni'i ña nāá san ne, ña té neé kaidiá'vi. Ntá tsi te kakuni'i ña doméní san é ntéku nú nāá san ne, da mii é vií ña é káka'an ña”, xkoó ka'an nto. ¹⁹ jÑa kuāa! ¿Nee iñá ntu é dií ka nuu á'vi: doméní san ne, ō nú nāá san mí káde i e kúviko doméní san? ²⁰ Xoó ña'a é kakuni'i ña nāá san ne, kakuni'i ña nāá san nī é un ntí'í e ntekú nuu i kan. ²¹ Xoó ña'a é kakuni'i ña xúkún san ne, kakuni'i ña Xuva kō di, tsí tó'o xúkún san ña. ²² Xoó ña'a é kakuni'i ña é dukún kán ne, kakuni'i ña Xuva kō di, tsí ikán tuví ña, kadē kú've ña.

²³ jNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei ni ña fariseu!, tsi úvi nuu i é ntáde nto. Tsi ntánakué'e nto nta'a Xuva ko uun ta'vi i é u'xi xuku mínū ngatsí, ni ānií, ni kōminú san, ntá tsi ña ntáde nto kuenta nēe iña é dií ka nuu á'vi é káka'an lei san, mí káka'an é vií o é vā'á ni ta'an kō, é ntuntā'ví ini ko ña, é kuinti'xe ko Xuva kō. Nā xtúvī mii nto é vií ntó tsikan, ntá tsi kantio é vií nto sá'ā di. ²⁴ jVata ntáa ña kuāa ntáa nto é dotó tsi ntánañē'e nto tuku ña'a nté koo kí'in ña! jNtó'o ne, ntáka'an ntée nto ña'a, ña é ña kué'e nuu i é kīni kaa ntáde, ntá tsi ðivi ntó ne, dií dií ka kue'e kuétsi ntó!

²⁵ jNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei ni ña fariseu! ¿Nté kui ata tásá xntu san ni ata kó'o san ntánakate nto? Tsi iní i kán ne, dentu kue'en kuenta iña í e dóo dú'u nto, e dóo ntio nto é un ntí'í. ²⁶ jFariseu kuaa! Di'na nakate nuu nto tásá san ni kó'o san di ne, kidáā ne, ntoo atá i di.

²⁷ jNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei ni ña fariseu! Vata ntáa nú ñañā é naxe'e dú'xe kuí'xin ata i ntáa nto. Dōo ti ntaa é koto ō ne, ntá tsi iní i kán

ne, ñu'u tsitu xiki tē'ú ni nūu i é dentū.
²⁸ Kuān ntáa nto di, tsi dóo va'á nto, kuini ña'á san, ntá tsi dóo vete nto, tsi ñu'u tsitū nima nto é kīni kaa, e úvi nuu i ntáde nto.

²⁹ 'iNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei ni ña fariseu! Ntáde vá'a nto ñañá ñá ka'án naa Xuva ko kidaā ne, ntántakutu nto ñañá ñā'a, ña e dóo va'á ña'a san. ³⁰ Ntáka'an nto: “Tē dí ni kántoo ntí ntuvi dá ntoo uva ikā ntí ne, ña ni xntíi ntí ña é ka'nī ñá ña ntáka'án naa Xuva ko san.” Kuān ó ntáka'an ntó, kuān té ña ntáa. ³¹ É kuān ó ntáka'an ntó ne, ntáka'an nto tsi i'xá nti'xe nto ña é'ni ña ka'án naa Xuva ko san, tsi dé nīi kue'en ñá'a nto di. ³² Ntō'ó ne, nantí'i ntó nēe e éni ntu'u uva ata ntó.

³³ 'iNtō'ó ne, vata ntáa i'xá e ña vá'ā ntáa nto, vata ntáa tatá koo ntáa nto! ¿Nté ntu koo nakáku nto te ká'an Xúva kō é kī'in nto dō'vi kan? ³⁴ Dukuān né, taxnūu ú ña ka'án naa ko mí ntoo nto, nī ña e dóo ki'in inī í, nī mastrú san. Iō ñá ne, ka'ní nto ña. Iō ñá ne, xnteē ntó ña ntiká krusi kan. Iō ñá ne, natii nuu nto ña xo'o má vi'i mi ntánataká nuu nto. Iō ñá ne, kadā xení nto ni ña da mí'i ká ñuú mí kī'in ña. ³⁵ Kaxntēe na'a Xúva ko kuēnta ntó kuēnta iña un ntíi ntíi ña é vā'á ña'a, ña é xi'i, uun tsi nté i'xá Adaán san, ñá nani Ábee, ña é ña ni ide núu i é kīni kaa ne, uun tsi da nté Zacaria, i'xá Berequia, ña e é'ni nto mé'ñū má vi'i mí kuviko nī nú nāa Xuva ko. ³⁶ Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntó tsi ni'i ña ntántoo vevii é ntō'o ña kuēnta iña i é un ntí'i nūu i sá'a.

Dā éku Jesuu kuēnta iña ñuú Jerusaleen
(Lc. 13:34-35)

³⁷ 'iÑa ntá'vi ide ntu nto, ñuú Jerusaleen! Kae'ní nto ña ntáka'án naa Xuva ko. Kaxé'e xuu nto ña é taxnuu Xuva kō é ká'an ñá ni ntó. Dōo ki'in itō ntío ko é nātee ta'an ntí'i ú nto vatā ó kanatsi'i tsú'ūn san á i'xá ti má ntí'xin ti, ntá tsi ña ni ntío nto. ³⁸ Kiní nto ve, tsi ña kuntóo ká ña'a ñuú nto kán. ³⁹ Tsi kaka'án u ni ntó tsi nté uun itó ka ña kiní nto kó dá nté ká'an nto: “Dōo ka'nu ña'a, ña é vē'xi naa Xuva ko”, koo ka'an nto —ka'an Jéssuu.

24

Dá kakā'an Jéssuu é nakatsin ña'a úkūn ñá Israeé san
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Ntūi Jesuu má úkūn kán. Kué'ēn ká ña itsi kán dá xee ña ntántikin ña, ntáka'an ñá e na kōto ña úkūn sán e dóo vá'a o. ² Ntá tsi kaka'an Jéssuu ni ña:

—¿Ñā ntu ka'ini nto é un ntí'i sá'a? Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntó, tsi ña tuvi nté uun xuu é odo ntí'i ta'an vevii é ña nakatsin ña'a san rkontúvi —ka'an ña.

¿Nté ntu koo kuvi di'nā dá ntí'i ñuxiví san?
(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Dá tūví Jesuu tí'i i é nani Ōlivú ne, xée ētsin ña ntántikin ña, tsíxe'e ña ña:

—Ká'an nto vē: ¿Amá ntu kuvi sá'ā? ¿Nté ntu koo kuvi te xee ntúvi e nainu nto, te ntí'i ñuxiví sa? —ka'an ña.

⁴ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Kuenta tsi víi nto e ña xoxo kaní nta'ví i nto. ⁵ Tsi dóo titín ña'a ka'an ña é divi ñā é Cristu ña. Ka'an ña: “Xu'u é Cristú u”, koo ka'an ña. Ná te da dīi ña'a kaní nta'ví ña. ⁶ Tekú nto tsi é xio xío kakuvi du'xēn. Ntá tsi koto nto té ña ku'ví nto. Tsi kantio é kuān koo kuvi. Ntá tsi vata xee ntuvi e ntí'i ñuxiví sa. ⁷ Tsi nāa uun ñuú ni tūku ñuu. Ña tsiñu na'nu i sá'ā ne, naa ñá ni tūku ña tsiñu i. Kutamá ne, táan dá mí'i ká ñuu. ⁸ Te kūvi sá'ā né, dá ve kaiñi ntu'u é ntō'o ña'a san.

⁹ 'Kidāā ne, ntada ñá nto kuēnta ntá'a ña'a, ña é kadā xení ni ntó, é ka'nī ñá nto. Un ntíi ntíi ña'a san kune'u iní ña ni nto kuēnta iñá ko. ¹⁰ Ntuvi tsikán ne, dōo titín ña'a xtuví mii ña e ntákuinti'xe ña ko. Ká'an nté ta'an ña. Kune'u iní ña ni ta'an ña. ¹¹ Dōo titín ña'a ki'xi ña é ká'an ñá tsi naa Xuva ko kaka'an ñá ne, ñá te da dīi ña'a kaní nta'ví ña. ¹² Tsi dóo kukue'e é kīni kaa e ntáde ña ne, xtuví mii ña é kákuinima ñá ta'an ña. ¹³ Ntá tsi xoó ña'a é kūtíi ña da nté té ntí'i ntuvi tsikán ne, nakáku ña. ¹⁴ Tú'ūn va'á iña mí kadé kú've Xuva kō ne, ká'an ntodó ña'a dá kaní ñuxiví, vata koo é kīni un ntíi ntíi ña'a. Kidāā ne, ntí'i ñuxiví sa.

¹⁵ 'Uun ntuvi ne, kúvi vata o ka'an Dániee, ñá ka'án naa Xuva ko kidaā.

Kiní nto tsí kuntitsi uun nuu i e dóo kīni kaa, nuu i é ña ntío kue'en Xúva ko, mē'ñú i mí dóo kuikó san. (Xoó ntánakuā'a i né, na kī'in diki ña.)

¹⁶ Kidáā ne, ña ntántoo ñuú Judeá ne, na kūnu ña kī'in ñá nte xúku kán.

¹⁷ Xoó ña'a, ña ntoo da'na diki vi'i i kán ne, ñá kunē'é ña nuu ña má vi'i ña kán é kī'i ña iña ña.

¹⁸ Xoó ña'a, ña é ñu'u mātú i kán ne, ñá kunē'é ña kínaki'í ña kutuun ña.

¹⁹ ;Ntā'vi ide ñá ñu'u i'xá i ntuvi tsikán, nī ñá e ntánatsitsi i'xá i!

²⁰ Kákan nto nta'a Xuva kō e ña kantío é kūnu nto ntuvi ví'xin, nté ntūvi dá iō dá'na.

²¹ Kidáā ne, un vá'a tsi nto'o ña'a san. Váta kīnī ña'a e dóo nto'o ña nuu i é kīni kaa sá'a nte ntúvi é iñi ntu'u ñuxiví sa.

Nté uun ito ka ñá kuan kōo kuvi di.

²² Tē ña nantí'i Xuva ko ntuvi tsikán ne, nté uun ña'a ña nakáku ña. Ntá tsi nainu Xúva ko ntūvi tsikan da xe dóo kakuinima ñá ña náxaxnú ña.

²³ Te kākā'án uun ña'a ni ntō kídaā: “Koto nto, tsí i'a tuví Cristu”, o te kākā'an ña: “Ikān tuví ña”, ne, ñá ku kuintí'xe nto ña.

²⁴ Tsí ki'xi ña veté ne, ka'an ña tsí Cristu ña. Tuku ña veté san ne, ka'an ña tsí kaka'an ñá naa Xuva ko.

Vií ña nuu i é kīnī ña'a san ne, vií ña nuu i e dóo na'nu é kāni nta'ví ña ña'a san.

Tē dí kuvi ne, un tsi nte ñá ntákuintí'xe i ko kaní nta'ví ña ña.

²⁵ Koto nto, tsi é di'na kaka'án u ni ntō é kuān koo kuvi.

²⁶ Dukuān né, te kākā'an ñá ni ntō: “Koto nto tsí tuví ña má kū'u kan”, ne, ñá ku ñe'e nto.

Te kākā'an ña: “Tuví ña má vi'i kán”, ne, ñá ku kuintí'xe nto.

²⁷ Tsí vatā ó kaxi'í nuu nté uun diñi i e dukún kán un tsi nté tuku diñi i kán né, kuan kōo xi'í nuu ka'nu ú ne, da nées inī xnto nainu ú, xu'u é vēxkúvī ú ñatīi.

²⁸ Dā mí'í ká tuví kúñu tē'ú ne, ikān ntátaká nuu skuilú san.

Nté koo nainu Jesucristu

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ 'Ura tsí i tē ntí'i e dóo ntánto'o ña'a ntuvi tsikán ne, kuneé ngantií san; nté ña xi'í nuu ká xoó san. Kó'xō kímī san e dukún kán ne, kantá nuu e dukún kán.

³⁰ Kidáā ne, ntii díto nuu i e dukún kan iña kó, xu'u é vēxkúvī ú ñatīi.

Kidáā ne, un ntí'í ntí'í ña'a ñuxiví sa ne, u'vi ña. Kiní ña tsi vé'xi ú, xu'u é vēxkúvī ú ñatīi, mé'ñū viko é ñu'u

e dukún kán. Kiní ña tsi dóo iō ntii kó, tsi dóo ka'nu u.

³¹ Taxnúu ú ánje kó e dóo ntii nakuēku ña trunpetá ne, natee ta'an ña ña'a, ña é nakaxnúu ú, dā mí'í ka mí ntoo ña da kaní ñuxiví sa.

³² 'Koto nto tun ígū sán ne, kiní nto: Dá dā vé ute nta'a utun san, dá dā vé kakene xuku í ne, ini nto tsí dokó sa xee ntúvi ka'ni.

³³ Kuan kōo kuvi dí te inī ntí'í ntó nuu i tsíkan. Kutunī nto tsí é ntí'sí nteé u xi'í nto.

³⁴ Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsí ña kuví ña'a, ña ntántoo ntuvi sá'a, dā nté kuví ntí'í nuu i sá'a.

³⁵ E dukún kan ni ñuxiví sa ne, kunaa, ntá tsi tú'ün kó ne, ñá kunāa kue'en.

³⁶ 'Ntá tsi nté uun ña'a ñá ini ña neé ura kuvi sá'ā, nté ánje Xuva kō, ña ntoo e dukún kán, nté xu'u é l'xā ñá kó ñá ini u. Da mii Uvā kó ini ña.

³⁷ 'Vata ó kúvi ntuvi dá itúvi ña ata ika ko Nōeé ne, kuan kōo kuvi te nainú u di, xu'u é vēxkúvī ú ñatīi.

³⁸ Tsi kidáā ne, ntuvi di'na dá nakuntéku ntute ñuxiví san ne, ntaé'xi ña ntáxi'í ña ne, ntatánta'a ña. Kuan ó dé ña da nté xee ntúvi é kī'ví Noee ini arká san.

³⁹ 'Ná ni kutūni ña nté koo kuvi ña dā nté xee ntúte san é nataví núu ña un ntí'í ntí'í ña. Kuan kōo kuvi te nainú u di, xu'u é vēxkúvī ú ñatīi.

⁴⁰ Kidáā ne, uvi ñá'a ñatí san ne, ntaítu ña. Uun ña kī'in ña nī kó ne, uun ña kutuví mii ña.

⁴¹ 'Úvi ñadí'í san ne, ntántiko ña. Uun ña kī'in ñá nī kó ne, uun ña kutuví mii ña.

⁴² 'Koto nto ve, tsi ñá ini ntó nee ntúvi, neé ura nainú u, xu'u é Tó'o ntó ko.

⁴³ Ntá tsi kuenta tsí vií nto. Tē dí ini tó'o vī'í san neé ura kī'xi ña du'ú san niñú a ne, koo tú've ña ne, ñá kuē'é ña é ki'í dú'u ña du'ú san iña ña.

⁴⁴ Dukuān ne, koo tú've nto ve. Tsí ura dá ña kantétu nto ne, ura í tsikan nainú u.

Ña é káde tsiñu vá'a nī ña é ña káde tsiñu vá'a

(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ 'Xoó ña'a, ña kade tsiñu e dóo ini de ntáa ña, ña e dóo ki'in inī í ne, ka'an tó'o ñá é kuvi kodo nuu ñá iña vi'i ña, é kuē'é ña é ká'xi ña ntáde tsiñu ni'í ña te xee úra i.

⁴⁶ ;Nté kuí vá'a nī ña é kade tsiñu te káde ntaa ñá tē xee tó'o ñá!

⁴⁷ Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsi kué'e tó'o ñá é kūnteé nta'a ña un ntí'í ntí'í iña ña.

⁴⁸ Ntá tsi te ña kade tsiñu

san kini kaa ña ne, kadē kuení ña te kukuii ka tó'o ñā ne, ⁴⁹ kade xení ña nī ña ntáde tsiñu ni'i ñā né, da mii kuē'en tsi e ntáxi'i ntaé'xi ña nī ña ki'vi ni'i ñā ne, kidáā ne, da née inī ñā naxee tó'o ña ⁵⁰ ūun ntuvi dá ña kantétu ña. ⁵¹ Kidáā ne, ta'xi tó'o ña ñā. Ká'an ñā tsí ni'i ña é ntō'o ña é kāduku ntée ña vete. Ikān né, dōó kueku ña ne, naka'xi ka'ñī ña nú'u ñā.

25

Kuenta iña ú'xi ñādī'i kuétsī

¹ 'Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa u'xi ñādī'i kuétsī é kuē'en ni'í tun kantílīn tun é kuē'én tun é nāni'i ta'án tun ña da vé tánta'a san. ² Ú'un ñā'a tún ne, ña túvi dīkī tun nté koo vii tun. Ú'un ñā'a tún ne, dōó iō dīkī tun é vii tun. ³ Ta'nu é ña tuvi dīkī í san ne, dā kue'en ni'í tun kantílīn tún ne, ña ni idō tún asete. ⁴ Ntá tsi ta'nu iō dīkī í ne, odō tún tsá'a āseté tun ni kántílīn tun. ⁵ Da ñi kākukuii ña da vé tánta'a sán ne, kídī tun. ⁶ Dā kú dava ñūu ne, kaka'an ñā'a: “Koto nto tsi vé'xi ña da vé tánta'a san. Kue'én ntó te nāni'i ta'an nto ña”, ka'an ña. ⁷ Nákuntāñī tun, un ntīí ntīí tun, vata koo é tsoo tú've tún kantílīn tun. ⁸ Kidáā ne, ntáka'an tá'nu é ña tuvi dīkī í san ni tā'nu e dōó iō dīkī í san: “Tā'xi kudii nto áseche nto, tsí kanta'va mí kanchílīn ntī”, ka'án tun. ⁹ Ntá tsi nantiko koó ta'nu iō dīkī í san: “Á chē ña xee tá'an iñā ntī che tā'xi ntī nto. Díi ka vá'ā ó che kuē'en ntó, kūkuiín nto iña mii nto nu â'ví kān”, ka'án tun. ¹⁰ Da ñi kuē'en tún kūkuiín tun ne, kidáā xee ña da vé tánta'a san. Ta'nu é iō tu've í ne, kúkī'ví tun má vi'i kān mí kakūvi viko sán ne, nakādi tó'o vī'i sán xi'í san. ¹¹ Dā rkontūví ne, xee tā'nú nguii sán ne, ntáka'án tun: “¡Nakaán nto xi'i nto, tó'o vī'il!” ka'án tun. ¹² Ntá tsi kaka'an tó'o vī'i san: “Nuu é ntaā í é kākā'án u ni ntō, tsí ña iní u nto”, ka'an ña —ka'an Jésuu.

¹³ Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Kuntōo tú've ntó ve, tsí ña ini nto nee ntúvi, neé ura é nainú u.

Kuenta iña diú'un

¹⁴ 'Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa uun ña'a kaa, ña é dā ve ki'in túku ñuu. Kāna ña ña ntáde tsiñu iña ñā ne, xé'e ñā é kuēnta víi ña iña ña.

¹⁵ 'Xé'e ña ūun ña kade tsiñu san u'un míil diu'ún san. Uun ña'a ñā né, uvi míil. Ña kuvi ūnī san ne, xé'e ña ña ūun míil. Xé'e ñā é un é un ña vata tsi kaa kutíi ña kuēnta víi ña. Kidáā ne, kué'en ñā. ¹⁶ Ña é ni'i í u'un míil sán ne, ura tsí i kue'en ñā ne, dé tsiñu ni'i ña é u'un míil sán ne, ni'i ka xtūku ña u'un míil ka. ¹⁷ Kuan tsí o dé ña é ni'i í uvi míil sán di. Ní'i ká xtukú ña uvi míil ká di. ¹⁸ Ntá tsi ña é ni'i í uun míil sán ne, éte ña xavi ne, í'xi ñā diu'un tó'o ñā.

¹⁹ 'Dā kú na'a ne, nāxee tó'o ña ntáde tsiñu san ne, nadita ñā kuēnta. ²⁰ Ña é ni'i í é u'un míil sán ne, nāxee ñā ne, nākué'e ñā tó'o ña ū'un míil ká xtūku é ni'i ña. Kaka'an ñā nī tó'o ñā: “É ū'un míil e tá'xi nto kó ne, i'a ni'i xtuku ká u u'un míil ká iña nto”, ka'an ña. ²¹ Kaka'an tó'o ña ni ñā: “Dōo vá'ā o den, e dén ntaan. Tsí da xe dén ntaan un sīin e tá'xī ú o ne, kué'ē ká xtuku tá'xī ú o é kadān ku'ven. Ki'xin nī kó, kutūvin dīnīn nī ko”, ka'an ña. ²² Ña é ni'i í uvi míil sán ne, nāxee ñā di. Kaka'an ñā nī tó'o ñā: “É ūvi míil e tá'xi ntō kó ne, i'a ni'i ká u uvi míil ká xtuku, é ni'í ko”, ka'an ña. ²³ Kaka'an tó'o ña ni ñā: “Dōo vá'ā o dén, e dén ntaan. Tsi dén ntaan é un sīin e tá'xī ú o ne, kué'ē ká xtuku tá'xī ú o é kadān kú'vén. Ki'xin nī kó, kūtūvin dīnīn nī ko”, ka'an ña. ²⁴ Ña é ni'i í uun míil sán ne, xée ñā di. Kaka'an ñā ni tō'ó ña: “Iní u tsi dōo diin nto. Katava nto mí ña ni í'xi nto ne, kata'vi nto mí ña ni itu nto. ²⁵ Dukuān ne, ū'ví ko ne, ixkú'xī ú diu'un nto. U'un nto diu'un nto”, ka'an ña. ²⁶ Ntá tsi kaka'an tó'o ña ni ñā: “Divīn né, dōo kini iden, dōó du'xen ō. Inin tsí katāvá u mí ña ni í'xī ú ne, kata'vī ú mí ña ni itú u. ²⁷ ¿Nté kui ña ni xtuvín ntun diu'ún ko mí kue'nu i'xá i, vata koo é te ntiko kōo u ne, nani'í ko diu'ún ko ni i'xa i?”, ka'an ña. ²⁸ Kidáā ne, kaka'an ñā ni ña ntōo ikān: “Naki'i nto é uun míil é ni'i ñā ne, kué'e nto ñā é ni'i í u'xi míil san. ²⁹ Tsí da xōó ka ñā'a é iō iña ñā ne, ní'i ká ña; kukuika ñā. Ntá tsi ña é ña kué'e iō iña í ne, naki'i ká ña é iō iña ña. ³⁰ Ña é ña vá'ā ó kade tsiñu sán ne, kiñu'u nto ña kí'i kān mi dōo nee. Ikān né, dōó kueku ña ne, ka'xi ka'ñī ña nú'u ñā”, ka'an ña.

Nté koo xntēkú kú've Xuva kō iña ña'a dá kanii ñuxiví sa

³¹ Tē nainú u, xu'u é vēxkúvī ú ñatíí ne, dōo ka'nu ña'a u. Ki'xi ú ni ūn ntíí ntíí ánje kó ne, kutūví u nú tēú ko e dōo ka'nu u. ³² Nataká nuu un ntíí ntíí ña ñuxiví san nuú ko ne, tsoo xio ú ña, é un é un ña, vatā ó katsoo xio paxtú san ndi'u ñá ni lē'ntu ña. ³³ A lē'ntú san ne, tsoo ú ti diñi kua'a kó ne, ndi'u sán ne, tsoo ú ti diñi datsin ko. ³⁴ Kidáā ne, xu'u é Rei ú ka'án u nī ña ntoo diñi kua'a ko: “Ki'xi nto, tsi dōo ntio Uva kó nto. Kuntōo nto mí kadē kú've Xuva kō tsi é iō tu've iña nto un tsi nte dí'na dá de kú've ña ñuxiví san. ³⁵ Tsi dá kákīn kó ne, ta'xī nto é ká'xí u. Dā itsí ko ne, ta'xī nto é kō'o u. Kuān te xio ñuú vé'xī ú ne, dōo diní nto é kutūví u ni ntō. ³⁶ Dá kantíí u ne, ta'xī nto doo é kunūu u. Dá nchokuví u ne, íxkoto ni'ni nto ko. Dá inuu kutu ú ne, íxkoto ni'ni nto ko”, koo ka'án u. ³⁷ Kidáā ne, ká'ān ña é vā'á ña'a san ní ko: “¿Amá ntu ini nti e kákin ntō ne, tā'xí nti é ká'xí nto? ¿Amá ntu ini nti e itsi ntó ne, tā'xí nti é kō'o nto? ³⁸ ¿Amá ntu ini ntí e xio ñuú ve'xi nto ne, tā'xí nti mí kutuví nto? ¿Amá ntu ini nti e kantíí nto ne, tā'xí nti doo é kunūu nto? ³⁹ ¿Amá ntu ini nti é nchokuví nto, o nuu kutu ntō ne, íxkoto ni'ni ntí nto?”, koo ka'án ña. ⁴⁰ Kidáā ne, xu'u é Reí u ne, ká'ān ú ni ña: “Nuu é ntaā i é káka'án u ni ntō, tsí da kuān ó de nto ni tā'an nto, ña é dií ka dutsi ne, vata te xū'u kuān o de nto nī ko”, koo ka'án u.

⁴¹ Kidáā ne, xu'u é Reí u ne, ká'ān ú nī ña ntoo diñi datsin kó: “Kunu nto nuú ko, ña kiní ntāa. Kue'ēn nto mí kai'xi ñu'u ntii dañu ntūvi, é de kú've u iña tó'o e ña vā'ā san nī ánje í. ⁴² Tsi dá kákin kó ne, ña ni tá'xi ntō é ká'xí u. Dā itsí ko ne, ña ni tá'xi ntō é kō'o u. ⁴³ É xīo ñuú vé'xī ú ne, ña ni tá'xi ntō mí kutūví u. Íntíí u ne, ña ni tá'xi nto dōo é kunūu u. Nchokuví u ne, inuu kutu ú ne, ñá ni íxkoto ní'ni nto ko”, koo ka'án u. ⁴⁴ Kidáā ne, tsixe'e ña'a sán ko: “¿Amá ntu kákin ntō? ¿Amá ntu itsi nto? ¿Mí'i ntū é xio ñuú ve'xi nto? ¿Amá ntu kantíí nto, o é nchokuví nto, o inuu kutu ntō ne, ña ni xntíí ntí nto?”, koo ka'án ña. ⁴⁵ Kidáā ne, ká'ān ú ni ña: “Nuu é ntaā

i é káka'án u ni ntō, tsí te ña ni xntíí nto ta'án nto, ña é dií ka ntā'ví san ne, ña ni xntíí nto kó dí”, koo ka'án u. ⁴⁶ Kidáā ne, kí'in ñā mí nī'i ña é nto'o ña ntii dañu ntūvi. Ntá tsi ña é vā'á san ne, kuntoo ña ni Xuva ko ntii dañu ntūvi —ka'an ña.

26

Dā ntúkū nuu iní ña nté koo tñn ña Jesuu

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Dā kúvi ká'an Jesuu sá'ā ne, kaka'an ñá nī ña ntántikin ña:

² —Ini nto tsí uvi ntūvi ve xee viko dá nātavá Xuva kō ña Israee ñuú Egitō. Kidáā ne, xu'u é vēxkúvī ú ñatíí ne, ntada ñá ko kuenta ntá'a ña'a san é naxntee ñá ko ntiká krusi kan —ka'an ña.

³ Ntūvi tsikán ne, nataká nuu tó'o dutú san ni ñatā san má vi'i ká'nu dutu ñá odo nūu, ñá nani Caífaa.

⁴ Nātíin ña ni tā'an ña nté koo tñn xu'ū ñá Jesuu é ká'ní ña ña. ⁵ Ntá tsi ntáka'an ña:

—Ñá vīi o mé'ñū vikó san vata koo é ña kudíin ña'á san ni kō —ka'an ña.

Dā da'ví ñadī'í san cho'o vīdin díki Jesuu

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Dá tūví Jesuu ñuú Betania, má vi'i Sīmuun (ñā é kánakó'xo kúñu í kídaā) ne, ⁷ xée uun ñadī'í mí tuví ña, nī'i nta'a ña ūun xuxu cho'o vīdin e dōo nuu á'vi. Dá'vi ña díki Jesuu chó'o vīdin san da túvi ña nú mēsa kan. ⁸ Ntá tsi kudíin ña ntántikin ña da íni ña ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui doto xntu kanatívi ñá cho'o vīdín san? ⁹ Tē dí ni diko ñā né, dōo kue'é diu'un ní'i ña. Kidáā ne, kuví kué'e ña diu'ún san ñá ntā'vi —ka'an ña.

¹⁰ Ntá tsi tēkú Jesuu nee iña ntáde kuení ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ñá ku natēku du'xen ntó ña, tsí nuu i é vā'á kade ña nī ko. ¹¹ Ña tūví nté uun ntūvi é ña kuntōo ña ntā'ví san ni ntō, ntá tsi xu'ú ne, ñá nā'á ka kutuví u ni ntō. ¹² Dā da'ví ña kúñū kó cho'o vīdín san ne, kaxtūví tu've ñá ko é kuntū'xí u. ¹³ Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntō tsí dá mí'í ká e ntáka'an ntódo ña tú'un va'á san kuenta iñá ko kanii

ñuxiví sa ne, ká'an ñā'a nté o dé ñadĩí sa'á ne, naka'an ña ñā —ka'an Jéssuu.

Dā diko Júda Jéssuu

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Kidāā ne, uun ñā'a ñā é uxuvi ñā'a san, ñā nanī Júda Iscārioté ne, kué'en ñā mí ntoo tó'ō dutú san, ¹⁵ kaka'an ñā ni ñā:

—¿Nté ntu kaa ta'xi nto kó te ntāda ú kuenta Jéssuu ntá'a nto? —ka'an ñā.

Xé'e ñā ñā ōko u'xí diu'un kui'xín ne, ¹⁶ nté ūra tsikan ntúkū nuu iní ñā nté koo ntada ñā kuenta Jéssuu.

Dā é'xi dadĩi Jéssuu ni ñā ntántikin ñā

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30;

1 Co. 11:23-26)

¹⁷ Dā kīi ūun viko da nátava Xuva kō ñā Israee ñuú Egítō sán ne, xéē ñā ntántikin ñā mí tuví Jessuú ne, ntáka'an ñā:

—¿Mí'i ntū ntio nto é xtūví tu've nti é ká'xi ntó iña vikó sá'a? —ka'an ñā.

¹⁸ Kaka'an Jéssuu ni ñā:

—Kue'ēn ntó ñuú Jerusaleen, nú vi'í ñā tsikán ne, ká'an nto ni ñā: “Kaka'an Mástrú san: É dokó sa xee ura iñá ko. I'a nú vi'í nto kán ka'xí u iña vikó san nī ñā ntántikin ko”, koo ka'an nto —ka'an Jéssuu.

¹⁹ Kuan ō dé ñā ntántikin ñā vata ō ka'an ñā ne, ikan xtūví tu've ñā é ká'xi ñā iña vikó san.

²⁰ Dā kuáā ne, íntōo dadĩi Jéssuu ní uxuvi ñā'a, ñā ntántikin ñā. ²¹ Da ntaé'xi ñā ne, kaka'an Jéssuu ni ñā:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō, tsí uun nto ne, díko ntō ko —ka'an ñā.

²² Ñā tē nté kaa íntoo nta'xa ñā ne, é un é un ñā ntátsixe'e ñā ñā:

—¿Vá dīvi ntū u, Tó'ō? —ka'an ñā.

²³ Kaka'an Jéssuu ni ñā:

—Ñā é dadĩi tsi xnuu ntó'o tañú'u i ini ko'ó san nī kó ne, dīvi ñā e díko ñā ko. ²⁴ Xu'u é vēxkúvī ú ñatīi ne, kuví u vatā ó uve na'a tú'un Xuva kō, ntá tsi ntá'vi ide ñā é díko ko. Dīi ka vá'ā ó tē dí ñā ni kaku ñā —ka'an ñā.

²⁵ Júdā, ñā é díko ñā ne, tsixe'e ñā:

—¿Vá xū'ú ntu, Tó'ō? —ka'an ñā.

Kaka'an Jéssuu ni ñā:

—Kuān ó kaka'an —ka'an ñā.

²⁶ Da ñā ntaé'xī ñā ne, kī'i Jéssuu tañú'ū sán ne, nākué'e ñā sintiá'vi

nta'a Xuva kō ne, kátsin dava ñā ne, xé'e ñā ñā ntántikin ñā, kaka'an ñā:

—Kī'i ntó, ka'xí nto. Sá'ā ne, kúñū kó —ka'an ñā.

²⁷ Kī'i ñā e'xin sán ne, nākué'e ñā sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, xé'e ñā ñā, kaka'an ñā:

—Ko'o nto, un ntíi ntíi ntó, ²⁸ tsi sá'ā ne, níñi ko é xé'é u xu'u kó é kātī ú kuenta iña dóo títin ñā'a san vata koo é nakate Xuva kō kuetsí ñā. ²⁹ Kaka'án u ni ntō tsí ñā ko'ó ka ú ntute tinti'ó sa dā nté ko'ó dadĩi ú ni ntō ntute tinti'ó xéé san mí kadē kú've Xuva kō —ka'an Jéssuu.

Dá kakā'an Jéssuu tsí ka'an Pedru tsí

ñā iní ñā ñā

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Dā kúvi íta ñā nchu'un iña Xuva kó ne, ntíi ñā, kue'en ñā xuku Olívu.

³¹ Kidāā ne, kaka'an Jéssuu ni ñā:

—Un ntíi ntíi nto kunu nto kó niñú ve. Tsí kuān ó uve na'a tú'un Xuva kō é kākā'an: “Ka'ní u paxtú san ne, kaka xaa un ntíi ntíi a le'ntu san”, ka'an tú'un Xuva kō. ³² Ntá tsi te ntoto xtuku ú ne, kí'ín ú, kodo núú u ñuú Galilea —ka'an ñā.

³³ Pedrú ne, kaka'an ñā ni Jéssuu

—Kuān té un ntíi ntíi ñā kunu ñā nto ne, ñā kuan koo víi u —ka'an Pedru.

³⁴ Jessuú ne, kaka'an ñā ni ñā.

—Nuu é ntaā i kaka'án u ni ō tsí niñú ve ne, di'na dá kána lí'xī sán ne, é uni íto ka'an tsí ñā inín ko —ka'an Jéssuu.

³⁵ Kaka'an xtúku Pedru ni ñā:

—Kuān te kuví u ni ntō ne, ñā ká'án u e ñā iní u nto —ka'an ñā.

Kuan ō ka'an un ntíi ntíi ñā ntántikin ñā dī.

Dá kúka'an ntá'ví Jéssuu má utun mí é nani Getsemānii

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Kidāā ne, kue'en ní'i Jéssuu ñā mí é nani Getsemānii. Kaka'an ñā nī ñā ntántikin ñā:

—Kuntōo nto i'a, na kí'ín u da'a san, kika'an ntá'ví u —ka'an Jéssuu.

³⁷ Ntēka ñā ntuví í'xá Zebedeú san nī Pedru. Dōo kúnta'xa iní ñā. Dōo dé kuení ñā. ³⁸ Kidāā ne, kaka'an ñā nī ntuni ñā'ā san:

—Dóko sá ñā kutíi u e dóo nuu nta'xa nimá ko. Kuntōo nto i'a ne, kuntitō ntó nī ko —ka'an ñā.

³⁹ Kué'ēn ká ña un sīn ne, nakani iti ña da nté tantée xteen ña ñu'u kán ne, dá kakā'an ntâ'ví ña, kaka'an ña:

—Ūvá, te kūvi né, tã'xi nto é ña nto'ó ko. Ntá tsi ña te é ntio mii ko, tsí nté koo é ntio nto —ka'an ña.

⁴⁰ Nāxee ña mí ntoo ña ntántikin ña ne, ntákidi ña. Kaka'an ñá nī Pedru:

—¿Nté uun urá ntu ña ni kutii nto kuntito nto nī ko? ⁴¹ Kuntito nto ne, ka'an ntâ'ví ntó vata koo é ña víi nto é kīni kaa. Nima ntó ne, ncho vii é vā'a, ntá tsi kúñu ntō ne, ñá kākutíi —ka'an ña.

⁴² Dā kúvi uvi íto kue'en ñá kūka'an ntâ'ví ña ne, kaka'an ña:

—Uva, tē ña kuvi kuíta nti'xin sá'ā é ña nto'ó ko ne, na kuān koo kuví vatā ó ntio nto —ka'an ña.

⁴³ Dā náxee xtúku ña ne, ntákidi xtuku ntuni ñá ntántikin ña, tsí kantadí mii ntuxnūú ña ma'na. ⁴⁴ Tsoo mii xtúku ña ña ne, dá kuē'en ñá, kuka'an ntâ'ví xtuku ña é kūvi uni íto. Kuan tsí o kaka'an ntâ'ví xtuku ña.

⁴⁵ Kidáa ne, naxeé xtuku ña mí ntoo ña ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Ntákidi dúkuan ntu ntō? ¿Ntoo da'na ntu nto? Koto nto tsi e xée ūra í ve é xu'u é vēxkúvī ú ñatíi ne, ntada ña ko kuenta ntá'a ña kini ntáa san. ⁴⁶ Nakuntáñi nto, kí'in ō, tsi é xee ña é dikó ko —ka'an ña.

Nté ō tñn ña Jesuu

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Da nīi kākā'an dúkuan ña ne, xéē Júdā, uun ña'a ña é uxuvi ñá'a san. Nā tē nté kaa ña'a ntéka ña, ña odo káa ni ūtun. Vé'xi ña kuēnta iña tó'ō dutú san ni ñatā san. ⁴⁸ Ña é diko ñá ne, é ká'an ñá ni ñá'a san:

—Xoó ña'a, ña é ka'xí u xu'u i ne, divi ña tñn nto ña —ka'án Júdā.

⁴⁹ Ura tsí i xee ña mí tuví Jesuu, kaká'an ña:

—So'lo ntō dá, Mastru —ka'an Júdā.

Ne, ē'xí ña xu'u ña. ⁵⁰ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Viin nee iña é vē'xin é viin —ka'an ña.

Kidáa ne, xée ñá'a sán ne, tñn ña Jesuu é kí'in ni'i ña ñá nuu ña tsiñu na'nu i san.

⁵¹ Uun ña'a, ña ntántikin Jesuú ne, tává ña káa ña ne, ē'ní ña ña kade tsiñu iña dutu ñá odo nūú san. Nákuítá

tu'un ña lo'xo ña. ⁵² Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Nāxnuu vá'an káa o. Xoó ña'a é naā ñá nī káa ne, káa kuvi ni'i ñá di.

⁵³ ¿Vá ña kuvi ntu ká'án ú ni Uvā kó, kuíní nto ne, ura dú'va tsi i táxnūu ña uni diko u'xi míil ánje ñá? ⁵⁴ Ntá tsi tē dí kuan kōo ne, ¿nté ntu koo kuintaa vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō é da mií é kuān koo kuvi? —ka'an ña.

⁵⁵ Ura tsíkán ne, kaka'an Jesuu ni ñá'a san:

—¿Vē'xí ntu nto é tñn nto uun ña du'u, é kuan o odo ntō káa nto ni ūtun san é vēxtñn nto ko? Utén utén tuví u má ūkún nto kán ne, ña ni tñn nto ko. ⁵⁶ Ntá tsi kuan kōo kuví vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō, vata koo é kuintaa é kākā'an ñá ka'án naa Xuva ko kídāa —ka'an Jesuu.

Un ntíi ntíi ña ntántikin Jesuú ne, inu ña ne, xtuví mii ña ña.

Dā ntitsí me'ñu Jesuu núu dutu ñá odo nūú san

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Ña e tñn Jesuú ne, kue'en ní'i ña ña mí tuví dutu ñá odo nūú san, ñá nani Caífaa. Ikān ntoo mastrú lei ni ñátā, ña ntádē kú've san di. ⁵⁸ Ntá tsi ntíkin íka Pedrú san ña dá ntē xee ña nu kí'i kán nú vi'i dutu ñá odo nūú san. Kúkí'ví ña iní i kán né, ikān jtu'vi ña nī sntadún san vata koo é kōto ntodo ña nté koo kuvi Jesuu.

⁵⁹ Dutu ñá odo nūú san ni ūn ntíi ntíi ña tsiñu i sán ne, ntuku ña ña é dā'ví dovete ata Jesuu, vata koo é ká'an ña é na kuví ña. ⁶⁰ Ntá tsi kuān te títñn ña vete xee ña ne, ñá tē kuédadii ni ká'an ñá vatā koo é kué'é ña ña doxi'í san. Kidáa ne, xée ūvi ñá'a ne, ⁶¹ ntáka'an ña:

—Ñatíi sa'á ne, kaka'an ña: “Kuvi nanūu u xúkun Xuva kō sán ne, úni ntūvi tsí naxntísi xtúku u”, ka'an kú ña —ka'an ñá'a san.

⁶² Nákuñtísi dutu ñá odo nūú san ne, kaka'an ña:

—¿Ña tuvi ntu é nantiko kōo nto? ¿Nee iña ntu sá'ā é ntáka'an ñá'a san iña nto? —ka'an dútu ñá odo nūú san ni Jesuu.

⁶³ Ntá tsi nte un siin ña ni ká'an Jesuu. Kidáa ne, kaka'an dútu ñá odo nūú san ni Jesuu:

—Kaka'án u ni ntō nuu Xuva ko, ña kantító san, ka'an ntó nī kó tē Cristu ntí'xe nto, te Ī'xá Xuva ko ntō —ka'an ña.

⁶⁴ Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—É kaka'an ntú ku nto. Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsí vi'i a vé ne, kiní nto ko, xu'u é vēxkúvī ú ñatī, te tuví u diñi kua'a Xuva kō, ña e dóo ntii iní í san. Kí'xi ú mé'ñū viko e dukún kán —ka'an Jésuu.

⁶⁵ Kidáā né, kūdiin dútu ñá odo nūú san ni ña ne, ntata ña dōo ñá vatá xkoó ini ñá ne, kaka'an ña:

—¡Dóo kiní ó kaka'an ña tsí dadī ña ni Xuva kō! ¿Vá kántio ká ntu ko ñá'a, ña é ntada ntaa? É tekū nto tsi dóo kiní ó kaka'an ñá iña Xuva ko. ⁶⁶ ¿Nté o kadē kuení nto? —ka'an ña.

Nantíko kōó ña nguī san, ntáka'an ña:

—Iō kuetsí ña. Kuétsī é kuvī ña —ka'an ña.

⁶⁷ Kidáā né, tī'vi dī na nuu ñá ne, ē'ní ña ña ne, xé'ē nuu na vinuu ña.

⁶⁸ Ntáka'an na:

—Ká'an ntō ve, Cristu: ¿Xoó ntu é'ni i nto? —ka'an na.

Dá kakā'án Pedru e ñá ini ñá Jesuu

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Kuan tsi ō itúvi Pedrú san nu kí'i kán. Xée ūun ta'nu kade tsiñu nú vi'i dutú san mí tuví ña ne, kaka'án tun:

—Divi ntō né, dadī tsi kaika nto ni Jēsuu, ña vé'xi ñuú Galileá san —ka'án tun.

⁷⁰ Ntá tsi núu un ntíí ntī ña'a san kaká'an ña:

—Ñá iní u nee é kaka'an nto —ka'án Pedru.

⁷¹ Dā ntíi ña xi'i kán ne, é tūku ta'nu kade tsiñu ini tún ña ne, kaka'an tún nī ña ntāñi étsin san:

—Ña sá'á ne, dadī kaika ña ni Jēsuu, ña vé'xi ñuú Nazaree —ka'án tun.

⁷² Kaka'an xtúku Pedru e ñá ini ñá ña. Kaka'an ña:

—Ni Úva kō, ñá iní u ña sá'a —ka'an ña.

⁷³ Dā ku e ví'i ne, xéē ña ntāñi san ne, ntáka'an ñá nī Pedru:

—Nuu é ntaā i é nto'o ne, kaduku ntée nto ña tsikan, tsí kaka'an ntó vatá ó kaka'an ña —ka'an ña.

⁷⁴ Kidáā ne, kaka'an ña é na kuē'é Xuva ko ñá é na ntō'o ñá tē ña nuu é ntaā i é kaka'an ña. Kaka'an ña:

—Nuu é ntaā i, ñá iní ntí'xe ú ña tsíkan —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i kána lí'xī san. ⁷⁵ Kidáā né, naka'án Pedru é kaka'an Jésuu ni ña: “Dí'na dá kána lí'xī sán ne, úni ĩto ka'an e ñá inín ko”, ka'an ña. Kidáā ne, kī Pedrú ne, ēkú kue'en ña.

27

Dā ntáda ña kuenta Jésuu ntá'a Pilatu

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Dā tuví ne, un ntíí ntī tó'ō dutú san ni ñatā sán ne, nataká nuu ña é ká'an ña é na kūví Jesuu. ² Kí'ní ña ña ne, kue'en ní'i ña ña nūu Pílatu, ña tsiñu ka'nu i iña ñuú Roma.

Dā xi'i Júdā

³ Júdā, ña é diko Jésuu, dā kútuni ña tsí kuví Jesuú ne, nātivi iní ña ne, ntáda xtuku ña kuenta é ōko u'xí diu'un kui'xín san nta'a tó'ō dutú ni ñatā san. ⁴ Kaka'an ña:

—Édé u kuétsī, tsí ña té nee é kini kaa ni ídé ña é kuví ña —ka'an ña.

Ntá tsi ntáka'an ñá ni ña:

—Ñá tē nee kuenta iñá ntí. Kuenta iña mí ō —ka'an ña.

⁵ Été xaa Júdā sán diu'ún san má ūkún kán né, ntīi ña, kue'en ñá ne, nakué'ne mii ñá kúñu ñá.

⁶ Ntá tsi nátaka tó'ō dutú san diu'ún san ne, ntáka'an ña:

—Dōo xii kaa é xnūu o diu'un sá'a ini etun mí ñu'u é kaxé'e ña'a san doméni iña Xuva ko, tsí niñi é ĩnuu á'vi sá'á —ka'an ña.

⁷ Édé kuení ña ne, ñīi ña ñu'u iña ñá kade vá'a kídi nte'ú san mí kuntū'xí ña vé'xi xio ñuu. ⁸ Dukuān ne, kaka'an ñá Ñu'ú Niñi ñu'ú san un tsi nté vevii.

⁹ Kuan ō kúntaa vata ō ka'an ñá ka'án naa Xuva ko kidaā, ñá nani Jerēmia, dá ká'an ña: “Kí'i ña é oko u'xí diu'un kui'xín san, (divi xā'ví e ntáka'an ña Israeé san tsi ntá'vi ña iña ñá ne),

¹⁰ xé'e ñá diu'ún san é ñīi ña ñu'u ña kade vá'a kídi sán, vata ō ka'an Xúva ko nī ko.” Kuan ō ka'an ña.

Dā kantísi mē'ñú Jesuu nuu Pílatu

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

11 Íntĩtsí me'ñu Jesuu núu ña tsiñu na'nu i ne, tsix'e ña tsiñu i san ña:

—Dĩvi ntō ne, ¿vá Rei iña ñá Israee ntú nto? —ka'an ña.

Kaka'an Jėsuu ni ña:

—É kaka'an ntú ku nto —ka'an ña.

12 Da nĩ ntátsi'i kuetsi tó'ō dutú san ni ñatā san ñá ne, ñá ni ká'an kué'en tsi ña. 13 Kidāā ne, kaka'an Pílatú san ni ña:

—¿Ña katėku ntu nto e dōo titín nuu i ntátsi'i kuetsi ña nto? —ka'an Pílatú san.

14 Ntá tsi nté uun tú'ūn ña ni ká'an ña. Koó dā kúdu'va ña tsiñu na'nu i san.

Dá kakā'an ña tsí kuví Jesuu

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

15 Dá kakuvi viko sá'á ne, kanantíi ña tsiñu na'nu i san da xōó ka ña'a, ña ñu'u kutu san, ña é ntio ña'a san.

16 Ntuvia tsikán ne, nuu kutu uun ñatĩi, ña é iní un ntĩ ntĩ ña'a, ñá nani Barābaa. 17 Dā nátaká nuu ña'a sán ne, kaka'an Pílatú san ni ña:

—¿Xoó ña'a ntu ntio nto é nantĩi ú ña: Barabaá san ne, o Jėsuu, ña e ntáka'an ñá'a tsí Cristu ñá, ña vexnákakū nto? —ka'an ña.

18 Tsí ini ña é ña'a sán ne, done'u ini ntáda ña kuenta Jėsuu.

19 Da nĩ tuví Pilatu kádē kú'vē ñá ne, taxnuu ñadi'ñi ña tú'ūn, kaka'an ña: “Ñá ku ki'nin nūun iña ñá sa'a, ña e dōo va'á ña'a san, tsi dōo kanto'o kó vevii e dōo kiní o kéní kó kuenta iña ña”, ka'an ña.

20 Ntá tsi tó'ō dutú san ni ñatā san tsí'i ña dikí ña'a san é na kákan ña é ntĩi Barabaá san ne, na kúvi Jesuu.

21 Kaka'an xtúku ña tsiñu na'nu i san ni ña:

—¿Xoó ntu é ntuvi ñá sa'á ntio nto é nantĩi u? —ka'an ña.

Ntáka'an ñá'a san:

—¿Barabaa! —ka'an ña.

22 Kaka'an Pílatú san ni ña:

—¿Nté ntu koo vií u ni Jėsuu, ña é ntáka'an nto é Cristu ña? —ka'an ña.

Un ntĩ ntĩ ña'a san ntáka'an ña:

—¿Naxnteē ntó ña krusi! —ka'an ña.

23 Kaka'an Pílatú san ni ñá'a san:

—¿Nté kui? ¿Neé ntu nuu i é kĩni kaa é idé ña? —ka'an ña.

Ntá tsi dii dii ka ntii ntáka'an ña:

—¿Naxnteē ntó ña krusi! — ntákachu'u ña, ntáka'an ña.

24 Dā iní Pilatú san tsí ña kuvi vií ña, tsí e éni ntu'u ñá'a san kudiin ñá ne, kĩ'i ña ntute né, nta'a ñá nuu ñá'a san. Kaka'an ña:

—Ña túvi kuetsí ko te kúvi ñatĩi sá'a. Mii nto ini nto nté koo vií nto ni ñá —ka'an ña.

25 Un ntĩ ntĩ ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—Kuenta iña mí ntĩ é kuví ñá, diiví ntĩ ni i'xá ntĩ —ka'an ña.

26 Kidāā ne, nantii ña Barābaa, tsí kuan ō ntío ña'a san. Dā kúvi natií nuu ña Jesuu xó'ō ne, da táxnūu ña ña é naxnteē ñá ña ntiká krusi kan.

27 Kidāā ne, sntadun ñá tsiñu na'nu me'ñu kán. Nātaká nuu un ntĩ ntĩ sntadun, ñá ntoo ikán, mí tuví Jesuu.

28 Nantĩ ñá ña ne, xnūu ña ña doo kue'e. 29 Dėv'á'a ña le'é iñū né, xntekū ñá dikí Jėsuu. Xni'nĩ ña uun chíin nta'a kua'a ña ne, ínchiti ña nūu ñá ne, da narkĩnteē ñá ña, ntáka'an ña:

—¿Na kutúvi va'ā ntó, Rei iña ñá Israee! —ka'an ña.

30 T'vi díi ña nuu ñá ne, kĩ'i ña chíin é ni'i nta'a ñá ne, da káni ña dikí Jėsuu.

31 Dā kúvi narkĩnteē ñá ña ne, nāki'i ña doo kue'é san ne, naxnūu xtuku ña ña doo mii ña. Kidāā ne, kue'en ní'i ña ñá é naxnteē ñá ña ntiká krusi kan.

Dā naxnteē ñá Jesuu ntíkā krusi

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

32 Dá kué'en ña ítsi kán né, tā'an ña uun ñatĩi, ña vé'xi ñuú Cirene, ñá nani Sĩmuun. Ēde ña ña kuetsi é kuído ña krusi Jėsuu.

33 Dā xee ña mí nani Gōlgota, é káni tú'un Xiki Dikí Ntixi ne, 34 xé'e ña ntute tinti'o é káaká rkave é kō'o ña. Dā íto nteé ña ne, ña ni ntío ña kō'o ña.

35 Dā kúvi naxnteē ñá ña ntiká krusi kán ne, nādikí sntadún san xoo é ní'i i doo Jėsuu, é un é un ña. Kuan ō dé ña vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Kátsin dava ña doó ko. Nadiki ña xoo é ní'i i dú'nú ko”, ka'an. 36 Kidāā ne, íntōo ña é kuēnta víi ña ña ikán.

37 Xnteē ñá uun ta'vi rkunu dikí krusi kan é kaka'an neé kuetsi é idé ña. Ta'vi rkunū sán ne, kaka'an: “Ña sá'á ne, Jesuu, Rei iña ñá Israee”, ka'an.

³⁸ Xnteē ñá uvi ña'a ña du'ú ntiká krusi kán ni ñā ntuvi tsikán di. Uun ña'a ña ne, diñi kua'a ña ne, uun ña'a ña diñi datsin ña. ³⁹ Da xōó ka ña'a, ña é ita ntí'xin ne, nārkínteē ñá ña, nakuíko ña dīki ñá ne, ⁴⁰ ntáka'an ña:

—Ntō'o é kánakatsin nto xúkūn sán ne kanaxntitsi xtúku nto té kuvi ūni ntuvi ne, jnakákú mii nto kúñu nto vē! Te nuu é ntaā i é I'xá Xuva nti'xe ko ntō né, jnāntii ntee mii nto kúñu ntō ntiká krusí san! —ka'an ña.

⁴¹ Kuan ō dé tó'ō dutú san, nī mas-trúleí san, ni ñatā sán di. Nārkínteē ñá ña, ntáka'an ña:

⁴² —Ña sá'á ne, nakakū ñá tuku ña'a, ntá tsi ña kuvi nakakú mii ñā kúñu ñā. Kaka'an ña tsí Rei ñā ñā Israeé san ña. Te ntii ntee mii ña krusí san ve ne, kuinti'xe ntí ña. ⁴³ Kaka'an ñá tsí kakuinti'xe ña Xuva kō. Na nakakú Xuva ko ña ve, tē ntio nti'xe ña ña. Tsí kaka'an ña é I'xá Xuva ko ñā —ka'an ñá'a san.

⁴⁴ Ña du'ú san é uve dadii ña ni ñā ntiká krusi kán ne, nārkínteē ñá ña di.

Dā xi'i Jesús

(*Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30*)

⁴⁵ Kūneé da kani ñā ñā ñā xiví san da ká'ñu ntuvi un tsi da nté kaeku uni kuáa. ⁴⁶ Ura tsikán ne, dōó ntii ka'an Jesús, kaka'an ña:

—Elii, Elii, ¿lama sabbatani? (é kani tú'un: Xuvā kó, Xuvā kó, ¿nté kuí xtúvī mii ntu ntó ko?) —kuan ō ka'an ña.

⁴⁷ Tēkú ña ntáñi étsin ne, ntáka'an ña:

—Kakana ña ñá ka'án naa Xuva ko kidaā, ñá nani Elia —ka'an ña.

⁴⁸ Ura tsí i kue'en úun ña'a ne, koó da kañu ña, kúki'í ña uun doo é xnuu nto'o ña ntidi íá né, xntekū ñá diki chíin sán ne, xé'e ñā é kō'o Jesuu.

⁴⁹ Ntá tsi ña nguī sán ne, ntáka'an ña:

—Nakoo mii nto ñā. Koto o tē ki'xi Eliá san é nakakū ñá ña —ka'an ña.

⁵⁰ Kidāā ne, kachu'u ntāa Jesuú ne, xí'i ñā. ⁵¹ Ura dú'va tsi í ne, ntáta ntāa dōxi é rkaa iko íni ukun kan, nte diki í un tsi nte xé'e i kán. Táan ne, ntíka xūú san. ⁵² Nakaan ñāña ñā'a sán ne, titín ña kuinti'xe i, ña é xi'i sán ne, ntōto ña. ⁵³ Ntū ña nú ñāña ñā da ntóto Jesuú ne, kué'en ñā'a san ñūú Jerusaleen. Titín ña'a íni ña ña.

⁵⁴ Dā íni tó'ō sntadún san ni ña ntōo ni'i ñā, ña ntáde Kuenta Jesús, tsí taan ne, dā íni ña kuán ō kúvi ne, koó dā kúdu'va ña. Ntáka'an ña:

—I'xá Xuva nti'xe ko ña sá'a —ka'an ña.

⁵⁵ Titín ñadī'í, ña vé'xī nté ñūú Galilea, ñá ntántikin Jesús é xntii ña ñā ne, ntáñi ika ñā, ntaíto dítō ña. ⁵⁶ Maria Madálena ni María, di'i Sántiau ni Joséé san, ni di'i I'xá Zebedeú san ne, ntáñi dadii ña ni ñadī'í, ñā nguī san.

Dā intú'xi Jesuu

(*Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42*)

⁵⁷ Dā kuáa ne, xéé ūun ña kuika, ña ñūú Arimatea, ñá nani Jōsee, ñá kantikin Jesús. ⁵⁸ Kué'en ñā mí tuví Pilatú ne, ntákan ñā kúñu Jesús. Kidāā ne, kaka'an Pílatú san é nākué'e ña ña. ⁵⁹ Nāki'i Joséé san kúñu ñā ne, dá xnuu ta'án ña ña doo xee e dōo va'á ne, ⁶⁰ xnuu ñá ña ini ñāña mii ñā é dā ve éte nuu ña ini xuú san. Edí nuu ñā uun xuú ka'nu xi'i ñāña sán ne, dā ntaka ña. ⁶¹ Ntá tsi Maria Madálena ni Maria ñā uun sán ne, ñū'u ntee ña nú ñāña san.

Dā idé sntadún san kuenta nú ñāña Jesús

⁶² Tévaá du'va tsi ntuvi dá iō dá'na ne, nataká nuu tó'ō dutú san nī ña fariseú san mí tuví Pilatú ne, ⁶³ ntáka'an ña:

—Ntánaka'án nti tsí ka'an ñá veté san dá kántito dukuan ñā tsí te kuvi uní ntúvi ne, ntoto xtuku ña. ⁶⁴ Dukuán ne, ká'an nto na nākadí va'ā ñá ñāña san da nté tē kúvi uní ntúvi, vata koo é ña kí'in ña ntántikin ñá ne, natava ña kúñu ñā. Kidāā ne, kuvi ka'an ñá ni ñā'a san tsí e ntóto tó'o ñā é xi'i ña. Díi díi ka kini kaa dovete sá'a é vata kaa dovete é ká'an di'na ña é ntōto ña —ka'an ña.

⁶⁵ Kaka'an Pílatu ni ña:

—Dikan ntáñi sntadun é kuēnta víi ña. Kue'ēn ntó ni ña, nakadī kutu ntó te kúvi víi nto —ka'an ña.

⁶⁶ Kué'en ñā né, nakadī kutu ñá ñāña san. Edí nuu ña xume ntíkō diñi i mí ntee tá'an xuú san ni ñāña san. Ñū'u ntee sntadún san é kuēnta víi ña.

28

Dā ntóto Jesuu

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Dā ita ntí'xin ntuvi dá iō dá'na, dá tuvi é kuvi ūun ntuvi vité san ne, kué'en María Madālena ni María ñá uun san é kúkoto ntodo ñá ñañā san. ² Kidāā ne, un vá'a tsi taan. Tsi ntíi uun ánje Xuva kō nte e dukún kán. Kí'xi ña, náxtixio ña xuú san ne, dā itúvi ntí'i ña. ³ Núu ñā ne, vata kaa dá kāxi'i núu kaa ne, kui'xīn kue'en dóo ña vata katsi. ⁴ Ñá tē nté kaa u'ví sntadún san dá ini ña ña. Koó dā ntani'i ña ne, vata dí tē xi'i ña. ⁵ Ntá tsi kaka'an ánje Xuva ko ni ñadī'í san:

—Ñá ku u'vī nto, tsí ini u e ntánantuku nto Jēsuu, ña intée ntiká krusí san. ⁶ Xóxō ña, tsí e ntóto ña vata ō ka'an ña. Kí'xi nto, koto nto mí'i ínūu ña ne, ⁷ Kuē'en náne'e nto, kúkoto ntó ña ntántikin ñá tsi e ntóto ña é xi'i ña. Dī'na ña kí'in ña é ntó'ó ñuú Galilea. Ikan nāni'i ta'an nto ña. Sá'a tsí é kā'án u ni ntō —ka'an ánje san.

⁸ Ura tsí i ntáka ñadī'í san nú ñañā kán. Ú'vī ña, ntá tsi dóo diní ña di. Koó dā ntaínu ñā kue'en ña é kā'an ñá nī ña ntántikin Jēsuu. ⁹ Da nēe ini tsí ña nāni'i ta'an ña Jesuú ne, kaka'an ñá ntiusi ni ña. Kué'en etsin ñadī'í san mí ntitsí Jesuú ne, ínchiti ña nūu ñá ne, tīn nta'a ña dī'in ña, da ntáka'an ña e dóo ka'nu ña'a ña. ¹⁰ Kidāā ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ñá ku u'vī nto. Kue'ēn ntó, kukoto ntó ta'an ko, na kí'in ñá ñuú Galilea ne, ikan kinī ñá ko —ka'an Jēsuu.

Dovéte e ntáa sntadún san

¹¹ Da nīi kuē'en ñadī'í san itsi kán né, ió sntadún san é kuē'en ña ñuú Jerusaleen, kúnakoto ñá tó'ō dutú san un ntí'i é kúvi. ¹² Dā xee un ntíi ntíi ñatā san e kána ña ne, natíin ña ni ñā. Dōo kue'e diu'un xe'é ña sntadún san ne, ¹³ ntáka'an ña:

—Ká'an nto ni ñā'a san: “Xéē ña ntántikin ña niñú ne, kí'i dú'u ñā kúñu ña da nī ntákidí ntí”, koo ka'an nto. ¹⁴ Te tēkú tó'ō ntō e ntáka'an ntó ne, ká'án ntí ni ñā vata koo é ña kué'e ña é ntó'ō nto —ka'an ñá nī sntadún san.

¹⁵ Kí'i sntadún san diu'ún san ne, ide ña vata ō ka'an tó'ō dutú san.

Kuan tsí ó ntáka'an ñá Israeé san un tsi nté vevii.

Dā teé tsiñu Jesuu ñá ntántikin ña

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Kidāā ne, kué'en ū'xi ín pustrú san ñuú Galilea. Kué'en ña xūku mí taxnūu Jēsuu ña. ¹⁷ Dā ini ña ña ne, ínūu ini ña ña. Ntá tsi iō ñá e ña ni kuíntí'xe ña te divi ntí'xe ña é Jēsuu ña. ¹⁸ Xéé Jēsuu mí ntoo ña ne, kaka'an ñá ni ñā:

—É ta'xi Xuva kō é kadā kú'vé u un ntí'i é tuvi ñuxiví a nī e dukún kán di. ¹⁹ Dukuān é kāka'án u ni ntō é kue'ēn ntó kanī ñuxiví sa ne, ká'an nto vata koo é kuíntí'xe ña'a san un ntíi ntíi ñuú san tú'ūn kó ne, nakūtsi ntute nto ña kuenta iña Xuva ko, kuenta iñá ko, xu'u é I'xā ñá, ni kuēnta iña Espíritū Sántū san. ²⁰ Nakuā'a nto ñá na kāda ntaa ña é un ntíi ntíi vatā ó kaka'án u ni ntō. Kunūu me'ñu ú nto ntíi dañu ntūví un tsi da nté ntí'i ñuxiví sa. Kuan tsi koo na kōo —ka'an Jēsuu.

Tū'un é vā'a iña Xuva ko e xntée na'a San Marcu

*Kaka'an ntódo Juaan Bautista ñuu
itsí kån*
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17;
Jn. 1:19-28)

¹ Dukuån o iñi ntu'u e dóo vá'ā ó kaka'an tú'un iña Jesúcristu, ðivi I'xá Xuva kō, ña tuví e dukún kån.

² Nté ntūvi di'na uve na'a kaka'an Ísaia, ña é ka'án naa Xuva ko kídaā, tsí du'vā ó kaka'an Xúva ko ni I'xā ña: Di'na taxnūu ú uun ña'a, ña é xtūvi tu've itsi o, ne, dá taxnūu ú o.

³ Uun tatsín ne, dōo ditó kaka'an ñuu itsí kån:

“Nākoo tú'vē ntó itsi va'a, tsí e vé'xi Xuva kō”, ka'an, ka'an Ísaia san.

⁴ Ña é taxnuu Xuva kō ne, ðivi Juaan, ña é kaika má kū'u kan é kanakūtsi ntute ña ña'a san. Kaka'an ña é di'na natu'vi ña'a san kuétsi ña ne, dá kutsi ntute ña. Dukuån é káda ka'nu iní Xuva ko ni ña kuetsí ña.

⁵ Un ntí ña ñuú Judea ni ña ñuú Jerusaleén, dā xee ñá ne, natívi iní ña kuetsi ña ne, da itsi ntute ña nta'a Juaán san mé'ñu ntūte ka'nu é nani Jōrdaan.

⁶ Dóo Juaán san ni ññ í'xi ña ne, ññ kameu kúvi. E ini é'xi ña ne, skunti; ini xi'í ña ntūdín ñuñu. ⁷ Kaka'an ntódo ña ni ñā'a san:

—Vi'í a vé ne, xée uun ña'a ñatíi, ña é dií ka ka'nu ña'a é xu'u. Ntē ña té nee nuu á'vi ko é nakoó tixí u é nāntuté u nti'xen ña. ⁸ Xu'ú ne, kūdii ntute kadá'vi ú nto dá kanakūtsi ntute ú nto. Ntá tsi ðivi ña ne, Espíritū Sántū ta'xi ña nto é kunūu ña nima nto —ka'an Juaan.

Dā itsi ntute Jesuu

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Ntuvi tsikán ne, ntaka Jesuú ñuú mii ñā é nani Nazāree, é tuví ñuú Galilea. Xée ñā mí tuví Juaan. Juaán san ne, nakútsi ntute ña Jesuu mé'ñu ntūte ka'nu é nani Jōrdaan. ¹⁰ Kidáā

né, dā ntíi Jesuu diñi ntute ka'nu san ne, ini ña tsí nákaan e dukún kan ne, ikān ntíi Espíritū Sántū san é vata kaa uun paloma é írkaá nuu ðiki ña. ¹¹ Kaka'an tátsin Xúva kō nte e dukún kån:

—Ðivín é I'xá mii ko e dóo kakuinimá ko o. Nā te nté kaa ðiní nu nimá ko kuenta iña o —ka'an Xúva ko ni Jēsuu.

Ntío tó'ō e ña vá'ā san é kō'xo Jesuu nuu i é kīni kaa

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Espíritū Sántū sán ne, kue'en ní'í ña Jesuu ñuu itsí kån. ¹³ Úvi ðikó ntuvi, úvi ðikó niñu íka Jesuu ikān. Kaika ña mí ntaíka kiti ku'u san. Ikān xée tó'ō e ña vá'ā san ne, ntio i é kō'xo Jesuu núu i é kīni kaa. Ntá tsi xee ánjē san é kade ña ña kuenta.

Eni ntu'u Jēsuu kaká'an ntódo ña ñuú Galilea

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Dā inúu kutu Juaan viútun sán ne, xée Jēsuu ñuú Galilea, kaka'an ntódo ña, kaka'an ña nté kuån nte vá'ā ó kadē kú've Xuva kō. ¹⁵ Kaka'an ña:

—E xée ūra í ve. Ña ná'ā ka dá kixkadā kú've Xuva kō. Dukuån né, natu'vi ntó kuetsi nto ne, kuinti'xe nto tú'ūn é vā'á san —ka'an ña.

Nākaxnúu Jesuu kimi ña'a, ña ntátava tsákā san

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Kaika Jesuu díñi míni Galileá san ne, ikān nani'í ña Simuun ni ení ña, ñá nani Andree. Ntánakuítá nuu ña xunu ña iní ntute san, tsí ðivi tsiñu ntáde ña é tsáká ntátava ña. ¹⁷ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kuntikin ntó ko. Nā tāvá ka nto tsákā, tsí vi'í a vé ne, ká'an nto ni ūn ntí ña'a é na ntūvá'a nima ña —ka'an ña.

¹⁸ Kidáā ne, ura tsí i tsoo mii ña xunu ña ne, dá ku'e'en ñá ni Jēsuu.

¹⁹ Kūdii tsi ku'e'en Jesuú ne, nani'í ta'an ña ni Sántiau ni ení ña, ñá nani Juaan. Ntuvi ña é i'xá Zebedeu. Ñu'u ña ni uva ñā iní tun ntoō ñá, ntántavá'a ña xunu ña. ²⁰ Kidáā né, kána Jesuu ña é kuntikin ñá ña ne, ura tsí i xtúvi mii ña uva ña ni ña

ntáde tsiñu iña ña iní tun ntóo san, dá kué'en ñá kuntikín ñá Jesuu.

*Uun ña'a, ñá nuu é ña vá'a nima i
(Lc. 4:31-37)*

²¹ Xée ña ñuu é nani Capērnau. Ntuvia é ntoo kadin ña'a sán ne, kué'en Jēsuu má vi'lí mi ntánataká nuu ña Israeé ne, eni ntu'u ña nakua'a ña ña'á san.

²² Ña'a sán ne, dōo va'á kuiní ñá da téku ña é kuān nte vá'a ó kaka'an Jēsuu. Ñá te ni kā'an ñá ni ña vata ó kaka'an mastrú lei iña Xuva ko, tsi dōo iō ña é kā'an ña dá kanakuā'a ña.

²³ Tuví uun ña'a má ukún kán, ña é nuu e ña vá'a nima i. Kaka'an ñátí san:

²⁴ —¿Nté kui kánateñu nuu nto ntí, Jesuu, ñá ñuú Nazaree? ¿Vēxká'ni ntu nto ntí? Iní nti nto, tsí Xuva kō táxnū ña nto —ka'an ña.

²⁵ Ntá tsi de tí Jesuu ni é ña vá'a san, kaka'an ña:

—¿Ntiin i'a, tsí ña te iña o sá'á! —ka'an ña.

²⁶ Ide é ña vá'a san é xi'i mii ñatí san ne, dōo ntii kachu'u ntáa é ña vá'a san da ntíi, kue'en. ²⁷ Koó dá kúdu'va ña ntáñi san ne, ntáka'an ña:

—¿Xoó ña'a ntu ña sá'a e kúvi idé ña é nakūnu ña é ña vá'a san? Ña sá'á ne, e túku o kadē kú'vē ña. Kakutí ña kanakūnu ña é ña vá'a san. ¿Né ntu nchu'ún kanakuā'a ña kō? ¿Ō nchu'ún xee ntu, ne, nté kaa? —ka'an ñá'a san.

²⁸ Ura dú'va tsi i kútuni un ntí ntí ña ñuú nta'vi san, ñuú e ntáduku ntée ñuú Galilea, nté ō dé Jesuu, tsí dōo ntáka'an ñá'a san.

*Ntāv'a Jesuu ñuntí Sīmuun
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)*

²⁹ Dā ntáka Jesuu mí ntánataká nuu ña Israeé san ne, kue'en ní'i ña Santiau ní Juuan nú vi'lí Sīmuun. Ikān tuví Andreé di. ³⁰ Kaka'an ñávi'lí Sīmuun ni Jēsuu tsí etsin ñuntí Sīmuun. Tuví ntaa ña má vi'lí ña kán, tsí ka'ni kaxé'e ña. ³¹ Kúk'ví Jesuu má vi'lí mí tuví ña ne, karkāa ña nta'a ña, náxntisí ñá ña. Ura tsí i ntikó ña ka'ni. Kidāa ne, kué'en ña, kükavá'a ña é kā'xí ña'a san.

*Dōo titín ña nchokuvi ntavá'a Jesuu
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)*

³² Dā kuáa, da idó nuu ngántii sán ne, ñá tē nté kaa ña'a xee ña mí tuví

Jesuu, xee ní'i ña ña nchokuví ni ñá é ñu'u é ña vá'a nima i. ³³ Un ntí ntí ña ñuu í san ne, nataká nuu ña xi'i kan.

³⁴ Ñá tē nté kaa ña'a ntavá'a Jesuu dá nēé ka kui'i ntákuví ña. Nakūnu ñá é ña vá'a san é ñu'u nima ñá'a san di. Ñá ni xē'é Jesuu itsi é kā'an é ña vá'a san xoo é ña ña, tsí e ña vá'a san ne, ini tsí l'xá Xuva ko ña.

*Kaika Jesuu kaní ñuú Galilea,
káka'an ntódo ña
(Lc. 4:42-44)*

³⁵ Tévāa du'va tsi, dá ntikín ni'ní ká ne, nákontísi Jesuu, kué'en ñá mí xoxó ña'a, tsí ntio ña é kunuu mii ñá é kā'an ñá ni Xuva kō, ña tuví e dukún kán. ³⁶ Simuun ni ñá ntoo ni'i ña ne, íxnantuku ña Jēsuu. ³⁷ Dā nání'i ña ñá ne, ntáka'an ña:

—Un ntí ntí ña'a san ntánantuku ña ntō —ka'an ña.

³⁸ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Xio ñuu é ntoo etsin i'a kí'in o ve. Ikān kika'an ntódo ú di, tsí dukuān é vē'xi u —ka'an ña.

³⁹ Dōo íka ña é un ntí'i itsi ñuú Galilea. Kaka'an ntódo ña má vi'lí mi ntánataká nuu ña Israeé san un ntí ntí ñuú san ne, nakūnu ña é ña vá'a san.

*Dā ntavá'a Jesuu uun ña'a, ña kanako'xo kúñu í
(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)*

⁴⁰ Xée ūun ña'a, ña kanako'xo kúñu í, mí tuví Jesuu. Kanchiti ña, kaka'an ña:

—Tē ntio nto ne, kuvi ntavá'a nto ko —ka'an ña.

⁴¹ Kidāa ne, ntunta'ví ini Jesuu ña. Tíin nta'a ña ñá ne, kaka'an ña:

—Ntio ko. Ntuvá'an —ka'an ña.

⁴² Ura tsí i ntí'i kui'í san ne, ntuvá'a ña. ⁴³ Nataxnūu Jesuu ñá ne, dōo ka'an ñá ni ñá:

⁴⁴ —Ñá ku kā'an tsín ni ñá'a nté ō kúvi é ntuvá'an. Kué'en ve mí tuví dutú san, na kōto nteé ña o ne, dá nakué'en sintiá'vi nta'a Xuva kō tsi é ntuntoo kúñu o, vata ó kaka'an Muísee é vīn. Dukuan kōo é kútuni ñá'a tsí ntuvá'an —ka'an Jēsuu ni ña.

⁴⁵ Ntá tsi ña ntuvá'a sán ne, kué'en ña itsi kán né, ikān éni ntu'u ña káka'an ñá ni ūn ntí ntí ña'a san nté ō dé Jesuu é ntavá'a ña ña. Dukuān ne, ña ni kúvi xee ditó ka Jesuu nté uun ká

ñuu. Da mii tsí e íka ña mí xoxó ña'a. Ntá tsi dóo ki'in itsi ñuu vé'xi ña'a san é nataká nuu ña mí tuví ña é ntio ña kini ña ña.

2

Ntāvá'a Jesuu úun ña'a, ñá xi'i kúñu
 1̄ (Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

1 Dā kútítin ntuvi ne, nāxee Jésuu ñuu é nani Capērnau. Ura tsí i kútuni ñá'a san é tuví ña uun vi'i. 2 Nǎ té nté kaa ña'a nataká nuu ña; ntē ña ni xee tá'an vi'i san é kuntōo ña má vi'i kǎn é kīni ña é kǎka'an ña. 3 Kidáā ne, xée kīmi ña'a, odo ña uun ña'a, ña xi'i kúñu i. 4 Nǎ nī kúvi kuīta ntí'xin ña má vi'i mí tuví Jesuu, tsí ña te nté kaa ña'a ntáñi ña. Dukuān ne, kúxēe ña dikí vi'i kan né, nākaán ña un siin dikí vi'i san mí tuví Jesuu. Mí kantí ne, nákií ña chidō é nuu ña xi'i kúñu i san iní vi'i kǎn. 5 Dā íni Jesuu tsí ña odō ña xi'i kúñu i sán ne, nī kué'en ini ña ntákuinti'xe ña ne, kaka'an ñá nī ña nchokuví san:

—É ntōo kuétsi o vē, da' —ka'an ña.

6 Ió mastrú lei Xúva kō é ntoo ña ne, ntádē kuení ña: 7 “¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú ña sǎ'a? ¿Ña kaíko ñu'u ntu ña Xuva kō? Tsí xoxó ña'a ñuxiví sa é kúvi nakate ña kuétsi kō. Da mii tsi Xuva kō é kúvi vii ña”, dé kuení ña. 8 Kútuni Jésuu nté o ntádē kuení ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Nté kui kuān ó ntádē kuení nto?

9 ¿Neé ntu e díi ka ña ví'xin kaa é kǎ'án u ni ña sǎ'á, te kuiní nto? ¿O kǎ'án ntu u: “É ntōo kuétsi o”, o kǎ'án ntu u: “Nakuntítsin, kuni'in chido o, kunú'ün nú vi'i o kǎn”, koo kǎ'án u? 10 Ntio ko é na kútuni nto tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatí ne, kúvi nakate u kuétsi ntō ñuxiví sa —ka'an Jésuu ni mastrú lei san.

Kidáā ne, kaka'an ñá nī ña xi'i kúñu i san:

11 —Divin é kǎka'án u ni o ne, nakuntítsin, kuni'in chido o, kunú'ün nú vi'i o kǎn —ka'an Jésuu ni ña.

12 Ura tsí i nakuntítsi ña, náki'i ña chido ña ne, kúnū'ú ña nú vi'i ña kǎn. Koó dā kúdu'va ña'a san ne, nánū'u ñá iní ña Xuva kō, ntáka'an ña:

—Váta ūun ito kini o é kuān ó kakuvi, é kántuvá'a ña'a san —ka'an ña.

Kāna Jesuu Lévi

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

13 Kidáā ne, kué'en xtūku Jesuu diñi míni Galilea. Dōo xee ñá'a san mí tuví ña ne, nakuá'a ña ña'a san. 14 Kué'en kǎ Jesuu ítsi kǎn né, ikǎn nání'i ña uun ña'a, ñá nani Lévi, i'xá Alfeu. Tuví Lévi nú vi'i mí kaido ña diu'un xōo iña ñuú Roma. Kaka'an Jésuu ni ña:

—Kuntíkin ko —ka'an ña.

Nákuntítsi Lévi ne, kué'en ña ni Jésuu.

15 Uun ntuvi ne, tuví Jesuu nú vi'i Lévi, ntaé'xi ña. Nǎ te da dī ña ntaído diu'un xōo san ntoo ña nú mesa, ni ñá iō kuetsí i. Ikǎn tuví Jesuu ni ña ntini'i ña. Tsí ña te da díi ña'a san ntántikin ñá Jesuu. 16 Ntá tsi mastrú lei ni ñá fariseú san ne, iní ña tsí ntaé'xí dadíi Jesuu ni ñá kini ntáa san, nī ña ntaído diu'un san ne, ntáka'an ñá ni ña ntini'i Jésuu:

—¿Nté kui ntaé'xí dadíi ntu mastru ntó nī ña kini ntáa san, nī ña ntaído diu'un san? —ka'an ñá, tsixe'e ña.

17 Tékú Jesuu é ntáka'an ñá ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ña'a é vǎ'á o ni i ne, ñá vǎdá ntio ña medíkū; tsí ña nchokuví tsi san é ntio ña medíkū. Xu'u é vēxkúvi ú ñatí ne, ñá tē ña é vǎ'á san kanantukū u, tsí ñá iō kuetsí i san —ka'an Jésuu.

Kaka'an Jésuu iña é kuān xkoó ini ña é kuntoo ixu ña

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

18 Nǎ ntini'i Juaan ni ñá ntini'i ña fariseú san ne, dukuān xkoó ini ña é kuntoo ixu ña. Xée ñá'a san, ntátsixe'e ña Jésuu:

—¿Nté kui ña kuan xkoó ini ntú ña ntini'i ntō é kuntoo ixu ña vatā ó de ña ntini'i Juaan ni ñá ntini'i ña fariseú san? —ka'an ñá, tsixe'e ña.

19 Jesuú ne, kaka'an ña:

—¿Vá kúvi ntu kuntoo ixu ñá'a, ña ntóo viko mí katánta'a ña'a, te tuví dukuan ñatí, ña tánta'a san? Nǎ'á, tsí ka'xí ntí'i ña. 20 Ntá tsi tē xee úra i é ntaka ña tánta'a sán ne, kidáā né, iō ntuvi é kuntoo ixu ña.

21 'Ná tē doo xée san naxntēé nuu o doo tsude, tsí doo xée sán ne, kanatixi tē ntóo. Kidáā ne, ntátsin nti'i ne, dií dií ka kini koo kuvi. 22 Tē xnuu vá'a o ntute tinti'o xee iní ññ sán ne, ñá te ññ ata kũ'un, tsí ntata té kukāve. Uun ito tsi kunaá ntute tinti'o san ni ññ i sán dā. Tsí ntute tinti'o xee san ne, kantio é kũ'un iní ññ xēe —ka'an Jēsuu, kánañē'e ñá ña.

Ntáatsin ña ntini'i Jēsuu xóko trigu ntúvi dá iō dá'na

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

23 Ntúvi dá iō dá'na ne, kué'en Jēsuu ni ña ntini'i ñā, itā nti'xin ña mí kaa trigú san. Ña ntini'i Jēsuú ne, kátsin ña xoko trigu é ká'xi ña. 24 Iní ña fariseú san é kuān ó de ña ne, ntáka'an ña:

—¿Nté kui ntáatsin ntu ña xoko trigú san? Ná vā'á o é kada tsiñu o ntúvi dá iō dá'na, tsi dóo xii kaa é kuān koo vii o —ka'an ña.

25 Ntá tsi kaka'an Jēsuu:

—¿Ña iní ntú nto nté o dé uvata ko Dāvii da taan núu ña ni ña ntini'i ñā da kákin ña? 26 Tsí k'í'vi ña iní vi'i Xuva kō kidáā dá tuví dutu ñá odo nūu, ñá nani Abiāta. Davií ne, íkan ña tañú'u kuíko san é ká'xi ñá ni ña ntini'i ña, kuān te dóo xii kaa, tsí da mii tsí dutú san é kúvi ká'xi ña tañú'u e kúviko san —ka'an ña.

27 Kaka'an Jēsuu ni ñá fariseú san:

—Tsí Xuva kō ne, ñá te nī de kú've ñá ña'a vata koo é na káda ka'nu ña ntúvi dá iō dá'na, tsí dē kú've ñá ntúvi dá iō dá'na vata koo é na kũntoo dá'na ña'a san. 28 Xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, kuvi ká'án u nee iñá é vā'a é vii o ntúvi dá iō dá'na —ka'an Jēsuu.

3

Ntavá'a Jesuu úun ña'a, ña kádun nta'a i

(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

1 Kué'en xtũku Jesuu má vi'i mi ntánataká nuu ña Israee. Ikān tuví uun ña'a, ña e kádun nta'a i. 2 Ntāñí ña'a má vi'i san, ntaíto díto ña te ntāvá'a Jesuu ña kádun nta'a i ntúvi dá iō dá'na. Tsí ntántukū nuu iní ña nté koo tsi'i kuétsi ña Jesuu. 3 Kaka'an Jēsuu ni ña kádun nta'a i san:

—Kuntítsin mé'ñū ña'a san —ka'an ña.

4 Kidáā né, tsixe'e Jēsuu ñá nguī san:

—¿Nee iñá ntu é dií ka vā'á o é vii o ntúvi dá iō dá'na, te kuinī nto: é vii o é vā'á ne, o é kīni kaa? ¿É ntavá'a o ña'a ne, o é nakunaa o ña? —ka'an ñá, tsixe'e ña ñā.

Koó dā diin diin sa intóo ña'a san. 5 Dā ito Jesuu ñá'a san ne, dōo dutsi kuīni ña ne, dōo u'vi kakúvi ña é kuān nte ká'xi nima ñá'a san. Kidáā ne, kaka'an ñá nī ña kádun nta'a i san:

—Nakāan ntá'a o —ka'an ña.

Nákāa ñá nta'a ña ne, ura dú'va tsi i ntuvá'a. 6 Kidáā né, ntáka ña fariseú san, kue'en ñá, kũnatíin ña ni ña ntini'i Hēródē nté koo ka'ní ña Jesuu.

Ná tē nté kaa ña'a nataká nuu ña diñi mīni kān

7 Kué'en Jēsuu ni ña ntini'i ñā diñi mīni Galilea. Ná te da dii ña ñuú Galilea ntántikin ñá Jesuu. 8 Dōo ki'in itsi vē'xí ña'a san é kinī ñá Jesuu da téku ña nee ntí'i ntí'i nuu i é kade ña. Dōo títin ña'a ntáka ña ñuú Judea, Jerusáleen, Idúmeá, ni ñūu é ntoo xio diñi ntute ka'nu é nani Jōrdáan ne, xēe ñā é kīni ña é káka'an ña. Vé'xi ñā nte ñuú Tiru ni Síduun. 9 Kaka'an Jēsuu ni ña ntini'i ñā é na kutúvi tu've tsi úun tun ntōo é kunūu ña vata koo é ña ta'u núu ña mé'ñū ña'a san. 10 Ná te da dii ñá nchokuví san ntavá'a ña ña. Dukuān ne, un tsi ntátí'vi nuu ta'an ña é ntio ña tñn nta'a ña Jēsuu. 11 Dā iní é ña vā'á san Jēsuú ne, nákunchití nú xe'e ña. Dōo ntií kachu'u ntáa, kaka'an:

—Divīn é I'xá mii Xuva ko o —ka'an.

12 —Ná ku kuān xkoó ka'an xoó ña'a u mé'ñū ña'a san —ka'an Jēsuu.

Dā nakaxnúu Jesuu uxuvi ñá'a pus-tru ña

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

13 Kidáā ne, kúxēe Jesuu rkí uku kán ne, kána ña xoó ña'a e ntío ña. Ne, xēe ñā mí tuví Jesuu. 14 Kidáā ne, náxaxnuu Jesuu uxuvi ñá'a, ña é kuntini'i ñā. Taxnūu Jesuu ña é na kī'in ña, kíka'an ña tú'un Xuva kō. 15 Xé'e Jēsuu ítsi é kúvi ntavá'a ña ña ntánchokuví san nī é nakūnu ña é ña vā'á san. 16 Uxúvi ña'a ña sá'a, ña é nakaxnúu Jesuu: Simuun, é káka'an Jēsuu é Pedru kunáni ña; 17 Santiau,

i'xá Zebedeú, ni enī ña, ñá nanī Juaan, ntuvi ña é xntántēe Jesuu ña é Boanege ña, é kāni tú'un I'xa É Kākatsin, tsí dóo dutsi ini ña; ¹⁸ Andree, Félipe, Bartulúmee, Máteu, Túmaa, Sántiau, i'xá Alfeu, Tádeu, tuku Símuun; ¹⁹ ni Júda Scarīote, ña é diko Jéssuu.

Ntáka'an ñá'a san tsí nuu é ña vá'a nima Jéssuu

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

Rkontúví ne, xée Jéssuu nú vi'i ña'a ne, kúk'ví ña má vi'i kán. ²⁰ Ntá tsi dóo titín ña'a xee ntikin ñá ña, é ntē ña ni kuné'e ka'xí ña. ²¹ Kūtuni ñávi'i Jesuu é kuān ó kanto'o ña ne, xée ña é nākuntéka ña ña, tsí kakuluku Jéssuu, kuíni ña.

²² Mastrú lei, ña vé'xi ñuú Jerusaleén ne, ntáka'an ña:

—Ñatī sa'á ne, nteé kimi ña iña é ña vá'a é nani Belsēbuu. Dukuān é kakuvi kanakūnu ña é ña vá'a san —ka'an ña.

²³ Kidáa né, kāna Jesuú mastrú lei san ne, náñē'e ñá ña, kaka'an ñá ni ña:

—¿Nté ntu koo vii tó'o e ña vá'a san é nakuíta é ña vá'a ni'i i? ²⁴ Tē ntánāa míi ña ñuú i sán ne, ntánakunaá ña ñuú ña. ²⁵ Tē ntánāa míi ña'a sán ni ñávi'i ña ne, ntánakunaá ña ñávi'i ña. ²⁶ Te mií tó'o e ña vá'a san naa núu mií ne, ¿nté ntu koo kutíi i? Tsí kanakunaa mií tsi kúñu i.

²⁷ Nté uun xoxo kuvi kí'vi i iní vi'i ña dóo ntii iní i san é kí'i dú'u iña ñá tē ña di'na kí'ni ña ña dóo ntii iní i san. Kidáa ne, kuvi kí'i dú'u ña é un ntí'i iña ña.

²⁸ 'Nuu é ntaā i é kāká'án u ni ntō tsí kuvi vií Xuva ko nākate ña un ntí ntí kuétsi é ió iña ña'a, nī é ntáka'an kíni ña. ²⁹ Ntá tsi ña kada ka'nú ini Xuva ko ni ñá'a te ntáka'an kíni ña iña Espiritū Sántū san. Koo kuétsi ña ntii dañu ntūvi —ka'an ña.

³⁰ Du'vā ó kaka'an Jéssuu, tsí ntáka'an ñá'a san é nuu é ña vá'a nima ña.

Di'i Jéssuu ni ení ña

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Kidáa ne, xée di'i Jéssuu ni ení ña. Ntáñi ntée ña ña nu kí'i kán, ntáka'an ñá ni ñá'a san é ncho ka'an ñá ni Jéssuu.

³² Ña ntoo ni'i Jéssuu ne, ntáka'an ñá ni ña:

—Di'i nto ni ení ntó ne, ntáñi ntée ña nto kí'i kán, ntánantuku ña ntō —ka'an ña.

³³ Kidáa ne, kaka'an Jéssuu:

—¿Xoó ntu é di'i ko? ¿Xoó ntu é ení ko? —ka'an ña.

³⁴ Kidáa né, ito Jesuu ñá'a san, ña ntoo diñi ña ne, kaka'an ña:

—Un ntí ntí ña sá'á ne, di'i kó ña, ení ko ni tá'an ko. ³⁵ Tsí un ntí ntí ña'a, ña e ntáde é ntio Uva kó ne, divi ña é ení ko ña ne, ta'an kó ña; divi ña é di'i kó ña di —ka'an Jéssuu ni ña.

4

Kantaa Jéssuu úun nuu i iña ñá katsoo ntikin

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Eni ntu'u xtuku Jesuu kánakuā'a ña ña'a san diñi mínī san. Ná te da dii ña'a náta'ká nuu ña. Dukuān ne, kúxēe Jesuu ini tun ntōo é tuví nu mínī sán ne, itúvi ña. Un ntí ntí ña'a sán ne, ntoo ña nú ñuti kan. ² Titín nuu i kaka'an Jéssuu é kanakuā'a ña ña'a san iña Xuva ko. Kantaa ña uun nuu i ni ñá'a san, kaka'an ña:

³ —Kini nto é kāká'án u ni ntō: Uun ña'a ne, ku'éen ña, kútsóo ña ntikin.

⁴ Dá katsōo ña né, ió ntikin san é itsi kan kó'xo. Kidáa ne, xée láa, é'xi ti ntikin san. ⁵ Ió ntikin sán ne, kó'xo ne'u xuú san mí ña kué'e nté'u ió. Uun dá'na tsi kéne xuku i, tsí ña tuvi kué'e nte'u é káka xo'o i. ⁶ Dā naí'ni ne, kádún xo'o i ne, xí'i, tsí ña tuvi kué'e nte'u mí káka xo'o i. ⁷ Ió ntikin sán ne, kó'xo mí kákene xuku iñū. Ntá tsi da kéne xuku iñū mí kéne xuku va'á san ne, távi nūu xuku va'á san ne, xí'i; ña ni kíi kīti i. ⁸ Tuku ntikin sán ne, kó'xo ñu'u vā'a. Kēne xuku í ne, kuka'nu. Oko ú'xi kīti i kíi ti é uun dītsin i. É tūku ditsin í ne, úni dīkó kīti i kíi ti. É ūun ká ditsin í ne, uun sientu tí kíi ti —ka'an ña.

⁹ Kaka'an ña:

—Xoo é kátekú i ne, na kíni i —ka'an Jéssuu.

Nté kui kuan ó ntáda ntaa Jesuu núu i sá'a

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Dā kunú'u ña'a sán ne, uxuvi ñá ntini'i Jéssuu nī ña intóo ká ne, tsixe'e ña Jéssuu nee iña ntu kani tú'un nuu i é

kāka'an ña. ¹¹ Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Ntō'ó ne, kata'xi Xuva ko é kūtuni nto nté o kadē kú've ña. Ntá tsi ña nguī sán ne, ñá ñi ña. Dukuān né, da mii kuē'en tsi tú'un é ña káñe'e diki ñá'a san kaka'án u ni ña. ¹² Kakuvi vata o ka'an Ísaia kídaā, tsí kuān te ntaíni ña, ntá tsi ña te ntaíni ntí'xe ña. Ntátekú ña é kāka'án u, ntá tsi ña ntáñe'e diki ña. Dukuān ne, ñá natū'vi ña kuétsi ña ne, ñá kada ka'nū iní Xuva ko ni ña —ka'an Jésuu.

¿Nee iñá ntu kani tú'un é kāka'an Jésuu iña ñá katsoo ntikin?

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Tsixe'e Jēsuu ña:

—¿Ñá nī ñe'e diki ntu nto é kāka'án u? ¿Nté koo ki'in diki ntu nto te kā'án ka ú ni ntō kuan? ¹⁴ Tsí ña'a, ña kaka'an tú'un Xuva kō né, vata kaa ña'a, ña katsoo ntikin san, kaa ña. ¹⁵ Iō ñá'a ne, dá téku ña tú'un Xuva kō ne, vata kaa nte'u ítsi san mí ko'xó ntikin san kaá nima ña. Tsí ura tsí i da téku ña tú'un Xuva kō ne, vé'xi tó'ó e ña vá'á san é naki'i tú'un san é inúu nima ña. ¹⁶ Iō ñá e dóo diní ña e ntátekú ña tú'un Xuva kō. Dívi ña ne, vata kaa kudii nté'u nú xūu san mí ko'xó ntikin san kaa ña. ¹⁷ Ntá tsi ña na'a kakutii i, tsí ña tuvi kué'e xo'o i. Ña sá'a ne, ña ná'a ntáxnúu ña nima ña é kāka'an Xúva kō. Tē nee iña é nto'o ña, o tē dóo kini o ntáka'an ñá'a tsí kuinti'xe ña tú'un Xuva kō né, xtuvi mii ña é kuintikin ñá Xuva kō. ¹⁸ Iō ñá e ntátekú ña tú'un Xuva kō ne, vata ntáa nte'u mí kākene xuku iñū mí kō'xó ntikin san ntáa ña. ¹⁹ Ña ni é'nu ntikin san, tsí xuku iñū san tñn nuu ditsin i. Kuan tsí ó kakuvi ni ñá'a sán dī. Dōo ntánti'i iní ña nee iñá víi ña. É kukuika ña ñuxiví sa é ntio ña. Ntaéni nta'vi mii ña kúñu ña tsí diu'un dóo ntio ña, ne, ntio ña da neé ka nti'í é ió ñuxiví sa. Ña ntákune'e ña é víi ña kuenta tú'un Xuva kō. Dukuān ne, ña ntaé'nu ña. ²⁰ Iō ñá e dóo vá'á o téku ña tú'un Xuva kō. Dívi ña ne, vata ntáa nte'u va'á san mí kō'xó nuu ntikin san ntáa ña. Tsí ntákuinti'xe ña tú'un Xuva kō ne, ntáde ntaa ña é kāka'an Xúva kō. Ió ntuví vá'á iña ña. Vata ntáa ditsin i mí kíi oko u'xi, uní díko, ni ūun sientu

kíti i ntáa ña —kuan o ka'an Jésuu ni ñá ntoo ni'i ña.

Tū'un iña kantilin
(Lc. 8:16-18)

²¹ Kaka'an xtúku Jesuu ni ña:

—Te nātuún o kántilín má vi'i kán ne, ¿vá ma etun ntú kan xtuví o, o má itó kán? ¿Ñá ntu te xntekú dukún o vata koo é nāxi'í nuu? ²² Nee iña é víi xú'u o vevíi ne, kutuni ñá'a sán rkontúvi. ²³ Xoo é ntátekú i ne, na kīni i é kāka'án u —ka'an ña.

²⁴ Kaka'an xtúku ña:

—Kini vá'a nto é kaini nto. Vata tsí o xntéku kú've ntó ne, dadii tsi kú've i nī'i ntó ne, ntekú ka ni'i ntó dī. ²⁵ Tsí ña'a, ña é ió iña í ne, dií ka kue'e ní'i ña, ntá tsi ña'a, ña é ña tuvi iña í ne, kunaá nti'i iña ña —ka'an Jésuu ni ñá ntoo ni'i ña.

Kuenta iña ntikin é kae'nu

²⁶ Kaka'an xtúku Jesuu:

—Mí kadē kú've Xuva kō né, vata kaa uun ña'a, ña katsoo ntikin matú i. ²⁷ Ña sá'a ne, kakidi ñá niñú a ne, dá kanākuntítsi ña ntuví ā. Tē ita ntí'xin ntuví ne, kene ntikin san, dá kēne xuku i. Ntē ñá ini ña nté o kúvi kēne, ²⁸ tsí nte'ú san kade mii é kēne ntikin san. Di'na tsi xuku i kakéne ne, dá ntika íta i. Kidáā ne, kakii kiti i. ²⁹ Tē í'xe ti ne, tiin ña ti, tsí xee ntúvi i —ka'an Jésuu.

Kuenta iña ntikin kúli

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Kaka'an Jēsuu:

—¿Nee iñá ntu é ntudadii vatā o mí kadē kú've Xuva kō? ¿O neé ntu kuvi ntada dadii o ni i? ³¹ Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa uun ntikin kuli kaa. Ntikin kulí san ne, dií ka kuetsí é da neé ka ntikin é kú'xí o. ³² Ntá tsi tē kantú'xi ne, kae'nu da nte dií ka dukun é da neé ka tuku xuku. Láa san ne, katsodo ti tāká tí nta'a i mí véti, tsi dóo na'nu xuku i —ka'an Jésuu ni ñá'a san.

Mí idiá'vi nuu i é kántaa Jesuu

(Mt. 13:34-35)

³³ Núu i é vāta kaa sá'a kántaa Jesuu dá kanakuā'a ña ña'a san un tsi da nte mí'i kī'in diki ña. ³⁴ Da mii kuē'en tsi nuu i sá'a kántaa ña ni ña. Ntá tsi dá ntoo mii ña ni ña ntini'i ña ne, xé'e ña

é kütuni ña nee ntí'i ntí'i kani tú'un é kaka'an ña.

Dā natú'u Jesuu tátsin ni ntúté san
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Dā kuáa ntuvi tsikán ne, kaka'an Jéssu ni ña ntini'i ñā:

—Kuíta nti'xin o ūun xo diñi ntute san ve —ka'an ñā ni ñā.

³⁶ Kidāā né, ña ntini'i Jéssu tsóo mii ña ūn ntíi ntíi ña'a san, dá kūxée ña iní tun ntōo mí nuu Jesuu. Títín ña'a kūxée ña tuku tun ntōo é kī'in ñā ni Jéssu. ³⁷ Kidāā ne, iñi ntú'u inu tátsin ō ne, uun ito tsi kukí'vi ntúte iní tun ntōo san un tsi da nte tsítu ntute.

³⁸ Jesuú ne, kakidi ña ata tún ntōo san, xi'i téu ña doo díki. Nantóto ña ntini'i Jéssu ña, ntáka'an ñā ni ñā:

—jMastrû! ¿Ñā ntu te káde nto kuenta é dóko sa téni ō? —ka'an ñā ntini'i ñā.

³⁹ Kidāā ne, nákontísi Jesuu, dá kakā'an ñā ni tátsin ni ntuté san:

—jNakunúun kadin! jDiin diin tsi kutúvin! —ka'an ñā.

Xíio kadin tatsin ni ntuté san.

⁴⁰ Kidāā ne, kaka'an Jéssu ni ña ntini'i ñā:

—¿Nté kui ntaú'vi ntú nto? ¿Ñā ntákuinti'xe ntu nto tsi dóo ka'nu Xuva kō? —ka'an ñā.

⁴¹ Dā kúdu'va ña ntini'i ñā ne, ntánatín mii ñā:

—¿Nēe ñā'a ntu ña sā'a é un tsi nte tatsin ni ntuté san ntáde ntaa é kaka'an ña? —ka'an ñā ntini'i ñā.

5

Ñā ñuú Gadara, ñā ñu'u é ña vá'ā nima i

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Xée ña ūun xo diñi mínī san, nté ñūu é nani Gādara. ² Dā ntíi Jesuu tún ntōo san ne, xée ētsín uun ñatíi, ña é ñu'u é ña vá'ā nima i. Kapusantú kán vé'xi ñatíi san, ³ tsí ikán nuu ña mí ntoo ñañā ñā'a san. Xōxó kuvi xnū'ni í ñā, nté kadena. ⁴ Kí'in itō xnū'ni ñā kadena dí'in ña ni ntā'a ñā, ntá tsi uun ito tsi kátsin tu'un ña kadená san. Nté uun xoxo ni kuvi víi i ni ñā. ⁵ Nté ntúvi nte níñu kaika ña má kú'u kán, nī nú ñañā sán di; ñā te xkútíkadín ñā. Un vá'a tsi kakachu'u ntāa ñā, kaxé'e ña xuú san kúñu ñā.

⁶ Ikā ká ve'xí Jesuú ne, koó da kainu

ñatíi san kue'en ña, kukunchíti ña nuu ñā. ⁷ Dōó ntii kaka'an:

—¿Nté kui kanatekū du'xen ntu ntó nti, Jesuu, I'xá Xuva kō, ña tuví e dukún kán? Natekū ntó Xuva kō tsí ña ku nakutsu'un ntó nti —ka'an é ña vá'ā san é ñu'u nima ñatíi san.

⁸ Tsí kaka'an Jéssu ni é ña vá'ā san:

—jNtiin nima ñā sā'a, é ña vá'ā! —ka'an ñā.

⁹ Tsixe'e Jéssu ñā:

—¿Nté ntu nanin? —ka'an ñā.

—Ligiuun naní nti, tsí ña te da díi nti —ka'an é ña vá'ā san é ñu'u nima ñā.

¹⁰ Ikan dá xe'e nta'a Jesuu:

—Vii nto da xe'e, ñā ku nakunū ntó nti é kī'in nti xio ñuu —ka'an é ña vá'ā san.

¹¹ Ikan tsi ētsin ne, ñā te da díi kútsin ñu'u ti, nta'é'xi ti má kú'u kan. ¹² Kidāā ne, ikan é ña vá'ā san da xe'e nta'a Jesuu:

—Ta'xi nto na kú'un ntí nima kútsín san —ka'an é ña vá'ā san.

¹³ Kaka'an Jéssu tsí kuvi. Kidāā né, ntíi é ña vá'ā san nima ñatíi san ne, kué'en, kúku'un nima kútsín san. Ñā te da ūvi míil kútsín san ne, inu ti un ntíi ntíi tí, kue'en ti rki de've kán ne, ikan tsí éte nuu ti kúñu tī ini mínī san, ne, uun ito tsi téni ntí'i ti.

¹⁴ Ñā ntáde kuenta kútsín san ne, koó dá ntainu ña kunú'u ñā, kantaa ña ni ñā'a san ítsi kan nī má ñūu kan nté ō kúvi ni kútsin ñā. Ñā'a sán ne, kué'en ñā, ūn ntíi ntíi ñā, kúkoto ditó ña nté ō kúvi. ¹⁵ Xée ñā'a san mí ntísi Jesuú ne, iní ña ñatíi san, ña é dí'na ñu'u é ña vá'ā san nima i. Vevii ne, diin diin sá tuví ñā. É nakunū ña du'nu ñā, tsí é ntūvá'a ñā. Ñā xeé san ne, dōo u'ví ñā.

¹⁶ Ñā'a, ña ini nté ō kúvi ne, ntáka'an ñā nī ña ñuú ña nté ō kúvi nī ña lukú san, nté ō kúvi ni kútsín san da téni ti.

¹⁷ Ñā ñuu i sán ne, ntáka'an ñā ni Jéssu é na ntáka ña ñuú ñā.

¹⁸ Dā nakunúu xtuku Jesuu tún ntōo san ne, ñatíi, ña é ñu'u é ña vá'ā nima í ne, ikan ñā é kī'in ñā ni Jéssu. ¹⁹ Ntá tsi ña ni ntío Jesuu é kuntéka ña ñā. Kaka'an Jéssu ni ñā:

—Kúnú'ūn nú víi o kán. Ká'an nī ñavi'i o nté ō dé Tó'o o ní ō. Ká'ān nté ō ntúnta'ví ini ña o —ka'an ñā.

²⁰ Kidáā ne, kúnū'ú ña nú vi'i ña kán, da ntáa ña ni ūn ntíí ntíí ña ntoo ñuú Decapuli nté o dé Jesuu ni ña. Ña'a sán ne, koó dā kúdu'va ña.

Diōkó Jairu ni ñadĩí, ña t̃in nta'a dōo Jesuu

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Nákunūu xtuku Jesuu t̃in ntōo san, kué'en ña, nāxee ña tuku diñi míní san. Ná tē nté kaa ña'a náta ká nuu ña mí xee Jesuu diñi míní san. ²² Ikan vé'xí uun ña'a, ña nteé nta'a i xi'i úkūn ña Israeé san, ña naní Jairu. Dā ini ña Jesuú ne, ínchiti ña nūu ñá ne, ²³ kaka'an ña:

—Dóko sá kúvi i'xá ko. Kí'xi nto, t̃in nta'a ntō í, na kūtíi ntuvá'a —ka'an ña.

²⁴ Kidáā ne, kué'en Jesuu ni ña. Ná te da dīi ña'a kué'en ñá dī. Dōo tá'u nūu Jesuu mé'ñū ña'a san. ²⁵ Vé'xi uun ña'a ñadĩí, ña nchokuví san, mé'ñū ña'a sán dī. É uxuvi kuíā e nteé k̃imi ña ku'i é kaeti niñi ña. ²⁶ Ná te da dīi nta'a medíku ñe'e ñá ne, dōo ntó'o ña. Uun ito tsi nant̃i'í ñá diu'un ñá ne, nté dúkuan ña ni ntuvá'a ña; dā dií dií ka kúka'vī ña. ²⁷ Dā téku ña é kántavá'a Jesuu ñá'a sán ne, kué'en ñá, nuu ta'án ña mé'ñū un ntíí ntíí ña'a san ata Jesuu, da t̃in nta'a ña dōo Jesuu, ²⁸ tsí dé kuení mii ña te da mii tsí é t̃in nta'a ña dōo Jesuú ne, ntuvá'a ña, kuini ña. ²⁹ Kidáā ne, ura tsí i tu'u é kaeti niñi ña. Kūtuni ña tsí é ntuvá'a ña. ³⁰ Jesuú ne, kūtuni ña tsí kuvi idé ña ntavá'a ña ña nchokuví san. Xkokoto ña mé'ñū ña'a sán ne, dā tsíxe'e ña:

—¿Xoó ntu t̃in nta'a i dōo ko? —ka'an ña.

³¹ Ntá tsi ña ntini'i ña ne, ntáka'an ña:

—Dōo kata'u nūu nto, tsí ña te nté kaa ña'a ntáñi ña. ¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú nto tē xoo t̃in nta'a i ntō? —ka'an ña.

³² Ntá tsi Jesuú ne, kaito ña ña'a san, kánantuku ña xoo ñá'a ña t̃in nta'a ña. ³³ Kidáā ne, vé'xi ñadĩí san, tsí ini ña tsí ntuvá'a ña ne, ínchiti ña nūu Jesuu. Koó dā kan'í ña é kau'vī ña. Kaka'an ntáa ña tsí divi ña e t̃in nta'a ña ña. ³⁴ Kidáā ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—É ntuvá'an ve, tsí kuinti'xe o. Vá vá'a tsi kunú'un, tsí é ntuvá'an kue'en ve —ka'an Jesuu ni ña.

³⁵ Nii dukuan kaka'an Jesuu ni ñadĩí san ne, xée ñá'a, ña vé'xí nte nú vi'í Jairu, ña é nchokuvi dióko í. Ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—E xí'í dióko ntō. ¿Nté kui kanatekū du'xén ka ntú nto Mastrú san? —ka'an ña.

³⁶ Ña ni íde Jesuu kuénta é ntáka'an ñá'a san, ntá tsi kaka'an ñá ni uva i'xá san:

—Ná ku u'vī ntó; kuinti'xe nto Xuva kō —ka'an ña.

³⁷ Ná ni xē'é Jesuu itsi é k̃í'vī ña'a san ni ña; mii tsí Pedru ni Sántiau ní Juaan, ení Santiau san. ³⁸ Dā xee Jesuu ni ña nú vi'í ña nteé nta'a i xi'í úkūn sán ne, dōo dito ntaéku ña'a san é ntaéku nteé ña diókō Jairu.

³⁹ Kidáā ne, kúk̃í'vī Jesuu má vi'í kán ne, kaka'an ñá ni ñá'a san:

—¿Nté kuān nte dú'xen eku ntu ntō? Tsí i'xá san ne, ñá te ni xī'í, tsí kūdii kakídi —ka'an ña.

⁴⁰ Ntá tsi ña'a sán ne, da ntáxkuntée ña é kaka'an Jesuu, tsí ini ña tsí e xí'í kue'en i'xá san. Ntá tsi kíñu'u Jesuu un ntíí ntíí ña'a san nu kí'í kán. Da mii tsi dí'í i'xá san ni uva í, nī ntuni ñá'a ña ntini'i ña kúk̃í'vī ni'í ña mí tuví i'xá san. ⁴¹ Dā karkáa Jesuu ntá'a i ne, kaka'an ñá ni í:

—Talita, kumi (é k̃ani tú'un: Nákuntísin, la') —ka'an ña. ⁴² Kidáā ne, nákuntísi i'xá san ne, nakaka, tsí é uxuvi kuíā i. Koó dā kúdu'va ña'a san. ⁴³ Jesuú ne, kaka'an ñá ni uva i'xá san é ña ku ka'án ña ni ñá'a san nté o kúvi ntóto a dióko ña. Kaka'an ñá ni dí'í í é na kué'é ña é k̃á'xi.

6

Dá kúnú'u Jesuu ñuú Nazaree (Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Ntáka Jesuu ñuú mí tuví ña ne, dá kúnú'u ña ñuú mii ña ni ña ntini'i ña. ² Dā xee ntúvi dá iō dá'na ne, eni ntu'u Jesuu kánakuā'a ña ña Israeé san má vi'í mi ntánataká nuu ña. Ña ntáteku í ne, koó dā kúdu'va ña, ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu nakuā'a i ñá sa'a é kuān ó kaka'an ña? ¿Mí'í ntu vé'xi e dōo kí'in ini ña, é kakuvi kade ña un ntí'í

nūu i e dóo na'nu? ³ ¿Vá ñā te ðivi ntu ñā kade vá'a utun, i'xá Maríā? Ini o ení ñā, Santiau, Jósee, Júda, ni Sīmuun. Vata te i'a ntoo ta'an ñā ñuú kō ði —ka'an ñā.

Dukuān ne, ñā ni kuinti'xe ñā Jesuu. ⁴ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Da mí'i ká ñuú ne, ntaíko ñu'u ñā'a san ñā kaka'án naa Xuva ko. Ntá tsi ñā ñuú mii ñā ne, ñā ini iko ñu'u ñā ñā —ka'an Jesuu.

⁵ Ikān ne, ñā ni kúvi vii ñā nté uun nuu i e dóo ka'nu. Nte'vi tsi ñā nchokuví san tñn nta'a ñā ñā ne, ntavá'a ñā ñā. ⁶ Koó dā kúdu'va Jesuu é xoxo ni kuinti'xe i ñā. Kidáā ne, e tuku e túku ñuú kue'en ñā, kunañé'e ñā ñā'a san tú'un Xuva kō.

Dā táxnuu Jesuu ñā ntini'i ñā é kika'an ntódo ñā tú'un Xuva kō (Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Kidáā né, kāna Jesuu uxuvi ñā'a ñā ntini'i ñā ne, uvi uvi ñā'a ñā táxnūu ñā ñā. Xé'e ñā é kúvi vii ñā nakūnu ñā é ñā vá'a san. ⁸ Kaka'an Jesuu é ñā te neé kuido ñā é ntio ñā itsi kán. Ntē ñā kuido ñā é kā'xi ñā; nté ðiu'ún ñā kuido ñā; da mii tsi tatun ñā é kituun ñā. ⁹ Kuví ki'i ñā nti'xen ñā, ntá tsi ñā kuido ñā dú'nu ñā é nadama ñā. ¹⁰ Kaka'an Jesuu ni ñā:

—Tē xee ntó uun vi'i ne, ikan tsi kuntōo nto da nté ntāka nto ñuú san. ¹¹ Tē ñā ta'xi ñā vi'i ñā é kuntōo nto, o tē ñā ntío ñā kini ñā é ntáka'an ntó ne, nakidi ntō nti'xen nto nte'u ñuú san ne, dá ntāka ntó ikān. Kuan kōo kutuni ñā'a san tsi iō kuetsí ñā —ka'an ñā.

¹² Kidáā ne, kué'en ñā, kūka'an ntódo ñā ni ūn ntií ntií ñā'a, na nātivi iní ñā kuétsi ñā né, na kuinti'xe ñā Xuva kō. ¹³ Dōó titñn é ñā vá'a é ñū'u nima ñā'a san nakunu ñā. Nákutsi nūu ñā asete ñā nchokuví san ne, ntuvá'a ñā.

Dā xi'í Juaan Bautista (Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Kūtuní rei Heródē nté ō dé Jesuu, tsí ntáka'an un ntií ntií ñā'a san. Iō ñā ntáka'an ñā:

—Á tē e ntóto Juaan Bautista. Dukuān né, dōó iō ñā é kúvi vii ñā nuu i e dóo na'nu —ka'an ñā.

¹⁵ Iō ñā ne, ntáka'an ñā:

—Ñā sá'a ne, á tē ñā é ka'án naa Xuva ko kídaā, ñā nani Ēlia —ka'an ñā'a san.

Tuku ñā'a ne, ntáka'an ñā:

—Kuan kāa ntí'xe ñā, vata kaa ñā ka'án naa Xuva ko kídaā —ka'an ñā.

¹⁶ Ntá tsi dā téku Heróde nūu i sá'a ne, kaka'an ñā:

—Ðivi ñā é Juaan, é naki'i tū'ún u dukun ñā. Á tē ntóto ñā —ka'an ñā.

¹⁷ Tsi mii Hēródē táxnūu ñā é tñn ñā Juaán san. Xnuu kutu ñā ñā viutun kuenta iña ñādí'i ení ñā, tsi Heródē sán ne, naki'i ñā ñadí'i ení ñā, ñā nani Fēlipe, é kúvi tún ñadí'i ñā.

¹⁸ Tsi kaka'an Juaan ni Heródē san tsi dóo xii kaa é naki'i ñā ñadí'i ení ñā.

¹⁹ Tá'nu ðí'í, tá'nu nani Heródiá ne, dōó dutsi kuíni tún nī Juaán san ne, ncho ka'ní tun ñā, ntá tsi ñā ni kuví,

²⁰ tsí Heródē ne, ú'vi ñā Juaan, tsí ini ñā tsi dóo va'a ñā'a ñā ne, kade ntaa

ñā un ntií é ntio Xuva ko. Dōo diní ñā da téku ñā é káka'an Juaán san, ntá tsi un tsi kúdana iní ñā nté koo vii ñā é káka'an ñā.

²¹ Ntá tsi xee ntúvi e ntúku nuu ini Herodia nté koo vii ñā nī Juaán san. Tsi da táva Heródē viko ñā ntuvi da káku ñā ne, xéé ūn ntií ntií ñā tsiñu i ñuú san, nī tó'ō sntadún san,

ni ñā'a, ñā ntoo na'nu ñuú Galilea, é kā'xi ñā ni ñā. ²² Kidáā ne, xéé dióko Heródiá san mí kakuvi viko sán ne, ite'e tun. Dōo inténi Heródē né, dōo inténi ñā xee san ði da ite'e tun. Kidáā ne, kaka'an Heródē sán nī tun:

—Kákān kó nee iña é ntio o ne, dá tā'xi ú o. ²³ Xé'e ñā xu'u ñā, kaka'an ñā: Kuān te ðava ñu'u mí kadē kú've u kákan ne, ta'xi u —ka'án rei Heróde san.

²⁴ Ntií tún ne, kútsixe'e tún ðí'í tun: —¿Nee iña é vā'a kakán u? —ka'an tún, tsixe'e tun.

—Kákan ðikí Juaan Bautista —ka'an tá'nu ðí'í tun.

²⁵ Kaxkainu tún kue'en tun mí tuví rei Heródē ne, kaka'án tun:

—Nchio ko é tā'xi nto vevii tsi ðikí Juaan Bautista; kunūu iní tichi'i —ka'án tun.

²⁶ Dōo kúnta'xa iní rei Heródē san, tsí e xe'é ñā xu'u ñā nuu un ntií ntií ñā ntoo viko san. Ñā ni kúvi ká nātivi iní ñā. ²⁷ Ura tsí i táxnūu ñā sntadún san é nā kiki'í ñā ðikí Juaan. ²⁸ Kué'ēn sntadún san ne, e'nte tú'un ñā ðikí

Juaán ne, dā xee ni'i ña, nuu iní títí'i san. Xé'e ña tā'nú dī'i san, da nakué'e tún dī'i tun.

²⁹ Dā kútuní ña ntini'i Juaán san ne, kúnakí'i ña kúñu ñā, dá kūku'xí ña.

Dā xe'é Jesuu é kā'xi u'un míl ña'a
(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Rkontúví ne, nāxéé ña ntini'i Jēsuu é i'xka'an ntódo ña ni ñā'a sán ne, ntaa ña ni Jēsuu ún ntí'i é idé ña, é nakua'a ña ña'á san di. ³¹ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ni'í nto, kí'in ō, kíkūntóo da'na ō mí xoxó ña'a —ka'an ña.

Tsi dóo ntánaxee ñā'a; ntē ñā ntákune'é ña é kā'xí ña. ³² Nakú'un ña tun ntóo san ne, dá kuē'en ña mí xoxó ña'a. ³³ Ntá tsi dóo títín ña'a san íni ña ña dá kuē'en ñā ne, nakini'í ña xoó ña'a ña. Kíi ntíi ntíi ña ñuú i san, kué'en ña. Koó dā ntaínu ña kue'en ña mí kuē'en Jēsuu ni ña ntini'i ñā ne, di'na ña'a sán xéé ña é ñā'á ñā. ³⁴ Dā xee tún ntóo é nuu Jesuu díñi ntute kán né, íni ña tsí ña te nté kaa ña'a xee ña. Ntūnta'ví ini Jesuu ña, tsí ntántétu ña'a san xoo é kā'an í ni ñā iña Xuva ko, vata tsí ó ntántétu a le'ntú san xoo é kí'in ni'i i tī é kīka'xí tī tē xoxó tó'o tī. Kidāā ne, ñā te da dīi núu i é nāñé'e Jesuu ña. ³⁵ Dā kuāā ne, xéé etsin ña ntini'i Jēsuu, ntáka'an ñā ni ñā:

—É dōo kuāā ne, xoxó ntoo i i'a. ³⁶ Nataxnūu nto ña'a sán, nā kíkuiín ña é kā'xí ña. Na kí'in ñā rantsú san, o na kí'in ñā xio ñuu, kintúku ñā é kā'xí ña —ka'an ña.

³⁷ Ntá tsi Jesuu kaká'an ña:
—Ñā'á ña, kuē'é nto é kā'xí ña'a san —ka'an ña.

—¿Mí'i ntū? Kuān te kíkuiín ntí uvi sientu a'ví tañú'u ne, ¿mí'i ntu xēe tá'an é kā'xí un ntíi ntíi ña'a san? —ka'an ñā ntini'i ñā.

³⁸ Kidāā né, kaka'an Jēsuu ni ña:
—Kūkoto nto: ¿títín ntú tañú'u odo nto? —ka'an ña.

Íxkóto ñā ne, da ntáka'an ña:
—Ú'un tsí tañú'u ni ūvi tsákā san ió tī —ka'an ña.

³⁹ Kidāā ne, kaka'an Jēsuu é na kuntōo ña'a san nú ité san é xio xío kuntōo ña: ⁴⁰ kuenta úvi díko u'xi ña, kuenta siéntu ñā di. ⁴¹ Kidāā né, kí'i Jesuu é ū'un tañú'u sán nī ntuvi tsákā san. Da ntáni'i ña nuu ña e dukún kán

ne, nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kidāā né, kátsin dava ña, ⁴² dā xe'é ña é'xi nta'a un ntíi ntíi ña'a san. ⁴³ Dā kúvī é'xi ña'a sán ne, natáka ña ntini'i ña ta'vī tañú'u nī tsákā san é ntoó ka. Uxúvi xiká ka tsítū é ntoo. ⁴⁴ Ú'un míl ñatíi san é'xi ña.

Dā íka Jesuu nú ntūte
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Kidāā ne, kaka'an Jēsuu ni ña ntini'i ñā:

—Kue'en ntó, kúnaku'un nto iní tun ntóo san ne, kue'en ntó uun xo díñi ntute san mí tuví ñuú Betsaida. Níi dukuan na kā'án u ni ñā'a san é na ntāka ña —ka'an ña.

⁴⁶ Dā nátaxnūu ña ña'a sán ne, kué'en ñā má kū'u kán, kūka'an ntá'ví ña ni Xuva kō.

⁴⁷ Dā kúneé ne, nuu tun ntóo san mé'ñū ntute san. Jesuú ne, ítuví mii ñā ñu'u kan. ⁴⁸ Íni ña tsi dóo ntánto'o ña ntini'i ñā, ntánakaka ña tun ntóo san, tsi dóo kainu tatsin. Dā dokó sa tuví ne, xéé Jēsuu mí ñū'u ña mé'ñū ntute san. Ntitsí Jesuu nú ntūte san, kaíka ña, vata tsi tē ncho kuido ntúu ña ña, ⁴⁹ ntá tsi dā íni ña ntini'i ña ñā, ñā ñu'u tun ntóo san, é kaika ña nú ntūte sán ne, dōo u'ví ña, tsí ntixi, kuini'í ña. Un ntíi tsí ntáchu'u ntáa ña, ⁵⁰ tsi íni ntíi ña ña ne, ú'vī kue'en ña. Ntá tsi ura tsí i kaka'an Jēsuu ni ña:

—¡Na kōo ntii nto! Nā ku u'vī nto, tsí xu'u —ka'an ña.

⁵¹ Kidāā ne, kúxéé ña iní tun ntóo mí ñū'u ña ne, ura tsí i xío kadin tatsin san. Koó dā kúdu'va ña ntini'i ñā é kuān o idé ña. ⁵² Tsí ña ní ñe'e díki ñā ntini'i ñā san nté ō kúvi da kátsin dava Jesuu tañú'u san da é'xi un ntíi ntíi ña'a san. Tsí vata kutúni ña xoó ña'a é Jēsuu.

Ntavá'a Jesuu ñā nchokuvi, ña ñuú Genesaree
(Mt. 14:34-36)

⁵³ Dā kúvi ita ntí'xin ña míní sán ne, xéé ña ñūu é nani Genesaree. Ikān né, kí'ní ña tun ntóo san díñi ntute san. ⁵⁴ Ura tsí i da ntíi ña iní tun ntóo san ne, kūtuni ñā'a san tsí ñā'á Jēsuu. ⁵⁵ Koó dā ntaínu ña, kue'en ña kaníi ñūú tsikan, kúkuidó ña ña nchokuvi san. Chidō san tsódo ña ñā ne, kue'en ní'i ña ña dā mí'i ka é kaka'an ñā'á é tuví Jesuu. ⁵⁶ Dā mí'i ka mí kué'en

Jésuú ne, kuān te ñuú na'nu, kuān te ñuú kuetsi, kuān te má kú'ú ne, ikān xee ni'i ña'á san ñá nchokuyí san, dā tsóo ña ña mí kāxíō xá'vī. Ña ntánchokuyí san ne, ntaíkan ña itsi te kué'é Jesuu é tñn nta'a ña kuān te da mí tsi ntēte doo ña. Un ntíí ntíí ña'a, ña tñn nta'a dōo ñá, ntūvá'a ña.

7

É kade i é kudentu ña'a (Mt. 15:1-20)

¹ Kidáā ne, xée ētsin ña fariseú san mí tuví Jesuu. Nātaká nuu ña nī mas-trú lei, ña vé'xi ñuú Jerusaleen. ² Ini ña tsí ña ntíni'i Jēsuú ne, ña ni ntá'a ña. Kuan tsi ō é'xi ña é dentu ntá'a ña.

—¿Nté kui kuān ó de ntu ña? —ka'an ña.

³ (Tsí kuān xkoó ini ña fariseu ni un ntíí ntíí ña Israeé san, é ña kaé'xi ña tē ña di'na ntoo vá'a ntá'a ña, vatā o idé ñata ña. ⁴ Tē náxee ña é ñē'e ña nu â'ví ne, ñá ini e'xí ña tē ña di'na dá'vi ña ntute kúñu ña. Dōó íó ka xtuku nuu i é xkoó ini ña é ini de ntáa ña: é ntūntoo e'xin e ntáxi'i nuu ña, ni sálú, ni kídí, ni itó ña.) ⁵ Dukuān ne, ña fariseú san nī mastrú lei ntátsixe'e ña Jēsuu:

—¿Nté kui ña ntíni'i ntō ne, ña ntáde ña vatā xkoó ini ñáta kō? ¿Nté kui ña ntánta'a ntu ña di'na dá ka'xi ña? —ka'an ñá, tsixe'e ña Jēsuu.

⁶ Ntá tsi Jēsuú ne, kaka'an ña:

—Ntō'ó ne, ñá te kanī nima ntō ntānuu iní nto Xuva kō. Tsí nuu é ntaā i é kaka'an úvata ko Isāia iña nto da xntēe na'a ña tú'un Xuva kō é kaka'an: Ña sá'á ne, kūdii rkí xaa ña ntéku é kaka'an ña é kānuu iní ña ko;

ñá tē nima ñá kakene.

⁷ Kuān te kanúu ini ña kó ne, ñá vādá kaidiá'vi i,

tsí ña te leí ko é ntánakuā'a ña ña'a san, tsí kūdii lei é de vá'a ña'a, ña ntoo ñuxiví sa, ntánañē'e ñá ña,

ka'an. ⁸ Tsí ntō'ó ne, ntánakunaá nto lei Xúva kō ne, vata tsí xkoó ini ñá'a san ntáde ntaa nto. Tsí xkoó ini nto é ntōo nuu salu ni vāsu é ntáxi'i nuu nto ne, dōó titín ka nuu i é xkoó ini nto —ka'an Jēsuu ni ña.

⁹ Kaka'an xtúku ña ni ña:

—¿Vá'á ntu ō ntáde nto, kuiní nto, é kuān o ntánakuitā ntó lei Xúva kō vata koo é nakuntikin nto nte xkoó ini

nto iña mii nto? ¹⁰ Tsí vatā ó kaka'an Muísee: “Kuiko ñu'u o uva ko ni di'i kō”, ne, “Xoo é kīni koo ka'an i ni uva i, ni di'i i ne, kuví”, ka'an ña. ¹¹ Ntá tsi divi ntō ne, ntaxé'e nto itsi é ká'an ñá'a san ni uva ña, ni di'i ña: “Ña kúvi xntíi ú nto, tsí un ntí'i iñá ko ne, é nākué'e ú nta'a Xuva kō”, ka'an ña. ¹² Da é kuān ó kaka'an ñá ne, ntaxé'e nto itsi é ña xntíi ña uva ña ni di'i ña. ¹³ Kuān ó ntánakunaá nto é kaka'an Xúva kō ne, é tūku nuu i ntánaxtuví nto. Dōó k'ín nuu i ntáde nto é kuān xkoó ini nto —ka'an Jēsuu ni ña.

¹⁴ Kidáā né, kána Jesuu un ntíí ntíí ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ña:

—Kini nto ve, un ntí'i kue'en dú'va nto. Kini vá'a nto é kaka'an u ni ntō: ¹⁵ Ña túvī nee iña é kaé'xí ña'a é kade i é kudentu ña. Mii tsí é kākene nima ñá é dentū. ¹⁶ Tē xoó katekú i ne, na kīni —ka'an Jēsuu.

¹⁷ Dā xntáñi mii ña ña'á san ne, kúk'ví ña iní vi'i san. Ña ntíni'i ña né, tsixe'e ña ñá kidaā:

—¿Nee iñá ntu kani tú'un é kaka'an nto? —ka'an ña.

¹⁸ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ntō'ó ne, ¿ñá ntu ntátekú nto di? ¿Ñá ini ntú nto tsí ña tuví nee iña é kaé'xí ña'a é kaki'xi nte ki'i kan é kade i é kakudentū nima ña? ¹⁹ Tsí ña te nima ñá kakí'vi, tsí mii tsi ini i'xí ña kakí'vi ne, dá kantíi kúñu ña —ka'an ña.

Dukuān ne, nee iña é ntaé'xi ó ne, vá'á; ña te déntū.

²⁰ Kaka'an ñá di:

—É kakēne nima ñá'a sán ne, diví é kade i é kakudentu ña. ²¹ Tsí un tsi nté nima ñá kakene e ntáde kuení ña é kīni kaa, e ntáde ña é kini kaa ni ñadí'i ñá'a san, e ntáde luku ña, e ntaé'ni ña ña'a, ²² e ntáde ña é kīni kaa, e ntaéni ntá'ví ña ña'a, e ntáde xení ña, e ntákune'u iní ña, e ntáka'an ñá dovete, e dōo na'nu ncho víi ña, e ntáde tuntu ña. ²³ É un ntí'i é kīni kaa sán ne, nima ñá kakene. Dukuān é ntákudentu ña —ka'an Jēsuu.

Ñadí'i, ña é ña te ña Israeé, kuínti'xe ña Jesuu

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Kidáā né, ntāka Jesuu, xée ētsin ña diñi ñuú Tiru ni ñuú Siduun. Ikan

kūkí'vi ña má vi'i kãn. Ña ni ntío ñā é kūtuni ñá'a san mí tuví ña. Ntá tsi ña ni kúvi kutūvi xu'ú ña. ²⁵ Ura tsí i dá kutuni úun ñadī'í mí tuví ña ne, xée ñā, nakunchíti ña nūu ña. Diōkó ñadī'í san ne, nuu é ña vá'ā nimá tun. ²⁶ Ñadī'í san ne, tuku ñuu vé'xi ña. Ñá te ña Israee ña, tsí ñuú Sirofenicia vé'xi ña. Íkan ña ntā'a Jesuu é na nakūnu ña é ña vá'ā san é nuu nima dióko ñā. ²⁷ Dá kakā'an Jesuu ni ña:

—¿Nté kui xntii ntū ú o? Tsí ña te ña Israeen. Di'na ña Israee san xntii ú ña. Tsí ñā vā'á o é ki'i o é kaē'xi i'xá san ne, dá kuē'é o é ká'xi tīnā san —ka'an ña.

²⁸ Nāntíko kōó ñadī'í san, kaka'an ña:

—Ntāa nchi'xe, Mastru. ¿Ntá tsi vá ñā che ntaé'xi ntu chínā sán utsi ita é ntānakō'xo i'xá san má mēsa? —ka'an ñadī'í san.

²⁹ Kaka'an Jesuu ni ña kídaā:

—Dōo vá'ā ó kaka'an. Kunú'un ve, tsi é ntii é ña vá'ā san nima dióko o —ka'an ñā ni ñadī'í san.

³⁰ Dá kúnú'u ña ne, nāxee ña nú vi'i ña kãn. Íkãn tuví ntaa dióko ñā nú itó tun. Ntii nti'xe é ña vá'ā san é Inūu nimá tun.

Ntavá'a Jesuu uun ña'a, ña é lo'ō

³¹ Kidāā né, ntāka Jesuu ñuú Tirú ne, itā nti'xin ña ñuú Siduun. Kūntii ña ñuú Decapulí, ne, xée ñā nu míni Galilea. ³² Ikān ne, xee ní'i ña'a san uun ñá'a, ña lo'ō ne, ñā kakūvi ka'an va'á ña. Íkan ñā'a san é na tīn nta'a Jesuu ña é na ntāvá'a ña ña. ³³ Jesuú ne, kue'en ni'i xío ña ña, tsi dóo ntāñí ña'a san. Náki'vī ñā rkinta'a ña ini lo'xo ña ne, dá'vi ñā dí ña rkinta'a ña ne, da tīn nta'a ñā rki xaa ña. ³⁴ Kidāā né, ntāa ni'i ña nuu ña e dukún kãn né, dá xkóo kani ña, kaka'an ña:

—¡Efata! (é káni tú'un: ¡Nakaan!) —ka'an ña.

³⁵ Ura tsí i nákaan lo'xo ña. Ntūvá'a xaa ña di. É kākā'an va'á ña ve. ³⁶ Kaka'an Jesuu ni ñá'a san é ñā ku ka'án ña ni da xōó ka ña'a nte o kúvi. Ntá tsi vata tē da nakua'a Jesuu ña é kuān koo ka'an ña. ³⁷ Koó dā kúdu'va ña'a san, ntāka'an ña:

—¡Ñá tē nté kaa vá'ā o é kade ña sá'a! Un tsi nté ña lo'ō kántavá'a ña.

Un tsi nté ña ñi'í sán náka'an ñá di —ka'an ñá'a san.

8

Xé'e Jesuu é ká'xi kīmi míl ña'a

(Mt. 15:32-39)

¹ Ntūvi tsikán ne, dōo kue'e ña'a náta'ká nuu ña. Ña túvī é ká'xí ña. Kāna Jesuu ña ntini'i ña ne, kaka'an ñā ni ñā:

² —Kantuntā'ví ini kó ña'a san, tsi é uni ntūvi é ntoo ña nī ko. Ña túvī nee iñá ka'xi ña. ³ Te nataxnūu ú ña é na nū'u ñā nu vi'i ña kãn é ñā ká'xi ña ne, koó vitā ñā itsi kãn, tsí iō ñā ne, dōo ika vē'xí ña —ka'an ña.

⁴ Ntá tsi ña ntini'i ña ne, ntāka'an ña:

—¿Nté ntu koo ni'i ña é ká'xí ña? Tsí kūdii ñuu itsi i'a, mí xoxó ñu'u i —ka'an ña.

⁵ Ntá tsi Jesuú ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Tītīn ntú tañú'u odo ntō?

—Ú'xē sa —ka'an ña.

⁶ Kidāā ne, kaka'an Jesuu ni ña'á san é na kūntoo ña ñu'u san. Kī'i ña tañú'ū sán ne, da nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kātsin dava ña tañú'ū sán ne, dá xe'é ña ña ntini'i ñā é na tsí'i ña é ká'xí ña'a san. ⁷ Odō ká kudii ña tsákā sán di. Nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iñā í, dá xe'é ña ña ntini'i ñā é na tsí'i ña é ká'xí ña'a san. ⁸ Dā kúvi é'xi ntā'á ña'a sán ne, natáka ñā ta'vi í é ntoó ka. Ú'xē ká xika i nátsu'un tsitu ñā é ntoó san. ⁹ Nā te da kīmi míl ñátí san é'xi ña. Kidāā né, nataxnūu ña ña'a san é na nū'u ñā vi'i ña. ¹⁰ Kidāā ne, kué'en Jesuu ni ñā ntini'i ñā, nakú'un ña íni tun ntōo san é kī'in ñā ñuu é nani Damānuta.

Ntaikān ñā fariseu é vī Jesuu nuu i e dóo ka'nu

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Xée ña fariseú san é kōto nteé ña Jesuu. Eni ntu'u ñā ntatīn nuu ña, ntāka'an ñā ni ñā:

—¿Nté ntu koo kutuní nti tē nuu é ntaā i é kākā'an nto? Vií nto uun nuu i e dóo ka'nu, na kīni nti nuú nti, tē nuu é ntaā i é vē'xí nto nta'a Xuva kō —ka'an ña.

¹² Jesuú ne, un tsi xkóo kani ña, kaka'an ña:

—¿Nté kuān nte ntaikan ntu ña ntoo vevii nuu i e dóo ka'nu? Nuu é ntaā i é

kāka'án u ni ntō: Nǎ víi u nté uun nuu i e dóo ka'nu é kinī ña —ka'an ña.

¹³ Kidáā né, tsoo mii Jēsuu ñá ne, nákunūu xtuku ña tun ntōó san, kue'en ñá xio diñi ntute san.

*U'xen ía iña ñá fariseu
(Mt. 16:5-12)*

¹⁴ Nǎ ntini'i Jēsúu ne, kūnáa inī ña é kuído ña é ka'xī ña. Uun kudii tañú'ū san ní'i ña iní tun ntōó san. ¹⁵ Kaka'an Jēsúu ni ña:

—Koto xnto u'xen ía iña ñá fariseu san ni iña Heródē di —ka'an ña.

¹⁶ Nātín mii ña ntini'i ñá kídaā, ntáka'an ña:

—¿Nee iña ntu kani tú'un é kāka'an ñá iña u'xen ía san? ¿ō dé ña tuvi ntu tañú'ū ni'i ō né, ō nté ō ntu? —ka'an ña.

¹⁷ Kūtuni Jēsúu é ntánatín ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Nté kuān o ntáka'an ntú nto é ña tuvi tañú'ū? ¿Vata ntu kiní nto? ¿Vata ntu kí'in diki nto é kāka'án u ni ntō? ¿Nté kuān nte ká'xi ntu nto?

¹⁸ Íó ntuxnūú nto ne, ña ntaíni nto. Íó tutun ntó ne, ña ntátekú nto. ¿Ña naka'an ntu nto nuu i é dóo ka'nu é idé u ví'i, ¹⁹ dā kátsin dava u é ū'un tsí tañú'ū sán ne, ú'ūn míil ñá'a san é'xi ña? ¿Títin ntú xika i é ntoó ka san nataká nto? —ka'an Jēsúu ni ña ntini'i ña.

—Uxúvī ka —ka'an ña.

²⁰ —Dā kátsin dava u u'xe tañú'ū sán ne, kímī míil ñá'a san é'xi ña ne, ¿títin ka ntu xika i é ntoó ka nataká nto? —ka'an Jēsúu, tsixe'e ña ña.

—Ú'xē ka —ka'an ña.

²¹ —¿Nté dúkuān ña ntáñe'e diki ntu nto? —ka'an ñá ni ña.

Ntāvá'a Jesuu úun ña'a, ña kuāa, ña ñuú Betsaida

²² Xée ña ñuú Betsaida. Nǎ'a sán ne, xee ní'i ña uun ña kuāa ne, íkan ña ntá'a Jesuu é na tñin nta'a ña ña.

²³ Jēsúu san ne, írkaa ña nta'a ña kuāa san ne, ñe'e ní'i ña ña diñi ñuú san. Kidáā ne, náka'a ña díi ña ntuxnūú ña kuāa san ne, dā xntékū ñá nta'a ña diki ña. Tsixe'e ña ña:

—¿É kainín ntun ve? —ka'an ña.

²⁴ Nākaán ña kuāa san ntuxnūú ña ne, dá kaká'an ña:

—Kainí u ñatī vata ntáa utun ntáa ña, ntá tsi ntaíka ña —ka'an ña.

²⁵ Kidáā né, tñin nta'a xtuku ñá ntuxnūú ña kuāa san. Nākiní va'ā ñá un ntí'i kídaā. ²⁶ Kidáā né, nataxnūu Jesuu ña é na nū'u ña nú ví'i ña kán:

—Kūnú'un ntaan tsin; ñá ku kuíta ntí'xin má ñūú san. Nǎ kū xoo ka'an ni'in —ka'an Jēsúu ni ña.

*Kaka'án Pedru tsí Jesuú ne, ña ña é taxnuu Xuva kō
(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)*

²⁷ Kidáā ne, kué'en Jēsúu ni ña ntini'i ña ñuú kuetsī é ntoo ñuú Cesarea Filipu. Dá kué'en ñá itsi kán né, tsixe'e Jēsúu ña:

—¿Nté ntū ó ntáka'an ñá'a san iñá ko? ¿Xoó ntu ña'a ú, te kuíní ña'a san? —ka'an Jēsúu.

²⁸ Nǎ ntini'i ña ne, ntáka'an ña:

—Íō ñá ne, Juan Bautista nto, ka'an ña. Íō ñá ne, Elia nto, ka'an ña. Íō túku ña ne, ña é ka'án naa Xuva ko nto, ka'an ña —ka'an ñá ntini'i ña.

²⁹ —Ntō'ó ni, ¿xoó ntu ña'a ú, te kuíní nto? —ka'an ña.

—Ntō'o é Cristu ntó, ña táxnuu Xuva kō —ka'án Pedru.

³⁰ Kidáā ne, kaka'an Jēsúu ni ña é ña ku ka'án ña ni ñá'a san xoó ña'a ña.

*Kaka'an Jesuu é kuví ña
(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)*

³¹ Kidáā né, eni ntu'u Jēsúu nañé'e ñá ña ntini'i ñá tsí ña é vèxkúvi ña ñatí ne, da mií e dóo kí'in nuu i é ntō'o ña. Tsí ñatā sán, ni dūtu ñá odo nūú, nī mastrú leí san ne, un ntí' ntí' ñá ña xkuntée iní ña ña ne, ka'ní ña ña, ntá tsi tē kúvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku ña.

³² Kaka'an ntáa ña nuu i sá'a ni ña ntini'i ña. Pedrú ne, kue'en ní'i ña Jēsúu mí xoxo ntáñi í ne, eni ntu'u ña de tíi ña ni ña.

³³ Ntá tsi Jesuú ne, xkokōto ña mi ntáñi ña ntini'i ña, ña nguíi sán ne, de tíi ña nī Pedru, káka'an ña:

—¿Du'xēn! ¿Kiin nteén xion! tsí tú'ūn é kāka'an ní ko ne, xu'u tó'o e ña vá'ā san kakéne. Nǎ te kadē kuení o vatā ó kadē kuení Xuva kō, tsí kadē kuení o vatā ó ntáde kuení ña'a san —ka'an Jēsúu ní Pedru.

³⁴ Kidáā né, kāna Jesuu ña ntini'i ña ni ūn ntí ntí ña'a sán ne, kaka'an ña ni ña:

—Tē xoó ña'a ntio ña é kuntikin ña ko ne, ña kúvi víi ka ña nee iña é ntio mii ña, tsí utén uten é kuntikin ña ko, kuān te kuví ña. ³⁵ Tsí tē xoó ña'a ncho nakakū ña ntuvi iña ña ne, da nākunaá ña ntuvi iña ña. Ntá tsi xoó ña'a é nākunaá ña ntuvi iña ña kuenta iña ko ni kuēnta iña tú'ūn va'á iña Xuva kó ne, nakáku ña ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña nta'a Xúva kō. ³⁶ ¿Mí'i ntū kaidiá'vi é ní'i ko é un ntí'í é ió ñuxiví sa, te nākunaá o nima ko? ³⁷ ¿Nee iña ntu e dóo nuu á'vi i é nadama o ntúvi iña ko? ³⁸ Tē xoó ña'a kuka'an nuu ña kuenta iña ko ní kuenta iña tú'ūn ko mé'ñū ña ntoo ñuxiví sa, ña é ña ntákuinti'xe i, ña kini ntáa sán ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kuka'an nuú ko ñá dí tē naínu u. Tē naínu u ne, nainu ní'í u ánjē, ña e dóo va'a. Kidáā ne, kiní nto tsi dóo ka'nu ú, vatā ó ka'nu uva mii kó, ña tuví e dukún kān —ka'an Jesuu.

9

¹ Jesuú ne, kaka'an xtúku ña:

—Nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntō tsí iō ntō ne, ña kúvi ntó da nté kiní nto tsí Xuva kō né, dóo iō ña é víi ña é kadā kú've ña —ka'an ña.

Dā nádama kúñu Jesuu

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Dā ita ntí'xin iñu ntúvi ne, Jesuú ne, kue'en ní'i ña Pedru, Sántiau ní Juaán san, kué'en ña ūn xuku mí dóo dūkun, mí xoxó ña'a. Ikān né, nādama kúñu Jesuu núu ntuni ñá'a, ña ntini'i ña. ³ Íñi ntú'u kaxi'í nuu doo ña. Ntukui'xín kue'en, e nté uun ña'a ña kuví nakáte ña vatā ó kuí'xin. ⁴ Kidáā né, ntíi díto Elia ní Muísee, ña xi'í nte kidaā, ne, ntatíin ña ní Jesuu. ⁵ Kidáā ne, kaka'án Pedrú san:

—Mastru, ¡ñá tē nté kaa vá'ā o é ntoo ntí ni ntō i'a! Xntāñí nti uní ví'i xó'o vē: uun iña nto, uun iña Muísee, ní ūn iña Élia —ka'an ña.

⁶ Dotō tsí kaka'an ñá, tsi dóo u'vī ñá, ntuni ña. ⁷ Kidáā ne, nákunū ta'án ña vikó san ne, mé'ñū vikó san vé'xi tatsín san é kaka'an:

—Ña sá'a é I'xá mii ko e dóo kakuinimá ko ña. Kini nto é ká'an ña —ka'an tatsín san.

⁸ Ña ntini'i Jesuú san ne, ura í da xkókoto ña ne, ntoko ñu'u mii ntuvi ñá'a san. Da mii sá Jesuu ntítsi ña.

⁹ Dā ntáka ña rki ukú san ne, kaka'an Jesuu ní ña:

—Ñá kú dí ntaa nto ní ñá'a san nuu i é ini nto vevii da nte rkontúví tē xi'í u ne, ntoto xtuku ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi —ka'an ña.

¹⁰ Dukuān ne, ñá ní ká'an ñá ní ñá'a san, ntá tsi tsixe'e ta'an mii ñá, ntáka'an ña:

—¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú ña é kuví ñá ne, dá ntōto xtuku ña? —ka'an ña.

¹¹ Kidáā né, tsixe'e ña Jesuu:

—¿Nté kui ntáka'an ntú mastrú leí san é kuétsi é dí'na Eliá san naxee ña? —ka'an ña.

¹² Jesuú ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntāa ntí'xe i é dí'na Eliá san kí'xi ña vata koo é nātivi iní ña'a san kuétsi ñá, nakuntíkin ñá Xuva kō. Ini nto tsí nte ntúvi dí'na uve na'a Tú'un Xuva ko iña ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi. Uve na'a nté koo nto'o ko ñuxiví a ne, dóo kada xení ña'a san ní ko. ¹³ Ntá tsi kaka'án u ní ntō tsí e kí'xi ntí'xe Eliá san. Ide ña'a san ní ña nee iña é ntio ña, vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō nté koo kuví ní ñá. Kuan ó kúvi ntí'xe —ka'an Jesuu.

Ntavá'a Jesuu uun i'xa é nuu é ña vá'ā nima i

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Dā ntíko koó ña mí ntoo ña ntini'i ña, ña nguú sán ne, iní ña tsí ña te da díi ña'a náta'ká nuu ña ní ñá. Ikān ntāñí mastrú leí san dí, ntatíin nuu ña ní ña ntini'i Jesuu. ¹⁵ Un ntí ntí ña'a san, da íni ña Jesuú ne, koó dā kúdu'va ña. Koó dā ntaínu ña kue'en ña, kuka'an ñá ní ña ntiusi. ¹⁶ Kidáā né, tsixe'e Jesuu ña:

—¿Nee iña ntu ntatíin nuu nto ní ña tsíkan? —ka'an ña.

¹⁷ Uun ña'a, ña nuu ta'an mé'ñū ña'a sán ne, kaka'an ña:

—Mastru, i'a vexní'í ú i'xá ko, tsí e ña vá'ā san káde i é ñí'í. ¹⁸ Da mí'í ká kaika i'xá ko ne, e ña vá'ā san katín i, da kaxé'e ntēe í ñu'u kān. Kakēne tiñú xu'u i. Kanakuíō ne, kanaka'xí ka'ñí

nú'u i di. É dōo kúkā'vi. É kākā'an u ni ña ntini'i ntō é na nakūnu ña é ña vá'ā san, ntá tsi ña ni kuvi vií ña —ka'an úva i'xá san.

¹⁹ Kidāā ne, kaka'an Jēsuu:

—Ña ntā'ví nto, ña'a é ña ntákuinti'xe nto! É títin ntuvi tuví u ni ntō ne, váta kuinti'xe nto ko. ¿Títin ntú ntuvi kutuví ka ú ni ntō da nté kuinti'xe nto ko? Kixni'i nto i'xá san —ka'an Jēsuu.

²⁰ Kidāā ne, xee ní'i ntí'xe ña i'xá san. Dā íni e ña vá'ā san Jesuú ne, íde é xi'i mí i'xá san ne, ntáva ñu'u kán. Dōó itsu'ūn ne, tiñu kéne xu'u i.

²¹ Kidāā né, tsixe'e Jēsuu úva i:

—¿E títin ntu ntuvi kuán ó kakuvi i'xá nto? —ka'an Jēsuu.

Kaka'an úva i'xá san:

—Nté dā ku lú'nti. ²² É dōó ki'in itō nakó'xo nuu é ña vá'ā san i nchú'un kán, nú ntute kán di, é ncho ka'ní i'xá ko. Ntá tsi te kúvi vií nto é ntūvá'a ne, vií nto da xe'é, xntii ntō nti —ka'an úva i.

²³ —¿Mí'i ntū é ña kuvi vií u! tsi te kákuinti'xe o ne, ña túvī nee iña é ña kuvi vií Xuva kō —ka'an Jēsuu.

²⁴ Kidāā ne, un ntii tsi kākā'an úva i'xá san:

—¿Kakuinti'xe ko! ¿Xntii ntō ko é dií ka na kuinti'xe ko! —ka'an ña.

²⁵ Dā íni Jesuú tsi dōó ntánataká nuu ña'a sán ne, de tíi ña nī é ña vá'ā san, kaka'an ña:

—Xō'on, é ña vá'ā é kaden é ñi'i i'xá sa nī é lo'ō dí, xu'u é kadē kú'vé u ne, ká'an u é ntīin nima i'xá san. Ña kúvi nakunúun xtukun nima i —ka'an Jēsuu ni é ña vá'ā san.

²⁶ E ña vá'ā sán ne, kachu'u ntáa. Nākuio i'xá san ne, dā ntíi e ña vá'ā san. I'xá san ne, vata kaa ntíxi kaa. Ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—¿E xí'i i'xá san! —ka'an ña.

²⁷ Ntá tsi Jesuú ne, írkāa ña nta'a i, ntáni'i ña i ne, da nakuntísi.

²⁸ Dá kúkí'vi Jesuú má vi'i kán ne, diin diin tsi tsixe'e ña ntini'i ña ña:

—¿Nté kui ña ni kuvi vií ntu nti é nakūnu nti é ña vá'ā san? —ka'an ña.

²⁹ Kaka'an Jēsuu:

—E ña vá'ā é kuān ntáa sán ne, ña kúvi vīi o é nakūnu o í tē ña ká'an nta'ví o, tē ña kuntoó ixu o di —ka'an ña.

Kaka'an xtúku Jesuú tsi kuví ña
(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Kidāā né, ntāka Jesuú íkán, kue'en ní'i ña ña ntini'i ña. Kué'en ña, itā nti'xin ña ñuú Galilea. Ña ni ntío Jesuú é kūtuni ña'a san mí ntaíka ña.

³¹ Tsi Jesuú ne, kaxé'e ña kuenta é kūtuni ña ntini'i ña nté koo kuví ña:
—Xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, ntuví u kuenta ntá'a ña'a, ña é ká'ní ko. Ntá tsi tē kúvi uni ntúvi xi'í u ne, ntoto xtuku u —ka'an Jēsuu.

³² Ntá tsi ña ntini'i ña ne, ñá nī ñe'e diki ña nee iña é kākā'an ñá, ne, ú'vī ña é tsixe'e ña ña.

¿Xoó ña'a ña e dií ka ka'nu ña'a?
(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Xée ña ñuú Capernau. Dā intóo ña má vi'i kán né, katsixe'e Jēsuu ña ntini'i ña:

—¿Nee iñá ntu ntatíin nto dá vē'xi o itsi kan? —ka'an ña.

³⁴ Ña ntini'i ña ne, diin diin tsi intóo ña; nté uun ña ña ni ká'an ña. Tsi dá vē'xi ña itsi kán ne, ntatíin mii ña xoo é dií ka ka'nu ña'a i. ³⁵ Kidāā ne, katuví da'na Jēsuú ne, kána ña uxuvi ñá'a, ña ntini'i ña, kaka'an ñá ni ña:

—Te iō nto é ncho kodo nuū ntó ne, vií nto ña tuví ata i kán. Vií nto ña ntáde tsiñu iña un ntíi ntíi ña'a san —ka'an ña.

³⁶ Kidāā né, kí'i Jesuú uun i'xá san ne, dā xntítsi ñá i mé'ñu ña ntini'i ña. Káni'i nteé ña i'xá san ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ña:

³⁷ —Xoo é kantuntā'ví ini i i'xá vata kaa sá'a kuenta iñá ko ne, vata tsi te mii ú kantuntā'ví ini ña kó, ni ña táxnūu kó di —ka'an Jēsuu ni ña.

Xoo é ña kainchu'vi í kō ne, kaduku ntée ña kō
(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ Juaán san ne, kaka'an ña:

—Mastru, iní nti uun ña'a, ña é kanakūnu é ña vá'ā san kuenta iña nto. Ntá tsi ña tsikán ne, ñá te ntini'i ña kō. Dukuān ne, ñá ni xē'é nti itsi é kuān koo vií ña —ka'an Juan.

³⁹ Ntá tsi nantiko koó Jesuú, kaká'an ña:

—Ñá ku ká'nté nuu nto é kuān koo vií ña. Te kuēnta iñá ko kade ña nuu i e dōo ka'nu ne, ña kúvi ká'an kīni ña iñá ko. ⁴⁰ Tē xoó ña'a ña kainchu'vi ñá kō

ne, kaduku ntée ña kō. ⁴¹ Nuú é ntaā i é kāká'án u ni ntō. Da xōó ka ña'a, ña é kata'xi ntute é kō'o nto tsí ntántikin ntó ko ne, ní'i ña é vā'á nta'a Xuva kō.

*É ña vii ó é kīni kaa
(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)*

⁴² 'Da xōó ka é kade i é vii i'xa é kākuinti'xe i ko é kīni kaa ne, dii ka vā'ā o iña ñá te kunū'ní nuu xuú dúkun ñā, dá nakuítá nuu ña ña nú ntute ñu'u kán. ⁴³ Te ntā'a nto kade i é vii nto é kīni kaa ne, dii ka vā'ā ó te ka'ntē ntó nta'a nto. Tsí dii ka vā'ā o é kī'in ntó nta'a Xuva kō é ūun tsi nta'a nto, naa i é kī'in nto dô'vi kán nī ntuvi ntá'a nto, tsí ikān kai'xi ñú'ú é ña kantá'va. ⁴⁴ Ikān né, ñá kākukadin é ntaé'xi tintákū san; ntē ña kantá'va ñú'ú san. ⁴⁵ Te dī'in nto kade i é vii nto é kīni kaa ne, dii ka vā'ā o é ka'ntē ntó di. Tsí dii ka vā'ā o é kī'in ntó nta'a Xuva kō é u'ntu nto, naa i é kī'in ntó nī ntuvi dī'in ntó dô'vi kán, mí ña kantá'va ñú'ú san. ⁴⁶ Ikān ne, ñá kākukadin é ntaé'xi tintákū san; ntē ña kantá'va ñú'ú san. ⁴⁷ Te ntuxnūú nto kade i ne, dii ka vā'ā o é tāva nto. Tsí dii ka vā'ā o é kī'in ntó nta'a Xuva kō é ūun tsi ntúxnūú nto, naa i é kī'in nto dô'vi kán nī ntuvi ntúxnūú nto. ⁴⁸ Ikān ne, ñá kākukadin é ntaé'xi tintákū san; ntē ña kantá'va ñú'ú san.

⁴⁹ 'Vatā ó idiá'vi ñi san é ña tívi kúñū é kué'e o doméni iña Xuva kó ne, kuān ó kaidiá'vi nuu i é nto'o kō, vata koo é ña tívi nima kó di. ⁵⁰ Ñi sán ne, vā'ā. Ntá tsi tē ña véñi ka ne, ¿mí'i ntū kaidiá'vi ká i? ¿Nté ntu koo ntuveñi xtúku? Vií nto vata kaa ñi vā'a. Kuenta tsí vii nto é ña nativi nto nima nto. Vá'a koo kuntoo nto ni tā'an nto —ka'an Jesuu ni ña.

10

*Kaka'an Jesuu kuénta iña ña
ntánatsoo mii tā'an
(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)*

¹ Ntāka Jesuu ñuú Capernau, kué'en ña diñi ñuú Judeá dá nté xee ña xio diñi ntute Jordaán san. Ná te da dii ña'á xee xtúku ña, nataká nuu ña mí tuví ña ne, nakuá'a Jēsuu ña vatā xkoó ini ña. ² Kidáā ne, xée ētsin ña fariseú san di é kōto nteé ña Jesuu. Tsixe'e ña ña tē ña xii kaa é naxtuvī mii ñatī san

ñadi'ñā. ³ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—¿Nte ntū ó kaka'an Muísee é vii nto? —ka'an Jēsuu.

Kaka'an ñá fariseú san:

⁴ —Muiseé ne, tā'xi ña itsi é ntavá'a o tūtu iña ñadi'í kō ne, dá kūvi ntii nteé xio ta'an o ni ñadi'í ko —ka'an ña.

⁵ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ña:

—Un vā'a tsi do'o ntō. Dukuān é xntéku kū'vé Muisee é vii nto. ⁶ Ntá tsi ntē dá de kú'vé Xuva ko ñūxivi sa ne, “de kú'vé ñá ñatī ni ñadi'í”. ⁷ “Dukuān ne, xtúvī mii ñatī san uva ña ni di'í ñā vata koo é kuntoo ña ni ñadi'í ñā ne, ⁸ uun tsi kúñū kúvi ña ntuvi ña.” Sá'ā ne, kani tú'un é ñā té uvi ña'á ka ña, tsí uun tsi kúñū kúvi ña ntuvi ña. ⁹ Dukuān né, nēe é teé ta'an Xuva kō ne, ña kúvi nātsoo xio ña'a san —ka'an Jēsuu.

¹⁰ Dá ntōo ña nú vi'i kán né, tsixe'e xtuku ña ntini'i ña nuu i sá'a.

¹¹ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Xoó ña'a é natsoo mii ña ñadi'í ña, dá nātanta'a xtuku ña ne, dōó kinī ó kade ña nuu ñadi'í ña. ¹² O te ñadi'í san naxtuvī mii ña xii ña, dá nātanta'a xtuku ña ni tuku ñatī san ne, divi ña kade ña é kīni kaa nuu xii ña di —ka'an ña.

*Nāxnuu viko Jesuu i'xá kuetsī
(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)*

¹³ Ña'a sán ne, xee ní'i ña i'xá kuetsī nuu Jēsuu vata koo é tīn nta'a ña ī. Ntá tsi ña ntini'i Jēsuú ne, ntáde tíi ña nī ña xee ni'i i'xá i san. ¹⁴ Ntá tsi dá kútuni Jēsuú ne, dōó dutsi kuini ña ni ña ntini'i ña. Kaka'an ñá ni ña:

—Kué'e ntō itsi é na kī'xi i'xá kuetsī san mí tuví u. Ná ku kādí nuu nto itsi é kī'xi; tsí mí kadē kú'vé Xuva kō ne, kaduku ntée ña vata ntáa i'xá kuetsī san. ¹⁵ Nuú é ntaā i é kāká'án u ni ntō tsí te xōo ñá'a é ña kākuinti'xe ña vatā ó de uun i'xa lu'ntí ne, ñá kadūku ntée ña mí kadē kú'vé Xuva kō —ka'an Jēsuu.

¹⁶ Īdo nteé Jesuu i'xá san xe un xé ūn, da tīn nta'a ña ī e nāxnuu viko ña ī.

*Ñatī, ña e dōo kuikā, kaka'an ñá ni
Jēsuu*

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Dā nākaka Jesuu itsi kán é kī'in ña ne, uun ñatī ne, koó da kaxkaīnu ña

xee ña, inchíti ña nūu Jesús, tsíxe'e ña ñā:

—Mastrû, nto'ó e dóo va'á nto, ¿nté ntu koo vií u é nī'í ko ntuvi vā'a iñá ko ntii dañu ntūvi? —ka'an ña.

¹⁸ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Nté kui kaka'an ntun e dóo va'á u? Tsí da mii tsi Xuva kō e dóo va'á ña.

¹⁹ É Inín lei e xtúvi Xuva kō é kākā'an: “Ñá ká'ní o ñā'a; ñá vií o é kini kaa ni ñadī'i; ñá kī'i dú'u ō; ñá dā'ví o ñā'a dovete; ñá kanī nta'ví o ñā'a, ne, na kuiko ñu'u o uva ko ni di'i kō” —ka'an Jesús.

²⁰ Ñatí san ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—Mastru, é un ntī'í lei tsíkan káde ntaa ú nte da ku lú'ntī u —ka'an ña kuiká san. ²¹ Dā íto Jesuú ñá ne, dōó kuinima ñá ña. Kaka'an ña:

—Uun sá nuu i é kākunaá ka: Kuē'én, kunadikon un ntī'í é kāduku ntée o ne, dá kuē'én diu'un i iña ña ntā'ví san. Kidāā ne, ni'í o nee iña é dokuika nti'xé san e dukún kán. Dá ki'xin, kixntikín ko —ka'an Jesús.

²² Ntá tsi dōo ntī'í iní ña é kuān ó kaka'an Jesús. Dōó nta'xa kunú'u ña, tsi dóo lo iña ña e dóo nuu á'vi.

²³ Kidāā né, xkokōto Jesuú, kaká'an ñá ni ña ntini'í ñā:

—¿Ñá tē nté kaa ntii tū'un é kī'in ña kuiká san mí kadē kú've Xuva kō! —ka'an ña.

²⁴ Koó dā kúdu'va ña ntini'í ñā é kuān ó kaka'an ña. Ntá tsi kaka'an xtúku Jesuú:

—Kini nto, i'xá ko, jñá tē nté kaa ntii tū'un é kī'in ñá'a, ña é kakuinima í diu'un san, mí kadē kú've Xuva kō!

²⁵ Díí ka ña ntii tu'un é kī'ví kameú san xavi xiki natēe é kī'in ñá kuiká san mí kadē kú've Xuva kō —ka'an ña.

²⁶ Koó dā kúdana iní ña ntini'í ñā é kuān ó kaka'an ña. Ntátsixe'e tā'an ña:

—Kidāā né, ¿xoó ña'a ntu kuvi vií ña é nākáku ña kuan? —ka'an ña.

²⁷ Íto Jesuú núu ñá ne, dá kakā'an ñá ni ñā:

—Ña'a sán ne, ña kúvi vií ña é nākáku mii ñā. Ntá tsi Xuva kō ne, kuvi vií ña, tsí ña tuví nee iña é ña kuvi vií ña —ka'an ña.

²⁸ Kidāā ne, kaka'an Pedru ni ña:

—Ntī'í ne, tsoo mii ntī'í ntī iñá ntī é vēxntikín ntī nto —ka'an ña.

²⁹ Nantíko kōó Jesuú, kaká'an ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'an u ni ntō: Tē xoó ña'a tsoo mii ña vī'í ña, ení ña, ta'an ña, uva ña, di'i ñā, i'xá ña, o ñū'u ña kuenta iñá ko ni kuēnta iña tū'un va'á san ne, ³⁰ díí díí ka kue'e ní'í ña ñuxiví a é vata kaa vi'í ñá, ení ña, ta'an ña, di'i ñā, i'xá ña, ni ñū'u ña. Ntá tsi dóo nto'o ña di, tsí kada xení ña'a san ni ñā. Ntá tsi tē ntī'í ñuxiví sa ne, ní'í ñā é kuntoo ña ni Xuva ko ntii dañu ntūvi. ³¹ Ntá tsi ña te da díí ña'a, ña e dóo na'nu ña'a vevíí ne, ñá vādá nuu á'vi ká ña kídaā; ña'a, ña é ña vādā nuu á'vi vevíí ne, dōó na'nu ña'a kuvi ña rkontūvi —ka'an Jesús.

Kaka'an xtúku Jesuú tsí kuví ña (Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Kué'en ña itsi kan, kūntáa ña ñuú Jerusaleen. Odo nūú Jesuú ne, áta ña vē'xí ña ntini'í ñā. Koó dā ntákudu'va ña ntini'í ñā san. Dōo ū'ví ña nguú san, ña ntántikin ña. Kidāā ne, xio kue'en ní'í xtuku Jesús ña ntini'í ñā né, dā éni ntu'u ña kākā'an ñá ni ñā nté koo nto'o ña:

³³ —Ntaa o ñuú Jerusaleén ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatí ne, ikan ntāda ña kó kuenta ntá'a dutu ñá odo nūú nī mastrú lei san ne, di'vi ña kākā'an ña é kúví u. Ntada ña kó kuenta ntá'a ña'a, ña é ña te ña Israee. ³⁴ Ña tsíkán ne, kini díí ña kó ne, tī'vi díí ña nuú ko. Kani díín ña ko, dá ká'ní kue'en ñá ko. Kidāā né, tē kúvi uni ntūvi ne, ntoto xtuku u —ka'an Jesús.

Nuu i e íkan Santiau ní Juan (Mt. 20:20-28)

³⁵ Kidāā ne, xée etsin Santiau ní Juan, i'xá Zebedeu, ntáka'an ñá ni Jesús:

—Mastru, vií nto da xe'e, tā'xi nto nee iña é kākán ntī nta'a nto ve —ka'an ña.

³⁶ —¿Nee iñá ntu ntio nto é tā'xi u? —ka'an ña.

³⁷ —Tā'xi nto é kuntōo ntī díñi nto tē xee nto mí kadā kú've nto. Uun ña'ā ntī ne, díñi kua'a nto kutuví ntī; uun ña'ā ntī ne, díñi datsin nto kutuví ntī —ka'an ña.

³⁸ Ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:

—Ñá Iní ntó nee iña é ntaíkan nto. ¿Kūtií ntu nto é dadíi nto'o nto nī kó un ntíí ntíí nuu i é ntō'o ko? —ka'an ña.

39 —Kutii nti, ¿nté kui ña'a? —ka'an Sántiau ní Juaan.

Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Nto'o nti'xe nto vata tsi koo nto'o ko. 40 Ntá tsi é kuntōo nto diñi kua'a ko o diñi datsin kó ne, ña kúvi tā'xi u, tsí mii Uva ko ñni ña xoo é kuntōo i diñi ko —ka'an Jéssuu ni ña.

41 Dā téku ña u'xi ñá'a ká san ne, dōo kúdiin ña ni Sántiau ní Juaan. 42 Kidáa né, kána Jessuu ñá uxuvi ñá'a san, kaka'an ñá ni ña:

—Ini nto tsí ña'a, ña odo nūu iña ña'a, ña é ña te ña Israeé ne, dōo ntáde ka'nu ña kúñu ña. Ña tsiñu i sán ne, dōo ntii ntádē kú'vē ña iña ña'a ña. 43 Ntá tsi ñni ntō ne, ñá te kuan koo vii nto. Tē xoó ña'a ncho vii ka'nu ña ne, kantio é xntii ña ntō un ntíí ntíí nto. 44 Xoó ña'a, ña ncho kodo nūu iña ntó ne, kantio é vii ñá vata kaa ña ntáde tsiñu iña ña nguii san. 45 Nté xū'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, ñá te vē'xi u ñuxiví a é vii ka'nu u, tsí vé'xi ú vata koo é xntii ú ña'a san. Xu'ú ne, vé'xi u e ntá'vi u kuétsi í é ña te da díi ña'a san —ka'an Jéssuu.

Ntāvá'a Jessuu úun ña kuáá, ña nani Bartimeu
(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

46 Kidáa ne, xée ña ñūu é nani Jericoo. Ntáka xtuku Jessuu ni ña ntini'i ña ne, ñá te da díi ña'a ntántikin ña ña. Diñi itsi mí kuē'en ñá ne, tuví uun ña kuáá, kaikan ña diu'un. Bartimeu nani ña, tsí uva ña ne, Timeu nani ña. 47 Dā kútuni ña tsi vé'xi Jessuu, ña ñūu Nazareé san ne, dōo ntii kaka'an ña:

—jō Jessuu, I'xá Davii, ntuntá'ví ini nto ko! —ka'an ña.

48 Ña'a sán ne, dē tíi ña ni ña:

—jDu'xēn! jÑá ku kuān xkoó ka'an! —ka'an ña.

Ntá tsi ña kuáá san ne, da díi díi ka ntii kaka'an ña:

—jō I'xá Davii, ntuntá'ví ini nto ko! —ka'an ña.

49 Íntítsi Jessuu, kaká'an ña:

—Kana nto ña —ka'an ña.

Kana ña ña kuáá san ne, ntáka'an ña ni ña:

—Nāxnuu ka'nu nto iní nto. Nakuntísi nto, tsí kakana ña nto —ka'an ñá'a san ní á ña kuáá san.

50 Kidáa né, xtuví mii ña kútuun ñá ne, náakuntísi ntaa ña, kue'en ña mí ntítsi Jessuu. 51 Dā tsixe'e Jessuu ña:

—¿Nee iña ntu ntio o é víi u iña o? —ka'an ña.

—Mastrû, ntio ko é nāxi'i ntúxnūu ko —ka'an ñá ni Jéssuu.

52 Jessuú ne, kaka'an ñá ni ña:

—Kūnú'un ve. Tsí e kuínti'xe o kó ne, ntuvá'an ve —ka'an Jéssuu.

Ura dú'va tsi i náxi'í ntúxnūu ñá kuáá san ne, dá kuē'en ñá, kuntikān ñá Jessuu mí kuē'en ña.

11

Vé'xi Rei, ntéku ña buru
(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

1 Xée ētsin ña ñūu Jerusaleen, mí ntoo ñūu Befagee ni ñūu Betania má xūku é nani Ōlivu. Jessuú ne, taxnūu ña uvi ña'a ñá ntini'i ña, 2 kaka'an ñá ni ña:

—Kue'en ntó ñūu lu'nti é tuví da'a san. Ura tsí i te kúk'vi nto ikān ne, nani'i nto uun a búru kiti ntee tñn é ntē vata xoó kunteku í ti. Nantuté nto ti ne, kixni'i nto ti í'a. 3 Tē xoó ña'a tsixe'e ña ntō é kuān ó de nto ne, ká'an ntō tsi Tó'o ko kántio ña ti; vevii nantiko koó ñá ti, koo ka'an ntó ni ña —ka'an Jéssuu.

4 Kuē'en ña né, nāni'i ña uun a búru san, ntee tñn ti atá vi'i é tuví itsi kán.

5 Ña ntāñi ikān ne, ntátsixe'e ña:

—¿Nté koo vii nto burú san é kánantuté nto ti? —ka'an ña.

6 Nantíko koó ñá, kaka'an ñá vatā ó kaka'an Jessuu ni ñá ne, xé'e ñá'a san itsi é ká'ñ ni'i ña búru san. 7 Nāxee ni'i ña búru san mí kántétu Jessuu. Xntekū ñá kutuun ña áta tí ne, dā kantéku Jessuu ti. 8 Ñá te da díi ña'a san tsóo ña kutuun ñá itsi kán di. Iō ñá ne, kátsin ña nta utun má kú'u kán ne, tsoo ña itsi kán. 9 Ñá tē nté kaa ña'a odo nuū ñá nuu Jessuú ne, ñá te da díi ña vé'xi ata ñá di. Un ntíí ntíí ña koó dā vantiñi ña ntáka'an ña:

—jDōó ka'nu Xuva kō! jÑá tē nté kaa vá'a o iña ñá vé'xi nta'a Xuva kō! 10 jNa naxnuu viko Xuva kō ña vexkádā kú'vé iña ko, é vii ñá Rei naa úvata ko Dāvii! jDōó ka'nu Xuva kō, ña tuví e dukún kán! —ka'an ña.

11 Xée Jēsuu ñuú Jerusaleén ne, dá kŭkí'vi ña ini ukún ka'nu san. Ito ña un ntí'í é íó iní i kán. Dā kuáá né, ntíi ña, kue'en ña ñuú Betania ni ña uxuvi ñá'a san.

Tun ígū é ña kakíi kiti i
(Mt. 21:18-19)

12 Téváá tsi ntáka ña ñuú Betaniá ne, kakakín Jesuu. 13 Ini ika ña tsí ntitsi uun tun ígū é ūve xuku i. Kŭkóto ntódo ña tē nta'á kiti i. Ntá tsi dá xee ñá ne, da mii xŭku í uve, tsí vata xee ntúvī é kii kiti i. 14 Kidáá né, kaka'an Jēsuu ni tun ígū san:

—Nté uun ito ña koó ka kiti o é ká'xí ña'a san —ka'an ñá ni ūtun san.

Tékú ña ntíni'i ña é kuān ó kaka'an ña.

Dā ntántoo Jesuu ini ukún ka'nu san
(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

15 Nāxee xtúku ña ñuú Jerusaleén ne, kué'en Jēsuu má ūkún ka'nu san. Ikān éni ntu'u ña nakunu ña ña ntádiko ni ña ntáñii ini ukún san. Nantáva ña mesa mí ntoo ña ntánadama diu'ún san ne, nantáva ña sia mí ntoo ña ntádiko palomá san. 16 Ñá ni xé'é ña itsi é kuíta ntí'xin ña'a san má ūkún san tē nee iñá odo ña. 17 Dá kanakuá'a ña ña'a, ña ntoo ini ukún san ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Ñá ntu te uve ná'a nte dí'na é káka'an Xúva kō: “Tsí vi'i kó ne, vi'i mí ka'an ntá'ví ña'a, ña dá mí'í ká ñuu i”, ka'an ña? Ntá tsi ntó'ó ne, vi'i ña dū'u káde nto —ka'an Jēsuu.

18 Dā téku dutu ñá odo nūú nī mas-trú leí san ne, kidáá né, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña Jesuu. Tsí ntaú'vī ñá Jesuu, tsí un ntí'í ntí'í ña'a sán ne, ncho kini ká ña tú'ūn é kanakuá'a Jesuu ña. 19 Ntá tsi dá kuáa ne, Jesuu ni ña ntíni'i ña né, ntáka ña ñuú Jerusaleen.

É kuinti'xe ko Xuva kō
(Mt. 21:20-22)

20 Utén san ne, dá ntíko kōo xtúku ña ni ña ntíni'i ña ne, itā ntí'xin ña mí ntitsi tun ígū san. Iní ña tsí xi'i díi kue'en, un tsi nte dítsin i. 21 Kidáá ne, nánū'ú Pedrú san iní ña é káka'an Jēsúu ne, kaka'an ña:

—Un kaa, Mastru. Divī tun ígū san é ká'an ntée nto i ne, e xi'i díi —ka'an ña.

22 Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kuinti'xe nto Xuva kō. 23 Nuú é ntaā i é káka'an u ni nto: tē xoó ka'an í ni xŭku sá'a: “Kué'en dá'an vé, na kō'xón nuun mé'ñu ntute ñu'u kán”, né, te kaní nima ñá kakuinti'xe ña é kuān koo kuvi ne, kuān koo kuvi ntí'xe. 24 Dukuān ne, kaka'an u ni ntó: nee iñá é káka'an ntó nta'a Xuva kō da ntáka'an ntá'ví nto ne, kuinti'xe nto tsí ni'í ntó ne, ní'í ntí'xe nto. 25 Dā ntáka'an ntá'ví nto ne, te íó xoo é kanāa núu ni'í ntó ne, kada ka'nu iní nto ni ña vata koo é Xuva kō, ñá tuví e dukún kán, kada ka'nu iní ña ni nto kuétsi nto dí. 26 Tsí tē ña kada ka'nú iní nto ni tá'an nto kuétsi ña ne, nté Xuva kō, ña tuví e dukún kán, ña kada ka'nú iní ña ni nto kuétsi nto dí —ka'an Jēsuu.

¿Xoó ntu xé'e i itsi é kuān koo vii Jesuu?

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

27 Kidáá né, nāxee xtúku ña ñuú Jerusaleen. Kaika Jesuu ini ukún ka'nu kán né, ikan tsí xee dútu ñá odo nūú nī mastrú leí ni ñatā sán ne, 28 ntátsixe'e ña Jēsuu:

—¿Xoó ntu kaka'an i é kuān koo vii nto? ¿Xoó ntu tá'xi i itsi é kuān koo vii nto nuu i sá'a? —ka'an ña.

29 Nantíko kōo Jesuu, kaká'an ña:

—Xu'ú ne, ntio kó tsixe'e ú nto dí. Te kŭvi ka'an nto é tsixe'e ú nto ne, dá ká'an u xoo tá'xi i itsi é kade u. 30 ¿Xoó ntu xé'é i itsi Juaán san é nakŭtsi ntute ña ña'a san? ¿O Xuva kō né, o kŭdii ña'a ntú san xé'é ña? Ká'an nto vē —ka'an Jēsuu.

31 Kidáá ne, ntatín nuu mii ña:

—Te ká'an o tsí Xuva kō xé'é ña ña itsi ne, ká'an ña: “¿Nté kui ña ni kuinti'xe nto ña kuan?” koo ka'an ña. 32 ¿Nté koo kuvi te ká'an o tsí ña'a san xé'é ña ña itsi? —ka'an ña.

Tsí ntaú'vī ñá ña'a san, tsí un ntí'í ntí'í ña'a san ntákuinti'xe ña tsí nta'a Xuva kō ni'í ntí'xe Juaán san é kŭvi vii ña. 33 Dukuān ne, nantíko kōo ñá, ntáka'an ña:

—Ñá iní nti —ka'an ña.

Kidáá ne, kaka'an Jēsuu:

—Xu'ú ne, ntē ñá ka'án u di xoo tá'xi i itsi é kuān ó kade u —ka'an Jesús.

12

Kuenta iña ña ntáde tsiñu, ña kini ntáa

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Kidáa né, eni ntu'u Jēsuu ntáa ña nuu i é nañé'e ñá ña'a san:

—Uun ñatíi ne, í'xi ña xo'lo tinti'ō. Édí nuu ña xákū ntíkō diñi i. Uvi ítsi éte nuu ña nú xuu ka'nu san mí kādín núu ña tinti'ō sán ne, dā xntítsi tsiñu ña uun ví'i dūkun mí kunūu ña é víi kuenta xo'lo tinti'ō san.

'Kidáa ne, xé'e ña ñá'a san é na kūntoo taan ña é víi ña kuenta xo'lo tinti'ō sán ne, dā kíi ña, kue'en ñá xio ñuu e dóo ikā. ² Xée ntūvi é tñn ña tinti'ō san. Tō'ó i ne, taxnūu ña uun ña'a ña ntáde tsiñu é nā kínakuídó ña é kāduku ntée ña. ³ Ntá tsi ña ntáde kuentá san ne, ña ni ntío ña nakué'e ña é kāduku ntée tó'lo i. E'ní diñ ñá ña táxnūu tó'lo i san. Nté uun kíi i ña ni xé'e ña é kuní'i ña é kūvi iña tó'lo ñá; da mii ntá'a ña kunú'u ña. ⁴ Kidáa né, taxnūu xtuku tó'lo i san uun ñá'a ka ña ntáde tsiñu san. Ntá tsi ña ntáde kuentá san ne, ntuku kui'i ñá diki ña táxnūu ña. Dōo dé xení ña ni ñá. ⁵ Tō'ó i san ne, taxnūu xtuku ña uun ña'a ká ña. Ntá tsi é'ni kue'en ñá ña. Kidáa ne, ñá te da dii ña ntáde tsiñu san táxnūu ká ña. Iō ña ne, e'ní diñ ñá ña. Iō ña ne, e'ní kue'en ñá ña.

⁶ 'Koó da ūun sá ña ntoo ña: divi i'xá mii ña e dóo kakuinima ña. Kidáa né, taxnūu ña i'xá ña. Kuiní ña tsí te kuiko ñu'u ña'a san i'xá ña. ⁷ Ntá tsi ña ntáde kuentá san ne, ntánatín ña: “Ña sá'á ne, i'xa tó'lo i, ña é nākunteé nta'a i tē xi'i ña. Kíká'ni o ñá ne, kidáa ne, kuvi iña ko un ntí'í é iō iña ña”, ka'an ña. ⁸ Tñn ña ña, da é'ni kue'en ñá ña, dā ínakuido káva ña ña ata xákū san —ka'an Jesús.

⁹ Kidáa ne, katsixe'e Jēsuu:

—¿Nté koo vii tó'lo i san ve? Mii ña kī'in ñá ve, ka'ní ntí'i ña ña ntáde kuenta xo'lo tinti'ō san, dá nakué'e ña tuku ña'a, ña é víi kuenta.

¹⁰ 'Ntō'ó ni, ¿vāta nakua'a ntu nto Tú'un Xuva kō? Tsí kaka'an:

Xūu é nāntii ní'ni ña xntítsi ví'i sán ne, divi é kūvi xuu núu i.

¹¹ Sá'a dé kú've Xuva kō é kōo ne,

ñá tē nté kaa vá'ā ó, kuiní nti.

Kuān ó uve na'a nte di'na Tú'un Xuva kō —ka'an Jesús.

¹² Ña tsiñu i sán ne, kūtuni ña tsí divi kuēnta iña ñá é kāntáa ña nuu i sá'a. Ntukū nuu iní ña nté koo vii ña é tñn ña Jesús. Ntá tsi u'ví ña ña'a sán ne, xnuu mii ña Jēsuu, kué'en ña.

Katsixe'e ña kuēnta iñá diu'un xōo
(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Kidáa ne, táxnūu ña'a san ña fariseu ni ña ntántikin rei Heródē san mí tuví Jesús. Ncho vii ña vata koo é ká'an Jesús nuu i e dóo xíi kaa, vata koo é nāni'i itsi ña nté koo dá'vi ña ña dovete. ¹⁴ Xée ñá mí tuví Jesuú ne, ntáka'an ñá ni ñá:

—Mastru, iní nti tsí kaka'an nto é nuu é ntaā i. Iní nti tsí dadíi tsi kaiko ñu'u ntō un ntí'í ntí'í ña'a, dadíi tsi kade nto ni ña, kuān te nta'ví ña, kuān te kuika ña. Kanañé'e ntó nti é nuu é ntaā í vata ō xtúví Xuva ko iñá nti. ¿Vá'á ntu ō é ntá'vi ō diu'un xōo san nta'a ña tsiñu i san, ō ña'a, te kuiní nto? ¿Ntá'vi ntu ō né, ō ña ntá'vi ō? —ka'an ñá, tsixe'e ña ñá.

¹⁵ Jesuú ne, kūtuni ña tsí da ntaéni dikí ña ña. Kaka'an ñá ni ñá:

—¿Nté kui ntaíto nteé ntu nto ko? Tā'xi nto uun diu'un kui'xín san, na kōto nteé u —ka'an ña.

¹⁶ Xé'e ña ñá ne, da tsixe'e Jēsuu ña:

—¿Xoó ntu diki i é ntéé diu'un sá'a? ¿Xoó ntu divi í e nteé na'a? —ka'an ña.

—Díkí Césa ni divi ña —ka'an ña.

¹⁷ Kidáa ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Vá'a ō é nakué'e o ntá'a ña tsiñu na'nu i nee iña é kāduku ntée ña ne, vá'a ō é nakué'e o nta'a Xuva kō nee iña é kāduku ntée ña di —ka'an ña.

Koó dā kúdu'va ña'a san e dóo ini Jesús nté koo nantiko ko ña é káka'an ña.

Nantíko kōo Jesús e tsixe'e ña saduceú san

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Xéé ña saduceú san di. Ña sá'á ne, ñá tē ntákuinti'xe ña tē ntántoto ña xilí san. Da ntaéni dikí ña Jesús, ntáka'an ña:

¹⁹ —Mastrú, uve na'a mí kakā'an Muísee nté koo vii o tē xi'í ení kō. Tē xi'í ñá ne, ítuví mii ñadí'í ña ne, ña ni xí'ó i'xá ña ne, nātánta'a ení ña ni ñadí'í kíi san vata koo é na kōo i'xá ña iña ení

ña. ²⁰ Uun ito ne, xío ū'xe ení ña. I'xá nuu í san ne, tánta'a ña. Dā xi'i ñá ne, vata kōó i'xá ña. ²¹ Ení ña, ña é kuvi ūví san ne, tanta'a ña ni ñadĩ'i kii san. Dā xi'i ñá di ne, vata kōó i'xá ña. Ení ña, ña é kuvi ūní san ne, kuan tsi ō kúvi ni ñá di. ²² Kidáā ne, é un é un ña tánta'a ña ni ñadĩ'i san. Dā kúvi ne, xi'i ña nti'i ū'xe ñá'a ña ne, nté uun i'xá ña ña ni xío. Kidáā ne, xi'i ñadĩ'i kii san di. ²³ Tē ntóto ña xi'í san ne, ¿xóó ntu ñadĩ'i i kuvi ña? Tsí un nti'i ña u'xe ñá'a san e tánta'a ña ni ñá —ka'an ña.

²⁴ Dá kakā'an Jēsuu ni ña:

—Ñá vā'á ō e ntádē kuení nto, tsi ñá ini nto nté o uve na'a Tú'un Xuva kō ne, ñá ini nto tsi dóo ūo é vīi Xuva kō. ²⁵ Dá ntóto ña xi'í san ne, ñá nātánta'a ká ñatīi san. Ña xoxó ka é kué'é i itsi é tanta'a ñadĩ'i san di. Tsí kuntoo ña vatā ó ntántoo ánjē san e dukún kán. ²⁶ Kuenta iña i e ntóto ña xi'í san ne, ¿vata nakua'a ntu nto tutu e xtúví Muiseé san, mí uve na'a iña xuku é kai'xi? Ikan kākā'an Xúva ko ni Muisee: “Xu'ú ne, Xuva uvata ika nto Ábraan ni Ísaa ni Jácoo”, ka'an ña. ²⁷ Xuva kō ne, ñá te Xuvā ñá xi'í san, tsí Xuvā ñá ntantito san. Dukuān né, kúdii dovete ntákuinti'xe nto —ka'an Jēsuu.

Tū'un é dii ka ka'nu
(Mt. 22:34-40)

²⁸ Xée ūun mastrú leí ne, tēkú ña é kākā'an Jēsuu ni ñá saduceú san. Iní ña tsi dóo vā'á ó kaka'an Jēsuu é kanantiko kōo ña. Tsixe'e mastrú leí san di:

—¿Neé ntu tú'un e tá'xi Xuva kō é dii ka ka'nu é káda ntaa o? —ka'an ñá, tsixe'e ñá.

²⁹ Nantíko kōó Jēsuu, kaká'an ña:

—É kuvi ūun sán ne: “Kiní nto, ña Israee: uun tsi Xuva kō e dóo ka'nu ña. ³⁰ Kuinima ntó Xuva ko kanī nima ntó, kanī é tduiña nto, kanī ū'xen dikí nto. Nī kué'en ini nto kunuu ini ntó ña.” ³¹ É kuvi ūví san ne: “Kuinima ntó ta'an nto vata tsi ó kakuinima ntó kúñu mii ntó.” Ña túví ká xtuku é kadā kú've é vata kaa sá'a —ka'an Jēsuu.

³² Kaka'an mastrú leí san:

—Ntáa nti'xe, Mastru. Nuu é ntaa i é kākā'an nto, tsi ūun tsi Xuva kō. Xoxó ka xtúku Xuva kō, tsí mii tsi ña.

³³ Na kuinima kó ña kanī nima kó, kanī ū'xen dikí ko, nī kué'en ini kō ne, na kuinima kó ta'an ko vata tsi ó kakuinima kó kúñu mii kō. Tē kada ntaa o sá'a ne, dii ka kaidiá'vi é un nti' nti' doméni é ká'mi o nú nāa kan iña Xuva ko, o da neé ka doméni é kué'é o ñá —ka'an ña.

³⁴ Iní Jēsuu tsi dóo vā'á ó nantiko kōo ña ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Ña íka tsi túví nto mí kadē kú've Xuva kō —ka'an ña.

Kidáā ne, nté uun xoxo ni tsixe'e ká i Jēsuu.

¿Xóó ntu i'xá nti'xe i Cristu?
(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Dá kanakuā'a ká Jēsuu ña'a san má ūkún ka'nu kán né, kaka'an ñá ni ñá:

—¿Nté kui ntáka'an ntu mastrú leí san tsí ña é taxnuu Xuva kō é kuvi ña Cristú ne, i'xa íka rei Dāvii ña? ³⁶ Tsí nte dí'na kaka'an Dávii san vata ō nañé'e Espiritú Sántu san ña:

Kaka'an Xúva ko nī Tó'ō ko:

“Kutúvín diñi kua'a ko

da nté kúvi tsoo ú ña ntaínchu'vi ō nú xē'e o”, ka'an Xúva kō,

ka'an Dávii. ³⁷ ¿Nté ō ntu é Cristú san ne, i'xá ika Dāvii kúvi ña? Tsí mii Dávii san kaka'an ñá tsi Tó'o ñá kúvi ña —ka'an Jēsuu.

Ñá te da dii ña'a san dóo xkúntee ini ña é kīni ña tú'un é kākā'an Jēsuu.

Katsi'i kuétsi Jēsuu mastrú leí san
(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Jēsuú ne, dá kanakuā'a ña ña'a sán ne, kaka'an ña:

—Koto xnto mastrú lei, ñá e dóo na'nu ncho vii san. Dōó xkúntee ini ña du'nu nani da ntaíka ña itsi kán. Dōó ntio ña é kuiko ñu'u ñá'a san ña, é ká'an ñá ntiusi ní ña núu ña'a san nu á'vi kán. ³⁹ Má ūkún kán dí ne, dōó ntio ña é kúntōo ña nte nuu i kan. Tē xee ñá viko sán ne, dōó ntio ña é nī'i kúntōo ña mí'i e dii ka vā'á o. ⁴⁰ Ntaéni ntá'vi ña ñadĩ'i kii san vata koo é naki'i ña un tsi nte ví'i ña. Dōó na'a ntáka'an ntá'vi ña, vata koo é kadā kuení ña'a san tsi dóo va'á ña'a ña. Ntá tsi ña sá'a ne, dii ka kue'e ní'i ña é nto'o ña nta'a Xuva kō —ka'an ña.

Kuenta iña diu'un é xé'é ñadĩ'i kii san
(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Tuví Jesuu má ūkún kán ne, tuví nteē ña etún diu'un mí ntátsu'un ña'a san. Kaito ntee ña nté o de ña'a san é ntátsu'un ña diu'un. Ini ña tsí ña kuiká san ne, ñá tē nté kaa diu'un ntáxe'é ña. ⁴² Kidáa ne, vé'xi uun ñadĩ'i kii san ne, xnūu ña uvi kúdii á diu'un kuetsí san e dóo xuvi nuu á'vi. ⁴³ Kidáa né, kána Jesuu ña ntini'i ña ne, kaka'an ña ni ña:

—Nuu é ntaā i é kaka'an u ni ntō: Tsí ñadĩ'i kii sá'á ne, dii ka nuu á'vi é xē'é ña é ūn ntĩ ntĩ ña nguū san e ntátsu'un ña diu'un ña ini etún san. ⁴⁴ Tsí ña nguū sán ne, dóo ió iña ña ne, kúdii diu'un é kántoo e ntáxe'é ña. Ntá tsi ñadĩ'i kii san ne, kuān té ña te neé ió iña ña ne, nĩ kué'en ini ña xē'é ña un ntĩ i é ió iña ña —ka'an Jesuu.

13

Kaka'an Jesuu tsí nantatsin xúkūn ka'nu san

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Dā ntáka Jesuu má ūkún ka'nu kán ne, kaka'an ūn ña ntini'i ña:

—¡Un kaa dii xuú san, Mastru! ¡Ñá te da kúdii! ¡Xúkūn san di! ¡Ñá tē nté kaa vá'ā o! —ka'an ña.

² Kaka'an Jesuu:

—Koto vá'a nto xúkūn e dóo vá'ā ó san, é ña te da kúdii. Ntá tsi vé'xi ntuvi é nantatsin kue'en. Nté uun ká xuu ña kodo nti'i tá'an ka kidaā —ka'an ña.

Kaka'an Jesuu nté koo kuvi di'na dá ntĩ'i ñuxivi

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Dā itúvi Jesuu tĩ'i i é nani Ōlivú ne, dóo dīto tuví xúkūn san. Pedru, Sántiau, Juaan, ni Andréé ne, xée ētsin ña nuu Jesuu, ntáka'an xu'ú ña ni ña, tsixe'e ña ña:

⁴ —Ká'an nto vē amá kuān koo kuvi é kaka'an nto. ¿Neé ntu nuu i é tā'xi Xúva kō é na kūtuní nti tē xee úra i é kúvi? —ka'an ñá, tsixe'e ña.

⁵ Kidáa né, eni ntu'u Jesuu kaká'an ñá ni ña:

—Kuenta tsí vii nto é ña kaní nta'vi nté uun ña'a san nto. ⁶ Tsi dóo titín ña'a kí'xi ña é vata te xū'ú ne, ká'an ña: “Xu'u é Cristú u”, koo ka'an ña. Dóo titín ña'a san kaní nta'vi ña ña.

⁷ Tē kútuni nto tsí kakuvi du'xén da ntátekú nto tsi ntáka'an ñá'a san iña

du'xén ne, ñá ku u'vī nto. Tsi kuétsi é kuān koo kuvi, ntá tsi vata xee tá'an ntuvi é ntĩ'i ñuxivi sa. ⁸ Tsí uun ñuú san ne, nāá ni tūku ñuu. Uun rei ne, naā ñá ni tūku rei san. Dóo kí'in itsi ñuú san ne, táan; kutama ñá'a sán di. Tē kúvī sá'ā né, dā ve nuu i é iñi ntu'u é ntō'o ña'a, ña ntoo ñuxivi sa.

⁹ 'Ntō'ó ne, kuenta tsí vii nto. Tsi ña'a sán ne, ntada ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu i sán ne, ka'ní diin ñá nto má vi'i mi ntánataká nuu ña Israeé san. Nuu ña tsiñu na'nu i, nuu rei san kuntāñi me'ñū ntó di vata koo é ká'an nto nté kui ntántikin ntó ko. ¹⁰ Di'na dá ntĩ'i ñuxivi sa ne, kí'in ñá'a, kíká'an ntódo ña tú'ūn va'á san dá kaní ká'nu ñuxivi san. ¹¹ Te tññ ña nto ne, ntada ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu i sán ne, ñá ku kadā kuení nto nté koo ka'an nto. Tsí ta'xi Xuva kō é ká'an ntó tē xee úra i é ká'an nto. Ná te kene mii ntó é ká'an nto, tsí Espíritū Sántū san ta'xi ña tú'ūn é ká'an nto. ¹² Kidáa né, ñatí san ne, ntada ña ení mii ña kuēnta ntá'a ña tsiñu i é ka'ní ñá ña. Uva i'xá san ne, ntada ña i'xá ña kuenta ntá'a ña di. I'xá san ne, tsi'i kuétsi uva i ni di'i i ne, ntada ña kuenta ntá'a ña tsiñu i di é ka'ní ñá ña. ¹³ Ná ntio kue'en ñá'a san nto, ntá tsi tē xoo é ña xtuví mii i é kuinti'xe i kó dā nté ntĩ'i ntuvi iña ñá ne, nakáku ña.

¹⁴ Tē íni nto tsi é ntĩtsi nuu i é kīni kaa san má ūkún ka'nu kán mí'i e dóo xii kaa ne, ntō'o é ntoo nto ñuú Judeá ne, kunu nto kue'en ntó, kukūntoó xu'ū ntó ata uku kan. ¹⁵ Tē xoó ña'a tuví da'na ña ata vi'i ña kan kidaā ne, ñá ku ntĩ'vi ña má vi'i kán e kínakí'i ña iña ña. ¹⁶ Tē xoó ña'a nuu ña matú ña kán ne, ñá ku nū'u ña e kínantúku ña kutuun ña é kí'in ni'i ña. ¹⁷ ¡Ntā'vi ide ñádĩ'i, ña é ñū'u i'xá i! ¡Ntā'vi ide ñádĩ'i, ña é kanatsĩtsi i'xá i kidaā! ¹⁸ Kákan nto nta'a Xuva kō é ña kuan kōo kúvi dá ntūvi ví'xin. ¹⁹ Tsi kidaā né, un vá'a tsi nto'o ña'a. Un tsi nte dá de kú've Xuva ko ñuxivi sa ne, vata ntó'o ñá'a san vata koo nto'o ña ntuvi tsikan. Ntē ña kuan koo ntó'o xtuku ña'a san é kuān koo nto'o ña. ²⁰ Tē dí ña ni dé kú've Xuva kō é ntudutsi ntūvi tsikán ne, nté uun ña'a ña nakáku ña. Ntá tsi ntadutsi ña ntuvi tsikan kuenta iña ñá'a san, ña e dóo kakuinima Xúva kō, ña é nakaxnúu ña é kúvi i'xá ña.

21 'Kidáā né, tē xoó ka'an í ni ntō: “¡Koto nto! ¡Ikān tuví Cristu!”, ne, ñá ku kuinti'xe nto é kākā'an ñá naa Xuva ko. 22 Tsí iō ñá'a, ña é kī'xi kídaā ne, ká'an ñā é Cristu ña. Ká'an ñā tsí kaka'an ñá naa Xuva ko. Vií ña nuu i e dóo na'nu ne, vií ña nuu i e dóo va'a. Ntá tsi da ntaéni nta'ví ña ña'a san. Tē dí kuví vií ña ne, un tsi nte ña nakaxnúu Xuva kō kaní nta'ví ña ña. 23 Kuenta tsí vií nto. Dukuān é dī'na kaka'án u ni nto ūn ntíí ntíí nuu i sá'ā nté koo kúvi.

Kaka'an Jéssu tsí nainu xtúku ña ñuxiví a

(Mt. 24:29-35,42,44; Lc. 21:25-36)

24 'Kidáā ne, rkontúví e dóo nto'o ña'a, ña ntoo ñuxiví a ne, kuneé ngántii, kuneé xoo. 25 Kó'xo kīmi é ūve e dukún kán dí ne, kantá nuu e dukún kán. 26 Xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, nainú u me'ñú vikó san. Kidáā ne, un ntíí ntíí ña'a san kiní ña tsi dóo ka'nu ú ne, dōó ió ko é vīí u é un ntí'í. 27 Kidáā né, taxnúu u ánjē é nākuido ña un ntíí ntíí ña'a, ña é nākaxnúu u. Dā mí'í ká ñuxiví sa mí ntoo ña un tsi nte e dukún kán nakuído ánjē san ña.

28 'Koto nto nté o de tun ígū san. Te ūte nta'a i é da ve kantika xúku í ne, ini o tsí dokó sa xee ntuví ka'ni san. 29 Kuan kōo dí, tē ntaíní nto tsi é kakūvi un ntíí ntíí nuu i sá'ā é kākā'án u ni ntō vevii ne, kutuni nto tsi dóko sá xee ntúvī é nainú u ñuxiví a. 30 Átā xi'í xnto túvi u. Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntō, tsí kuintā é un ntí'í é kākā'án u ni nto dī'na dá ntí'í ntuví iña ñá ntoo ñuxiví sa vevii. 31 Kuān te ntí'í ñuxiví sa nī e dukún kán ne, ntá tsi tú'ūn é kākā'án u ni ntō ne, ña ntí'í.

32 'Ntá tsi xoxó ini í nee ntúvi ō neé ura kúntaa é kākā'án u; nté uun ánjē, ña ntoo e dukún kan, nté xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, ñá íni u; mii tsi Uvā ko é ini ña.

33 'Dukuān ne, koto vá'a nto. Na kōo tú've nto, tsi ñá ini nto amá xee ntúvi tsikan. 34 Sá'ā né, vata kaa uun ñatíí, ña é tūví tu've e dóo ika kī'in ñá, ne, xtuví ñá vi'í ña nta'a ña ntáde tsiñu iña ña. Ká'an ña nī é un é un ña ntáde tsiñu iña ña nté koo vií ña ne, xtuví ñá uun ña'a, ña é kōto xi'í ña. 35 Ntō'ó ne, koto vá'a nto dī, tsí ñá ini nto neé ura nainú u: tē kuaa va'á ne, o dava ñūu, o ura í

tē kána lí'xi, o tē tuví va'a. 36 Tē ntákidi dúkuan ntō ne, da nee iní ntó nainú u. 37 Ntá tsi nuu i é kākā'án u ni ntō ne, kaka'án u ni ūn ntíí ntíí ña'a san: ¡Kuntitō nto! ¡Ñá kū xkúkidi naá nto! —ka'an Jéssu.

14

Ntukū nuu iní ña'a san nté koo ka'ni ña Jéssu

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 Kakunaá ka uvi ntúvi dá xēe viko da ntánaka'an ña nté ō nakáku Xuva kō ña Israeé san ñuú Egítō. Kidáā ne, ñá ká'xi ña tañú'ū é kadāka ú'xen iā. Tō'ó dutu ní mastrú leí san ne, ntukū nuu iní ña nté koo vií ña é diin diin tsi tñn ña Jéssu é ka'ni ñá ña. 2 Ntatíin mii ñā:

—Ñā tñn o ña ntūvi viko san, vata koo é ña kudíin ña'a san —ka'an ña.

Uun ñadí'í da'ví ña cho'o vîdin díki Jéssu

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

3 Tuví Jéssu ñuú Betania nú vi'í Sīmuun, ña é nako'xo kúñu í kídaā. Dá ntōo ña, ntaé'xi ña ne, xēe uun ñadí'í, ni'í ña uun xuxu e kúvi xuu mí nuu cho'o vîdin e dóo nuu á'vi. Ta'vi ña xu'ū i ne, dá'vi ntí'í ña cho'o vîdín san díki Jéssu. 4 Dā íni ña ntoo sán ne, dōó dutsi kuiní ña. Ntatíin mii ñā:

—¿Nté kui natívi ntú ña cho'o vîdín sa? 5 Díí ka vá'ā ó tē dí ni nadiko ñā ne, ní'í ña te ūní sientu, dá kué'é ña ña ntā'vi —ka'an ña.

Dōó dutsi kuiní ña ni ñadí'í san.

6 Ntá tsi Jéssu ne, kaka'an ña:

—Koo mii nto ñā. ¿Nté kui ntánatekū du'xen ntu nto ña? Dōo vá'ā ó de ña nī ko. 7 Nguentúvi ntoo ní'í nto ña ntā'ví san ne, amá ntio nto ne, kuví xntii nto ñā. Ntá tsi xu'ú ne, ña ná'ā ká kutúví u ni ntō. 8 Ñadí'í sa'á ne, íde ña é kúvi vií ña. Dá'vi ñā kó cho'o vîdín san dī'na dá kuntu'xi u. 9 Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Dā mí'í ká kī'in ñá'a é kika'an ntódo ña tú'ūn va'á san iña Xuva ko dá kaní ñuxiví sa ne, ká'an ña é kuān nte vá'ā o dé ñadí'í san nī kó ne, naka'an ñā'a san ña.

Dā diko Júdā san Jéssu

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

10 Uun ña ntini'í Jéssu, ñá naní Júda Scārioté ne, kué'en ñā mí ntoo tó'ō

dutú san ne, tíin ña ni ñā nté koo víi ña é diko ña Jēsuu. ¹¹ Dā téku tó'ō dutú san é kākā'an Jūdā né, dōó diní ña. Xé'e ñā xu'u ña e ntá'vi ña ña te kuvi víi ña. Jūdā sán ne, ntukū nuu iní ña nté koo víi ña é diko ña Jēsuu.

Dā é'xi Jesuu ni ña ntini'i ñā

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹² Kidāā ne, xée ntūvi é kii viko da ka'xi ña tañú'ū é ña kadáka u'xen iā, ntuvi da ntaé'ni ña i'xá le'ntú san é ká'xí ña iña vikó san. Ntáka'an ñā ntini'i Jēsuu ni ña:

—¿Mí'i ntū ntio nto é kīkavá'a nti é ká'xi o vikó san? —ka'an ñā, tsixe'e ñā.

¹³ Kidāā né, teé tsiñu Jesuu úvi ñá'a, ña ntini'i ñā ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Kue'en ntó má ñūú san. Tē xee ntó ikān ne, ta'an nto uun ñatíi, ña ni'i xoó ntute sán ne, kuntikin ntó ña. ¹⁴ Neé vi'i mí kī'ví ña ne, ká'an nto nī tó'o ví'i san: “Kaka'an Mástrú nti: ¿Mí'i ntū má vi'i kuntōo ntí ni ña ntini'i nti é ká'xí nti iña vikó san?”, koo ka'an nto.

¹⁵ Kidāā né, nañē'e ñā nto uun má vi'i ká'nu iní vi'i dūkún san. É iō tu've, ikān ne, kavá'a nto é ká'xi o iña vikó san —ka'an Jēsuu.

¹⁶ Kué'en ña ntini'i ñā ne, xée ña ñūú Jerusaleen. Nāni'i nti'xe ñā vatā ó kaka'an Jēsuú ne, ikān de vá'a ña é ká'xí ñā.

¹⁷ Dā kuáā ne, xée Jēsuu ni uxuvi ñá'a ña ntini'i ñā. ¹⁸ Dā intóo ña ntaé'xi ñā ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Uun ña'a nto, ña é kaé'xí dadii nto nī kó vevíi ne, diko ntō ko —ka'an Jēsuu.

¹⁹ Kūnta'xa iní ña ntini'i ñā kidaā ne, é un é un ña tsixe'e ña Jēsuu:

—¿Vá xu'ú ntu u? —ka'an ñā, tsixe'e ñā.

²⁰ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Uxúvi ñá'a nto ntaé'xi dadii nto nī ko. Uun tsi ko'o kaexnúu ú nī ña dikó ko. ²¹ Tsí xu'u é vèxkúvi ú ñatíi ne, kuntaá vatā tsí ó uve na'a nte dí'na. Ntá tsi nta'vi idé ña sá'á, ña dikó ko. Díi ka vá'ā ó tē dí ña ni kaku ña —ka'an Jēsuu.

²² Dā ntaé'xi ñā ne, kī'i Jesuu tañú'ū san. Nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva

kō né, kātsin dava ña tañú'ū sán ne, xé'e ña ña ntini'i ñā, kaka'an ña:

—Kī'i nto sá'ā, tsi kúñū ko —ka'an ñā.

²³ Kidāā né, kī'i ña e'xin é ñū'u ntute tinti'o. Di'na nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō né, dā xe'é ña é kō'o un ntíi ntíi ña ntini'i ñā. ²⁴ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Sá'ā é niñi ko é kāti ú kuenta iña ñā te da díi ñá'a san, vatā ó xtúvi Xuva kō da tá'xi ña xu'u ña kuenta iña núu i é xee é víi ña. ²⁵ Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Ña kó'ō ká u ntute tinti'ó san da nté ntūvi é kō'o ú ntute tinti'o xee san mí kadē kú've Xuva kō —ka'an Jēsuu.

Kaka'an Jēsuu tsí ka'án Pedru é ñā ini ñā ñā

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Dā kúvi íta ña nchu'un Xúva kō ne, kué'en ña ūun tí'i i é nani Ōlivu. ²⁷ Ikān ne, kaka'an Jēsuu ni ña ntini'i ñā:

—Un ntíi ntíi ntó xtuví mii ntó ko ve, vatā tsí ó uve na'a kaka'an: “Ka'ni u paxtú san ne, da mí'i ká kunu á le'ntú san”, ka'an. ²⁸ Ntá tsi tē ntóto xtuku ú ne, di'na ú kí'ín ú ñūú Galilea é divi ntō —ka'an ña.

²⁹ Kaka'án Pedru ni ña:

—Kuān te un ntíi ntíi ñā xtuví mii ña nto, xu'ú ne, ñā xtuví mii ú nto —ka'an ña.

³⁰ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ō: Niñú sá'a, di'na dá kána lí'xí san uvi íto ne, úni íto ka'an tsí ña inín ko —ka'an Jēsuu.

³¹ Dā díi díi ka ntii kaka'án Pedru:

—¡Ñá'a ni san! Kuān te kuví u ni ntō ne, ñā ká'án u é ñá iní ú nto —ka'an ña.

Kuan ō ka'an un ntíi ntíi ña ntini'i ñā di.

Kaka'an ntá'vi Jesuu má utun Getsemānii

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Kué'en Jēsuu ni ña ntini'i ñā uun itsi é nani Getsemānii. Kaka'an ña:

—Kuntoo nto i'a, nīi dukuan na kí'ín u da'a kán, kika'an ntá'vi u —ka'an ña.

³³ Da mii tsí Pedru, Sántiau ní Juaán san kue'en ní'i ña. Kidāā né, dōo u'vi kakúvi nima Jēsuu; dōo kúnta'xa iní ña. ³⁴ Kaka'an ñā ni ñā:

—Vevii ntika nimá ko dontíni. Dóko sá kúvi ú donta'xa. Kuntōo nto i'a ne, ñá ku xkukídi nto —ka'an ña.

³⁵ Kué'ēn ká Jesuu ún siin ne, nákūtíntei ña ñu'u kán. Íkan ña nta'a Xuva ko te kúvi ne, ña kóo ura í e dóo nto'o ña. ³⁶ Kaka'an ña:

—Uvā, uva miī ko, kuvi viī nto un ntí'í. Tā'xi nto é ña kuan kōo ntó'o ko. Ntá tsi ña te vata kaa é ntio miī ko, tsí vata kaa é ntio miī nto —ka'an ña. ³⁷ Nāxee ña mí ntoo ña uni ñá'a san ne, ntákidi ña. Kidáā ne, kaka'an ñá ni Pedru:

—Simuun Pedru, ¿nté kui kakidin ntun? ¿Nté uun ura ñá ni kutiin ntun kuntitón nī ko? ³⁸ Kuntitō xnto. Kákan nto nta'a Xuva kō é ña kó'xo nto nuu i é kīni kaa. Kuān te ntio nto é viī nto é vā'á ne, ña kúvī, tsí e kuíni kúñu ntō é viī nto é kīni kaa —ka'an Jēsuu ni ña.

³⁹ Kué'en xtúku Jesuu, kúka'an ntá'ví ña ni Xuva kō né, kuan tsí ó kaka'an ñá vata tsí ó kaka'an ña dá ká'an dí'na ña. ⁴⁰ Dā nāxee xtúku ña ne, ntákidi xtúku ña, tsí dóo tavī ñá ma'na. Nā ni kutūni inī ña nté koo ka'an ñá ni Jēsuu. ⁴¹ É kúvi uni íto kue'en Jēsuu, kúka'an ntá'ví ña, ne, dā nāxee xtúku ña ne, kaka'an ña:

—¿Ntákidi dúkuan ntu ntō? ¿Ntoo da'na ntu nto dí? Xée o tsí kukidi nto ve, tsí e xée ura í é ntuvī ú kuenta ntá'a ña kini ntáa, ñá u é vēxkúvi ú ñatīi. ⁴² Nakuntáñī nto, kí'in o vē, tsí e vé'xi ña dikó ko —ka'an ña.

Dā tñn ña Jesuu

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-17)

⁴³ Dá kakā'an dúkuan Jesuu ne, xée Júdā, uun ña'a ñá uxuvi ñá'a ña ntini'í ña. Nā te da dīi ñá'a san nteka ña. Odo ñá káa, odo ña útun. Tō'ó dutú nī mastrú leí ni ñatā sán ne, taxnūu ña ña'a san. ⁴⁴ Júdā sán ne, nté dī'na tīn ña nī tó'ō dutú san:

—Xoó ña'a é ká'xi ú xu'u i ne, é ñá ña. Tīn nto ña, kunteka vá'a nto ña —ka'an ña.

⁴⁵ Dā xee Júdā sán ne, ura tsí i kué'en ña mí ntitsí Jesuu, ká'an ñá ni ña:

—¡Mastru! —ka'an ña.

È'xí ña xu'u Jesuu. ⁴⁶ Kidáā né, tñn ña'a san Jēsuu.

⁴⁷ Ntá tsi uun ña'a ña ntitsí etsin ne, tāvā ña káa ñá, da é'nte tu'un ña lo'xo ñá kade tsiñu iña tó'ō dutú san. ⁴⁸ Jesuu ne, kaka'an ñá ni un ntí'í ntí'í ña'a san:

—¿Nté kuān ntu ódo nto káa ni útun é vextín nto ko? ¿Vá ña du'u ntú u?

⁴⁹ Nguentúvi itúvī ú ni ntō má úkún kan, kanakuā'a ú nto ne, ña ni tñn nto ko. Ntá tsi kuān koo kuvi vata koo é kūntāa é ūve na'a Tú'un Xuva kō —ka'an ña.

⁵⁰ Kidáā ne, un ntí'í ntí'í ña ntini'í Jēsuu ne, xtuvī miī ña ña, ínu ña.

Na tīi, na ínu

⁵¹ Uun na tīi kuetsī sá ne, ntikñn ná Jesuu. Da miī doo kui'xín katinúu na. Tñn ña na ne, ⁵² dá xtuvī miī na dóo na. Koó da kantí'í na ínu na.

Tuví Jesuu ntá'a tó'ō dutu

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Íntēka ña Jesuu mí tuví dutu ñá odo nūu iña ñá Israee. Nātaká nuu un ntí'í ntí'í tó'ō dutu ni ñáta nī mastrú leí san. ⁵⁴ Pedrú ne, íntikñn íka ña Jesuu ún tsi da nté xee ña nú vi'í dutu ñá odo nūú san. Ítúvī Pedru ni ña ntáde tsiñu iña dutu ñá odo nūú san nu kí'í kán mí ntátuní ña nchú'un kán.

⁵⁵ Tō'ó dutú san ni un ntí'í ntí'í ña tsiñu i ne, ntántukū nuu iní ña nēe é tsi'í kuétsi ña Jesuu, vata koo é na kuvī ña, ntá tsi ña ni ní'í ña. ⁵⁶ Nā te da dīi ña'a da'ví ña ña dovete, ntá tsi ña ni kudadíi e ntáka'an ñá ni ña nguii san. ⁵⁷ Iō ñá nakuntáñī ña é dā'ví ña dovete Jesuu, kaka'an ña:

⁵⁸ —Tékú nti é káka'an Jēsuu ne: “Nakatsín u xúkun ka'nu sa é de vá'a ña'a san. Tē kúvi uni ntúvi ne, naxntitsí u túku xukun é ña te ña'a kada vá'a ña”, ka'an kú ña —ka'an ñá'a san.

⁵⁹ Ntá tsi ña ni kudadíi ña é un ntí'í e ntáka'an ña.

⁶⁰ Kidáā ne, nákuntitsí dutu ñá odo nūú san mé'ñū ña'a sán ne, kaka'an ñá ni Jēsuu:

—¿Ña kuvi ntu nantiko koon é kuan o ntáka'an ña'a sa íña o? —ka'an ñá, tsixe'e ñá.

⁶¹ Ntá tsi Jesuu ne, diin diin tsi katúvi ña. Nté uun tú'un ña ni ká'an

ña. Kaka'an xtúku dutu ñá odo nū san:

—¿Vá divín ntun é Cristu? ¿I'xá Xuva ntu ko o? —ka'an ñá, tsixe'e ñā.

⁶² —Divín u —ka'an Jēsuu—. Kiní nto ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatī, é kutūví u diñi kua'a Uvā ko, ña dóo ka'nu san. Kiní nto ko te nainu u mé'ñū viko san di —ka'an Jēsuu.

⁶³ Dutu ñá odo nū san ne, kūdiin ña é kuān ó kaka'an Jēsuu. Kātsin diin ña dú'nu ñá ne, kaka'an ña:

—Ñá vādá ntio ká ko ña'a, ña é tsi'i kuétsi ña sá'a. ⁶⁴ É tēkú nto é kuān nte kini o kaka'an ña tsi I'xá mii Xuva ko ñā ne, ¿nté o ntádē kuení ntu nto? —ka'an ñá, tsixe'e ña ñā'a san.

Un ntí ntí ña'a sán ne, ntáka'an ña tsi kantio é kūví Jesuu.

⁶⁵ Iō ñá ne, t'vi dí ña Jesuu. Édí nuu ña doo ntuxnúu ña ne, da é'ni ña ña, ntáka'an ña:

—¡Ka'an ve xoo é'ni i o! —ka'an ña.

Un tsi nte ña ntáde kuenta xúkūn sán ne, xē'e nuu ña nuu Jēsuú di.

Kaka'an Pedru tsi ñá ñi ña xoo é Jēsuu

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Dá tuví dukuān Pedru nu kí'i kán ne, xée ūun ta'nu kade tsiñu iña dutu ñá odo nū. ⁶⁷ Ìni tun tsi katuní Pedru nchú'un kán. Kaito nteé tun ña, kaka'an tun:

—Divín né, dadíi kaikan ni Jēsuu, ña vé'xi ñuú Nazaree —ka'an tun.

⁶⁸ Ntá tsi Pedru ne, kaka'an ña:

—Ñá ñi u ña; ntē ña katéku ko é kaka'an nto —ka'an ña.

Kidáa ne, kué'en ña xi'i kan. Ura tsi i kána lí'xī san. ⁶⁹ Ìní ta'nu kade tsiñu iña dutú san ña ne, kaka'an tun nī ña ntāñi:

—Ña sá'a ne, ña ntini'i Jēsuu —ka'an tun.

⁷⁰ Kaka'an xtúku Pedru tsi ña'a. Da kū e ví'i ne, kaka'an ña ntāñi san nī Pedru:

—Divín nti'xen é ntini'in Jēsuu. Tsi divín ne, ña ñuú Galilea —ka'an ña.

⁷¹ Kidáa né, eni ntu'ū Pedru kaká'an ña:

—Na ta'xi Xuva kō é ntō'o kó tē ña te nuu é ntaā i é kaka'an u ni ntō e ñá ñi u xoo é kaka'an nto —ka'an ña.

⁷² Ura tsi i ne, kána xtuku lí'xī san. Kidáa náka'an Pedru nté o ka'an Jēsuu ni ña tsi di'na dá kána lí'xī san uvi íto ne, úni íto ka'an Pedru tsi ñá ñi ña xoo é Jēsuu. Dā náka'an ñā né, dōo éku ña.

15

Tuví Jesuu nuu Pílatu

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Dā tuví ne, nataká nuu tó'o dutú, ni ñata, nī mastrú leí, ni ūn ntí ntí ña tsiñu i san, ntatín ña nté koo víi ña ni Jēsuu. Kidáa né, kí'ni ña Jesuu ne, dá kue'en ni'i ña ña mí tuví Pílatu.

² Pílatu ne, tsixe'e ña Jēsuu:

—¿Divín ntun é Rei iña ñá Israee? —ka'an ñá, tsixe'e ñā.

—Kuān ó vatā ó kaka'an —ka'an Jēsuu.

³ Dōo titín nuu i é ntátsi'i kuétsi tó'o dutú san Jēsuu. ⁴ Kidáa ne, kaka'an xtúku Pílatu ni Jēsuu:

—¿Ñā ntu kvi ká'an? Koton tsi ñá te da díi núu i e ntátsi'i kuétsi ña'a san o —ka'an ña.

⁵ Koó dá kúdu'va Pílatu san dá ña ni ká'an kué'en tsi Jēsuu.

Kaka'an ña é kūví Jesuu

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Kuia kuíá dá kaxee víko e náka'an ñā'a san nté o nakáku Xuva kō ña Israee san ñuú Egítō né, vatā xkoó ñi Pílatu san ne, kanantíi ñá uun ña'a ña ñu'u kutū san, ntá tsi ña'a san ntaíkan ña xōo ñá'a é ntio ña. ⁷ Titín ña'a ñu'u kutu ña viūtun san ntuví tsikan, tsi naá ña ni ña tsiñu i sán ne, ē'ni ña ña'a. Uun ña'a ñā né, Barabaa nani ña.

⁸ Ñá te da díi ña'a san xee ña, ntáka'an ñá ni Pílatu té nantíi ña uun ña'a ña ñu'u kutu viūtun san, vatā ó de ña kuia kuia dá kakuvi viko sá'a. ⁹ Kaka'an Pílatu ni ña'a san:

—¿Ntio ntu nto é nantíi ú Rei iña ñá Israee san? —ka'an ña.

¹⁰ Tsi kútuni Pílatu tsi tó'o dutú san kune'u ñi ña ni Jēsuu. Dukuān e ntáda ña ña kuenta ntá'a ña. ¹¹ Ntá tsi tó'o dutú san ne, ntáka'an ñá ni ñā'a san é ká'an ñá ni Pílatu é na nantíi ña Barabaa san.

¹² Kaka'an xtúku Pílatu ni ña'a san:

—¿Nté ntu koo vii u ni ña sã'á kuan, ña e xntánteē ntó Rei iña ñá Israee? —ka'an ña, tsíxe'e ña.

¹³ Koó da vāntiñi ñá'a san ntáka'an ña:

—¡Naxnteē ntó ña ntiká krusi kan! —ka'an ña.

¹⁴ Kaka'an Pílatu ni ña:

—¿Nté kui san? ¿Neé ntu kuetsi idé ña sã'a? —ka'an ña, tsíxe'e ña.

Ntá tsi dā díi díi ka vāntiñi ñá'a san ntáka'an ña:

—¡Naxnteē ntó ña ntiká krusi kan! —ka'an ña.

¹⁵ Pilatú san ne, ña ni ntío ña é kúdiin ñá'a san ni ñá, ne, nantíi ña Barābaa. Kidáa ne, kaka'an Pílatu ni sntadún san é na káni ña Jesuu xó'o ūme ne, dá ntáda ña ña kuenta ntá'a sntadún san é na naxnteē ñá ña ntiká krusi.

¹⁶ Sntadún san ne, kue'en ní'i ña Jesuu nu kí'i vi'i mē'ñú san. Kāna ña un ntíi ntíi sntadun, ñá ntoo ikān, na nātáká nuu ña. ¹⁷ Naxnúu ña Jesuú doo kue'e, ne, de vá'a ña le'e e kúvi ntuku íñū né, dā xntéku ña díki Jesuu.

¹⁸ Ntáka'an sntadún san ni ña:

—¡Ntiusi o, Rei iña ñá Israee! —ka'an na.

¹⁹ Kāni na chíin díki Jesuú ne, tī'vi díi na ña di. Nakani iti ná nuu ña, ntaéni díki na ña e ntaíko ñu'u na ña. ²⁰ Dā kúvi narkínteē ná ña ne, natāvá na doo kue'e é nuu ña, dā naxnuu na ña doo mii ña. Kidáa ne, kue'en ní'i na ña é naxnteē ná ña ntiká krusi.

Dā naxnteē ná Jesuu ntiká krusi kan

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Ítā ntí'xin uun ña'a, ñá nani Sīmuun, úva Alējandru ni Rúfu, ña vé'xi ñuú Cirene. Xe'e kuétsi na sntadún san Sīmuun é na kuído ña krusi Jesuu.

²² Kue'en ní'i na Jesuu uun itsi mí nani Gōlgota, é káni tú'un: Xkidiki Ntíxi. ²³ Xé'e na sntadún san é kō'o Jesuu ntúte tinti'o ía é kadāka chó'o é nani mira. Ntá tsi ña ni xi'i ña.

²⁴ Kidáa ne, naxnteē ná Jesuu ntiká krusi kan. Nāka'nté dava na doo ñá ne, dā nadikí nteē na, nee é ní'i na, xé un xé un nā. ²⁵ Kaeku iin teváa naxnteē ná Jesuu ntiká krusi kan. ²⁶ Dā de vá'a na ta'vi rkunū e nteé na'a kaka'an nee é kuétsi ña. Díki krusí san xntéé ná ta'vi rkunū

san é ūve na'a kaká'an: “Rei iña ñá Israee”. ²⁷ Xnteē ná uvi ña'a ñá du'u ntiká krusi kán di é kúvi dadii ña ni Jesuu. Uun ña'a ña ne, ntitsí krusi ña diñi datsin Jesuú ne, uun ña'a ña ne, ntitsí krusi ña diñi kua'a ña. ²⁸ Kuntaa vatā ó uve na'a Tú'un Xuva kō mí kaká'an: “Kuvi dadii ña ni ña kini ntáa san”, ka'an.

²⁹ Ña ntaíta ntí'xin sán ne, dōó kini ntáka'an ñá ni Jesuu. Ntánakuiko ña díki ña, ntáka'an ña:

—Divin é kanakatsin xukún ka'nu sán ne dá naxntitsín xtukun te kuví uní ntúvi ne, ³⁰ nakākún miin kúñu ó ve. Ntíi nteen miin ntiká krusí san —ka'an ña.

³¹ Tō'ó dutu ni mastrú leí san ne, narkínteē ñá Jesuú di. Ntánatíin mii ña:

—Kuvi nakakū ñá tuku ña'a sán ne, ntē ña kakúvi ntu ku nakāku mii ña kúñu ña. ³² Tē Rei iña ñá Israee ntí'xe ña ne, o tē ña é taxnuu ntí'xe Xuva kō né, na ntíi ntee mii ña ntiká krusi kan. Kidáa ne, kini ó ne, kuinti'xe kō di —ka'an ña.

Ntúvi ñá'a, ñá uve ní'i ña ntiká krusi kán ne, dōó kini ka'an ñá ni ña di.

Dā xi'i Jesuu

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Dā ká'ñu ntúvi ne, un tsi da nte kaeku uní kuáa ne, kúneé da kanii ñūxivi. ³⁴ Ura tsíkan ne, un ntíi tsí kéne Jesuu, kaká'an ña:

—Eluui, Eluui, ¿lama sabatani? (é káni tú'un: Xuvá kó, Xuvá ko, ¿nté kui ntúvi mii ntó ko?) —ka'an ña.

³⁵ Dā téku ña ntáñi étsin sán ne, ntáka'an ña:

—Kini nto ña. Vata te kakana ña ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Elia —ka'an ña.

³⁶ Uun ña'a ña né, kaxkainu ña kue'en ña, kuxnúu nto'o ña tí'nti dóo san iní ntute tinti'o ía, dā xnuu ntído ña díki útun, dā xe'é ña é kō'o Jesuu. Kaka'an ña:

—Na koo mii nto ña. Koto o ve te kí'xi ntí'xe Eliá san é nántii nteé ña ña ntiká krusi kan —ka'an ña.

³⁷ Kidáa né, káchu'u ntáa Jesuu, ntí'xi nuu kakan iní ñá ne, xí'i ña.

³⁸ Ntáta ntáa dōxi é rkaa íko má ūkún ka'nu san. Nte díki i un tsi nte xe'e i ntíi. ³⁹ Uun tó'o é uun sientu sntadún

san ntitsí ña nuu Jéssu. Dā íni ña nté o xi'i Jéssu ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntāa ntí'xe i é ña sá'á ne, I'xá Xuva ko ñā —ka'an ña.

⁴⁰ Ntaíto díto ika ñadī'í san di. Ikān ntāñi María Madálena, María, di'í Sántiau lú'nti ni enī ñá Joseé, ni ñadī'í, ñá nani Salūmeé di. ⁴¹ Ñadi'í sa'á ne, ntántikin ñá Jesuu é xntii ña ñā da itúvi ña ñuú Galilea. Dōó titín ka ñadī'í, ña xee ni'í Jéssu ñuú Jerusaleen, ntāñi ñá di.

Dā intú'xi Jesuu

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Dā kuáa ntuvi vierné san, ntuvi é koo tú've tsí utén ne, ntuvi iō dá'na,

⁴³ xée Jōsee, ña vé'xi ñuú Arimatea. Ña sá'á ne, dōó ntaíko ñu'u ña'a san ña, tsí ña tsiñu i ña. Kantétu ña ntúvi dá kada kú've Xuva kō. Naxnuu ka'xi ña nima ñá ne, kué'en ña mí tuví Pilatu é ntākan ña kúñu Jéssu. ⁴⁴ Koó dā kúdu'va Pilatú san tsí e xi'i Jéssu. Kāna ña tó'ō sntadún san, tsíxe'e ña ña tē nuu é ntaā i é xi'i Jéssu.

⁴⁵ Kaka'an tó'ō sntadún san tsí nuu é ntaā i.

Kidáa ne, xé'e Pilatu ítsi é na nākuní'í Joseé san kúñu Jéssu. ⁴⁶ Joseé san ne, ñii ña doo vá'a é nāxnuu ta'án ña Jesuu. Nántii ntéé ña ña ntiká krusi kán, dā nāxnuu tá'an ña ña doó san, dā xtúvi ntuvē ñá ña iní ñañā mí ete nuu ña iní xuú san. Xnuu ntí'u ñá xi'i ñañā san uun xuú ka'nu. ⁴⁷ María Madálena ni María, di'í Joseé ne, ntāñi ña, ntaíto dito ña mí kaintú'xi Jesuu.

16

Dā ntóto Jesuu

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Dā ntí'í ntuvi dá iō dá'na ne, María Madálena, María, di'í Sántiau lú'nti sán, ni Salūmeé ne, ñii ña cho'o e dóo vá'a ñe'e é da'vi ña ata dóo é nuu ta'an kúñu Jéssu. ² Tēvaá du'va tsi da vé'xi tuví ntuvi domingú san ne, kué'en ñadī'í san nú ñaña Jéssu. ³ Ntánatín mii ñā:

—¿Xoó ntu kivi naxtuvī xio i xuu ka'nú san é kantí'u núu xi'i ñañā san? —ka'an ña.

⁴ Dā íto ña ne, ñá kantí'ú ka xuu ka'nú san xi'i ñañā san. ⁵ Kí'vi ña iní

i kán né, iní ña tsí tuví uun ñatí'í diñi kua'a ñañā san. Nuu ña doo kani, doo kui'xin. Ña dī'í san ne, dōo u'ví ña.

⁶ Kaka'an ñátí'í san ni ñā:

—Ñá ku u'ví nto. Iní u tsí ntánantuku nto Jéssu, ña ñuú Nazaree, ña é intée ntiká krusi kan. Xôxó ka ña í'a. É ntóto ña. Koto nto mí inuu ntú'xi ña.

⁷ Kue'ën ntó, kukoto nto Pedrú, ni ña ntini'í Jéssu, tsí e dí'na ña kodo nuú ñá nu'u ñá ñuú Galileá ne, ikan nakiní ntó ña, vatā ó kākā'an ñá ni ntō —ka'an ñátí'í san.

⁸ Ntaka ñadī'í san nú ñaña kán ne, koó dā ntaínu ña kue'en ña. Un vá'a tsi ntaní'í ña, tsi dóo ntaú'ví ña. Nté uun ña'a ña ni ka'an ní'í ña, tsi dóo u'ví ña.

Dā xee Jéssu mí ntitsí María Madálena

(Jn. 20:11-18)

⁹ Dā ntóto Jesuu ntuvi domingú ne, di'na ntii díto ña nuu María Madálena, di'vi ñā é natāva Jesuu ú'xé é ña vá'a san é ñu'u nima ña kidaā. ¹⁰ Kué'en Mária san mí ntoo ña ntini'í Jéssu. Dōó ntoo nta'xa ña ne, dōo ntaéku ña. Kaka'an María san ni ña tsí e ntóto Jesuu. ¹¹ Ntá tsi da téku ña é kántíto Jesuú ne, ñá ni kuintí'xe ña ña. Kuān te kaká'an María tsí mii ñā iní ña Jesuú ne, ñá ni kuintí'xe ña ña.

Uvi ñá'a ña ntini'í Jéssu íni ña ña

(Lc. 24:13-35)

¹² Rkontúví ne, ntii díto xtúku Jesuu nuu uvi ñá'a ña ntini'í ñā da ntaíka ña itsi má ku'u kán, ntá tsi e túku ito ña. ¹³ Ntuvi ñá sá'á ne, kué'en ña, kúkoto ña ña nguii sán tsi iní ña Jesuu. Ntá tsi ña ni kuintí'xe ña ña di.

Kaka'an Jéssu ni ña ntini'í ñā nté koo

vii ña

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Rkontúví ne, ntii díto Jesuu mí ntoo u'xi in ña'a ña ntini'í ñā, ntaé'xi ña. Dē tí Jesuu ni ña tsi dóo ka'xí nima ñá, tsi dóo lo'o ñā é kuintí'xe ña e ntóto ña, kuān te ntáka'an ñá'a san tsí é iní ña ña. ¹⁵ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Kue'ën ntó ve, kuka'an nto tú'ün va'á san kuenta iñá ko ni ñn ntí'í ntí'í ña'a san dá kani ñūxivi. ¹⁶ Xoó ña'a é kuintí'xe ña ne kutsi ntute ña ne, nakákú Xúva ko ñā. Ntá tsi xoó ña'a, ña é ña kuintí'xe i ne, ñá kada ka'nú

iní Xuva ko ni ña kuëtsí ña. ¹⁷ Xoó ña'a é kuinti'xe ña ne, kuvi vií ña nakuitā ñá e ña vá'ā san kuenta iñá ko. Kuvi ka'an ña tú'ūn xee e ñá ini ña. ¹⁸ Te kurkāa ña koó ne, o te kō'o ña é kadāka cho'o é kaxi'i ó san ne, ña kúvī ña. Tñn nta'a ña ña nchokuví ne, ntuvá'a ña — ka'an ña.

Dá kūntāa Jesuu é dukún kān

(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Kidāā né, dā kúvi ka'an Tó'o ko Jēsuu ni ña ntini'i ña ne, kúntāa ña e dukún kān, kunakutúvi ña diñi kua'a Xuva kō. ²⁰ Ña ntini'i ña ne, kué'en ña, kūka'an ña tú'ūn va'á san iñá Jēsuu dá kanii ñūxivi. Tō'ó ko Jēsuú ne, xntii ña ña ne, xé'e ña é kūtuni ñá'a san tsí nuu é ntaā i é ntáka'an ñá, tsi xé'e ña é kúvi vií ña nuu i e dóo na'nu san. Kuan tsí kaa é kā'án u ni ntō.

Tū'un é vā'á iña Xuva ko e xntée na'a San Luca

Tū'un dá iñi ntu'u

¹ Nã tē nté kaa ñā'a ncho kada vā'a ña tutú nté o kúvi nuu i é ita ntí'xin iña ko. ² Vata tsí o nañé'e ñá kō, ña é ini nté o kúvi, ña ntáduku ntée é ká'an ntódō tú'un sán un tsi nte dá iñi ntu'u ne, ³ kuan kōo ncho xntée nā'á u di, e dōo nántukū u nté o kúvi nti'xe un tsi nte dá iñi ntu'u. Vata te vā'á o é kāda vā'á ú tutú sa'á iña nto, Teófilu, e dōo kaiko ñu'ū ú nto, vata koo é ntāa ú ni ntō un ntí'i nūu i é vatā o kúvi, ⁴ vata koo é kīnī va'ā ntó nee iña é nuu é ntaā i é nañé'e ñá nto.

Uun ánje kākā'an ña é kaku Juaan Bautista

⁵ Ntuvi dá idé Heródē rei iña ñuú Judeá ne, itūví uun dutu iña ñá Israee, ñá nani Zacāria, ña é ūve ta'an dutu tatá vi'i ñá nani Ábia. Ñadi'í ñá ne, Isabee nani ña. Diví ká tatá vi'i dutu Ároon ña. ⁶ Zacariá san ni ñadi'í ñá Isabeé ne, ntuvi ña e dōo va'á ña nuu Xuva ko; dōo dé ntaa ñá lei Xúva kō. Ntē ña tuvi neé nuu i é ka'an ntée ña'a san ña, nté uun ña. ⁷ Ntá tsi ña ni xío i'xá ña, tsí Isabeé san ne, ña ni kúvi kōo i'xá ña; ntuvi ñá ne, é dōo áta ña di.

⁸ Uun ntuvi ne, dúku ntée dutu, ñá ntoo ni'i Zacāria, é kāda tsiñu ña ini ukún Xuva kō. ⁹ Vata xkoó ini dutú san ne, vā'ā ntuvi Zacariá san é dúku ntée ña é kī'ví ña ini ukún ka'nu Xuva kō é kīka'mí ña kútū. ¹⁰ Da ñi kai'xi kútū sán ne, un ntí'í ntí'í ña'a san ntáñi ña, ntáka'an ntā'ví ña kí'i kán. ¹¹ Kidāa ne, xée ūun ánje Xuva kō mí tuví Zacaria. Ntitsi ánje san diñi kua'a nú tēu mí kai'xi kútū. ¹² Dā ini Zacariá san ánje sán ne, un tsi kúdu'va ini ña nee é vii ña; ñá tē nté kaa u'ví ña. ¹³ Da kidāa kakā'an ánje san ni ña:

—Ō Zacāria, ñá ku u'ví o, tsí Xuva kō né, tēkú ña é kākā'an nta'vin. Tsí vi'i a vé ne, koo i'xá ña di'í ó Isabeé ne, Juaan kunáni. ¹⁴ Nã te da dii ña'a san dōo dini ña te káku i'xá san. Divin di, dōo ka'nu kuinī ó te káku i'xá ñadi'í

ó di. ¹⁵ Tsí i'xá o ne, dōo ka'nu ña'a kúvi nuu Xuva ko. Ntē ña ko'o i'xá san vinu, nté ntute kini kaa. Kunuu tsitū Espíritū Sántū nima í nté dī'na dá káku. ¹⁶ Nã sā'á ne, vii ña é ñā te da dii ña ñuú Israee nakuntíkñ ñá Xuva kō. ¹⁷ Di'na ña xee ña dá xēe Tó'o kō. Dadii tsi iō ñá é vii ñá vatā o idé profeta Élia, ña é ka'an naa Xuva ko kídaā; dadii tsi nima ñá ni ñā. Vii ña é na nāka'an vā'a i'xá san ni ūva i. Vii ña é na ntūvá'a nima ñá xení i san vata koo é na vii ña é vā'a; vii ña é na kōo tú've ña'a sán tē xee Tó'o kō —ka'an ánje san ni ña.

¹⁸ Tsixe'e Zacāriá san ánje san:

—¿Nté koo kutuní ko te nuu é ntaā i sá'ā? Tsí xu'ú ne, dōo átā ú; ñadi'í ko di —ka'an Zacāria.

¹⁹ Kidāa ne, kaka'an ánje san:

—Grabiee nání u. Xu'u é vē'xi u é vatā kaa e táxnuu Xuva kō é ká'an u ni o tū'un e dōo va'a. ²⁰ Vi'i a vé ne, tsí ña ni kuintí'xe o é kākā'an u nī ó ne, kuñi'in vē. Nã kúvi ká ká'an un tsi da nte te xee tá'an ntuvi é káku i'xá o, vatā ó kaka'an u nī o —ka'an ánje san ni ña.

²¹ Nii dukuān ntantétu ña'a san Zacariá san nu kí'i kán. Kidāa ne, tsixe'e ta'an ña, ntáka'an ña:

—¿Nté kuān nté kakukuií ntu Zacariá san ini ukún kán? —ka'an ña.

²² Dā ntíi Zacariá san ma ukún kán ne, é ña ni kúvi ká ka'an ña. Kidāa né, kūtuni ñá'a san é iō é ini ña ini ukún kán. Koó da ntā'a ña kakuvi é kākā'an ña, tsí kúñi'i ña.

²³ Dā inú kava tsiñu é kade Zacariá san ne, kúnū'ú ña nú vi'i ña kán.

²⁴ Rkontúví ne, ñadi'í ñá, Isabeé ne, ñu'ū i'xá ña. U'un xoó é ntē ña vādā mí ni ñē'e ña é dé kuení ña: ²⁵ “Dōo vā'ā o dé Xuva ko nī kó vevii e tá'xi ña é kōo i'xá ko vata koo é ña nantii ní'nī ká ña'a sán ko”, ka'an ña.

Kaka'an ánje tsí kaku Jesuu

²⁶ Dā kúvi iñu xoó ne, Xuva kō né, taxnúu ña uun ánje, ñá nani Grābiee é kī'in ña uun ñuu é nani Nazāree, é káduku ntée ñuú Galilea, ²⁷ é kíkoto ní'ni ña uun ñadi'í kuétsi, ñá nani Māria. Divi ñā ne, e tuví ntetu ña é kani ví'i ña ni uun ñatīi, ñá nani Jōsee, tatá vi'i rei Davii. ²⁸ Kúk'vi ánje san mí tuví ñadi'í san ne, kaka'an ñá ni ña:

—¡Ntiusi o! Divin é nakaxnúu Xuva ko o é naxnuu viko ña o. Divin ne, dóo nuu mé'ñu Xuva ko o —ka'an ña.

²⁹ Koó dā kúdu'va ña é kaka'an ánjē san ni ña. Da dé kuení mii ñā: “¿Nté kui kuān ó kaka'an ñā sá'á nī ko?”, ka'an ña. ³⁰ Kidáā ne, kaka'an ánjē san ni ña:

—Ñá ku u'vī ó, María, tsí ni'i o é vā'á nta'a Xuva kō. ³¹ Vi'i a vé ne, ku'un i'xá o. Koo uun i'xá o, i'xá tii é kunani Jēsuu. ³² Divi né, dóo ka'nu ña'a kúvi. Kunani i'xá Xuva kō, ña e dóo ka'nu kue'en. Xé'e Xuva kō é kuvi ña rei, vata kaa uvata ika ña, rei Dāvii, ³³ é kodo nuū ñá iña tatá vi'i ñá Israeé san ntií dañu ntūvi, é ntē ña ntí'i —ka'an ánjē san ni ña.

³⁴ Kidáā ne, katsixe'e Mariá san ánjē san:

—¿Nté ntu koo kuvi sá'á? Tsí xu'ú ne, ñá te tūvi ní'i ú ñatī —ka'an Mariá san.

³⁵ Kidáā kaka'an ánjē san ni ña:

—Ki'xi Espiritū Sántū mé'ñu o. Xuva kō e dóo ka'nu ña'a ña ne, kūnuu mé'ñu kunuu dava ña o. Dā'ví nuu ña o ntatī ñā vata kaa viko san. Dukuān ne, i'xa é kaku sán ne, dóo va'a kúvi. Kunani i'xá Xuva kō. ³⁶ Vi'i a vé ne, ñavi'i o Isabeé ne, koo i'xá ña di, kuān te dóo ata ñā. Divi ñā e ntáka'an ña'a san é ña kuvi koo i'xá ña ne, é kí'i iñu xoo é ñu'u i'xá ña vevii. ³⁷ Tsí Xuva kō ne, ña tūví nee iña é ña kuvi vií ña —ka'an ánjē san ni ña.

³⁸ Kidáā ne, kaka'an Mariá:

—Xu'ú ne, ña kade tsiñu iña Xuva ko kúvi u. Na vīi Xúva ko nī kó vatā ó kaka'an ntó nī ko —ka'an ña.

Da kidáā ne, kué'en ánjē san.

Dā kue'en Mariá kukoto ní'ni ña Isabee

³⁹ Ntūvi tsikán ne, kantí'i tsi kue'en Mariá, kúntāa ña ñuú mí kaduku ntée Judea. ⁴⁰ Kidáā ne, xée ñā nú vi'i Zacariá ne, kaka'an ñá ni Isabeé ntiusi. ⁴¹ Dā téku Isabeé san ntiusi ñá ne, kántá nuu i'xá san ini i'xí ña kán. Isabeé san ne, nuu tsitu Espiritū Sántū san nima ña. ⁴² Kidáā ne, un nīi kué'en ini ña kaka'an ñá:

—¡Divin e dií dií ka naxnuu viko Xuva ko o é un ntií ntíí ñadí'i san! ¡É nāxnuu viko ña i'xá o é nuu ini i'xí o

kān di! ⁴³ ¿Xoó ntu ña'a kúvi u é vē'xí di? Tó'ō kó, vexkoto ni'ni ña ko? ⁴⁴ Tsí ura tsí i da téku ko ntiusi ó ne, i'xá ko ne, kántá nuu ini i'xí ko kán e dóo diní i. ⁴⁵ ¡Nché kuān nche vá'ā o é kakuinchi'xe o, tsi sá'ā ne, kuntaa vatā ó kaka'an Xúva ko ni o! —ka'an Isabee ni ña.

⁴⁶ Kidáā ne, kaka'an Mariá:

Dóo ka'nu kuini ko kuenta iña Xuva ko.

⁴⁷ Nimá ko ne, dóo nuu dīni kuenta iña Xuva ko, ña é nakakú ko.

⁴⁸ Tsí Xuva kō né, ntūnta'ví ini ña ko, xu'u é da kade tsiñu ú iña ña.

Un tsi nché vevii ne, é nchii dañu ntūví ka'an ñá'a san tsi dóo vá'a ntūvi ko.

⁴⁹ Tsí Xuva kō né, dóo iō ña é vii ña; dóo ka'nu e táxnūu ña iña ko.

¡Divi ñā e dóo va'á ña!

⁵⁰ Nguentúvi tsi kantunta'ví ini ña ña'a,

da xóo ka ña'a, ña é kánuní i ña.

⁵¹ E nañé'e Xúva kō kó tsi dóo ka'nu ña; ide ña é ntí'i mii é ncho vií ña'a,

ñā e dóo na'nu ña'a kuini i;

⁵² nañu ñá ña é na'nu ña'a san,

nántaa dūkun ñá ña ntā'ví san.

⁵³ Xé'e ña un ntí'i é vā'a é nchio ña'a, ña é ntátaan núu i.

Dā nakūnu ña ña kuiká san, koó da mii ntā'a ña.

⁵⁴ Xnchii ña ña'a ña, ñá Israeé, ña kade tsiñu iña ña;

ñá ni kúnáa ini ña é ntunta'ví ini ña ña.

⁵⁵ Dukuan o xe'é Xuva ko xū'u ñá ni ñata kō,

ni Ábraan ni i'xá ña, nchii dañu ntūvi.

Kuan o ka'an Mariá.

⁵⁶ Kidáā ne, kátūví Maria ni Isabeé te ūni xoo. Rkontūví ne, kúnū'ún ña nú vi'i ña kán.

Dā káku Juaan Bautista

⁵⁷ Dā kúntaa ntūví é kaku i'xá Isabeé ne, xío ūun i'xa tii. ⁵⁸ Kidáā ne, kué'en ñavi'i ña, kükoto ní'ni ña ña, tsi dóo ka'nu kuini ña e kaku i'xá Isabeé. Ini ña tsí Tó'ō kō né, dóo vá'a ntūvi xé'e ña iña ña. ⁵⁹ Dā kúvi una ntūvi ne, kue'en ní'i ñā i'xá san é ká'nté nuu ña un siin kúnū é ixi i, vata o ka'an Xúva kō. Ntío ña'a san é kunani vata nani uva i Zacariá ne, ⁶⁰ ntá tsi di'i i né, kaka'an ña:

—Ñá'ā, tsí Juaan kunáni —ka'an Isabee.

⁶¹ Kidáā ne, ntáka'an ñávi'i ña:
—Ntá tsi xoxó ñavi'i o, ña é kuan nanī —ka'an ñá ni ñā.

⁶² Dukuān ne, koó dā nta'a ña kakuvi é tsixe'e ña ūva i'xá san vata koo é kūtuni ña nté koo kunani. ⁶³ Uva ī ne, íkan ña uun ta'vi rkunū ne, da kidáā xntée na'a ña é Juaan kunáni. Koó dā kúdu'va ña ntāñí san é kuān o xntée na'a ña. ⁶⁴ Ura dú'va tsi i náka'an Zácariá san. Eni ntu'u ña káka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō. ⁶⁵ Un ntíí ntíí ñavi'i ña ne, koó dā kúdu'va ña. Da kanií ká'nu ñuú Judeá san e dóo ntáka'an ñá'a san nté ō kúvi. ⁶⁶ Un ntíí ntíí ña e téku i ne, da dé kuení mii ñā:

—¿Neé ntu é vīi i'xá san tē kúka'nu? —ka'an ña.

Tsí kutuní ña'a san tsi dóo nuu mé'ñu Xuva ko ī.

É ĩta Zacaria

⁶⁷ Zacaria, ūva i'xá san ne, nuu tsitu Espiritū Sántū nima ñá, kaka'an ñá tú'ūn é xē'é Xuva kō é ká'an ña:

⁶⁸ ¡Na ká'an un ntíí ntíí ña'a tsi dóo ka'nu Xuva kō, Tó'ō ña Israee, tsi vé'xi ñā, vexnákakū ñá ña'a ña!

⁶⁹ Tsi táxnūu ña ña e dóo ntii inī i é nakakū ñá kō, uun i'xá ika rei Dāvii, ña é dé tsiñu iña Xuva ko,

⁷⁰ vata ō tá'xi Xuva ko xū'u ña nte ntúvi di'na, vata ō ntáka'an ñá ka'án naa ña, ña e dóo va'a:

⁷¹ é nantii ña kō mí'ī ntaínchu'vi ñá'a san ko,

nī mí ntáde xení ña ni kō,

⁷² é ntunta'ví ini ña ni ñata kō, ña intóo ntuvi di'na,

é ntē ña kunáni ña é kada ntáa ña nuu i e dóo va'a é káka'an ñá ni ñā kídaā.

⁷³ Divi nuū i é káka'an Xúva kō nte ntúvi di'na

ni uva ata ko Ábraan

tsí nuu é ntaā i é vīi ña é káka'an ña:

⁷⁴ é nakáku ñá ko nta'a ña ntaínchu'vi ko

vata koo é vīi o nee iña é káka'an ña, é ntē ña u'ví kō,

⁷⁵ vata koo é kuvi kuntoo dadíi o ni ñā é vīi ó nee iña é vā'á da kanií ntuvi kō.

⁷⁶ Divin, i'xá mii kó,

vi'í a vé ne, ká'an ntōdon tú'un Xuva kō,

ñā é dií ka ka'nu,

tsí divin ne, kí'in kodōn núun nuu Xuva ko,

viin é koo tú've ña'a san te xee mí Xuva kō.

⁷⁷ Divin kuē'en é kūtuni ñá'a ña

tsí nakate Xuva ko kuētsí ña

vata koo é nakáku ña.

⁷⁸ Tsí Xuva kō né, dōo kantunta'ví ini ña kō né,

taxnūu ña i'xá ña nte e dukún kán

vata kaa ntuve ngántii é kakene tevaá du'va tsi,

⁷⁹ vata koo é nāxi'í nuu ña iña ñá ntoo mi dóo nee,

mí katāvi núu ña ntatī doxi'í.

Nañē'e ñá ko ĩtsi mí kaka ō

vata koo é kūntoo vá'a o.

Dukuan ō ka'an Zacaría.

⁸⁰ Kúka'nu Juaán san ne, dōo kutú've ña iña Xuva ko. Má kū'u kan inūu ña un tsi da nté xee ntúvi é kii ña é kīnī ña Israee san ña.

2

Dā káku Jēsuu

(Mt. 1:18-25)

¹ Ntuvi tsikán ne, taxnūu Césa Agustú tú'ūn da mí'ī ká ñuu é uve ta'an ñuú Roma, kaka'an ña é na nākuvé na'a un ntíí ntíí ña'a san. ² Sá'ā e kúvi uun ito é nakuvé na'a ñá'a san dá nūu Círeniu, kade kú've ña ñuú Siria. ³ Un ntíí ntíí ña'a ntánu'u ña ñuú ña é nākuvé na'a ña.

⁴ Dukuān né, ntīi Jósee ñuú Naza-ree é káduku ntée Galilea. Kidáā ne, kué'en ña ñuú Beleen é káduku ntée Judea, ñuú mí káku rei Davii, tsí Joseé ne, divi tātá vi'í Davii ña. ⁵ Kué'en ña, ntūvi ñá ni Mária, tsí divi ña é kūntaa tú'un ña é kani vi'í ña ni Jósee. Maria sán ne, é ñū'u i'xá ña. ⁶ Da niñ ntoo ña ñuú Beleén ne, xée ntūvi é káku i'xá ña. ⁷ Ikán káku i'xá ña, i'xá nuu i. Náxtīnuu ñá i doo ne, dā xnūu ña i ini etun mí ñū'u e ntaé'xí kití, tsí ña vādā ka mí vā'á o é kuntōo ña iní vi'í kán.

Dā xee ánje mí ñū'u paxtu

⁸ Etsin ñuú Beleén ne, ñu'u paxtu má kū'u kan, ntáde ña kuenta lé'ntú ña niñú san. ⁹ Dā nées inī ña, xée ánje Xuva kō mí ñū'u ña. Nāxi'í nuu Xuva ko ntuve ña kanií ntikō diñi i mí ñū'u ña ne, dōo u'ví ña.

¹⁰ Ntá tsi kaka'an ánje san ni ña:

—Ñá ku u'vī nto. Tsi dóo va'á tú'un nī'i ú ve. Núu i sá'a é kũntoo dīnī nto, un ntī'i kue'en dú'va nto, vata kaa nto é ntoo nto ñuxiví san. ¹¹ Tsí ñuu Dávií ne, é káku uun i'xa é nakakū nto. Divi Crīstu; divi ñā é Tó'o kō. ¹² Vata koo é nāni'i nto i'xá san ne, nani'i nto i kátīnuu dóo, nuu ntaá ini etun mí ñū'u e ntaé'xí kiti —ka'an ánjē san ni ña.

¹³ Ura tsikán ne, ñá te da dīi ánjē san ntīi díto ña, e ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō:

¹⁴ ¡Dóo ka'nu kue'en Xúva kō, ña tuví e dukún kán!

¡Ñuxiví a ne, vá'a koo kuntōo ña'a, ña e dóo va'á iña Xuva ko! ka'an.

¹⁵ Kidáa ne, kuntāa ánjē san e dukún kán. Paxtú san ne, eni ntu'u ña ntáka'an ñá xe un xé un ñā:

—Kí'in o Bēleén ve, kíkoto ntódo o nee iñá ntu é kákuvi é tā'xi Tó'o ko kūtuni ko —ka'an ña.

¹⁶ Kantī'i du'va tsi kue'en ña, kuantúku ña María ni Jósee ni i'xá san. Dā nāni'i ña ñá ne, ikān nuu ntaa i'xá san ini etun mí ñū'u é ntaé'xí kiti san. ¹⁷ Dā ini ña i ne, ntántaa ña nté o kaka'an ánje ni ñā iña i'xá san. ¹⁸ Un ntīi ntīi ña téku i ne, koó dā kúdu'va ña é kuān o ntáka'an páxtú san. ¹⁹ Ntá tsi María sán ne, xnuu vá'a ña nima ñá é un ntīi é dé kuení ña nuu i sá'a. ²⁰ Dá kúnú'u paxtú san ne, ntaíta ña nchu'ún Xuva kō ntánakué'e ña sintiá'vi nta'a ña kuenta iña i un ntīi ntīi é téku ña nī e ini ña, tsí kúntaa un ntīi ntīi vatā ó kaka'an ánjē san ni ña.

Dā ntúvi kuenta Jesuu ini ukún kán

²¹ Dā kúvi una ntúvi ne, ē'nté nuu ña un síin kúnū é ixi i'xá san vatā xkoó ini ña. Kidáa ne, xntánteē ñá i é Jēsuu kunáni, divi dīvi é káka'an ánjē sán ni Māría nte dí'na dá kū'un i'xá ña.

²² Dā xee tá'an ntuvi é ntuntoo ña, vatā ó kaka'an lei Muísee ne, kue'en ní'i ña i'xá san ñuu Jerusalem é ntāda ña i kuenta ntá'a Xuva kō. ²³ Dé ntaa ña sá'ā, tsí kuān ó kaka'an lei iña Xuva ko: “Un ntīi ntīi i'xa tii, i'xa nuu i ne, kũntoo xio kuenta iña Xuva ko”, ka'án lei san. ²⁴ Kué'en ña, kũntído ña doméni nú nāa kán di, vatā ó kaka'an lei iña Xuva ko: uun na'a paloma ntíkín o ūvi páloma na'nu.

²⁵ Ntuvi tsikán ne, kátūví uun ñatīi ñuu Jerusalem, ñá nani Símīuun ña e dóo va'á ña'a, e dóo kanuu ini ña Xuva kō. Kantétu ña amá ki'xi ña nakakú ñuu Israee. Espíritū Sántū sán tuvī ní'i ñá Símīuún ne, ²⁶ xé'e ñā é kūtuni Símīuun tsí ña kuví ña tē ña di'na kiní ña Cristu, ña táxnūu Xuva kō. ²⁷ Kidáa ne, kué'en ñā má ūkún kán, tsí Espíritū Sántū sán ne, náñē'e ñá ña é kuān koo vii ña. Divi tsi ntuvi tsikan kué'en ní'i Jósee san ni Māría san i'xá ña Jesuu má ūkún kán di é ntāda ñá i kuenta vatā ó kaka'an lei san. ²⁸ Kidáa né, kí'i Símīuún san i, iní'i nteé ña i ne, dá kidáa káka'an ntá'ví ña ni Xuva kō, kaka'an ña:

²⁹ Xuvā kó, vi'i a vé ne, é vā'á o é tā'xi nto itsi é na kúvi u ve,

tsi é kũntaa vatā ó kaka'an ntó nī ko.

³⁰ É iní u nuú ko ve, ña e véxnakakú ntī,

³¹ ña e táxnūu nto é kīni un ntīi ntīi ñá ntoo ñuxiví sa.

³² Divi ña naxi'í nuu ña ñuxivi vata kaa ñu'u é kaxi'í nuu nuu ko.

Dōo xi'í nuu ka'nu ña iña ña'a nto, ña ñuu Israee san di.

Kuan o ka'an Símīuun.

³³ Uva Jēsuu ni dí'i ñā ne, koó dā kúdu'va ña da téku ña é káka'an Símīuun iña i'xá ña. ³⁴ Kidáa né, nāxnūu viko Símīuún san ña ne, dá kakā'an ñá ni Māría, dí'i Jēsuu:

—Koton tsí i'xa sa'á ne, vé'xí é vīi e dóo titín ña'a ña Israee sán ne, kó'xo ñā né, o nakuntāñi ñá kuenta iña i. Dōo titín ña'a san koto ña i ne, nantīi ní'ni ña i, ³⁵ vata koo é dukuan koo kūtuni nté o ntādē kuení ntī'xe ña'a san. Divin dí, dōo u'vi kuví ó, vata tē káá é ūvi nuu i ní'ni ntído nima ó di —ka'an Símīuún san ni Māría.

³⁶ Íkán ntitsi úun ñadī'í, ña e dóo atā, ñá nanī Ana, ña é ka'án naa Xuva ko. I'xá Fanuee, tatá vi'i Asee. Dutsi kuia ña tánta'a ña ne, u'xe kuia tsi íntóo ní'i ta'an ña ni xī ña. ³⁷ É ita ntī'xin kīmi díko kīmi kuia é ntukíi ñā. Nā nī ntīi kué'en ña má ūkún kán. Ntē ntúvi ntē níñu kanuu ini ña Xuva kō ne, kaitúvi ixi ña ne, kaka'an ntá'ví ña di. ³⁸ Ura dú'va tsi i xéé Aná san mí ntōo ña ne, eni ntu'u ña kánakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō, ne, kaka'an ñá iña i'xá san ni ūn ntīi ntīi ña'a san, ña ntantétu xoo é xee i é nakakú ñuu Jerusalem.

Dá kúnú'u ña ñuú Nazaree

³⁹ Kidáa ne, da kúvi dé ntaa ntí'i ñā é kāká'an lei Xúva kō ne, kúnū'ú ñā ñuú Galilea, un tsi nté ñuú mii ñā, mí nani Nazāree. ⁴⁰ Ikān éni ntu'u i'xá san é'nu. Dōó ntii é'nu. Dōó ki'in iní i. Dōo kuínima Xúva ko i.

Dā tuví Jesuu má úkún kán

⁴¹ Kuia kuía ntáñe'e uva Jēsuu ni dī'i ñā ñuú Jerusaleen dá kakuvi viko da nátava Xuva kō ña Israee ñuú Egítō. ⁴² Dā xee tá'an uxuvi kuía Jesuú ne, kué'en ntí'i ñā ñuú Jerusaleen váta xkoó ini ñā da kaxío viko san. ⁴³ Dā inú kava viko sán ne, ítuví mii Jēsuu Jerusaleen, é nté ñā ni iní dī'i ñā, nté uva ñā. ⁴⁴ Te kúntí'xi i'xá ñā mé'ñu ñā'a san, kuíni ñā. Uun ntuvi va vá'a ñú'u ñā itsi da kútuni ñā é ñā te ntíkín ntu i'xá ñā ñā. Kidáa ne, eni ntu'u ñā nántuku ñā ñā mé'ñu ñāvi'i ñā ni ñā ini ñā. ⁴⁵ Ñá ni nāni'i ñā ñā. Kidáa né, ntiko kōo xtúku ñā, kue'en ñā, kúnantúku ñā ñā ñuú Jerusaleen. ⁴⁶ Dā kúvi uni ntúvi ne, nāni'i ñā ñā ini ukún kán. Ntoo ni'i ñā mastrú lei, kaini ñā e ntáka'an ñā ne, katsixe'e Jēsuú san ñā di. ⁴⁷ Un ntí' ntí' ñā e téku i ne, koó dā ntákudu'va ñā, tsi dōó ntító Jesuú san ne, dōó ini ñā nté koo nantiko kōo ñā di. ⁴⁸ Dā ini uva ñā ne, koó dā kúdu'va ñā. Dī'i ñā né, kaka'an ñā:

—I'xá mií ko, ¿nché kui kuān o dén ntun nī ntí? ¿Ñá inin ntun tsí ntuví ntí uva o né, dōo ntántí'i iní ntí ntánantukū ntí o? —ka'an ñā.

⁴⁹ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu ni ñā:

—¿Nté kui ntánantuku ntu ntō ko? ¿Ñā ntu ini nto tē kantio é i'a kutúvi u má vi'i Uvā ko? —ka'an Jēsuu ni ñā.

⁵⁰ Ntá tsi ñā ni ñé'e diki ñā nee iña é kāká'an ñā ni ñā.

⁵¹ Kidáa ne, kúnū'ú Jesuu ni úva ñā ñuú Nazaree ne, dē ntaa ntí'i ñā nēe e teé tsiñu uva ñā ñā. Dī'i ñā ne, xnuu vá'a ntí'i ñā sá'ā nima ñā. ⁵² Jesuú ne, kué'en é'nu ñā. Dōo kúki'in iní ñā di. Dōo kuínima Xúva ko ñā, ni ún ntí' ntí' ñā'a sán di.

3

Dá kāká'an ntódo Juaan Bautista ñuu itsi
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Dā kúvi xe'un kuia é idé Tiberiu ñā é kadē kú've un ntí' ntí' ñuú é káduku ntée Romá ne, kidáa odo nūu Poncio Pílatu ñuú Judeá ne, odo nūu Heródē ñuú Galileá di. Ení Heródē, ñā nani Fēlipé ne, odo nuū ñā ñuú Traconite ni ñuú Ituriá di. Ñā nani Līsaniá ne, odo nuū ñā ñuú Abilinia. ² Anaa ni Caífaa ne, ntáde ñā dutu ñā odo nūu. Ntuvi tsikán ne, xée tū'ún Xuva kō nta'a Juaan Bautista, i'xá Zacaria, mí tuví ñā ñuu itsi kán. ³ Kidáa ne, kué'en Juaán san, ita ntí'xin ñā dá kanií dīñi ntute ka'nu é nani Jōrdaan, kaka'an ntódo ñā ni ñā'a san é na nātivi iní ñā kuétsi ñā ne, na kútsi ntute ñā di, vata koo é na káda ka'nu iní Xuva ko ni ñā kuétsi ñā. ⁴ Sá'ā kúvi vata o xnteé na'a ñā kāká'an naa Xuva ko, ñā nani Isāia, kāká'an ñā:

Xée ñūu itsi kán uun tatsin é un ntii tsi kāká'an:

“Nākoo tú've ntó itsi Xuva kō; nakaán nuu nto itsi ntaa mí kī'in ñā.

⁵ Un ntí' ntí' xi'ntí' ne, ntadí nuu.

Mí'i ió xuku ni ti'í ne, ntuntaa.

Itsi mi dōo nakutá'nu ne, ntuntaá di.

Itsi mí ñā vá'ā o ne, ntuvá'a di.

⁶ Kidáa ne, un ntí' ntí' ñā'a san kiní ñā ñā é taxnúu Xuva kō é nakakū ñā kō”, kuan o ka'an tatsín san.

Du'va o ka'an Isáia san. ⁷ Ñá tē nté kaa ñā'a xée ñā mí tuví Juaan é ntio ñā é nakútsi ntute ñā ñā ne, kaka'an Juaán san ni ñā:

—¿Ntō'o é tatá koo nto e dōo kīni ntáa nto! ¿Xóo ntu kaká'an i ni ntō é kúvi nakáku nto é ntō'o nto é ta'xi Xuva kō ve? ⁸ Vá'a tsí koo víi nto vata koo e díto é nadama ntí'xe nima nto. Ñá ku ka'an ntó ni tā'an nto: “Xo'ō né, tatá vi'i Abraan o”. Kaka'an u tsí Xuva kō ne, kúvi ntada ñā xuu tatá Abraán tē dí ntio ñā. ⁹ Dukuān ne, é ió tu've káa ntee é nakūn ntí'i ñā utun sán un tsi nte nú ditsin i. Un ntí' ntí' utun é ñā kakíi kiti vā'á i ne, katsin ñā ne, dá ká'mí ñā —kuān o kāká'an Juaán san ni ñā'a san.

¹⁰ Kidáa né, tsixe'e ñā'a san ñā:

—¿Ntē ntú koo víi ntí kuan? —ka'an ñā'a san.

¹¹ Dá kaká'an Juaán san ni ñā kídāa:

—Xoo é ió uvi du'nu i ne, na kué'é ñā kunūu tuku ñā'a, ñā é ñā tuví dú'nu i. Tē xoo é ió é kae'xí i ne, na kué'é ñā

dava na kā'xí ña'a, ña é ña tuvi é kā'xi —ka'an ña.

¹² Vé'xí ña ntaído diu'un xóo di é kũtsi ntute ña ne, dā tsíxe'e ñā Juaan:

—Mastrú, ¿ntē ntú koo vií nti di? —ka'an ña.

¹³ Ne, dá kakā'án Juaan:

—Ñā kuído nto vata kaa ntaído nto diu'un xóo san; mií tsí é kuído nto vatā ó kaka'an leí san —ka'an ñā ni ñā.

¹⁴ Sntadún san dí ne, tsíxe'e ñā di:

—Ntí'í ni, ¿ntē ntú koo vií nti? —ka'an ña.

Ne, kaka'án Juaan:

—Ñā kuído dú'u nto nté uun iña ña'a; ntē ña ku nau'ví nto ña. Ntē ña ku da'ví nto ña dovete tē ña te neé kade ña. Nā kākán ka nto xá'vi nto, tsí e dívi tsí é kani'i nto —ka'an ñā ni ñā.

¹⁵ Ña'a sán ne, ntaítsu'un ñā ntantétu ña. Ntádē kuení mií ña tē nté kaa ne, Juaán san é Cristu ña. ¹⁶ Ntá tsi Juaán san ne, kaka'an ñā ni ūn ntí'í ña'a san:

—Xu'ú ne, kūdii ntute kadá'vi ú nto da kanakũtsi ntute ú nto ne, ntá tsi vé'xi ūn ña'a, ña e dií dií ka ka'nu é xu'u, é ntē ña kainuu á'vi ko é nantúte ú xo'o nti'xen ña. Dívi ñā ne, ñā tē ntúte dā'vi ñā nto, tsí Espíritū Sántu sán dā'ví nuu ña nto, ni ñū'u é kai'xi. ¹⁷ Dívi ñā né, ni'i nta'a ña ūtun é káni ña trigu é nātsoo xio ña xáka i. Nātsu'un vá'a ña trigú san ini aka ña, ntá tsi ka'mi ña xáka san mé'ñu ñū'ú san mí ña ntá'va —ka'an ña.

¹⁸ Ne, titín ka nuu i é kaka'án Juaán san ni ñā'a san dá kaka'an ntódo ña ni ñā tú'ūn va'á san di. ¹⁹ Ntá tsi de tíi Juaán san ni ña tsiñu ka'nu i, ña Heródē, tsi náki'i Heródē san ñadí'i ení ña Felipe, ñā nani Herōdia. Dē tíi ña ni ñā kuenta iña é un nti'i nuū i é kīni kaa é idé ña di. ²⁰ Ntá tsi dā téku Heródē ne, tuku nuu i idé túku ña: tsí xnúu kutu ñā Juaán san viutun.

Dā ítsi ntute Jesuú

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Dá kanakũtsi ntute Juaán san un ntí'í ntí'í ña'a sán ne, ítsi ntute Jesuú ntá'a Juaán san di. Dá kakā'an ntá'ví Jesuú ne, ura dú'va tsi nákaan xí'i e dukún kán. ²² Díto tsi vé'xi daxi daxi Espíritū Sántū san vata kaa paloma é

nākuntéku díki ñā ne, dā téku ña uun tatsín e dukún kán é kaka'an:

—Dívin é i'xá mií kó e dóo ntio ko. Dívin é nakaxnúu ú o —ka'an tátsín san ni ñā.

Ñavi'i ata Jēsuu

(Mt. 1:1-17)

²³ É kūvi oko u'xi kuia Jesuú san da éni ntu'u ñā edé tsiñu ña. Dívi ñā né, i'xá Josee ña, kuíni ña'a san. Josee san ne, i'xá Elii. ²⁴ Elií san ne, i'xá Mataa. Mataá san ne, i'xá Levii. Levií san ne, i'xá Melqui. Melquí san ne, i'xá Jana. Janá san ne, i'xá Josee. ²⁵ Josee san ne, i'xá Matatia. Matatiá san ne, i'xá Amoo. Amoó san ne, i'xá Nauun. Nauún san ne, i'xá Eli. Eli san ne, i'xá Nagai. ²⁶ Nagai san ne, i'xá Maa. Maá san ne, i'xá Matatia. Matatiá san ne, i'xá Semei. Semeí san ne, i'xá Josee. Josee san ne, i'xá Judaa. ²⁷ Judaá san ne, i'xá Juanaan. Juanaán san ne, i'xá Resa. Resá san ne, i'xá Zorobabee. Zorobabeé san ne, i'xá Salatíee. Salatíee san ne, i'xá Neri. ²⁸ Nerí san ne, i'xá Melqui. Melquí san ne, i'xá Adi. Adí san ne, i'xá Cosan. Cosán san ne, i'xá Elmadaan. Elmadaán san ne, i'xá Ee. ²⁹ Eé san ne, i'xá Jesuu. Jesuú san ne, i'xá Eliezee. Eliezeé san ne, i'xá Joriin. Joriín san ne, i'xá Mataa. ³⁰ Mataá san ne, i'xá Levii. Levií san ne, i'xá Simiuun. Simiuún san ne, i'xá Judaa. Judaá san ne, i'xá Josee. Josee san ne, i'xá Jonaa. Jonaá san ne, i'xá Eliaquiin. ³¹ Eliaquiín san ne, i'xá Melea. Meleá san ne, i'xá Mena. Mená san ne, i'xá Matata. Matatá san ne, i'xá Nataan. ³² Nataán san ne, i'xá Davii. Davií san ne, i'xá Isaii. Isaií san ne, i'xá Obee. Obeé san ne, i'xá Boo. Boó san ne, i'xá Sala. Salá san ne, i'xá Nasuun. ³³ Nasuún san ne, i'xá Aminadaa. Aminadaá san ne, i'xá Amiin. Amiín san ne, i'xá Arni. Arní san ne, i'xá Eruun. Eruún san ne, i'xá Fare. Faré san ne, i'xá Judaa. ³⁴ Judaá san ne, i'xá Jacoo. Jacoo san ne, i'xá Isaa. Isaá san ne, i'xá Abraan. Abraán san ne, i'xá Taree. Tareé san ne, i'xá Nacoo. ³⁵ Nacoó san ne, i'xá Seruu. Seruú san ne, i'xá Ragau. Ragaú san ne, i'xá Pelee. Peleé san ne, i'xá Hebe. Hebé san ne, i'xá Sala. ³⁶ Salá san

ne, i'xá Cainaan. Cainaán san ne, i'xá Afasaa. Afasaá san ne, i'xá Seen. Seén san ne, i'xá Noee. Noeé san ne, i'xá Lamee. ³⁷ Lameé san ne, i'xá Matusaleen. Matusaleén san ne, i'xá Enoo. Enoó san ne, i'xá Jaree. Jareé san ne, i'xá Malalee. Malaleé san ne, i'xá Cainaan. ³⁸ Cainaán san ne, i'xá Enoo. Enoó san ne, i'xá See. Seé san ne, i'xá Adaan. Adaán san ne, i'xá Xuva kō.

4

Dā nchó koto ntee tó'ō e ña vá'ā san Jéssu

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Jesuú ne, nuu tsitu Espíritū Sántū sán nima ñá, ntiko koō ña é ñe'e ña nú ntute ka'nu é nani Jōrdan. Kue'en ní'i Espíritū Sántū san ña, kué'en ña ñuu îtsí kân mí xoxó ña'a. ² Ikân itúvi ña uvi díko ntuvi ne, ntá tsi tó'ō e ña vá'ā san ne, ito ntee ña. Ñá ni ē'xí kue'en ña ntuvi é itúvi ña ikân. Dā rkontúví ne, kākīn ña. ³ Kidáā né, kaka'an tó'ō e ña vá'ā san ni ña:

—Tē nuu é ntaā i é i'xá Xuva ko ō né, viin é nantúvi xuu sá'a tañú'ū —ka'an tó'ō e ña vá'ā san ni ña.

⁴ Kidáā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Tū'ún Xuva kō ne, kaka'an: “Ñá te da mii tsi tañú'ū san kantío ña'a san, tsí kantío ña un ntí'ī tū'ún é kākā'an Xúva kō”, ka'an —ka'an ñá ni i.

⁵ Kidáā ne, kúxee ní'i tó'ō e ña vá'ā san ña uun itsi mi dóo dūkun. Uun da'na tsi nañé'e ña un ntí'ī ñuu é ió da kaní ñūxívi ne, ⁶ kaka'an ni Jesuú san:

—Xu'ú ta'xi u é kadā kú'ven dá kaní ñūxívi san. Ta'xi u é un ntí'ī e dóo va'á san é kúví ña o. Tsí xu'ú ne, é ntúvi kuenta ntá'a ko é un ntí'ī sá'ā ne, kué'e ú da xóo ka tsi é ntio ko. ⁷ Te nakūnchítin núú ko ne, te kunūu ini ó ko ne, é un ntí'ī kúvi ña o —ka'an ni Jesuu.

⁸ Kidáā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni i:

—Tū'ún Xuva ko ne, kākā'an: “Kunūu ini o Tó'ō o Xuva ō. Da mii tsi ñá é kuínti'xe o ña”, ka'an —ka'an ñá ni tó'ō e ña vá'ā san.

⁹ Kidáā ne, kue'en ní'i tó'ō e ña vá'ā san ña ñuu Jérusalem. Nakáa ña díki

xúkun ka'nu mí'i e dií dií ka dukún ne, dá kaká'an ni ña:

—Tē nuu é ntaā i é divīn é I'xá Xuva kō ne, nakō'xón nuun kúñu ō un tsi nte í'a. ¹⁰ Tsí kaka'an tū'un Xuva kō: Tsí taxnūu ña ánje ñá é vii ñá o kuenta, é kūnuu mé'ñu kūnuu dava ña o.

¹¹ Kūrkaa ánje san o,

vata koo é ña náki'in nté uun xuu, ka'an —ka'an tó'ō e ña vá'ā san ni Jéssu.

¹² Ne, nántiko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni i:

—Du'vā ó kaka'an tū'un Xuva kō di: “Ñá ku nté dúkuan kōto nteen Tó'ō o Xuva ō”, ka'an —ka'an ñá ni é ña vá'ā san.

¹³ Dā ña ni kuvi vii tó'ō e ña vá'ā san nté koo vii é kō'xó ntee Jesuú ne, kīi ntee xio, kue'en.

Dā éni ntu'u Jéssu dé tsiñu ña ñuu Galilea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Nāxee Jesuu ñuu Galilea, nuu tsitu nima ñá Espíritū Sántū san é vii ñá tsiñu ña. É da mí'i ká ñuu ntáka'an ñá'a san íña Jesuu. ¹⁵ Nakuá'a ña ñá'a san ta'án ñuu ta'án ñuu má vi'i mi ntánataká nuu ña Israee. Un ntí'ī ntí'ī ña'a san ntáka'an ñá e dóo va'á Jesuu.

Dā itúvi Jesuu ñuu Nazaree

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Kidáā né, nāxee Jesuu ñuu Nazaree, mí é'nu ña. Ntuvia dá ió dá'na ne, kué'en ñá má vi'i mí nataká nuu ña Israee váta xkoó ini ña. Nákuntítsí ña é nakuá'a ña tū'un Xuva kō. ¹⁷ Xé'e ña ña tūtu é de vá'a ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Isáia. Nakaán ña ne, nāni'i ña mí du'vā ó kaka'an:

¹⁸ Espíritū Xuva kō ne, nuu mé'ñu nuu dava ña ko,

tsí divi ñá teé tsiñu ña ko é ká'án u tū'ún é vá'á ni ña ntá'vi.

Divi ñá taxnūu ña ko é ká'án u ni ña ñu'u kutū nté koo nakáku ña,

nī é nakaán u ntuxnúu ña kuáa,

nī é nakakú u ña ntáde xení ña'a ni i,

¹⁹ nī é ká'án u tsi é xee ntúvi e dóo va'á koo vii Xuva ko ni ñá'a.

Kuān ó kaka'an tū'ún é nakuá'a ña.

²⁰ Kidáā ne, naxtínuu Jesuu tūtú san ne, dá nakué'e ña ña kaxntií nú vi'i mi ntánataká nuu ña ne, nákutúví xtuku ña. Un ntí'ī ntí'ī ña ntoo sán ne, ntaíto

ña ña. ²¹ Kidáā ne, éni ntu'u Jēsuu kaká'an ñá ni ñā:

—Tū'ún sa'á ne, é vevii é kākuntaa vata kaa e téku nto dá kanakuā'a ú nto —ka'an Jēsuu.

²² Un ntíí ntíí ña'a sán ne, vá'ā ó ntáka'an ñá iña Jēsuu. Da kúdu'va ña é kuān nte vá'ā ó kaka'an ña. Ntatiin mii ñā, ntáka'an ña:

—¿Ñā ntu te i'xá Josee ñá sā'a? —ka'an ñá'a san.

²³ Dá kakā'an Jēsuu ni ña:

—Ncho ka'an ntó nī kó vatā ó ntáka'an ñá'a san: “Tē nuu é ntaā i é medíku ntó ne, ntavá'a mii ntó kúñu ntó.” O ncho ka'an ntó nī ko: “Vatā o téku ntí nēe é idé nto ñuú Capernaú ne, kuān koo vii nto i'a di, ñuú mii ntó”, te kuan kōo é ncho ka'an nto.

²⁴ 'Nuu é ntaā i é kākā'an u tsi nté uun ña'a ña ka'án naa Xuva ko ne, ñá ntō ña'a san, ña ñuú mii ñā, é kīni ña tú'ún é kākā'an ña. ²⁵ Nuu é ntaā i é kākā'an u tsi ñá te da dīi ñadi'í kii san ntoo ña ñuú Israee ntuvi da itúvi Elia. Dā kidáā ne, ña ni kīn kuē'en tsi davi uni kuia nte dáva ne, dōo kútama ña'a san da kaníi ñuú san. ²⁶ Ntá tsi ña ni taxnúu Xuva kō Eliá san e kixntíi ña ñadi'í kii, ña ñuú Israee, tsi táxnūu ña ña é kixntíi ña uun ñadi'í kii, ña ñuú Sareta, ñuu é tuví étsin Siduun. ²⁷ Ñá te da dīi ña ntákuví kuí'i é kánako'xo kúñu i ntóo ña ñuú Israee ntuvi da katúvi ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Eliseu, ntá tsi nté uun ña'a, ña ntánchokuví, ña ni ntuvá'a ña. Tsi mii tsi Nāmaan, ña ñuú Siria, ntuvá'a ña —ka'an Jēsuu.

²⁸ Ntá tsi ña ntoo iní vi'i mí nataká nuu ña Israeé ne, un vá'a tsi kúdiin ña dā téku ña é kuān ó kaka'an ña. ²⁹ Nákuntāñí ña'a sán ne, nakunu ña Jēsuu ñuú ña. Kue'en ní'i ña ñā rki uku é nakō'xó nuu ñá ña. ³⁰ Ntá tsi kii ni'ni Jēsuu mé'ñū ña'a san, kué'en ñā.

Ñatīi, ña é nuu é ña vá'ā nima i (Mr. 1:21-28)

³¹ Jesuú ne, kué'en ña ñuú Capernaú é tuví ñuú Galileá ne, ikan kanakuā'a ña ñá'a san ntúvi dá iō dá'na. ³² Koó dā kúdu'va ña'a san tú'ún é kanakuā'a ña ña, tsi dōo ini Jēsuu nee é kākā'an ña.

³³ Má vi'i mí nataká nuu ña Israeé san ne, tuví uun ñatīi, ña é nuu é ña vá'ā nima i ne, un ntii tsi kākā'an:

³⁴ —¡Na koo mii ntó nti! ¿Neé ntu vii ntó nī ntí, Jesuu, ña ñuú Nazaree? ¿Vē'xí ntu nto é nākunaá nto nti? Xu'ú ne, iní u nto, tsí ñivi ntó e dōo va'á nto iña Xuva ko —ka'an ni Jēsuu.

³⁵ Kidáā ne, de tí Jesuu ni é ña vá'ā san, kaka'an ñá ni i:

—¡Diin tsi kutūvin! ¡Ntiin nima ñátíi sá'a! —ka'an ñá nī e ña vá'ā san.

Kidáā né, un ntii tsi nāntava é ña vá'ā san ña ñu'u kan, mé'ñū un ntíí ntíí ña'a san da ntii nima ña. Ntē ña ni ní'i kuí'i ña da ntii é ña vá'ā san. ³⁶ Dōo u'ví ña'a san un ntíí ntíí ñā da iní ña. Ntátsixe'e ta'an mii ñā:

—¿Neé ntú tu'un sá'a? Ñā sá'a ne, ¿nté kui dōo iō ña é vii ña? Tsi dá mii tsi kākā'an ñá ne, kūvi idé ña nakúnu ña é ña vá'ā san —ka'an ña.

³⁷ Da mí'i ká ñuú san ntáka'an ñá iña Jēsuu.

Dā ntavá'a Jesuu ñuntíi Sīmuún Pedru

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Kidáā ne, nākuntísi Jesuu, ntáka ña vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san ne, kué'en ñā nú vi'i Sīmuun Pedru. Íkán tuví ñuntíi ña ne, dōo kaxé'e ña ka'ni. Íkan ña dā xe'e ntá'a Jesuu é na ntāvá'a ña ña. ³⁹ Nákuntēi Jesuu nuu ñadi'í san mí tuví ntaa ña ne, kaka'an ña é na ntíkó ka'ni san. Ura tsí i nakuntísi ña, da de vá'a ña é ká'xí Jesuu ni ñá'a ña.

Dōo titín ña ntánchokuví ntavá'a Jesuu

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Ura da kaído nuu ngántíi san ne, xée ūn ntíí ntíí ña'a san, xee ní'i ña ña'a ña, ña ntánchokuví san, mí tuví Jesuu. Dōo titín nuu kuí'i ntákuví ña. Tīin nta'a Jēsuu ñá'a san xe un xé un ñā, ntavá'a ña ña. ⁴¹ Ñá te da dīi ña ntánchokuví san ne, ntíi é ña vá'ā sán nima ña. Koó dā ntákachu'u ntáa é ña vá'ā san, ntáka'an:

—¡Ñivi ntó é I'xá Xuva ko ntó! —ka'an.

Ntá tsi de tí Jesuu ni é ña vá'ā san. Ñá ni xē'é ña itsi é ká'an, tsí ini tsí ñivi ñā é Cristu ña, ña e táxnuu Xuva kō.

*Kaika Jesuu kánii ñūú Galilea,
kaka'an ntódo ña ni ñā'a san
(Mr. 1:35-39)*

⁴² Dā tuví ne, kué'en Jēsuu díñi ñūú san mí xoxo ntóo i. Ntá tsi ñā'a sán ne, dōo nántuku ña ñā. Xée ñā'a san mí tuví ña ne, ñá ni nataxā ñá ña, tsí ña ni ntío ña'á san é kī'ín ka ña. ⁴³ Ntá tsi kaka'an Jēsuu:

—Da mií é kī'ín ka ú xio ñūú san, kika'án u ni ñā'a san tú'ún é vā'a iña i mí kadē kú've Xuva kō, tsí ñi tsiñu sā'a e táxnuu Xuva kō ko —ka'an Jēsuu.

⁴⁴ Kué'en ñā ne, kuka'an ntódo ña ni ñā'a má vi'í mí ntánataká nuu ña Israeé san dá kanii ñūú Judea.

5

*Nuu i e dóo ka'nu e kúvi nī ña ntátiiñ
tsákā*

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Uun ntuvi ne, ntitsí Jesuu díñi míni ká'nu é nani Genesāree. Ná te da díi ñā'a xee ña é kīni ñá Jesuu. Un tsi tavi núu ña ñā e dóo ntio ña é kīni ña tú'un Xuva kō. ² Iní Jesuu úvi tun ntōo íxū é ntoo díñi ntute kán ne, ña ntátava tsákā sán ne, é ntii ña tun ntōó san é nakate ña xunu ña. ³ Kidáa ne, kúxēe Jesuu iní tun ntōo Simuún san ne, dā íkan ñá ña da xe'e é na ñakī'ín íka ká ña iní ntute san tun ntōó san. Kidáa né, eni ntuvá'a ña ni ñā'a san. ⁴ Dā kúvi ka'an ñá ni ñā'a sán ne, kidáa ne, kaka'an ñá ni Simuun:

—Kuē'en ni'í nto tún ntōó san iní ntute mí kúnú san ne, dá nakuítá nuu nto xunu nto, dá tñin nto tsákā san —ka'an Jēsuu ni ña.

⁵ Simuún san ne, kaka'an ña:

—Mastru, kué'en niñu vétun é ñū'u ntí, ntáde tsiñu ntí ne, nté uun tsákā ña ni ní'í ntí tñ. Ntá tsi te ñi'í nto ká'an ntó ne, nakuítá nuu xtuku ntí xunú ntí —ka'an ña.

⁶ Kuān o dé nti'xe ña ne, nií kuē'en tsí ñū'u tsitu tsákā san xunú ña dā nátavā ña. Dókō sá ni ntātsin tu'un xunú ña. ⁷ Kidáa né, íde ña nta'a ña ni ñá ñū'u tuku tun ntōó san vata koo é kī'xi ña, kixntíi ña ñā. Kī'xi ña ne, natsítu kuē'en ñá ntuvi tún ntōó san. Dókō sá te ni ntíi ntóko tun ntōó ña. ⁸ Dā iní Simuun Pedrú san nté o kúvi ne, nākunchítí ntāa ña nuu Jēsuu, dá kakā'an ña:

—Kii nteé xio nto ko, Tó'ō, tsí xu'ú ne, dōo iō kuetsí ko —ka'an ñá ni Jēsuu.

⁹ Tsi dóo ū'ví Simuún san, ni ūn ntíi ntíi ña nguíi san, tsi dóo kue'e tsákā táva ña. ¹⁰ Kuan ō kuíni Santiaú san di nī Juaan, i'xá Zebedeu, ña é dadii ntáde tsiñu ni Simuún san. Ntá tsi kaka'an Jēsuu ni Simuun kídāa:

—Ñá ku u'vī o. Tsí vatā o den da tñin o tsákā ne, un tsi nté vevíi ne, kuan kōo ni'í o ñā'a, ña é kuntikín Xúva kō di —ka'an ñá ni Simuun.

¹¹ Kidáa né, ntii ni'í ña tun ntōó san díñi ntute kán né, dā tsóo mii ntíi ña iña ña, dá kuē'en ñá, kuntikín ñá Jesuu.

*Dā ntavá'a Jesuu ña nako'xo kúñu ī
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)*

¹² Uun ntuvi ne, tuví Jesuu uun ñūú ne, xée uun ñatíi, ña é kanako'xo kúñu ī. Dā iní ña Jesuú ne, nākūtíntei ña ñū'u kán, kaikan ña dá xe'e:

—Tō'ó, tē ntio nto ne, kuvi nakuitá ntó kuí'í ko —ka'an ñá ni Jēsuu.

¹³ Kidáa ne, tñin nta'a Jēsuu ñá, kaka'an ñá ni ñā:

—Ntio ko. ¡Na ntuvá'an ve! —ka'an ñá ni ñā.

Ura dú'va tsi i kue'en ntí'xe kuí'í é kanako'xo kúñu ñā. ¹⁴ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nté uun ñā'a san ña ku ká'an ni'in ña. Mii tsí é kuē'en nta'a dutú san na kiní ñá o. Kuē'en ni'in doméni iña i é ntuvá'an san vata ō ka'an Muísee, vata koo é un ntíi ntíi ñā'a san kutúni ña tsi é ntuntoon kuí'í é kākuví o —ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi da díi díi ka kúxēe nuu tú'un iña Jēsuu. Ná te nté kaa ñā'a nataká nuu ña é kīni ña é kākā'an Jesuú ni é ntuvá'a ña kuí'í ñá di. ¹⁶ Ntá tsi Jesuú ne, kii nteé xio ña mí xoxó ñā'a ntoo ña ne, íkan kúka'an ntá'ví ña.

*Dā ntavá'a Jesuu uun ñā'a, ña natñin
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)*

¹⁷ Uun ntuvi ne, tuví Jesuu, kaka'an ñá ni ñā'a san. Ikān ntoo ña fariseu ni mastrú leí di, ña vé'xi da kanii ñūú Galilea, ñūú Judeá, ni ñūú Jerusāleen. Dōo xé'e Xuva kō é kúvi vií Jesuu é ntavá'a ña ña ntánchokuví. ¹⁸ Kidáa ne, xee ní'í ña uun ñatíi, ña natñin, ntékú

ña chidō. Ncho k'vi ni'i ña ña iní vi'i kan é xtuví ñá ña nuu Jesús, ¹⁹ ntá tsi ña ni nani'i ña nté koo k'vi ña, tsi ña te nté kaa ña'a ntáñi ña. Dukuān ne, kúxēe ña rki ví'i kan, dā nakuído ña xkiti tsió san ne, da nákiñ ñá ña nchokuví san, kanii tsi ña ni chido ñá, nuu Jesús. ²⁰ Dā iní Jesuu tsi dóo ntánuu iní ña vexní'i ñá ne, kaka'an ñá nī ña nchokuví san:

—Vevii ne, é dē ka'nu iní u ni o kuetsí o ve —ka'an ña.

²¹ Kidáa ne, mastrú lei san nī ña fariseú san ne, eni ntu'u ña ntádē kuení mii ñá: “¿Neē ntú ña'a ña sá'a é dotō tsi kaka'an ñá tú'ūn e dóo xii kaa? Tsi xoxo kuví vii i é káda ka'nu iní i ni kuetsí kō. Mii tsi Xuva kō é kúvi vii ña.” Kuān ó ntádē kuení ña.

²² Ntá tsi Jesuu ne, kūtuni ña nté o ntádē kuení ña'a san ne, tsixe'e ña ñá:

—¿Nté kuān ó ntádē kuení ntu nto?

²³ ¿Neé ntu é dii ka ña ntii tú'ūn é ká'án u, te kuiní nto: “É ntōo kuetsí o vē”, o te ká'án u: “Nakuntísin ve, nakakan?” ²⁴ Nañē'é u nto tsi xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, kuví vii u é nakate u kuetsí ñá'a ñuxiví sa —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an ñá nī ña natín san:

—Nakuntísin vé ne, dá naki'in chido o ne, dá kúnú'ūn nú vi'i o kán —ka'an Jesús ni ña.

²⁵ Ura tsi i nakuntísi ña natín san mé'ñu ūn ntii ña'a san ne, da náki'i ña chido ñá, kunú'u ña nú vi'i ña kán, kaka'an ñá e dóo ka'nu Xuva kō. ²⁶ Un ntii ña'a sán ne, koó dā kúdu'va ña, ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō. Dukuān ú'vi ñá di, ntáka'an ña:

—Nté uun ito vata kiní o nuu i e dóo ka'nu e iní o vevii —ka'an ña.

*Dā kána Jesuu ñá nani Lēvii
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)*

²⁷ Dā kúvi sá'a né, ntii Jesuu, kué'en ña. Xée ñá mí tuví ña kaido diu'un xōo iña ñuú Roma. Levii nani ña. Tuví ña uun itsi mí kaido ña diu'un xōo ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Kuntikín ko —ka'an ñá ni ñá.

²⁸ Kidáa ne, nákuntísi Levii san. Tsoo mii ntii ña iña ña, kué'en ña, kantikín ñá Jesuu.

²⁹ Da rkontúvi ne, tsū'un Levii san viko nú vi'i ña kan kuēnta iña Jesús. Ná te da dii ñá'a, ña ntánataka diu'un

xōo iña ñuú Romá san, náaká nuu ña. Kidáa ne, uun tsi itsi intōo ntii ntii ña nú mesa. ³⁰ Ntá tsi ña fariseú san ni mastrú lei é dadii tsi ntáde tsiñu ña ne, eni ntu'u ña ntáka'an ntée ña ña ntántikin Jesús, ntáka'an ña:

—¿Nté kui ntaé'xi dadii nto nī ña ntánataka diu'un xōo iña ñuú Romá san, ni ña iō kuetsí i di? —ka'an ñá ni Jesús.

³¹ Kidáa ne, nantíko kōo Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—Xoó ña'a, ña é vā'á ne, ñá kantio ña medíkū. Tsi mii tsi ña ntánchokuví san é ntio ña medíkū. ³² Ná te ña é vā'á san ña é vexnantukū u, tsi ña iō kuetsí i san, vata koo é na natívi iní ña kuetsí ña —ka'an ñá nī ña fariseu.

*Kuenta iña i é kuntoo ixu o
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)*

³³ Ntáka'an ñá ni Jesús:

—Ña ntántikin Juaán san nī ña ntántikin fariseú san ne, dōo ini xkuntoo ixu ñá; dōo ini ka'an ntá'vi ña di. Ntá tsi ña ntántikin ntó ne, nguentúvi tsi ntáxi'i ntaé'xi ña —ka'an ña.

³⁴ Nantíko kōo Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—¿Vá kúvi ntu vii nto é ña ká'xi ña'a san mí iō víko e ntatánta'a ña da ntóo ni'i ña ña e tánta'a san? ³⁵ Ntá tsi tē xee úra i é ki'in ni'i ña ña e tánta'a sán ne, da kidáa kuntoo ixu ñá —ka'an ña.

³⁶ Kantaa ña ni ña nuu i sá'a di:

—Nté uun xoxo ka'nté i uun ta'vi du'nu xée i é nākunteé nuu du'nu ata. Te kuan kōo vii ña ne, natívi ñá du'nu xée san ne, ñá vā'á ito ka, tsi ña te dadii tekú doo xée san nī doo atá san.

³⁷ Nté xoxo tsu'un i ntute tinti'o xée san iní ñii atá san, tsi ntute tinti'o xée san ne, dóo ntii iní i ne, ntáta ñii atá san. Ñii san ni ntute tinti'o sán ne, ntuvi kunáa te ntáta. ³⁸ Dukuān é kantio é kú'un ntute tinti'o xée san iní ñii xée san di. ³⁹ Xoo e ntáxi'i i ntute tinti'o atá sán ne, ñá vādá ntio i ntute tinti'o xée san, tsi dii ka vā'a xi'i ntute tinti'o atá san é ntute tinti'o xée san, kuiní i —ka'an Jesús ni ña.

6

*Dā táva ña ntini'i Jesuu xoko trigu
ntuvi dá iō dá'na
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)*

¹ Uun ntuvi dá iō dá'na ne, kué'en Jesuu ni ña ntini'i ñā, ítā nti'xin ña má trigu kan. Ña ntini'i ñā né, tāvá ña xoko trigú san, dā xiín nuu ña nta'a ña ne, dā é'xi ña ntikin i san. ² Kidāā né, iō ñá fariseú san ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Nté kuān ó ntáde ntu nto? Tsi dóo xií kaa é kuān koo vii o ntuvi dá iō dá'na —ka'an ña.

³ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—¿Vá ña ntu ni nakua'a nto nté o dé Davii ni ña ntini'i ña uun ntuvi da dóo kákin ña? ⁴ Tsí kukí'vi ña iní vi'i Xuva kō né, dā kí'i ña tañú'ū e kúviko iña Xuva kó ne, dā é'xi ña, ña ña nī ña ntini'i ña, kuān te da mii tsi dutú san é kúvi ka'xí ña tañú'ū e kúviko san —ka'an ña.

⁵ Kaka'an xtúku Jesuu:

—Xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kadē kú've u iña ntúvi dá iō dá'na san —ka'an ña.

Ñatíi, ña natín nta'a i
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Tuku ntuvi dá iō dá'na ne, kué'en Jēsuú san má vi'i mi ntánataká nuu ña Israeé san ne, eni ntu'u ña kanakuā'a ña ña'a san. Ikān tuví uun ñatíi, ña natín nta'a i. ⁷ Mastrú leí san nī ña fariseú san ne, ntaíto xu'ū ñá Jesuu nté koo vii ña, tē ntavá'a ña ña'a ntúvi dá iō dá'na san ne, vata koo é nī'i tsi ña nté koo tsi'i kuétsi ña ñā. ⁸ Ntá tsi Jēsuú ne, iní ña nee e ntádē kuení mastrú leí san nī ña fariseú san ne, kaka'an ñá ni ñatíi, ña natín nta'a i san:

—Nākuntítsin ne, dá kuntítsin mé'ñū ña ntoo san —ka'an ña.

Nākuntítsi ña ne, íntítsi ña mé'ñū ña'a san. ⁹ Kidāā ne, kaka'an Jēsuu ni ña nguií san:

—Iō é tsixē'e ú nto ve. ¿Neé ntu é vā'á vii o ntuvi dá iō dá'na? ¿O vii o é vā'á ne, o vii o é kīni kaa? ¿O nakākú o ñā'a sán ne, o nākunaá o ña? —ka'an ña.

¹⁰ Ito díto Jesuu un ntíi ntíi ña ntoo diñi ña ne, dá kakā'an ñá ni ñatíi san:

—Katan nteén nta'a o —ka'an ña.

Kuān o dé nti'xe ñatíi san ne, ura tsí i ntuvá'a nta'a ña. ¹¹ Ntá tsi ña nguií sán ne, dōo kúdiin ña. Eni ntu'u ña ntáka'an ña neé ntu é vii ñá ni Jēsuu.

Dā nakaxnúu Jesuu uxúvi ñā'a pustru ña

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Ntuvi tsikán ne, kué'en Jēsuú uun itsi xukū mí kūka'an ntá'ví ña. Nii niñú san kaka'an ntá'ví ña ni Xuva kō. ¹³ Dā tuví ne, kāna ñá un ntíi ntíi ña ntántikin ñá ne, da nākaxnúu ña uxuvi ñá'a xoo é vii i pustru ña.

¹⁴ Ña sá'a é nakaxnúu ña é vii ñá pustru ña: Simuun, ña e xntánteē ña é Pedru kunáni ña; ni Ándree, ení Simuun; ni Sántiau, Juaan, Felipe, Bartulume, ¹⁵ Mateu, Tumaa, ni Sántiau, i'xá Alfeu; ni Simuun, ña xntánteē ña é Zeloté di; ¹⁶ nī Júdā, ení Santiau; ni tūku Júdā, ñá é vē'xí ñuú Iscariote, ña ña é diko ña Jēsuu.

Ñá tē nté kaa ña'a kanakuā'a Jesuu
(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Dá kúntíi Jesuu ni pústru ña xuku sán ne, íntítsi ña mí není nuu ne, ikān náataká nuu un ntíi ntíi ña'a, ña ntántikin ñá ne, ñá tē nté kaa ña'a san náataká nuu ña ntuvi tsikán di, ña é vē'xí da mí'i ká ñuú Judea ni Jerusáleén di, ni ñuú Tiru ni Síduun, ñuú é ntoo diñi ntute ñu'u kán. Xée ña é kiní ña é kaka'an Jēsuú ne, é ntavá'a ña ña nēe kui'i ntákuvi ña. ¹⁸ Ña ntánto'o i é ñu'u é ña vā'á nima í ne, ntuvá'a ña di. ¹⁹ Dukuān ne, un ntíi ntíi ña'a san ncho tñn nta'a ña Jēsuu, tsí iní ña tsi dóo iō ñá é vii ña é ntavá'a ña un ntíi ntíi ña'a san.

Xoo e dīni i ne, xoo é ña dīni i
(Mt. 5:1-12)

²⁰ Ito Jesuu ña ntini'i ña ne, dá kakā'an ñá ni ñā:

—Nté kuān nte vā'á o iña nto é ña tuví neé iō nto, tsí kaduku ntée nto mí kadē kú've Xuva kō.

²¹ Nté kuān nte vā'á o iña nto é vevíi e ntákakin nto, tsí rkontúvi ne, nta'a nto.

Nté kuān nte vā'á o iña nto é vevíi ne, ntaéku nto, tsí rkontúvi ne, naxkuntée nto.

²² Nté kuān nte vā'á o iña nto dá ña ntío kue'en tsí ña'a sán nto, da tsoó mii ña ntō, da ntáka'an ntée ña nto, da ntánantii ní'ni ña nto tsi ntántikin ntó ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi. ²³ Na nākunuu dīni kue'én nima nto. Un tsi kantíta mii ntō e dóo dīni nto ntuvi dá

kuan kōo vii ña ni ntō. Tsí ñi'ntō ne, ní'i nto ūun doméni é ta'xi Xuva kō. Tsí kuān o dé xení ñata ñā, ña intōo nte ntúvi di'na, nī ña ka'án naa Xuva ko.

²⁴ 'Ntá tsi ña ntá'vi ide ntú nto, xoo é dóo kuika i, tsi é ní'i nto é intoo díní nto.

²⁵ 'Ña ntá'vi ide ntú nto, xoo é dóo ió iña i vevii, tsí rkontúví ne, dōo nto'o nto é kā'xi nto.

'Ña ntá'vi ide ntú nto, xoo é dóo díní i vevii, tsí rkontúví ne, kueku nto ne, kuntoo nta'xa nto di.

²⁶ 'Ña ntá'vi ide ntú nto tē un ntí'ntí ña'a sán ne, dōo vá'ā ó ntáka'an ñá iña nto, tsí kuān o dé ña intōo kídaa nī ña é dotō tsi ntáka'an ña é ka'an ñá naa Xuva ko, ntá tsi ña te ntáā e ntáka'an ña.

*Kuinima kó ña ntaínchu'vi ko
(Mt. 5:38-48; 7:12)*

²⁷ 'Ntá tsi ntō'o e ntaíni nto ne, kaka'án u ni ntō: Kuinima ntó xoo é ña ntío i nto. Vá'a kō vii nto nī ña ntaínchu'vi ntó di. ²⁸ Nāxnuu viko nto ña e ntáka'an ntée nto. Kantá'vi ntó iña ña ntáka'an kīni iña nto. ²⁹ Tē xoó ña'a kaxé'e nuu ña vinuu ntó ne, kué'e ntō tinuu nto é ūun xo ká san di, na kué'é ka ñá di. Tē xoó ña'a kanaki'i nuu ña kutuun ntó ne, kué'e nto dū'nu ntó di, na kuní'i ña. ³⁰ Da xōo ka ña'a, ña é kaikan kudii neé ntio i ne, kué'e ntō. Te kí'i ña da neé ka iña ntó ne, ñá ku ntáka nto. ³¹ Vií nto ni tā'an nto vatā ó ntio nto é vii ñá ni ntō.

³² 'Tē ntákuinima ntó da mii tsí ña é kákuinima í nto ne, ¿neé ntu sintiá'vi ní'i nto? Un tsi nté ña kīni ntáa san kuān ó ntáde ña. ³³ Te vā'á o ntáde nto é da mii tsi ni ña'a, ña é vā'á o ntáde ni ntō ne, ¿neé ntu sintiá'vi ní'i ntó di? Tsí un tsi nte ñá kīni ntáa sán ne, kuān ó ntáde ña di. ³⁴ Te xntii nto tā'an nto vata koo é na xntii ña ntō ne, ¿neé ntu sintiá'vi ní'i nto? Tsí ña kīni ntáa sán ne, kuān o xntíi ña tā'an ña vata koo é na xntii tā'an ña ña di. ³⁵ Ntá tsi nto'ó ne, kuinima ntó ña ntákune'u iní i ni ntō. Vá'a kōo vii nto ni ñá'a. Xntii nto tā'an nto é ña kuntétu nto te xntii ña ntō di. Kidáā né, dōo ka'nu nuu i é ta'xi Xuva ko ntō. Kidáā ne, kuví nti'xe nto i'xá Xuva kō, ña e dóo ka'nu. Tsí ñi'ntō ne é dóo vá'ā ó kade ña nī ña kīni ntáa san, ña e ñá iní é nakué'e sintiá'vi nta'a Xuva kō. ³⁶ Vata tsí o

ntúnta'ví ini Xuva ko ntō ne, kuan tsi kōo ntunta'ví ini nto ta'an nto di.

*Ña ka'an ntée o ta'an kō
(Mt. 7:1-5)*

³⁷ 'Ñá kū ka'an ntée nto ta'an nto. Dukuān ne, ñá ka'an ntée Xuva ko ntō di. 'Ñá ku nakuitā ntó ta'an nto ne, dukuān ne, ñá nakuítá Xuva ko ntō di. Kada ka'nu iní nto ni tā'an nto ne, kuan kōo kada ka'nu iní Xuva ko ni ntō di. ³⁸ Vata tsí koo kué'e nto ne, kuan tsí koo ní'i nto. Kū'vé va'á ní'i nto. Nakuédin nuu ña, nakídi nuu ña ne, kunuu tsitu kué'en da nté nakuído káva. Tsí ñi'ntō ne, ñá kú'vé é kánakii kú'vé ntó ne, ñá tsí kú'vé nāta'xi ña nto di —kuan o ka'an Jéssu.

³⁹ Kidáā ne, nañé'e ñá ña'a san nté koo vii ña, kaka'an ña:

—¿Vá kūvi ntu vii uun ña kuāa san nañé'e ñá tuku ña kuāa mí'i kí'in ña? ¿Ñá ntu kó'xo nuu ña ntuvi ñá xavi? ⁴⁰ Nté uun ña kanakuā'a sán ne, ñá tē ká'nu ña'a ña vata kaa mastru ña. Ntá tsi tē ntí'í kútu've ña ne, kudadii ña ni mastru ña.

⁴¹ ¿Nté kui kaiton ntun xáka ūtun é nūu ntuxnúu tā'an o? Tsí nte ña kaínin ntu'u é nūu ntuxnúu mii o. ⁴² Tē ña kaínin ntu'u é nūu ntuxnúu mii o ne, ¿nté kui dōto tsí kaka'an ntún ni tā'an o é na tā'xi ña nuu ña é natāvan xáka ūtun é nūu ntuxnúu ña? Divín e dá mii tsi rki xaa o ntéku é káka'án ne, di'na natāvan ntu'u é nūu ntuxnúu mii o vata koo é kūvi kīnín vā'an é natāvan xáka ūtun é nūu ntuxnúu tā'an o.

*Tē kíi kiti i, kutuni ko neé utun
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)*

⁴³ 'Ña túvi utun vā'a é káta'xi kiti é ña vá'ā. Nté utun ña vá'ā san ña katá'xi kiti é vā'a. ⁴⁴ Da neé ka utun, kutuni ko neé utun dá kakii kiti i. 'Ñá kakíi igú san utun iñu, ntē ña kakíi tinti'ó san má xuku iñū. ⁴⁵ 'Ñatíi, ña é vā'á ne, kaka'an ña nee é vā'a, tsí nuu é vā'á san nima ña. 'Ñatíi, ña é kīni kaa ne, kaka'an ña é kīni kaa, tsí nuu é kīni kaa nima ña. Tū'un é kākene xu'u ña ne, nima ñá kakene.

*Uvi núu i ét'vi'i
(Mt. 7:24-27)*

⁴⁶ ¿Nté kui nuu nuu xntu ntáka'an nto tsí xu'u é Tó'o ntō ne, ntá tsi ña ntáde ntaa nto nee é káka'án u ni ntō?

47 Ka'án u ni ntō xoo é kantikin nti'xe i ko, xoo é katekú nti'xe i ne, kade ntaa é kaka'án u. 48 Ña sá'a ne, vata kaa uun ñatīi, ña é kaxntitsi vi'i sán ne, di'na kaete nuu kunū ñá ne, xtuvī ñá eti i san nú xūu. Dā é'nu ntute sán ne, dōó ntii duku ntée vi'i san. Ntá tsi ña ni kuvi kantá nuu, tsi dōó kutū tuví etí i. 49 Xoó ña'a é katekú i ntá tsi ña te kade ntaa ña é kaka'án u ni ña ne, vata kaa uun natīi, na é xntītsí vi'i i da mii tsi nú ñū'u sán ne; ntē ña ni de vá'a na etí vi'i sán ne, dā é'nu ntute sán ne, dōó ntii duku ntée ne, uun ito tsi nántatsin á vi'i san —ka'an Jesuu.

7

Dā ntavá'a Jesuu ña kade tsiñu iña sntadun, ña ñuú Roma (Mt. 8:5-13)

1 Dā kúvi ka'an Jesuu ni ñá'a sán ne, kué'en ña ñūú Capernau. 2 Ikān tuví uun ña'a tó'ō sntadun, ña ñuú Roma. Tuví uun ña kade tsiñu iña ña, ña e dōó ntio ña ne, dōó nchokuví ña. E dōó sá kúvi ñá. 3 Da téku tó'ō sntadún san tsi ntáka'an ñá'a san iña Jesuú ne, taxnū ña ñata, ña odo nū ña Israee, e kíkakan ñá dā xe'e nta'a Jesuu é na kī'in ña, kintavá'a ña ña kade tsiñu san. 4 Dā xee ñátā san mí tuví Jesuú ne, ntáka'an ñá ni ñá:

—Vií nto da xe'e, xntii kudii nto tó'ō sntadún san, tsi dōó va'á ña'a ña, 5 tsi dōó kakuinima ñá ñuú kō ne, mii ña xntítsi ña vi'i mí ntánataká nuu ña ñuú nti —ka'an ña.

6 Kidáā ne, kué'en Jēsuu ni ñátā san. Ntá tsi dōó sá xee ña nú vi'i ña kán né, taxnū tó'ō sntadún san ña dōó vá'a tiin ni'i ña é kuka'an ñá ni ñá:

—Tō'ó, ñá tē nté sa vá'a ña'a u é kuíta nti'xin nto nú vi'i ko. 7 Ntē ña te nté sa vá'a ña'a u é xéé u un tsi nte mí tuví nto, kuiní ko. Ntá tsi te mii tsi é ká'an ntó ne, ntūvá'a ña kade tsiñu iñá ko. 8 Tsí xu'ú ne, ió tó'ō kó di, ña odo nūu iñá ko ne, dōó titín sntadún ko é odo nūu ú iña ñá di, é kátee tsiñú u ña nēé é vií ña. Te ká'án u ni ñá é kī'in ña ne, kī'in ñá. Te ká'án u ni ñá é na kī'xi ña ne, kī'xi ña. Te taxnūu ú ña ntáde tsiñu iñá ko é vií ña sá'a ne, vií ña —ka'an tó'ō sntadún san.

9 Koó dā kúdu'va Jesuu da téku ña sá'a. Kaito ña un ntií ntií ña ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Nuu é ntaā i é kaka'án u: Váta kīnī u nté uun ña'a ña Israee é vata kaa ñatīi sá'a e dōó kanuu ini ña ko —ka'an Jēsuu.

10 Dā náxee ña e táxnūu tó'ō sntadún san nú vi'i ña kán ne, é ntūvá'a tsi ña kade tsiñu iña ña.

Nantóto Jesuu i'xá ñadī'i kii

11 Rkontúví ne, kué'en Jēsuu uun ñuú é nani Nāiin. Kué'en ña ni ña ntīni'i ña ne, ñá tē nté kaa ña'a kue'en ña, kuntikin ñá ña di. 12 Dā xee étsin ña mí kī'ví ña má ñūú san ne, vé'xi ñá'a, ña odo ña xi'i e kīku'xí ña ña. Nā te da dīi ña má ñūú san íntikin ñá ña di. Nātīi, ña xi'í san ne, kuan tsi kaa uun kudii ña i'xá ñadī'i kīí san. 13 Dā ini Jesuu ñadī'í san ne, ntūnta'ví ini ña ña, kaka'an ña:

—Ña kuékūn kan —ka'an ña.

14 Kidáā ne, kué'en étsin ña ne, dā tīn nta'a ña chidō sán ne, íntāñi dá'na ña. Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ñá xi'í san:

—Xu'ú kaka'án u ni o ne: ¡Nakuntítsin! —ka'an ña.

15 Ura tsí i nakuntítsi ña xi'í san ne, eni ntu'u ña náka'an ña. Jesuú ne, ntáda ña ña kuenta ntá'a di'í ñá. 16 Dā ini ña'a sán é kuān o dé Jesuú ne, dōó u'ví ña, un ntií ntií ñá ne, eni ntu'u ña nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō, ntáka'an ña:

—Tsi uun ña'a ña ka'án naa Xuva ko, ña e dōó ka'nu ne, é xee dītó ña mí ntoo o ve. Tsí Xuva kō ne, xéé ña ñūú kō é xntii ña kō —ka'an ñá'a san.

17 Dá kanī ñūú Judea ni diñi í kūtuni ña nté o dé Jesuu.

Ña táxnuu Juaan Bautista (Mt. 11:2-19)

18 Ña ntántikin Juaan Bautistá ne, ntaa ña ni ña un ntií ntií nuu i nté o dé Jesuu. Kidáā né, kána Juaán san uvi ñá'a, ña ntántikin ñá ne, 19 dā táxnūu ña ña nta'a Jesuu é tsixe'e ña te divi nti'xe ña ña é kī'xi sán ne, o te kuntētu ká ña uun ká tuku ñá'a. 20 Ña e táxnūu Juaán san ne, xéé étsin ña, ntáka'an ñá ni Jēsuu:

—Taxnūu Juaan Bautistá nti é tsixe'e nti te divi nto ñá é kī'xi sán ne,

o kuntētu ká nti uun ká tuku ñá'a — ka'an ña.

²¹ Ura dú'va tsi i ne, ñá tē nté kaa ña'a ntavá'a Jesuu, ña e ntákuví kui'í san, nī ña e ntánto'o i, nī ña é ñū'u é ña vá'ā nima í dī. Titín ña kuāá nāxi'í nuu ñá dī. ²² Kidāā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá nī ña táxnuu Juaán san:

—Kue'ēn ntó, kuka'an ntó nī Juaan nee é íni nto, nee é téku nto. Ntaa nto ni ñá tsí ña kuāá ne, é nāxi'í ntuxnūú ña; ña natín i ne, é nākaka ña; ña ntánako'xo kúñu ī ne, é ntūntoo ña kui'í ña; ña lo'ō ne, é nātekú ña; ña xi'í ne, é ntóto ña; ñá ntā'ví ne, é tēkú ña tú'ūn é vā'á san nté koo nakáku ña. ²³ ¡Nté kui vá'ā ó xoo ñá'a, ña é ña nativi iní i é kantikín ko! —ka'an Jēsuu ni ña.

²⁴ Dā kunú'u ña táxnuu Juaán san ne, eni ntu'u Jēsuu kaká'an ñá ni ñá'a san iñá Juaán san, kaka'an ña:

—¿Néé ntu ixkoto ditó nto ñuu itsi kán? ¿Vá ñe'e ntú nto é ixkoto nto uun ñatīi, ña é dotō tsí kaka'an, vata kaa uun choo é kākantá nuu dá kadūku tátsin? ²⁵ ¿Néé ntu ixkoto nto? ¿Vá ixkoto ntú nto uun ñatīi, ña e dóo va'á doo i? É íni nto tsí ña e dóo va'á doo i, ña é iō ntí'i da neé ka tsi é ntio i ne, ñá tē ñuu itsi kán ñu'u ña, tsi nú vi'í rei kan ntóo ña. ²⁶ ¿Néé ntu ixkoto nto? ¿Ixxkoto ntú nto uun ña'a ña ka'án naa Xuva ko? Nuú é ntaā i tsí dīvi ña ne, kaka'an ñá naa Xuva ko, ntá tsi díi díi ka ka'nu ña'a ña é ña ka'án naa Xuva ko. ²⁷ Tsí dīvi ñá é ūve na'a iñá ña Tú'un Xuva kō mí kakā'an:

Taxnūu ú uun ña'a, ña é kunī'i tú'ūn san, dī'na dá xeen,

vata koo é nākoo tú've ña itsi o.

Kuān ó uve na'a. ²⁸ Kaka'án u ni ntó tsi é un ntí'i ñatīi, ña ntoo ñuxiví san ne, nté uun ña ña te dóo na'nu ña'a ña vata kaa Juaán san. Ntá tsi ña é kāduku ntée mí kadē kû've Xuva kō ne, kuān te é díi ka dutsi ntaa ña ne, díi ka na'nu ña'a ká ña é Juaán san.

²⁹ 'Un ntíi ntíi ña tekú i é kaka'an Juaán san ne, ede ntaa ña é kaka'an Xúva kō. Un tsi nte ña ntaído diu'un xōo iñá ñuú Romá san dī itsi ntute ña nta'a Juaán san ne, ³⁰ ntá tsi ña fariseú san nī mastrú leí san ne, ña ni ntío ñá é nakútsi ntute Juaán san ña ne, kuān

o nantii ní'ni ña é vā'a koo vií Xuva ko ni ñá.

³¹ ¿Nté ntu koo ntada dadíi ú ña ntoo vevii? ¿Ntē ntu ntáa ña? ³² Vata ntáa i'xá kuetsí é ntoo nu á'ví i, ntánadīki, é un tsi ntákachu'ú ni tā'an i: “Nakuekū ntí choo, ntá tsi nté uun nto ñá ni ite'e ntō. Íta nta'xa ntí ne, nté uun nto ña ni éku nto”, xkoó ka'an i'xá san. Kuān ntáa ña ntoo vevii dī, ³³ tsi vé'xī Juaan Bautista é ntē ña kaé'xi ña tañú'u ne, ntē ña kaxi'í ña ntute tñti'ó dī ne, ntáka'an nto tsí nuu é ña vá'ā nima ña. ³⁴ Kidāā ne, xéé u, xu'u é vēxkúvi ú ñatīi. Xu'ú ne, kae'xí u, kaxi'í u ne, da ntáka'an nto tsi dóo kue'e kae'xí u, dōo kue'e kaxi'í u. Ntáka'an nto dī tsí xu'ú ne, dōo vá'a tiin ú nī ña kini ntáa, nī ña ntaído diu'un xōo iñá ñuú Romá dī. ³⁵ Ntá tsi kutuni xoo é ki'in íni ntí'xe i te kīni o rkontúvi nté koo kuvi —ka'an Jēsuu ni ña.

Dá tūví Jesuu nú vi'i Sīmuun

³⁶ Uun ña'a, ña fariseú ne, kāna ña Jesuu é kika'xí ña nú vi'i ña kán. Dā xee ñá ne, ítūví ña nú mesa kan. ³⁷ Kidāā ne, xéé uun ñadī'í, ña ñuú ikán, ña e dóo iō kuetsí ne, da kutuni ña tsí tuví Jesuu nú vi'í ña fariseú san ne, xéé ñá, ni'í ña uun xuxu e kúvi xuú é naní alābastru é nūu tsitu cho'o vídin. ³⁸ Ítūví ña nú dī'in Jesuu, kaéku ña ne, nākate ña dī'in Jēsuu ntuté nūú ña. Kidāā né, ídi ña naítsí ña dī'in ña, da tánuu ña dī'in ña ne, dá da'ví ña dī'in ña cho'o vídin san. ³⁹ Ña fariseu, ña kána Jesuú ne, dá íni ña sá'ā né, dē kuení ña: “Tē dí ña kaka'an ntí'xe naa Xuva ko ñatīi sa'á ne, kutuni ñá nee ñá'a ñadī'í sa'á, ña katiin nta'a ñá. Tsí ñadī'í sa'á ne, dóo iō kuetsí ña.” Kuan ó dé kuení ña. ⁴⁰ Kidāā ne, kaka'an Jēsuu ni ña fariseú san:

—Simuún, iō kúdii é ká'án u ni ō — ka'an ña.

Kidāā ne, kaka'an fáriseú san:

—Ká'an ntō, Mastrú —ka'an ña.

⁴¹ Ne dá kantāa Jesuu ni ña, kaka'an ña:

—Uvi ñá'a ñatīi itá nuu ñá diu'un é naki'í ntée ña iñá ñá kuiká san ne, uun ña'a ñá ne, ú'ūn sientu diú'un kui'xín san itá nuu ña. Ña uun ña'a sán ne, úvi dīko u'xi tsi. ⁴² Ña ni kúvi ntá'vi

ña diu'un é naki'i ntée ña ne, ide ña da xe'e nákadī ñá kuenta é itá nuu ña ntuvi ña. Ká'an nto vē: ¿Xoo é ntuvi i é dií ka kuinima í ña kuiká san? —ka'an ña.

⁴³ Kidáā ne, kaka'an Símuún san:

—Vata te ñatīi, ña é dií ka kuē'e itá nuu san —ka'an ña.

Kaka'an Jesús:

—Vá'ā o é kākā'an —ka'an ña.

⁴⁴ Kidáā ne, kaito Jesuu ñadī'í san ne, dá kakā'an ñá ni Símuun:

—Koton ñadī'í sa'a. Xu'ú ne, xéē u nú vi'i o né, ntē ña ni ta'xin ntute é ntōo dí'ín ko. Ntá tsi ñadī'í sa'á ne, nakate ña dí'ín kó ntute núu ña ne, idi mii ña nátsi ña. ⁴⁵ Ntē ña ni é'xin xu'u kó vata xkoó ini o ne, ntá tsi ñadī'í sa'á ne, un tsi nte dá xee ú ne, katanuu ña dí'ín ko. ⁴⁶ Ntē ña ni dá'vin dí'í ko nté un siin aseté san. Ntá tsi divī ña ne, dá'vi ña dí'ín ko cho'o vídin. ⁴⁷ Dukuān é kākā'an u tsí kuān te ñá tē nté kaa kue'e kuétsi ña ió ne, ntá tsi kutuni tsí e dé ka'nu iní Xuva ko ni ñā, tsi dóo kuinima ña. Ntá tsi ña'a, ña é dutsi kūdii e ntáde ka'nu iní o ni ñā ne, un siin kudíi kakuinima ñá kō —ka'an ña.

⁴⁸ Kidáā ne, kaka'an ñá ni ñadī'í san:

—É dē ka'nu iní u ni o kuétsi o —ka'an ña.

⁴⁹ Ña'a, ña é vexká'xi ni ña ne, eni ntu'u ñā ntátsixe'e ñā:

—¿Xoō ntu ñá'a ña sá'a, é un tsi nte kuétsi ñá'a san kade ka'nu iní ña ni ñā? —ka'an ña.

⁵⁰ Ntá tsi Jesús ne, kaka'an ñá ni ñadī'í san:

—Tsi kuínti'xe o Xuva kō ne, é ntūvá'a nima ó ve. Va vá'a tsi kué'én ve, ñá ku kadā kuení ka o —ka'an Jesús ni ña.

8

Ñadī'í, ña e xntú Jēsuu

¹ Rkontúví da kúvi sá'ā ne, kaika Jesuu ta'án ñuu ta'án ñuu, kaka'an ntódo ñā tú'un iña Xuva ko nté o kadē kú've ña. Uxúvi ñā'a pustrú san ntini'i ña ñā di. ² Ió ñadī'í ne, ntikīn ñá ña, ña é ntavá'a ña é ñū'u é ña vá'ā san nima í nī ña é ntuvá'a kui'i e ntákuví i. Ñadī'í san ne: María Magdalena nani ña, ña e ntíi u'xe é ña vá'ā nima í, ³ nī Juana, ñadī'í ñá nani Cūsa, ña dé tsiñu iña Heróde; ñá nani Sūsaná ne, nī ña te da

díi ka ñadī'í, kue'en ñá vata koo é xntii ña ña nēe é ió iña ña.

Dā ntāa Jesuu iña ña katá'xi tata (Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Ñá te da díi ña'a kíi ña ñūú ña é kinī ñá Jesuu. Dōo táka nuu ña'a sán ne, kidáa ne, ntāa Jesuu ni ña uun nuu i, kaka'an ña:

⁵ —Uun ñatīi, ña kata'xi tatá ne, kué'en ña kūta'xí ña tatá ña. Uun itsi ne, kó'xo ntīkin san itsi kán ne, ixkanúu ña'a sán ne, ē'xi láa sán di.

⁶ Uun itsi xtuku ne, kó'xō tuku ntīkin san ne'u xuú san ne, dá kéne ne, ura tsí xi'i dii, tsí kakunaá ntute mí ko'xo.

⁷ Kó'xō xtuku ntīkin san má kū'u iñu kán. E'nu dadīi ni xuku iñū sán ne, itāvi núu kue'en xúku iñū san i ne, xí'í di. ⁸ Ntá tsi uun itsi xtuku ne, kó'xō nuu ntīkin san ñū'u vā'a. Kidáa ne, ē'nu né, dōo vá'a kúvi. Kīi te uun sientu kítí i é un é un ditsin i —ka'an ña.

Sá'a kākā'an Jesús ne, nī kué'en ini ña kaka'an ña:

—¿Te ió lo'xo ntó ne, kini nto! —ka'an ña.

¿Nté kui nuu xntu i sá'a kāntaa ña? (Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Kidáā né, tsixe'e ña ntini'i ña ñā neé kani tú'un nuu i sá'a é kākā'an ña.

¹⁰ Ne, kaka'an Jesús:

—É ta'xi Xuva kō é kūtuni ntó nuu i e dóo xū'ú ió iña i mí kadē kú've ña. Ntá tsi ña nguī sán ne, da kantaa ú ni ñā nuu i sá'a ne, ntaíto ña ne, o ntaíni ña, ntá tsi ña kí'in díki ña neé kani tú'un.

Kantada ntaa Jesús neé kani tú'un nuu i iña ñá kata'xi tata (Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Nuu i sá'ā ne, kani tú'un: Ntīkin san ne, divī é vata kaa tú'un Xuva kō.

¹² Uun itsi mí kakó'xo ntīkin san itsi kán ne, kani tú'un vata ntāa ña'a, ña téku i, ntá tsi vé'xi tó'ō e ña vá'ā san, véxnaki'i tú'un Xuva kō é ñū'u nima ñá'a san vata koo é ña kuínti'xe ña, vata koo é ña nakáku ña. ¹³ Mī ko'xó nuu ntīkin san ne'u xuú san ne, vata ntāa ña'a, ña e dóo dīnī i é kátekú i tú'un Xuva kō ne, kuínti'xe ña, ntá tsi ña kué'e ni kuínti'xe ña. Vata ntāa utun é ña tūvi kué'e xó'o i ntāa ña. Kuínti'xe ña é uun da'na. Ntá tsi ntuvi dá kátaan núu ña ne, kaxtuví xio ña

tú'un Xuva kō. ¹⁴ Mí ko'xó nuu ntikin san má xūku iñū sán ne, vata ntáa ña'a, ña e téku i tú'ūn sán ne, dukuan dukuān sá ne, kakunáa inī ña. Tsi é tūku e túku é kadē kuení ña: é nī'i ñá diu'un, é viī ñá nee iña é ntio ña ne, dukuān ña kaxio vá'a iña ña. Vata ntáa utun é ña kaé'nu vá'a kití i ntáa ña. ¹⁵ Ntá tsi mí ko'xo ntikin sán ñu'u va'á ne, vata ntáa ña'a, ñá iō nima vá'a i ne, é iō tu've ña é kīni ña tú'un Xuva kō, é viī ñá kuenta tú'ūn san. Ñá nātivi iní ña. Vata ntáa utun e dóo vá'a kakii kití i san ntáa ña —ka'an Jesús ni ña.

Kantaa ña nuu i iña ñu'u
(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Kidáa ne, kantaa ña ni ña nuu i iña ñu'u é nāxi'í nuu, kaka'an ña:

—Nté uun xoxo tuún i ñu'ú san ne, dá dā'ví nuu. Ntē ña xtuví ña má itó ña. Tsi xnteku dukún ña vata koo é nāxi'í nuu kanī má vi'i kán. ¹⁷ Vata tsi kaa nuu i sá'ā ne, ña túvī nee iña é kutuví xu'u é ña nátidito, nté uun nuu i é iō xu'u é ña kiní o rkontúvi, tsi dá miī é nātidito.

¹⁸ 'Dukuān ne, kini va'á nto tú'ūn é kā'án u, tsí ña'a, ñá iō iña í ne, ní'í ká ña. Ntá tsi ña é ña tuvi iña í ne, nakuido nteé ña un tsi nté nuu i é kuini ña é iō iña ña —ka'an Jesús ni ña'a san.

Dí'i Jesús ni ení ña
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Kidáa ne, xée dí'i Jesús ni ení ña. Ntá tsi ña ni kuvi xée ētsin ña mí tuví Jesús, tsí ña te nté kaa ña'a ntoo ña.

²⁰ Kidáa ne, xée ūun ña'a, kaka'an ñá ni Jesús:

—Dí'i nto ni ení ntó ne, ntáñī nteé ña nto kí'i kán é ncho kiní ña nto —ka'an ña.

²¹ Nantíko kōó Jesús, kaká'an ña:
—Xoo é katekú i tú'un Xuva kō ne, kade ntaa tú'un ñá, dívi ñá é dí'í kó ni ení ko ni tā'an ko —ka'an ña.

Dā teé da'na Jesús tátsin ni ntūte mini
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Uun ntuvi ne, ínū Jesús tūn ntōó ni ña ntini'i ñá, kaka'an ña:

—Xio diñi ntute san kí'in ō ve —ka'an ña.

Kué'en ñá kídaa. ²³ Da ntaíta nti'xin ña nu ntuté san ne, kídí Jesús. Kidáa ne, un ntii tsi vē'xí tatsín san mé'ñū

ntute san. Iñi ntú'u nátsitu tun ntōó san ntute ne, dókō sá ni tēni ña. ²⁴ Kidáa ne, kué'en ña kūnantoto ña Jesús, kaka'an ñá ni ñá:

—¡Mastru! ¡Mastru! ¡Dóko sá tēni ō! —ka'an ña.

Nákuntítsí Jesuú ne, kaka'an ña é nākoó da'na tátsín san ni ntūte é kánakuntáñi ntaa. Ura tsí i xío kadin ne, diin diin sa kúvi. ²⁵ Kidáa ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ñá:

—¿Nté kui ntaú'vī ntú nto? ¿Mí'i ntu kué'en é ntákuinti'xe nto? —ka'an ña.

Ntá tsi ña ntini'i ñá né, dōo u'ví ña. Koó dā kúdu'va ini ña, ntáka'an ñá xe un xé un ñá:

—¿Xoó ña'a ntu ña sá'a, ña é káka'an ni tátsín san ni ntūte san é nākoó kadin ne, ura tsí i xío kadin nti'xe? ¡Un tsi nte tátsín san ni ntūte san kade ntaa é káka'an ña! —ka'an ña.

Ña ñuú Gadara, ñá ñu'u é ña vá'ā nima i
(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Kidáa ne, xée ña ñuú Gadara é tuví tuku diñi ntute é ñuú Galilea.

²⁷ Ntii Jesús diñi ntute sán ne, ikan tsi vē'xí uun ñatī, ña má ñuú san, ña é ñu'u é ña vá'ā nima i. Ná te dā vévii é ña te núū ká ña du'nu ña; ntē ña te túvī ká ña nú vi'i ña kán. Da ñi kué'en tsí kapusantu kán nuu ña. ²⁸ Dā ini ña Jesuú ne, nákunchítí ntaa ñá nuu ñá ne, un ntii tsí kéne ña, kaka'an ña:

—¿Neé ntu kaduku ntée nto iñá ko, Jesús, i'xá Xuva kō, ña tuví e dukún kán? ¡Vii nto da xe'e, ñá ku kini nteē ntó ko! —ka'an é ña vá'ā san ni Jesús.

²⁹ Kuan ō ka'an ña, tsí Jesuú ne, kaka'an ñá nī é ña vá'ā san é na ntii nima ñátí san. Dōó kí'in ito kúkí'vi é ña vá'ā san nima ñá, kuān te ntáki'ní ña'a san nta'a ña ni dí'in ña kadená ne, kanakí'i tu'un, tsí e ña vá'ā sán ne, kaxntíi ña da tī é kūnu ña é kí'in ña ñuū itsi. ³⁰ Ntá tsi Jesuú ne, tsixe'e ñá:

—¿Ntē ntú nanin? —ka'an ña.

—Nti'í ne, Ligiun naní nti —ka'an.

Kuan ō ka'an ña, tsí ña te da díi e ña vá'ā san é ñu'u nima ña. ³¹ Íkán é ña vá'ā san nta'a Jesús é ña taxnuu ña í ini totsin kan. ³² Da'a san ne, ñá tē nté kaa ñu'u kutsín san ntaé'xí tī xuku san ne, ntáka'an é ña vá'ā san te kúvi ntí'vi nima kútsín san. Jesuú ne, xé'e ña itsi.

³³ Kidáa ne, ntii é ña vá'ā san nima

ñátíí san ne, dā kuk'í'vi nima kútsín san. Kidáā né, ĩnu kutsín san, kue'en ti un tsi nte mí nuu ntute san ne, ikan tsī téni ntí'í ti.

³⁴ Ña e ntáde kuenta kútsín san ne, dā ĩni ña nte o kúvi ne, kué'en ñā, koo da ntaínu ña, kuntaá ña nī ña ntoo má ñūú san nī ña ntoo má kū'u kan nté o kúvi. ³⁵ Ña'a sán ne, ntíi ña, kukoto dító ña nté o kúvi. Dā xee ña mí tuví Jesuú ne, ikān tuví tixi ñátíí san nú dī'ín Jesuu, ña e ntíi é ña vá'ā san nima i. E nákunūu ña du'nu ña ne, e vá'ā ó kadē kuení ña. Kidáā né, dōo u'ví ña'a san. ³⁶ Ña é ĩni nte o kúvi ne, ntántaa ña nté o ntuvá'a ña é ñū'u é ña vá'ā sán nima i. ³⁷ Un ntíí ntíí ña ñūú Gadará ne, eni ntu'u ña ntaíkan ña da xe'e é na ntāka Jesuu ñūú ña, tsi dóo ntaú'vī ña. Dukuān ne, nákunūu Jesuu tún ntōó san ne, dā kunú'u ña. ³⁸ Ñatíí, ña e ntíi é ña vá'ā sán nima í ne, kaka'an ña é kī'ín ñá ni Jēsuu. Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā é na kutuvī ña. Kaka'an ña:

³⁹ —Kunú'un nú vi'í o ve, ntaan ni ñā'a san nté o dé Xuva ko ni o —ka'an Jēsuu.

Kidáā ne, kué'en ñatíí san, kuntáa ña ni ñā'a san da káníi má ñūú san nté o dé Jesuu ni ña.

Diōkó Jairu, ni ñadī'í, ña tñn nta'a dū'nu Jēsuu

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Ntá tsi dā náxee Jēsuu túku diñi ntute sán ne, ñá tē nté kaa diní ña'a san e náxee ña, tsí un ntíí ntíí ña'a san ntantétu ña ña. ⁴¹ Ikan tsī xee uun ñatíi, ñá nanī Jairu, ña odo nūu ĩña vi'í mí ntánataká nuu ña Israeé san. Ña sá'á ne, nakutuví nte ña nú dī'ín Jesuú ne, kaikan ñá da xe'e nta'a Jesuu é ki'ín ña nú vi'í ña kán. ⁴² Kuan tsí kaa uun a dióko ñā né, ió tun te ūxuvi kuiá tun ne, dóko sá kúvi tun.

Kidáā ne, kué'en Jesuú ne, ñá tē nté kaa ña'a ntántikín ñá ña. Un tsi ta'u nuu ña mé'ñu ñā'a san. ⁴³ Ikān nuu ta'án uun ñadī'í, ña é ña kaxio da'na é kaeti niñi ña. É uxuvi kuía é kuān ó kanto'o ña ne, é dōo kue'é diu'un nantí'í ña nī medíkū. É nantí'í ñā é un ntí'í é ió ĩña ña ne, ntē ña ni ntuvá'a ña. ⁴⁴ Ñadī'í sa'á ne, xée ētsin ña ata Jēsuu.

Tñn nta'a ña ntēte du'nu Jēsuú ne, ura tsí i ntuvá'a ña é kaeti niñi ña. ⁴⁵ Kidáā né, tsixe'e Jēsuu ñá'a san:

—¿Xoó ntu tñn nta'a i ko? —ka'an ña.

Un ntíí ntíí ñá ne, ntáka'an ña tsí ña te dīvi ña e tñn nta'a ña ñā. Pedrú san ne, kaka'an ña:

—Mastrú, un ntíí ntíí ña'a san ntánata'u nūu ña nto ne, ntátsi'i ntido ña nto —ka'an ña.

⁴⁶ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an xtúku ña:

—Íó xoo tñn nta'a i ko. Tsi kutuní ko tsí kúvi ntuvá'a ña —ka'an ña.

⁴⁷ Dā kutuní ñadī'í san tsí ña kuví kuxu'ú ña ne, koó da kání'í ñā, nakunchíti ña nú dī'ín Jesuu. Kidáā ne, kaka'an ña mé'ñū un ntíí ntíí ña'a san tsí ió nuu i é tñn nta'a ña Jēsuú ne, kaka'an ña tsí ura tsi ntuvá'a ña. ⁴⁸ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Í'xá ko, é ntuvá'an ve, tsí nuu é ntaā i e kuínti'xe o ko. Vā'a vá'a tsi koo kunú'un ve —ka'an ña.

⁴⁹ Kaka'an dúkuan Jēsuu dá xēe uun ña'a, ñá nī'í tú'un ĩña ñá odo nūu ĩña vi'í mí ntánataká nuu ña Israeé san ne, kaka'an ña:

—Diōkó nto ne, e xí'í ñā. Ñá ku nāteku du'xén ka nto maestrú san —ka'an ña.

⁵⁰ Ntá tsi téku Jēsuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Ñá ku u'vī o. Mii tsí é kuínti'xe o ne, ntuvá'a dióko o —ka'an ña.

⁵¹ Kidáā né, dā xee ña nú vi'í ña kán ne, ñá ni xē'é Jesuu é kī'vi nté uun ña'a; mii tsí Pedru ni Sántiau ni Juaán san, ni uva i'xá san ni dī'í i. ⁵² Un ntíí ntíí ñá ntoo sán ne, ntaéku ña, tsi é xi'í i'xá san. Ntá tsi kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ña kuéku ká nto, tsi tá'nu kúdií san ne, ñá te ni xí'í tun, tsí kúdií kakidí tun —ka'an ña.

⁵³ Un ntíí ntíí ñá xkuntée ña ña, tsi ĩni ñā'a san tsí é xi'í ntí'xe a i'xá san.

⁵⁴ Kidáā ne, kárkāa Jesuu nta'a i ne, un ntii tsi káka'an ña:

—¡Tā'nú kudii, nakuntítsin! —ka'an ña.

⁵⁵ Ura tsí i ntóto tún ne, nákunútsi tun ne, kaka'an Jēsuú é na kué'é ña é ká'xí tun. ⁵⁶ Uvā tún ni dī'í tún ne, koó dā kúdu'va ña é kuan o kúvi. Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ña é ña ká'an ñá nī nté uun ña'a san nté o kúvi ntóto tun.

9

Dā táxnūu Jesuú pustru ña e kík'a'an ntódo ña tú'un Xuva kō
(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Jesuú ne, nātaká nuu ña uxuvi ñá'a ña ntini'i ñā ne, xé'e ñā é kūvi vii ña kada kú'vé ña iña é ña vá'ā san é nakuitā ñá i, nī é kūvi vii ña ntavá'a ña ña'a san da neé ka nuu kuí'i e ntákuví ña. ² Taxnūu ña ña é kík'a'an ntódo ña tú'un iña i mí kadē kú'vé Xuva ko, nī é ntavá'a ña ña nchokuvi. ³ Kaka'an ñá ni ñā:

—Ñá kū neé kuido nto é kí'in ntó itsi kán; nté tatūn, nté itin, nté tañú'u, nté diu'un, nté uun na'a du'nu nto ña kuní'i nto. ⁴ Dā mí'i ká vi'i mí xēe ntó ne, kuntōo nto un tsi da nté ntāka nto ñuú san. ⁵ Dā mí'i ká ñuú san mí ña ntío ña é kuntōo nto ne, ntaka nto ikān ne, nakidi nto xáka dí'in nto vata koo é kuní'i ña kuenta é nakūnaá mii ñā kúñu ñā é ña ni ntío ña tú'un Xuva kō —ka'an Jēsuu ni ña.

⁶ Kidáā ne, kué'en ñā, ita ntí'xin ña ta'án ñuu ta'án ñuu, ntáka'an ña tú'un é vā'á san nté koo nakáku ña'a san ne, dā mí'i ka mí kué'en ñá ne, ntavá'a ña ña nchokuvi.

Dā kudana iní Heródē
(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Rei Heródē né, tēkú ña e ntáka'an ñá'a san iña Jēsuu é un ntí'i nūu i é kade ña ne, un tsi kúdana iní ña, tsí iō ñá ne, ntáka'an ña tsí Juaan Bautistá ne, é ntóto ña ve é xi'i ña. ⁸ Iō ñá ne, ntáka'an ñá tsi é ntíi díto ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Eliá ne, iō ñá di ne, ntáka'an ñá tsí ña ka'án naa Xuva ko, ña ntivú di ne, e ntóto ña. ⁹ Kidáā ne, kaka'an Heródē san:

—Tsí xu'u ntu ku é taxnūu u é ka'ntē ñá díki Juaan san ne, ¿xōo ntú ña'a ña tsikán kuān, e dóo katekú ko é ña te nté kaa nuu i é kade ña? —ka'an ña.

Dukuān né, ntukū nuu iní Heródē san nté koo kiní ña Jēsuu.

Dā xe'é Jesuu é kā'xí u'un míl ñā'a
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Dā náxee ñá ntini'i ñā ne, ntaa ña ni Jēsuu nté o dé ña. Kidáā ne, kue'en ní'i xio Jesuú san ña ntini'i ñā uun ñuu é nani Bētsaida. ¹¹ Ntá tsi dā kútuni ñá'ā sán ne, íntikān ñá Jēsuu. Jesuú san ne, dōo vá'ā o dé ña ni ñā, kaka'an

ñá ni ñā iña mí kadē kú'vé Xuva kō ne, ntavá'a ña ña nchokuvi.

¹² Dā kuáā ne, xéé etsin ña ntini'i ñā san mí tuví Jēsuu, ntáka'an ña:

—Ká'an nto ni ñā'a san, na kí'in ña, kintúku ña mí kuntoo da'na ña ne, na kintúku ñā é ka'xí ña da mí'i ká ñuu é ntoo étsin i'a. Tsí i'a ne, ña túvi nee iñá iō kue'en tsi é ka'xí ña —ka'an ña.

¹³ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:
—Mii nto kué'é nto ña é ka'xí ña —ka'an ña.

Ne, kaka'an ñá ntini'i ñā:

—Kūdji u'ún sa tañú'u ni ūvi sa tsáka iō ti. ¿Vá kikuiín ntu ntí é kā'xí un ntí ntí ña'a san? —ka'an ña.

¹⁴ Tsí iō ñá te ū'un míl ñatí san ntoo ña. Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ñā:

—Ká'an nto, na kuntōo ña uvi díko u'xi uvi díko u'xi ñá'a ña —ka'an ña.

¹⁵ Kuan ō dé ña ne, íntōo ntí ntí ña'a san. ¹⁶ Kidáā né, kí'i ntí'i Jēsuu é ū'un tañú'u ni ūvi tsákā. Íto ña e dukún kán ne, dā nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kātsin dava ña ne, dā xe'é ña ña ntini'i ñā é tsí'i ña nta'a ña'a san. ¹⁷ É'xi ntí ntí ña'a san da nté ku e ntá'a ña. Dā kúvi é'xi ña ne, náku'un tsitū ká uxuvi xiká utsi i é ntoó ka.

Kaka'án Pedru tsí Jesuú ne, ña é taxnuu Xuva kō

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Uun ntuvi ne, kaka'an ntá'ví Jēsuu é da mii tsi ña ni ña ntini'i ñā ntoo ña ne, tsixe'e Jēsuu ña:

—¿Neé ntú ña'a ú, tē ka'an ñá'a san? —ka'an ña.

¹⁹ Nantíko koō ñá, ntáka'an ña:

—Iō ñá ne, ntáka'an ña tsí Juaan Bautista nto. Iō ñá ne, ntáka'an ña tsí Elia nto. Iō túku ña ne, ntáka'an ña tsí ña ka'án naa Xuva ko, ña ntivu ntó, ña e ntóto xtuku é xi'i —ka'an ña.

²⁰ —Divi ntō ní, ¿neé ña'a ú, te kuiní nto? —ka'an Jēsuu.

Pedru ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—Divi ntō é Cristu nto, ña e táxnuu Xuva kō —ka'an ña.

Dá kakā'an Jēsuu tsí kuví ña

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Ntá tsi dóo ka'an Jēsuu é ña ku ka'án ña nī nté uun ña'a nuu i sá'a.

²² Kaka'an ña:

—Xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, kantio e dóo nto'o ko. Dóo nantii ni'ni ñatā sán ko, ña ña ní tó'ō dutú san ní mastrú lei. Ka'ni ña kó ne, ntá tsi tē kúvi uni ntúvi ne, ntoto u —ka'an Jesús.

²³ Kidáā ne, kaka'an ñá ni ūn ntíi ntíi ña'a san:

—Tē xoó ncho kuntikín i kó ne, ña kú de ká ña kuenta iña mii ña ne, utén utén san ne, na kuntikín ñá ko, kuān te dóo nto'o dadíi ña ní ko. ²⁴ Xoo é ncho nakakū mii i ntuví iña í ne, kunaá ña. Ntá tsi tē xoo nakunaá i ntuví iña í kuenta iñá ko ne, nakáku ña. ²⁵ ¿Neé ntu kaidiá'vi ñatíi san te ní'i ñá kani ñūxivi san, te kūnaá mii ntu ña ne, o tē natívi mii ña kúñu ñā? ²⁶ Tē xoó kakuka'an nuu i tú'ūn kó ne, xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, kuan kōo kuka'an nuú ko í ñi ntuví dá nainú u é koó dā káxi'i nuu ka'nú u va'a kaa Uvā kó ní ánje ña, ña e dóo va'a. ²⁷ Nuú é ntaā i é ká'án u ni nto ne, iō nto é ntoo nto i'a vevíi ne, ña kúvī ntó tē ña ñi'na kiní nto mí'i kadē kú've Xuva kō —ka'an Jesús.

*Dā nádama kúñu Jesús
(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)*

²⁸ E kúvi te ūna ntúvī é kuān ó kaka'an Jesús ni ñá ne, kúxēe ña uun xuku mí kuka'an ntá'ví ña. Kué'en ña ní Pedru ní Sántiau ní Juaan. ²⁹ Níi dukuan kaka'an ntá'ví ña ne, nádama nuu ña. Dóo ña né, ntukui'xín kue'én ne, dōo kaxi'í nuu. ³⁰ Kidáā ne, xee dító uvi ña'a ñatíi, ntatíin ña ni ñā. Ña sá'a ne, Muisee ni Élia. ³¹ Un tsi kaxi'í nuu ka'nu ntíko ñi ña. Ntatíin ña nté koo kada ntaa Jesús é kuví ñá ñuú Jerusaleen. ³² Kuān te dóo ncho kidí Pedru ni ña ntini'í ña ne, kuan tsí ó intító ña da íni ña Jesús e dóo kaxi'í nuu ña, ní ntuví ñatíi, ña ntāñi ní'i ña. ³³ Kidáā né, kīi nteé xio ñatíi san Jesús, kué'en ña ne, kaka'án Pedrú san:

—Mastru, ¡nté kui vá'a ó é ntoo o í'a! Vi'i a vé ne, kada vá'a ó uni á vi'i xó'ō san, uun iña nto, uun iña Muísee, ni uun iña Élia —ka'an ña.

Ntá tsi Pedrú san ne, dotō tsí kaka'an ña; ntē ña íni ña ne nuu i é kaka'an ña. ³⁴ Níi dukuan kaka'an ñá ne, xee uun víkó ne, nākunuu tá'an dava ña ni ntatí i né, dōo u'ví ña.

³⁵ Kidáā ne, mé'ñū viko vé'xi uun tátsín, kaka'an:

—Ña sá'a é I'xá mii kó, ña e dé kú've u. Kini vá'a nto nee é kaka'an ña —ka'an tátsín san.

³⁶ Dā kúvi ka'an tátsín ne, íni ña tsí da mii tsi Jesús tuví ña. Kidáā ne, diin diin tsi ntoo ña. Titín ntuví e nté uun xoxo ní ká'an í ni tūku ña'a nee iña é íni ña.

*Dā ntavá'a Jesús uun na kudii, ná nuu é ña vá'a nima i
(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)*

³⁷ Utén san ne, dā núu ña xuku ne, ñá tē nté kaa ña'a kuketú itsi ña Jesús. ³⁸ Kidáā né, uun ña'a ñatíi, ña é nuu ta'an mé'ñū ña'a sán ne, un ntíi tsi kaka'an ña:

—Mastru, víi nto da xe'e, koto nto i'xá ko, tsí kuan tsí kaa uun i'xá ko. ³⁹ Kiní nto tsí uun é ña vá'a san katín i ne, kade é uun ito tsi kakachu'u ntāa ne, kaxi'í míi ne, kaxi'í tiñu xú'u i ñi. Kantuku kuí'i é ña vá'a san i ne, ñá ncho nangavá i'xá ko. ⁴⁰ E íkán ú da xe'e nta'a ña ntini'í ntó é nakuitā ña é ña vá'a san ne, ña ní kúvi víi ña —ka'an ña.

⁴¹ Nantíko kōo Jesús, kaká'an ña:

—¡Nto'ō é ntoo nto vevíi ne, ntē ña ntákuinti'xe nto! ¡Dóo do'o nto! ¿Nté ntu kaa ntuví é kutuví u ni ntō, é kútíi kó nimá ko ni ntō? —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'an ñá ni uva i'xá san:

—Ta'xin i'xá o i'a —ka'an ña.

⁴² Dā vé kaxee étsín á na kudii san ne, nantáva é ña vá'a san na nte ñú'u kán. Éde e xi'í míi xtūku na. Ntá tsi Jesús ne, dē tíi ña ní é ña vá'a san. Ntāvavá'a ña na kudii san ne, nakué'e ña na nta'a uva nā. ⁴³ Un ntíi ntíi ña'a san koó dā kúdu'va ña ne, dōo ka'nu kuíni ña ni Xuva kō.

*Dā kúvi uvi íto kaka'an Jesús é kuví ña
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)*

Níi dukuan ntaíto dító ña'a san nēe é kade Jesús ne, kaka'an ñá ni ña ntini'í ña:

⁴⁴ —Kini vá'a nto é kaka'án u ne, ñá ku kúnáa iní nto; tsí xu'u é vëxkúvī ú ñatíi ne, ntuví u kuenta ntá'a ña ñuú i san —ka'an ña.

⁴⁵ Ntá tsi ña ntini'í ña ne, ñá ni ñē'e ñi ña tú'ūn é kaka'an Jesús, tsi dóo

xū'ú o, kuiní ña. Dōo ntaú'vī ña é tsixe'e ña Jēsuu nee iña é káni tú'un é kaka'an ña.

Xoo é dií ka kainuu á'vi i
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Kidáā né, eni ntu'u ña ntánatín ña xoó ntu ña'a ña é dií ka kainuu á'vi i. ⁴⁷ Dā kútuni Jēsuu nee iña é ntádē kuení ña ne, kí'i ña uun i'xá san, xtuví ñá i díñi ña ne, ⁴⁸ dá kakā'an ñá ni ñā'a san:

—Xoo é kí'i i uun a i'xá sa kuenta iñá ko ne, vata tsi te xū'ú kí'i ña ko. Xoo é kí'i i kó ne, vata tsi te kí'i ña ña táxnūu ko. Dukuān ne, xoó ña'a, ña é ña kainuu á'vi iña nto, kuiní ntó ne, divi ña e dií dií ka kainuu á'vi ña kuenta iña Xuva ko —ka'an ña.

Xoo é ña kaka'an ntée i ko ne, kakuini'i ña kō
(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Nantíko kōó Juaán san, kaka'an ña:

—Mastru, é íní nti uun ña'a, ña é kakaku ni'i divi nto é kanakuíta ñā é ña vá'a san. Ntí'í ne, ña ni ntíō nti é kuān koo vií ña, tsí ña te kaduku ntée ña kō —ka'an ña.

⁵⁰ Ntá tsi kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ñá ku kuān xkoó de nto ni ñā, tsi xoo é ña kaka'an ntée i kō ne, kakuini'i ña kō —ka'an Jēsuu.

Dā de tí Jesuú san ni Sāntiau ní Juaan

⁵¹ Dā dokó sa xee ntúvi é ntāa Jesuu e dukún kán ne, kaka'an ña tsí da mií é kí'in ñá ñuú Jerusaleen. ⁵² Di'na dá kí'in ñá ne, taxnūu ña ña'a é kí'in ñá uun ñuú lu'nti é tuví ñuú Samaria, é nantuku ñā mí'i kutúvi da'na Jesuu. ⁵³ Ntá tsi ña ñuú Samariá san ne, ña ni ntío ñā é kutúvi Jesuu ñuú ña, tsi é kútuni ña é Jerusaleen kí'in ñā. ⁵⁴ Tekú ña ntántikin ñá, Santiau ní Juaán ne, ntáka'an ña:

—Tō'ó, ¿ntio ntu nto é kākán nti é na kíi ñu'u e dukún kán é na kōko kue'en ñá, vatā o dé Eliá san? —ka'an ñá ni Jēsuu.

⁵⁵ Ntá tsi xkókōó Jesuú ne, dē tí ña ni ñā, kaka'an ña:

—¿Ña íni ntú nto xoo é ntántikin nto? ⁵⁶ Tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatí ne,

ñá te vē'xí u é nākunaá u ña'a san, tsí vē'xí u é nakākú u ña —ka'an ña.

Kidáā ne, kué'en ña ūun ka túku ñuú lu'nti.

Ña é ntio i é kuntikin Jēsuu
(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Nii dukuan kué'en ñá itsi kán ne, uun ña'a ne, kaka'an ñá ni Jēsuu:

—Ntio ko é kuntikin u nto dā mí'i ka mí kí'in nto —ka'an ña.

⁵⁸ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ñúkuí san ne, iō xavi ti mí kain-too vá'a ti. Lāá, kíti ntaíko e dukún san ne, iō taka ti. Ntá tsi xu'u é vēxkúvi ú ñatí ne, ña túvī mí'i kutúvi da'na dikí ko —ka'an ña.

⁵⁹ Kaka'an Jēsuu ni túku ñá'a:

—Kuntikin ko —ka'an ña.

Ntá tsi kaka'an ñá'a san:

—Tō'ó, kuntētu kudii nto. Di'na nā kíku'xí u uvā kó —ka'an ña.

⁶⁰ Ntá tsi kaka'an Jēsuu ni ña:

—Na koo mií ña xi'í san. Nā kíku'xí ña ntíxi ní'i ña ñā. Divin né, kué'en kúka'an ntódon ni ñā'a iña i mí kadē kú've Xuva kō —ka'an ña.

⁶¹ Kaka'an túku ña'a sán ni ñā:

—Kuntikin u nto, Tó'ó. Ntá tsi tā'xi nto é di'na kika'an u ní ña ntoo nú vi'í kó kán —ka'an ña.

⁶² Ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Xoó ña'a, ña é ña kaíka ntaa itsi Xúva kō ne, ñá vādá mí kaidiá'vi ña mí kadē kú've Xuva kō —ka'an ña.

10

Dā táxnuu Jesuu uni díko uxuvi ñá'a

¹ Rkontúvi ne, nākaxnúu xtuku Xúva kō uni díko uxuvi ñá'a. Uvi úvi ñā'a ña táxnuu ña é kodo nuú ñá, kí'in ña da mí'i ká ñuú mí dā vé kí'in ñā.

² Kaka'an ñá:

—Dōó kue'e tsíñu iō, ntá tsi ña ntáde tsíñu ne, ñá titín ña. Dukuān ne, kákan nto nta'a tó'o tsíñu san é na taxnūu ká ña ña é káda tsíñu. ³ Vi'a ve ne, kue'en nto. Ntá tsi koto nto, tsí vata ntāa a le'ntú san ntāa nto é ña te díin nto, ntá tsi taxnūu u nto é kí'in nto mí ntoo ña dóo diin san, é vata ntāa ñañā ntāa ña.

⁴ Ñá kú kuído nto itín nto, nte é kañú'u diu'un nto, nté ntí'xen nto. Ñá ku ká'an ntó ntiusi ni ña ntaíka itsi kán. ⁵ Dā mí'i ká vi'í mí xēe ntó ne, nāxnuu víko nto vi'í san. Ká'an ntō é na vā'a tsi koo kuntōo ña nú vi'í ñā. ⁶ Te ikán

tuví uun ña'a, ña é ña te dū'xen diki í ne, kuntaa é kũntoo vá'a ña nú vi'i ña. Ntá tsi tē ña kuan ó ne, ñá kũntāa é kũntoo vá'a ña. ⁷ Uun tsi vi'i san kũntoo nto ne, ñá nadāma nto. Ka'xí nto ne, ko'lo nto nee é iō, tsí ña kaika má tsiñu sán ne, vá'a o é naki'i ña xá'vi ña. Nā ku ika nto ta'án vi'i ta'án vi'i. ⁸ Tē xee ntó uun ñuu mí ntio ña nto ne, ka'xí nto nee iña é tā'xi ña. ⁹ Ntavá'a nto ña ntánchokuví san mí kī'in nto. Ká'an nto ni ña tsi é ve'xi étsin ntuvi é kadā kũ'vé Xuva kō. ¹⁰ Ntá tsi tē xee ntó uun ñuu mi é ña ntio ña nto ne, ntii nto itsi kán ne, ká'an ntō: ¹¹ “¡Un tsi nte xákā ñuú nto é tñn dí'in ntí ne, nakidi ntí vata koo é na kũtuni nto tsi ñá vá'a o ni ide nto ni ntí! Ntá tsi kini nto sá'ā, tsi mí kadē kũ'vé Xuva kō ne, é xee étsin nte mí ntoo ntō”, kuan kōo ka'an nto. ¹² Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsí tē xee ntúvi é ntí'i ñuxiví sa ne, díi díi ka kue'e nto'o ña ñuú tsikan é vata kaa ña ñuú Sodoma.

*Ñuu mí ña ni kuintí'xe ña'a san
(Mt. 11:20-24)*

¹³ ¡Ña ntá'vi ide nto, ña ñuú Coraziin! ¡Ña ntá'vi ide nto, ña ñuú Betsaida! tsí tē dí ni kuví nūu í e dóo na'nu san ñuú Tíru ni ñuú Siduun é vata o kúvi ñuú nto ne, emá tsi e natú'vi ña kuétsi ña, nté emá tsi ñu'ú ña doo kueñi ne, dá'vi ña xāa kũñu ña e dóo ntoo nta'xa ña. ¹⁴ Ntá tsi tē xee ntúvi é ntí'i ñuxiví san ne, díi ka iō é nto'o nto é vata kaa ña ñuú Tíru ni ña ñuú Siduun. ¹⁵ Dívi ntō ní, ña ñuú Capernaú ne, ¿kī'in ntú nto un tsi nte e dukún kan, te kuiní nto? ¿Mí'i ntū? Tsí un tsi nte e kunú kan kī'in nto —ka'an Jesús.

¹⁶ Kaka'an túku ña ni ña ntini'i ña:

—Xoo é kainí i tú'un ntō ne, vata tsi te mií ú kainí ña. Xoo é kanakuitā i nto ne, vata tsi te xū'ú kanakuitā ñá ko di. Xoo é kanakuitā í ko ne, kanakuitā ñá ña táxnūu kó di —ka'an Jesús.

Dā náxee ña é uni diko uxuvi ñá'a

¹⁷ Ntí'i ũni díko uxuvi ñá'a sán ne, doó diní ña náxee ña, ntáka'an ña:

—Tō'ó, un tsi nte é ña vá'ā san ntákuinti'xe i ntí da ntáka'án ntí kuenta iña nto —ka'an ña.

¹⁸ Kaka'an Jesús ni ña:

—Nuu é ntaā ntí'xe i tsí iní u dá kō'xó tō'ó e ña vá'ā san e dukún kán é vata kaa ntuve ñu'u dá káxi'í nuu. ¹⁹ Iní nto tsí xu'u tá'xí u é kúvi vií nto é káka nuú nto koó san, o tdu'mé san. Tā'xí u é kúvi vií nto ni é ña vá'ā sán, kuān te dóo ntíi, é ntē ña váda nto ni'i kui'i. ²⁰ Ntá tsi ña ku nakunuu dñí nima nto tsí é ña vá'ā san ntákuinti'xe i nto, ntá tsi na nākunuu dñí nima nto tsi é ũve na'a díví ntó e dukún kán —ka'an ña.

Dōo dñí Jesuu

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ura dú'va tsi i xé'e Espíritū Sántu san é nākunuu dñí kué'en nima Jesús ne, kaka'an ña:

—Xuva, Tō'ó e dukún kan ni ñuxiví san, nata'xi ú sintiá'vi nta'a nto, tsí nañé'e ntó ña ntá'vi san nuu i é xtúvi xu'ú nto iña ña e dóo kī'in iní í, ña e dóo tu'vé i. Dukuān ó de nto, Xuvā, tsí kuan o ntio nto —ka'an ña—.

²² Xuvā kó ne, kuān o ntio ña é tā'xi ñá ko é un ntí'i nūu i é iō. Nté uun xoxo iní i xoo é i'xá Xuva kō; mii tsi Xuva ko iní ña. Nté uun xoxo iní i xoo é Xuva kō; mii tsi i'xā ñá, ni ña é ncho kué'e i'xá ña é kũtuni ña —ka'an ña.

²³ Kidāā né, ito ña ña ntini'i ña sán ne, diin diin tsi kaka'an xío ña ni ña:

—¡Nté kui vá'ā ó xoo é kainí i nuu i é ntaíní nto! ²⁴ Tsí ka'án u ni ntō tsí ña te da díi ña ka'án naa Xuva ko ni reí san ntio ña é kīnī ña sá'ā e ntaíní nto, ntá tsi ña ni kuví kiní ña. Ntío ña é tekú ña sá'ā e ntátekú nto, ntá tsi ña ni kuví tekú ña —ka'an Jesús.

Nuu i iña ñá ñuú Samaria, ña dóo va'a

²⁵ Uun mastrú leí san ne, nākuntítsí ña, kaka'an ñá ni Jesús é kōto nteé ña ña nté koo ka'an ña. Tsixe'e ña ña:

—Mastrú, ¿ntē ntú koo vií u vata koo é nī'í ko ntuvi vá'á iñá ko ntii dañu ntúvi? —ka'an ña.

²⁶ Jesús ne, kaka'an ña:

—¿Nte ntū ó uve na'a lei e xtúvi Xuva kō? ¿Nte ntū ó kaka'an, te kuiní o? —ka'an ña.

²⁷ Nantíko kōo mastrú leí san, kaka'an ña:

—“Na kuñima kó Xuva ko da kanñ nima kó, ni kué'en ini kō, kanñ é kadē kuení kō né, na kuñima kó ta'an ko vata tsí ó kakuñima míi kō kũñu kō” —ka'an ña.

²⁸ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu:

—Vá'ā ó vata ō nantiko koón kaka'an. Te kuān koo viin sá'ā ne, ní'i o ntuvi vā'á iña o —ka'an ña.

²⁹ Ntá tsi mastrú leí san ne, ntio ña é nada'an ñā kúñu ñā né, tsixe'e ña Jēsuu:

—Ntá tsi ¿xoó ntu é ta'an nti'xe i ko? —ka'an ña.

³⁰ Kidáā ne, nantiko kōo Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Uun ñatíi ne, ntii ña ñuú Jerusaleen, kué'en ña itsi ñuú Jericoo.

Ítā nti'xin ña mí ñū'u ña du'ú ne, ido dú'u ña iña ña. Nātavá ña un tsi nte dú'nu ñá ne, e'ní ña ña. Dā nāxtūvi íxí ñá ña itsi kán e dóko sá kúvi ña. ³¹ Dā ku e ví'i ne, ítā nti'xin uun dutu itsi san. Íní ña ñatíi san ne, dá xio diñi itsi san inteé xio ña, kue'en ña. ³² Kuan tsi o ita nti'xin uun ña'a ña levita, ñá kaxntii dūtú ne, dā íni ña ña ní'i kui'í i san ne, dá xio diñi itsi san díta ña, kué'en ñá di. ³³ Ntá tsi uun ñatíi, ña vé'xi ñuú Samariá ne, divi tsi itsi san ítā nti'xin ña di. Dā íni ña ña ní'i kui'í i sán ne, ntuntá'ví ini ña ña. ³⁴ Kidáā ne, xée etsin ña mí tuví ña ne, dé cho'o ñá ña mí ní'i kui'í ña. Nakútsi nūu ña asete ni vínu mí ní'i kui'í san ne, kí'ní nuu ña doo. Kidáā né, xntekū ñá ña ata idú ña, dā kue'en ní'i ña ña uun ví'i mí kutuví ña. Ikan ídé ña ña kuenta.

³⁵ Tévāá san ne, ña ñuú Samariá ne, tāvá ña uví diu'ún kuí'xin é kué'é ña tó'o ví'i sán ne, kaka'an ñá ni ñā: “Vii kudii nto kuenta ñatíi sa'a. Te kué'e nantí'i ñá iña ntó ne, nta'ví ú tē ntiko kōo u”, ka'an ña. ³⁶ Ví'i a vé ne, ká'an: ¿Xoó ntu é ntuni i e kúvi ta'an nti'xe ñatíi, ña ntúku kui'í ña du'ú san, te kuiní o? —ka'an Jēsuu.

³⁷ Ne, kaka'an mástrú leí san ni Jēsuu:

—Ña ntúnta'ví ini i ña san —ka'an ña. Kidáā ne, kaka'an Jēsuu:

—Kué'én ne, kuan tsi kōo viín di —ka'an ña.

Dá tuví Jesuu nú ví'i Marta ni Mária

³⁸ Jesuu ni ña ntini'í ñā ne, da kue'en dá kue'en ña itsi kán ne, xée ña ūun ñuu. Ikān né, uun ñadí'í, ñá naní Martá ne, xé'e ña ví'i ña é kutúví Jesuú san. ³⁹ Uun ta'an ña, ñá nani Mária ne, ítúví etsin ña nú dí'ín Jesuu é kíni ña

é kākā'an ña. ⁴⁰ Ntá tsi Martá san ne, dōó kadē kuení ña, tsi dóo iō tsiñu ñā é vii ña. Xée etsin ña mí tuví Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Tō'ó, ¿ñā ntu te káde nto kuenta tsi ta'an kó ne, ñá te kaxnchíi tūn ko nu tsiñu ko? Ká'an nto, na xnchii kúdií tun ko —ka'an ñá ni Jēsuu.

⁴¹ Ntá tsi Jesuú ne, nantiko kōo ñá, kaka'an ñá ni ñā:

—¡Aí, Marta! Dōó kadē kuení o. ¿Nté kuān nte kue'e ntu núu i é kadē kuení o? ⁴² Ntá tsi uun tsi nuu i e dóo nuu á'vi. Mariá ne, é nakaxnúu ña uun nuu i e dóo vá'a é ntē xoxo kuvi naki'i núu i iña ña —ka'an Jēsuu.

11

Dá nañē'e Jesuu ña ntini'í ñā nté koo ka'an ntá'ví ña

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Uun ntuvi ne, tuví Jesuu, kaka'an ntá'ví ña. Dā kúvi ka'an ntá'ví ña ne, uun ña'a ña ntini'í ñā ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Tō'ó, nañē'e ntó nti nté koo ka'an ntá'ví nti vatā o nañē'e Juaan Bautista ña'a, ña ntini'í ñā —ka'an ña.

² Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Dā ntáka'an ntá'ví nto ne, du'va koo ka'an nto:

Xuvā ntí, ña tuví e dukún kán,

na kuiko ñu'u ñā'a sán nto.

Na kí'xi ntuvi é kixkadā kú'vē ntó ñuxiví a.

Vata tsí ó de nto e dukún kán ne,

kuān tsi koo víi nto ñuxiví a di.

³ Ta'xí nto é ká'xi nti é ví'a é ūten.

⁴ Kada ka'nu iní nto ní nti kuétsi nti, vata tsí ó ntáde ka'nu iní nti ni un nti'í tā'an nti,

ñā tanuu iñá nti.

Ñá ku dā vá'a ntó é kō'xó ntéé nti

é kōto ntee é ña vá'ā sán nti.

Kuan kōo ka'an ntó ni Xuva kō —ka'an Jēsuu.

⁵ Kaka'an xtúku Jesuu ni ña:

—Vii ka o kuéntá ni: Te ūun ntó ió ña dóo vá'a tiin ní'i ntó ne, kí'in nto dava ñuu nú ví'i ña kán, ká'an ntó: “Ña tá'xi kudii nto uní ítā nto te nāki'i nteé u,

⁶ Tsi uun ña'a ña dóo vá'a tiin ní'i ú ne, dā ve xee ña nú ví'i kó kán é vé'xí ña itsi kán ne, ña túvī neé kue'en tsi é kué'e ú ka'xí ña”, koo ka'an nto. ⁷ ¿Vá

kā'an ntú ña tuví má ví'i kán: “Ñá ku

natēku du'xen ntó ko, tsi xi'í ko ne, é kanti'u. E tuví ntāá u ni i'xá ko. Ña kúvi nākuntítsi u é tā'xi u é ntio nto", koo ka'an ña? ⁸ Ntá tsi kaka'án u ni ntó tsí, kuān té ña ntio ña nakuntítsi ña é kuē'é ña é kaikán ña vá'a tiin ni'i ña ne, kué'e ña vata kaa é kantio ña vata koo é ña natekú du'xen ká ña ña. ⁹ Dukuān é kaka'án u ni ntó: Kákan ntó ne, ní'i ntó. Nantuku ntó ne, nani'i ntó di. Te nake'xen ntó xi'í ne, nakaán ña. ¹⁰ Tsí xoo é kaikan i ne, ní'i i. Xoo é kanantuku i ne, nani'i i di. Xoo é kanake'xen i xi'í ne, nakaán ña di.

¹¹ Te ūun nto é uva i'xá nto ne, tē kaikan i'xá nto tsákā é kā'xí ne, ¿vá kuē'é ntu nto i koo é kā'xi? ¹² O tē kaikan ntívi é kā'xí ne, ¿vá kuē'é ntu nto i tdu'me é kā'xi ti? ¹³ Ntá tsi ntó'o é kini ntáa ntó ne, ini nto é kuē'é nto é vā'á iña i'xá nto. ¿Ñā ntu te dií dií ka ini Xúva kō, ña é tuví e dukún kán, é kuē'é ña un tsi nte Espíritū Sántū san xoo é kaikan i ntá'a ña? —ka'an Jesús.

Ntáka'an ña tsí e ña vá'ā san kaxntíi Jesuu

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)

¹⁴ Uun ntuvi ne, kanakuítá Jesuu é ña vá'ā san e dé ñi'i uun ña'a ñatíi. Dā ntíi ne, kūvi náka'an ñā ñi'í san. Koó dā kúdu'va ña'a san. ¹⁵ Ntá tsi iō ñá ne, ntáka'an ña:

—Ñatíi sa'á ne, kanakuitā ñá é ña vá'ā san tsí kaxe'e Belsēbuu, tó'ō e ña vá'ā, é kūvi vií ña nakūnu ña i —ka'an ña.

¹⁶ Iō ñá ne, ncho koto nteé ña ña. Íkan ñā é vií ñā nuu i e dóo ka'nu é vē'xí e dukún kán. ¹⁷ Ntá tsi kutuni Jesús nee e ntádē kuení ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Dā mí'í ká ñuú mi ntánāa núu ña ni tā'an ña ne, kunaá ñuú ña. Tē ntánāa núu mii ña nī ña vi'í ña ne, kīin vi'í ña. ¹⁸ Dukuān né, tē tó'ō e ña vá'ā sán naa ni tā'an í ne, ¿nté ntu koo kuvi vii? Sá'a kakā'án u ni ntó, tsi ntáka'an nto tsí kata'xi Belsebuú san é kūvi vií u nákuíta ú e ña vá'ā san. ¹⁹ Ntá tsi te kuān ó ne, ¿xoo ntu kaxe'e i é kūvi vií ña'a nto é nakuitā ñá é ña vá'ā san? Dukuān né, mii ñā ntánañē'e ña tsí ña te nuu é ntaā i e ntáka'an ntó iñá ko. ²⁰ Ntá tsi te Xuva ko káta'xi ña é kakuvi vií u é kanakuítá u é ña vá'ā san ne,

kani tú'un tsi é xee Xúva kō mí ntoo nto é kadā kú'vē ñá iña nto.

²¹ Te uun ñatíi, ña e dóo ntii iní i ne, dóo iō tu've ña é kade ña kuenta vi'í ña ne, ña te neé kuvi iña ña. ²² Ntá tsi te vē'xí uun ña'a, ña é dií ka ntii iní ka xtúku i é naā ñá ni ña ne, kuvi vií ña ni ña. Kidáa ne, nakuido ña un ntí'i káa é kanada'an nūu ña kúñu ña nī é un ntí'i iña ñá, dá kuē'é xio ña é ido ña san.

²³ Xoo é ña kañ'e i da xe'e kó ne, kaka'an ntée ña ko. Xoo é ña kaxntíi ko é nataká u ne, da dií ka kaeté xaa ña.

E ña vá'ā é kantiko kōo (Mt. 12:43-45)

²⁴ Tē ntíi uun é ña vá'ā nima ñá'a sán ne, kaika ñuu itsí kán, kantukū mí'i kūtuví da'na. Tē ña ni nani'i i ne, kada kuení i: “Ntiko kōo u, nú'ū u nú vi'í kó kán mí kii u”, koo kada kuení i. ²⁵ Te nāxeé ne, nani'i i nima ñátíi san vata kaa uun vi'í mí dóo vá'a ntúntoo, mí dóo vá'ā o ntúva'a. ²⁶ Kidáa ne, kí'in xtúku kínakueka ú'xē ká e ña vá'ā e dií dií ka kini ntáa. Kidáa ne, un ntí'í é ūná san kí'vi é ku'un nima ñátíi san. Kidáa ne, dā dií dií ka natívi ña é vata kaa dí'na —ka'an ña.

Nee iña é dodíni ntí'xe

²⁷ Nii dukuan káka'an Jesús sá'á né, uun ña'a ñad'í, ña tuvi mé'ñū ña'a sán ne, kachu'u ntáa ña:

—Nté kui vá'a ñad'í, ña é nakáku nto, ña é nātsitsí nto! —ka'an ña.

²⁸ Ntá tsi ña ne, kaka'an ña:

—Nté kui dóo vá'ā o xoo é kainí i tú'ūn é káka'an Xúva ko ne, dē ntaa ña! —ka'an Jesús ni ñá'a san.

Ña'a, ña é kīni ntáa, ntaíkan ña nuu i e dóo ka'nu

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Dā dóo nátaká nuu ña'a san mí tuví Jesuú ne, eni ntu'u ña káka'an ña:

—Ña'a, ña ntoo vevíi ne, dóo kini ntáa ña. Ntaíkan ñá nuu i e dóo ka'nu, ntá tsi ña kué'e Xuva ko ña nuu i san, mii tsi é kué'é ña nuu i é vata o kúvi nī ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Jōnaa. ³⁰ Tsí vata o kúvi Jōnaa nuu i iña ña'a, ña intóo ñuú Nínive kidáa ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kuan kōo kuvi ú nuu i iña ñá ntoo i'a vevii. ³¹ Tē xee ntúvi é koto nteé Xuva ko ña'a, ne ñá'a ña ne, nakuntítsi reina iña ñuu é

tuví nte díñi i kán e dóo ikā ne, tsi'i kuétsi ña ña, tsí reiná san ne, un vá'a tsi ika vē'xí ña é kīni ñá un nti'í é iní rei Salamuún san. Koto nto ve, tsí e xee úun ña'a, ña é díí ka ka'nu ña'a é Salāmuun. ³² Ña intóo ñuu Nínive kidāā ne, nakuntāñi ñá tē xee ntúvi é koto nteé Xuva ko ñā'a sán ne, tsi'i kuétsi ña ña ntoo vevii. Tsí ña ñuu Nínive sán ne, nātiví iní ña kuétsi ña dā téku ña tú'ūn é kāka'an Jonaá san. Koto nto, tsí e xēe ūun ña'a, ña é díí ka ka'nu ña'a é Jonaa.

*Ñu'u é kaxi'í nuu kúñu kō
(Mt. 5:15; 6:22-23)*

³³ 'Nté uun xoxo natúun i ñu'u é kutuví xu'u, nte é kutuví má etún san, tsí kuntekū dukun vata koo é naxi'í nuu mí kī'ví ña'a san. ³⁴ Tsi ntuxnuu kó ne, vata kaa ñu'u é kaxi'í nuu kúñu kō kaa. Te vā'á ntuxnuu kó ne, kanñi kúñu ko kaxi'í nuu. Tē ña vá'a ntuxnuu kó ne, kúñú ko ne, kutuví nee. ³⁵ Kuenta tsí viin tsí dā nēe ini o ne, ñu'ū é iō iña o ne, kūnee. ³⁶ Te kanñi tsi kúñu o iō ñu'u ne, nté un siin ña kákunee ne, kinin un nti'í é vā'á ne, vata kaa te ñu'u kaxi'í nuu kúñu o —ka'an Jéssuu.

Dā tsi'i kuétsi Jesuu ña fariseu ni mastrú lei

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Dā kúvi ka'an Jéssuu ne, kāna uun ña'a ña fariseú ña é kīká'xi ña nú vi'í ña kán. Kúki'ví ña, itúvi ña nú mesa kán ne, ³⁸ dā kúdu'va ña fariseú san dá ini ña tsí ña ni dē ntāa Jesuu vātā xkoó ini ña é nta'a ña dī'na dá ka'xí ña. ³⁹ Ntá tsi Jéssuu ne, kaka'an ña:

—Ntō'ó, ña fariseú ne, ntánakate nto ata vásu ntó ni kō'o nto, ntá tsi nima ntó ne, nuu tsitu nuū i é kīni kaa e ntáde nto, e ntadú'u nto. ⁴⁰ ¡Nté kui kuān nte túntu ntú nto! ¿Vá ña íni ntu nto tsí ña é de kú've ata i kán ne, divi tsi ña é idé kú've ña iní i kán di? ⁴¹ Ntá tsi kué'e nto ña ntā'vi é nuu nima ntó ne, dukuān né, ntuntoo nti'xe kanñi kúñu ntō.

⁴² 'Ntá tsi ¡ña nta'ví ide ntú nto, ña fariseu! Ntō'ó ne, dōo kuenta ntáde nto ntánakii xio nto uun ta'vi i é ū'xí san iña é un nti'í nuū i xuku cho'o nto é nakué'e nto nta'a Xuva kō vata tsí o é kāka'an leí san, ntá tsi ña ntáde nto

kuenta tá'an nto te vii nto é vā'á ni ñā; ntē ña ntákuinima ntó Xuva kō. Sá'ā é kantio é vii ntó da ntánakué'e nto nta'a Xuva kō é kāduku ntēe ña.

⁴³ ¡Ña nta'ví ide ntú nto, ña fariseu!, tsi nú vi'í mí ntánataká nuu nto ne, dōo ntio nto é kuntōo nto nte nuu i kán ne, dōo ntio nto é kuiko ñu'u ña'a san nto itsi mí ntaíka nto.

⁴⁴ ¡Ña nta'ví ide ntú nto! tsí ntō'ó ne, vata ntāa ñañā é ña dītó tuvi má ñu'u kán ntāa nto. Dā nēní tsi ña'a san, ntaído ntíta ña —ka'an Jéssuu.

⁴⁵ Kidāā ne, nantíko kōo uun mastrú leí san, kaka'an ña ni Jéssuu:

—Mastru, dá kuān ó kaka'an ntó ni ña tsíkán ne, vata te kaka'an kīni nto nī ntí di —ka'an ña.

⁴⁶ Ntá tsi kaka'an Jéssuu:

—¡Ña nta'ví ide ntú nto di, é mastrú lei nto! tsí ntánakuído nto ña'a san da nte koo é ña kutí ká ña. Ntá tsi ntō'ó ne, nté un siin ña nchó tñin nta'a nto.

⁴⁷ ¡Ña nta'ví ide ntú nto! tsí vata o dé ñata ntō, ña intóo kidaā e é'ní ña ña ntáka'án naa Xuva ko ne, kuan tsí ó ntáde nto di e ntáde vá'a nto ñañā ña. ⁴⁸ Sá'ā é kata'xi kuenta é kūtuni tsí dadñi tsi nima ntó ni ñata ntō, ña intóo kidaā. Divi ñata ntō san é'ní ña ña ne, divi ntō ntáde vá'a nto ñañā ña.

⁴⁹ 'Tsi kaka'an Xúva kō, ña dóo ki'in iní: “Taxnūu ú ña ka'án naa kó ni pustrú ko mí ntoo ña. Iō ñá ne, ka'ní ña'a san ña. Iō ñá ne, kada xení ña'a san ni ñā.” Kuan o ka'an ña. ⁵⁰ Dukuān é vevii ne, Xuva kō ne, ntákan ñá kuenta ñá'a, ña ntoo vevii, kuenta iña níñi e étñi un nti'í ntñi ña ka'án naa Xuva ko, ña é xi'í un tsi nté da iñi ntu'u ñuxiví sa. ⁵¹ É'ní ña ña ntáka'án naa Xuva ko nte ntúvi dī'na da é'ní ña Abeé san un tsi da nte rkontúvi da é'ni ña Zacaria. É'ní ña ña má ūkún kán mé'ñū nú naa kan ni má vi'í e dóo kuíko san. Dukuān é kāka'án u tsí Xuva kō ne, ntákan ña kuenta iña ñá xi'í san nī ña é ntoo vevii.

⁵² ¡Ña nta'ví ntu nto, mastrú lei!, tsi dóo kutu ni'í nto ntakāá xi'í mí ntákutú've ña'a san. Ntē ña ntak'vi mii nto, ntē ña da vá'a nto é kī'ví ña'a, ña é ntio i é kūtú've i —ka'an Jéssuu.

⁵³ Dá kakā'an Jéssuu nuu i sá'ā ne, mastrú leí san nī ña fariseú san ne, dōo kudiin ñá ni ñā. Eni ntu'u ña ntánakutsu'un ña ñā é ña te da díi nuu i

tsixe'e ña ña. ⁵⁴Ini xu'ũ ñá te neé nuũ i é kũvi xnteé ixi ñá ña kuenta iña tú'ũn é kaka'an ña.

12

Kanañe'e Jesuu kuénta iña ña é da miĩ rki xaa i kaka'an

¹ Dukuān ne, ñá tē nté kaa nté kaa ña'a náta'ká nuu ña. Uun ito tsi ntaédin nuu ta'an ña. Dā éni ntu'u Jesuu kaka'an ñá ne, di'na tsi ña ntini'i ña kaka'an ñá ni ña:

—Kuenta tsí vii nto ni u'xen iā ña fariseu. Tsi dívi ña né, da rki xaa ña odo ntáka'an ña, ñá te kanñ nima ñá ntáka'an ña. ² Tsí ña túvī nee iña é koo xũ'ú iña ko é ña nátidito; ntē ña tuvī ne nuu i é ntē xoxo kiní i. ³ Dukuān ne, un ntí' ntí e ntáka'an nto mí nēé san ne, kūtuni ñá'ā san mí kaxi'í nuu ntuve ngántii san. Nēé é diin diin tsi ntáka'an nto dá kánti'ú xi'i ntó ne, uun ito tsi kachu'u ña, ka'an ña nté rki vi'i kan.

Xoó ntu é ũ'vi nti'xe ko (Mt. 10:26-31)

⁴ Ntō'o e dóo vá'a tiin ú ni ntō ne, kaka'an u ni ntō é ña ku u'vī nto xoo é ka'ní i kũñu kō. Tsi te kũvī ne, ña túvī nee é kuvi vii ka ñá ni kō. ⁵ Ntá tsi kaka'an u ni ntō xoo é díi ka u'vī nto. U'vī ntó ña é kũvi naki'i ntuvi iña nto ne, da katé nuu ña nto dô'vi kan. Dívi ña é u'vi ntí'xe nto ña.

⁶ ¿Ñā ntu te kadíko ña ũ'un láā san é ũvi kúdi diú'un san? Ntá tsi nté uun ti ña kakunáa ini Xúva ko tī. ⁷ Dívi ntō né, un tsi nté idi díki nto ntánté'vi kui kui uun. Dukuān ne, ñá ku u'vī nto. Tsi dívi ntō ne, díi díi ka nuu á'vi nto é vata ntáa láa, kiti é ña te da díi san.

Xoo é nakini i Jesuu núu ña'a (Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Ntá tsi kaka'an u ni ntō tsí un nti'i ntō xoo é kanakiní i ko nuu ña'a san veví ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatí ne, nakini u ña nuu ánje Xuva kō kidaā. ⁹ Ntá tsi xoo é kākuka'an nuu i é ká'an i iña ko nuu ña'a san veví ne, kuan kōo vii u ni ña nuu ánje Xuva kō kidaā.

¹⁰ 'Da xōo ka é ka'an ntéé i ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatí veví ne, kuvi kada ka'nu iní Xuva ko ni ña. Ntá tsi xoo é ka'an kini i iña Espiritū Sántū ne, ñá kada ka'nū iní Xuva ko ni ña.

¹¹ 'Tē kue'en ni'i ña nto vi'i mí nataká nuu ña Israeé ne, o k'i'n ni'i ña nto ntá'a ña kaxntēku kũ've sán ne, o ntá'a ña tsiñu na'nu i ne, ñá ku kadā kuení nto nté koo nantiko koō ntó, nee é ká'an nto. ¹² Tsí tē xee úra i é ká'an ntó ne, Espiritū Sántū sán nañe' é ña nto nté koo ka'an nto —ka'an Jesuu.

Nee e dóo xii kaa iña ñá kuika

¹³ Uun ña'a, ña nuu ta'an mé'ñū ña'a sán ne, kaka'an ñá ni Jesuu:

—Mastru, ká'an nto ni ení ko, na tã'xi na é kãduku ntée ú iña uvá nti —ka'an ña.

¹⁴ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ña: —¿Xoó ntu kaka'an i é kadā kũ've u iña nto, é kē'nté dava ú iña nto? —ka'an ña.

¹⁵ Kidáā ne, kaka'an xtúku ña ni ña'a san:

—Kuenta tsí vii nto tē ña kuné'ũ iní nto é ió iña ta'an nto. Tsi ña te nee é ió iña ko é kade i é vā'á koo kuntoo o ñuxiví sa —ka'an Jesuu.

¹⁶ Kidáā né, ntaa ña ni ña uun nuu i: —Uun ñatí, ña dóo kuikā né, dōo vá'a kũvī é tātá ña. ¹⁷ Kidáā né, dōo dé kuení ña, kaka'an ña: “¿Nee ntu vii ú ve? Tsi ña túvī ka mí'i natsoo va'á u é tātá ko”, ka'an ña. ¹⁸ Dā dé kuení ña, kaka'an ña: “É iní u nee vii ú ve. Nakñn ú a vi'i atā sán ne, dá xntísi u uun é díi ka ka'nu ka. Ikan nātsu'un vá'a nti'i u é tātá ko ni un nti'i é ió iña ko. ¹⁹ Kidáā ne, ká'an miĩ ú ni nīmá ko: Nima míi ko, divīn ne, ñá tē nté kaa iña o é ntoo vá'a ve. Kutuvín da'nan ve. Ka'xín ne, ko'on; na nākunuu díní nima o.” Kuan kōo ka'an ña. ²⁰ Ntá tsi Xúva ko ne, kākuka'an ña: “¿Ntē kuān nte túntun ntun! tsí niñú ve kuvīn. Iña o é ntoo vá'a ne, ¿xōo ntú iña i kuvi?”, ka'an ña. ²¹ Dukuan o ntákuvi ña'a, ña e ntátsoo vá'a dokuika iña miĩ i, ntá tsi dóo nta'vī ñá nuu Xúva ko —ka'an Jesuu.

Kade Xuva ko kuénta í'xá ña (Mt. 6:25-34)

²² Kaka'an Jesuu ní ña ntini'i ña:

—Sá'a ká'an u ni ntō: Ñá ku dē kuení nto nee é ká'xi nto; ntē ña ku de kuení nto nee é ku'un kutāvi nto. ²³ Tsi ntuvi iña kó ne, díi ka nuu á'vi é vāta kaa é ká'xi o. Díi ka nuu á'vi kũñu kō é vāta kaa dóo é ku'un o. ²⁴ Koto nto nté o

de rkáka san: Nã katã'xi ti é tátá, ntē ña katã'vi ti, ntē ña tuvi mí'i ntánatsoo vá'a ti iña tí di. Ntá tsi Xuva kō ne, kaxé'e ña é kã'xi ti. Ntō'ó ne, ¿ñã ntu te dií dií ka nuu á'vi nto é vāta ntāa láa san? ²⁵ Nté uun ña'a nto ña kuvi víi nto é kuē'nu ka kúñu nto, nté un síin ka, kuān te dóo kadã kuení nto. ²⁶ Tē ña kuvi víi nto nte un síin sã'á ne, ¿nté kui ntádē kuení ntu nto tuku nuu i?

²⁷ 'Kóto nto nté o ntaé'nu láa san, é ntē ña ntáde tsiñu ne, ntē ña ntánakuido xu've. Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsí rei Salamuún ne, kuān te dóo va'a kue'en dóo ñá ne, ñá tē nté sa vá'a ito ña é vata ntāa láa san. ²⁸ Te Xuva ko kaxé'e ña e dóo vá'a ito ku'u é kaa má kũ'ú kãn vevíi ne, tevāá ne, tutun kuvi ne, ¿ñã ntu te dií ka kue'e kuenta víi ña nto nēe é ku'un nto, ntō'ó é ña ntákuinti'xe nto? ²⁹ Dukuan ne, ñã ku nantí'i nto iní nto é ntuku ntō é kã'xi nto. ³⁰ Tsí ña'a, ña é ña ini Xúva kō né, dōo ntaítu'un ña iña é un ntí'i nuu i sá'a. Ntá tsi ña'a, ña é ña ini Xúva kō né, dōo ntaítu'un ña iña é un ntí'i nuu i sá'a. Ntá tsi ña'a, ña é ña ini Xúva kō né, dōo ntaítu'un ña iña é un ntí'i nuu i sá'a. Ntá tsi ña'a, ña é ña ini Xúva kō né, dōo ntaítu'un ña iña é un ntí'i nuu i sá'a. Ntá tsi ña'a, ña é ña ini Xúva kō né, dōo ntaítu'un ña iña é un ntí'i nuu i sá'a.

Natsoo vá'a o é nuu á'vi iña ko e dukún kãn
(Mt. 6:19-21)

³² Nã ku u'vī ntó, a le'ntu míi ko. Nã tē nté sa titín nto, ntá tsi Xuva kō ne, iō ñá dodíni é tã'xi ña nto é vā'á iña ña. ³³ Nadiko ntō é ió iña nto ne, dá kuē'é nto ña ntátaan núu i san. Kuan kōo kavá'a nto itín nto é ña kakuátã é kuntōo vá'a iña ntó e dukún kan ntii dañu ntúvi. Tsi íkãn ne, ña kakí'vi ña du'u, ntē ña kadúku tí iña ko. ³⁴ Mí'i ntōo é nuu á'vi iña ntó ne, ikan kuntōo nima ntó di.

Kantio é kōo tú'vē ko

³⁵ 'Na kōo tú've nto du'nu nto ni ñũ'u é nātuún nto. ³⁶ Víi nto vata tsí o dé ña ntáde tsiñu, ña ntántétu tó'o i, ña é ñe'e mi tánta'a ña'a. Tē náxee ñá ne, kanake'xen ñã xi'í ne, ura tsí i nakaan. ³⁷ Nté kui dīni tó'ō ña ntáde tsiñu san e ntántító ña te naxéé ña. Nuu é ntaā i é kãka'án u ni ntō tsí ña'a, da ká'an ña tsí na kuntōo ña ntáde tsiñu san nú mēsa ñá ne, mii to'ō ña tsu'un ko'ō ña é kã'xi ña. ³⁸ Nté kui vá'a ña ntáde tsiñu san, tsí kuān te

davá ñũu ne, o e ve'xi túvi ne, ntántító ña tē nēe tó'ō ñã. ³⁹ Na kūtuni nto sá'ã. Tē dí ini tó'ō ví'i san neé ura ki'xi ñá du'ú san ne, koo tú've ña kuntétu ña. Nã kuē'é ña itsi é kã'ví ña du'ú san má ví'i ñã é ki'i dú'u ña iña ña. ⁴⁰ Kuan ña'vi ntō dí ne, na kōo tú've nto, tsí dā nēe iní nto ntúvi dá ña ntántétu nto xee ña vexkúvi ñatī —ka'an Jésuu.

Ña ntáde tsiñu vā'á nī ña ntáde tsiñu, ña é ña vā'ã
(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Pedrú ne, katsixe'e ñã:

—Tō'ó, ¿vá kantáa ntu nto nuu i sá'a é da mii tsi iña mii ntí ne, o iña un ntíi ntí ña'a san? —ka'an ña.

⁴² Kaka'an Tó'ó kō:

—¿Xoó ntu é ña ntáde tsiñu odo nūu, ña é dií ka vā'a, ña é dií ka kade ntaa, ña é kãka'án tó'ō i é kodo nūu ñá iña ñá ntoo nú ví'i ñã é kuē'é ña é kã'xi ña te xee úra i? ⁴³ ¿Nté kui vá'a ña ntáde tsiñu, ña kade ntaá san! Tē náxee tó'ō ñã ne, é un ntí'i kãde ntaa ñá vatã o uvé tsiñu ña. ⁴⁴ Nuu é ntāa ntí'xe i é kãka'án u tsi tó'ō ña ne, xtuví ñá ña é kuēnta víi ña é un ntí'i é iō iña ña. ⁴⁵ Ntá tsi te ña ntáde tsiñu san kade kuení ña tsí kukuíi ka dá náxee tó'ō ñã ne, kani ntu'u ña kadã xení ña ni ña ntáde tsiñu ni'i ña, te tūi, te ñadí'i ne, kani ntu'u ña é kō'ō ña, é kã'xi ña, é kada ki'vi ña.

⁴⁶ Kidáa ne, da nēe iní tsí ña naxee tó'ō ñã ntúvi dá ña kantétu ña, tsí ña ini ña neé ura naxéé ña. Kidáa ne, naki'i ña tsiñu ña ne, natee xío ña ña é kã'xi ña ni ñã'a, ña é ña ini de ntāa san.

⁴⁷ Nã ntáde tsiñu, ña é iní nēe e ntío tó'ō i ntá tsi ña te ió tu've ña, ntē ña ni de ntāa ña é kãka'án tó'ō ñã né, dōo naká'xi va'a tó'ō ña ñã. ⁴⁸ Ntá tsi ña ntáde tsiñu, ña e ñá ini nēe e ntío tó'ō i ntá tsi idé ña nēe iña e ñá ini ña ne, ní'i ñã é ntō'ō ña di, ntá tsi ña dóo nēe. Tsí xoo é dií ka kue'e ní'i i ne, dií ka kue'e kantio é kue'é ña ña nguíi san. Xoo é dií ka kue'e ntada ña kuénta ntá'a i ne, dií ka kue'e kantio é kãda ntaa ña.

Kūi nteé xio ta'an ña'a san kuenta iña Jésuu

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Vé'xi u e xntéé ñu'u ú ñuxiví sa. ¿Dōo ntio kó tē dí kai'xi vevíi! ⁵⁰ Iō úun nuu i e dóo nto'ō kó rkontúvi ne, un vá'a tsi kantí'i iní ko un tsi da nte inú kava. ⁵¹ ¿Vá vē'xi ntu ú vata koo

é kuntoo vá'a ña'a san ñuxiví sa, te kuiní nto? ¡Ña'a ní san! tsí ve'xí u é kii nteé xio ta'an ña'a san kuenta iñá ko. ⁵² Tsí un tsi nte vevíí ne, kii nteé xio ta'an ña'a. U'un ñá'a san uun tsi vi'i ntoo ña. Uni ñá'a ña naa núu ña ní ña uvi ñá'a sán ne, ña uvi ña'a sán ne, naa núu ña ní ña uni ñá'a san. ⁵³ Uva í ne, naa núu ña ní i'xá ña. I'xá ña ne, naa núu ña ní uva ña. Di'í ña ne, naa núu ña ní dióko ña. Dióko ña ne, naa núu ña ní di'í ña. Núntí ña ne, naa núu ña ní énu ña. Énú ña ne, naa núu ña ní ñuntí ña —ka'an Jesús.

Nuu i nté koo kuvi ntuvi sa'a
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Kaka'an Jesús ní ña'a san:

—Tē íni nto tsí ñu'u vikó san xe'e i kán ne, ura tsi ntáka'an nto é k̄in davi. Kuan kōo kuvi nti'xe. ⁵⁵ Dá k̄inu tatsin xé'e i kán ne, ntáka'an nto é vē'xí ntuvi ka'ni. Kuan kōo kuvi nti'xe. ⁵⁶ Nto'ó ne, da mií tsí rki xaa nto nteku é ntáka'an nto. Nto'ó e dóo íni nto é k̄a'an nto nté koo kúvi e dukún kan ní ñuxiví a ne, ¿nté kuí ña ntáñe'e dikí ntu nto núu i é kata'xi Xuva kō nté koo kuvi ntuvi é ntoo o vevii?

Koón ntiin é ntuvá'an ní ña ntaínchu'vi o
(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ ¿Nté kui ña káde kú'ven m̄in nee é vā'a iña nto? ⁵⁸ Tē xoó ña'a ki'in ní'í ña o nta'a ña tsíñu i é tsi'í kuetsi i o ne, koón ntiin n̄atiin vá'an ní ña itsi k̄an vata koo é ña ki'in ní'í ña o nta'a ña tsíñu i san. Tsí tē ña tsiñu i san ntada ña o kuénta ntá'a sntadún san ne, xnuu kutu ña o viutun. ⁵⁹ Kaka'án u ní o tsí ña ntiin viútun san un tsi da nte ntá'vin nti'in é kakan ña —ka'an Jesús ní ña.

13

Kantio é nadama o nima ko

¹ Ntuvia tsikán ne, iō ñá san ne, kué'en ñá mí tuví Jesús ne, ntaa ña ní ñá tsí Pilatú san ne, ē'ní ña ña ñatí, ña ñuú Galileá ne, da nádaká ña niñi ña ní niñi kití san é kué'é ña doméni iña Xuva ko.

² Jesús ne, kaka'an ña:

—¿Vá díí ka ntu iō kuetsí ña kuán o kúvi san é vata ntáa ña ñuú ña, te kuiní nto, é kuán o ntó'o ña? ³ Ka'án u tsí

ña'a. Ntá tsi ñu'í nto, tē ña nadáma nto nima ntó ne, un nti'í ntó kuví nto di. ⁴ Un nti'í ña xe'un uni ñá'a san xi'í ñá da núu vi'í dūkun é nani Silūeé ne, ¿díí ka ntu iō kuetsí ña é vata ntáa ña é íntóo ñuú Jerusaleén, te kuiní nto? ⁵ Ka'án u tsí ña'a. Ntá tsi ñu'í nto, tē ña nadáma nto nima ntó ne, kuví nti'í ntó di —ka'an ña.

Kuenta iña utun é ña kakí kití i

⁶ Kidáa ne, kantáa Jesús núu i sá'a:

—Uun ñatí ne, í'xi ña uun utun ígu ñu'u ña. Kué'en ña k̄ukoto ntódo ña te k̄akii kití ígū sán ne, nté uun tí ña kakii tí. ⁷ Kidáa ne, kaka'an ñá ní ña kade kuenta útun san: “Koto nto tsi é uni kuíá é kaki'xi da t̄á'an u ne, nté uun igu sán vata ní'í ko tí. Nak̄in nto utun tí vata koo é nt̄un̄iné ñu'u san, tsi é ntaā i é ntitsi”, ka'an ña. ⁸ Ntá tsi ña kade kuenta útun sán ne, kaka'an ña: “Na k̄untitsi mií ka uun kuíá, n̄i dukuan naxtivítá u nte'u nú ditsín i ne, dá tsōo ú cho'o é kué'nu vá'a. ⁹ Te k̄i kití i kidáa ne, vá'a o. Tē ña'á ne, dá nak̄in nto”, ka'an ña. —Kuan o ntáa Jesús nuu i sá'a.

Dā ntavá'a Jesús úun ña di'í, ña kúti'í

¹⁰ Uun ntuvi dá iō dá'nā ne, kanañe'e Jesús ñá'a san nú vi'í mí ntánataká nuu ña Israeé san. ¹¹ Ik̄an tuví uun ña di'í, e xé'un uni kuíá é nchokuví ña. Tsí uun é ña vá'ā san dé tí'í ña. Ña ní kúvi ntuntāa ña nté un síin. ¹² Dā íni Jesús ñá ne, k̄ana ña ña, kaka'an ñá ní ña:

—É ntuvá'an kui'í o vé —ka'an Jesús ní ña.

¹³ Kidáa ne, xntee tá'an Jesús ntá'a ña ñad̄í'í san. Ura tsí i ntuvá'a ña ne, dá éni ntu'u ña k̄aka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō. ¹⁴ Ntá tsi tó'o vi'í mí ntánataká nuu ña ne, dóo kúdiin ña tsí ntavá'a Jesús ñá'a san ntuvi dá iō dá'na ne, kaka'an ñá ní ñá'a san:

—Íñu ntuvi iō é kada tsiñu o né, ñu'í tsi ntuvi é kúvi ki'xi nto dá kuchō'o nto; ña te ntuvi dá iō dá'na san ki'xi nto —ka'an ña.

¹⁵ Kidáa ne, kaka'an Jesús:

—Ntō'ó ne, da mií rki xaa nto nteku e ntáka'an nto. ¿Ñá ntu ntánantuté nto duntiki nto ní búru nto é k̄in tí kiko'ó tí ntute ntuvi dá iō dá'na san? ¹⁶ Tsí ña di'í sa'á ne, tatá vi'í Abraan ña, ntá

tsi é kúvi xe'un uni kuía e nteé kimi ña kui'i sá'a é xē'é é ña vá'a san ña. ¿Vá ña ntu kuvi nakuitá u kui'i ña ntuvi dá iō dá'na? —ka'an Jéssuu.

¹⁷ Dá ká'an Jéssuu sá'a ne, un ntí'i ñā ntaínchu'vi ña kúka'an nuu ña é kuān ó kaka'an Jéssuu ni ña. Ntá tsi ña'a sán ne, dōó diní ña e dōó ka'nu nuu i é idé Jéssuu.

Kuenta iña tsíkān kuli
(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Kidáā ne, kaka'an Jéssuu:
—¿Nté ō ntu mí kadē kú'vé Xuva kō? ¿Nee iñá ntu é kuvi ntada dadii o? ¹⁹ Vata kaa kudii uun tsíkān kuli é kuetsi kuē'en e ka'xi uun ñatī má iña ñá kán ne, kēne un tsi da nte kúvi utun. Kuka'nu ne, un tsi nte láa, kitī ntaíko, de vá'a ti taka tí nta'a i —ka'an ña.

Kuenta iña ú'xen iā
(Mt. 13:33)

²⁰ Ntá tsi kaka'an Jéssuú di:
—¿Nee iñá ntu ntada dadii ú vata kaa mí kadē kú'vé Xuva kō? ²¹ Tsi mí kadē kú'vé Xuva kō ne, vata kaa uun ti'nti ú'xen iā e kí'i uun ñadī'í san ne, dá nadaka ña u'xen san ni uni xkú've utsi trigu un tsi da nte náneñu vá'a ú'xen san —ka'an Jéssuu.

Xi'i mí ña ni'i
(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Jesuú ne, itā ntí'xin ña ñuú na'nu ni ñuú kuetsi, kanakuā'a ña ña'a san mí ita ntí'xin ña. ²³ Uun ña'a ñá ne, kēne ña, kaka'an ña:

—Mastru, ¿ña titín ntu ña'a san, ña é kanakáku? —ka'an ñá, tsixe'e ñá.

Jesuú ne, kaka'an ña:

²⁴ —Koó ntii nto kúk'vi nto xi'i mí ña ni'í san. Tsi kaka'án u ni ntō tsi ña te da díi ña'a ncho ki'ví ña, ntá tsi ña ní'i ña é kī'ví ña. ²⁵ Dā nākādí Tó'o vī'i san xi'i ñá ne, ntō'o é ñu'u mii nto kí'i kán né, nake'xen ntō xi'í san, ká'an ntō: “Nakaán nto xi'i nto, na kī'ví ntī”, koo ka'an nto. Ntá tsi divi ñā ne, ká'an ña: “Nto'ó ne, ntē ñá iní u mí vē'xí nto”, koo ka'an ña. ²⁶ Kidáā ne, kani ntu'u nto ká'an nto: “Ntī'í ne, ē'xí dadii ntí ni ntō; xī'i dadii ntí ni ntō di. Tsi nakuā'a nto ña'a san itsi ñuú mii ntī”, koo ka'an nto. ²⁷ Ntá tsi nantiko kōo ñá, ka'an ña: “É kaka'án u tsi ñá iní u nto. Kii nteé xio nto ko,

tsi un ntí'i ntō ntáde nto é kīni kaa.” Kuan kōo ka'an ña. ²⁸ Ikān ne, kueku nto ne, naka'xí ka'ñī nto nú'u nto tē íni nto Abraan ni Ísaa ni Jácoó, ni ūn ntīi ntīi ña ka'án naa Xuva ko tsí ntōo ña mí kadē kú'vé Xuva kō. Ntá tsi nto'ó ne, é ñu'u mii ntō kí'i kán. ²⁹ Xēe ñā'a, ñá vē'xí dá mí'í ká diñi ñuxiví sa, kixkúntōo ña, ka'xí dadii ña ni Xuva kō mí kadē kú'vé ña. ³⁰ Kini nto tsi kidáa ne, iō ña'a vevii ne, dōó na'nu ña'a ña i'a ñuxiví sa, ntá tsi ña na'nu ñá'a ká ña nta'a Xuva kō. Iō ñá'a é ña te na'nu ñá'a ña í'a ne, divi ñā e dōó na'nu ña'a ña nta'a Xuva kō —ka'an Jéssuu.

Ēku nteé Jesuu ñuú Jerusaleen
(Mt. 23:37-39)

³¹ Ntuvi tsikán ne, xēe ña fariseu, kaká'an ña ni Jéssuu:

—Ntaka nto i'a, tsí Heródē sán ne, ncho ka'ní ña nto —ka'an ña.

³² Ntá tsi divi ñā ne, nantíko kōo ñá, kaka'an ña:

—Kue'ēn ntō ne, ka'an nto ni ñukuíi tsikan tsí vevii ni ūtén ne, nakuíta ká u é ña vá'a san ne, ntavá'a ká u ña nchokuví san di. Ídá ne, ntī'i tsiñu ko. ³³ Ntá tsi kantio é kī'ín ka ú itsi kán vevii ni ūtén ni ídá di. Tsi ña kúvī é kúvī ña ka'án naa Xuva ko tē ña te ñuú Jerusaleén kuví ña. Kuan kōo ka'an ntó ni nā —ka'an Jéssuu—.

³⁴ ¿Dōo u'vi kakúvi ko kuenta iña nto, ña ñuú Jerusaleen! ¿Tsi ntaé'ní nto ña e ntáka'an tú'un Xuva kō ne, ntáxé'e xuu nto ña é taxnuu Xuva ko kuēnta iña nto! ¿Ñá tē nté kaa ki'in itō ncho nataká nuu ú i'xá nto vatā ó de tsú'ūn san é kánataká nuu ti i'xá ti má ntī'xin ti, ntá tsi ña ni ntío nto! ³⁵ Koto ntō tsí xtuvī mii Xuva ko vi'i nto ve. Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsi nté uun ito ká ña kīni ntó ko un tsi da nté tē xee ntúvi é ká'an nto: “¿Nté kui vá'a ō é vē'xí ña vé'xi kuenta iña Xuva ko!”, koo ka'an nto —ka'an Jéssuu.

14

Dā ntavá'a Jesuu úun ñatīi, ña é kat-situ kuñu

¹ Uun ntuvi dá iō dá'na ne, kuē'en Jéssuu, kúka'xí ña nú vi'i ña odo nūu iña ñá fariseu. Ntaíto xū'ú ña nguii san nté koo vii Jesuu. ² Ikān tuví nuu Jéssuu

úun ñatī, ñá katsitu kuñu. ³ Jesuú ne, tsixe'e ñā mastrú leí san nī ñā fariseú san, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Vá kúvi ntu ntavá'a ú ñā nchokuví san ntuvi dá iō dá'na, o ñā kúvi ntu? —ka'an ñā.

⁴ Ña'a sán ne, diin diin sá kantóo ñā. Kidáa ne, kī'i Jesuu ñá nchokuví san ne, dā ntavá'a ñā ñā, dā nátaxnū ñā ñā é na nū'u ñā. ⁵ Kaka'an ñá nī ñā fariseú san:

—¿Vá iō ntú nto te i'xá nto o te dūntiki nto kó'xo nuu ti ini pusu kán ne, vá ñā natavá ntu nto ti, kuān te ntuvi dá iō dá'na? —ka'an ñā.

⁶ Ña ni kúvi nantiko kōo kue'en tsí ñā é kākā'an Jesuu ni ñā.

Núu i ñā ñā kakana ñā mí kātánta'a ñā'a

⁷ Dā ini Jesuu tsí ñā'a, ñā xeé vi'i viko sán ne, ntánakaxnú ñā mí'i e dóo vá'ā o é kuntōo ñā nú mesá san ne, kaka'an Jesuu ni ñā núu i sá'a:

⁸ —Tē xoó kakana i é kī'in ntó viko mí kātánta'a ñā'a sán ne, tē xee ntó ne, ñá kú xkutúvi ntó nte nuu i kan, tsí te kī'xi tuku ñā'a, ñā é dii ka ka'nu ñā'a é ñā'ni ntó ne, ⁹ kidáa ne, xé ñā é kána ñā nto ntuvi ntó ne, ká'an ñā ni ntó: “Xio kudii kutuví nto, tsí ñā sá'a ne, kutuví ñá i'a”, koo ka'an ñá ni ntó. Kidáa ne, kuka'an nuu nto nakuntísi nto, kikutúvi nto un tsi nte ata i kan.

¹⁰ Ntá tsi tē xee nto mí kākana ñā nto é kīkaxi nto ne, kúkutúvi nto un tsi nte ata i kan. Kidáa ne, tē xee ñā e kána nto sán ne, ká'an ñā: “Kuítā nti'xin nto nte nuu i san”, koo ka'an ñā. Kidáa ne, kuiko ñū'u ñā ntántoo nú mesá san nto. ¹¹ Tsí xoo é kade ka'nu mii i kúñu i ne, tē kúvi ne, ní'i ñā doka'an; ntá tsi xoo é dutsi i vevíi ne, rkontúvi ne, dii ka kuka'nu ñā'a ñā —ka'an Jesuu.

¹² Kaka'an xtúku ñā ni ñatī, ñā e kána ñā:

—Dá kade vá'a nto é ká'xi ñā'a nú vi'i nto kán ne, ñā ku kána nto ñā e dóo vá'a tiin ní'i ntó, nté éni nto, nté ñavi'i nto, nté ñā kuika, ñā ntoo etsin nú vi'i ntó. Tsí ñā ñā né, kána ñā nto di é kīkaxi nto nú vi'i ñā kán né, kuan kōo ntúdadī ñā ni ntó. ¹³ Ntá tsi da ntáde nto viko ne, kana nto ñā ntá'ví san, nī ñā e dúkuan ntá'ví da káku, nī ñā natín i san, ni ñā kuáa san di. ¹⁴ Kidáa ne, dóo diní nto. Tsí ñā ñā ne, ñā kúvi

ntúdadī ñā ni ntó. Ntá tsi ñā'ni ntó ne, ní'i nto é vá'á ñā nto ntuvi te ntóto ñā'a, ñā é ide é vá'á ñā'ni sa —ka'an Jesuu.

Núu i ñā viko ká'nu é edé uun ñatī (Mt. 22:1-10)

¹⁵ Dā téku ñā sá'ā ne, uun ñā é tuví un mesa kán ne, kaka'an ñá ni Jesuu:

—¡Nté kui vá'a o xoo e kae'xi dadī i mí kadē kú've Xuva kō! —ka'an ñā.

¹⁶ Kaka'an Jesuu ni ñā:

—Uun ñatī ne, dóo ka'nu viko idé ñā. Ñá tē nté kaa ñā'a san kána ñā é kīkaxi ñā. ¹⁷ Dā xeé ura i é ká'xi ñā ne, taxnū ñā ñā kade tsiñu ñā ñā é kúkoto ñá ñā'a san: “Kue'en ntó ve, tsi é iō tu've nti'i”, ka'an ñā. ¹⁸ Ntá tsi un ntí'ni ñā ne, éni ntu'u ñā ntáka'an ñā nté kui ñā ni kuvi kī'in ñā. Ñā é kuvi uun sán ne, kaka'an ñā: “Ñu'u da ve ñí'í u ne, kantio é kī'in u kikoto ntódo u. Vií nto da xē'e, kada ka'nú ini nto nī ko tsí ñā kúvi kī'in u ve”, ka'an ñā.

¹⁹ Tuku ñā'a ne, kaka'an ñā: “Dā ve ñí'í u u'un ná'a dūntiki ne, kantio é kikoto nté u ti tē va'á ti. Vií nto da xē'e, kada ka'nú ini nto nī ko”, ka'an ñā. ²⁰ Ña uun ká xtuku sán ne, kaka'an ñā: “Xu'ú ne, dā ve kúvi tánta'a u ne, dukuān ne, ñā kúvi kī'in u”, ka'an ñā.

²¹ Dā náxee ñā táxnū ñá ne, kantaa nti'i ñā nī tó'o ñā nee ñā é kākā'an ñá mí ñe'e ñā. Kidáa né, kūdiin tó'o ñā ne, kaka'an ñá nī ñā kade tsiñu ñā ñā: “Ku'e'en náne'en nú á'vi kan ni itsi ka'nu kán, ni da kanī má ñūú san, dá kuntēkan ñā nta'ví san, kixni'in ñā i'a, ni ñā dúkuan ntá'ví da káku, ni ñā kuáa san, ni ñā natín sán di”, ka'an ñā. ²² Dā ku e ví'i ne, náxee ñā táxnū ñā, kaka'an ñá nī tó'o ñā: “É de ntáa u é kākā'an nto, ntá tsi dóo kaniné ka”, ka'an ñā. ²³ Kidáa ne, kaka'an tó'o ñā ni ñā: “Ku'e'en itsi na'nu kan ne, ku'e'en un tsi nte nu ráxa kán, ká'an ni da xōo ka ñā'a, kuétsī é viin ñá na kī'xi ñá vata koo é na tsitu ñā ma ví'i ko. ²⁴ Tsí kaka'an u ni ntó tsi nté uun ñā'a, ñā kana dí'na u ne, ñá nī'i ku'e'en tsi ñā é ká'xi ñā”, ka'an tó'o ñā —ka'an Jesuu.

Nuu i é ntii tū'un é kuntikín ó Cristu (Mt. 10:37-38)

25 Ñá tē nté kaa ña'a ntántikin ñá Jesuu. Jesuú ne, xkokōo ñá ata ña, kaka'an ñá ni ñá'a san:

26 —Tē xoó ña'a ki'xi ña é ncho kuntikin ñá ko ne, ña kúvi vii ñá tē ñá dii ka kue'e ntío ña ko é vata kaa ntío ña uva ña ni di'i ñá, ni ñadi'i ñá ni i'xá ña, ni enī ñá ni tā'an ñá, ni kúñu mii ñá di. 27 Tsí ña kúvi vii ñá tē ña ntío ña nākunáa ña kúñu ñá é kuntikin ñá ko. 28 Te iō ntó ne, ntio nto é xntitsi ntó vi'i ka'nu ne, ¿vá ña ntu te di'na kutuvi nto kadā kueni nto nté kaa nant'i'i nto, te xēe tá'an ntu diu'un nto é kuvi kuntitsi? 29 Tē ñá ne, xtuvī ntó etí vi'i sán ne, é ntaā i kutuvi dava. Un ntíi ntíi ña kaini ne, kani ntu'u ñá ka'an kini ña iña nto: 30 “Ñatíi sa'á ne, eni ntu'u ña kāde vá'a ña vi'i ña ne, ntē ña ni kuvi vii ña nant'i'i ñá”, koo ka'an ña. 31 Ō te uun reí san ncho vii ña du'xen ni tūku reí ne, ¿vá ña ntu te di'na kutuvi ña kadā kueni ña te xēe tá'an u'xi míil sntadun ña é kōó ntii ña vii ñá du'xen ni tūku rei, ñá iō ōko míil sntadun i? 32 Tē ini ña tsí ña kuvi vii ña ne, taxnū ña tú'ún nta'a tuku rei san dá tuvi íka ká ña é kakan ña e nté koo kuntōo vá'a ña ni ñá. 33 Dukuān né, te xōó ña'a, ña é ña xtuvī mii i ūn ntíi iña í ne, ña kúvi kuntikin ñá ko —ka'an Jesuu.

Dā ña véñi ka ñi san
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

34 Kaka'an xtúku Jesuu nuu i sá'a di:
—Ñi sán ne, dōo va'a. Ntá tsi tē kúnaa díko i ne, ¿nté ntu koo ntuveñi ka xtúku? 35 Ñá vādá mi kainuu á'vi ká i; da mii sa é nakuíta o. Xoo é katekú i ne, na kīni i —ka'an Jesuu ni ñá'a san.

15

Kuenta iña á le'ntu, kiti kúnaa
(Mt. 18:10-14)

1 Un ntíi ntíi ña ntaído diu'un xōo iña ñuú Roma ni túku ña'a, ña é iō kuetsi i ne, xēe etsin ña mí tuvi Jesuu é kīni ña é kaka'an ña. 2 Dukuān ne, ña fariseú san nī mastrú leí san ne, ntáka'an kīni ña iña Jesuu, kaká'an ña:

—Ñatíi sa'á ne, ntaíka dadii ña nī ña é iō kuetsi i ne, ntaé'xí dadii ña ni ñá di —ka'an ña.

3 Kidáa ne, kantaa Jesuu kuénta iña i sá'a:

4 —¿Xoó ña'a ntu nto, te iō uun sientu lé'ntu ntó, tē kunaá ti uun ti ne, ñá ntu te tsoo míi nto kiti kīmi díko xe'un kīmi san, dá kī'in nto, kīnantúku nto kiti kúnaa san da nte ko é nani'i nto ti? 5 Tē nani'i ntó ti ne, nakuntéku dokó nto ti ne, dōo dīni nto di. 6 Tē náxee nto nú vi'i nto kán ne, kana nto ña vá'a tiin ni'i nto nī ña nú vi'i ntō ne, ká'an ntō: “Na nākunuu dīni nima ntó nī ko, tsí e nani'í ko á le'ntú ko, kiti kúnaa”, koo ka'an nto. 7 Dukuān ne, ká'an ú ni ntō tsí dii ka iō dodīni e dukún kán te uun ñá'a, ñá iō kuetsi i, nativi iní ña kuetsi ñá, é vata kaa ña kīmi díko xe'un kīmi ñá'a san, ña é vā'a, ña é ña tuvi kuetsi i nuu Xuva ko —ka'an Jesuu—.

Kuenta iña ñad'i, ña nani'í diu'un i

8 'Uun ñad'i ne, iō u'xi diu'un kui'xín iña ña. Tē kúnaa úun ne, ¿vá ñá ntu natúun ña ñu'u ña ne, dá ne'xín ñá da kanī má vi'i ña kán? Kukuí kudu'va tsi nantuku ñá da nte ko é nani'i ña. 9 Tē nani'i ñá ne, nataká nuu nt'i ña ni ñad'i, ña vá'a tiin ni'i ña, nī ña ntoo etsin nú vi'i ña kán, ká'an ñá: “Nā nakunuu dīni nima ntó nī kó, tsi é nani'í ko diu'ún ko e kúnaa”, koo ka'an ña. 10 Kaka'an u ni ntō tsí dukuān dīni ánje Xuva ko kuénta iña ñá iō kuetsi i tē nativi iní ña kuetsi ñá —ka'an Jesuu.

Kuenta iña i'xa é kúkaka ntava túku ñuu

11 Kaka'an Jesuú san di:

—Uun ñatíi ne, iō uvi i'xá ña. 12 Na dutsi sán ne, kaka'an ná ni uva ñá: “Ūvá, ta'xi nto iña nto é káduku ntée u”, ka'an na. Kidáa ne, e'nté dava ña é tātá ña é duku ntée na. 13 Ntē vata kutitín ntuvi ne, i'xá ña, na dutsi sán ne, nátsu'un vá'a nt'i na iña ná ne, dá ku'e'en ná tuku ñuú mí doto tsi nánt'i lúku na diu'un na. Ide na un ntíi ntíi núu i é kīni kaa vata ka'an ini mí ñá. 14 Ntá tsi dá nt'i ku'e'en diu'un ná ne, xēe ntūvi da dōo kutama da kanī ñuu tsikán ne, inī ntú'ū kúnaa nteē na é ká'xí na. 15 Kidáa ne, ku'e'en ná, kuntúku na tsiñu ni uun ñatíi, ña ñuú tsikán ne, taxnū ña ná rantsu ña é kī'in na, kikuénta víi na kutsin ña. 16 Ntío na é ká'xí na é kae'xí kutsin san da nte ko é nta'a na ne, ntá tsi xoxo ni x'e i é ká'xí na. 17 Kidáa né, dē kueni

mii na, kaka'an na: “¿Nté ntu kaa dii ña ntáde tsiñu iō ñá nú vi'i uvā kó kán é iō é ntaé'xí ña ne, ntē dúkuan kántóo ka. Xu'ú ne, kaxi'í u dóko i'a! 18 Á te nū'ú u mí tuví uvā kó kán ne, ká'án ú ni ñā: Ūva, é ntuku kuetsí u ni Xuva ko, ni ðivi ntō ði. 19 Ña nuu á'vi ká u é ká'án ka nto é i'xā ntó ko. Vi'i a vé ne, vií nto nī kó vatā ó de nto nī ña ntáde tsiñu iña nto. Kuan kōo ká'án ú ni ñā”, ka'an na. 20 Kidáā ne, nákunūu itsi na, kunú'u na mí tuví uva nā.

'Ikā ká ve'xí na, íni uva na nā né, ntuntā'ví ini ña na. Koó da kaxkainu uva nā kúnakuētú itsi ña na ne, nánume ña na, da é'xi ña xu'u na. 21 Kidáā ne, kaka'an ná ni uva nā: “Ūva, é kō'xo nteé u nuu Xuva ko, ni ðivi ntō ði. Nā tē nee nuu á'vi ká ko é ká'án nto é i'xá nto ko”, ka'an na. 22 Ntá tsi uva nā ne, kaka'an ñá ni ña ntáde tsiñu iña ña: “Nantukū náne'e nto du'nu é dii ka va'a dá nākunūu i'xá ko. Naxnūu nto ði'ntá'a i ði. Na nāki'í nti'xen vá'a sán ði. 23 Kūkueká nto duntiki, kiti dii ka de'én ne, dá ka'nī ntó ti dá ká'xi o ti é vii o vikó san. 24 Tsi i'xá ko sá ne, e xí'í, kuíni ko, ntá tsi e ntóto xtuku. É kūnaá i'xá ko, kuíni ko, ntá tsi é nani'í ko i ve”, ka'an ña. Kidáā ne, eni ntu'u ñā idé ña viko san.

25 'Ntá tsi i'xá ña, na kuvi atā sán ne, nuu na má tsiñu na. Dā náxee étsin na nú vi'í na kán né, tēkú na e dóo kaeku strumentú ne, ntaíte'e ña'a sán ði. 26 Kidáā né, kána na uun ña kade tsiñu sán ne, tsixe'e nā: “¿Néé ntu kakuvi i'a?”, ka'an na. 27 Ña kade tsiñu sán ne, kaka'an ñá ni nā: “É náxee ení o. Uva o ne, táxnūu ña é kúví uun duntiki, kiti dóo de'én san, tsi vá'a tsi o náxee na”, ka'an ña. 28 Kidáā ne, kúdiín ení na, na kuvi atā sán ne, ntē ña ni ntio na ntí'vi na má vi'í na kán. 29 Kaka'an ná ni uva nā: “Ðivi ntō ne, ini nto tsi éma tsi kaxntií ú nto, é ntē ña kadé do'ō ú ni ntō nté uun ito ne. Ntá tsi ntē ña kata'xí nto nté uun kudii a ndi'ú san é vii u viko ko nī na vá'a tiin ni'í u. 30 Ntá tsi vevii ne, náxee i'xá nto na sá'á, na é dotō tsi nanti'í diu'un nto ni ñadí'í kinī ntáa sán ne, kae'ní ka nto duntiki, kiti dóo de'én san”, ka'an ení na, na kuvi atā san. 31 Kidáā ne, kaka'an úva na ni nā: “I'xá mií kó, xo'on né, nī kue'en tsi ntuvi

tuvín nī kó. Un nti'í é iō iñá ko ne, iña o ði. 32 Ntá tsi vevii ne, e vá'a o é vii o viko, tsi é nakūnuu díní nimá ko, tsi na ení o ne, e xí'í na, kuíni ko, ntá tsi kantító na. É kúnáa na, kuíni ko, ntá tsi é nani'í ko ná ve”, ka'an úva na ni nā —ka'an Jesús.

16

Kuenta iña ñá nteé nta'a i tsiñu, ña é dotō tsi nanti'í diu'un tó'o í

1 Jesuú ne, kantaa ña ni ña ntini'í ña nuu i sá'a ði:

—Uun ñatíi kuika ne, xío uun ñá'a, ña intéé nta'a i tsiñu ña. Ntáka'an ñá'a san tsi ña sá'á ne, dotō tsi kananti'í ña diu'un tó'o ñā. 2 Kidáā ne, kána tó'o ña ñā, kaka'an ñá ni ñā: “¿Néé ntu nuu i sá'a é kaka'an ñá'a san iña o? Ntadan kó kuenta tsiñu o ve, tsi ña kunteé nta'a ká o tsiñu ko”, ka'an ña. 3 Kidáā ne, dóo dé kueni ña nteé nta'a i tsiñu san: “¿Nté ntu koo vii u ve? Tsi tó'o kó ne, naki'í ña tsiñu ko. Ña túvi ntii ko é kikutú u ne, kakuka'an nuú ko é kákán u doméní ði. 4 É íní u nté koo vii u ve, vata koo é naki'í ña'a sán ko nú vi'í ña kán dá ña tuví ka tsiñu ko”, ka'an ña. 5 Kidáā né, kána ña ña kui uun kui uun ña, ña é tanūu diu'un tó'o ñā. Tsixe'e ña ña xee dí'na san: “¿Nté ntú kaa tanūu nto iña tó'o ko?”, ka'an ña. 6 Nantíko ko ñá, kaka'an ña: “Tanūu ú uun sientu varii ásete”, ka'an ña. Kidáā ne, kaka'an ña nteé nta'a i tsiñu san: “Ū'un kuenta o. Kantí'í sá kutúvin, dá xntéén na'an uvi díko u'xi várii tsi”, ka'an ña. 7 Kidáā né, tsixe'e xtuku ñá tukú ña'a san: “¿Nté ntú kaa tanūu nto?”, ka'an ña. Ðivi ñā ne, kaka'an ña: “Uun sientu etún trigu”, ka'an ña. Kidáā ne, kaka'an ña: “Ū'un kuenta o. Kimi díko tsi xntéén na'an ve”, ka'an ña. 8 Tó'ó ña ne, íní ña tsi ña nteé nta'a i tsiñu, ña e dóo kīni kaa sán ne, dóo ntíto ña nté koo vii ña. Tsi ña ntáduku ntéé ñuxiví sa ne, dii ka ntíto ntáde ña ni tá'an ña é vāta kaa ña'a, ña ntáduku ntéé Xuva kō.

9 'Xu'ú ne, kaka'an u ni ntō é na kada tsiñu ni'í ntō diu'un nto é iō ñuxiví sa vata koo é na ni'í nto ña'a, ña vá'a tiin ni'í ntō, vata koo é, tē ntí'í diu'un ntó ne, koo xoo é nākuído i nto mí kuntōo nto ntii dañu ntúvi.

10 'Uun ña'a, ña é kade ntaa núu i é dutsi né, kuan kōo kada ntaa ña nuu i e dōo ka'nu di. Ña'a, ña é ña kada ntáa nuu i é dutsi ne, ntē ña kada ntáa ña nuu i é ka'nu di. 11 Ntá tsi tē ñá ini de ntáa nto nī diu'un é iō ñuxiví sa ne, ¿xoó ntu é ntáda i kuenta ntá'a nto nuu i é vā'a ntí'xe? 12 Tē ñá ini de ntáa nto nī nuu i iña túku ñá'a ne, ¿xoó ntu ta'xi i é kúvi iña mii nto?

13 'Nté uun ña'a, ña kade tsiñu ne, ña kúvi é koo uvi tó'o ñá é uun ito tsi. Tsi kada xení ña nī ña uun ña'a sán ne, ña uun ña'a ká san ne, kuinima ñá ña. O ña uun ña'a sán ne, kuiní'i ña ña ne, ña é uun ká san ne, ñá vii ñá ña kuenta. Ña kúvi vii o tsiñu Xuva ko tē dōo kakuinima kó diu'un san —ka'an Jesús.

14 Ña fariseú san ne, dōo kuinima ñá diu'un. Dukuān né, eni ntu'u ñá ntáka'an kīni ña iña Jesús. 15 Ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:

—Divi ntō ne, ntáde nto e dōo va'á nto nuu ña'á san, ntá tsi Xuva kō ne, ini ña nte ntáa nima nto. Tsi nuu i e ntáde ka'nu ña'a sán ne, ñá ntōo kue'en tsi Xuva kō.

Lei Muísee

16 'Lei é xntéé na'a Muísee ni tú'ūn é ka'an ñá ka'án naa Xuva ko ne, idiá'vi un tsi nte ntúvi da íka Juaan. Ntá tsi nte ntúvi tsikán ne, e ntáka'an ntódo ña'a san tú'ūn va'á san iña i mí kadē kú'vé Xuva kō ne, un ntí' ntí' ña'a san ntáxio ntii ñá é kī'ví ña.

17 'Ntá tsi díi ka ña ntii tu'un é ntí' e dukún kan nī ñuxiví a é nadāma uun kudii letra iña lei san.

Kuenta iña ña'a, ña ntánatsoo mii ta'an

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

18 'Te uun ñatíi kanaxtuví mii ña ñadi'í ña ne, tē tánta'a ña ni tuku ñadí'í san ne, kade ña é ko'xo nteē ña nuu Xuva ko. Xoo é kátánta'a i ni tuku ñadí'í, ña e náxtimii xī í ne, kade ña é kākó'xo nteē ña nuu Xuva kó di.

Uun ña'a ña kuika ni Lázaru

19 'Uun ñatíi kuika ne, dōo va'á du'nu ña. Da mii kuē'en tsi viko kade ña utén utén; dōo ka'nu kade ña. 20 Ikān tuví uun ñatíi, ña e dōo ntá'ví, ña é naní Lázaru. Dōo kate'u kúñu ña. Tuví nteē ñá etí'xi'i ñá kuiká san. 21 Vevii tsi ká'xi ña é kakó'xo má

mēsa ñá kuiká san. Un tsi nte tīnā sán ne, kaxée etsin tī é ncho nauvi tī mí katē'ú san. 22 Uun ntuví ne, xí'i á ña ntá'ví san. Kue'en ní'i ánjē san ña é kutuví ñá ni Ábraan, mí ntoo ña xi'i, ña e ntántīkin Xúva kō, mí dōo vá'ā o. Xí'i ñá kuiká san dí ne, kántū'xi ña di.

23 'Dā dōo kanto'o ña kuiká san dô'vi kán ne, ntāni'i ña nuu ñá, iní ña Ábraán san e dōo ikā ntáñi ña nī Lázaru san. 24 Kidáa ne, kána ña kuiká san ña, kaka'an ña: “Uvatā kó Ábraan, na ntuntá'ví ini nto ko. Taxnūu nto Lázaru san vata koo é na natsii ña rkínta'a ña ntuté san ne, dá kī'xi kudii ña nantikó ña xaa ko, tsi ña te nté kaa kanto'o ko í'a mí ka'xi san”, ka'an ña. 25 Ntá tsi kaka'an Ábraán san ni ñá: “I'xá ko, na naka'án o tsi divín né, dōo vá'ā o kue'én o ntúvi di'na. Ntá tsi Lázaru sán ne, dōo ntó'o ña di'na. Vevii ne, e ní'i ñá é vā'á i'a ne, divín ne, kantó'o o. 26 Uun ká tuku nuu í di: Ío uun xi'nti kunu mé'ñū ntí ni ntō. Dukuān né, tē xoó ña'a ntoo ña i'a é ncho kī'in ña ikān ne, ña kúvi kī'in ña. Nté ña ntoo ikān ne, ña kúvi kī'xi ña i'a dí”, ka'an ña.

27 'Kidáa ne, kaka'an á ña kuiká san: “Vii nto da xe'e, uvā kó Ábraan, taxnūu nto Lázaru san nú vi'i uvā kó kán 28 vata koo é na ká'an ñá ni ení ko, ña u'un ña'a ká san, vata koo é ña ku kī'xi ña i'a mí dōo kanto'o ko”, ka'an ña. 29 Ntá tsi kaka'an Ábraan: “Divi ñá ne, ntoo ní'i ña tú'ūn e xntéé na'a Muísee ni ña ka'án naa Xuva ko san é nakuā'a ña. Na vii ñá kuenta sá'á”, ka'an ña. 30 Kidáa ne, nantikó kōo ñá kuiká san, kaka'an ña: “Kuvi ní, uvā kó Ábraan, ntá tsi tē dí ntoto uun ña'a ña xi'í san ne, dá kíkoto ñá ña ne, á te natívi iní ña kuétsi ñá”, ka'an ña. 31 Ntá tsi Ábraán san ne, kaka'an ña: “Tē ña ntáde ña kuenta tú'ūn é káka'an Muísee ni ña ka'án naa Xuva ko ne, nté dukuān ña kuintí'xe ña, kuān te ntoto ña xi'í san”, ka'an Ábraán san —ka'an Jesús san ni ñá'a san.

17

E dōo xii kaa é ntava nuu o nūu i é kīni kaa

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Kaka'an Jesús ni ña ntiní'i ña:

—Nii kuē'en tsí ntuvi ió nuu i é ntava nuu o é kīni kaa san. Ntá tsi te xōo ñá'a kaxé'e ña itsi é vii ta'an ña é kīni kaa sán ne, jntā'vi ide ña! ² Tē xōo ña'a kade ña é ntava nuu uun á i'xá san nuu i é kīni kaa sán ne, dií ka vá'ā ó tē dí ni nakuīta núu ña ña nú ntute ñu'u kán, kunū'ní nuu dukun ña xuu xódó san. ³ Kuenta tsí vii nto.

Te nēe nuu i káde ta'an nto ne, kada tii nto ni ña vata koo é ña kuan koo víi ña. Te nātívi iní ña ne, kada ka'nu iní nto ni ña. ⁴ Te kadē xení ña ni ntō né, kuān té u'xe ito é uun ntuvi ne, te ntiko koō ña u'xe ito é ká'an ña ni ntō tsí ña vá'a o dé ña ni ntō ne, kada ka'nu iní nto ni ña —ka'an Jesús.

É kūvi vii o da nēe ka nuu i e dóo ka'nu, te kakuinti'xe kō

⁵ Ña ntīni'i ña sán ne, ntáka'an ñá ni Tó'o kō:

—Tā'xi ká nto e dií dií ka kuinti'xe ntí —ka'an ña.

⁶ Kidáa ne, kaka'an Xúva kō:

—Tē dí kuinti'xe nto ne, kuān té un sín vata kaa uun a tsíkin kulí sa ne, kuvi ka'an ntó ni utun sá'a: “Nenen i'a ne, da nākuntú'xin xion má ntute ñu'u kán”, koo ka'an nto. Utun sán ne, kuinti'xe i é káka'an nto.

Kuenta iña ña ntáde tsiñu

⁷ Te iō nto é ió ña kade tsiñu iña nto, ña é kaixkutu ñu'u nto o kade ña kuenta kítí nto ne, tē náxee ña nú víi nto kán ne, ¿vá káka'an ntú nto: “Kuítá ntí'xin, kutūvin nú mesá san?”

⁸ Ñá'ā, tsí kaka'an nto: “Kadan va'ān é ká'xi u kuenta kuáa ne, kuntēen donúu o, tsu'un kó'ōn é ká'xi u. Tē kúvi é'xi ú, kúvi xí'i ú ne, dá kidáa kutūvín, ka'xín dí”, xkoó ka'an nto. ⁹ ¿Vá kánakué'e ntu nto sintiá'vi ntā'a ña kade tsiñu iña nto é káde ntaa ña tsiñu e teé tsiñu nto ña? ¹⁰ Dukuān né, te divi ntō dé ntaa ntí'i nto é ntio Xuva ko ne, kantio é ká'án ka nto: “Ntí'i ne, ñá tē ña kade tsiñu é kaidiá'vi ntí, tsí kúdií idé ntí nuu i é káka'an nto”, koo ka'an nto —ka'an Jesús.

Dā ntavá'a Jesuu u'xi ñá'a ña nako'xo kúñu i

¹¹ Dā kue'en Jesús ñuú Jerusaleén ne, itā ntí'xin ña ñuú Samaria ni Gálilea. ¹² Dā xee ñá uun ñuu lú'nti ne, vé'xi ū'xi ñá'a ña ntánchokuvi e ntánako'xo kúñu ña, ntá tsi kantáñi

ikā ñá ne, ¹³ un tsi ntákachu'u ña, ntáka'an ña:

—Jesuu, Mastrú, na ntuntā'ví ini kudii ntó ntí! —ka'an ña.

¹⁴ Dā iní Jesús ñá ne, kaka'an ña:

—Kue'ēn ntó, kūnañé'e nto kúñu nto dūtú san —ka'an ña.

Da nii tsi kuē'en ñá ne, ntuvá'a ña.

¹⁵ Kidáa ne, uun ña ne, iní ña é ntuvá'a ña. Ntiko koō ñá ne, nī kué'en ini ña kaka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō. ¹⁶ Nákunchiti ntāa ña nuu Jesús. Un tsi nte ñu'u kán nakuntéi ña é nakué'e ña sintiá'vi nta'a ña. Nātí sa'á ne, ña ñuú Samaria ña. ¹⁷ Kidáa ne, kaka'an Jesús:

—¿Ñā ntu te un ntí'i nto é u'xi ñá'a nto e ntuvá'a nto kui'i nto? ¿Mí'i ntu kuē'en ña in ñá'a ká san? ¹⁸ ¿Da mii xntu ña vé'xi tuku ñuú san e ntíko koō ña é káka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō? —ka'an Jesús.

¹⁹ Kidáa ne, kaka'an Jesús ni ñátí san:

—Nakuntísin, dā kunú'un nú víi o kan vē, tsi é ntūvá'an, tsi kuinti'xe o —ka'an ña.

Nté koo kixkadā kú've Xuva kō (Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Ña fariseú san ne, ntátsixe'e ña amá kixkadā kú've Xuva kō. Nantíko kōó Jesús, kaká'an ña:

—Ñā dító te kini o núu ko mí kadē kú've Xuva kō. ²¹ Ña kúvi ká'an o te i'a túvi, o te ikān tuví, tsi é ñu'u ta'án o i —ka'an ña.

²² Kidáa ne, kaka'an ñá ni ña ntīni'i ña:

—Xée ntūvi é ntio nto kini nto kuān te uun ntūvi tsi vata kaa ntuvi dá tuví u, xu'u é vēxkúvi ú ñatí ne, ntá tsi ña kiní ka ntó ko. ²³ Iō ñá'a sán ne, ká'an ña: “I'a tuví ña”, o “Ikān tuví ña”, koo ka'an ña; ntá tsi ña ku kuintí'xe nto ña; ñá ku ñe'e nto é kuntīkin ntó ña. ²⁴ Tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatí ne, tē xee ntūvi é nainú u ne, xí'i nuu da kaní dū'va e dukún kán. ²⁵ Ntá tsi dí'na ne, dóo nto'o nto ne, kadā xení ña'a san ni nto, ña ntántoo ntuvi tsikan. ²⁶ Vata o kúvi ntuvi da íka Noeé san ne, kuan kōo kuvi dí ntuvi dá nainú u ñūxívi a. ²⁷ Ntáxi'i ntaé'xi ña'a san, ntánatánta'a ta'an ña dí, un tsi da nte ntúvi é kúki'vi Noeé san arká san. Dā nēe iní ñá da nakuntéku ntute sán ne, xí'i ūn ntí

ntíi ña'a san. ²⁸ Kuan tsi o kúvi ntuvi da íka Loó san di. Ña'a sán ne, ntáxi'i ntaé'xi ña, ntáñii ña dí ne, ntádiko ñā di. Ntáta'xi ña tatá ne, ntáxntañi ñā vi'i di. ²⁹ Ntá tsi divi tsi ntuvi da ntáka Loó san ñuú Sodomā ne, kó'xo ñū'u dú'xē nte e dukún kan, ni xūu é kai'xi vatā ó kakin davi san ne, uun ito tsi ntí'i ña'a sán xi'i ña. ³⁰ Kuan kōo kuvi dí tē xee ntúvi é kué'é Xuva ko kūtuni ñá'a san xoo ñá'a nti'xe u.

³¹ Ntúvi tsikán ne, tē xoó ña'a odo vidin ña rki vi'i ña kán ne, ñá ku ntí'ví ña iní vi'i ña kán é kñaki'í ña iña ña. Ña ñu'u má kū'u kán ne, ntē ña ku naxée ña nú vi'i ña kán di. ³² Naka'an nto ñadī'í Loo nté o kúvi ña. ³³ Xoó ña'a é ntio ña é nakakū ñá ntuvi iña ñá ne, nakunaá ña. Ntá tsi xoo ñá'a é kanakunaá ña ntuvi iña ña kuenta iña ko ne, nakáku ña.

³⁴ 'Sá'a kaká'an u ni ntō tsí niñu tsikan ne, ntoo uvi ñá'a san, é uun tsi nu ito ntákidi dádñi ña. Uun ña ne, naki'i Xuva ko ñā ne, uun ña ne, kutuvī mii ña. ³⁵ Uvi ñá'a ñadī'í ntántiko ña. Uun ña ne, naki'i Xuva ko ñā; uun ña ne, kutuvī mii ña. ³⁶ Uvi ñá'a ñatíi ñu'u ña má kū'u kán ne, uun ña'a ñā né, naki'i Xuva ko ñā; uun ña'a ñā né, kutuvī mii ña —ka'an ña.

³⁷ Kidāā ne, ntátsixe'e ña Jēsuu:

—¿Mí'i ntū é kuān koo kuvi sá'ā? —ka'an ña.

Nántiko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Mí ntōo kúñu tē'ú san ne, ikān ntaíko nūu skuilú san —ka'an ña.

18

Kuenta iña ñadī'í kií ni ña kaxntekú kú've

¹ Jesuú ne, kantaa ña uun nuu i é nañé'e ña é ká'an ntā'ví o é nií kué'en tsí ntuvi é ntē ña nativi iní kō.

² Kaka'an ña:

—Xío uun ña kaxntekú kú've san uun ñuu é ntē ña kau'ví ñá Xuva kō né, ntē ña kaíko ñu'u ña ñá'a sán di.

³ Divi tsi ñuú tsikán ne, tuví uun ñadī'í kií é ió du'xen iña ña. Kué'en ña nta'a ña kaxntekú kú've san, kukakan ña kuétsi kuénta iña ñá kanaa núu ni'i ña. ⁴ Dā dóo kútitín ntuvi ne, ña ni íde ña kaxntekú kú've san ñá kuenta. Ntá tsi da rkontúví ne, dē kuení ña: “Ña kau'ví ko Xuva ko, ntē ña kaíko ñū'ú u ña'a sán di, ⁵ ntá tsi ñadī'í kií, ña

sá'a ne, dōó kanatekū du'xen ñá ko. Nada'an ú ña vata koo é ña ki'xi ka ña é natekū du'xén ka ñá ko”, ka'an ña.

⁶ 'Sá'ā é kaka'an ñá kaxntekú kú've, ña dóo kini kaa san. ⁷ Xuva kō ni, ¿vá ñā ntu te nadá'an ña xoo é nakaxnúu ña é kúvi iña ña, ña é kaikan ntá'a ña ntē ntúvi ntē níñu? ¿Vá vii ntú Xuva kō é kuntetu ña? ⁸ Ká'an u tsí nada'an ña ñā é nte ña kukuíi. Ntá tsi te vē'xi u, xu'u é vēxkúví ú ñatíi ne, ¿vá nāni'í ka ntú ko ña'a, ña e ntákuinti'xe i ñuxiví a? —ka'an Jēsuu.

Kuenta iña ñá fariseu ni ñá kaido diu'un xōo

⁹ Kantaa Jesuu úun ká xtuku nuu i iña ñá e dóo va'á, kuini mii i, ña ntánantii ni'ni tuku ñā'a. Kaka'an ña:

¹⁰ —Uvi ñá'a ñatíi ne, kué'en ñā má ūkún kan, kūka'an ntā'ví ña. Uun ña ne, ña fariseu. Ña uun ña'a ká san ne, ña kaido diu'un xōo iña ñuú Roma. ¹¹ Ña fariseú san ne, ntitsí ña ne, du'vā ó kaka'an ntā'ví ña: “Xuvā kó, kanata'xi ú sintiá'vi nta'a nto tsí xu'ú ne, ñá te vāta ntāa ña nguii san kaa u: é dū'ú ña, kini ntāa ña ne, iō kuetsí ña di; ntē ña te vāta kaa ña kaido diu'un xōo san kaa ú di. ¹² Xu'ú ne, úvi ito é uun vite kaitúvi ixú u. Kué'e kanatā'xi ú nta'a nto vata kaa é kāni'í ko”, ka'an ñá fariseú san. ¹³ Ntá tsi ña kaido diu'un xōo san ne, dōo íka kátuví ña; ntē ña ni ntaa ní'i ña diki ña ni nuu ña e dukún kán. Da mii tsí e kaxé'e ña nta'a ña nima ñá, kaka'an ña: “iXuva ko, na ntūnta'ví ini nto ko, tsí xu'ú ne, dōo iō kuetsí ko!”, ka'an ña. ¹⁴ Kaka'an u ni ntō tsí ña kaido diu'un xōo san ne, é dé ka'nu iní Xuva ko ni ñā kuetsí ña, kúnū'ú ña vi'i ña. Ntá tsi ña fariseú san ne, ñá'ā. Tsí ña é kade ka'nu mií kúñu i né, dōo kakó'xo nteē ñá nta'a Xuva kō. Á ña ntā'ví san ne, divi ñā e dóo ka'nu ñá'a ña nta'a Xuva kō —ka'an Jēsuu.

Dā náxnuu viko Jesuu á i'xá kuetsi (Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Kue'en ní'i ñā'a san i'xá ña mí tuví Jesuu vata ko é na tñn nta'a ña i. Ntá tsi dā ini ña ntini'i ñā né, eni ntu'u ñā de tí ña ni ña vexní'i i'xá i. ¹⁶ Kidāa ne, kána Jesuú ña, kaka'an ñá ni ñā:

—Kué'e nto i'tsi é na ki'xi mii i'xá san nta'a ko. Ñá ku kādí nuu nto, tsi

mí kadē kû've Xuva kō ne, un ntíi ntíi ña'a ne, vata ntáa i'xá san ntáa ña. ¹⁷ Nuú é ntaá i é kāká'án u ni ntō: Xoó ncho kí'vi i mí kadē kû've Xuva ko ne, da mii é kuinti'xe ña Xuva ko vatā ó kakuinti'xe i'xá san. Tē ña'á ne, ña kúvi kí'vi ña —ka'an Jéssu.

Uun ñatíi kuika kaka'an ñá ni Jéssu (Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Uun ñatíi, ña odo núú ne, kat-sixe'e ña Jéssu:

—Mastru va'á, ¿neé ntu vii ú vata koo é nī'í ko ntuvi vā'a iñá ko ntii dañu ntúvi? —ka'an ña.

¹⁹ Nantíko kōó Jéssu, kaká'an ña:

—¿Nté kui kaka'an ntun é vā'á u? Tsí xoxo e vá'a i; mii tsi Xuva kō e dóo va'á ña. ²⁰ Inin nté o kaka'an tú'un e xtúvi Xúva kō: “Ñá ku kukīdi ni'i nto ñadi'i, ña é ña te ñadí'i mii ó. Ñá ku ē'nín ña'a. Ñá ku dū'un. Ñá ku kā'án dovete iña ña'a. Kuikon ñu'un uva ó, ni di'i ó di'”, ka'an —ka'an Jéssu.

²¹ Kaka'an ñatíi san:

—É un ntí'i sá'á ne, é dē ntaa ntí'i ú un tsi nte dá ku lú'nti u —ka'an ña.

²² Dā téku Jéssu sá'á ne, nantíko kōó ñá, kaka'an ña:

—Uun sá nuu i é kākunaá iña o: nadikon ntí'in neé ío iña ó ne, dá tsi'in nta'a ña ntá'ví san, tsí kuan kōo é koo dokuika iña o e dukún kán. Kidáa ne, ki'xin, dá kuntikín ko —ka'an ña.

²³ Ntá tsi dā téku ñatíi san sá'á ne, dóo kúnta'xa iní ña, tsi dóo kuika ña.

²⁴ Iní Jéssu tsí dóo kúnta'xa iní ña ne, kaka'an ña:

—Nté kui dóo ntii tū'un é kí'ví ña kuiká san mí kadē kû've Xuva kō!

²⁵ Díi ka ña ntii tu'un é kí'ví uun kameú san xavi xiki san é vāta kaa ña kuiká san é kí'ví ña mí kadē kû've Xuva kō —ka'an ña.

²⁶ Ña téku i sán ne, ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu é kúvi nakáku i kuan? —ka'an ña.

²⁷ Nantíko kōó Jéssu, kaká'an ña:

—Nee iña é ña kúvi vii ña'a sán ne, Xuva kō ne, kúvi vii ña —ka'an ña.

²⁸ Pedrú ne, kaka'an ña:

—Ntí'í ne, é tsoo mii ntí'í ntí iñá ntí e ntántikín ntí nto —ka'an ña.

²⁹ Jéssu ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntaá i é kāká'án u: Da xōó ka ña'a é xtuví mii ña vi'i ña, o di'i ña, o ení ña, o uva ña, o i'xá ña kuenta iña

i mí kadē kû've Xuva kō ne, ³⁰ díi ka kue'é ka ni'i ña ñuxiví a; rkontúvi ne, ní'i ña é vā'á nta'a Xuva ko ntii dañu ntúvi —ka'an Jéssu.

Dá kúvi uni íto é kāká'an Jéssu é kúvi ña

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Kāna xio Jesuú san uxuvi ñá'a ña ntini'i ña ne, dá kaká'an ñá ni ña:

—Vevii ne, kí'in o ñuú Jerusaleen, mí kuntaa é un ntí'í é uve na'a e ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko san kuenta iñá ko, xu'u é vèxkúvi ú ñatíi.

³² Tsí ntada ña kó kuenta ntá'a ña vé'xi tūku ñuú san é kadā xení ña nī ko, é vii ña é kini kaa nī ko, é tí'vi díi ña kó di. ³³ Kani ña kó ñi é kanu'ni nuu utun ne, dá ka'nī ñá ko di, ntá tsi te kúvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku u —ka'an Jéssu.

³⁴ Ntá tsi ña ntini'i ña ne, ñá ni ñe'e díki ña; ntē ñá ini ña nee iña é kāká'an Jéssu, tsí nuu i sá'a ne, dóo xū'ú ó kaka'an ña; ntē ña ni kúvi kí'in díki ña.

Dā ntavá'a Jéssu úun ña kuāa, ña ñuú Jericoo

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Kué'en Jéssu ne, dā xee étsin ña ñuú Jericoo ne, ikán tuví uun ña kuāá itsi kán, kaikan ñá doméni. ³⁶ Da téku ña é ña te nté kaa ña'a san ntaíta ntí'xin ña ne, katsixe'e ña neé kakúvi.

³⁷ Ntáka'an ñá'a san tsi Jéssu ne, ikan kuíta ntí'xin ña. ³⁸ Kidáa ne, un ntii tsi kakana ña kuāá san:

—Jéssu, i'xá Davii, na ntuntá'ví ini nto ko! —ka'an ña.

³⁹ Ña odo núú ne, de tíi ña ni ña vata koo é na kútuvi kadin ña. Ntá tsi dā díi díi ka ntii kána ña:

—Jí'xá Davii, na ntuntá'ví ini nto ko! —ka'an ña.

⁴⁰ Kidáa ne, kántísi Jéssu ne, dā táxnuu ña ña é kúkueká ña á ña kuāá san. Dā xee ña ne, tsixe'e Jéssu ña:

⁴¹ —¿Neé ntu ntio o é víi u ni ó? —ka'an ña.

Ña kuāá san ne, kaka'an ña:

—Mastru, ntio ko é ntúvá'a ntuxnuú ko —ka'an ña.

⁴² Jéssu san ne, kaka'an ña:

—Nakoton ve. É ntúvá'a ntuxnúu o vé, tsí ñi kué'en ini o kuinti'xe o —ka'an Jéssu.

⁴³ Ura dú'va tsi i náxi'í nuu ñá kuāá san ne, dá kuē'en ña kuntik'in ñá Jesuu, kaká'an ñá tsi dóo ka'nu Xuva kō. Un ntíí ntíí ña'a sán ne, dā íni ña nuu i sá'a ne, ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō di.

19

Jesuu ni Záqueu

¹ Xée Jēsuu ñuú Jericoo. Ítā ntí'xin ña mé'ñū ñuú san. ² Ikān tuví uun ñatíi, ñá nani Zāqueu, ña é odo nūu iña ña ntaído diu'un xōo iña ñuú Roma. Dóo kuika ñā. ³ Ña sá'a ne, dóo ncho kiní ña xoo ñá'a é Jēsuu ña, ntá tsi ña ni kuvi kiní ña, tsí ña te nté kaa ña'a ntáñi nteē ñá ña ne, Zaqueú san ne, dōo lú'nti ñā. ⁴ Kidáā ne, kué'en ña odo nuū ña ne, kúxēe ña rki utun é ntitsi ítsi kán mí kuíta ntí'xin Jesuu é kiní ñá ña. ⁵ Dā ita ntí'xin Jesuu íkān né, íto ña rki utún san, kaka'an ña:

—Zaqueu, kamá san nuun ve, tsí vevíi ne, kantio é kutúví u nú vi'i o kán —ka'an ña.

⁶ Kidáā ne, kantí'i du'va tsí núu ñā e dóo diní ña é kī'in Jesuu nú vi'i ña kán. ⁷ Dā íni ña'a sán ne, un ntíí ntíí ña ntáka'an kiní ña é kuē'en Jēsuu kúkutúvi ñā nú vi'i ña é iō kuetsí i. ⁸ Kidáā ne, nákontítsi Záqueu, kaka'an ñá ni Jēsuu:

—Koto nto, Mastru. Kué'ē ú ña ntá'ví san dava é un ntí'í é iō iñá ko. Tē xoó ña'a ki'i dú'u ú iña ñá ne, nantiko kōo u kīmi itó ka xtúku —ka'an ña.

⁹ Kaka'an Jēsuu:

—Ē vevíi xee ntúvi é nakáku ña ntoo nú vi'i sá'a, tsí ñatíi sa'á ne, tatá ntí'xe Abraan ña. ¹⁰ Tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, vé'xí u é kanantukū ú ña ntákunaa vata koo é nakákú u ña —ka'an Jēsuu.

Kuenta iñá diu'un (Mt. 25:14-30)

¹¹ Dā ntaíni ña'a san é káka'an Jēsuu núu i sá'a ne, ntaa ña ni ña ūun nuu i, tsí e xee étsin ña ñuú Jerusaleén ne, kūtuni ña tsi ntádē kuení ña'a san tsi é vevíi xee ntúvi é kuiñi ntu'ū é kadā kú've Xuva ko ñūxiví sa.

¹² Kaka'an ña:

—Uun ñatíi, ña e dóo ka'nu ña'a ne, kué'en ña tūku ñuú vata koo é nī'i ña é vii ñá rei. Rkontúví ne, ntiko kōo ñá. ¹³ Di'na dá kiī ña é kī'in ñá ne,

kāna ña u'xi ñá'a, ña ntáde tsiñu iña ñá ne, kué'ē diu'un san xe'é ña ña, xe un xé un ñā, kaka'an ña: “Kada tsiñu ni'i ntō diu'un sá'a un tsi da nté nāxéé u”, ka'an ña. ¹⁴ Ntá tsi ña ñuú mii ñā né, kūné'ū iní ña ni ñā. Taxnūu ña ña é kūka'an ni ñá odo nūu san: “Ñá ntio ntí ñatíi sá'a é vii ñá rei iñá ntí”, ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi kúkú've ña é vii ñá rei ne, ntiko kōo ña, náxee ña ñuú ña kán. Dā náxee ñá ne, taxnūu ña é kikaná ña ña ntáde tsiñu iña ña, ña é xē'é ña diu'un, vata koo é kūtuni ñá te kuē'e i'xá diu'un ña é'nu é xe un xé un ñā. ¹⁶ Ña é kuvi ūun sán ne, ntāda ña kuenta, kaká'an ña: “Tō'o, diu'un ntō ne, ú'xi íto nteku é'nu”, ka'an ña. ¹⁷ Kaka'an rei san: “Nté kui dóo vá'ā o, tsí ñā né, dōo va'á kaden tsiñun. Vi'i a vé ne, kadān kú'ven u'xi ñuú, tsi dén ntaan kuān te nté kaa kudii é tā'xí u o”, ka'an ña. ¹⁸ Xée xtuku ña uun ña'a sán ne, kaka'an ña: “Tō'o, diu'un ntō ne, ú'un íto ká xtuku ni'i é vāta kaa”, ka'an ña. ¹⁹ Dukuān ne, kaka'an xtúku rei san ni ñā dí: “Ñā ña, kada kú'ven u'un ñuú”, ka'an ña.

²⁰ Kidáā ne, xée ña uun ña'a ká san, kaka'an ña: “Tō'o, i'a ni'i ú diu'un nto é xtuví va'á u, e xnúu ta'án u dodúkun ko. ²¹ Tsí u'ví ko nto, tsí ñā né, uun ñatíi e dóo ka'xí nima nto. Kanakuido nto nee iña é ña ni tsoo ntō ne, katíin nto é tāta mí ña ni i'xi nto”, ka'an ña. ²² Kidáā ne, kaka'an rei san: “Ñā ña, ña vá'ā o ni den tsiñun, vata ó kaka'an ne, nuu é ntaā i e dóo ka'xí nimá ko. Tsí inin tsí kanakuido ú nee iña é ña ni tsoó u ne, katíin u mí ña ni i'xi ú di. ²³ Dukuān ne, ñā ña ni de tsiñu ní'in ntun diu'un ko vata koo é nī'i kudii kó i'xá i tē náxéé u nú vi'i ko?”, ka'an ña. ²⁴ Kaka'an ñá ni ña ntoo san: “Naki'i nto diu'un san ne, dá kué'ē nto ña é kuvi ide u'xi íto san”, ka'an ña. ²⁵ Ntáka'an ña: “Tō'o, ntá tsi ña tsíkán ne, é io u'xi íto ká xtuku iña ña”, ka'an ña. ²⁶ Nantíko kōo rei san, kaka'an ña: “Sá'a ne, ká'an u: Xoo é iō iña í ne, ní'i ká ña, ntá tsi xoo é ña tuvi iña í ne, nakí'i ntí'i ña, kuān té ña kué'e é iō iña ña. ²⁷ Kuenta iña ña é ntákune'u iní i nī kó ne, ña é ña ni ntio i é vii ú rei ne, kixní'i nto ña í'a ne, dá ka'nī ntó ña nuú ko”, ka'an rei san —ka'an Jēsuu.

*Dā xee Jéssu ñuú Jerusaleen**(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)*

28 Dā kúvi ka'an Jéssu sá'ā ne, kué'ēn ká ña ñuú Jerusaleen. 29 Dā dokó sa xee ña ñuú Befagee ni ñuú Betaniá etsin nú xūku é nani Olivú ne, taxnúu ña uvi ña'a, ñá ntini'i ña, 30 kaka'an ñá ni ñá:

—Kue'ēn ntó ñuú lu'nti é tūvi étsin i'a. Tē xee ntó ne, ikān ntee tñin uun a búru é ntē vata xoxó kuntēku í ti. Nantuté nto ti ne, dá kixni'i nto tī. 31 Tē xoó tsixe'e í nté kui kanantuté nto a búru sán ne, ká'an ntó tsi Tó'o nto kántio ña ti —ka'an ña.

32 Kué'en ñá táxnuu ña san ne, nāni'i ña é un ntí'i vatā ó kaka'an Jéssu ni ña. 33 Dā nántuté ña burú san ne, katsixe'ē tó'o tī:

—¿Nté kui kanantuté ntu nto burú ko? —ka'an ña.

34 Nantíko koō ña, ntáka'an ña:

—Tó'o kántio ña ti —ka'an ña.

35 Kue'en ní'i ña tī mí tuví Jesuu. Tsidó ña dōo ñá ata a búru sán ne, dā nakaa ña Jéssu áta ti. 36 Ña'a sán ne, tsōo ña doo ña ítsi kán mí ita ntí'xin Jesuu. 37 Dā xee étsin ña mí dokuntí xuku Olivú sán ne, un ntí'ntí ña ntántikin ñá ne, dōo diní ña. Kidáá né, uun tsi vāntiñi ña ntáka'an ñá e dōo ka'nu Xuva ko kuēnta iña i é un ntí'i nūu i e dōo ka'nu é idé ña e ini ña. 38 Ntáka'an ña:

—¡Dōo ka'nu Rei, ñá vē'xí nta'a Xuva kō! ¡Na ta'xi Xuva kō é kuntoo vá'a o ni ñá ví'i antivi! ¡Dōo ka'nu Xuva ko, ñá tuví e dukún kán! —ka'an ña.

39 Kidáa ne, iō ñá fariseú, ña ñu'u ta'an mé'ñu ñá'a sán ne, ntáka'an ña:

—Mastru, kada tíi nto nī ña ntántikin nto —ka'an ña.

40 Ntá tsi nantiko kōo Jesuu, kaká'an ña:

—Te ñá'a san koo kádin ña ne, un tsi nte xúú san kani ntu'u káchu'u —ka'an ña.

41 Dā xee étsin Jesuu ñuú Jerusaleen ne, ito ña ñuú san ne, da éku ña kuénta iña í, 42 kaka'an ña:

—¡Tē dí ni ínin kuān te uun ntúvi vevii e nté koo kutúvín va'an! Ntá tsi vevii ne, núu i sá'a ne, dōo xu'u iō. Ña kúvi kīnin. 43 Ví'i a vé ne, vé'xi ntúvi é kini kaa iña o é ña ntáinchu'vi ó ne,

kada xení ña ni ō. Kidáa ne, xntitsi ña ntó'o é kádí nuu ña ntíko diñi o. 44 Dá uun ito tsi nānti'i ntodó ña o. Ka'ní ña ña'a o. Nākatsin ntí'ntí ñá da nēe ka e kátúvi iña o, tsi ña ni kutúni ō ura dá ki'xí Xuva kō é nakakū ñá o —ka'an ña.

*Dā ntántoo Jesuu ini ukun**(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)*

45 Kidáa ne, kúk'ví Jesuu má ukún ka'nu kán né, eni ntu'u ña kíñu'u ña ña ntádikō nu kí'i kán. 46 Kaka'an ñá ni ñá:

—Tū'ún Xuva kō ne, kaka'an: “Vii kó ne, ví'i mí ka'an ntá'ví ña'a”, ka'an Xúva kō. Ntá tsi divi ntó ne, ntáde tsiñu ni'i nto vata kaa ví'i ña du'u —ka'an Jéssu.

47 Utén utén xee Jéssu ini ukún kán é nañē'e ñá ña'a san. Ntá tsi tó'o dūtu ni mastrú lei, ni ña tsiñu i ne, ntánantukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña Jesuu.

48 Ntá tsi ña ni kuví ní'i ña nté koo víi ña, tsi un ntí'ntí ña'a sán ne, ntáini va vá'a sa ña é káka'an Jéssu.

20*¿Xoó ntu teé tsiñu i Jesuu?**(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)*

1 Uun ntúvi ne, tuví Jesuu má ukún kan, kanañē'e ñá ña'a san nté koo nakáku ña. Xée dūtu ñá odo nūu, ni mastrú lei san, ni ñatā san. 2 Kidáa ne, ntáka'an ñá, tsixe'e ña Jéssu:

—Ka'an ntó nī ntí: ¿Xoó ntu kaka'an i é kuān koo víi nto sá'ā? ¿Xoó ntu teé tsiñu i nto? —ka'an ña.

3 Kidáa ne, kaka'an Jéssu:

—Xu'ú di ne, tsixe'e ú nto uun nuu i. Nantiko koō ntó, ka'an nto: 4 ¿Xoó ntu teé tsiñu i Juaan é kuan kōo nakutsi ntute ña ña'a san: Xuva kō né, ō ña'a san? —ka'an ña.

5 Kidáa ne, eni ntu'u ña natíin mii ña, ntáka'an ña:

—Te ká'an o é Xuva kō teé tsiñu ña ña ne, nantiko koō ñá, ka'an ña: “¿Nté kui ña ni kuínti'xe ntu nto ña kuan?”, koo ka'an ña. 6 Ntá tsi te ká'an o tsi ña'a san teé tsiñu ña ña ne, kudiin ñá'a sán ne, kué'e xuu ña kō. Tsi un ntí'i ñá'a sán ne, iō ntaa iña ña tsi Juaan san ne, kaka'an ñá kuenta iña Xuva ko —ka'an ña.

7 Dukuān ne, nantíko koō ña, ntáka'an ñá tsi ñá ini ña xoo teé tsiñu i Juaan é nakútsi ntute ña ña'a san. 8 Kidáa ne, nantíko koō Jesuu, kaká'an ña:

—Xu'ú di ne, ña ká'an ú xoo teé tsiñu i ko é kúvi vií u nuu i sá'a —ka'an ña.

Kuenta iña ñá ñu'u nta'a i é tātá
(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

9 Kidáa ne, eni ntu'u Jēsuu kántaa ña nuu i sá'a, kaka'an ñá ni ñá'a san:

—Uun ñatí ne, í'xi ña xō'o tinti'o máña ñá kán. Rkontúví ne, dē'xé ña é tātá ña é kada tsiñu ni'í tāan tuku ña'a. Kidáa ne, kué'en ña xōo ñuu. Dā kútítín ntuví kue'en ñá ne, 10 taxnū ña ña kade tsiñu iña ña e kíkakan ña é kadūku ntée tó'o ñá, ntá tsi dá xee ñá kade tsiñu sán ne, ē'ní ña ña, dá nantíko koó ña ña da mii ntá'a ña. 11 Kidáa né, taxnū tó'o tinti'ó san uun ká tuku ña'a, ña kade tsiñu iña ña, ntá tsi ña tsikán di ne, dōó kini ō ka'an ñá ni ñá né, ē'ní ña ña di. Da mii tsi ntá'a ña ntíko koō ña. 12 Tō'ó i sán ne, taxnū xtuku ña ña kade tsiñu iña ña, ñá kuví ūnī san. Ntá tsi ña ñu'u nta'a i tinti'ó san ne, ntuku kui'í xtúku ña ña ne, dá kíñu'u ña ña kí'í kán.

13 Kidáa né, tō'ó ñu'u sán ne, kaka'an ña: “¿Neé ntu vii ú ve? Á te taxnū ú i'xá mií ko. Da mií é kuiko ñu'u ña ñá”, ka'an ña. 14 Ntá tsi ña ñu'u nta'a tinti'o sán ne, dá ini ña i'xá ña ne, ntáka'an ñá xe un xé un ñá: “Ñá sá'a é dūku ntée ña iña uva ña. Ka'ní o ña vata koo é xo'o vií o tó'o ñu'u san”, ka'an ña. 15 Dukuān né, kíñu'u ña ña ñu'u uva ñá ne, dá é'ni kue'en ñá ña —kuan ō ka'an Jēsuu ni ñá'a san.

Kidáa ne, tsixe'e Jēsuu:

—¿Neé ntu vii tó'o i sán nī ñá ñu'u nta'a i é tātá san, te kuinī nto? 16 Vi'í a vé ne, á te kí'ín ña kíkani ña ña ñu'u nta'a i san, dá tsu'un nta'a ña é tātá ña tuku ñá'a —ka'an Jēsuu.

Ntá tsi dá téku ña'a san sá'a ne, ntáka'an ña:

—¿Nté kui sa! ¡Ñá te kuan koo kuví! —ka'an ña.

17 Ntá tsi Jesuú ne, ito ña ña ne, dá kaká'an ñá ni ñá:

—Vi'í a vé ne, ka'an nto neé kani tú'un é ūve na'a sá'a:

Xúu é nantii ní'ni ña xntáñi ví'í sán ne, ñivi e dií ka nuu á'vi i,

ka'an. 18 Da xōó ka ña'a, ña é ntāva ntodo nú xūu sá'a ne, tá'nu kué'en ña. Ntá tsi te xōo ñá'a kó'xo nuu xuú san ata ñá ne, un tsi kuví utsi kúñu ñá —ka'an Jēsuu.

19 Tō'ó dutú san nī mastrú leí san ne, ntío ña é tñn ña Jesuu úra í tsikan, tsi kútuni ña é kántaa Jesuu núu i sá'a kuenta iña ña, ntá tsi u'vi ñá ña'a san.

Kuenta iña diu'un xōo
(Mt. 22:15-22; Mr. 12:13-17)

20 Kidáa ne, taxnū ña ña'a é kíkoto xú'u ña Jesuú ne, ide sá ña vatā ó de ña'a, ña e dōo vá'a, tsi ntántukū nuu ini ña nté koo tsi'í kuétsi ña Jesuu ntá'a ña tsiñu i. 21 Kidáa ne, tsixe'e ña Jēsuu:

—Mastru, ini nti tsi nuu é ntaā i é un ntí'í é káka'an nto dá kanañé'e ntó nti ne, ini nti tsi ña kade nto kuenta ñá'a san nte ntáa ña, tsí kaka'an ntáa nto nté koo kuntoo o vatā ó ntio ntí'xe Xuva kō. 22 Dukuān né, ¿vā'á ntu ō e ntá'vi ō diu'un xōo san iña ñuú Romá ne, ō ña vá'a ntu ō? —ka'an ña.

23 Ntá tsi Jesuú ne, kútuni ña é ña te nī kué'en ini ña katsixe'e ñá ne, kidáa ne, kaka'an ñá ni ñá:

—¿Nté kui ncho koto nteé ntu nto ko? 24 Vi'í a vé ne, nāñe'e ká nto ko uun diu'un san. ¿Xoó ntú nuu i é nté san; ō xoó ntu ñivi í e nté na'á san? —ka'an ña.

Nantíko koō ñá, ntáka'an ña tsí nuu ña tsiñu ka'nu i ñuú Roma ntée.

25 Kidáa ne, kaka'an Jēsuu:

—Kué'e ntō ña tsiñu ka'nu i san nee é kaduku ntée ña ne, kué'e nto Xuva kō nee iña é iña ña —ka'an Jēsuu.

26 Ña ni kúvi nī'í ña nté koo tsi'í kuétsi ña Jesuu kuénta iña tú'un é káka'an ñá mé'ñū ña'a san. Koó dá kúdu'va ña é kuān nte ini ña nté koo nantíko koō ñá ne, diin diin sa intóo ña.

Kuenta iña i é ntoto o tē xi'í o
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

27 Rkontúví ne, kué'en ña saduceú san, kukoto ñá Jesuu. Tsí ñivi ñá ne, ña ntákuinti'xe ña te nuu é ntaā i é ntoto o tē xi'í o. Dukuān né, tsixe'e ña Jēsuu núu i sá'a:

28 —Mastru, ini nto tsí Muiseé ne, xnté na'a ña tsí te uun ñatí kuví ña ne, ntukii ñadi'í ña é nté ña ni xío i'xá

ña ne, kantio é nātánta'a ñadĩ'i kií san ni ení xii ña vata koo é kōo i'xá ña ni ñā kuenta iña ñā xi'í san. ²⁹ Uun ito ne, ió u'xe ñá'a ení ña. Ña é kuvi ūun sán ne, tánta'a ña ne, xí'i ña dī'na dá kōo i'xá ñadĩ'i ña. ³⁰ Ña é kuvi ūví san ne, natánta'a ña ni ñadĩ'i kií san. Xí'i ñā dí ne, nté uun i'xá ña ña ni xío. ³¹ Kidáa ne, nātánta'a ña é kuvi ūní san ni ñadĩ'i san. Dukuān né, un ntĩ'i ñā e kúvi u'xe ñá'a sán ne, xí'i ntĩ'i ña e nté uun i'xá ña ña ni xío. ³² Kidáa ne, xí'i ñadĩ'i san dī. ³³ Vi'i a vé ne, tē ntóto ña da xi'í ña ne, ¿xoo ntu é kuvi ña dī'i i ña? Tsi un ntĩ'i ña é u'xe ñá'a san tánta'a ña ni ñadĩ'i san —ka'an ña.

³⁴ Kidáa ne, nantíko kōo Jesuu, kaká'an ña:

—Ñuxiví sa ne, ñatĩi ni ñadĩ'i san ne, ntátánta'a ña. ³⁵ Ntá tsi tē xoo é nĩ'i i é xēe e dukún kán ne, ntoto dadii ña nĩ ña xi'í san ikán ne, tē tií te ña dī'i ñá ne, ña tánta'a ká ña. ³⁶ Tsi ña kuví ka ña, tsi ntuví ña vata ntáa ánjē san, ntuví ña i'xá Xuva kō, tsi e ntóto ña. ³⁷ Uun tsi nte mii Muísee kaká'an ña tsi ntoto ña xi'í san da xntée na'a ña iña xuku é kai'xi san. Ikán ne, kaka'an ña tsi Xuva kō né, divi Xuva Ábraan ni Ísaa ni Jácoo. ³⁸ Xuva kō ne, ñá te Xuva ñā xi'í i, tsi Xuvā ña ntantíto ña. Tsi kuenta iña Xúva kó ne, é un ntĩ'i ñā ntantíto ña —ka'an ña.

³⁹ Kidáa né, ió mastrú lei san ne, ntáka'an ña:

—Vá'a ó kaka'an ntó, Mastru —ka'an ña.

⁴⁰ Kidáa ne, ú'vĩ ña e tsíxe'e ká ña ña.

*¿Xoo ntu é uvatā Cristu?
(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)*

⁴¹ Jesuú ne, tsixe'e ñā:

—¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú nto é Cristú ne, i'xá Davii ña? ⁴² Divi tsi Dāvii kaká'an ña ini tutú Sálmū san: Xuva kō ne, kaka'an ñā nĩ Tó'ō ko:

“Kutūvín diñi kua'a kó san

⁴³ un tsi da nté natsi'i ú ña ntaínchu'vi o má xe'e ó san”, ka'an ña.

Kuan ō ka'an Dāvii. ⁴⁴ Ntá tsi ¿nté ntu koo kuvi vií Cristu i'xá ika Dāvii? Tsi mii Dāvii san ne, kaka'an ña e Tó'ō ña ñā —ka'an Jesuu ni ña.

*Dā tsi'i kuétsi Jesuu mástrú lei
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)*

⁴⁵ Un ntĩi ntĩi ña'a san ntaíni ña dá kaká'an Jesuu ni ña ntĩni'ĩ ñā:

⁴⁶ —Kuenta tsi vií nto nĩ mastrú lei, tsi dóo ini xku'un ña doo nani, ta'an i e ntañú'u ña e dóo ki'in iní i san, da ntaíka ña. Dóo ntio ña é ká'an ñá'a san ni ñā ntiusi da ntaíka ña mé'ñū ñuú san. Tē xee ñá má vi'ĩ mí ntánataká nuu ña Israeé san ni vi'ĩ viko sán ne, ntánantuku ñā mí'ĩ e díi ka vá'a o é kuntōo ña. ⁴⁷ Ña tsíkán ne, ntánakuido nuu ña vi'ĩ ñadĩ'i kií san. Ntá tsi dóo na'a ntáka'an ntâ'ví ña vata koo é ña kutuni ñá'a san te dóo kini ntáa ña. Ña kuān ntáa sán ne, díi ka kue'e ní'i ña é nto'o ña nta'a Xuva kō —ka'an Jesuu.

21

*Diú'un é xē'é ña dī'i kii, ña dóo ntā'vi
(Mr. 12:41-44)*

¹ Jesuú ne, ntāni'ĩ ña nuu ña, kaito ña ña kuika nté o de ña e ntátsu'un ña diu'un ini etún san. ² Ikán dí ne, iní ña uun ñadĩ'i kií ntā'ví, kaxnúu ña úvĩ diu'un kuaán kuetsi sán ini etún san.

³ Kidáa ne, kaka'an Jesuu:

—Nuu é ntaā i é káka'an u tsi díi ka nuu á'vi diu'un é kaxnuu ñadĩ'i ntā'ví san é vāta kaa e tsú'un un ntĩ'i ña nguii san. ⁴ Tsi ña nguii sán ne, kūdii diu'un é ntoó ka iña ña xe'é ña, ntá tsi ñadĩ'i ntā'ví san ne, xe'e ntĩ'i ña vata kaa é ió iña ña —ka'an Jesuu.

Dá kaká'an Jesuu é nāntatsin xúkūn ka'nu san

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Ió ñá'a sán ne, ntáka'an ña tsi xúkūn ka'nu sán ne, ñá tē nté kaa vá'a o, tsi dóo va'á xuu kúvi, nĩ é ió iní i kán é xē'é ña'a san doméni. Kidáa ne, kaka'an Jesuu:

⁶ —Vé'xi ntūvi é un ntĩ'i sá'a e ntaíní nto ne, nantatsin ntĩ'i. Nté uun ká xuu ña kodo ntĩ'i tá'an —ka'an ña.

Núu i é vē'xí é kúvi di'na dá ntĩ'i ñuxiví sa

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Kidáa ne, tsixe'e ña ñā:

—Mastru, ¿amá ntu é kuān koo kuvi sá'a? ¿Neé ntu nuu i kuvi di'na dá kuan kōo kuvi? —ka'an ña.

⁸ Kaka'an Jesuu:

—Kuenta tsi vií nto vata koo é ña kaní nta'ví ña'a san nto, tsi ñá te da ña ñá'a ki'xi ña é ká'an ña é divi ña é

Cristu ña ne, ká'an ñā tsi é xee ntúvi i é ntí'i ñūxiví sa di, ntá tsi ña ku xkuntíkin ntó ña. ⁹ Te tēkú nto mí kakuvi du'xēn, mí ntánā ñá'a sán ne, ñá ku u'vī ntó, tsi sá'ā ne, kuétsī é kuān koo kuvi di'na, ntá tsi vata xée ntúvi é ntí'i —ka'an ña.

¹⁰ Kidáā ne, kaka'an xtúku ña ni ñā:

—Uun ñuú ne, nāā ni tūku ñuú san ne, ña tsiñu i sán ne, vií ña du'xen ni tūku ña tsiñu i. ¹¹ Iō vadá ñuú san ne, dōo ntii tāan; kutamá ña'a sán ne, kunūu kui'i e dōo ntii inī i, e dōo katūn ña'a san. Koo nuu i e dōo donchu'ví koo kuvi é vē'xi e dukún kán di.

¹² Ntá tsi di'na dá kuvi un ntí'i sá'á ne, divi ntō ne, tiin ña nto. Kada xení ña ni ntō. Ki'in ní'i ña ntō é kōto nteé ña nto vi'i mí ntánataká nuu ña Israee. Tsu'un kutu ña nto viūtun. Ki'in ní'i ña nto ntá'a rei ni ñá tsiñu ka'nu i san di kuenta iña i e ntákuinti'xe nto ko. ¹³ Kuan kōo ni'i nto itsi é ntaa nto ni ñá'a kuenta iñá ko. ¹⁴ Tsun rkó tsiñu nto vií nto é ña koo tú've nto di'na nté koo nantiko koō nto é nada'an ntō kúñu ntō. ¹⁵ Tsi xu'ú ta'xi u tú'ūn e dōo kuki'in inī ntó vata koo e nté uun ña ntaínchu'vi nto ña kuvi vií ña ni ntō, é ntē ña kuvi ka'an nté ña nto. ¹⁶ Ntá tsi divi ntō ne, dá'vī ña'a san nto dōvete, un tsi nté uva nto, ni ēní nto, nī ñavi'i ntó, nī ña dōo vá'a tiin ni'i ntō di. Iō ntó ne, ka'ní ña nto. ¹⁷ Dá kanii ñūxiví san ne, ñá ntōo kue'en ñá'a san nto kuenta iñá ko. ¹⁸ Ntá tsi nté uun idi dikí nto ña kunáa. ¹⁹ Na kūtíi nto nima ntó ne, kuan kōo ni'i ntó ntuvi iña nto.

²⁰ Ntá tsi tē íni nto tsi ntánti'u nuu sntadún san ñuú Jerusaleén ne, kidáā ne, kūtuni nto tsi e xée ntúvi é nantatsin ntí'i. ²¹ Kidáā ne, ña ntoo ñuú Judeá ne, na kūnu ñá, ntaa ñá rki uku kan. Ña ntoo ñuú Jerusaleén ne, na ntii ña, kī'in ña. Ña ñu'u má kū'u kán ne, ñá ku naxéé ka ña vi'i ña. ²² Tsi ntuvi tsikán ne, kiní ña'a san dōxo, tsi da mií é kūntaa ntí'i é ūve na'a kaka'an tú'un Xuva kō. ²³ Ntá'vi ide ñádī'i, ña é ñu'u i'xá i ntuvi tsikán, ni ñadī'i, ña ntánatsísi i'xá i! tsi ña te kú've nto'o ña'a san, tsi uun doxo ka'nu kuvi ñuú sa'a. ²⁴ Iō ñá ne, ka'ní nuu ña ñā káa. Iō ñá ne, ki'in ní'i ña ña viūtun é tuku e túku nuu dá kanii ñūxiví sa. Ña'a, ña é ña ni kuintí'xe i Xuva kō ne, kodo ntí'i

ña ñuú Jerusaleen un tsi da nté ku é kūntaa ntúvi e xtúvi Xúva kō.

Nté koo nainu xtúku u, xu'u é vē'xkúvī ú ñatī
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ 'Kidáā ne, koo dōxo é kīni o núu ngántii, ni xōo, ni kímī san. Ñūxiví sa ne, dōo kúdana ña'a un ntí'i ntí'i ñuú san ne, dōo ú'vī ña e dōo donchū'ví koo kuvi ntute ñu'u kán é kaka'an ñu'u. ²⁶ Ña'a sán ne, kúví nuu ña e dōo ntaú'vī ña e ntádē kuení ña nee iña é kākuví ñūxiví sa. Un vá'a tsi kantá nuu nuu i é iō e dukún kán. ²⁷ Kidáā ne, kiní ña tsí xu'u é vē'xkúvī ú ñatī ne, nainú u mé'ñū viko nu'u e dōo iō ko é vií u é un ntí'i, e dōo kaxi'í nuu ka'nu u. ²⁸ Te iñi ntuvu é kuān koo kuvi sá'a ne, nākuntáñi nto, ntaa ni'i nto dikí nto, tsí ntuvi tsikán ne, nakáku nto —ka'an Jéssu.

²⁹ Kaka'an ñá kuenta iña i sá'a:

—Koto nto utun ígu san, o da nēé ka utun. ³⁰ Tē íni nto tsí kanakōdó xuku i ne, kutuni ntó tsi é vē'xi étsin ntuvi ka'ni. ³¹ Dukuān né, tē íni nto é kuān koo kuvi sá'a ne, kutuni ntó tsi é vē'xi étsin ntuvi é kadā kú've Xuva kō.

³² Nuú é ntaā i é un ntí'i sá'á kúntaa dí'na dá kúví ña'a, ña ntántoo vevii. ³³ E dukún kan ni ñūxiví sa ne, ntí'i, ntá tsi tú'ūn é kaka'án u ne, da mií é kúntaa.

³⁴ 'Kuenta tsí vií nto. Nā ku dā vá'a nto é na ntūka'xi nima ntó é vií nto é kīni kaa. Nā ku nakuinī nto kúñu ntō é kada ki'vi ntō. Nā ku ntē dúkuan kadā kuení nto nee é kantio nto ñūxiví a, vata koo é ña da nēe inī nto xee ntúvi tsikan, ³⁵ é vata kaa chitō. Tsi vē'xi ntí'xe ntuvi tsikan iña un ntí'i ntí'i ña'a san, ña ntoo da kanii dū'va ñūxiví a. ³⁶ Na kōo tú've ntó ne, nguentúvi tsi ka'an ntá'ví nto vata koo é nakáku nto é un ntí'i nuu i é kuān koo kuvi, vata koo é kúvi xee ntó nta'a ko, xu'u é vē'xkúvī ú ñatī —ka'an Jéssu.

³⁷ Ntuvi ā ne, tuví Jéssu má ukún kan, kanañē'e ñá ña'a san. Niñú a ne, rki uku é nani Ólivu kañē'e ña. ³⁸ Tévvá du'va tsi ntáxee ntí'i ntí'i ña'a san má ukún kán é kīni ña é kaka'an Jéssu.

22

Dā náataká nuu ña'a san é ntukū nuu iní ña nté koo tñn ña Jesuu

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ E xée etsin viko da ntaé'xí ña tañú'ū é ña kadáka u'xen íā. Viko sá'á ne, é naka'an ña Israeé san nté ò nakáku Xuva ko ña dā ntáka ña ñuú Egitó. ² Kidáa né, tó'ó dutu ní mastrú leí san ne, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña Jesuu, tsi ntaú'vī ña ña'a san.

³ Kidáa ne, kúkī é ña vá'ā san nima Júda, ñá nani Iscāriote, ña é uun ña'a uxuvi ña'a pustrú san. ⁴ Ña sá'á ne, kué'en ña, kúkoto ñá tó'ó dutu ní ñá odo núu ini ukún kán, nté koo víí ña é ntáda ña kuenta Jesuu ntá'a ña. ⁵ Kidáa né, dōo diní ña. Xé'e ña xu'u ña é kué'é ña diu'un Júda san. ⁶ Divi ña dí ne, xé'e ña xu'u ña ne, dā éni ntu'u ña ntukū nuu iní ña nté koo ntada ña Jesuu kuénta ntá'a dutu é nté xoxó kiní i.

Dā xee ntúvi é ká'xí ña tañú'ū é ña kadáka u'xen íā

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Kidáa ne, xée ntúvi é ká'xí ña tañú'ū é ña kadáka u'xen íā ne, divi tsi ntúvi dí ne, kantio é ka'nī ñá a le'ntu iña vikó san. ⁸ Kidáa né, taxnúu Jesuú Pedru ní Juaán san, kaka'an ña:

—Kue'ēn ntó, kūtsoo tú've nto é ká'xi o iña viko san —ka'an ña.

⁹ Divi ña né, tsixe'e ña:

—¿Mí'i ntú ntio nto é káda vá'a ntí? —ka'an ña.

¹⁰ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Te kúkí'vi nto ñuú san ne, nani'i ta'an nto úun ñatī, ñá ni'i uun xoó ntute. Kuntikín ntó ña un tsi nte nú ví'i mí ntí'vi ña ne, ¹¹ dá ká'an ntó ní tó'o ví'i san: “Katsixe'e Mastrú san nto: ¿Mí'i ntu vā'á o mí kúvi ká'xí u ní pustrú ko iña vikó san?”, kuan kōo ka'an nto. ¹² Kidáa né, nañe'e ñá nto uun ne'u ví'i ka'nu mí odo ntí'i ta'an san mí ió tu've ne, ikan káda vá'a nto é ká'xi o —ka'an ña.

¹³ Kué'en ña né, nāni'i ntí'xe ña un ntí'í é káka'an Jesuú ne, dā de vá'a ña é ká'xí ña kuenta iña vikó san. ¹⁴ Dā xee úra í ne, Jesuu ní pustru ñá ne, kántōo ña nú mesa kan. ¹⁵ Kidáa ne, kaka'an Jesuu:

—Ñá tē nté kaa ntio ko é ká'xí dadíi ú ní nto viko sá'a di'na dá kúví u. ¹⁶ Ká'ān ú ní ntó tsi nté uun ito ká ña ká'xí ka ú iña viko san un tsi da nté kūntaa é un ntí'í iña Xuva ko mí kadé kú've ña —ka'an ña.

¹⁷ Kidáa né, kí'i ña e'xin é ñu'u ntute tintí'ó ne, dā nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō, kaka'an ña:

—Kí'i nto sá'ā ne, dá ko'o dava nto ní tá'an nto xe un xé un ntó. ¹⁸ Ká'ān ú ní ntó tsi nté uun ito ña ko'ó ka ú ntute tintí'ó un tsi da nté kí'xi Xuva ko, kí'xkada kú've ña —ka'an ña.

¹⁹ Kidáa ne, kí'i ña tañú'ū san, da nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kātsin dava ña é ká'xí ña, kaka'an ña:

—Sá'ā né, kūñú ko é ntúvi kuenta dóxi'í kán kuenta iña nto. Víi nto sá'ā vata koo é naka'an ntó ko nté ò dé u kuenta iña nto —ka'an Jesuú san.

²⁰ Kuan ò dé ña ní e'xin san dí dā kuví é'xi ña, kaka'an ña:

—E'xin sá'á ne, núu í é xēe é ta'xi Xuva ko xū'u ña é káti ú niñí ko kuenta iña nto. ²¹ Ntá tsi vevíi ne, ñatī, ña díko xu'ú ko ne, tuví dadíi ña ní ko nú mesá sa. ²² Vevíi ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatí'í ne, da mií é kí'ín u itsi e tá'xi Xuva kō, ntá tsi ñā ntu ntá'vi ide á ñatī, ña é díko xū'ú ko san! —ka'an ña.

²³ Kidáa ne, eni ntu'u ña ntátsixe'e tā'an ña xe un xé un ña:

—¿Xoó ntu ñá'a, ña díko xū'u ñá san? —ka'an ña.

¿Xoó ntu é díi ka nuu á'vi i?

²⁴ Kidáa ne, ntánatín ña kuenta iña i xoo é díi ka nuu á'vi i, te kuiní ña.

²⁵ Ntá tsi kaka'an Jesuu:

—Rei iña ña túku ñuú san ne, dōo ntádē kú've ñá iña ñá ñuú ña. Ntá tsi ntáka'an mí ña e dōo vá'ā ó de ña ní ñá'a ña. ²⁶ Ntá tsi divi ntó ne, ñá ku kuān xkoó de ntó. Dā xóo ká ña'a nto, ña dōo nuu á'vi i ne, na víi ña vata tsi kaa uun ña kuetsí, ña é kuí dutsi i. Xoo é kade kú've i ne, na víi ñá vata kaa ña é kaxntíi. ²⁷ ¿Xoó ntu é díi ka nuu á'vi i kuan: ña tuví ntu nú mesá san ne, ò ña katsu'un ko'o? ¿Ñā ntu te ñá tuví nú mesá san? Ntá tsi xu'ú ne, vata kaa ña katsu'un ko'o san kaa u é tuví u ní ntó.

²⁸ Divi ntó né, níi kué'en tsí ntuvi é ntoo nto ní ko dá kanto'ó kó da ñéé ka nuu i. ²⁹ Xu'ú ne, ta'xi ú itsi é káda kú've ntó vata ò tá'xi uva kō é

kada kú've u. ³⁰ Mí kadē kú've u ne, dadii tsi ko'o ká'xi o ni ntō nú mesá ko. Kuan koo kuntōo nto é kadā kú've nto iña uxuvi táta ña Israeé san di —ka'an ña.

Dá kakā'án Jesuu é ká'án Pedru tsi ñá ini ñá ña
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Sá'a kaka'an Jesuu:

—¡Aí, Simuun! Koton tsí tó'ō e ña vá'a san ne, kaikan o é kídí nuu o vata ó de o nī trigu. ³² Ntá tsi xu'ú ne, é ikán u kuenta iña o vata koo é ña xtuvín miin é kakuinti'xe o. Divín né, te ntiko kōon é kuinti'xe o kó ne, xntiin ení o vata koo é dií ka kuinti'xe ña di —ka'an Jesuu ni ña.

³³ Kaka'an Símuún san:

—Tō'ō, é iō tu've u é kī'in u ni nto, kuān te viútun, kuān te dóxi'í kán di —ka'an ña.

³⁴ Kidáā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Pedru, kaka'án u ni ō tsí vevii ne, di'na dá kána lí'xī sán ne, úni iito ka'an tsi ñá inín ko —ka'an ña.

Dā xee ura é kōto nteé ña Jesuu

³⁵ Kidáā né, tsixe'e Jēsuu ña ntiní'i ña:

—Dā táxnūu ú nto é kī'in nto e nté itin ntó ne, nté ññ e kañ'u diu'un nto, nté ntí'xen ntó di, ¿vá neé ntu kunaá nteé nto? —ka'an Jesuu.

—Ñá tē nee —ka'an ña.

³⁶ Kidáā ne, kaka'an Jesuu:

—Ntá tsi vevii ne, nadama. Xoo é iō itín i ne, na kuído ñá, ni ññ é xku'ún diu'un ña. Xoo é ña tuvi káa i ne, na nadíko ña kūtuun ñá ne dá kuīn ña káa ña. ³⁷ Tsí kaka'án u ni ntō tsí kantio é kūntaa ntí'i é káka'an tú'un Xuva kō: “Ide ña ni ña vatā ó de ña nī ñá iō kuetsí i”, ka'an. Tsi é un ntí'í é ūve na'a kuenta iñá ko ne, kuetsí é kūntaa ntí'i —ka'an Jesuu.

³⁸ Ña ntiní'i ña ne, ntáka'an ña:

—Tō'ó, i'a iō uvi káa —ka'an ña.

Divi ña ne, kaka'an ña:

—Xée ō tsi sá'ā —ka'an ña.

Dá káka'an ntâ'ví Jesuu má utun Getsemanii

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Kidáā né, kīi Jesuu, kué'en ña xūku é nani Ōlivu vatā xkoó ini ña. Ña

ntiní'i ña ne, ntántikin ñá ña, kue'en ña. ⁴⁰ Dā xee ña ikán ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Kantá'vī ntó vata koo é ña kó'xo nto nuu i é kīni kaa —ka'an ña.

⁴¹ Kidáā ne, kīi nteé xio Jesuu, kué'en ika ña vata kaa mí nakuita ō xu. Nákunchiti ña é ka'an ntâ'ví ña.

⁴² Kaka'an ña:

—Ūvá, tē ntio nto ne, nakakū ntó ko é kanto'ō kó nuu i sá'a. Ntá tsi ña vií nto é ntio kó, tsi é ntio mii ntō —ka'an ña.

⁴³ Kidáā ne, vé'xi ūun ánjē iña Xuva ko é xntii ña ña. ⁴⁴ É kuān nte kantó'ō ña ne, nī kué'en ini ña kaka'an ntâ'ví ña ne, uun tsí katoó na'nu nte ñú'u kan tīn ña é vata ito niñi.

⁴⁵ Dā kúvi ka'an ntâ'ví ña ne, nákuñtsí ña, kue'en ña mí ntoo ña ntiní'i ña. Divi ña ne, e ntákidi ña, tsi dóo kunta'xa iní ña. ⁴⁶ Kidáā ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—¿Nté kui kuān nte ntákidi ntú nto? Nakuntáñi ntó ne, dá ka'an ntâ'ví nto vata koo é ña kó'xo nto nuu i é kīni kaa —ka'an ña.

Dā tñ ña Jesuu

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Kaka'an dúkuan Jesuu da xée ñá'a san é ña te da dií ña. Ña é naní Júdā, ña é kuvi ūxuvi ñá'a pustru ña ne, odo nuū ña vé'xi ña nuu ña'á san ne, dá xee ñá mí tuví Jesuú san ne, dá é'xi ña xu'u ña. ⁴⁸ Kidáā ne, kaka'an Jesuu:

—Xo'ōn, Júdā, ¿vá xū'u ntu kó ka'xin é dikōn kó, xu'u é vēxkúvi ú ñatī? —ka'an ña.

⁴⁹ Ña ntántoo ni Jēsuú san ne, ntaíto ña nee é kuvi ne, tsixe'e ña:

—Tō'ó, ¿ka'ní nuu ntu o ñá káa san? —ka'an ña.

⁵⁰ Uun ña'a ña né, ntuku kui'i ñá ña kade tsiñu iña tó'ō dutú san, ē'nté ña lo'xo kua'a ña. ⁵¹ Ntá tsi kaka'an Jesuu:

—Na koo mii nto ña. Kuan tsi koo na kōo —ka'an ña.

Kidáā ne, tīn nta'a Jēsuu ló'xo ña kade tsiñu san ne, ntuvá'a. ⁵² Kidáā ne, kaka'an ñá nī tó'ō dutu ni ñá odo nūu ini ukún kan, ni ñatā san, ña xee é tīn ña:

—Divi ntō ne, odo nto káa ni ūtun, é vata te ña du'ú u. ⁵³ Da itúvī ú ni

ntō utén utén ini ukún kán ne, ntē ña ni tñn ntá'a ntō ko, ntá tsi ura í e dóo neé sa ne, ðivi ūra í é káduku ntée nto e ntáde ntō nuu i é kīni kaa —ka'an Jéssuu.

Dá kakā'án Pedru é ñá ini ñá Jéssuu (Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Kidáa ne, tñn ña Jéssuu, kué'en ni'i ña ña nú ví'i dutu ñá odo nūú san. Kué'en Pedru, kántikin íka íka tsi ñá. ⁵⁵ Ikán tñvi ña ñu'u nu kí'i kán ne, da túni ña ntíkō ðiñi nchú'ūn san. Kátūvi Pedrú san ni ñá ði. ⁵⁶ Kidáa né, uun ñadī'i, ña é kade tsiñu sán ne, íni ña é ikán tuví Pedrú san nchú'ūn san katúni ña ne, íntē'á ña ña ne, kaka'an ña:

—Ña sá'á ne, dadīi íka ña ni ña tsīkan —ka'an ña.

⁵⁷ Ntá tsi Pedrú san ne, tee xu'ū ña, kaka'an ñá ni ñadī'i san:

—Xu'ú ne, ñá íni u ña é káka'an ntó san —ka'an ña.

⁵⁸ Dá kú e ví'i ne, é tūku ña'a íni ña ña ne, kaka'an ña:

—Ðivīn né, kakuini'i o ña tsīkan —ka'an ña.

Ntá tsi Pedrú san ne, kaka'an ña:

—¡Ñá'á ni san! Ña te ðivī ú —ka'an ña.

⁵⁹ Dá kúvi uun urá ne, é tūku ña kaka'an ña:

—Nuu é ntaā ntí'xe i tsí ña sá'á ne, dadīi íka ña ni ña tsīkan, tsí dadīi ñuu ña ñuú Galilea —ka'an ña.

⁶⁰ Kidáa ne, kaka'án Pedru ni ña:

—Ñá íni u nee é káka'an nto —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i dá kakā'án Pedrú ne, kána tsi lí'xī san. ⁶¹ Kidáa ne, xkokótó Jéssuu, mí tuví Pedru. Kidáa ne, nánū'ú Pedru íni ña nté o kaka'an Jéssuu ni ña tsí ði'na dá kána lí'xī sán ne, úni ito ka'an ñá e ñá ini ñá xoo ñá'a ña.

⁶² Kidáa ne, kíi Pedru kí'i kán ne, dóo éku ña.

Dā narkínteē ñá Jéssuu (Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Ñatíi, ña ntáde kuenta Jéssuú ne, narkínteē ñá ña ne, ē'ní ña ña. ⁶⁴ Édí ña ntuxnúu Jéssuú ne, dá ntáka'an ñá ni ña:

—Ká'án ve, ¿xoo ntu é'ni i o? —ka'an ña.

⁶⁵ Dóo títin ka nuu i é ntáka'an kīni ña ni ñá ði.

Dā intítsi mē'ñu Jéssuu nuu ñá tsiñu i (Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Dá tuví san ne, nátaská nuu ñatā ña Israeé san nī tó'ō dutu ní mastrú lei san. Kue'en ní'i ña Jéssuu mé'ñu ña tsiñu na'nu i ne, dá íkán tsíxe'e ña ñá:

⁶⁷ —Ká'an é nuu é ntaā i te Cristu ntí'xen —ka'an ña.

Ðivi ña né, kaka'an ña:

—Te ká'án u tsí ðivī ú ne, ntē ña kuintí'xe nto ko. ⁶⁸ Te tsixe'e ú nto dí ne, ntē ña nantiko koó nto é ká'án u. ⁶⁹ Ntá tsi un tsi nté vevíi ne, xu'u é vēxkúvī ú ñatíi ne, tuví u ðiñi kua'a Xuva kō, ña é ðíi ka ka'nu kue'en —ka'an ña.

⁷⁰ Kidáa ne, un ntíi ntíi ña tsíxe'e ña ñá:

—Kidáa ne, ¿ðivi ntūn é i'xá Xuva kō kuan? —ka'an ña.

Kaka'an Jéssuu:

—Mii xntō ntáka'an ntó nee ñá'a u —ka'an ña.

⁷¹ Kidáa ne, ntáka'an ña:

—¿Mí'i ntū kantio ká kō ña é ká'an ntaā? Tsí tutun mii ko téku ko e kéne ña kaka'an ña —ka'an ña.

23

Dā intítsi mē'ñu Jéssuu núu Pílatu (Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Kidáa ne, un ntíi ntíi ñá nakuntáñi ñá ne, dá kue'en ni'i ña Jéssuu ntá'a Pílatu. ² Ikán éni ntu'u ñá da'ví ña ña dovete, ntáka'an ña:

—E ní'i ntí ñatíi sa'a é kanatívi ñá ñuú ntí. Kaka'an ñá tsí ña vá'a o e ntá'ví ntí diu'un xōo íña ñuú Romá san. Kaka'an ñá ði tsí ðivi ñá é Cristu ñá, ðivi ñá é kuví ña reí ði —ka'an ña.

³ Kidáa ne, tsixe'e Pílatú san Jéssuu:

—¿Vá ðivin ntūn é kūvin Rei íña ñá Israeé san? —ka'an ña.

—Mii xnto káka'an nto —ka'an Jéssuu.

⁴ Kidáa ne, kaka'an Pílatu ni tó'ō dutu ní ña'a san:

—Ñá kánani'í ko kuétsi ñatíi sa'a —ka'an ña.

⁵ Dá ðíi ðíi ka xío ntii ñá'a san, ntáka'an ña:

—Vé'xi ña, kanakutsu'un ña ñá'a san nchú'un é kanañē'e ñá kani ñuú

Judeá ne, nté ñúú Galileá ne, un tsi nte í'a di —ka'an ña.

Dā intítsi mē'ñú Jesuu nuu Heródē

⁶ Dā téku Pilatu sá'a ne, tsixe'e ña te ñatí sa'á ne, ña ñúú Galilea ña. ⁷ Dá kakā'an ña tsí ðivi ñúú ñá ne, taxnū ña ña nta'a Heródē, ña tsiñu na'nu i ñúú Galilea, tsí tuví ña ñúú Jerusaleen ntúvi tsikan. ⁸ Dā íni Heródē san Jesuú ne, dōo diní ña tsí e títin ntuvi é ntio ña é kiní ñá ña, tsi téku ña e ntáka'an ñá'a san íña ña. Ntio ña é kiní ña é víí ña nuu i e dōo ka'nu. ⁹ Dōo tsixe'e ña ñá, ntá tsi ña ni ká'an kue'en tsí Jesuu. ¹⁰ Ikān ntāñi tó'ō dutú san nī mastrú leí san, e dōo ntátsi'i kuetsi ña ña. ¹¹ Kidāā ne, Heródē san ni sntadun ñá ne, dē xení ña ni Jēsuu. Nārkíntē ñá ña ne, naxnū ña ña du'nu e dōo va'a vata kaa é kainúu rei. Kidāā né, nataxnūu xtuku Heródē san ña nta'a Pilatú san. ¹² Ntuvi tsikán ne, dōo vá'ā o tiin Pilatú san ni Hēródē sán, kuān te ntuvi dí'na ne, dōo ínchu'vi ta'an ña.

Dā ntúvi kuenta Jesuu é kuví ña

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Kidāā ne, Pilatú san ne, nataká nuu ña nī tó'ō dutú san, nī ña tsiñu i, ni ñá'a sán ne, ¹⁴ dá kakā'an ñá ni ña: —Ðivi ntō é vēxní'i nto ñatí sa'á nta'a kó ne, ntáka'an nto tsí kanatívi ñá ña'a san, ntá tsi xu'ú ne, tsixe'e ú ña nuu ntó ne, ñá ni naní'i ntí kuétsi ñá nté uun nuu i vatā o ntáka'an nto. ¹⁵ Nte Heródē ña ni naní'i ña kuétsi ña. Dukuān é nataxnūu xtuku ña ña nta'a ko. Koto nto tsí ña té neé ni íde kue'en tsí ña é kuví ña. ¹⁶ Nanto'o ú ña ne, dá nakāka xaa ú ña —ka'an Pilatú san. ¹⁷ Tsi dá kakūvi viko sá ne, da mií é nakāka xaa Pilatú san uun ña'a, ña ñu'u kutu, xoó ña'a é ntio ña'a san é ntíi ña.

¹⁸ Ntá tsi kuédadii tsí éni ntu'u ña ntákachu'u ña:

—¡Ka'ní nto ña sá'a ne, nakāka xaa nto Barabaá san! —ka'an ña.

¹⁹ Barabaá san ne, nuu kutu ña, tsí idé ña du'xen nī ña ñuu í ne, é'ní ña ña'a. ²⁰ Pilatú san ne, ntio ña é nakāka xaa ña Jesuú ne, kaka'an xtúku ña ni ñá'a san. ²¹ Ntá tsi dií dií ka ntii káchu'u xtúku ña:

—¡Na xntēe ntó ña ntiká krusi kan! ¡Na xntēe ntó ña ntiká krusi kan! —ka'an ña.

²² É kuví ūni íto kākā'an xtúku Pilatú san:

—¿Nee íñá ntu é kīni kaa idé ña? Tsí ña kánani'í ko kuétsi ñá é kuétsi é kuví ña. Nanto'o ú ña ne, dá nakāka xaa ú ña —ka'an ña.

²³ Ntá tsi ña'a sán ne, ntaxío ntii ña ntáka'an ña tsí da mií é na nākuntēe ña ntiká krusi san. Un tsi vāntiñi ña ntáka'an ña. Kūvi idé ña ni'í ña é ntio ña. ²⁴ Pilatú san ne, íde ña vatā o ntáka'an ñá'a san. ²⁵ Nakāka xaa ña ñatí, ña nuu kutu viutun san kuenta íña i é idé ña du'xen nī e é'ní ña ña'a sán di, ntá tsi ntāda ña kuenta Jesuú san nta'a ña'a san vata koo é vií ñá ni ña nee é ntio ña.

Dā intēe Jesuu ntikā krusi

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Dā kue'en ni'í ña Jesuu é na xntēe ñá ña ntiká krusi ne, tñn ña uun ñatí, ña ñúú Cirene, ñá nani Sīmuun, ñá vé'xi uun rantsu. Kuétsi é idé ña'a san ña é kuní'i ña krusi san é kuntikin ñá ata Jesuú san.

²⁷ Nā tē nté kaa ña'a ntántikin ñá ña ne, ñá te da dīi ñadí'í san dōo u'vi ntákuví ña, ntaéku ña kuenta íña Jesuu. ²⁸ Dā íto Jesuú san ñadí'í san ne, kaka'an ña:

—Nto'ó, ñadí'í Jerusaleen, ñá ku ntē dúkuan ēku nto kuenta íñá ko, ntá tsi kueku nto kuenta íña mií nto ni i'xá nto. ²⁹ Tsi vé'xi ntūvi é ká'an nto: “Nté kuān nte va'á ña'a san, ña é ña ni kuví kóo i'xá i, nī ña é ña ni ñú'u i'xá i i'xi i, nī ña é ña ni natsitsi i'xá di”, koo ka'an nto. ³⁰ Kidāā né, kani ntu'u ñá'a san ká'an ña é na nūu xuku san mí ntántoo ña, é ntio ña é kutāvi nūu ña é kunuu xū'u ña. ³¹ Ntá tsi te kuan ō ntáde ni'í ña utun xi'í sán ne, ¿ntē ntú koo vií ña ni ūtun itsí san kuan? —ka'an Jesuú san.

³² Kue'en ní'i ña ūvi ña'a ña kini ntāa é dādii ka'ní ña ña ni Jēsuu. ³³ Dā xee ñá xuku é nani Xkīdiki Ntíxi sán ne, ikān naxntēe ñá Jesuu ntikā krusi, ní ntuvi ñá'a ña kini ntāa san: uun ña ne, diñi kua'a Jesuu intēe ña; uun ña ne, diñi datsin ña intēe ña. ³⁴ Jesuú ne, kaka'an ña:

—Ūvá, kada ka'nu iní nto ni ñá, tsi ñá ini ñá nee íña ntáde ña —ka'an ña.

Sntadún san ne, nārkíntēe ñá doo Jesuu xoo é kūvi vií i ni'í i. ³⁵ Ña'a sán

kan. Ntá tsi tē kúvi uni ntúvi xi'i ñá ne, ntoto xtuku ña, ka'an ña —ka'an ñátí san.

⁸ Kidáa ne, nánū'u ñádī'í san iní ña tú'ūn é kaka'an Jēsuú san ni ñā. ⁹ Dā ntáka ña nú ñañā sán ne, ntántaa ña un ntí'í sá'á ni ū'xi ñn pustrú san, ni ña nguii sán di. ¹⁰ Ña ni'í tú'un ñña pustrú san ne: Maria Madálena, ní Juana, ni María, di'í Sántiaú san di, ni ñadī'í, ña nguii san. ¹¹ Da ntáka'an ñádī'í san, kuiní pustrú san da téku ña. Ntē ña ni kuiní'xe ña.

¹² Ntá tsi Pedrú ne, kī ña, koó da kaīnu ña kue'en ñá nú ñañā san. Dā ito nuu ña iní i kán ne, koó da mií sá doo kui'xín san iní ña. Kidáa ne, kúnū'ú ña nú vi'í ña kán. Koó dā kúdu'va ña é kuan ō kúvi.

Itsi ñuú Emauu
(Mr. 16:12-13)

¹³ Di'vi tsi ntúvi tsikán ne, uvi ñá'a ña ntini'í Jēsuu kué'en ña ñuú Emauu, ñuu é tuví te ū'xi ñn kilumétru é un tsi nté Jerusaleen. ¹⁴ Kué'en ñā, ntántaa ña un ntí'í nuū i e kúvi. ¹⁵ Nñi dukuān ntatíin ña ne, xée Jēsuú san, eni ntu'u ñā ntaíka dadñi ña ni ñā. ¹⁶ Kuān te iní ña Jēsuú san ne, ñá ni kutūni ña xoo ñá'a ña. ¹⁷ Kidáa né, tsixe'e Jēsuu ña:

—¿Neé ntu e ntántaa nto dā ve'xí nto ítsi kán? —ka'an ña.

Íntāñí nta'xa ñā. ¹⁸ Uun ña'a ña, ña naní Cliofá san ne, kaka'an ña:

—¿Vá xīo ñuú ntu vé'xi nto e ñá ini nto nté ō kúvi ñuú Jerusaleen ntúvi sa'a? —ka'an ña.

¹⁹ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu:

—¿Ntē ntu o kúvi? —ka'an ña.

Ntáka'an ña:

—Ntántaa ntí kuenta iña Jēsuu, ña vé'xi ñuú Nazaree. Di'vi ñā ne, ña é ka'án naa Xuva ko ña. Dōó iō ña é vii ña; dōó ini ña nté koo ka'an ña núu Xuva ko, ni ūn ntí'í ññā ña'a san.

²⁰ Ntá tsi tó'ō dutú san nī ña tsiñu i sán ne, ntāda ña ña kuentá vata koo é na kuví ñá ne, xnteē ñá ña ntiká krusi kan. ²¹ Ntí'í ne, ntantétu ntí é di'vi ñā é nakakū ñá ña Israeé san. Ntá tsi veví ne, é kúvi uni ntúvi é ita ntí'xín un ntí'í sá'a. ²² Iō ñá dī'í, ña ntini'í ntí ne, dā kúdu'va ntí nuu i e ntáka'an ña. Tsi tevaá du'va tsi ñe'e ña nú ñañā san.

²³ Ntá tsi ña ni naní'í ña kúñu Jēsuú ne,

ntiko koō ña, náxee xtúku ña mí ntoo ntí kán. Ntántaa ñā tsi xée ánjē san nuu ña. Ntáka'an ánjē san tsí Jēsuú ne, kantíto ña. ²⁴ Kidáa ne, iō ñá ntini'í ntí ne, ñe'e ñā nú ñañā san, ixkoto ntódo ña. Iní ña vatā o ntáka'an ñádī'í san ne, ntá tsi ña ni iní ña Jēsuu —ka'an ña.

²⁵ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—¿Neé ntu dikí dikí nto é ña ni kuiní'xe nto é un ntí'í e ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko? ²⁶ ¿Vá ñā ntu te kantío é ntō'o Cristu, ña táxnuu Xuva kō, di'na dá kué'é Xuva kō é kodo nuū ña? —ka'an ña.

²⁷ Kidáa né, eni ntu'u ñā nañe'e ñá ña nté o kaka'an tú'un Xuva ko kuēnta iña ña. Eni ntu'u ñā nté tutu é de vá'a Muiseé ne, ni un ntí'í tūtu é de vá'a ña ka'án naa Xuva ko.

²⁸ Dā xee étsin ña ñuú mí kī'in ñá ne, ide Jēsuú vata tsi te kī'in ka ña itsi kán.

²⁹ Ntá tsi tee kóo ña ña, ntáka'an ña:

—Kutuví ntó ni ntí tsí e kuáa vevii. E dóko sá kúnee —ka'an ña.

Kidáa ne, kué'en Jēsuu é kuntoo ña ni ñā. ³⁰ Dā intóo dadñi ña ni ñā nú mesa kán ne, kī'í Jēsuu tañú'ū ne, da nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Dā kátsin dava ña tañú'ū sán ne, dā tsí'í ña nta'a ña. ³¹ Ura dú'va tsí i náxi'í nuu ñá ne, kūtuni ña tsí di'vi ñā é Jēsuu. Kidáa né, ntoko ñu'u mii Jēsuu.

³² Kidáa ne, ntáka'an ñá xe un xé un ñā:

—¿Ñā ntu te ntāa e dóo diní ñu'u nima kó dá kantaa ñá ni ko dā vé'xi o ítsi kán, dá kanañe'e ñá kō tú'un Xuva kō? —ka'an ña.

³³ Ura dú'va tsi i nakuntáñi ña, ntíko koō ñá, kúnū'u xtuku ña ñuú Jerusaleen, mí naní'í ta'an ña u'xi ñn ña'a pustru é nataká nuu ña ni ña ntini'í ñā. ³⁴ Ntáka'an pustrú san ni ñā:

—Nuu é ntāa ntí'xe i e ntóto Jēsuu. É iní Simuun ña —ka'an ña.

³⁵ Kidáa ne, ntuví ña ntántaa ña nté ō kúvi itsi kán ne, nté ō nákiní ña Jēsuú dā kátsin dava ña tañú'ū san.

Dā ntii díto Jēsuu mé'ñū pustru ña
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18;
Jn. 20:19-23)

³⁶ Ntoó dukuan ñā, ntáka'an ñá nuu i sá'a ne, da née iní xñá ntii díto Jēsuú san mé'ñū ñā, kaka'an ñá ni ñā:

—Vá'a tsi koo kuntoo nto —ka'an ña.

³⁷ Dóo u'ví ña. Ntádē kuení ña tē ntaíní ña ntati ñā. ³⁸ Ntá tsi kaka'an Jesuú san:

—¿Nté kui kuān nte ntaú'vī ntú nto? ¿Nté kui kuān ó ntádē kuení nto?

³⁹ Koto nto nta'a kó ni dī'ín ko. Dīvi tsī ú. Koto nto kó ne, tīn nta'a ntō kó di, tsí te uun ntati ñā'a ne, ña túvī kúñu ī, nté xiki i vata kaa ú xu'u —ka'an ña.

⁴⁰ Dā kúvi ka'an ña sá'ā ne, náñē'e ñá ña nta'a ña ni dī'ín ña di. ⁴¹ Dā íni ña ntoo sán ne, naku'un dīnī nima ñá, ntá tsi koó dā ntákudu'va ña é ña ni kuintí'xe ña é dīvi nti'xe ña. Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Ío ntú kudii é kā'xi ó i'a? —ka'an ña.

⁴² Kidáā ne, xé'e ña ñā un sīn tsákā, kiti kádun nuu. ⁴³ Kī'i ña né, dā é'xi ña mé'ñū ña ntoo san. ⁴⁴ Kidáā ne, kaka'an ña:

—E kúvi kó ne, dīvī é kākā'án u dá túvi dukuan ú ni ntō. É kākā'án u tsí kantio é kūntāa un nti'í é ūve na'a tutu é de vá'a Muiseé san nī ña ka'án naa Xuva ko, ni tūtu é nanī Sálmu di, mi é kākā'an kuénta iñá ko —ka'an ña.

⁴⁵ Kidáā ne, náñē'e ñá ña é nakīni vá'a ña tú'un Xuva kō ne, ⁴⁶ kaka'an ña:

—Kuān ó uve na'a tsí Cristú ne, kantio é kuvī ñá ne, kantio é ntōto ña di tē kúvi unī ntúvi. ⁴⁷ Kantio é ka'an ntódo nto ni ñā'a san kuénta iñá ñá kanī ñūú Jerusaleen ni dá kanī ñūxiví san di. Kué'e nto na kūtuni ñá'a san kuénta iñá ña tsí da mī é kantio é natīvi iní ña kuétsi ñā ne, dukuān ne, kada ka'nu iní Xuva ko ni ñā. ⁴⁸ Dīvi ntō é iní nto ne, ntada ntaa ntó nuu i sá'a. ⁴⁹ Kíní nto ve tsí xu'ú ne, taxnūu ú Espíritu Xuva ko kuénta iñá ntó, vatā o tá'xi Xuva ko xū'u ña nte dí'na. Ntá tsi kuntōo xnto i'a ñūú Jerusaleén san un tsi da nté tē ni'i nto ntíi ntō é ta'xi Xuva kō —ka'an Jesuú ni ña.

Dā kuntáa Jesuu e dukún kán

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Kidáā ne, kue'en ní'i Jēsuu ña ntīnī'i ñā diñi ñūú san, un tsí nte ñūú Betania. Ntāni'i ña nta'a ña ne, dā náxnūu viko ña ña. ⁵¹ Nīi dukuan kánaxnūu viko ña ña ne, kīi nteé xio ña ña, kuntáa ña e dukún kán. ⁵² Ña intóo sán ne, ntáka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō. Kidáā né, ntiko koó ña, kunú'u ña

ñūú Jerusaleen e dóo diní ñu'u nima ña. ⁵³ Nīi kuē'en tsí ntuvi ntoo ña má ukún kán, ntáka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō.

Tū'un é vā'a iña Xuva ko e xntée na'a San Juaan

Tū'un Xuva kō e kúvi ñatī

¹ Nte dá iñi ntu'u ñuxiví sa ne, e dúkuan tuví Tū'un san. Tuví dadii ña ni Xuva kō né, Xuva ko ñā di. ² Divi ñā é tuví dadii ña ni Xuva ko ūun tsi nte dá iñi ntu'u ñuxiví sa. ³ Un ntíí ntī é ío ne, mii ñā de kú've ñā. Ña túvī nee iñá te ña ni de kú've ñā. ⁴ Divi ñā é kantito ña ne, tā'xi ña un ntíí é ío. Ntuvia iña ñá ne, kaxi'í nuu iña ko un ntíí ntī o. ⁵ Kaxi'í nuu ñu'ú san mi dóo neé ne, ña kúvi vī é neé san nánta'va.

⁶ Xíu uun ñā'a, ña táxnuu Xuva kō, ñā nani Juaan. ⁷ Divi tsiñu ña é káda ntaa ña iña ñu'ú san, vata koo é na kuñti'xe un ntíí ntī ñā'a san Xuva ko kuēnta iña tú'un é kaka'an ña. ⁸ Ná tē divi ñā e kúvi ñā ñu'ú san, tsí da ti tsi táxnuu Xuva ko ñā é ká'an ñá kuenta iña ñu'ú san. ⁹ Ña e kúvi ñu'ú san mi dóo neé ne, vé'xi ña ñuxiví san ne, náxi'í nuu ña iña un ntíí ntī ñā'a san.

¹⁰ Ika ña ñuxiví sa ne, kuān te mii ña de kú've ñá ne, ña ntoo ñuxiví sa ne, ñá ni nakīní ña ña xoo ñá'a ña. ¹¹ Xée ña ñūú mii ñā, ntá tsi ña ñūú ña ne, ña ni ntío ña nakīní ña ña. ¹² Ntá tsi xoo ñá'a, ña é nakīní ña ne, xé'e ñā é kúvi ña i'xá Xuva kō, da xóo ka ñā'a, ña e ntákuñti'xe i ña. ¹³ Kuvi ña i'xá Xuva kō ne, ñá tē ntákaku ña vata o ntákaku ñā'a ñuxiví; ñá te ñā'a san ntáde ña é kōo i'xá ña, tsí mii Xuva kō ntío ña é kúvi ña i'xá ña.

¹⁴ Divi Tū'un tsikán ne, kuvi ñatíí ne, íntoo ña ni kō. Iní o tsi dóo va'á ña ne, dóo kakuinima ñá kō. Da mii tsí é nuu é ntaā í kaka'an ña. Vá'ā kue'en ñá vata o va'á Xuva kō, tsí da xé i'xá mii ña ñā. ¹⁵ Juaan sán ne, kaka'an ñá kuenta iña ña:

—Ña sá'á ne, divi ñā é kaka'an u kuenta iña ña. Divi ñā é vé'xi ña ata kō ne, díí ka ka'nu ñā'a ña é xu'u, tsí díí ka dí'na tuví ña da káku u —ka'an ña.

¹⁶ É nī'i ko, un ntíí ntī o, é vā'á iña ña, e dá mii tsí é ntékú ka doméni e tá'xi ña kō. ¹⁷ Tsí leí san ne, xée ntā'a Muísee, ntá tsi e dóo kakuinima Xúva

ko ko, ni tū'un é nuu é ntaā í san ne, xée kuēnta iña Jesúcristu. ¹⁸ Nté uun ito vata xoó kiní i Xuva kō. Ntá tsi i'xá mii ñā e dóo kakuinima ñá ne, kantada ntaa ñá ni kō nté kaa Xuva kō.

É kaka'an Juaan Bautista kuenta iña Jesúcristu

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ Ña Israee, ñá ntoo Jerusaleén ne, taxnūu ña dutú san nī ña levitá san é tsixe'e ñā Juaan san xoo ñá'a ntu ña. ²⁰ Juaan san ne, kantada ntaa ñá, kaka'an ñá ni ñā:

—Ña te dívi u é Cristú u —ka'an ña.

²¹ Tsixe'e xtuku ña ñā:

—¿Xoó ntu ñā'a nto kuan? ¿O ña Elia ntú nto, kuān? —ka'an ña.

—Ñā'á ni san —ka'an Juaan.

—¿Vá divi ntu ntō ña ka'an naa Xuva ko, ña tsíkan? —ka'an ña.

—Ñá'ā —ka'an Juaan.

²² Kidáa ne, ntáka'an ñá ni ñā:

—Ká'an nto xoo ñá'a nto vata koo é kúvi ka'an ntí nī ña táxnuu ntí. ¿Nté ntu koo ka'an nto kuenta iña mii nto? —ka'an ña.

²³ Kidáa ne, kaka'an Juaan:

—Xu'ú ne, kúdi uun tatsin é kaika má kú'u kan, é kakana: “Na kōo tú've ntó itsi ntaa kuēnta iña Tó'o kō”, vata o xntée na'a ñá ka'an naa Xuva ko, ña nani Isáia, kidaa —ka'an ña.

²⁴ Ña táxnuu ña fariseu é ká'an ñá nī Juaan ne, ²⁵ tsixe'e ña ñā:

—¿Nté kui kanakútsi ntute ku nto ñā'a sán tē ña te Cristu nto, tē ña te Élia nto, tē ña te divi ña ka'an naa Xuva ko ntō? —ka'an ña.

²⁶ Kaka'an Juaan ni ña:

—Xu'ú ne, kúdi ntute kanakútsi ntute ú ñā'a san. Ntá tsi ntísí uun ñā'a mé'ñu ntō, ña é vata káni nto.

²⁷ Divi ñā ne, rkontúvi vé'xi ña é xū'u, ntá tsi divi ñā né, odo nuū ña é xu'u. Tsí xu'ú ne, ñá tē neé nuu á'vi ko, nté nantíi ú ntí'xen ña —ka'an ña.

²⁸ Sá'ā kúvi ñuú Betania, divi ñūu é tuví uun xo díñi ntute ka'nu é nani Jōrdaan, mí kanakútsi ntute Juaan san ñā'a.

Jesuu, ña kúvi a le'ntu Xúva kō

²⁹ Utén san ne, íní Juaan tsí vé'xi Jesuu mí tuví ña ne, kaka'an ñá ni ñá'a san:

—¡Un kaa Á Le'ntu Xúva kō, ña e ntá'vi kuétsi i ñña un ntí'í ntí'í ñá'a, ña ntántoo ñuxiví sa! ³⁰ Dìvi ñā é kākā'án u ni ntō tsí rkontūvi vé'xi uun ña'a, ña é odo nūu kue'en é xu'u, tsí e dúkuān tuví ña da káku u. ³¹ Nté xu'u ñá íní u xoo ñá'a ña, ntá tsi vé'xí u, véxnakutsi ntūte ú ña'a san vata koo é ña Israeé san ne, na nā kiní ña ña —ka'an ña.

³² Kaka'an xtúku Juaan:

—Íní u Espíritu Xuva kō dá vé'xí ña nte e dukún kán é vāta kaa paloma káa ña ne, kántekú nti'i ña ata tsío ña. ³³ Xu'ú ne, ntē vata kutúni ko xoo ñá'a ña, ntá tsi ña táxnūu ko é nakūtsi ntute ú ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ko: “Te kīnī nto tsí ínu ñū'u Espíritū mí ntitsi úun ña'a, te kutuvī ni'í ña ñá ne, ña ñā é kuē'é ña é kūnuu Espíritū Sántū nima ñá'a san.” Kuan ō ka'an ña. ³⁴ Xu'ú ne, íní u ña ve ne, ka'án u ni ntō tsí ña ñā é I'xá mii Xuva ko ñā —ka'án Juaan.

Ña ntántikín dí'na Jesuu

³⁵ Utén san ne, ntáñi xtúku Juaan ni uvi ñá'a, ña ntántikín ña. ³⁶ Dā íni ña tsi ita ntí'xin Jesuú ne, kaka'án Juaan:

—¡Un kaa Á Le'ntu Xúva kō! —ka'an ña.

³⁷ Ntúvi ña'a, ña ntántikín Juaán san ne, tekú ña é kuān ó kaka'an ñá ne, kué'en ña, kúntikín ña Jesuu kidaā.

³⁸ Xkokoto Jesuu áta ña ne, íní ña tsi ntántikín úvi ñá'a ñá'a san ñá ne, dá kakā'an ñá, tsixe'e ña:

—¿Neé ntu ntánantuku ntō?

Ntáka'an ñá ni ñā:

—Mastru, ¿mí'í ntū tuví nto? —ka'an ña.

³⁹ Kaka'an ñá ni ñā:

—Kixkóto nto —ka'an ña.

Kué'en ña né, íní ña mí tuví Jesuú ne, ikān intóo ña ni ña ntūvi tsikan ūun ñūu, tsí e kuáa xee ña.

⁴⁰ Uun ña'a, ña e téku i é kākā'án Juaán ne, kúntikín ña Jesuu. Andree náni ña. Ení Simuun Pedru ña. ⁴¹ Dí'na nántuku ña ēní ña Simuún ne, kaka'an ñá ni ñā:

—É nāni'í nti Mesia, ña e ntáka'an ña é Cristu, ña táxnūu Xuva kō —ka'an ña.

⁴² Ntēka Andreé ña mí tuví Jesuu. Íto Jesuu ñá ne, kaka'an ña:

—Dìvīn né, Simuun, i'xá Juaan. Ntá tsi xntántēe ú o Cefa —ka'an ña. (Cefá ne, Pedru káni tú'un é griegu.)

Dā kána Jesuu Félipe ni Natánae

⁴³ Utén san ne, kaka'an Jesuu tsí kī'in ña ñūú Galilea. Ikān náni'í ñá Felipé ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Kúntikín ko ve —ka'an ña.

⁴⁴ Felipé ne, ñūú Betsaida vé'xi ña, ikan ñūú Andree ni Pedrú dí. ⁴⁵ Felipé ne, nántuku ña Natánaeé ne, kaka'an ñá ni ñā:

—É nāni'í nti ña é kākā'an Muísee íni librú leí san, nī é kākā'an ñá ka'án naa Xuva kó dí. Dìvi Jēsuu, i'xá Josee, ña vé'xi ñūú Nazaree —ka'an ña.

⁴⁶ Kidaā ne, kaka'an Natánaeé ni ña: —¿Vá iō ntu é vā'a e kií nuu ñūú Nazaree? —ka'an ña.

Kaka'an Félipe ni ña:

—Kixkóton ve —ka'an ña.

⁴⁷ Dā íni Jesuu tsi vé'xi Natánaeé mí tuví ña ne, kaka'an ña:

—Un kaa ntí'xe uun ña'a ña Israeé. Ñá íni eni nta'ví ña ña'a —ka'an ña.

⁴⁸ Kaka'an Natánaeé ni ña:

—¿Nté ō íni ntu nto ko? —ka'an ña.

Kaka'an Jesuu ni ña: —Íní u o dá nuun má tun ígu san dí'na dá kána Felipe o —ka'an ña.

⁴⁹ Kaka'an Natánaeé ni ña kidaā:

—Mastru, I'xá Xuva nti'xe ko ntō. Rej íña ñá Israeé san nto —ka'an ña.

⁵⁰ Kaka'an Jesuu ni ña:

—¿Kakuinti'xe o tsí da xé kaka'án u é íní u o má tun ígu san? Ntá tsi da ve kinín nuu i é díi ka na'nu é vāta kaa nuu i sá'a —ka'an ña.

⁵¹ Kaka'an xtúku Jesuu:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Vī'i a vé ne, kiní nto e dukún kán é kantii ne, kiní nto ánje Xuva kō kantaa kantii ña mí tuví u, xu'u é vēxkúvi ú ñatī —ka'an ña.

2

Viko e katánta'a ña'a ñūú Canaa

¹ Dā kúvi uni ntúvi ne, viko kakuvi é katánta'a ña'a ñūú Canaa é kāduku ntēe ñūú Galilea. Ikān tuví dí'í Jēsuu.

² Kāna ña Jesuu ni ña ntīnī'í ñā é kī'in ña víko sán dí. ³ Dā ntí'í ntute tinti'ō sán ne, kaka'an dí'í Jēsuu ni ña:

—Ña túví ká ntute tinti'ō san —ka'an ña.

⁴ Kaka'an Jéssu ni ña:

—¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú nto nī kó, ñadī'i, tsí vata xée ura i ñá ko? —ka'an ña.

⁵ Kidáā ne, kaka'an dí'i ña nī ña ntátsu'un ko'o san:

—Vií nto nee ña é ká'an i'xá ko ni ntō —ka'an ña.

⁶ Ikān ne, ió iñu kidi é kúvi xuu, e dé tsiñu ni'i ña e ntúntoo ña vatā xkoó ini ña. É un é un kídī ne, kakii kú've te uun siēntu lítru. ⁷ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Tsu'un tsitu nto ntúte kídī san —ka'an ña.

Tsu'un tsitu ña ntúte un tsi nte xú'u i ne, ⁸ kaka'an Jéssu ni ña:

—Ki'i ntodó nto ne, kue'ēn ni'i nto mí tuví vartuma kuinúu san —ka'an ña.

Kuān o dé ña. ⁹ Dā íto ntee vartuma kuinúu sán ntute e ntúvi ntute tinti'ō sán ne, ñá ni inī ña mí'i vē'xi. Ntá tsi ña ntátsu'un ko'o sán ne, ini ña, tsí divi ña táva ña. Kāna vartuma kuinúu san ñatīi, ñá dā ve tánta'a sán ne, ¹⁰ kaka'an ñá ni ñā:

—Un ntí ntí ña'a sán ne, di'na katsu'un ña ntute tinti'ō é díi ka va'a san. Ntá tsi te íta ntí'xin kue'e xi'i ña ntántoo sán ne, kidáā táva ña ntute tinti'ō é ña te nté sa va'a. Ntá tsi divi ntō ne, dá ntē vevíi katavá nto ntute tinti'ō é díi ka va'a —ka'an ña.

¹¹ Sá'a idé Jesuu ñuú Canaa é káduku ntée ñuú Galileá ne, kúvi di'na nuu i e dóo ka'nu idé ña vata koo é kútuni ñá'a san tsi dóo ka'nu ña'a ña. Kidáā né, kuínti'xe ña ntini'i ñā.

¹² Kidáā ne, kué'en ña ñuú Capernau ni dí'i ña ni enī ñá, ni ña ntini'i ñā dí. Ikān intóo ña te ūvi uni ntúvi.

Dā ntántoo Jesuu ini ukún ña Israee (Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Dā doko sá xee ntuvi viko e náka'an ña Israee san ntuvi da nátāvā Xuva ko ña ñuú Egítō ne, kúntāa Jesuu ñuú Jerusaleen. ¹⁴ Dā kukí'vi ñā má ūkún ka'nu kán né, nāni'i ña ña ntádiko duntiki, le'ntú, ni pālomá san. Ikān ntoo ña ntánadama diu'ún dí. ¹⁵ Dā ini Jesuú ne, de vá'a ña uun xo'o xume ne, dā tá'xi nūu ña ña'ā sán, nakúnu ña ñā má ūkún kan, ni ūn ntí ntí duntikí ni le'ntú ne, nantáva ña mēsa

ñá ntánadama diu'ún san. ¹⁶ Kaka'an ñá nī ña ntádiko pālomá san:

—Kue'ēn ni'i nto láa san kí'i kán. Ña kú de nto vi'i Uvā kó vi'i xá'vi —ka'an ña.

¹⁷ Kidáā né, ña ntini'i ñā san nánū'u ña iní ña tsí kuān ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Dōo u'vi kakúvi ko é kuān ó ntáde ni'i ña vi'i Uvā ko”, ka'an.

¹⁸ Kidáā ne, tsixe'e ña Israee san ña: —¿Neé ntu nuu i e dóo ka'nu nañé'e ntó nti kuān, vata koo é nī'i itsi nto é vii nto sá'a? —ka'an ña.

¹⁹ Kidáā ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Nakatsin nto xúkūn sa'á ne, tē kúvi uni ntúvi naxntísi xtúku u —ka'an ña.

²⁰ Kidáā ne, ntáka'an ñá Israee san:

—Ūvi díko iñu kuia dé tsiñu ña'a e xntísi ña xúkūn sán ne, divi ntó ne, úni ntuvi tsi naxntísi ntó, ka'an nto —ka'an ñá Israee.

²¹ Ntá tsi xúkūn é káka'an Jesuú ne, kúñú mii ñā kúvi. ²² Dukuān né, dā ntóto Jesuu rkontúvi é xi'i ñá ne, nānu'u ña ntini'i ña iní ña tsí kuan ō ka'an ñá sa'á ne, kuínti'xe ña tú'un Xuva kō é ūve na'á san, ni tū'un é káka'an Jéssu ni ñá dí.

Iní Jesuu níma ñá'a san

²³ Dá tūví Jesuu ñuú Jerusaleen ntuvi dá ñu'u viko, ñá te da díi ña'a kuínti'xe ña ña dá ini ña nuu i e dóo na'nu é idé ña. ²⁴ Ntá tsi Jesuú ne, ñá ni intée ini ña ña'a san, tsí ini ña nte ntáa nima ña. ²⁵ Ña ni ntío é ká'an ñá'a san ni ñā nte ntáa ta'an ña, tsí ini ña nté ntaa nima ún ntí ntí ña'a san.

3

Jesuu ni Nicódemu

¹ Xío ūun ña'a ña fariseu, ñá nani Nicódemu, ñá tsiñu ñuú Israee. ² Xée ñā é níñu mí tuví Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Mastru, iní nti tsí taxnuu Xuva ko ntō é nañé'e ntó nti. Tsí nté uun ña'a ña kúvi vii ña nuu i e dóo ka'nu vatā ó de nto tē ña te Xuva ko túvi ni'i ña ña —ka'an ña.

³ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Nuu é ntaā i é káka'án u ni ō: Xoxó kúvi kini i mí kadē kú've Xuva ko tē ña kaku é kúvi uvi ito —ka'an ña.

⁴ Kaka'an Nicódemu ni ña:

—¿Nté ntu koo kaku xtuku o tē kuáta o? ¿Vá kúvi ntu nakunuu xtuku o ini i'xí di'i kō é kaku xtuku o? —ka'an ña.

⁵ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni o: Xoo é ña kaku i ni ntute ni Ēspírítu ne, ña kúvi k'í'ví ña mí kadē kú've Xuva kō. ⁶ Nee é kakaku nī kúñū né, kúñū kúvi; ntá tsi nee é kakaku ni Ēspírítu ne, Espírítu káduku ntée. ⁷ Ñá ku da kudū'va o é kākā'án u ni o é kantio é káku xtukun. ⁸ Tátsin sán ne, kainu da mí'lí ka mí ntio i. Kuān te díto é kākā'an ñu'ú ne, ntá tsi ntē ña kutúni mí vē'xí, ntē ña kutúni mí k'í'ín di. Kuan tsi ío iña un ntí'i ñá'a, ña é kakuni'i Ēspírítu Xuva kō —ka'an ña.

⁹ Kidáā né, tsixe'e xtuku Nicōdemu:

—¿Nté ntū ó sá'a? —ka'an ña.

¹⁰ Nantíko kōó Jessu, kaká'an ña:

—Divín é mastrun iña ñá Israeé ne, ¿vá ña ntu inin sá'á? ¹¹ Nuu é ntaā i é kākā'án u ni o. Ntáka'án ntí nēe é íní ntí. Ntántaa ntí nēe é íní ntí, ntá tsi divi ntō ne, ña ntákuinti'xe nto nēe é ntáka'án ntí. ¹² Tē ña ntákuinti'xe nto é kākā'án u ni nto iña i é ío ñuxiví sa ne, ¿nté ntu koo kuinti'xe nto te ká'án u ni ntō iña i é ío e dukún kán?

¹³ Tsi nté uun ñá'a vata ntaa ña e dukún kán. Mii tsi u é vē'xí u e dukún kán é vē'xí u í ñatí. ¹⁴ Vata tsi o dé Muisee é xkaa dukún ñá kōó san ñuu itsí kán né, kuan tsi koo ntaa ntita dukún u di, xu'u é vē'xí u í ñatí. ¹⁵ Da xōó ka ña'a é kuinti'xe i kó ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi.

E dóo ntio Xúva ko ñuxiví sa

¹⁶ E vānchu'un ntío Xuva ko ñuxiví sa ne, tá'xi ña I'xá mii ñá, vata koo é un ntí'i ñá'a, ña é kakuinti'xe i ña ne, ñá kunáá ña, tsí ntii dañu ntuvi kuntoo ña ni Xuva kō. ¹⁷ Tsi ñá ni taxnuu Xuvá kó ko, xu'u é I'xá ñá, ñuxiví sa é na nākunaá u nto, tsí táxnū ña ko é nakákú u nto.

¹⁸ Xoo é kakuinti'xe i kó ne, ñá nī'i ña é ntō'o ña kuenta iña kuétsi ña. Ntá tsi xoo é ña kakuinti'xe i kó ne, é ío é ntō'o ña, tsí ña ni kuinti'xe ña ko, xu'u é I'xá mii Xuva kō. ¹⁹ Dukuān ne, ní'i ña é ntō'o ña, tsí xee ñu'ú san ñuxiví a, ntá tsi díí díí ka xkúntee íní ña mí nēe é mí kaxi'í nuu san, tsí da mii kué'en tsi é kīni kaa ntáde ña. ²⁰ Da xōó ka ña'a,

ñá é kade é kīni kaa ne, ña ntío kué'en tsi ña ñu'ú san. Ntē ña kaxee étsin ña mí kaxi'í nuu, vata koo é ña tídito nuu i é káde ña. ²¹ Ntá tsi xoo ñá'a, ña é kade é nuu é ntaā í ne, kaika ña mí kaxi'í vata koo é na tídito tsí kade ntaa ña vatā ó kaka'an Xúva kō é víi ña —ka'an Jéssu.

Kaka'an xtúku Juaan Bautista ni Jéssu

²² Dā kúvī sá'á ne, kué'en Jéssu ni ña ntíní'i ña ñuú Judea. Ikān íntóo ña, ntánakutsi ntute ña ña'a san. ²³ Juaán di ne, kanakútsi ntute ña ña'a, ña ñuú Enoo é tuvi étsin ñuú Saliin, tsí dóo ío ntúte ikān. Ntáñe'e ñá'a san ne, ntaítsi ntute ña. ²⁴ Tsí vata kúnuu kutū Juaan.

²⁵ Ío ña ntántikín Juaán ne, eni ntu'u ñá ntátiin nuu ña nī uun ña'a ña Israee kuénta iña í vatā xkoó ini ña é ntántoo ña kúñū ñá. ²⁶ Kué'en ñá mí tuví Juaán ne, ntáka'an ñá ni ñá:

—Mastru, ña itúvi ní'i nto díñi ntute ka'nu Jordaán san, ña é kākā'an ntó nī ntí ne, é kanakútsi ntute ña ña'a di. Un ntí ntí ña'a san ntáñe'e ñá nta'a ña ve —ka'an ña.

²⁷ Kidáā ne, kaka'án Juaan ni ña:

—Ña túvī nee iña é nī'i kó tē ña te Xuva ko tá'xi ña. ²⁸ Tékú nto lo'xo mii ntō é kākā'án u tsí ña te xu'u é Cristú u, ntá tsi xu'u dí'na táxnū ña ko. ²⁹ Xu'ú ne, vata kaa ña vá'a tiin ní'i ña é da vé tánta'a kaa u. Dukuān díni ña da téku ña é kākā'an ñá tánta'a san. Dukuān díni ko di. ³⁰ Diví ña ne, kantio é díí ka kaa dukún ka ña. Xu'ú ne, kantio é nainu xuví u —ka'án Juaan.

Ña vé'xi e dukún kán

³¹ Ña vé'xi e dukún kán ne, díí díí ka ka'nu ña'a ña é un ntí'i o. Ña vé'xi ñuxiví a ne, ñuxiví sa kaduku ntée ña. Kaka'an ñá iña i é ío ñuxiví sa. Ntá tsi ña vé'xi e dukún kán ne, díí ka ka'nu ña'a ña é un ntí'í ntí'í o. ³² Kaka'an ñá nēe é íní ñá, nēe e téku ña, ntá tsi ña ntákuinti'xe ña'a san é kākā'an ña. ³³ Xoo ña'a, ña é kakuinti'xe i é kākā'an ñá ne, ini ña tsí nuu é ntaā í kaka'an Xúva kō. ³⁴ Ña vé'xi nta'a Xuva kō ne, kaka'an ña tú'un Xuva kō, tsí kaxé'e Xuva kō Espírítu ñá. ³⁵ Dóo kuinima Xúva ko I'xá ñá ne, xé'e ña é kadā kú've ñá da nēe ka ntí'i nuu i. ³⁶ Xoo é kakuinti'xe i I'xá Xuva kō

ne, ió ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi. Xoo é ña kakuinti'xe i l'xá ña ne, ña túvi ntuvi vā'á iña i tsí ntii dañu ntúvi kué'e Xuva kō é ntō'o ña.

4

Jesuu ni ñádɪ'í ñuú Samaria

¹ Kūtuni ñá fariseú san tsí dií ka ntántikin ña'a san Jesuú ne, dií ka titín ña'a kanakūtsi ntute ña é Juaán; ² kuān te ñá te mii Jesuu kánakūtsi ntute ñá ña'a san, tsí ña ntini'i ña san. ³ Tékú Jesuu sá'a ne, ntáka ña ñuú Judea, kúnū'ú xtuku ña ñuú Galilea.

⁴ Dá kué'en ñá itsi kán ne, itá nti'xin ña ñuú Samaria. ⁵ Xée ña ñuú Sica é káduku ntée ñuú Samariá san. Ikān tuví ɛtsin ñu'u é xé'é Jacoo iña i'xá ña Josee. ⁶ Ikān tuví pusu é xtúví Jacoo. Dōo kuitá Jesuu, tsí dōo kue'e íka ña ne, ínūu da'na ña uun xo diñi pusú san. E dóko sa ká'ñu ntuvi kídaā. ⁷ Xée uun ñadɪ'í, ña ñuú Samaria, é tavā ña ntute ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Tā'xin kudiin ntuté san na kō'ó u —ka'an ña.

⁸ (Tsí ña ntini'i ña ne, kué'en ña má ñuú san, kukuiín ña é ká'xí ña.)

⁹ Kaka'an ñádɪ'í, ña ñuú Samariá san, ni Jesuu:

—¿Nté kui xu'ú ntu kaikan ntó ntute é kō'ó nto? Tsí xu'ú ne, ña ñuú Samariá u ne, nto'ó ne, ña Israee nto —ka'an ña.

(Tsí ñá vā'á odo ni'i tā'an ña Israee san nī ña ñuú Samariá ne, ntē ña ntáka'an ni'i ta'an ñá di.)

¹⁰ Kidáā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñádɪ'í san:

—Tē dí inin neé kata'xi Xúva kō doméni; tē dí inin xoo ñá'a kaikan ñá ntute ne, divin é kákan ntúte nta'a ña ne, ta'xi ña ntute é kata'xi ntuvi vā'á iña o —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an ñádɪ'í san ni ña:

—Ntá tsi ña túvi nee iña é tāvá nuu nto ntute san, tsí dōo kūnu pusú san. ¿Mí'i ntu tāva nto ntute é ta'xi ntuvi vā'á iña kó kuan? ¹² ¿Vá dií ka ka'nu ntu nto é uva ata ko Jācoo? Tsí divi ña xtúvi ña pusú sa'á ne, i'a xí'i ña ntute, ni i'xá ñá, ni kɪti ña di —ka'an ña.

¹³ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—Xoó ña'a é kaxi'i ntute sá'á ne, da nuu da kuií tsi kaitsi ñá ntute. ¹⁴ Ntá

tsi tē xoó ko'o i ntute é tā'xí u ne, nté uun ito ñá itsí ka ña ntute. Ntute é kué'é u ne, vata kaa mí kakene mii ntúte é kata'xi ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi, kuan kaa nima ña —ka'an ña.

¹⁵ Kaka'an ñádɪ'í san ni ña:

—Ún tā'xi nto kó ntute tsikán ni, vata koo é ña itsí ka kó ntute ne, ñá kixtāvá ka ú ntute i'a —ka'an ña.

¹⁶ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Kunakuekán xii o ne, dá kɪ'xin xtukun.

¹⁷ Nantíko kōó ñádɪ'í san, kaka'an ñá ni ña:

—Xoó xii ko —ka'an ña.

Kaka'an Jesuu ni ña kídaā:

—Vá'á ó kaka'an tsí xoó xii o. ¹⁸ Tsi é ū'un xii o ne, ña é tuvin ni'in vevií ne, ñá te xii mii ō. Nuú é ntaā i é káka'an —ka'an ña.

¹⁹ Kaka'an ñádɪ'í san ni ña:

—Divi ntō ne, kutuní ko ve tsí ña é káka'an naa Xuva ko nto. ²⁰ Tatá vi'i ntí, ña intóo di'na ne, i'a kixka'an ntá'ví ña ni Xuva kō rki ukú sa'a, ntá tsi divi ntō é ña Israee ntó ne, ntáka'an nto é ntio é kɪ'in o ñuú Jerusaleen é ká'an ntá'ví o ni Xuva kō —ka'an ña.

²¹ Kidáā ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Na kuinti'xe o é káka'an u ni ō: Tsi vé'xí ura é ña ki'xí ka nto nte í'a, nté ñuú Jerusaleen é ka'an ntá'ví nto ni Xuva kō. ²² Ntē ña ini nto xoo é ntánuu iní nto, ntá tsi nti'í ne, iní nti xoo é ntánuu iní nti, tsí tatá Israee vé'xí ña é nakákú un nti'í ñá'a san. ²³ Ntá tsi vé'xi ntuvi ne, divi é ntoo ō vevií, é ña'a, ña ntánuu iní nti'xe i Xuva kō né, kanɪ nima ñá ntikɪn ña é nuu é ntaā i. Na kuān ntáa san, divi ña é kanantuku Xuva kō é nanū'u ñá iní ña ña. ²⁴ Tsí Xuva kō ne, vata kaa tatsín kaa ña; ña kúvi kɪní o ña. Xoó ña'a é ntio ña é kuɪnima nti'xe ña Xuva kō ne, ntio é ni kue'én ini ña nanū'u ñá iní ña ña —ka'an ña.

²⁵ Kaka'an ñádɪ'í san ni ña:

—Ini u tsí ki'xi uun ña'a, ña taxnuu Xuva kō, ña é kuanani Cristu. Tē xee ñá ne, divi ña nañ'e ñá ko é un nti'í —ka'an ña.

²⁶ Kaka'an Jesuu ni ña kídaā:

—Divi san xu'u é káka'an ní'in —ka'an ña.

²⁷ Kidáā ne, naxee ñá ntini'i ña. Koó dá kúdu'va ña é káka'an ñá ni uun ñadɪ'í. Ntá tsi nté uun ña'a ña ña ni

kene iní ña é tsixe'e ña ñā nté koo, ō nee núu i ntatín ña ni ñadĩ'í san. ²⁸ Ikan tsí xtúvi mii ñadĩ'í san xoó ña, dá kúnú'u ña má ñúú san, kaka'an ñā ni ñā'a san:

²⁹ —Kamá san nto, kixkoto nto uun ñatí, ña é kaka'an ní ko nee ntí'i ntí'i é idé u. ¿Vá ñā ntu te divi ña é Cristu ña, ña táxnúu Xuya kō? —ka'an ña.

³⁰ Kidāā né, kī ña, kue'en ñā ni ñā mí tuví Jesuu. ³¹ Nñ dukuan ña ntini'i Jesuú ne, xe'e kuétsi ña ñā é ká'xi ña.

³² Ntá tsi kaka'an Jesuu ni ña:

—Īo é ká'xí u e ñā ini nto —ka'an ña.

³³ Ntátsixe'e tā'an ña:

—¿Vá xoó ntu e kixni'i i é ká'xí ña? —ka'an ña.

³⁴ Kaka'an Jesuu ni ña:

—É ká'xí u ne, divi é kāda ntaa u é ntio ña táxnúu ko, é vī ntí'i ú tsiñu ña. ³⁵ ¿Vá ñā ntu té xkoó ka'an nto: “Kakunaá kimi xōo dá ta'vi ō”? Xu'ú ne, kaka'an u ni ntō: Koto nto itú san, tsi e dóo kakuaan é ta'vi o vē. ³⁶ Xoo é kita'vi i ne, ntuá'vi ña; nakuido ña nuu i e dóo nuu á'vi i ntii dañu ntūvi. Kidāā ne, ña ntaí'xi san kuntoo díni dadñ ña nī ña ntáta'vi san te kúvi. ³⁷ Nuú é ntaā í vata xkoó ka'an ña tsí uun ña kata'xi tatá ne, tuku ña katá'vi i. ³⁸ É taxnúu u nto é kitá'vi nto mí ña ni ixkú'xi nto. Tuku ña'a dé tsiñu ña ne, divi ntō va'á nto tsiñu ña ve —ka'an ña.

³⁹ Nā te da dñ ña ñuú Samariá san kuínti'xe ña Jesuu kuénta iña i e ntāa ñadĩ'í san ni ñā, dá kakā'an ña: “Ñā tsíkán ne, kaka'an ñā nī ko é un ntí'í é idé u dí'na”, ka'an ña. ⁴⁰ Dā xee ñā ñuú Samaria mí tuví Jesuú ne, tēe koó ña ña é kutuví ña. Íntoo ña ni ña ūvi ntúvi. ⁴¹ Kidāā ne, dií dií ka kue'e ña'a san kuínti'xe ña Jesuu kuénta iña tú'ūn é kaka'an ña. ⁴² Ntáka'an ñā'a sán ni ñadĩ'í san:

—Ntákuínti'xe ntí ve, ntá tsi ñā te da mii tsí é kaka'an ntó nī ntí, tsí téku mii ntí é kaka'an ña. Kūtuní ntí tsí divi ntí'xe ña ña kixnákaku ñuxiví sa —ka'an ña.

Dā ntavá'a Jesuu i'xá ña tsiñu ka'nu i iñá rei

⁴³ Dā kúvi uvi ntúvi ne, ntaka ña ikān, kúnú'ú ña ñuú Galilea. ⁴⁴ Tsí vata ō ka'an mí Jesuú ne, nté uun ña'a, ña kaka'an naa Xuva ko ne, ñā

tē ntaíko ñu'ū ña ñuú ña ña. ⁴⁵ Ntá tsi dā náxee Jesuu ñuú Galileá ne, dōo díni ña'a san é vē'xi ña. Tsí da xé ñe'e ña ñuú Jerusaleen da kúvi viko sán ne, iní ña nee ntí'i ntí'i nuu i é idé Jesuu íkān.

⁴⁶ Náxee xtúku Jesuu ñuú Canaa é kāduku ntée ñuú Galilea, mí ntáda ña ntute kuí san ntute tinti'o. Ñuú Capernaú san ne, ikān tuvi úun ñatí, ña kade tsiñu iñá rei ne, etsin i'xá ña. ⁴⁷ Dā téku ña tsí e ntáka Jesuu ñuú Judeá ne, náxee ña ñuú Galileá ne, kué'en ñā mí tuví ña, kúkoto ñā te kī'in ñā, kintavá'a ña i'xá ña, tsí dokó sa kúvi. ⁴⁸ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Tē ña kiní nto nuu i é tā'xi kuentá, tē ña kiní nto nuu i e dóo ka'nu ne, ñā kuínti'xe nto —ka'an ña.

⁴⁹ Kaka'an ñā tsiñu ka'nu i iñá rei san ni ñā:

—Vii nto da xē'e, kī'in kúdií nto, tsí dokó sa kúvi i'xá ko —ka'an ña.

⁵⁰ Kidāā ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Kunú'u nto nú vi'i nto kān, tsí i'xá nto ne, kantíto —ka'an ña.

Kuínti'xe ña tsiñu i san é kaka'an Jesuu ni ñā ne, kúnú'ú ña. ⁵¹ Dā ve tsi kunú'u ña itsi kān ne, véxnāketu itsi ña ntáde tsiñu iña ña. Ntáka'an ñā ni ñā tsí kantíto i'xá ña.

⁵² Kidāā né, tsixe'e ña ñā neé ura iñi ntú'u ntuvá'a i'xá ña. Ntáka'an ñā ni ñā:

—Iku kaeku uun kuáa ntíko ka'ni san —ka'an ña.

⁵³ Kūtuní uva i'xá san tsí divi tsi ūra é kaka'an Jesuu ni ña tsí kantíto i'xá ña. Kidāā né, kuínti'xe ña Jesuu, ni un ntí'í ntí'í ñavi'i ña.

⁵⁴ Sá'a kúvi ūvi núu i e dóo ka'nu é idé Jesuu da ntáka ña ñuú Judea, da náxee ña ñuú Galilea.

5

Dā ntavá'a Jesuu uun ña natñ, ña ñuú Betseda

¹ Dā kútítñ ntuvi ne, ide tuku ña Israeé san viko ne, kúntāa Jesuu ñuú Jerusaleen. ² Ikān ne, tuví uun ntó'o mí káñú'u ntute etsin Xi'i Le'ntú san é nani Betseda é tū'un hébreu. Ío u'un corído díñi ntute sán ne, ³ ñā te da dñ ñā nchokuví san ntoo ña ñu'u kān. Ío ñā ne, skuaā ña, xné'e ña, ñā natñ i dí ne, ntantéto ña neé ura tē kanta nuu ntute san. ⁴ Tsí un vé'xi ne, kaka'an

ñá é kanainu uun ánjē nú ntūte san ne, kakanta nuu ntūte san. Xoó ña'a é di'na nakō'xó nuu i kúñu ī iní ntute sán tē kánta ne, ntūvá'a ña da nēé ka nuu kuí'i kakúvi ña. ⁵ Ikān tuví uun ñatīi é ōko xe'un uni kuíā é nchokuví ña. ⁶ Iní Jesuu ña mí tuví ntaa ñá ne, kutūni ña tsí ña te dá vevii tuví nteē ñá ikān. Kaka'an ñá ni ñā:

—¿Ntio ntu o é ntuvá'an? —ka'an ña.

⁷ Kaka'an ñá natīn i san ni ñā:

—Xōxó ña'a xntii i ko é nakūi nto'o kó iní ntute san te kánta ntute san. Dā ve tsi ncho k'vi ú ne, é tūku ña'a kúnē'é ña kúk'vi ña —ka'an ña.

⁸ Kaka'an Jesuu ni ñā:

—Nakuiñin. Nakí'in xuvi o ne, nakakan ve —ka'an ña.

⁹ Ura tsí i ntuvá'a ña. Ntaa ni'i ña xuvi ña ne, nakaka ña. Ntuvi tsikán ne, ntuvi iō dá'na. ¹⁰ Dukuān ne, ntáde tí ña Israeé san ni ña dā vé ntuvá'a san:

—Vevii ne, ntuvi é ntoo da'na ō. Ña kuvi é ntaa ni'i nto xuvi ntō vevii —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an ñá ni ñā:

—Ña é ntavá'a kó ne, divi ña kaka'an ñá ni ko: “Ntaan ni'in xuvi o ne, nakakan ve” —ka'an ña.

¹² Kidáa ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Xoó ntu ña'a kaka'an ñá ni ō é na ntaan ni'in xuvi ō ne, dá nakakan? —ka'an ña.

¹³ Ntá tsi ña ntuvá'a sán ne, ñá īni ña xoo ñá'a ña ntavá'a ña. Tsi Jesuú ne, kīi nteé xio ña mé'ñū ña'a san é ña te da díi ña ntoo ña ikān. ¹⁴ Dā rkontūvi nání'i tā'an Jesuu ña ini ukún ka'nu sán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Koton ve, tsi é ntuvá'an. Ná ku vīn kan é kīni kaa, tsí tē ñá'a ne, díi ka kue'e kuí'i ní'i o —ka'an ña.

¹⁵ Ñatīi san ne, ntāka ña, kue'en ña, kaka'an ñá ni ña Israeé san tsí Jesuu nání ña é ntavá'a ña. ¹⁶ Dukuān ne, íntikīn nuu iní ña Israeé san Jesuu. Ncho ka'ní ña ña, tsí idé ña sá'a ntuvi é iō dá'na. ¹⁷ Ntá tsi kaka'an Jesuu ni ñā:

—Uvā kó ne, kade tsiñu ña un tsi nte vevii ne, dukuān é xū'ú ne, kade tsiñu ú di —ka'an ña.

¹⁸ Dukuān ne, díi díi ka ncho ka'ní ña Israeé san ña. Ná te da mii tsí é ña ni de ntāa ña é kūtuví da'na ña ntuvi dá iō dá'na, tsí da xé kaka'an ña tsí

Xuva kō né, divi ñā é uva mii ñā ne, kade ña tsí dadī ña ni Xuva kō.

Tsiñu é kūvi vii I'xá Xuva kō

¹⁹ Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ñā:

—Nuu é ntaā i é kaka'an u ni ntō: Ña kúvi neé vii u é kuenta iña mií ko, xu'u é I'xā ñá ko. Tsi dá mii é vii ú vatā ó de Uvā ko. Da nēé ka nuu i é kade ña ne, divi tsí kade ú di, xu'u é I'xā ña. ²⁰ Tsi dóo kakuinima Úvā kó ko, xu'u é I'xā ñá ko ne, kanañē'e ñá ko é un nti'i nuū i é kade ña. Nuu i é díi díi ka na'nu nañē'e ñá ko vata koo é un tsi kudū'va nto. ²¹ Vatā ó de Uvā kó é kanantōto ña ña xi'í san ne, vata ō kaxe'é ña ntuvi iña ñá ne, kuān o tá'xi ña kó di é kūvi vii u kué'e ú ntuvi iña i dá xōo ka tsí é ntio ko. ²² Ná te mii Uvā kó é ká'an ñá xoo é vá'a i, xoo é ña vá'a i, tsí é naxnuu nta'a ña ko é xū'u vii u sá'a, ²³ vata koo é kuan tsi koo kuiko ñu'u ntō kó xu'ú vatā o ntaíko ñu'u nto Uvā ko. Xoo é ña kaíko ñu'u i kó ne, ñá te kaíko ñu'u ña Uvā kó di, tsí divi ñā é táxnūu ña ko.

²⁴ 'Nuu é ntaā i é kaka'an u ni ntō: Xoó ña'a, ña é katekú i tú'ūn kó ne kakuinti'xe ña ña táxnūu kó di ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi. Ná ní'i ña é ntō'o ña. Tsí é itā ntí'xin doxi'í san iña ñá ne, e ní'i ña ntuvi vā'á iña ñá ve. ²⁵ Nuu é ntaā i é kaka'an u ni ntō tsi vé'xi ūra ne, e xéé vevii, é tēkú un nti'ñā ña xi'í san tatsín ko, xu'u é I'xá Xuva kō u. Xoó ña'a é kaeni tutun ñá ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña. ²⁶ Tsí vata tsi kaa Uvā ko, é iō ntuvi iña mii ñá ne, kuan tsi ō tá'xi ña ko é kōo ntuvi iña mií ko di, tsí xu'u é I'xá mii ñá né, ²⁷ tá'xi ña ko é kadā kú've u é un nti'i iña ña'a, tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatīi. ²⁸ Ná ku da kudū'va nto é kaka'an u sá'a, tsí xee úra i é un nti'ñā ña xi'í san tekú ña tatsín ko. ²⁹ Kidáa ne, ntii ñā nú ñañā ñā. Xoó ña'a é edé ña é vā'á ne, ntoto ña é ní'i ña ntuvi va'á iña ña. Ntá tsi xoo ñá'a é edé ña é kīni kaa ne, ntoto ña é ní'i ña dô'vi kan.

Xoo tá'xi i é kūvi vii Jesuu e káde ña

³⁰ Ña kúvi nee iña é vii ú kuenta iña mií ko. Vata tsí o tēkū ko é kaka'an Úvā kó ne, kuan tsí ó kade kú've u dí ne, vá'a tsí ó e kade kú've u, tsi ñá te kuēnta iña mií ko kade u, tsí kuenta iña Xuva ko, ña táxnūu ko. ³¹ Ña kúvi

ntantaa u iña mií ko, tsí ña kaidiá'vi.
³² Ntá tsi iō ña é ntantaa ña kuenta iñá ko. Iní u tsí kaka'an ñá nee iña é nuu é ntaā i iñá ko. ³³ Nto'ó taxnūu nto ña é tsixe'e Juaan iñá ko ne, nee iña é nantíko koō ñá ne, nuu é ntaā i.
³⁴ Ntá tsi ña káde ú kuenta é kaka'an ñá'a san iñá ko. Da ti tsi kaka'an u ni nto sá'á vata koo é kūvi nakáku nto.
³⁵ Juaan ne, vata kaa ñu'u é kai'xí ne, kaxi'í nuu ne, dōo diní nto é kuntōo da'na nto mí kaxi'í nuu ñu'u ña. ³⁶ Ntá tsi iō xoo é ntāda ntaa í iñá ko é dií ka nuu á'vi ka é vāta kaa é ká'an Juaan. Tsi tsiñu é kade ú veví ne, mii tsi é kántada ntaa é Uvā kó xnūu ntā'a ña ko. ³⁷ Tsi Uvā kó, ña e táxnūu kó ne, mii ña kántada ntaa ñá iñá ko. Nté uun ito vata téku nto tátsin ña. Nté vata kiní nto ña nté kaa ña. ³⁸ Nté ña ni kánūu nima ntó tú'un ña di. Tsi ña ni kuíntí'xe nto ña táxnūu ña. ³⁹ Dōo vá'á ó ntánakua'a vá'a nto tú'un Xuva kō é ūve na'a vata koo é ní'i ntó ntuví va'á iña ntó ntii dañu ntūvi, kuiní nto. Diví kuenta iñá ko é ūve na'a san. ⁴⁰ Ntá tsi ñá ntio nto kuntikin ntó ko vata koo é ní'i ntó ntuví va'á iña nto.

⁴¹ Xu'ú ne, ñá te kantukū u é kada ka'nu ña'a sán ko. ⁴² Ntá tsi xu'ú ne, iní u nto ne ñá'a nto é ña te ntákuinima ntí'xe nto Xuva kō. ⁴³ Xu'ú ne, vé'xí ú kuenta iña Uvā ko ne, ña ntío nto é kutūví u ni ntó. Ntá tsi te tūku ñá'a ki'xi ña kuenta iña mii ñá ne, kidáā né, xtuví ntó ña. ⁴⁴ ¿Nté ntu koo kuíntí'xe nto ve? Tsi kúdii ntáde na'nu mii xnto tā'an nto, ntá tsi ña ntáde nto kuenta te ka'an Xuva kō tsi dóo va'á nto. ⁴⁵ Ná ku dē kuení nto te xū'ú tsi'í kuétsi ú nto nuu Uvā ko, tsí mii Muíseé san, ña ntántikin nto. ⁴⁶ Tsi tē dí ni kuíntí'xe nto é kaka'an Muíseé ne, kuíntí'xe nto kó di, tsí diví kuēnta iñá ko é ká'an ña. ⁴⁷ Ntá tsi tē ña kuíntí'xe nto e xntée na'a ña ne, ¿nté ntu koo kuíntí'xe nto tú'un kó kuan? —ka'an Jesús.

6

Dā xé'e Jesuu é'xi u'un míil ña'a
 (Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Dā kúvī sá'á ne, Jesuu ne, kué'en ña xío diñi míni Galílea, diví tsi é kaka'an ña é Tiberiá di. ² Ná te da dií da díi ñá'a san ntántikin ñá ña, tsí da xé Iní ña nuu i e dóo ka'nu é kade ña, tsí kantavá'a ña ña ntánchokuví san.

³ Kúxēe Jesuu rkí ukú ne, da intóo da'na ña ni ña ntini'í ña. ⁴ E dokó sa xée ētsin viko é nátava Xuva kō ña Israee ñuú Egítō, viko é kanatsu'un ka'nu ña Israee san. ⁵ Dā xkókoto Jesuu ne, iní ña tsí ña te da díi ña'a ntántikin ñá ña ne, kaka'an ñá ni Fēlipe:

—¿Mí'í ntū kíkuiin o é ká'xí un ntíí ntíí ña'a san? —ka'an ña.

⁶ Da ti tsi kaka'an ña é ntio ña é kōto nteé ña Felipe nté koo ka'an ña. Tsi ini mí ña nté koo víi ña. ⁷ Kaka'an Fēlipe ni ña:

—Nté ña xee tá'an é ūvi sientu á'ví tañú'u kuiin o é ká'xí un ntíí ntíí ña'a san, kuān té un sín —ka'an ña.

⁸ Uun ña'a ña ntini'í ña, ñá nani Āndree, ení Simuun Pedrú ne, kaka'an ñá ni ña:

⁹ —I'a ntitsí uun na kudii, na é ní'í ú'un tañú'u sēvada ni úvi tsákā san, ntá tsi ¿nté ntu koo víi o sá'a é ña te da díi ña'a? —ka'an ña.

¹⁰ Kidáā ne, kaka'an Jesús:

—Ká'an nto ni ñá'a sán, na kūntoo ña —ka'an ña.

Tsi dóo vá'á o nú ité san ne, ikan Intóo ña, vata ū'un míil é da mii tsi ñatíi. ¹¹ Kidáā ne, kí'í Jesuu tañú'ū sán ne, dā nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kátsin dava ñá, dā tsí'í ña nta'a ña'a san, ña ntoo nú ité san. Kuan tsi o dé ña ní tsákā sán di. Xé'e ña vata kaa e kutíi ña'a san é ka'xí ña. ¹² Dā kúvi é'xi ntá'a ñá ne, kaka'an Jesús ni ña ntini'í ña:

—Nakuido nto utsi i é ntoó ka vata koo é ña te neé kate —ka'an ña.

¹³ Nākuido ña é ntoó ka ne, uxúvī ká xika útsi tañú'ū san kúvi. ¹⁴ Kidáā ne, dā Iní ña'a san nuu i e dóo ka'nu é idé Jesuu ne, ntáka'an ña:

—Nuu é ntaā i tsí ña sá'á ne, diví ña é káka'an naa Xuva ko, ña é kí'xí ñuxiví a —ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi Jesuu ne, kūtuni ña tsí ntio ña'a san ña é kue'e kuétsi ña ña é víi ñá rei. Kidáā né, kíi nteé xio ña ña'a sán ne, dā kuntáa xtuku ña rkí uku, mí kutuví mii ña.

Dā íka Jesuu nú ntūte

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Dā kuáā ne, kúntíi ña ntini'í Jesús nú ntūte san. ¹⁷ Kidáā ne, ñú'u ña Iní tun ntóo san ne, iñi ntú'u ita ntí'xin

ña mé'ñū ntute san é kī'in ñá ñuú Capernau. É dōo kúneé ne, váta xēe Jesuu mí ñū'u ña. ¹⁸ Kidáā né, dōo ido ntúte san, tsi dōo ntii kainu tatsin. ¹⁹ Dā ku íka tun ntōó san te ū'ún ne, o iñu kilumétru ne, íní ña Jesuu é vē'xí ña dí'in ña, kaika ña nú ntúte san. Dā xee étsin ña nú tun ntōó san ne, dōo ú'vī ña. ²⁰ Ntá tsi kaka'an Jesuu ni ña:

—Ñá ku u'vī nto, tsí xu'u —ka'an ña.

²¹ Kidáā né, dōo diní ña tsí kūxéé Jesuu iní tun ntōó san ne, ura tsí xee ñá diñi ntute san mí kī'in ña.

Ntánantuku ñā'a san Jesuu

²² Dā tuví tevāā sán ne, ña ñu'u uun xo diñi ntute sán ne, kūtuni ñá tsí ña ntini'i Jesuú ne, ntāka ña ñá tsí tun ntōó san ntíko kōo ní'i ña, ntá tsi ña ni ñé'e Jesuu ni ña. ²³ Nī dukuan ntánaxee tun ntōo é vē'xí ñuú Tiberia, etsin mi é'xi ña tañú'ū é nakué'e Tó'o kō sintiá'vī nta'a Xuva kō. ²⁴ Dā íni ña'a san tsí xoxó Jesuu ni ña ntini'i ña ne, nakú'un ña tun ntōó san, kue'en ña ñuú Capernau, kúnantúku ña Jesuu.

Tañú'ū é kata'xi ntuvi iña ko

²⁵ Dā nani'i ta'an ña uun xo diñi ntúte sán ne, tsixe'e ña ña:

—Mastrú, ¿nté ntu ō xee ntó i'a? —ka'an ña.

²⁶ Kidáā ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u tsí da ti tsi ntánantuku ntō ko tsí da xe tá'xi ú e é'xi nta'ā nto, ntá tsi ntē ña te ni ñé'e dikí nto nuu i e dōo ka'nu e íni nto é idé u. ²⁷ Ñá ku kada tsiñu nto é ní'i nto tañú'ū é kantí'i te ká'xi o. Kada tsiñu nto vata koo é ní'i nto tañú'ū é kata'xi ntuvi vā'á iña nto ntii dañu ntúvi, tsí kaxntiī. Táñū'ú sa'á ta'xi ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatīi, tsí e xntée Uvā kó ko seu ña —ka'an ña.

²⁸ Kidáā ne, tsixe'e ñā'a san ña:

—¿Ntē ntú koo kada tsiñu ntí vatā ó ntio Xuva ko? —ka'an ña.

²⁹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Sá'a tsiñu é ntio Xuva ko é vii nto: Na kuínti'xe nto ña táxnū ña —ka'an ña.

³⁰ Kidáā ne, tsixe'e ña:

—¿Neé ntu nuu i nañé'e ntó ntí vata koo é kuínti'xe ntí nto tē íni ntí? ¿Neé ntu nuu i e dōo ka'nu vii nto? ³¹ Uva ata íka kō ne, é'xi ña é nani mānaa ñuu itsí kán. Tsí vatā ó uve na'a kaká'an

é Xuva kō ne, xé'e ñā tañú'ū é vē'xí e dukún kán é ká'xi ña —ka'an ña.

³² Kidáā ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Ñá te Muísee ni ta'xi ña tañú'ū é vē'xí e dukún kán, tsí mii Uvā kó tá'xi ña tañú'ū é nuu é ntaā i é vē'xí e dukún kán. ³³ Tsí tañú'ū é kata'xi Xuva kō né, ñá é vē'xí e dukún kán, é kata'xi ntuvi vā'á iña ña ñuxiví sa —ka'an ña.

³⁴ Ntáka'an ñá ni Jesuu:

—Tá'xi nto ntí tañú'ū tsíkan utén utén ni —ka'an ña.

³⁵ Kidáā ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Xu'u e kúvi ú tañú'ū é ta'xi ntuvi vā'á iña nto. Xoó ña'a, ña é kuntikín í ko ne, nté uun ito ká ña kakín ña. Xoó ña'a, ña é kakuínti'xe i kó ne, nté uun ito ka ña ítsí ñá ntute di. ³⁶ Ntá tsi vatā ó kaka'án u ni ntō é kuán té ini ntó ko ne, ntá tsi vata kuínti'xe nto ko. ³⁷ Tsí un ntí'i ña é kata'xi Uvā kó ne, nta'a kó xee ña. Xoó ña'a, ña é kantikín ko ne, nté uun ito ña kiñū'u ú ña kí'i kán. ³⁸ Tsí vé'xi ú e dukún kán é vii u vatā ó ntio ña é taxnúu ko, ñá tē dikí tsi mií ko vii u. ³⁹ Sá'a tá'xi ña é vii u: é ña nakunáa u nté uun e xnūu nta'a ña ko, tsí nantōto ntí'i ú ña ntuvi te ntí'i ñuxiví sa. ⁴⁰ Tsí Uvā ko ntio ña é na kíní un ntí'i ñā'a sán ko, xu'u é I'xā ñá ne, na kuínti'xe ña ko. Ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi ne, nantōtó u ña ntuvi te ntí'i ñuxiví sa —ka'an ña.

⁴¹ Dukuán ne, ká'an ntée ña Israeé san ña, tsí kaka'an ña é ñá ña kúvi ña tañú'ū é vē'xí e dukún kán.

⁴² Ntáka'an ñā'a san:

—¿Vá ña ntu te ña sá'a é Jesuu, i'xá Josee? Tsí ini o úva ña ni dí'i ña. Dá kaká'an xkú ña tsí e dukún kan vē'xí ña —ka'an ña.

⁴³ Dukuán ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—E xée ō tsí ka'an ntée nto kó ni tā'an nto. ⁴⁴ Xoxó kuví kuntikín i ko tē ña te Uvā ko táxnū ña i, vata ō táxnū ña kó di ne, nantōtó u ña ntuvi te ntí'i ñuxiví sa. ⁴⁵ Tsí vatā ó uve na'a kaka'an ña ká'án naa Xuva ko: “Mii Xuva ko nañé'e ña un ntí'i ntí'i ña'a san”, ka'an ña. Dukuán né, dā xóo ká ña'a, ña é kateku í ña, é kakutú've i é kākā'an Úvā kó ne, kantikín ñá ko di.

⁴⁶ Ntē uun xoxo vata kiní i Uva kō. Mii tsí u é vē'xí u nta'a ña é íni u ña, ⁴⁷ Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsí xoo ñá'a, ña é kuínti'xe i kó ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi.

48 Xu'u é tañú'u é ta'xi ntuvi vā'á san.
 49 Tsí uva ata ika ntō ne, e'xi ña manaa ñuu itsí kán né, dā dúkuan tsi xi'i ña.
 50 Ntá tsi xoo ñá'a, ña é ká'xi i tañú'u é vē'xi e dukún kán ne, ña kúvi ña.
 51 Xu'u kúvi ú tañú'u é kántíto é vē'xi e dukún kán. Xoó ña'a, ña é ká'xi tañú'u sá'á ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi. Táñu'u é tā'xi ú ne, kúñú mií kó kúvi. Ta'xi u kúñú ko é ní'i ña ñuxiví sa ntuvi iña ña —ka'an ña.

52 Kidáa ne, tsixe'e tā'an ña Israeé san, ntáka'an ña:

—¿Ntē ntú koo ta'xi ña sá'a kúñu ñā é ká'xi o, é kuān ó kaka'an ñá sa? —ka'an ña.

53 Kaka'an Jesús ni ña:

—Nuu é ntaā i é kaka'an u ni ntō: Tē ña ká'xi nto kúñú ko, xu'u é vē'xkúvi ú ñatí, tē ña ko'o nto niñí ko dí ne, ña túvi ntuvi vā'á iña nto. 54 Tsí xoo ñá'a, ña é ká'xi kúñú kó, ní'i ña é kō'o niñí ko ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi ne, nantōto ú ña ntuvi tē ntí'i ñuxiví sa. 55 Tsi kúñú kó ne, ita ntí'xe nto kuvi; niñí ko ne, ntute nti'xe nto kúvi. 56 Xoo é ká'xi i kúñú kó, ní'i ña é kō'o niñí ko ne, nuu ña nimá ko ne, nuu ú nima ñá di. 57 Uva kō, ña táxnúu kó, ió ntuvi iña ña. Dukuān né, ió ntuvi iñá ko kuenta iña ña. Xoo é ká'xi i kúñú kó ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña kuenta iñá ko. 58 Kaka'an u kuenta iña tañú'u é vē'xi e dukún kán. Táñu'u sa'á ne, ñá te vāta kaa manaa e é'xi ñata ntō, ña intōo kidaā, tsí dā dúkuan tsi xi'i ña. Ntá tsi xoó ñá'a, ña é ká'xi tañú'u sa'á ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi —ka'an ña.

59 Sá'a kaka'an Jesús dá nañé'e ña ña Israeé san má vi'i mí ntánataká nuu ña ñuú Capernau.

Tū'un e nté koo ni'i ko ntúvi vā'á iña ko ntii dañu ntúvi

60 Dōo titín ña ntántikin ñá ne, dā téku ña sá'a ne, ntáka'an ña:

—Dōo vi'xín o tú'un sa'a. ¿Xoó ntu kutíi i é ki'in diki i? —ka'an ña.

61 Kútuni Jesús tsí ña ni xkúntee iní ña é kaka'an ñá ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Ñá xkúntee iní ntu nto é kaka'an u san? 62 ¿Ntē ntú koo kuvi tē íni nto ko, xu'u é vē'xkúvi ú ñatí, te kúntáa u e dukún kán mí'i e dúkuān tuví u?

63 Tsí Espíritū sán ne, divi ñā é káta'xi ña ntuvi iña ko. Ña kúntito ó te da mii

tsí kúñu kō. Tū'un é kaka'an u ni nto ne, divi é vata kaa espíritū é káta'xi ntuvi vā'á iña nto. 64 Ntá tsi iō ntó ne, ña ntákuinti'xe nto é kaka'an u —ka'an ña.

Tsí iní Jesuu nte dí'na xoo é kúinti'xe i ña ne, xoo é nadíko i ñā di.

65 Kaka'an ña:

—Dukuān é kaka'an u ni nto dí'na tsí xoxó kuvi kúntikin i ko tē ña te Uvá ko tá'xi ña i —ka'an ña.

66 Nté ntúvi tsikán ne, dōo titín ña ntántikin ña, kii nteé xio ña ña. Ñá ní kántikín ka ñá ña. 67 Kidáa né, tsixe'e Jesús ña é uxuvi ñá'a, ña ntántikin ña:

—¿Ncho ki'in ntú nto di? —ka'an ña.

68 Nantíko kōo Simuun Pedru, kaká'an ña:

—Xoó ka ntu é kúntikin nti, tsi tú'un ntō né, divi é káta'xi ntuvi vā'á iñá nti ntii dañu ntúvi. 69 Nti'í ne, é kúinti'xe nti, é íni va'á nti di tsí divi ntō é Cristu nto, ña e dōo va'á nuu Xuva ko.

70 Kaka'an Jesús ni ña:

—¿Vá ñā ntu te ni nakaxnúu ú nto, é uxuvi ñá'a nto? Ntá tsi uun ña'a ntō ne, e ña vá'a kúvi nto —ka'an ña.

71 Kaka'an ñá iña Júda Iscariote, i'xá Simuun. Tsí divi ñā é diko ña Jesús rkontúvi, kuān té kaduku ntée ña uxuvi ñá'a, ña ntini'i ñā san.

7

Ñá ni kúinti'xe ení Jesuú san ña

1 Dā kúvi sá'a ne, ika Jesuu ñuú Galilea. Ñá ni ntōo ká ña kī'in ña ñuú Judeá san, tsí ncho ka'ní ña Israeé san ña. 2 Dóko sá xee ntúvi e ntáde ña Israeé víko é káñú'u ña vi'i xo'o. 3 Dukuān ne, ntáka'an ení Jesuu ni ña:

—Ñá ku kutúvín i'a. Kué'en ñuú Judea vata koo é na kīni ña ntini'i o san núu i é kaden. 4 Tsí te xōo ñá'a ntio ña é kutuví ditó ña ne, ñá tē neé ka vii xu'ú ña. Tē ncho viin nuu i e dōo ka'nu ne, kué'en mí kīni ñá'a san o é da kanñi ñuxivi —ka'an ña.

5 Nté ení ñá ña ni kúinti'xe ña ña.

6 Kidáa ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Váta xēe ura iñá ko, ntá tsi divi ntō ne, kuvi vii nto da neé ka ura nee iña é ntio nto vii nto. 7 Ñá te nee nuu i káinchu'vi ñá'a nto. Ntá tsi xu'ú ne, dōo ntáinchu'vi ñá ko, tsí da xé kaka'an ntáa ú ni ñā nee é kīni kaa ntáde ña. 8 Kue'en ntó víko san. Xu'ú

ne, ñá kǎ'ín u vevii, tsí vata xee úra iña ko —ka'an ña.

⁹ Dā kúvi ka'an ña sá'a ni ñā ne, ítūví ka ña ñuú Galilea.

Dā kue'en Jéssu viko

¹⁰ Ntá tsi dā kue'en éni ña viko sán ne, da rkontúvi kii ña, kue'en ñá di. Ntá tsi ña ni ñe'e ditó ka ña, tsí diin diin sá kue'en ña. ¹¹ Ntánantukū ña Israeé san ña mí kakuvi viko sán ne, ntáka'an ña:

—¿Mí'í ntū tuví ñatī tsíkan? —ka'an ña.

¹² Dōo ntáka'an ñá'a san kuénta iña ña. Iō ñá ne, ntáka'an ña: “Ñatī tsikán ne, dōo va'á ña'a ña.” Iō ñá ne, ntáka'an ña: “Ñá'a ni san. Kūdii kaéni nta'ví ña ña'a”, ka'an ña.

¹³ Ntá tsi xoxó ni ká'an ntée i ñā mé'ñu ñá'a san, tsí u'ví ña ña Israeé.

¹⁴ Dā kúdava viko sán ne, kúkǎ'ví Jéssu íni ukún kan, eni ntu'u ñā nañé'e ñá ña'a san. ¹⁵ Koó dā kúdu'va ña Israeé san, ntáka'an ña:

—¿Nté kuān nte íni ntú ña sá'a? Tsi ntē ña ni naku'á ña —ka'an ña.

¹⁶ Kidáā ne, nantíko kōó Jéssu, kaká'an ña:

—É kanañé'é u ntó ne, ñá te diki mií ko kaki'xi, tsí iña ña táxnuu ko.

¹⁷ Tē xoó ntio i é vii i é ntio Xuva kō ne, kutuni ñá te nta'a Xuva ko vǎ'xi é kanañé'é u san, o te diki mií ko katavá u. ¹⁸ Xoo é katavá i diki mií i é káka'án ne, da ti tsi kanantuku ñā é vā'á iña mií ña. Ntá tsi xoo é kanantuku i é vā'á iña ña táxnuu i ne, kaka'an ña é nuu é ntaā i. Nā tē nee iña é kīni kaa nuu nima ña.

¹⁹ ¿Vá ña ntu te divi ntō e tá'xi Muisee lei? Ntá tsi nté uun ntō ñā ntáde ntaa nto é ūve na'a. ¿Nté kui ntánantukū nuu iní ntu nto nté koo ka'ní nto ko? —ka'an ña.

²⁰ Ntáka'an ñá'a san:

—¿Vá ña vá'a ntu nuu nima o! ¿Xoó ntu ncho ka'ní i o? —ka'an ña.

²¹ Nantíko kōó Jéssu, kaká'an ña ni ñā:

—Uun kudii núu i é idé u ne, un tsi da ntáku'va nto. ²² Muiseé ne, nañé'e ñá nto vatā xkoó ini nto é tē'nté un siin kúnū é íxi nto. (Ntá tsi ña te Muisee ni xtuví ña kuān xkoó ini nto, tsí uva ata ika kō, ña intōo nte kidaa.) Ntō'ó ne, kuān te ntuví iō dá'na, kae'nté nto é íxi í'xa tií san.

²³ Tē kuvi te'nte é íxi í'xa tií san ntuví é iō dá'na vata koo é káda ntaa nto lei Muiseé ne, ¿nté kui ntákudiin ntu nto ní ko e ntavá'a ú ñatī san kanī kúnū ñā ntuví dá iō dá'na? ²⁴ Nā ku ká'an ntée nto ña'a san dá dotō tsí ntáini nto ña, ntá tsi te ká'an ntó iña ña'a san ne, koto vá'a nto nee iña é ntáka'an nto —ka'an ña.

Kaka'an Jéssu mí vǎ'xi ña

²⁵ Iō ña ñuú Jerusaleén san éni ntu'u ñā tsíxe'e ta'an ña:

—¿Vá ña ntu te ñá sá'a é ntánantuku ñā'a san é ka'ní ñá ña? ²⁶ Un kaa ña ntitsi ña, kaka'an ña ni ñá'a san, ntá tsi nté xoxo kaka'an í ni ñā. ¿Tē kuiní ntu ña tsiñu i san é divi ntí'xe ña é Cristu ña? ²⁷ Xo'ō ne, ini ntú ku o mí'í vǎ'xi ña sá'a. Tsi te vǎ'xi Cristu ne, nté uun xoxó ini i mí'í kii ña te vǎ'xi ña —ka'an ña.

²⁸ Kidáā ne, un ntii tsí kéne Jéssu, kaká'an ña mí kanaku'á ña ña'a san ini ukún ña Israeé:

—Te ini ntó ko ne, ini nto mí'í vǎ'xi u. Ntá tsi ña te ni kí'xi u é mií ú ntio ko, tsí ña kaka'an é nuu é ntaā i san táxnūu ña ko. Ntō'ó ne, ntē ñá ini ntó ña. ²⁹ Ntá tsi xu'ú ne, iní u ña, tsi íkan vǎ'xi u mí tuví ña ne, divi ñā e táxnūu ña ko —ka'an ña.

³⁰ Kidáā né, ncho tñn ña ña, ntá tsi nté uun xoxo ni tñn ntá'a i ña, tsí vata xee tá'an ura iña ña. ³¹ Ntá tsi ña te da díi ña kuínti'xe i ña ne, ntáka'an ña:

—Tē xee ñá táxnuu Xuva kō ne, ¿vá kūvi ntu víi ña e díi ka kue'e núu i e dóo ka'nu vatā ó de ña sá'a? —ka'an ña.

Ncho tñn ña fariseu Jéssu

³² Tékú ña fariseu e ntáka'an ñá'a san iña Jéssu. Ña fariseu ni dútu ñá odo núu san ne, tēé tsiñu ña ña mau ukun é tñn ña Jéssu. ³³ Kidáā ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Uun dá'na sá kutúvi u ni ntō dá ntāa ú, kínakutúvi ú ni ña táxnūu ko.

³⁴ Dōó nantuku ntō ko, ntá tsi ña naní'í ntó ko. Ntē ña kuvi xée nto mí kíkutúvi u —ka'an ña.

³⁵ Kidáā né, eni ntu'u ña Israeé san ntátsixe'e ta'an ña:

—¿Mí'í ntu ntēe kíkutúvi ña sá'a é ña kuvi naní'í ko ña? ¿Vá kǎ'ín ntú ña xio ñuú san mí kaintóo xaa tátá ña Israeé? ¿Vá íkan ntu kǎ'ín ña, kinaku'á ña

ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō san? ³⁶ ¿Nee iñá ntu kani tú'un é kaka'an ña: “Nantuku ntō kó, ntá tsi ña naní'i ntó ko, tsi ña kúvi xēe nto mí kutúvi u”? —ka'an ña.

Ntute vā'a é ña katú'u

³⁷ Ntuvi da Inú kava viko ka'nu sán ne, nákuñtísi Jesuu, kaká'an ña:

—Tē xoo é kaitsi i ntúte ne, na kí'xi ña mí tuví u, na kō'o ña. ³⁸ Tsí vatā ó uve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō ne, xoo é kuinti'xe i kó ne, nima ñá kene ntute vā'a é ña katú'u nté un síin —ka'an ña.

³⁹ Kaka'an ñá kuenta iña Espíritū Sántū é kunūu ña nima í xoo é kuinti'xe i ña. Tsí vatā ta'xi Xúva kō Espíritū Sántū san, tsi vata ntāa Jesuu e dukún kán.

Dā kii nteé xio ña'a san

⁴⁰ Ió ña'a san, da téku ña é kaka'an ña ne, ntáka'an ña:

—Ña sá'á ne, ña ka'án naa Xuva ntí'xe ko ña, ña kaka'an tú'un Xuva kō —ka'an ña.

⁴¹ Ió ñá ne, ntáka'an ña:

—Ña sá'á ne, Cristu ña —ka'an ña.

Ntá tsi ió ñá ne, ntáka'an ña:

—¿Vá ñūú Galilea ntú sa kí'xi Cristu? ⁴² ¿Ñā ntu te uve ná'a kaká'an tsí Cristú ne, tatá vi'i Davii ña? Kí'xi ña ñūú Beleen, tsí ikan ñūú Davii —ka'an ña.

⁴³ Dukuān ne, kii nteé xio ña'a san kuéna iña Jesuu. ⁴⁴ Ió ñá ne, ncho kí'in ni'i ñá ña viutun, ntá tsi nté uun ña ña ni kene iní ña tñn ña ña.

Ñá ni kuinti'xe ña tsiñu i san Jesuu

⁴⁵ Nāxee mau ukun mí ntoo duṭu ñá odo nūú nī ña fariseú san ne, tsixe'e ña māu ukún san:

—¿Nté kui ña ni kántēka ntu nto ña? —ka'an ña.

⁴⁶ Máu ūkún san ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—Nté uun ito vata tekú nti xoó kaka'an í vatā ó kaka'an ñá tsikan —ka'an ña.

⁴⁷ Kidáā ne, ntáka'an ñá fariseú san ni nā:

—¿Vá éni nta'ví ntu ña nto dí? ⁴⁸ ¿Vá ntákuinti'xe ntu ña odo nūú iña nto nī ña fariseú san? ⁴⁹ Ntá tsi ña'a, ña e ña iní leí san ne, da mií é nī'i ña é kunteka é kíni kaa ña —ka'an ña.

⁵⁰ Nicodemu, ña é ixkoto ní'ni Jesuu dá kuáā ne, ña fariseu ñá di ne, kaka'an ñá ni tā'an ña:

⁵¹ —¿Vá kaka'an ntu leí san é dotó tsi dá'vi o kuétsi ka'nu ña'a san te vata kiní o nee iña é kade ña, tē nté ó kaka'an ñá dí? —ka'an ña.

⁵² Nantíko koō ñá, ntáka'an ña:

—¿Vá ña Galilea ntú nto dí? Nākua'a ixi nto é ūve na'a é kaka'an Xúva kō, tsí ñūú Galileá san ne, nté uun ña'a é ka'án naa Xuva ko vata túvi ditó ña —ka'an ña.

⁵³ Kidáā né, nādita ña itsi ña xe un xé un ñā, kunú'u ña nú vi'i ñā.

8

Ñadí'í kini kaa

¹ Ntá tsi Jesuú ne, kué'en ñā ti'i i má Tun Ōlivu kan. ² Dā tuví utun sán ne, nee xtúku ña má ūkún kán. Un ntíi ntíi ña'a xee xtúku ña mí tuví ña. Ítūvi tixi ñá ne, dá kanakuā'a ña ña'a san.

³ Mastrú lei ni ñá fariseú san ne, xéé ñā mí tuví Jesuú ne, nteka ña uun ñadí'í, ña é natúvi, ña é nuu ni'i uun ñatíi é ña te divi xii ña. Xntitsi ñá ñadí'í san mé'ñū ña'a sán ne, ⁴ kaka'an ñá ni Jesuu:

—Mastrú, ñadí'í sa'á ne, natúvi ña é kade ña é kini kaa ni ñatíi san. ⁵ Kaka'an lei Muísee tsi kué'e xuu o ña'a, ña kuān ó ntáde san. Divi ntó ni, ¿nté ka'an nto? —ka'an ña.

⁶ Da ti tsi ntáka'an ña é kōto nteé ña ña vata koo é nī'i ña uun nūu í é tsi'í kuétsi ña ña. Ntá tsi Jesuú ne, ítuvi tixi ñá ñu'u kan ne, dá ká'u ña rkinta'a ña nú nte'ú san, é vata tsi tē ña ni tekú ña.

⁷ Kí'in itō tsixe'e ña Jesuú ne, da kidáā ne, nākuiñi ñá, kaka'an ña:

—Xoó ña'a, ña é ña tuvi kuétsi í ne, dí'na ña na kani ntu'u ña nakí'in ñá xuú san —ka'an ña.

⁸ Nákuñtixi xtúku ña ne, dá ká'u xtúku ña nú nte'ú san. ⁹ Dā téku ña'a san sá'a ne, eni ntu'u ñā ntáka ña kui uun kui uun ña. Dí'na tsi ñatā san ntáka ña. Dā kúvi ne, koó da mī sá Jesuu ntíi koó ña ni ñadí'í san. ¹⁰ Kidáā ne, nákuñtísi Jesuu, kátsixe'e ñá ñadí'í san:

—¿Mí'i ntū ntāñi ka ña katsi'i kuétsi o? Nté uun ká xoxó katsi'i kuétsi ká i o —ka'an ña.

11 Ñadĩ'í san ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—Nté uun ká ña, Mastru —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Nté xu'ú ña tsi'i kuétsi ú o. Kuē'én ve ne, ña ku ídēn ka é kīni kaa —ka'an ña.

Jesuú ne, ña e kaxi'í nuu ña ñuxiví a

12 Kidáa ne, kaka'an xtúku Jéssu ni ñá'a san:

—Xu'ú e kúvi ú ñu'u é kaxi'í nuu ñuxiví sa. Xoo é kuntikin í ko ne, ña káka mí nēe, tsí naxi'í nuu ú itsi ntuvi iña ña —ka'an ña.

13 Dukuān ne, ntáka'an ñá fariseu ni ña:

—Xo'ōn né, da ti tsi kaka'an kuénta iña mí o. É káka'án ne, ñá tē neé nuu á'vi —ka'an ña.

14 Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—Kuān te xu'ú kantada ntaa ú kuenta iña mií ko ne, ntá tsi nuu é ntaā i é káka'án u ni ntō. Tsí iní u mí'i vē'xi ú ne, iní u mí'i kī'ín u di. Ntá tsi ña ña ni ntō mí'i vē'xi ú, ntē ñá iní ntō mí'i kī'ín u di. 15 Nto'ó ne, ntáde kú'vē ntó vatā ó ntáde kueni ña ntoo ñuxiví sa, ntá tsi xu'ú ne, nté uun ña'a ña kade kú'vé u nté o de ña.

16 Ntá tsi tē dí kadā kú'vé u ne, vá'a koo kadā kú'vé u di, tsí ña te da mí tsi ú, tsí ntuví u Uvā kó, ña táxnuu ko.

17 Uve na'á lei nto tsí te ūvi ña'a ntada ntaa ña é dadí tsi ntáka'an ñá ne, nuu é ntaā i e ntáka'an ña. 18 Xu'ú ne, kuví ú uun é ntada ntaa u iña ko ne, Uvā kó, ña táxnuu kó ne, ña ña kuví ūvi ña —ka'an ña.

19 Kidáa ne, tsixe'e ñá'a san ña:

—¿Mí'i ntū tuvi úva o? —ka'an ña.

Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Nto'ó ne, ñá iní ntó xoo ñá'a ú ne, ntē ñá iní ntó xoo é Uvā ko. Tē dí iní ntó ko ne, iní ntó Uvā kó di —ka'an ña.

20 Sá'a káka'an Jéssu dá kanakuā'a ña ña'a má ūkún ña Israee, mí ñu'u vá'a etún diu'un iña ukun. Ntá tsi xoxó ni tñn i ña, tsí vata xée úra iña ña.

“Mí kī'ín u ne, ña kúvi kī'ín nto”

21 Kaka'an xtúku Jesuu ni ñá'a san:

—Kī'ín ú ve ne, nantuku ntō ko, ntá tsi ña ña ni ntō ne, kuví ntō kuenta iña kuétsi nto. Tsi mí kī'ín u ne, ña kúvi kī'ín nto —ka'an ña.

22 Ña Israee san ne, ntáka'an ñá ni tñn iña:

—¿Vá ka'ni mií ntú ña kúñu ña é kuān ó kaka'an ña tsi mí kī'ín ña ne, ña kúvi kī'ín o? —ka'an ña.

23 Kaka'an Jéssu ni ña:

—Nto'ó ne, ñuxiví sa ntoo nto. Xu'ú ne, e dukún kan vē'xi u. Nto'ó ne, ña'a ñuxiví sa nto. Ntá tsi xu'ú ne, ñá tē ña ñuxiví sa u. 24 Dukuān é kuan ó ka'án u ni ntō tsí kuví ntō kuenta iña kuétsi nto. Tsí tē ña kuinti'xe nto kó é ña ña, da mií é kúvi ntō kuenta iña kuétsi nto —ka'an ña.

25 Kidáa né, tsixe'e ña ña:

—¿Xoó ña'a ntun ña'ín kuan? —ka'an ña.

Kaka'an Jéssu ni ña:

—Nté dí'na kaka'án u ni ntō. 26 Dōó titín nuu i é ntio koo ka'án u ni ntō: nee ñá'a nto, nte ntáa nto di. Ntá tsi ña táxnuu kó ne, ña ña é káka'án ña é nuu é ntaā i. Tū'un é káka'án u ni ntō i'a ñuxiví sa ne, ña ña e téku ko é káka'án ñá ni ko —ka'an ña.

27 Ntá tsi ña ni ña'e díki ña te kaka'an ñá iña Xuva ko. 28 Dukuān ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Tē náxkaa dukun ntó ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatí ne, da kidáa kutūni nto tsí ña ña ni ntō ña ña. Kutuni ntó tsí ña te neé kade u é díki mií ko. Tsí vatā o nañé'e Úvā kó ko ne, dukuān ó kaka'án u ni ntō di. 29 Tsí ña táxnuu kó ne, nuu mé'ñu nuu dava ña ko. Nté uun ito vata xtuví mií ña ko, tsí nguentúvi kade ú nee iña é ntio ña.

30 Dá ka'an Jéssu sá'a ne, dōó titín ña'a kuinti'xe ña ña.

I'xá Xuva ko ni ña ntáde tsiñu iña kuétsi san

31 Kidáa ne, kaka'an Jéssu ni ñá Israee, ña kuinti'xe i ña:

—Te káda ntaa nto tū'ún kó ne, kuví kuntikin ntó ko. 32 Kiní ntō nee iña é nuu é ntaā i ne, ña ña é nakáka xaa nto —ka'an ña.

33 Ña'a sán ne, ntáka'an ñá ni ña:

—Nti'í ne, tatá vi'i Abraán nti. Nté uun ito vata kada tsiñu nti é kuétsi iña tuku ñá'a. ¿Nté kuān ó kaka'an nto é nakáka xaa nti? —ka'an ña.

34 Kaka'an Jéssu ni ña:

—Nuu é ntaā i é káka'án u ni ntō: Xoo é kade i kuétsi ne, ntáde tsiñu ña iña kuétsi san. 35 Ña kade tsiñu sán ne, da tuví taan ña nú vi'i tó'o ña. Ntá tsi

i'xá san ne, nguentúvi tsi tuví ni uva i. ³⁶ Dukuān né, te xū'u é I'xá Xuva kō ú nakāka xaa ú nto ne, kaka xaa nti'xe nto. ³⁷ Iní u tsí tatá vi'i Abraan nto. Ntá tsi ntánantuku ntō nté koo ka'ní nto ko, tsí ña ntío nto kuinti'xe nto tú'ūn é kākā'án u ni ntō. ³⁸ Xu'ú ne, kākā'án u nee iña é Iní u iña Uvá ko. Dìvi ntō ne, ntáde nto nee iña é Iní nto iña uva ntó dì —ka'an ña.

³⁹ Ntáka'an ñá ni ñā:

—jNti'í ne, Abraan úvā nti! —ka'an ña.

Nantíko kōó Jesuu, kākā'án ñá ni ñā:

—Tē dí nuu é ntāa nti'xe i é i'xá Abraan ntó ne, ntáde nto vatā o dé Abraán san. ⁴⁰ Ntá tsi ntánantukū nuu iní nto nté koo ka'ní nto ko, xu'u é kākā'án u ni ntō é nuu é ntaā i e téku ko é kākā'án Xúva kō. Abraán ne, nté uun ito ña ni íde ña sá'ā. ⁴¹ Ntō'ó ne, ntáde nto vatā o de úva mii ntō —ka'an ña.

Kidáā ne, ntáka'an ñā:

—jNti'í ne, ñá te i'xa nta'ví nti! tsi úun tsi uvā ntí, dìvi ñā é Xuva kō.

⁴² Kākā'án Jésuu ni ñā:

—Tē dí dìvi uva nti'xe nto Xuva kō né, kuinima ntó ko tsí dìvi ntā'a ña vé'xi u é tūví u vevii. Ñá te kuēnta iña mii ko vé'xi u, tsí dìvi ñā táxnuu ña ko. ⁴³ ¿Nté kui ña kúvi ntu kí'in diki nto tú'ūn ko? Tsí da xé ña ntío nto kiní nto é kākā'án u ni ntō. ⁴⁴ Ntō'ó ne, nta'a uva ntō, tó'ō e ña vá'ā san vé'xi nto. Tsí ncho vií nto nee iña é ntío i. Dìvī né, dukuan tsí ó kae'ní ña'a nte ntúvi dí'na. Ñá te Iní ka'an tú'ūn é nuu é ntaā i, tsí nté ña tuví é nuu é ntaā i nuu nima i. Dá kākā'án dóveté ne, nima mii i kākene é kākā'án. Tsi dóo vete ne, kuān ó kanañe'e i'xá i di. ⁴⁵ Ntá tsi xu'ú ne, é nuu é ntaā i kākā'án u ni ntō, ntá tsi ntō'ó ne, ña ntákuinti'xe nto ko é kākā'án u. ⁴⁶ ¿Vá iō ntú nto, uun ña'a ntō, é kúvi nañe'e ntó ko mí kō'xó ntee u? Te kākā'án u é nuu é ntaā i ne, ¿nté kui ña ntákuinti'xe ntu nto ko? ⁴⁷ Xoo é káduku ntée i Xuva kō ne, kaini ña tú'un Xuva kō. Ntá tsi ntō'ó ne, ña ntátekú nto, tsí ña te Xuva ko ntáduku ntée nto —ka'an Jésuu.

É dukuān tuví Cristu di'na dá kaku Abraan

⁴⁸ Kidáā ne, ntáka'an ña Israeé san ni ñā:

—Nuu é ntāa nti'xe i é kākā'án nti tsí ña ñuú Samaria nto, tsí nuu é ña vá'ā sán nima nto —ka'an ña.

⁴⁹ Nantíko kōó Jesuu, kākā'án ñá ni ñā:

—Nté uun é ña vá'ā san ña tuví núu nimá ko. Xu'ú ne, kaiko ñu'ū ú Uvā ko, ntá tsi ntō'ó ne, ña ntío nto kuiko ñu'u ntō ko. ⁵⁰ Ñá te xū'u ntío ko é kada ka'nu ñá'a sán ko, tsí ió xoó ntío i é kuān koo. Dìvi ñā kada kú'vē ña. ⁵¹ Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Xoo é káda ntaā i tú'ūn é kākā'án u ne, ñá kúví ña —ka'an ña.

⁵² Kidáā ne, ntáka'an ñá Israeé ni ñā:

—É Iní nti'xe ntí ve tsí nuu nti'xe é ña vá'ā sán nima nto. Abraán san ni un nti'í ña ka'án naa Xuva kó san ne, xí'i ñā ne, ¿nté kui dìvi nto kākā'án ntó é ña ní'i nti doxi'í san te káda ntaá nti tú'un ntō? ⁵³ ¿Vá díi ka ntu ka'nu ña'a nto é vata kaa uvatā ntí Abraan? Dìvi ñā ne, xí'i ña, ni un nti'í ña ka'án naa Xuva ko. Dìvīn né, ¿neé ntu ña'a kúvin kuan, te kuīni o? —ka'an ña.

⁵⁴ Nantíko kōó Jesuu, kākā'án ñá ni ñā:

—Tē dí xu'u ka'án u tsi dóo ka'nu ña'a ú ne, ñá vādá kadiá'vi tú'ūn ko. Ntá tsi Uvā kó kākā'án ña tsi dóo ka'nu ña'a ú, dìvi tsi ñā é ntáka'an nto é Uva nto ñā di. ⁵⁵ Ntō'ó ne, ñá Iní ntó ña, ntá tsi xu'ú ne, iní u ña. Tē dí ka'án u e ñá Iní u ñá ne, kantaku vete ú vatā ó de nto. Ntá tsi Iní nti'xé u ña ne, kade ntaá u é kākā'án ña. ⁵⁶ Dōo diní uvata nto Abraan tsi dóo ncho kiní ña ntuví é xé u ñuxiví a. Dá Iní ña ne, ñá tē nté kaa diní ña —ka'an Jésuu.

⁵⁷ Kidáā ne, ntáka'an ñá Israeé san ni ñā:

—Nté vata xéen uvi díko u'xi kuia ó ne, ¿é kākā'án sa xkun e Inín Abraan? —ka'an ña.

⁵⁸ Kākā'án Jésuu ni ñā:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō. É dukuān tuví u di'na dá kaku Abraan —ka'an ña.

⁵⁹ Kidáā né, Ido ña Israeé san xuu é kuē'é xuu ña ñā, ntá tsi Jesuú ne, ntii xu'ū ñá ini ukún kán ne, dá kuē'en ña.

9

Dā ntavá'a Jesuu úun ña'a, ña e dúkuan kuāa da káku

¹ Dā ita ntí'xin Jesuú ne, iní ña uun ñatíí, ña e dúkuan kuāa da káku. ² Ña ntini'i ña né, tsixe'e ña ñā:

—¿Nté kui e dúkuan kuāá ña sá'a nté da káku ña? ¿Kuetsí mii ntu ña né, o kuetsi úva ña, o kuetsí dí'i ñā? —ka'an ña.

³ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñā ni ñā:

—Nté uun ña, ña túvi kuetsi ña. Tsi kuaā ña é da ti tsi na kīni ña'a san nee iña é kúvi vií Xuva ko iña ña. ⁴ Vevii é ntuví né, na ntí'i o tsiñu iña ña é táxnūu ko. Tsi nté uun xoxo kuvi kada tsiñu ká i tē kunee. ⁵ Vevii é tuví u ñuxiví a ne, xu'ú e kúvi ú ñu'u é kaxi'í nuu ñuxiví sa.

⁶ Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, eti ña dā ña ñu'u kán ne, de vá'a ña un síin ntó'xō san, dá nakutsi núu ña nuu á ña kuāá san, ⁷ kaka'an ñā ni ñā:

—Kuē'én, kukitín ve mí ñu'u vá'a ntute Silueé san —ka'an ña.

(Tū'ún Silueé san ne, kani tú'un E Táxnūu Ña.)

Kuē'en ña, kúkití ña. Dā ntíko kōó ñā ne, é nāxi'í nuu ña. ⁸ Kidáā ne, ña ntoo etsin nú vi'i ña kán, ñā ini é kuaā ña ne, ntátsixe'e ta'an ñā:

—¿Vá ñā ntu te ña sa'a é xkūtúvi ña, kaikan ñā diu'un ítsi kán? —ka'an ña.

⁹ Iō ñā ne, ntáka'an ña:

—Dívi ntí'xe ñā sa'a —ka'an ña.

Iō ñā dí ne, ntáka'an ña:

—Ña'á ni san, ntá tsi vata te kuan ito ñā —ka'an ña.

Ntá tsi mii ña kakā'an ña:

—Dívi ú xu'u —ka'an ña.

¹⁰ Kidáā ne, tsixe'e ñā'a sán ña:

—¿Nté kui kúvin ntun nákoton ve? —ka'an ña.

¹¹ Nantíko kōó ñā, kaka'an ña:

—Ñatíí, ñā nani Jēsuú ne, de vá'a ña ntó'xō sán, dā xntá'a ña ntuxnūú ko, dá kakā'an ñā nī kó: “Kuē'én, kukitín mí ñu'u ntute Silueé san”, ka'an ña. Ñé'e ntí'xe ú ne, dā kúvi kítí ú ne, ura dú'va tsi i nákotó u —ka'an ña.

¹² Tsixe'e ña ñā kidaā:

—¿Mí'i ntū tuví ñatíí tsikan? —ka'an ña.

—Ñá iní u mí'i tūví ña —ka'an ña.

Dā dóo tsixe'e ña fariseu ñā naxi'í nuu í san

¹³ Kuē'en ní'i ña ña kuāá san, ña náxi'í ntuxnūú i, mí ntoo ña fariseu.

¹⁴ Tsi ntuvi iō dá'na da de vá'a Jesuu ntó'xō é nakutsi núu ña ntuxnūú ña kuāá san. ¹⁵ Kidáā né, tsixe'e ña fariseu ña nté o náxi'í ntuxnūú ña. Kaka'an ñā nī ña fariseu:

—Ntō'xo xntá'a ña ntuxnūú ko. Dā kítí ú ne, nāxi'í nuu ko —ka'an ña.

¹⁶ Kidáā ne, iō ñā fariseu, kaká'an ñā:

—Ñá te nta'a Xuva ko vē'xí ña tsikan, tsi ña kaíko ñu'u ña ntūvi dá iō dá'na —ka'an ña.

Ntá tsi iō ñā ne, kaka'an ña:

—¿Nté ntu koo kuvi vií ñā iō kuetsí i uun nuu i e dóo ka'nu vatā o dé ña tsikan? —ka'an ña.

Ñā te úun tsi ntádē kuení ña.

¹⁷ Tsixe'e xtūku ña ña ntuvá'a san:

—¿Nté o dé kuení o iña ña é nakaan ntuxnūú o san? —ka'an ña.

Kaka'an ñā tsikan:

—Xu'ú kuiní ko ne, ña kaka'án naa Xuva ko —ka'an ña.

¹⁸ Ntá tsi ña Israeé san ne, ña ni kuintí'xe ña tē nuu é ntaā i é kuaā ña, ntá tsi é kainí ña ve, dá ntē kána ña uva ña ni dí'i ñā, ¹⁹ tsixe'e ña ñā:

—¿Vá dívi ntu i'xā ntó ña sá'a? ¿Ntāa ntu ká'an nto e dúkuan kuāa ña nté da káku ña? ¿Nté ntu o kúvi náxi'í nuu ña ve? —ka'an ña.

²⁰ Kidáā ne, kaka'an úva ña ni dí'i ñā:

—Iní ntí tsi i'xá ntí ña ne, dukuan kuāa ña nté da káku ña. ²¹ Ntá tsi ñā iní ntí nte o kúvi náxi'í nuu ña ve. Ntē ñā iní ntí xoo nákaan i ntuxnūú ña. Tsixe'e nto ñā, tsi e dukún kuia ñā ne, kuvi ka'an mí ña ni ntó.

²² Kuan o ka'an úva ña ni dí'i ñā, tsi da xe ú'vī ñā ña Israeé san. Tsi ntánatín ña Israeé san te xōo ñā'a é ká'an ña tsi nuu é ntaā i é Xuva kō táxnūu ña Jesuú ne, natavá ña ña ini ukún kán. ²³ Dukuān é kuan o ka'an úva ña ni dí'i ñā tsi e dukún kuia ñā ne, é kuvi ka'an mí ña.

²⁴ Kána xtūku ña ña náxi'í ntuxnūú i sán ne, ntáka'an ñā ni ñā:

—Kuiko ñu'u nto Xuva kō. Iní ntí tsi ña tsikán ne, iō kuetsí ña —ka'an ña.

²⁵ Nantíko kōo ñatíí san, kaka'an ña:

—Ñá iní u te iō kuetsí ña o ña'a, ntá tsi é iní u ne, kuāá u nte dí'na, ntá tsi vevii ne, é kainí u ve —ka'an ña.

26 Tsix'e xtuku ña ñā:
—¿Neé ntu dé ni'i ña o dā nákaán ña ntuxnūu o? —ka'an ña.

27 Nantíko koō ñā, kaka'an ñā ni ñā:
—É kākā'an ntú ku ú ni ntō. Ntá tsi ntē ña ni ide ntó ko kuenta. ¿Nté kui ntio ntu nto é ka'an xtúku ú ni ntō? ¿Vá ncho kuntikín ntú nto ña dí? —ka'an ña.

28 Kidáā ne, náu'vī ñā ña, ntáka'an ñā ni ñā:

—Xo'ōn né, kuntikín ñā tsīkan. Ntí'í ne, Muisee ntántikín ntí. 29 Iní ntí tsí Xuva kō ká'an ñā ni Muiseé, ntá tsi ñā tsikán ne, ntē ñā iní ntí mí'i vē'xí ña —ka'an ña.

30 Nantíko kōo ñátíí san, kaka'an ñā ni ñā:

—¡Mpá! ¿Nté o ntu e ñā iní nto mí'i vē'xí ña? Tsí divi ñā ne, nakaán ña ntuxnūu ko. 31 Iní ntú ku o tsí Xuva kō ne, ñā káini ñā ñā iō kuetsí i, tsí da tí tsi ña é kanuu iní i ña, nī ña é kade ntaa é ntio ña. 32 Nté uun ito vata tekú ko ña ña é kakuvi nakaan ntuxnūu ña e dúkuan kuāa nté da káku. 33 Tē dí ña te nta'a Xuva ko ni k'í'xi ñā ne, ñā té neé kuvi víi ña —ka'an ña.

34 Nantíko koō ñā, ntáka'an ñā ni ñā:
—Xo'ōn é iō kuetsí o nté da kákun ne, ntio sá ku o é nakuā'an ntí ve —ka'an ña.

Kidáā ne, kíñu'u ña ña ini ukún kán.

Ña é ña ntaíni iña Xuva ko

35 Tékú Jesuu é kiñú'u ña ñatíí san. Dā nání'i ta'an ñā ne, tsix'e ña ñā:

—¿Kākuinti'xe ntu o ña vexkúvi ñatíí? —ka'an ña.

36 Nantíko koō ñā, kaka'an ñā ni Jesuu:

—Ká'an nto nī ko xoo ñā'a, vata koo é kuínti'xe kó ña —ka'an ña.

37 Kaka'an Jesuu ni ña:

—É inín ña. Diví u é kākā'an ní'in vevíi —ka'an Jesuu.

38 Kidáā ne, nákuñchiti ntāa ña nuu Jesuu, kaka'an ña:

—Kakuinti'xe ko é nto'o é Tó'o kō —ka'an ña.

39 Kidáā ne, kaka'an Jesuu:

—Xu'ú ne, vé'xí ú ñuxiví a é kadā kú've u, vata koo é na kīnī ña kuāa san ne, vata koo é ña kiní ka ña é vā'a ntuxnūu i san —ka'an ña.

40 Ió ña fariseu, ña ntáñi étsin ne, tékú ña dá kakā'an ñā sā'a ne, ntáka'an ñā ni ñā:

—Ntí'í ne, ¿vá kuaā ntú ntí dí? —ka'an ña.

41 Kaka'an Jesuu ni ña:

—Tē dí kuāa ntí'xe nto ne, ña túvi kuétsí nto. Ntá tsi ntáka'an nto tsi káini nto. Dukuān né, iō kuetsí nto —ka'an ña.

10

Paxtú san ni lē'ntu ña

1 Kidáā ne, kaka'an Jesuu:

—Nuu é ntaā i é kākā'an u ni ntō: xoo ña'a, ña é dotō tsí kakí'vi ini aku mí ñū'u le'ntú san, tē ña té xi'i kan kukí'vi ña ne, ña du'u ña. 2 Ntá tsi ña é kakí'vi xi'i kán ne, divi ñā é paxtu ntí'xe ña. 3 Ña nteé nta'a i xi'i áku sán ne, nakaán ña tē xee páxtú san. Paxtú san ne, nākana ña ti, kui uun kui uun xti, kána diví ñā ti ne, ntátekú ti tatsin ña. Kidáā ne, kakiñu'u ña ti é k'í'in tí ni ñā. 4 Tē kúvi kíí ntí'i ti ne, dá k'í'in ñā, kodo nuū ñā, kuntikín tí ña, tsí ini tí tatsin ña. 5 Ntá tsi ña ntaíntikín tí tuku ñā'a. Ntaínu ti ña, tsí ña ini tí tatsin ña xoo ñā'a ña —ka'an ña.

6 Sá'a nátee ta'an Jesuu, kaka'an ñā ni ñā, ntá tsi ña ni ñé'e dikí ña nee iñá ncho ka'an tú'ūn sa'a.

Jesuú ne, divi ñā é paxtu va'a ña

7 Kidáā ne, kaka'an xtúku Jesuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'an u ni ntō: Xu'u e kúvi ú xi'i mí kantí'vi á le'ntú san. 8 Da xóo ká ña'a, ña k'í'xi dí'na é xu'ú ne, kúdii ñā du'u ña. Ntá tsi ña ni ide le'ntú san ñā kuenta. 9 Xu'ú ne, xí'í san kúvi u. Xoo é k'í'ví i kuenta iñá ko ne, nakáku ña. Ní'i ñā é vā'a é vata kaa le'ntu, kiti kantí'vi, kiti kantii ne, ntáni'i tí ite va'a é ká'xi ti.

10 'Ña du'ú san ne, da ti tsi kantukū nuu iní ña nté koo kí'i dú'u ña ti, nté koo ka'ní ña ti, vata koo é nantí'í ña ti. Ntá tsi xu'ú ne, vé'xí ú vata koo é nī'i ti ntuví va'a iña ti, é ña te neé kunaá nteé ti nté un siin. 11 Xu'u é paxtu va'a u. Paxtu va'a san ne, uun tsi nte ntúvi iña ña kaxé'e ña kuenta iña lé'ntu ña. 12 Ña kade tsiñu, ña é dā ti tsi kantuá'vi é kade ña ti kuenta, é ña te divi ñā é tó'o ti, tē iní ña tsi vé'xi kiti kue'í sán ne, kuan tsí ó katsu'un mii ña le'ntú

san da kainu ña. Kidáā né, kiti kue'í sán katín ti ti ne, dá katsoo xaa ti ti. ¹³ Ña tsikán ne, dā ti tsi kade ña ti kuenta é kaxi'í á'vi ña; ñá te kuēnta iña ñá te kūnāá ti ne, o ñá'a.

¹⁴⁻¹⁵ 'Xu'u é paxtu va'á u. Vata tsi kaa Uvā ko é ĩni ñá ko ne, iní u ñá di. Kuān ó iní u le'ntú ko ne, iní tí ko di. Uun tsi nté ntūvi iñá ko kué'e ú kuenta iña ti. ¹⁶ Ñu'u ká tuku le'ntú ko é ña te kaduku nté ti xáku sá'a. Ntio é kínakueká u tí di ne, kiní ti tatsín ko di. Kidáā ne, uun sá nakuvé ta'an ti, uun sá paxtu ti ntuví di.

¹⁷ 'Dukuān né, dōo kakuinimá Uvā kó ko, tsi nté ntūvi iñá ko kaxé'e u. Ntá tsi nani'i xtúku kó ntuvi iñá ko. ¹⁸ Nté uun xoxo kúvi nakí'i ntuvi iñá ko. Mii u kué'e ú ne, mii tsí ú naki'í u di. Tsí kuan ó ka'an Úvā kó nī ko é víi u —ka'an ña.

¹⁹ Nāte'nte dáva ña Israeé san da téku ña tú'ūn sa'a. ²⁰ Titín ña ntáka'an ña:

—Nuu é ña vá'ā nima ña. Kūdii kákuluku ña. ¿Nté kui ntáde ntu nto kuenta é káka'an ñá sa? —ka'an ña.

²¹ Ntá tsi ña nguii sán ne, ntáka'an ña:

—Ñá te kuān ó kaka'an ña é nuu é ña vá'ā nima i. ¿Vá kúvi ntu víi é ña vá'ā san nakaan nuu ñá kuāá san? —ka'an ña.

Ñá ni kuinti'xe ña Israeé san Jesuu

²² Ntuvi ví'xín kidaā da nátsu'un ka'nu ña viko é naka'an ña ntūvi da ntáda ña kuenta xúkūn űuú Jerusaleen. ²³ Tuví Jesuu má ukún kán, kaika ña Coridoo Sálamuun. ²⁴ Uun tsi tavi núu ñá Israeé san Jesuu, ntáka'an ñá ni ña:

—¿Amá ntu ka'an ntaan ní nti xoo ñá'an? Tē nuu é ntaā i é divín é táxnuu Xuva kō ne, ka'an ntáan tsín vevii; ñá ku tee xū'un —ka'an ña.

²⁵ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—É káka'an ntú ku ú ni ntō, ntá tsi ña ntákuinti'xe nto ko. Tsí tsiñu é kade ú kuenta iña Uvā ko ne, diví é kantada ntaa iñá ko. ²⁶ Ntá tsi ntó'ó ne, ña ntákuinti'xe nto, tsí ña te divi ntō é le'ntú ko, vatā ó kaka'án u ni ntō.

²⁷ Tsí le'ntú ko ne, ntátekú ti tatsín ko. Iní u tí ne, ntántikin tí ko di. ²⁸ Xu'ú ne, kaxé'e ú ntuvi iña ti ntii dáñu ntūvi.

Nté uun ito ña kunáa ti, tsi nté uun xoxo kúvi nakuido núu i ti nta'a ko. ²⁹ Uvā kó, ña ntáda ti kuenta ntá'a kó ne, dií ka ka'nu ña é da xóo ká ña'a. Nté uun xoxo kúvi nakuido núu i ti nta'a Uvā ko. ³⁰ Uun tsi kúvi ú ni Uvā ko —ka'an ña.

³¹ Kidáā né, ĩdo xtuku ña Israeé san xuu é kué'é xuu ña ña. ³² Jesuú ne, kaka'an ñá ni ña:

—É nañé' é u nto titín nuu i é vā'a e tá'xi Uvā ko é víi u. ¿Neé ntu nuu i é ncho kué'e xuu ntō ko? —ka'an ña.

³³ Nantíko kōo ña Israeé san, ntáka'an ñá ni ña:

—Ñá te kuēnta iña núu i é vā'a e kué'e xū'ntí o, tsí da xé kaka'an tú'ūn e dōo xii kaa iña Xuva ko. Tsí xo'ōn ne, kūdii ñá ñuxiví san kúvin ne, dadii ncho viín vata kaa Xuva kō —ka'an ña.

³⁴ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—¿Ñā ntu te uve ná'a kaka'an leí san iña nto: “Xu'ú ka'án u tsí ntiusi kúvi nto”, ka'an? ³⁵ Tsí ntiusi xntánteē ña é divi nta'a i e xee tú'un Xuva kō ne, ña kúvi kuído ntíta o lei e xtúvi Xuva kō. ³⁶ Te du'va ntū ó kaka'an Xúva kō ne, ¿nté kui ntáka'an ntú nto tsí ña vá'a o kaka'án u tsí xu'u é I'xá Xuva kō u? Tsí xu'ú ne, nté di'na náaxnúu ña ko é kī'xi ú ñuxiví sa. ³⁷ Tē ña te tsiñu iña Uvā ko kadé u ne, na koo mii kuinti'xe nto ko. ³⁸ Ntá tsi kade u. Kuān té ña kuinti'xe ntō kó xu'ú ne, kuinti'xe nto tsiñu é kade ú vata koo é kūtuni ntó, na kuinti'xe nto tsí uun tsi kúvi ú ni Uvā kó, uun tsi kúvi ña nī kó di —ka'an Jesuu.

³⁹ Dukuān né, ntukū nuu iní xtuku ña nté koo tñn ña ña, ntá tsi ña ni kúvi víi ña, tsi ntíi ni'ni ña nta'a ña.

⁴⁰ Kidáā né, ntiko kōo xtúku Jesuu, kué'en ña ũun xo diñi ntute ka'nu é nani Jōrdaan, mí dī'na nakutsi ntúte Juaan ñá'a san. Ikān kanúu ña. ⁴¹ Ñá te nté kaa ña'a xee xtúku ña mí nuu ña ne, ntáka'an ñá ni ña:

—Nté uun nuu i é dōo ka'nu ña ni idé Juaan san, ntá tsi un nti'í é ká'an ñá iña ñá sa'á ne, nuu é ntaā i —ka'an ña.

⁴² Dōo titín ña'a san kuinti'xe ña Jesuu íkān di.

11

Dā xi'i Lázaru

1 Ítuví uun ñatīi, ña nchokuvi, ña nanī Lázaru, ñuú Betania. Ikan ñuú María san ni tā'an ña, ñá nanī Martá di. 2 María, ta'an Lázaru sán ne, ðivi ñā é da'vi ña cho'o vîdín san Jesuú ne, idi ña naítsi ña dí'in ña. 3 Dukuān ne, xé'e ña kuēnta ntá'a Jesuu tsí ta'an ña, ña e dóo vá'a tiin ni'i Jēsuú ne, ētsin ña.

4 Ntá tsi dā téku Jesuu sá'a ne, kaka'an ña:

—Ñá te kuí'i é kuvī ña sá'a. Tsí da ti é na kīnī ña'a san tsi dóo ka'nu Xuva kō, vata koo é na kīnī ña tsi dóo ka'nu I'xá Xuva kō di —ka'an ña.

5 Kuān te dóo kuinima Jesuu Márta ni Mária, ni ta'an ña Lázaru ne, 6 dā téku ña tsi étsin Lázaru sán ne, ítuví ka ña uvi ntúvi mí tuví ña kán. 7 Kidáā ne, kaka'an ñá ni ña ntīni'i ñā:

—Kí'in xtuku o ñuú Judea —ka'an ña.

8 Ntá tsi ña ntīni'i ñā ne, ntáka'an ñá ni ñā:

—Mastru, vātā e ná'a ntu ku ntántukū nuu iní ña Israeé san e kué'e xuu ña ntō ne, ¿vá kí'in xtúku ntu nto ikān? —ka'an ña.

9 Nāntíko kōo Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Vá ña ntu te ntāā é uxuvi ura ió ntuvi ā? Tē xoó kaika i ntuvi ā ne, ñá kánaki'í ña, tsí kaxi'i. 10 Ntá tsi tē xoo é kaika i niñú a ne, kanaki'í ña, tsí kakunáa ntēe ñu'ú san mí kaika ña.

11 Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Lázaru, ña e dóo vá tiin ni'i ō ne, e kídī ñā. Ntá tsi kí'in u ve vata koo é nantōtó u ña —ka'an ña.

12 Kidáā ne, ntáka'an ña ntīni'i ñā:

—Te kākidi ñá ne, é kantuvá'a ña ve —ka'an ña.

13 Ntá tsi Jesuú ne, ncho ka'an ña tsí e xí'i ña, ntá tsi ña ntīni'i ñā ne, ma'ná san xee ña, kuiní ña. 14 Kidáā ne, xé'e Jēsuu kútuni ntaa ña, kaká'an ña:

—E xí'i Lázaru. 15 Dōó diní ko é xoxó u ikān, tsí díi ka vá'ā o xtuku é kuenta iña nto, vata koo é na kuínti'xe nto ve. Ntá tsi kí'in ó ve mí tuví ña —ka'an ña.

16 Kidáā ne, kaka'an Túmaá san, ña e ntántēe I'xa Uví ne, kaka'an ñá ni enī ñá, ña nguii san:

—Kí'in ō vé, na kúví dadii o ni ña ikān —ka'an ña.

Jesuu é kanantoto ña kō, é kata'xi ña ntuvi iña ko

17 Dā xee Jēsuu íkān ne, kūtuni ña tsi e ntúkimi ntuvi Lázaru san. 18 Ñuú Betaniá ne, etsin tsi tuví ñuú Jerusaleén te io te ūni kilumétru tsi é ikā. 19 Ñá te da díi ña Israeé san xee ña nú vi'i Marta ni Mária é kué'é ña doka'an nuú ini kuenta iña ta'an ña. 20 Ura dú'va tsi dā kútuní Marta tsi vé'xi étsin Jesuú ne, kué'en ña, kūkuetú itsi ña ña. Ntá tsi Maríā ne, ítuví mii ña nú vi'i ña kán. 21 Kidáā ne, kaka'an Márta ni Jēsuu:

—Tē dí'i'a tuví nto ne, ñá ni xī'i tá'ān ko. 22 Ntá tsi iní u tsí, kuān te veví kakan nto nta'a Xuva ko da nēé ka nuu í ne, ta'xi ña —ka'an ña.

23 Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ta'an o ne, ntoto xtuku ña —ka'an ña.

24 Kaka'án Marta ni ña:

—Iní u tsí ntoto ña ntuvi te ntí'i ñuxiví sa tē ntóto ntí'i ña xí'i san —ka'an ña.

25 Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Xu'u é kanantōtó u ña'a. Xu'u é kata'xí u ntuvi iña ñá di. Xoo é kuínti'xe i kó ne, kuān té xí'i ne, ntoto xtuku. 26 Xoó ña'a é kántíto ká ña ne, te kuínti'xe ña kó ne, ña kúvi ñá ntii dañu ntūvi. ¿Kakuínti'xe ntu o sá'a? —ka'an ña.

27 Kaka'an ñá ni ñā:

—Kakuínti'xe kó nto, Mastru, tsí ðivi ntō ña é táxnuu Xuva ko, ðivi ntō é I'xá Xuva ko ntō, ña é kí'xi ñuxiví sa —ka'an Márta san.

Dā éku Jesuu nú ñañā Lázaru

28 Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, ntiko kōo ñá kunú'u ña ne, dā kána xū'u ña ta'an ña Maria, kaká'an ña:

—E xéē Mástru ko i'a, kakana ña o —ka'an ña.

29 Ura dú'va tsi dā téku Mariá ne, nákuñtītsi náne'e ña, kue'en ñá, kukoto ña mí tuví Jesuu. 30 Váta xēe ña má ñuú san, tsí ikān tuví dukuan ña mi náni'i ta'an ñá Marta. 31 Ña Israeé, ñá ntoo nú vi'i ña kán, ña ntaxé'e doka'nú inī sán ne, dā iní ña Maria é kantí'i du'va tsi nákuñtītsi ña ne, kī ña, kúntikin ñá ña. Tsí kukuéku ña nú ñañā tā'an ña, kuíni ña. 32 Kidáā ne, dā xee Mária mí tuví Jesuú ne, nákuñchiti

ntāa ña nú dī'in Jesuu, dá kakā'an ña ni ñā:

—Mastrû, tē dí tuví nto i'a ne, ta'an kó ne, ñá ni xī'i ña —ka'an ña.

³³ Dā íni Jesuu tsí kaeku Maria ni ñá Israeé san ne, dōo u'vi kúvi ña. Kunta'xa iní ña. ³⁴ Kaka'an ñá ni ñā:

—¿Mí'i ntu ixkū'xí nto ñā? —ka'an Jéssuu.

Ntáka'an ñá ni ñā:

—Ní'í nto, kíkoto ntódo ō —ka'an ña.

³⁵ Jesuú ne, ēku ña. ³⁶ Kidáā ne, ntáka'an ña Israeé san:

—Koto ntō kuan. ¡Ntē ntu kaa dii ntío ña ña! —ka'an ña.

³⁷ Ntá tsi iō ñá ne, ntáka'an ña:

—Ña sá'á ntu ku é kúvi ídé ña nakáan nuu ñá kuáa san. ¿Nté kui ña ni kuvi vií ntu ña vata koo é ña kuvi Lázaru san? —ka'an ña.

Dā ntótō Lázaru

³⁸ Jesuú ne, dōo u'vi kúvi xtuku ña dā xee ña nú ñañā san. Māvi kúvi ne, xúu kantí'u nuu mí kuíta ntí'xin ña.

³⁹ Kaka'an Jéssuu:

—Naki'i nto xuú san —ka'an ña.

Márta, ta'an ña xī'í san ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Mastru, á tē dōo kaxkonūu ña ve, tsi e ntu kimi ntuvi ña —ka'an ña.

⁴⁰ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Ñā ntu te kaka'án u ni ō tsí te kākuinti'xe o ne, kinin nté kaa dií ka'nu Xuva kō? —ka'an ña.

⁴¹ Kidáā né, nāki'i ña xuú san ne, dā ntáni'i Jesuu núu ña e dukún kán ne, kaka'an ña:

—Ō Úva, ntadiá'vi nto tsi téku nto é kāká'án u. ⁴² É íni u tsí nguentúvi kaini nto nee é kāká'án u ni ntō. Ntá tsi kaka'án u é na tēkú ña ntāñi í'a vata koo é na kuínti'xe ña tsi nuu é ntaā i é divi ntō táxnūu nto ko —ka'an ña.

⁴³ Dā kúvi ká'an Jéssuu sá'a ne, nñ kué'en ini ña kána ña:

—¡Ntiin dikan, Lázaru! —ka'an ña.

⁴⁴ Ntūi nti'xe ña ntixí san ikān. Kat-inuu nta'a ña ni dī'in ña doó san ne, katavi núu nuu ña uun doo dúkun. Kaka'an Jéssuu ni ñá'a san:

—Nantuté nto ña, na nākaka ña —ka'an ña.

Ntánantukū nuu iní ña'a san nté koo ka'ní ña Jesuu

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Kidáā ne, kuinti'xe titín ña Israeé san, ña é ntēka Mariá, dā íni ña nuu i é idé Jesuu. ⁴⁶ Ntá tsi iō ñá ne, kué'en ña kūka'an véte ña nī ña fariseú san nté ō dé Jesuu. ⁴⁷ Kidáā ne, nātaká nuu dutu ñá odo nūú nī ña fariseú san, da ntáka'an ña:

—¿Neé ntu vii o ve? Tsi dōo kué'e núu i e dōo na'nu é kāde ña sá'a. ⁴⁸ Tē xtúvi ō ñá ne, un ntíí ntíí ña'a san kuinti'xe ña ña. Kidáā né, ki'xi ña odo nūú ñuú Romá ne, nakatsin ntí'i ña xúkun ko ni ñuú kō di —ka'an ña.

⁴⁹ Uun ña'a, ñá nani Caífaa, dutu ñá odo nūu kuia tsikán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Nto'ó ne, ñá tē neé ini nto. ⁵⁰ ¿Ñā ntu te dií ka vá'a o, kuiní nto, te uun ña'a tsi kúvi kuenta iña ko é un ntí'i ō vata koo é ña kunáa ñuú kō? —ka'an ña.

⁵¹ Ntá tsi ña te díki tsi mii ñā é kāká'an ña sá'a, tsí da xé dutu ñá ódo nūu kuia tsíkan ne, Xuva kō xe'é ña é ká'an ñá tsi Jesuú san ne, kuví ña kuenta iña ñuú ña. ⁵² Ñá te da mii tsi ñuú ñá di, tsí vata koo é nātaká nuu ntíí ntíí i'xá Xuva ko dā mí'i ka mí ntántoo ña. ⁵³ Nté ntūvi tsikán ne, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña Jesuu.

⁵⁴ Dukuān é Jesuú ne, ña ni íka ditó ka ña mé'ñū ña Israeé san, tsi kií ña ñuú Judeá san, kué'en ña dīñi i ñuú itsí san ne, dā xee ñá ñuú é nani Ēfraín ne, ikān intóo ña ni ña ntini'i ñā.

⁵⁵ Dóko sá xee víko dá naka'an ñā da nátava Xuva kō ña Israeé ñuú Egító ne, ñá te da dīi ñá ñu'u rantsú san ne, kúntāa ña ñuú Jerusaleen dí'na dá xee víko san vatā xkoó ini ña é ntántoo ña kúñu ña. ⁵⁶ Dōo nántuku ña Jéssuu ne, ntatín ña ni tā'an ña da nñ ntāñi ñá ini ukún kán:

—¿Vá ña ntu ki'xi ña vikó sa'á, te kuiní nto? —ka'an ña.

⁵⁷ Tsi é kāká'an tó'ō dutú san nī ña fariseú san ne, tē xoo iní i mí tuví Jesuú ne, na ká'an ñá vata koo é kúvi tñ ña ña.

12

Uun ñadī'i, ña da'vi cho'o vîdin dī'in Jesuu

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Īñu ntūvi di'na dá kūvi vikó san ne, xée Jēsuu ñuú Betania. Ikān tuví Lázaru, ña nantōto ña dá xi'i ña. ² Dēv'a ña é kā'xi dadii ña ni Jēsuu kuénta kuáa. Martá ne, tsū'un ko'o ña. Lázaru ne, tuví dadii ña nī ña ntoo nú mesá san. ³ Kidáā ne, ki'i María dāva lítru cho'o vîdin e dí miī nardu kúvi. Ná te nté kaa nuu á'vi. Dá'vi ña dī'ñ Jesuú ne, dā naítsi ña idi ña. Īka díko cho'o vîdín san kan̄ má vi'i ña kán. ⁴ Ntá tsi ntee tá'an uun ña'a ña ntini'i ñā, ñā nanī Júda Iscāriote, i'xá Simuun, dāvi ñā é rkontūvi diko ña Jesuú ne, kaka'an ña:

⁵ —¿Nté kui ña ni nadíko ntu ña cho'o vîdín sa uní sientú ne, dá kuē'é ña diu'un i iña ñā ntā'ví san? —ka'an ña.

⁶ Ntá tsi Júdā sán ne, ñā te ni kā'an ña sá'ā é kantuntā'ví ini ña ña ntā'ví san. Kaka'an ña sá'a, tsí kúdi ñā du'u ña. Divi ñā nteé nta'a ña itín diu'ún san ne, kaido miī ña é ñu'u ini i. ⁷ Jesuú ne, kaka'an ña:

—Koo mii nto ñā. Tsí e dúkuan káxnuu vá'a ña cho'o vîdín san iñá ko te íntú'xi u. ⁸ Tsí ña nta'ví san ne, nguentúvi tsi kuntoo ña ni ntō, ntá tsi xu'ú ne, ñā te nguentúvi é kinī ntó ko —ka'an ña.

Ncho ka'ní ña Lázaru

⁹ Ná te da dīi ñā Israeé san ne, kūtuni ña é tuví Jesuu ñuú Betaniá ne, xée ñā mí tuví ña, ne, ñā te da mii tsí é kinī ñā Jesuú san, tsí da ti tsí é kinī ña Lázaru, ña é nantōto Jēsuu. ¹⁰ Ntá tsi tó'o dutú san ne, ntukū nuu ini ña nté koo ka'ní ña Lázaru san. ¹¹ Tsí da xé divi kuetsí ña é ña te da díi ña Israeé san ntaúve xío ña tsi ntákuinti'xe ña Jesuu.

Dā kuk'vi Jesuu ñuú Jerusaleen (Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Ná te da dīi ñā'a kué'en ña ñuú Jerusaleen é kūvi viko dá natāvá Xuva kō ña Israeé san ñuú Egítō. Utén san ne, kutuni ña é vē'xi etsin Jesuu ñuú Jerusaleen. ¹³ Kidáā né, kātsin ña nta'a tun ñuú san ne, dā kíi ña, kué'en ña, kukuétú itsi ña ña. Un tsi ntákachu'u ña, ntáka'an ña:

—¡Ntadiá'vi Xuva kō! ¡Nté kui dóo va'á ña é vē'xi kuenta iña Xuva ko, ña é kūvi Rei iña ñā Israeé! —ka'an ña.

¹⁴ Dā nání'i Jesuu uun a búru ne, íntékú ña ti, vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

¹⁵ Ná ku u'vī o, ñúu Siuun.

Un kaa Rei o, vé'xi ña, ntekú ña uun a búru, ka'an.

¹⁶ Ná ni ñē'e diki ñā ntini'i ñā san nuu i sá'a kidaā. Ntá tsi dā kuntáa Jesuu e dukún kán ne, nánū'u ñā iní ña tsí kuān o úve na'a kaka'an iña ña é kuān koo vii ña'a san ni ña.

¹⁷ Ñā é ntoo ni'i ñā da nantoto ña Lázaru e kána ña ña ntē nú ñāña ña kán ne, ntáka'an ñā neé ini ña. ¹⁸ Dukuān ne, ñā te da dīi da díi ñā'a kue'en ña é kūkuétú itsi ña ña, tsí da xé kutuni ña e dóo ka'nu nuu i idé ña. ¹⁹ Kidáā ne, ntáka'an ñā fariseú san ni tā'an ña:

—Íni nto ve, tsí ña te neé kuvi vii nto. ¡Tsí un ntíi ntíi ña'a san ntaíntikin ñā ña! —ka'an ña.

Ña griegu ntánantuku ña Jēsuu

²⁰ Ntádaka núu ña griegú san mé'ñū ña xee ñuú Jerusaleen é kada ka'nu ña Xuva kō viko san. ²¹ Ña sá'á ne, xée etsin ña mí ntisi Felipe, ña vé'xi ñuú Betsaida é kadūku ntée ñuú Galileá ne, ntáka'an ñā ni ñā:

—Ntio ntí kiní nti Jesuu —ka'an ña.

²² Felipé ne, kué'en ña kúkoto ñā Andree. Kidáā ne, ntuvi ñā kūka'an ñā ni Jēsuu. ²³ Jesuú ne, kaka'an ñā ni ñā:

—E xée etsin ura é nāxi'í nuu ka'nu ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatī. ²⁴ Nuú é ntaā i é kākā'an u ni ntō tsí tē ña kuví nuni tatá san tē ko'xó nuu ñu'u kán né, kuan tsí kaa tuvi. Ntá tsi te kúvi ne, ñā te da dīi nuni katá'xi. ²⁵ Xoo e dóo kakuinima i ntuvi iña i ne, kunaá ña. Ntá tsi xoo é ña ntío i ntuvi iña i iña ñuxiví sa ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi. ²⁶ Xoó ña'a é ntio ña kada tsiñu ña iñá ko ne, na kuntikin ñā ko. Mí'i tūví u ne, é ikan kutúvi ña kade tsiñu iña kó nī ko. Xoo é kade tsiñu iña kó ne, kada ka'nu Uvā kó ña dí.

Kaka'an Jēsuu tsí kuví ña

²⁷ ¡Dóo kakunta'xa ini ko ve! ¿Nee iñá ntu ka'án u? ¿Kā'an ntú u na nakākú Uvā kó ko nuu i sá'a? ¿Neé ntu ka'án u? Tsi é divi tsiñu vé'xi u é ntō'o

ko sá'a. ²⁸ Ūva, naxi'í nuu ka'nu ntō ve —ka'an Jésuu san.

Kidāā né, kīi díto tatsín, nte e dukún kan kākā'an:

—É nāxi'í nuu ú ne, ntá tsi nāxi'í nuu xtuku u —ka'an tatsín san.

²⁹ Dā téku ña ntāñi étsin sán tatsín san ne, kakatsin, kuini ña. Iō ñá ne, ntáka'an ñá tsi ánje kākā'an ñá ni ñá.

³⁰ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Ñá te kuēnta iñá ko tatsin sá'a, tsí divi kuēnta iña nto. ³¹ E xée ntūvi é kadā kú've Xuva ko iña ñuxiví sa ve. Vi'i a vé ne, nantī ña ña é kadē kú've ñuxiví sa. ³² Xu'ú ne, te kūntā dukún u ñu'u sá ve ne, vii ú vata koo é na kuntikin un ntíi ntí ña'a sán ko —ka'an ña.

³³ Sá'a kakā'an ña vata koo é kūtuni ñá'a san nté koo kuví ña. ³⁴ Dukuān ne, nantíko kōó ña'a san, ntáka'an ñá ni ñá:

—Tékú ntí tsí uve na'a kaká'an leí san tsí ña táxnuu Xuva kō sán ne, ntíi dañu ntuvi kutuví ña. ¿Nté kuan ntū ó kaka'an é ña vexkúvi ñatí ne, ntaa ña e dukún kán? ¿Xoó ña'a ntí'xe ntu é vexkúvi ñatí kuan? —ka'an ña.

³⁵ Kidāā ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Dutsí sá ntuví xi'í nuu ñu'u mí ntoo nto. Kaka ká nto vi'i a iō ñu'ú san iña nto vata koo é ña kuaá nto itsi nto. Tsí ña kaika mí nēe ne, ntē ñá ini ña mí kí'in ña. ³⁶ Na kuinti'xe nto ñu'ú san vi'i a iō ka vata koo e xi'í nuu kuntōo nto —ka'an ña.

Dā kúvi ka'an Jésuu sá'a ne, kué'en ña kúkutúvi xu'u ña mí ñá naní'i ñá'a san ña.

¿Nté o ntu é ña ni kuinti'xe ña Israeé san Jesuu?

³⁷ Kuān te ña te da díi núu i e dóo ka'nu idé ña nuu ñá'a san ne, ñá ni kuinti'xe ña ña. ³⁸ Kuān o ntúntaa vatā ó kaka'an tú'un Isāia, ñá ka'án naa Xuva ko, dá kakā'an ña:

¿Xoó ntu kuinti'xe i tú'un é kākā'án o? ¿Xoó ntu é nañé'e Xuva kō nuu i e dóo ka'nu é kākuví kade ña?

ka'an ña. ³⁹ Dukuān ne, ña ni kúvi kuinti'xe ña, vatā ó kaka'an xtúku Isaiá san:

⁴⁰ Tsí Xuva kō ne, nanée ñá nuu ña.

Dé ka'xi ña díki ñá dí vata koo é ña kuví kiní ña, ntē ña kuví kí'in díki ñá, vata koo é ña kuví kuntikin ñá ko ne,

ñá ntavá'a ú ña dí.

⁴¹ Sá'a kākā'an Isaiá san, tsí nte dí'na ini ña nté koo naxi'í nuu ka'nu Jesuu ne, kaka'an ñá kuenta iña ña.

⁴² Ntá tsi titín ña odo nūú san ne, kuinti'xe ña ña. Ntá tsi ña ni ká'án ditó ña mé'ñū ña'a san, tsí da xé ū'ví ña ña fariseú san tē da natava ña ña má vi'í mí ntánataká nuu ña Israeé. ⁴³ Tsí díi ka ntio ña é vā'á koo ka'an ñá'a san iña ñá, naa i é vā'á koo ka'an Xúva ko iña ña.

Tú'un Jesuu é kada kú've iña ñá'a san

⁴⁴ Un ntii tsí kéne Jesuu, kaká'an ña:

—Xoo é kākuví'xe i kó ne, ñá te da mii tsí ú kākuví'xe ña, tsí kākuví'xe ña Uvā kó, ña e táxnūu ko.

⁴⁵ Xoo é kainí i kó ne, kainí ña ña e táxnūu kó dí. ⁴⁶ Xu'ú e kúvi ú ñu'u é vē'xí u, vexnaxi'í nuu u ñuxiví sa vata koo é da xōó ka ña'a, ña é kuinti'xe i kó ne, ña káka ña mí nēe san. ⁴⁷ Tē xoó kateku i tú'un ko, ntá tsi ña káde ntaa ña, ñá te xū'ú kadā kú've u iña ña. Tsí ñá te vē'xí u ñuxiví sa vata koo é kadā kú've u iña ñá'a san, tsí vē'xí ú vata koo é na nākáku ña. ⁴⁸ Xoo é ña ntio i ko, é ña káde kuenta tú'un kó ne, ió xoo é kadā kú've í iña ñá tē xee ntúvi é ntí'i. Kidāā ne, ni'i ña é nto'o ña kuenta iña tú'un ko, tsí ña ni kuinti'xe ña é kākā'án u. ⁴⁹ Tsí ña te díki tsi mii ko kakene tú'un é kākā'án u san. Tsí Uvā kó, ña táxnūu kó ne, divi ña kākā'an ña nté koo ka'án u, nté koo nakuā'a ú ña'a san. ⁵⁰ Iní u tsi tú'un Uvā kó ne, divi é ta'xi ntuvi vā'á iña nto ntii dañu ntūvi. Xu'ú ne, da nēe ka tú'un é kākā'án u ne, kaka'án u vatā ó ntio Uvā ko —ka'an Jésuu.

13

Dā nácate Jesuu dí'in ña ntini'i ñá

¹ Dā xee étsin viko da táva Xuva kō ña Israeé ñuú Egíto ne, ntoo Jesuu ni ña ntini'i ñá, ntaé'xi dadí ña kuenta kuáa. Iní Jésuu tsí e xee ūra i é ntāka ña ñuxiví sa é kí'in ña, kínakútúvi dadí ña ni Xuva kō. Ní kué'en tsí ntuvi kuínima ñá ña'a ña, ña ntoo ñuxiví a. Nté uun ntūvi ñá ni xtuví mii ñá é kuinima ñá ña.

² Ntá tsi Júda Iscāriote, i'xá Simuún ne, é tsí'i tó'o e ña vā'á san díki ña é díko ña Jésuu. ³ Jesuu ne, é ini ña tsí

nta'a Xuva ko vē'xi ña ne, é ini ña tsí ntaa xtuku ña nta'a Xuva kō di. E ini ña tsí e xnūu nta'a Xuva ko ña un ntí'i nūu i. ⁴ Kidāā ne, nākuntísi ña é tuví ña nú mēsa kán ne, dā nātavā ñá du'nu ña, dā kí'i ña doó ne, xntee ñá í'xi ña. ⁵ Kidāā né, xnūu ña ntute ini titi'í ne, éni ntu'u ña nákate ña dí'in ña ntini'i ña, da naitsi ñá doo é ntee í'xi ña.

⁶ Dā xee ña mí tuví Simuun Pedrú ne, kaka'án Pedrú san ni ñā:

—¿Vá divi ntu nto nákate nto dí'in ko? —ka'an ña.

⁷ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Veví ne, váta kí'in diki o nee iña é kade u. Ntá tsi kí'in diki o rkontúvi —ka'an ña.

⁸ Pedrú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¡Nté uun ito ña da vá'a ko é nakate nto dí'in ko! —ka'an ña.

Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Tē ña nakáte ú dí'in o ne, ñá kadūkun ntéen ko —ka'an ña.

⁹ Kaka'an xtúku Simuún Pedru ni ñā:

—¡Dukuān ne, ñá te da mii tsi dí'in ko nakate nto ni; tsí nta'a kó ni dí'í ko di! —ka'an ña.

¹⁰ Jesuu ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Xoo é ítsi i ne, ñá ntío é ntuntoo ká xtuku kanī kúñu i, tsí da mii tsi dí'in i kantio é ntōo. Tsi é ntúntoo kanī kúñu ñā. Kuan ntúntoo nto dí, kuān té ña te un ntí'i ntō —ka'an ña.

¹¹ Tsí ini ña xoo é diko i ñā. Dukuān é kaka'an ña tsí ña te un ntí'i ñā e ntúntoo ña.

¹² Dā kúvī nákate ña dí'in ña ntini'i ña ne, nākunūu xtuku ña du'nu ña. Dā nakutúvi ña nú mesa kán ne, dá kaká'an ñá ni ñā:

—¿Kañe'e diki ntú nto nee iña idé u ni ntō? ¹³ Ntáka'an nto tsí mastru ntó ko, tō'ó nto kó ne, vá'ā ó vatā o ntáka'an nto, tsí divi ntí'xe u. ¹⁴ Te xū'u é mastru ntó nī tó'o ntō ne, nakate ú dí'in ntō né, kuan tsí koo víi nto, nakate nto dí'in tā'an nto di. ¹⁵ Tsí xu'u dí'na ú nañe'e ú nto nté koo víi nto ne, kuan tsí koo víi nto vatā o dé u ni ntō. ¹⁶ Nuú é ntaā i é kāká'án u ni ntō tsí ña te díi ka ka'nu ña kade tsiñu san e tó'o ñā. Ntē ña te díi ka ka'nu ña táxnūu tó'o i san é ña e táxnūu ña. ¹⁷ Te kañe'e diki nto sá'a ne, kada ntaa ntō ne, dōo diní koo kuntōo nto.

¹⁸ Nā te kuēnta iña nto un ntí'i ntō é kāká'án u sá'a. Iní u xoo é nakaxnúu u. Ntá tsi kuntaa vatā o úve na'a kaká'an tú'un Xuva kō tsi divi ña é kae'xi dadí nī kó ne, divi ña ntāa ña atá ko. ¹⁹ Sá'a kāká'án u ni ntō di'na da kúvi, vata koo te kúntaá ne, kuinti'xe nto é divi ntí'xé u. ²⁰ Nuú é ntaā i é kāká'án u ni ntō tsí xoo é kaiko ñú'u i ña táxnūu ú ne, kaiko ñú'u ña kó di; xoo é kaiko ñú'u i kó ne, kaiko ñú'u ña ña táxnūu kó di —ka'an ña.

Kaka'an Jesuu tsí dikō Júdā sán ña
(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21;
Lc. 22:21-23)

²¹ Dā kúvi ka'an Jesuu sá'a ne, dōo kunta'xa iní ña ne, kaka'an ña:

—Nuú é ntaā i é kāká'án u ni ntō: Tsí uun ña'a nto ne, diko ntō ko —ka'an ña.

²² Ito ña ntini'i Jēsuú san ta'an ña, xe un xé un ñā, tsi ñá ini ña xoo iña i é kāká'án ña. ²³ Uun ña'a ñā e dōo kuin-ima Jēsuú ne, tuví ña diñi ña, kae'xi ña. ²⁴ Ide Simuún Pedrú san nta'a ña nī ña tuví diñi Jesuu é tsixe'e ña ñā xoó kuenta iña í é kāká'án ña. ²⁵ Kidāā ne, diin diin tsi katsixe'e ña Jēsuu:

—Mastru, ¿xoó ntu é kuān ó kaka'an ntó san? —ka'an ña.

²⁶ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Divi ñā é kué'é u tañú'u é xnūu nto'o ú san —ka'an ña.

Kidāā né, xnūu nto'o ña uun ta'vī tañú'u sán ne, xé'e ñā Júdā, i'xá Simuun Scarioté san. ²⁷ Dā é'xi Júdā san tañú'u sán ne, ura tsí i kukí'vi tó'o e ña vá'ā sán nima ña. Kidāā ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kantí'i dú'va tsi viin nee iña é ncho viin —ka'an ña.

²⁸ Ntá tsi nté uun ña ntoo ntaé'xi nú mesá san ña ni kutúni ña nté kui kuān ó kaka'an ñá ni ña sá'a. ²⁹ Tsi Júdā sán ne, díki i ña, ña nteé nta'a i diú'un san. Iō ñá kuiní ña ne, kaka'an Jēsuu ni ñá té kíkuiñ ña é kantio ña iña vikó san, o te kué'é ña diu'un ña ntá'ví san.

³⁰ Ura tsí i da kúvi é'xi Júdā tañú'u sán ne, kī ña kue'en ña é niñu.

Tū'ún xee e xtúvi Jesuu

³¹ Dā kí Júdā san kué'en ñá ne, kaka'an Jēsuu:

—Veví ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatí ne, kaxi'í nuú ka'nu u. Dukuān ne,

kaxi'í nuu ka'nu Xuva kō dí kuenta iñá ko. ³² Te kaxi'í nuu ka'nu Xuva ko kuénta iñá ko ne, kanaxi'í nuu ka'nu ña kó vatā ó kaxi'í nuu ka'nu mii ña ne, ura tsí i kuan kōo vií ña. ³³ I'xá mii kó, ña ná'ā ká kutuví dadii ú ni ntō. Nantuku ntō ko, ntá tsi, vatā ó kaka'án u nī ña Israeé san ne, kuan kōo ka'án u ni ntō di tsí ña kuvi kí'in ntō mí kí'in u. ³⁴ Xtuví ni'í u nto tú'ün xeé san: é na kuinima ntó ta'an nto, xe un xé un ntō. Vata tsí ó kakuinimá ko nto ne, kuan tsi koo na kuinima ntó ta'an nto dí, ³⁵ vata koo tē ini ña'a san tsi ntákuinima ntó ta'an nto ne, kutuni ña tsi ntántikin ntó ko —ka'an ña.

Dá kakā'an Jesúsú tsí ka'án Pedru e ñá ini ñá ña
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Kaka'an Símuun Pedru ni ña:
—¿Mí'i ntu kí'in nto, Tó'ō? —ka'an ña.

Nantíko kōo Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—Mí kí'in u ne, ña kúvi kí'in ní ko vevii, ntá tsi da nté rkontúví ne, nakuntíkin ko —ka'an ña.

³⁷ Pedrú ne, kaka'an ñá ni ña:

—Tō'ó, ¿nté kui ña kuvi ntu kuntikín u nto vevii? ¿Kuán te kué'e ú ntuvi iñá ko kuenta iñá nto! —ka'an ña.

³⁸ Nantíko kōo xtúku Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—¿Vá nuu é ntāa ntí'xe ntu i é kué'en ntuvi iñá o kuénta iñá ko? Tsí nuu é ntaā i é kaka'án u ni ó tsí di'na dá kāna lí'xī sán ne, úni ito ka'an tsi ñá inín ko xoo ñá'a u —ka'an ña—.

14

Jesúu ne, divi ña é kúvi ña itsi é kí'in o nta'a Xuva kō

¹ 'Ñá ku dē kuení nto. Kuntee iní ntó Xuva kō né, kuntee iní ntó ko di.

² Má vi'i Uvā kó ne, dōó io mí kuntoo ó. Tē dí ña kuán ó ne, ñá ni ká'án u ni ntō. Kí'in ú, kixtúvi tu've u mí kuntōo nto.

³ Te kué'én u é xtúvi tu've u mí kuntōo nto ne, kí'xi xtuku ú, kixnakueká u nto, vata koo é kuntoo dadii nto nī ko mí kutuví u. ⁴ Ini ntó itsi san é xēe nte mí kí'in u —ka'an Jesúsú.

⁵ Kaka'an Túmaá san ni ña:

—Mastru, ñá iní nti mí'i kí'in nto. ¿Ntē ntú koo naní'i nti itsi i san? —ka'an ña.

⁶ Ne, kaka'an Jesúsú ni ña:

—Xu'u e kúvi u ítsi nto; kaka'án u é nuu é ntaā i né, tā'xi ú ntuvi iñá nto. Xoxó kuvi xee i ntá'a Uvā kó tē ña te kuénta iñá ko. ⁷ Tē dí ini ntí'xe nto kó ne, ini ntó Uvā kó di. Nte vevii ne, é ini ntó xoo ñá'a ña, tsi é dukuan iní nto ña di —ka'an Jesúsú.

⁸ Kaka'an Félipé san ni ña:

—Nañe'e ntó nti Uva ntō ni. Kuan tsí kaa é ntio nti —ka'an ña.

⁹ Kaka'an Jesúsú ni ña:

—¿Ntē ó ntu, Felipe? 'Ñá te dā vévii ntoo dadii ú ni ntō né, ¿ntē vata kinín ko? Xoo e ini i kó ne, é ini ñá Uvā kó di. ¿Ntē kuán ó kaikan ntun é nañe' é u o Uvā ko? ¹⁰ ¿Vá ña ntu te kákuinti'xe o tsi úun tsí kúvi ú ni Uvā ko, tsi úun tsí kúvi Uvā kó nī kó di? Tsi tú'ün san é kaka'án u ni ntō ne, ña te díki tsi mii ko katavá u, tsí Uvā kó e nuu mé'ñu nuu dava ña kó ne, mii ña kade ña nuu i e dóo va'á san. ¹¹ Na kuinti'xe nto ko é kaka'án u tsi úun tsí kúvi ú ni Uvā kó ne, uun tsi ña nī kó di. Tē ña ntákuinti'xe nto é kaka'án u ne, kuán te nuu i é kadé u san na kuinti'xe nto. ¹² Nuú é ntaā i é kaka'án u ni ntō tsí te xōo ñá'a é kuinti'xe ña kó ne, vií ña nuu i é kadé u di. Ó díi ka ka'nu ká nuu i vií ña, tsí ntaa u mí tuvi Uvā ko. ¹³ Da nēé ka nuu i é kakan ntó nta'a kó ne, vií ú vata koo é xí'í nuu ka'nu Uvā kó kuenta iñá ko, xu'u é I'xá ña. ¹⁴ Da nēé ka nti'í nūu i é kakan ntó nta'a kó ne, ta'xi u nto.

Kaka'an Jesúsú tsí taxnúu ña Espiritū Sántū san

¹⁵ 'Tē ntákuinima ntí'xe ntō kó ne, kada ntaa nto tú'ün é xtúví u. ¹⁶ Kákān ú nta'a Uvā kó, na taxnúu ña uun ña'a, ña é xntii ntō né, kunuu mé'ñu kunuu dava ña nto ntii dañu ntúvi. ¹⁷ Espiritu sá'a ne, divi ña é tā'xi ña é kūtuni nto nee iñá é nuu é ntaā i. Ña kúvi kuinti'xe ña ñuxiví sa ña, tsí ña kuvi kiní ña ña, ntē ñá ini ñá xoo ñá'a ña. Ntá tsi divi ntō ne, ini ntó ña, tsí nuu ña nima ntó ne, nuu mé'ñu ña ntō.

¹⁸ 'Ñá te tsoo mii kué'én u nto, tsí kí'xi xtuku ú mí ntoo nto. ¹⁹ 'Ñá ná'ā ká kukuii dā ña kiní ka ña ñuxiví san ko. Ntá tsi divi ntō ne, kiní nto ko. Tsi ni'í nto ntúvi iñá nto vatā ó ió ntuvi iñá ko di. ²⁰ Ntúvi tsikán ne, kutuni nto tsí uun tsi kúvi ú ni Uvā kó ne,

uun tsi kúvi nto nī kó ne, kuan divi ú ni ntō di. ²¹ Xoo é kaeni tutun i tú'ün é xtúví u ne, kade ntaa ña ne, divi ña é kakuinima ntí'xe ña ko. Xoo é kakuinima í ko ne, kuinima Úvā kó ña di. Xu'ú ne, kuinimá ko ña di ne, ntii díto u é kīni ñá ko —ka'an Jesús.

²² Júdā, ña uun san, ña é ña te Iscar-ioté ne, kaka'an ñá ni Jēsuu:

—Mastru, ¿nté kui ntii díto nto nuú nti ne, ntá tsi nuu ñá ñuxiví san ne, ña ntii díto nto? —ka'an ña.

²³ Nantíko kōó Jesuu, kaka'an ñá ni ñá:

—Xoo é kakuinima í ko ne, kade ntaa ña tú'ün e xtúví u. Kuinima Úvā kó ña ne, kixkuntoo dadii ntí ni ña, ntuví u ni Úvā ko. ²⁴ Xoo é ña kakuinima í ko ne, ña kade ntaa ña tú'ün é kaka'án u. Tsi tú'ün é kaka'án u ni ntō ne, ñá te diki mií ko é kaka'án u, tsí divi tú'ün Úvā ko, ña é táxnūu ko.

²⁵ 'Núu i sá'a kaka'án u ni ntō vi'i a tuví dukuán ka ú ni ntō. ²⁶ Ntá tsi Espíritū Sántū san, ña é xntii ntō, ña é táxnūu Úvā kó kuenta iñá ko ne, divi ña nañē'e ñá nto é un ntí'i nuū i. Ta'xi ña é naka'an nto un ntí'i é kaka'án u ni ntō nte dí'na.

²⁷ Te kuē'én u ne, ta'xí u é vā'á koo kuntōo nto, vatā ó tuví u, ñá te vatā ó kata'xi ña ñuxiví sa. Nā ku dē kuení nto; ntē ña ku u'ví nto. ²⁸ Tsi kaka'án u ni ntō é kī'ín u, ntá tsi kī'xi xtuku u é kutúví u ni ntō. Te nūu é ntaā i é ntákuinima ntó ko ne, kūntoo díní nto, tsí kaka'án u tsi kī'ín ú nta'a Úvā ko. Tsi díi ka ka'nu Úvā ko é xu'u. ²⁹ Sá'a kaka'an ntáa ú ni ntō dí'na dá kúvi vata koo é, tē kúntāá ne, kuinti'xe nto kídaā.

³⁰ 'Ná kuē'é ka ka'án u ni nto vē, tsi vé'xí é kadē kú've ñuxiví sa. Nā tē neé kuvi vií nī ko, ³¹ ntá tsi vií u vata ó ka'an Úvā kó, vata koo é kūtuni ña ñuxiví sa tsi dóo kakuinimá ko Úvā ko. Nakuntáñi ntó ve, dá kī'ín o —ka'an Jesús.

15

Xo'o tinti'o é nuu é ntaā i

¹ Kaka'an xtúku Jesuu:

—Xu'u é vata kaa xo'o tinti'o é nuu é ntaā i kaá u. Úvā kó ne, divi ña é kuēnta káde ña. ² Te ūun ntidin i ña kakii tinti'o í ne, ka'nté ña. Ntá tsi te

kakii tinti'o í ne, ka'nté ntodo ñá nuu i vata koo é kuē'e kiti i kii ti. ³ Nto'ó ne, é ntūntoo nto kuenta iña tú'ün é kaka'án u ni ntō. ⁴ Kuve ta'an nto kó vatā ó ntee tá'an ú nto. Tsi te da mií tsi ntidin i sán, tē ña ntee tá'an xo'o i sán ne, ña kúvi kīi kiti i. Kuan ntō'ó di, nté uun nto ña te neé kuvi vií nto tē ña ntee tá'an nto ko.

⁵ Xu'ú ne, xo'o i kúvi u; divi ntō né, ntidin i kúvi nto. Xoo é ntee tá'an i kó ne, ntee tá'an ú ña dí ne, dōó kue'e é vā'á vií ña. Tē ña te ntee tá'an nto kó ne, ñá tē neé kuvi vií nto. ⁶ Xoó ña'a é ña ntee tá'an i kó ne, kiñu'u ña ña kí'i kán vata kaa ntidin i e kádun e ntánakuido ña'a san e ntátsu'un ña nchú'un kán é kōko.

⁷ Te kunteē tá'an nto kó, te kunuu iní nto tú'ün kó ne, kákan nto da nēé ka é ntio nto ne, ní'i ntō. ⁸ Dōo xi'í nuu ka'nu Xuva ko tē dóo kuē'e núu i é vā'a vií nto. Kuan kōo ntuví ntí'xe nto ña ntíni'i ko. ⁹ Vatā ó kakuinima Úvā kó ko ne, kuán ó kakuinimá ko ntó di. Nā ku xtuví mii nto é kaka'án nto itsí ko, tsi dóo kakuinimá ko nto. ¹⁰ Te káda ntaa nto tú'ün é xtúví u ne, ña xtúví mií u é kakuinimá ko nto, vatā o dé ntaa u é kaka'án Úvā kó ne, ñá kaxtuví mii ña é kakuinima ñá ko di.

¹¹ Kaka'án u ni nto sá'a vata koo é na kūntoo díní ntó nī kó vatā ó tuví díní u di. Kídaā ne, kunuu díní kue'én nima nto. ¹² Sá'a e tú'ün ko é xtúví u: Na kuñima ntó ta'an nto vatā ó kakuinimá ko nto. ¹³ Te nūu é ntaā i é kakuinima kuē'en ko ña e dóo vā'a tiin ní'i ó ne, un tsi nte ntúvi iña ko kué'e o kuēnta iña ña. ¹⁴ Nto'ó ne, ña e dóo vā'a tiin ní'i ú nto te vií nto é kaka'án u ni ntō. ¹⁵ Vi'i a vé ne, ñá ká'án ka u te ña ntáde tsiñu iñá ko nto, tsí ña ntáde tsiñu sán ne, ñá ñni ña neé kade tó'o ñá. Ntá tsi ña e dóo vā'a tiin ní'i ú kaka'án u nto, tsí kaka'an ntí'i ú ni ntō nee iñá kaka'an Úvā kó nī ko. ¹⁶ Nā te divi ntō nakaxnúu ntó ko, tsí xu'u nakaxnúu ú nto ne, teé tsiñú u nto é kī'ín nto, kinakáxa nto é vā'á san vata koo é na xntii. Kídaā né, da nēé ka nuu i é kákan ntó nta'a Úvā kó kuenta iñá ko ne, ní'i ntō. ¹⁷ Sá'a tsi é xtúví u é vií nto: é na kuñima ntó ta'an nto.

Ña ñuxiví san ntaínchu'vi ña Jesuu ni ñá'a ña

18 'Tē ntaínchu'vi ñá ñuxiví san ntó ne, na kūtuni nto tsí dí'na u ínchu'vi ñá ko. 19 Tē dí kudadii nto nī ña ñuxiví san ne, dōó ntio ña nto. Ntá tsi ña te i'a ntáduku ntée ká nto, tsí nakaxnúu ú nto ñuxiví san. Dukuān ne, ntaínchu'vi ñá nto. 20 Nanū'u ntó iní nto tú'ún é kaka'an u ni ntó: Tsi nté uun ña kade tsiñu ne, ñá tē dí ka ka'nu ña'a ña e tó'o ñá. Vata o dé xení ña nī kó ne, kuan kōo kada xení ña ni ntó di. Tē dí ni dē ntaa ña tú'ún kó ne, kada ntaa ña e ntáka'an ntó di. 21 Un ntí'i sá'a nantó'o ña nto kuenta iñá ko, tsi ñá iní ña ña táxnūu ko.

22 'Tē dí ña ni kí'xi u é kixka'an u ni ñá ne, ña túvi kuétsi ña. Ntá tsi vevii ne, ña túvi ká doka'an núu iní kuenta iña kuétsi ñá. 23 Xoo é kainchu'vi ko ne, kainchu'vi ña Úvā kó di. 24 Ña túvi kuétsi ña tē dí ña ni iní ña nuu i é idé u e nté uun ká xtuku ña'a ña kuví vii ña. Ntá tsi kuān te iní ñá ko ne, nté dúkuan ña ntío kue'en ñá ko, nté Úvā kó di. 25 Ntá tsi kuan o kúvi vata koo é ntūntaa mí ūve na'a lei iña ña é kaka'an: "Ínchu'vi ñá ko é nté ña tuví nee nuu i", ka'an.

26 'Ntá tsi tē xee Espíritū é nuu é ntaā í san, ña vé'xi nta'a Úvā ko é xntii ña ntó né, diví ña ntāda ntaa ña kuenta iñá ko. 27 Diví nto ntāda ntaa nto kuenta iñá ko di, tsí nto'ó ne, intóo dadii o un tsi nte dá iñi ntu'u.

16

1 'Núu i sá'a kaka'an u ni ntó vata koo é ña natívi iní nto e ntántikin ntó ko te kúvi. 2 Tsi nakunu ña nto má vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san. Xée ntúvi te xoó ka'ni i nto ne, tsiñu Xuva kō kade ña, kuiní ña. 3 Sá'a vii ña ni ntó tsí vata kiní ña Úvā kó, nté xū'ú di. 4 Ntá tsi kaka'an u sá'a ni ntó vata koo tē xee ntúvi tsíkán ne, nanu'u ntó iní nto tsí diví é kaka'an u ni ntó.

Núu i é kade Espíritū Sántū

'Ñá ni ká'an u ni nto sá'a nte dá iñi ntu'u, tsí da xé tuví dadii ká u ni ntó. 5 Ntá tsi vevii ne, kí'in ú ve, kínakutúvi dadii ú nī ña táxnūu ko. Nté uun nto ña kátsixe'e ntó ko mí kí'in u. 6 Da uun kakuvi, dōó ntoo nta'xa nto é kuan o ka'an u ni nto sá'a. 7 Ntá tsi kaka'an ntāa ú ni ntó tsí díi ka vá'a o iña nto é kí'in u. Tsi tē dí ña kí'in ú ne, ña kúvi kí'xi ña é xntii ntó. Ntá tsi te kué'en u ne, taxnúu ú ña é kunuu mé'ñu ña ntó.

8 Te vē'xi ña ne, nañe'e ñá ña ñuxiví san nee iña é kuétsi ña, nee iña é vā'a koo vii ña ne, nté koo kada kú've Xúva ko iña ña di: 9 kuenta iña kuétsi i é ña ni kuintí'xe ña ko; 10 kuenta iña i é vii ña é vā'a, tsi kí'in u mí tuví Úvā kó ne, ñá kiní ka ntó ko; 11 kuenta iña i é kadā kú've Xuva ko iña ña vatā o dé ña ni ña odo núu iña ñá ñuxiví sa.

12 'Dōó titín ka nuu i é ncho ka'an u ni ntó, ntá tsi ña kutii nto é tēku ntí'i nto vevii. 13 Ntá tsi te vē'xi Espíritū é nuu é ntaā í san ne, nañe'e ñá nto é un ntí'i nee iña é nuu é ntaā ntí'xe i. Tsi ñá te díki tsi mii ña ká'an ña, tsí nee iña é tekū ñá ne, diví é ka'an ñá ni nto ne, nañe'e ña nto nté koo kuví rkontúvi. 14 Diví ñá né, kada ka'nu ña ko, tsí ni'i ña nee iña e iñá ko ne dá ta'xi ña é kūtuni nto. 15 Un ntí'i é ió iña Úvā ko ne, kaduku ntée ú di. Dukuān é kaka'an u tsí nañe'e ñá nto nee iña iñá ko é nī'i ña.

16 'Ña ná'a ká kiní nto ko, ntá tsi ña na'a ka xtúku ne, nakiní xtuku nto ko —ka'an Jéssuu.

Nadama donta'xá san dodíni

17 Kidáa ne, ió ñá ntini'i Jéssuu ne, tsixe'e tá'an ña xe un xé un ñá:

—¿Nee iñá ntu kani tú'un sá'a é kaka'an ñá ni kō tsí ña na'a ka kiní o ña ne, ña ná'a ká xtuku ne, nakiní xtuku o ñá, tsí kí'in ñá nta'a Uva ñá? 18 ¿Nee iñá ntu kani tú'un é kaka'an ña é ña na'a ka? Ná káñe'e díki kó ne nuu i é kuān o kaka'an ña —ka'an ña.

19 Kūtuni Jéssuu tsí ncho tsixe'e ña ña kuenta iña i sá'a ne, kaka'an ñá ni ñá:

—¿Ntátsixe'e ta'an ntu ntó nee iñá ncho ka'an u dá ka'an u tsí ña na'a ka kiní nto ko, ña ná'a ká dá nakiní xtuku nto ko? 20 Nuu é ntaā i é kaka'an u ni ntó tsi kuéku nto ne, kunta'xa iní nto di, nī dukuan ña ñuxiví san ne, kuntoo díní ña. Ntá tsi kuān te kunta'xa iní nto vevii ne, rkontúvi ne, nadama donta'xá san dodíni. 21 Vata kaa ñadí'i, ña é dá vé kaku i'xá i ne, kantí'i iní ña tsí e xee úra i. Ntá tsi tē kúvi káku i'xá ña ne, kunání ñá e kaexnúu kúñu ña, tsí dōo díní ña kuenta iña i e káku i'xá ña é dá vé xee ñuxiví sa. 22 Diví ntó dí ne, ntántí'i iní nto vevii. Ntá tsi nakiní xtuku ú nto ne, naku'un díní nima ntó kídaa, uun dodíni e nté uun xoxo kuví ka'nté nuu i.

²³ 'Ntuvia tsikán ne, ñá tē neé tsixe'ē ká nto ko. Nuú é ntaā i é kāká'án u ni ntō tsí da neé ka nti'i nuu i é kákan ntó nta'a Uvā kó ne, ta'xi ña te kákan ntó kuenta iñá ko. ²⁴ Vevii ne, vata kákan nto nté uun nuu i kuenta iñá ko. Kákan ntō ne, ní'i ntō, vata koo é kúntoo díni kue'en nto.

Jesuu ne, kúvi idé ña ni ñuxiví sa

²⁵ 'Kantada dadii ú nuu i sá'a, kaka'án u ni ntō. Ntá tsi vé'xi ntuvi é ña te kuan koo ka'án ka u, tsí ka'an ntáa ú ni nto iña Uvā ko. ²⁶ Ntuvia tsikán ne, kákan nto kuenta iñá ko. Ntá tsi ña te kaka'án u ni ntō te kákan u nta'a Uvā kó kuenta iña nto. ²⁷ Tsi Úvā kó ne, mii ña dóo kakuinima ñá nto, tsí da xe ntákuinima ntó ko ne, ntákuinti'xe nto é vé'xi ú nta'a Xuva kō. ²⁸ Tsi nta'a Uvā ko kii ú, vé'xi ú ñuxiví sa. Vevii ne, ntaka ú ñuxiví sa dá ntāa xtuku u mí tui Uvā ko —ka'an Jesuu.

²⁹ Ntáka'an ñá ntini'i ña ni ñā:

—Vevii ne, kaka'an ntāa nto, é ña te kántada dadii ká nto. ³⁰ É iní nti ve tsí ini nto un ntií nti núu i. Ntē ña ntio é xoxo tsixé'e i ntō. Dukuān e ntákuinti'xe nti tsi vé'xi nto nta'a Xuva kō —ka'an ña.

³¹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Ntákuinti'xe ntu nto ve? ³² Ntá tsi e xée ūra í ne, vevii du'va tsi nakuite xaa nto. Da díta da díta xnto itsi nto, xtuví mii ntó ko. Ntá tsi ña te da mii tsí u tui u, tsí tui ni'i Úvā kó ko. ³³ Kaka'án u ni nto un nti'i sá'a vata koo é kúntoo vá'a nto, xoo é kantikin í ko. Ñuxiví a ne, dōó nto'o nto. Ntá tsi ka'xi vii nto nima ntó, tsi e kúvi idé u ni ñuxiví sa —ka'an ña.

17

Kaka'an ntá'vi Jesuu kuénta iña ña ntini'i ñā

¹ Dā kúvi ka'an Jesuu núu i sá'a ne, ntāa ni'i ña nuu ñá e dukún kán, dá kaká'an ña:

—Úva, e xée ūra í ve. Nāxi'í nuu ka'nu nto kó, xu'u é l'xā ntó ve, vata koo é nāxi'í nuu ka'nu ú nto di. ² Tsi tá'xi nto tsiñu ko é kodo núu u iña un nti'i kue'en dú'va ña'a san vata koo é kué'ē u ntuví va'á iña ña ntií dañu ntúvi, un ntií ntií ña'a, ña e nátsu'un nta'a nto ko. ³ Sá'a é ntuvi vā'á iña ña:

te ini ñá nto, divi ntō é Xuva nti'xe ko nto, ni Jesūcristu, xu'u e táxnūu nto.

⁴ 'Xu'ú ne, é dē ka'nu ú nto ñuxiví sa. É nantí'i u tsiñu e teé tsiñu nto ko é vii u. ⁵ Vevii ne, naxi'í nuu ka'nu nto kó nta'a nto ve, Úvā, vata tsí o náxi'í nuu ka'nu nto kó ntē dí'na dá iñi ntu'u ñuxiví sa.

⁶ 'Ña é nakaxnúu nto i'a ñuxiví sa é tsu'un nta'a ntō kó ña ne, é nañé'ē u ña xoo é divi ntō. Tsi divi iña ntó ña ne, nátsu'un nta'a ntō kó ña ne, divi ña kuinti'xe ña tú'un ntō. ⁷ Ini ñá ve tsí da neé ka nuu i e tá'xi nto kó ne, nta'a nto vé'xi. ⁸ Tsi é nañé'e ú ña tú'un e tá'xi nto ko. Tékú ña ne, kutuni ña é nuu é ntaā i tsí nta'a nto vé'xi u. Kuinti'xe ña tsí divi ntō táxnūu nto ko.

⁹ 'Mii ña é kaikán u kuenta iña ña. Nā te kuénta iña ñá ñuxiví san, tsí kuenta iña ña e tá'xi nto ko, tsí divi iña nto ña. ¹⁰ Un nti'í nee iñá ió iñá ko ne, iña ntō di; nee iña é iña ntó ne, iñā kó di. Divi ña ne, náxi'í nuu ka'nu ña ko.

¹¹ 'Xu'ú ne, ñá kutúvi ka ú ñuxiví sa, ntá tsi divi ña né, kúntoo ká ña ñuxiví sa. Tsi xu'ú ne, kīnakutúvi ú ni ntō. Úvā, divi ntō é vā'á kue'en nto ne, kūnuu mé'ñu kunuu dava nto ña e tá'xi nto ko vata koo é uun tsi kuvi ña vatā ó uun tsi kúvi ú ni ntō di. ¹² Dā itúvi dadii ú ni ñā i'a ñuxiví sa ne, xu'ú nada'an ú ña kuenta iña ntó, un ntií ntií ña e tá'xi nto kó ne, ide ú ña kuenta. Nté uun ña'a ña ña ni kunáa ña (da mii tsi ña e dúkuan kúnáa san), vata koo é kúntaa vatā ó uve na'a kaka'an tú'un ntō.

¹³ 'Vi'i a vé ne, ntiko kōó u mí tui nto dan. Núu i sá'a kaka'án u da tui ka u ñuxiví sa vata koo é na nāku'un díni nima ñá vatā ó nuu díni nimá ko di. ¹⁴ É nakué'e ú ña tú'un ntō. Ntá tsi ña ñuxiví sa ne, ntaínchu'vi ñá ña, tsí ña te ntáduku ntée ká ña ñuxiví sa vata kaa u é ntē ña te ña ñuxiví sa ú di. ¹⁵ Nā te kaikán u nta'a nto te natavā ntó ña ñuxiví sa, tsi é na kūnuu mé'ñu kunuu dava nto ña nuu i é kīni kaa san. ¹⁶ Nā te ntáduku ntée ña ñuxiví sa, vata kaa ú xu'ú di. ¹⁷ Kué'ē ntō é vii ñá da mii kué'en tsi é vā'a é ntio nto, tsí ini ña tú'un ntō é nuu é ntaā i. ¹⁸ Vata ó táxnūu nto kó ñuxiví sa ne, kuan koo táxnūu ú ña mé'ñu ña ñuxiví sa di. ¹⁹ Kuenta iña ñá ne, ntada ú ntuvi iñá ko kuenta ntá'a nto vata koo é na ntāda ña ntuvi iña ña kuénta ntá'a

nto di é na vii ñá nee iña é nuu é ntaā i.

²⁰ Ñá te da mii tsi kuēnta iña ña sá'a é kaka'an ntá'ví u, tsí kuenta iña ña é kuinti'xe i ko rkontúvi kuenta iña tú'un ña. ²¹ Kaikan u é uun tsi na kūvi ña, un ntí'i ñā, vata tsi kaa o xo'ō dí, Ūva, é uun tsi kúvī ú ni ntō ne, uun tsi kúvi nto nī kó di. Te uun tsi na kuvi ña ni kō di vata koo é na kuinti'xe ña ñuxiví sa tsí divi nti'xe ntō táxnūu nto ko. ²² Naxí'í nuu ka'nu ú ña vatā ó naxí'í nuu ka'nu nto kó vata koo é uun tsi na kūvi ña vata kaa ú ni ntō. ²³ Tsi úun tsi kúvī ú ni ñā ne, uun tsi kúvi nto nī kó di, vata koo é uun tsi kuvi nti'xe ña. Kidāā ne, kutuni ñá ñuxiví sa tsí divi ntō táxnūu nto kó ne, dóo kakuinima ntó ña vatā ó kakuinima ntó ko di.

²⁴ Ō Ūva, divi ntō tsú'un nta'a nto ñā kó ne, ntio ko é kuntoo dadii ña nī ko mí kutūvī u, vata koo é na kinī ñá ko é kaxi'í nuu ka'nu ú nta'a nto. Tsí kakuinima ntó ko un tsi nte dí'na dá iñi ntu'u ñuxiví sa. ²⁵ Ō Ūva, divi ntō e dóo va'á nto. Ña ñuxiví sa ne, ñá ini ñá nto. Ntá tsi xu'ú ne, iní u nto ne, ña sá'á ini ñá tsí divi ntō táxnūu nto ko. ²⁶ É kaka'an ntaa ú ni ñā xoo ñá'a nti'xe nto ne, kuan kōo vii ka ú di vata koo é na kuinima ntó ña vatā ó kakuinima ntó ko ne, vata koo é mií ú kutūvī u ni ñā —ka'an Jesús.

18

Dā tñn ña Jesuu

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50;
Lc. 22:47-53)

¹ Dā kúvi ka'an Jesús sá'a ne, kué'en ña ni ña ntini'i ña ūun xo diñi xi'nti ntúte Cedruun. Ikān kukí'vi ña má utun tatá kan ni ña ntini'i ñā. ² Júdā, ña diko Jesús ne, ini va'á ña ikān, tsi dóo ki'in ito kānakuntóo dadii Jesuu ni ña ntini'i ña ikān. ³ Dukuān né, ntēka Júdā sntadun ni ña ntáde kuenta xúkūn, ña e táxnūu tó'ō dutú nī ña fariseú san. Xée ña ikān, odo ña ñū'ú, ni chū'un, ni káa é kā'ní nuu ña Jesuu. ⁴ Ntá tsi é ini Jesús un ntí'i nūu i neé kuvi ña ne, kii ña, kaka'an ñá ni ñā'a san:

—¿Xoó ña'a ntu ntánantuku ntō? —ka'an ña.

⁵ Nantíko koō ñá, kaka'an ñá ni ñā:

—Jesuu, ñá ñuú Nazaree ntánantukū ntí ña —ka'an ña.

Kaka'an Jesús ni ña:

—Divi ú xu'u —ka'an ña.

Júdā, ña é diko ñá san ne, ntitsí dadii ña ni ñā'a san. ⁶ Dā ka'an Jesús tsí divi ñā ne, un ntí ntí ñā'a san nákaa ata ñā; ntāva ña kue'en ñá ñu'u kān. ⁷ Kidāa ne, tsixe'e xtūku Jesuu ña:

—¿Xoó ña'a ntu ntánantuku ntō? —ka'an ña.

Ntáka'an xtūku ña:

—Jesuu, ñá ñuú Nazaree —ka'an ña.

⁸ Dā nantíko koó xtūku Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—É kaka'an xtūku ú ni ntō tsí divi ú xu'u. Te xū'ú ntánantuku ntō kó ne, na k'ín ká ña nguii san —ka'an ña.

⁹ Kuan ō ka'an ñá vata koo é kūntaa tú'un é ká'an ña: “Ūvá, ña e tá'xi nto kó ne, nté uun ña ña ni kunáa ña”, ka'an ña. ¹⁰ Kidāa ne, Simuun Pedru táva nuu ña káa ñā né, dā é'nte tu'un ña lo'xo ña káde tsiñu iña dútu ñá odo nūú san; náki'i tū'un ñá lo'xo kua'a ña. Ña kade tsiñu sán ne, Malcu náni ña. ¹¹ Jesús ne, kaka'an ñá ni Pedru kidaā:

—Nāxnūu vá'an káa ō. ¿Vá ñā ntu te ntó'ó ko dontni é ta'xi Ūvá kó ko é ntó'o ko? —ka'an ña.

Dá ntitsí me'ñu Jesús nuu Ánaa

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54;
Lc. 22:54)

¹² Sntadún san, nī tó'o ña, nī ña ntáde kuenta xúkūn ña Israeé san ne, tñn ña Jesús, da kí'ni kutu ñá ña. ¹³ Di'na intéka ña ña mí tuví Anaa, ñuntíi dútu ñá odo nūú kuia tsikan, ñá nani Caífaa. ¹⁴ Divi Caífaa ne, é kaka'an ñá tsi dii ka vá'ā ó te ūun tsi ña'a kuvi ña kuenta iña un ntí ntí ña ñuú i san.

Dá kakā'an Pedru e ñá ini ñá Jesuu

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68;
Lc. 22:55-57)

¹⁵ Ña ntini'i ñā, ña uun ká san, ni Simuun Pedrú ne, ntikin ñá Jesús. Ini dútu ñá odo nūú san ña ntini'i ñā, ña é uun sán ne, dukuān ne, kúki'ví ña ni Jesús iní vi'i dutu ñá odo nūú san. ¹⁶ Ntá tsi Pedrú ne, da nuū ntitsí ña atá xi'i kan. Kidāa ne, kué'en ña ntini'i ñā, ñá ini dútu ñá odo nūú san, kaka'an ñá ni tā'nu nteé nta'a i xi'í

san te kūvi kuíta ntí'xin Pedru iní vi'i kán di. ¹⁷ Ta'nu ntee nta'a í xi'í san ne, tsixe'e tún Pedru:

—¿Vá ña ntu te divi ntō é kantikin ntó ña tsikan? —ka'án tun.

—Ña'a ní san, ñá te xū'u —ka'an ña.

¹⁸ Tsí da xe dóo vi'xín ne, ña ntáde tsiñu nī ña ntáde kuenta xúkūn sán ne, tūún ña ñu'ú ne, dā ntátuní ña. Ikān ntitsí dadii Pedrú san ni ñā, katuní ña di.

Dā ito ntee dutu ñá odo nūú san Jesuu

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ Kidāā né, tsixe'e dūtu ñá odo nūú san Jesuu kuénta iña ñá ntini'i ñā ne, kuenta iña nchú'ūn é kanakuā'a ña ña'a san. ²⁰ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Xu'ú ne, kaka'an ntaá u mé'ñū ña'a san un nti'i kue'en dú'va ña. Nguentúvi tsi nakuā'á u ña má vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san ne, iní ukún ka'nu sán di. Nté uun nuu i ña ni ká'an xu'ú u. ²¹ ¿Nté kui mii ú katsixe'e ntu ntō ko? Tsixe'e nto ñā'a san, ña téku i nté o kaka'án u. Divi ña iní ña nee iña é kaka'án u —ka'an Jesuu.

²² Dá kakā'an ña sá'a ne, uun ña'a ña ntáde kuenta xúkūn sán, ña ntitsí etsin ne, xē'e nuu ña vinuu Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Nté kui kuan ntū ó kanantiko kōón kaka'an ni dūtu ñá odo nūú san? —ka'an ña.

²³ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Tē ña vá'a o kaka'án u ne, ká'an nto nee iña é ña vá'ā ó san ni. Ntá tsi te vā'á o kaka'án u ne, ¿nté kui xé'e nuu ntun vinuú ko kuan? —ka'an ña.

²⁴ Kí'ni kutu ña ña kidaā né, dā táxnūu Anaá san ña mí tuví dutu ñá odo nūu, ñá nani Caífaa.

Dá kakā'an xtúku Pedru tsi ñá ini ñá Jesuu

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Da nī ntitsí Pedru, katúni ña nchú'un kán ne, kaka'an ñá'a san ni ñā:

—¿Vá ña ntu te divin é ntini'in ña tsikán di? —ka'an ña.

Ntá tsi divi ñā ne, kaka'an ña:

—Ña'á ni san, ñá te xū'u —ka'an ña.

²⁶ Kidáa ne, uun ña'a ña ntáde tsiñu iña dūtu ñá odo nūú san, ñavi'i ña e é'nte Pedru ló'xo í ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Vá ña ntu te divin é ini ú o ni ñā má utun tatá kán? —ka'an ña.

²⁷ Ntá tsi Pedrú ne, kaka'an xtúku ña tsi ñá ini ñá ña ne, ura dú'va tsi i kána lí'xí san.

Dá ntitsí me'ñú Jesuu nuu Pílatu

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Kidáā né, ntāka ña nú vi'i Caífaá ne, dā kueni'i ña Jesuu iní vi'i me'ñú ña ñuú Roma. Dā ve vé'xi katúvi. Ña Israeé san ne, ña dí ni kí'vi ña iní vi'i me'ñú san vata koo é ña naxe'é ña nta'a ña. Tsí te kuan kōo ne, ña kúvi ká'xí ña viko san. ²⁹ Dukuān né, ntii Pílatu nu kí'i kán, kaka'an ña:

—¿Neē ntú nuu i ntátsi'i kuétsi nto ña sá'a? —ka'an ña.

³⁰ Nantíko kōó ñá, ntáka'an ñá ni ñā: —Tē dí ña kini kaa ña ne, ña ntádā ntí ña kuenta ntá'a nto —ka'an ña.

³¹ Kidáā ne, kaka'an Pílatu ni ña: —Kue'ēn ni'i nto ñá ni. Kada kú'vē ntó iña ñá kuenta iñá lei mí ntō —ka'an ña.

Ntá tsi ña Israeé san ne, ntáka'an ñá ni ñā:

—Dōo xii kaá te ntí'i kué'e nti doxi'i dā xóo ká ña'a —ka'an ña.

³² Dukuan ó kúvi vatá ó kaka'an Jesuu nté koo kúvi tē xi'i ña. ³³ Kidáā ne, kúntí'ví xtuku Pílatu iní vi'i me'ñú san, dā kána ña Jesuu, kátsixe'e ña ñā:

—¿Vá divin ntūn é Rei iña ñá Israeé? —ka'an ña.

³⁴ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Vá kuénta iña mii ntú nto é kuān ó kaka'an ntó san ne, o dē xé tuku ña'a san kaka'an ñá ni ntō? —ka'an ña.

³⁵ Nantíko kōó Pílatu, kaká'an ña:

—¿Vá ña Israeé ntú u? Ña ñuú mii o nī tó'ō dutú san ne, divi ña ntáda ña o kuenta ntá'a ko. ¿Neé ntu den? —ka'an Pílatú san.

³⁶ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Ñá te ñūxivi sa kade ú rei. Tē dí ñuxivi sa kade kú'vé u ne, nté du'xen víi ña ntáde tsiñu iñá ko vata koo é xoxo ntada í ko kuenta ntá'a ña Israeé san; ntá tsi ña te i'a káde kú'vé u —ka'an ña.

³⁷ Kaka'an Pílatu ni ña kidaā:

—¿Vá dukuan ntū é rei ntí'xen? — ka'an ña.

Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Mii nto kākā'an nto é reí u. E divi tsiñu káku u. Dukuān ne, vé'xí ú ñuxiví sa vata koo é kā'án u nee iña é nuu é ntaā i. Xoo é ntio i é nuu é ntaā í ne, katekú ña é kākā'án u —ka'an ña.

³⁸ Tsixe'e Pilatu ña kídaā:

—¿Nee iñá ntu é nuu é ntaā í kuan? —ka'an ña.

Dā ntúvi Jesuu kuénta é kuví ña

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Dā kúvi tsixe'e ña sá'a ne, kii xtuku ña, kaka'an ñá ni ña Israeé san:

—Nté uun kuétsi ña sá'a ña kánani'í ko. ³⁹ Ntá tsi nto'ó ne, vatā xkoó ini nto é nantii ú uun ña'a ña nuu kutū mé'ñū viko sá ne, ¿ntio ntu nto é nantii ú Rei iña ña Israeé? —ka'an Pílatu.

⁴⁰ Un ntíi ntíi tsí ña'a san káchu'u ña, ntáka'an ña:

—¡Ñá te ña tsíkan nantii ntó ña, tsí Barabaá san! —ka'an ña.

Barabaá san ne, ña kae'ní ña'a.

19

¹ Kidáā né, kī'i Pílatú san Jesuú ne, da táxnū ña é natínuu ña ña xo'o ume. ² Sntadún san ne, de vá'a ña le'e e kúvi ntuku iñu, da xntéku ña diki Jesuú ne, da xnúu ña ña doo tnta. ³ Xée etsin ña mí ntítsi ña ne, da ntáka'an ñá ni ñā:

—¡Ntiusi ntó, Rei iña ña Israeé! — ka'an ñá, dā kátu nuu ña vinuu ña.

⁴ Kíi xtuku Pílatú san ne, kaka'an ñá ni ñā'a san:

—Un kaa ña sá'a é nantii ú ña nuu nto vata koo é na kūtuni nto tsí ña ni naní'i ko nté uun kuétsi ñā —ka'an ña.

⁵ Kidáā ne, ntíi Jesuu é ntéku le'e iñu san diki ñá ne, nuu ña doo tntá san. Kaka'an Pílatú san ni ñā'a san:

—¡Un kaa ñatí sa'a! —ka'an ña.

⁶ Dá ini tó'ō dutú san ni ña ntáde kuenta xúkūn sán ne, un tsi ntákachu'u ña ntáka'an ña:

—¡Na nākuntée ña ntiká krusi! ¡Na nākuntée ña ntiká krusi! —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'an Pílatú san ni ñā:

—Kuē'en ni'i mii nto ñá ni, dá naxnteē ntó ña ntiká krusi kan. Tsí xu'ú ka'án u ne, ña tūvī nee kuetsí ña —ka'an ña.

⁷ Dā nantíko kōó ña Israeé san, ntáka'an ñá ni ñā:

—Lei iñá nti ne, kaka'an tsí da mii é kuví ña, tsí dotō tsí kaka'an ña é I'xá Xuva ko ñā —ka'an ña.

⁸ Dā téku Pílatú san sá'a ne, dií ka ū'vi xtúku ña. ⁹ Kúntí'ví xtuku ña iní vi'i me'ñú san ne, dá kākā'an ñá ni Jēsuu:

—¿Mí'i ntu ñūu vé'xin? —ka'an ña.

Ntá tsi Jesuú ne, ñá ni ká'an kue'en ña. ¹⁰ Dukuān ne, kaka'an Pílatú san ni ñā:

—¿Nté kui ña kaká'an ntún nī ko? ¿Vá ña ntu ínin tsí kúvi vií u naxntēe ú o ntiká krusi, o kúvi nakāka xaa ú o? —ka'an ña.

¹¹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Ntē ña kúvi kadan kú'ven iñá ko tē ña te Xuva ko ni ta'xi ña o. Dukuān ne, dií ka iō kuetsí ña e ntáda kó kuenta ntá'a o —ka'an ña.

¹² Nté ūra tsikán ne, ntukū nuu iní Pílatú san nté koo nantii ña ña. Ntá tsi ña Israeé san ne, un tsi ntákachu'u ña ntáka'an ña:

—¡Te nantii nto ña sá'a ne, ñá te vā'á tiin nto nī Cesa! tsí te xōo ñá'a é kākā'an ña é rei ñá ne, kaka'an ntēe ña Cesa san —ka'an ña.

¹³ Dā téku Pílatu sá'a ne, nantíi ña Jēsuu. Kidáā ne, nákutūvī ña nú mesa ví'i me'ñú san mí nani Gābata, é káni tú'un Nú Xūu san é tú'un hébreu. ¹⁴ Dā ká'ñu ntuví sispree víkó san ne, kaka'an Pílatú san ni ña Israeé san:

—¡Un kaa rei nto! —ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi un tsi ntákachu'u ña'a san ntáka'an ña:

—¡Kuē'en ni'i ntó ña! ¡Kuē'en ni'i ntó ña! ¡Dá naxntēe ntó ña ntiká krusi kan! —ka'an ñá'a san.

Kaka'an xtúku Pílatú san ni ñā'a san:

—¿Vá naxntēe ntú u rei nto ntiká krusi kan? —ka'an ña.

Nántiko kōo tó'ō dutú san, ntáka'an ña:

—Xoxó ka xtúku é reí nti, tsí da mii tsí Cesa san —ka'an ña.

¹⁶ Kidáā né, ntáda kuenta Pílatú san Jēsuu é na naxntēe ñá ña ntiká krusi kan. Tñn ña ña né, dā kue'en ni'i ña ña.

Dā nakuntée Jesuu ntiká krusi
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32;
Lc. 23:26-43)

¹⁷ Ntīi Jesuu, ntéku dokó ña krusi ña, kue'en ña mí nani Gōlgota é káni tú'un Xkidiki Ntíxi kán é tú'un hébreu. ¹⁸ Ikān náxnteē ñá ña ntiká krusí san ni ūvi ña'á ka ñatīi. Uun ña nteé ña ña diñi kua'a ña ne, uun ña nteé ña diñi datsín ña. Jēsuú ne, nuu mé'ñu ña. ¹⁹ Pilatú san ne, táxnūu ña kuvá'a ta'vi rkunū é kuntēé dikí krusí san é kaka'an: "Jesuu, ñá ñuú Nazaree, Rei iña ñá Israee", ka'an. ²⁰ Dōó títín ña Israeé san nakuá'a ña tú'un sa'á, tsí mi náxnteē ñá Jesuu ntiká krusí ne, ētsin ñuú ka'nu. Úni tū'ún san uve na'a: tú'un hébreu, latiín, ni tū'ún griegú di. ²¹ Tō'ó dutu iña ñá Israeé san ne, ntáka'an ñá ni Pilatú san:

—Ñá ku xnteē nto: "Rei iña ñá Israee". Dií ka vá'á ó te xnteē nto: "Ñá é kaka'an é Rei iña ñá Israee" —ka'an ña.

²² Ntá tsi Pilatú san ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—É xntée na'a ú ne, é kuan tsí koo —ka'an ña.

²³ Dā kúvī náxntēé sntadún san Jesuu ntiká krusí san ne, kī'i ña doo ñá ne, dā kátsin dava ña kimi ta'vi. Uun ta'vi uun ta'vī ni'i ñá xe un xé un ñá. Dā kí'i ña du'nu kani ñá di, ntá tsi du'nu ñá ne, kantāa tsi nte dukun i un tsi nte xú'u i; ña túvī mí'i xī'i ta'an. ²⁴ Dukuān ne, sntadún san ne, ntáka'an ñá ni tā'an ña:

—Ñá nakatsin o sá'a; dií ka vá'á ó te nadíki ó xoo e ní'i i —ka'an ña.

Kuan ō dé ña vata koo é kuntaa vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: "Kátsin dava ña doó ko. Nadíki ña xoo é ní'i i dú'nú ko", ka'an. Kuān o dé sntadún san.

²⁵ Dí'i Jēsuu ni ta'an dí'i ña, María, ñadī'i Clíofa, ni María Madālená ne, ntáñi ētsin ña nú krusí san mí ntēé Jesuu. ²⁶ Dā íni Jesuu dí'i ña ni ña ntini'i ñá, ña e dóo kuinima ñá ne, kaka'an ñá ni dí'i ñá:

—Nakunúu nta'a nto í'xá nto dan —ka'an ña.

²⁷ Dá kakā'an xtúku ña ni ña ntini'i ñá:

—Nakunúun nta'an dí'i ō dan —ka'an ña.

Nté ntūvi tsikán ne, nákunuu nta'a ña ntini'i ñá sán dí'i Jēsuu.

Dā xī'i Jēsuu
(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41;
Lc. 23:44-49)

²⁸ Dā kúvī sá'a ne, íni Jesuu tsi é kuntaa ntí'i vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō ne, kaka'an ña:

—Kaitsí ko ntute —ka'an ña.

²⁹ Ikān tuví uun kídi ntīdi ía ne, xnuu nto'o ña uun tí'nti dóo ne, dā xntídō ñá dikí chīn ne, da xní'ni ña xu'u ña. ³⁰ Dā kúvī xí'i ña ntīdi ía sán ne, kaka'an ña:

—É kūntaa ntí'i ve —ka'an ña.

Kidāā né, náxka'nu ntei ña dikí ñá ne, xí'i ñá.

Dā í'xi nūu uun sntadún san káa má xkintika Jesuu

³¹ Ntūvi sá'a ne, ntūvi é koo tu've iña víko ka'nu san. Ña Israeé ne, ña ni ntío ña é kūve ka kúñu ña ntiká krusi ntūvi dá iō dá'na, tsi dóo ka'nu ntūvi tsikan. Dukuān ne, kaka'an ñá ni Pilatú san te kué'é ña itsi é ka'nu ña xkidá'nta ña uve ntiká krusí san vata koo é na kúvī kantí'i ña ne, dá kúvi nanuu nteé ña ña ntiká krusi. ³² Kidāā ne, kué'en sntadún san, kuka'nu ña xíkí dá'nta ña ata iko diñi Jesuú san. ³³ Ntá tsi dā xee ētsin ña mí rkāa nteé Jesuú ne, kūtuni ña tsi é xí'i ña. Dukuān ne, ñá ni ē'nu ña xíkí dá'nta ña.

³⁴ Ntá tsi uun ña'a sntadún san ne, í'xi nūu ña káa ñá má xkintika Jēsuú ne, ura tsí i kíi niñi ni ntute. ³⁵ Xu'u é kantaa ú ni nto sá'a ne, íni u nee iña kúvi. Kaka'an ntáa ú ni ntō vata koo é na kuínti'xe nto dí, tsí íni u tsi nuu é ntaā i é kaka'án u. ³⁶ É un ntí'i nūu i sá'a kúvi vata koo é kuntaa vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: "Nté uun xíkí ña ña ni tá'nu", ka'an. ³⁷ Uun ká xtuku nuu i kaká'an tú'un Xuva kō dí: "Kíní ña'a san ña é í'xi nūu ña káa kúñu ñá", ka'an.

Dā intú'xi Jesuu
(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47;
Lc. 23:50-56)

³⁸ Dā ita ntí'xin kúvi sá'a ne, vé'xi uun ñá'a, ñá nani Jōsee, ña ñuú Arimatea. Kuínti'xe xu'ū ña Jesuu tsí da xé ū'ví ña ña Israeé san. Dívi ña íkan ñá nta'a Pilatú san te kué'é ña itsi é

naki'i ña kúñu Jēsuu. Pilatú san ne, xé'e ña ĩtsi é kuān koo vii ña. Kidáā ne, ixnaki'i ña kúñu Jēsúu ne, dā kue'en ni'i ña. ³⁹ Ikan tsī xee Nícodemu, ña é ñe'e é nīñu, ixka'an ñá ni Jēsuu, ódo ñā vata oko u'xi kílu cho'o vídin é kadāka dú'xe utun ni ū'xen xaví san. ⁴⁰ Ntuvia ña náki'i ña Jesuú ne, dā náxtinuu ñá ña doo kui'xin e xntá'a ña u'xen cho'ó san vatā xkoó ini ñá Israeé san. ⁴¹ Mī náxnteē ñá Jesuu ntíká krusí san ne, ikan ētsin má utun tata. Ikān tuví uun ñañā xēe mí é vāta xoxo kunuu ntú'xi ī. ⁴² Ikan tsī xnuu ntú'xi ña Jesuu, tsi íkan ētsin tuví ñañā san, tsí da xé kuenta iña i é kaxio tū've víko iña ñá Israeé san.

20

Dā ntóto Jesuu

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Ntuvia dá naki'i vité san ne, ntikin nī'ni ká kue'en Maríā Madālena nú ñañā kān. Dā íto ña ne, íní ña tsí e xío tuví xuu é katāvi núu xu'u ñañā san. ² Kaxkainu ña kue'en ña mí ntoo Simuun Pedru ni ña ntiní'i ñā, ña e dóo kuinima Jēsuu. Kaka'an ñá ni ñā:

—É nātavá ña Mastru ko nú ñañā ña kān né, ntē ñá íni o mí'i kūnaxnúu ña ña —ka'an Maríā san.

³ Kidáā né, kīi Pedru ni ña ntiní'i ñā, ña uun san, kue'en ñá nú ñañā kān.

⁴ Ntuvia ñá koo da ntainu ña kue'en ña, ntá tsi díi ka inú ka ña é ña uun san. Dí'na ña xee ña nú ñañā san.

⁵ Náxkā'nu nteí ña díki ña, íto ni'ni ña íní ñañā sán ne, íní ña doó san, ntá tsi ña ni kí'vi ña. ⁶ Kidáā ne, xēe Simuun Pedrú san ne, dā kukí'vi ña íní ñañā sán ne, ikān íni ña doó san. ⁷ Ta'vi dōo é ĩtīnuu díki Jēsúu ne, ñá te tūví dadīi ká ni dōo ka'nú san, tsí e xío tuví kata'nu va'a. ⁸ Kidáā ne, kúkí'vi ña uun ña'a sán dí, ña é xee dí'na nú ñañā sán ne, dā íni ña ne, kuīnti'xe ña. ⁹ Ntá tsi vata kí'in díki ña é uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō tsí da mī é ntoto ña tē xī'i ña. ¹⁰ Kidáā né, ntiko kōo ña ntiní'i ñā, kunú'u ña nú ví'i ña kān.

Dā ntii díto Jesuu núu Maríā Madālena

(Mr. 16:9-11)

¹¹ Ntá tsi Maríā sán ne, ntítsi ña díñi ñañā san, kaéku ña. Kuan tsí ó kaeku ña, náxkā'nu nteí ña díki ña, íto ni'ni ña

íní ñañā sán ne, ¹² íní ña uvi ña'a ánjē san é ñu'u ña doo kui'xin. Ntoo ña nú xuu mí intéku kúñu Jēsuu. Uun ña'a ña tuví ña díki ñañā sán ne, uun ña'a ña tuví ña xé'e i kan. ¹³ Tsixe'e ña ñā:

—¿Nté kui kaekun ntun, ñadī'i? —ka'an ña.

—Tsí kue'en ni'i ña Mastru kó ne, ntē ñá íní u mí'i xnúu ña ña —ka'an ñá ni ñā.

¹⁴ Dā ve tsi kaka'an ña sá'a ne, xkokoto ñá ne, ikan tsí íni ña Jesuu ntítsi ña, ntá tsi ña ni íní ña te ñi Jēsuu. ¹⁵ Jesuú ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Nté kui kaekun ntun, ñadī'i? ¿Xoó ña'a ntu kanantukūn? —ka'an ña.

Ña kaito ntodo útun tatá san, kuíni Maríā sán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Te ñi nto kué'en ni'i ntó ña ne, ká'an nto ní ko mí'i náxnuu nto ñā vata koo é kí'in u, kí'naki'í u ña —ka'an ña.

¹⁶ Dá kakā'an Jēsuu ni ña:

—¡Maríā! —ka'an ña.

Dā xkókoto ña, kaka'an ñá ni ña tū'un hébreú san:

—¡Rabuni! (é kāni tú'un Mastru) —ka'an ña.

¹⁷ Dá kakā'an Jēsuu ni ña:

—Ñá kū dí tīn nta'an ko, tsí vata ntáā u mí tuví Uvā ko. Ntá tsi kué'en mí ntántoo ení ko ne, ká'an ni ñā tsí ntaa u mí tuví Uvā ko, é ñi ña Uva ntō dí, tsí uun tsi Xuva ko ni ntō —ka'an ña.

¹⁸ Kidáā ne, kué'en Maríā Madālená san, kuka'an ñá ni ña ntiní'i ñā:

—¡É íni u Mastru kó ve! —ka'an ña.

Kidáā ne, ntaa ña ni ña tū'un é kākā'an Jēsuu ni ña.

Dā ntii díto Jesuu mí ntántoo ña ntiní'i ñā

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Dā kuáa ñi tsi ntūvi é kuvi uun vité san ne, kantí'u tsí xī'í san mí ntoo ña ntiní'i ñā, tsí da xe ntaú'vī ñá ña Israeé san. Ikan tsi kúkí'vi Jēsuu, ntítsi ña mé'ñu ña kān ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Vá'a tsi koo kuntōo nto —ka'an ña.

²⁰ Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, nāñē'e ñá ña nta'a ña ni xkintika ñā. Nā tē nté kaa naku'un díni nima ña ntiní'i ñā da íni ña Jesuu. ²¹ Kidáā ne, kaka'an xtúku Jēsuu ni ña:

—Vá'a tsi koo kuntōo nto. Vata ō táxnuu Uvā kó ko ne, kuan koo taxnúu ú nto di —ka'an ña.

²² Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, tī'ví nteē ñá ña, kaka'an ña:

—Naki'i nto Espíritū Sántū san.
²³ Da xōó ka ña'a é kāda ka'nu iní nto ni ña kuétsi ña ne, é ntī'i kuétsi ña. Ntá tsi da xōó ka ña'a é ña kada ka'nú ini nto ni ña kuétsi ña ne, é kuan tsī koo kuétsi ña —ka'an ña.

Dā íni Tumaá e ntóto Jesuu

²⁴ Ntá tsi Tumaá san, uun ña'a ña é kuví uxuvi ñá'a ña ntini'i ña, ña e ntántēe I'xa Uví ne, xóxo ña da ntii dító Jesuu. ²⁵ Ntá tsi ntáka'an ña ntini'i ña, ña nguī san ni ña:

—É iní nti Mastru kó ve —ka'an ña.
Ntá tsi Tumaá san ne, kaka'an ña ni ña:

—¿Vá ntāa ntu? Tē ña kiní u mí dūku tsikí san nta'a ña, tē ña naki'ví u rkinta'á ko mí dūkú san ne, o tē ña naki'ví u nta'a ko mí kanúu xkintika ña dí ne, ña kúvi kuinti'xe ko —ka'an ña.

²⁶ Dā kúvi ūna ntúvi ne, ntoo xtuku ña ntini'i ña má vi'i kán né, ikān tuví Tumaá san di. Kanti'u tsí xi'i ntóo ña, ntá tsi xee xtúku Jesuu, ntítsi ña mé'ñu ña, kaka'an ña:

—Vá'a tsi koo kuntōo nto —ka'an ña.

²⁷ Kidáa ne, kaka'an ña ni Tumaá san:

—Nakī'vín rkinta'a o i'a ne, koton nta'a kó san ve. Tā'xin nta'a o, dá nakī'vín xkintikā kó san. Nā ku kuān nte dó'on; na kuīnti'xe o ko —ka'an ña.

²⁸ Nantíko kōó Tumaá san, kaka'an ña ni ña:

—¡Tō'ó miī ko! ¡Xuva ntī'xe ko! —ka'an ña.

²⁹ Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Vi'i a vé ne, kakuīnti'xe o tsí da xe ínin ko. Ntá tsi jnté kui va'á ña'a, ña é kakuīnti'xe i kó kuān te vata kiní ña ko! —ka'an ña.

Nuu i é de vá'a ña tutú sa'a

³⁰ Nā te da díi ka nuu i é idé Jesuu núu ñá ntini'i ña é ña ni úve na'a tutú sa'a. ³¹ Ntá tsi nuu i sá'a úve na'a va'a koo é kuīnti'xe nto tsí Jesuú ne, divi ña é táxnuu Xuva ko ña né, divi ña é I'xá Xuva ko ña di. Te kuīnti'xe nto ña ne, ní'i nto ntuvi vá'á iña ntó kuenta iña ña.

21

Dā ntii dító Jesuu núu ū'xe ñá'a ña ntini'i ña

¹ Dā rkontúvi e kúvi sá'a ntii dító Jesuu mí ntoo ña ntini'i ña etsin nu míni ká'nu é nani Tiberia. Sá'ā kúvī da ntii dító ña.

² Ikān ntoo dadii Simuun Pedrú san ni Tūmaa, ña e ntántēe I'xa Uví, ni Natanāee, ña vé'xi ñuú Canaa é káduku ntēe ñuú Galilea, ni ntuvi i'xá Zebedeu, ni ūví ka xtúku ña ntini'i Jesuu. ³ Simuun Pedrú san kaka'an ña ni ña:

—Xu'ú ne, tsáká kitáva u —ka'an ña.

Ntáka'an ña ni ña:

—Kí'ín ntí ni ntó di —ka'an ña.

Kué'en ña, ñu'ú ña tun ntóo san. Ntá tsi niñu tsikán ne, nté uun tsákā ña ni tavá ña. ⁴ Ntá tsi dá ve'xi túvi ne, ikān ntii dító Jesuu, ntítsi ña diñi ntute san. Ntá tsi ña ntini'i ña ne, ñá ni íni ñá te divi Jesuu. ⁵ Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Ō dá', ¿vāta ntu ní'i nto tsákā san? —ka'an ña.

—Vátā —ka'an ña.

⁶ Jesuú ne, kaka'an ña ni ña:

—Nakuítá nuu nto xunu nto diñi kuá'a nto sán ne, ikan nī'i ntó ti —ka'an ña.

Kuān o dé nti'xe ña ne, ntē ña ni kuví natavá ka ña xunu san e dóo ñu'u tsitu kué'en tsákā san. ⁷ Nā ntini'i ña, ña e dóo kuinima Jesuú ne, kaka'an ña ni Pedrú san:

—¡Divi mastru kó ña! —ka'an ña.

Dā ve tsi téku Pedrú san é divi Tó'o ña ne, nákunū ña du'nu ña, tsí kantíí ña nuu ña, dá entíta ña iní ntute san.

⁸ Da ñi vé'xi ña nguī sán iní tun ntóo san, ntáñu'u ña taraxá san é ñu'u tsitu tsákā san. Nā te nté sa ikā ñu'u ña nú ntúte san; ío te ūun sientu métrū. ⁹ Dā núu ña tun ntóo san nú ñuti kán ne, ikān íni ña é kai'xi ngíñu'u, nteku ítun tsákā san ni tañú'ū san. ¹⁰ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Na kí'xi nto uvi a tsáka, kití dá ve táva nto san —ka'an ña.

¹¹ Kūxee xtuku Simuun Pedrú san iní tun ntóo san ne, kanañu'u ña taraxá san ñu'u kán. Uun ito tsi ñu'ú tsitu kué'en taraxá san tsáka na'nu ntí'i, uun sientu uvi díko uxuni tí. Kuān te dóo kue'e tí ne, ntē ña ni

ntatsin táraxá san. ¹² Kaka'an Jéssu ni ña:

—Kixká'xi nto kuenta teváa —ka'an ña.

Kidáā ne, nté uun ña'a ña ña ni kene iní ña tsixe'e ña ña xoo ñá'a ña, tsí da xé ini ña tsí ðivi ntí'xe ña é Tó'o ñā. ¹³ Xée ètsin Jesuú ne, dā nānuu ntá'a ña tañú'ū sán, xe'é ña ña. Kuan tsí o dé ña nī tsákā sán ði.

¹⁴ E sá'ā kúvi ūni íto e ntii ðító Jesuu núu ñá ntini'i ña dā ntóto ña é xi'i ña.

Kaka'an Jéssu ni Símuun Pedru

¹⁵ Dā kuvi é'xi ña ne, kaka'an Jéssu ni Símuun Pedru:

—Símuun, í'xá Juaan, ¿vā ðí ðí ka ntu kakuinima ó ko é sá'a? —ka'an ña.

Kaka'án Pedru ni ña:

—Ini ntú ku nto, Mastru, tsí ntio kó nto —ka'an ña.

Kaka'an Jéssu ni ña:

—Ku'é'ēn é kā'xí a le'ntú ko sán ni —ka'an ña.

¹⁶ É kúvi uvi íto tsixe'e Jéssu ña:

—Símuun, í'xá Juaan, ¿kakuinima ntú o ko? —ka'an ña.

Kaka'an ñá ni ñā:

—Nuu é ntaā i, Mastru. Ini nto tsí ntio kó nto —ka'an ña.

Kaka'an Jéssu ni ña:

—Kuenta vín le'ntú ko sán ni —ka'an ña.

¹⁷ É kúvi uni íto tsixe'e xtuku ña ñā:

—Símuun, í'xá Juaan, ¿ntio ntu o ko? —ka'an ña.

Pedru san ne, dōo u'vi kúvi ña é uni íto tsixe'e ña ña tē ntío ña ña ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Mastru, ðivi nto ini nto é un ntí'ī. ðivi nto ini nto tsí ntio kó nto —ka'án Pedru san.

Kaka'an Jéssu ni ña kídaā:

—Ku'é'ēn é na kā'xi le'ntú ko sán ni.

¹⁸ Nuu é ntaā i é kāka'án u ni ō. Dā kúvin ñatí kuetsi ne, nákunūun du'nu o dá kī'in da mí'ī ka mí ntio o. Ntá tsi tē kuátān ne, koó da nakāan ntá'a o ne, tuku ña'a naxnūu ña o du'nu ó ne, dá kī'in ni'i ña o mí'ī ña ntío o é kī'in.

¹⁹ Kuan ō ka'an Jéssu vata koo é kūtuní Pedru nté koo kuvi tē xi'i ña, vata koo é kā'an ñá'a tsi dōo ka'nu Xuva kō. Kidáā ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¡Kuntikín ko! —ka'an ña.

Uun ña'a ña ntini'i Jéssu, ña e dōo kuinima ña

²⁰ Dā xkókoto Pedru ata ñá ne, iní ña tsí kantikín ña uun ña'a ña, ña e dōo kuinima Jéssu, ña e itúvi ðíñi ña da é'xi dadí ña da kúvi viko san, ña é tsixe'e xoo ñá'a é diko i ñā. ²¹ Dā ini Pedru ñá ne, katsixe'e ña Jéssu:

—Ña sá'á ne, ¿nté ntu koo kuvi ña? —ka'an ña.

²² Kaka'an Jéssu ni ña:

—Tē ntio ko é kutuví ñá da nté nainu xtúku ú ne, ¿vá neē ntú kuenta iña o? ¡ðivín né, kuntikín ko! —ka'an ña.

²³ Dukuān ne, kuiní ña ntákuinti'xe i san tsí ña kuví ntí'xe ña tsikan. Ntá tsi ña te ni ká'an Jéssu e ña te kuví ña. Da mii tsí é kāka'an ña: “¿Vá neē ntú kuenta iña ó te ntio ko é kutuví ka ña dā nté nainu xtúku u?”, kuan ō ka'an ña.

²⁴ ðivi ña ntini'i Jéssu, ña tsikán ne, ðiví ú xu'u é kantaa ú ni ntō nee iña e ini u. Xu'u tée na'á u tú'ūn sa'a. Ini o tsí nuu é ntaā i é kāka'án u.

²⁵ Jesuú ne, ðí ka títin ka nuu i é idé ña ði. Tē ðí ni ūve na'a un ntí' ntí' sá'a ne, á te ntē ña xee tá'an ñuxiví sa é kuntōo tutu é ūve na'a kaka'an iña ña.

Nté ō dé tsiñu pustru Xúva kō

Dā ntántétu pustrú san Espíritū Sántū

¹ Xu'ú é Lucá u ne, táxnūú u tutú nta'a nto, Teófilu. Tutú é dé va'á di'ná u ne, ntaa ú ni nto un nti'í é edé Jesuu, ni un nti'í é nakuā'a ña ña'a nté ntūvi dá eni ntu'u ñā ² da nté ntūvi é kūntáa ña e dukún kán. Di'na dá kūntáa ña e dukún kán né, dē kú'vē ñá uxuvi ñá'a, ña é víi pustru íña ña ne, náñ'e ñá ña nté koo víi ña. Tsí xe'e Espíritū Sántū é kūtuni ña nté koo ka'an ñá ni ñā. ³ Kidáa ne, xí'i ñā ntiká krusi. Ntá tsi da rkontúvi é xi'i ñá ne, mii ñā ntii díto ña mí ntoo pustru ña. Dōó ki'in itō ntii díto ká ña da nté xee tá'an uvi díko ntuvi. Dōó kue'e edé ña vata koo é kuínti'xe pustru ña tsí ntoto nti'xe ña ne, kaka'an ñá ni ñā íña mí kadē kú'vé Xuva kō.

⁴ Dā intóo dadii ká ña nī pustru ñá ne, kaka'an ñá ni ñā é ña ku ntaka ña ñuú Jerusaleen.

—Kuntétu ntó i'a da nté ni'i nto é kaka'an Úvā kó, vata ō ka'án u ni nto kidaā. ⁵ É ñni nto tsí Juaán ne, ntute nakutsi ntúte ña kō; ntá tsi ña kukuíi ka dá nainu mí Espíritū Sántū san é kunūu ñá nima nto —ka'an Jesuu ni ña.

Dá kūntáa Jesuu é dukún kán

⁶ Ña náataká nuu ni Jēsuú ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Vevíi ntu é nakāku ntó ñuú ña Israeé san? —ka'an ña.

⁷ Kidáa né, kaka'an Jesuu ni ña:

—Ñá te ntō'o é kāduku ntée nto é kūtuni nto nee ntúvi víi Úvā kó nuu í é víi ña. Tsí kuenta íña mii ña é kade ña. ⁸ Ntá tsi te ñnuu Espíritū Sántū san é kunuu ña nima ntó ne, ñi'vi ña xntii ña ntó é ká'an ntó xoo ñá'a ú ni ña ntoo ñuú Jerusaleen san. Da kidáa né, kue'én ntó ñuú Judea ni ñuú Samaria ne, kue'én ka nto dá kanii ñūxivi. Kue'én ntó, kuka'an ntódo nto ni ñá'a xoo ñá'a ú —ka'an ña.

⁹ Dā kúvi ka'an Jēsuú ne, kūntáa ña e dukún kán. Mē'ñú viko nu'u kúntáa ña ne, ñá ni ñni ka pustru ñá

ña. ¹⁰ Kuan tsí o ntáñi ña, ntaíto díto ña e dukún kán mí kūntáa ña ne, dá nēni ñá xee uvi ánje Xuva kō, ñu'u ña doo kui'xin. ¹¹ Ntáka'an ánjē sán ni ñā:

—Ō ñá ñuú Galilea, ¿nté kuān nté ntaíto díto ntu nto e dukún kán? Tsí ñi'vi tsi Jēsuu, ña é naki'i Xuva kō ne, vata tsí ō kūntáa ña e dukún ne, kuan tsí koo nainu xtúku ña ñuxiví a —ka'an ña.

Dā de kú've ñá Matia é nākunúu ña naa Júda

¹² Kidáa ne, ntáka ña xuku é nani Ōlivú san. Ntíko koō ñá, kunú'u ña ñuú Jerusaleen é ña tuvi nté uun kilometru. ¹³ Dā náxee xtúku ña ne, kúxee ña má ví'i nínu kán. ñi'vi ña ntoo sán ne: Pedru, ní Juaan, ni Sántiau, ni Ándree, ni Félipe, ni Túmaa, ni Bártulu, ni Máteu, ni túku Santiau, i'xá Alfeu, ni Símuun Zélote, ni Júda, ení Santiau. ¹⁴ Nguentúvi ntánataká nuu un nti'í ntíi ñá, ni ēní Jesuu, ni dí'i ñá María, ni tuku ñadí'í dí, é ntáka'an ntá'ví ña ni Xuva kō.

¹⁵ Uun ntuvi ne, náataká nuu vata te uun sientu oko ña'a, ña kuínti'xe i Jesuu. Kidáa ne, náakuntísi Pedru é ká'an ñá ni ñā ne, kaka'an ña:

¹⁶ —Eni, é ñni nto tsí da mii é kuvi nee íña é kaka'an Espíritū Sántū sán ne, nté ntūvi di'na xe'é ña tú'un é xntée na'a Davii íña Júda san. Tsi Júda sán ne, ñi'vi ñā é intéka ña ña'a é tññ ña Jesuu. ¹⁷ ñi'vi ñā ne, dadii tsi pustru ntí ni ñā. ¹⁸ Ntá tsi é ñni ntó nté ō kúvi ña. Tsi kí'i ña diu'un é díko ña Jēsuú ne, ñii ñá uun itsi ñū'u. Kidáa ne, kantei ña, ko'xó ña. Ntáta i'xí ña ne, uun ito tsi kí'nti'í ití ña ne, xí'i ñā. ¹⁹ Tēku ntíi ntíi ña'a, ña ntoo ñuú Jerusaleen, nté ō kúvi ña. Dukuān né, íntántéé ñu'u san Aceldama, é káni tú'un Ñū'u Niñi. ²⁰ Kuān ó uve na'a libru é naní Salmu, kaka'an:

Na kuñi i'xu vi'i ña ve;

xōxó kuntōo ká i ikān,

ka'an líbrú san. Xío ūve na'a túku, kaka'an:

É túku ña'a nakunúu ña naa ña,

é víi ñá tsiñu é edé ña,

ka'an líbrú san.

²¹ 'I'a ntoo ña'a é dadii tsi íka ntí ni ñā nguentúvi dá kátuvi Tó'o ko Jesuu

ni nti, ²² nté ntūvi dá itsi ntute ña nta'a Juaan un tsi da nté ntūvi é kūntáa ña vi'i antīvi. É kāntio ne, uun ña'a kuntee tá'an ña ntí é ntuvi nī ntí uxuvi ñá'a nti é ntáda ntaá nti nee é ini ntí, é ká'an nti ni ña'á tsí nuu é ntaā i e ntóto Jesuu dá xi'i ña —ka'an Pedru.

²³ Kidáa ne, nakaxnúu ña úvi ña'a: uun ña'a, ñá nani Jōsé Barsabaa (Justo náni ña di), ni ūun ña'a, ñá nani Mātia. ²⁴ Ntáka'an ntā'ví ña kídaa:

—Xuva, ña'á nti é ini nto nima nti xe un xé un ntí ne, tá'xi ntó na kūtuní nti xōo ñá'a é ntio nto ²⁵ é vii ñá pustru nto, é nakunúu ña naa Júda. Tsí Júda ne, nákunāá ña tsiñu ña dá kuan o dé ña é kīni kaa, dá ku'e'en ñá mí kadūku ntée ña —ka'an ña.

²⁶ Dā kúvi ka'an ntā'ví ña ne, nadíki ñá te kīi xoo ñá'a é vii pustrú san. Dā kīi ne, dúku ntée Matía san. Ura tsí i intee tá'an ña ni ū'xi ñin pustru, ña nguii san.

2

Dā ínūu Espiritū Sántū

¹ Dā xee tá'an ntuvi é kúvi viko iña ñá Israee, viko é nani Pentecōsteé ne, dadīi ntoo ntī ntī ña kuínti'xe i san. ² Dā nēni ñá uun káñu'ū tsí nte e dukún kan, vatā ó te tātšin dóo ntīi kainu ne, koó da kake'xen nī kava má vi'i mí ntoo ña. ³ Kidáa ne, ntīi díto ñu'u kai'xi. Kaxi'í nuu ñu'u san díki ñá xe un xé un ña. ⁴ Kidáa ne, ínūu Espiritū Sántū san nima ñá ne, eni ntu'u ña ntáka'an ña é tūku e tūku tú'un, tsí xe'e Espiritū Sántū san é kúvi ka'an ña.

⁵ Ntuvi sá'a ne, xee ntī ntī tatá vi'i ña Israee, ña e dóo ntaínuu iní i Xuva kō. Dā mí'í ká ñuu vé'xi ña, xée ña ñūu Jerusaleen é vii ñá nchu'un Xuva kō. ⁶ Dā tékū ntī ntī ña'a san tsí dóo ntīi kaka'an ñu'ú ne, ikan tsí náta'ka nuu ntī ntī ña. Ña é da ve xée sán ne, é tūku e tūku tú'un ntáka'an ña. Koó dá kúdu'va ña dá téku ña tú'un ña e ntáka'an ña kuínti'xe i san. ⁷ Koó dá kúdana iní ña ne, ntánatīn ña ni tá'an ña, ntáka'an ña:

—¿Vá ña ntu te ña ñuú Galilea, ña kuān ó ntáka'an san? ⁸ ¿Nté kuí ntátekú ntu ko tú'un é ntáka'an ña, vata tsi tē dadīi tú'un ko ni ñá? ⁹ Tsí

xo'ō ne, é xīo xío ñuu ko: ñuú Partia, ni ñūu Media, ni ñūu Elan, ni ñūu Mesopotamia, ni ñūu Judea, ni ñūu Capadocia, ni ñūu Puntu, ni ñūu Asia, ¹⁰ ni ñūu Frigia, ni ñūu Panflia, ni ñūu Egítō né, iō ñá ne, vé'xi ña un tsi nte ñuu África, é díi ka ikā é ñuú Cirene. I'a ntoo ña ñuú Romá di; iō ñá ne, ña Israee ña; iō ñá ne, dadīi tsi ntántīkin ñá Xuva ko nī ña Israee. ¹¹ I'a ntoo ña ñuú Cretá di, nī ña ñuú Arabia. Ntá tsi un ntī ntī o ntáteku ko é ntántaa ña ni kō nté o de Xuva kō e dóo kaxntīi ña kō né, ña'á tsi tú'un mii kō ntáka'an ña —ka'an ña.

¹² Koó dá kúdu'va ña nee iña é kākuvī ne, ntátsixē'e tá'an ña:

—¿Mí'í ntu vé'xi é kuan o ntáde ña'a san? —ka'an ña.

¹³ Ntá tsi iō ñá ne, da ntáxkuntée ña, ntáka'an ña:

—Tē dóo ñu'u tsitū nima ña vínu xee —ka'an ña.

Nté o ka'an Pedru ni ñá san

¹⁴ Kidáa ne, nákuñtāñi dadīi Pedru ni pustru ñá u'xi ñin san é ká'an ñá ni ñá'a sán ne, un ntīi tsī kéne ña, kaka'an ñá ni ña:

—Un ntī'í ku'e'en dú'va ntō, ña ñuú Judea ni ñá ñuú Jerusaleén ne, vi'a ve ne, kiní vá'a nto é ká'an nti ni ntō.

¹⁵ Ña'a sá'a ne, ña te kí'vi ñá. Ini nto tsí dá ve kaeku ñin teváa. ¹⁶ Ñá'a ni san, tsi sá'a ne, kakuvi vata o ka'an Jōe dá ka'an ñá naa Xuva ko é ūve na'a nté ntūvi dí'na, kaka'an ña:

¹⁷ Te xēe tá'an ntuvi é ntī'í ñuxiví ne, táxnūu u Espiritū Sántū ko é kunūu ña nima ñá'a, ña ntoo dá kanī ñuxiví.

Kidáa ne, ká'an i'xā ntó, te tíi, te ñadī'í, naá ko.

Na kuetsī sán ne, vata koo kuví é nākueni na, kiní na é nāñe'é u na.

Ñatā sán ne, ñuu ení kán nañe'é u ña nté koo kuví rkontuví.

¹⁸ Ntuvi tsikán ne, taxnūu u Espiritū Sántū ko

é kunūu ña nima ñá ntáde tsiñu kuenta iñá ko, te tíi, te ñadī'í ñá ne,

da kidáa ká'an ñá naá ko.

¹⁹ Ta'xi ú kuenta é dukún kán ne, ñuxiví a kīi niñí ne, koko ñu'ú ne,

dōo kene u'me vata kaa viko nu'u.

²⁰ Kuneé ngantií ne,

koko kuē'e kue'é xoo, vata ito niñi,
di'na tē xee tá'an ntuvi é naīnu Tó'o
kō.

Kidáa ntūvi e dōo ka'nu, e dōo vá'a o.

²¹ Dā xoó ka ña'a, ña é kaku ni'i i Tó'o
kō ne,

nakáku ña,

ka'an Jóeé san kídaā.

²² 'Un ntí'i kuē'en dú'va nto, ñatíi
Israee, kini vá'a nto é kā'án ntí ni ntō:
Tsí Jesuu, ñá ñuú Nazareé ne, ña ña
e dōo va'á ña ni Xuva kō. É ñi ntó tsí
xe'é Xuva kō é kúvi vii ña nuu i e dōo
na'nu mé'ñu ntó né, dōo kue'e kuēnta
tá'xi ña vata koo é na kūtuni nto tsí
mii Xuva kō táxnū ña ña. ²³ Ntá tsi
dā ntūvi ña kuenta ntá'a nto, vata tsi
ō dé kú've Xuva ko ntē ntūvi di'na ne,
ñi ntō tñn nto ña ne, ē'ni ntō ña dā
xe'é nto itsi é naxnteē ñá kini ntáa san
ñá ntíkā krusi. ²⁴ Ntá tsi Xuva kō ne,
nantóto ña ña dá xi'i ña. Ña ni kúvi
vii doxi'í san ni ña. ²⁵ Tsí kuān ó uve
na'a nte ntūvi di'na, kaka'án rei Davii
kuēnta iña ña:

Ini u tsí nguentúvi katuví u ni Xuva
kō.

Ñá kau'vi kue'én ko,

tsí ña kunuu mé'ñu kūnuu dava
ña ko.

²⁶ Dukuān é nakūnuu dñi nimá ko ne,
dōo dñi ko, kaka'án u.

Nakutúvi vá'á kue'en kúñu ko,

²⁷ tsi ñá xtuví mii ntó nimá ko doxi'í
kñ;

ntē ña ta'xi nto é tē'u kúñu ko,

tsí xu'u é i'xā nto e dōo va'á u.

²⁸ ñi ntō nañé'ē ntó ko

nté koo ni'í ko ntuví va'á iña ko.

Xu'ú ne, nakunúu dñi kue'én nimá
ko

é kutúvi dadii ú ni ntō.

Kuan o ka'an Dávii san kídaā.

²⁹ 'Eni, é ñi nto tsí xi'i úva ata ko
Dávii ne, dā intú'xi ña. Tsí i'a tuvi
dukuan ña ña ña mí intú'xi ña. ³⁰ Ntá
tsi Davii ne, kaka'án ñá naa Xuva ko
é kuān ó kaka'án ña. Ini ña tsí Xuva
kō xe'é ña xu'u ña tsí uun i'xá ika ña
kunūu naa ña é vii ñá rei iña ko, xo'ō
e ñá Israee o. ³¹ Dukuān né, vata tsí
ó te nte dí'na ñi Davii nté koo kúvi
ne, ka'an ña kuenta iña é ntoto Cristu
dá xi'i ña, tsí ña kunuu mii nima ña
mí ñu'u nima ñá xi'i; ntē ña tē'u kúñu

ñá di. ³² Ne, kuan o kúvi ntí'xe, tsí
Xuva kō ne, nantóto ña Jesuu. Un ntíi
ntíi ntí é uxuvi ñá'a ntí, ntáde ntaá ntí
tsí iní ntí tsí nuu é ntaā i é ntóto ña
dá xi'i ña. ³³ Kidáa ne, kúntāa ña é
kutuví ñá nta'a kua'a Xuva kō é kada
kú've ñá, tsí dōo iō ñá é vii ña. Kidáa
ne, táxnuu Xuva kō Espíritū Sántū sán,
vatā ó kaka'an ñá nte dí'na ne, ñi
ñá kade ña é un ntí'í é ntaíni ntó nī é
ntátekú ntó é kākúvi vevii. ³⁴ Tsí ña te
rei Davii san ña é kúntāa vi'í antívi, tsí
mii Dávii kaká'an ña:

Kaka'an Xúva ko nī Tó'o kó:

"Kutúvín diñi kua'a kó,

³⁵ dā nté kúvi vii ntí'í ú nī ña
ntáinchu'vi o",

ka'an Xúva kō.

Kuan o ka'an Dávii kídaā.

³⁶ 'Na kūtuni ntíi ntíi ña Israeeé san tsí
nuu é ntaā i tsí ñi Jesuu, ña é naxnteē
nto ntíkā krusi ne, ñi ña é nakaxnúu
Xuva ko ña é vii ñá Tó'o kō, é vii ñá
Cristu, ña é nakakú kō —ka'án Pedru
ni ña.

³⁷ Dā téku ña'a san é kaka'án ñá ni ña
né, dōo u'vi kúvi ña. Tsixe'e ña Pedru
ni pustru ñá nguí san:

—Eni, ¿nté ntu koo vii ntí é ntúvá'a
ntí ni Xuva ko vē? —ka'an ña.

³⁸ Kidáa ne, kaka'án Pedru ni ña:

—Natu'vi nto kuétsi nto nta'a Xuva
kō ne, kutsi ntute nto xé un xé un
nto kuēnta iña Jesuu, vata koo é kada
ka'nu iní Xuva ko kuétsi nto ne, ta'xi
ña Espíritū Sántū é kunūu ña nima
nto. ³⁹ Tsi tá'xi Xuva ko xu'u ña é kuān
koo vii ña ni ko ni i'xā kó, ni ñi ntíi ntíi
ña'a, kuān te dōo ikā ntoo ña, da xoó
ka ña'a e kána Xuva kō é kúvi ña iña ña
—ka'an ña.

⁴⁰ Dōo na'a kaka'án Pedru ni ñá ne,
dōo kue'e é kaka'án ñá ni ña. Kaxé'e
ña ña itsi, kaka'án ña:

—Kii nteé xio nto ña kini ntáa san ve
—ka'an ña.

⁴¹ Dōo titín ña'a kuínti'xe ña é
kaka'án ñá ne, itsi ntute ña. Iō ñá te
ñi míil ñá'a, ña é nakuvé ta'an ntuvi
tsikan nī ña kuínti'xe i san. ⁴² Ña sá'a
ne, dōo dé ntaa ña un ntí'í é nañé'e
pustrú san ña ne, dōo dé ntaa ña
nataká nuu ña é kátsin dava ña tañú'u
nī é ká'an ntá'vi ña ni Xuva kō di.

*Ntúvi iña ña kuínti'xe i san dá iñi
ntu'u é nataká nuu ña*

⁴³ Xuva kō né, dōo xntíi ña pustrú san é vii ñá nuu i e dóo na'nu, e dóo titín kuenta xé'e ña. Ña'a sán ne, koó dā kúdu'va ña ne, dōo u'ví ña. ⁴⁴ Ña kuínti'xe i sán ne, dadii tsi ika ña ne, uun tsi nima ña. Kaxntii tā'an ñá ni da neé ka é io iña ña. ⁴⁵ Diko ña iña míi ña ne, dā náke'nté dava ña diu'un i, tsí'i ña nta'a ta'an ña xé un xé un ña vata kaa é kátaan núu ña. ⁴⁶ Utén utén náaká nuu ña ini ukún ka'nu kán ne, dadii é'xi ña nú vi'i ña kán, katsín dava ña tañú'ū. Dōo diní ñu'u nima ñá ne, ntē ña ni de ná'nu ña ni tā'an ña. ⁴⁷ Da mii kuē'en tsi é nānu'u ñá ini ña Xuva kō ne, dōo vá'a ka'an ñá'a san iña ña. Utén utén ne, dukuān ntákutitín ña'a, ña nakáku Xuva kō.

3

Dā ntúva'a ña xné'e

¹ Uun ntuvi ne, kué'en Pedru ní Juaan, kuntáa ña má ukún ka'nu kán dá kaeku uni kuáa, ura i é ntáka'an ntá'vi ñá'a. ² Dā xee ña xi'i ukun kán ne, ini ña é vēxní'i ña'a san uun ñátii, ña é natín di'in i nté dā káku. Utén utén kaxee ni'i ña ña ne, kaxtúvi nteē ñá ña xi'i ukun kán, xi'i é nanī E Dóo Va'a. Ikán xkutúvi ñá, kaikan ñá doméni nta'a ña ntáxee má ukún kán. ³ Dā ini ña tsí vé'xi Pedru ní Juaan é ká'vi ña má ukún kán ne, íkan ña diu'ún doméni nta'a ña. ⁴ Pedru ní Juaan ne, íto ña ña ne, kaka'án Pedrú san ni ña:

—Koton nuú nti —ka'an ña.

⁵ Kidáa né, íto ñá nuu ña tē nee kué'e ña ña, kuiní ña. ⁶ Ntá tsi Pedrú ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ña túvi kué'en tsí diu'ún ko. Ntá tsi ío iña ko é tā'xi ú o: kuenta iña Jesúcristu, ña ñuú Nazaree, ká'an ú ni o: Nakuntítsin, kakan ve —ka'án Pedru.

⁷ Kidáa ne, írkāa Pedru ntá'a ña é xntii ña ña nakuiñi ñá ne, ura tsí i ntuvá'a di'in ña. ⁸ Koó dā kaentita ntaa ña nakuntítsi ña ne, dā éni ntu'u ña kaika ña. Kúkí'ví dadii ña ni Pedru ní Juaan má ukún kán ne, koó dā kaentita eninú ña kaika ña, kaka'an ñá e dóo ka'nu Xuva kō. ⁹ Ini ntíi ntíi ña'a san é kaika ña, kanaanu'u ñá ini ña Xuva kō ne, ¹⁰ koó dā kúdu'va ña'a san dá ini ña é ntúvá'a ña, tsí ini ña é

divi ña é kaitúvi nteē ña xi'i é nanī E Dóo Va'a san é kaikán ñá doméni.

Dā ka'an ntódo Pedru Corído Salámuun kan

¹¹ Ñatíi san ne, kuan tsí ó karkaa ña Pedru ní Juaan, é ña ni ntío ña é nangāva ña ña. Un ntíi ntíi ña'a sán ne, koó dā kúdu'va ña ne, ntaínu ña, vé'xi ña mí ntoō ñá, uun itsi ini ukun kan mí é nanī Corído Salámuun. ¹² Dā ini Pedru é vé'xi ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ō ñá Israee, ¿nté kui koo da ntákudu'va ntu nto é kuan ō kúvi? ¿Nté kui kuān nte ntaínté'a ntu nto ntí? ¿Vá divi ntū ntí kuvi idé nti é ntúvá'a ña sá'a? ¿Va dóo ntu ío nti é ntavá'a ntí ña xné'e? Kuān te dóo ntaínuu ini ntí Xuva kō ne, ¿vá kúvi ntu vii nti ntavá'a ntí ña sá'a? ¹³ Ña'á ni san, tsí Xuva kō, ña inuu ini uva ata ko Ábraan ni Ísaa ni Jácoó ne, divi ña de kú've ñá é mii i'xā ñá Jesuu kodó nuū ña. Divi ña é ntáda nto ña kuenta ntá'a ña tsiñu i. Dā ntío Pilatu é nangāva ña ña ne, divi ntō ne, ña ni ntío ntō. ¹⁴ Jesuú ne, dōo vá'a ña. Ña túvi nee kuetsí ña. Ntá tsi ña ni ntio nto é nangāva ña ña. Divi ntō ne, íkan ntō é nantii ña uun ña'a ñatíi, ña é'ni ña'a. ¹⁵ Dukuan ō é'ni nto ña kata'xi ntuvi iña ko. Ntá tsi Xuva kō ne, nantóto ña ña. Ntí'i ne, ini nti tsí nuu é ntaā i é kuan ō kúvi. ¹⁶ Vevii ne, divi Jesuu kúvi idé ña é ntúvá'a ña sá'á, ña é kainí nto, tsí dá kaku ni'i ña Jesuú ne, nakunúu ntii ña. Tsí dá kuínti'xe ña Jesuú ne, kutíi ña ntuva'a vá'a ña, vata tsi ō kaini ntó un ntí'i ntō ve.

¹⁷ 'É ini u, ení, tsí divi nto ni ña odo nuú iña nto ne, ña ni ini ntó xoo ñá'a é Jesuu da é'ni nto ña. ¹⁸ Ntá tsi dukuan ō dé ntaa Xuva kō é káka'an ña nté ntúvi di'na dá ntáka'an ñá ka'an naa ña é da mii é ntō'o Cristu, ña nakaxnúu ña. ¹⁹ Dukuān ne, nadama nto nima káni kaa nto ne, nakuní'i nto nima vá'a nto. Xnúu nto nima nto é káka'an Xúva kō, vata koo é nakate ña kuetsi ntō. Kidáa ne, ta'xi ña é nakunuu díní nima ntó ne, ²⁰ taxnuu ña Jesucristu, ña é nakaxnúu ña nte ntúvi di'na é kodo nuū ñá kuenta iña ko. ²¹ Vevii ne, da mii é kutuvi ñá vi'i antívi, kantétu ña dā nté xee

tá'an ntuvi é ntāva'a xéé xtuku Xuva ko ñūxiví, vatā ó ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko, ña intóo nte e ná'a, dá xe'é Xuva kō é kūtuni ña nté koo kuvi. ²² Tsí Muiseé ne, kaka'an ñá ni ñata kō, ña intóo kídaā: “Xuva kō né, taxnūu ña uun ña'a é ñi tsi tātá ko, é ka'an ña naa ña, vata tsí o táxnūu ña ko. Kini va'a vá'a nto nee ntí'i ntí'i é ká'an ñá ni ntō, ²³ tsí te xoo ñá'a ña ntío ña kuinti'xe ña é kāká'an ñá ne, kunaá ña. Kii nteé xio ta'an ña ña Israee”, ka'an Muisee nte kídaā.

²⁴ 'Kuan o ka'an ntíi ntíi ña ka'án naa Xuva ko. Di'na Samuee, ni ún ntíi ntíi ña ka'án naa Xuva ko, ña é vè'xí ata ña, ntáka'an ntódo ña nté koo kuvi vevii. ²⁵ Xuva kō ne, xé'e ña xu'u ñá uva ata ntō, ña intóo di'na. Kuvi iña ntó di, tsí ntoo nto naa ña vevii. Tsí Xuva kō ne, kaka'an ñá ni Ábraan: “Kuenta iña í'xá nto ntuviko un ntíi ntíi ña'a, ña ntoo dá kaniñ ñūxiví”, ka'an ña. ²⁶ Dukuān né, dā táxnuu Xuva ko I'xā ñá ne, di'na kuenta iña ntó táxnuu ña, vata koo é ntāviko ña nto, vata koo é nātu'vi nto kuétsi ntō —ka'án Pedru ni ña.

4

Dā ntāñí Pedru ní Juaan núu ña tsíñu i

¹ Pedru ní Juaán ne, ntáka'an dúkuan ña ni ñá'a san dá xee dutu iña ñá Israee, ni tó'ō sntadun iña úkūn ka'nu, nī ña saduceu. ² Dōó dutsí kuiní ña nī Pedru ní Juaan, tsí ntánakuā'a ña ña'a san tsí nuu é ntaā i é ntoto xtuku o tē xi'i o, tsí ntóto Jesuu dá xi'i ña. ³ Kidáā né, tññ ña ña, tsú'un kutu ña ña vi'i utun. Uun ñúu ñú'u kutu ña, tsí e kuáa da tññ ña ña. ⁴ Ntá tsi dóo tññ ña'a kuinti'xe ña da téku ña tú'ūn é kāká'an ña. Kidáā ne, xéé tá'an te u'un míil ña'a kuinti'xe ña Jesuu, é da mii kué'en tsí ñatí san ne, kaxio ñadí'í san di. ⁵ Utén sán ne, un ntíi ntíi ña odo nūú iña ñá Israee san, ni ñata, nī masru lei iña úkūn sán ne, nātaká nuu ña ñuú Jerusaleen, ⁶ ni dūtu, ñá odo nūu, ña nani Ánaá, ni ún ntíi ntíi ñavi'i ña, ni Caífaa, ní Juaan, ni Aléjandrú di. ⁷ Kidáā né, káná ña Pedru ní Juaan é xntáñi me'ñū ñá ña, da tsixe'e ña ña:

—¿Xoó ntu tá'xi i itsí é kuān koo vii nto? —ka'an ña.

⁸ Pedrú ne, dōó nuu Espíritū Sántū nima ñá, kaka'an ña:

—Un ntíi ntíi ntō, ñata, ña odo nūú iña ñá Israee: ⁹ te ntio nto tsixe'e ntō ntí nté o xntíi ntí ña xne'é ne, nté o kúvi ntuvá'a dí'in ña ne, ¹⁰ kini vá'a nto ve é kāká'an ntí ni ntō, tsí ntio ntí é kūtuni ntó ni ún ntíi ntíi ña Israee tsí Jesucristu, ñá ñuú Nazaree, ña naxntéē ntó ntiká krusi, ña nantóto Xuva kō né, ñi ña kúvi idé ña é ntūvá'a ña sá'a. I'a ntitsí ña nuu ntoo. Ini nto tsí ña vādā ká ña ntuvi. ¹¹ Jesuú ne, vata kaa xuu núu i kaa ña. ñi ña ntō ne, vata ntáa ña ntáxntāñí vi'i ntáa nto, é nākuíta nto xuu e díi ka va'á, xuu e kúvi xuu núu i. ¹² Tsí xōxó xtuku ka é kuvi nakákú i kō, tsí mii tsi Jesuu é kúvi vii ña. Kuan o dé kú've Xuva kō —ka'án Pedru ni ña.

¹³ Ña tsiñu i sán ne, koó dā kúdu'va ña dá ini ña tsí ña te kau'vi kué'en tsi Pedru ní Juaan é ka'an ña, kuān té ñá te tu've ña, ñá te na'nu ñá'a ña. Da kidáā kútuni ña é dadíi íka ña ni Jesuu. ¹⁴ Ikān ntitsí ña ntuvá'a sán di. Dukuān ne, ñá ni kútuni ñá nté koo ka'an ntéé ña ña. ¹⁵ Kidáā ne, nantíi ña ña mé'ñū juntá san ne, da ntánatíin mii ña, ¹⁶ ntáka'an ña:

—¿Nté ntu koo vii o ni ñá? É ini ntíi ntíi ña'a, ña ntoo ñuú Jerusaleen, tsí idé ña uun nuu i é dóo ka'nu. Ña kúvi ká'an o té ña nuu é ntaā i. ¹⁷ Ntá tsi ña ntío ko é kúkue'e núu i. Dukuān ne, kué'e o ña itsi e nté uun ito ka ña ka'an xtúku ña kuenta iña Jesuu —ka'an ña.

¹⁸ Kidáā né, kána xtuku ña ña, kaka'an ñá ni ña:

—Nté uun ito ka ñá ku ká'án ka nto ni ñá'a kuenta iña Jesuu —ka'an ña.

¹⁹ Ntá tsi Pedru ní Juaán ne, nantíko ko ñá, kaka'an ñá ni ña:

—Mii nto kadā kuení nto ve. ¿Nee iña é díi ka va'a é víi nti, te kuiní nto: é kuinti'xe nti é ntáka'an ntó ne, o é kuinti'xe nti é kāká'an Xúva kō? ²⁰ Ntíi ne, da mii é ká'án ntí ni ña'a un ntí'i é ini ntí é edé Jesuu, un ntí'i e téku nti é nakuā'a ñá nti —ka'an ña.

²¹ Ña tsiñu i sán ne, da mii tsí de tí ña ni ñá né, dā nakaka ña ña. Ña ni kúvi kué'é ña ña é ntó'o ña, tsi ú'vi ñá tē dóo ka'an ñá'a san. Tsí un ntíi ntíi

ña'a sán ne, da mii kuē'en tsi ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō é kuan o kúvi. ²² Tsi ña xne'e, ña é kuan o ntuvá'a dǫ'in i sán ne, e itá nti'xin uvi díko kuia ña.

Nté o ka'an ntâ'vi ña kuínti'xe i san

²³ Dā ntíi Pedru ní Juaan ví'i utun kán ne, kué'en ñā mí ntoo ta'an ña, ña kuínti'xe i, kuntáa ña ni ñā nee ntí'i ntí'i nuu i é káka'an dutu ñá odo nūú san ni ñatā san ni ña. ²⁴ Dā téku ta'an ña ne, uun tsi nima ñá ka'an ntâ'vi ntíi ntíi ñá ni Xuva kō:

—Xuvā, ðivi ntō é Xuva nti'xe ntí nto; ðivi ntō e dóo ka'nu nto. Mii ntō dé kú'vē ntō e dukún kan ni ñūxiví a, ni ntute ñu'u kán, ni un ntí'i é io. ²⁵ Mii nto ni Espiritū Sántu ntō ne, xé'e nto tú'ūn é ká'an ña kade tsiñu iña nto, rei Davií san, dá kakā'an ñá naá nto nté ntūvi ði'na, kaka'an ña:

¿Nté kui dóo ntákudiin ñá tuku ñuú san?

¿Nté kui doto tsi ó ntántukū nuu iní ña'a san?

²⁶ Kuntañi ntée ntíi ntíi rei iña ñūxiví, nataká nuu ntíi ntíi predente ñuú san dá ntāa ña ata Xuva ko ní Cristu, ña nakaxnúu Xuva kō, ka'an Dávií san kidaā.

²⁷ 'Kuan o kúvi nti'xe tsi rei Heróde ni Póncio Pilatú ne, nataká nuu ña má ñūú a nī ña Israee ni ña é ña te ña Israee, nátee ta'an ña xu'u ñá, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña I'xá nto Jesuu, ña e dóo va'á, ña nakaxnúu nto.

²⁸ Dukuan o dé ntaa ña un ntí'i nuu i vata tsi o dé kú'vē ntó nte ntúvi ði'na é kuān koo kuví. ²⁹ Vi'a ve ne, koto nto, Xuvā, nté o ntáde ña e ntaínchu'vi ñá ntí. Xntii ntō ntí é ña ku u'ví ntí é ká'an ntódo ntí ni ñā'a san tú'un nto, tsi iña nto kade tsiñu ntí. ³⁰ Nátanteé nto nta'a nto ña nchokuvi, ntavá'a nto ña. Xntii ntō ntí é kúvi víi ntí nuu i e dóo na'nu, e kue'e kuenta kue'e u ña kuenta iña Í'xá nto Jesuu e dóo va'á ña —ka'an ña.

³¹ Dā kúvi ka'an ntâ'vi ña ne, tē'xén nuu ví'i mí ntoo ña. Inūu Espiritū Sántū nima ñá, un ntíi ntíi ña ne, eni ntu'u ña ntáka'an ntódo ña tú'un Xuva kō, tsi ña te ntaú'vi kue'en tsi ña.

Da nēe ka é ió iña ñá ne, iña ntíi ntíi ña

³² Un ntíi ntíi ña kuínti'xe i sán ne, uun tsi nima ña, uun tsi é ntádē kuení ña. Nté uun ña ña ni de víni ña é ntio ta'an ña. Tē nee iña é io iña ñá ne, ñá ni ká'an ñá te iña mii ña, tsi iña ntíi ntíi ñá, ka'an ña. ³³ Pustrú san ne, dóo io díki ña é ká'an ñá ni ñā'a tsi ntóto Jesuu dá xi'i ña. Dōo vá'a o intóo ña, tsi Xuva ko Inuu mé'ñu ña ñā. ³⁴ Nté uun ña ña ni taan núu ña, tsi tē xoó ña'a é ió ñu'u í ne, o ví'i i ne, nadiko ñā ne, dá xēe ni'i ñá diu'un i ³⁵ é ntāda ña kuenta ntá'a pustrú san. Kidáa ne, nake'nté dava ña, na kuído ta'an ña, xoo ñá'a é kátaan núu i. ³⁶ Kuān o dé uun i'xá ña Levii, ñá nani Jōsee, ñá vē'xí ñuú Chipre. Pustrú san ne, xntánteē ñā ña Bernabee, é káni tú'un Ña Kanaxnuu Ka'nu Nima Ko. ³⁷ ðivi ñā né, nadiko ña ñu'u ña ne, da xee ni'i ñá diu'un i, ntāda ña kuenta ntá'a pustrú san.

5

Nté o kúvi Anania ni Sáfira

¹ É tuku ñatíi, ña é nani Anānia, ni ñádi'í ña, ña é nani Sāfirá ne, nádiko ña uun itsi ñu'u ña di. ² Ntá tsi ña sá'á ne, kí'i ña diu'un í ne, xnūu vá'a ña dava é kúvi iña mii ña. É ntōo ka kúdi ne, ntada ña kuenta ntá'a pustrú san.

—Kuān sá kaa diu'un i —ka'an ña.

Ñádi'í ñá ne, uun tsi xu'u ntáde ña é kuān koo ka'an ña. ³ Kidáa ne, kaka'an Pedru ni ña:

—Anania, ¿nté kui xnūu ntu nto nima nto é káka'an Tó'ō é ña vá'ā san? ¿Nté kui kaka'an ntú nto dovete nī Espiritū Sántū dá kí'i nto dava diu'un ñu'u san é kuví iña mii nto? ⁴ ¿Ñá ntu te iña mii nto ñu'u sán ði'na dá nadiko ntō? ¿Ñá ntu te iña mii ntó diu'un í di? ¿Nté kui kene iní ntu nto é kuan o dé nto? Tsi ña te ñá'a san é kaeni nta'ví nto ña, tsi mii Xuva kō —ka'an Pedru ni ña.

⁵ Ananiá ne, dā téku ña é káka'an ñá ni ñā ne, nantúve ña ne, xí'i ñā. Dōo u'ví ntíi ntíi ña'a san da kútuni ña nte o kúvi ña. ⁶ Kidáa ne, xēe na kuetsi ne, dá'vī nuu na kúñu ña dóo ne, dá kue'en ní'i na ña, kúku'xí na ña.

⁷ Dā ita ntí'xin uní úra ne, xēe ñádi'í ña. Váta kutūni ñá nte o kúvi xií ña. ⁸ Pedrú ne, tsixe'e ña ñā:

—Ká'an vē: ¿Dū'va ntu kaa inuu á'vi ñū'u é nádiko ntō? —ka'an ña.

—Kuan tsī kaa inuu á'vi —ka'an ña.

⁹ Kidáā ne, kaka'án Pedru ni ña:

—¿Nté kuī kéne iní ntu o ni xī o é kuan ō dé vete nto nī Espíritū Sántū? I'a kuntí'xi na kuetsī, na ixkú'xi xī o. Vi'a ve ne, kiku'xí na o di —ka'an ña.

¹⁰ Ura tsī i nantúve ña nuú Pedrú ne, xí'i ña. Kidáā ne, xée na kuetsī sán ne, iní na tsi é xi'i ña. Tāvá na ña é kíkū'xí na ña diñi xī ña. ¹¹ Un ntí ntí ña kuínti'xe i sán nī ña ñuu i sán ne, dōo u'ví ña da kútuni ña nte o kúvi.

Dā ntuvá'a ña nchokuvi

¹² Pustrú san ne, dōó kue'e kuénta xē'é ña; dōó ki'in itō idé ña nuu i e dōo na'nu mé'ñū ña'a san. Un ntí ntí ña kuínti'xe i sán ne, dadíi náta'ká nuu ña ini ukún ka'nu kán mí nani Corído Salámuun. ¹³ Ná nguī sán ne, dōo u'ví ña é kuve ta'an ña ña, kuān te dōo vá'a ka'an ñá'a san iña ña. ¹⁴ Ntá tsi dā dií dií ka kuínti'xe ña'a san Tó'o ko Jesucristú ne, dōo titín ña nákuve ta'an ña ña kuínti'xe i sán, te tí te ñadi'í ña. ¹⁵ Xee ni'i ña ña nchokuví di, tsōo ña ña nú ito, tsōo ña ña nú xūvi ítsi kán vata koo te āma kuita ntí'xin Pedrú ne, kuān té ntatí kúdi ña duku ntée ña ne, ntuvá'a ña, kuiní ña. ¹⁶ Xée ñá'a san, ña ntoo etsin ñuú Jerusaleén di. Ná te da dií ñá xee ña, odo ñá ña nchokuví, ni ña ñū'u é ña vá'ā nima í ne, un ntí ntí ñá ntuvá'a ña.

Dā ñū'u kutū pustrú san vi'i utun kán

¹⁷ Kidáā ne, dutu ñá odo nūú ni ūn ntí ntí ña saduceu, ñá ntí ni'i ña né, kūne'u iní ña nī pustrú san. ¹⁸ Tñ ña ña, tsú'un kutu ña ña vi'i utun. ¹⁹ Ntá tsi divi tsi nīñú san xee uun ánje Xuva kō, nákaán ña xi'i vi'i utun, da nantí ña pustrú san, kaka'an ña:

²⁰ —Kue'en ntó, kuntañi ntó ini ukún ka'nu kán ne, ká'an nto ni ñá'a san nté koo ni'i ña ntuvi xée iña ña —ka'an ñá nī pustrú san.

²¹ Kué'en ña. Dā tuví ne, kúnti'ví ña ini ukún ka'nu kán ne, dā éni ntu'u ña nakuá'a ña ña'a san.

Dā xee dútu ñá odo nūú san ni ña ntí ni'i ña né, tāvá ña junta ká'nu ni ūn ntí ntí ñata, ña odo nūú iña ñá

Israeé ne, dā teé tsiñu ña maú san é kinakueká ña pustrú san vi'i utun kán.

²² Dā xee ñá vi'i utun kán ne, ¿mí'i ntu kī'xi ká pustrú san? Xoxó ka ña. Kuan tsi ō ntíko kōo maú san. Ntántaa ña nī ña ñe'e júnta san, kaka'an ña:

²³ —Dā xee ntí vi'i utun kán ne, é kantí'ú xi'i i ne, ikán ntáñi ntée sntadún san atá xi'i i kan, ntáde ña kuenta; ntá tsi dā nákaán ntí xi'i i ne, xoxó ñu'u ká i —ka'an ña.

²⁴ Dutu ñá odo nūú san nī tó'ō sntadun úkūn ka'nu sán ne, dā téku ña é ntáka'an maú san ne, dōo ítsu'un ña nté koo naínú kava ña nuu i sá'a. ²⁵ Ura tsī i xee úun ñatí, kaka'an ñá ni ña:

—Un ntáa ña é tsu'un kutu ntō vi'i utun. Ikán ntáñi ñá ini ukún kán, ntánakuá'a ña ña'a san —ka'an ña.

²⁶ Kidáā ne, ñé'e tó'ō sntadún san ni maú san, ixnatín ña ña. Ntá tsi diin diin tsi nátiñ ña ña, tsi ú'vi ñá te kué'é xuu ñá'a san ña. ²⁷ Dā náxee ni'i ña ñá ne, kue'en ni'i ña ña mé'ñū junta ká'nu san ne, dá kakā'an dútu ñá odo nūú san ni ña:

²⁸ —Ntí'í ne, un ntíi tsi ka'án ntí ni ntō é ña ku nakua'á ka nto ña'a san kuenta iña Jesús. Divi ntō né, dā dií dií ka ntáde nto. É ini ntí ntí ña ñuú Jerusaleen tú'ūn é ntánakuá'a nto ña ne, ntadá'vi ntō ntí kuétsi i é xi'i Jesús —ka'an ña.

²⁹ Kidáā ne, Pedru ní pustru ñá nguī sán ne, nantíko koō ñá, ntáka'an ña:

—Dií dií ka nuu á'vi é kuínti'xe ntí Xuva kō é ña'a san. ³⁰ Divi tsi Xuva kō, ña é inúu ini uva ata kō, ña é intóo nte ntúvi di'na ne, divi ña nantoto ñá Jesuu, ña é'ní nto dá náxnteē ntó ña ntiká krusi kan. ³¹ Xuva kō ntáa ni'i ña ña, kuntáa ña é kutuvi ñá diñi kua'a ña, é kodo nuū ña, é nakakū ñá kō. Dukuān né, te nātu'vi o kuétsi ko, xo'ō é ña Israeé ō ne, ni'i ko é káda ka'nu iní Xuva ko ni ko kuétsi kō. ³² Sá'ā é ntaxé'e ntí kuenta, ni Espíritū Sántū san, tsí ta'xi Xuva kō Espíritū Sántū é kunūu ña nima ko te kuínti'xe ko ña —ka'án pustrú san.

³³ Dā téku ña tsiñu i san é ntáka'an ñá ne, dōó dutsi kuiní ña. Ncho ka'ni ña pustrú san. ³⁴ Ntá tsi uun ña'a, ña fariseu, ñá nani Gamālieé ne, mastrú

lei iña ñá Israee ñá, ne, dōo íko ñu'u ñá'a san ña. Divi ñā ne, nákuñtísi ñā, kaka'an ñá te nantii ña pustrú san ki'i kan uun da'na. ³⁵ Kidáā ne, kaka'an ñá nī ña tsiñu i san:

—Ñā Israeé, kadā kuení va'ā ntó nté koo vií nto ni ña sá'a. ³⁶ Tsí emá tsi ne, xío uun ñatíi, ñá naní Teudá ne, dōo ka'nu ncho vií ña. Xío te kímí sientu ñátíi, ña ntíkin ña. Ntá tsi dā kúvi ne, ña'a é'ní ña ña ne, kidáā nákuite xáa ntíi ntíi ña ntíi ni'í ñā. Kidáā ne, xío da'na. ³⁷ Rkontúví, ntuvi dá naka'vi ña ñā'a sán ne, ñá naní Júdā, ña ñuú Galileá ne, dōo ka'nu ncho vií ña ne, ñá te da díi ña'a intíkin ñá ña dí. Ntá tsi xi'í ñá dí ne, dā nákuite xáa ntíi ntíi ña intíkin ña. ³⁸ Dukuān é kaka'án u ni ntó é na tsoo mii nto ña sá'a. Nā ku kini ntéé ka ntó ña. Tsí te kuēnta iña ñá'a é ntánakuā'a ña ne, koó da'na mií. ³⁹ Ntá tsi te kuēnta iña Xuva ko é ntánakuā'a ña ne, ña kúvi vií nto é kini nteé ntó ña. Kuenta tsí vií nto ve vata koo é ña ka'an ntéé nto Xuva kō —ka'an Gámalieé san.

⁴⁰ Xío ntaa iní ña tsiñu i san é kaka'an ña. Kidáā ne, nákana ña pustrú san é ntí'xi xtuku ña. Dā náxee ñá ne, nátíi nuu ña ña xo'ó ne, dá kakā'an ñá ni ñā é ña ku ka'án ka ña iña Jéssu. Kidáā ne, nakáka ña ña. ⁴¹ Dā ntíi pustrú san mé'ñū juntá san ne, dōo diní ña, tsí xe'é Xuva kō é ntó'o ña kuenta iña Jéssu. ⁴² Nā ni tee dā'na kue'en tsí ña é nakuā'a ña ñá'a san. Nguentúvi ntáka'an ntódo ña ni ñā'a san kuenta iña Jéssu ini ukún ka'nu kan nī nú vi'í ñā'a sán dí.

6

Ña u'xe ñá'a, ña é xntíi

¹ Ntuvi tsikán ne, kūtítín ña kuínti'xe i Cristu. Kidáā ne, xío ñā'a e ntáka'an tú'un griegu éni ntu'u ñā tsi'í kuétsi ñā ña ntáka'an tú'un hēbreú san, ntáka'an ñā tsí ñad'íi kii, ña ntáka'an tú'un griegu san ne, ña kué'e tsi ntáni'i ña mí kaxi'í é ká'xi ñá utén utén, tsi díi ka kue'e ntáni'i ñad'íi kii, ña ntáka'an tú'un hēbreú san. ² Dukuān ne, uxúvi ñā'a pustrú san kána ña un ntíi ntíi ña kuínti'xe i san é nataká nuu ña. Kidáā ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Tē ntí'í vií ntí tsiñu é kuēnta vií ntí ña'a sán ne, ña kúvi vií ntí é nakuā'a ntí nto tú'un Xuva kō. ³ Díi ka vá'ā ó, ení, divi ntó nakaxnúu nto u'xe ñá'a ña'a nto é koto ña tsiñu sá'a. Nakaxnúu nto ñatíi, ña e dōo iní nté koo vií i, ña e dōo nuu Espíritū Sántū nima i, ña ntaíko ñu'u ña'a sán ne, divi ñā é vií ñá tsiñu é kuēnta vií ña ña ña'a san, é tsi'í ña é ká'xi ñad'íi kii san. ⁴ Diví ntí ne, da mií tsí é ká'an ntá'ví ntí nī é nakuā'a ntí ña'a tú'un Xuva kō —ka'an ña.

⁵ Nā nguíi sán ne, xkúntee iní ña é ntáka'an pustrú san. Kidáā né, náxaxnúu ña u'xe ñá'a, vatā ó ka'an ña: dí'na Esteba, ña e dōo kainuu iní i Xuva kō, e dōo nuu Espíritū Sántū nima ña; kidáā ne, Felipe, ni Prócuru, ni Nicānoo, ni Tímuún, ni Pārmēna, ni Cúlaa. Culaá san ne, ñuú Antioquia vé'xi ña, ntá tsi kantíkin ñá Xuva ko vatā o dé ña Israee dá éni ntu'u ñā kuínti'xe ña Cristu. ⁶ Ntēka ña u'xe ñá'a ñatíi san, kue'en ni'í ña ña mí ntoo pustrú san. Pustrú san ne, xn-tekū ñá nta'a ña díki ñá u'xe ñá'a sán ne, ka'an ntá'ví ñá iña ña da xnuú nta'a ña ña tsiñu san.

⁷ Kidáā né, dōo ite xáa tú'un Xuva kō né, kūtítín ña kuínti'xe i Tó'o ko Jéssu, ña ntoo ñuú Jerusaleen. Ikān ne, titín dutu ñá Israee kuínti'xe ña dí.

Dā tñn ña Esteba

⁸ Estebá san ne, dōo ki'in itō idé ña nuu i e dōo ka'nu, tsí Xuva kō dōo xntíi ña ña ne, náxnuu viko ña ña. Koó dā kúdu'va ña'a san da íni ña. ⁹ Ntá tsi ío ña vé'xi úkūn é naní Nā Nakáku, nī ña vé'xi ñuú Cirene, ñuú Alejandria, ñuú Ciliciá, nī ñuu Ásiā ne, ñá nī xkúntee iní ña é kaka'an Ésteba. Tuku o dé kuení ña ne, ení ntu'u ña ntánāa núu ña ni ñā. ¹⁰ Ntá tsi ña ni kúvi vií ña ni ñā, tsi dōo vá'ā ó kaka'an ña, tsí xe'e Espíritū Sántū san é kūtuni ña nté koo ka'an ña. ¹¹ Kidáā ne, ntá'vi ña ña'a san é dā'ví ña Esteba dóvete. Tsi'í ña díki ña é ká'an ña tsí kaka'an kīni Esteba iña Muisee ni iña Xuva kó dí. ¹² Dukuan o nateñu núu ña ña'a sán, ni ñata, nī mastrú lei Xúva kō. Kidáā né, dā nēnī tsi Esteba, tñn ña ña, kue'en ni'í ña ña mí ntoo ñá odo nūu, ntáde ña junta. ¹³ Xee ní'í ñā ña é ká'an dóveté san ne, ntáka'an ña:

—Ñā sā'á ne, dōó kaka'an ntée ña vi'i Xuva kō né, dōó kinī ó kaka'an ñā iña lei san di. ¹⁴ Tēkú nti é kaka'an ña tsí Jesuu, ñā ñuú Nazareé ne, nakatsin ña vi'i Xuva kō ne, nadama ña é vatā xkoó ini ō e xtúvi Muisee — ka'an ñā ka'an dóveté san. ¹⁵ Kidáā ne, un ntíí ntíí ña odo nūú san nī ña ntoo sán ne, ito ña Estebá ne, iní ña nuu ña e xí'í nuu vatā ó kaxi'í nuu nuu ánjē.

7

Nté ō nantíko kōó Esteba

¹ Kidáā ne, kaka'an tó'ō dutu iña ñā Israeé san, katsixe'e ña Ēsteba:

—¿Ntāa ntu é ntáka'an ñā sā'a? — ka'an ña.

² Kidáā né, eni ntu'u Ēsteba kaká'an ñā ni ñā:

—Un ntí'í kuē'en dú'va nto, te kuetsi te na'nu nto, kini nto é kaka'án u ni ntō: Ini nto tsí Xuva kō, ña dōó ka'nu, ntii díto ñā nuu uva áta ko Ábraan nte ntúvi di'na, dá tūvi dukuan ña ñuú Mesopotamia, di'na dá kī'in ña é kikutúvi ña ñuú Haraan. ³ Ne, kaka'an Xúva ko ni Ábraan: “Xtuvīn miin ñuú o ni ūn ntíí ntíí ñavi'i o, kuē'én xio ñuu mí nañē'é u o ve”, ka'an ña. ⁴ Kidáā ntáka Ábraan ñuú Caldea, kué'en ña, kukutuví ñā ñuú Haraan. Rkontúvi ne, xí'í uva ñā né, Xuva kō kixnteká ña ña, xee ña ñuu sá'a mí ntoo ó vevii. ⁵ Ntá tsi Xuva kō ñā ni xē'é ña ñu'u é kúvi iña mii ña, nté un siin. Ntá tsi xē'é ña xu'u ña é dā nte rkontúvi kué'e ña ña ñu'ú san. Tē xí'í ñā ne, kuvi iña i'xá ña ni i'xá ika ñā dí, kuān te ntuvi tsikán ne, vata kōo i'xá ña. ⁶ Sá'a kaka'an Xúva ko ni Ábraan: “I'xá o ne, xio ñuú kuntōo ña; ñā te ñūú mii o kuntoo ña. Kidáā né, dōo kini koo vií ña'a san ni ñā. Kí'í ña ña é kuētsi é káda tsiñu ña iña ña. Kímī sientu kuia é kuan koo nantō'o ña ña. ⁷ Ntá tsi kué'e u é ntō'o ña ñuu tsíkan e kuán koo nantō'o ña i'xá o. Kidáā ntii i'xá o ñuu tsíkan, naxee ñā ñuu sá'a ne, i'a tsi kuntoo ña, kunuu iní ñā ko”, ka'an Xúva ko ni ñā. ⁸ Kidáā ne, xé'e Xuva ko xu'u ña ni Ábraán ne, dē kú've ña é tē'nte un siin kúñū é ixi un ntíí ntíí i'xa tíi san vata koo é díto e ntáduku ntée ña Xuva kō. Dukuān né, dā káku i'xá ña é nani Ísaá ne, dē ntaa Ábraan, é'nté

ñā kúñū é ixi i da kúvi ūna ntúvi káku ne, kuan tsí o dé Isaa ni i'xá ña é nani Jácoo ne, kuan tsí o dé xtuku Jacoo ni ún ntíí ntíí i'xá ña, divi ñā é uva ūxuvi tátá ña Israee.

⁹ I'xá Jacoo san ne, kūne'u iní ña ni enī ña, ñā nani Jōséé ne, díko ña Jōséé san. Ña ñuú Egítō ñíi ña ña é káda tsiñu ñā iña ña. Ntá tsi ínūu mé'ñu Xuva ko Jōséé san ne, ¹⁰ náakákú ña ña é kánto'o ña. Xé'e ñā e dōo ki'in iní Josee nté koo vií ña ne, xé'e ñā e dōo kuinima rei ñuú Egítō sán ña, divi rei, ñā nani Farāuun. Reí san ne, náakaxnúu ña Josee é kodo nuú ñā ñuú Egító nī nú vi'i ña kán di.

¹¹ Kidáā ne, kútama ñuú Egító ni ñūú Canaan. Nā ni nī'i ñáta kō é ká'xi ña. Dōo ntó'o ña dókō. ¹² Ntá tsi xee tú'ūn nta'a Jacoo tsí ió trigu ñuú Egító sán ne, táxnūu ña i'xá ña, divi uva ata ika kō. ¹³ Dā kúvi uvi ito ñe'e ñā ne, da kidáā xē'é Josee kútuni ña é eni míi ña ñā ne, kidáā kútuni Fáruuun é ñavi'i Joseé san ne, tátá Israee ña. ¹⁴ Kidáā ne, táxnūu Josee tú'ūn é kī'in úva ña Jácoo, ni ún ntíí ntíí ñavi'i ña, kikuntōo ña ñuú Egító. Úni díko xe'un ñá'a ña ¹⁵ xée ña é kuntōo ña ñuú Egító. Ikān xí'í Jacoo ni ñata kō, ña intōo di'na. ¹⁶ Dā rkontúvi dá xi'i ñā ne, kue'en ní'í ña ña ñuú Siqueén ne, ikan íntú'xi ña ña e ñíi Ábraan ntá'a i'xá Hamoo.

¹⁷ E dōo káxa ñā Israeé san ñuú Egító da xee étsin ntuvi é ntūntaa é kaka'an Xúva ko dā xē'é ña xu'u ña ni Ábraan. ¹⁸ Kidáā ne, xée tūku ña'a é vií ñā rei ñuú Egító ne, rei tsikán ne, ña ni iní ñā xoo e Jōsee. ¹⁹ Rei sa'á ne, eni nta'ví ña ñata kō né, dōo nantō'o ña ña. Dē kú've ña é nakuitā ñā un ntí'í i'xa tíi san é dā ve kakaku vata koo é na kúvi, tsí ntio ña é nantí'í ña tátá kō. ²⁰ Ntuvi tsikán ne, káku Muisee. Uni xóo xtúvi xu'u ña i má vi'i ña kán é nakué'nu ña i, tsi dōo ntio Xuva ko i. ²¹ Dā ña ni kuvi vií ka ña ni i né, da mii é xtuví xaa ña i. Kidáā né, divi tsí diókō rei san kí'í ña i ne, nakué'nu ña i vata tsi te i'xá mii ñā. ²² Dukuān ne, kutú've Muiseé san é un ntí'í é iní ña Egító ne, dōo iní ña nté koo ka'an ñā ne, dōo iō ña é vií ñā nee ntí'í ntí'í.

²³ Dā ntí'í ña uvi díko kuiá ña ne, dē kuení ña é kī'in ña, kikoto ní'ni ña

ña'a ña, ña Israeé san. ²⁴ Ikān íni ña tsí uun ña'a ña Egító kanantō'o ña uun ña'a ña Israeé. Muiseé ne, nadá'an ña ñā'a ña, ña Israeé san ne, ē'ní ña ña Egító san. ²⁵ Kuiní ña té kūtuni ña'a ña é Xuva kō táxnūu ña ña é nakákū ñá ña. Ntá tsi ñá te kuan ō ni ñe'e díki ña Israeé san. ²⁶ Tuku ntuvi ne, ta'an túku Muisee úvi ña'a ñá Israeé, ntánaā ñá ne, ntio ña é naka'nté nuu ña, kaka'an ña: “¿Nté kui kuān ó de ntu nto? Tsí ñá vā'á ō é naa o ni ta'an kō”, ka'an ña. ²⁷ Kidāā ne, uun ña'a ña, ña é kadē xení ni tā'an i ne, t'ívi nūu ña Muisee, kaká'an ña: “¿Xoó ntu kaka'an i é kadā kú'vē nto iñá nti, é xntékú ku'vē ntó nti? ²⁸ ¿Vá ka'ní ntú nto ko vata ō é'ni nto ña Egító san iku?”, ka'an ña. ²⁹ Dā téku Muisee é kākā'an ñá ne, ínu ña ñuú Egító, kué'en ña, kukutúvi ñá ñuú Madaaan. Ikān éni ví'i ña ne, xío ūvi i'xá ña.

³⁰ Ítā nti'xin uvi díko kuiá ne, uun ntuvi kaika Muisee má kú'u kan etsin xuku é nani Sināji. Ikān íni ñá é ka'xi ntá'a utun sán ne, ntii díto uun ánje Xuva kō mé'ñu ñu'u é ka'xi san.

³¹ Koó dā kúdu'va Muisee da íni ña ne, xée etsin ña é koto díto ña. Tékú ña tatsin Xúva kō é kākā'an ñá ni ña:

³² “Xu'ú ne, Xuva ñáta o Ābraan, Ísaa, ni Jácoo”, ka'an ña. Koó dā kan'íi Muisee e dóo ū'ví ña ne, ú'ví ñá é koto ña ñu'u san. ³³ Ne, kaka'an Xúva ko ni ña: “Nantii nti'xen o, tsí ñu'u mí ntí'sín san ne, ñu'u kuíko. ³⁴ Xu'ú ne, é iní u é kuān nte ntánto'o ña'a ko ñuú Egító. É tékú ko e dóo nta'ví o ntátaan nuu ña. Dukuān é vē'xi ú é nakákú u ña. Ní'ín ve, tsí nataxnūu ú o ñuú Egító”, ka'an ña.

³⁵ 'Kuān te nántii ni'ni ñata kō san Muisee dá ntáka'an ña: “¿Xoó ntu kaka'an i é kadā kú'vē nto iñá nti, é xntékú ku'vē ntó iñá nti?”, ne, divi ña é taxnuu Xuva kō é kadā kú'vē ntí'xe ña, é nakákū ñá ña Israeé san, tsí kuān ó kaka'an Xúva ko ni ña da ntii díto ánje san mé'ñu ūtun é ka'xi san. ³⁶ Divi Muiseé san é nátava ña ñata kō san da ntáka ña ñuú Egító. Divi ña e dé ña nuu i e dóo na'nu. Dōo kue'e kué'nta xe'é ña dā intóo ña ñuú Egító, dā ita ntí'xin ñata ko Ntute Ñu'u Kué'é ne, da ñi'íka ña uvi díko kuia má kú'u kán di. ³⁷ Divi tsi Muisee é kākā'an ñá

ní ña Israeé san: “Xuva ko ne, taxnūu ña uun ña'a, ña é ka'án naa ña vata tsí ó de ú xu'u, uun ña'a, ña é divi tsi tāta ko”, ka'an Muisee. ³⁸ Muisee xtúku tsi san é itúvi ña ni ñata kō da náta ká nuu ña má kú'u kán ne, divi ña kākā'an ñá ní ánje rki uku Sínaai da xe'é Xuva kō tú'un ña é káta'xi ntuvi iña ko é káda ntaa o.

³⁹ 'Ntá tsi ñata kō sán ne, ña ni ntío ña kuintí'xe ña Muiseé ne, nántii ni'ni ña ña. Tívi íni ña e ntáka ña ñuú Egító ne, ntío ña é ntiko kōo xtúku ña.

⁴⁰ Kidāā né, kaka'an ñá'a sán ni Āroon: “É ntío ntí ne, káda vā'a nto é kúvi xuva ko, é kodo nūu nuu ko, tsí ñá ini o nté ō kúvi ni Muisee, ñá natavā ko ñuú Egító”, ka'an ña. ⁴¹ Kidāā ntavá'a naā ñá uun i'xá duntiki e kúvi ti xuva ñá né, ē'ní ña kiti kantíto nti'xe é ká'mi ña ti nuu kiti ntuvá'a naā san vata kaa doméni é kué'é ña ti. Tāvā ña dodíni iña xuva ña e ntavá'a naā mí ña. ⁴² Xuva kō né, tsoo mii ña ñá kidaa, ku ika ña ña ne, xé'e ña é dotō tsí kunuu iní ña ngántii ni xoo ni ūn ntí nti' xntivi é ió e dukún kan, vatā ó uve na'a iní tutu é de vā'a ña é kākā'án naa Xuva ko kidaa:

¿Amá ntu tá'xi nto kó doméni kiti é'ni nto

da íka nto má ku'u kan da ñi'íka ūvi díko kuiá san?

⁴³ Da mii kué'en tsi é ido nto ví'i doo iña xuva nto Moloó ne,

ido nto xntivi iña xuva nto Refaan.

Ñá te divi ú ntánuu iní nto ko,

tsí kudii e ntáva'a naā míi nto ntánuu iní nto.

Dukuān né, natavá u nto ñuú nto ne, natsoo ú nto díi ka ikā é ñuú Babilonia,

ka'an Xúva ko ní ña Israeé san.

⁴⁴ 'Dā íka ñata kō má kú'u kán ne, íni'í ñá ví'i doo e kúvi xúkūn, mí ñu'u vā'a lei iña Xuva ko, divi é ntáva'a naā ña'a san vata tsi ō nañé'e Xuva kō Muisee. ⁴⁵ Xúkūn ví'i doo san ne, kúvi iña ñáta kō kidaa ne, kuan tsí ó ntaído ña dá xee ñá ni Jósuee dá idé ña du'xen ní ña xio ñuu, é kí'i ña ñu'u ña, tsí Xuva kō nantii ña ña é ña te ña Israeé san vata koo é kúvi kuntoó ñata ko ñuú sa'a. Ne, í'a katúvi xúkūn ví'i doo san nté ntúvi dá itúvi rei Davii.

⁴⁶ Rei Davii san ne, doo ntio Xuva ko ña. Ncho xntitsí ñá xúkūn ká'nu iña

Xuva ko, é divi tsi Xuva ñata ko Jācoo; ⁴⁷ ntá tsi rei Salamuun kúvi idé ña xntítsi ñá xúkūn san. ⁴⁸ Ntá tsi Xuva kō, ña e dóo ka'nu sán ne, ñá te ñni ukun e xntítsi ña'a san kutuví ña. Tsi vatā ó kaka'an ña é kākā'án naa Xuva kó ne:

⁴⁹ Vi'i antivi ā tuví u, kadē kû'vé u.

Ñuxiví san ne, vata kaa teu é nteku nti'i dī'in ko kaa.

¿Nté ntu kaa vi'i é xntitsi ntō iñá ko?

¿Ō mí'i ntu kūtuví da'na u?

⁵⁰ ¿Ñā ntu te xú'u e dé kû'vé u neé nti'i nti'i é iō?

ka'an Xúva kō.

⁵¹ Un nti'i kuē'en dú'va nto ne, ¿nté kuān nte ló'o ntu nto? ¿Ñā ntátekú kue'en xnto? Vata tsi tē ña ñni nto xoo é Xuva kō. Ñá ntákuinti'xe kue'en xnto é kākā'an Espíritū Sántū san. Dadīi xnto ni ñata ntō. ⁵² Dōo nantó'o ña da xōó ka ña'a, ña é ka'án naa Xuva kó ne, ē'ní ña ña'a, ña é kākā'an é ki'xi uun ñatīi, ña e dóo va'a é taxnuu Xuva kō. Vevii ne, é kī'xi ñá ne, divi ntō díko nto ña né, ē'ní nto ña di. ⁵³ Divi ntō ni'i ntó lei iña Xuva ko e kixni'i ánje san kidaa ne, ntē ña ni kuinti'xe nto lei san. —Kuan ō ka'an Ésteba ni ñá odo nūu iña ñá Israeé san.

Dā xi'i Ésteba

⁵⁴ Dā téku ña'a san é kākā'an Éstebá ne, kūdiin kué'en ña. Vevii tsi ka'xi kue'en ñá ña, kuini ña. ⁵⁵ Ntá tsi Estebá ne, dōo nuu Espíritū Sántū nima ña. Ntāa ni'i ña nuu ñá e dukún kan, ñni ña Xuva kō e dóo kaxi'í nuu ka'nu ña ne, ntísí Jesuu díñi kua'a ña.

⁵⁶ Kidāā né, kaka'an ña:

—¡Un kaa é kainí u! Nākaán vi'i antivi ne, kainí u Ña Vexkúvi Ñatīi, ntítsi ña diñi kua'a Xuva kō —ka'an ña.

⁵⁷ Ntá tsi dutú san ne, kūdiin kué'en ña é kuān ó kaka'an ña. Édí ña lo'xo ñá ne, koó da vāntiñi ña tīn ña Esteba, ⁵⁸ kue'en ní'i ña ña diñi ñuú kán né, ikān xe'é xuu ña ñā. Ña ntátsi'i kuétsi ña sán ne, tsoo vá'a ña doo ña nta'a uun ná kuetsi, ná nanī Saúlū.

⁵⁹ Ntá tsi, da ñni ntáxe'é xuu ña ñā ne, kaka'an ntá'ví Esteba, kaka'an ña:

—Tō'ó ko Jesuu, naki'i nto nimá ko —ka'an ña. ⁶⁰ Kidāā ne, nakunchíti ña ne, un ntii tsi kākā'an ña:

—¡Xuvā, ka'nu vii nto nima ntó ni ña sá'a tsí kuān ó ntáde ña nī ko! —ka'an ña.

Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, xí'i ñā.

8

Nté ō nantó'o Saúlū ña ntákuinti'xe i

¹ Saúlū ne, iō ñá dodīni é ká'ní ña'a san Esteba.

Divi tsi ntūvi tsikan iñi ntu'u é dóo ntánantō'o ña'a san ña ntákuinti'xe i Jesuu, ña ntoo ñuú Jerusaleen. Ne, ñnu ntíi ntíi ñá, dotō tsí kue'en ña, kukuntóo ña ñuú Judea ni ñuú Samaria. Mii sá pustrú san kantóo ña ñuú Jerusaleen. ² Ntá tsi iō ña'a, ña é dóo ntānuu ñni i Xuva kō né, divi ñā i'xi ña Estebá ne, dōo éku nteé ña ña. ³ Da ñni Saúlū né, kuan tsí ó de ña, kanantō'o ña ña ntákuinti'xe i san. Kata'vi ña xi'i ña'a sán ne, katavá ña ña, te tií te ñadī'i, é tsu'un kutu ña ña vi'i utun kán.

Dá kakā'an ntódo ña tú'ūn va'á san ñuú Samaria

⁴ Ntá tsi ña kuinti'xe i, ña e éka ñuú Jerusaleén ne, ta'án ñnu ta'án ñuú kue'en ña, ntáka'an ntódo ña tú'ūn va'á iña Jesuu. ⁵ Uun ña'a, ñá nani Félipé ne, kué'en ña uun ñnu é káduku ntée ñuú Samariá ne, ikan kākā'an ñá ni ñā'a iñá Cristu. ⁶ Nataká nuu ña'a san é kīni ña é kākā'an ñá ne, uun ito tsi kuinti'xe ntíi ntíi ñá é kākā'an Félipé. Ntaíni va'a vá'a sa un ntíi ntíi ña'a san é kākā'an ñá ni ñā ne, ntaíni ña tsí kade ña nuu i e dóo na'nu. ⁷ Xíō ña'a, ña é ñū'u é ña vá'ā nima í ne, koó dā ntákachu'u ntāa é ña vá'ā san da ntántii nima ñá'a san. Ne, dōo titín ña natín nī ña xne'é di ne, ntuvá'a ña. ⁸ Uun ito tsi náku'un dini kue'en nima ñá'a san, ña ntoo ñnu tsíkan.

⁹ Ntá tsi uun ñatīi, ñá nani Sīmuún ne, tatān ña. Ēmá tsi kade tatan ña, kaeni nta'ví ña ña ntoo ñuú Samaria, kaka'an ñá tsi dóo ka'nu ña'a ña. ¹⁰ Un ntíi ntíi ña'a san, te kuetsi te na'nu ña ne, dóo ntaíni ña é kākā'an ñá ni ñā ne, kuinti'xe ña ña, ntáka'an ña:

—Ña sá'a ne, dóo iō ñá é vii ñá. Vatā ó kade Xuva kō kade ña —ka'an ñá'a san.

¹¹ Dōo kuinti'xe ña'a san ña, tsí koó dā ntákudú'va ña nuu i é kākuví kade ña. Tsi éma tsi kuān ó de ña, kaeni

nta'ví ña ña'a san. ¹² Ntá tsi dá xee Félipé ne, eni ntu'u ñā kaka'an ntódo ña iña i mí kadē kú'vé Xuva kō, kaka'an ñā kuenta iña Jesúcristu. Kuínti'xe ña'a sán ne, titín ña ítsi ntute ña, te tíi te ñadī'i. ¹³ Uun tsi nte Simuun kuínti'xe ña, ítsi ntute ña dí ne, dā éni ntu'u ñā intíkin ñā Felipe. Koó dā kúdu'va ña é kaīni ña nuu i é dóo na'nu san ni e dóo kue'e nuu i é edé ña.

¹⁴ Kidáā ne, xée tū'un nta'a pustru, ñā ntoo ñuú Jerusaleen, tsí e kuínti'xe ña ñuú Samaria tú'un Xuva kō né, ikān táxnuu ña Pedru ní Juaan, kué'en ña. ¹⁵ Dā xee ña ñuú Samariá ne, ka'an ntá'ví ñā iña ñā ntoo ikān vata koo é ní'i ña Espíritū Sántū. ¹⁶ Tsí nté uun ña vata kunūu Espíritū Sántū nima ña; mii tsi kuēnta iña Tó'o ko Jēsuu ítsi ntute ña. ¹⁷ Kidáā ne, Pedru ní Juaan xntéku ña nta'a ña diki ñā'a san ne, inūu Espíritū Sántū nima ña.

¹⁸ Dā íni Simuun tsí ní'i ña'a san Espíritū Sántū san dá xntéku pustrú san nta'a ña diki ñā ne, kaxe'e kuétsi ña ña diu'un, ¹⁹ kaka'an ña:

—Ta'xī nto é kūvi vií u vatā ó de nto, vata koo é tē xntekú u nta'a ko diki ñā'á san ne, ní'i ña Espíritū Sántū sán di —ka'an ña.

²⁰ Kidáā kakā'án Pedru ni ña:

—ñā tē diu'un o é ntio ko! ¡Na kūnaán miin ní diu'un o, tsí kuān ó kadē kuení o é kuin diu'un o é kata'xi Xuva kō doméni! ²¹ Ñā te sā'a é kāduku ntéen, tsí ña te vá'a nima o nuu Xuva ko. ²² Natu'vin kuetsi o, kákan nta'a Xuva kō é kāda ka'nu iní ña ni ó é kuān ó kadē kuení o. ²³ Tsí ñāvin ne, dōo kúvé nima o, dōo kúkaven ni kuétsi o —ka'án Pedru ni ña.

²⁴ Kidáā ne, kaka'an Símuun:

—Mii nto kákan ntó nta'a Xuva kō é ña kuan koo kúvi ko vatā ó kaka'an ntó san —ka'an ña.

²⁵ Pustrú san ne, dā kúvi ka'an ntódo ña tú'un Xuva ko, ni dā kúvi ntaa ña ni ñā'a é un ntí'i e íni ña ne, kúnū'ú ña ñuú Jerusaleen. Ítā ntí'xin ña titín ñuu é kāduku ntée ñuú Samariá di ne, ikān ka'an ntódo xtuku ña tú'un va'á iña Jesúcristu.

Dá kakā'an Félipé ni ñátí, ña vé'xi ñuú Etiopía

²⁶ Kidáā ne, ntii dīto uun ánje Xuva ko nūu Félipé, káka'an ña:

—Kuē'en máa i kán mí nuu ítsi é kaíta ntí'xin ñuú Jerusaleen é kãñe'e ñuú Gaza —ka'an ña.

Ítsi sã'á ne, da mií má kú'u mí xoxo ntoó i. ²⁷ Felipé ne, kué'en ñā ne, itsi kán tá'an ña uun ña'a ñatí, ña vé'xi ñuú Etiopía. Ña tsíkán ne, ña tsiñu i, diki í ña iñā reina ñuú Etiopía, ñā nani Cāndace. Itsi kan vē'xi ña sa'a é ñe'e ña ñuú Jerusaleen é vií ñā nchu'ún iña Xuva ko. ²⁸ Ntiko koó ñā ñuú ña kán ne, nuu vá'a ña iní vi'i é kãñu'u ídu. Nuú ña, kanakuā'a ña tutu é de vá'a Isaía, ña kaka'án naa Xuva ko nte ntúvi di'na.

²⁹ Kidáā ne, kaka'an Espíritū Sántū sán ni Félipé:

—Kuē'én, kúntikin ví'i é kãñu'u idú san —ka'an ña.

³⁰ Koó dā kainu ña, kue'en ñā ne, xēe ntíkin ña vi'i é kãñu'u idú san. Tékú ña é kanakuā'a ña ñuú Etiopía san tutu é de vá'a Isaía ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Kãñe'e diki ntu nto é kanakuā'a nto san? —ka'an ña.

³¹ Ña ñuú Etiopía san ne, kaka'an ña:

—¿Mí'i ntu? Dōo xu'ū ó kaka'an. ¿Xoó ntu kúvi vií i nañe'e í ko neé kani tú'un? Kixkene nto, kutuví ntó diñi ko —ka'an ñā ni ñā.

—Kúvi di —ka'an Félipé.

³² Mí kanakuā'a ña tú'un Xuva kō né, du'vā ó kaka'an:

Tsí ntéka ña ña é ka'ní ñā ña vata kaa uun a le'ntu é kã'ni ña i; vata tsi kaa uun a le'ntu e dóo to'o, é ña te kaitsu'ún dá kãdeté ña idi i ne, kuān koo kúvi ña; diin diin tsi kutuví ñā di; ñā kã'an kue'en tsí ña.

³³ Nantii ni'ni ña ña ne, ñā ni ñe'e me'ñu ña é kútuni ña kuétsi ñā.

¿Mí'i ntu xio i'xá ña?

Tsí náki'i ña'a san ntuvi iña ña ñúxiví sa.

Sá'a kakā'an tú'un Xuva kō mí nakua'a ña.

³⁴ Kidáā né, katsixe'e ña ñuú Etiopía san Felipe, káka'an ña:

—Vií nto da xe'e, ká'an nto ní ko: ¿Xoó ntu iña i é kãka'an ñā sã'á, ña é kãka'án naa Xuva ko? ¿Íña mii ntu

ña kaká'an ñá ne, o ña tuku ñá'a? — ka'an ñá, tsixe'e ñā.

³⁵ Kidáā né, eni ntu'u Fēlope, kaka'an ñá ni ña, kanañē'e ñá ña nee é kani tú'un tú'un Xuva kō mí kanakua'a ña ne, kaka'an ñá ni ña ña Jesús. ³⁶ Kidáā né, dā ita ntí'xin ña uun itsi mí io ntúte ne, kaka'an ñá ñuú Etiopía san:

—I'a io ntúte. ¿Vá ña kuvi ntu te kutsi ntuté u vevii? —ka'an ña.

³⁷ —Nté kui ña'a, te kanī nima ntó kakuinti'xe nto —ka'an Fēlope. Ne, kaka'an ñá ñuú Etiopía san:

—Kakuinti'xé ko tsí Jesucristú ne, I'xá Xuva ko ñā —ka'an ña.

³⁸ Kidáā ne, kaka'an ña é nākuntitsi da'na idú san. Nūu ña, ntuvi ñá Felipe, kué'en ña nú ntute san ne, ikan tsí nakutsi ntúte Felipé san ña.

³⁹ Dā ntí ña diñi ntute kán ne, xio kue'en ní'i Espiritú Sántū san Felipe. Nte kidáā ña ni iní ka ña ñuú Etiopía san ña; ne, dōó diní ña, nakunuu itsi xtuku ña. ⁴⁰ Felipé ne, é ñuú Azoto túvi ña dá kutuní ñá ne, ika ña ta'án ñuu ta'án ñuu, kaka'an ntódo ña tú'un va'á ña Jesús un tsi da nté xee ña ñuú Cesarea.

9

Dā náti'vi ini Saúlū (Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Da ñi kākudiin dukuan Saúlū ne, kainchu'vi ñá ña kuinti'xe i Tó'o ko Jesús, ncho ka'ní ña ña. Dukuān ne, kué'en ña, kūkoto ñá tó'o dutu. ² Ikan ña tūtú é kué'é ña un ntí'i dūtu úkun ñuú Damascú é ní'i ña itsi é tññ ña ña é kuinti'xe i Jesús, te tí te ñadī'i, é kī'in ní'i ña ña vi'i utun ñuú Jerusaleen.

³ Ntá tsi da xee étsin ña diñi ñuú Damascú ne, koó dā kúdu'va ña dá xi'í nuu ñu'u é vē'xi e dukún kán. ⁴ Nantúve Saúlū ñu'u kán ne, kidáā téku ña uun tatsin é kaka'an ni ña:

—Saúlū, ¿nté kui kanantō'on ntun ko? —ka'an tátsin san.

⁵ Kidáā ne, tsixe'e Saúlū:

—¿Xoó ntu ña'a nto? —ka'an ña.

Ne, kaka'an tátsin san:

—Xu'u é Jesús. Diví ú e dōo kanantō'on ko. ¿Nté kui kantukun ku'i'n mín ntun kúñu o? —ka'an ñá ni Saúlū san.

⁶ Saúlū ne, koó da kán'i kantei ña, kaka'an ña:

—Tō'o, ¿neé ntu ntio nto é víi u? —ka'an ña.

Ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Nakuntitsin, kué'én ñuú Damascú ne, ikan ká'an ñá nee ña é víin —ka'an ña.

⁷ Ñatīi, ña ntaíka dadīi ni Saúlū né, dōo ú'vī ña, tsí téku ña tatsin san, ntá tsi nté uun xoxo ni iní ña.

⁸ Kidáā ne, nākuntitsí Saúlū é tūví ña ñu'u kán. Ntá tsi dā nákaán ña ntuxnúu ña ne, ñá ni xi'í kue'en tsi. Kañū'u ña nta'a ña, kue'en ní'i ña ña ñuú Damascú. ⁹ Ikán katúvi ña uni ntúvi ne, ñá ni xi'í nuu ña; nté ña ni e'xi ña ne, nté ntúte ña ni xi'i ñá di.

¹⁰ Ñuú Damascú san tuví uun ña'a ña kuinti'xe i Jesús, ñá nani Anānia. Kaka'an Tó'o ko ni ñā, vata tsi tē ntitsí ña nuu ña, kaka'an ñá ni ñā:

—jō né, Anania! —ka'an ña.

—I'a tuví u —ka'an ña.

¹¹ Kidáā ne, kaka'an Tó'o ko ni ñā:

—Nakuntitsin ne, kué'én itsi é nani Itsi Ntaa. Ne, ikan kué'én, tsixe'én nú vi'i Júda te tuví uun ñatīi, ñá nani Saúlū, ñá vē'xi ñuú Tarsu. Tsi vevii ne, ikán tuví ña, kaka'an ntá'ví ña.

¹² Ne, é xé'e ú é kiní ñá tsí uun ñatīi, ñá nani Anānia, ntitsí ña nuu ña, kúk'í'ví ña iní vi'i ña kán né, xntekū ñá nta'a ña diki ñá vata koó é nāxi'í ntuxnúu ña —ka'an Tó'o ko ni Anāniá san.

¹³ Ananiá ne, ntiko koó ñá, kaka'an ña:

—Ini ntó, Tó'o, tsí é dōo ntáka'an ña'a ña ñá sá'a. Ntáka'an ñá tsi dōo kini idé ña ni ña kuinti'xe i nto, ña ntoo ñuú Jerusaleen. ¹⁴ Vevii ne, xee ña i'a, ní'i ña tutú é xe'e tó'o dutú san é tññ ña un ntí' ntí' ña'a, ña é ntákaku ní'i diví nto —ka'an Anania.

¹⁵ Ntá tsi kaka'an Tó'o ko ni ñā:

—Ña té ñi. Kue'én kán, tsi é nakaxnúu ú ñatīi sa'a é ká'an ña kuenta ñá ko ni ñn ntí' ntí' ña'a, ña túku ñuú, ni ña odo nūu ña ñá ne, ní ña Israeé san di. ¹⁶ Nañē'é u ña é ña te nté kaa ío é ntó'o ña kuenta ñá ko —ka'an Tó'o ko ni Anāniá san.

¹⁷ Kidáā ne, kué'en Anānia nú vi'i mí tuví Saúlū. Kúk'í'ví ña ne, xntekū ñá nta'a ña diki ña, kaká'an ña:

—Ení ko, Saúlū, ña ini nto tsí Tó'o ko Jesús ne, divi ñā é ntii dítō ña mí'i

ítsi vé'xi nto ne, ðivi ñā táxnūu ña ko é vé'xi ú vata koo é na nāxi'lí xtuku ntuxnūú nto ne, vata koo é kunūu Espiritū Sántū san nima nto —ka'an Ananiá san.

¹⁸ Ura dú'va tsi i ntíi ntee vata kaa diden é nuu ntí'u ntuxnúu ña ne, nākiní xtuku ña. Kidáā ne, nākuntítsi Saúlū ne, ura tsí i ítsi ntute ña. ¹⁹ Kidáā né, ē'xí ña ita ne, nakunúu ntii ñā. Kūkuií ña katúvi ña ni ñā kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Damascu.

Dá kakā'an ntódo Saúlū ñuú Damascu

²⁰ Ura tsí i eni ntu'ū Saúlū kākā'an ntódo ña ini ukún ña Israee, kākā'an ñā tsí Jesuú ne, ðivi ñā é I'xá Xuva kō. ²¹ Un ntíi ntíi ña'a san ne, ntaíni ña Saúlū ne, koó dā kúdu'va ña da téku ña é kākā'an ña. Ntáka'an ñā'a san:

—¿Ñā ntu te ñā sā'a e dóo inchu'vi ña ña kuínti'xe Jesuu, ñā ntoo ñuú Jerusaleen? ¿Ñā ntu te i'a vé'xi ña, vextiín xtuku ña ña'a é kūnteka ña ña nta'a tó'o dutu? —ka'an ñā'a san, ntátsixe'e tā'an ña.

²² Ntá tsi Saúlū ne, dií ka xio ntii ña kākā'an ntódo ña. Un tsi kúdana iní ña Israee, ñā ntoo ñuú Damascu, tsi Saúlū ne, kanañē'e ña ña tsí Jesuú ne, ðivi ñā é Cristu ñā, ðivi ñā é intétu o ni ñata kō é kixnakakū ñā kō.

Dā nākaku Saúlū é ncho ka'ni ña Israeé san ña

²³ Dā kú titín ntuvi ne, ña Israeé san natée ta'an ña xu'u ña, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ni ña Saúlū san. ²⁴ Ntá tsi kútuni Saúlū é kuān koo vií ña ni ñā. Ntē ntúvi, ntē níñu ntantétu ña ña xí'i kan mí kii ña diñi ñuú san, é ka'ní ñā ña. ²⁵ Ntá tsi ña kuínti'xe i Jesuú san ne, xnūu ña Saúlū ini xika ka'nu niñú a ne, nanúu ña ña ntiká nto'o é kánti'u núu diñi ñuú san ne, dukuan o nakáku ña.

Dā náxee Saúlū ñuú Jerusaleen

²⁶ Dā náxee Saúlū ñuú Jerusaleén ne, ntio ña é kuntoo dadii ña nī ña kuínti'xe i san; ntá tsi un ntíi ntíi ña ú'vī ñā ña, tsí ña ni kuínti'xe ña te nūu é ntaā i é kuínti'xe Saúlū Jesuu.

²⁷ Ntá tsi uun ña'a, ñā nani Bernābeé ne, intéka ña ña nta'a pustru, kántaa ña nī pustrú san nté o ini Saúlū Tó'o ko Jesuu ítsi kán ne, nté o kākā'an Tó'o

ko ni ñā ne, nté o dé ña da itúvi ña ñuú Damascu, é ntē ña ni u'vī kue'en ña kākā'an ntódo ña iña Jesuu. ²⁸ Saúlū ne, kátúvi ña ñuú Jerusaleen, ika dadii ña nī pustrú san da mí'i ká mí ñē'e ña. ²⁹ Ñā te kau'vī ñā kākā'an ñā iña Tó'o ko Jesuu, kánantiko koó ñā tú'ún é ntáka'an ña Israee, ñā ntáka'an tú'ún griegu; ntá tsi ña Israeé san ne, dōo ntuku nuu ini ña nté koo ka'ni ña ña. ³⁰ Dā kútuni ña kuínti'xe i sán ne, ntéka ña Saúlū ñuú Cesareá ne, ikán táxnūu tuku ña ña ñuú Tarsu.

³¹ Da kidáā ne, kántōo vá'a un ntíi ntíi ña kuínti'xe i da mí'i ká mí ntoo ña: o ñuú Judeá ne, o ñuú Galilea, o ñuú Samaria. Dōo vá'a o intóo ña ne, dōo ntánuu iní ña Tó'o ko Jesuu. Nāxnūu ka'nu Espiritū Sántū nima ñā ði ne, dōo kútítín ña kidaā.

Da ntuvá'a Enea

³² Da nīi kaika Pedru ta'án ñuu ta'án ñuú, kaito ní'ni ña ña kuínti'xe i ne, nakuíta ntí'xin ña, íto ní'ni ña ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Lidá ði. ³³ Ikán náni'i ña uun ñatíi, ñā nani Enea. E una kuía ntékú ña nú itó ña é natín ña. ³⁴ Pedrú ne, kākā'an ñā ni ñā:

—Nakuntítsin, Enea, tsí Jesucristú ne, é ntāvá'a ña o. Naxntítsin íto o vé —ka'an ña.

Eneá ne, ura dú'va tsi i nakuntítsi ña.

³⁵ Un ntíi ntíi ña ntoo ñuú Lida ni ñā ntoo ñuú Saruún ne, iní ña é nakuntítsi ña. Kidáā né, tsoo mii ñā é ntántikín ña dí'na ne, eni ntu'u ña intíkín ña Tó'o ko Jesuu.

Dā ntótō Dórcā é xi'i ña

³⁶ Xío uun ñadí'i, ña kuínti'xe i, ñā nani Tābita (é ncho ka'an Dórcā é tú'ún griegu), ña tuví ñuú Jope. Ñadí'i sa'á ne, dōo vá'a o dé ña, dōo xntíi ña ña kataan núu i. ³⁷ Ntuvi tsikán ne, iñi ntú'u nchókuví ña ne, xí'i ñā. Dā kúvī ntántoo ña ña ne, xtuví ñā ña má vi'i nínu kán, tsí ūvi odo ntí'i tá'an vi'i ña. ³⁸ Tuví étsin ñuú Jopé san ñuú Lida, mí tuví Pedru. Iní ña kuínti'xe i san tsí ikán tuví ña ne, táxnūu ña uvi ña'a ñatíi é kúkoto ña ña:

—Kantí'i sá nto kue'en ntó ñuú Jope —ka'an ña.

³⁹ Kidáā ne, kué'en Pedru ni ña. Dā xee ñā ne, kue'en ní'i ña ña má vi'i

mí tūví ntāa ñá xilí san. Un ntíí ntíí ñadí'i kii ntoo ña, ntaéku ntee ña ña. Náñe'e ñá Pedru dá'ma ni dū'nu e dé vá'a Dórcā dá katúvi ña. ⁴⁰ Kidáā né, kii ñu'u Pedru ñá, un ntíí ntíí ñá ne, inchí'ti ña, kaka'an ntá'ví ña. Kidáā ne, kaito ña nuu ñá xilí san, kaka'an ña:

—jTābita! jNakuntítsin! —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i nákaán ña nuu ña ne, dā íni ña Pedrú san ne, nákutuví tixi ña. ⁴¹ Irkāa Pedru ntá'a ña, naxntitsi ñá ña. Kidáā ne, kána ña ña kuínti'xe i san ni ñadí'i kii san, náñe'e ñá ña tsi e ntóto ña. ⁴² Un ntíí ntíí ña'a, ña ntoo ñuú Jopé ne, téku ña é kuan ō kúvi ne, ñá te da dāi ña kuínti'xe ña Tó'lo ko Jēsuu. ⁴³ Pedrú ne, kūkuii ka ña katúvi ña ñuú tsikan nú vi'i Sīmuun, ña é katsoo itsi ñi kiti.

10

Pedru ni Córneliu

¹ Ñuú Cesareá ne, tūví uun ñatli, ñá nani Córneliu, ñá de kú've iña uun sientu sntadun é nani Itāliano. ² Ña sá'a ne, dōo va'a ña'a ña ni ūn ntíí ntíí ñavi'i ña. Kuān te ñá te ña Israee ña, ntá tsi dōo kanúu ini ña Xuva kō né, dōo íni xntii ña nee é kátaan núu ña Israee, é nguentúvi ini ka'an ntá'vi ña ni Xuva kō. ³ Uun ntuví dá kaeku uni kuáa ne, koó dā kúdu'va Corneliu dá xēe núu ña uun ánje Xuva kō. Kaka'an ánjē sán ni ña:

—jCórneliu! —ka'an ña.

⁴ Corneliú ne, dōo u'ví ña da íto ña nuu ánjē sán ne, katsixe'e ña ña:

—¿Neé ntu ntio nto, Tó'ō? —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'an ánjē san:

—É tēkú Xuva kō é kaka'an ntá'vín ni ña ne, ini ña tsí kaxntiin ña kataan núu i. ⁵ Vi'a ve ne, taxnūun ña'a ñuú Jope é kikana ña uun ña'a, ñá nani Sīmuun Pedru. ⁶ Tuví ña nú vi'i tuku Sīmuun, ña katsoo itsi ñi kiti. Diñí ntute ñu'u kán tuví vi'i ña. Sīmuun Pedrú san ne, ka'an ñá ni ō nté koo viin —ka'an ánjē sán ni Córneliu.

⁷ Dā ntáka ánjē san da kúvi ka'an ñá ni ña ne, kidáā kána ña uvi ña'a ña kade tsiñu iña ñá, ni sntadun, ña e dōo kaxntii ña, ña e dōo kanuu iní i Xuva kō, ⁸ kantaa ntí'i ña ni ña vata ō ka'an

ánjē san ni ña, dā táxnūu ña ña é k'ín ñá ñuú Jope.

⁹ Tévaá san ne, dā xee étsin ña ñuú Jope ne, divi tsi ūra kuxée Pedru rkí vi'i kán é kuka'an ntá'ví ña, tsí é ká'ñú ntuví. ¹⁰ Dōo kakakin ña, ntá tsi da ñi kākuvá'a é ká'xi ñá ne, vata kuví é nakueni o, ¹¹ iñi ntú'ū íni ña é nákaan e dukún kán ne, vé'xi vata kaa uun doo mánta ka'nu é kantikin kútū ngimi ntíkō diñi i ne, un tsi nte mi tūvi ña nakutúvi. ¹² Ini doo mánta sán ñu'u un ntí'i kiti, kiti ío kimi dí'in i, ni kiti ntáñu'u xido i, ni un ntí'i nūu láa san, kiti ntaiko e dukún kán. ¹³ Kidáā né, tēkú ña uun tátsín i é kaka'an ni ña:

—O ne, Pedru, ka'nín kiti sá'a, dá ká'xín ti —ka'an tátsín san.

¹⁴ Ntá tsi nantiko kóo Pedru, kaka'an ña:

—jNá'ā, Tó'ō! tsí nté uun ito vata ka'xí u kiti kuān ntáa san, kiti é ka'an nto é ña vá'a é ka'xi o. Tsí dōo xii kaa é kuān koo ka'xí u é ña Israee u —ka'an ña. ¹⁵ Ntá tsi kaka'an xtúku tátsín san ni ña:

—Nuu i é ntantoo Xúva kō ne, ñá ku ká'an té ña vá'a —ka'an.

¹⁶ Úni ito kuan o kúvi. Kidáā ne, kúntāa doo mánta san e dukún kán. ¹⁷ Pedrú ne, koó dā kúdana iní ña nee iñá kani tú'un é xēe núu ña ne, divi tsi ūra í xee ñátí san, ña e táxnūu Corneliu, ntáñi ntée ña ña, ntátsixe'e ña vi'i Sīmuun. ¹⁸ Tsixe'e ña xi'i kan te ikán tuví ña nani Sīmuun Pedru.

¹⁹ Pedrú ne, nteku dukuan ñá rkí vi'i kan, kadē kuení ña nuu i é xēe núu ña. Kidáā ne, kaka'an Espiritū Sántū sán ni ña:

—Pedrú, kuē'én, kükoton, tsí uni ña'a ntánantuku ña ō. ²⁰ Kuē'én ni ña mí'i k'ín ni'i ña o. Kuān te ñá te ña Israee ña, ñá ku dē kueni o, tsí xu'ú kaka'án u é kixkueka ña o —ka'an Espiritū Sántū san.

²¹ Nūu Pedru mí ntáñi ñátí san, ña táxnūu Corneliu. Kidáā ne, kaka'án Pedru:

—Xu'u é ntánantuku ntō ko. ¿Neé ntú tsiñu vé'xi nto? —ka'an ñá ni ña.

²² Nantíko koó ñá, kaka'an ña:

—Ña nani Córneliu, tó'ō sntadun, táxnūu ña ntí. Dōo va'a ña'a ña, dōo kanuu iní ña Xuva kō ne, dōo vá'a tiin ñá ni ūn ntíí ntíí ña Israee. É kaka'an

ánje Xuva ko ni ñā é kāna ña nto é kī'in nto nú vi'i ña kán vata koo é kinī ña nee iña é kā'an ntó ni ñā —ka'an ña.

²³ Kidáā ne, kaka'án Pedru ni ña:

—Kuítā nti'xin nto má vi'i a, kuntōo da'na nto —ka'an ña.

Tévāá san ne, kué'ēn Pedru ni ñā ne, kaxio ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Jope, é kué'en ñā ni ñā di.

²⁴ Uun ká tuku ntuvi ne, xée ña ñuú Cesarea. Ikan kántétu Corneliu ni ūn ntíi ntíi ñavi'i ña ni ña vá'a tiin ni'i ñā, ña e kána ña. ²⁵ Dā xéé Pedru nú vi'i ña kán ne, vé'xi Córneliu, nákuñchiti ña nūu ña é kunuu ini ñā ña. ²⁶ Ntá tsi Pedrú ne, naxntitsi ñā ña, kaka'an ña:

—Nakuntítsi nto, tsí ñatíi ni'i tsi ko ntō —ka'an ñā ni Córneliu.

²⁷ Ntatíin ña, kúnti'vi ña iní vi'i kán né, iní Pedru e dóo ntoo ña'a. ²⁸ Ne, kaka'an ñā ni ñā'a san:

—Ini nto tsi dóo xii kaa é kuntōo dadíi ñā Israee ni ña tuku ñuu; ntá tsi dā vé nañ'e Xúva kō ko tsí ña kúvi ká'án u te ña vá'a da xōo ka ña'a, kuān té ña te ña Israee ña. ²⁹ Dukuān ne, ñā ni de dikó u é kī'xi ú da kána nto ko. Ká'an nto vé: ¿neé ntu tsiñu kána nto ko? —ka'an ña.

³⁰ Kidáā ne, kaka'an Córneliu:

—Dā kú kimi ntuví ne, ura sá'a tuví u, kaka'an ntá'ví u má vi'i kó a ne, dā nēni ko ntitsi uun ñatíi nuú ko, ña e dóo kaxi'í nuu doo í ne, ³¹ kaka'an ñā ni ko: “Córneliu, é tēkú Xuva kō é kaka'an ntá'vín ni ñā ne, ini ña tsí kaxntiin ña kataan núu i. ³² Vi'a ve ne, taxnūn ña'a ñuú Jope é kikaná ña ña nani Sīmuun Pedru. Tuví ña nú vi'i tuku Sīmuun, ñā katsoo itsi ñi'í kití, ña tuví diñi ntute ñu'u kán. Te kī'xi ña ne, io é ká'án ñā ni o”, ka'an ñā ni ko.

³³ Dukuān ne, ura dú'va tsi i táxnūu ú tú'ūn é ki'xi ntó ne, dōo vá'a o dé nto é vē'xi nto. Vevíi ne, i'a ntoo ntíi ntí nuú Xuva kō é kīni ntí un ntí'i e ntío Xuva kō é kā'an ntó ni ntí —ka'an Córneliu.

Dā nañ'e Pedru ñā'a san nú vi'i Córneliu

³⁴ Kidáā né, eni ntu'ū Pedru, kaká'an ñā ni ñā:

—Vevíi ne, kutuní ko tsí nuu é ntaā i é dadíi tsi ntío Xuva ko kō, un ntíi ntíi ó, kuān te ñā Israee o, kuān te xio ñuú kō, ³⁵ tsí naki'i ña da xóo ka ña'a e kuínti'xe i ña, e kade é vā'á, da mí'i ká

ñuu ñuxiví a. ³⁶ Tsí Xuva kō ne, ká'an ña ni ña Israee nté koo kuntoo vá'a o ni ña kuēnta iña i é edé Jesucristu, ñivi ñā é Tó'lo ko, ūn ntíi ntíi o. ³⁷ É ini nto nte o kúvi dá kaníi ñuú Judea ni ñuú Galilea. Tsí di'na Juaan Bautista íka ña, kaka'an ntódo ña é nātivi iní ko kuétsi kō ne, kutsi ntute o. ³⁸ Kidáā ne, xée Jesuu, ña vé'xi ñuú Nazaree. Tsí Xuva kō ntío ña é kúvi vii ña nee ntíi ntíi, tsi dóo nuu Espíritū Sántū nima ña. Kidáā né, íka ña, kade ña nuu i é vā'á, kantavá'a ña ña'a é ñu'u nta'a tó'ō é ña vá'a san. Tsí mii Xuva kō nuu mé'ñu ña ña. ³⁹ Diví ntí ne, kuví ntada ntaá ntí tsí iní ntí un ntí'i é edé ña da íka ña ñuú Judea ni ñuú Jerusaleen.

Ña'a é'ni ña ña, é naxntee ñā ña ntíkā krusi kan. ⁴⁰ Ntá tsi da kúvi uni ntúvi ne, nantóto Xuva ko ñā ne, tá'xi ña é kīni ntí ña. ⁴¹ Nā te un ntíi ntíi ña'a san ni ini ña ña da ntoto ña, ntá tsi mii ntí iní ntí ña. Tsí nte di'na náxnuu Xuva kō ntí é ntāda ntaá ntí nee é ini ntí. Tsí ntí'i ne, dadíi intóo ntí ni ñā ne, dadíi é'xi ntí ni ña da ntóto ña é xi'i ña. ⁴² Kidáā né, Xuva kō tée tsiñu ña ntí é ntāda ntaá ntí tsí ñivi Jēsuú, ña e dé kú'vé Xuva kō é xntékú ku've ñā un ntíi ntíi ña'a, ña ntántito ne, o ña xi'i. ⁴³ Tsí nte ntúvi di'na ntáka'an ñā ká'án naa Xuva ko tsí da xōo ka ña'a, ña é kuínti'xe i Jesuu ne, kada ka'nu iní Xuva ko ni ña kuétsi ña kuenta iña Jēsuu —ka'án Pedru ni ña.

Ña é ña te ña Israee ne, ni'i ña Espíritū Sántū

⁴⁴ Kaka'an dúkuān Pedru ni ña da xee Espíritū Sántū, inúu ña nima ña ntaíni tú'ūn san, un ntíi ntíi ña. ⁴⁵ Nā kuínti'xe i, ña Israee, ñā vé'xi dadíi ni Pedrú ne, koó dā kúdu'va ña é kuān ó inúu Espíritū Sántū nima ñā'a san, kuān te ñā te ña Israee ña. ⁴⁶ Tsi téku ña é ntáka'an ña tú'ūn e ñā ini ñā ne, ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō. ⁴⁷ Kidáā ne, kaka'án Pedru:

—¿Nté kui ña kuví kutsi ntúte ña sá'a? Tsí é ntúdadii ña ni ko é dadíi nuu Espíritū Sántū nima ña —ka'an ña.

⁴⁸ Kidáā ne, xé'e ña itsi é kútsi ntute ña'a san kuenta iña Jesúcristu. Dā kúvi itsi ntute ña ne, ntáka'an ñā ni Pedrú te kúkuíi ka ñā kutuví ñā ni ñā.

11

Dā xe'é Pedru kuénta ntá'a ña kuínti'xe i, ña ñuú Jerusaleen

¹ Xée tū'un nta'a pustrú san nī ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Jerusaleen, tsí e kuínti'xe ña é ña te ña Israee tú'un Xuva kō. ² Ntá tsi dā ntíko kōo Pedru ñuú Jerusaleen ne, dōo ntáka'an ña kuínti'xe i, ña Israee san, ntátsi'í kuétsi ña ña, ³ ntáka'an ña:

—¿Nté kui kí'vi ntu ntō má vi'i ña é ña te ña Israee? ¿Nté kui é'xi dadii ntu nto ni ñā? —ka'an ña.

⁴ Kidáā ne, eni ntu'ū Pedru kantáa ña ni ña un nti'í e kúvi nte dá iñi ntu'ū, kaka'an ña:

⁵ —Xu'ú ne, dā itúvi ú ñuú Jope, kaka'an ntá'ví u ni Xuva kō ne, xée nūú ko uun doo mánta ká'nu é kantikín kútu ngimi ntíkō diñi i. Nte e dukún kán vé'xi ne, un tsi nte mi túvi ú nakutúvi. ⁶ Dā íto vá'a ú doo mánta san ne, iní u odo da neé ka nuu kití é ío kimi dí'in i, kití diin, ni kīti ntáñu'u xído i, nī láa, kīti ntaíko e dukún kán.

⁷ Kidáā téku ko uun tatsin é kaka'an ní ko: “Nakuntísin, Pedru, ka'nín kití san, dá ka'xín tí”, ka'an tátsin san.

⁸ Ntá tsi xu'ú ne, kaka'an u: “¡Ñá'ā, Tó'ō! tsí nté uun ito vata kuan koo víi u ni kīti é ká'an nto é ña vá'a é ká'xi o”, ka'an u. ⁹ Kidáā ne, kaka'an xtúku tátsin san nte e dukún kán, kaka'an: “É ntantoo Xuva kō ne, ñá ku ká'an té ña vá'a”, ka'an tátsin san. ¹⁰ Úni ito kuan ō kúvi ne, dá kúntáa e dukún kán. ¹¹ Ura dú'va tsi i xee úni ña'a ñatíí nú vi'í mí tuví u. Nté ñuú Cesarea vé'xi ña, vexnántuku ña ko. ¹² Kidáā ne, kaka'an Espíritū Sántū san ní ko é ña ku dé kuení ko é kí'in u ni ñatíí san mí kí'in ni'í ñá ko, kuān té ña te ña Israee ña. Dadii ñe'é u, ni nti'í iñu ení ko ña sá'a, kí'vi nti'í ntí iní vi'í ñatíi, ñá nani Cōrneliu. ¹³ Corneliú san ne, kántaa ña nī ntí nté ō iní ña uun ánje Xuva kō, ntísi ña má vi'í ña kán ne, kaka'an ánje sán ni ñā: “Taxnūn ña'a ñuú Jope, na kíkoto ñá uun ña'a, ñá nani Símuun Pedru, ¹⁴ tsí divi ña ká'an ñá ni ō nté koo nakakú Xuva ko o ni ūn nti'í ntí ñavi'í o”, ka'an ña.

¹⁵ Kidáā né, dā éni ntu'ū ú kaka'an u ni ñā'a sán ne, ura tsí i xée Espíritū Sántū san, inúu ñá nima ún nti'í ntí

ñā'a san, vata tsí ó inúu ñá nima ko xo'o dá iñi ntu'ū. ¹⁶ Kidáā né, naka'an kó tú'ūn é kaka'an Tó'o ko Jēsuu kidaā dá kakā'an ña: “Nuu é ntaā i tsí Juaán ne, ntute nakutsi ntúte ña nto. Ntá tsi xu'ú ne, ña te ntúte nakūtsi ntute ú nto, tsí ta'xi u é kunūu Espíritū Sántū nima nto”, ka'an ña. ¹⁷ Vevíi ne, te Xuva ko kaxé'e ña tuku ña'a vata tsi ō tá'xi ña ko xo'ō dá kuínti'xe kō Tó'o ko Jesūcristú ne, ña kúvi ká'nté nuu ú neé ncho vii ña —ka'an Pedru ni ña.

¹⁸ Dā téku ña'a san é kaka'an Pedru ni ñá ne, ñá ni ká'an ka ña. Da mii tsí é dé ka'nu ña Xuva kō ne, ntáka'an ña:

—Nuu é ntāa ntí'xe i tsí kaxé'e Xuva kō é vá'a iñā ña é ña te ña Israee dí. Tsí kaxé'e ña é kúvi natívi iní ña kuétsi ña dí ne, dukuān é nī'i ña ntuví va'á iñā ña nta'a Xúva ko vata ō ni'í ko xo'o —ka'an ña.

Ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Antioquia

¹⁹ Ña kuínti'xe i san kué'en ña, kukuntóo ña un tsi nte ñuú Fenicia ni ñuú Chipre, ni ñuú Antioquiá dí dā dōo nanto'o ña'a san ña dá xi'í Ésteba. Ikān ntáka'an ntódo ña tú'ūn é vá'a san. Ntá tsi da mii tsí é ntáka'an ña nī ña Israee san; ñá ni ká'an ñá ni ñā'a, ña é ña te ña Israee. ²⁰ Ntá tsi xío ña kuínti'xe i, ña vé'xi ñuú Cirene ni ñuú Chipré ne, dā xee ñá ñuú Antioquiá ne, eni ntu'u ña ntáka'an ñá ni ñā'a, ña é ña te ña Israee tú'ūn va'á iñā Tó'o ko Jēsuu. ²¹ Xuva kō xntíi ña ña ne, dukuān né, titín ña'a, ña é ña te ña Israee san tsóo mii ña neé é kuínti'xe dí'na ña ne, eni ntu'u ña kuínti'xe ña Tó'o kō.

²² Dā téku ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Jerusaleen, é kuínti'xe ña é ña te ña Israee ne, kidáā táxnūu ña Bernabee, kué'en ña ñuú Antioquia. ²³ Dā xee ña ikān né, iní ña tsí dōo vá'a o dé Xuva ko ni ñā'a sán ne, nakunuu díní nima ña. Kidáā ne, xé'e ña itsi un nti'í ntí ña'a san, ntáka'an ña:

—Uun tsi nima ntó kuínti'xe nto Tó'o ko Jēsuu. Ñá ku xtuví mii nto ña —ka'an ña.

²⁴ Tsí Bernabee san ne, dōo va'á ña'a ña. Dōo nuu Espíritū Sántū nima ñá ne, dōo kuínti'xe ña Xuva kō. Kidáā né, dōo kukue'e ña'a, ña kuínti'xe i Tó'o kō.

²⁵ Kidáā ne, kué'en Bernābee űuú Tarsu, kúnantúku ñā Saúlū. ²⁶ Ikān nání'i ñā ñā ne, ñe'e ní'i ñā ñā űuú Antioquia. Ikān kantóo ñā nī ñā kuínti'xe i san uun kuia ñi. Dōo titín ñā'a nakuā'a ñā. Dīvi űuú Antioquiá san éni ntu'u ñā xntánteē ñā cristianu ñā kuínti'xe i san.

²⁷ Ntuvi tsikán ne, xío ñā ntáka'án naa Xuva ko űuú Jerusaleen. Xée ñā sā'a űuú Antioquia. ²⁸ Ne, uun ñā'a ñā, ñā nani Āgabú ne, náakuntísi ñā mé'ñū ñā kuínti'xe i san, kaka'an ntódo ñā tú'ūn é xe'é Espíritū Sántū é kūtuni ñā, kaka'an ñā e dóo koo tama dá kanñi ñūxivi. Ne, kuan ō kúvi ntí'xe ntuvi dá de kú've ñā nanī Claudiu. ²⁹ Kidáā ne, ñā kuínti'xe i, ñā ntoo űuú Antioquiá ne, xío ntaa iní ñā é xntii ñā tā'an ñā, ñā ntoo űuú Judea, váta tsi kaa kutíi nuu ñā. ³⁰ Dukuān né, tēe tsiñu ñā Bernabee ni Saúlū é kī'in ní'i ñā doméni iña ñā kuínti'xe i nta'a ñāta, ñā odo nūú űuú Judea.

12

Dā xi'i Sántiau ni dá inúu kutū Pedru

¹ Ntuvi tsikán ne, eni ntu'ū rei Heróde kanakutsu'un ñā ñā kuínti'xe i. ² Tēe tsiñu ñā sntadún san é kīka'ní ñā Sántiau, ení Juaan. Kāa é ntiko ntuvi o diñi i é'nté tu'un ñā dīki ñā. ³ Dā iní Heróde é xkúntee iní ñā Israeé san é kuān o dé ñā ne, tñn ñā Pedrú di. Sá'ā kúvi da kúvi viko é naka'an ñā nté ō nakáku Xuva ko ñā űuú Egítō. ⁴ Dā tñn ñā Pedrú ne, xnuu kutu ñā ñā vi'i utun, tsóo ñā kimi ítsi kimi kimi sntadun é vii ñā ñā kuenta. Un tsi da nté kuíta ntí'xin viko, da kidáa natavā ñā ñā é xntítsi me'ñū ñā ñā. ⁵ Ntá tsi da ñi nuu kutū Pedrú ne, ntáka'an ntá'ví ñā kuínti'xe i san iña ñā nté ntūvi nte níñu.

Dā nántii Xuva kō Pedru ví'i utun kān

⁶ Uun niñu di'na dá xēe ntūvi e xtūvi Heróde é natavā ñā Pedru é xntítsi me'ñū ñā ñā ne, kakidí Pedru mé'ñū sntadun, kanú'ni ñā uvi kádena. Ntáñi ntée sntadun áta xi'i kán di, e ntáde ñā kuenta xi'i vi'i útun san. ⁷ Kidáā ne, vé'xi ánje Xuva kō ne, xi'í nuu iní vi'i utun kān. Ánjē sán ne, tñn nta'a ñā

Pedru vata koo é nantōto ñā ñā ne, dá náxntitsi ñā ñā, kaka'an ñā:

—¡Kamán san, nakuntísin! —ka'an ñā.

Kidáā ne, kadena é kánú'ni nta'a ñā ne, kó'xō. ⁸ Kaka'an ánjē sán ni ñā:

—Naxnū'nín doo í'xi o, nakuní'nin nti'xen o —ka'an ñā.

Dā kúvi ñā ne, kaka'an xtúku ñā:

—Nakunúun kutuun ó ne, kuntikín ko —ka'an ñā.

⁹ Kidáā né, ntii ñā, kuntikín ñā ánjē san. Ntá tsi ñā ni kutúni ñā tē nuu é ntaā i. Da űuu éni kán, kuiní ñā. ¹⁰ Dā ita ntí'xin ñā uvi itsi mí ntoo sntadún san ne, xee ñā uun xi'i e kúvi káā é kantii itsi ka'nu kán ne, nákaan mí xi'í san. Kii ñā, kue'en ñā nte mí ntii tuku itsi. Da kidáā xtúvi mii ánjē san ñā.

¹¹ Dā ntútuni Pedrú ne, kaka'an ñā:

—Nuu é ntāa ntí'xe i tsí Xuva kō ne, táxnūu ñā ánje ñā é nakakū ñā ko, tsí Heróde ni ūn ntí' ntí' ñā Israeé san ncho ka'ní ñā ko —ka'an ñā.

¹² Dā kútuni Pedru tsí nuu é ntaā i é nakáku ñā vi'i utun kán ne, kué'en ñā nú vi'i Māria, di' Juaan, ñā nanī Marcú di. Ikān né, dóo ntoo ñā'a, ntáka'an ntá'ví ñā. ¹³ Nake'xen ñā xi'í ne, vé'xi ūun ta'nú kuetsi, ta'nú nanī Rode, é kükotó tun xoo ñā'a. ¹⁴ Dā téku tun é tātśin Pedrú ne, ñā ni nakāán tun xi'í san, tsí dóo dīnī tun ne, kaxkainu ntaá tun, kue'én tun, kukotó tun ñā'a san, tsí ntitsi ntēe Pedru atá xi'i kan. ¹⁵ Ntá tsi ñā ni kuínti'xe ñā'a san. Tē da kaka'án tun, kuiní ñā. Ntá tsi ñi kue'én ini tūn kaka'án tun tsí nuu é ntaā i. Kidáā ne, kaka'an ñā é kūdii ntíxi Pedru é iní tun.

¹⁶ Ntá tsi Pedrú ne, ntitsi ntēe dúkuan ñā, kanake'xen ñā xi'í kan. Dā nákaán ñā xi'í san ne, iní ñā tsí dīvi ntí'xe ñā. Koó dā kúdu'va ñā. ¹⁷ Ntá tsi Pedrú ne, kanakuiko ñā nta'a ñā vata koo é ñā ku neé ka'an ñā'a san. Kidáā ne, kántaa ñā ni ñā nté ō dé Xuva ko ni ñā dá natavā ñā ñā vi'i utun kán, kaka'an ñā:

—Kue'én ntó, kukoto nto Sántiau ni ún ntí' ntí' ení kō vata koo é kūtuni ñā —ka'an ñā.

Kidáā ne, ntáka Pedru, kué'en ñā xio itsi.

¹⁸ Dā tuví ne, un vá'a tsi itsu'un sntadún san, tsí xoxó ka Pedrú san

vi'i utun kån. ¹⁹ Reí Heróde sán ne, dōo nantúku ña ñā, ntá tsi ña ni nani'i kué'en ñá ña. Kidáā né, dōo tsíxe'e ñā sntadun, ñá ntáde kuenta xí'i san, nte o kúvi ntíi Pedru. Dā kúvi tsíxe'e ña ñā ne, kaka'an ña é na kúvi ntíi ntíi sntadún san. Divi tsi ntúvi kí Heróde ñuú Judea, kué'en ña kukutúvi ña ñuú Cesarea.

Dā xí'i rei Heróde

²⁰ Heróde ne, dōo kúdiin ña nī ña ntoo ñuú Tíru ni ñuú Siduun. Ntá tsi xee ñá'a san, ntáka'an ñá nī ñā naní Blastu, ñá kade tsiñu iña reí san. Ntáka'an ña tsí ntio ña é ntúvá'a ña nī reí san, ntio ña é kuntōo vá'a ña, tsí divi tsi ñuú reí san e ntákii un ntíi ntíi e ntaé'xi ña. ²¹ Heróde ne, xtuví ñá uun ntuvi é ká'an ñá ni ñā. Dā xee ntúvī sán ne, nákunū ña doo vá'a ña, nákutúvi ña nú tēu ñá ne, dā éni ntu'u ña káka'an ñá ni ñā'a san. ²² Ñá'á sán ne, koó da vāntiñi ña, ntáka'an ña:

—Ñá te da ña'a ña kaka'an, tsí Xuva kō! —ka'an ña. ²³ Kidáā ne, ura dú'va tsi i xée ūun ánje Xuva ko, ntuku kui'i ñá Heróde, tsí dóo ka'nu ncho vii ña ne, ñá te ni de ka'nu ña Xuva kō. Kidáā ne, tintaku tsi é'xi ti ña ne, xí'i ñā.

²⁴ Ntá tsi kidáā ne, ñá te da dūi ña'a téku ña tú'un Xuva kō né, dōo kútítín ña kuínti'xe i san.

²⁵ Bernabee ni Saúlū né, dā ntí'i tsiñu ña ñuú Jerusaleén ne, ntíko kōo xtúku ña ñuú Antioquia ní Juaan, ña é naní Marcú di.

13

Dā éni ntu'u Bernabee ni Saúlū dé tsiñu ña iña Xuva ko

¹ Ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Antioquia ne, iō ñá ne, ntáka'an ñá naa Xuva ko; iō ñá ne, ntánakuā'a ña ña'a tú'un Xuva kō. Ña sá'á ne; Bernabee, ni Símuun, ñá nani Ña Ntee dí; ni Lúciu, ña vé'xi ñuú Cirene; ni Manáeen, ña é'nu dadii ni Hērode, ñá odo nūu ñuú Galilea; nī Saúlū di. ² Uun ntuvi sá'á ne, ntoo ña, ntáka'an ntá'ví ña ni Xuva kō; ntoo ixu ña di. Kidáā né, kaka'an Espíritū Sántū san ni ña:

—Nakaxnúu nto Bernabee ni Saúlū é vii ñá tsiñu é ntio ko —ka'an ña.

³ Kidáā né, dā kúvi ka'an ntá'ví ña, dā kúvi intóo ixu ñā né, xntekū ñá nta'a ña dikí Bernabee ni Saúlū, da táxnūu ña ña é kī'in ña, kikadá tsiñu ña iña Xuva ko.

Dā ka'an ntódo pustrú san ñuú Chipre

⁴ Kidáā ne, kué'en ñā, ntuvi ña, e táxnūu Espíritū Sántū sán ña, xée ña ñuú Seleucia. Ikān ñu'u ña tun ntóo ka'nu é kī'in ñá ñuú Chipre, ñuu é tuví mé'ñu ntute ñu'u kån. ⁵ Dā xee ñá ñuú Salamina é tuví diñi ntute ñu'u kån né, ikān éni ntu'u ñā ka'an ntódo ña tú'un Xuva kō ini ukún ña Israee. Ntíi ni'i ñā Juaan, é xntii na ñā di.

⁶ Kué'en ñā, ita ntí'xin ña kanii ñuú san dá ntē xee ñá ñuú Pafu. Ikān nani'i ñá uun ña'a ña Israee, ñá nani Barjēsuu, ñá tatan. Kaeni nta'ví ña ña'a é káka'an ñá naa Xuva ko; ntá tsi ñá tē nuu é ntaā i é káka'an ña. ⁷ Ña sá'á ne, dōo vá'a tiin ña ni ña tsiñu i ña odo nūu, ñá naní Sergiu Paulu, ña e dóo ki'in inī i. Kakana Sergiu Paulú san Bernabee ni Saúlū, tsí ntio ña kini ña tú'un Xuva kō. ⁸ Ntá tsi ña tatan Barjesuu, ñá nani Élima dí ne, ē'nté nuu ña vata koo é ña kuínti'xe Sergiu Paulú san. ⁹ Kidáā ne, Saúlū, ñá naní Pablú di ne, dōo xntíi Espíritū Sántu ñā né, ito va'a vá'a ña Elima, ¹⁰ kaka'an ña:

—Xō'on e dóo kaenin nta'vín ña'a, e dóo kini ó den, xō'on é i'xá Tó'o é ña vá'a, xō'on é ña ntío o é vā'á, zamá ntu teén da'nán é kanāxnteén xo'on itsi vā'á iña Xuva ko? ¹¹ Vi'a ve ne, Xuva ko tā'xi ña o é ntō'o o, é kūkuaan ne, ñá iní o nēe ntúvi naxí'í nuu o —ka'an Pablu ni ña.

Ura dú'va tsi i kúneé kue'en nuu ña. Kaika ña, kantuku ñā xoo é kuñu'u i ña, tsí ña kaíni kue'én ka ña. ¹² Dā iní Sergiu Paulú san é kuan ō kúvi ña ne, kuínti'xe ña Tó'o ko Jēsuu, tsí koó dā kúdu'va ña é kuān nte vá'a tú'un é káka'an Pablu iña Xuva ko.

Dā xéé Pablu ni Bernabee xío ñuu é nani Antioquia

¹³ Kidáā né, ntáka Pablu ni ún ntíi ntíi ta'an ña ñuú Pafu, ñu'u ña tun ntóo ka'nu, xée ña ñuú Perge, é kaduku ntee ñuú Panflia; ntá tsi Juaán ne, tsoo mií ña ña, kunú'u ña

ñuú Jerusaleen. ¹⁴ Kidáā né, ntāka ña ñuú Perge, kue'en ña xio ñuu é nani Antiōquia, é kāduku ntee ñuú Pisidia. Ikān ne, ntuvi dá ntoo da'na ña ne, kúkí'ví ña ini ukún ña Israeé ne, ikān intóo ña uun da'na. ¹⁵ Kidáā ne, da kúvi nakua'a ña'á san tutú lei Muísee ní tutú e de vá'a ña ka'án naa Xuva ko ne, ña odo nūu iña úkūn sán ne, kāna ña Pablu ni Bernábee, kaka'an ñá ni ñá:

—Ení, te iō kúdii é kā'an nto é kuē'e nto itsi ña'a sán ne, ká'an nto ni ña vevii —ka'an ña.

¹⁶ Kidáā ne, nákontísi Pablu, káde ña nta'a ña é diin diin tsi na kuntōo ña'a sán ne, kaka'an ña:

—Un ntí'i kuē'en dú'va nto, ña Israee ni ña nguú san, ña ntaíko ñu'u Xuva kō ne, kini nto é kā'án u ni ntō: ¹⁷ Xuva kō, ña é nakaxnúu uva ata kō ña Israee, ña intóo kidaā né, de ka'nu ña ñata kō da intóo ña ñuú Egítō, é ña te ñuú mii ñá. Xíó ntii Xuva kō nátavā ñá ñata ko ñuú tsikan. ¹⁸ Ne, kutíi Xuva kō nima ñá ni ñá da dóo du'xen dé ña da ñá ika ña má kú'u kan é uvi díko kuiá san. ¹⁹ Uun ito tsi nantí'i Xuva kō é ú'xe ñuu na'nu é intóo ñuú Canaán ne, dā e'nté dava ña ñu'u san, xé'e ña un ntíi ntíi ñata kō.

²⁰ Rkontúvi ne, de kú've ñá ña kada kú've iña ña'á san kimi sientu nte dáva kuia, uun tsi nte ntúvi da íka Samuee, ñá ka'án naa Xuva ko. ²¹ Kidáā ne, íkan ñata kō sán uun rei é kadā kú've ña. Xé'e Xuva ko Sāuu, i'xá Kii, ñatíi tatá Benjamiin, é vii ñá rei iña ña uvi díko kuia. ²² Rkontúvi da nantii Xuva ko Sāuú ne, naxnúu ña Davii é vii ñá rei iña ña. Kaka'an Xúva ko iña Dávii: “Iní u tsí Davii, i'xá Isaii ne, uun tsi nima ñá nī ko. Vii ñá da neé ka nuu i é ntio ko”, ka'an Xúva kō. ²³ Taxnuu Xuva ko ūun i'xá ika Dāvii, ñi Jēsuu, é nakakū ñá ko, xo'ō é ña Israee ó, vata ō ka'an Xúva kō kidaā. ²⁴ Tsí di'na Juaan kí'xi ña, kixka'an ntódo ña ni ūn ntíi ntíi ña Israeé san é na nātivi iní ña kuétsi ña ne, na kútsi ntute ña. Da kidáa kí'xi Jesuu. ²⁵ Di'na da kuví Juaán ne, kaka'an ña: “¿Xoó ntu ña'a u, té kuiní nto? Ñá te xū'ú é nakaxnúu Xuva kō é kadā kú've u iña nto, tsí ñi ña né, dā ve vé'xi ña. Xu'ú ne, ntē ña nuu á'vi u é nantíi ú nti'xen ña, tsí ñi ña é kā'nu ña'a ña”, ka'án Juaan.

²⁶ Ení ko, i'xá tatá Abraan, ni ñá nguú san, ña ntaíko ñu'u Xuva kō ne: iña nto tú'ūn e táxnūu ña nté koo nakáku ō. ²⁷ Tsí ña ntoó ñuú Jerusaleen ni ñá odo nūú san ne, ñá ni kutūni ñá xoó nti'xe é Jesuu dá kí'xi ña. Ntē ña ni ñé'e dikí ña tú'ūn é ūve na'a é ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko, ña intóo kidaā. Ntánakuā'a ña tú'ūn san ma ukún kán vata dá sábadu, ntá tsí ña ni ini ña é ñi tsi ña dé ntaā ñá vata ō uve na'a kaka'an, dá ka'an ña é kúvi Jesuu. ²⁸ Kuān té ña tuví nēe kuétsi ña, ntá tsi ikan ña nta'a Pílatu é na kué'é ña itsi é kā'ni ña ña. ²⁹ Ne, dā kúvi dé ntaa ntí'i ña un ntí'i é ūve na'a é kúvi Jesuu ne, nántii ntēé ña ña ntiká krusí ne, kue'en ní'i ña ña nú ña ña ña.

³⁰ Ntá tsi Xuva kō nantóto ñá ña. ³¹ Ne, dóo kí'in itō ká ntii díto ña. Iní ña'a ña, ñi ñá'a é dadíi ntáka ña ñuú Galilea é xee ñá ñuú Jerusaleen. ñi ña sá'a ntáda ntaá ña ni ñá'a san nee e ini ña.

³² ñi ñi ñi ne, ntántaa ntí ni ntō tú'ūn e dóo vá'a é káka'an Xúva ko ni ñata kō, ña intóo di'na. ³³ Vevii ne, é ñe ntaa Xúva kō é káka'an ñá ni ñata kō kidaā, tsí nantóto xtūku ñá Jesuu kuéntsia iña ko xo'ō. Vata ō ūve na'a ini sálmu é kuví ūvi ne: “Ñi ña é i'xá mii ko. E tá'xi ú ntuvi iña o vevii”, ka'an Xúva kō. ³⁴ Nté di'na kaka'an Xúva kō tsí nantóto ña ña vata koo é ña te'u kúñu ña tē xi'i ña, tsí uve na'a kaká'an ña: “Nuu é ntaā i é tá'xi ú o é vā'á, vata tsí ō ka'án u ni Dāvii”, ka'an ña. ³⁵ Dukuān ne, é tūku sálmu ūve na'a, kaka'an: “Ñá kué'é nto itsi é tē'u kúñu i'xá nto, ña e dóo va'a”, ka'an ña. ³⁶ Tsí Davii ne, nuu é ntaā i e xntíi ña ña intóo dá itúvi ña, vata ó káka'an Xúva kō é vii ña. Dā xi'i ñá ne, dadíi kantú'xi ña ni ñata ña ne, tē'ū kúñu ña ñi. ³⁷ Ntá tsi kúñu Jēsuu é nantóto Xuva kō ne, ñá ni tē'u. ³⁸ Sá'a káka'án u ni ntō, tsí ntio ko é kūtuni nto, ení, tsí kuenta iña Jēsuu é kúvi vii Xuva kō kada ka'nu iní ña ni ko kuétsi kō. ³⁹ Ne, kuenta iña ñá ñi ne, un ntíi ntíi ña'a, ña é kuínti'xe i ña ne, nakate Xuva ko kuétsi ña. Tsí ña ni kúvi vii lei Muísee san nakate kuétsi kō; ntá tsi ñi Jēsuu ne, kúvi idé ña é ntuntoo kuétsi kō. ⁴⁰ Kuenta tsí vii nto vata koo é ña nto'ō nto vatā ó uve na'a ntáka'an ñá intóo di'na, ña ka'án naa Xuva ko, é káka'an:

41 Koto nto, un ntíí ntíí ntó ve, vata ó nto é kanantii ni'ni ña nto ne, koó dā kúdu'va nto vé te iní ntó nté koo vií u ne, kuan tsí koo kunaá nto. Tsí xu'ú ne, vií u uun nuu i e dóo ka'nu é ña kuintí'xe kue'en nto, kuān te ká'an ñá'a ni ntó tsí nuu é ntaā i. Kuan ó ka'an Xúva kō kídaā —ka'an Pablu.

42 Dā ntíi Pablu ni ña ntíi ní'i ñā ukún ña Israeé san ne, ntáka'an ñá'a san ni ñā:

—Vií nto da xe'e, ki'xí xtuku nto sábadu vité ve, kixntaa ntó ni ntí vatá ó kantaa ntó vevii —ka'an ña.

43 Ne, dā ntíi ña ma ukún kán ne, títín ña Israee ni ña túku tatá, ña é dadíi tsi kuintí'xe i Xuva kō ne, kuntíkin ñā Pablu ni Bernábee. Dívi ñā ne, ntáka'an ñā ni ñā'a san te ña tee dá'na ña é kuntíkin ñā Xuva kō, tsí dívi ñā é xntíi ña ña.

44 É kúvi ūvi sabadú san ne, da kanií ñūú san náta'ká nuu ña é kiní ñā tú'un Xuva kō. 45 Kidáā né, iní ña Israeé san e vānchu'un títín ña'a ntoo ña ne, dóo kúne'u iní ña. Ēni ntu'u ña ka'an ntée ña Pablú ne, ká'an kīni ña iña ñá di. 46 Pablu ni Bernábee ne, ñá ni ū'ví kue'en ña é nantiko koō ñá ne, kaka'an ña:

—Dí'na nto é ña Israee nto é kántio é ká'an ntí ni ntó tú'un Xuva kō, ntá tsi ña ncho kini nto tú'un ñā. Mii ntó ntádē kuení nto é ña te neé nuu á'vi nto é ní'i nto ntuví va'á nta'a Xúva kō. Dukuān ne, xio kí'in ntí, kika'an ntódo ntí tú'un Xuva ko ni ña é ña te ña Israeé san. 47 Tsí kuān o dé kú've Xuva kō, kaka'an ñá ni kō:

É xtúvú u o é vīin vata kaa uun ñu'u iña ñá xio ñuu, ña é ña te ña Israee, vata koo é na nākáku ña'a dá kanií ñūxivi, ka'an Xúva kō —ka'an Pablu.

48 Dā téku ña ntoo san, ña é ña te ña Israeé ne, náku'un díni kue'én nima ñá, ntáka'an ñá tsi dóo ka'nu tú'un Xuva kō ne, un ntíí ntíí ña é nakaxnúu Xuva kō é ní'i ña ntuví va'á iña ñā ne, kuínti'xe ntíí ntíí ña. 49 Kidáā ne, kue'en ní'i ña'a san tú'un Xuva kō. Kue'en ñā, ntáka'an ñā ni ñā'a san da mí'i ka mí ntaíka ña ñuú sa'a. 50 Ntá tsi ña Israeé san ne, ntáka'an ñā ni ñadí'i, ña e dóo va'á ña'a, ña e dóo ntánuu iní i

Xuva ko, ni ñata, ña odo nūú ñuú san. Tsí'í ña díki ña é natēñu nuu ña Pablu ni Bernábee, é nantíi ña ña ñuú san. 51 Ntá tsi Pablu ni Bernábee ne, nakídi ña xáka dí'in ña vata koo é kūtuni ñá'a san é ña vá'a o ni ide ña ni ñā ne, dá kue'én ñá ñuú Iconiu. 52 Ntá tsi ña kuínti'xe i sán ne, dóo díni ña ntoo ña, tsi dóo nuu Espíritū Sántū nima ña.

14

Dá kakā'an ntódo Pablu ni Bernábee ñuú Iconiu

1 Dā xeé Pablu ni Bernábee ñuú Iconiú ne, kúkí'ví ña iní ukún ña Israeé ne, eni ntu'u ña káka'an ntódo ña ni ñā'a san. Dōo vá'a ó kaka'an ña. Dukuān ne, vānchu'un títín ña Israee ni ñá'a é ña te ña Israeé di, kuínti'xe ña Tó'o ko Jēsuu. 2 Ntá tsi iō ñá Israee é ña ni kuínti'xe ña. Dívi ñā nateñu nūú ña ña é ña te ña Israeé san ne, tsí'í ña díki ña é kadā kuení kini ña iña ña kuínti'xe i san. 3 Kidáā né, na'ā intóo Pablu ni Bernábee ñuú tsikan ne, ñá ni ū'ví kue'en ña é ká'an ntódo ña, tsí ini ña tsí Xuva ko kaxntíi ña ñā. Ntáka'an ña é kuān nte vá'a o dé Xuva ko ni kō. Xuva kō né, ntāda ntaa ña é káka'an ñá iña ña, tsí xe'é ña ntíi ñā é kúvi vií ña nuu i e dóo na'nu, e dóo kue'e kuenta kue'e ña. 4 Ntá tsi ña ntoo ñuu tsikán ne, ñá te dadíi tsi ó ntádē kuení ña; tsi ió ñá ne, ña Israee ntántikín ñá ne, iō ñá ne, pustrú san ntántikín ña. 5 Kidáā ne, ña Israeé san ni ña nguii sán ne, nātee tá'an ña xu'u ña ni ña odo nūu iña ña, é ntukū nuu iní ña nté koo nantó'o ña pustrú san ne, nté koo kue'é xuu ña ña di. 6 Ntá tsi kūtuni Pablu ni Bernábee ne, inu ña, kue'en ña ñuú Listra ni ñuú Derbe, ñuu é ntáduku ntée ñuú Licaunia. Kue'en ña ntíkō díñi ñuú san di, 7 ntaíka ña, ntáka'an ntódo ña tú'ūn va'á iña Jēsuu.

Dā xe'é xuu ña Pablu ñuú Listra

8 Ñuú Listrá ne, ítúví uun ñatíi, ña natíin dí'in i. E dúkuan káa ña nte da káku ña. Nté uun ito ña ni kúvi kaka ña. 9 Na sá'a ne, tekú ña é káka'an Páblu. Pablú ne, ito vá'a vá'a ña ña ne, kūtuni ña tsí nīi kue'én iní ña intée ini ña é kúvi ntuvá'a ña. 10 Kidáā ne, un ntíi tsi káka'an Pablu ni ña:

—¡Nakuntítsin! —ka'an ña.

Koó dā kaentíta ntaa ñatī san nakuntítsi ña ne, eni ntu'u ña kaika ña. ¹¹ Dā íni ña'a san é kúvi idé Pablu ntavá'a ña ña ne, koó da vañi ña ntatín ña:

—¿É i'a xée úvi ñā'a é uva kō é vē'xi nte e dukún kán ne, vata ntāa ñatī ntāa! —ka'an ñā'a san é tū'ún Licau-nia ntáka'an ña.

¹² Ntáka'an ña é Bernábeé ne, ña ña uva ñā, ñā nanī Zeú ne, ntáka'an ña é Pablú ne, ña ña uva ñā, ñā nanī Herme, tsí ña ñā é kāka'an ntódo ña. ¹³ Kidāā ne, xée dutu úkun Zeu é tuví ñā ñuú kán. Xée ña, ntēka ña duntiki ni le'e é ntukutu lāa. Tsí ntio ña'a san é ka'ni ñā duntiki san é kuē'é ña domēni ña pústrú san, tsí xuva ñā, kuíni ña. ¹⁴ Ntá tsi dā kútuni Bernábee ni Páblu é ncho vií ña'a sán ne, nākatsin ña du'nu ñā vata xkoó ini ña da dóo u'vi kakúvi ña ne, koó dā ntaínu ña kue'en ña mé'ñū ña'a san ne, un ntii tsí ka'an ñā ni ñā:

¹⁵ —¿Nté kui kuān ó ntáde ntu nto? Ntí'í ne, ñatī ni'í ntí nto. É ve'xi ntí é ká'an ntódo ntí ni ntō vata koo é xtuví mií nto é dótō tsi ntaintikin nto é ña kaidiá'vi vata koo é kuntikin ntó Xuva kō, ña kantito. ña ña de kú'vē ñā vi'í antí'vi ni ñūxiví, ni ntute ñu'u, ni un ntí'í é ío da mí'í ka. ¹⁶ Ntuvia di'na ne, xé'e Xuva kō é kuntikin ñā'a da nēé ka itsi e ntío ña; ñā ni ē'nté nuu ña. ¹⁷ Ntá tsi ña ni tsoo mií kue'en ñā nto, tsi náñe'e ñā nto é Xuva ntí'xe ko ñā da é dóo vá'ā o dé ña ni ntō. Tsí kanakíin ña davi nte e dukún kán ne, kata'xi ña é kúvi é tata, kata'xi ña é kō'o é ká'xi ntó, kanaxnuu díni ñā nima nto.

¹⁸ Sá'ā ka'án pustrú san ni ñā. Ntá tsi dá kuetsi kúvi idé ña é'nte nuu ña é ká'ni ñā'a san duntiki san kuenta ña ña.

¹⁹ Kidāā ne, xée ña Israee, ña vé'xi ñuú Antioquia ni ñuú Iconiu, tsí'í ña ña ñā ñā'a san é kuē'é xuu ña Pablu. Dā kúvi ne, kii ñu'u ña ña ñā ñā ñuú san, tsí e xí'í ña, kuíni ña. ²⁰ Ntá tsi ña kuínti'xe i sán ne, nataká nuu ña, ntáñi nté ña ña. Kidāā ne, náakuntítsi Pablu, kúk'vi xtuku ña má ñuú Lистра. Uten san ne, kué'en ñā, ntuvi ñā Bernábee, ñuú Derbe.

²¹ Dā kúvi ka'an ntódo ña tū'un va'a san ñuú Derbé ne, kúvi idé ña e dóo titín ña'a kuínti'xe ña Jesuu. Kidāā ne, ntíko koó ñā, ita ntí'xin xtuku ña ñuú

Listra, ni ñuú Iconiu, ni ñuú Antioquia. ²² Ikān ne, nátsu'un ka'nu ña nima ñā kuínti'xe i san, ntáka'an ñā ni ñā é ña ku tee dá'na ñā é kuínti'xe ña Xuva kō ne, xé'e ñā é kūtuni ña tsí kue'e ío é nto'o ko ñūxiví a é xēe o mí kadē kú'vé Xuva kō. ²³ Kidāā ne, nakaxnúu ña ñatā, ña é kodo nuu é un é un xúkun ña kuínti'xe i. Ka'an ntá'vi ñā, intío ixu ña ne, dā ntáda ña ña kuenta ntá'a Tó'o kō, ña é inté ini ña.

Dā náxee xtúku Pablu ni Bernábee ñuú Antioquia

²⁴ Kidāā ne, itā nti'xin ña, ntuvi ña, dá kaní ñuú Pisidia, xee ña ñuú Panfilia. ²⁵ Kué'en ña, kúka'an ntódo ña ñuú Pergé ne, dá kué'en ña ñuú Ataliá di. ²⁶ Ikān ñu'ú ña tun ntōo ka'nu, kué'en ña, náxee ña ñuú Antioquia, mí eka ña da táxnū ña kuínti'xe i san ña é vií ñā tsiñu é xe'e Xúva ko ñā. Ne, é kúvi dé ntaa ntí'í ña tsiñu san. ²⁷ Dā ve tsi náxee ña ñuú Antioquiá ne, kána ña un ntí'í ntí'í ña kuínti'xe i san é na nataká nuu ña ne, dá ntaa ña ni ña un ntí'í nté o dé Xuva ko ni ñā, nté o xe'é ña itsi é kuínti'xe ña'a, ña é ña te ña Israee san di. ²⁸ Kidāā né, dóo na'a intío ña ni ña kuínti'xe i san.

15

Dā xió junta ña ñā odo nuu ña ña kuínti'xe i ñuú Jerusaleen

¹ Ntuvia tsikán ne, xió ñatī, ña e éka ñuú Judea, xee ña ñuú Antioquiá ne, ikān éni ntu'u ñā ntánañē'e ña ña kuínti'xe i san, ntáka'an ña:

—Tē ntio nto nakáku nto nta'a Xuva kō né, da mií é tē'nte un siin kúñū é ixi nto, vata o xtúvi Muísee é vií o —ka'an ña.

² Ntá tsi Pablu ni Bernábeé ne, ñā ni xkúntee ini kue'en tsí ña é ntáka'an ñā tsikan. Dukuān ne, ña kuínti'xe i sán ne, nakaxnúu ña Pablu, ni Bernábeé, ni uvi uní ka ení ña, ña kuínti'xe i di, táxnū ña ña é kī'in ñā ñuú Jerusaleen, kíkoto ña pustrú san, ni ñata, ña odo nuu ña ña kuínti'xe i san, tsíxe'e ña kuēnta ña i é káka'an ñā'a san é vií ña.

³ Kué'en ña kuínti'xe i san, kuntēka itsi ña ña. Dā ita ntí'xin ña ñuú Fenicia ni ñuú Samariá ne, ikān ntāa ña ni ñā nté o kuínti'xe ña é ña te ña Israee san, é tsoo mií ñā e kuínti'xe di'na ña ne,

eni ntu'u ña ntántikin ñá Xuva kō. Dā téku ña kuínti'xe i sán ne, dōo dīnī ña.

⁴ Dā xee Pablu ni Bernábee ñuú Jerusaleén ne, kué'en ña mí ntoo ña kuínti'xe i san, nī pustrú san, ni ñata, ña odo nūú iña ñá ne, dōo dīnī ña dá xee ña. Ikan tsī ntáa ña ni ña un nti'í nté o dé Xuva ko ni ñá. ⁵ Ntá tsi ió ña fariseu, ña kuínti'xe i, ntáka'an ña tsí da mií é tē'nté kúñū é ixi ña é ña te ña Israeé san, é da mií é káda ntaa ña lei Muíseeé di.

⁶ Kidáa né, mií tsí pustrú san ni ñata, ña odo nūú iña ña kuínti'xe i san, nátaká nuu ña, ntánatīn ña nté koo ka'an ña. ⁷ Dā ku e ví'i ntánatīn ña ne, náakuntītsí Pedru, kaka'an ñá ni ñá:

—Ení, é ñi nto tsí Xuva kō ne, nté dī'na nakaxnúu ña ko é ká'an u ni ñá'a, ña é ña te ña Israeé san, tú'un va'á iña Tó'o ko Jēsuu vata koo é kuínti'xe ña ña. ⁸ Xuva kō ini ñá nima ko nté ntaa ne, náñē'e ñá kō tsí intée ini ña é kī'i ña ña'a, ña é ña te ña Israeé san, tsí xe'é ña é kunūu Espiritū Sántū nima ñá vata tsí o dé ña ni ko xo'ō dá kuínti'xe ko ñá. ⁹ Vevíi ne, é ntudadī ña ni kō, tsí Xuva kō ntántoo ña nima ñá di dá kuínti'xe ña. ¹⁰ Vi'a ve ne, ¿nté kui kakini nteé ntó Xuva kō? Ña kúvi nakuido o ña'a san é kada ntaa ña un nti'í e xkoó ini o e xtúví ñata kō é víi o. Tsí nté ñata kō, nté xo'ō, ñá ni kútīi o káda ntaa o. ¹¹ É ñi nto tsí domēni tsi nakáku o nta'a Xuva kō ne, dómēni tsi nakaku ña é ña te ña Israeé san dí tē kuínti'xe ña —ka'an Pedru ni ña.

¹² Kidáa ne, diin diin tsi nakuntoo ña vata koo é kīni vá'a ña é ntáka'an Pablu ni Bernábee, é ntaa ña ni ña un nti'í nuú i e dōo na'nu é edé Xuva ko ni ña é ña te ña Israeé san. ¹³ Dā kúvi ntáa nti'í ña ne, eni ntu'u Sántiau kaká'an ñá ni ñá:

—Kini nto ve é káka'an u ni nto, ēni:

¹⁴ Ntāa Simuun Pedru ní kō nte o dé Xuva kō. Tsi nté dī'na xe'é ña itsi é ni'i ña é ña te ña Israeé san é va'á nta'a ña, ña é nāxnúu ña é kuvi i'xá ña.

¹⁵ Sá'a né, vata tsí ó uve na'a nte dī'na dá ka'an ñá ka'an naa Xuva ko:

¹⁶ Da kidáa ne, nti'xi ú, naxtúví u uun i'xá Davii é vii ñá rei vata o dé Davii da itúvi ña.

¹⁷ Kidáa ne, un nti'í nti'í ña'a, ña é ña te ña Israeé,

ñá é nakaxnúu ú é kúvi ña iñá ko ne, divi ña nantúku ñá kó é kuntikin ñá ko.

¹⁸ Sá'a káka'an Xúva kō;

nté dī'na tá'xi ña kútūnī ko tsí kuan kōo kuvi,

ka'an ñá ka'an naa ña kídaa.

¹⁹ Dukuān ne, ká'an ú tē ña nateñu nūu o ña é ña te ña Israeé san e xtúví mií ña é kuínti'xe dī'na ña vata koo é kuntikin ñá Xuva kō. ²⁰ Mií tsí é taxnuu o tūtú iña ña, ká'an o ni ñá é ñá ku ká'xi ñá kúñū kiti é intáa nteé xuva ña, ña inúu ini ña ne, ña vii ña é kini kaa ni ñadī'í ne, ñá ká'xi ñá kúñū kiti é ña ni kii nti'í niñi i, nté niñi ti ña ká'xi ña. Sá'a tsi ká'an o é vii ña. ²¹ Tsí ini ña'a é kuān koo vii o nté ntūvi dī'na. Tsí dā mí'i ka ñuú ió ñá ntáka'an ntódo lei Muísee, tsí vata dá sábadu ntánakuā'a ña lei san má ūkún ña Israeé san —ka'an Sántiau.

²² Kidáa ne, pustrú san ni ñatā sán, ni ūn nti'í nti'í ñá kuínti'xe i sán ne, íntēe ini ña é nakaxnúu ña uvi ña'a ení ña é kī'in ñá nī Pablu ni Bernábee ñuú Antioquia. Nakaxnúu ña Juda Barsabaa ni Síla. Ñatī sa'a ne, dōo na'nu ña'a ña iña ña kuínti'xe i san. ²³ Táxnūu ña tutú di é kī'in ni'i ña. Kaka'an tutú san:

“Nti'í é pustrú nti, ni ñata, ña odo nūú, ni ūn nti'í nti'í ñá kuínti'xe i ne, taxnúu nti ntiusi iña ení nti, ña é ña te ña Israeé, ña ntoo ñuú Antioquia, ni ñuú Siria, ni ñuú Cilicia di. ²⁴ Dā vé kutuní nti tsi ió ña'a, ña ñe'e ñuú mí ntoo nto, ña é nateñu nūu ña nto vata koo é nādama nto é ntákuínti'xe nto. Ña tsikán ne, ntáka'an ña tsí da mií é tē'nte kúñū é ixi ntó, da mií é káda ntaa nto lei Muísee. Ntá tsi ña te nti'í ní taxnúu nti ña. ²⁵ Dukuān né, un tsi dē kuení nti é nāxnúu nti uvi ña'a ení nti é taxnúu nti ña é kī'in ña ni Bernábee ní Pablu, ení kō, ña dōo kakuinima ko. ²⁶ Divi ña ne, ñá ni u'vī ni'i ña ntuvi iña ña, é kuān te na kuví ña kuenta iña Tó'o ko Jesūcristu.

²⁷ Dukuān ne, táxnūu nti Júda ní Síla, é ká'an mí ña ni ntó, é nañē'e ñá nto un nti'í sá'a. ²⁸ Sá'a xío ntaa ini nti ní Espiritū Sántū, é ña vá'a o é nantó'o nti nto. Mií tsi nuú i sá'a é kantio é vii nto: ²⁹ Ña ká'xi nto kúñū kiti e xntáa nteé ña'a xuva ña; ñá ka'xi ntó niñi ti, nté kiti é ña ni kii vá'a niñi ti. Ná vii nto é kini kaa ni ñadī'í di. Sá'a tsí é ká'an nti ni ntó: Te káda ntaa nto sá'a

ne, vá'a koo kuntōo nto", ka'an nã ini tutú san.

³⁰ Kidáã né, kīi nã, kue'en nã mí táxnūu nã nã ñuú Antioquia. Dã náxee nã ikān né, kāna nã un ntíi ntíi nã kuínti'xe i san é na nataká nuu nã é kué'é nã nã tutú san. ³¹ Dã kúvi nakua'a nã tutú san ne, náku'un dīnī nima nã, tsi dóo vá'a ó kaka'an. ³² Júda nī Sílā ne, nã ntáka'án naa Xuva ko dí ne, dōo nátsu'un ka'nu nã nima nã kuínti'xe i san, ntaxé'e nã nã itsi nté koo vii nã. ³³ Dã kú titín ntuyi ntoo nã ikān ne, nã kuínti'xe i san nátsu'un itsi nã nã, kaka'an nã ni nã:

—Va'a vá'a tsi kunú'u nto mí ntoo ení nto, nã táxnūu nto —ka'an nã.

³⁴ Ntá tsi Sílā né, ntío nã é kükuii ka nã, kutuvī nã ñuú Antioquia. Nã ni nū'u kantí'i nã. ³⁵ Pablu ni Bernábee dí ne, kántoo nã ni nã. Dōo titín ka nã kantóo nã é nakuā'a nã nã'a san, kaka'an ntódo nã tú'ün Tó'o ko Jēsuu.

Dá kué'én Pablu, kúka'an ntódo nã e kúvi úvi íto

³⁶ Dã kú titín ntuyi ne, kaka'an Páblu ni Bernábee:

—Kí'in xtuku ō, kikoto ní'ni o ení kō, nã kuínti'xe i san, da mí'i ká ñuu mí ñe'e o, íxka'an ntódo ō tú'ün Tó'o ko Jēsuu. Kikoto ntódo ō nté o de nã —ka'an nã.

³⁷ —Kuvi ni —ka'an Bernábee—. Ntá tsi kunteka ō Juaan Marcú dí —ka'an nã.

³⁸ —Ñá'a —ka'án Pablu—. Tsi divi nã né, tsoo mii nã kō dá ñe'e o ñuú Panfilia. Nã ni de ntaā nã tsiñu nã —ka'án Pablu.

³⁹ Kidáã ne, naa núu nã ntuyi nã ne, kīi nteé xio tá'an nã. Bernábee ne, kué'en nã, ntēka nã Juaan Marcú. Ñu'u nã tun ntóo ka'nu, kué'en nã ñuú Chipre. ⁴⁰ Pablú ne, nākáxnūu nã Sílā é kí'in ní'i nã nã. Kué'en nã, ntuyi nã, da kúvi ka'an ntá'ví ení nã iñā nã. Ntáka'an nã é na kūnuu mé'ñu, kūnuu dava Xuva ko nã. ⁴¹ Kidáã ne, itā nti'xin nã ñuú Siria ni ñuú Cili-ciá ne, ntánatsu'un ka'nu nã nima nã kuínti'xe i san.

16

Dá kué'en dádi Timoteu ní Pablu ni Sílā

¹ Pablú ne, xée nã ñuú Derbé ne, dá kué'en nã ñuú Listra. Ikān ne, nání'i nã uun nã'a, nã kuínti'xe i, nã nani Timōteu. Dí'i nã ne, nã Israeé ne, kakuínti'xe nã Jesuu. Uva nã ne, nã te nã Israeé nã, tsí nã griegu. ² Un ntíi ntíi nã kuínti'xe i, nã ñuú Listra, ni nã ñuú Iconiú ne, kaka'an nã tsi dóo va'a nã'a Timoteu. ³ Ntío Pablu é dádi kí'in nã ni nã, ntá tsi dí'na te'nte kúñū é ixi nã vata koo é nã kadá kuení kini nã Israeé, nã ntoo mí kí'in nã, tsí ini ntíi ntíi nã tsí uva nã ne, nã griegu. ⁴ Un ntíi ntíi ñuu mí kaita nti'xin nã ne, xé'e nã é kūtuni ení nã, nã kuínti'xe i san, tú'ün e táxnūu pustrú san ni ñata, nã odo nūu iñā nã kuínti'xe i ñuú Jerusaleen, é kaka'an nã ni nã nté koo vii nã. ⁵ Dukuān ne, díi díi ka nã kue'én ini nã'a san kuínti'xe nã Xuva kō. Utén utén kakutitín nã kuínti'xe i.

Dã ini Pablu é kii dito úun ñatí, nã ñuú Macedonia

⁶ Nã ni xé'e Espiritū Sántu Itsi é kí'in nã, kika'an ntódo nã tú'ün san ñuú Asia, tsí xio ñuu ntío nã é kí'in nã. Dukuān ne, ñuú Frigia ni ñuú Galacia ita nti'xin nã ne, ⁷ xée nã díi ñuú Misia. Kidáã ne, ntío nã é kí'in nã nte ñuú Bitinia, ntá tsi Espiritū Sántu sán ne, nã ni ntío xtuku nã é kí'in nã ikān. ⁸ Dukuān ne, ído ntúú nã ñuú Misia, kúntíi nã ñuú Troa, mí kanaxee tún ntóo na'nu. ⁹ Niñu tsikán ne, xée nūú Pablu úun ñatí, nã ñuú Macedonia. Ntitsí nã, kaka'an nã: “Kí'xi kudii nto ñuú ntí, dá xntii ntō ntí”, ka'an nã. ¹⁰ Dá kuān o íni Pablú ne, xío ntií ntí é kí'in nti ni nã ñuú Macedonia, tsí kútuní nti tsí mii Xuva ko kākana nã nti é kí'in nti, kika'an ntódo ntí nī nã ntoo Macedonia tú'ün va'a san.

Dã xéé Pablu ni Sílā ñuú Filipu

¹¹ Kidáã ne, ñu'ū ntí tun ntóo ka'nu ñuú Troa, kue'en ntáa ntí ñuu é tuvi mé'ñu ntute ñu'u kán, ñuu é nani Samōtracia. Utén san ne, xée ntí ñuú Neapoli. ¹² Da kidáã xéé nti ñuú Filipu, mí ntoo nã vé'xi ñuú Roma. Dívi ñuu é díi ka ka'nu é un ntíi ntíi ñuu é kāduku ntée ñuú Macedonia. Titín ntuyi intóo ntí ikān. ¹³ Dã xee ntúvi iō dá'na ne, ntíi ntí díi ñuú san, kue'én nti díi ntute ka'nu kán mí é dukuān xkoó ka'an ntá'ví nã'a san, kuini nti.

Ikan tsí ñu'ú ntí, ntáka'an ntódo ntí ni ñadĩí, ña náta'ká nuu ikān, tú'ūn va'á iña Jesús. ¹⁴ Uun ña'a, ñá nanī Lidiá ne, ñuú Tiatira vé'xi ña. Doo ku'é kadiko ña. Ña sá'á ne, dōó kanuu iní ña Xuva kō. Xuva kō dé vitā ñá nima ñá vata koo é kinī ña é kākā'án Pablú ne, kuínti'xe ña. ¹⁵ Kidáá ítsi ntuté ña ni ūn ntí ntí ñavi'i ña ne, kaka'an ñá nī ntí:

—Te kadē kuení nto é nuu é ntaa i e kuínti'xe kó Tó'o ko Jesūcristú ne, ki'xi nto, kixkúntōo nto nú vi'i kó kán —ka'an ña.

Xē'e kuétsi ña ntí é kuntōo ntí.

¹⁶ Uun ntuvi ñe'e xtúku ntí mí é dukuān xkoó ka'an ntá'ví ña. Dá kué'én ntí itsi kán né, tā'án ntí ni ūn ta'nú kuetsi, ta'nú nuu é ña vá'ā nima í ne, dōo kue'é diu'un ni'í tun iña tó'o tún tsí kanakoto ntodó tun. ¹⁷ Tá'nu sá'á ne, íntikín tun ntí ne, koó da kākachu'u ntáa tún, kākā'án tun:

—Ñatí sa'á ne, ntáde tsiñu ña kuenta iña Xuva ko, ña e dōo ka'nu ne, ntáka'an ñá ni kō nté koo nakáku o nta'a Xuva kō —ka'án tun.

¹⁸ Titín ntuvi kuan o dé tun, da nté ña ni kutí ká Pablú nima ña. Kidáá né, xkokōto ña, kaka'an ñá nī é ña vá'ā san é nuu nimá tun:

—Kuenta iña Jesúcristu, ntíin nimá tun —ka'an ña.

Ne, ura dú'va tsi i ntí é ña vá'ā san.

¹⁹ Tō'ó tun ne, dá kútuni ña tsí ña tuví ka nté koo ni'í ñá diu'ún ne, tīn ña Pablu ni Sílā, íntēka ña ña nta'a ña tsiñu i un tsi nte me'ñú i kán. ²⁰ Ntáda ña ña kuenta ntá'a to'o, kaka'an ña:

—Ñatí sa'á ne, ña Israee ñá ne, ntánatēñu nuu ña ña ñuú kō. ²¹ Tsí un ntí'í é vatā xkoó ini ña ñuú ña kán ntánañē'e ñá kō ne, ña kúvi vii o, tsí xo'ō ne, ña ñuú Roma o —ka'an ña.

²² Kidáá ne, un ntí ntí ña'a san ínchu'vi ñá ña ne, xé'e tō'ó san itsi é nantí ñá ña ne, dá natí nuu ña ña ntuku. ²³ Un vá'a tsi natí nuu ña ña ne, dá tsú'un kutu ña ña vi'i utun. Tēe tsiñu ña ña kade kuenta xí'i vi'i útun é kuēnta tsí vii ña vata koo é ña ntí ña. ²⁴ Ña kade kuenta xí'i vi'i útun sán ne, dē ntaa ña é kākā'án tó'ó san ne, tsú'un kutu ña Pablu ni Sílā ūn tsi nte iní i kán ne, ini útun tsu'un ntido ña dí'in ña vata koo é ña kaka ña.

²⁵ Dá kú dava ñuú ne, ñu'u Pablu ni Sílā, ntáka'an ntá'ví ña, ntaíta ña nchu'ún Xuva kō ne, ntaíni ntí ntí ña ñu'u kutū san. ²⁶ Dá nēni ña dá un vá'a tsi ntí táan. Dá kaní vi'i utun san kantá nuu. Kidáá né, nākaan mí ūn ntí ntí xi'i vi'i utun sán ne, ntí nuu ta'an ntí'i kadena é odō kútu dí'in ña ñu'u kutū san. ²⁷ Dá kidáá ntóto ña kade kuenta xí'i vi'i útun san. Dá kútuni ña tsí kantí ntaa ntí'i xi'i vi'i útun sán ne, ura tsí i táva ña káa ña é ká'ni mii ña kúñu ña, tsí é ntí ntí ña ñu'u kutū san, kuíni ña. ²⁸ Ntá tsi Pablú ne, un ntí tsi ka'an ña:

—¡Ñá ku kuān xkoó de ntō! tsí ntí'í ne, i'a ñu'u ntí'i ntí —ka'an ña.

²⁹ Kidáá ne, ña kade kuenta xí'i vi'i útun sán ne, íkan ña ñu'ú ne, kaxkainu ña kukí'vi ña iní vi'i utun kán. Koó da kání'í ña ínchíti ña nú dí'in Pablu ni Sílā. ³⁰ Kidáá ne, nantí ña ña vi'i utun sán ne, tsixe'e ña ña:

—Dívi ntō, ¿nté ntu koo vii u é nakáku ú nta'a Xuva kō? —ka'an ña.

³¹ —Kuinti'xe nto Tó'o ko Jesūcristú ne, nakaku ntó nta'a Xuva ko, ni ūn ntí ntí ñavi'i nto dí —ka'an ñá ni ña.

³² Ne, ntáka'an ntódo ña ni ña tú'ūn va'á iña Xuva kó, ni ūn ntí ntí ña ntoo nú vi'i ña kán dí. ³³ Dívi tsi nīñú san ne, ña kade kuenta xí'i vi'i útun sán ne, nākate nuu ña mí ni'í kui'í Pablu ni Sílā. Kidáá né, ítsi ntute ña, ni ūn ntí ntí ñavi'i ña dí. ³⁴ Kidáá ne, kúxee ni'í ña Pablu ni Sílā iní vi'i ña kán né, ikān xe'é ña é ká'xi ña. Dōo díní ña ni ūn ntí ntí ñavi'i ña tsi e kuínti'xe ña Xuva ko vé.

³⁵ Dá tuví ne, táxnūu to'ó san mau é kúkoto ná te nantí ña Pablu ni Sílā.

³⁶ Kidáá ne, kākā'án ña kade kuenta xí'i vi'i útun san:

—É tā'xi to'o ítsi é nantí ú nto. É kúvi ntí nto ve ne, vá'ā o vá'a tsi kué'en nto —ka'an ña.

³⁷ Ntá tsi Pablú ne, kaka'an ña:

—¿Mí'i ntū? Tsi ntí'í ne, ña ñuú Romá ntí ne, dívi ña natí nuu ña ntí ntuku mé'ñu ña'a san dá vāta xntekú ku'vé ñá leí san iñá ntí. Dotō tsi tsú'un kutu ña ntí vi'i utun. Vevii ne, ntio ña é nantí xu'ū ñá ntí. ¡Ñá'á! Na ki'xi mii ña, dá nantí ña ntí —ka'an ña.

³⁸ Kidáá né, ntiko kōó mau san, kunú'u na ne, ntaa na ni tō'ó san é kākā'án Pablu. To'ó san ne, dōo

u'ví ña da kútuni ña tsí ña ñuú Roma.
³⁹ Kidáa ne, kué'en ña, kúnaka'nu ña
 iní Pablu ni Sílā ne, kidáa ne, nantíi ña
 ña, kaka'an ña:

—Vií nto da xe'e, ntii nto ñuú ntí —
 ka'an ña.

⁴⁰ Dā ntíi ña vi'i utun sán ne, kúnū'ú
 ña nú vi'i Lidia. Ikān náataká nuu ña
 un ntíi ntíi ení ña, ña kuínti'xe i sán ne,
 nāxnuu ka'nu ña iní ña. Da kidáa ntíi
 ña, kue'en ña.

17

Dā itsú'un ña ñuú Tesalonica

¹ Kué'en Pablu ni Sílā, ita ntí'xin ña
 ñuú Anfipoli ni ñuú Apolonia, xée ña
 ñuú Tesalonica, mí tuví xúkūn ña Is-
 raee. ² Vata xkoó ini Pablú ne, ñe'e ña
 má ūkún kan ntūvi dá iō dá'na. Úni ito
 ñe'e ña é tiín ña ni ñā'a san, ³ kanañē'e
 ña ña mí uve na'a Tú'un Xuva kō
 nte dí'na é da mií é ntō'o Cristu, ña
 nakaxnúu Xuva kō ne, da mií é ntoto
 xtuku ña te xi'i ña. Kaka'an ña:

—Divi tsi Jēsuu é kākā'an ntí ni ntō
 né, divi ña é Cristu ñá, divi ña é taxnuu
 Xuva ko ñā —ka'an ña. ⁴ Iō ñá Israeé
 san ne, kuínti'xe ña é kākā'an Páblu ne,
 kúdadā ñá nī Pablu ni Sílā. Ñá te da
 dāi ñá griegu, ña é ntānuu iní i Xuva
 ko, ni ñadī'i, ña e dóo na'nu ña'a ne,
 kuínti'xe ña di. ⁵ Ntá tsi ña Israee, ña é
 ña ni kuínti'xe i ne, kūne'u iní ña ni ñā.
 Kidáa né, ide ña é náataká nuu natíi kini
 ntáa, na é dotō tsí ntāñi dú'xen nu á'ví
 kán. Náataká nuu na ne, dā nakutsú'un
 na da kaníi ñuú san. Kidáa ne, ínti'u
 na nú vi'i ña nani Jāsuun, ntánantuku
 nā Pablu ni Sílā é ntāda na ña kuenta
 ntá'a ña tsíñu i. ⁶ Ntá tsi ña ni naní'i
 na ña. Mii tsi Jāsuun, ni túku ení ña,
 ña kuínti'xe i san naní'i na. Ntāñū'u
 na ña, kue'en ní'i na ña nta'a ña tsíñu i
 san ne, koó da vāntiñi na ntáka'an na,
 ntátsi'i kuétsi nā Pablu ni Sílā:

—Ñā sā'á ne, da kaníi ñūxivi a ntaíka
 ña, ntánakutsú'un ña ñā'a. Vevíi ne, un
 tsi nte í'a xee ñá ve ne, ⁷ Jásuún san
 ne, xé'e ña vi'i ña é kuntōo ña. E ntáde
 ña sá'a ne, dōo xíi kaa. Ñá te kaiko
 ñu'u ña rei ñuú Roma, tsí ntáka'an ña
 é iō túku rei, ñá nani Jēsuu —ka'an na.

⁸ Un ntíi ntíi ña'a san ni ña tsíñu i
 san ne, dōo ítsu'un ña da téku ña sá'a.

⁹ Kidáa né, kí'i ña diu'un Jāsuun ni ña
 ntíi ní'i ña ne, nangáva ña ñā.

Dā intóo Pablu ni Sílā ñuú Berea

¹⁰ Dā kuáa ne, táxnūu ña kuínti'xe
 i san Pablu ni Sílā é na kī'in ñá ñuú
 Berea. Dā xee ñá ikān ne, kué'en
 xtūku ña má ūkún ña Israee. ¹¹ Ña
 Israee, ñá ntoo ñuú Bereá san ne, dií
 ka vita ini ña é ña ntoo ñuú Tesa-
 lonica, tsí ñā kue'en ini ña ntaíni ña
 Tú'un Xuva kō ne, utén uten nántuku
 ñā mí ūve na'a Tú'un Xuva kō da nté
 kutuni ñá tē nuu é ntaā i é kākā'an
 ñá ni ñā. ¹² Dukuan ne, dōó titín ña
 Israee kuínti'xe ña, nī ña griegu di, tē
 tíi te ñadī'i, kuān te dóo na'nu ña'a
 ña ne, kuínti'xe ña di. ¹³ Ntá tsi dā
 kútuni ñá Israee, ñá ntoo ñuú Tesa-
 lonica, é kākā'an ntódo xtuku Pablu
 tú'un Xuva ko ñuú Bereá ne, xée ñā é
 nakutsu'un xtūku ña ña'a san. ¹⁴ Ntá
 tsi ña kuínti'xe i sán ne, ura tsí i táxnūu
 ña Pablu é na kī'in ña nu ntute ñu'u
 kan. Mii tsi Sílā ni Timōteu kántoo mií
 ña ñuú Berea. ¹⁵ Ña ixntéka itsi Pablú
 ne, kué'en ña ni ñā un tsi nte ñuú
 Atena. Dā ntíko kōo xtūku ña, kaka'an
 ñá nī Sílā ni Timōteu é na kī'in kantí'i
 ña, kíkuntōo ña nī Pablu.

Dā itúvi Pablu ñuú Atena

¹⁶ Nií dukuān tuví Pablu ñuú Atena
 é kantétu ña Sílā ni Timōteu ne, dōo
 dé kuení ña dá ini ña tsí ña ntoo
 ñuú Atená ne, da mií kue'en tsi sántu
 ntūvá'a naa iō iña ña. ¹⁷ Dōó kí'in
 itō ñe'e ña má ūkún kán é natíin ña
 nī ña Israeé san ni ūn ntíi ntíi ña'a,
 ña ntānuu iní i Xuva kō. Utén utén
 ñe'e ña nu á'ví kán dí, kaka'an ñá nī
 ña ntánataká nuu ikān. ¹⁸ Ikān ne,
 xío ña'a, ña ntántikín túku nchu'un iña
 ñá nani Epícurú ne, xío túku ña'a, ña
 ntántikín nchu'un é nani estoicu. Ña
 sá'a ne, ntáka'an ña:

—¿Neé ntu kani tú'un é kuān nte
 kaká'an ña? —ka'an ña.

Iō ñá ne, ntáka'an ña:

—Vata tē é tūkú xuva ncho nañe'e
 ñá kō —ka'an ña.

Tsí Pablú ne, kaka'an ntódo ña
 tú'un va'á iña Jésuú ne, kaka'an ñá
 e ntóto xtuku ña dá xi'i ña. ¹⁹ Kidáa
 ne, ntánteka ña Pablu, kue'en ní'i
 ña ña uun mí nani Areōpagu, mí é
 dukuān ntánataká nuu ñata ña odo
 nūu, ntaxé'e ña itsi ña ñuú i san.
 Tsixe'e ña Pablu:

—Ká'an kūdii ntó, na kíni ntí neé
 nchu'un xee é vexní'i ntō. ²⁰ Tsí ntí'i

ne, ñá te kãñe'e dikí nti é kãka'an nto, tsí tuku nchu'un é iní nti. Nañe'e kudii ntó nti nee é kani tú'un é kãka'an nto —ka'an ña.

²¹ Tsí ña ñuú Atena ni ña da xee ntóo ikãn né, da mii kué'en tsi nchó kini ña nee é dā ve kakuvi é natíin ña.

²² Kidáa ne, náakuntísi Pablu mé'ñū ña'a san Areopagu kán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Dívi ntō, ña ñuú Atena, é iní u tsí dōo iō xuva ntō e ntánuu iní nto. ²³ Dā itā nti'xin ú ñuú nto, kaito dītó u nee ntí'i nti'i iña nto e ntánuu iní nto ne, nāni'í ko uun nú naa kan mí ūve na'a kaka'an: “Íña xúva kō, ña e ñá ini o xoo ñá'a”, ka'an. Dívi tsi xuva ntō, ña e ñá ini ntó ne, dívi Xuva kō é kãka'án u ni ntō vevii.

²⁴ Tsí Xuva kō né, dē kú've ñá ñuxiví ni un ntí'i é iō. Dívi ñā Tó'o e dukún kan ni ñuxiví a. Ña te ví'i mí de vá'a ña'a tuví ña. ²⁵ Nté ña túvi nee iña é kúvi kué'e o ñā, tsí ña tuví nee iña é kãtaan núu ña. Mii ña kãta'xi ña ntuvi iña ko ni tatsin é ta'ni o, ni un ntí'i é iō iña ko, xe un xé un ō.

²⁶ Uun tsi ñiñi ko dé kú've Xuva ko un ntí'i ntí'i o é ntoo o da kani ñuxiví a. Mii ñā de kú've ña nté kaa ntuvi kuntuo o ñuxiví a nī mí'i ñuú kuntuo o, xe un xé un ō. ²⁷ Kuān o dé Xuva kō, tsi ntío ña é nantuku o ñā, un ntí'i ntí'i o, da nté koo é nani'í ko ña. Ntá tsi ña te nté sa ikā tuví ña, ²⁸ tsí dívi ña ta'xi ña ntuvi iña ko, nī é kakantá nuu o, nī é tuví ō. Kuān ó uve na'a, kaka'an ñáta ntō, ña de vá'a tutú san, kaka'an ña: “Xo'ō ne, i'xá Xuva ko ō”, ka'an ña. ²⁹ Tē nuu é ntaā i é i'xá Xuva kō kúvi ō ne, ña kúvi kã'an o é Xuva ko da neé ka ntí'i, tē kaá kuaan, tē kaá kuí'xín, o xuu e ntáva'a naa ña'a vata ō dé kuení mii ña é vata kaa Xuva kō.

³⁰ Ntuvia dí'na ne, dé ka'nu iní Xuva ko nī ña intóo kidaā e kuán o dé ña, tsí ña ni iní ña nté koo víi ña. Ntá tsi vevii ne, ntio Xuva kō é nadama ō nima káni kaa ko. ³¹ Tsi e xtúví Xuva ko ūun ntuvi é xntékú ku've ñá da kani ñuxiví. Tsí é nakaxnúu ña uun ñatíi, ña é xntéku kú've. É iní ó xoo ñá'a, tsí nantóto Xuva ko ñā dá xi'i ña —ka'an ña. Dukuan ō ka'án Pablu ni ña.

³² Dā téku ña'a san é kãka'án Pablu é ntóto xtuku uun ña'a é xi'i ñá ne, iō ña ntáxkuntée ña ña. Iō ñá ne, ntáka'an ña:

—Dá nte ūun ká tuku ntuvi ka'an ntó nī ntí sá'a —ka'an ña.

³³ Kidáa né, kī Pablu, kué'en ña. ³⁴ Iō ñá ne, kantíkin ñá Pablú ne, kuínti'xe ña é kãka'an ña. Uun ña'a ña ne, Dionisiu náni ña; tsiñu ña Areopagu. Uun ñadí'i, ña nani Damarí dí ne, iō ka tuku ña'a kuínti'xe i dí.

18

Dā itúvi Pablu ñuú Corintu

¹ Kidáa né, ntíi Pablu ñuú Atena, kué'en ña ñuú Corintu. ² Ikãn náni'i ña uun ñatíi, ñá Israee, ñá nani Áquila. Ñuu é naní Pontu vé'xi ña. Vata e ná'a xee ña, ntuvi ñá ñadí'i ña, ñá nani Prísila. Tsí e ntíi ña ñuú Italia da nakunú rei Claudiu ún ntí'i ntí'i ña Israee san ñuú Roma. Kué'en Pablu, kúkoto ní'ni ña ña ne, ³ ikan tsí katúvi ña ni ña. Dadíi tsi de vá'a ña ví'i doo, tsí dívi tsi tsiñu ini ñá dí. ⁴ Vatā dá iō dá'na ne, kañe'é Pablu má ūkún kan, kanañe'e ña ña Israee san nī ña é ña te ña Israee san dí nté koo kuínti'xe ña Tó'o ko Jesúcristu.

⁵ Dā xéé Síla ni Timōteu, é vē'xí ña ñuú Macedoniá ne, nguentúvi kaka'an ntódo Pablu tú'un va'á san, kaka'an ñá nī ña Israee san tsí Jesuú ne, dívi ñā é Cristu, ñá nakaxnúu Xuva kō. ⁶ Ña Israee san ne, naa núu ña ni ñā ne, dōo kini ka'an ñá ni ñā. Dukuān ne, Pablú ne, nākidi ña doo ña vata koo é kué'é ña kuenta é ña te vá'a ō ntáde ña. Kaka'an ñá ni ñā:

—Kuenta iña mii nto ve te ña ní'i nto é vā'á nta'a Xuva kō. Xu'ú ne, ña túvi kuétsí ko, tsí é kãka'án u ni ntō. Ví'a ve ne, xio ñuú kí'ín u, kika'an ntódo ú ni tūku ña'a, ña é ña te ña Israee —ka'an ña.

⁷ Kidáa ne, ntíi ña má ūkún kãn, kué'en ña má ví'i ñá naní Justo, ña dōo kanuu iní i Xuva kō. Etsin tsi mí ntitsi xúkún san tuví ví'i ña. ⁸ Ña odo nūu ini ukun, ñá naní Crispú ne, kuínti'xe ña Tó'o ko Jesúcristu ni ún ntí'i ntí'i ñavi'i ña. Ñá te da díi ña'a, ña ñuú Corintú dí, dá téku ña é kãka'án Pablú ne, kuínti'xe ña ne, itsi ntute ña. ⁹ Uun niñú ne, vata tsi tē ini Pablu é kãka'an Xúva ko ni ñā:

—Ñá ku u'ví o é kã'an ntódon. Kuan tsí koo ka'an vatā ó den, ¹⁰ tsí xu'ú kunuu mé'ñū ú o. Xōxó kuví víi i ni o,

tsi dóo iō ñá'a ko ñuú sa'a —ka'an Xúva ko ni ñā. ¹¹ Kidáā ne, uun kuia nte dáva kátúvi ña ñuú Corintu, nakuá'a ña ña'a san tú'un Xuva kō.

¹² Ntúvi tsikán ne, dā inúu ñā nani Gāliuun, de kú'vē ñā ñuú Acayá ne, nātaká nuu ña Israeé san ne, tīn ña Pablu, kue'en ní'i ña ña nta'a ña tsíñu i ne, ¹³ ikān tsí'i kuétsi ña ña, ntáka'an ña:

—Ñatí sa'á ne, kanañē'e ñā ña'a é kūnuu ini ñā Xuva kō, ntá tsi ña te vatā ó kaka'an lei san. Dōo xíi kaa é víi o é kaka'an ña —ka'an ña.

¹⁴ Dā vata kani ntú'u Pablu ká'an ñā ne, di'na ña tsíñu ka'nu i Galiuún san kaka'an ñā nī ña Israeé san:

—Tē dí dóo xii kaa nti'xé nuu i é kanañē'e ña ne, kiní u é ntátsi'i kuétsi nto, ¿nté kui ña'a? ¹⁵ Ntá tsi ntō'ó ne, kūdii kuénta iña lei míi nto ntánāa núu nto. Mii nto kadā kú'vē ntó ve. Ná te xū'u é kāduku ntée ú sá'a —ka'an ñā ni ñā.

¹⁶ Kidáā ne, kī ñu'u ña ña kí'i kán ne, ¹⁷ ña ntáñī ntée kán né, ntāva ntodó ña ñā odo nūu iña úkūn, ñā nani Sōstené ne, ikan tsí é'ni diín ña ña nuu ña tsíñu i san. Ntá tsi Galiuún san ne, ña ni íde ña kuenta.

Dā ntíko kōó Pablu ñuú Antioquía ne, kué'en ña kúka'an ntódo ña é kuví ūni íto

¹⁸ Pablú ne, na'ā itúvi ña ñuú Corintu. Kidáā ne, kaka'an ñā ni ēní ña ña kuínti'xe i san é nū'u xtúku ña ñuú Siria. Kánteká ña Prisila ni xíi ña Áquila, kué'en ña. Di'na dá ntáka ña ñuú Cencreá ne, kūntíi tdu'u díki Pablu vata koo é kue'e ña kuenta tsí xe'é ña xu'u ña ni Xuva kō. ¹⁹ Kidáā ne, ñu'u ña tun ntóo ka'nu, xee ña ñuú Efesú ne, ikān kantóo mii Prisila ni Áquila. Pablú ne, di'na dá ntaka ña ne, kué'en ña má úkún kán é ká'an ñā nī ña Israeé. ²⁰ Ña Israeé san ne, ntáka'an ña:

—Vii nto da xe'e, kutuví ká nto nī nti —ka'an ña.

Ntá tsi ña ni ntío Pablu. ²¹ Dā ntáka ña ne, kaka'an ña:

—Da mií é kantio é kutuví u ñuú Jerusaleen é kuví viko. Te Xuva kō ntio ñā ne, nti'xi xtuku ú, ntixkoto ní'ni ú nto —ka'an ña.

Kidáā ne, nákunūu ña tun ntóo ka'nu da ntáka ña ñuú Efesu, kué'en

ñā. ²² Dā xee ñā ñuú Cesareá ne, di'na ñuú Jerusaleen ita nti'xin ña é ká'an ñā ntiusi ni ña kuínti'xe i sán ne, da kidáā ntíi ña, kue'en ña ñuú Antioquia. ²³ Dā kú títin ntúvi itúvi ña ikān né, eni ntu'ū xtuku ña ika ña. Ítā nti'xin xtuku ña ñuú Galacia ni ñuú Frigia é xntíi ña ña kuínti'xe Xuva ko, nātsu'un ka'nu ña ini ña.

Dá kakā'an ntódo Apolo ñuú Efesu

²⁴ Ntúvi tsikán ne, xee uun ñatíi, ñā nani Ápolo, ñuú Efesu. Ñuú Alejandria vé'xi ña, ntá tsi ña Israeé ña. Ña sá'á ne, dōo vá'ā ó kaka'an ña, kaka'an ntódo ña; dōo ini ña tú'un Xuva kō é ūve na'a nte dí'na. ²⁵ Dōo ini ñā nchu'un Xúva kō di. Nīi kue'én ini ña kaka'an ntódo ña ne, nuu é ntaā í un nti'í é kaka'an ñā iña Jesús, kuān te mii tsi é nakutsi ntute Juaan Bautista ini ña. ²⁶ Ná te kau'vī ña, kaka'an ntódo ña ini ukún ña Israeé san. Dā téku Prisila ni Áquila é kaka'an ñā ne, kána xio ña ña ne, náñē'é ka ñā ña iña Xuva ko. ²⁷ Apoló ne, ntio ña é kī'in ñā ñuú Acáya. Xíō ntaa ini ña kuínti'xe i san. Táxnūu ña tutú nta'a ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Acaya, na vā'á koo nakuetu ña Apoló san tē xee ña ikan. Dā xee ñā ñuú Acayá ne, dōo kue'e xntíi ña ña kuínti'xe i Jesuu, tsí dóo vá'ā o dé Xuva ko ni ñā. ²⁸ Tsí Apoló ne, dōo ini ña nté koo ka'an ñā nī ña Israeé san mé'ñū ña'a san, kanañē'e ñā ña tsí nuu é ntāa nti'xe i tsí Jesuú ne, diví ña é Cristú, diví ña é nakaxnúu Xuva ko ñā é kodo nuu ñā, vatā ó uve na'a tú'un Xuva kō nte dí'na.

19

Dā itúvi Pablu ñuú Efesu

¹ Nīi dukuān tuví Apolo ñuú Corintú ne, kué'en Pablu, ita nti'xin ña itsí rki uku kan, xee ña ñuú Efesu. Ikān nani'í ña títin kudii ña kuínti'xe i san. ² Pablú ne, kaka'an ñā ni ña, katsixe'e ña ñā:

—¿Inúu ntu Espíritū Sántū nima nto da kuínti'xe nto? —ka'an ña.

—Á te ña'a. Ntē vata kiní nti xoo é Espíritū Sántū —ka'an ña.

³ Kidáā né, katsixe'e xtuku Pablu:

—¿Neé ntu nchu'un e ini nto dá itsi ntute nto? —ka'an ña.

—Nchu'ün é kaka'an Juaan Baútista —ka'an ña.

⁴ Pablú ne, kaka'an ña:

—Tsí Juaán ne, nákutsi ntúte ña ña'a vata koo é kué'é ña kuenta é nādama ña nima kīni kaa ña. Ntá tsi Juaán ne, kaka'an ñá te kuínti'xe ko uun ña'a, ña é dā ve vé'xi. Ña tsikán ne, e xée ña. Jesuu nani ña —ka'an ña.

⁵ Dā téku ña'a san é kaka'an ñá ne, itsi ntute xtuku ña, ntákaku ni'i ña Tó'o ko Jēsuu. ⁶ Kidáā né, dā xntékú Pablu ntá'a ña dikí ñá ne, ínūu Espíritū Sántū nima ñá ne, eni ntu'u ña ntáka'an ñá tuku tú'ün e ñá ini ñá ne, ntáka'an ñá tú'ün é xe'é Xuva ko ñá. ⁷ É un ntí'i ñá ne, iō ñá te ūxuvi ñá'a ña.

⁸ Uni xóo ñe'é Pablu má ūkún ña Israee. Ná ni u'ví kue'en ña é ká'an ña. Kaka'an ntódo ña, kaka'an ña tsí Xuva kō né, ñi ñá é kadē kú'vē ña. Kaka'an ñá ni ñá é vā'á vata koo é kuínti'xe ña Tó'o ko Jēsuu. ⁹ Ntá tsi iō ñá ne, dōo ka'xi nima ña. Ña ni ntío ña kuínti'xe ña ña. Ntáka'an xení ña iña tú'ün va'á san. Kidáā ne, xio kue'én Pablu, tsóo mii ña ña ne, kántēka ña ña kuínti'xe i san, kue'en ni'i ña ña nú vi'i skuela mí nakuā'a ñá nani Tīranú ne, ikān natīn ña ni ñá utén uten. ¹⁰ Uvi kuíá é kuān o dé ña. Dukuān ne, un ntíi ntíi ña'a, ña ntoo da kaníi ñūú Asia, tē ña Israee, tē ña é ña te ña Israee ne, tēkú ña tú'ün Tó'o ko Jēsuu. ¹¹ Xuva kō ne, xé'e ñá é kūvi vii Pablu nuu i e dōo na'nu é nté uun ito vata kiní ña'a é kuān koo kúvi. ¹² Ntáñe'e ni'i ñá'a san da neé ka doo é tñn nta'ā Pablu, te doo dúkūn, o tē doo núu ne, ntáxé'e ña ña nchokuví san ne, ntuvá'a ña. Ntíi ntíi é ña vá'ā é ñū'u nima ñá dī.

¹³ Ntúvi tsikán ne, iō ñá Israee é ntaíka ña, ntánatava ña é ña vá'ā é ñū'u nima ñá'a san. Ntákaku ni'i ña Tó'o ko Jēsuu dá natavā ñá ne, ntáka'an ña:

—Kuenta iña Jēsuu, ña é kaka'an ntódo Pablu iña i, ka'án u ni ō: ¡Ntīn nīma ña! —ka'an ña.

¹⁴ Du'va ō dé u'xe éni, i'xá dutu ñá odo nūu iña ñá Israee, ñá nani Ēseva. ¹⁵ Uun ntúvi ne, nantíko kōo é ña vá'ā san:

—Xu'ú ne, iní u xoo e Jēsuu. Iní u xoo é Pablú dī. Ntá tsi nto'ó ne, ¿xóo ntu ña'a nto? —ka'an.

¹⁶ Kidáā ne, kūdiin ñá ñū'u é ña vá'ā san nima í, ntāva ntodó ña ñatīi, ña u'xe ñá'a san. Kūvi dé e ña vá'ā sán ni ñá ni'i kuí'i ñá ne, koó dā ntántíi ña kīi ña nú vi'i ñá. ¹⁷ Un ntíi ntíi ña'a, ña ntoo ñūú Efesú, tē ña Israee, tē ña é ña te ña Israee ne, kūtuni ñá nte o kúvi ne, dōo u'ví ña ne, dōo vá'a ka'an ñá iña Tó'o ko Jēsuu.

¹⁸ Ná te da dīi ña kuínti'xe i xee ña é nāñá'ma ña kuétsi ña mē'ñú ña'a san. ¹⁹ Ná te da dīi ñá tātán xee ñá dī. Xee ní'i ña tutu é ntánakoto ntodó ña. Kidáā né, ē'mi ña tutú san mé'ñū ña'a san. Kántē'ví tutú san nté kaa xee tá'an xá'vi i ne, ínūu á'vi te ūvi díko u'xi miil diu'un kuí'xin. ²⁰ Dukuān ne, ñá te da dīi ña'a kuínti'xe ña tú'un Xuva kō, tsi kūtuni ña tsí Xuva kō né, dōo iō ntíi tú'ün ña.

²¹ Rkontúví dá ita ntí'xin sá'ā ne, kaka'an Pablu é kī'in ña, kikoto ni'ní ña ña ntoo ñūú Macedonia ni ñá ntoo ñūú Acaya nté o de ña ne, dá kī'in ña un tsi nte ñūú Jerusaleen.

—Tē ntáka ú ñūú Jerusaleén ne, kuétsi é kī'in u ñūú Roma —ka'an ña.

²² Kidáā ne, táxnūu ña uvi ña'a, ña é xntíi ñá, ñá nani Timōteu ni Rastú ne, odo nuū ñá, kue'en ña ñūú Macedonia. Níi dukuān kúkuíi ka Pablu itúvi ña ñūú Asia.

Dā itsu'un ña ñūú Efesu

²³ Ntúvi tsikán ne, kuvi du'xen kuénta iña tú'ün va'á iña Jēsuu. ²⁴ Tsí uun ñatīi, ñá nani Dēmetriú ne, káa kuí'xin kade tsiñu ni'i ña, kantavá'a naa ña xúkūn kuétsi vata ntáa xúkūn santu é nanī Diana. Títín ña'a ntáde tsiñu ni'i ña ne, kué'e diu'un ntáni'i ña. ²⁵ Demetriú ne, kána ña ña ntáde tsiñu ni'i ña ni un ntíi ñá'a, ña ntáde tsiñu sá'a. Nataká nuu ña ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Dívi ntō ne, ini ntó tsi dóo va'á ntúvi iña ko é ntáde o tsiñu sá'a.

²⁶ Ntá tsi é kūtuni nto tsí kaika uun ñatīi, ñá nanī Pablu, kaká'an ntódo ña, kaka'an ñá tsi santu é ntavá'a nāá ña'a ne, ñá tē nuu é ntaa i é Xuva kō. Ne, kūvi idé ña e dōo títín ña'a kuínti'xe ña é kaka'an ña. Ná te da mii tsi ñūú ko, tsí da kaníi ñūú Asia. ²⁷ Sá'ā né, dōo xii kaa; tē ña'a ne, ntíi tsiñu kō. Ná te da mii tsi tsiñu kō dī, tsí dīi kō Dianá dī ne, ñá kuiko ñū'u ká

ña'a xúkun ñā. Tsí dí'i kō né, dōó ka'nu ñā'a ñā. Da kaniñ ñūú Asiá ne, da kaniñ ñūxivi ntaíko ñu'u ñā'a san ñā —ka'an ñā.

²⁸ Dā téku ñā'a san é kākā'an ñā ne, dōo kúdiin ñā. Un tsi vāntiñi ñā ntákachu'u ñā, ntáka'an ñā:

—¡Dōo ka'nu dí'i kō Diana, tó'o ñūú Efesu! —ka'an ñā.

²⁹ Kidáā né, tññ ñā uvi ñā'a, ñā ñūú Macedonia, ñā íka dadñ nī Pablu, ñā nanī Gayu ni Áristarcú ne, ntaíñu'u kaduun ñā ñā ini nto'o mí náta'ká nuu ñā'a. ³⁰ Pablú ne, ntio ñā é k'í'vi ñā dí é ká'an ñā ni ñā'a san, ntá tsi ñā ni ntio ñā kuínti'xe i san é k'í'vi ñā. ³¹ Uun ñā'a ñā vá'a tiñ ni'í ñā, ñā odo nūu ñūú Asia dí ne, táxnūu ñā tutú nta'a Pablu é ñā ku k'í'vi ñā íkān. ³² Un tsi vāntiñi ñā'a san, ntákachu'u ñā ne, é tūku e túku nuu i ntáka'an ñā. Dōo titñ ñā ne, ntē ñā ini ñā nee tsiñu náta'ká nuu ñā. ³³ Kidáā ne, ñā Israeé san tsí'í ntido ñā uun ñā'a, ñā nani Alējandru, é na ká'an ntódo ñā ni ñā'a san. Alejandrú san ne, kade ñā nta'a ñā é diin diin tsi na kuntōo ñā'a san, tsí ntio ñā nada'an ñā ñā Israeé san. ³⁴ Ntá tsi dā kútuni ñā'a san tsí Alejandrú ne, ñā Israeé ñā ne, koó da vāntiñi ñā ntákachu'u ñā. Úvi ūra ntákachu'u ñā, ntáka'an ñā:

—¡Dōo ka'nu dí'i kō Diana, tó'o ñūú Efesu! —ka'an ñā.

³⁵ Kidáā né, kúvi dé strivanu, intóo kadin ñā'a san. Ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Ō ñā ñūú Efesu, kini nto é ká'án nti ni ntō. Ini ntí'í ntí'í ñā'a tsí ñūu ko Éfesú ne, kaduku ntée ñūu ko é vii ó kuenta xúkun iña dí'i kó Diana, ñā é dōo ka'nu, é vii ó kuenta sántu ñā é kō'xó e dukún kán. ³⁶ Xōxó kuvi ka'an i te ñā'a. Dukuān né, diin diin tsi kuntōo nto. Dí'na kada kuení nto nté koo vii nto. ³⁷ Tsí ñatí'í sá'a, ñā é vēxní'í ntō ne, ñā ni ká'an káni ñā iña dí'i ko.

³⁸ Tē nee iña é tsí'í kuétsi Demetriu ni ñā ntáde tsiñu ni'í ñā ne, kantí'í vi'í me'ñū kán; ntoo ñā ntáxntékú kú've. Na k'í'ín ka ñā, kika'an ñā nī ñā tsiñu i te neé nuu i tsi'í kuétsi ta'an ñā. ³⁹ Tē neé ka tuku nuu i é ntio nto ka'an ntó ne, kuvi ka'an nto dá kōo junta. ⁴⁰ Tsi dōo ío kuenta te kúdiin ñā tsiñu ka'nu i ñūú Roma é kuān ó de ō. Tsí du'xen iña ñā tsiñu ka'nu i ntáde ō vevii, kuiní ñā. ¿Neé ntu ka'an o ni ñā te tsixe'e

ña kō nté kui vāntiñi ntu o ntóo ō i'a? —ka'an ñā. ⁴¹ Dā kúvi ka'an ñā ne, nantáka ñā ñā'a san, kunú'u ñā.

20

Dā itúvi Pablu ñūú Macedonia ni ñūú Grecia

¹ Dā intóo kadin ñā'a sán e dōo itsu'un ñā ne, Pablú ne, kána ñā ñā kuínti'xe i san é kué'e ñā ñā itsi. Kidáā né, nānume ta'an ñā ne, dā ntí'í ñā, kue'en ñā ñūú Macedonia. ² Dā mí'í ká ñūu mí kaika ñā ne, dōo kaka'an ñā ni ñā'a san vata koo é kí'í nima ñā. Kidáā ne, xée ñā ñūú Grecia. ³ Uni xóo katúvi ñā ikān. Kidáā né, ntio ñā é ku'un ñā tun ntóo ka'nu é nū'u ñā ñūú Síria dá kútuni ñā tsí ntántukú nuu ini ñā Israeé san. Dukuān ne, ntíko koó ñā itsi ñūú Macedonia, kunú'u ñā. ⁴ Titñ kudí'í ñā'a kue'en ni'í ñā dí. Kue'en ní'í ñā Sopater, i'xá Piru, ñā ñūú Berea; ni Arīstarcu ni Ségundu, ñā ñūú Tesalonica; nī Gáyu, ñā ñūú Derbe; ni Timōteu; ni Tiquicu ni Trófimu, ñā ñūú Asia. ⁵ Odo nuu ñā, kue'en ñā ñūú Troa ne, ikān intétu ñā nti. ⁶ Nti'í ne, dā inú kava viko é ntaé'xi ñā tañú'u dukuān ne, ntíi ntí ñūú Filipu. Nū'ū ntí tun ntōo, kué'en nti. Dā kúvi ū'un ntúvi ne, xéé nti, nāni'í ta'an ntí ñā ñūú Troa. Ikān ne, uun vité intóo nti.

Dā itúvi Pablu ñūú Troa

⁷ Kuaá sabadu náta'ká nuu ntí'í ntí'í nti é nakatsin dava ntí tañú'u, vatā o dé kú've Tó'o ko Jesūcristu. Pablú ne, kuan tsí ó kaka'an ntódo ká ñā dá ku davā ñūu, tsí ntaka ñā tevāa san. ⁸ Kué'e ñū'u ka'í'xi ini vi'í nínu kán mí náta'ká nuu nti. ⁹ Uun natíi, ná nani Eúticu ne, ntéku na ventana kan. Dā dōo na'a kaka'án Pablú ne, xée nā ma'na ne, uun ito tsi kídina. Kidáā ne, kó'xo na un tsi nte ñū'u kán. Tsí vi'í sán ne, úni ōdo nti'í ta'an. Dā ínaki'í ñā na ne, e xí'í nā. ¹⁰ Pablú ne, nūu ñā mí tuví na ne, katavi ntódo ñā na, nānume ñā na ne, kaka'an ñā ni ñā'a san:

—Ñá ku dé kuení nto. ¡Kantíto na! —ka'an ñā.

¹¹ Kidáā ne, kúxēe xtúku Pablu má vi'í nínu kán ne, dā nakatsin dava ñā tañú'ū san, da e'xi ñā ne, dá kakā'an ntódo xtuku ñā un tsi da nté tuvi. Da kidáā ntáka ñā, kunú'u ñā. ¹² Ñā'a sán

ne, kunu'u ní'i ña natíi san, ntūka'nu iní ña tsí kantító na.

Dā ntáka ña ñuú Troa, kué'en ña ñuú Miletu

¹³ Ntí'í ne, odo nūu nti, naku'ún nti tun ntōo, ñé'e ntí ñuú Asuun. Pablú ne, dī'ín ña kaika ña. Nakunúu ña tun ntōó san té xee ña, ká'an ña. ¹⁴ Nāni'i ta'án nti ña ñuú Asuún ne, ikān nakú'un dadii ntí ni ña tun ntōó san, dá kué'én nti ni ña ñuú Mitilene. ¹⁵ Téväá san ntíi ntí, kue'én nti, ído ntūú nti ñuú Quio. Téväá xtuku ne, xéé ntí ñuú Samu. Íntōo da'na ntí ñuú Trogiliu ne, dá tevāa xéé nti ñuú Miletu. ¹⁶ Ntio Pablu é kuído ntúu ña ñuú Efesu váta koo é ña kukuíi ña ñuú Ásiā, tsí ntio ña é kantí'i xee ña ñuú Jerusaleen, váta koo é kutuví ñá te kūvi viko é kaka'an ñá Israee é viko é kanakué'e ña sintiá'vi iña é tāta.

Dá kakā'an ntódo Pablu ni ñatā, ña ñuú Efesu

¹⁷ Dā xéé nti ñuú Miletú ne, taxnūu Pablu tú'ún é kī'xi ntíi ntíi ñata, ña odo nūu iña ña kuínti'xe i ñuú Efesu. ¹⁸ Dā xee ñatā sán ne, kaka'án Pablu ni ña:

—Iní nto nté o dé u é tuví u ni ntō nté ntūvi dá xee ú ñuu Ásia ā. ¹⁹ Tsí kuenta iña Xúva kō kade tsiñu u. Ná te ká'nu ncho vií u. Iní nto nté kaa ntute nūu ko éti ú kuenta iña ntó ne, nté o ntó'o kó nta'a ña Israee san dá ntúku nuu iní ña nté koo vií ña nī ko. ²⁰ Ná te ni dē vīni u é ká'án u ni ntō nee ntíi ntíi é kántio é kūtuni nto. Tsí kanakuá'á u nto mé'ñu ña'a ne, nú vi'i mii nto nakuá'á u nto di. ²¹ Dadii tsi kaka'án u ni ña'a, te ñá Israee, te ña é ña te ña Israee ñá ne, na xtuví mii ña é kīni kaá ne, na vií ña é vā'a. Kaka'án u ni ña te kuínti'xe ña Tó'o ko Jesūcristu. ²² Vi'a ve ne, da mii é kī'ín u ñuú Jerusaleen, kaká'an Espíritū Sántu nī ko. Ntē ñá iní u nté koo kuví ko íkan tē xee u. ²³ Divi tsí é dā mí'i ká ñuú kañé'é u ne, kata'xi Espíritū Sántū é kūtuní ko tsí da mii é ntó'o kó, da mii é xnuu kutu ñá kó vi'i utun te xéé u ñuú Jerusaleen. ²⁴ Ntá tsi ña té iní kuān té kuví u, te kāda ntāa ú tsiñu e tá'xi Tó'o ko Jēsuu é vií u: divi tsi tsiñu ko é kaka'an ntódo u tú'ún va'á iña Xuva ko e dōo kakuinima ñá kō.

²⁵ Divi ntō ne, é kaka'an ntódo u ni nto iña Xuva ko, nté koo kuntoo o

ntā'a ñá ne, iní u tsí ña kiní ka nto kó ñuxiví a. ²⁶ Dukuān ne, kini vá'a nto é kaka'án u ni ntō, tsí nté uun nto ña kuví ká'an nto te ña ni de ntāa ú iña nto. ²⁷ Tsí ña te ni dé vīni kue'én u é ká'án u ni ntō é un ntí'í é kaka'an Xúva kō. ²⁸ Kuenta tsí vií ntō kúñu nto ni ūn ntíi ntíi ña kuínti'xe i san é tá'xi Espíritū Sántū é divi nto kodo nuū ntó iña ña. Vií nto vatā ó de paxtu é kade ña kuenta á le'ntu ña. Kuenta tsí vií nto un ntíi ntíi ña kuínti'xe i Tó'o kō san, tsí niñi mii ña éti ña kuenta iña ña dá xi'i ña. ²⁹ Iní u tsí rkontuvi dá ntaka ú ne, kī'xi ña'a é nakutsu'un ña nto, vata tsí ó de xteé, kiti diin, é ña te kántuntá'ví iní ti a le'ntu san. ³⁰ Iō ñá'a iña ntó di ne, kuān koo vií ña di. Tsí ka'an ñá dovete é ntio ña é kintikín ña kuínti'xe i sán ña. ³¹ Kuenta tsí vií nto é ña kani nta'ví ña nto. Ná ku kúnáa iní ntó tsí xu'ú ne, uní kuía katúvi u, nakuá'a ú nto nte ntúvi nte níñu ne, ñá te un siin ntute nūu ko éti ú kuenta iña ntó xe un xé un ntō.

³² Vi'a ve né, kuntoo ni'i nto Xuva kō. Kuntoo ni'i nto tū'un va'á san é kaka'an ñá di. Tsi dōo kaidiá'vi tú'un Xuva kō é kūtú've nto, vata koo é nī'i nto é vā'a é kāduku ntée i'xá Xuva kō, vata koo é dadii kuvé ta'an nto ni ūn ntíi ntíi ña é nakaxnúu Xuva kō é kūvi i'xá mii ña. ³³ Xu'ú ne, ñá tē ni ntío ko nee iña, o diu'ún ne, o doo vá'a iña ña'a. ³⁴ Iní nto tsí mii ú dé tsiñu ú vata koo é nī'í ko nee iña é ntio kó, nee iña é ntio ña ntíi ni'í ú di. ³⁵ Dukuan tsí o dé u vata koo é nañé'é u nto nté koo vií nto. Tsí te kuan kōo ne, kuví xntii o ta'an kō nee é kataan nūu ña. Tsí naka'an ko tú'un é kaka'an Tó'o ko Jēsuú ne: “Díi díi ka díní ña kaxe'é san é ña kanakí'i san”, ka'an ña. —Sá'ā ka'án Pablu ni ña.

³⁶ Dā kúvi ka'an ñá ne, ínchiti ñá, kaka'an ntá'ví ña ni ñatā san. ³⁷ Ēku ntíi ntíi ña. Kidáā né, nanume ta'an ña nī Pablu, e'xí ña xu'u ña. ³⁸ Dōo u'vi kúvi ña tsí kaka'an ña tsí ña kiní ka ña ña. Kidáā ne, kue'en ní'i ña Pablu un tsi nte mi túvi tun ntōó san.

21

Dá kué'én Pablu ñuú Jerusaleen

¹ Dā tsóo mii tā'an ntí ni ñatā, ña ñuú Efesú san ne, nakú'ún ntí iní tun ntōó san é kī'ín nti. Kue'en ntāa ntí ñuu é naní Koo. Uun ká tuku ntuví xéé nti

ñuú Ródā ne, da xeé ntí ñuú Patara.
² Ikān nání'í ntí uun tun ntōo é kí'ín ñuú Fenicia. Nú'ū ntí tun ntōo san, kue'én ntí. ³ Dā kí ditó ntí ñuú Chipré ne, ido ntūú ntí diñi datsin ntí ne, dá kué'én ka ntí ñuú Siria. Dā xeé ntí ñuú Tirú ne, ikān itúvi da'na tun ntōo san vata koo é natavā ña xidō san. ⁴ Ikān nání'í ntí ña kuínti'xe i Jesuú ne, dadíi intóo ntí ni ña ūun vite. Un ntíi ntíi ña ntáka'an ñá nī Pablu:

—Ñá ku ñe'e ntó ñuú Jerusaleen — ka'an ña.

Tsi é xe'e Espíritū Sántū san kútuni ña te dóo nto'o Pablu te kí'ín ñá ikān. ⁵ Ntá tsi da xee tá'an ntuvi ne, ntíi ntí, kue'én ntí. Íntēka itsi un ntíi ntíi ña'a sán ntí ni ñadi'í ñá ni i'xā ñá, íntēka ña ntí nte diñi ñuú kán. Dā xeé ntí ni ña diñi ntute ñu'u kán ne, ntánchití ntí, ntáka'an ntá'ví ntí. ⁶ Kidáā né, nānume ta'an ntí ni ñá. Dā náku'ún ntí iní tun ntōo san ne, kúnū'ú ña'a san.

⁷ Ntíi ntí ñuú Tiru, kué'en ntí ñuú Tolemaida. Ikān ixkoto ní'ni ntí ení kō, ña kuínti'xe i san. Uun ñuú kantōo ntí ni ñá. ⁸ Dá tevāá ne, ntíi ntí, kue'én ntí ñuú Cesarea. Ikān ñe'é ntí nú vi'í Félipe, ña kaka'an ntódo tú'ūn va'á san. Divi ñá é nakaxnúu ña da nakaxnúu ña u'xe ñá'a, ña é xntíi san. ⁹ Ió kimi dióko ñá, ta'nú ña ni tánta'a, ta'nu ntáka'an náa Xuva ko. ¹⁰ Dā kú titín ntuvi ntoo ntí ikān ne, xée uun ñatíi, ña vé'xi ñuú Judea, ñá nani Āgabú. Ña ka'án naa Xuva ko ñá di, tsí kaxé'e Xuva ko kútuni ña nté koo kuvi. ¹¹ Dā xee ñá mí ntoo ntí ne, kí'í ña nguenuu í'xi Pablu, ki'ní nuu ña nta'a ña ni di'ín ña, kaka'an ña:

—Kaka'án Espíritū Sántū tsí kuān koo kuvi tó'o nguenuu sá'a, tsí ña Israee, ñá ntoo ñuú Jerusaleen ne, kuān koo ki'ní ña ña ne, dá ntāda ña ña kuenta ntá'a ña'a, ña é ña te ña Israee —ka'an ña.

¹² Dā téku ntí é kaka'an ñá ne, un ntíi ntíi ntí ni ña ntoo ikān ne, ntáka'án ntí nī Pablu:

—Vií nto da xe'e, ñá ku ñe'e ntó ñuú Jerusaleen —ka'án ntí.

¹³ Ntá tsi Pablú ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui dóo ntánti'í iní nto kuenta iñá ko? Tsí dóo u'vi kúvi ko é kuān ó ntáka'an nto. Vevíi ntíká nimá ko. Xu'ú ne, é iō tu've ko. Ñá té ini, kuān

té koo kútu u, kuān té kuví u ñuú Jerusaleen kuénta iña Tó'o ko Jēsuu —ka'an ña.

¹⁴ Dā ña ni kuvi vií ntí ni ñá ne, ñá ni ká'án ka ntí. Mii tsí é kaka'án ntí:

—Nā kuvi nee iña é ntio Xuva ko —ka'án ntí.

¹⁵ Kidáā ne, natsoo vá'a ntí iñá ntí, dá kūntāa ntí nī Pablu ñuú Jerusaleen.

¹⁶ Dadíi kue'én ntí nī ña kuínti'xe i, ña vé'xi ñuú Cesarea. Kue'en ní'í ñá ntí nú vi'í mí kuntōo ntí, vi'í ñatíi, ña vé'xi ñuú Chipre, ñá nani Nāsuun. Divi ñá ne, nté ntūvi di'na kuínti'xe ña Jesuu.

Dá kué'én Pablu, kúkoto ní'ni ña Jacóbo

¹⁷ Un ntíi ntíi ta'an ko, ña kuínti'xe i sán ne, dóo diní ña dá xeé ntí ñuú Jerusaleen. Dōo vá'a o dé ña nī ntí.

¹⁸ Dā kúvi uvi ntúvi ntoo ntí ne, ñe'é ntí nī Pablu, ixkoto ní'ni ntí Jacóbo. Ikān ntoo ntíi ntíi ñata, ña odo nūú san di. ¹⁹ Pablú ne, kaka'an ñá ni ñá ntiusi ne, dá kantaa ña ni ñá é un ntí'í é xe'é Xuva kō e kúvi idé ña mé'ñū ña é ña te ña Israee. ²⁰ Dā téku ña é kaka'án Pablú ne, dóo ntákaku ní'í ña Xuva kō. Kidáā ne, kaka'an ñá nī Pablu:

—Ini ntó, eni, tsí ña te nté kaa miil ta'an ko ña Israee é kuínti'xe ña Tó'o ko Jesūcristu. Un ntíi ntíi ñá ne, ntáka'an ñá tsi da mií é káda ntaa o lei é xtúví Muisee. ²¹ Tsí é téku ña tsí divi ntó né, kanakuā'a nto ña Israee é ntoo xio ñuu é ña kantío é káda ntaa ña lei é xtúví Muisee, é ña kantío é ká'nté ña kúñū é ixi i'xá ña ne, é ña kantío é vií ñá vata xkoó ini o di. ²² Vi'a ve ne, ¿nté ntu koo vií o ve? Tsí da mií é nataká nuu ña tē kútuni ñá tsi é xeé nto. ²³ Sá'a vií nto: I'á ntoo kimi ñatíi, ña é xe'é xu'u i Xuva kō tsí iō é vií ña. ²⁴ Kué'en ní'í nto ñatíi sa'a é dadíi ntuntoo nto ni ña nta'a Xuva kō. Xntíi nto ña nēe kataan núu ña di, vata koo é kúvi kuntíi diki ña. Dukuān koo kútuni ntíi ntíi ña'a san tsí ñá tē nuu é ntaā i é ntáka'an ñá iña nto. ²⁵ Kutuni ñá tsí divi ntó ne, kade ntaa ntí'í nto lei san. Ña kuínti'xe i san, ña é ña te ña Israee ne, e táxnūu ntí tutú nta'a ña te mii tsí sá'a é ña kuvi vií ña: ñá ká'xi ñá kúñū é xntāa ntēe ña'a san nú nāa ña; ñá ká'xi ñá niñi kítí; ñá ká'xi ñá kúñu kítí é kué'ne; ñá vií ña é kini kaa ni ñadí'í tá'an ña. Sá'a tsi kaka'án

nti ni ñā é ña vii ña —ka'an ñátā san ní Pablu.

Dā t̄in ña Pablu má ūkún ña Israeé san

²⁶ Kidāā ne, kue'en ní'i Pablu kimi ñá'a, ñatíi san. Utén san ne, dadii ntúntoo ña ni ña ntā'a Xúva kō ne, da kí'vi ña ini ukún ka'nu é kuē'é ña kutuni dutú san nté kaa ntuvi da nte te kuvi ntúntoo ña, tsí da kidāā kā'mi ña kiti nú nāa kan é kuē'é ña doméni iña Xuva ko.

²⁷ Ntá tsi dá dokó sa xee tá'an u'xe ntúvi ne, ña Israeé, ña vé'xi ñuu Ásiā né, dā ini ña tuví Pablu má ūkún kán ne, náakutsu'un ña ūn ntíi ntíi ña'a san. T̄in ña Pablú ne, ²⁸ koó da vāntiñi ña, ntáka'an ña:

—jō né, ña Israeé, xntii ntō nti! Ña sā'á ne, divi ñā é kaika ña dá kanii ñūxivi, kanakuá'a ña ña'a é kā'an ntée ña ko, xo'o ña Israeé. Kaka'an ntée ña lei Muíseé ne, ñá te kaiko ñu'u ña xūkún sa'a. Vevii ne, ntii ni'i ñā ña é ña te ña Israeé, kakí'vi ni'i ña ña má ūkún a ne, ntáde dentu ña xūkún sa'a e dóo kuíko —ka'an ña.

²⁹ Sá'ā ntáka'an ña, tsí nté vī'i ini ña é ntii ni'i Pablu úun ñatii, ña vé'xi ñuu Efesu, ñá nani Trōfímú ne, te kí'vi ni'i ña ña ini ukún ka'nu kán, kuini ña.

³⁰ Dōo ntaítsu'un ña'a san da kanii ñuu san. Un ntíi ntíi ña'a san ne, koó dā ntáxkainu ña, vé'xi ña. T̄in ña Pablu, ntáñū'u ña ña, nátavā ñá ña má ūkún kan ne, dā nákadí kutu ña xi'i úkún san. ³¹ Vevii tsi ka'ní ña Pablu dá xee tú'un ntā'a tó'ō sntadun ñuu Roma tsí dóo ntaítsu'un ña'a san da kanii ñuu Jerusaleen. ³² Ura tsí i kána ña sntadún san ni ña odo núu iña ñá ne, koó dā ntáxkainu ña, xee ña mi náaká nuu ña'a san. Dā ini ña'a san tsí e xee tó'ō sntadún san ni ūn ntíi ntíi sntadún san ne, tée da'na ña e ntaé'ni ña Pablu. ³³ Kidāā ne, xée ētsin tó'ō sntadún san, t̄in ña Pablú ne, kaka'an ña é kōo kútu ña ūvi kádena. Da kidāā tsixe'e ña xōo ñá'a ña ne, nté ō dé ña. ³⁴ Ntá tsi koó da vāntiñi ñá'a san, ntákachu'u ña ne, é tūku e túku nuu i ntáka'an ña. Ntē ña ni kuvi tekú tó'ō sntadún san é ntáka'an ña. Dukuān ne, kaka'an ña é kí'in ni'i ñá Pablu mí ntoo sntadún san. ³⁵ Dā xée ētsin ña nú rkuei kán ne, da mii é intéku doko sntadún san Pablu, tsí dóo ntákudiin

ñá'a san. ³⁶ Ntántik̄in ntíi ntíi ña'a san ña, ntákachu'u ña:

—jKa'ní nto ña! —ka'an ña.

Dá kakā'an Pablu ni ñá'a san, kanadá'an ña kúñu ñā

³⁷ Dá dā vé kukí'vi ña ni ñā iní i mí ntoo sntadún san ne, kaka'an Pablu ni tó'ō sntadún san:

—Iō nuu i é kā'an u ni ntō —ka'an ña.

—¿Vá kakā'an ntún tú'un griegu? —ka'an tó'ō sntadún san—. ³⁸ ¿Ñā ntu te dív̄in é ña ñuu Egítō, ña e dóo nakutsú'un ña'a sán kidāā é vii ñá du'xen iña ña tsiñu ka'nu i, ña é nteka kimi míl ña dikí dú'xen san má kú'u kan? —ka'an ñá, tsixe'e ñā.

³⁹ —jÑā'á ni san! —ka'an Pablu— . Xu'ú ne, ña Israeé u. Vē'xí u ñuu Tarsu, ñuu é káduku ntée ñuu Cilicia, é ña te ñuu lu'nti. Vii nto da xe'e, ta'xi kudii nto itsi é kā'an u ni ñá'a san —ka'an ña.

⁴⁰ —Ká'an kán ní —ka'an tó'ō sntadún san.

Kidāā ne, ntitsí Pablu nú rkuei kan, kade ña ntá'a ña tē diin diin tsi kuntōo kadin ña'a san. Dā intōo kadin ña ne, eni ntu'ū Pablu kaká'an ñá ni ñā tú'un hebreu:

22

¹ —Un ntíi kuē'en dú'va nto, te kuetsi te na'nu ntó, kini nto é kaka'an u ni ntō é kanadá'an ú kúñu ko —ka'an Pablu.

² Dā téku ña'a san tsí tú'un hebreu kaká'an ña ne, diin diin tsi kantōo ña. Pablú ne, kaka'an ña:

³ —Xu'ú ne, ña Israeé u. Tsí kaku ú ñuu Tarsu é káduku ntée ñuu Cilicia, ntá tsi é'nu ú ñuu Jerusaleen. I'a nakua'á u nta'a mastro Gámaliee. Kútú'vē kó un ntíi vatā ó kaka'an lei e xtúvi ñata kō, ña intōo di'na. Xu'ú ne, ñā kue'én ini ko dé ntaa u é un ntíi é kaka'an Xúva kō, vata tsí ó ntáde ntíi ntíi ntó vevii. ⁴ Ixntík̄in ú ña kuínti'xe i Jesuú san ne, ntuku kuí'í u ña, e ntío ko é kúvi ntíi ña. Ixt̄in ú ña, te tíi, te ñadi'í ñá, e tsú'un kutú ú ña vi'i utun kán. ⁵ Iní dutu ñá odo núu ni ūn ntíi ntíi ña tsiñu i san tsí nuu é ntaā i é kaka'an u ni ntō. Tsí divi ñā tá'xi ña tutu é kí'in ní'í ú iña ñá Israeé, ñá ntoo ñuu Damascu. Ikán ñe'é u ínantukū ú ña kuínti'xe i san e kí'in ni'i u ña ñuu Jerusaleen vata koo é ni'i ña é ntó'ō ña.

Dá kantāa Pablu ni ña nté o kúvi da kuínti'xe ña

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Dá nūu ú itsi kán é dokó sa xee ú ñuú Damascú ne, dā ká'ñu ntuvi ne, dā nēni ko xi'í nuu ñu'u ntíkō diñi ko, ñu'u é dōo kaxi'í nuu é vē'xí e dukún kán. ⁷ Uun ito tsi nantúvē ú ñu'u kán. Kidáā téku kó tatsin é kākā'an ní ko: “Saúlū, Saúlū, ¿nté kui kantukun kui'ín ntún ko?”, ka'an tátsin san. ⁸ Kidáā ne, tsixe'e u: “¿Xoó ña'a ntu nto, Tó'ō?”, ka'án u. Divi ñā ne, kaka'an ña: “Xu'ú ne, Jesuu, ñā ñuú Nazareé u. Divi u é kanʔukun kui'ín ko”, ka'an ñā nī ko. ⁹ Ña ntii ni'í ú ne, dā kúdu'va ña dá ini ña tsí kaxi'í nuu, ntá tsi ña ni tekú ña tatsin é kākā'an ní ko. ¹⁰ Xu'ú ne, kaka'án u: “¿Neé ntu ntio nto é vii u ve, Tó'ō ko?”, ka'án u. Kidáā kākā'an Tó'o ko nī kó: “Nakuntísin ve. Kue'ēn kán ñuú Damascu. Ikan tā'xi ñā kutuni o un ntí'í nté o kukū've tsiñu é viin”, ka'an ña. ¹¹ Xu'ú ne, kukuāā u da xi'í nuu ñu'ú san. Dukuān né, ña ntii ni'í ú ne, ntáñū'u ña ko, ixntéka ña kó ñuú Damascu.

¹² 'Ikān tuví uun ñatli, ñā nani Anānia, ñā e dōo kade ntaa lei Muísee. Un ntii ntii ña Israee, ñā ntoo ñuú Damascú ne, dōo vá'a ka'an ñā iña ña. ¹³ Xée ña, ntítsi ña diñi kó ne, kaka'an ñā nī kó: “O éni Saúlū, na nāxi'í nuu nto”, ka'an ña. Ura tsí i naxi'í nuú ko ne, kakuvi kainí u ña. ¹⁴ Kidáā ne, kaka'an ñā nī kó: “Xuva kō, ña é inuu ini ñata kō ne, nté ntūvi di'na é nakaxnúu ña nto é kūtuni nto nee iña é ntio ña, é kinī ntó l'xá ña, ña e dōo va'a, é tekū ntó tatsin ñā di. ¹⁵ Tsí ntaa nto ni ña'a un ntí'í é ini nto; ká'an ntí'í nto ni ñā é un ntí'í e téku nto é kākā'an Xúva ko ni ntō. ¹⁶ Vi'a ve ne, ñā ku kukuí ka nto. Kue'ēn ntó, kukutsí ntute nto. Nakate nto kuétsi ntō, kaku ni'í nto divi Jesuu”, ka'an ñā nī ko.

Dá kantāa Pablu nté o táxnuu Xuva ko ñā é k'ín ña, k'ika'an ntódo ña nī ña é ña te ña Israee

¹⁷ Dā ntíko kōó u, naxee ú Jerusaleén a ne, ñé'e ú, ixka'an ntá'ví u má ūkún ka'nu kán. Kidáā ne, vata kúvi é nakuení u, ¹⁸ iní u Tó'o ko Jēsuu, kaka'an ñā nī kó: “Kantí'í sá kué'en. Ntakan ñuú Jerusaleén ve,

tsí ña ntoo i'a ne, ñā kuintí'xe ña é kākā'an kuenta iñá ko”, ka'an ña. ¹⁹ Ne, kaka'án u ni ñā: “Xuvā kó, é ini ntii ntii ña'a san nté o dé u é ñé'é u má ūkún kán, e íxtiin ú ña kuínti'xe i nto. Tsi dōo naká'xi va'á u ña ne, da tsú'un kutū ú ña vi'í utun kán. ²⁰ Ntitsi dító u da xe'é xuu ña'a san Ésteba, ñā kaka'an ntódo tú'un ntō. Tsi kúdadii ko é ka'nī ñā ña ne, xu'u ito ú doo ña ntáxe'é xuu ña”, ka'án u ni ñā. ²¹ Ntá tsi kaka'an xtúku Tó'o ko nī ko: “Kue'ēn kán ni, tsí taxnúu ú o e dōo ika k'ín. Tsí k'ín mí ntoo ña'a, ña é ña te ña Israee”, ka'an ñā nī ko —ka'án Pablu.

Dā itúvi Pablu nta'a tó'ō sntadún san

²² Ntaíni ña'a san é kākā'án Pablu da nté kaka'an ña tsí k'ín ña mí ntoo ña'a, ña é ña te ña Israee. Kidáā né, eni ntu'u ña ntákachu'u ña:

—¿Ka'ní nto ña! ¡Ña kúvī ká kutuví ñā ñuxiví a! —ka'an ña. ²³ Kuan tsí ó de ña'a san, ntákachu'u ña ne, ntántata ntaā ñā du'nu ña, ntánantavā ña xáka di. Ña ni ntío ña kuntōo kadin ña. ²⁴ Dukuān ne, kaka'an tó'ō sntadún san é naki'vī ñā Pablu iní i mí ntoo sntadún san ne, dā naká'xi va'á ñā ña da nte koo e ntíka ña xu'u ña. Tsí ntio ña é kūtuni ña nté kuān nte ntákudiin ña'a san ni ñā. ²⁵ Ntá tsi da kí'ni ña Pablu é naká'xi va'a ñā ña ne, kat-sixe'e Pablu sntadun ñā odo nūú san, tsí ikan tsí ntitsí ña:

—¿Ñā ntu te dōo xii kaa te naká'xi va'a ntó ko é ña ñuú Romá u? Ntē vata kuntekú kú've iñá ko —ka'an ña.

²⁶ Sntadun ñā odo nūú san ne, dā téku ña é kākā'án Pablú ne, kué'en ña, kúkoto ña tó'o ñā, kaka'an ña:

—¿Nté koo vii nto ña tsikan? Tsí ña ñuú Roma ña —ka'an ña.

²⁷ Kidáā ne, kué'ēn tó'ō sntadún san mí tuví Pablu, tsíxe'e ñā:

—¿Nuu é ntaā ntú i é ña ñuú Roma nto? —ka'an ña.

—Nuu é ntaā i —ka'án Pablu.

²⁸ —Divi ú ne, dōo kue'é diu'un nantí'í u é vii u ña ñuú Roma —ka'an tó'ō sntadún san. Pablú ne, kaka'an ña:

—Ntá tsi divi ú ne, dukuān ña ñuú Romá u nté dā káku u —ka'an ña.

²⁹ Kidáā né, kii nteé xio ta'an sntadun, ña é dā vé naká'xi vā'á

Pablu, xtuvī mii ña ña. Tō'ó sntadún san ne, ú'vī ña da kútuni ña tsí ña ñuú Roma ña, tsí ðivi ñā é kākā'an ña é kōo kútu ñā.

Kaká'an Pablu ni ñáta ña odo nūú iña ñá Israee

³⁰ Tō'ó sntadún san ne, ntīo ña kūtuni ña nté kui ntátsi'i kuetsi ntí'xe ña Israee san Pablú ne, utén san ne, nántii nūu ña kadena é kánú'ni Pablu. Kidáā né, kána ña ñá odo nūú iña dutu ñá Israee ni ñata ña odo nūu, é vii ñá junta, da nátavā ñá Pablu, kue'en ní'i ña ña mé'ñū junta.

23

¹ Pablú ne, ito ña ña'a san mé'ñū juntá ne, kākā'an ña:

—Ēní, nté ntūvi da káku ú un tsi nté vevii ne, kade ntaá u é kākā'an Xúva kō. Ñá kākutuní ko te kīni kaa é kade u —ka'an ña.

² Kidáā ne, tó'ō dutu, ñá nani Anāniá ne, kākā'an ñá nī ña ntáñi étsin san é kátú nuu ña xu'u Pablu.

³ Pablú ne, kākā'an ña:

—¡Kuān koo vii Xuva ko ni o, xō'on é kāden uvi nuu i! ¿Nté kui i'a tuvín kaxntékún kū'ven iñá ko vatā ó kākā'an leí san ne, xō'on ne, kaidon ntítan leí san é kākā'an te ka'ní ña ko? —ka'an ña.

⁴ Ña ntáñi étsin sán ne, ntáka'an ñá nī Pablu:

—¿Ña káu'vī ntú o te dóo kini o kākā'an ni tó'ō dutu Xúva kō? —ka'an ña.

⁵ —Ēní, ñá ni īnī u te tó'ō dutu ña. Tsí uve na'ā Tú'un Xuva kō é ña kuvi ka'an kīni o iña ñá odo nūú ñuu ko —ka'an ña.

⁶ Kidáā né, kūtuní Pablu tsí dava ña ntáde juntá san ne, ntántikin ñá nchu'ún ña saduceu; dava ña ne, ntántikin ñá nchu'ún ña fariseu. Ne, un ntii tsi kākā'an ña:

—Ēní, xu'ú ne, ña fariseú u, tsí ña fariseu úvā kó ði. ðivi tsi nuu ī é ntáxntékú ku've ntó iñá ko vevii. Tsí kakuinti'xe ko tsí ntoto xtúku o tē xi'i o —ka'an ña.

⁷ Du'va o ka'an ñá ne, ura tsí i eni ntu'ū ña fariseú san ntánaa nūu ña nī ña saduceú san. Uun ito tsi te'nte nūu juntá san. ⁸ Tsí ña saduceú san ne, ñá ntákuinti'xe ña te ntoto xtúku o tē xi'i ó, nté ña ntákuinti'xe ña te ió ánje. Nté

ñá ntákuinti'xe ña te ió nima ko. Ntá tsi ña fariseú san ne, ntákuinti'xe ña é un ntí'i nuu i sá'a. ⁹ Un tsi vāntiñi ña'a san, ntánaa nūu ña. Ió mastru lei ñá fariseú ne, nākuiñi ña, ntánantiko koō ña é ntáka'an ña saduceú san, ntáka'an ña:

—Ñatí sa'á ne, ña túvi nee nuu i ni idé ña. Te kākā'an ntí'xe ánje ni ña ne, ña kúvi naa nūu o ni Xuva kō —ka'an ña.

¹⁰ Uun ito tsi kúdiin kué'en ña'a san, ntánaa nūu ña. Tō'ó sntadún san ne, ú'vī ñá te ni'i kui'i Pablu. Dukuān ne, táxnūu ña sntadún san é kūnatáva ña Pablu mé'ñū juntá san ne, da ntíxnteka ña ña, nakunuu vá'a ña iní i mí ntoo sntadún kán.

¹¹ Kuáa utén san ne, ntitsí Tó'o ko Jesūcristu díñi Pablu, kaká'an ñá ni ña:

—Ñá ku dē kuení o, Pablu, tsí kuan tsí koo ka'an kuénta iñá ko ñuú Roma váta tsí ó é kākā'an kuénta iñá ko ñuú Jerusaleén a —ka'an ña.

Da ntántukū nuu iní ña Israee san nté koo ka'ní ña Pablu

¹² Tévaá san ne, uun tīn ña Israee san nátee ta'an ña xu'u ña, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña Pablu, ntáka'an ña:

—Xo'ō ne, ña ko'o o, ña ká'xi o tē ña ká'ni o Pablu. Na ta'xi Xuva kō é nto'o ko tē ña kuan koo vii o —ka'an ña.

¹³ Ñá te da ūvi díko ñatīi, ñá xe'é xu'u i é kuān koo vii ña. ¹⁴ Kué'en ña, kúkoto ña tó'ō dutu ni ñátā san, ntáka'an ña:

—Ntí'í ne, e xé'e ntí xu'u ntí é ña ka'xí kue'én ntí da nté kúví ka'ní ntí Pablu. ¹⁵ ðivi nto ni ūn ntí ntí ñatā, ña ntáde juntá san ne, kákan nto ntā'a tó'ō sntadun te tevāa nāntixnteka ña Pablu mé'ñū juntá san vata koo é tsixe'e ká nto ña. Ntá tsi ntí'í ne, koo tú've ntí é ká'ní ntí ña ítsi kán ði'na dá xēe ña mí ntoo nto —ka'an ña.

¹⁶ Ntá tsi téku a kuetsi Pablu é ntáka'an ña nté koo vii ña. Kidáā ne, kué'en na vī'i mí ntoo sntadún san, xé'e nā é kūtuní Pablu tsí ntántukū nuu iní ña Israee san nté koo ka'ní ña ña. ¹⁷ Pablú ne, kána ña sntadun ñá odo nūu, kākā'an ña:

—Kué'en ni'i nto ná kudií sa ntā'a tó'o ntō, tsí ió é ká'an ná ni ña —ka'an ña.

18 Kue'en ní'i ña na mí tuví tó'ō sntadún san, kaka'an ña:

—Ñá nuu kutū, ñá nanī Pablú ne, kāna ña kó, kaka'an ñá tē ki'in ní'i u na kudíi sa mí tuví nto, tsi ío nuu i é kā'an ná ni ntō —ka'an ña.

19 Tō'ó sntadún san ne, írkāa ña nta'a na, kué'en xio ña ni nā né, kat-sixe'e ñā:

—¿Neé ntu ncho ka'an ní ko? —ka'an ña.

20 Ne, kaka'an na:

—Ña Israeé ne, é xiō ntaa iní ña é kakān ñá nta'a nto te kīntéka nto Pablu tevāa mé'ñū junta san é tsixe'e ká ña ña. 21 Ntá tsi ña ku kuintí'xe nto é ntáka'an ña, tsí ña te nuu é ntaā i. Tsí ña te da uvi díko ña'a ñatī ntántī'u ñá itsi kān. É xē'é ña xu'u ña nta'a Xuva kō tsí ña kó'o, ña ká'xi ña da nté kūví ka'ní ña Pablu. Vevíi ne, da mii tsí e ntántétu ña nté koo ka'an nto —ka'an na.

22 Kidāā ne, nantíi tó'ō sntadún san na, kúnū'ú na ne, kaka'an ñá ni nā:

—Ñá ku kā'an ni ña'a te kaká'an ní ko —ka'an ña.

Dā ntáda ña Pablu kuénta ntá'a ña tsiñu ka'nu i Feli

23 Kidāā né, kāna tó'ō sntadún san uvi ña'á sntadun ñá odo nūu, kaka'an ñá ni ñā:

—Nākoo tú'vē ntó uvi sientú sntadun, ni ūni díko u'xi sntadun, ñá ntántodó idu, ni ūví sientu ñá odō kaa, tsí kaeku ñn níñu ve ki'in ntó ni ña ñūú Cesareá. 24 Nākoo tú'vē ntó idú di é kuntékú Pablu, vata koo é vā'á koo xee ñá nta'a ña tsiñu ka'nu i Feli —ka'an ña.

25 Kidāā ne, de vá'a ña tutú táxnūu ña nta'a ña tsiñu ka'nu i san, kaka'an ña:

26 “Xu'ú, Claudiu Lisia, táxnūú u ntiusi nto. 27 Sá'a tsí é kā'án u ni ntō: Tsí ña Israeé san ne, é tñn ña ña sá'a é ncho ka'ní ña ña. Ntá tsi dá kutuní ko tsí ña ñūú Roma ñá ne, ñé'ē ú ni sntādún ko é nakākú nti ña. 28 Ntio kó kutuní ko nee núu i é ntátsi'i kuétsi ña ña. Dukuān ne, ñe'e ní'i ú ña mé'ñū junta iña ñá Israeé san. 29 Ntá tsi kudii iña lei iña mii ña é ntátsi'i kuétsi ña ña. Ña túvi nēe nuu i é kā'ní o ña. Ntē ña tuví nee nuu i é kunuu kutu ña. 30 Ntá tsi é kūtuní ko tsí ña Israeé san ne, ntántukū nuu iní ña nté koo ka'ní

ña ña. Dukuān ne, ntada ú ña kuenta ntá'a nto. Ne, é kāka'án u ni ña Israeé san tē kika'an ñá ni nto te nēe nuu i é ntátsi'i kuétsi ña. Sá'a tsí é kā'án u ni ntō”, ka'án tó'ō sntadún san ini tutú san.

31 Niñú sá'á ne, kué'ēn sntadún san, kue'en ní'i ñá Pablu. Xee ñá ñūú Antipatri. 32 Tévāá san ne, ntīko koo ntíi ntíi sntadún san, ntaíka ña dí'in ña, kúnú'u ña vi'i sntadún san. Mii tsí sntadun, ñá ntántodó idú san ne, kué'ēn ká ña ni Pablu. 33 Dā xee ñá ñūú Cesareá ne, xé'e ñá tutú san nta'a ña tsiñu ka'nu i san ne, dā ntáda ña Pablu kuénta ntá'a ña. 34 Dā kúvi nakua'a ña tsiñu ka'nu i san tutú san ne, tsixe'e ñá Pablu mí'i ñūú ña. Dā ka'an ñá tsi ñūú Ciliciá ne, 35 kaka'an ñá tsiñu ka'nu i san:

—Kini ú nee é ntáka'an ña iña nto tē xee ña ntátsi'i kuétsi nto —ka'an ña.

Kidāā ne, kaka'an ñá te kunuu kutú Pablu má vi'i ka'nu iña rei Heródē.

24

Dá kanada'ān Pablu kúñu ñā nta'a ña tsiñu ka'nu i

1 Dā kúvi u'un ntúvi ne, xéē tó'ō dutu, ñá nanī Anānia, ni ñátā sán, ni uun ña kanada'ān, ñá nanī Tértulu. Xéē ntíi ntíi ñá nta'a ña tsiñu ka'nu i san é tsí'i kuétsi ña Pablu. 2 Kidāā kána ña Pablu é kī'xi ña ne, da éni ntu'u Tértulú san katsi'i kuétsi ña ña. Kaka'an ñá ni ña tsiñu ka'nu i, ñá nanī Felí san:

—Divi ntō é kāde nto e dóo vá'a ó ntoo nti. E dóo ini nto nté koo kadā kú've nto ne, é kantuvá'a ñūu kó vevíi.

3 Divi ntō né, dóo ka'nu ñá'a nto. Dā mí'i ká ntoo ntí ne, da mii kué'en tsi e ntánakué'e ntí sintiá'vi nta'a Xuva ko kuénta iña nto, é kuān nte vá'a ó kade kú've nto. 4 Vi'a ve ne, ñá ntío ntí natekū du'xén nti nto. Uun da'na tsi kini kudii nto é kā'án nti ni ntō.

5 Tsí ñatíi sa'á ne, dóo du'xen de ñā. Da mii kué'en tsi é kanakutsu'un ñā ña Israeé san dā mí'i ká ñūu. Tsí odo nuū ñá iña ña ntántikin Jéssu, ñá ñūú Nazaree. 6 Ntío ña é nativi ña xúkun kā'nu ntí di. Kidāā né, tñn ntí ña. Tsí ntío nti é xntékú kú've nti iña ñá vatā ó kaka'an lei nti. 7 Ntá tsi ura tsí i xee tó'ō sntadun, ñá nanī Lisiá ne, dá kuétsi nangava ñá Pablu da tñn ntí ña.

8 Kidāā ne, kaka'an ñá ni nti é kī'in nti,

kitsi'i kuétsi ntí ña nta'a nto. Te mii nto tsixe'e nto ña ne, kutuni nto nee ntí'i ntí'i nuū i é ntátsi'i kuétsi ntí ña —ka'an ña.

⁹ Un ntí'í ntí'í ña Israeé san ne, ntāda ntaa ña é kākā'an ña. ¹⁰ Kidāā ne, ēde ña tsiñu ka'nu i san ntá'a ña é kā'án Pablu. Pablú ne, kaka'an ña:

—Vi'a ve ne, dōo diní ko é nakākú u kúñū kó nta'a nto, tsí iní u tsí divi ntō ne, é títín kuia kadē kú've ntó ñuú sa'a. ¹¹ Kuvi ntada ntaa nto tsí da ve kúvi uxuvi ntúvi xee ú Jerusaleen é nanu'u ú iní ko Xuva kō. ¹² Ñá tē nee ni íde u. Ñá te ni nāa nuū ú ni ñā'a san; ñá te ni nakutsu'ūn ú ña, nté ini ukún ka'nu kan, nté ini ukún kuetsi, nté itsi kán di. ¹³ Ña kúvi ntāda ntaa ña nuu i é ntátsi'i kuétsi ña kó vevii. ¹⁴ Mii tsi nuū i sá'ā é nuu é ntaā i é ntáka'an ña iñá ko: Tsí kanuu iní ko Xuva kō, ña é inūu ini ñatā ntí, ntá tsi kanuu iní ko ña vatā ó de ña ntántikin Jesús, é ntáka'an ña é tūku nchu'un. Ntá tsi kakuinti'xe ko un ntí'i vatā ó kaka'an lei Muísee ni ún ntí'í é ūve na'a, ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko nté ntūvi di'na. ¹⁵ Vata tsí ó kakuinti'xe ña Xuva kō né, kuan tsí ó kakuinti'xe kó tsí ntoto xtúku o tē xi'i ó, kuān te vá'a o, kuān té ña vá'a ó. ¹⁶ Dukuān ne, kaxió ntii u é kāda ntaa ntí'i u é kākā'an Xúva kō, vata koo é ña koo kuétsi ko nta'a Xuva ko ni tā'an ko.

¹⁷ É kú titín kuia é kaika ú xio ñuú ne, ntiko kōó u ñuú ko é kixnī'í u diu'un é xntii ú ña ñuú ko, é kixkué'e ú doméni iña Xuva kó di. ¹⁸ Sá'a tsí é kāde ú da íni ña Israeé san kó, ña vé'xi ñuú Asia, dá tūví u má ūkún ka'nu kán. Xu'ú ne, é ntūntoo ú nta'a Xuva kō dá ini ña ko. Nte'vi tsi ña'a ntoo ña nī ntí má ūkún kán ne, diin diin tsi ntoo ntí ni ñā; ñá te ni itsu'un ñā. ¹⁹ Tē dí ni ki'xi ña tsikán ne, kuvi ka'an ñá te nee iñá ni íde u é tsí'i kuétsi ña ko, ²⁰ Ntá tsi kuvi ka'an ñá ntoo san tsi ña te nee iñá ni íde u dá tūví u mé'ñū junta iña ñá Israeé san. ²¹ Uun tsi nuu i é kúvi tsi'i kuétsi ñā kó ne: tsí un ntii tsi kākā'án u ni ñā: “É kaxntékú ku've nto iñá ko vevii, tsí kakuinti'xe ko tsí ntoto xtúku o tē xi'i o.” Kuan ó ka'án u ni ñā —ka'án Pablu.

²² Felí ne, é dōo kue'e ini ña nchu'un iña Jesús ne, ntio ña é nainú kava ña nuu i sá'a. Dukuān ne, kaka'an ña:

—Te kī'xi tó'ō sntadun, ñá naní Lisiá ne, da kidāa kīnī ka ú nuu i sá'a —ka'an ña.

²³ Kidāā ne, kaka'an ñá nī sntadun ñá odo nuú te kōto ká ña Pablu, ntá tsi ñá te kunuu kutu kué'en ña, tsí kuvi kaka kudii ña ne, kuvi ki'xi ña vá'a tiin ni'i ñā é xntii ña ña tē nee iña é kātāan nuu ña.

²⁴ Dā kú titín ntuvi ne, ntí'xi xtuku Feli ni ñadi'í ña, ñá naní Drūsila. Dīvi ña ne, ña Israeé ña. Kidāā kána ña Pablu é kā'an xtúku ña ni ña iña é kuinti'xe ko Jesūcristu. ²⁵ Pablú ne, kaka'an ñá ni ña iña é ña vii ó é kīni kaa, é kadā kuení va'a kó nté koo vii o, tsi vé'xi ntuvi é xntékú kú've Xuva ko iña ko. Kidāā ne, ū'ví Feli é kuān ó kaka'an ñá ne, kaka'an ñá nī Pablu:

—Kué'en kán ve. Tē amá kune'é ko ne, kana xtúkú u o —ka'an ña.

²⁶ Tsí kadē kuení Feli te kué'e Pablu diu'un vata koo é nantii ña ña. Dukuān ne, ki'in itō kána ña ña é kā'an ñá ni ñā. ²⁷ Ítā ntí'xin uvi kuia é kuan ó dé ña. Da kidāā ne, ngāvá Feli, nákunū ñá naní Porciu Festu tsiñu ña. Felí ne, kuan tsí ó xnúu kutu mii ña Pablu, tsí ntio ña é vā'á koo ka'an ñá Israeé san iña ña.

25

Dá ntítsi Pablu nuú Festu

¹ Da kidāā xee Festú san é nákunúu ña tsiñu é vii ñá ña tsiñu ka'nu i. Dā kúvi uni ntúvi xee ñá ne, ntāka ña ñuú Cesarea, kuntāa ña ñuú Jerusaleen.

² Dá tūví ña ikān ne, xee tó'ō dutu ni ñá odo nuu iña ñá Israeé san nta'a ña e tsi'i kuétsi ña Pablu. ³ Íkan ña nta'a ña te vii ñá da xe'e taxnūu ña tú'ūn é nāntixntéka ña Pablu ñuú Jerusaleen. Tsí ntántukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña ña ítsi kán. ⁴ Ntá tsi Festú ne, tuku ó dé kuení ña. Kaka'an ñá ni ñā:

—Pablú sa ne, nuu kutu ña ñuú Cesarea. Xu'ú ne, dá ve ki'in xtúkú ú ikān. ⁵ Vá'ā ó tē dí kī'in ntí ni ña odo nuú iña nto. Tē nee kuetsi ío iña ña ne, kuvi tsi'i kuétsi nto ña ikān —ka'an ña.

⁶ Kūvi ka úna u'xi ntúvi itúvi ña ñuú Jerusaleen ne, dá ntíi ña, kue'en ña ñuú Cesarea. Utén san ne, nákutūví ña me'ñú juntá ne, dá taxnūu ña ña é kīnantéka Pablu. ⁷ Ura tsí i dá xee ñá ne, nátaká nuu ña Israeé, ña vé'xi ñuú Jerusaleen, ntíkō diñi ña ne, ñá te da

díi kuetsi ka'nu dá'vi ña ña. Ntá tsi ña ni kuvi vii ña ntada ntaa ña é ntáka'an ña. ⁸ Pablú ne, kanada'an ña kúñu ña, kakā'an ña:

—Ñá túvi nēe kuetsí ko. Ñá tē nee iñá ni íde ú e ña vá'a iña lei ñá Israee, nté iña xukun san, nté iña rei ñuú Roma —ka'an ña.

⁹ Festú ne, ntío ña é vā'á koo ka'an ñá Israee san iña ña. Dukuān né, katsixe'e ñá Pablu:

—¿Ntío ntu nto ki'in ntó ñuú Jerusaleen váta koo é ikan xntékú kú'vé u iña nto? —ka'an ña.

¹⁰ —Ñā'á ni san —ka'án Pablu—, Xu'ú ne, i'a tuví u mé'ñū junta iña rei ñuú Roma. Da mií é xntékú ku'vé ntó iñá ko ve. É ñni vá'a nto tsí ña tuví nee kuetsi é kúvi dá'vi ña Israee san ko. ¹¹ Tē dí nee iñá ni íde ú e dóo xii kaá ne, kuvi ka'ní nto ko, ¿nté kui ña'a? Ntá tsi kúdíí dovete ntáka'an ñá iñá ko. Ñá te nuu é ntaā i é ío kuetsí ko. Dukuān né, xoxó kuvi vii i ntadá ko kuenta ntá'a ña. Xu'ú ne, ntio ko é mií rei ñuú Romá san xntékú ku'vé ñá iñá ko —ka'an ña.

¹² Kidáā ne, natíin Festu ni ñá tsiñu i san ne, dá kakā'an ña:

—É kākā'an ntó tsí ntio nto é mií rei ñuú Romá san xntékú ku'vé ñá iña ntó ne, kuan kōo. Da mií é kī'in ntó nta'a ña ve —ka'an ña.

Dá ntítsí Pablu nuú rei Agripa

¹³ Dā kú títín ntuvi ne, xéē rei, ñá nani Ágripa ni tá'an ña, ñá nani Berēnice, ñuú Cesarea, vexkoto ni'ni ña Festú san. ¹⁴ É ku títín ntuvi ntóo ña ne, dá kakā'án Festu ni ña kuénta iñá Pablu:

—I'a ne, nuu kutu uun ña'a ñatíi, ña é xnuu kutu mií Feli da ngáva ña tsiñu ña. ¹⁵ Dā ñé'ē ú Jerusaleén ne, un ntíí ntíí tó'ō dutu nī ñáta ña odo nūu iña ñá Israee san ne, ntátsi'i kuétsi ña ña. Ntio ña é kué'é u itsi é ka'ní ñá ña. ¹⁶ Kaka'án u ni ñá tsí ntí'i é ña ñuú Romá nti ne, ñá kuān xkoó iní nti. Ñá íní nti é dotó tsi kué'ē ntí itsi te ka'ní ñá ña'a tē ña dí'na xntékú kú'vé nti iña ña, vata koo é kúvi ka'an ñá nuu ñá kaka'an véte san é nada'an ñá kúñu ña. Dukuan ó ka'án u ni ñá. ¹⁷ Dā xee ñá i'a ne, ñá ni kukuíi ko é xntékú kú'vé u iña ña. Tsí utén san ne, kutúvi u mé'ñū junta. Kidáā kána ú ñatíi san.

¹⁸ Dā nakuntáñi ña Israee san, ntátsi'i

kuétsi ña ña ne, tē dóo ka'nu kuétsi da'vi ña ña, kuiní ko. ¹⁹ ¿Mí'i ntú? Tsí kúdií núu i iñá nchu'ún mii ñá ntánāa núu ña ni ñá: Ntánatíin ña iña uun ñátíi, ña nani Jēsuu. E xí'i ñá, ntá tsi Pablú san ne, kaka'an ñá tsi kantíto ña. ²⁰ Xu'ú ne, ñá ni íní u nté koo xntékú kú'vé u nuu i sá'a. Dukuān né, tsixe'ē ú ña te ntio ña é kī'in ñá ñuú Jerusaleen váta koo e íkan xntékú kú'vé u iña ña. ²¹ Ntá tsi ña ni ntío ña. Kunuu kutu mií ña dā nté mií rei ñuú Roma kúvi xntékú ku'vé ñá iña ñá, ka'an ña. Kidáā ne, kaka'án u te kunuu kutu mií ká ña da nté kúvi ntada ú ña kuenta ntá'a rei san —ka'an ña.

²² Agripá ne, kaka'an ñá nī Festu:

—Ntio kó kiní u ñatíi sa'a —ka'an ña.

—Kuvi ni. Utén kiní nto ña —ka'án Festu.

²³ Utén san ne, xéē Ágripa ni Berénice. Dōo ntáde na'nu ñá dá vé'xí ña é kī'ví ña iní vi'i mé'ñū kan ni ūn ntíí ntíí sntadun ñá odo nūú, ni ñá'a, ña e dóo na'nu ña'a. Festú ne, kána ña Pablu é kī'xi ña. ²⁴ Kidáā ne, kaka'an ña:

—Ō rei Agripa, ni un ntí'i kue'en dú'va nto, ña ntoo i'a ne: é ñni ntó ñatíi sa'a. Un ntíí ntíí ña Israee, ñá ntoo ñuú Jerusaleen, ni ñá ntoo ñuú sa'á ne, da mií kué'en tsi é ntátsi'i kuétsi ña ña. Koó da vāntiñi ña, ntáka'an ñá nī kó é kúvi ña. ²⁵ Ntá tsi xu'ú kuiní ko ne, ñá te neé ni íde ña é kúvi ña. Mii ñá ntio ña é ntáda ú ña kuenta ntá'a rei ñuú Romá ne, kuān koo vii u. ²⁶ Ntá tsi ñá íní u nté koo kada vá'a u kuétsi ñá é taxnūu ú ña nta'a rei san. Dukuān ne, i'a vexni'i ú ña dí'na nta'a nto, rei Agripa, ni ún ntíí ntíí ntó é ntoo nto, vata koo é tsixe'e nto ñá ne, dá kúvi ka'an ntó nté koo kada vá'a u kuétsi ñá. ²⁷ Tsí ¿nté ntú koo vii u taxnūu ú ña nta'a rei san tē ña tuvi kuétsi ñá? —ka'an ña.

26

Dá kanakákú Pablu kúñu ñá nta'a rei Agripa

¹ Kidáā ne, kaka'an Ágripa ní Pablu:

—Vi'a ve ne, ta'xi ú itsi te ká'an ve, te ncho nakākun kúñu ō —ka'an ña.

Pablú ne, nakāa ñá nta'a ña ne, da éni ntu'u ña kākā'an ña:

2 —Kini ntō, rei Agripa, dóo diní ko tsi i'a ntítsi u nuu nto vevii é nantiko kōó u un ntí'i nuū i é ntátsi'i kuétsi ña Israeé san ko. 3 Tsi ðivi ntō né, dōo vá'a ini nto vata xkoó ini o, xo'o é ña Israeé ne, dōo vá'a ini nto é un ntí'i nuū i é ini natín o ni ta'an kō. Dukuān ne, vií nto da xe'e, kini kúdii nto é kā'án u ni ntō.

Ntuvia iñá Pablu dá vāta kuínti'xe ña Jesuu

4 Iní ntíi ntíi ña Israeé san nté kaa ntuvia iñá ko nte da ku lú'nti u. 5 Iní ñá ko nte da káku ú ñuú mii kó ne, dá é'nu ú ñuú Jerusaleen. Émá tsi ini ñá ko. Tē dí ntio ña ne, kuvi ka'an ña tsi xu'ú ne, ña fariseú u. Iní nto tsi ntí'i ña fariseú ne, ðivi ntí é díi díi ka dé ntaa ntí lei Muísee. 6 Vevii ne, da mii sá é kantétu u tē amá ntuntaa tú'ün é kākā'an Xúva ko ni ñata kō, ña é intóo nte dí'na, dá kakā'an ñá tsi nantoto xtuku ñá ko tē xi'i o. Kuenta iña i sá'ā é ntátsi'i kuétsi ña kó vevii. 7 Ne, ðivi tsi nuū i é ntantétu uxuvi tátá ko ña Israeé tē amá ntuntaa. Dukuān né, ntē ntúvi, ntē níñu ntánanū'u ñá ini ña Xuva kō. Kini ntō, rei, ðivi tsi nuū i é ntátsi'i kuétsi ña Israeé san ko. 8 ¿Vá ña kákuínti'xe ntu nto te kúvi vií Xuva kō é nantoto xtuku ña ko tē xi'i o?

Dá kantāa Pablu nté o dé ña dá ntuku kuí'i ñá ña kuínti'xe i san

9 Xu'ú ne, dē kuení ko dí'na tsi vá'ā o é kade ú é kaínchu'ví u ña kuínti'xe i Jesuu, ñá ñuú Nazaree. 10 Kuan ō dé u dá itúvi u ñuú Jerusaleen. Nā te da díi ña kuínti'xe i san é tsu'un kutū ú ña vi'i utun. Tsi mii tó'ō dutú san tá'xi ña itsi é kuān koo vií u ne, kūdadii kó ni ñá dá kakā'an ñá tsiñu i san te kuví ña. 11 Ki'in itō nanto'ó u ña má ūkún kán vata koo é kā'an ña tsi ña te nuu é ntaā i e ntákuínti'xe ña Jesuu. Inchu'vi kué'en ú ña. Un tsi nté xio ñuú ñe'é u íntuku kuí'i u ña.

Dá kantāa Pablu nté ō kúvi da kuínti'xe ña (Hch. 9:1-19; 22:6-16)

12 ðivi tsi tsiñu é ñe'é u ñuú Damascu. Tsi tó'ō dutú san táxnūu ña ko é kuān koo vií u é kī'in u. 13 Vi'a ve ne, ká'án ú ni ntō, rei, nté ō kúvi ko dá kaika ú itsi kán. Dá ká'ñu ntuvia ne, da nēni ko ini ú ñu'u é vē'xí e dukún kán. Kaxi'i nuu ñu'ú san ntikō díni kó ni ña

ntíi ni'i u. Díi díi ka kaxi'i nuu ñu'ú san é ngántii. 14 Uun ito tsi nantúve ntíi ntíi ntíi itsi kán. Kidáā ne, tēkú ko uun tatsin é kākā'an ní ko tú'un hēbreu: “Saúlū, Saúlū, ¿nté kui kuān ó kantukun kuí'in ko? Dá kantukun kuí'in mii kúñu ō é kuān ó kaden”, ka'an ña. 15 “¿Xoó ña'a ntu nto, Tó'ō?”, ka'án u. Ne, kaka'an Tó'ō ko ni kó: “Xu'ú ne, Jesuú u. ðivi ú é kantukun kuí'in ko. 16 Vi'a ve ne, nakuntítsin ve, tsi ío nuu i é ntii ditó u é kīnín ko: tsi nakaxnúu ú o é viín tsiñu ko. Ntio ko é ntaan ni ñá'a tsi é inín ko vevii ne, kuan koo ntaan ni ñá é nañē'é u o rkontuvi. 17 Xu'ú ne, kūnuu mé'ñu, kūnuu davá u o tē nee iña é ncho vii ña Israeé san ni ō né, o tē nee iña é ncho vii ña tuku ñuú san ni ō. Tsi táxnūu u o ve é kī'in xío ñuu, 18 é nañē'en ñá'a san xoo é ðivi u, da nte koo é xtuví mii ña itsi mi dóo nee iña tó'ō é ña vá'ā sán ne, kuntikín ñá itsi vā'á iña Xuva ko, itsi mi dóo vá'a kaxi'i. Kidáā né, tē kuínti'xe ña kó ne, kada ka'nu ini Xuva ko ni ña kuétsi ña ne, dadíi ni'i ña é vā'á nta'a Xuva ko ni ūn ntíi ntíi ña'a, ña é nakaxnúu Xuva kō é kúvi i'xá mii ñá”, ka'an ñá ni ko.

Nté ō dé ntaá Pablu é kākā'an Xúva ko ni ñá

19 Dukuān ne, rei Agripa, dé ntaa ntí'i ú é nañē'e Xúva kō ko. 20 Dí'na ñe'é u ñuú Damascu ne, dá ñe'é u ñuú Jerusaleen, ni ún ntíi ntíi ñuu é ntáduku nté ñuú Judea. Da kidáā ñe'é u un tsi nte mi ntóo ña'a, ña é ña te ña Israeé. Nē'é ú, ixka'an ntódo ú ni ña te tsoo mii ña kuétsi ña ne, ntuvá'a ña ni Xuva kō ne, dá vii ñá é vā'á vata koo é kūtuni ñá'a tsi é ni'i ña nima vá'a ña nta'a Xuva kō. 21 Tsikan tsi é tññ ña Israeé san ko ini ukún ka'nu kán é ncho ka'ní ña ko. 22 Ntá tsi Xuva kō inuu mé'ñu ña kó ne, kuan tsi ó kainuu mé'ñu ña kó vevii dí. Dukuān ne, i'a ntítsi u, kaka'an ntódo ú ni nto, un ntí'i kué'en dú'va nto, te kuetsi te na'nu nto. Tú'ün é kākā'án u ni ntō né, ðivi tsi tú'ün e ntáka'an ña ka'án naa Xuva ko nte ntúvi dí'na, ni Muísee, ntáka'an ntódo ña ni ñá'a nté koo kuví. 23 Tsi ntáka'an ñá tsi Cristu, ña nakaxnúu Xuva kō né, da mii é ntó'o ña ne, dí'na ña ntoto xtuku ña te xi'i ñá ne, kidáā ka'an ntódo ña ni ñá'a,

ña Israeé san nī ña tuku ñuú san, tsí ni'i ña é vā'á nta'a Xuva ko tē kuínti'xe ña ña. Dukuan ō ka'an ñá ka'án naa Xuva kó san —ka'án Pablu.

Ntio Pablu é kuínti'xe Agripa

²⁴ Festú ne, koó da kakachu'u ña é kuān ō kaka'án Pablu.

—¡Dá kakūlukun mín, Pablu! E kuān nté kue'e kánakuā'an tutú san, tsíkan kāde i é kākulukun ve —ka'an ña.

²⁵ —Ñá te kākulukú u. Nuú é ntāa ntí'xe i é kāká'án u ni ntō. Ñá te da kaka'án u. ²⁶ Kini ntō, rei Agripa, dívi nto ñni nto é kāká'án u. Ñá te kaū'ví ko é ká'án u ni ntō nuu i sá'a. ¿Va ñá ini ntú nto nté ō kúvi Jesucristu? Ñá te iō xu'u é kuan ō kúvi. ²⁷ Kini ntō, rei Agripa, ¿ñā ntu te kákuínti'xe nto é ntáka'an ñá ka'án naa Xuva kó san? Kakuínti'xe nto, ¿nté kui ña'a? —ka'an ña.

²⁸ Agripá ne, kaka'an ñá nī Pablu:

—¡Dókō sá ni kūvin viin é kuínti'xe kó Jesuu! —ka'an ña.

²⁹ —Kuān te uun dá'na tsi, kuān te dóo na'a kūkuií ne, kaikán u nta'a Xuva ko te dívi nto ni ūn ntíí ntíí ña ntoo san, ña ntaíni é kāká'án u ni ntō ne, kudadii nto nī ko. Ntá tsi ña ntío ko é kōo kútu ntō —ka'an ña.

³⁰ Kidáa ne, nákontāñí rei san nī ña tsiñu ka'nu i san, nī Berēnice, nī ūn ntíí ntíí ña nguíi san, ³¹ ntíi ña. Ntátíin ña ni tā'an ña, ntáka'an ña:

—Ñatíi sá'á ne, ñá te nee iñá ni íde ña é kūvi ña; ntē ña tuví nee nuu i é kunuu kutu ñā —ka'an ña.

³² Kaka'an Ágripá san nī Festú san:

—Kuvi ntii ña vi'i utun tē dí ña ni ká'an ña tsí ntio ña é mií rei ñuú Roma xntékú ku've ñá iña ña —ka'an ña.

27

Kué'én Pablu ñuú Roma

¹ Dā xee ntúvī é ká'ín Pablu ñuú Romá ne, ñé'ē ú ni ñā dī. Pablu ni túku ñá ñu'u kutū ne, ntūvi ña kuenta ntá'a sntadun ñá odo nūu, ñá nanī Juliú. Odo nuú ñá uun sientú sntadun iña rei ñuú Roma. ² Nú'ū ntí ni ña tun ntōo ka'nu é vē'xí ñuú Adramitu. Te kué'én tun ntōo san ne, kuitā ntí'xin ñuu é ntoo díñi ntute ñu'u kán, ñuu é kāduku ntée ñuú Asia. Kué'én ntí iní tun ntōo san ne, dadíi kue'én ntí ni Arístarcu, ña vé'xi ñuú Tesalonica, ñuu

é kāduku ntée ñuú Macedonia. ³ Utén san ne, xéé ntí ñuú Siduun. E dóo kaiko ñu'ū Juliú san Pablú ne, xé'e ña itsi é ká'ín ña nú vi'i ña vā'a tiin ni'i ñā vata koo é xntii ñā Pablú tē nee iña é kátaan núu ña. ⁴ Dā ntáka ntí ñuú Siduun ne, kué'én ntí díñi ñuu é nanī Chipre, mí e díi ka ña kadúku tatsin, tsí dóo kainu tatsin mí kue'én ntí. ⁵ Kidáa ne, kué'én ntí mé'ñu ntute ñu'u kán, ido ntūú ntí ñuú Cilicia ni ñuú Panfiliá ne, da xéé ntí ñuú Mira, ñuu é kāduku ntée ñuú Licia.

⁶ Ikān ne, naní'i tó'o sntadun san uun tun ntōo é ká'ín ñuú Italia. Ñuú Alejandria vé'xi. Kaka'an ña é kú'un ntí iní tun ntōo san ne, dá kué'én xtúku ntí. ⁷ É títín ntuvi kue'én ntí ne, kukuií kukuií tsi ntaíka ntí. Dá kué'tsi xéé ntí ñuú Nidu. Ña ni kúvi ká'ín ntáa ká ntí, tsi de dóo tatsin ne, kidáa kué'én ntí díñi ñuú Creta, mí ña dóo nēé kaduku tatsin. Ído ntūú etsin ntí ñuú Salmuun. ⁸ Kidáa ne, dá kué'tsi kakuvi kaika tun ntōo san díñi ntute ñu'u kán, xéé ntí mí é nanī Bueno Puertu, etsin ñuú Lasea.

⁹ E dóo kúkuíi ntí ne, dóo iō kuenta te ká'ín ka ntí, tsí e dokó sa xee ntúvi ví'xin. Dukuān ne, xé'ē Pablu itsi nté koo vii ña, ¹⁰ kaka'an ña:

—Ō ne, rōo, kakutuní ko tsí dóxo kini o te ká'ín ka ō. Tsí kunaá tun ntōo san ni xídó i ne, kunaá ō dí, kuíní ko —ka'an ña.

¹¹ Ntá tsi sntadun ñá odo nūú san ne, ña ni íde ña kuēnta é kāká'án Pablu. Mii tsi íde ña kuenta é ntáka'an ñá kanakāká tun ntōo san nī tó'o i. ¹² Tsi mí ntoo da'na ntí ne, ñá vā'á o é kuntōo ntí dá ntūvi ví'xin, tsí dóo kaduku tátsin. Dukuān ne, dókō sá un ntíí ntíí ñá ntio ña é ká'ín ka ntí ntute ñu'u kán da nté xéé ntí ñuu é nanī Fēnice, túku ñuu é tuví xio díñi ñuú Cretá ne, ikan kuntōo ntí dá ntūvi ví'xin. Tsí ikān ne, ña dóo nēé kaduku tatsin é vē'xi nínu kán.

Dā dóo ntii kainu tatsin davi mé'ñu ntute ñu'u kán

¹³ Dā iñi ntuví kainu kudíi tatsin ka'ní san ne, vā'a koo kuvi te ká'ín ntí, kuíní ña. Kidáa ne, nakí'i ña káa é katiin ntíí é kōo da'na tun ntōo san ne, dá kué'én ka ntí, ntaíka etsin ntí ntíkō díñi ñuú Creta. ¹⁴ Ntá tsi da nēní ntí iñi ntuví é dóo ntii kainu tatsin é vē'xi

nínu kán. ¹⁵ Un ntii tsi káduku ntée tatsín san tun ntóo nti ne, ñá ni kütí ka kí'in mí vè'xí tatsín san. Tsíkán ne, ñá ni xío ntií ká nti é k'ín nti. Dotō tsi kue'én nti mí kati'vi tātšín san nti. ¹⁶ Itā nti'xin nti mí tuví ñuú lu'nti é nanī Claudia, mí kaedí nuu kudii tatsín san ne, dá kuētsi kúvi náki'ni kutú nti tun ntóo lu'nti é kántikin áta tun ntóo ka'nu san. ¹⁷ Nādita ntí ne, dā nāxntékú va'á nti iní tun ntóo ka'nu kán. Kidáā né, nāxnuu nenu ña xo'o ata tún ntóo ka'nu san vata koo é ña ntii nuu tá'an. Ú'vī ñá te dūku ntée tun ntóo san de've nú ñuti é kādita. Dukuān ne, nakí'i ña doo ntakin é kādita tatsín san ne, dotō tsí xtuvi ñá é kāka tun ntóo san. ¹⁸ Ñá ni xío kadin kue'én tsi tatsín san. Utén san ne, eni ntu'u ña ntaéte nuu ña xido san ntute ñu'u kán. ¹⁹ Dā kúvi uní ntúvi ne, mii ntí éte nuu ntí utun tún ntoo ni dōo é kādita tatsín san. ²⁰ Titín ntuvi ita ntí'xin e ña díto ngántii, nté xntívi. Da mii kuē'en tsí tatsín san kainu. Kidáā né, da mii é kunaá nti, kuiní nti.

²¹ É kú titín ntuvi ñu'u ntité nti ne, kidáā ne, nákuñtší Pablu, kaká'an ña:

—Ō ne, rōo, tē dí ni kuintí'xe nto é kāká'an u ni ntō né, tē ña ni ntáka o ñuú Cretá ne, ñá kuan ō ni kunáa iña nto. ²² Ntá tsi kiní nto é kāká'an u ni ntō ve: Ná ku dē kuení nto, tsí nté uun ō ñá kunáa o. Mii tsi tun ntóo san kuna. ²³ Iní u, tsí xu'ú ne, iña Xúva kō u; kuenta iña ñá kade tsiñu u. Vetún ne, xée ūn ánjē e táxnuu Xuva kō, ntii díto ña nuú ko ne, ²⁴ kaka'an ñá nī ko: “Ña ku ú'vī ó, Pablu, tsí da mii é xēn mí tuví rei ñuú Roma da nté xntékú ku've ñá iña o. Dukuān ne, kunuu mé'ñu Xuva ko o ni ūn ntí ña ña ntaíkan ni'in. Nté uun ña ña kunáa ña kuenta iña o”, ka'an ñá nī ko. ²⁵ Dukuān ne, náku'ūn ka'nu nima ko, un ntí ntí o. Tsí kakuinti'xe ko tsí kuan koo kuvi vata ō ka'an Xúva ko nī ko. ²⁶ Mii tsí é dūku ntée o uun ñuu é tuví mé'ñu ntute ñu'u kán —ka'an ña.

²⁷ Dā kú xe'un ntúvi ntaíka ntí ne, dotō tsí ntaíka ntí mé'ñu ntute ñu'u é nanī Adria. Dā kú dava ñuu ne, kūtuni ñá ntánakaka tun ntóo san tsí ña te íka ntōo ntí ñu'u kán. ²⁸ Kí'i kú've ña nté kaa kúnú ntute sán ne, xée tā'an oko xe'un uun métrū. Kué'én ká nti un šiin né, kí'i kú've xtúku ña. Kidáā ne, oko

ú'xē métrū. ²⁹ Ú'vī ñá te duku ntée ta'an tun ntóo san xu. Dukuān ne, nantíi ña kīmi káa i é katiin ntii āta tún ntóo san, ntáka'an ntá'vī ña te tūví náne'e. ³⁰ Ña ntánakaka tun ntóo san ne, ntukū nuu iní ña nté koo nakakū ña kúñu ña. Kidáā ne, nanúu ña tun ntóo lu'ntí san vata tsi te nantii xtúku ña káa i é katiin ntii nuu i kan. Ntá tsi ña te nuu é ntaā i, tsí ncho kunu ña. ³¹ Pablú ne, kaka'an ñá nī tó'ō sntadún san ni ūn ntí ntí sntadun ña:

—Da mii é naku'un mii na iní tun ntóo san. Tē ña'á ne, kuna. ntí ntí o —ka'an ña.

³² Kidáā né, ē'nté sntadún xo'o é kántikin tún ntóo lu'ntí san vata koo é kí'in ni'i ntuté san.

³³ Dā dokó sa tuví ne, kaka'an Pablu ni ūn ntí ntí ña'a san te ká'xi kúdii ña. Kaka'an ñá ni ña:

—É kú xe'un ntúvi é ña ntaé'xi nto, é da mii tsí é ntántétu nto. ³⁴ Vī'a ve ne, vií nto da xe'e, ka'xí kudii nto, na náku'ún ntii ntō, tsí nté uun nto ña kunáa nto —ka'an ña.

³⁵ Kúvi ka'an ñá ne, dā kí'i ña tañú'ū sán ne, dā nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō mé'ñu ūn ntí ntí ña'a san. Kidáā né, kátsin dava ña tañú'ū sán ne, dā é'xi ña. ³⁶ Kidáā ne, náku'ūn ka'nu nima ña, un ntí ntí ña ne, kuan ō kí'i ña tañú'ū sán, dā é'xi ña. ³⁷ Tsí uví sientu úni díkō xé'un uun ña'a ntí é ñu'u ntí tun ntóo san. ³⁸ Dā kúvi é'xi nta'a ntí ne, eni ntu'ū ntí ntaéte nuu ntí trigu é ntoo san iní ntute ñu'u kán vata koo é ntūkamá kudii é kuido tun ntóo san.

Dā ntí nuu ta'an tun ntóo san ntute ñu'u kán

³⁹ Dā tuví ne, ñá ni iní ñá ntánakaka tun ntóo san mí'i ñuú xeé nti. Ntá tsi díto uun itsí mí ío ñuti, mí vā'á o é nākutúvi tun ntóo san. Tē dí kuvi ne, ntío ña é nakí'vī ñá tun ntóo san ikán. ⁴⁰ Dukuān né, ē'nté ña xo'ō é kántikin káa i é ntátiin ntíi sán, tsóo mii ña iní ntute ñu'u kán né, dā nántuté ña xo'o é ntánu'ní utun é ntánakaka nuu ña tun ntóo san. Kidáā ne, nāxnteē ñá doo ntakin é kādita tatsín san núu i kán ne, dá kuē'én nti nte mí ío ñuti san. ⁴¹ Ntá tsi dā ntaíka ntí mí e dóo kaido ntute sán ne, dūku ntée nti de've nú ñuti é tuví má ntute kán. Tñ nuu kue'en núu tun ntóo san nú ñuti san. Áta i ne,

uun ito tsi ntíi nuu ta'an da dóo ntii duku ntée ntute san.

⁴² Kidáa né, ntío sntadún san é kuan tsí koo ka'ní ña ña ñu'u kutū sán vata koo é ña kunu ña. ⁴³ Ntá tsi tó'ō sntadún san ne, ñá ni xē'é ña itsi é kuān koo vií ña, tsí ña ni ntío ña é kūví Pablu. Kaka'an ñá tē xoo é kūví duté i ne, di'na ña nako'xó nuu ña kúñu ña iní ntute kán ne, dá k'ín ña, kiduté ña te kūvi ntii ña diñi i kán. ⁴⁴ Ña nguii sán ne, kūvi kí'i ña rkunū sán ne, o da nēé ka ta'vi i tun ntóo san é dute núu ña tē ntíi ña diñi i kán. Dukuān ne, vá'a tsi ō ntíi ntíi ntíi ntíi diñi i kán.

28

Dā itúvi Pablu ñuú Malta

¹ Dā nakákū ntíi ntíi ntíi diñi ntute ñu'u kán né, tā'xi ña é kūtuní ntí tsí Malta nani ñuú tsikan é tuvi mé'ñu ntute ñu'u kán. ² Ña ñuu ikān né, dōo va'á ña'a ña nī ntí. Tūun ña ñu'u é tūnī ntí, tsí kuan tsí ó kak'ín daví san ne, dóo vi'xin. ³ Pablú ne, nākuído ñá tutun sán ne, da ve katsu'un ña nchú'un kán da kíi koo, tūn ti nta'a ña. ⁴ Ña ñuu ikān né, dā iní ña tsi tūn ti nta'a ña ne, ntáka'an ñá ni tā'an ña:

—Ña tsikán ne, á te ña'a é'ni ña. É ntaā í nakáku ña kúñu ña ntute ñu'u kán, tsí kuvi ña ve, tsi iō kuetsí ña nta'a Xuva kō —ka'an ña.

⁵ Ntá tsi Pablú ne, dā nákidí ña nta'a ña ne, kó'xō nuu ti nchú'un kán. Ña té ni kūvi ña. ⁶ Tsí te ūra tsí i tsitu ña ne, ō kuví ntii ña, kuiní ña'a san. Dā kú e ví'i ntántétu ña te nté koo kuvi ña ne, dā iní ña tsí ña té neé ni kūvi ña ne, natívi iní ña. Kidáa né, eni ntú'u ña ntáka'an ñá tsí Pablú ne, xuva ña ña, ka'an ña.

⁷ Etsin tsi mí ntoo ntí ne, iō ñú'ū é kāduku ntée ña odo nūú ñuú tsikan, ñá nanī Publiu. Divi ña káka'an ñá te kuntōo ntí nú vi'i ña kán. Úni ntūvi intóo ntí nú vi'i ña kán ne, dōo vá'ā o dé ña nī ntí. ⁸ Publiú san ne, nchokuví uva ña. Ka'ni kaxé'e ña ne, da'xin kaxío ña di. Kué'ēn Pablu, kúkoto ní'ni ña ña ne. Dā kúvi ka'an ntá'ví ña iña ñá ne, xntēe tá'an ña nta'a ña ña ne, ntūvá'a ña. ⁹ Kidáa ne, xēé ntíi ntíi ña nchokuví san, ña ntoo ñuú tsikán ne, ntūvá'a ña di. ¹⁰ Dukuān né, dōo íko ñu'u ña'a san ntí. Dōo kue'é doméni tá'xi ña ntí. Dā xee ntúvi é ntáka ntí

ñuú ña ne, tsū'un ña iní tun ntóo san un ntíi ntíi é ntio ntí.

Dā xéé Pablu ñuú Roma

¹¹ Uni xóō intóo ntí ñuú ikān. Dā ntáka ntí ne, nākú'ūn ntí tun ntóo é itúvi dá ntūvi ví'xin. Ñuú Alejandria vé'xi tun ntóo san. Uve santu ntúvá'a nāa nuu i é nani Cāstoo ni Pólu. ¹² Kué'ēn ntí iní tun ntóo san, xēé ntí ñuú Siracusá ne, ikān intóo ntí uní ntúvi. ¹³ Kidáa ne, kué'ēn ntí, ntaíka ntí ntíkō diñi ntute san, xēé ntí ñuú Regiu. Utén san ne, iñi ntú'u kañu tatsin é vē'xí máa i kán. Kidáa ne, kué'en xtūku ntí ne, da kúvi uvi ntúvi ne, xēé ntí ñuú Puteuli. ¹⁴ Ikān né, nāni'i ta'án ntí ña kuínti'xe i. Ntáka'an ñá te kuntōo kudii ntí uun vite. Kidáa ne, kué'ēn ká ntí ñuú Roma. ¹⁵ Ña kuínti'xe i, ña ñuú Romá san ne, tēkú ña tsí k'ín ntí ne, véxkuntétu ña ntí un tsi nte ñuu é nanī Foro de Ápiu ni tūku ñuu é nanī Uni Tabérna. Dā iní Pablu ñá ne, nākué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, dōo nakunúu ka'nu nima ña. ¹⁶ Kidáa né, dā xéé ntí ñuú Romá ne, ntáda tó'ō sntadún san ña ñu'u kutū san kuenta ntá'a tó'ō sntadun, ntá tsi xē'é ña é xio kutúvi Pablu má vi'i mii ña. Mii tsí é tuvi ní'i ña uún sntadun é vii ñá ña kuenta.

Dá kakā'an ntódo Pablu ñuú Roma

¹⁷ Dā kúvi uní ntúvi ne, kána Pablu un ntíi ntíi ña odo nūu iña ñá Israee, ña ntoo ñuú Roma, náta'ká nuu ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ení, xu'ú ne, ñá tē nee nuu i é kini kaa ni íde ú ni tā'an ko ñá Israee, nté ña te nee ni ka'an ntée u nte xkoó ini ñáta kō, ña intóo nte dí'na. Ntá tsi xnúu kutu ña kó ñuú Jerusaleén ne, dā ntáda ña kó kuenta ntá'a ña ñuú Romá san. ¹⁸ Kidáa né, dā kúvi tsíxe'e ña kó ne, ntío ña é nantíi ña ko, tsí ña tuví nee kuetsí ka'nu iña ko vata koo é kúvi u. ¹⁹ Ntá tsi ña Israee san ne, ña ni ntío ña é nantíi ña ko. Dukuān ne, kuétsí é kaikán u te mii rei ñuú Romá san xntékú ku've ñá iña ko, kuān té ña tuví nēe nuu i é tsí'i kuétsi ú ña ñuú ko. ²⁰ Dukuān é kákaná u nto, un ntíi ntíi nto, é ká'an u ni ntō, tsí kuenta iña Cristu, ña é ntantétu o, xo'ō ña Israee, é odō kútu ú kadena vévii —ka'án Pablu.

²¹ Ña Israee san ne, ntáka'an ña:

—Ñá iní nti. Nté ñá ntoo ñuu Jerusalem san ñá ni taxnūu ña tú'un iña nto. Nté ña vé'xi ikān ne, ñá ni kā'an kīni ña iña nto. ²² Nti'í ne, ntio ntí kiní nti nee é kākuinti'xe nto. Tsí da mii tsí iní nti tsí da kanii ñūxiví ne, dōo ntáka'an ntée ña ña kuinti'xe i Jesuu — ka'an ña.

²³ Dukuān né, xtuví ñá uun ntuvi é nāni'i ta'an ñá nī Pablu. Kidāā ne, dií ka kue'e ña'á xee ña nú vi'í mí tuví ña. Pablú ne, nté tevāa un tsí da nte kuāa kaka'an ntódo ña ni ña. Kaka'an ñá nté o dé Xuva ko kadē kú've ña, kanatín ña ni ñā da nte koo e kuinti'xe ña Jesuu, tsí kanañē'e ñá ña mí ūve na'a kaka'an léi Muísee, nté o kaka'an tú'un é de vá'a ña é xe'é Xuva kō é kūtuni nté koo kuvi. ²⁴ Ío ña Israeé san ne, kuinti'xe ña é kāka'án Pablu, ntá tsi iō ná ne, ña ni íde ña kuēnta tú'un é kāka'an ña. ²⁵ Ñá ni xīo ntaa iní ña ni tā'an ña. Kuan tsi o kii nteé xio ña, kunú'u ña. Uun sá nuu i é kāka'án Pablu ni ña dá vāta ntaka ña:

—Espiritū Sántū né, dōo iní ña nté koo ka'an ñá tú'un é xe'é ña é kā'an ña ka'án naa Xuva ko, ña Isaía, ni ñata kō, ña é intóo di'na, kaka'an ña:

²⁶ Kuē'én, kūka'an ni ñá Israeé san:

Kuān té dá'a sa tekú nto,
ntá tsí ña kuinti'xe nto.
Kuān té dá'a sa kóto nto,
ntá tsi ña kutúni nto.

²⁷ Tsi dōo ka'xī nima nto,
dōo lo'o ntō,
é nuu nti'u ntúxnūú nto.

Tsí ña ntío nto kiní nto,
ñá ntío nto kutuni nto,
ñá ntío nto kuinti'xe nto,
ñá ntío nto natu'vi nto kuétsi ntō
vata koo é ntavá'a ú nto.
Kuan o xe'é Espiritū Sántū é kā'an
Ísaia ni ñata kō kidaā. ²⁸ Kini nto tsí
vi'a ve ne, taxnuu Xuva kō tú'un va'á
iña Jesúcristu ntá'a ña'a, ña é ña te ña
Israeé san. Divi ñā ne, kuinti'xe ña —
ka'án Pablu.

²⁹ Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, ntīi ntíí
ntí ña Israeé san ne, da mii kuē'en tsi
é ntánatín ña tú'un é kāka'an ña.

³⁰ Pablú ne, uvi kuíā katúvi ña ikān
né, mii ñā ntá'vi ña vi'í mí katúvi ña.
Dōo diní ña dá vé'xí un ntíí ntíí ña'a,
ñā vexkóto ni'ni i ña. ³¹ Kaka'an ntódo
ñā ni ña iña mí kadē kú've Xuva ko,
kanakuā'a ña ña iña Tó'o ko Jesúcristu.

Ñá te kaū'ví kue'en ña é kā'an ñá ni ñā
né, ntē xoxo ni edí nuu i é kā'an ña.

Tutu e táxnūu San Pablu iña ñá ñuú Roma

É kāká'án Pablu ni ñá ntákuinti'xe i, ña ntoo ñuú Roma

¹ Xu'u é Pablú u ne, ña kade tsiñu iña Jesúcrístú u. Tsí Xuva kō náki'i da'an ña ko é víi u pustru ñá ne, tēe tsiñu ña ko é kā'an ntódo u tú'ūn e dóo va'á san nté koo nakáku ō, ² vata ō xe'é Xuva ko xū'u ña nte ntúvi di'na nta'a ña ka'an náa ña, ña é de vá'a tú'ūn e dóo va'á san ³ iña I'xá ña, Tó'o ko Jesúcrístu, ñá kanakákú kō. Dā káku ña ñuxiví a ne, tatá vi'i rei Davií san kúvi ña, ⁴ ntá tsi i'xá mii Xuva ko ña vata ō ka'an Espíritū Sántū, ña e dóo va'á san. Divi ña né, dōó ntii iní ña, da xe ntóto ña dá xi'i ña.

⁵ Divi kuēnta iña ña é nī'í nti é víi nti pustru ña. Dōo vá'ā o dé ña nī nti e tēe tsiñu ña nti é kā'an ntódo nti tú'un iña ñá ni ñá'a, ña ntántoo da mí'i ká ñuu, vata koo é na kuinti'xe ña Xuva ko kuēnta iña ña. ⁶ Divi ntō dí, kana Xuva ko ntō é kuntikin ntō Jesucristu. ⁷ Dukuān né, taxnūu u tú'ūn sa'á iña nto, un nti'i kuē'en dú'va nto e ntántoo nto ñuú Roma, tsi dóo ntio Xuva ko ntō né, kāna ña nto é kūvi nto iña ña. Xuva ko nī Tó'o ko Jesúcrístú ne, na nāxnuu viko ña nto. Na tā'xi ña é vā'á koo kuntōo nto.

Pablú ne, ncho ki'in ña kikoto ní'ni ña ñuú Roma

⁸ Di'na ne, nakué'e ú sintiá'vi nta'a Xuvā kó kuēnta iña Jesúcrístu ni kuēnta iña nto, un nti'i kuē'en dú'va nto. Tsi dá vādá ka ne, ntáka'an ñá'a san iña nto tsi dóo vá'ā o ntákuinti'xe nto Xuva kō. ⁹ Kutuni Xúva kō tsí kanīi nimá ko kade tsiñu ú iña ña, é kāká'an ntódo u tú'ūn va'á san iña I'xá ña. Iní ña tsí ña te kátee da'na u é kakaku nī'í u nto dá kaká'an ntá'ví u ni ña. ¹⁰ Kaikán u nta'a Xuva kō tsí tē ntio ña ne, na tā'xi ña itsi é kikoto ní'ni ú nto. ¹¹ Dōo ncho kiní u nto vata koo é xntií u nto é kūtuni vá'a nto iña Xuva ko, vata koo é na kuinti'xe vá'a nto ña di. ¹² E ncho ka'án u ne, é nakú nima tá'an kō, xé un xé un ō. Xntií u nto é na kuinti'xe vá'a nto ne, xntií ntō kó

di vata koo é na kuinti'xe vá'a ká ko di.

¹³ Ntō'ó ta'an ko, ntio ko é na kūtuni nto tsí e dóo ki'in itō ncho kikoto ní'ni ú nto. Ntá tsi neé nti'i tsi kakuvi da ti vata kuvi ki'in u. Ncho ki'in ú mi ntántoo nto vata koo é na nāni'í ko ña kúnaa nima í san, ña ñu'u ta'án nto, vatā o nāni'í ko nima ñá xio ñuú san di. ¹⁴ Xu'ú ne, vata te tanūu ú iña un nti'í nti'í ña'a san, kuān te ña e dóo tu'vé i ne, kuān te ña e dóo ntá'ví di, kuān te ña e dóo ki'in iní i di ne, ō dóo tuntu ña. ¹⁵ Dukuān e dóo kanti'i iní ko é kī'in ú ñuú Romá di vata koo e kika'an ntódo ú ni ntō tú'ūn va'á san iña Xuva ko.

É kūvi vii tú'ūn va'á san

¹⁶ Ñá tē neé kakuka'an nuú ko te kā'án u tú'ūn va'á san. Tsí divi é kūvi vii é nakákú Xuva ko da xōó ka ña'a, ña é kuinti'xe i, di'na ña Israeé san ne, o kuān te ña túku tatá i di. ¹⁷ Tsi tú'ūn va'á san ne, kanañe'e ko nté koo ntuvá'a o ni Xuva kō: tsí da mii kuē'en tsi é na kuinti'xe ko ña. Tsí uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Xoó ña'a, ña é ntuvá'a ni Xuva kō tsi kuinti'xe i ña ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña”, ka'an.

Nee iña é kuētsí ña'a san

¹⁸ E dúkūn kan vé'xi e dóo donchu'ví koo nto'lo ña'a é kaxe'é Xuva ko kuēnta iña kuētsí ña kini ntáa san. Tsi da xé ña vá'a nima ñá ne, ntē ña da vá'a ña é kīnī ta'an ña nee iña é nuu é ntaā í iña Xuva ko. ¹⁹ Iní vá'a ña nee iña é kūvi kiní o iña Xuva ko, tsí mii ña xe'é ña é kūtuni ña. ²⁰ Ña kúvi kīni o nté kaa Xuva kō, ntá tsi nté da de kú'vé Xuva ko ñuxiví san ne, kutuni ko tsi dóo ka'nu ña. Kutuni ko tsi Xuva nti'xe ko ña dá iní o un nti'i nuú i é de kú'vé ña. Dukuān ne, xoxó kuvi ka'án i tē ñá iní i te ió Xuva kō. ²¹ Kuān té iní ña é ió Xuva kō ne, ña ni ntio ña kunuu iní ñá ña, ntē ña ni ntio ña nakué'e ña sintiá'vi nta'a ña di. Dukuān né, eni ntu'u ña dé kuení ña da neé ka nuu i é kīni kaa é ntē ña vada mí kaidiá'vi. Vata tsi tē ña té neé iní kue'en ña. ²² Dotō tsi ntáka'an ña e dóo ki'in iní ña, ntá tsi dóo tuntu ña. ²³ Ña ni ntio ña kunuu iní ñá Xuva kō, ña é kántíto ntii dañu ntúvi ne, ínūu iní ñá nuu i é de vá'a mii ña. Ntává'a naá ñá ña'a, ña ntáte'u kúñu i tē xi'í, nī láa, kīti ntaíko sán di, ni kīti é ngimi dí'in i, ni kōó san di. Divi tī ntáde ña xuva ña.

²⁴ Dukuān ne, ña ni íde ká Xuva ko ña kuēnta vata koo é na víi mii ña dá neé ka nuu i é kīni kaa é ncho víi ña. Ntaxé'e ña doka'an tá'an ña. ²⁵ Náa í é nantuku ña neé é nuu é ntaā i iña Xuva kó ne, ntánantuku ñā dovete. Kudii núu i é de vá'a Xuva kō san ntaínúu ini ña ne, ntá tsi ñá te ntaínúu ini ña mii ña é de vá'a san, tsí mii ñā é ntio é kada ka'nu o ña ntii dañu ntúvi. Kuan tsi koo na kōo.

²⁶ Dukuān né, tsoo mii Xuva ko ñā é na víi mii ñā da neé ka nuu i é kīni kaa é ntio ña. Un tsi nté ñadī'í san ntánatsoo mii ña xī ña ne, da ntaíntóo ni'í ña ñadī'í ni'í ña. ²⁷ Kuan tsí o ntáde ñatīí san di, e ntánatsoo mii ña ñadī'í ñā ne, da ntáde ña kuétsi ni ñatīí ni'í ña. Ntē ña ntákuka'an nuu ña e ntáde ña é kīni kaa san ni tā'an ña. Kuétsi mii ña te kaxé'e Xuva ko ñā é ntō'o ña, da xe dóo kinī o ntáde ña.

²⁸ Dā xé ña ni ntio ña'á san kutuni ñá xoo é Xuva kō ne, tsoo mii Xuva ko ñā é na víi ka ña da neé ka nuu i é kīni kaa e táva dikí mii ña. ²⁹ Un tsi ñu'u tsitū nima ña é un ntí'í nuū i é kīni kaa: Ntákidi ni'í ña tuku ñadī'í, ña é ña te ñadī'í mii ña. Ntáde xení ña ni tā'an ña. Dōo ntákuinima ña iña ta'an ña. Ntáde ña é un ntí'í nuū i é kīni kaá di. Dōo ntákune'u iní ni tā'an ña. Ntaé'ní ta'an ña. Ntánāa núu ña ni tā'an ña. Ntaéni ntá'ví ña ta'an ña. Ntántukū nuu iní ña é un ntí'í nuū i é kīni kaa. Ntáde vete ña ni tā'an ña. ³⁰ Ntáka'an kīni ña iña ta'an ña. Ná ntio kue'en tsí ña Xuva kō. Dōo xení ña. Dōo na'nu ncho víi ña. Dōo ntáde na'nu ña nuu ña'á san. Ntántukū nuu iní ña é víi ña é kīni kaa san. Na ntákuinti'xe ká ña é ntáka'an úva ña ni di'í ña. ³¹ Ná ntio ña kīni ña é vā'a. Na ntáde ntaa ña é ntáka'an ña. Na ntákuinima ña nté uun ña'a. Ná iní ña é káda ka'nu iní ña ni tā'an ña. Na ntántunta'ví iní ta'an ña. ³² Na kuān ntāa sán ne, ini ña tsí kaka'an Xúva ko te xōo ñá'a é kuān ó kade ña ne, ní'í ñā doxi'í san. Tsí kuān té ini ñá ne, ña ntáde ña kuenta. Kuan tsí o ntáde ña ne, dōo diní ña te kuan tsí o ntáde ta'an ña di.

2

Kade ku've Xuva kō nee iña é nuu é ntaā i

¹ Divīn é kaxntékún kū'vén ta'an o ne, ñá ku ká'an te ña tuví kuétsi o divīn di. Tsí da neé ka nuu

i é kaxntékún kū'vén ta'an o ne, kaxntékún kū'vén miīn kúñu ō di, tsí divīn ne, dadīi tsi kaden vatā ó de ñā di. ² Ini o tsí Xuva kō ne, kaxntékú ku've ñá nee é nuu é ntaā i iña ña é kuān ó kade san. ³ Divīn é kaxntékún kū'vén ta'an o ne, ¿dadīi xntu ku kuān ó den ni ñā'a, ña é iō kuetsí i san? ¿Vá ñā ntu ní'í o é ntō'o o é ta'xi Xuva kō, kuiní o? ⁴ ¿Nté kui kanantiin ni'nin ntun e dóo vá'a o de Xuva ko ni ō? ¿Vá ñā ntu ní'í o é ntō'o o, tsi dóo ka'nu iní Xuva ko, te kuīni o? Dōo vá'a o de ntí'xe Xuva ko ni kō. Dukuān é ntio ña é natū'vi ko kuétsi ko ntā'a ña. ⁵ Ntá tsi divīn né, dōo do'ōn. Ná ntio o é ntiko kōón nta'a Xuva kō. Kadā'vin kuétsi miīn kúñu ō é káteen vá'an é ntō'o o san é ni'í o tē xee ntúvi é ta'xi Xuva kō é ntō'o kō. Da kidāā ne, kutuni ko tsi dóo vá'ā o xntéku kū've Xuva ko iña kó ⁶ tē nakene ntódo ña kō, xe un xé un ō, nee iña é idé ō. ⁷ Iō ñā ne, ntáxio ntii ña é víi ñá nuu i é vā'a. Ntántukū nuu iní ña é ká'an vá'a Xuva ko iña ña ne, ntántukū nuu iní ña nté koo ni'í ñá ntuvi vā'á iña ña é ña ntí'í. Na sá'á ne, kué'e Xuva ko ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi. ⁸ Ntá tsi iō ñá'a, ña é da mii tsí e ntáde kuení i iña mii í ne, ñá ntio ña kuinti'xe ña é nuu é ntaā i, tsí ncho víi ña é kīni kaa san. Kudiiin Xúva ko ni ña ne, kué'e ña ña é ntō'o ña. ⁹ Un ntí'í ntí'í ña'a, ña e ntáde é kīni kaa sán ne, un vá'a tsi nto'o ña kidaā, un vá'a tsi nantí'í ña iní ña, di'na ña Israeé san ne, da kidāā ne, ña é tūku tatá i sán di. ¹⁰ Ntá tsi un ntí'í ntí'í ña'a, ña e ntáde é vā'á san ne, kué'e Xuva ko ñā e dóo va'á iña ña. Ká'an Xuva kō tsi dóo va'á ña ne, kué'e ña é vā'á koo kuntōo ña di, di'na ña Israeé san ne, da kidāā né, ña nguií sán di.

¹¹ Kuenta iña Xuva kó ne, nté uun xuvi uun nínu ō, tsi kuédadīi ntí'í tsō. ¹² Un ntí'í ntí'í ña'a, ña e ñá ini lei Muíseé san ne, kūnaá ña te iō kuetsí ña. Ntá tsi ña kué'e Xuva ko ña é nto'o ña vatā ó kaka'án lei san, tsí ña ntáduku ntée ña lei tsíkan. Na é ntioo ni'í lei san ne, xntékú kū've Xuva ko ña vatā ó kaka'án lei san. ¹³ Ná tē ña e ntátekú tsí i lei san é vā'á ña nuu Xuva ko, tsí tē ntáde ntaa ña é káka'an. ¹⁴ Ntá tsi ña tuku tatá i sán, kuān té ña ini ñá lei san ne, ntáde ntaa ña dikí tsi mii ña vatā ó kaka'án lei san ne, vata

tsi te ió lei ña ña. ¹⁵ Ntá tsi tē kade ña é vā'á ne, dito tsí nuu lei san nima ña. Diki míi ña ñi te vā'á ó kade ña ne, o ña vā'á ó de ña. ¹⁶ Kuān koo kuvi te xee ntúvi é xntékú kú'vé Xuva ko kuēnta ña Jesúcristu núu i é ñu'u xū'ú nima ñá'a san, vatā ó kaka'an tú'un va'a é kaka'an ntódo ú san.

Ña Israeé san nī lei Muísee

¹⁷ Divīn é kaka'an tsí ña Israeén ne, tuvīn ni'in lei Muísee san ne, dōo ka'nun kuini o é inin Xúva kō di. ¹⁸ Dōo inin nee é ntio Xuva kō é vīi o. Dōo inin nee ña é dii ka va'a é vīi o, tsi dōo tu'vé o lei san. ¹⁹ Dōo inin nté koo nañē'en ñá kuāá san itsi, nté koo naxi'ín nuun nuu ña'a, ña ntántoo mí ñi nee san, kuini o. ²⁰ Dōo inin nté koo nañē'en ñá tuntú san, nté koo nakuā'an i'xa ikín san é ña te nee ini, kuini o. O te dā xé tuvīn ni'in lei san ne, dōo ki'in inī ó, dōo inin nee ña é nuu é ntaā i, kuini o. ²¹ Divīn é kanakuā'an ta'an o ne, ¿nté kui ña kánakuā'an miin ntūn kúñu o kuan? Divīn é kaka'an ntódon é ña ku dú'u o ne, ¿nté kui miin ntūn ne, kadú'un? ²² Divīn é kaka'an é ña vii ó é kini kaa ni ñadī'i ñá'a sán ne, ¿nté kui miin kún né, kuān ó kaden? Divīn é ña ntio kue'en tsí o santu e ntúvá'a nāá san ne, ¿nté kui kaidon dú'un ntun é ā'ví i é ió ini ukún i kán kuan? ²³ Divīn né, dōo ka'nu kaden é inín lei san, ntá tsi kaidon ntítan Xuva kō, tsí ña káden ntaan é kaka'an ña. ²⁴ Nuú é ntaā i é ūve na'a kaka'an tú'un Xuva kō é divi kuetsí o e ntáka'an kīni ña tuku tatá i san ña Xuva ko.

²⁵ Te káden ntaan lei san ne, kainuu á'vi nti'xe é tē'nte kúñu é ixi ó vata koo é dītó na'a i é kādukun ntéen Xuva kō. Ntá tsi tē ña káden ntaan lei san ne, é ntaā í te tē'nte. ²⁶ Tē ña tuku tatá i san kada ntaá ña vata tsí ó kaka'án lei san ne, kuān té ña ni té'nte kúñu é ixi ñá ne, kuédadii tsi ña ni ñá é te'nte é ixi í san kuenta ña Xuva ko. ²⁷ Kidáá ne, ña é káde ntaá lei san ne, kuān té ña ni té'nte ñá ne, xntékú ku'vé ñá o, tsí ña káden ntaan, kuān te inin lei san, kuān te té'nte kúñu é ixi o. ²⁸ Tsí uun ña'a, ña é ña Israeé nti'xe ne, ñá te da mii tsi atā í san é kuntéé na'a i, ²⁹ tsí na kuntéé na'a i nima ñá san di. Kuān te káde ña é un nti'i vatā ó kaka'án lei san ne, ntá tsi te vā'á nima ñá ne, divi é

nuu á'vi ña Xuva ko. Ña te ñá'a san ká'an ña te dōo va'á ña, tsí mii Xuva ko ká'an ñá tē dōo va'á nti'xe ña.

3

¹ Te kuān ó ne, ¿vá ña ntu te vā'a o é vīi o ñá Israeé san? ¿Vá ña ntu te kaidiá'vi é tē'nte kúñu é ixi ko? ² ¿Mí'i ntū é ña'a? Tsi dōo titín nuu i é kaidiá'vi. É kuvi ūun ne: xtúvi Xuva ko tū'ún ña nta'a ña Israeé san é na kuntoo ni'i ña. ³ Ntá tsi te ió ña é xtuvī mii ña é kakuinti'xe ña Xuva kō ne, ¿vá dukuan ntū é xtuvī mii Xuva ko é káda ntaa ña é kaka'an ña? ⁴ ¡Ñá'á ni san! tsí Xuva kō né, da mii é kakuntaa nti'i é kaka'an ñá, kuān té un nti' nti' ña'a sán ne, dōo vete ñá. Tsí vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: Kūtuni ñá'a san tsí nuu é ntaā i é kaka'an.

Kuvi viin te xntékú ku'vé ñá o, ka'an.

⁵ Ntá tsi tē dii dii ka kutuni ñá'a san tsi dōo va'á kue'en Xúva ko te kinī ña tsí xo'ó né, dōo kīni ntaa o ne, ¿nté ntu koo ka'an o? ¿Vá ká'an ntú o tsí ña vā'á ó de Xuva ko te kata'xi ña kō é nto'o ko kuēnta ña kuetsi kō? (Kaka'án u vatā o dá doto tsí ntáka'an ñá'a san.) ⁶ ¡Ñá'á ni san! tsí tē dí Xuva ko kini kaa ña ne, ¿nté ntu koo xntékú ku'vé ñá ñuxiví san? ⁷ Tē dí dovete é kaka'án u sa kade i é naxi'í nuu ka'nu é nuu é ntaā i ña Xuva kó ne, ¿nté kui kaka'an kú ña é ió kuetsí ko kuan? ⁸ ¿O dii ka ntu vā'á o é vīi u é kīni kaa san vata koo é na ki'xi é vā'á san? Tsí ió ñá ne, kudii dovete ntáka'an ña é kuān ó kanakuā'a nti. Ntá tsi ña kuān ntaa sán ne, vā'á ó te ni'i ña é nto'o ña nta'a Xuva kō é kuān ó ntáka'an ña.

Un nti'i o iō kuetsí kō

⁹ ¿Nté ntu koo ka'an ó kuan? ¿Va dii ka ntu va'á ña Israeé san é ña nguī sán, te kuini nto? ¡Ñá'á ni san! Tsi nte dí'na nañé'e nti e kuédadii nti'i tsō é iō kuetsí ko, kuān té ña Israeé ó, kuān té tuku tatá kō. ¹⁰ Tsí uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

¡Nté uun xoxo káde i é vā'a!

¹¹ Nté uun xoo é nuu diki i é vā'a. Ntē ña xoxó kanantuku i Xuva kō.

¹² Un nti'i ña ntádita ña itsi mii ña.

Un nti'i ña natívi ña nima ña.

¡Nté uun ña tē kade ña é vā'a!

13 Ini dukun ñá ne, vata kaa ñañā é kántii ntaa.

Xaa ña ne, dovéte kakā'an.

Ñii xu'u ñā ne, xi'i ntídí koó san.

14 Ñu'u tsitu xū'u ña tú'ūn e dóo kini kaa.

15 Xtun dī'ín ña ne, koó dā ntaínu kantaá é kāti niñi ñá san.

16 Dā mí'i ka ntaíka ña ne, ntádē xení ña ni ñā'a san, ntánantō'o ña ña di.

17 Ñá ini ña é vā'á koo kuntoo ña ni tā'an ña.

18 Ña ntaú'vī kue'en ñá Xuva kō, ka'an.

19 Vī'a vé ne, ini o tsí da nēé ka nuu i é kākā'án leí san ne, iña ñā e ntáduku ntée i. Tsí tuví leí san vata koo é da kaniñi ñuxiví san kó'xo nteē ñá kuenta iña Xuva ko, é xoxo kuvi ká'an i é ña tuví kuétsi i. 20 Tsi nté uun o ña kuvi ntuvá'a o ni Xuva ko te káda ntaa o é kākā'án leí san. Tsí leí san ne, da ti tsi é kūtuni ko é iō kuétsi kō.

Ntuvá'a o ni Xuva ko te kuinti'xe ko ñā

21 Vevíi ne, é nañé'e Xuva ko kō nté koo ntuvá'a o ni ñā ne, ntá tsi ña te kuénta iñá leí san. Tsí leí san ni tū'un é ká'an ntódo ña ka'án naa Xuva ko kídaā ne, ntada ntaa 22 tsí ntuvá'a o ni Xuva kō, un ntíi ntíi o, te kuinti'xe ko Jesūcristú san. Kuédadii tsi kade ña ni kō, xe un xé un o, 23 tsí un ntíi ntíi o ntáde o kuétsi. Xoxó kuvi xee tá'an i e dóo va'a é iō iña Xuva ko. 24 Ntá tsi dóo vá'a o dé Xuva ko ni kō, tsi tá'xi ña doméni é ntuvá'a o ni ñā. Tsí nakáku ña ko kuétsi ko kuénta iña Jesúcristu. 25 Tsí Xuva kō né, taxnúu ña Jesucristu é kāti ña niñi ñá vata koo e ntá'vi ña kuétsi kō. Kade ka'nu iní Xuva ko ni ko te kuinti'xe ko Jēsuu. Tsí divi ña kanañē'e ñá kō tsí Xuva kō né, dóo va'a ña. Te kuan tsi o nakuíta nti'xin ña kuétsi ña é intóo kídaā 26 Tsi dóo ka'nu iní ña ni ñā né, kuan tsi ó kanañē'e ñá kō vevíi di e dóo va'a ña é kánakate ña kuétsi ko te kakuinti'xe ko Jēsuu.

27 Kidáā ne, ¿mí'i ntu kuvi ka'an o e dóo divi o núu Xuva ko? Ña kúvī. Tsí ña te é káde ntaa o leí san, tsí da xe é kakuinti'xe ko ñā. 28 Dukuān ne, xé o kūtuni ko tsí ntuvá'a o nuu Xuva ko te kakuinti'xe ko ñā, ñá tē é káda ntaa o leí san. 29 Xuva kō ne, ¿vá

mii ntu Xuvā ña Israeé san ña? ¿Ñā ntu te Xuvā ña tuku ñuú san di? ¿Nté kui ña'a? 30 Tsí uun tsi Xuva kō, ña é kantavá'a nima ña é kakuinti'xe i ña, kuān te té'nte é ixi ñá ne, o kuān té ña'a. 31 Kidáā ne, é kakuinti'xe ko Xuva kō ne, ¿vá kanakatsin ntu o leí san? ¡Ñā'á ni san! tsí dií dií ka ntii káda ntaa o leí san te kakuinti'xe ko ñā.

4

Kini o nté o dé Abraan

1 Vī'a vé ne, ¿néé ntu ni'i uva ata ko Abraán san, te ká'an o? 2 Tē dí ni nī'i Abraán san ntuví vā'á iña ña kuenta iña i é vā'a é idé ña ne, kuvi víi ka'nu ña kídaā, ntá tsi ña te núu Xuva ko. 3 Tsí kutuni ko nté o ūve na'a kaka'an tú'un Xuva ko iña ña: “Tsí Abraán sán ne, da xe kuínti'xe ña Xuva kō né, dukuān é kākā'án Xúva kō tsi dóo va'a ña”, ka'an. 4 Vī'a vé ne, te iō ñá kade tsiñu ne, ñá tē doméni káde tsiñu ña, tsi kuétsi é ntuvá'vi ña kuenta iña tsiñu é kade ña san. 5 Ntá tsi xoo é kakuinti'xe i Xuva kō, ña é kánakate kuétsi ña é kīni ntáa sán ne, kuān té ña ni ide ña nté uun é vā'a, ntá tsi ni'i ña é vā'á nta'a Xuva kō tsí da xe kuínti'xe ña ña. 6 Kuan tsí ka'an Dávií san di, dá kakā'an ña tsi dóo diní ña'a san, ña é ntuvá'a ni Xuva ko, kuān te nté uun nuu i é vā'a ña ni idé ña. 7 Sá'a kākā'an Dávií san:

Nté kui vá'a ña'a, ña e dé ka'nu iní Xuva ko ni i nuu i é idé ña, ña é nakate Xuva ko kuétsi i.

8 Nté kui vá'a ña'a, ña é ña kade Xuva ko kuénta kuétsi i, ka'an ña.

9 ¿Vá da mii xntū ña é tē'nte é ixi í ntáduku ntée ña é ni'i ña é vā'á san nta'a Xuva kō? ¿Ñā ntu te kaduku ntée tuku ña'a sán di, kuān té ña ni tē'nte é ixi ña? Tsí vatā ó kaka'an dí'na ntí ne, Abraán sán ne, ntuvá'a ña ni Xuva kō tsí da xe kuínti'xe ñá ña. 10 Ntá tsi, ¿amá ntu ntuvá'a ña ni Xuva kō? ¿Dā rkontúví e tē'nte é ixi ñá san ne, o dí'na ntu? Ñá te dā rkontúví, tsí dí'na dā tē'nte é ixi ña. 11 Tsí rkontúví ne, tē'nte é ixi Abraán san é vata kaa na'a i tsí dí'na ntuvá'a ña ni Xuva kō da kuínti'xe ña ña. Dukuān né, divi Ábraán san kuvi ña vata kaa uva ūn

ntíí ntíí ña'a, ña é ntákuinti'xe i Xuva ko, kuān te ña'a, ña é ña ni té'nte é ixi i, tsí kuan tsí o ntántuvá'a ña ni Xuva kō dī. ¹² Dadíi tsi kúvi ña ūvá ña é te'nte é ixi í san, tē ntákuinti'xe ñá ña dí, vata tsí o dé uva ata ko Abraán san dá vāta té'nte é ixi ña.

Kakuntaa e tá'xi Xuva ko xu'u ña, te kakuinti'xe ko ñā

¹³ Xé'e Xuva ko xu'u ña ni Ābraán san tsí ñuxiví sa ne, kuvi iña ñá ni ūn ntíí ntíí i'xá ña. Nā te ni kā'an Xúva ko ni Ābraán san te dā xé kade ntaa ñá leí san, tsí da xe kuínti'xe ña Xuva kō né, dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsi va'á ña'a ña. ¹⁴ Tsí tē dí da mii tsí ña é ntoo kuēnta iñá leí san ni'í ña é vā'a é kākā'an Xúva kō ne, é ntaā i e kuínti'xe ko Xuva kō, tsí ña vāda kaidiá'vi é ta'xi Xuva ko xu'u ña te kuan ō. ¹⁵ Tsí te kuēnta iñá leí san ntoo ō ne, da mii é ni'í ko é nto'o kō. Ntá tsi tē dí ña tuví leí san ne, ña túvi kuētsí ko tē ña ni de ntáa o vatā ó kaka'an.

¹⁶ Dukuān ne, núu ī é xe'é Xuva ko xū'u ña é kuē'é ña doméni i'xá Ābraán san ne, kuenta iña i é kuínti'xe ña. Nā te da míi tsi ña ntáde ntaa leí san é ni'í ña sá'ā, tsí da xōó ka ña'a, ña e ntákuinti'xe i Xuva ko vatā o dé Ābraán san. Dukuān ne, kuvi ka'an o tsí Ābraan sán ne, kuvi ña uva ata ko ūn ntíí ntíí o. ¹⁷ Kuan ō kúvi vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: "Xu'u dé kú'vé u o é vīín uva ñā'a, ña ntántoo da vādá ka ñuu." Kuan ō ka'an Xúva ko ne, kuínti'xe Ābraán san tsí kuvi víi Xuva kō, ña é kanantōto ña xi'í, ña é kadē kú'vé nuu i é ntē vata koo.

¹⁸ Kuān té ita ntí'xin ntuvi é kōo i'xá Ābraán san ne, ntá tsi kaníi nima ñá inúu ini ña é kākā'an Xúva kō ni ña tsí ña te nté kaa i'xá ña koo. Dukuān é kuvi ña uvatā ña ntántoo da vādá ka ñuu san, vata ō ka'an Xúva ko ni ñā e dōo titín i'xá ña koo. ¹⁹ Ābraán san ne, kuān te é uun sientu kuía ña, ntá tsi ña ni tee dá'na ña é kuínti'xe ña é kōo i'xá ña vatā ó kaka'an Xúva ko ni ña, kuān té ini ña tsi é ita ntí'xin ntuvi é kōo i'xá ña. Ini ña tsí ñadí'í ñá Sará ne, vata kúvi kōó kue'en tsi i'xá ña. ²⁰ Nā ni dē kuení ña tē ña kada ntaa Xúva ko nuū i é xe'é ña xu'u ña ni ñā. Nā ni xtuví mii ña é kuínti'xe ña, tsí da díí díí ka kuínti'xe ña ne, kaka'an ña tsi dōo ka'nu Xuva kō. ²¹ Ini vá'a ña tsí kuvi víi Xuva ko da neé ka nuu i é káta'xi ña

xu'u ña. ²² Dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsi dōo va'á ña kuenta iña i e dōo kuínti'xe ña.

²³ Nā te da mii tsi kuēnta iña Ābraán san é ūve na'a é kākā'an Xúva kō e dōo va'á ña'a ña, ²⁴ tsí kuenta iña kó dī. Tsí kuān koo ka'an Xúva ko iña kó te kuínti'xe ko ña, divi ñā é nantōto ña Tó'o ko Jēsuu dá xi'í ña. ²⁵ Tsi Tó'o ko Jēsuú ne, ntūvi ña kuenta doxi'í san kuenta iña kuétsi kō né, dā ntóto xtuku ña vata koo é ta'xi ña ko ntuvi vā'á iña kó nuu Xuva ko.

5

É ntuvá'a o ni Xuva kō

¹ Dukuān ne, é ntuvá'a o ni Xuva kō, da xe kuínti'xe ko ñā. E vá'a tsi ō ntántoo o ni Xuva ko ve kuēnta iña Tó'o ko Jesūcristú san. ² Tsí da xé kuenta iña ña é ni'í ko é vā'á nta'a Xuva kō, tsi ntánuu ini ko ñā. Ne, kutu ntántoo o ni ñā dī. Dōo diní ntoo ō ve, tsí ntantétu ō é ta'xi Xuva kō e dōo va'á iña ñá tē náxee o ntá'a ña. ³ Nā te da mii tsi sá'á dī, tsi dōo diní kō dí tē nee iña e ntánto'o ko ñuxiví sa. Tsí te dōo ntánto'o kō né, kuan kōo kutú've ko é díí ka kuka'nu ini kō. ⁴ Te kúka'nu ini kō né, dōo va'á koo kuita nti'xin vá'a ko tē ito nteé Xuva ko kō. Te itá nti'xin vá'a o ne, ntánuu ini ko tsí ni'í ko é vā'á nta'a Xuva kō. ⁵ Nā te da tí tsi é ntaā i e ntánuu ini ko Xuva kō é ni'í ko é vā'á nta'a ña, tsi tá'xi Xuva kō Espíritū Sántū san, é kunūu ña nima kó ne, kata'xi ña é kūtuni ko tsi dōo kakuinima Xúva ko kō.

⁶ Tsí dá ña ni kuvi nakakú mii ō kúñu kō ne, ura va'á xi'í Cristu kuēnta iña ko, xo'ō e dōo kīni ntáa ō. ⁷ Á tē nté uun xoxo é kuē'é ntuvi iña i kuēnta iña tá'an i, kuān te dōo va'á ña'a ña. Á te dā míi ío ñá'a, ña é kenē ini i é kúvi kuenta iña ña e dōo va'á kue'en. ⁸ Ntá tsi Xuva kō ne, náñē'e ñá kō tsi dōo kakuinima ñá ko, tsí Cristú san xi'í ñá kuenta iña kó xo'ō, kuān te dōo ío ka kuétsi kō. ⁹ Vevíi ne, da xe é ntuvá'a o ni Xuva ko kuēnta iña níñi e éti ña ne, ¿vá ña ntu te díí ka nakakú ñá ko é nto'o kō san? ¹⁰ Xo'ō ne, ntuvá'a o ni Xuva kō da xé xi'í I'xá ña kuenta iña kó, kuān té ña ni ntío ko ña kidaā. Ví'a vé ne, da xe é ntuvá'a o ni Xuva kō né, ¿ñā ntu te díí díí ka ni'í ko ntuví va'á iña kó nta'a ña kuenta iña ntuvi iña

I'xá ña? ¹¹ Ñá te da mii tsi sá'á di, tsí dóo diní ko kuntoo o ni Xuva kō vevii, da xe é ntuvá'a o ni ña kuēnta iña Tó'o ko Jesūcristu.

Adaán ní Cristu

¹² Kidáā ne, uun ña'a tsi ñatíi san idé ña é k'í'ví kuétsi san ñúxivi a. Kuenta iña kuétsi sán ne, xée doxi'í san di. Dukuān ne, un ntíi ntíi ña'a san duku ntée ña doxi'í san, tsí un ntíi ntíi ñá idé ña kuétsi san. ¹³ Un tsi nte dí'na dá xtúvi Xuva kō leí san ne, é dukuan iō kuétsi ñuxivi sa. Ntá tsi ña ni kátāvi ña'a san kuétsi, tsí da xé vata koó leí san. ¹⁴ Ntá tsi kuvi idé doxi'í san ni un ntíi ntíi ña'a san nte ntúvi da íka Adaán san un tsi nte da íka Muisee. Tsí xi'i un ntíi ntíi ña'a, kuān té ña te ni de dó'o ña vatā o dé Adaán san. Tsí divi nā Adaán san ña é k'í'xi rkontuvi.

¹⁵ Ntá tsi kuétsi Adaán san ne, ña kúvi ntada dadii o nī doméni e tá'xi Xuva ko kō. Tsí uun ña'a tsi ñatíi ntúku ña kuétsi sán ne, dukuān né, dóo titín ña'a xi'i ña. Ntá tsi dií dií ka vá'ā o dé Xuva ko ni kō e tá'xi ña kō doméni uun ña'a ká ñatíi, ñá nani Jesūcristú ne, ñá te nté kaa ña'a ni'i ña é vā'á nta'a Xuva ko kuēnta iña ña. ¹⁶ Kuétsi Adaán san ne, ña kúvi ntada dadii o nī doméni e tá'xi Xuva ko kō. Tsí kuenta iña uun tsi kuétsi Adaán san é v'xi é ntó'o ko iña un ntíi ntíi ña'a san. Ntá tsi doméni e tá'xi Xuva kō né, divi é ntuvá'a o ni ña, kuān té ña te da díi kuétsi kō. ¹⁷ Kúvi idé doxi'í san dé kú've kuenta iña kuétsi uun ña'a tsi ñatíi san, ntá tsi dií dií ka kada kú've ó, xo'ō é nī'i ko e dóo va'á iña Xuva kó, xo'ō é nī'i ko doméni é ntuvá'a o ni ña kuēnta iña uun ká xtuku ñatíi, ñá nani Jesūcristu.

¹⁸ Dukuān ne, un ntíi ntíi o ní'i ko é ntó'o ko kuēnta iña kuétsi é idé Adaán san. Ntá tsi kuenta iña núu i é vā'a é idé Jesucristú ne, ní'i ko ntuvi vā'á iña ko, un ntíi ntíi o é nākate ña kuétsi kō. ¹⁹ Tsí da xé ña ni kuintí'xe uun ña'a ñatíi san é kāka'an Xúva kō ne, ñá te da díi ña'á san xio kuétsi ñā. Ntá tsi kuenta iña i é idé ntaa uun ká tuku ñatíi san é kāka'an Xúva kō ne, ñá te da díi ña'a ntuvá'a ña ni Xuva kō.

²⁰ Kúki'ví leí san vata koo é dií dií ka kukue'e kuétsi san. Ntá tsi dá kúku'e kuétsi sán ne, dií dií ka vá'ā o dé ka xtúku Xúva ko ni kō. ²¹ Tsí vatā o dé kú've kuétsi san e tá'xi doxi'í iña kó ne, kuan koo na kada kú've doméni é

kata'xi Xuva kō, é nī'i ko ntuvi va'á iña ko ntii dañu ntúvi kuenta iña Tó'o ko Jesūcristu.

6

E xí'i o kuēnta iña kuétsi san, ntá tsi ntantíto o kuēnta iña Cristu

¹ ¿Nté ntu koo ka'an o vé kuan? ¿Vá ntukū ká ntu o kuétsi san vata koo é dií ka kada ka'nu iní Xuva ko ni kō? ² ¡Ñá'á ni san! ¿Nté ntu koo kuntoo ká xtuku o é ntuku o kuétsi san?, tsí vata tsi tē xi'i o kuēnta iña i. ³ ¿Ñá ñi ntú nto tsí dá ítsi ntute o ne, uun tsi kúñu ntúvi o ni Jesūcristú san ne, vata tsi te dādii xi'i o ni ñá di? ⁴ Dukuān né, dá ítsi ntute o né, vata tsi tē intú'xi dadii o ni ñá dí vata koo é ntoto xtuku o ni ñá é nī'i ko ntuvi xée iña ko, vata o ntóto xtuku Cristu dá xi'i ñá, tsi dóo ka'nu Xuva kō.

⁵ Tsí te dadii o nī Cristu dá xi'i ñá ne, kuan tsí koo ni'i dádii ko ni ña ntuvi vā'á iña ko. ⁶ Iní o tsí nima kīni kaa ko nakūntee dadii nī Cristu ntíkā kruisi kan vata koo é na ntíi é kúvi vii kuétsi san ni ko. Dukuān ne, ña kantío é vii ka o é ntio nima kīni kaa kō. ⁷ Tsí tē xi'i ó ne, ntíi kuétsi kō. ⁸ Tē xi'i dádii o nī Cristú san ne, kanuu iní kō tsí kuntoo dadii o ni ñā. ⁹ Iní o tsí da xe ntóto Cristu dá xi'i ñá ne, nté uun ito ña kuví ka ña. Ña kúvi ká vii doxi'í san ni ñā. ¹⁰ Dā xi'í Cristú san ne, uun ito tsi xi'i ñá kuenta iña kuétsi san. Ntá tsi é kántíto ña vevii ne, kuenta iña Xuva ko túvi ña. ¹¹ Vii nto kuenta tsi é xi'i ntó kuenta iña kuétsi san, ntá tsi ntantíto nto kuenta iña Xuva ko, é uun tsi kúvi nto ni Jesūcristu.

¹² Dukuān ne, ñá ku da vá'a ká nto é kadā kú've kuétsi san iña nto é vii ntó da nēé ka nuu i é ntio nima kīni kaa nto. ¹³ Ña ku ntáda nto kúñu nto kuēnta é na vii nté un siin é kīni kaa san. Tsí ntada nto kúñu nto kuēnta ntá'a Xuva kō. Vata tsi tē ntóto xtuku nto é xi'i nto. Ntada nto kanii kúñu nto kuēnta ntá'a Xuva kō vata koo é na kada tsiñu ni'i ña ntó é vii nto é vā'a. ¹⁴ Ñá ku dá vá'a ká nto é kúvi vii kuétsi san ni nto, tsí ña té leí san ntántikin ka nto, tsí vevii ne, ntántikin ntó Xuva kō, ña e dóo dé ka'nu iní i ni ntó.

¿Xoó ntu kuvi tó'o kō?

15 ¿Nté ntu koo vii o vé, te kuini nto? ¿Vá vii ka ntú o kuétsi san dá ña ntántikín ka o leí san, da xe ntántikín o Xuva ko ve, ña e dóo vá'a o de ni kō? ¡Ñā'á ni san! 16 Vá ña ntu ini nto tsi tē ntáda nto kúñu nto kuēnta ntá'a uun ña'a é vii nto é di mii tsi e ntío ña ne, kuvi ña tó'o ntō. Da mii é kāda ntaa nto é kāka'an ña. Te kuétsi san é kúvi tó'o ntō ne, ní'i ntō doxi'í san. Ntá tsi te Xuva kō é kúvi tó'o ntō né, te kāda ntaa nto é kāka'an ña ne, ní'i nto ntuvi vā'á iña nto. 17 Ntá tsi ntadiá'vi Xuva kō tsi di'na ne, di mii tsi é kāka'an nima káni kaa nto idé nto. Ntá tsi vevii ne, kanñ nima nto ntákuinti'xe nto tú'ün é nuu é ntaā í vata o nañé'e ña nto. 18 É ntii ni'ni nto kuétsi san vé ne, e kúntí'vi nto tsiñu vā'á san ve. 19 (Kantée tsi tú'ün ña ñuxiví san é kāka'an u ni ntō tsi dóo vitá o ini nto.) Vata o dé nto di'na e ntáda nto kúñu nto kuēnta é vii ntō nuu i é káni kaa sán ne, kuan tsi koo ntáda nto kúñu nto kuēnta vevii é vii ntō nuu i é vā'a é ntio Xuva kō.

20 Tsi dá ika nto itsi kini kaa sán ne, ika xaa nto é vii nto é vā'a. 21 Ntá tsi ¿neé ntu ta'xi kidaā é idé nto nuu i é kōo da ntákuka'an nuu nto vevii? Tsi kúdií doxi'í san kata'xi. 22 Ntá tsi vevii ne, é nākaka xaa nto kuenta iña kuétsi san. Vevii ne, kúntí'vi nto é vii nto é kāka'an Xúva kō. Sá'a ne, kata'xi ká kudii é kúntōo vá'a nto nuu Xuva kó ne, ní'i nto ntuvi vā'á iña ntō ntii dañu ntúvi. 23 Tsi kúdií doxi'í san ní'i kó te kúntikín o kuétsi san. Ntá tsi doméní san e tá'xi Xuva kō ne, é koo ntuvi vā'á iña ko ntii dañu ntúvi, te kúntikín o Tó'o ko Jesúcristu.

7

¿Nté ntu ó de leí san nī ña tánta'a?

1 ¿Vá ña ntu te ini nto tsi kadē kú've leí san iña ña'a ñi dukuan kántito ká ña? 2 Uun ñadí'í san, ña tánta'a ne, kuétsi é kúntikín ña xii ña ñi dukuan kántito ká ña. Ntá tsi tē xi'i xii ña ne, ña kadē kú've ka leí san iña ñadí'í san. 3 Dukuān né, te kanadíkí nteē ña ni tuku ñatíí da ñi kántito ká xii ña ne, kakó'xo nteē ña leí san. Ntá tsi tē xi'i xii ña ne, ña kaduku nteē ká ña leí san. Ña tē neé nuu i te natánta'a ña ni tuku ñatíi.

4 Dukuān ó kuvi ni ntō dí, ta'an ko. Tsi dá xi'i Cristú san ne, vata tē xi'i dádií nto ni ña kuēnta iña leí san. Vevii ne, ntáduku ntée nto tuku xii nto, ña e ntóto dá xi'i vata koo é na kōo nuu i e dóo va'a é ntio Xuva kō. 5 Tsi ñi dukuān ntáde ká o é ntio nima káni kaa ko sán ne, dá dií dií ka ntáde o nuu i é kini kaa san tē kutuni ko tsi kaka'an leí san é ña kuan koo víi o né, divi tsi nuu i é ní'i kó doxi'í san. 6 Ntá tsi vi'a vé ne, é nuu nteé leí san ata ko, tsi leí san é uve tñn o kidaā né, vata tsi tē xi'i o kuēnta iña í ne, e ntaíka xaa o ve, vata koo é na vii o é ntio Xuva kō, tsi ní'i ko ntúvi xéé iña ko, ña te dá míi tsi é kāde ntaa o lei átā é úve na'a kaka'an é vā'a é vii o.

Kuétsi é kadē kú've iña ko

7 Te du'vā ó ne, ¿vá kā'an ntu o tsi leí san ne, iō kuétsi í? ¡Ñā'á ni san! Tē dí ña leí san ne, ña iní u nee iña é kuétsi ko. Tē dí ña kaka'an leí san é ña kúvi kuiníma ko iña ta'an kó ne, ña iní u te ña vá'a i é kuān koo vii o. 8 Ntá tsi kúvi íde kuétsi san ní ko, tsi da xé kaka'an leí san é ña kúvi naki'í núu o iña ta'an kó ne, dá dií dií ka idé u. Tē dí ña túvi leí san ne, ña ni kúvi vii kuétsi san ní ko. 9 Dukuān ne, xío ntúvi iña ko di'na dá vata kutúní ko te iō kuétsi ko, tsi ña ni kutúní ko nee iña é kāka'an leí san. Ntá tsi dá xéé leí san ne, ntōto kuétsi ko. Kidaā né, vata tsi tē xi'í u kuenta iña i. 10 Tsi leí san ne, náa í é xee ní'i ntúvi iña ko ne, xee ní'i doxi'í san. 11 Kúvi ide kuétsi san éni nta'ví ko kuenta iña leí san. Vata tsi te divi é'ni ko.

12 Dōo va'á leí san, tsi dóo va'á tú'ün e xtúví Xuva kō. Dōo ntaa kaká'an dí. 13 ¿Vá kā'an ntú o tsi nuu i é vā'á san é ta'xi doxi'í san iña ko? ¡Ñā'á ni san! Dá xé kuétsi san é ide é ní'í ko doxi'í san. De tsiñu ní'i kuétsi san leí san vata koo é ní'í ko doxi'í san. Tsi leí san nañé'é ko tsi kuétsi sán ne, dóo kini kaa.

14 Ini o tsi leí san ne, vé'xi nta'a Xuva kō. Ntá tsi xu'ú ne, kudii ña ñuxiví sa u é tuví u vata kaa ña kade tsiñu iña kuétsi san. 15 Ná iní u nté kui kuān ó kade u. Tsi ña te kade ú nuu i é ncho vii u, ntá tsi nuu i é ña ncho vii u ne, di'na ká kade u. 16 Ntá tsi dá kade ú nuu i é ña ncho vii u sán ne, kakutuní ko tsi dóo vá'a ó kaka'an

ntí'xe leí san. ¹⁷ Dukuān ne, ña te míi ú kade ú nuu i é ña ncho vií u san, tsí da xe kuétsi é nūu nimá ko sán ne, ña ña divi é kade i. ¹⁸ Kakutuní ko tsí ña tuvi nté uun nuu i é vā'a é nūu nimá ko, tsí kudii ña ñuxiví sa u. Kuān te dóo ntio ko é vií u é vā'a ne, ña kúvi vií u. ¹⁹ Tsí ña kade u é vā'a é ncho vií u, ntá tsi kade u é kīni kaa san é ña ncho vií u. ²⁰ Dukuān né, tē kade ú nuu i é ña ncho vií u sán ne, ña te xū'ú kade ú, tsi kuétsi é nuu nimá ko sán ne, ña ña divi é kade i. ²¹ Kakutuní ko tsí kuān ó kakuvi ko: Dā ncho vií u nuu i é vā'a sán ne, vata tsi te kantikin é kīni kaa sán ko. ²² Dōo kakuinimá ko lei Xúva kō, ²³ ntá tsi kúñū kó ne, kantikin túku lei é kaedí nuu i é kadē kuení ko ne, vata te katee tīn ko vata koo é na vií u é ntio i. Divi sán lei ña kuétsi san.

²⁴ ¡Ñā ntá'vi idé ntu u! ¿Xoó ntu nakakū í ko doxi'i é kantikin kúñū kó san? ²⁵ ¡Nakué'e ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta ña Tó'o ko Jesūcristu, tsí divi ñā é nakaku ña ko! Dukuān ne, ña kó san ne, ncho vií é vā'a é ntio Xuva kō ne, ntá tsi kúñū kó san ne, ncho vií é kuntikin kuétsi san.

8

Kaxntii Ēspírítu Xuva ko kō é vii o é ntio ña

¹ Dukuān ne, ña túvi ká nte kui ka'an ntee Xuva kó ko, xo'ō e ntānuu iní ko Jesūcristu, xo'ō é ña ntáde ká o é ntio nima kīni kaa ko, tsi ntáde o é ntio Espírítu Xuva kō. ² Tsí te kadē kú'vé Espírítu Sántū san ña kó ne, kanakakū ñā kō é ña kada kú'vé ka kuétsi san ni dóxi'i san ña ko. Tsí Espírítu sán ne, divi ñā é kata'xi ña ntuvi vā'a ña kó tē ntānuu iní ko Jesūcristu. ³ Tsí leí san ne, ña ni kúvi vií é nādama nima kīni kaa kō, tsí da xé ña ni kúvi vií o é kada ntaa o e xtúvi Xuva kō. Dukuān né, taxnuu Xuva ko I'xá mii ñā é kaku ña vatā o ntákaku ña'a, ñā iō kuetsi i. Vi'a vé ne, ña kúvi kada kú'vé ka kuétsi san ña ko, tsí nantí'i Cristu é kúvi vií kuétsi san ni ko dá xi'i ña ntíkā krusi kan kuēnta ña ko. ⁴ Ide ña sá'a vata koo é kúvi kada ntaa o é kākā'an leí san é vā'a é vii o. Tsí xo'ō ne, ña ntáde ká o kuēnta é kākā'an nima kīni kaa kō, tsi ntáde o kuēnta é kākā'an Espírítu san.

⁵ Ña ntoo vata tsí ó ntoo ña e dúkuan iō kuetsi i ne, da ti tsi ntánti'i iní ña kuenta ña mii ña. Ntá tsi ña e ntáde ntaa é kākā'an Espírítu Sántū sán ne, ntánti'i iní ña nee ña é ntio Espírítu Sántū san. ⁶ Te ntí'i iní kō é da ñi kuē'en tsí kuenta ña ña ñuxiví san ne, ní'i kō doxi'i. Ntá tsi te ntí'i iní ko kuēnta ña Espírítu Sántū sán ne, ní'i ko ntuvi vā'a ña ko é kuntōo vā'a o. ⁷ Ña é da ñi kuē'en tsí kuenta ña i é ntio nima kīni kaa i ntánti'i iní ña ne, ntaínchu'vi ñā Xuva kō, tsi ñā ncho kada ntaa ña lei Xúva kō. Ntē ña kúvi vií ña di. ⁸ Dukuān ne, ña e ntáde ntaa é kākā'an nima kīni kaa i ne, ña kúvi vií ña é ntio Xuva kō. ⁹ Ntá tsi ntō'ó ne, ña ntáde ká nto é kīni kaa san, tsí ntáde ntaa nto é kākā'an Espírítu Sántū san te nuu é ntāa ntí'xe i é nūu Espírítu Xuva kō sán nima nto. Ntá tsi xoo ñā'a, ña é ña te nūu Espírítu Cristú san nima i ne, ñā kadūku ntē ña Cristu. ¹⁰ Ntá tsi tē nuu Cristú nima ntó ne, kuān te kúvi kúñū nto kuēnta ña kuétsi sán ne, ta'xi Espírítu san é ña kúvi nima ntó tsi é ntuvá'a nto ni Xuva kō. ¹¹ Te nūu ntí'xe Espírítu Xuva kō sán nima ntó ne, ta'xi Xuva kō é ntōto kúñū ntō di. Ní'i nto ntuvi xē ña nto. Tsí Xuva kō, ña nantoto Jesúcristu rkóntuvi é xi'i ñā ne, ta'xi ña é ntōto kúñū ntō é ní'i doxi'i san di kuenta ña Espírítu ñā é nūu nima nto.

¹² Dukuān né, ta'an, iō é ntio Xuva kō é kada ntaa o, ntá tsi ña te ntio ña é vií ka o é kākā'an nima kīni kaa kō, ¹³ tsí te vií nto é kākā'an nima ntó ne, ní'i ntí'xe nto doxi'i. Ntá tsi te xntii Espírítu Sántū san nto é ña da vā'a ká nto é kada kú'vé nima kīni kaa ntó ne, ní'i nto ntuvi vā'a ña nto.

¹⁴ Tsí un ntí ntí ñā'a, ña ntántikin Espírítu Xuva kō né, divi ñā é i'xá Xuva kō kúvi ñā. ¹⁵ Ntá tsi ña ni ta'xi Xúva ko ntō Espírítu Sántū san vata koo é tē kuétsi ña ntō é vií nto é ntio ña é u'vi ntó ña. ¡Ñā'á ni san! Tā'xi ña ña vata koo é kútuni nto tsí i'xá Xuva kō kúvi ntō. Espírítu Sántū sán ne, ta'xi ña é kúvi ka'an o ni Xuva ko: “Ūvā, Uva mii kó nto”, koo ka'an o. ¹⁶ Tsí mii Espírítu san kantada ntaa ña nima ko tsí i'xá ntí'xe Xuva kō kúvi o. ¹⁷ Tsí da xé i'xá Xuva kō kúvi o ne, ní'i ko ña Xuva ko e xtúvi xio ña ña i'xá ña. Dadí tsi ní'i ko

ní Cristu. Tsí tē dad# ntó'o ko nī Cristú ne, dad# xí'í nuu ka'nu o ni ñā dī.

É vā'a é kī'xi rkontuvi

¹⁸ Iní u tsí ñā té ini te ntó'o kudii ko ntuvi sá'á, tsi ñā te nté kaa é vā'a é nī'i kó rkontuvi. ¹⁹ É un nti'í é de kú've Xuva kō ne, dóko sa ñā ntákutíi kuntétu da nté xēe ntúvi é nañ'e Xuva ko i xoo e kúvi i'xá ñā, tsi dóo ncho kiní ñā. ²⁰ Un nti'í é de kú've Xuva kō né, nti'í. Ñā te míi ntio i, tsí da xé kuān o ka'an Xúva kō é kúvi. Ntá tsi ntantétu ²¹ ntuvi é nakāku Xúva ko i. Kidāā ne, ñā kadā kú've ka doxi'í san iña i, tsi nakāku Xúva ko i vata koo é kúvi kaka xaa mí kaxi'í nuu vata o ntaíka xaa i'xá Xuva kō. ²² Iní o tsí un tsi nté vevii ne, un nti'í é de kú've Xuva kō ne, dad# ntánakití é ntánto'o i vatā ó kanto'o ñā kanakaku i'xá san. ²³ Ntē ñā te míi tsi sá'a, tsí xo'ō ne, ntánto'o kō dī. E tá'xi Xuva ko kō Espíritū Sántū san é kodo nuu un nti'í nuū i é vā'a é ta'xi ñā kō. Dā ntantétu o ne, ntaéku nteé o ntúvi dá nāki'í kue'en Xúva ko kō é kúvi o i'xá ñā. Kidāā ne, nadama ñā kúñu ata kō kúñu xēe san. ²⁴ Iō neé ntantétu o nte dá nakāku Xúva ko kō. Ntá tsi te nī'i ko nee iña é ntantétu o ne, ñā kantio é kuntetū ká o. ¿Vá xoó ntu kantétu ká i nuu i é nī'i i? ²⁵ Ntá tsi te kántétu o nuū i é vāta ní'i kó ne, da míi é kutíi ko kuntétu ká o.

²⁶ Du'vā ó dī, kaxntii Espíritū Sántū san ko é ñā kúvi vií o é ncho vii o. Tsi ñā ini ó neé nuu i é kákan o da ntáka'an ntá'ví o. Ntá tsi kaka'an Espíritū Sántū san ni Xuva ko kuénta iña ko. Un tsi kaxkoo kāni ñā é nté ñā tuvi tú'un. ²⁷ Xuva kō, ñā kaito nteé nima ñá'a sán ne, ini ñā nee iña é ncho ka'an Espíritū Sántū san. Tsí Espíritū Sántū sán ne, kaikan ñā nta'a Xuva ko nuū i é ntio Xuva kō é kué'é ñā ñā ntáduku nteé ñā.

É kúvi vií kue'en o

²⁸ Iní o tsí Xuva kō ne, kade ñā é kōo é vā'a é un nti'í é kakuvi nī ñā ntákuinima i ñā, ñā e kána ñā é vií ñā é ntio ñā. ²⁹ Tsí ini Xúva kō nte dí'na xoo kuínti'xe i ñā ne, nakaxnúu ñā ñā nte dí'na vata koo é ntúvi ñā vata kaa i'xá ñā. Tsí Cristú ne, dí'na ñā kúvi ñā i'xá nuu i é vata kaa un nti'í éni ñā ni tá'an ñā. ³⁰ Xoó ñā'a, ñā é nakaxnúu Xuva kō nte dí'na ne, kána ñā ñā dī. Xoó ñā'a, ñā e kána ñā ne, ká'an ñā tsí ñā

tuví ka kuétsi ñā. Xoó ñā'a, ñā é nakate Xuva ko kuétsi i ne, kada ka'nu Xuva ko ñā dī. ³¹ ¿Nté koo ka'an o iña i sá'ā? Te Xuva kō nuu mé'ñu ñā kō ne, ¿xoó ntu kúvi vií i ni kō? ³² Ntē ñā ni de víni Xuva ko i'xá míi ñā é kúvi ñā kuenta iña ko un nti'í nti'í o. Te ūun tsi nte i'xá míi ñā tá'xi ñā kō ne, ¿mí'i ntū é ñā vií ñā da xe'e é ta'xi ñā ko un nti'í nēe é kantio kō dī? ³³ ¿Xoó ntu kúvi tsi'í kuétsi i ñā é nakaxnúu Xuva kō? Tsí míi Xuva ko káka'an ñā tsí ñā tuví ka kuétsi ñā. ³⁴ ¿Xoó ntu kúvi kué'e i dō'ví san iña ñā? Tsí míi Jesūcristú san ne, xí'i ñā kuénta iña ñā ne, dā ntóto xtuku ñā ne, tuví ñā diñi kua'a Xuva kō, kaikan ñā kuenta iña ko. ³⁵ ¿Neé ntu é kúvi vii é nāki'í nteé xio ko vata koo é ñā ntío ká Cristu ko? ¿Vá kúvi ntu vii da ntánto'o ko, o da dóo ntii tu'un, o da ntáde xení ñā'a san ni ko, o dá ntoo ntité o, o dá ñā tuvi é kunuu o, o dá ío nuu i e dóo donchu'vi, o da ntáni'í kó doxi'í san? ³⁶ Tsí vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō ne:

Kuenta iña ntó ne, utén utén ntaú'ví nti tē xoó ka'ní i nti.
Nti'í ne, vata ntáa kudii a le'ntú san ntáa ntí,
kiti ntánakuē'nu ñā vata koo é ká'xi ñā ti,

ka'an.

³⁷ Ntá tsi nté uun nuu i sá'a ne, ñā kúvi vii é ñā ntío ká Cristu ko. Tsi ntío ñā kō né, xntii ñā kō é kúvi vií kue'en o ni é un nti'í sá'a. ³⁸ Iní vá'a u tsí ñā te neé kúvi vii é ñā ntío ká Xuva ko kō: nté doxi'í san, nté ntuvi iña ko, nté ánje san, nté ñā odo nuū iña é ñā vá'ā san, nté ñā ntádē kú've e dukún kán, ³⁹ nté mí'i e dóo dūkun, nté mí'i e dóo kūnu, nté da neé ka nuu i é de kú've Xuva kō ñā kúvi vii é ñā ntío ká Xuva ko ko, xo'ō e ntánuu iní ko Xuva ko Jesūcristu.

9

Nakaxnúu Xuva ko tātá ñā Israee

¹ Vata kaa u xu'u é kantikín u Cristú ne, kaka'án u é nuu é ntaā i, ñā kaka'án u dovete, tsí nimá ko ne, Espíritū Sántū san kade kú've ñā ne, kaka'an ñā tsi nuu é ntaā i é káka'án u ² tsí un vá'a tsi kakunta'xa iní ko. Nii kué'en tsí ntuvi dóo u'vi kakúvi ko, ³ tsi dóo ntio ko é nakāku ñā ñuú ko, ñā tatá ko. Tē dí kaidia'vi iña ñā ne, ka'án

u te nakuítá Cristú ko, kuān te ta'xi ñā ko é ntō'o kó naa ña ñuú ko, ⁴ ña Israeé san. Nakaxnúu Xuva ko ñā é ntūvi ña i'xa kíin ña. Nañē'e Xúva ko ñā tsi dóo ka'nu ña. Xé'e Xuva ko xū'u ña ni ña nté koo vií ña é vā'á ni ñā rkontuvi. Xé'e ña ñā leí san kuenta iña Muísee. Ini ña tsi Xuva kō ne, ínūu mé'ñu ña ñā. Ini ña nee é kākā'an Xúva kō é kuē'é ña ña. ⁵ Uva ata ika ñā Israeé san ne, dóo na'nu ña'a ña. Tatá ña káku Cristu da vexkúvi ña ñatīi. Divi ñā né, Xuva ko ñā, ñā kadē kū've é un ntí'í. Kada ka'nu o ña ntii dañu ntūvi. Kuan koo na kōo.

⁶ Ntá tsi ña te kaka'án u tsi ña ni de ntāa Xúva kō é xe'é ña xu'u ña ni ña Israeé. Kaka'án u tsi vevíi ne, ña Israeé san ne, ñā te un ntí'í ntí'í ña é ña Israeé ntí'xe ña. ⁷ Ntē ña te un ntí'í ntí'í tatá vi'i Abraán san é i'xá ntí'xe ña. Tsi da xé Xuva ko kākā'an ñā ni Abraan kidaā: “Tatá vi'i o ne, ki'xi kuenta iña i'xá o Isaa”, ka'an ña. ⁸ Sá'a katā'xi é kūtuni ko tsi ña te un ntí'í ntí'í i'xá san e káku iña Abraan é ntáduku ntēe Xuva kō. Tsi kaka'an Xúva kō tsi i'xá ntí'xe ña ne, da mií ña é káku iña i'xá ña, ña é xe'é Xuva ko xū'u ña é kuē'é ña ña. ⁹ Tsi xe'é Xuva ko xū'u ña ni Abraán san kidaā: “Ntūvi sá'a da kuía ve ne, dā náxee xtúku ú ne, kaku i'xá Sara”, ka'an ña.

¹⁰ Ntá tsi ió ka é nañē'e ú nto. Xío i'xa uvi iña Rebecá ne, uvata ika ko Isaá ne, uva i'xá san ntúvi ña. ¹¹⁻¹² Kuān té vata káku, kuān té vata vií nuu i é kíni kaa ne, o nuū i é vā'á ne, ká'an Xuva ko ni ñad'í'í san tsi kada kū've i'xa é kuvi ūvi san iña ení i, kuān té i'xa nuu í san. Kuan ō ka'an Xúva kō vata koo é kūtuni ko tsi divi ñā kanakaxnúu ña. Ñā te nee va'a tsi ūn na ne, éde na é vā'a, ntá tsi da xé divi ñā ntío ña ne, kanakaxnúu ña na. ¹³ Uve na'a mí kakā'an tú'un Xuva kō: “Dōo ntio kó Jacóbo, ntá tsi ña ni ntio kué'ēn tsi ko Esauu”, ka'an ña.

¹⁴ ¿Nté koo ka'an ó ve? ¿Vá ká'an ntú ō tsi ña vá'a ó de Xuva kō? ¡Ñā'á ni san! ¹⁵ Tsi kade ña vatā ó kaka'an ñā ni Muísee: “Vii u é vā'á ni xoo ñā'a é ncho vií u é vā'á ni ñā. Ntunta'ví ini kó xoo ñā'a é ncho ntunta'ví ini kó ña”, ka'an ña. ¹⁶ Dukuān ne, ñā te kuēnta iña ñatíi san é ntunta'ví ini Xuva ko ni ña, kuān te káde ña nuu i é vā'á ni ñā, tsi da xé mií Xuva kō ntio ña é vií ñā

ni ñā é vā'a. ¹⁷ Kaka'an tú'un Xuva kō nté ō kaka'an ñā ni rei Fárauun, rei iña ñā ñuú Egito: “É tā'xi u é viín rei vata koo é kíni ña'a tsi dóo ka'nu u é xntii ú o. Kidáā ne, kutuní uun ntí'í ntí'í ña'a, ña ntoo ñuxiví san, xoo ñā'a u”, ka'an ña.

¹⁸ Dukuān né, kantunta'ví ini Xuva ko da xōo ka ña'a é ncho ntunta'ví ini ña ña ne, kaxé'e ña é kada do'o da xōo ka ña'a é ntio ña.

¹⁹ Á te iō nto é ncho ka'an ntó ni kó ve: “¿Nté kui kaka'an ntú Xuva kō tsi ió ka kuétsi kō kuan, te ña kuvi víi o tūku nuu i é nakaxnuu ña é vií o?” Á te kuān koo ka'an ntó ve. ²⁰ ¿Nté kui nantiko koó ntu nto é kākā'an ntó ni Xuva kō é da mií ñā'a nto? ¿Vá ká'an ntu kídi nte'u é kūvá'a san ni ña de vá'a san: “¿Nté kui kuan ntu ō de vá'a nto ko?”, ka'an? ²¹ ¿Ñā kuvi vií ntu ña de vá'a kídi san da nēe ka nuu i é ntio ña ni ntē'ú san? Tē ntio ña ne, kuvi kí'i ña un síin t'i'nti nte'ú san ne, dá kada vá'a ña uun a kídi e dóo tíi kaa é kada tsiñu ni'i ñā dá iō víko san. Kuvi kí'i ká ña tuku ta'vi divi tsi t'i'nti ntē'ú san ne, dá kada vá'a ña tuku kídi é ña dóo nēe tíi kaa é kada tsiñu ni'i ña ūtén uten.

²² Tē dí Xuva kō ntio ña é nañē'e ñā kō tsi dóo diin ñā ne, dóo iō ña é vií ñā di ne, dá kuétsi é kākutíi ña nima ñā ni ñā'a, ña é nī'i é ntō'o i, ña é iō tu've i é kúvi. ²³ Tē ntio ñā nañē'e ñā ko nuu i e dóo nuu á'vi iña ña dá ta'xi ña kō é vā'á iña ña tsi ntunta'ví ini ña ko. Xtūvi tu've ñā kō nte dí'na é nī'i ko é vā'á iña ña. ²⁴ Tsi kána ña ko, kuān te ñā Israeé o, kuān te ña é ña te ña Israeé o. ²⁵ Vatā ó uve na'a kaka'an ñā ka'án naa Xuva ko, ñā nani Ósea:

Ña é ña te ña'a mií ko kidaā ne,

ká'án u tsi ña'a kó ña ve.

Ña é ña ni ntío ko kidaā ne,

ká'án u tsi dóo ntio kó ña ve.

²⁶ Divi tsi ñūu mí kaka'án u kidaā é ña te ñā'á ko ñā ne,

ká'án ú ni ñā ve tsi ntuvi ña i'xá mií kó,

ka'an Xúva kō, ña kantíto,

ka'an Óseá san. ²⁷ Ntá tsi kaka'an Ísaiá san iña tátá ña Israeé san: “Kuān té ña te da díi táta ña Israeé san, kuān té vata díi ñuti ntute ñū'u kan ñā ne, ñā títin ña é nakáku ña. ²⁸ Tsi ña nā'á ka dá kada ntaa ntí'i Xuva kō é kākā'an ña. Ñā kukuíi ka ña é kuē'é ña é nto'o

ko iña un ntí'i ñā ñuxiví san", ka'an Ísaia. ²⁹ Vatā ó kaka'an Ísaia kídaā: Tē dí Xuva kō, ñā e dóo ka'nu, ñā ni tsoo ñā tatá kō ne, vevííne, e xí'i ntí'i o vatā o xi'i ñā intóo ñúú Sodoma ni ñúú Gomora kídaā, ka'an ñā.

Tū'un é vā'á san iña ñā Israee

³⁰ ¿Nté ntu koo ka'an o kuēnta iña i sá'a kuan? Dukuān ne, kutuni ko tsí ñā é ñā te ñā Israee san, ñā é ñā ni ntúku nuu ini i nté koo víí ñā vata koo é ntuvá'a ñā ni Xuva kō ne, ntuvá'a ñā ni ñā tsi kuínti'xe ñā ñā. ³¹ Ntá tsi ñā Israee san ne, ntánantuku ñā nté koo ntuvá'a ñā ni Xuva ko kuēnta iña leí san ne, ñā ni kutíi ñā kada ntaa ñā é kākā'án leí san. ³² ¿Nté kui san? Tsi kuvi ntuvá'a ñā ni Xuva ko tē kade ñā é kākā'án leí san, kuiní ñā. Ná ni kutūni ñā tsí mii Xuva ko kūvi ntavá'a ñā ñā te kuínti'xe ñā ñā. Dukuān né, vata te xūú naki'í ñā, ³³ vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō: Koto nto, tsí ñúú Siuún ne, xtūví u uun ñā'a, ñā é kūvi vata kaa xuu mí nāki'í ñā'a san, mí ntāva ñā. Ntá tsi xoo ñā'a, ñā é kuínti'xe i ñā ne, ñā tūví nté koo kuka'an nuu ñā kuēnta iña ñā, ka'an.

10

¹ Tā'án, kanī nímá ko ntio ko te nakáku ñā tatá ko, ñā Israee san. Un vá'a tsi kaka'an ntá'ví u ni Xuva ko kuēnta iña ñā vata koo é nī'i ñā é vā'á nta'a Xuva kō. ² Kuvi ka'án u kuēnta iña ñā tsí ini va'á u tsi dóo ncho víí ñā é ntio Xuva kō, ntá tsi ñā ini ntí'xe ñā nté koo víí ñā vatā ó ntio ñā. ³ Tsi vata kutūni ñā nté koo ntuvá'a o ni Xuva kō ne, ncho víí mii ñā é ntuvá'a ñā ni ñā. Ñā ni íde ñā kuēnta dá kakā'an Xúva ko ni ñā nté koo ntuvá'a ñā ni ñā. ⁴ Tsi Cristú san ne, de ntaa ntí'i ñā leí san. Dukuān ne, ntuvá'a o ni Xuva ko, da xōó ka ñā'a o, te kakuínti'xe kō Cristu. ⁵ Tsi vatā ó uve na'a kaká'an Muísee kídaā nté koo nī'i ko ntuví va'á iña ko kuēnta iña leí san: "Da xōó ka ñā'a, ñā é kūtíi kada ntaa ntí'i é kākā'án leí san ne, ní'i ñā ntuví vā'á iña ñā", ka'an ñā. ⁶ Ntá tsi kaka'an Xúva ko kuēnta iña i é ntuvá'a o ni ñā tsi kuínti'xe ko ñā: "Ná ku dē kuení nto te ío xoo é kūvi

kaa i e dukún kán vata koo é nanūu ñā Cristu ñúxiví a. ⁷ Ntē ñā ku dē kuení nto te ío xoo é kūvi kíi un tsi nte iní tosin kan vata koo é natavā ñā Cristu mé'ñū ñā xí'í san", ka'an ñā. ⁸ ¿Nté ntū ó kaka'an tú'un Xuva kō kuan? Kaka'an: "Ná te nté sa ntii tū'un é nī'i nto tú'un va'á san, tsí etsin tsi tuví tú'un sán ne, diví tsi tū'un é kākíi xu'u o nī é nūu nima ó dí", ka'an. Tū'un sa'á ne, diví tú'un va'a é ntáka'an ntódo nti nté koo kuínti'xe ko Xuva kō. ⁹ Tsi te ká'an ó ni xū'u ko tsí Jesuú ne, Tō'ó nti'xe ko ñā ne, te kuínti'xe kō tsí nantoto Xúva ko ñā rkontuvi é xí'i ñā ne, nakáku o. ¹⁰ Tsi te kanī nima kó kuínti'xe kō ne, ntuvá'a o ni Xuva kō. Te ká'an o tsí nuu é ntaa i e Tó'o nti'xe ko Jesuú ne, nakáku ñā kō.

¹¹ Tsi vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō ne: "Da xōó ka ñā'a, ñā é kánuu iní i ñā ne, ñā tūví nté koo kuka'an nuu ñā", ka'an. ¹² Ná te e tūku e tūku ntāa ñā Israee san é vāta ntāa ñā tuku tatá i san. Tsi uun tsi Tó'o ko ūn ntí' ntí o. Utén utén kaxé'e ñā e dóo va'á iña dá xōó ka ñā'a, ñā e ntaíkan ntá'a ñā. ¹³ Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: "Da xōó ka ñā'a, ñā ntaíkan nta'a Xuva kō ne, nakáku ñā", ka'an. ¹⁴ Ntá tsi, ¿nté koo kakan ñā'a san nta'a Xúva ko te vāta kuínti'xe ñā ñā? ¿Nté koo kuínti'xe ñā ñā te vāta tekú ñā iña ñā? ¿Nté koo tekú ñā tē ñā xoxo ka'an ntódo i tú'un Xuva ko ni ñā? ¹⁵ ¿Nté koo ka'an ntódo ñā tú'un Xuva ko tē ñā xoxó taxnuu i ñā? Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: "Ná te nté kaa vá'a o tē xee ñā vexní'i tú'un va'á san", ka'an.

¹⁶ Ntá tsi ñā te un ntí' ntí ñā'a san ntaíni ñā tú'un va'á san. Tsi kaka'an Ísaia kídaā: "Xuvā, ¿xoo ntu e kuínti'xe i tú'un va'á san dá kakā'án nti?", ka'an ñā. ¹⁷ Dukuān né, da mii é kantio é ká'an ñā nī ko tú'un Xuva ko vāta koo é tēku ko iña Cristú ne, dá kuínti'xe ko ñā.

¹⁸ Ntá tsi xu'ú ne, katsixe'e ú te dā xé ñā ni tekú ntu ñā. Ná ntāa, tsi téku ñā, ¿nté kui ñā'a? Tsi kaka'an tú'un Xuva kō:

Da kanī ñúxiví san dító tatsin ñā. Tū'un e ntáka'an ñā ne, íte xaa da kanī ñúxiví a, ka'an. ¹⁹ Katsixe'e xtukū ú nto te ñā ni ñé'e díki ntú ñā Israee san tú'un san. Tsi dí'na Muísee xnté na'a ñā tsí kuān ó kaka'an Xúva kō:

Vií u é kũne'u iní nto kuenta iña ún ña'a san,
 ña é ña te uun tsi tatá i vatā ó uun tsi tatá nto.
 Vií u é kũdiin nto kuenta iña ñá tuku ñuu,
 mí é ña te neé ini,
 ka'an Xúva kō. ²⁰ Rkontúví ne, ñá ni ũ'ví kue'en tsí Isaia dá kakā'an ñá vatā ó kaka'an Xúva kō:
 Ña'a, ña é ña ni nantúku kó ne, nāni'i ñá ko.
 Ña'a, ña é ña ni tsixé'e ī kó ne, nañē'e ú ña nté kaa u,
 ka'an ña. ²¹ Kaka'an Xúva ko iña ñá Israeé san di: “Ñi kuē'en tsí ntuvi nakáa ú nta'a ko é nānumé u ña'a san, ña é ña ni kuinti'xe i ko, ña é ña ncho vii nee iña é ntio ko”, ka'an ña.

11

Ña Israeé, ña é nakaxnúu Xuva ko

¹ Katsixe'e ú nto ve: ¿vá nakuitā ntú Xuva ko ña'a mii ñā? ¿Ñā'á ni san! tsí mií ú ne, ña Israeé u. Uva ikā kó Abraán ne, ñi'vi tātá vi'i kó Benjamiín di. ² Ñá ni nakuíta Xúva ko ña'a mii ñā, ña é nakaxnúu ña nte dí'na. ¿Ñá ini ntú nto nté o kakā'an tú'un Xuva kō mí katsi'i kuétsi Eliá san ña Israeé san? Tsí kaka'an ña: ³ “Xuvā, ē'ni ña ña ntáka'an kuénta iña nto ne, nākatsin ña naa ntó di. Da mií sá u ntoó u é kántito ká u ne, ncho ka'ni ña kó di”, ka'an ña. ⁴ Ntá tsi kaka'an Xúva ko ni ñā: “Ío u'xe míil ñatíi, ña é xtuví xío ú kuenta iñá ko. Nté uun ito ña ni kanchíti ña nūú Baá, ñi'vi é de vá'a ña tuku ñuu san é vií xuva ñā”, ka'an Xúva kō. ⁵ Kuān ó veví di. Ntoo ká ña'a, ña é nakaxnúu Xuva kō é vií ña é vā'á ni ñā. ⁶ Dā xé mii Xuva kō ntío ña é vií ña é vā'á ni ña ne, ñá te kuénta iña i é vā'a é idé ña'a san. Tē nakaxnúu Xuva ko ñā'a san kuénta iña i é vā'a e ntáde ña ne, ña kúvi ká'an o tsí nakaxnúu ña ña tsí mii ñā ncho vií ña é vā'á ni ñā.

⁷ ¿Nté ntu koo ka'an ó ve? Tsí ña ni naní'i ña Israeé san nuu i e dóo ntánantuku ñā. Da mií ñā'a, ña é nakaxnúu Xuva ko ne, nāni'i ña. Ntá tsi ña nguíi sán ne, da dií dií ka dé ka'xi ña nima ña, vata ó uve na'a ⁸ kaka'an tú'un Xuva kō: “Xé'e Xuva kō é ntuka'xi díki ña vata koo é ña tekú ña. Un tsi da nte veví ne, ña ntainí ña,

nte ña ntátekú ña”, ka'an. ⁹ Davií san ne, kaka'an ñá di:

Na kō'xó mii ñā da ntáde ña dodíni kuénta iña i é un ntí'í é ío iña ña. Na kō'xó nteé ñá nuu i é kīni kaa vata koo é na kué'É Xuva ko ña é ntō'o ña.

¹⁰ Na kũneé kue'en ntúxnūú ña vata koo é ña kiní ka ña. Vata kaa ntuvi é kutuví ñá ne, na nakaka tí'i kué'en ña, ka'an ña.

É nakáku ña'a, ña é ña te ña Israeé

¹¹ Katsixe'e ú nto ve: Dā xé kō'xó ntéé ña Israeé san nuu Xuva kó ne, ¿vá nakuitā ntú Xuva ko ñā? ¿Ñā'á ni san! Ntá tsi da xé ña ni ntío ña Israeé san kuinti'xe ña Cristú ne, ña tuku ñuu san ní'i ñā e dóo va'á nta'a Xuva kō vata koo é na kũne'u iní ña Israeé san ni ñā. ¹² Vi'a ve né, te ní'i ñuxiví san e dóo va'a tsí ña ni ntío ña Israeé san kuinti'xe ña Cristú ne, te ní'i ña tuku tatá i san é vā'a tsi ntúdutsi ña Israeé san dí ne, ¿nté kuān nte vá'ā ó te ntiko kōo un ntí'í ña Israeé san é kuinti'xe ña Xuva kō!

¹³ Kaka'án u ni nto vē, ntō'o é ña tuku ñuu nto, tsi táxnūu Xuva kō ko é ká'án u ni nto kuénta iña ñá ne, dóo ka'nu tsiñu ko, kuini ko. ¹⁴ Kuān ó kaka'án u vata koo é na kũne'u iní ña ñuu ko, ña Israeé san. Tsi kidaā né, ti kaa te ío ña é tekū ña dá kakā'án u ni ña nté koo nakáku ña. ¹⁵ Tē ntuvá'a ña ñuxiví san ni Xuva kō tsi éte xio ña ña Israeé san ne, dií dií ka vá'ā ó te nāki'i xtuku ña ña. Vata tē ntóto ña xi'í san tē xi'í ña. ¹⁶ Te kué'É o uun ta'vi ũ'xen tañú'u san nta'a Xúva kō ne, kani' t'nti i é káduku ntéé ña di. Te xō'o utun san kúvi iña Xuva kó ne, nta'a i sán ne, da mií é káduku ntéé ña di. ¹⁷ Ío tun olívu va'á san é ká'nté tu'un ña'a san nta'a i ne, dá nātiin ntee tá'an ña nta'a tun olívu ku'ú san vata koo é dií ka va'á kití i kii. Kuan ó kúvi ni ó dí, xo'ón é ña te ña Israeen, tsí vata tē é'nte tu'un Xuva ko ñā'a ña vata koo é ní'i o é vā'á dadíi ni ña Israeé san. ¹⁸ Ná ku ká'an te dií ka ka'nun é vata kaa nta'a i e é'nte Xuva kō. Tē ncho viin ka'nun ne, naka'an ó tsí kudii nta'a i kúvin. Ná te kuénta iña o é xi'í kutu xō'o i, tsí kuenta iña xo'o í san é ntitsin kutun.

¹⁹ Á te ká'an ve: “Ntá tsi é'nte tu'un Xuva ko nta'a mii i vata koo é nātiin

ntee tá'an ña ko", koo ka'an. ²⁰ Nuu é ntaā i é kākā'an, ntá tsi é'nte tu'un ñá ña tsí ña ni kuinti'xe ña Cristu. Tñn nteen kutun da mii tsí é kākuinti'xe ká o ña. Dukuān ne, ñá ku dē kuení o tē dóo ka'nun, tsí koton tsin kuenta iña mii o. ²¹ Tsí te ña ni ntunta'ví ini Xuva ko nta'a mii útun sán ne, nté xo'ón ña ntunta'ví ini ña o di. ²² Koton tsi dóo va'á Xuva kō ne, ntá tsi dóo diin ñá di. Tsi dóo diin ñá nī ña ntáde é kīni kaa, ntá tsi dóo va'á koo vii ña ni o te vīin nee iña é ntio ña. Tē ña'á ne, ka'nté tu'un ñá o di. ²³ Ña Israeé di, te ntiko koō ña é kuinti'xe ña Xuva kō ne, nātīn ntee tá'an xtuku ña ña. Tsi kuvi vii Xuva ko nātīn ntee tá'an xtuku ña ña. ²⁴ Tsí xo'ón né, vata kaa nta'a tun olívu ku'ú san é tē'nte kaan ne, nātīn ntee tá'an tun olívu va'á san, kuān té ña te divi tātá o. Ña Israeé san ne, vata ntáa nta'a tun olívu va'á san ntáa ña. Dukuān ne, dii dii ka ña ntii tu'un é nātīn ntee tá'an xtuku utun é divi tātá mii ī.

Nakáku ña Israeé san te kúvi

²⁵ Tā'an, ntio ko é na tekū nto tú'ūn é iō xu'ú iña Xuva ko, vata koo é ña ku kadá kuení mii ntō e dóo tu've'nto: tsí dava tsí ña Israeé san ne, ntáde do'lo ña kuēnta iña Xuva ko. Ntá tsi kuan ō tá'xi Xuva kō é kūvi da nte koo é nakáku titīn ña'a, ña é ña te ña Israeé san, vatā ó ntio Xuva kō. ²⁶ Tē kúvi un ntī'i sá'á ne, nakáku un ntī ntī ña Israeé san. Tsí vatā ó uve na'a kaká'an tú'un Xuva kō:

Nté ñūú Siuun ki'xi ña é nakakū ko.
Naki'i ña é kīni kaa é nūu nima Jácoo.
²⁷ Kidáa ne, kuntáa tú'ūn é xē'e ú xu'u kó ni ña tsí nakate u kuétsi ña, ka'an.

²⁸ Dā xé ña ni ntio ña Israeé san tú'ūn va'á san ne, ntaínchu'ví ñá Xuva kō. Dā xé kuān o dé ña ne, nto'ó ne, ní'i ntō é tekū ntó tú'ūn va'á san. Ntá tsi Xuva kō ne, ntio dukuan ña ña Israeé san, tsí nakaxnúu ña ñata ñá, ña intóo di'na. ²⁹ Nā kanatīvi iní Xuva ko xōo ñá'a, ña é kāna ña, nte é kaxé'e ña di. ³⁰ Ntuvi di'na ne, ñá ni kuinti'xe nto Xuva kō. Ntá tsi vevíi ne, ní'i ntō é vā'á nta'a Xuva kō tsi xtúvī mii ñá Israeé san e ntákuinti'xe ña ña.

³¹ Ña Israeé san ne, ña ntákuinti'xe ña Xuva ko vevíi vatā o dé nto nte di'na. Kuan ō xé'é Xuva ko itsí é kuān

koo vii ña vata koo é ntuntā'ví ini ña nto ne, kuan koo ntuntā'ví ini ña ña Israeé san di. ³² Tsí Xuva kō xé'é ña é kuédadii un ntī ntī ña'a san é ña kuvi ntii mii ña é kīni kaa san e ntáde ña un ntī'i ñá, vata koo é tē kúvi ne, nañē'e ñá ña tsí dadīi tsi kantuntā'ví ini ña ña un ntī ntī ña.

³³ ¡Nté kuān nte ka'nu Xúva kō! Tsi dóo ini ña nté koo vii ña. Dóo ini ña nee é vā'a. Ña kúvi kutūni ko nté o kadé kuení ña ne, nté ña kuvi k'ín diki ko nté koo é kuān ó de ña di. ³⁴ Tsí “¿xoó ntu ini i nté o kadé kuení Xuva kō? ¿xoó ntu nañé'e i ña é kuān koo vii ña? ³⁵ ¿xoó ntu kuvi kué'e i doméni e dóo ka'nu iña Xuva ko vata koo é na ntánáa Xuva ko iña i?” ³⁶ Tsí Xuva kō ne, de kú've ña é un ntī'i né, divi ña kākā'an ña nté koo vii é un ntī'i é iō. Un ntī'i é iō ne, kuenta iña ña. Na kā'an o tsi dóo va'á kue'en Xúva ko ntii dañu ntūvi. Kuan koo na kōo.

12

Nakué'e o ntūvi iña ko nta'a Xúva kō

¹ Dukuān né, tā'an, da xe dóo ntunta'ví ini Xuva ko kō ne, kaikán u nto vata koo é nakué'é nto kúñu nto kuēnta iña Xuva ko vata kaa doméni é kántító kaa iña ña. Xtuvī mii nto é kīni kaa ne, vii nto da mii é ntio ña. Kidáa ne, kunuu ini ntī'xe nto Xuva ko vatā ó ntio ña é vii nto. ² Nā ku dā vá'a nto é kā'an ñá'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō, nté koo kuntōo nto. Ntá tsi kué'e nto é nadama Xuva kō nté ō ntáde kuení nto. Kidáa ne, kutuni ntó nee iña é ntio Xuva kō. Tsí tē ini o nee é ntio ña ne, kutuni ko nee iña é kāduku ntée ña, nee iña e xkúntee iní ña, nee iña é vā'á kue'en.

³ Tsí da xe dóo vá'ā o dé Xuva ko nī kó da tá'xi ña kó tsiñu sá'á ne, kuvi ka'an u ni ūn ntī ntī nto tsí ña ku dé kuení nto te dóo ka'nu ña'a nto. Ntá tsi koto nteé va'a nto nima nto nté kaa ntákuinti'xe nto vatā o tá'xi Xuva kō é vii nto. ⁴ Uun tsi kúñu kō, ntá tsi iō e túku e túku ta'vi ī. É un é un ta'vi ī sán ne, é túku e túku tsiñu i. ⁵ Xo'ō e ntákuinti'xe kō né, kuān te titīn ña'a ō né, vata te uun ña'a tsō da ntákuinti'xe kō Cristu. Kidáa ne, ntaíntee tá'an o ūn ntī ntī o é uun tso kuvi ō.

⁶ Ntá tsi tá'xi Xuva kō é kúvi vii o, xé un xé un ō, e túku e túku nuu i vatā ó é vā'á iña ko, kuíni ña. Vii ó vata

ō tá'xi ña é kúvi vii o. Tē tá'xi ña é ká'an o tú'un ñā ne, ká'an o vatā ó ntákuinti'xe kō. ⁷ Te tā'xi ña é xntii o ta'an kō ne, xntii vā'á o ñā. Tē xoó ña'a ntio Xuva kō é nakuā'a ña ña'a ne, na nakuā'a vá'a ña ña'a san. ⁸ Tē xoó ña'a ni'i ña é naxnūu ña nima tá'an ña ne, na naxnūu ña nima ña. Tē xoó ña'a ni'i ña é ká'nté dava ña é vā'á ña ne, ñá ku kadā víni ñā. Tē xoó ña'a ni'i ña é kadā kú'vé ñā ne, na kōó ntii ña kadā kú'vé ñā. Tē xoó ña'a ni'i ña é xntii ñā ña ntátaan núu i ne, na kūnuu díni nima ña é xntii ña ñā.

Nté koo vii ña ntákuinti'xe i san

⁹ Kanī nima ntó kuinima ntí'xe nto ta'an nto. Ná ku ntío kuē'en nto nuu i é kīni ntáa, ntá tsi kuntīkin ntó da mii nuu i é vā'a. ¹⁰ Kuinima ntó ta'an nto, ña ntákuinti'xe i, vata tsi te ta'an mii nto ñā. Nī kue'én ini nto kuiko ñu'u nto tā'an nto.

¹¹ Koo ntii nto káda tsiñu nto. Ná ku kudu'xen ntó. Kanī nima ntó kada tsiñu nto kuenta iña Xuva ko.

¹² Kuntōo díni nto, tsí ini nto tsí kuntuo nto ni Xuva kō rkontuvi. Na kūtíi nto da ntánto'o nto. Ná ku xtuvī mii nto e ntáka'an ntá'ví nto nī kuē'en tsí ntuvi.

¹³ Kué'e ntó nee iñá kataan núu ta'an nto, ña ntákuinti'xe i san. Kué'e nto ví'i nto é kuntōo ta'an nto, ña ntaíka itsi san.

¹⁴ Kákan nto nta'a Xuva ko te vii ña é vā'á ni ña'a, kuān te ntáde ña ni ntó é kīni kaa. Kuān koo vii nti'xe nto. Ná kákan ntó nta'a Xuva ko te kué'é ña e dóo nto'o ñā'a san.

¹⁵ Kuntōo díni ntó ni ñā'a da ntántoo díni ña. Kueku nto ni ñā da ntaéku ña.

¹⁶ Kuntōo vá'a nto ni tā'an nto. Ná vii ka'nu nto, tsi kuédadī tsi vii nto ni ña ntā'vi. Ná ku dē kuení nto e dóo ini nto é un ntí'í.

¹⁷ Ná vii nto é kini kaa ni ñā'á, kuān te kuán o de ña ni ntó. Vii nto é vā'á vata koo é ña té nee ka'an ñā'a san é kuétsi nto. ¹⁸ Koó ntii ntó é kuntōo vá'a nto ni ūn ntí ntí ña'a vata kaa é kūtíi nto. ¹⁹ Ná ntánáa nto tē kade ña'a san é kini kaa ni ntó, ta'an e dóo ntio kó, tsi kué'e nto é ntánáa Xuva ko ni ñā. Tsí kaka'an tú'un Xuva kō: “Xu'ú ntánáa u. Xu'u kué'e ú ña é ntó'o ña”, ka'an Xúva kō. Kuān ó kaka'an tú'un ñā. ²⁰ Ntá tsi vii nto vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō: “Te kákan ña kade

xení ni ntó ne, kué'e ntó é ká'xi ña. Tē kaitsi ñá ntute ne, kué'e nto ntute na kō'o ña. Te kuan kōo vii nto ne, un tsi nturkue'e ña é kákuka'an nuu ña tsí kade ña é kini kaa ni ntó”, ka'an. ²¹ Ná ku dā vá'a nto é kúvi vii é kīni kaa san ni nto, ntá tsi vii nto é vā'á vata koo é kúvi vii nto ni é kīni kaa san.

13

¹ Un ntí ntí ña'a ne, kantio é káda ntaa ña é káka'an ñá tsiñu i, tsí ña kúvi kadā kú'vé ña tsiñu i san tē dí ña ni xé'e Xuva kō é kadā kú'vé ña. Nā ntádē kú'vé vevii ne, Xuva kō xtuvī ñā ña e ntádē kú'vé ña. ² Dukuān ne, xoó ña'a, ña é ña káde ntaa é káka'an ñá tsiñu i ne, ñá káde ña é ntio Xuva kō é vii o. Xoó ña'a, ña é kuān ó ntáde ne, ní'i ñā é ntó'o ña. ³ Xoó ña'a, ña e ntáde é vā'á ne, ña tívī nté kui u'vī ñá ña tsiñu i san. Ntá tsi xoó ña'a, ña e ntáde é kīni kaa ne, iō nuu i nté kui ntaú'vī ñá ña. Tē ña ntío o é u'vī o ñá tsiñu i sán ne, viin é vā'a. Te viin é vā'á ne, ká'an ñā tsi dóo va'an. ⁴ Xuva kō né, xtuvī ñá ña é vii ñá tsiñu sá'a vata koo é kōo é vā'á ni kō. Ntá tsi te kade o é kīni kaa ne, u'vī ntí'xe ko ñā, tsí ña te da káká'an ña é tá'xi ña kō é nto'o kō. Tsí ña kade tsiñu iña Xuva kó ne, tá'xi ña ko da nēé ka é nto'o kō é káka'an Xúva kō, te vii o é kīni kaa. ⁵ Dukuān ne, kada ntaa o é káka'an ñá tsiñu i, ñá te da mii tsí é ní'i ko é nto'o ko tē ña kada ntáa o, ntá tsi da xé kaka'án nima ko tsi vá'á o é kuān koo vii o. ⁶ Dukuān ó, kantio e ntá'vi o diū'un xoó san, tsí ña tsiñu i sán ne, ntáde tsiñu ña kuenta iña Xuva ko da ntáde ña ko kuēnta.

⁷ Kué'e nto ñā é un ntí'í é káduku ntée ña. Tē neé diū'un kaikan ñá tsiñu i sán ne, ntá'vi nto. Tē diū'un xóo kaikan ñá ne, kué'e ntó di. Te ká'nu ña'a ña né, kuiko ñu'u nto ñā.

⁸ Ná vā'á o te kuita nuu o iña ña'a. Ntá tsi dóo vá'a o te kuinima kó ña, un ntí ntí ña. Xoó ña'a é kákuinima ñá ta'an ña ne, kade ntaa ña é káka'án lei Xúva kō. ⁹ Tsí kaka'án lei san: “Ná ku kīdi ní'i nto ñádí'í tuku ña'a; ñá ku ká'ní nto ña'a; ñá ku kí'i dú'u nto; ñá ku nakuído nuu nto iña tuku ñá'a”, ka'an. Kada ntaa o sá'a, ni da nēé ka xtuku lei e xtúví Xuva ko te vii o, vatā ó kaka'an sá'a: “Kuinima ó ta'an o vatā ó kakuinima ó kúñu mii o”,

ka'an. ¹⁰ Tsí te kakuinima kó ta'an kō ne, ñá vii o é kini kaa ni ñā. Dukuān né, te kakuinima kó ta'an kō ne, kada ntaa o é kaka'án lei Xúva kō.

¹¹ Kantio é vii ntó vatā ó kaka'án u, tsi íni nto nté o ntúvi e ntántoo o ñūxivi a vevii. Na ntūtuni ntó ve, tsí ntuvi dá naki'i kue'en Xúva ko kō ne, dii dii ka etsin tuví vevii é vāta kaa da kuínti'xe di'na kō. ¹² Ntuvia é kīni kaa sán ne, dóko sá ntí'i. Dóko sá xee ntúvi dá kī'xi xtuku Cristu. Dukuān né, xtuví mii o e ntáde o é kīni kaa san. Na kōo tú've kó ntuvi tsikan vatā ó iō tu've sntadún san dá kī'in ñá du'xēn. ¹³ Vii o é vā'á ve, vatā ó de ña'a, ña ntáduku ntée Xuva kō. Ñá ku de ki'vi o; nté kī'in o viko mi dóo ntáde ki'vi ña'a. Ñá ku kīdi ni'i o ñádī'i, ña é ña te ñádī'i mii kō; nté ña vii o da nēe ka nuu i é kini kaa ni ñadī'i, ni ñatīi. Ña náā ó; nté ña ku kuiñi ko ta'an kō. ¹⁴ Ntá tsi kué'e ntó é nadā'an Tó'o ko Jesūcristu nto. Ñá ku dē kuení ka nto nee iña é ntio nima kīni kaa nto, vata koo é ña vii ka nto é kīni kaa.

14

Ñá ku ká'an ntée o ta'an kō

¹ Te kī'xi uun ña'a, ña é vāta kuinti'xe vā'a i ne, kué'e nto na kutuvi ña. Ntá tsi ña naa núu nto ni ña kuēnta iña i é kadē kuení ña. ² Iō ñá ne, kuví ka'xí ña da nēe ka nuu i, kuini ña. Ntá tsi ña é vāta kuinti'xe vā'a i sán ne, ñá vā'á o é ká'xí ña kúnū, kuini ña. ³ Ña é kaé'xí ntí'i da nēe ka nuu i ne, ñá ku dē kuení kini ña iña ña ña kaé'xi kúnū san. Ña é ña kaé'xi sán ne, ñá ku ká'an ñá te ña vā'a o de ña é kaé'xi da nēe ka ntí'i. Tsi ñú'u nta'a Xuva ko ñá di. ⁴ ¿Xoó ña'a ntun, te kuini o, é ká'an te vā'á o ne, o tē ña vā'á o de ña kade tsiñu iña tuku ñá'a san? Tsí kuenta iña tó'o mii ña te vā'á o de ña ne, o tē ña vā'á o de ña. Vií nti'xe ña é vā'a, tsi kué'e Xuva kō é kuān koo vii ña.

⁵ Iō ñá ne, iō ntúvi e dii ka ka'nu é tūku ntuvi, kuini ña. Tuku ña'a ne, dadīi tsi un ntí' ntí' ntuvi san, kuini ña. Koo ntaa iní nto nee iña é kakuinti'xe nto é un é un nto. ⁶ Xoó ña'a, ña é kadē kuení i tsi dii ka ka'nu uun ntuvi é tūku ntuvi ne, kuān ó de ña vata koo é kuiko ñu'u ña Xuva kō, kuini ña. Xoó ña'a, ña é ña káde ka'nu ntuvi tsikán ne, kuān ó de ña vata koo é kuiko ñu'u

ñá Xuva kō dí, kuini ña. Xoó ña'a, ña é kaé'xi da nēe ka nuu i ne, kuān ó de ña vata koo é kuiko ñu'u ña Xuva kō, kuini ña ne, kanakué'e ña sintiá'vi nta'a ña. Xoó ña'a, ña é ña kaé'xi é un ntí' ne, kuān ó de ña vata koo é kuiko ñu'u ña Xuva kō, kuini ña ne, kanakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō di.

⁷ Ñá tē ntántoo o ñūxivi sa kuenta iña mii ko. Ntē ña kuví o kuēnta iña mii kó di. ⁸ Te kuntuo o ñūxivi sa ne, vii o vata koo é kūvi ka'an ñá'a san tsi dóo ka'nu Xuva kō. Te kūvi ó ne, kuví o vāta koo é kūvi ka'an ñá'a san tsi dóo ka'nu Xuva kō. Tsí kuān te ntántoo ká o, kuān te kuví o ne, ntáduku ntée o Xuva kō. ⁹ Tsi xilí Cristú ne, ntōto xtuku ña vata koo é vii ña Tó'o ña xilí san ne, nī ña ntantito sán di.

¹⁰ Xō'ón ne, ¿nté kui kaka'an ntéen ntun ta'an o tsí ña vā'a o nuu i é kade ta'an o? Xō'ón di ne, ¿nté kui kainchu'vin ntún ta'an o dí? Tsí un ntí'i o kuntāñi ó nuú Cristu dá ká'an ñá xoo é vā'á i ne, xoo é ña vā'a i di.

¹¹ Tsi tú'un Xuva kō ne, kaka'an: Nuú é ntaā i é kaka'án u, ka'an Xúva kō,

tsí nakunchíti un ntí' ntí' ña'a nuú ko. Ká'an ūn ntí' ntí' ña'a san tsí Xuva kō né, dóo ka'nu ña, ka'an ña. ¹² Kidáā ne, ká'an o ni Xuva ko kui kui uun o nee iña é idé o xé un xé un o.

Ña kú de o é kō'xó ntée ta'an ko nuú i é kīni kaa san

¹³ Dukuān ne, náa i é ká'an ntée o ta'an kō ne, koó ntii o é ña vii o nee iña é kō'xó ntée ta'an kō, o nee nuu i é natívi iní ña é kakuinti'xe ña. ¹⁴ Iní u tsí ña tuví nee iña é da mii e dóo dentu káa, tsí kuan o nañé'e Xúva ko Jēsuú ko. Ntá tsi tē kuini ña'a san tsí ña vā'a o é vii ñá ne, ñá vā'á o ntí'xe é vii ña. ¹⁵ Ntá tsi te da mii é ká'xín da nēe ka nuu i, kuān te dóo u'vi kakúvi ta'an o kuenta iña i ne, ñá kakuinima ntí'xe o ta'an o. Ñá ku kué'en é kūnaá ta'an o kuenta iña i é ncho ka'xín, tsí xilí Cristu kuēnta iña ñá di. ¹⁶ Ñá ku vii ntó nee nuu i vata koo é ña kuví ka'an kīni ñá'a san kuēnta iña i é kade nto. ¹⁷ Tsi mí kadē kú've Xuva kō ne, ña té ini nee é ka'xi o ne, o nee é ko'o o. Ntá tsi sá'a ntio Xuva kō é vii ó ne: Vii o é vā'á, vatā ó kaka'an ña. Kuntuo vā'a o

ni ta'an ko, ni Xuva kō di. Kunūu dīni nima kó di. Un ntíí ntíí sá'ā ne, ní'i ko kuēnta iña Espíritū Sántū san. ¹⁸ Xoó ña'a é kuān ó kade ña dá kade tsiñu ña iñá Cristú ne, dōo diní Xuva ko ni ña. Ká'an ña'a sán di tsi dóo vá'ā ó de ña.

¹⁹ Dukuān ne, koó ntii ō é kuntōo vá'a o ni ta'an kō. Xntii ta'an ō e dií ka kuinti'xe ko Xuva kō. ²⁰ Ná ku nativín tsiñu Xuva ko kuēnta iña i é ncho ka'xin. Nuu é ntaā i tsi ña tuví da nēé ka nuu i é ká'xin é ña vá'a. Ntá tsi te kō'xó ntēé ta'an o kuēnta iña i é kaē'xín ne, ñá vā'á o den. ²¹ Tsi dií ka vá'ā o é ña ka'xin kúñū, nté ko'on vinú, ntē ña viín da nēé ka nuu i é na kō'xó ntēé ta'an o. ²² Nee iña é kuinti'xe o kuēnta iña i sá'ā ne, iña míi o ni Xuva kō. Dōo diní ko te vīi o é ini o tsi ntio Xuva kō é vīi o. Kidáā ne, ña túvī nté kui ka'án nima ko tsi ña vá'a o de ō. ²³ Ntá tsi te xōó ña'a e ña íni ña te vā'á o é ká'xi ñá ne, o tē ña vá'ā o é ká'xi ñá da nēé ka ne, tē kuvi é'xi ña ne, iō kuetsí ña, tsi ña kaé'xi ña vatā ó kakuinti'xe ña. Tsi da nēé ka nuu i é vīín ne, tē ña kuinti'xe o te vā'á ō é vīín ne, kaden kuétsi te vīin.

15

Vii o é ntio ta'an kō, ñá ku vīi o nee iña é ntio mii kō

¹ Xo'ō e ntákuinti'xe vá'a kō ne, kantio é xntii o ta'an kō, ña é vata kuinti'xe vá'a i san, vata koo é kūtuni ña nee é vā'a. Ña kú de o kuēnta da míi iña mii ko. ² Vii o é vā'á, e xkúntee iní ta'an kō, é un é un ō, vata koo é vā'á koo ni ña, vata koo é dií dií ka na kuinti'xe ña di. ³ Tsi Cristú ne, ña ni íde ña nee iña é ntio mii ña. Tsi kúvi ña vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō: “Dá ka'an kīni ña'a san iña ó ne, dúku ntēé u xu'ú di”, ka'an. ⁴ Tsi un ntí'í tú'un Xuva kō é ūve na'a nte ntúvi di'na ne, úvē na'a vata koo é na kūtú've kō nté koo kúntoo ō. Tsi tú'un ña ne, kaka'an nté koo kutíi kō é na kúntetu o nī nté koo kunuu ka'nu nima kó di. Dukuān ne, ntantétu ō é nī'i ko é vā'á nta'a Xuva kō. ⁵ Xuva kō, ñá é ká'ta'xi é kútíi kō, é náku'ún ka'nu nima kó ne, na tá'xi ña é uun tsi kadā kuení nto ni tá'an ntó vatā o nañé'e Jesucristu ko é vīi o, ⁶ vata koo é uun tsi tatsin ntó ni ūun tsi díki nto kada ká'nu nto Xuva ko, Uvā Tó'o ko Jesucristu.

É ká'an ntódo ña tú'un va'á san iña ña é ña te ña Israeé san

⁷ Dukuān ne, vá'a koo vií nto ni tá'an nto xe un xé un nto vatā o dé Cristu ni ntó vata koo é na kada ka'nu ña Xuva kō. ⁸ Tsi kaka'án u ni ntó tsi kí'xi Cristu váta koo é xntii ña ña Israeé san é kūtuni ña nee iña é nuu é ntaā í iña Xuva kō nī é ntāda ntaā ña tú'un é xe'é Xuva ko xu'u ña ni ñata kō kídāā. ⁹ Kí'xi ña di vata koo é ká'an ña é ña te ña Israeé san tsi dóo va'á Xuva kō é ntuntá'ví ini ña ña. Kuān ó kakuvi vatā ó uve na'a tú'un Xuva kō mí káka'an Dávii:

Kada ka'nu ú nto mé'ñū ña'a, ñá é ña te ña Israeé san.

Kata ú iña nto tsi dóo ka'nu nto, ka'an ña. ¹⁰ Kaka'an xtúku tú'un Xuva kō di:

Kuntōo dínī ntó, ña é ña te ña Israeé, ni ñá'a, ña ntáduku ntée Xuva kō,

ka'an. ¹¹ Kaka'an xtúku di:

Un ntíí ntíí ña'a, ña da nēé ka tatá i ne, jna kada ka'nu ña Xuva kō!

ka'an. ¹² Isaiá di ne, kaka'an ña:

Kene ntita ditsin tatá ví'i Isaii.

Kii uun ña'a, ña é kadā kú've iña ñá ntoo da mí'i ká ñuu.

Divi ña ne, kuntee ini ñá ñuu san ña, ka'an.

¹³ Tsi Xuva kō, ña é ká'ta'xi é vā'a é kúntetu ō né, na tá'xi ña é kúntōo dínī nto; na tá'xi ña é kúntōo vá'a nto di, nto'o é intée ini nto ña. Na tá'xi ña Espíritū Sántū san é xntii ña ntó é kaní nima ntó kúntetu nto é vā'á koo vií Xuva ko ni ntó.

¹⁴ Ntō'ó ta'an mii ko, iní u tsi divi ntó ne, ini vá'a nto é vií nto é vā'a. Ini vá'a nto nté koo ka'an nto é kúvi kué'e nto ta'an nto itsi. ¹⁵ Ntá tsi iō nuu i é ña ni u'ví ko é ká'án u ni nto dá táxnūu u tú'un sa'á iña ntó, vata koo é ña kunáa iní nto. Kade u sá'ā tsi kuan ō tá'xi Xuva ko tsiñu va'á san iñá ko ¹⁶ é vií u vata kaa dutu iña Jesucristu, é nañé'e ú ña é ña te ña Israeé san tú'un va'á iña Xuva ko. Vata tē nakué'e ú ña nta'a Xuva kō vata kaa doméni e dóo xkúntee iní ña. Kuvi kí'i ña ña, tsi e xtúvi tú've Espíritū Sántū san ña é kúvi ña iña Xuva ko.

¹⁷ Vata kaa ú xu'u é kákuinti'xe kó Jesucristú ne, e dóo ka'nu kuini ko é káde tsiñu ú iña Xuva ko. ¹⁸ Ná tē nee iñá kené iní ko é ká'án u ni ntó, mii tsi é nté ō dé Cristu ní ko é ká'án u nī ña é ña te ña Israeé san vata koo é na

kuinti'xe ña Xuva kō, Kuinti'xe ña da téku ña tú'un é kaka'an u ni ña, ni dā ini ña nté o dé u ¹⁹ dá xe'é u kuenta nuu i e dóo na'nu ne, ni nuu i e dóo va'á san di é xntii Espiritū Sántū sán ko. Dukuān ne, nté ñuú Jerusaleen ún tsi nte ñuú Liricú ne, kaka'an ntódo ú kanñ tú'un va'á san iñá Cristu. ²⁰ Tsi xió ntii u é ká'an ntódo u tú'un va'á san da mí'i ka mí vāta kutúni ñá'a san xoo é Cristu i. Kidāa ne, ña kúvi ká'an ñá'a san te nāki'i nuu ú tsiñu tuku ña'a. ²¹ Ncho vií u vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō:

Ña é vāta xoxo ka'an í ni ñā ne, kutuni ñá ve.

Ña é vāta teku í kuenta iña ñá ne, kiní ña ve,
ka'an.

Ncho ki'ín Pablu ñuú Roma

²² Dukuān ne, ña ni kúvi kī'ín u kikoto ní'ni ú nto, kuān té ki'in itō ntío ko é kī'ín u. ²³ Ntá tsi vevíi ne, é ntī'i tsiñu kó i'a. Dukuān ne, ñá te dā vévii dóo ncho ki'ín u, kíkoto ní'ni ú nto ne, ²⁴ te Xuva kō ntio ña ne, kuítā nti'xin ú te kué'én u ñuú Spaña vata koo é kúvi kuntōo díni kúdii nto nī kó ne, dá kúvi xntii kúdii ntó ko é kī'ín ka u. ²⁵ Ntá tsi di'na iō tsiñu ki'ín u ñuú Jerusaleen vata koo é xntii kúdií u ta'an ko, ña ntoo ikān. ²⁶ Tsi ña ntoo ñuú Macedonía ni ñuú Acayá ne, dē kuení mii ñā é na natāka ñá diu'un iña ña dóo ntā'ví san, ña ntáduku ntée Xuva kō, ña ntoo ñuú Jerusaleen. ²⁷ Dōo díni ña tsi kúvi xntii kúdii ña ta'an ña, ñā ntā'ví san. Ntá tsi ió uun nuu i é itá nuu ña é ña te ña Israeé san iña ñá Israeé san. Tsi ña ntákuinti'xe i, ña Israeé san ne, taxnúu ña ña'a vata koo é kūtuni ña é ña te ña Israeé san iña Xuva kó di. Dukuān né, te nī'i ña'a, ña é ña te ña Israeé san, iña Xuva kó kuenta iña ñá Israeé san ne, kantio é kué'é ña é kūnāá ntée ña Israeé san ñuxiví sa di. ²⁸ Dukuān ne, te kúvi dé ntaá u tsiñu sá'a, tē xe'e ú ña diu'un san ne, kuítā nti'xin ú mí ntoo nto te kué'én u ñuú Spaña. ²⁹ Iní u tsi te xéé u mí ntoo nto ne, xee ní'i ú nuu i e dóo va'a é nāxnuu viko Cristú ko.

³⁰ Kuenta iña Xuva ko Jesúristu, ni kuénta iña i é káta'xi Espiritū Sántū san é kuñima kó ta'an kō ne, kaikan ú nta'a nto, tā'an, te xntii ntō ko é kanñ nima ntó ka'an ntā'ví nto ni

Xuva ko kuénta iñá ko. ³¹ Kákan nto nta'a Xuva kō é na nada'an ñā ko dá ncho vií ña'a san ní ko é kīni kaa, ña é ña ntákuinti'xe i san, ña ntántoo ñuú Judea. Kákan ntō di é na nāku'un díni nima tá'an kō, ña ntoo ñuú Jerusaleen, tē xee ní'i u é kué'é u ña, ³² vata koo é, te Xuva kō ntio ña ne, nakunuu díni nimá ko tē xéé u mí ntoo nto, dá kūtuví da'na kúdií u ni ntō. ³³ Xuva kō, ña katá'xi é kuntōo vá'a o ne, kunūu mé'ñu kunuu dava ña nto. Kuan koo na kōo.

16

Kataxnūu Pablú ntiusi

¹ Ntio ko é kīni nto tsi dóo va'á ña'a ta'an ko ñadī'i, ñá nanī Febe, ñá kaxntii ini ukun ñuú Cencrea. ² Vá'a koo vií nto ni ña te xēe ña. Kuiko ñu'u nto ña vata tsi te Xuva kō. Xntii nto ñā nee iña é kātaan núu ña, tsi dóo ini xntii ña ta'an ko, ni xū'ú di.

³ Nakué'e nto ntiusi ñá nani Áquila ni ñadí'i ñá Prisila, ña ntáde tsiñu dadñi nī ko iña Jesúristu, ⁴ ña é díi sa ni kunaá ntuvi iña i é nada'an ñá ko. Ñá te da mií tsu é kánakué'e ú sintiá'vi nta'a ña, tsi un ntíi ntíi ña ini ukún ña é ña te ña Israeé san ne, kuan o ka'an ñá di. ⁵ Nakué'e nto ntiusi un ntíi ntíi ña ntákuinti'xe i, ña ntánataká nuu nú vi'i ña kán di. Nakué'e nto ntiusi Epenetu, ña e dóo ntio ko. Di'na ña kuínti'xe ña Cristu é un ntíi ntíi ña ñuú Asia. ⁶ Nakué'e nto ntiusi ñá nani Mária, ña e dóo dé tsiñu ina nto. ⁷ Nakué'e nto ntiusi Andrónicu ni Júnía, ña ñuú ko. Dadñi tsi ñu'u kutū ú ni ñā. Iní pustrú san e dóo va'á ña'a ña. Di'na ña kuínti'xe ña Cristu é xū'u.

⁸ Nakué'e nto ntiusi Amplíatu, ña e dóo ntio kó kuenta iña Xuva ko. ⁹ Nakué'e nto ntiusi tá'an ko Úrbano, ña é dadñi ntáde tsiñu o ni i kuénta iñá Cristú, ni Éstaqui, ña e dóo ntio kó di. ¹⁰ Nakué'e nto ntiusi Apéle di, ña e dóo vá'a o dé nuú Cristu. Nakué'e nto ntiusi ñávi'i Aristobulú di. ¹¹ Nakué'e nto ntiusi ñá ñuú ko, ñá nani Herōdiuun, ni un ntíi ntíi ñávi'i Narcisu, ña ntákuinti'xe i Xuva kō. ¹² Nakué'e nto ntiusi Trífena ni Trífosa, ña ntáxió ntii ntáde tsiñu iña Xuva ko. Nakué'e nto ntiusi tá'an ko Présida, ña e dóo ntio ko. Un vá'a o vá'a tsi kade tsiñu ña iña Xuva ko. ¹³ Nakué'e

nto ntiusí Rufu, ña é nakaxnúu Xuva kō, ni dī'ī ña é vata te dī'ī mīi kó ña dī. ¹⁴ Nakué'e nto ntiusi Asíncritu, ni Flégonti, ni Hérme ni Pátroba, ni Hérma, ni un ntíí ntíí ta'an kō, ña ntáduku ntée Xuva kō dī, ña ntoo ni'í ñā. ¹⁵ Nakué'e nto ntiusi Filólogo, ní Julia, ni Néreú, ni tā'an ña Olimpa, ni un ntíí ntíí ta'an kō, ña ntáduku ntée Xuva kō dī.

¹⁶ Kanīi nima ntó nakué'e nto ntiusi tá'an ntō é un é un ntō, tsi ntáduku ntée nto Xuva kō. Ña ntánataká nuu iní un ntíí ntíí úkūn mī ntánuu iní ña Cristú ne, taxnúu ña ntiusi ntó dī.

¹⁷ Ká'ān ú ni nto, tā'an, é na kōto nto xoo é kāde i é nāa núu nto ni tā'an nto, xoo é kanatīví nuu i e ntákuinti'xe nto, tsí e túku nuu i e ntánakuā'a ña nto naa i é nakuā'a ú nto. Ñá ku kīni nuu nto iña ña, ¹⁸ tsí ña túvi neé tsiñu ntáde ña iña Tó'o ko Jesúcristu, tsí da mīi tsí é ntio mīi ñā e ntáde ña. Ntaéni nta'ví ña ña'a, ña é ña tú've i san, da dóo vá'ā ó ntáka'an ña, tsi dóo iní ña nté koo ka'an ña. ¹⁹ Iní un ntíí ntíí ña'a tsi ntántikin nto tú'ūn va'á san. Dóo dīnī ko te kuān ó de nto. Ntá tsi ntio ko é na kūtú've vá'a nto nté koo vii nto é vā'a. Ñá te ntio ko é na kūtú've nto é vii nto é kīni kaa. ²⁰ Vi'a vé ne, Xuva kō, ña kata'xi é kuntōo vá'a o ni ta'an kō ne, ñá kukuíi ka ña é tā'xi ña é kūvi vii nto nī Tó'o e ña vá'ā san. Na nāxnuu viko Tó'o ko Jesúcristu nto.

²¹ Timoteu, ña é kade tsiñu nī kó, nī ñavi'í kó Luciu ni Jásuun ni Sosípaté dī ne, taxnúu ña ntiusi ntó dī.

²² Xu'u é Terciú u, kaxntée nā'á u tú'ūn sa'á iñá Pablú ne, taxnúu ú ntiusi ntó kuenta iña Xuva kó dī.

²³ Taxnúu Gayú ntiusi nto, tsí dīvi ñā tá'xi ña vi'í ña é kutūví u ne, tā'xi ña é kuntōo un ntíí ntíí ña ntáduku ntée xúkūn sán dī. Erastu, ñá kade tsiñu dīki i ñuú sa'á ne, ni ta'an kō Cuartú ne, taxnúu ña ntiusi ntó dī. ²⁴ Na nāxnuu viko Tó'o ko Jesúcristu ntó, un ntíí ntíí nto. Kuan koo na kōo.

Nchu'un e ntíi nte ata ī

²⁵ ¡Na kata ō nchu'ún Xuva kō! tsí dīvi ña kūvi ta'xi ña é na kuīnti'xe vá'a nto vatā ó kaka'án u ni nto dá nañé'e ú nto tú'ūn va'á iña Jesúcristu. Tsi nañé'e Xúva ko ko nuū i é tūvi xu'u un tsi nte dī'na dá iñi ntu'u ñuxiví san.

²⁶ Ntá tsi vevíi ne, xé'e ñā é kūtuni un ntíí ntíí ña'a nee iña é ncho ka'an tú'ūn e xntée na'a ña ntáka'án naa Xuva ko kídaā. Tsi Xuva kō, ña é kántito ntíi dañu ntūvi ne, ntio ña é kūtuni un ntíí ntíí ña'a san vata koo é na kuīnti'xe ña ne, kada ntaa ña é káka'an ña.

²⁷ Xuva kō, ña é kuvi ūn tsi, ña e dóo ki'in iní í ne, dīvi ñā é na kūnuu iní ko ña ntíi dañu ntūvi kuenta iña Jesúcristu. Kuan tsi koo na kōo.

Tutu é kuvi ūun e táxnūu San Pablu iña ñá ñuú Corintu

Kaka'án Pablu ni ñá ntákuinti'xe i, ña ntoo ñuú Corintu

¹ Xu'u é Pablú u ne, kana Xuva kō ko é vīi u pustru iña Jesúcristu, tsí kuan ō ntío ña. Dadíi ú ni ēní ko Sostené ne, ² táxnūu ntí tú'ūn sa'á iña nto, ña ntákuinti'xe i Xuva kō e ntánatāká nuu nto ini ukun ñuú Corintu, ña é ntu-viko kuēnta iña Jesúcristu, ña e kána Xuva kō é ntuntoo nima ntó, ni dā xóo ká ña'a, ña ntoo dá vādá ka ñuxiví a, ña ntákaku ni'i dīví Tó'o ko Jesúcristu. Tsí dīvi ñá é Xuva ko ña iña ko un ntí'i ō. ³ Na naxnuu viko Xuva ko nto, dīvi ña ni Tó'o ko Jesúcristu. Na tā'xi ña é vā'á koo kuntōo nto.

Ni'i ko é vā'á iña Xuva ko kuenta iña Cristu

⁴ Nguentúvi kanaku'e é sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña nto, tsi dóo vā'á o dé ña ni nto kuēnta iña Jesúcristu. ⁵ Tsi tá'xi ña e dóo kukuika nima nto é un ntíi ntíi nuu i dī. Tā'xi ña e dóo vā'á koo ka'an nto da neé ka nuu i e ntáka'an nto, ni e dóo ki'in iní ntó dī. ⁶ Tsi tú'ūn va'á iña Cristú ne, é nuu é ntaā í iña nto. ⁷ Dukuān ne, ñá tē neé ntákūnāa nteē ntó iña Xuva kó da nīi ntántétu nto ntuví dá nainu xtúku Tó'o ko Jesúcristu. ⁸ Tsí Xuva kō ne, kuenta vií ña é kuntoo kutu ntó un tsi da nté ntīi ata i kan, vata koo e nté uun xoxo kuvi ka'an nteé i nto tē xee ntúvī é kixkadā kú've Tó'o ko Jesúcristu. ⁹ Xuva kō ne, nguentúvi kade ntaa ña nee é káka'an ña. Dīvi ña kána ña nto é uun tsi kuvi nto ni Í'xá mii ña, Tó'o ko Jesúcristu.

Dā kii nteé xio ta'an xúkūn san

¹⁰ Dīvi nto, tā'an kó, kaka'án u ni nto kuēnta iña Tó'o ko Jesúcristu dá kaka'án u é na vīi ntó da xe'é ne, natíin dadíi nto ni tā'an nto. Nā ku kīi nteé xio ta'an nto, tsí uun kuédadīi tsi é kadā kuení nto. ¹¹ Tsí kaka'an ñávi'i Cloee ní ko tsi ntánāa núu nto ni tā'an nto. ¹² Kaka'an ñá tsi ío ntó ne, kaka'an nto: “Xu'ú ne, kantikín u Pablu”; iō ntó ne, kaka'an nto: “Xu'ú

ne, kantikín u Apolo”; ō “Xu'ú ne, kantikín u Pedru”; ō “Xu'ú ne, Cristu kantikín u”, xkoó ka'an nto. ¹³ ¿Vá ūvi nuu ntú Cristu? ¿Vá xū'ú ntu é Pablú u ña é xi'í ntiká krusi kan kuēnta iña nto? ¿Vá kuenta iñá ko ítsi ntute nto? ¹⁴ Ntá tsi dóo vā'á ó tsi nté uun nto ña ni nakutsi ntúte ú nto; da mii tsí Crispu ni Gáyu. ¹⁵ Dukuān ne, ñá xoxó kuvi ka'an i e ítsi ntute nta'a ko. ¹⁶ Naka'án kó tsí nakutsi ntúte ú ñavi'i Stefanú dī. Ntá tsi ña naka'án ko tē nakutsi ntúte ú tuku ká ña'a dī. ¹⁷ Tsí Cristú ne, ñá ni taxnūu ña ko é nakútsi ntute ú ña'a, tsí xu'ú ne, taxnūu ña ko é ká'an ntódo u tú'ūn é vā'á san nté koo nakáku ō. Nā kakā'án u tú'ūn e dóo vi'xín kaa san é vata tē dóo tu've ko, vata koo é ña ku dé kuení nto te nakáku nto kuenta iña tú'ūn e dóo ki'in iní i é káka'án u ni ntó, vata koo é ña nantii ní'ni u e dóo nuu á'vi i é xi'í Cristu ntíkā krusi kan kuēnta iña ko.

Xé'e Xuva kō é kúvi vií Cristu é un ntí'i, e dóo ki'in iní ñá vata kaa mii ñá

¹⁸ Dá kakā'an o tsí xi'í Cristu ntíkā krusi kán ne, ñá tē nté kaa tuntu kaa tú'ūn sa'á, kuiní ña'a, ña ntaíka itsi dō'ví san. Ntá tsi dīvi ō e ntántikín ó Cristu, ña é nakáku kō ne, tú'ūn sá'á ne, tú'un iña núu i e dóo ka'nu é edé Xuva ko iña ko, kuiní kō. ¹⁹ Du'va ō kúvi vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

Nanti'í u é ki'in iní ña'a, ña dóo ki'in iní

i;
nāxtuví xio u é káñe'e diki ñá'a sán dī, ka'an.

²⁰ ¿Mí'i ntu núu á'vi ña'a san, ña e dóo iní san, ni ña dóo tu've i iñá leí san, ni ña e dóo ini ka'an nuu i é ío ñuxiví a? Náñe'e Xúva ko kō tsí nee iña e dóo va'á ñuxiví a, kuiní kō ne, ñá tē neé nuu á'vi i núu ña. ²¹ Dóo ki'in iní Xúva kō, tsi ñá ni dē va'a ña é kutūni ñá'a san nee ñá'a ña kuenta iña i e dóo ki'in iní ña, ntá tsi dóo xkúntee iní ña é nakakū ñá ña'a, ña é kuinti'xe i ña kuenta iña tú'ūn e dóo tuntu kaa é ká'an ntódo o.

²² Nā Israeé san ne, ncho kiní ña nuu i e dóo ka'nu; ña griegú san ne, dōo ncho kutú've ña, é kuki'in iní ña.

²³ Ntá tsi xo'ō ne, ntáka'an ntódo o iñá Cristu, ña é xi'í ntiká krusi kan kuēnta iña ko. Nā Israeé san ne, dóo doka'an é ntáka'an o, kuiní ña. Nā tuku tatá

i san ne, dōó tuntu ka'an o, kuíni ña. ²⁴ Ntá tsi xoo ñá'a, ña e kána Xuva kō né, kuān te ña Israee ñá ne, o kuān te ñá griegu ñá ne, kutuni ña tsí Cristú ne, nī'i ña é kūvi vií ña da nēé ka ntī'i nuu í, ne, nī'i ña e dōó ki'in inī ñá kuenta iña Xuva kó di. ²⁵ Tē nee iña é kade Xuva kō e dōó tuntu kaa, kuíni ña'a sán ne, ñá'vī e dií ka vá'a kuē'en é vata kaa é tu've ña ñuxiví a. Nee iña e dōó vita iní Xuva kō ne, ñá'vī e dií ka ntii inī i é vata kaa ña ñuxiví a. ²⁶ Divi nto, tā'an kó, na naka'an ntō nte ntáa nto dā kána Xuva ko ntō. Nā tītīn nto e dōó tu've nto, vatā o tú've ña ñuxiví a. Nā tītīn nto e dōó na'nu ña'a nto ne, ña tītīn nto e dōó kuika ntō di. ²⁷ Ntá tsi nuu i e dōó tuntu kaa, kuíni ña ñuxiví a ne, ñá'vī é nākaxnúu Xuva kō é nakō'xó nteē ñá ñuxiví san, ña e dōó ki'in inī í ne, nākaxnúu Xuva ko nūu i é ña ntii inī i san é nakō'xó ña'a, ña e dōó ntii inī í san. ²⁸ Nakaxnúu Xuva ko ñá'a, ña é ñá váda ntaiidiá'vi, kuíni ña'a ñuxiví sa, nī ña'a, ña é ña ntío kue'en tsí ña'a san, nī ña'a, ña é ña te neé nuu á'vi i, kuíni ña'a sán di, vata koo é na nakō'xó ña ña'a, ña dōó na'nu ña'a san. ²⁹ Tsí ña kúvi vií ka'nu nté uun ña'a nuu Xuva ko. ³⁰ Tsí mii Xuva kō né, tā'xi ña é uun kuédadii tsi ntuvi o ni Jesūcristu. Nta'a Jesuú ne, ta'xi ña e dōó ki'in inī kó nī é ntuntoo kuétsi ko, nī é ntuviko o kuēnta iña Xuva ko, tsi e ntá'vi ña kuétsi kō dá xi'i ña. ³¹ Du'va o kúvi nuu i sá'a vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Xoó ncho kada ka'nu mii i kúñu i ne, na kada ka'nu ña kuenta iña Xuva ko”, ka'an.

2

Tū'ún Cristu, ña xi'í ntiká krusi kan

¹ Xu'ú ne, dā xeé u mí ntoo nto, tā'an, é ká'an ntódo ú ni ntō é nuu é ntaā í iña Xuva kó ne, ñá ni ká'án u ni nto tú'ún e dōó vi'xín kaa, nté tú'ún e dōó ki'in inī í san. ² Tsi dé kuení ko é ña te nee iña ká'án u ni ntō é da mii tsí tú'un Jesūcristu, nté o xi'i ñá ntiká krusi kan kuēnta iña ko. ³ Dā itúvī ú ni ntō ne, ña túvi ntii ko. Koó da kan'í u tuví u e dōó u'ví ko. ⁴ Dá kaká'án u ni nto, nī dá kaká'án ntódo ú ne, ñá tē tú'ún e ntáka'an ña e dōó ki'in inī í san é káka'án u ni ntō, tsí tá'xi Espíritū

Sántū sán ko ntii ñá é kuvi nakuā'á u nto, ⁵ vata koo é na kunuu inī ntó Xuva ko, ña e dōó ka'nu, ña te é kunuu inī ntó ña'a, ña e dōó ki'in inī í san.

Kanañē'e Espíritū Sántū san ko xoo é Xuva kō

⁶ Ntá tsi kaka'án nti tú'ún é ki'in iní ni ñá e dií ka iní tú'un Xuva kō. Ntá tsi ña te ñá'vī tú'ún e ntáka'an ña dōó tu've i san, nté tú'un e ntáka'an ña ntádē kú've ñuxiví a vevii, tsí ña ná'a ka kuntōo ña ñuxiví a. ⁷ Ntá tsi tú'ún é káka'án nti e dōó ki'in iní iña Xuva kó ne, iña nuu i é túvi xu'u un tsi nte dí'na da de kú've ñá ñuxiví san. Núu i sá'a ne, ñá'vī é nī'i ko é vā'á nta'a Xuva kō. ⁸ Nté uun ña'a, ña ntádē kú've ñuxiví a ne, ñá ni kutūni ñá nuu i sá'a. Tē dí ni kutūni ñá ne, ñá ni naxnteē ñá Tó'o kō ntiká krusi kan, ña dōó ka'nu. ⁹ Ntá tsi uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: Núu i é vāta kiní o, é vāta tekú kō, é vāta ki'in dikí kó ne,

é xtúvī tú've Xuva ko nūu i tsíkan iña ña'a, ña é ntákuinima í ña, ka'an tú'un ñá. ¹⁰ Sá'a ne, nañē'é Xuva ko ko ntá'a Espíritū Sántū san. Tsí Espíritū sán ne, kaito nteé ña é un ntī'i ún tsi nte nuu i é ña káñe'e dikí ko iña Xuva ko, é da mii tsi Xuva kō é iní ña.

¹¹ Ntá tsi ¿xoó ntu ini i nee iña é kadē kuení tuku ña'a? Tsí da mii tsi nīma ña é iní. Dukuān né, da mii tsí Espíritū Sántū san ini ña nté o kadē kuení Xuva kō. ¹² Ntá tsi xo'ō ne, ñá ni nī'i ko é nakua'a o nuu i é Ió ñuxiví a, tsí xo'ō ne, nī'i ko mii Espiritu Xuva kō vata koo é kūtuni ko nuu i é kata'xi Xuva ko kō tsi dōó vá'a ó de ña ni kō. ¹³ Nā tē tú'ún e dōó ini ñá ñuxiví sa é káka'án nti nuu i sá'a, tsi tú'ún é nañē'e Espíritū Sántū sán nti é káka'án nti. Dukuān é kanañē'é nti ña'a, ña é nuu Espíritū Sántū san nīma i, núu i é káka'án Espíritū Sántū san.

¹⁴ Ntá tsi ña'a, ña é ña te núu Espíritū Sántū nīma í ne, ña kúvi kī'in dikí ña tú'ún é ncho ka'an Espiritu Xuva ko ni ñá. Dōó tuntu kaa tú'ún san, kuíni ña, tsí ña te núu Espíritū Sántū san nīma ña é nañē'e ñá ña nee é káni tú'un. ¹⁵ Ntá tsi ña'a, ña é nuu Espíritū Sántū nīma í ne, kuvi ka'an ntée ña un ntī'i nuu i. Ntá tsi ñá ne, xoxó kuvi ka'an ntée i ña. ¹⁶ Tsí kaka'an tú'un Xuva kō: “¿Xoó ntu ini i nté o kadē

kuení Xuva kō? ¿Xoó ntu kuvi nañé' é i ña itsi?', ka'an. Ntá tsi xo'ō é i'xa Xuva ko ō ne, ntádē kuení ko vatā ó kadē kuení Cristu.

3

Ña ntáde tsiñu dad# iña Xuva ko

¹ Ña ni kúvi ká'an u ni nto vatā ó kaka'an u ni ñā'a, ña é ini va'á Xuva ko, tā'an. Ntá tsi kaka'an u ni nto vatā ó kaka'an u ni ñā'a, ña é da mii tsí é ini nee iña é ió ñuxiví a. Vata kīni vá'a nto nuu i iñá Cristu, tsí vata ntáa i'xa ikín san ntáa nto. ² Vatā ó kaxé'e o dīkuí é kō'o i'xa ikín san é vata kutíi i é ká'xi kúñū ne, kuān ó kanakuā'á u nto núu i é ki'in iní san di, tsí vata kutíi nto ki'in diki nto tú'un é ki'in iní san. Nté vevíi vata kutíi nto ki'in diki nto, ³ tsí ntáde dukuan nto vatā o ntáde ña ñuxiví san. ¿Ñā ntu te dukuan o ntáde nto da ntákune'ū ini nto ni tā'an nto, ō da ntánaa núu nto ni tā'an nto? Dito tsi ntáde nto vatā ó de ña ñuxiví san. ⁴ Kaka'an ntó, uun ña'a ntó: "Xu'ú ne, kantikín u Pablu." Tuku nto ne, kaka'an nto: "Xu'ú ne, kantikín u Apolo", xkoó ka'an nto. ¿Ñā te dukuan ntú o ntáka'an nto vatā o ntáka'an ñā ñuxiví san?

⁵ ¿Xoó ntu é Apolo í san? ō ¿xoó ntu é Pablu í san di? Kūdii ña ntáde tsiñu iña Xuva ko nti e ntánakuā'a ntí nto é kuinti'xe nto ña. Da mii tsí e táxnuu Xuva kō nti é káde nti, é un é un nti. ⁶ Xu'ú ne, da mii tsí é nakū'xí u tsíkín sán ne, Apoló san ne, dá'vi ña ntúte. Ntá tsi Xuva kō tá'xi ñā é kué'nu. ⁷ Dukuān ne, ñā te ká'nu ña'a ña kaí'xi tsíkín san, nté ña kadá'vi ntute sán di, tsí mii tsi Xuva kō e dóo ka'nu ña, tsi dívi ñā né, kata'xí ña é kué'nu. ⁸ Dad# tsi nuu á'vi ña kaí'xi tsíkín sán ni ñā kadá'vi ntute san. Ntá tsi tá'xi Xuva kō é vā'á iña ña, é un é un ña, vata tsí ó kade tsiñu ña. ⁹ Dad# tsi ntáde tsiñu ntí iña Xuva ko. Dívi ntó né, vata ntáa ñu'u é katavi nuu Xuva kō ntáa nto. O vata ntáa vi'i é kaxntítsí Xuva kō ntáa nto. ¹⁰ Xu'ú ne, vata kaa ña kadama, ñā odo nūú, kaa ú, e tá'xi Xuva kō é kutūn'í ko nté koo kada vá'a ú etí vi'i san. Tuku ña'a ne, katsodo ña ntó'o nuu i kan. Ntá tsi na kōto vá'a ña, xe un xé un ña, nté o ntáde tsiñu ña. ¹¹ Jesucristú ne, dívi ñā é vata

kaa etí vi'i san kaa ña. Ña kúvi nan'í ko túku etí vi'i é díi ka va'a é dívi ñā. ¹² Dōó titín nuu i é kuvi tsodo o etí vi'i san. Kuvi tsodo o ōró, ō kaá kuí'xín, o xūu e dóo nuu á'vi i, o kuvi tsodo o ūtún, ō xó'o, o chān. ¹³ Tē ita ntí'xin ñu'ú san vi'i sán ne, kutuni ko te vá'a nuu i e dé tsiñu ni'i ña xntítsí i san. Kuan kōo kutuni ko xoo e dé tsiñu vá'a i ntuvi te vexkáda kú've Xuva kō, tsí vata kaa ñu'ú san kaa ña te kúvi. Te kuíta ntí'xin tsiñu ko nūu Xuva kō ne, dōo díto te vā'á o dé tsiñu ō né, o tē ña vá'a o nī de tsiñu ō. ¹⁴ Te kūtíi tsiñu kō é kuntítsí te kuíta ntí'xin ñu'ú san ne, ní'i kō é vā'a. ¹⁵ Ntá tsi te koko e dé tsiñu ō ne, kunaá iña ko. Ntá tsi mii ō ne, nakáku o vatā o dé ña'a é da mii kúñū i nakáku ña dá i'xi ví'i ña.

¹⁶ ¿Ñā ini ntú nto tsí vi'i Xuva kō kúvi nto, tsí nuu Espíritu Xuva ko nīma nto? ¹⁷ Te xōo ñā'a nakatsin ña vi'i Xuva kō né, nakatsin Xuva ko ñā di, tsí xúkun Xuva kō né, kúviko kuenta iña ña. Dívi xúkun tsíkán ne, dívi o xo'ō.

¹⁸ Ñā ku káni nta'ví mii ntó kúñū ntó. Te iō nto e dóo ki'in iní ntó, kuini nto, vatā ó ini ñā ñuxiví san ne, díi ka vá'á o te ntuvi nto vata kaa ña'a, ña é ña te neé ini, vata koo é kútú've nto é nuu é ntaā i. ¹⁹ Nee iña e dóo ki'in iní ñuxiví san ne, ñā vādá kaidiá'vi nuu Xuva ko. Tsi uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: "Nuu i é kīni kaa e ntántukū nuní ña ne, dívi tsi nūu i é kué' é Xuva kō é kō'xó nteē ña", ka'an. ²⁰ Kaka'an xtúku tú'un ñā di: "Ini Xúva kō é un nti'í é kadē kuení ña'a, ña e dóo tu've i ñuxiví san ne, ñā vādá kaidiá'vi kue'en tsi", ka'an tú'un ñā. ²¹ Dukuān ne, ñā ku kada ka'nu nto te kantikín ntó dā xóo ká ñatí, tsí un nti'í nuu i é káduku ntée nto. ²² Tsí kuān té Pablu, ni Apólo, ni Pedrú, ni kan# ñuxiví san, ni ntúvi iña kó, ni dōxi'i san, ni é un nti'í é iō vevíi, ni é un nti'í é kōo ntuvi é vē'xí ne, un nti'í nuu i sá'a é káduku ntée nto. ²³ Dívi ntó ne, ntáduku ntée nto Cristu. Cristú ne, kaduku ntée ña Xuva kō.

4

Tsiñu é ntáde pustru

¹ Na kūtuni nto tsí nti'í ne, ña ntáde tsiñu iña Cristú nti, é uvé nta'a nti tú'un e dóo vi'xín o iña Xuva ko. ² Xoó

ña'a é kũntee nta'a i ne, kantio é kãda ntaa ña nee ntí'i ntí'i é kãka'an tó'o ñã. ³ Xu'ú ne, ñã kãde ú kuentá te kã'an ntó te vã'á u ne, o tẽ ñã vá'a u, o kuãn te dá xóo ka ñã'a kuan koo ka'an ñã ñã. Ntẽ ñã ñã ú ñã kuvi ká'an u neé ñã'a u. ⁴ Ñã te neé ni idé u, kuini ko, ntá tsi xoó ntu ini í te kuan ò. Da mii tsi Xuva kō é kuvi ka'an ñã te vã'á u ne, o te ñã vá'a u. ⁵ Dukuãn ne, ñã ku kã'an ntó te xoo dóo va'a i, ò xoo ñã vá'a i, da nté nainu xtúku Xúva kō. Tẽ nainu ñã ne, naxi'í nuu ñã nima ko vata koo é kũtuni ko nee iña é ñu'u xũ'u. Ta'xi Xuva ko kidaã é ntii díto un ntí'i é ntãdẽ kuení kō é nuu nima ko. Kidãã ne, ka'an Xúva kō nee iña e dóo va'á iña ko, xe un xé un ò.

⁶ Nto'ó, ta'an, kaka'án u ni nto nuū i sã'ã e vá'a tsi mii ntō. Kaka'án u iña Apoló ne, iña kó ñã, vata koo é kĩni nto ntí ne, kutú've nto é ñã kuita ntí'xin nto vatã ó uve na'a tú'un Xuva kō, vata koo é nté uun nto ñã ká'an nto: “Ñã sã'á ne, dōo vá'a ñã”, ò ka'an nto: “Ñã tsikán ne, ñã vã'á ñã'a ñã”, koo ka'an nto. ⁷ ¿Xoó ntu kantavã'a ñã'a i nto te díi ka va'á ñã'a nto é vata kaa ñã nguii san? ¿Nee iña ntu iō iña nto é ñã ni ta'xi Xuva ko? Ntá tsi te ta'xi Xuva kō ne, ¿nté kui kade ka'nu ntu nto vata sã tẽ kuenta iña mii nto ni ní'í nto?

⁸ Divi ntō ne, é dōo kuika nto vẽ; ñã tẽ nee iña ka ntãtaan núu nto. Mii ntō ntãde nto rei, é ntẽ ñã vãdá ka mí'i ntãtaan núu nto ntí. Tẽ dí nuu é ntaã i é rei ntí'xe nto ne, kadã kũ've dadii ntí ni ntō. ⁹ Ntá tsi ntí'i é pustrú ntí ne, vata te ta'xi Xuva kō é ntii ntí un tsi nte ata i kan. Kuan ò dé kuení ko. Vata ntãa ñã'a, ñã ní'i i doxi'í san ntãa ntí, é kanii ñũxiví san ntaíto díto ñã ntí, ni ùn ntíi ntíi ánje, ni ùn ntíi ntíi ñã'a san. ¹⁰ Ntí'i ne, dōo tuntú ntí kuenta iña Cristu. Ntá tsi nto'ó ne, dōo kí'in ini nto é kudadii nto ni Cristu. Ntí'i ne, ñã túvi ntíi ntí, ntá tsi nto'ó ne, dóo iō ntíi nto. Ntí'i ne, ñã ntaíko ñu'u ñã'a sán ntí, ntá tsi nto'ó ne, dōo ntaíko ñu'u ñã'a san nto, kuini nto. ¹¹ Ntẽ vevii ntákakin ntí ne, ntaítsí ntí ntute. Ñã túvi dōo é kũ'un ntí. Dōo ntãdẽ xení ñã'a san ní ntí ne, ñã túvi ví'i mii ntí mi é kũntōo ntí. ¹² Ntí'i ne, dōo ntãnto'lo ntí é nta'a ntí ntãde tsiñu ntí. Dã ntãka'an kíni ñã'a san ní

ntí ne, ntãnantiko kōó ntí, kaka'án ntí: “Na kunūu mé'ñu kunuu dava Xuva ko ntō”, xkoó ka'án ntí. Dã ntãde ñã ní ntí é kíni kaa ne, ntákutíi ntí'i ntí nimá ntí. ¹³ Dã ntãka'an kíni ñã ní ntí ne, ñã tẽ ntákudiín ntí ni ñã, tsi ntãnaka'nu ntí ini ñã. Ntãde ñã ní ntí vata te ñe'e ñũxiví sa kúvi ntí, vata ntãa nuu i é ñã kaidiã'vi ká i e ntãnakuítã ñã'a san. Un tsi ntẽ vevii ne, kuan tsi ó ntãde ñã ní ntí.

¹⁴ É kakã'án u ni ntō sa'á ne, ñã te kakã'án u é kũka'an nuu nto, tsi kade tii ú ni ntō vata kaa i'xá mii ko e dóo kakuinimá ko i. ¹⁵ Tsi kuan te u'xi míil mastru nto, ñã é ntãañe'e í nto iña Cristu ne, ntá tsi ñã titín uva ntō. Divi u é uva ntō, tsi ñãñe'e ú nto tú'un é vã'á san nté koo kuinti'xe nto Jesũcristu. ¹⁶ Dukuãn ne, kaikán u da xe'e ntã'a nto é kũntikín ntó ko ne, vii ntó vata tsi ó de ú san.

¹⁷ Kuenta iña i sã'a ne, taxnũu ú Timoteu, é vata kaa i'xá mii ko, ñã e dóo kakuinimá ko. Ñã kaxtuví mii ñã é kũntikín ñã Xuva kō. Divi ñã naka'an ñã ntō nté o dé u é kantikín u Cristu, vatã ó kanañe'é u ñã'a san má ũkún dã mí'i ka kañe'é u. ¹⁸ Iō ntó ne, dōo ntãde na'nu nto, tsi kuini nto ne, ñã kí'xi ká u, kíxkoto ní'ni ú nto. ¹⁹ Ntá tsi ñã kukuíi ka dá kí'xi ú, te Xuva kō ntio ñã. Kidãã kutúní ko te kúvi vii ntí'xe ñã ntãde na'nu ñã'a sán ne, o kũdii da ntãka'an ñã. ²⁰ Tsi mí kadẽ kũ've Xuva kō ne, ñã te da mii tú'un kúvi, tsi dóo iō ntíi ñã neé vii ñã. ²¹ ¿Nee iña ntu é ntio nto: é kí'xi ú mí ntoo nto é nãa ú ni ntō né, ò é kíni u nto e dóo kakuinimá ko nto?

5

Kadẽ kũ've ñã iña uun ñã'a, ñã kade é kíni kaa

¹ Ntãka'an ñã'a tsi uun ñã'a ntō ne, kaeni díki ñã ñãdí'i úva ñã. Ntẽ ñã'a, ñã é ñã ntãkuinti'xe i Xuva kō, ñã ini ñã é kuãn koo vii ñã, é náki'í ñã ñãdí'i úva ñã. ² Divi ntō ne, naa i é kũntōo nto dontíni ne, da ntãde na'nu ñã'a nto. Ñã tii, ñã é kuãn ó de sán ne, kantio é nantíi nto ñã. ³ Kuãn té xoxó u mí ntoo ntó ne, dōo kadẽ kuení ko iña nto. Vata tsi tẽ tuví dadii ú ni ntō, tsi é de kũ've ú iña ñã kade é kíni kaa san, nta'a Tó'o ko Jesũcristu. ⁴ Dã ntãnataká nuu nto ne, vata tsi tẽ ntoo dadii ntí ni

nto, ntó'ó nī Tó'o ko Jēsuu, ña e dóo iō ntií i. ⁵ Kidáā ne, ntáda nto ña kuenta ntá'a tó'ō e ña vá'ā sán vata koo é ntí'i kue'en kúñu ñā ne, nakáku nima ña ntuvi te vē'xi xtuku Tó'o ko Jēsuu.

⁶ Ñá vā'á o é ntáde na'nu ña'a nto. ¿Ñā ntu íni nto tsí te nākudáka un síin u'xen ia u'xen vā'á san ne, kuia kanii t'i'nti í? ⁷ Nakate nto kuétsi nto vē, tsí kanatívi kúñu kō dá iō kuetsí ko, vatá ó kanatívi u'xen vā'á san dá kanakudáka ni'i u'xen iā san. Na ntūvá'a nima nto vata kaa u'xen vā'á san e nté un síin u'xen ia ña kadáká ka. Vá'ā o é kuān koo vii nto, tsí Cristú ne, vata kaa a le'ntu é xi'í kuenta iña kō kaa ña. ⁸ Dā ntáde o viko kati sán ne, ñá ku de tsiñu ni'i o u'xen iā san. Dukuān ne, ña vā'á o é kudáka é kīni kaa sán nima nto, nté da neé ka nuu i é ña vā'á. Tsí kanii nima kó na vii o é vā'á san nī é nuu é ntaā í san.

⁹ E dí'na taxnūu ú tutú nta'a nto é kāká'án u é ña ku xkuntikín nto ña kīni ntáa san. ¹⁰ Ntá tsi ñá te kāká'án u é ña ku ká'an kue'éen ka ntó ni ñā'a, ña kīni ntáa, ña é ntoo ñuxiví a, ña ntaéni dikí, nī ña ntákune'u iní i, nī ña ntaído dú'u, nī ña ntánuu iní i santu, tsí te kuān ó ne, kantio é ntii nto ñuxiví san. ¹¹ É kāká'án u ni ntó ne: Ñá ku ika dadii nto ni da xóo ka ña'a, ña é kāká'an é kakuinti'xe i Xuva kō ne, ntá tsi kade ña é kīni kaa, te tií, te ñadí'i ñá, o tē kakune'u iní ña, o kānuu iní ña santu é ntúvá'a naa, o kāká'an kīni ña iña ña'a, o ña ki'vi ne, o ña du'u. Ntē ña ku ka'xi dadii nto ni ñā. ¹² Tsí kaduku ntéé nto é kadā kú'vē ntó iña ta'an nto, ña ntákuinti'xe i san. Ñá kadūku ntéé u é kadā kú'vé u iña ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō, ¹³ tsí mii tsi Xuva kō é ká'an ñá te iō kuetsí ña. Ntá tsi nto'ó ne, naxtuvi xio nto ñatíi, ña kade é kīni kaa san.

6

Ña ntákuinti'xe i, ña ntátsi'i kuetsi ta'an

¹ Dá ió nuu i é ncho tsi'i kuétsi nto ta'an nto ne, ¿neé ntu tsiñu ki'in nto nta'a ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i san? ¿Nté kui ña ki'in ntu nto nta'a ña ntákuinti'xe i san? ² ¿Ñā ntu íni nto tsí xo'ō e ntákuinti'xe ko Xuva kō ne, kada kú've o iña ña ñuxiví san

rkontuvi? Te ñi'vi ntó é kadā kú'vē ntó iña ña ñuxiví san rkontuvi ne, ¿nté kui ña kuvi ntu kada kú'vē ntó nuu i é ña kue'é san? ³ ¿Ñā ntu íni nto tsí te kúvi ve ne, un tsi nte ánjē sán kada kú've o iña ña? Dukuān ne, dií ka ña ntii tu'un kada kú've ó nuu i é ió ñuxiví a. ⁴ Te iō nto e ntánāa núu nto kuenta iña i é ió ñuxiví a ne, ¿nté kui ntáde ntu nto kuenta ña'a, ña é ña té neé kaduku ntéé i ini ukún Xuva kō? ⁵ Kaka'án u sá'a vata koo é na kūka'an nuu nto. ¿Vá ña xoxó ntu nté uun ña'a nuu ta'án ña nto e ñá ini ña é kadā kú'vē ñá iña ta'an ña? ⁶ Ntá tsi nto'ó ne, ñá te da mii tsi e ntátsi'i kuetsi ta'an nto, tsí nta'a ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō san ntáñe'e nto, ntátsi'i kuetsi ta'an nto.

⁷ É kuān ó ntátsi'i kuetsi ta'an nto ne, ¿nté kui ña dií ka vā'á ó é na kūtíi nto nima ntó te kade ña ni ntó é kīni kaa? ¿Nté kui ña dií ka vā'á ó é na kūtíi nto nima ntó tē kaeni nta'ví ña nto? ⁸ Ntá tsi nto'ó ne, kantéi é ntáde nto. Tsí un tsi nte ta'an mii nto ntáde nto ni ñā é kīni kaa ne, ntaéni nta'ví nto ña di.

⁹ ¿Vá ñā ntu íni nto tsí ña'a, ña e ntáde nuu i é kīni kaa sán ne, ñá nī'i ña é vā'á nta'a Xuva kō? Ñá ku enī nta'ví mii ntó kúñu ntó; nté ñā'a, ña é káde é kīni kaa ni ñadí'i san, nté ñā kanuu iní i santu, nté ñā kaeni dikí ñadí'i é ña te ñadí'i mii i, nté natíi, ña kaeni dikí ñatíi ni'i i, ¹⁰ nté ñā du'ú, nté ñā dóo kue'i, nté ñā ki'vi, nté ñā'a, ña kadá'vi dovete tá'an i, nté ñā kaeni nta'ví ña'a é nī'i ña é ntio ña ne, nté uun ña'a, ña kuān ó de san, ñá nī'i ña é vā'á nta'a Xuva kō. ¹¹ Iō ntó ne, kuan o dé nto kídaā di. Ntá tsi vevii ne, é ntūntoo nima nto. É xtúvi xio Xuva ko ntó é kúvi nto iña mii ña. É ntūvá'a nto ni Xuva ko vē, kuenta iña Tó'o ko Jesūcristu ni Espíritu ñā.

Kūñú kō ne, iña Xuva ko

¹² Kuvi vii u da neé ka nuu i, ntá tsi ña te un ntí'i nuu i é vā'á iñá ko. Kuvi vii nti'xe ú da neé ka nuu i, ntá tsi ña da vā'a ko é da neé ka nuu i é kúvi vii nī ko. ¹³ Iō ña'a xkoó ka'an ña: “É ká'xi o ne, iña xido ko. Xido kō ne, iña é ká'xi o”, xkoó ka'an ñá di. Ntá tsi ntuvi tsi nuu i é nantí'i Xúva ko i te kuvi. Kūñú kō ne, ña te iña i é kaní dikí o ñatíi

san ne, o ñadĩ'í san, tsí kúñu kō ne, iña Xuva ko. Divi ñā ne, iñā kúñu ko ñā. ¹⁴ Vata tsí o dé Xuva kō e nantóto ñā Tó'o kō Jesucristú ne, kuan tsí koo nantóto ñā kō dí, tsi dóo iō ntíi ñā.

¹⁵ ¿Ñā ntu ini nto tsi kúñu ntō ne, iñā Cristu? ¿Vá kī'i ntu ú kúñu Cristú ne, dá nata'an ntée ú ñadĩ'í kini kaa? ¿Ñā kúvi! ¹⁶ ¿Ñā ntu ini nto tsí ñatīi, ñā kanata'an nteé ñadĩ'í kini kaa sán ne, uun tsi kúñu ntákuví ñā ntuví ñā? Tsí tú'un Xuva kō ne, kaka'an: "Ntuví ñā'a sán ne, uun tsi kúñu kúvi ñā", ka'an. ¹⁷ Ntá tsi tē xoó kanakuntee tá'an i Xuva kō ne, uun tsi espíritū kúvi ni ñā.

¹⁸ Dukuān ne, kunu nto dá ncho natā'an ntée nto kúñu nto nūu i é kīni kaa. Tsí da neé ka kuetsí é kade ñā'a sán ne, ñā tē neé kade i kúñu ñā. Ntá tsi xoo kanatā'an ntée i kúñu ī é vīi nūu i é kīni kaa sán ne, é kuetsí tsi mii kúñu ñā kade ñā. ¹⁹ ¿Ñā ntu ini nto tsí kúñu ntō ne, vī'i úkūn Espíritū Sántū e tá'xi Xuva kō é kunūu nima nto? Ñā te iña míi ka nto kúñu ntō, ²⁰ tsí ñā te nté kaa a'ví i ntá'vi Xuva ko kuēnta iña nto. Dukuān ne, ntio é kada ka'nu nto Xuva ko nī kúñu ntō.

7

Itsi iña ñā ntatánta'a

¹ Vevii ne, kaka'an u ni nto nūu i é tsixe'e ntō ko da táxnuu nto tutú nta'a ko: Díi ka vá'ā ó tē ñā tánta'a ñatīi san. ² Ntá tsi da xe dóo iō nuu i é kīni kaa e ntáko'xo nteé ñā ne, é un é un ñatīi san ne, na koo ñadĩ'í míi ñā. É un é un ñadĩ'í san ne, na koo xīi mii ñā di. ³ Na kāda ntaa ñatīi san ni ñadĩ'í ñā. Ñadĩ'í san ne, na kāda ntaa ñā ni xīi ñā dí, vatā ó kantio é vīi ñā, xe un xé un ñā. ⁴ Tsí ñadĩ'í san ne, ñā te iña míi ka ñā kúñu ñā, tsí iña xīi ñā. Kuan tsí kaa iña ñatīi san di, tsí ñā te iña míi ka ñā kúñu ñā, tsí iña ñadĩ'í ñā. ⁵ Ñā kū ka'an ñatīi san é ñā ncho kutuví dadīi ñā ni ñadĩ'í ñā, o ñadĩ'í san, ñā ku kā'an ñā é ñā ncho kutuví dadīi ñā ni xīi ñā. Na nātīi ñā é kūntoo xio ñā uun taan vata koo é nī'i ñā ntuví é kā'an ntā'ví ñā. Tē kúvi ka'an ntā'ví ñā ne, dá nākuntóo dadīi xtuku ñā vata koo é ñā kuvi vīi tó'o e ñā vá'ā é kō'xó nteé ñā nuu i é kīni kaa, tsí ñā kutīi ñā é kúntoo mii ñā.

⁶ Ñā te kākā'an u te kuetsi é vīi nto sá'a, ntá tsi kākā'an u tē ncho tánta'a nto ne, vá'a o. ⁷ Díi ka vá'ā ó te dí un ntíi ntīi ñā'a vīi ñā vatā ó de ú, kuini ko. Ntá tsi Xuva kō né, vatā ó ntio ñā ne, xé'e ñā xe un xé un ñā'a e túku e túku nuu i nté koo vīi ñā.

⁸ Tē xoó ñā kuetsi é vāta tánta'a ñā, o ñadĩ'í kīi san di, kākā'an u tsí díi ka vá'ā ó te kúntoo mii ntō é ñā nātanta'a nto, vata kaa ú xu'u. ⁹ Ntá tsi tē ñā kutīi nto nī kúñu ntō ne, tánta'a ntō. Díi ka vá'ā ó e tánta'a ntō naa i é kadā kueni nto é vīi nto é kīni kaa ni kúñu ntō.

¹⁰ Ntá tsi ñā'a, ñā e tánta'a ne, kākā'an u ni ñā é ñā ku xtuví mii ñadĩ'í san xīi ñā. Ñā te xū'u é kākā'an u sá'a, tsí Xuva kō é kuān ó kākā'an ñā. ¹¹ Ntá tsi te naxtuví mii ñadĩ'í san xīi ñā ne, ñā ku nātánta'a xtuku ñā. Díi ka vá'ā ó te ntūvá'a ñā ni xīi ñā. Dukuān ne, ñā ku na xtuví mii ñatīi san ñadĩ'í ñā di.

¹² Iña ñā nguīi sán ne, ñā ni kā'an Xúva kō. Ntá tsi kākā'an u tē iō uun ñatīi, ñā kakuinti'xe i ne, iō ñadĩ'í ñā, ñā é vata kuinti'xe i Xuva kō né, tē ntio ñā kúntoo ñā ni xīi ñā ne, vá'ā o. Ñā ku kīi nteé xio ta'an ñā. ¹³ Kuan tsí o dí, te iō uun ñadĩ'í, ñā é kakuinti'xe i ne, ntá tsi xīi ñā ne, ñā kakuinti'xe ñā ne, tē ntio xīi ñā é kutuví ka ñā ni ñadĩ'í ñā ne, vá'ā o. Ñā ku kīi nteé xio ta'an ñā. ¹⁴ Tsí xīi ñā, ñā é ñā kakuinti'xe i sán ne, tuvi étsin ñā nuu Xuva ko, tsí tuvi nī'i ñā ñadĩ'í ñā, ñā é kakuinti'xe i san. Ñadĩ'í san di, ñā é vāta kuinti'xe i ne, tuvi étsin ñā nuu Xuva ko, tsí tuvi nī'i ñā ñatīi, ñā é kakuinti'xe i san. Tē ñā'a ne, i'xá ñā ne, kuvi vata ntāa i'xá ñā'a, ñā é ñā ntákuinti'xe i san. Ntá tsi ntoo etsin i'xá ñā nuu Xuva kó di. ¹⁵ Ntá tsi te ñā'a, ñā é ñā kakuinti'xe i san, ntio ñā é natsoo mii tā'an ñā né, na vīi mii ñā. Kidāā né, ñatīi o ñadĩ'í, ñā é kakuinti'xe i sán ne, ñā túvi nūu i iña ñā. Tsí Xuva kō ne, ntio ñā é vā'á ko kúntoo o. ¹⁶ Tsí ¿xoó ntu ini í te kuvi xntiin xīi o é nakakū ñā? ¿ō xoó ntu ini í te kuvi xntiin ñadĩ'í o é nakakū ñā?

¹⁷ Ntá tsi vata o tá'xi Xuva kō é vīi ó, vata o kána ñā kō, xe un xé un o ne, kuān koo vīi o. Kuān ó kākā'an u ni ūn ntíi ntīi ñā ntákuinti'xe i san. ¹⁸ Tē kána Xuva ko uun ñā'a, ñā tuku ñūu

san ne, ñá kuētsi é tē'nté kúñū é ixi ñá vatā ó de ña Israeé san. Tē kána Xuva ko ūun ña'a, ña Israeé san ne, ñá kuētsi é ntava'a xtuku ña kúñū ñā. ¹⁹ Tsí Xuva kō ne, ñá kāde ña kuenta te te'nte kúñū é ixi ko vatā ó de ña Israeé san ne, ō ña'a. É nuu á'vi iña ñá ne, te kāde ntaa ó da neé ka é kāka'an ña. ²⁰ É un é un ña'a, kuan tsi koo na vii ñá vatā o dé ña da kána Xuva ko ñā. ²¹ Tē dóo kanto'o o kaden tsiñūn da kána Xuva ko ō ne, ñá ku dē kuení o. Ntá tsi te tā'xi tó'o o itsi é ntiin ne, ntiin. ²² Tsí xoo ñá'a, ña e dóo kanto'o i kade tsiñū da kána Xuva ko i ne, é nakākú Xuva ko ñā é kuntikin ñá ña. Kuān ó di ni ñā'a, ñā é xoxo tó'o i da kána Xuva ko i, tsí iña Xuva ko kada tsiñū ña ve. ²³ Xuva kō né, ñii ña nto. Dōo á'vi ntá'vi ña nto. Dukuān ne, ñá ku dā vá'a nto é tuku ña'a nakāda tsiñū ña nto iña ña. ²⁴ É un é un nto, tā'an, vatā o dé nto da kána Xuva ko ntō né, kuan tsí koo vii nto. Na naka'an ntō tsi tuví Xuva ko ni ntō nguentúvi.

²⁵ Kuenta iña ñá ntoo mií, ña é vāta kiní ñatíi o ñadí'i, ña é vāta tánta'a ne, ña ni tá'xi Xuva kō nté koo ka'an u iña ña. Ntá tsi kuví ta'xi ú itsi, tsi e dé ka'nu iní Xuva ko ni kó ne, kade ntaa u é kāka'an ña. Dukuān é kuví kuinti'xe nto é kāka'an u. ²⁶ Dōo ntii tū'un é kuntoo o ñuxiví a vevii. Dukuān é vā'a o tē ña tánta'a ñā'a san, kuiní ko xu'u. ²⁷ Ntá tsi te ió ñadí'i ntó ne, ña ku nantuku ntō nté koo naxtuví mii nto ña. Tē vata tánta'a nto ne, ñá ku ntuku nto ñadí'i nto. ²⁸ Ntá tsi tē tánta'a nto ne, ña tūví neé nuu i é kīni kaa kade nto. Tē tánta'a ñadí'i san ne, ña tūví neé nuu i é kīni kaa kade ña di. Ntá tsi xoo é tánta'a i ne, nto'o ña ñuxiví a. Kuān ó kaka'an u ni ntō, tsí ña ntío ko é ntō'o nto.

²⁹ Sá'a ncho ka'an u ni nto, tā'an: Nā tīn ka ntuví ió é kuntoo o. Dukuān né, kuntōo ntó vata tsi tē xoxó ñadí'i nto. ³⁰ Xoo é tuví nta'xa i ne, na kūtuví ña vata tsi tē ña te tūví nta'xa ña. Xoo e dóo diní i ne, na kūtuví ña vata tsi tē ña te díní ña. Xoo é kañii i ne, na kuntoo ña vata tsi tē ña tuví nee iñá ió iña ña. ³¹ Xoo é kade tsiñū ni'i i é ió ñuxiví a ne, ña kú de ña kuenta neé ió ñuxiví a, tsí ñuxiví é kañni o vevii ne, ña ná'a ká kutūvi.

³² Nā ntío ko e dóo nantí'i nto iní nto.

Xoo é vāta tánta'a i ne, kantí'i iní ña nté koo vii ña é vā'a é ntio Xuva ko. ³³ Ntá tsi xoo é ió ñadí'i i ne, kantí'i iní ña nté koo vii ña ñuxiví a ne, é kuē'e ña é vā'a ñadí'i ña. ³⁴ Kuan tsí ó ni ñadí'i, ña é ña ni xío xii i, ni ñadí'i kuetsí, ña é vāta tánta'a: kanñ nima ñá, kanñ kúñū ña kántí'i iní ña nté koo vii ña é vā'a é ntio Xuva ko. Ntá tsi ñadí'i, ña é tánta'a sán ne, kantí'i iní ña é ió ñuxiví a, ni nté koo vii ña é kutūvi diní xii ña.

³⁵ Kaka'an u ni nto sá'a é vā'a tsi mií ntō. Nā te kāka'an u é ká'nté nuu u e tánta'a ntō. Tsí é ntio ko ne, é vā'a koo kuntōo nto. Ntio ko é ña koo nté uun nuu i é ká'nté nuu é kuntikin ntó kanñ nima ntó Xuva kō.

³⁶ Te uun ñatíi kadē kuení ña tsí kantio é tánta'a ña ni tā'nu katuví ni'i ñā, tsi é ita ntí'xin kuia tun é tánta'a tūn ne, tē kuiní ña é vā'a o sá'a ne, na vii ña nee é díi ka vá'a o. Nā te kini kaa é tánta'a tun. ³⁷ Ntá tsi te tuku ñatíi kadē kuení ña tsí vá'a o é kutuví mií ña é ña tánta'a ña ne, vá'a ó de ña di. ³⁸ Dukuān ne, xoo é tánta'a i ni tā'nu katuví ni'i ne, vá'a ó de ña ne, ntá tsi tē ña tánta'a ña ne, díi ka vá'a ó de ña.

³⁹ Ñadí'i, ña ió xii i ne, ntee tīn ña da nii kántito xii ña. Ntá tsi tē xii i xii ña ne, kuví natánta'a xtuku ñá ni da xóo ka ñatíi é ntio ña, ntá tsi uun ñatíi, ña é kakuinti'xe i Xuva kō di. ⁴⁰ Ntá tsi díi ka diní koo kutuví ñá tē ña nátanta'a xtúku ña. Sá'a é kadē kuení ko, tsí nuu Espiritū Xúva kō nimá ko, kuiní ko.

8

Kuenta iña i é kae'xi o é ntátsido ñā nū sāntu ña

¹ Sá'a kaka'an u ve kuenta iña i é tsixe'e ntō kó te kūvi ka'xi ó nuu i é ntátsido ña'a san nū sāntu ña. Nuú é ntaa i é xkoó ka'an ñá'a tsí ió díki kó nee iñá vii o. Ntá tsi e dóo ki'in iní kó san ne, diví kade i e dóo na'nu ncho vii o. Ntá tsi é kuinima tá'an kō né, diví kade i é vā'a koo kue'nu o ni Xuva kō. ² Tē xoó ña'a dóo ió díki i, kuiní i ne, vāta kūtú've nti'xe ña vata kaa un ntí'i é ntio é kūtú've ña. ³ Ntá tsi te xóo ñá'a kakuinimá i Xuva kō ne, ini Xúva ko nee ñá'a ña.

⁴ Kuenta iña i é kae'xi o é ntátsido ña'a san nū sāntu ña ne, ini vá'a o tsi nté uun santu e ntúvá'a nāa ña te neé nuu á'vi i ñuxiví a, tsí mií tsi Xuva kō. ⁵ Ió ña'a é xkoó ka'an ña é ió xuva ña e

dukún kan ni ñuxiví a di. Nǎ te da dīi nti'xe sántu ña nī tó'o ña iō. ⁶ Ntá tsi xo'ō ne, ini o tsi úun tsi Xuva kō é Uva ko ñā. É un ntíi ntíi vé'xi nta'a ña ne, ñi kuēnta iña ña é ntantító o di. Uun tsi Tó'o ko Jesūcristú di. Ede vá'a ntíi ña é iō né, ñi kuēnta iña ña é ntantító o di.

⁷ Ntá tsi iō ña'a, ña e ñá ini nuu i sá'a. Iō ñá ne, é kuíni ña é kunuu ini ñá santu ña e ntúvá'a nāa. Kūviko e ntátsido ña nū sántu ña, kuíni ña. Te ká'xi ña e kuvíko é odo nū sántu ña ne, kade ña kuétsi, kuíni ña ne, kaku-dentu nima ñá di, tsi vata kuka'xí nuu ña ni Xuva kō. ⁸ Nuú é ntaā i é ña te kuenta iña i é kae'xi o é xee o nta'a Xuva kō. Nǎ te neé kunaa o te ña ká'xi o ne, ntē ña té neé ni'i ko té ká'xi o. ⁹ Kuví ka'xi ntó da neé ka ntíi, ntá tsi kuenta vii nto ni tā'an nto, ña vata kuká'xi nuu ni Xuva kō, vata koo é ña kó'xo nteé ñá te ká'xi ñá vatā ó kae'xi nto. ¹⁰ Tsi nto'o é ini vá'a nto tú'un Xuva kō né, te kutuví ntó nū nāa mí kanuu ini ña'a san sántu ña ne, ña'a, ña é vata kuká'xi nūu é kuinti'xe i Xuva kō ne, te kiní ñá nté o de nto ne, ñá u'vī ña é ká'xi ñá di, kuān té ini ña é ña kúvi ká'xi ña. ¹¹ Nto'ó é ini vá'a nto Xuva kō ne, ñi kuétsi nto te kō'xó nteé ta'an nto, ña é vata kuká'xi nūu vá'a ni Xuva kō. Tsi kuenta iña ña é xi'í Cristú di. ¹² Tē kade nto é kīni kaá ni tā'an nto, ña é vāta kuká'xi nuu ni Xuva kō é ñi kuétsi nto é vii ñá nuu i é ini ña é ña vá'ā. Mīi Cristú kuān ó de nto ni ña di. ¹³ Dukuān né, te ñi kuétsi ko é kō'xó nteé ta'an ko nuu i é ini ña é ña vá'ā dá kae'xi ú kúñu sán ne, dii ka vá'ā o é ña ka'xí kue'en tsi ú, vata koo é ña kó'xo nteé ta'an ko nuu i é kīni kaa.

9

Nuu i é kāduku ntée pustru

¹ Nuú é ntaā i é ña tuvi nee é kaedí nuu é vii u pustru Xúva kō, tsi nuu mí ko ini ú Tó'o ko Jēsuu. E díto é kāde tsiñu ú kuenta iña ñá ne, ñi kuétsi é ntákuinti'xe nto Xuva kō. ² Te iō ña'a ntáka'an ñá e ña te pustrú u, ntá tsi ini nto tsi pustru ntí'xe u, tsi é kuinti'xe nto é káka'án u ni ntō iña Xuva ko. ³ Sá'ā ka'án u ni ñā'a, ña e ntáka'an ntée ko: ⁴ Xu'ú ne, kuví ko'o ka'xi ú da neé ka ntíi. ⁵ Xu'ú ne, kuví kunteka ú

ñadí'ko, ña é kuinti'xe i Xuva ko, vatā ó de pustru, ñá nguii sán, ni ēní Jesuu, ni Pedrú di. ⁶ ¿Vá Bernābeé xntu ni xū'u é ña kuví koto ñá nti da ntaíka nti ntáka'an ntódo nti tú'un Xuva kō? ⁷ ¿Neé ntú sntadun kade tsiñu ña é katáva mii ña é kuíta nti'xin ña? ¿Xoó ntu é kaitu i itu ne, da ña ka'xi ña ntídi i? ¿O xoó ntu kanakue'nu i le'ntu ne, da ña ká'xi ña kúñu tī? ⁸ Nǎ ku dē kuení nto te ñā'a dé kuení ña sá'a é káka'án u ni ntō, tsi kuān ó kaka'án lei Muíseé san di. ⁹ Tsi nteé na'á lei san, kaka'an: “Kíti ntákani trigú san ne, ñá ku xnūu nto xo'o xu'u tī”, ka'an. Sā'á ne, ñá te kāni tú'un tē dii ka ntio Xuva ko kīti san. ¹⁰ ¡Ñā'á ni san! tsi xo'o é kánti'i ini ña. Tsi é ūve na'á lei san ne, kuenta iña ko xo'o: Tsi xoo é kata'vi i ñū'u sán nī ña é kākani xo'o trigú san ne, kantétu ña da nté nī'i ña dava iña ña é kāduku ntée ña. ¹¹ Dukuān né, tē ntíi i'xi nti tú'un Xuva kō é vā'a kunuu nima ntó ne, ¿va dóo ntu kue'e, kuíni nto, te ta'xi nto un siin kudii é ntáde tuni nto? ¹² E túku ña'a ne, kaikan ntú ku ña nta'a nto é ntio ña ne, ¿nté kui ña kuví ntu kakan ntí di? ¿Vá ña ntu té dii ka kaduku ntée nti é tūku ña'a?

Ntá tsi vata neé kákán nti é kuétsi é ta'xi nto. Ntácutíi nti ntantúku mīi nti é ntio nti vata koo é ña kadí nuu nti itsi é kué'nu tú'ūn va'á iña Cristu. ¹³ Ini nto tsi ña ntáde tsiñu ini ukún san ne, ikan tsi ntáni'i ña é ká'xi ña tsi ntáduku ntée ña uun ta'vi i é ntáxé'e ña'a san doméni nta'a Xuva kō ne, ña ntáde kuenta nū tēu kan ne, ntáni'i ña uun tá'vi i é ntáxé'e ña'a sán di. ¹⁴ Kuan tsi ó kaka'an Xúva ko iña ña ntáka'an ntódo tú'un ñā, é kuntitō ñá na kuntōo ña kuenta iña i é kāde tsiñu ña iña Xuva ko. ¹⁵ Ntá tsi xu'ú ne, nté un sīin vata kákán u nto é kāduku ntée u. Ntē ña te neé kaikán u nto ve é kataxnūu ú tutú sa'á di. Dií ka va'a é di'na kuví u dá ña ki'i nto dodíni ko.

¹⁶ Nǎ túvī ko é kāda ka'nu u é káka'an ntódo u tú'ūn va'á san, tsi ñi kuétsi é vii u. ¡Ntē kui ntá'vi dé u tē ña ka'an ntódo u tú'ūn va'á san! ¹⁷ Tē dodíni ko é kāde ú tsiñu sá'a ne, ní'i ko é vā'a é kāduku ntée u. Ntá tsi te kuétsi é kāde ú ne, da dúkuan tsi ñi kuétsi e tá'xi Xuva kō é vii u. ¹⁸ Dukuān ne, ¿nee iñā ntu ni'i

ko iña tsiñu ko? Ní'i ko é kutūví diní u, tsí doméni kaka'an ntódo u tú'un va'á san nté koo nakáku ña'a. Ñā ncho ki'i ú xá'vī tsiñu kó, kuān té kaka'an Xúva kō é kāduku ntée u.

¹⁹ Kuān té ña xoxo tó'ō kó ne, ntá tsi kade tsiñu ú iña un ntíí ntíí ñá'a san vata koo é díí ka kue'e ña'a ni'i ko ña é kuntíkin ñá Cristu. ²⁰ Dá tūví u nī ña Israeé san ne, kade ú vatā ó de ña Israeé san vata koo é kā'án u ni ñā é kuntíkin ñá Cristu. Dá tūví u ni ñā ntántíkin lei Muiseé san ne, kade ú vatā ó de ña ntántíkin lei san, kuān té ña kaduku ntée ká u lei tsíkan. ²¹ Dá tūví u nī ña xio ñuu, ña é ña ntántíkin lei Muiseé san ne, kade ú vatā ó de ña é ña kantíkin ña lei san. Ntá tsi ña xtuví mii u lei Xúva kō, tsí lei é kantíkin u ne, lei Cristu. ²² Dá tūví u ni ñā'a, ña é vata kuka'xi nuu i ni Xúva kō ne, xu'ú ne, vata tsi tē ña ka'xí u di, vata koo é kúvi ni'í ko ña é kuntíkin ñá Cristu di. Da xōó ka ña'a ne, kantuvi ú vata kaa ña vata koo é kuvi xntii ú ña é nakáku ña nta'a Xúva kō. ²³ Kade ntí'í ú sá'ā kuenta iña tú'un nté koo nakáku ō ne, vata koo é dūku ntée u é vā'á vatā ó kaka'an tú'un san.

²⁴ Iní nto tsí da kainu du've ña'a sán ne, un ntíí ntíí ña ntainu ña, ntá tsi uun ña'a xña é nī'i ñá doméni san. Xo'ō ne, kunu o da nté koo é ni'i ko doméni é ta'xi Xúva kō. ²⁵ Da xōó ka ña'a, ña é kañu dū've ne, ñá kade ña nuu i é kade dañu kúñu ñā. Kuān ó de ña é ni'i ña doméni é uun da'na tsi kaxntii. Ntá tsi xo'ō ne, ni'i ko doméni é xntii ntii dañu ntūvi. ²⁶ Xu'ú ne, ñá te doto tsi kainu u. Da kaxe'e ú ne, ñá te kanaki'in ixu ú tī'ntí ko, ²⁷ tsí kananto'ō ú kúñu kó vata koo é na vīi é ntio ko. Tsí te é nañé'e u tuku ñá'a ne, ñá ntio ko é nakūnaa mií u kúñu ko.

10

Dā xe'é Pablu ítsi é ña kunuu iní ko sántu e ntúvá'a nāa

¹ Ntio ko é na nū'u ntó iní nto, ēní, nté ō íka ñata kō, ña intóo e ná'a, má viko mí xkāá nuu Xúva kō kidaā da ita ntí'xin ntíí ntíí ña nu Míni Kué'é san. ² Un ntíí ntíí ña itsi ntute sán ne, kudadii ña ni Muisee da ita ntí'xin ña mí rkāa nuu vikó san nī nú ntūte ka'nu san. ³ Un ntíí ntíí ña é'xi ña é xe'é Xúva kō. ⁴ Un ntíí ntíí ña xí'i dadíi ña

ntute é xe'é Xúva kō di. Dukuān ne, kuvi ka'an o tsí xi'i ña ntute e kíi xuu é xe'é Xúva kō é íka ni'i ñā, é kani tú'un é divi Cristu. ⁵ Ntá tsi dóo titín ña ne, ñá nī xkúntee iní Xúva ko vatā o dé ña ne, xí'i ñā ne, íntōo xaa kúñu ñā mí íka ña ñuu itsí kán.

⁶ Kuan ō kúvi vata koo é ña kuntíkin ō é kīni kaa sán vatā o dé ñata kō. ⁷ Dukuān ne, ñá ku xkunúu ini nto santu e ntúvá'a naa vatā o dé ña tsikan. Tsí uve na'a tú'un Xúva kō, kaka'an: “Íntōo ña'a san é kā'xi ña, é kō'ō ña. Kidāā ne, nákuntañi ña vata koo é vīi ñá dodíní nu sántu ña”, ka'an. ⁸ Ñá ku ntuku ō é vīi o é kīni kaa ni ñadí'í san vatā o dé ña kidaā. Oko uní miil ña'a ña xí'i ña é da uun tsi ntuvi, tsí kuan ō dé ña. ⁹ Ñá ku ito ntée nto Xúva ko vatā o dé ña, iō ña, tsí xi'i ña da tñn koó san ña. ¹⁰ Ñá ku kā'an nto kuétsi Xúva ko vatā o dé ña tsikan, tsí táxnuu Xúva ko ūun ánjē e é'ni ña'a san.

¹¹ Kuvi un ntí'í sá'á vata koo é kīni o. Nteé na'a sá'a vata koo é kūtú've ko, xo'ō é ntoo o é ña na'á ka dá ntí'í ñuxiví sa. ¹² Dukuān ne, xoo ñá'a e dóo kúka'xi nuu ña, kuini ña ne, na kōto vá'a ña vata koo é ña kó'xo nteé ña núu i é kīni kaa. ¹³ Nuu i é ntánto'ō kō né, divi tsi nuu i é ntánto'ō un ntíí ntíí ña'a, ntá tsi divi nto ne, ña'a Xúva ko ntō. Dukuān né, ña tá'xi ña é nto'ō nto nuu i é ña kutíi nto. Ntá tsi te vē'xi nuu i é nto'ō nto ne, ta'xi ña itsi é ntíi nto vata koo é kūtíi nto.

¹⁴ Dukuān é kākā'án u ni ntō, tsi dóo kakuinimá ko nto. Ñá kú xkunúu ini kue'en nto santu e ntúvá'a nāá san. ¹⁵ Kaka'án u ni nto vatā ó kaka'án u ni ñā'a dóo kīni í san. Kīni nto un ntíí ntíí é kākā'án u ni ntō ne, ká'an nto te vā'á, o tē ña vá'a. ¹⁶ Da ntáxi'í o ntute tintí'ó é kúviko san, da kanakué'e o sintiá'vi nta'a Xúva ko kuēnta iña i ne, kani tú'un tsí uun tsi kúvi o nī Cristu, tsí xe'é ña kúñu ña kuēnta iña ko. ¹⁷ Kuān te dóo titín ō ne, uun tsi tañú'ū ntaé'xi o un ntíí ntíí ō. Dukuān né, uun tsi kúñu kúvi o ni tā'an ko.

¹⁸ Koto nto nté o de ña Israeé san. Tsí ntaé'xi ña kúñu kīti ntáxe'e ña'a sán doméni nta'a Xúva kō nú nāa ñā ne, du'va tsí o ntánañe'e ña é uun tsi

kúñū kúvi ña ni Xuva kō. ¹⁹ ¿Neé ntu kani tú'un é kāká'an u? Ñá te kakā'an u te Xuva nti'xe ko sántú san; ntē ña te kaka'an u te dií ka nuu á'vi kúñū san é da nēé ka kúñū é kuān o ódo nu sántú san. ²⁰ Sá'á é ncho ka'an u: Da nēé ka nuu i é kaxé'e ña'a san nu sántu ñá ne, ñá te iña Xuva nti'xe kō, tsí nta'a é ña vá'á san kaxé'e ña. Ñá ntō ko é kini nūu nto iña é ña vá'á san. ²¹ Ña kúvi vii o úvi nuu i é uun ito tsi. Te iña Xuva ko kaxí'i o ne, ña kúvi ko'o o nī é ña vá'á sán di. Ntē ña kuvi ká'xi o nī é ña vá'á sán te iña Xuva ko kae'xi o. ²² ¿Vá da ntio ntu kō é kukuñú Xuva ko kō? ¿Vá dií ka ntu ió ntii kō é ña ñá?

Nantuku o é vá'á iña ta'an ko ña ngui san

²³ Ío ña'a xkoó ka'an ña: “Ñá te neé kuvi tē nee iña ncho vii o”, xkoó ka'an ña. Vá'á ó, ntá tsi ñá te un ntí ntí é vá'a nti'xe iña ko. “Kuvi vii o un ntí ntí”, xkoó ka'an ña, ntá tsi ña te un ntí é kaidiá'vi é xntii o ta'an kō é kutú've ña iña Xuva ko. ²⁴ Ñá tē é vá'á mii tsi kō nantúku o, tsí nantuku o é vá'á ta'an ko ña ngui sán di.

²⁵ Kuvi ka'xi ntó da nēé ka kúñū e ntádiko ña nuu á'vi i ne, ñá ku tsixe'e ntó mí vè'xi, vata koo é ña té neé kadā kuení nto. ²⁶ Tsi ñuxiví sa ni un ntí nūu i é ió i'a ne, iña Xuva ko kúvi.

²⁷ Te ūún ña'a, ña é ña kákuinti'xe i san, kaka'an ña é kíká'xi nto ni ñá ne, tē xkúntee iní nto ne, kue'en nto. Ka'xi ntó un ntí é ta'xí ña. Ñá ku tsixe'e ntó mí vè'xi, vata koo é ña kini koo kadā kuení nto. ²⁸ Ntá tsi te ká'an uun ña'a: “Kúñū sá'á ne, ña é intéku nu sántú san”, koo ka'an ñá ne, ñá ku ká'xi nto, vata koo é ña kini koo kadā kuení ña iña nto. ²⁹ Ñá tē é kadā kuení nto é kāká'an u, tsí é kadē kuení ña é ña kákuinti'xe i san.

Ntá tsi ió ntó ne, kadā kuení nto: “¿Nté kui ña kuvi vii u da nēé ka é ntio ko é kuétsi ña'a san? ³⁰ Te naku'e u sintiá'vi nta'a Xuva ko di'na dá kae'xi ú ne, ¿nté ntu koo ka'an ntée ña'a sán ko tsí kae'xi u nuu i e naku'e u sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña i?”, koo ka'an nto. ³¹ Ntá tsi te ká'xi ntó, te kō'o ntó, o nee ntí'í ntí'í é vii ntó ne, kuvi vii nto te é vá'á iña Xuva ko. ³² Ñá ku nañe'e nto é kīni kaa ña Israee, ni ña e ña te ña Israee, nté ñá'a,

ña ntákuinti'xe i Xúva kō di. ³³ Vata tsí ó de u. Tsi xu'ú ne, un ntí'í é káde ú ne, kuédadí tsi káde ú ni ña ngui san. Ñá te é vá'á mii ko kanantukū u, tsí é vá'á ña ngui sán di, vata koo é na nākáku ña nta'a Xuva kō.

11

¹ Kuntikin ntó ko vatā ó kantikín u Cristu.

Nté koo vii ñadí'í ini ukún kán

² Dōo vá'a kuini ko ni ntō, tsí ntánaka'an ntō kó ne, ntáde ntaa nto vata o ka'an u ni ntō kidaā. ³ Ntá tsi ntio ko é kūtuni nto tsi Cristu é odo nūu ña iña ko xo'o é tii o. Ñatí san ne, odo nūu ñá iña ñadí'í ña vatā ó odo nūu Xuva ko iña Cristu. ⁴ Te katāvi nūu diki ñatí san dá kāká'an ntá'ví ña nī dá kanañe'e ña tú'un Xuva kō ne, dōo doka'an, tsí ña kaiko ñu'u ña ña odo nūu iña ña. ⁵ Ntá tsi ñadí'í san ne, tē ña davi nūu ña diki ña dá kāká'an ntá'ví ña nī dá kāká'an ña tú'un Xuva kō ne, ñá kaiko ñu'u ña ña odo nūu iña ñá di. Dadí tsi ó te ni dēte ña diki ña. ⁶ Tē ña dá'vi nuu ñadí'í san diki ñá ne, dií ka vá'á ó é na detē ña. Ntá tsi tē dōo doka'an é detē ñá diki ñá, o te kūntí kue'en diki ñá ne, na dá'ví nuu ña diki ña. ⁷ Ntá tsi ñatí san ne, ñá vá'á o te dá'ví nuu ña diki ña, tsí naa Xuva kó ntoo ña. Kanañe'e ñá tsi dōo ka'nu Xuva kō né, kanañe'e ñadí'í san tsi dōo ka'nu ñatí san di. ⁸ Tsi ñatí san ne, ñá te kúñū ñadí'í ni kúvi ña, tsí ñadí'í san é xkintika ñatí san kúvi ña. ⁹ Ntē ña ni de vá'a Xuva ko ñatí san é kúvi ña iña ñadí'í san, tsí ñadí'í san é kúvi ña iña ñatí san. ¹⁰ Dukuān é kantio é kutāvi nūu diki ñadí'í san, vata koo é dito é kaiko ñu'u ña ñatí san. Kuenta iña ánje sán di. ¹¹ Ntá tsi ñatí, ña kantikin Xuva kō ne, kantio ña ñadí'í san ne, kuan tsi kaa ñadí'í, ña kantikin Xuva kō di, kantio ña ñatí. ¹² Tsi vata o ve'xi ñadí'í san xkintika ñatí san ne, ñatí san ne, ñadí'í kanakáku ña ña. Ntá tsi ntuvi ña vé'xi ña nta'a Xuva kō.

¹³ Divi ntó ka'an ntó te vá'á o, o tē ña vá'a o é ká'an ntá'ví ñadí'í san é ña kutavi nūu diki ña. ¹⁴ Ntá kutuni mí kó tsi dōo doka'an é koo nani idi ñatí san. ¹⁵ Ntá tsi tē dōo nani idi ñadí'í san ne, dōo vá'a kaa. Tsi xé'é Xuva ko idi ña é kutāvi nūu diki ña. ¹⁶ Ntá tsi tē xoó ncho tiin nūu i nuu i sá'a ne, xo'o

ne, ñá kuān xkoó ini o; nté da xōo ka ña ntákuinti'xe i Xuva kō ñá kuān xkoó ini ña.

E ña té kuedadii tsi ntaé'xi ña da ntánataká nuu ña

¹⁷ Nuu i é ncho ka'án u ni ntō ne, ña xkúntee iní ko vatā ó de nto da ntánataká nuu nto, tsí da ntáde kini nto ni tā'an nto naa i é vii nto é vā'a. ¹⁸ É kui uun itó ne, téku ko ne, da ntánataká nuu nto é kunuu inī ntó Xuva kō ne, ña té uun tsi nima nto, tsí da ntaé'nte dava tá'an nto. Ne, un siin kakuinti'xe ko sá'a. ¹⁹ Á te kántio é kīi ntee xio ta'an nto vata koo é kūtuni xoo é ntántikīn ntí'xe i Cristu. ²⁰ Dukuān ne, da ntánataká nuu nto é ka'xī ntó tañú'u ni é kō'o nto ntute tinti'ó san é naka'an nto Xuva kō ne, ñá tē nuu é ntaā í ntáde nto. ²¹ Tsi ña te kuedadii tsi ntaé'xi nto, tsí iō ntó ne, di'na nto kaintóo nto é ka'xi nto, da ñi iō ta'an nto ntoo ntite ña. Uun ña kakákin ña da ñi iō ñá ne, da ntáde ki'vi ña. ²² ¿Vá ña tuvi ntu ví'i nto mí ká'xi nto ni mí kō'o nto? ¿Nté kui ntánantii ni'ni ntu nto xúkun Xuva kō ne, kaxé'e nto doka'an iña ta'an nto, ña é ña te neé iō iña i? ¿Nté koo ka'án u ni ntō ve? ¿Vá ká'án ntu u tsi dóo vā'á ó de nto? ¡Ñá'á ni san!

Da ntaé'xi o kúñu Xuva kō
(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25;
Lc. 22:14-20)

²³ Ta'xi Xuva ko tū'ún ña é ká'án u ni ntō ne, divi é nañé'e ú nto: divi tsi niñú di'na dá diko ña Jesuú ne, kidaā kí'i Jesuu táñú'u san. ²⁴ Dá kúvi nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō né, e'nté dava ña tañú'ú sán ne, dá kakā'an ña: “Kí'i nto, dá ká'xi nto. Sá'a ne, kúñu ko é kué'é u kuenta iña nto. Kuān koo vii nto sá'a é nanū'u ntó iní nto ko”, ka'an ña. ²⁵ Dá kúvi é'xi ña ne, kuan tsi o kí'i ña e'xin san dí ne, dá kakā'an ña: “E'xin sá'a ne, niñi ko é kué'é u kuenta iña nto, kuenta iña tú'un xéé san e tá'xi Xuva ko xū'u ña. Vata dá ko'o nto sá'a ne, nanū'u ntó iní nto ko”, ka'an Jesuu. ²⁶ Dukuān ne, vata dá ntaé'xi ntó tañú'ú sa'á ni vata dá ntáxi'i nto ntute tinti'ó san ne, ntánañe'e nto tsí xi'i Jesuu kuénta iña ko. Kuān tsi koo vii nto un tsi da nté nainu xtúku ña.

Nté koo ka'xi o kúñu Xuva kō

²⁷ Da xōo ka ña'a, ña é dotō tsi ka'xi tañú'ú sán ni ñá é doto tsi ko'o ntute tinti'ó san ne, kaka'an Xúva kō tsi iō kuetsí ña, tsí ña kaíko ñu'u ña kúñu Xuva kō, nté niñi ñá di. ²⁸ Dukuān ne, é un é un o na kadā kuení ko nté iō nima kó, te vā'á o ni Xuva kō ne, kidáā ne, kuvi ka'xi o tañú'ú sán ne, ko'o o ntúte tinti'ó san di. ²⁹ Tsi ña'a, ña é ña vā'á o tuvi ni Xuva kō ne, te ká'xi ñá tañú'ú sán, te kō'o ña ntute tinti'ó san dí ne, kantuku mii ña é ntō'o ña, tsí ña kaíko ñu'u ña kúñu Xuva kō. ³⁰ Dukuān né, dóo titín nto ntánchokuví nto ne, ntáxio vita nto. Iō ntó ne, e xí'i ntó di. ³¹ Ntá tsi te mii o kōto vā'a o nimá kō nté o kaika ni Xuva kō ne, ña túvī nté koo nanto'o ña kō. ³² Ntá tsi dá iō kuetsi ko ne, kata'xi Xuva ko é nto'o kō vevii vata koo é ña ta'xi ña é nto'o ko ntii dañu ntūvi. ³³ Dukuān né, ēníko, dá ntánataká nuu nto é ká'xi ntó ne, kuntētu tá'an nto vata koo é dadii tsi ka'xi nto. ³⁴ Tē xoo dóo kakakin i ne, nā kínaká'xi ña nú vi'i ña kán, vata koo é ña nanto'o Xuva ko nto é vatā ó de nto da ntánataká nuu nto. Te iō ka é ncho tsixe'e ntó kó ne, ka'án u te vē'xí xtuku ú é koto ni'ni ú nto.

12

É káta'xi Espíritū Sántū

¹ Ntio ko é kūtuni vā'a nto, ēní, kuenta iña i é káta'xi Espíritū Sántū san ko.

² Ini nto tsi kidaā, dá vāta kuinti'xe nto Xuva kō ne, da vā'a xnto é kanañe'e ñá'a san nto é kunuu inī ntó santu ña é ña kaká'an. ³ Dukuān ne, kaka'án u ni ntō tsí xoo é kaka'an kīni i iña Jesuú ne, ña túvi Espíritū Sántū nuu nima i. Ntē ña xoxó kuvi ka'an i é Jesuú ne, divi ña e Tó'o ntí'xe ko, tē ña te kuénta iña Espíritū Sántū san é kaka'an ña.

⁴ Dóo ki'in nuū i é kúvi ni'i ña'a é vii ña, ntá tsi uun tsi Espíritū Sántū, ña katsi'i. ⁵ Dóo ki'in nuū í iō nté koo xntii o, ntá tsi uun tsi Xuva ko, ña é ūve ntee ko. ⁶ Dóo ki'in nuū i é vii ó ne, ntá tsi uun tsi Xuva ko, ña é kata'xi un ntí'í é vii ó xe un xé un o. ⁷ Xe un xé un o díto é nuu Espíritū Sántū sán nima ko é vā'á ko un ntí'í ntí'í o. ⁸ Iō ña ne, kani'i ña e dóo iní ña nté koo

ta'xi ña ko itsi. Iō ñá ne, kani'i ña e dóo ki'in inī ña nté koo ka'an ña. Ntá tsi ntuvi ñá sá'a ne, ní'i ña é kúvi vii ña uun tsi nta'a Espiritū Sántū. ⁹ Iō ñá ne, kani'i ña e dóo kuntee inī ñá Xuva kō. Iō ñá ne, kani'i ña é kúvi ntavá'a ña ña nchokuvi. ¹⁰ Iō ñá ne, kani'i ña é kúvi vii ña nuu i e dóo na'nu. Iō ñá ne, kani'i ña é kúvi ka'an ñá naa Xuva ko. Iō ñá ne, kani'i ña é kúvi kiní ña nee é vē'xí nta'a Espiritu Xuva ko o nee é vē'xí nta'a é ña vá'á. Iō ñá ne, kani'i ña é kúvi ka'an ña tuku tú'ūn é ña te tú'un mii ñá. Iō ñá ñe, kani'i ña é kúvi ka'an ña neé kani tú'un tú'ūn xoó kaka'an i. ¹¹ Ntá tsi un ntí'í ntí'í nuu i sá'a vē'xí uun tsi nta'a Espiritū, ñi'vi Ēspiritu mii Xuva kō. ñi'vi ña kata'xi ña kō, xe un xé un o, neé ntí'í ntí'í nuu i é vā'a vata kaa é ntio ña.

Un ntí'í ntí'í ó ne, uun tsi kúñū kúvi o

¹² Kúñū kō né, kuān te dóo titín ta'vi i ió ne, uun tsi kúñū kúvi. Kuān tsi kaa kúñū Cristú ñi. ¹³ Dá itsi ntute o kuēnta iña Espiritū Sántū sán ne, uun tsi ntúvi o ni tā'an ko, ña ntákuinti'xe i san. Kuān te ñá Israeé o, kuān te tuku tátá kō né, o kuān te io tó'o ko, o ña tuvi tó'o kō, ntá tsi úun tsi Ēspiritū Sántū san nuu ña nima ko, un ntí'í o.

¹⁴ Kúñū ko ne, ña té uun tá'vi tsi ni kúvi, tsi dóo titín ta'vi i. ¹⁵ Tē ñi ñi'ín kō san ká'an: "Xu'ú ne, ñá te nta'a ni kúvi u; dukuān ne, ñá kaduku ntée u kúñū san", koo ka'án ne, ñá tē nee va'a é kuān ó kaka'án ne, ña kaka'án ka i kúñū san. ¹⁶ Tē ñi'í tutun ko ká'an: "Xu'ú ne, ñá te ntūxnúu ni kúvi u; dukuān ne, ñá kadūku ntée u kúñū san", koo ka'án ne, ñá tē ne vá'a é kuān ó kaka'án ne, ña kaka'án ka i kúñū san. ¹⁷ Tē ñi'í da kaní'í o kúvi o ntūxnúu ne, ¿nté ntu koo teku ko? Tē ñi'í da kaní'í o kúvi o tūtún ne, ¿nté ntu koo ta'ni o? ¹⁸ Ntá tsi tsúve Xuva ko ta'vi kúñū kō mí e ntio ña. ¹⁹ Tē ñi'í un ntí'í é uun tsi nuu i kúvi o ne, ¿nté ntū ó kúñū kō? ²⁰ Ntá tsi kuān te titín ta'vi i ne, uun tsi kúñū kúvi.

²¹ Ña kúvi ká'an ntūxnúu kō sán ni ntá'a ko: "Ña ntio kó o", koo ka'an. Nté ñi'í kó ña kuvi ká'an ni ñi'ín kō: "Ñá ntio kó o", koo ka'an. ²² Uun nuu i é ña té nee nuu á'vi, kuini kō né, ñi'í e ñi'í ka kantio. ²³ Mí'í e ñi'í ka ña nuu á'vi kúñū kō, kuini kō ne, ñi'í ka katavi

nuu doo vá'a. Mí'í e ñi'í ka kakuka'an nuu kō é káni ña'a sán ne, ñi'í ka kadē kuení ko é kutāvi nuu vá'a, ²⁴ ntá tsi mí'í e ñi'í ka vá'a ito ne, ñá kantio é kuān koo kutavi nuu. Kuān o de vá'a Xuva kō kúñū kō, vata koo é ñi'í ka vii o kuēnta nuu i e ñi'í ka ña nuu á'vi, kuini kō. ²⁵ Dukuān ne, ñá nāa nuu ta'vi kúñū kō san, tsí e un é un ta'vi kúñū kō sán ne, da mii é ntio i ta'an i. ²⁶ Te uun ta'vi kúñū ko kánto'o i ne, dá kaní'í kúñū ko ntó'o i ñi. Tē xoó ntavá'a i uun ta'vi kúñū sán ne, kaní'í ñi'í i ñi.

²⁷ Vi'a vé ne, xo'ō ne, ntáduku ntée o Cristu. Kuvi ka'an o tsi kúñū ña kúvi o xe un xé un o. ²⁸ Dukuān é da io ió tsi tsiñu é vii ó iña Xuva ko iní ukún san: é kui ūun ne, pustru ña; é kui ūvi ne, ña ntáka'án naa Xúva kō; é kui ūni ne, ña ntánañe'e; dá vē'xí xku ña ntáde nuu i e dóo na'nu, nī ña ntántavá'a ña nchokuví ne, nī ña ntáxntii, nī ña ntádē kú've, nī ña ntáni'i é kúvi ka'an ña tuku tú'ūn e ñá ini ña. ²⁹ Ñá te ūn ntí'í ntí'í o é pustru o ne, ñá te ūn ntí'í ntí'í o é kúvi ka'an ó naa Xuva ko. Ñá te ūn ntí'í ntí'í o é kuvi nañe'e ó, nté ña te un ntí'í o kúvi vii o nūu i e dóo na'nu. ³⁰ Ñá te un ntí'í o kúvi ntavá'a o ña nchokuví san. ¿Vá un ntí'í ntí'í xntu ó kuvi ka'an ó tuku tú'ūn é ña ini o? Ñá te un ntí'í o kuvi ntada ntaa o neé kani tú'un e ntáka'an ña. ³¹ Ntá tsi un ntí'í ntí'í ntó nantuku nto kaní'í nima ntó nee e ñi'í ka va'a. Ntá tsi vi'a vé ne, nañe'e ú nto uun itsi e ñi'í ka vá'á o.

13

Nee iña é kuñima ko

¹ Kuān te kuvi ka'án u da neé ka tú'ūn é ntáka'an ñá'a, un tsi nte tú'ūn é ntáka'an ánjē sán ne, ntá tsi tē ña kakuinimá ko ne, vata kaa uun kaa é kánaduku ntée tatsín kaa ú, o vata kaa stañu é káka'ñi'í kaa u. ² Te nī'í ko é ká'án u naa Xuva kó ne, te iní u un ntí'í ntí'í nuu i é mii tsi Xuva ko iní ñá ne, te iní u un ntí'í ntí'í é iní ña'a sán ne, te iní u ka'án u ni xūku san é na kī'ín íkan ne, na kī'xi i'a ne, ntá tsi tē ña kakuinimá ko ne, ñá vādá kaidiá'vi ko. ³ Te kuē'é u un ntí'í ntí'í iñá ko ña nta'vi san, o te kuē'é u kúñū ko é ká'mi ña'a sán ne, ntá tsi tē ña kakuinimá ko ne, ñá vādá kaidiá'vi ko.

4 É kuñnima kó ne, é na kütíi o ni ta'an kō ne, e dóo vá'a koo vii o ni ñā. Ñá kune'ū iní ko ni ñā; ña kada ka'nu ña'a o; ntē ña kadá kuení ko te dií ka va'á ña'a o. 5 Ñá kadā xení o ni ta'an kō; ñá te é vā'á mii ko nantuku o; ñá kudiin o ni ta'an kó; ntē ña xntekú o nima ko tē neé vií ña ni kō. 6 Ña te da díní kó te xoo kó'xo nteē i, tsí e díní kó ne, nee é nuu é ntaā i. 7 É kuñnima kó ne, é kada ka'nū iní ntí'i o. Kuinti'xe ntí'i kō dí. Un ntíi ntíi kuntétu o ne, kutíi ntí'i kutíi ntí'i kō.

8 Xée ntūvi é ña ka'án ka ña'a san naa Xuva ko nee é vē'xi kuvi. Xée ntūvi é ña ka'án ka ña'a tuku tú'un é ña te tú'un mii ñā. Xée ntūvi é ntoko ñū'u é kiní ñá'a san. Ntá tsi é kuinīma kó ne, ña ntí'i. 9 Vevíi ne, un sín tsi ini o ne, un sín tsi kuvi ka'an o nee é vē'xi kuvi dí, 10 ntá tsi xee ntúvi é kiní o nee é nuu é ntaā í ne, kídaā né, ntí'i é un sín tsi ini o. 11 Dā kulú'ntí u ne, kaka'án u vatā ó kaka'an i'xa lu'nti. Kakutuní ko ne, kadē kuení ko vatā ó de i'xa lu'ntí san dí. Ntá tsi dā kúka'nu u ne, xtuví mii u é idé u vatā ó de i'xa lu'ntí san. 12 Vevíi ne, ñá kaíní va'a o, tsí vata te speju déntu kaito nuu o; ntá tsi kídaā ne, kiní va'a o. Vevíi ne, un sín tsi ini u. Ntá tsi te kúvi vé ne, kiní vā'á u, vatā ó ini Xúva kō ko.

13 Ví'a ve ne, úni nūu i é ña ntí'i: é kuinti'xe kō, é kuntetu o, nī é kuinīma kó ta'an kō. Ntá tsi é dií ka ka'nu ne, é kuinīma kó ta'an kō.

14

Dá kakā'an o tuku tú'un é ña ini o

1 Kanñ nima ntó kuinīma ntó ta'an nto ne, ntá tsi nantuku nto nēe nuu i e tá'xi Xuva kō ne, dií dií ka é ká'an ntó naa ña. 2 Tsí xoo é nī'i i é ká'an tuku tú'un é ñá iní ne, ña te ñá'a kaka'an ni'i ña, tsí Xuva ko káka'an ni'i ña. Xoxó kañe'e díki i tú'un é xe'é Espíritū Sántū san é ká'an ña. 3 Ntá tsi xoo é nī'i i é ká'an naa Xuva kó ne, kaka'án ni ñá'a san vata koo é dií ka kuka'xi nuu ña, vata koo é tsi'í ntii ña ña ne, vata koo é nāxnuu ka'nu ña nima ñá dí. 4 Tē xoó ka'an i tú'un e ñá ini ña ne, dií ka kakuka'xi nuu mii ña. Ntá tsi xoo é káka'an i naa Xuva ko ne, kaxntii ña uñ ntíi ntíi ña ntákuinti'xe i san é kuka'xi nūu ña.

5 Ntio ko é nī'i nto un ntíi ntíi nto é kúvi ka'an nto tuku tú'un é ña ini nto. Ntá tsi dií dií ka ntio ko te kuvi ka'an ntódo nto tú'un Xuva kō. Tsi dií ka kaidiá'vi é ká'an ó tú'un Xuva ko nāa i é ká'an ó tuku tú'un, tē xoxó ña ntada ntaa tú'un é káka'an ó san, vata koo é kadiá'vi iña un ntíi ntíi ña ntákuinti'xe i san. 6 Dukuān ne, ení, tē xu'ú kixkoto ní'ni u nto ne, te ká'an u tú'un é ña ini u ne, ¿mí'i ntu kaxntii u nto? Ntá tsi kuvi xntii u nto te ká'an u nee ta'xi Xuva ko é kütuní ko, o nee ini u é nuu é ntaā í, o tú'un é ta'xi Xuva kō é ká'an u ni nto, o nūu i é nañe'e u nto.

7 Un tsi nte strúmentu é kanakueku o ne, vata kaa choó san ne, o vata kaa kiñú'u san é ña kantíto, ntá tsi tē ña vá'a koo nakueku o ne, ña díto nee kaeku. 8 Tē ña vá'a koo nakuēku o trunpetá san é kákana ña sntadun san é kī'in ñá du'xēn ne, ¿xoó ntu koo tú've i é kī'in í du'xēn? 9 Kuan tsí o kúvi ni ntō dí. Te ká'an ntó ni ñá'a tú'un ntō é ña kañe'e díki ña ne, ¿nté ntu koo tekú ña é káka'an nto? ¿Vata kaa ña kaka'an ni'i tátsín san ntáa nto! 10 Ña te nté kaa tú'un io da mí'i ká ñuu ñuxiví a ne, un ntíi ntíi dóo vá'a tsi kuvi kī'in díki ña é káka'an. 11 Ntá tsi tē ña kañe'e díki ko tú'un é ntáka'an tuku ña'a ne, díto é xio ñuu ña kuenta iña ko ne, xo'o né, xio ñuu ko kuēnta iña ñá dí. 12 Dukuān ne, te dóo ncho ni'i nto nuu i é káta'xi Espíritū Sántū sán ne, nantuku ntō nee nuu i é dií ka kaidiá'vi i é kuka'xi nūu un ntíi ntíi ña ntákuinti'xe i san.

13 Tē xoó kaka'an í tuku tú'un né, na kákan ñá nta'a Xuva ko, na ta'xí ña é kúvi ntada ntaa ñá nee kani tú'un. 14 Tsí te káka'an ntá'ví u tú'un e ñá ini u ne, nímá ko kaka'an ntá'ví, ntá tsi ñá tē nee kañe'e díki ko. 15 ¿Nee ntu vii u ve? Ka'an ntá'ví u ni nímá ko ne, ka'an ntá'ví u ni díki kó dí. Kata u ni nímá ko ne, kata u ni díki kó dí. 16 Tsí te da mii tsi nīma nto kanuu ini nto Xuva kō ne, ¿nté koo ka'an ntá'ví ña é ñá ini san ni ntō dadíi dá kanakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva ko, tē ña katéku ña nee iñá kaka'an nto? 17 Kuān te dóo vā'á ó kaka'an ntá'ví nto dá kanakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, ña kaidiá'vi é kuka'xi nuu ta'an nto nta'a Xuva kō. 18 Xu'ú ne, kanakué'e u sintiá'vi nta'a Xuva kō tsí dií ka kaka'án u tuku tú'un é ña ini u é

un ntií ntií nto. ¹⁹ Ntá tsi dá tūví u ni ña ntákuinti'xe i sán ne, dií ka vá'á ó kuān te úvi uni xú'u ka'án u é kīni ña'a san vata koo é dií ka kutú've ña, naa i é ka'án u u'xi míil tú'ún é ña kí'in diki ña.

²⁰ Ení, ñá ku dē kuení nto vatā ó kadē kuení i'xá san. Mii tsi kuēnta iña núu i é kīni kaa ne, vií nto vatā ó de i'xá san é vata kutú've i é vií i é kīni kaa. Ntá tsi kadā kuení nto vatā o ntádē kuení ñatā san. ²¹ Lei Xúva kō ne, uve na'a, kaka'an: “E tuku tú'ún ka'án u ni ña ñūu sá'a, ne, ña vé'xi xio ñūú ka'án ñá ni ña nāá ko, ntá tsi nte da'a sá kuān koo ka'án u ne, ña téku ña, ka'an Xúva kō”, ka'an. ²² Dukuān ne, é ká'an ó tuku tú'ún é ña íni ó ne, vata koo é kīni ña'a, ña é ña kákuinti'xe i ne, ñá te ña ntákuinti'xe i san. Ntá tsi te ká'an o tú'ún é tá'xi Xuva ko ne, vata koo é kīni ña ntákuinti'xe i san ne, ñá te ña é ña ntákuinti'xe i. ²³ Da ntánataká nuu un ntií ntií ña ntákuinti'xe i sán ne, é un é un ña ntáka'an ña tuku tú'ún é ña íni ña ne, kidáā ne, te xēe ña'a, ña é ñá ini nuu i sá'a, o ña'a, ña é vata kuinti'xe i ne, ¿vá ña ka'an ntú ña te ntákuluku nto? ²⁴ Ntá tsi te ūn ntií ntií ntó ka'an nto tú'ún e tá'xi Xuva kō né, te xēe ñá'a, ña é ñá ini nuu i sá'a ne, o te xēe uun ña'a, ña é vata kuinti'xe i ne, koto ña neé ña'a ña ne, kūtuni ña tsí iō kuétsi ña kuēnta iña tú'ún va'a é ntáka'an nto san. ²⁵ Kutuni ña nee é ñu'u xū'u nima ña ne, nakunchíti ña nuu Xuva ko ne, kunuu ini ñá ña. Kutuni ña tsí nuu mé'ñu nti'xe Xuva ko ntó.

Vii nto vata xkoó ini nto, ntá tsi na kuiñi ūkun

²⁶ Vi'a ve né, ení, dā ntánataká nuu nto ne, iō ntó ne, kuvi kata nto; iō ntó ne, kuvi nakuā'a nto ña'a san; iō ntó ne, kuvi ka'an nto tú'ún e tá'xi Xuva kō é kūtuni nto; iō ntó ne, kuvi ka'an nto tuku tú'ún é ña íni nto; iō ntó ne, kuvi ka'an nto neé kani tú'ún tú'ún ña. Kuān koo vii nto vata koo é dií ka kuka'xi nuu nto ni Xuva kō, un ntií ntií nto. ²⁷ Tē xoó ncho ka'an í tuku tú'ún é ña íni í ne, na ká'an úvi uni ñá'a, ntá tsi kui kui uun ña na ká'an ña. Kidáā né, kuntítsi uun ña é ntāda ntaa neé kani tú'ún tú'ún é káka'an ña. ²⁸ Ntá tsi tē xoxo nté uun ña é ntāda ntaa neé kani tú'ún sá'a ne, dií ka vá'a o é ña

ká'an kue'en ña tuku tú'ún é ña íni ña da ntánataká nuu ña. Diin diin tsi na ká'an ntá'ví mii ña ni Xuva kō. ²⁹ Tē xoó ncho ka'an i tú'ún é xe'é Xuva kō é kūtuni ñá ne, uvi úni tsi ña na ká'an ña. Na kīni ña nguīi sán ne, na ká'an ñá te nuu é ntaā i é káka'an ña. ³⁰ Ntá tsi tē xe'é Xuva ko tú'un é ká'an tuku ña'a, ña tuvi ikān né, na tēe kádin ña é káka'an dí'na san. ³¹ Kuvi ka'an nto, un ntií ntií nto e ní'i nto tú'ún e tá'xi Xuva kō, ntá tsi kuentá uun xntō, vata koo é un ntií ntií nto kutú've nto ne, ntuka'nu ini nto. ³² Xoo é ní'i i tú'ún é xe'é Xuva kō ne, kuvi kada kú've mí neé ura ká'an. ³³ Tsí ña ntio Xuva ko é kōo da vantiñi o kuntoo o, tsí ntio ña é diin diin tsi kuntoo o.

Vatā xkoó ini un ntií ntií ení kō, ña ntákuinti'xe i sán ne, ³⁴ ñadí'í san ne, diin diin tsi na kūntoo ña ini ukún kán, tsí ña vá'á ó te ka'an ña. Kantio é kuiko ñu'u ña vatā ó kaka'án lei Xúva kō. ³⁵ Tē neé ncho kutuni ñá ne, na tsixe'e ña xii ña tē neé ña nú vi'i ña kán. Tsí ña vá'á o é ká'an ñá ini ukún kán.

³⁶ ¿Nté o ntu? ¿Vá nta'a ntú nto vé'xi tú'un Xuva kō kuan? Ntē ña te da mii xnto ni ní'i nto tú'un ña. ³⁷ Xoo é káka'an i tsí ní'i i tú'ún é xe'é Xuva kō é ká'an náa ña ne, o tē dóo ini ña Xuva kō ne, na kīni ñá tsi sá'á é kakā'u ú iña ntó ne, uun e tá'xi Xuva kō é káda ntaa o. ³⁸ Ntá tsi tē xoó ña'a ña káde ña kuenta tú'ún sán ne, ña kú de nto ña kuentá di. ³⁹ Dukuān ne, ení, kákan nto nta'a Xuva ko na tá'xi ña é ká'an ntó naa ña ne, ñá ku e'nté nuu nto é na ká'an ñá'a san tuku tú'ún é ña íni ña. ⁴⁰ Ntá tsi da neé ka é vií ntó ne, ñá ku dotō tsí vií nto ne, kuentá uun xnto ka'an ntó vatā ó ntio Xuva kō.

15

Dā ntóto Cristu

¹ Ení, ntio ko é na naka'an ntó tú'ún va'á san é nañé'e ú nto kidaā nté koo nakáku o. Divi tú'ún é kuinti'xe nto kidaa ne, kuan tsí ó ntákuinti'xe nto vevíi di. ² Kuenta iña tú'ún sa'á ne, nakáku nto, tē ña xtuvi mii nto tú'un vatā o ka'an ntódo ú ni ntó ne, tē ña te é ntaā i é kuinti'xe nto.

³ É ká'án u ni nto tú'un é dií ka nuu á'vi i é ní'í ko: é xi'í Cristu kuēnta iña kó, vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō ne, ⁴ íntū'xí ña, ntá tsi da kúvi uni ntúvi ne, ntóto ñá vatā ó kaka'an

tú'un Xuva kō. ⁵ Kídaā ne, iní Pedrú san ña ne, dā ku e ví'i ne, iní pustrú ña nguii san ñá di. ⁶ Rkontúví ne, ú'un siēntu ñá'a, ña ntákuinti'xe i san, iní ña ña é uun ito tsi. Iō ñá ntoo ká ña; iō ñá ne, e xí'i ñá. ⁷ Uun ká tuku ntuví ne, iní Santiau ña; kidāā ne, un ntíí ntíí pustru ña iní ña ña di.

⁸ Dā ntíi ata í ne, iní u ñá di, xu'u é vata kaa uun i'xa é kākú xe'e kaa u. ⁹ Tsí xu'ú ne, dií ka dutsi u é un ntíí ntíí pustrú san ne, nté ña nuu á'ví ko é ká'an ña'a san é pustrú u, tsí dóo dé xení u ni ñá ntákuinti'xe i Xuva kō kídaā. ¹⁰ Ntá tsi dóo vá'ā o dé Xuva ko nī ko dá nadama ñá ko vata koo é kúví u vata kaa ú sa vevii. Nā te dotō tsí ni ēté xaa u e dóo va'a e tá'xi ña ko, tsí xu'ú ne, dií ka kade tsiñu u é un ntíí ntíí ña nguii san. Ntá tsi ña te da míi tsú kade tsiñu u, tsí Xuva ko nuu ña nimá ko ne, ðivi ñá kade ña tsiñu va'á san é káde u. ¹¹ Ntá tsi ña té ini te xū'ú ne, o ña nguii san ntáde ña tsiñu san, tsi ntánañé'é ntí tú'un Xuva kō né, ðivi e kuínti'xe nto.

Tē ntóto ña xi'i

¹² Ntá tsi tē ntáka'an ntódo ntí tsi ntóto Cristu dá xi'i ñá ne, ¿nté kui iō ntó ne, ntáka'an nto tsí ña ntántoto ñá xi'í san, kuan? ¹³ Tē dí ña ntántoto ñá xi'í san ne, Cristú ne, ña ni ntóto ña di. ¹⁴ Tē dí ña ni ntóto Cristú san ne, é ntaā í e ntáka'an ntódo ntí ne, e kuínti'xe nto ne, é ntaā í; ñá tē neé nuu á'vi. ¹⁵ Tē dí kuān ó ne, ntáde vetē ntí iña Xuva ko, tsí ntáka'an ntí é nantoto Xuva kó Cristu dá xi'i ña. Ntá tsi ¿nté ntu o nántoto ña ñá kuan, tē dí ña ni ntoto ñá xi'í san? ¹⁶ Tsí tē dí ña ni ntoto ñá xi'í san ne, nté Cristú ña ni ntoto ñá di. ¹⁷ Tē dí ña ni ntóto Cristú ne, é ntaā í é ntákuinti'xe nto ne, ña túvī xoó kada ka'nu iní i ni kuétsi nto. ¹⁸ Tē dí kuān ó ne, un ntíí ntíí ña xi'í, ña é kuínti'xe i Cristu dá xi'í ne, ñá ni xēe ntá'a Xuva kō. ¹⁹ Tē dí da ntántito tsi o ñuxiví a e ntantétu o Cristú ne, dií ka nta'vi ide o é un ntíí ntíí ña'a san.

²⁰ Ntá tsi ñá te kuān ó kuvi, tsí é nuu é ntaā í ne, ntoto Cristu dá xi'í ña. Vata kaa kiti vidin e kii di'na ma é tatá kó kaa ña, tsí di'na ña ntóto ña é un ntíí o. ²¹ Uun tsi ñatíí ide ña kuétsi é ió doxí'í san ne, uun xtuku tsi ñatíí ntóto ña vata koo é ntóto ña

xi'i. ²² Vata o ni'i ko é kuvi o é kuétsi Adaán ne, kuan o ni'i kó ntuvi iña kó nta'a Cristu. ²³ Ntá tsi kuiñi ukūn o ntoto o, vatā ó kaduku ntée o. Di'na Cristú odo núu ña ntóto ña. Kídaā ne, dá naīnu xtúku ña ne, ntoto un ntíí ntíí ña kaka'an í ña. ²⁴ Rkontúví ne, xée ntúvi é ntí'i ñuxiví san. Tē kúvi nantí'í Cristu é un ntíí ña tsiñu na'nu i san, nī ña ntádē kú'vé san, ni ūn ntíí ntíí ña'a, ña e dóo iō i é víi ne, da kidāā nakué'e ña da kaníí mí káde kú'vé ñá nta'a Xuva kō. ²⁵ Tsí Cristú ne, kantio é kadā kú'vé ka ña un tsi da nté kúvi víi ña ni ūn ntíí ntíí ña ntaínchu'vi ña. ²⁶ É ntíi ata i é kaínchu'vi ñá ne, ðivi sán doxí'í san ne, nantí'í ña di. ²⁷ Tsí Xuva kō ne, xé'e ñá é kodo núu Cristu é un ntíí ntíí nuu i. Ntá tsi é káka'an o “un ntíí ntíí nuu í san” ne, ñá te kaká'an o te kodó nuu ña iña Xuva ko, tsí Xuva kō xe'é ña é kodo nuu ñá un ntíí ntíí nuu i. ²⁸ Tē kúvi ide I'xá Xuva ko núu i sá'a ne, nakué'e ña é kadā kú'vé Uva ña iña ña. Dukuān né, da neé ka nuu í ne, di'na ká Xuva kō.

²⁹ Tē ña kuan koo kúvi ne, ¿nté kui kuān xkoó ini kú ña iō ñá kuān é tuku ña'a kutsi ntute ña naa ñá xi'í san? Tē dí ña ni ntoto ñá xi'í san ne, ¿nté kui kuān xkoó de ntu ña kuan?

³⁰ ¿Nté koo ntu é da nuu da kuíi tsi ña u'vi ni'i ntí ntuvi iña ntí kuan? ³¹ Uten uten doko sá kanakí'í ña ntuvi iña ko. Nuú é ntaā i. Nuú é ntaā í di tsi dóo diní ko kuenta iña nto, tsi ntákuinti'xe nto Tó'o ko Jesūcristu. ³² ¿Neé ntu tsiñu nāá u ni ñáñá san, vatā ó de ña ñuú Efesú san ne, tē dí ña ni ntoto ñá xi'í san? Dií ka vá'ā ó na kō'o ka'xi o, tsí tevāā ne, kuví o.

³³ Nā ku dá vá'a nto é kaní nta'ví ña'a san nto. Tsí kuvi ntí'xe vatā ó kaka'an ña'a: “Te kuve ta'an o ña kini ntáa sán ne, xtuví mii o é vā'a é ini o”, koo ka'an ña. ³⁴ Na ntūtuni ntó ne, víi nto é vā'a. Nā kú de ká nto é kīni kaa san. Tsi iō ntó ne, ñá ini ntó Xuva kō. Kaka'an u sá'a vata koo é na kūka'an nuu nto.

¿Nté ntu o kantoto ña xi'i?

³⁵ Á te iō ntó ne, kadā kuení nto: “¿Nté ntu koo ntoto ká ña xi'í san? ¿Nté ntu kaa kúñu ñá?”, koo ka'an nto.

³⁶ Nā ku tsixe'e tūntu nto. Tsí tsikin, kiti ka'xi nto ne, ¿nté ntú koo kue'nu

tē ña di'na té'u? ³⁷ Tsi é kaí'xi o ne, é tūku kaa te kéne. Tsí da mií tsíkān dá i'xi nto, kuān té tsikān trigú ne, o da neé ka tsíkān. ³⁸ Ntá tsi Xuva kō ne, kaxé'e ña é un é un tsíkān sán xuku i ni kiti i vatā o é ntio ña. É un é un tsíkān sán ne, é un é un nuu i di. ³⁹ Da neé ka nuu kúñū sán di ne, ñá te úun tsi nuū i kúvi. Tsí uun tsi nuu i e kúvi kúñū ña'a sán ne, é tūku ntáa kúñū kiti san ne, é tūku ntáa kúñū láa sán. Kúñū tsákā sán di ne, é tūku ntáa. ⁴⁰ Kuan tsí o kúñū é ió e dukún kán di, tsí ña te dadāi ntáa kúñū é ió ñuxiví a. Ntá tsi ntuvi kúñū sán ne, dōo vá'a ntáa. Ntá tsi e tūku ntáa kúñū é ió e dukún kán é kúñū é ió ñuxiví a. ⁴¹ Ngāntií san ne, dōo va'á ntuve i ne, dōo va'á ntuve xoó san di, ni xntiví san di, kuān te e tūku e tūku ntáa. Xntiví san ne, e tūku e tūku ntáa é un é un di. ⁴² Kuan tsí koo kuvi te ntóto ña'a, ña é xi'í san di. Kúñū e kaí'xi o ne, kate'u, ntá tsi kúñū é ntóto ne, nté uun ito ká ña kuvi. ⁴³ Kúñū e kaí'xi o ne, ñá tē neé nuu á'vi, ntá tsi tē ntóto ne, dōo va'a. Vitā kue'en kúñū sán te i'xi o, ntá tsi tē ntóto ne, dōo ntii. ⁴⁴ Te i'xi o ne, uun kúñū kúvi o, ntá tsi kúñū é ntoto ne, dadāi nī kúñū Xuva kō. Vatā ó ió kúñū kō ñuxiví a ne, kuan kōo ni'i ko kúñū ko te kué'en o ntá'a Xuva kō.

⁴⁵ Tū'ún Xuva kō ne, kaka'an: "Aadaan, ñá kui úun ne, ní'i ña ntūvi iña ña vata koo é kutuví ñá ñuxiví a", ka'an. Ntá tsi Aadaan, ña ntii ata i kán ne, ní'i ña é kúvi ta'xi ña ntuvi iña ko é kuntoo o ni Xuva kō. ⁴⁶ Ntá tsi ña te kúñū kō é kuntoo o ni Xuva kō é ní'i ko di'na, tsí di'na kúñū kō é ntuvi nte'u. Da kidáa nī'j ko kuñū é kuntoo o ni Xuva kō. ⁴⁷ Ntáí, ña kui úun ne, nté'ū kúvi ña ne, kaduku ntée ña ñuxiví a. Ña kuvi úvi san ne, Tó'o ko ñá. E dúkūn kan vé'xi ña. ⁴⁸ Kúñū kō é ní'i o ñuxiví a ne, vata kaa kúñū ña kúvi nte'u kaa. Kúñū é ní'i ko e dukún kán ne, vata kaa kúñū ña e dukún kán kaa. ⁴⁹ Vata o ntúvi o ña kúvi nte'u ñuxiví a ne, kuan koo ntuvi o ña tuví e dukún kán di.

⁵⁰ E ncho ka'án u ni nto, ēni: Nee é iña kúñū ni iña xiki kúvi ne, ña kúvi ní'i mí tuví Xuva kō. Tsí da neé ka é kate'ú ne, ña kúvi ní'i é kutuví ntii dañu ntūvi. ⁵¹ Kini nto ve tsí ntaa ú ni nto úun nuu i é nté uun xoxo íni i: Nā

te ún ntii ntii ó kuvi o, ntá tsi un ntii ntii ó nadáma kúñū kō. ⁵² Uun da'na nchuvii, vata koo kuvi é nakuéni o, te éku trunpeta san é ntii ata i. Tsí kueku trunpetá san ne, kidáa ntóto ñá xi'í san e nté uun ito ka ña kuvi ña. Xo'ō é ntántoo ká o ne, ura tsí i nadama kúñū kō di. ⁵³ Kantio é nadama kúñū é kate'ú san nī kúñū é ña katé'ú san. Kantio é nadama kúñū é kantí'i nī kúñū é kutuví ntii dañu ntūvi. ⁵⁴ Tē nádama kúñū é kate'ú nī é ña katé'ú ne, te nádama kúñū é kantí'i nī é ña kantí'i ne, kidáa ne, kuntaa é kaka'an tú'un Xuva kō: "Ña kōo ká doxi'i, tsi kúvi idé Xuva ko ni i", ka'an. ⁵⁵ ¿Ña nta'vín ntun, doxi'i? ¿Mí'i ntu é kúvi viín kan nī ntii? ¿Mí'i ntu kuvi ntuku kuí'ín kan ntii? ⁵⁶ Tsí kantuku kuí'i doxi'í san ko kuēnta iña kuétsi kō ne, kūtuni ko tsi ió kuetsí ko kuēnta iña leí san. ⁵⁷ Ntá tsi ntadiá'vi Xuva kō é káta'xi ña é kúvi vii o ni dóxi'í san nta'a Tó'o ko Jesucristu. ⁵⁸ Dukuān né, ēní, kuntikín nto é ña ku xtuví mií ntō e ntákuinti'xe nto; ña ku díta nto tūku itsi. Díí díí ka na kuka'xi nuu nto ni Xuva kō, tsí nto'ó ne, ini ntó tsi ña te é ntaā í e ntáde tsiñu nto ni Xuva kō.

16

Dómēni é ntánatakā ña iña ta'an ña

¹ Kuenta iñá domēni é ntánatakā nto iña ta'an ko, ña kuinti'xe i sán ne, kué'e nto vata o nañé'e u ña ntákuinti'xe i ñuú Galacia. ² É kui uun ntūvi vité san ne, naki'i da'an ntō domēni, vata kaa e ní'i nto. Na kōo tú'vē nto vata koo é ña kantio é natakā ntó tē xee u. ³ Tē xee u ne, kada vá'a u tutu é kuní'i ña é nakaxnúu nto é k'ín ní'i ñá domēni iña ta'an ko, ñá ntōo ñuú Jerusaleen. ⁴ Te kántio é k'ín u ne, k'ín ú ni ñá di.

Mí'i nchó k'ín Pablu

⁵ Kikoto ní'ni ú nto te ita ntí'xin ú ñuú Macedonia, tsí itsi ikán kuita ntí'xin u. ⁶ Nā iní u te kuvi kutuví u ni nto, kuān te uun dá'na, o dā nté kuita ntí'xin ntuvi ví'xin san. Kidáa né, kuvi xntii ntō ko dá ñi k'ín u mí ntio é k'ín u. ⁷ Nā ntio ko é uun da'na tsi koto ní'ni ú nto, tsí kuān te nté kaa ntuvi kutuví u ni nto, te Xuva kō ntio ña. ⁸ Kuntētu ka ú i'a ñuú Efesu da nté kúvi viko é nakué'e o sintiá'vi nta'a

Xuva ko ñña i é ta'vi o, ⁹ tsí dóo ió tsiñu Xuva kō é kāda tsiñu ú i'a ne, dōo vá'ā ó kakuvi, kuān te dóo iō ñá ntáka'an ntée ko.

¹⁰ Tē xee Tímoteú ne, vií nto ña kuenta vata koo é kāán ña, tsí iña Xuva ko káde tsiñu ña vatā ó de ú xu'u.

¹¹ Dukuān né, kuiko ñu'u nto ñā ne, xntii nto ña na kí'in ka ña itsi ña vata koo é vā'á koo naxee ña mí tuví u. Tsí xu'ú nī ña kuinti'xe i sán ne, ntántétu ntí ña i'a.

¹² Ení ko Āpoló ne, dōo ikán u da xe'e nā kíkoto ní'ni ña nto ni tā'án ko ña nguii san, ntá tsi ña ni ntio ña kí'in ñá vevii. Ntá tsi kí'in ñá tē ni'i ña ntuvi.

Tū'un da ntí'i tutú san

¹³ Kuenta tsí vií nto; ñá ku xtuví mii nto é ntákuinti'xe nto. Ná ku u'vī ntó; na kūtíi nto vata kaa é tíi nto. Koo ntii ntó. ¹⁴ Da neé ka é vií ntó ne, vií nto é ntákuinima ntó ta'an nto.

¹⁵ Iní ntó, ěni, tsí Stefanu ni ñaví'i ña ne, di'na ña kuínti'xe ña é da xōó ka ña ntoo ñuú Acayá san. Nté ntūvi tsikán ne, da mii é ntáxntii ña ta'an kō, ña ntákuinti'xe i san. ¹⁶ Kakan ú nto é kuiko ñu'u nto ñā'a, ña vata ntāa ña tsikan. Kuān koo vií nto dí, ni ūn ntíí ntíí ña'a, ña ntáde tsiñu ni'i nto, nī ña ntáxntii nto. ¹⁷ Dōó diní ko tsí é xee Stéfanu ni Fortunátu ni Acáicu, tsí divi ñā ntáde ñā é ña ni kuvi vií nto é xoxó nto i'a. ¹⁸ É nāxnuu ka'nu ña nimá ko vatā o dé ña ni ntó di. Koto nto ña, tsi dóo va'á ña'a ña.

¹⁹ Un ntíí ntíí ña ntákuinti'xe i san, ña ntoo i'a ñuú Asia ne, taxnuu ña ntiusi nto. Aquila ni Prísila ni un ntíí ntíí ña ntákuinti'xe i san e ntánataká nuu ña nú vi'i ña kán né, taxnúu ña ntiusi ntó di, ta'an nto, ña ntákuinti'xe Xuva kō. ²⁰ Un ntíí ntíí ta'an kō, ña ntoo i'a ne, taxnúu ña ntiusi ntó di. Nanume ta'an nto kuenta iña Xuva ko. ²¹ Xu'u é Pablú u ne, mií u ka'u u sá'ā é taxnúu ú ntiusi nto. ²² Tē xoó ña ntío i Tó'o ko Jesūcristú ne, na nī'i mii ña é nto'o ña nta'a Xuva kō. ¡Nā nainú náne'e Tó'o kō! ²³ Na kunūu mé'ñu kunuu dava Tó'o ko Jesūcristu nto. ²⁴ Ntio ko é kūtuni nto tsi dóo ntio kó nto, tsí uun tsi kúñū kúvi o nī Tó'o ko Jesūcristu. Kuan tsí koo é kā'án u ni ntó, xu'u é Pablú u.

Tutu é kuví ũvi e táxnūu San Pablu iña ñá ñuú Corintu

Taxnūu Pablu tú'un iña ña kuínti'xe i, ñá ntoo ñuú Corintu

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustrú u iña Jesúcristu, tsí kuān o e ntío Xuva kō. Ntuví u ení ko Timoteu táxnūu ntí tutú sa'á iña ña kuínti'xe i Xuva kō, ña ntánataká nuu ini ukun ñuú Corintu, ni un ntí ntí ña ntáduku ntée Xuva ko da kaní ñuú Acaya. ² Na naxnuu viko Xuva ko ntō. Na tā'xi ña é kuntōo vá'a nto, divi ña nī Tó'o ko Jesúcristu.

Nté o ntó'o Pablu

³ Ká'an o ni Xuva ko, uvā Tó'o ko Jesúcristu, tsí dóo va'á ña. Tsí divi ña é uva ko ña e dóo kantunta'ví ini ña kō, é kanatsu'un ka'nu ña iní kō é vī'a é uten. ⁴ Xuva kō ne, kanatsu'un ka'nu ña iní ko da nēé ka nuu i e ntánto'o kō vata koo é kūvi natsu'un ka'nu o iní ta'an ko, ña e ntánto'o i di, vata tsí ó de Xuva ko ni kō. ⁵ Tsí kuān te dóo ntánto'o ntí kuenta iña i e ntántikín ntí Cristú ne, ntá tsí divi tsí ña dóo kanatsu'un ka'nu ña iní ntí di. ⁶ Tē ntánto'o ntí ne, ntánto'o ntí vata koo é nāku'un ka'nu iní nto, vata koo é nākáku nto. É nātsu'un ka'nu Xuva kō iní ntí vata koo é nātsu'un ka'nu ntí iní nto di vata koo é kutíi nto é nto'o nto vatā o ntánto'o ntí. ⁷ Dōo ka'nu kuiní ntí ni ntō tsí iní ntí tsí te kuān o ntánto'o nto vatā o ntánto'o ntí ne, kuan tsí ó kanatsu'un ka'nu Xuva ko iní ntó vata tsí ó de ña nī ntí.

⁸ Ntio ntí é kūtuni ntó, ta'an ko, nté o ntó'o ntí ñuú Asia. Un vá'a tsí ntó'o ntí ikān. Dókō sá ña ni kutíi ntí. Tsí kūví ntí, kuíni ntí. ⁹ Ntá tsí kutuní ntí tsí da mií é kūví ntí, vata koo é kūtuní ntí tsí ña te mií ntí ió ntí é vīi ntí, tsí Xuva kō é iō ña é vīi ña, tsí divi ña é kanantōto ña ña xi'i. ¹⁰ É nakākú Xuva kō ntí di'na dá dokó sa nī xi'í ntí ne, kuān koo vīi xtukú ña. Iní ntí tsí nakāku xtúku ña ntí tē xee doxi'i e dóo ntíi iní í, ¹¹ te divi nto xntii ntō ntí é ká'an ntá'ví nto kuenta iña ntí. Te títín ña'a ka'an ntá'ví ña iña ntí ne, títín ña'a nakué'e ña sintiá'ví nta'a Xuva kō tsí ni'í ko é vá'a nta'a ña.

Nté kui ña ni ñé'e Pablu ñuú Corintu

¹² Ió uun nuu i e dóo ka'nu kuiní ntí: tsí ñá te nēe kuetsí ntí tsí ña ni idé ntí nuu i é kīni kaa ñuxiví sa. Tsí dé ntaā ntí é ká'án ntí ni ntō é nuu é ntaā i. Tsí da xe dóo va'á Xuva kō né, xntii ña ntí é kuān o dé ntí, tsí ña kúvi vīi ntí nuu i é vā'á tē dí ña Xuva kō kaxntíi ña ntí. ¹³ Dā ntátaxnūu ntí tutú nta'a nto ne, ñá te tū'un e dóo xū'u ntáka'án ntí ni ntō, tsí ntáñe'e diki nto tū'ūn é ntáka'án ntí. Ntio ko é na kī'in diki vá'a nto, ¹⁴ vatā o kue'en diki kúdií nto un siin e ntáka'án ntí ni ntō, vata koo é ka'nu kuiní ntó kuenta iña ntí ne, ka'nu kuiní ntí kuenta iña ntó di, tē xee ntúvi é nainu xtúku Tó'o ko Jesuu.

¹⁵ Tsí iní u sá'ā ne, di'na mí ntoo nto kī'in u kíkoto ní'ni ú nto, kuíni kó, vata koo e dóo diní nto uvi íto é kōto ní'ni ú nto. ¹⁶ Tsí ntío ko é kuíta ntí'xin u mí ntoo nto te kuē'en u itsi ñuú Macedoniá ne, te kuíta ntí'xin xtúku ú da xkókoo ú, vata koo é xntii ntō kó te kuē'en xtúku ú itsi ñuú Judea. ¹⁷ ¿Ña vá'a ntū ó ni dē kuení ko, te kuiní nto? ¿Ntákuinti'xe ntu nto te dotó tsí kaxé'e ú xu'u ko é vīi u, o tē ña vīi u, vata tsí ó de ña é ña ntántikín Xúva kō? ¹⁸ Kutuni Xúva kō tsí nuu é ntaā i é káka'án ntí ni ntō, ña te dotó tsí kaka'án ntí. ¹⁹ Ntuní ntí Silvanu ni Timóteú ne, ntáka'an ntódo ntí ni nto iña Jesúcristu, I'xá Xuva kō. Divi ña ne, kaka'an ña é nuu é ntaā i, ñá te dotó tsí kaka'an ña. ²⁰ Tsí divi ña ne, dē ntaa ntí'i ña é un ntí'i e tá'xi Xúva kō xu'u ña. Dukuān ne, ntáka'an o “Kuan tsí koo na kōo” da ntáka'an o tsí dóo ka'nu Xuva kō. ²¹ Xuva kō ne, é tā'xi ña é kuve ta'an kūtū o Cristu. Mii ña nākaxnúu ña kō. ²² É xntéé na'a ñá ko vata koo é kūtuni ko tsí ntáduku ntée o ña. Tsí tá'xi ña Espíritū Sántū san é kunūu ña nima ko vata kaa uun káa é ntéé na'a nima ko.

²³ Ntá tsí ña ni nákuíta ntí'xin ú ñuú Corintu vatā ó kaka'án u, tsí ña ni ntío ko é kuntōo ntá'xa nto kuenta iña ko. Ini Xúva kō tsí nuu é ntaā i. ²⁴ Tsí ñá te ntí'i ntáde kú've ntí nté koo kuinti'xe nto Xuva kō, tsí é ũve tá'an kutu nto ña. Ntá tsí ntio ntí xntíi ntí nto e díi díi ka kuntōo díní nto nta'a Xuva kō.

2

¹ Dukuān ne, ña ni ntío kó kī'in xtúku u kíkoto ní'ni ú nto tē dóo kun-

too nta'xa nto. ² Tsí te xū'ú vii u é kuntoo nta'xa nto ne, ¿xoó ntu vii i é nakunuu dīnī nimá ko, tē ña ña ña ntu? ³ Dukuān e táxnūu ntí tutú san iña nto, vata koo é ña kutuví nta'xa ú kuenta iña nto te xee ú mí ntoo nto, tsí ntio kó kutūvi dīnī u kuenta iña nto. Tsí te kutūvi dīnī u ne, dadīi kūntoo dīnī ó nī ntó. ⁴ Dá dé va'á u tutú san ne, dōo dé kuení ko, dōo ntí'í iní ko. Un tsi nte éku u. Ntá tsi ña ni de vá'ā ú tutú san é na kūntoo nta'xa nto, tsí vata koo é kūtuni nto tsí ña te nté kaa kuinimá ko nto.

É kāda ka'nu iní ña nī ña edé kīni kaa

⁵ Ntá tsi te ūun ña'a dé ña é kutūví nta'xa ú ne, ñá te mií tsú kutuví nta'xa u, tsí iō ntó é kūntoo nta'xa nto kuēnta iña i é edé ña ña di. Ká'ān ú tsi “iō ntó” vata koo é ña ká'an ú te un ntí'í ntó. ⁶ E xee o tsi é nantō'o nto ña, dōkō sá un ntí'í ntí'í nto. ⁷ Vevíi ne, díi ka vá'ā ó te kāda ka'nu iní nto ni ñá, te nāxnūu ka'nu nto iní ña vata koo é ña kutuví kue'en ñá dontíni. ⁸ Dukuān ne, kaikán u nta'a nto te kuē'é nto é kūtuni ña tsí ntio nto ña. ⁹ Di'na táxnūu ú tutú kuenta iña núu i sá'a é kōto ntee ú nto te kāda ntaa nto é un ntí'í é ká'ān u ni ntó. ¹⁰ Da xōo ka ña'a é kāda ka'nu iní nto ni ñá ne, kada ka'nu iní u ni ñá di. Da neé ka nuu i é dé ka'nu iní u ni ñá'ā nuú Cristú ne, de ka'nu iní u ni ña kuēnta iña nto, ¹¹ vata koo é ña kuvi vii é ña vá'ā san ni ko. Tsí ini vá'a o nté xkoó de.

Dōo ntí'í iní Pablu ñuú Troa

¹² Dá xee u ñuú Troa é ká'an ntódō ú kuenta iña Cristú ne, dōo vá'a ni'í itsi é kada tsiñu ú iña Tó'o kō. ¹³ Ntá tsi ña dīnī nuu nimá ko, tsí ña ni nani'í ko ta'an kō Tito. Dukuān ne, nakué'e ú ña ntoo ikān doka'nú iní ne, dá kuē'én u ñuú Macedonia.

É kaxé'e Xuva kō é kūvi vii ña

¹⁴ Ntá tsi ntadiá'vi Xuva kō tsí nguentúvi kata'xi ña é kūvi vii ntí, tsi kúvi dé Cristú ne, ntántikán ntí ña. Dá mí'ika ntáñe'é ntí ne, ntaíní'í ntí tú'un iña ña vata koo é kūtuni ñá'a xoo ñá'a é ña ña. Dukuān ó kaika tú'un iña ña dá kanīi ñūxivi sa, vatā ó kaika diko i e dōo vá'a ñe'e. ¹⁵ Ntí'í ne, vata kaa dīkō kutu é kaxé'e Cristu ntá'a Xuva kō ntáa ntí, uun dīkō i é kaika mé'ñū ña ntánakáku san nī ña ntákunaá san. ¹⁶ Dá ini ña ntákunaá san ne, kutuni ña é nī'í ña dóxi'í. Dá ini ña ntánakáku

sán ne, kutuni ña é nī'í ña ntuvi iña ña. ¿Xoó ntu kuvi vii i nuu i sá'a? Mii tsi Xuva ko tá'xi ña é kūvi vii ntí. ¹⁷ Ntí'í ne, ñá tē ntaíka ntí ntádikō ntí tú'un Xuva ko vatā ó de ña nguīi. Ñá tē ntánadama ntí tú'un ñá, tsi ntáka'an ntaá ntí tú'un Xuva kō, ñá tē ntaéni nta'ví ntí ña'a. Tsí mii Xuva kō táxnūu ña ntí ne, é kúve ta'an ntí nī Cristu.

3

Tū'un xee é naxtūví Xuva kō

¹ ¿O ntádē kuení ntu nto tē ntáka'an xtúku ntí ni ntó tsi dóo va'á ntí? ¿O ntio ntu nto é kuído ntí tutú sa xee ntí mí ntoo nto vata koo é kūtuni nto xóo ña'a ntí? ¿O kantio ntu é kākán ntí nto tutú sa, vatā ó de tuku ña'a? ² ¡Ñá'a ni san! tsí ña'á ntí e kúvi ntu tutú san é nī'í ntí. Tsí ña'á ntí ne, vata kaa uun tutu é ntée na'a nimá ntí é kīni un ntí'í ña'a san, nakua'a ña. ³ Tsí nto'ó ne, vata kaa uun tutu é de vá'a Cristu é nī'í ntí. Ñá te tīnta ni xé'e, tsí Espiritu Xuva kō, ña kantíto ntíi dañu ntūvi. Ñá te āta xúu ni kanteé na'a, tsí nima ñá'a san é kanteé na'a.

⁴ Dōo ntaíntée ini ntí Xuva ko kuēnta iña Cristu. ⁵ Tsí ña te mií xnti iní ntí nté koo vii ntí, tsí nee iña é ncho vii ntí ne, vé'xi nta'a Xuva kō. ⁶ Dívi ña nañé'e ñá ntí nté koo vii ntí tsiñu kuenta iña tú'un xee san e xtúvi ña. Tū'un xee san ne, ñá te tū'un é ntée na'a é kada ntaa o vatā ó lei Muísee, tsí ntuvi iña ko é vé'xi nta'a Espiritū Sántū. Tsi tú'un é ntée na'a san ne, kaka'an tsí nī'í ko dóxi'í san tē ña ni de ntáa o, ntá tsi Espiritū Sántū sán ne, kata'xi ña ntuvi vá'á iña ko.

⁷ Tū'un e xtúvi Xuva kō kídaa ne, áta xūu tsí kanteé na'a. Ntá tsi un tsi kaxi'í nuu ka'nu nuu Muísee da kí'í ña tú'un san. Ntē ña ni kutíi ña Israeé san koto ña nuu ña, tsi dóo kaxi'í nuu. Ntá tsi da kuíi da kuíi tsi kanta'va ntúve i san. Te kuān o xī'í nuu ka'nu da xee tú'un é nī'í kó doxi'í san ne, ⁸ ¿nté ntu kaa díi díi ka'nu tú'un e tá'xi Espiritū Sántū san? ⁹ Tē dóo ka'nu kúvi dá xee lei é nī'í kó doxi'í ne, díi díi ka'nu kuvi dá xee tú'un é ká'an Xúva kō tsi ntí'í kuétsi kō. ¹⁰ Lei e xtúvi ñá di'na ne, dōo ka'nu, ntá tsi vevíi ne, ña ká'nū ka vata kaa tú'un xee san. ¹¹ Tē dóo ka'nu kúvi da xtúvi ña lei é ña na'a ni idiá'vi ne, da díi díi ka

ka'nu kuvi dá xee tú'ún e ntíi dañu ntúvi kaidiá'vi.

¹² Nuu é ntaā i tsí iní nti tsí kuān koo kuvi. Dukuān é ntáka'an ntaá nti ni ntō. ¹³ Nā ntáde ntí vatā o dé Muisee. Tsí Muiseé ne, dāvi nuu ũa nuu ũa dóo san vatā koo é ũa kiní ũa Israeé san tsí kanainu kudii é kāxi'í nuu nuu ũa. ¹⁴ Nā Israeé san ne, kúka'xi diki ũa; ũá ntáñe'e diki ũa. Kuan tsí ó ntee doó san nuu ũa vatā koo é ũa kí'in diki ũa da ntánakuā'a ũa tú'un āta san e xtúvi Xuva ko ntā'a Muisee, tsí mii tsí Cristu kuvi vii ũa naki'i ũa doó san é ntee nuu ũa vatā koo é kí'in diki va'á ũa. ¹⁵ Vatā da e ntánakuā'a ũa lei Muiseé san vevii ne, vatā ó te kanteé doó san nuu ũa vatā koo é ũa kí'in diki ũa. ¹⁶ Ntá tsi tē xoo ũa'a xkokoō ũá ne, nakuntúkin ũa Tó'o kō ne, naki'i ũa doó san é ntee nuu ũa. ¹⁷ Uun tsi Xúva ko ni Ēspíritū Sántū sán ne, xoo ũá'a é nuu Espíritū Xúva kō nima ũá ne, ntaika xaa ũa. ¹⁸ Un ntíi ntíi o é ũa katavi núu ka doó san nuu ko ne, nāxi'í nuu ko vatā koo é kíni ó Xuva kō nté kaa ũa e dóo va'á ũa. Dukuān ne, ntánadama ntí utén utén é ntúvi ntí vatā kaa Cristu, tsí utén utén kanata'xi ká ũa kō e dóo va'á ũa ũa. Sá'a é vē'xí nta'a Tó'o kō Espíritū Sántū san.

4

¹ Dukuān ne, ũa ntánatívi iní nti, tsi dóo vá'ā o dé Xuva kō da tá'xi ũa tsiñu sá'a é vīi nti. ² Nti'í ne, ũá vīi nti uun nuu i é kini kaa vatā ó de ũa é kade xū'u, é kau'vī ũa é vīi ditó ũa. Nā tē ntaéni nta'ví nti ũa'a; ũa ntánadama nti tú'un Xuva kō. Tsi nti'í ne, ntáka'an ntáa ntí ni ũá'a é nuu é ntaā í vatā koo é kūtuni ntí'i ũa tsí da mii tsí é vā'a e ntáde nti. Ini Xúva kō tsí nuu é ntaā i e ntáde nti. ³ Tē kuini ũa'a te dóo xū'u ntáka'án nti tú'un va'á san ne, ntá tsi ũa te un ntíi ntíi ũa, tsí mii tsí ũa ntákunaá san é ũa ntátekú ũa tú'un e ntáka'án nti. ⁴ Tsí divi ũá é ũa ntákuinti'xe i Xuva kō ne, kúneé nuu ũa. Tsi é ũa vá'ā san é kadé kú've ũuxiví sa ne, edí nuu nuu ũa vatā koo é ũa kiní ũa tsi dóo va'á tú'un va'á san iñá Cristu, ũa e dóo va'a. Tsí te kiní ũá Cristú ne, kiní ũa nté kaa Xuva kō di. ⁵ Dā ntáka'an ntódo ntí ne, ũá te kuēnta iña míi nti ntáka'an ntódo nti,

tsí kuenta iña Jesúristu, tsí divi ũá e Tó'o ko ũá. Nti'í ne, kúdii ũa ntáde tsiñu iña nto ntí kuenta iña Jéssu. ⁶ Mii tsi Xuva kō, ũa é de kú've é xi'í nuu ũu'ú san mí nēé san ne, divi tsi ũá naxi'í nuu ũa nimá nti vatā koo é kuenta iña ũú'u san ne, kutuni ko tsi dóo kaxi'í nuu ka'nu Xuva ko te kiní ó Cristu.

¿Nté koo kuntoo o e ntákuinti'xe ko Xuva kō?

⁷ Ntá tsi nuu i e dóo nuu a'vi e tá'xi Xuva kō ne, nuu kúñū nti. Kúñū nti ne, vatā kaa kídi é kudii nté'u kúvi, ntá tsi é nuu iní i ne, dōo nuu á'vi i vatā koo é kíni ũá'a tsí ũa te míi ntí kuvi vii nti, tsí Xuva kō é kúvi vii ũa. ⁸ Kuān te titín nuu i ntánto'o ntí ne, kútii nti. Kuān té ntánti'i iní nti nté koo vii nti, ntá tsi ío ka cho'o i nté koo vii nti, kuini nti. ⁹ Kuān te dóo ntántukū nuu iní ũa'a san nté koo vii ũa ní nti, ntá tsi ũa kaxtuví mii Xuva kó nti, tsí kainuu mé'ñu kainuu dáva ũa nti. Kuān te ntánantáva ũa nti ũú'u kán, ntá tsi ũa te ntáxi'í kue'én nti. ¹⁰ Dā mí'í ka ntáñe'é nti ne, ntaika ni'í ntí doxi'í nti kuenta iña Jéssu vata koo é kíni ũa'a sán nti ne, kutuni ũa tsí kantító Jéssu. ¹¹ Dá ío ka ntuví iñá nti ne, utén utén ntántuvi kuentá nti nta'a doxi'í san kuenta iña Jéssu vata koo é kíni ũa'a tsí kantító Jéssu, tsi é ní'í nti ntuví vā'á iñá nti kuenta iña ũá, kuān te xi'í kúñū nti. ¹² Dukuān ne, ntaxé'e nti kúñū nti dóxi'í san vatā koo é ní'í nto ntuví iña nto.

¹³ Ío mí'í ũe na'a tú'ún é káka'an ũa é itúvi ntuví dí'na, kaka'an ũa: “Kuinti'xe kó ne, dukuān é káka'án u”, ka'an ũa. Nti'í ne, dadii kuinti'xe ntí ni ũa tsíkán ne, dukuān e ntáka'án nti di. ¹⁴ Tsí iní nti tsí Xuva kō ne, nantóto ũa Tó'o ko Jéssu dá xi'í ũá ne, kuan koo nantóto ũa ntí di ne, dá nakí'i ũa kó ni ntō, é kuntoo dadii o ni ũá. ¹⁵ Un ntíi ntíi é ita ntí'xin ntí ne, e kúvi kuenta iña nto. Tsí tē kútítín ũa'a naxnuu viko Xuva ko ũa né, dóo kútítín ka ũa'a naku'e ũa sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, ka'an ũá tsi dóo ka'nu Xuva kō.

¹⁶ Dukuān ne, ũa ntánatívi iní nti. Kuān té ntánatívi kúñū nti, ntá tsi utén utén ntánaku'un vá'a nimá nti. ¹⁷ Kuān té ntánto'o ntí vevii ne, ntá tsi ũá tē nté sa ntiú tú'un, tsí da kuíta nti'xin. Ntá tsi kani tú'un tsí divi

é nī'í ntī ntuví vā'á kue'en iñá ntī nta'a Xuva kō é kutūví ntīi dañu ntūvi. ¹⁸ Ntá tsi ña ntáde ntí kuenta nee e dító, tsí nee e dító san ne, ña te nguentúvi kaxntīi; nee é ña dító san ne, ña diví é kaxntīi ntīi dañu ntūvi.

5

¹ Kūñú kō é iō ñuxiví sa ne, vata kaa uun vi'í mí kuntoo taan ō kaa. Tē ntí'í kúñu kō ne, ini o tsí ntoo vá'a vi'í vā'á ko iña Xuva ko e dukún kán, mí kuntoo o ntīi dañu ntūvi. Tsi ña te ña'a ni de vá'a ña, tsí mii Xuva kō de vá'a ña. ² Dá ntōo ká o ñuxiví sa ne, ntáxkoo kani ō e dóo ntio ko é kuntoo o vi'í vā'á kō é ta'xi Xuva ko tē xeé o nta'a ña e dukún kán. ³ Nakū'ún o vi'í vā'á san é kūtavi núu o vata kaa du'nu vata koo é ña kuntí'í nima ko te xi'í o. ⁴ Dá ntōo ká o nī kúñu kō ñuxiví sa ne, ntáxkoo kani ō tsi dóo ntánti'í ini kō. Ntá tsi ña te ntío kō é nakuíta o kúñu kō, tsí ntio ko kúñu xeé kō é nī'í ko nta'a Xúva kō. Ntío kō é nadama o ntūvi iña ko é kantí'í ntuví iña ko é ña kantí'í ntīi dañu ntūvi. ⁵ Xuva kō de kú'vē ñá ko kuēnta iña i sá'a: é ntio ñá é nī'í ko ntuví va'á iña kó ne, ña diví ñá tá'xi ña Espiritu ñá vata koo é koo ntaá ini ko é nī'í ko.

⁶ Dukuān ne, ñá tē nguentuvi ntaíntée ini ntī, kuān té kuví ntī, tsí ini ntī tsi dá ntōo ká ntī ñuxiví sa ne, dóo ikā ntoo ntī mí tuví Xuva kō. ⁷ Ntá tsi ntaíka ntikín ntī Xuva ko, kuān te ña ntaíni ntī ña. ⁸ Dukuān ne, ntaíntée ini ntī, kuān te na kuví ntī, tsí díí díí ka vá'á ó te tsoo mii ntī kúñu ntí ne, dá kī'ín ntī nta'a Xuva kō, kíkuntóo dadíi ntí ni ñá. ⁹ Dukuān né, kuān te ntóo ká ntī nī kúñu ntí, kuān te tsoo mí ntī kúñu ntí ne, ntá tsi ntánti'í nuu ini ntī é vi'í ntī nēe é ntio Xuva kō. ¹⁰ Tsi da mii é naxee o un ntí'í ntīi o kuntāñi ó nuú Cristu vata koo é nī'í ko nee é dūku ntée o, te vā'á ne, o tē ña vá'a, vatā o de kúñu kō da intóo o ñuxiví sa.

Tū'un é ntuvá'a o ni Xuva kō

¹¹ Dukuān ne, da xé ini ntī tsi dóo donchu'ví ide Xuva kō ne, ntánti'í nuu ini ntī ntáka'án ntī ni ña'a te kuínti'xe ña ña. Ini Xúva kō nté ntaa ntí ne, ntio ntī é kūtuni ntó di, te vā'á ntī ne, o tē ña vá'a ntī. ¹² Ñá ncho ka'an tūkū ntí ni ntō e dóo va'á ntī, ntá tsi ntio ntī é vā'á kuini nto kuenta iñá ntī vata koo é kuví nantiko koō nto e ntáka'an

ñá'a, ña e dóo ka'nu kuini i iña tuku ña'a te vā'a íto ña, ntá tsi ña ntáde ña kuenta te vā'á nima ñá ne, o tē ña vá'a. ¹³ Tē ntákulukú ntī, kuini nto ne, kuenta iña Xuva ko; te vā'á ntī ne, kuenta iña nto. ¹⁴ E dóo kuínima Cristú ntī ne, kade kú'vē ña ntuví iñá ntī un tsi nte da kútuni ntī tsí mii ñá é xi'í ñá kuenta iña ko un ntí'í ntīi o. ¹⁵ Vata tsi tē kuédadii xi'í o ni ña un ntí'í ntīi o, vata koo é xo'ō é ntoo ká ō ne, ñá vi'í ka ō é ntáde kueni mii ko, tsí vii o nee é ntio Xuva kō, tsí diví ñá xi'í ñá naa ko ne, ntá tsi ntoto xtuku ña kuenta iña ko. ¹⁶ Vevii ne, ña ntaíni ka ntí ña'a nté ito ña vatā o dé ña'a ñuxiví sa. Kuān o ini ntí Cristu kídaa ñuxiví sa, ntá tsi ña kuán o kaíni ka ntí ña vevii. ¹⁷ Dukuān né, te xōo ñá'a é kuví uun tsi ña nī Cristú ne, é tūku ñá'a ntuví ña ve. É itā ntí'xin é átá san ne, é ntūxée nima ñá vevii.

¹⁸ Un ntí'í ntīi nuu i sá'a né, nta'a Xuva ko vē'xi, tsí diví ñá tá'xi ña é ntūvá'a ntí ni ña kuēnta iñá Cristú ne, diví ñá tēe tsiñu ña ntī é ká'án ntī ni ñá'a san é ntūvá'a ña ni Xuva kō. ¹⁹ Da xe é xi'í Cristu kuēnta iña kó ne, xé'e Xuva kō é ntūvá'a ña'a ñuxiví sa ni ñá, é ña dá'vi ká ña ña kuétsi ñá. Tēe tsiñu ña ntī é kué'é ntī é kūtuni ñá'a san nté koo ntuvá'a ña ni ñá. ²⁰ Ntí'í ne, náa Cristu vé'xi ntī. Vata tsi te mii Xuva ko káka'an ña é ntáka'án ntī ni ñá'a kuenta iñá Cristú tē ntuvá'a ña ni Xuva kō. ²¹ Cristú ne, ña túvi kué'en tsi kuétsi ñá. Ntá tsi Xuva kō ne, dá'vi ña ña kuétsi ko ūn ntí'í ntīi o dá xi'í ñá kuenta iña ko vata koo é ña kōó ka kuétsi kō ne, vii ō é vā'a é ntio Xuva kō.

6

¹ Ntí'í e ntáde tsiñu dadíi ntí ni Xuva kō ne, ntaíkan ntī nta'a nto tē ña te é ntaá i é nī'í ntó doméni e tá'xi Xuva ko ntó. ² Tsi Xuva ko káka'an ña tú'ūn é ntée na'á san:

Ura vá'a téku ko é káka'an;
ntuví dá nakáku ú o ne, xnti'í ú o,
ka'an ña. Vevii ne, ura vá'a; vevii ne,
ntuví é nakakū ñá kō.

³ Ñá te kaedí nuu ntí itsi é kuntikín ñá'a Xuva kō, tsí ña ntío ntī é ká'an kíni ña'a san kuenta iña tsiñu e ntáde ntí iña Xuva ko. ⁴ Ñá'a, tsí da nēe ka nuu i e ntáde ntí ne, ntáde ntī é vā'á vata koo é kūtuni ñá'a tsí nuu é

ntaā i é kade tsiñu ú iña Xuva ko da íni ña tsi ntákutíi ntí nimá ntí kuān te dóo ntánto'o ntí, kuān te ntákunáa nteé ntí, kuān te ió nuu i e dóo ntii tu'un. ⁵ Tsi kutíi ntí nimá ntí da káni ña ntí xo'o ne, tsu'un kutu ña ntí ví'i utun, dā náta'ká nuu ña é ncho víi ña du'xen nī ntí, dā un vá'a tsi ntíi dé tsiñu ntí. Ntē ña ni kidí ntí ne, intóo ntité ntí di. ⁶ Kūtuni ñá da íni ña tsi ña ini dé ntí é kīni kaa, tsi ini va'á ntí tú'un Xuva kō, tsi dóo ntákutíi ntí nimá ntí, tsi ntáde ntí é vā'á ni tā'an ntí, tsi é nuu Espíritū Sántū nimá ntí, tsi kanī nimá ntí ntákuinima tá'an ntí, ⁷ tsi ntáka'án ntí tú'ūn é nuu é ntaā í, tsi tá'xi Xuva ko ntíi ntí é kūvi víi ntí. Da mii kuē'en tsi é vā'a e ntáde ntí da ntánāa ntí kuenta iña tú'un Xuva kō, da ntánada'ān ntí kúñū ntí di. ⁸ Un vé'xi ne, dōo ntáde ka'nu ña'a sán ntí; un vé'xi ne, ntánakuitā ñá ntí. Un vé'xi ne, vá'ā o ntáka'an ñá iñá ntí; un vé'xi ne, ntáka'an kīni ña. Un vé'xi ne, ntáka'an ña tsi ña veté ntí; ntá tsi nuu é ntaā i e ntáka'án ntí. ⁹ Un vé'xi ne, ntáka'an ña tsi ñá ini ñá ntí; ntá tsi ña te da díi ña'a ini va'á ña ntí. Un vé'xi ne, dókō sa ntáxi'í ntí; ntá tsi ntánakáku ntí, ntoo dukuān ntí, ntaíní nto ntí. Un vé'xi ne, ntáni'í ntí é ntō'o ntí; ntá tsi ña ntaé'ní kue'en ñá ntí. ¹⁰ Kuān te ntóo nta'xa ntí, ntá tsi nguentúvi tsi dóo diní ñu'u nimá ntí. Kuān te ntá'ví ntí, ntá tsi dóo títin ña'a ntáde kuika ntí ña. Kuān té ña tuví nee ió ntí ne, ntá tsi é un ntí'i ió iñá ntí.

¹¹ Ntō'ó ta'an ntí, ña ñuú Corintú ne, e ntáka'án ntí ni nto ntániñ nimá ntí. ¹² Ná te ntí'i é ña ntío ntí nto, tsi divi ntō é ña ntío nto ntí. ¹³ Kaka'án u ni nto vata kaa uva i'xa é káka'an ñá ni i'xá ña ne, víi nto da xe'e, kuinima ntō ntí dadīi vatā o ntákuinimá ntí nto.

Xo'ō ne, vata kaa ví'i Xuva ko mí tuví ña ntáa ō

¹⁴ Ná ku kini nuu nto ni ñá'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō, tsi ¿nté ntu koo kuntoo dadīi é vā'á san nī é ña vá'ā san? ¿Vá káxi'í ntu é neé san mí ió ñu'ú san di? ¹⁵ ¿Nté ntu koo kudadīi Cristu ni tó'ō e ña vá'ā san? ¿Nté ntu koo kudadīi ña kakuinti'xe i san nī ña é ña kákuinti'xe i? ¹⁶ Ña kúvi kuntōo santu e ntúvá'a nāa ini ukún Xuva kō, Xo'ō ne, vata kaa uun xúkūn mí tuví

Xuva kō, ña kantítō san, ntáa ō. Tsi mii Xuva kō ne, kaka'an ña: Tuví u ni ñá ne, kaika ú ni ñá; xu'ú kuví ú Xuva ñá ne, divi ña kūvi ña ña'a ko, ka'an ña. ¹⁷ Dukuān ne, kaka'an xtúku Xuva ko ni kō: Ntii ntō mé'ñū ña'a san, nakuntóo xio nto;

ñá ku tñn nta'a nto nee é ña vá'a. Kidáa ne, xu'ú nakuidó u nto.

¹⁸ Kuví ú Uva ntō ne, kuví nto i'xá ko di, ka'an Xúva kō, ña e dóo iō i é víi.

7

¹ Ntō'ó ta'an ntí e dóo ntio ntí ne, sá'a xe'é Xuva ko xū'u ña é víi ña. Dukuān ne, ntada ntoo tsi mii ō kúñū ko ni nīma ko nee é kīni kaa. Kuiko ñu'u o Xuva kō, na ū'vi ko ña, tsi dóo ka'nu ña. Kada ntaa ntí'i ō nee é káka'an ña.

Nadama ña ñuú Corintu nee e ntáde ña

² Naki'i nto ntí ntániñ nima nto. Ná tē nee ni ide ntí ni ntō é kīni kaa. Ná ni nakunāa ntí nto. Ná ni enī ntá'ví ntí nto. ³ Ná te kade tíi ú ni ntō é kuetsí nto. Tsi é ini nto é káka'án u ni nto dí'na tsi kudadīi nima ko é dadīi kuntoo ō, é dadīi kuví ō. ⁴ Dōo ió ko é ká'án u ni ntō. Dōo vá'a kakuiní ko ni ntō. Dōo kanakunuu ka'nu iní ko kuenta iña nto. Kuān te dóo títin nuu i e ntánto'o ntí, ntá tsi dínī kue'en túvi u.

⁵ Nté dā xeé ntí ñuú Macedonia ne, ñá ntaíntóo da'na ntí; kí'in itsī ntánto'o ntí mi ntáñe'é ntí: ntánāa ntée ña ntí ne, ntaú'ví ntí di. ⁶ Ntá tsi Xuva kō ne, kanaxnuu ka'nu ña iní ña ntoo nta'xa san ne, divi ñá náxnuu ka'nu ña iní ntí dá xee Títo. ⁷ Dōo diní ntí tsi xee ña, ntá tsi díi díi ka diní ntí tsi kaka'an ña tsi divi ntō náxnuu ka'nu nto iní ña ne, kaka'an ñá tsi dóo ntio nto é kinī ntó ko, e dóo ntoo nta'xa nto kuenta iña i é káka'án u ni ntō, e dóo ntánti'i iní nto ko. Dā tékū ko sá'a ne, díi ka nakunuu dínī kue'én nimá ko.

⁸ Kuān te kúnta'xa iní nto kuenta iña tutu e táxnūu ú ne, ñá kánatívi iní ka ko é táxnūu ú, kuān te ná'tívi iní ko dí'na dá kūtuní ko tsi kúnta'xa iní nto kuenta iña i; ntá tsi ña na'a tsi. ⁹ Vevíi ne, dōo diní ko kuenta iña nto. Ná

tē dīnī ko é kūnta'xa iní nto, ntá tsi dīnī ko tsí idiá'vi é kūnta'xa iní nto, tsi kidaā nakuíta nto é kīni kaa san. Kūnta'xa iní nto vatā ó ntio Xuva ko ne, dukuān ñá tē nee é kinī kaa ni īde ntí nī ntō. ¹⁰ Tsi te kūnta'xa iní ko vatā ó ntio Xuva kō ne, nativi iní ko kuetsí kō; kidāā ne, nani'i ko ntuví va'á iña ko. Kidāā ne, ñá kúnta'xa iní ka kō, tsi e nani'i ko ntuvi iña ko. Ntá tsi te kūnta'xa iní ko vatā ó de ña'a ñuxiví sa ne, ñá ntūvá'a ō, tsí kuvi o dōntīni. ¹¹ ;Kinī nto ve nté ō kúvi da intōo nta'xa nto vatā o ntio Xuva kō! tsi dōo dé kuení nto ne, dōo xió ntii nto é nada'an mii nto kúñu ntō dī. Dōo dutsi kuíni nto é kaka'án u ni ntō ne, ú'vī ntó dī. Dōo ntio nto é kinī túku nto kó ne, ntánī nima nto é ntio nto é vii nto é vā'a, tsí xe'é nto é ntō'o ña é ede é kinī kaa san. Un ntí ntí dé nto vata koo é kūtuni ñá'a tsí ña tuví nee kuetsí nto nuu i sá'a. ¹² Dukuān né, dā táxnūu di'na ú tutú san ne, ñá te kuēnta iña ña é ede é kinī kaa sán, ntē ña te kuēnta iña ña e ntō'o i, tsí kuenta iña ntó, vata koo é kūtuni ntó nuu Xuva ko tsi ntánī nima nto ntánti'i iní nto ntí. ¹³ Dukuān né, dōo ka'nu kuiní ntí.

Dā dií dií ka nakú'un ka'nu iní ntí da iní ntí e dōo dīnī tuví Tito kuenta iña nto. Tsí un ntí ntí nto nátsu'un ka'nu nto iní ña vata koo é ña kutsú'un ká ña kuenta iña nto. ¹⁴ Kidāā ne, é kaka'án u nī Tito e dōo va'á ña'a nto, kuiní ko. Tsí nuu é ntaā i é un ntí'ī é kaka'án ntí ni ntō ne, kuan tsi ō é nuu é ntaā í vatā ó kaka'án ntí nī Titó san dī. ¹⁵ Tsí dā dií dií ka ntío ña nto dá kanaka'an ñá nté ō dé nto e dōo dé ntaa nto é kaka'an ñá ni ntō, e dōo vá'ā o náki'i nto ña, e dōo ntaíko ñu'u nto ñá. ¹⁶ ;Dōo dīnī ko ni ntō tsí iní vá'a ú tsi ntáde ntaa ntí'i nto nēe é kaka'án u ni ntō!

8

Kué'e diu'un táxnūu ña doméni

¹ Kuan vī'a vé, ntō'ó ta'an ntí, ntio ntí é kūtuni nto nté sa vá'ā o dé Xuva ko nī ña kuínti'xe i, ña ntánataká nuu iní ukún ñuú Macedonia. ² Tsí kuān te dōo ka'nu nuu i é ntánto'o ña ne, ntá tsi dōo dīnī ntoo ña; kuān te dōo nta'vi kue'en ña, ntá tsi dōo kue'e é xe'é ña doméni, vata tsi tē dōo ió iña ña. ³ Xu'ú kantada ntaa u. Iní u tsí xe'é ña vata

kaa é iō iña ñá ne, dií ka kue'é xe'é ña dī, tsí mii ñá ntío ña é kué'é ña. ⁴ Dōo ikan ñá da xe'e te kué'e ntí itsi é xntii ña ta'an kō ña ntáduku ntée Xuva kō dī. ⁵ Ne, dií ka kue'é edé ña vata kaa e ntantétu ntí, tsí ña te da mí tsi é xe'é ña iña ña, tsí di'na ntáda ña kuenta kúñu ña nta'a Xuva kō ne, da ntáda ña kuenta ntá'a ntí dī, vatā ó ntio Xuva kō. ⁶ Dukuān ne, ntaíkan ntí da xe'e ntá'a Tito te naínú kava nto ni ña tsiñu vā'a e xtúvī ñá di'na, nataká ña nee e ntío nto kué'e nto. ⁷ Dīvi ntō né, dōo vá'ā ó ntáde nto é un ntí'ī e ntáde nto; tsi dōo vá'ā ó ntákuinti'xe nto; dōo vá'ā ó ntáka'an nto; dōo iní nto; dōo ntánti'i iní nto é vii ntó nēe e ntío Xuva ko ne, dōo ntákuinima ntó ntí vatā o nañé'e ntí nto. Dukuān ne, ntio ntí é koo ntii ntō é vā'á koo vii nto tsiñu sá'a dī, e ntánī nima nto kué'e nto iña nto.

⁸ Ñá te kataxnūu ú ntō é ká'án u ni ntō nté koo vii nto; mii tsí é ntio ko é kinī nto é vā'a e ntáde ña nguii san vata koo é kūtuni ntó tē nuu é ntaā i e ntánī nima ntó ntákuinima nto. ⁹ Iní ntó tsi Tó'o ko Jesūcristú ne, dōo vá'ā o dé ña ni kō; dōo kade ña da xe'e. Dīvi ñá né, dōo iō iña ñá e dukún kán, ntá tsi tsóo mii ntí'ī ña iña ña, e ntúnta'vī ñá kuenta iña nto, vata koo é dīvi ntō ne, nani'i nto e dōo nuu á'vi i kuenta iña ña.

¹⁰ Ntá tsi é vā'á mii nto te kuínti'xe nto itsi ko é kaka'án u ni nto kuēnta iña núu i sá'a: Vá'ā ó te naínú kava nto tsiñu sá'a e dōo vá'ā o éni ntu'u ntō nte kuia ntí'ī ko kán; tsí di'na nto éni ntu'u ntō; di'na nto ntío nto é vii nto. ¹¹ Vī'a ve ne, kue'ēn ntó dā nté koo é nantí'ī ntō; ntánī nima ntó vii nto vata tsí o éni ntu'u ntō nte nuu i kan, kué'e ntō nee é iō iña nto. ¹² Tsí te ūun ña'a ntio ña é kué'é nti'xe ña doméni nta'a Xúva kō ne, kanaki'i ña da nēe ka é ió iña ña. Dīvi ñá ne, ñá kaikan ñá nēe é ña tuví iña ko.

¹³ Ñá te kaká'án u te mii ntō tanúu nto vata koo é tuku ña'a kuntoo vá'a ña. ¹⁴ Tsí kaka'án u tsí dií ka vá'ā ó te kudadii nto ni ñá. Vevii é ntekú ka iō iña ntó ne, xntii nto ña tē ntátaan núu ña; dīvi ñá né, xntii ña ntó da ntátaan núu nto dī. Kidāā né, kudadii nto ni ña, ¹⁵ vatā ó kaka'an tú'ūn é ūve na'á san: “Xoó ña'a é kué'é nataká ña ne, ñá ni ntōo ka iña ña; xoó ña'a é ña kué'e ni

nataká ne, ñá ni kúnáa ntéé iña ña", ka'an.

Tito ni ta'an ña

¹⁶ Ntadiá'vi Xuva kō, tsí xe'é ña é kuan tsí ó kuvi nima Títo é kantí'i iní ña vata tsí ó kantí'i iní ko kuenta iña nto. ¹⁷ Dōo xkúntee iní ña dá tsixe'e ntí ña tē ncho kí'in ña, tsí mii ña dōo ntio ña é kí'in ña mí ntoo nto.

¹⁸ Taxnūu ntí uun ta'an ko nī Tito é dādii kí'in ñá ni ñā, uun ña'a e dōo vá'a ntáka'an ñá ñu'u ini ukún san iña ña, tsi dōo vá'ā ó kaka'an ña tú'ūn va'á iña Xuva ko. ¹⁹ Ñá te da mii tsi sá'a, tsí ña ñu'u ini ukún san nakaxnúu ña ña é káka dadii ntí ni ñā é xntii ñā ntí é kuído ntí nēe e kintído ntí iña ña ntátaan núu i san, vata koo é ká'an ña'a san tsi dōo ka'nu Xuva kō, vata koo é kūtuni ña tsi dōo ntio ko é xntii ta'an ó. ²⁰ Kí'in dādii ntí ni ñā, tsí ña ntío ntí é ká'an kīni ña'a kuenta iñá ntí tsí ku'e e kintído ntí. ²¹ Dōo ntánti'i iní ntí é vii ntí nēe é vā'á kuenta iña Xuva ko ni ña'á san.

²² Uun ká tuku ta'an kō táxnūu ntí ña é kí'in dādii ña. É kí'in ito iní ntí tsí kade ntaa ña é un ntí'í. Vevii ne, dii dii ka ncho vii ña tsiñu sá'a, tsí kanuu iní ña tsi ntáde ntaa nto é un ntí'í di. ²³ Tē xoó ña'a tsixe'e ña nēe ñá'a Títo ne, ká'an nto tsí ta'an ko ñā, tsí dadii ntáde tsiñu ntí ni ña kuēnta iña nto. Te katsixe'e ña tā'an ko ña nguii san ne, ká'an ntō tsí ña ñu'u ini ukún san táxnūu ña ña, tsí divi ñā né, dōo ntaíko ñu'u ñā Cristu. ²⁴ Dukuān né, nañe'e ntó ña tsí nuu é ntaā i e ntákuinima ntó ña; nañe'e ntó ña tsí nuu é ntaā i é vā'á ña'a nto, vatā o ntáka'án ntí ni ñā, vata koo é kūtuni ntí'í ña'a, ña ñu'u ini ukún san.

9

É xntii o ta'an kō

¹ Ntá tsi ña kantío nto é ká'an túku ú ni nto kuēnta iña i é xntii ta'an ó, ña ntántikin Xúva kō, ² tsi é iní u tsi dōo ntío nto é xntii nto tā'an nto. Dōo ka'nu kuini ko é káka'án u ni ña ntoo da kani ñuú Macedonia tsí divi ntō, ña ñuú Acayá ne, é iō tu've nto nte kuia ntí'i ko kán é xntii ta'an ntō. Tí'ín ña ntio ña é kuān koo vii ña di, tsí iní ña tsi dōo diní nto e ntáde nto. ³ Taxnūu ú ta'an kō san ve, vata koo é nāni'í é ntaā i é káka'án u iña nto kuenta iña

núu i sá'a, te ntaā i é iō tu've nto, vatā ó kaka'án u ni ñā. ⁴ Tsí te kúnteká u ña ñuú Macedonia, kí'in ni'í ú ña mí ntoo ntō ne, te vatā tsoo tú've nto doméní san ne, dōo kuka'an nuú ntí e ntáka'an vétē ntí ni ña kuēnta iña nto ne, divi ntō né, dōo kuka'an nuu ntó di. ⁵ Dukuān ne, kantio é kákan u nta'a ta'an kō sán te di'na ña kí'in ña, kíkoto ní'ni ña nto te xntii ñā nto é tsōo tú've nto doméní san vatā ó xe'é nto xu'u nto di'na. Kidáā ne, é iō tu've doméní san tē xeé ntí, vata koo é ña te dava ó ini nto, tsí mii ntō e dōo diní nto é kué'é nto.

⁶ Sá'a nanū'u ntó iní nto: Xoo é ñā kue'e kaí'xi i ne, ñá kué'e kánani'í i di; xoo é kué'e kaí'xi i ne, kué'e kánani'í i. ⁷ É un é un nto ne, kué'e nto nēe e ntádē kuení nima nto é kué'é nto; ñá te kuētsi é kué'é nto, tsí Xuva ko kakuinima ña xoo é kaxé'e i é dodíni i. ⁸ Xuva kō né, kuvi ta'xi ña é un ntí'i nēe é vā'a é ntio nto, vata koo é nguentúvi xee tá'an é un ntí'i iña nto, vata koo é xkōó ka iña nto é vii ntó da nēe ka tsiñu vā'a. ⁹ Tú'ūn é ūve na'a sán ne, du'vā ó kaka'an:

Dōo kue'e tsí'i ña nta'a ña ntā'ví san; tsiñu vā'a é edé ña ne, tuví ntii dañu ntūvi,

ka'an. ¹⁰ Mii Xuva kō é káta'xi ña tsíkīn i é kū'xí ó é kūvi é ká'xi ó ne, divi ña tā'xi ña é un ntí'í e ntántio nto é kū'xi nto. Mii ña ntio ña é kué'nu dí vata koo é kué'e ní'i kuenta iña tsiñú va'a é edé nto. ¹¹ Divi ntō ne, un ntí'í ntí'í koo iña nto ve, vata koo é kué'e tsí'i nto é kintído ntí. Kidáā né, dōo tí'ín ña'a nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña nto. ¹² Tsi dá kaxntii nto tā'an nto, ña ntántikin Xúva kō ne, ñá te da mii tsí é xntii nto ñā e ntátaan núu ña, tsí nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña i e xntii nto ñā. ¹³ É kuān ó ntáxntii nto ñā ne, ká'an ña tsi dōo ka'nu Xuva kō, tsí kutuni ña tsí nuu é ntaā i é ntaíko ñu'u nto tú'ūn va'á iña Cristu, tsí ñá ni de víni nto iña nto é xe'é nto ña ni ūn ntí'í ntí'í ña nguii sán di. ¹⁴ Divi ñā ne, ka'an ntá'ví ñá iña ntó di e dōo ntio ña nto, tsí dōo vá'ā o dé Xuva ko ni ntō e tá'xi ña é vii nto é vā'á ni ñā. ¹⁵ Ntadiá'vi Xuva kō tsi tá'xi ña uun doméni e dōo va'á kue'en, é nté ña kuvi ká'an ó nté kaa dii dii é vā'a!

10

É kadē kū've Pablu, tsí pustru ña

¹ Xu'u é Pablu ú ne, ká'án ú ni nto kuēnta iña Cristú, ña e dóo kakuinima ñá kō, e dóo vá'a ó de ña ni kō. Xu'ú ne, tē dóo ntā'ví u dá itúvi ú ni ntō, kuiní nto, ntá tsi dá tuvi iká u ne, ñá ka'ví ko é ká'án u ni ntō.

² Ká'án ú ni nto tē ña tsi'i ñú'ū ntó ko é víi ka'nu ú ni nto, iō ntó, tē náxeé u mí ntoo nto. Tē ña'á ne, kuān koo víi u ni da xōo ka ña'a iña nto e ntáka'an ña tsi ntáde ntí vatā ó ntio kúñu ntí.

³ Kuān te ntáde ntí du'xen é ntoo ká ntí nī kúñu ntí ñuxiví sa ne, ntá tsi ña ntánāá ntí vatā o ntánāá ña ntoo ñuxiví sa. ⁴ Tsi nuu i e ntánāá núu ni'í ntí san ne, ñá te iña ñuxiví sa, tsi nta'a Xuva ko vē'xi. Tsi Xuva kō né, dóo ntii inī ña é nantí'í ñá da nēé ka nuu i é kīni kaa, e dóo ka'nu. ⁵ Da nēé ka e ntáde kuení mii ñá'a san é ña te nuu é ntaā í ne, da nēé ka nuu i é ká'nu ncho víi, é kaēdí nuu itsi i é kīni ña'a san Xuva kō; da nēé ka e ntáde kuení ña'a sán ne, ntántada ntí kuenta ntá'a Cristu vata koo é na kuinti'xe ña ña. ⁶ É iō tu've ntí é kuē'ntí é nto'o da xōo ka ña'a, ña é ña kakuinti'xe i é káka'án Cristu, te xee ntúvi é uun ito tsi kuinti'xe vá'a nto.

⁷ Da mii tsí e ntaíto nto ña'a san nté ito ña. Tē xoó ña'a kaintéé ini ña é káduku ntée ña Cristú ne, na víi ñá kuenta tsí ntí'í ne, ntáduku ntée ntí Cristú dí. ⁸ Kuān te ntéku kudii é káka'án u kuenta iña tsiñu ntí ne, ntá tsi ña kakuka'an nuú ko, tsi Xuva kō tá'xi ña tsiñu ntí é xntií ntí nto vata koo é kuē'nu vá'a nto; ñá tē ntánakō'xó ntée ntí nto. ⁹ Ná te kataxnūu ú tutú san é ncho na'ví u nto. ¹⁰ Ntáka'an ñá'a tsi dóo ntii kaka'án u dá kataxnūu ú tutú san nta'a nto, ntá tsi da xe dóo ntā'ví ito u dá tuví dadíi ú ni ntō, e dóo ntā'ví tú'ūn ko, ntáka'an ña. ¹¹ Ntio ko é kūtuni ñá tsíkan, tsi ña tsi é káka'án ntí ni ña da de vá'a ntí tutú san da intóo ikā ntí ne, ña tsi víi ntí dí te nākuntóo dadíi ntí ni ntō.

¹² Ná ntio ntí é ká'an ntí vatā o ntáka'an túku ña'a é ntánakate ntoo mii ña kúñu ña. Ná tē ntáde ntí kuenta te víi ntí vatā ó ntáde ña. Tsi ña ña ne, ntáde tuntu ña é ntáki'í kú've mii tsi ña, é ntánantii ni'ni ta'an ña. ¹³ Ntá tsi ntí'í ne, ñá víi ka'nu ntí nee iña

é ña káduku ntée ntí, tsi mii Xuva ko káka'an ña mí xee tá'an tsiñu e ntáde ntí ne, ña tsi tá'xi ña itsi é xee ntí un tsi nte mí ntoo nto. ¹⁴ Ná tē ntaíta ntí'xin ntí mí é ntio Xuva ko é xee ntí, tsi Xuva ko káka'an ña é xee ntí mí ntoo nto. Tsi dí'na ntí xee ntí ñuú nto káñ é xee ní'í ntí tú'ūn va'a iña Cristu. ¹⁵ Ná tē ntáde ka'nu ntí ntáka'án ntí kuenta iña tsiñu é edé tuku ñá'a é vata te ntí'í edé ntí. Ntá tsi é ntio ntí é díi ka vá'a koo kuinti'xe nto, vata koo é díi ka kue'e kada tsiñu ntí ni ntō, vata tsi ó kaka'an Xúva kō é víi ntí. ¹⁶ Kidáa ne, kuvi ká'ín ka ntí ñuu é díi ka ikā é ñuú ntó, kika'an ntódo ká ntí tú'ūn va'a san. Ntá tsi ñá ncho náki'í núu ntí tsiñu é edé tuku ñá'a, vata koo é ña ká'an ñá'a tsi dóo ka'nu ña'a ntí, vata te ntí'í éni ntú'ū ntí ntáde tsiñu ntí ikān.

¹⁷ Tē xoó ncho kada ka'nu i ne, na kadá ka'nu ña kuenta iña Xuva ko. ¹⁸ Tsi ña e dóo va'a nti'xe ne, ña te mii ña kaká'an ña e dóo va'a ña, tsi Xuva ko káka'an ña e dóo va'a ña.

11

Pablú ni ñá'a, ña é ña té pustru ntí'xe

¹ Tē dí kūtíi nto nima nto ní ko te ká'án u vata kaa uun ña tuntu. Na kūtíi nto nima nto ní ko. ² Tsi dóo kakukuiñu ko nto, ña dokuñu é vē'xí nta'a Xuva kō, tsi é xe'é u xu'u ko é ntáda ú nto kuenta ntá'a Cristú ne, é kúvi nto vata kaa uun ñadi'í kuétsi, ña e dóo va'a, ña é vata kiní ñatíi. ³ Ntá tsi kadē kuení ko te kuān koo víi ña'a kani nta'ví ña nto vatā o dé koó san e kúvi dé tí éni ntā'ví tí Eva e dóo ká'ín iní tí nté koo ka'an tí. Kidáa né, xtuvi mii nto e ntánāá nima nto e ntákuinima ntó Cristu, é da mii tsi ña é kuinima ntó ña. ⁴ Tsi nto'ó ne, dóo va'a ntácutíi nto nima ntó te da xōo ka ña'a xee ña e dóo kadaka nchu'ūn é káka'an ña iña Jesús. Kuān té ña te kaká'an ña vatā ó ntáka'án ntí ne, ntá tsi dóo diní nto ntánaki'í nto tuku espíritú é ña te ña Espíritú Xuva kō é nuu nima nto dí'na. Dóo va'a ntaíni nto tuku nchu'ūn e dóo kadaka, é ña te ña tú'ūn va'a iña Xuva ko e ká'ín nto dí'na. ⁵ Xu'ú ne, ñá te dutsí ká u é ña tsíkan, ña e ntáka'an é ña ña é pustru, ña e dóo ka'nu. ⁶ Kuān té ña kakuvi kaka'an vá'a ú ne, ntá tsi ini vá'a ú iña Xuva ko. É iní nto

sá'a, tsi dóo ntánañē'é nti nto da nēe ka nuu i é edé nti.

⁷ ¿Ó dóo ntu kini kaa dé u é ña ni kí'i u xá'vī ko dá nakuā'a ú nto tú'ūn va'á san iña Xuva ko, é ntunta'vi míi u dá kāda ka'nu ú nto? ⁸ Tsí kaido ú diu'un iña ñá ñu'u ini ukún xio ñuu é vata kaa te xá'ví ko vata koo é ña ntá'vi nto ko é xntii ú nto. ⁹ Dā itúvī ú ni ntō ne, dōo táan nuu ko, ntá tsi nté uun nto ña ni ngunúū ú nto te xntii ntō ko é kátaan núu ko, tsí ta'an ko ña vé'xi ñuú Macedoniá ne, xntii ñā kó nēe é kátaan núu ko. Dukuān né, dōo dé u kuenta vata koo é ña natekú du'xén u ntó ne, kuān tsi koo vií u nguentúvi. ¹⁰ Nuú é ntaā í vatā ó kaka'án u, tsí kantikín u Cristu. Kutuni Xúva kō tsi nté uun ña'a ña kuvi nakadí ña xu'u ko é kā'án u tsí ña ni kí'i u diú'un ntō da xntii ú nto ne, kuān tsi koo ka'án u ni ña ntoo kanī ñuú Acayá di. ¹¹ ¿Nté kui kuān ó kaka'án u? ¿Ó ña ntio ntu kó nto? Ntá tsi Xuva kō ini ña tsi dóo ntio kó nto.

¹² Kuān tsi koo vií ka ú vatā o dé u, é ña kí'i ú xá'vī ko é edé tsiñu u, vata koo é ña kué'e u é vií ka'nu ña e ntáde tsiñu vatā o ntáde tsiñu nti. ¹³ Tsí ña kuān ó ntáde sán ne, ñá tē dívi ñā é pustru é nuu é ntaā í ña, tsí da ti tsi ntaéni nta'ví ña ña'a e ntáka'an ña é pustrú Cristu ña. ¹⁴ Ña túvī nee iña é da kudu'va kō, tsí míi tsí tó'ō e ña vá'a sán ne, kaeni nta'ví ña'a é kánadama kúñu ī é ntúvi vata kaa ánjē va'a. ¹⁵ Dukuān ne, ñá tē neé ka'nu nuu i te ña ntáde tsiñu iña i ntánadama ña kúñu ñā é ntúvi ña vata ntáa ña ntáde tsiñu iña Xuva ko, ña e dóo va'a. Ntá tsi uun ntuvi ni'i ña é nto'o ña nta'a Xuva kō é kuān ó ntáde ña.

Da ntó'o Pablu da dé ña pustru

¹⁶ Uun ito ká tuku ka'án u ni nto tē nté uun nto ña kadá kuení nto te kākulukú u. Te kuān o ntádē kuení nto ne, ntá tsi kiní nto nēe e ká'an ña lukú sa ni ntō, ña é kaka'an míi, ña é kade ka'nu míi. ¹⁷ É kuān ó kaka'án u ne, ñá te kakā'án u vatā ó ntio Xuva kō, tsí kaka'án u vatā ó kaka'an ña lúku, ña é kadē kuení i é ncho vií ka'nu. ¹⁸ Da xe dóo iō ñá ncho kada ka'nu ñuxiví sa ne, xu'ú ne, kuān koo kada ka'nú u di. ¹⁹ Tsí nto'o e dóo ini ntó ne, dōo vá'a ó ntádē kuení nto nī ña lukú san. ²⁰ Ntō'ó ne, dōo vá'a ó ntáde kuení nto ni tūku ñá'a, kuān te kátee

tsiñu kuétsi ña nto, kuān te kánantí'í ña nto, kuān te katín ña ntō é vií nto é kā'an ñá, kuān te dóo ka'nu ncho vií ña ni ntō, kuān te kaxe'é nuu ña vinuu nto. ²¹ Xu'ú ne, kakuka'an nuú ko é kā'án u e ña kákene ini nti é kuān koo vií nti ni ntō.

Ntá tsi da nēe ka nuu i é ña kau'vī ña é kā'an ña e dóo va'á iña ñá ne, xu'ú di ne, ñá kau'ví ko é kuān koo ka'án u vatā ó kaka'an ña lukú sa. ²² Ña tsikán, ¿hebreu ntú ña? Kuān xu'ú di, tsí ña hebreu ú di. ¿Tátá Israee ntú ña? Xu'ú di. ¿I'xá Abraan ntú ña? Dívi ú di. ²³ ¿Ña kade tsiñu iña Cristu ntú ña? Xu'ú ne, dií dií ka dívi u é dívi ña, kuān te vata ó kaka'an ñá luku ú nee é kaka'án u. Ntá tsi dií dií ka éde tsiñu u é ña tsikan. Díi dií ka ki'in itō inúu kutú ú vi'i utun. Díi dií ka ki'in itō é'ni ña ko é ña tsikán ne, e dóo ki'in itō é dokó sa kaxi'í u di. ²⁴ Ú'un ito é'ni ña Israee san ko. Kāni ña kó xo'o. Oko xe'un kámi é uun ito xé'e ña ko. ²⁵ Úni ito káni ña kó utun. Uun ito ká tuku ne, xuu káni ña ko. Úni ito nántatsin tun ntōo é kaxkani'i u nú ntute ñu'u kán. Uun ntuvi, uun niñu inúu nto'o u mé'ñu ntute ñu'ū san. ²⁶ E dóo ki'in itō ñé'e ú ne, é dōo ini u tsi dóo donchu'vi nú ntute ka'nu sán ne, dōo donchu'ví nī ña du'ú di; dōo donchu'ví nī ña ñuú ko é ncho ka'ní ña kó, nī ña tuku ñuú san di. Iní u e dóo donchu'ví ñuú ka'nu san nī má kú'ú san, ni ntute ñu'ū sán di ne, dōo donchu'ví ni tā'an ko, ña é ña te nuu é ntaā i e ntákuinti'xe i Xuva kō. ²⁷ Dōo ntó'o ko é dé tsiñu ú ne, dōo ki'in itō ña ni kídí ú ne, dōo ntó'o ko e dóo kákin kó ne, dōo itsí ko ntute di. Un vé'xi ne, ítúvī ntité u ne, dōo ntó'o ko é vī'xin é ña tuvi dú'nú ko.

²⁸ Uun ká tuku nuu i sá'a ne: utén uten dóo kaexnúu kó e dóo kantí'i ini ko un ntíi ntíi ña ñu'u ini ukún san. ²⁹ Tē xoó ña tuvi ntíi i ne, vata tsí ó kanto'o kó di. Tē xoó kakó'xo i uun nuu i ne, xu'ú e dóo u'vi kakúvi kó kuenta iña i. ³⁰ Te kántio é kada ka'nu ú ne, kada ka'nu ú kuenta iña i é ña ni kuvi vií u é ña tuvi ntíi ko. ³¹ Xuva kō, ña é Uva Tó'o ko Jesūcristu, ña é kā'an o tsi dóo va'á ña ntii dañu ntúvi ne, dívi ña ini ña tsí nuu é ntaā i é kaka'án u. ³² Dā itúvi ú ñuú Damascú ne, ña odo núu iña rei, ñá nani Āretá ne, tēe

tsiñu ña ña é víi kuenta xi'í ñuú san é tññ ña ko é xnuu kutu ña ko. ³³ Ntá tsi iní xika núu ú, nanúu ñá ko ata ntó'o kán é kánti'u núu diñi ñuú san. Dukuān né, ntii ni'ni ú nta'a ña.

12

E xé'e Xuva kō é kīnī Pablu

¹ É iní u tsi ña tuví neé kani'í ko é káda ka'nu u, ntá tsi xu'ú ne, ká'an ú nee e tá'xi Xuva kō é kūtuní ko, é kīnī u di é vatā ó kuvi te kakénī ko. ² Iní u uun ña'a, ña e kuínti'xe i Cristu ne, é kúvi uxkimi kuíā e nádita ña ña é xee ña é kuvi ūni é dukún kán mí tuví Xuva kō. Ntá tsi ña iní u te kanñ kúñu ña ñe'e ñá ne, o da mii tsi nima ña. Xuva ko iní ña. ³ Iní u tsi ña tsikán ne, (kuān te kanñ kúñu ña, kuān té nima tsi ña ne, mii tsi Xuva ko iní ña) ne, ⁴ nadíta ña ña mí e dóo vá'ā o mí tuví Xuva kō. Ikān téku ña tú'ūn e dóo xū'ú kaa, e dóo xii kaa, e nté uun ña'a ña kuvi ká'an ña é tēkú tuku ña'a. ⁵ Kuenta iña ñá tsikán ne, kada ka'nu ú, ntá tsi ña kada ká'nu ú kuenta iña mii ko. Da mii tsi káda ka'nu ú kuenta iña i é ña ni kuvi víi u é ña tuví ntii ko. ⁶ Ntá tsi kuān te ntio ko kada ka'nu ú ne, ñá te vatā ó kaka'an ña tuntu ó kaka'an u, tsi da mii é nuu é ntaā i é káka'an u. Ntá tsi ña kuān koo víi u vata koo e nté uun ña'a ña kadá kuení ña te dóo ka'nu u. Tsi é iní ña nté kaa u é tēkú ña nté o kaka'an u di. ⁷ É ña ntio Xuva kō é káda ka'nu ú kuenta iña i e tá'xi ña é kūtuní ko é vā'a é iní u ne, tá'xi ña é kánto'o kó, vatā ó kuvi te iñu ni'ni ntido kúñu ko. Vata kaa iña é ña vá'ā san é kanantō'o ko vata koo é ña kuntekú ka é káde ka'nu u. ⁸ E ūni ito ikán u nta'a Tó'o ko te nāki'i ña é káde i é kánto'o kó san, ⁹ ntá tsi kaka'an ñá nī ko: “Ñá'ā, tsi é xéé ó iña o e dóo kakuinimá ko o. Kutuni ñá'a tsi dóo ió ko é víi u é xntii ú o ntuvi da ña tuví ntii o”, ka'an ña. Dukuān né, dōo diní ko é káda ka'nu ú kuenta iña i é ña tuví ntii ko vata koo é kūtuni ñá'a tsi diví Cristu e dóo iō ñá é víi ña. ¹⁰ Dukuān ne, kaitúvi dīni u dá ña tuví ntii kó, da ntáka'an kīni ña'a san iña ko di; dá kátaan núu ko, dá ntáde xení ña'a san ní ko, da neé ka nuu i é kánto'o kó kuenta iña Cristu. Tsi iní u tsi da ña tuví ntii kó ne, kidáa kata'xi Xuva ko ntii ko é víi u.

E dóo kanti'i iní Pablu ña ñu'u iní ukun ñuú Corintu

¹¹ Xu'ú ne, kaka'an ntí'xe ú vatā ó kaka'an úun ña tuntu é káde ka'nu mii ú kuenta iña mii ko. Ntá tsi diví kuétsi nto é kuān ó kaka'an u. Dií ka vá'a o tē dí diví nto ni ká'an ntó kuenta iña ko. Tsi ña te dií ka dutsi u é vata kaa ña tsikán, pustru e dóo ka'nu ña'a ña, kuini ña, kuān té ña váda kaidiá'vi ko. ¹² Tsi dóo kutii ú nima ko dá itúvi ú ni ntō ne, titín nuu i iní nto, nī dóxo ká'nu, vata koo é kūtuni nto tsi nuu é ntaā i é pustrú u iña Xuva ko. ¹³ ¿Mí'i ntū ña ni idé u dadñi ni nto vatā ó de ú nī ña ñu'u iní ukún xio ñuu? Ntá tsi kada ka'nu iní nto nī ko é ña ni natēkú du'xén u nto é xntii ntō kó nee iña é kátaan núu ko.

¹⁴ É iō tu've ko é kī'n u, kíkoto ní'ni ú nto é kúvi uni ito. Ntá tsi ñá nateñu núu ú nto, tsi ña te iña nto e ntio ko, tsi mii nto é ntio kó nto. Tsi uva i'xá san, ña é dūku ntée é nātsoo vá'a ña iña ña é kúvi iña i'xá ña, ñá te i'xá ña é dūku ntée é nātsoo vá'a é kúvi iña ña. ¹⁵ Xu'ú ne, dōo diní ko te nantí'i ú nee iña é iō iñá ko kuenta iña ntó, kuān té nte ntuvi iñá ko nantí'i ú vata koo é diví nto nāni'i nto ntuví va'á iña nto. Ntá tsi dā dií dií ka ntio kó nto ne, diví ntō né, vata te kantudutsi é ntio nto kó, kuini ko.

¹⁶ Iní nto tsi nté uun nuu i ña ni nateñu núu ú nto. Ntá tsi iō ña'a ntáka'an ña tsi dóo iní u nté koo víi u é kúvi kani nta'ví u nto. ¹⁷ ¿Vá eni ntā'ví ntu ú nto nta'a ña e táxnūu u mí ntoo nto? ¹⁸ Xu'ú ne, ikān ú nta'a Títo te kī'in ña, kíkoto ní'ni ña nto mí ntoo nto ne, taxnūu ú uun ká tuku ta'an ko é kī'in ñá ni ña. ¿Vá eni nta'ví ntu Títo san nto? ¿Ñā ntu te dadñi tsi ntáde ntí ni ñā? ¿Ñā ntu te uun tsi nimá ntí ni ñā?

¹⁹ Tē ntádē kuení nto tē ntánada'an ntí kúñu ntí nuu nto, dá kuān ó ntáka'an ntí ni ntō. Ntá tsi ña te kuān ō. Tsi ntí'i ne, nuu Xúva ko ntáka'an ntí e ntántikín ntí Cristu. É kuān o ntáka'an ntí ni ntō ne, vata koo é xntii ntí nto e dií ka kue'nu nto te kutú've nto iña Xuva ko. Tsi diví ntō tá'an ko e dóo ntio kó nto. ²⁰ Kadē kuení ko nté koo kuvi te nāni'i ta'an ko: tē ña víi nto vatā ó ntio kó, tē ña víi u vatā ó ntio nto di. Kadē kuení ko te iō ña é nāa núu ña, te iō ña é kúne'u iní

ña, te kũdiin ñá ði, tē ntio ña é vīi mii ñá kuenta iña mii ñá, te kā'an kīni ña iña ta'an ñá, te kā'an véte ña, te kāda ka'nu ña, te kuān sá koo vii ña da neé ka é ntio ña. ²¹ Kaū'ví ko tē dá kī'ín xtúku ú mí ntoo nto ne, ta'xi Xuva kō é kũka'an nuu xtukú ko kuénta iña ntó, te kutūví nta'xa ú kuenta iña ntó, iō ntó, ña e dóo iō kuetsí i nte dí'na. Váta nātīvi iní ña e dóo dé ña nuu i é kīni kaa, e dóo dé ña é kīni kaa ni ñadī'í san, é edé ña da neé ka é ntio nima kīni kaa ña.

13

Nté koo vii ña

¹ E sá'a kũvi uni íto é kī'ín u, kikoto ni'ní u nto. Kaka'an tú'un Xuva kō: “Tē xoó ntio i é tsi'i kuétsi uun ká tuku ña'a ne, da mīi é kántio uvi, uni ña'a é ntáda ntaá ña”, ka'an. ² É kākā'án u ni ñá é iō kuetsí i dí'na, nī é un ntí'í ña nguī san dá ñe'é u é kuvi ūvi íto ne, kuān te ika túví u mí ntoo nto vevii, ntá tsi kā'án u vata tsī o é kākā'án u dá kixkoto ni'ní u nto é kuvi ūvi íto ne, te kī'ín xtúku u mí ntoo nto ne, ñá ntuntā'ví ini kó ña; da mīi é nantō'lo ú ña. ³ Kidáa kutūni nto tsí nuu é ntaā i é kākā'án u naá Cristu. Dīvi ña ne, ñá te vītá ini ña ni ntō, tsi dóo iō ña é vīi ñá ni ntō. ⁴ Ini nto tsí dā xi'i ñá ntiká krusí ne, vata te ña tuví ntíi ña, ntá tsi xe'é Xuva ko ntīi ña é ntōto xtuku ña ne, kantíto ña vevii. Ntí'í ne, ña túví ntīi ntí ði, vata kaa ña é ña tuví ntíi ña kídāa dá xi'i ña, ntá tsi dā kúdadii ntí ni ña ne, kata'xi Xúva ko ntīi ntí vata koo é vā'á koo vii ntí kuenta iña nto.

⁵ Kadā kuení mii nto te vā'á o ntákuinti'xe nto. Koto ntee mii nto. ¿Ñā ntu ntákuutuni nto te tūví Jesu cristu ni ntó, o ñā ntu te nuu é ntaā i é iña ña nto? ⁶ Ntio ko é kūtuni ntó ði tsí ntí'í ne, nuu é ntaā i é ntántikín ntí Cristu. ⁷ Ntáka'an ntā'ví ntí ni Xuva ko vāta koo é ña vii nto nuu i é kīni kaa. Nā te kuān o ntáde ntí kuenta iña mīi ntí, vata koo é kā'an ña'a tsi dóo vā'á o nakua'á ntí nto, ntá tsi ntio ntí é vā'á koo vii nto, kuān te ña ni idiá'ví ntí, kuiní ña'a san. ⁸ Ñā kúvi nakuítá ntí nee é nuu é ntaā i. Da mīi é vīi ntí kuenta iña i é nuu é ntaā i. ⁹ Dōo dīnī ntí tē ña kantio é ntí'í koó ntīi ká ntí, tsí dīvi nto kũvi vii nto é un ntí'í. Ntáka'an ntā'ví ntí iña nto vata koo é

vā'á koo vii kue'en nto. ¹⁰ Taxnūu ú tutú sa'a dí'na dá kī'ín u mí ntoo nto vata koo é ña kantío é kāda tii ú ni nto te kī'ín u. Tsí tsiñu e tá'xi Xuva kō é vīi u kuenta iña ntó ne, ñá tē é nakō'xó u nto, tsí vii u é xntīi ú nto é kuē'nu vā'a nto.

¹¹ É nantí'í u é kākā'án u ni nto, tá'ān kó ne, ká'ān ú ni ntō é vā'a vā'a tsi koo kuntōo nto. Ntuku nto nee e vā'a ntuvi iña nto. Ka'nu tsi vii nto nima nto. Uun tsi kadā kuení nto ni tā'an nto ne, vā'a tsi koo kuntuo nto ni tā'an nto. Kídāa né, Xuva kō, ña é tā'xi é kuntōo vā'a o, é kuinima tá'an ko ne, kunūu mé'ñu kũnuu dava ña nto. ¹² Kué'e ntō ntiusi tá'an nto. ¹³ Un ntí'í ña ntántikín Xúva ko taxnūu ña ntiusi nto.

¹⁴ Tō'ó ko Jesūcristú na tā'xi ña nto é vā'a. Xuva ko na kuīnima ñá nto. Espíritū Sántū sán na kunūu mé'ñu ña nto ūn ntí'í ntí'í nto. Kuan tsí koo é kākā'án u ni ntō.

Tutu e táxnūu San Pablu iña ñá ñuú Galacia

Taxnūu Pablu tú'un iña ñá ntoo ñuú Galacia

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustrú u iña Jesúcristu. Ñá ni nī'í ko tsiñu sā'á nta'a ña'a, ntē ña te ña'a ni de kú've ñá ko. Mii Jesúcristu kaká'an ñá, ni Xuva kō, ña é nantōto ña dá xi'i ña. ² Xu'ú, ni ūn ntíí ntíí ta'an ko, ña kuínti'xe i Xuva kō, ña ntoo i'a ne, taxnūu ntí tutú sa'a iña ña kuínti'xe i, ña ntánataká nuu ñuú Galacia. ³ Xuva ko nī Tó'o ko Jesúcrístú, na nāxnuu viko ña ntó, na tā'xi ña é kuntōo vā'a nto. ⁴ Jesucristú ne, xé'e ña ntūvi iña ña kuenta iña kuétsi kō vata koo é nakákú ña ko da nēe ka nuu i é kīni kaa é iō ñuxiví sa, vatā ó ntio Xuva ko, ña ña é Uva ko ña. ⁵ Na kā'an ñá'a tsi dóo ka'nu Xuva ko ntíi dañu ntūvi. Kuan tsi koo na kōo.

É ñā túvi tūku tú'ūn nté koo nakáku ō

⁶ Da kúdu'va ko tsi ña na'a tsi ni kuínti'xe nto da xtúvi mii nto Xuva ko, ña e kána nto é nī'í nto é vā'á nta'a Cristu, tsi dóo ntio ña nto. Vevíí ne, é tūku tú'ūn ntántikín nto. ⁷ Ntá tsi ña túvi nté uun ká tuku tú'ūn nté koo nakáku ō. Ntá tsi iō ñá'a, ña ntánakutsu'un ntō é ncho nadama ña tú'ūn va'á san iña Cristu. ⁸ Ntá tsi kuān té ntí'í, o kuān te ánje é vē'xí nte e dukún kán, o kuān te dá xōo ka ña'a kaka'an ñá tsi iō tūku tú'ūn é nakáku ō é ña te ña'í tú'ūn é kāka'an ntódo ntí ni ntō né, na kué'é Xuva kō é ntō'o ña. ⁹ Vatā ó kaka'án u di'na ne, ká'an xtūku ú ve: Tē xoó ña'a ka'an ña tsi iō tuku tú'ūn é nakáku ō é ña te ña'í é kāka'an ntódo ntí ne, na kué'é Xuva kō é ntō'o ña.

¹⁰ Dá kuān ó kaka'án u ne, ¿kantūku nuu iní ntu u te vā'á koo na kā'an ñá'a iña ko ne, o te vā'á koo na kā'an Xúva ko iña ko? ¿Vá ntio ntu ko e dóo ntio ña'a sán ko? Tē dí ntio ká ko é ntio ña'a sán ko ne, ña dí víi u é káda tsiñu ú iña Cristu.

Nté ō ni'í Pablu é víi ñá pustru

¹¹ Ntio ko é kūtuni ntó, ēní ko, tsi tú'ūn é kāka'an ntódo u ne, ñá te tú'un é dotō tsi kaka'an ñá'a. ¹² Ñá te ntā'a ña'a é nī'í ko tú'ūn san. Nté ñā'a ña ni nakua'a ñá ko sá'ā, tsi mii Jesúcristu tá'xi ña é kūtuní ko.

¹³ É kūtuni nto nté ō dé u ntuvi di'na, dá kantikín ka ú nchu'un iña ñá Israee. Tēkú nto tsi dóo dé xení u nī ña kuínti'xe i Xuva kō, é ncho nantí'í u ña un ntíí ntíí ña kídaa. ¹⁴ Dá nakua'á u nchu'un iña ñá Israee ne, xu'ú odo nūu u é ūn ntíí ntíí ña kuetsí, ña Israee é dadíi tsi kuiá ko ni ña. Tsi xu'ú ne, díi díi ka dé ntaá u vata xkoó ini o e xtúvi ñata kō é víi o. ¹⁵ Ntá tsi nte dí'nā da káku ú ne, nākaxnúu Xuva kō ko. Dōo vā'ā o dé ña nī ko e kána ña ko. Dā xee ntúvī é ntio ñá ne, ¹⁶ ta'xí ña é kūtuní ko xoo é I'xā ñá, vata koo é kā'an ntódo u tú'ūn nté koo nakáku o ni ñā'a, ña é ña te ña Israee san. Kidáa ne, ñá ni ntūku ú ña'a, ña é tā'xi kó itsi. ¹⁷ Ntē ña ni ñé'ē ú ñuú Jerusaleen é ká'án u nī ña e kúvi pustru nte dí'na, tsi ura tsi i ñé'ē u ñuú Arabia ne, rkontúvi ne, ntiko kōo u ñuú Damascu.

¹⁸ Dá ntē kúvi uni kuiá ne, ñé'ē u ñuú Jerusaleen vata koo é kīnī u Pedru. Ikān itúvī ú ni ñā xe'un ntúvi. ¹⁹ Ntá tsi ña ni iní u nté uun ká tuku pustru kídaa, mii tsi Sántiau, eni Tó'o kō, é Iní u ña. ²⁰ Ini Xúva kō tsi nuu é ntaā i é kāka'án u ni ntō.

²¹ Kidáa ne, ñé'ē ú ñuú Siria ni ñuú Cilicia. ²² Ña kuínti'xe i Jesucristu, ña ntántoo ñuú Judeá ne, vata kīnī kue'en tsi ñá ko kídaa. ²³ Da mii tsi e téku ña tsi kaka'an ñá'a: “Ña ña é dé xení ña ni kō kídaa ne, kaika ña kaka'an ntódo ña tú'ūn e ntákuínti'xe ko vē, ña'í tú'ūn é ncho nantí'í ña kídaa”, ka'an ña. ²⁴ Kidáa ne, ntáka'an ñá tsi dóo ka'nu Xuva ko kuénta iña ko.

2

Kūdadhí Pablu ní pustru ñá nguū san

¹ Dá kúvi uxkimi kuiá ne, ntāa xtuku ntí ñuú Jerusaleen ni Bernábeé ne, ntēka ntí Tito. ² Ñé'ē ú, tsi e tá'xi Xuva kō é kūtuní ko tsi kantio é kī'ín u. Dā xee u Jerusaleen ne, ixtíin ú nī ña ntádē kú've iña ña kuínti'xe i san. Da mii xntí tíin ntí ni ñā vata koo é na kūtuni ña nté o kaka'an ntódo u tú'ūn nté koo nakáku o ni ñā'a é ña te ña

Israeé san, vata koo é ñā te é ntaā i é kāde tsiñu u. ³ Titó ne, ñā te ñā Israeé ñā, ntá tsi ñā ni ká'an ñā ntádē kú've san te kantio é tē'nte kúñu ixi ñā vata xkoó ini ñā Israeé. ⁴ Tsi tuku ñā'a ne, ntáka'an ñā tsi kantio é kuān koo vii o. Ntáde ñā tsi ntákuinti'xe ñā Cristu, ntá tsi ñā tē nuu é ntaā i. Tsi kí'vi xū'u ñā mé'ñu ñā kuínti'xe i san vata koo é koto xu'ū ñā nti, nti'i é nakáku nti kuenta iñā Cristu. Ntio ñā é kuētsi é víi xtuku nti é káka'an lei Muísee san. ⁵ Ntá tsi ñā ni xé'e nti é kūvi víi ñā nī nti nté un siin, tsi kuenta iñā divi nto é ñā ni ntíó nti é kūnaa tú'ūn é nuu é ntaā i san nté koo nakáku o.

⁶ Ñā ntádē kú've san ne, nté uun tú'ūn é xēe ñā ni ká'an ñā é víi u. Dōó ka'nu ñā'a ñā, kuíní ñā'a, ntá tsi ¿xoo iní i te ká'nu ñā'a nti'xe ñā, o tē ñā'a? Ñā káde ú kuenta, tsi Xuva kō ne, ñā te nūú ko káito ñā, tsi nima ko. ⁷ Ntá tsi divi ñā ne, ñā ni tee tsiñu ñā ko é tūku tsiñu víi u, tsi ini ñā tsi Xuva kō té tsiñu ñā ko é kika'an ntódo u tú'ūn é nakáku o san, mí'I ntoo ñā'a, ñā é ñā te ñā Israeé, vata tsi o té tsiñu ñā Pedru é ká'an ntódo ñā divi tsi tú'ūn nī ñā Israeé san. ⁸ Tsi vata tsi o dé Xuva kō táxnū ñā Pedru é kūvi kika'an ntódo ñā nī ñā Israeé san ne, kuan tsi o dé ñā táxnū ñā ko é kūvi kika'an ntódo ú ni ñā'a é ñā te ñā Israeé san.

⁹ Dukuān ne, Santiau ní Pedru ní Juan, ñā ntátsi'i ntii iñā ñā ntákuinti'xe i sán ne, dā kutuni ñā tsi divi tsiñu vā'a tá'xi Xuva kō kó ne, dōó ka'nu kuíní ñā é dadii tsi tsiñu víi nti ni ñā, xu'ú ni Bernābee. Kūdadii nti ni ñā tsi nti'í ne, kíkada tsiñu nti mí ntoo ñā é ñā te ñā Israeé san ne, divi ñā ne, kada tsiñu ká ñā nī ñā Israeé san. ¹⁰ Da mii tsi é ntio ñā é nanū'ú nti iní nti ñā ntá'ví san ne, divi e dōo nti'í iní ko é víi u di.

Dā de tí Pablu ní Pedru ñuú Antioquia

¹¹ Ntá tsi dā xēe Pedru ñuú Antioquia ne, dē tíi ú ni ñā dā ini ú ñā, tsi kade ñā uun nuu i é ñā vā'ā. ¹² Tsi dí'na dá xēe ñā'a e táxnū Santiaú san ne, e'xí dadii Pedru ni ñā'a, ñā é ñā te ñā Israeé san. Ntá tsi dā xēe ñā'a e táxnū Santiaú san ne, eni ntu'ū Pedru kíi nteé xio ñā ñā'a é ñā te ñā Israeé san ne, xio é'xi ñā, tsi ú'vi ñā te kúdiin ñā ntántikin dukuān nté xkoó

ini ñā é tē'nte kúñu ixi ñā. ¹³ Kidāā né, kuan tsi o ntánā ñā Israeé, ñā nguii sán, vatā o dé Pedru é ñā ni de ntāa ñā vatā ó kaka'an ñā. Un tsi nté Bernabeé san kuān o dé ñā di, é kíi nteé xio ñā ñā kuínti'xe i, ñā é ñā te ñā Israeé san. ¹⁴ Dā ini u tsi ñā te káde ñā vatā ó kaka'an tú'ūn é nuu é ntaā i nté koo nakáku o ne, kaka'an u nī Pedru mé'ñu ūn nti'í nti'í ñā'a san: “Divi ntó né, kuān te ñā Israeé ntó ne, kade nto vatā ó de ñā é ñā te ñā Israeé san ve, tsi ñā kantikín ka nto vata xkoó ini ñā Israeé san. Dukuān ne, ¿nté kui kaka'an nto tsi kantio é víi ñā é ñā te ñā Israeé san vata xkoó ini ñā Israeé san kuan?”, ka'an u ni ñā.

Ntuyá'a o ni Xuva kō tē kuínti'xe kō Cristú, kuān te ñā Israeé o, kuān te tuku tatá kō

¹⁵ Xo'ō ne, tatá ñā Israeé o nte da káku o, ñā te ñā kíni ntāa o vāta ntāa ñā tuku ñuú san. ¹⁶ Ntá tsi ini o tsi kuān te káde ntaa o é káka'an lei Muísee, ntá tsi ñā te divi é kade i é nti'í kuétsi kō. Da mii tsi kuínti'xe ko Jesūcristu. Dukuān é kuínti'xe ko Jesūcristú di vata koo é nti'í kuétsi ko kuēnta iñā i e kuínti'xe kō ñā, ñā te kuēnta iñā i é dé ntaa o é káka'an lei san, tsi nté uun ñā'a ñā nti'í kuétsi ñā é káda ntaa ñā é káka'an lei san.

¹⁷ Vi'a ve né, te kantukū nuu iní o nté koo nakáku o kuétsi ko kuēnta iñā Cristú ne, te nātídito kuétsi kō ne, ¿vá divi ntū Cristu dé ñā é iō kuétsi san? ¡Ñā'á ni san! ¹⁸ Te xtuví mii u é víi u uun nuu í ne, kidāā ne, víi xtuku ú ne, vatā ó tē ñā vā'a o ni íde u é xtuví mii u nte dí'na. ¹⁹ Xu'ú ne, vata tē xi'í u kuenta iñā lei san. Mii lei san é'ni ko vata koo é ntóto ú kuenta iñā Xuva ko ve é víi u é ntio ñā. ²⁰ Xu'ú ne, e xi'í u dá uun tsi kúñu kúvi ú nī Cristu é xi'í ñā ntiká krusí san, ntá tsi iō ka ntuvi iñā ko. Ntá tsi ñā te ntūvi iñā mii ko, tsi ntuvi iñā Cristu é nī'í ko ve. Kakuínti'xe kó I'xá Xuva kō dá kátuví u ñuxiví sa, tsi divi ñā xé'e ñā ntuvi iñā ñā kuenta iñā ko e dōo ntio ñā ko. ²¹ Na kúvi nakuítá u nuu i e dōo va'á san é edé Xuva ko iñā ko. Tē dí kuvi nti'í kuétsi ko te káde ntaa o é káka'an lei san ne, é ntaā i é xi'í Cristu kuēnta iñā ko.

3

¿ō é káda ntaa ntú ō leí san ne, ō é kuínti'xe ko Xuva kō?

¹ Ntō'ó, ña Galata, ¿nté kuān nte túntu ntú nto? Ntáde nto vata o tē xoo dé tata i ntō. É ñni vá'a nto nté ō xii' Jesúcristu ntíká krusí san, tsi é nañē' é nti nto. ² Ka'án nto vē, ¿nté ntu ō ni'i nto Espiritu Xuva kō? ¿Vá ni'i ntu nto ña é dé ntaa ntí'i nto é kāká'án lei Muísee? ¿Ñā ntu te ni ní'i nto Espiritū san tsi é kuínti'xe nto tú'ūn va'á iña Xuva ko e téku nto? ³ ¿Nté kuān nte túntu ntú nto? ¿Ntádē kuení ntu nto te kūvi vii mii nto tsiñu e éni ntu'ū Espiritū Sántū san é kade ña ni ntō? ⁴ ¿Ñá ni ídiá'vi ntu é un nti'í e ntó'o nto? ¿Tē dí ni idiá'vi ne, kuān te un siin! ⁵ Kata'xi Xuva ko ntō Espiritu ñā. Kade ña nuu i e dóo ka'nu iña nto. ¿Vá kuan ntū ó kade Xuva ko ni ntō tsi ntáde ntaa nto é kāká'án leí san? ¿Ñā'á ni san! Kuān ó kade ña ni ntō tsi ntákuínti'xe nto tú'ūn va'á san iña ña e téku nto.

⁶ Vata kaa uva ata ko Ábraan e kuínti'xe ña Xuva kō ne, dukuān ó kaka'an Xúva kō tsi ña tuví ka kuétsi ñā. ⁷ Dukuān ne, kini nto tsi ña ña i'xá nti'xe Ábraán ne, ña é kakuínti'xe ña Xuva kō. ⁸ Nté ntūvi dí'na uve na'a tú'un Xuva kō kaka'an tsi naki'i Xuva kō xoo ña'a, ña é kuínti'xe i ña, kuān te dá nēé ka tatá ña. Dívi tsi tú'ūn va'a é kāká'án Xúva ko ni Ábraan, kaká'án ña: “Un nti'í ntí'í tatá ña'a dá kaní ñuxiví sa ne, ní'i ñā é vā'á iña ko kuénta iña o”, ka'an ña. ⁹ Dukuān ne, xoo é kakuínti'xe i Xuva kō ne, dadí ni'i ña é vā'á ni Ábraan, ña e dóo kuínti'xe i san.

¹⁰ Xoo ña'a, ña é ntéé kimi í leí san ne, da mií e ntá'vi ña kuenta iña kuétsi ñā. Tsi uve na'a kaká'án: “Xoo ña'a, ña é ña káde ntaa é un nti'í nuu i é kāká'án leí san utén utén ne, da mií e ntá'vi ña kuenta iña kuétsi ñā”, ka'an. ¹¹ Dóo dito tsi ña té leí san é káde i é nti'í kuétsi kō. Tsi uve na'a kaká'án: “Xoo ña'a, ña e dóo va'á nuu Xuva kō ne, kuínti'xe ña Xuva kō né, dukuān é ní'i ña ntuví va'á iña ña”, ka'an. ¹² Ña e ntéé kimi i leí san ne, ña te dadí ña ní ña é kakuínti'xe i Xuva kō. Tsi uve na'a kaká'án: “Xoo é kantikin í leí san ne, kantio é káda ntaa ntí'i ña utén

utén vata koo é ní'i ña ntuví va'á iña ña”, ka'an.

¹³ Cristú ne, mii ñā ntá'vi ña kuenta iña kuétsi kō vata koo é ña ní'i kō é nto'o kō é kāká'án leí san. Tsi ña ña ntó'o ña naa ko kuenta iña kuétsi ko vatā ó uve na'a kaká'án: “Da xoo ka ña'a, ña é kurkāa iko dikí utún ne, ntá'vi ña kuenta iña kuétsi ñā”, ka'an.

¹⁴ Kuān o dé Jesucristu kuénta iña ko ni ūn nti'í ntí'í tatá ña'a ñuxiví sa, kuān té ña te ña Israee o, vata koo é ní'i ko núu i é xe'é Xuva ko xu'u ña ni Ábraan, vata koo é ní'i ko Espiritū Sántū sán té kuínti'xe ko Xuva kō.

Leí san ni tū'un é xe'é Xuva ko xū'u ña

¹⁵ Kini nto, ení ko, tsi xo'o ñatí ne, dá káde vá'a o ūun tutú ne, xnteē o dívi kó ne, ña kúvi xoo ña'a nadama ña é kāká'án. Ña kúvi xntéé ka ña tuku nuu i. ¹⁶ Vi'a ve ne, xé'e Xuva ko xu'u ña ni Ábraan, ni i'xá ika ñā é vāta kaku. Ña ni ká'an tú'un Xuva ko te títín i'xá ika ñā, tsi ūun tsi i'xá ika ñā. Dívi i'xá ñā ne, Cristu ña. ¹⁷ Sá'ā ncho ka'án u ni ntō: Ede vá'a Xuva ko ūun tutú ni Ábraán ne, xé'e ña xu'u ña ni ñā. Kidáa ne, itā nti'xin kimi sientu oko u'xi kuiá dá nté xe'é lei Muísee. Leí san ne, ña kúvi nadama tú'ūn é xe'é Xuva ko xū'u ña nte dí'na. ¹⁸ Tē dí kuvi vií leí san é ní'i ko é vā'á iña Xuva ko te kade ntāa ō é kāká'án ne, ña te tū'un é xe'é Xuva ko xū'u ña é kūvi vii i. Ntá tsi nuu é ntaā i tsi nte dí'na xe'é Xuva ko xu'u ña ni Ábraan é ní'i ko é vā'á iña ña.

¹⁹ Kidáa ne, ¿mí'i ntu kaídiá'vi leí san? Xtúvi Xuva kō leí san vata koo é kütuni ko nee é kuétsi kō. Ídiá'vi tsi leí san un tsi da nté xēe “i'xá san” é kāká'án Xúva kō, ña i'xá ika Ábraan é xe'é ña xu'u ña ni í. Ánje Xuva kō xee ní'i ña leí san nta'a Muísee é kāká'án ña ni ña'a naa Xuva ko. ²⁰ Ntá tsi dá xe'é Xuva ko xu'u ña ni Ábraán san ne, mii ña kāká'án ña ni ñā. Ñā tē xoo kaka'an í naa ña.

Mí'i kaidiá'vi leí san

²¹ ¿Nchō ka'an ntú u te kanaa núu leí san ni tū'un é xe'é Xuva ko xū'u ña? ¿Ñā'á ni san! tsi tē dí ío leí é kūvi vii i é ní'i ko ntuví va'á iña kó ne, kidáa ne, kuvi ntuvá'a o ni Xuva ko tē dá kada ntaa o é kāká'án leí san. ²² Ntá tsi kaka'an tú'un Xuva kō

tsí ñu'u kutū ntíí ntíí ña'a é ña kuvi nakáku mii ña kuetsí ña. Kuān ó vata koo é da xōó ka ña'a kuvi ni'i ña é vā'á vata ō xe'é Xuva ko xu'u ña té kuínti'xe ña Jesucristu.

²³ Ntá tsi dā vata kuinti'xe kō Cristú ne, vata ntāa ña ñu'u kutū ntāa ō kuenta iñá leí san. Ntantétu o dā nté xēe ntúvi é nañē'e Xúva ko kō nté koo kuinti'xe ko ñā. ²⁴ Leí san ne, vata kaa ña kaito i'xá san kaa. É edé ko kuēnta da nté xēe Cristu vata koo é kūvi ntí'í kuetsi kō é kuinti'xe ko ñā. ²⁵ Dā xee ntúvi é kuinti'xe kō Cristú ne, ñā ntío ká kō leí san é nañē'e ko nté koo vii o. ²⁶ Tsí un ntíí ntíí nto e kuínti'xe nto Jesucristú ne, é ntúvi nto i'xá Xuva ko vē. ²⁷ Un ntíí ntíí nto é itsi ntute nto é uun tsi kúñū kúvi nto nī Cristú ne, ntáku nto Cristu ve. ²⁸ Ña té íni kuān te ñá Israee, kuān te tuku tatá nto; kuān te ña ntáde tsiñu nto, kuān te ka'nu ñá'a nto; kuān te tíi nto ne, kuān te ñadi'í nto. Tsí da xé uun tsi kúñū kúvi nto nī Cristú ne, uun tsi kúñū kúvi nto ni tā'an nto di. ²⁹ Tē uun tsi kúñū kúvi nto nī Cristú ne, i'xá Abraan ntó di. Dukuān ne, ní'i ntó é vā'á iña Xuva ko vata ō xe'é ña xu'u ña ni ñā.

4

¹ Sá'ā é ncho ka'án u ni ntō: Tē xi'í úun ñatíí ne, ío iña ña é kōo iña i'xá ña. Ntá tsi dā lú'ntí ká i'xá ña ne, vata kaa ña kade tsiñu kaa na, kuān te ní'i na é un ntí'í iña uva ná tē kúka'nu na. ² Ío xoó kaito i na. Ío xoó ka'an í ni nā nté koo vií na dá nte xēe tá'an ntuvi é ní'i na e xtúvi úva na iña na. ³ Kuān ó kuvi ni kō di. Dá kuetsi ká ō ne, ña'a san ntáka'an ña nté koo vii o é kuntoo o ñūxiví sa ne, da mii é vīi o vātā ó ntáka'an ña. ⁴ Ntá tsi dā xee tá'an ntuvi ne, taxnuu Xuva ko I'xā ña é káku ña nú xē'e úun ña dī'í, é kūvi ña tatá ña Israee, ña é ntēe kimi í lei Muísee. ⁵ Kuān o kí'xi ña vata koo é nakáku ña un ntíí ntíí ña é ntee kimi í leí san, vata koo é naki'í Xuva ko kō e kúvi o i'xā ña. ⁶ Kidáā ne, vata koo é nañē'e Xúva ko kō tsí i'xá nti'xe ña kúvi ō né, taxnúu ña Espíritu I'xā ña é kunū ña nima ko. Espíritū sán ne, kaka'an ña: “¡Uvā ko!” ⁷ Dukuān ne, ñá te ña kaden tsiñun kán, tsí i'xá mii Xuva kō kúvin ne, ní'i o é vā'á iña Xuva ko é uun tsi kúñū kúvin nī Cristu.

Dōo ntí'í iní Pablu kuenta iña ña kuínti'xe í

⁸ Di'na dá vāta kiní nto Xuva kō né, dōo xió ntii nto é káda tsiñu nto iña tuku xúva ntō é ñā te Xuva ntí'xe kō. ⁹ Ntá tsi vevíí ne, é íni ntó Xuva kō. Kuvi ka'an o tsí Xuva kō ne, é tā'xi ña é kiní ntó ña ve. ¿Nté kuí ntántiko kōo ntó ata nto é víi xtuku nto vata xkōó ini ñáta kō san é ñā vādā mí kaidiá'vi? ¿Nté kuí ncho vii xtúku nto ña kade tsiñu? ¹⁰ Kuan tsí o ntáde ka'nu nto viko é kuēnta vīte, kuenta xoo, kuenta kuia. ¹¹ Dōo ntí'í iní ko kuenta iña ntó té é ntaā i éde tsiñu ú iña nto.

¹² Vií nto da xe'e, ení ko, uun tsi nima ntúvi nto nī ko vata kaa xu'u é uun tsi nima ntúvi ú ni ntō. Ña tívī nee iña ni ide nto nī ko. ¹³ Ini nto tsí xu'ú ne, dōo ká'ví kaa ú ntuvi di'na dá kaká'an ntódo u tú'ūn va'á san ni ntō. ¹⁴ Dōo u'vi kúvi nto ko kuenta iña kui'í e kúvī ko kídaā, ntá tsi ña ni kunté'xen ntō ko; ñá ni nakuitā ntó ko, tsi kí'í nto kó vata te ánje Xuva kō kúvi u, vata te mii Jesucristu kúvi u. ¹⁵ ¿Nté ntu ō kúvi ve kuan? Tsi dóo diní ñu'u nima nto dá itúvi ú ni ntō. Kuvi ka'an ú iña nto tsí tē dī ni kúvi né, natavā ntó ntuxnuu mii ntō é tā'xi nto ko. ¹⁶ Vi'a ve ne, ¿ñá ntío ká ntu ntō ko e kuán o káka'án u ni ntō é nuu é ntaā í san?

¹⁷ Ña tsíkán ne, dōo ntáde ña nto kuenta ve, ntá tsi ña te kuan o de ña vata koo é ní'i ntó é vā'a. Ncho nakadī ñá itsi é ká'an ntó nī ntí vata koo é mii ña é kada ka'nu nto ña. ¹⁸ Vā'ā ó te kade ña nto kuenta, te vií ñá vata koo é ní'i ntó é vā'a. Te kuān koo víi ña ni ntō nguentuvi, ñá te da mii tsí dá tuví u ni ntō. ¹⁹ Dōo kaexnúu kó kuenta iña nto, a i'xá mii ko. Vatā ó kaexnúu ñadī'í dá ncho kaku i'xá ña ne, kuān koo kaxnúu kó kuenta iña nto da nté uun tsi nima ntúvi nto nī Cristu. ²⁰ Tē dī tuví u ni ntō vevíí ne, ti kaa te kuvi xtúvi mií u é káde tíi ú ni ntō, ntá tsi vevíí ne, ñá iní u nté koo kadā kuení ko iña nto.

Kuenta iña Áгаа ni Sára

²¹ Xoó ntō'o é ncho kuntikín ka nto lei Muiseé san ne, ká'an ntō: ¿Va ñá ini ntú nto nēe é káka'án leí san? ²² Tsí nte dī'na uve na'a kaká'an tsí Abraán ne, úvi i'xā ñá xio. Uun ña ne, i'xá ta'nú kade tsiñu iña ña, ta'nú nani Áгаа ne,

uun ne, i'xá ñadĩ'i míi ñā, ñā nani Sára.
²³ I'xá ta'nú kade tsiñu sán ne, vata tsi ō káku vata kaa da neé ka i'xa, ntá tsi i'xá ñadĩ'i míi ñā ne, kákú vata tsi ō xe'é Xuva ko xu'u ña ni Ábraán san. ²⁴ Kini nto tsi úvi nuu i kaka'án u kuenta iña i sá'ā. Uun nuu i é vè'xí xuku é nani Sināii, dívi iña Ágaá san. Xoó kaduku ntée i nuu i sá'ā ne, káku ñā é kuntéé kimi ñā leí san. ²⁵ Tsi Ágaá san ne, vata kaa xuku é nani Sināii é tuví ñuú Arabia káa ña, vata kaa ñuú Jerusaleen é tuví ñuxiví sa kaa ña di. Tsi ntúni nuu i sá'a nī ña é ntoo ikān ne, nteé kimi ñā leí san. ²⁶ Ntá tsi xo'ō ne, ñā te kadūku ntée ō leí san, tsi ñuu kó ne, dívi ñuú Jerusaleen é tuví nta'a Xuva kō. ²⁷ Tsi uve na'a tú'un Xuva ko kākā'an:
 Kutūvi díni nto, dívi ntō é ña kakúvi koo i'xá nto,
 dívi ntō é xoxo i'xá nto.
 Kachu'u ntáa nto é dóo diní nto,
 dívi ntō é vata kaxnúu i'xi nto.
 Tsi ñadĩ'i, ña é ña káde xii ña ña kuentá ne,
 díi díi ka kaxio i'xá ña é ñā é tuvi ni'i xii i,
 ka'an.

²⁸ Ení ko, vata ntáa Isaa ntáa nto. Xo'ō ne, i'xá Xuva ko ō, tsi káku o vata tsi ō xe'é Xuva ko xu'u ña kidaā. ²⁹ Ntá tsi vata tsi ō dé xeni i'xá e káku vata ō káku da neé ka i'xá ni i'xá e káku kuenta iña Espiritu Xuva kō né, kuān ó kakuvi vevíi di. ³⁰ Ntá tsi ¿nee iñá ntu kaka'an tú'un Xuva kō? Kaka'an: “Kiñu'u nto ta'nú kade tsiñu san ni i'xá tun, tsi i'xá ta'nú kade tsiñu san ne, ña kúvi nī'i na iña uva na vata kaa i'xá ñadĩ'i míi ñā”, ka'an. ³¹ Xo'ō ne, ení ko, ñā te vāta ntáa i'xá ta'nú kade tsiñu san ntáa o, tsi vata ntáa i'xá ñadĩ'i míi ña ntáa o.

5

É nakáku Cristu ko

¹ É nakáku Cristu ko e nteé kimi kō leí san, tsi ñā ntō ña é ku'un kutū ká ō. Dukuān ne, kaka xaa nti'xe nto ve; ñā ku dā vá'a nto é kadā kú've leí san iña nto.

² Kini nto é kākā'án u. Xu'ú e Pablú u ne, kaka'án u ni ntō tsi te kué'é nto é kā'nté ña kúñu é ixi nto vata xkoó ini ñā Israeé san ne, vata te kākā'an ntó tsi é ntaā í xi'í Cristu iña ko. ³ Kaka'an

xnúku u tsi da xōó ka ña'a é tē'nte kúñu é ixi ñā ne, da miī é viī ña é un nti'í é kākā'án lei Muísee. ⁴ Xoó nto'o e ntáxio ntii nto e ntáde ntaa nto lei san vata koo é nti'í kuétsi ntō ne, ña kaxé'e nto itsi é nakákú Cristu nto; ntánakuitā nto é vā'a é ncho ta'xi Xuva ko ntō doméni. ⁵ Ntá tsi xo'ō é kuinti'xe ko Xuva kō, é nuu Espiritu ñā nima kó ne, ntantétu ō é nī'í ko nima va'á ko nta'a Xuva kō. ⁶ Tē uun tsi kúñu kúvi o ni Jesūcristú ne, ñā té ini te te'nte kúñu ixi ko, o tē ña'a. É kuinti'xe ko Xuva kō ne, sá'ā é kaídiá'vi ne, dukuan kuñima ko ta'an kó di.

⁷ Ntō'ó ne, é ika vá'a ntō kidaā. ¿Xoó ntu édi nuu i itsi e kuinti'xe nto é nuu é ntaā i? ⁸ Ñā te kuān ó kaka'an Xúva kō, ña é kana nto. ⁹ Ini nto tsi te un siin tsi u'xen ia nādaka ó ne, kuia kanii tī'nti i. ¹⁰ Xu'ú ne, kanteé iní ko Xuva kō é ña da vá'a ña é tuku koo kadā kuení nto. Ntá tsi kué'e Xuva kō é nto'o da xōó ka ña'a, ña é kanakutsu'un ntō.

¹¹ Ntá tsi xu'ú ne, ení ko, tē dí kaka'an ntódo ká u ni ntō é kántio é tē'nte kúñu ixi nto ne, ñā kuan koo ntō'o ká ko nta'a ña Israeé san. Tē dí kuān ó kaka'án u ne, ña túvi nee nuu i é kúdiín ka ña dá tekū ña tú'ūn é xi'í Cristu ntíká krusí san kuenta iña ko. ¹² Ña ntánakutsu'un ntō sán ne, díi ka vá'ā ó te na káda a'ma kue'en ñā kúñu ñā.

¹³ Tsi ntō'ó, ení ko, é kana Xuva ko ntō vata koo é ña nakāka xaa nto. Ntá tsi kuān te ntaika xaa nto ne, ña kúvi viī ntó da neé ka é ntio nima ntó, tsi é viī ntó ve ne, kuinima xntó ta'an nto ne, dukuan vā'á koo vii nto ni ñā.

¹⁴ Tsi é un nti'í é kākā'án lei san ne, uun tsi nuu i ncho ka'an: “Kuñima ntó ta'an nto vatā ó kakuñima nto kúñu ntō”, ka'an. ¹⁵ Ntá tsi te ka'an ntée nto ta'an nto, te kúvi ña ita ntó ne, koto nto tē ña nakunaa nto ta'an nto un nti'í nti'í nto.

Ō é ntio kō é viī miī ó ne, ō é ntio Espiritū é viī o

¹⁶ Sá'a kakā'án u ni ntō: Viī nto vatā ó ntio Espiritū san é viī nto; ñā ntukū nuu iní nto nté koo ni'i nto é ntio nima káni kaa nto. ¹⁷ Tsi é ntio nima káni kaa nto ne, ñā te vata ō é ntio Espiritū san. É ntio Espiritu Xuva kō sán ne, ñā te dadii nī í vatā o é ntio nima káni kaa nto. Kanāá nima káni

kaa nto ni Ēspírítū sán ne, Dukuān ne, ña kúvi vii ntó nēe é ntio nto. ¹⁸ Ntá tsi te kuē'é nto é nañē'e Espírítū san nto nté koo vii nto ne, ñá kantío é kadā kú've ka leí san iña nto.

¹⁹ Dōo ditó nēe nuu i e ntáde ña'a, ña e ntántikin nima káni ntáa. Ntaíka luku ña. Ntáde ña nēe e dōo kini kaa ntádē kuení ña. Ña ntákuka'an nuu ña e ntádē xení ña ni da xōó ka ña'a. ²⁰ Ntánuu iní ña tuku xuva ña. Ntáde tatan ña. Ná ntío kue'en ñá ta'an ña. Ntánaa ña. Ntákukuiñū ña. Ura tsí i ntákudiin ña. Ntáde ña nee iña é ntio mii ña. Ntákii nteé xio ña ta'an ña. Nā ncho vii ña e ntáde ta'an ña. ²¹ Dōó ne'u iní ña. Ntaé'ní ña ta'an ña. Dōó ini xi'i ña. Viko kini kaa ntáde ña, ni dōó titín ka nuu i é kuān ntáa san. Vi'a ve ne, kaka'án u ni nto vatā ó kaka'án u ni nto dī'na, tē xōó ña'a ntáde ña nuu i sá'ā ne, ña kúvi nī'i ña é kuntōo ña mí kadē kú've Xuva kō.

²² Ntá tsi xoo ñá'a e ntántikin ña Espírítū sán ne, ntákuinima ñá ta'an ña. Dōó diní ñu'u nima ña. Vá'ā ó ntōo ña. Ntácutí ña nima ñá ni tā'an ña. Ntáde ña é vā'á ni tā'an ña. Ntáde ntaa ña nee iña é ntaxé'e ña xu'u ña. ²³ Nā tē ntáde na'nu ña. Nā te dotō tsi ntáde ña. Nté uun lei ña kaka'an é ña kúvi é kuān koo vii o. ²⁴ Xoó ña'a, ña é ntee kimi ña Jesūcristú ne, vata tē xi'í nima káni kaa ña ntíkā krusi ni é un nti'i nūu i é káni kaa é ntio i, é ntukū nuu iní i. ²⁵ Tē é nī'i ko ntuví va'á iña ko e tá'xi Espírítū sán ne, na kuē'é ó é nañē'e Espírítū sán kō nté koo é vā'á koo vii o.

²⁶ Nā kada ka'nu ña'a o. Nā nakutsu'un ta'an o. Ntē ña kune'u iní ko ni ta'an kō.

6

É xntii o ta'an kō

¹ Ení ko, te kiní ntó tsí kade uun ña'a é káni kaa né, ña vii ntó é nuu Espírítū Sántū sán nima ntó ne, xntii nto ña é vā'á koo vii ña. Vā'a vá'a tsi kōo ka'an ntó ni ña ne, kuenta tsi vii nto kúñu nto tē ña kó'xo nto nuu i sá'ā di. ² Xntii nto tā'an nto dá kanto'o ña ne, dukuan kōo kada ntaa ntó vata o ntío Cristu.

³ Tē dōo ka'nu ña'a o kuiní mii kō né, kuān tē ña te nee kainuu á'vi o ne, da kaeni nta'ví mii o kúñu kō. ⁴ Koto vá'a nto nté o de nto. Te vā'á o, kuiní nto

ne, kidáa kuvi kutūvi díní ntó ne, ñá kantío é kutsu'un nto tē dií ka va'á nto é ña nguí san. ⁵ Tsi kantio é vā'á koo vii o nēe tsíñu é nī'i ko.

⁶ Xoó ña'a é kanakuā'a ña tú'ūn va'á san ne, vá'ā ó te kátsin dava ña ni mastru ña é un nti'í é vā'a é ió iña ña.

⁷ Nā ku ení nta'ví nto kúñu ntó, tsí ña kúvi nārkíntēe o Xuva ko. Da nēe ka é kú'xí o né, ña vii tsi é nī'i kó di. ⁸ Te kú'xí o da nēe ka é ntio nima káni kaa kō ne, ní'i kō doxi'í san. Ntá tsi te kú'xí o vatā ó ntio Espírítū Sántū sán ne, ní'i ko ntuvi vā'á iña ko ntií dañu ntūvi nta'a Espírítū san. ⁹ Dukuān ne, ñá ku kudu'xen kō é vii o é vā'a, tsí te kūtíi o nima kó ne, ní'i kō é vā'a te xee ntúvi i. ¹⁰ Dukuān ne, dá ió ka ntuvi ne, vá'a koo na vii o ni un nti'í ña'a sán ne, dá dií dií ka ni ta'an ko, ña ntákuinti'xe i san.

Kaxe'e Pablu ítsi da ntí'i tūtú san

¹¹ Un ntáa letra na'nú san é ka'ū ú nta'a mii kó ve! ¹² Ntio ko é kūtuni nto tsí ña tsikán, ña é ntio i é kuētsi é tē'nte kúñu ixi nto ne, da mií e ntáde ña vata koo é ña ka'an káni ña'a san iña ña ne, vata koo é ña ntó'o ña kuenta iñá krusi san mí xi'í Cristu kuénta iña ko. ¹³ Ntá tsi ña é tē'nte kúñu ixi ña ne, ntē ña ini de ntaa ntí'i ña é kaka'án lei san. Da mii tsi é ntio ña é ka'ntē ntó kúñu ixi nto vata koo é vii na'nu ña tsí ña é ña edé ña e kuán o de nto. ¹⁴ Xu'ú ne, nté uun nuu i é ña ncho vii ka'nu ú kuenta iña i; da mii tsi kuénta iñá krusi mí xi'í Cristu kuénta iña ko. Nā kade ká u kuenta nee nuu i é ió ñuxiví sa. Vata tē xi'i, kuíni kó ne, vata tē xi'í u di kuenta iña i. ¹⁵ Tsi te uun tsi kúñu kúvi o nī Cristu ne, ña tē ini te tē'nte kúñu ixi ko ne, o tē ña'a. E kainuu á'vi ne, é nī'i ko ntuví va'á iña ko. ¹⁶ Un nti'í nti'í nto e ntántikin nto tú'ūn sa'á ne, vá'a koo na kuntōo nto. Na ntuntá'ví ini Xuva ko ntó, ni un nti'í nti'í ña Israee nti'xe san, ña nteé kimi i Xuva kō.

¹⁷ Vi'a ve ne, ñá ntío kó tē xōó nakutsu'ūn ká i kó kuenta iña i sá'ā. Tsi é kūtítín tsanta uve kúñu ko é kanañē'e tsí xu'ú ne, kade tsíñu nti'xe u iña Tó'o ko Jēsuu.

¹⁸ Nā xnuu viko Tó'o ko Jesūcristú nima ntó, ení ko. Kuan tsi koo é ká'án u ni ntó.

Tutu e táxnū San Pablu iña ñá ñuú Efesu

Taxnū Pablu tutú iña ña ntákuinti'xe i, ñá ntoo ñuú Efesu

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustru iña Jesúcrístú u tsí kuan o ntío Xuva kō é tēé tsiñu ña ko. Taxnū u tutú sá'a iña ña ntáduku ntée Xuva kō, ña ntoo ñuú Efesu, ña ntákuinti'xe i Jesucristu. ² Xuva ko nī Tó'o ko Jesúcrístú ne, na nāxnuu viko ña nto. Na tā'xi ña é kuntōo vá'a nto.

É vā'a é kata'xi Xuva ko kuēnta iña Jesúcrístu

³ Dōo ka'nu Xuva ko, ña Uvā Tó'o ko Jesúcrístu. Dōo tā'xi ña kō é un ntí'i nūu i é vā'a é tuví e dukún kán tsí kúdadíi o nī Cristu. ⁴ Tsí ña dá tuví ñuxiví san ne, nākaxnúu Xuva ko ko kuēnta iña Cristu vata koo é na ntāntoo ña nima kó, vata koo é ña tuví ka kuétsi ko tē xee o nta'a ña. ⁵ Tsi dōo ntío ña kō ne, nté ña kaka'an ñá tsí ki'i ña kō é kuvi o i'xā ñá kuēnta iña Jesúcrístu, vata o ntío ña. ⁶ Dukuān né, utén uten ntáka'an o tsi dōo ka'nu Xuva kō. Dōo vá'a o dé ña ni kō. Ñá ni dē vīni ña da tā'xi ñá ko i'xā ña, ña e dōo kuinima ña. ⁷ Nákakū ñá ko kuēnta iña i'xā ña, tsi éti ña niñi ña kuēnta iña ko. Dē ka'nu iní ña ni kō kuétsi kō, tsi dōo ntío ña kō. ⁸ Ná te un sīin tsí kuínima Xúva ko kō ne, tā'xi ña é kūtú've kō, é ki'in iní ko. ⁹ Tā'xi ña é kūtuni ko nee iña é ntío ña, nuu i é ña ni iní o, vata o ntío ña. ¹⁰ Sá'a dé kuení Xuva kō é vīi ña dá xēe ntúvi i. Natáká nuu ña é un ntí'i vāta koo é kodo nūú Cristú da neé ka é ió e dukún kan ni da neé ka é ió ñuxiví a.

¹¹ É kudadíi o nī Cristú ne, nākaxnúu Xuva ko ko ūun tsi nte dí'na vata koo é nī'i ko iña ña. Kuān o dé Xuva ko vatā o é vā'a o kuíni ña. ¹² Kuān o dé ña vata koo é ntí'i, é dí'na ntí kuinti'xe ntí Cristú ne, vīi ntí vata koo é ká'an ñá'a tsi dōo ka'nu Xuva kō. ¹³ Ña ña dá, dá tekū nto tú'ūn é nuu é ntaā i, dá tekū nto nté koo nakáku nto ne, kuinti'xe nto Cristu. Kudadíi nto ni ña né, xntēé Xuva ko nto nā'a da tā'xi ña Espíritū Sántū é kunūu ña nima ntó vata o tā'xi ña xu'u ña. ¹⁴ Tā'xi Xuva

ko Espíritū Sántu vāta koo é kūtuni ko tsí vīi ntí'xe ña vata o tā'xi ña xu'u ña dá kūvi naki'i ña é un ntí'i nūu i é káduku ntée ña. Kídāā ne, ka'an ñá'a tsi dōo ka'nu Xuva kō.

Kaikán Pablu nta'a Xuva kō é kuē'e ña é na kuk'i in iní ña ntákuinti'xe i

¹⁵ Dukuān ne, da téku ko tsi dōo ntákuinti'xe nto Tó'o ko Jesuú ne, tsi dōo ntákuinima nto ta'an ko, ña ntákuinti'xe i Xuva kō ne, ¹⁶ ñá kax-tuví mií u é nakué'e ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña nto. Kanaka'an kó nto dá kakā'an ntá'vī u. ¹⁷ Kaikán u nta'a Uvā Tó'o ko Jesúcrístú, ña Xuva kō, ña e dōo va'a san, te tā'xi ña é kūtú've vá'a nto iña ña, vata koo é kī'in dikí nto é káka'an ña, vata koo é kīnī va'a ntó ña. ¹⁸ Kaikán u nta'a Xuva ko te nāxi'í nuu ña nuu nto vata koo é kūtuni ntó nēe é nī'i nto é kána ña nto. Te tā'xi ña é kūtuni nto tsí ña te nté kaa va'a, ña te nté kaa kuika nuu i iña Xuva ko é kaxé'e ña ña'a é nakuído da'an ña. ¹⁹ Te tā'xi ña é kūtuni nto tsí ña te nté kaa ka'nu ña. Kakuvi vīi ña é un ntí'i kuēnta iña kó, ña ña o e ntákuinti'xe ko ña. Nañ'e ñá kō tsí kuvi vīi ña nī é un ntí'i ²⁰ dá nantōto ñá Cristú rkontuvi é xi'i ñá ne, xé'e ña é kutuví ña ña ña kua'a ña e dukún kán. ²¹ Díi ka ka'nu Jesuu é da xōo ka ña tsiñu na'nu i, da xōo ka ña tsiñu i, da xōo ka ña ntádē kú've e dukún kan, da xōo ka ña ntádē kú've ñuxiví a, da xōo ka ña e dōo ka'nu, kuān te ntóo ña vevii, kuān te ntóo ña ntuvi é kī'in o. ²² Tā'xi Xuva kō é kūvi vīi Cristu ni é un ntí'i. Tā'xi ña é kūvi Cristu tó'o iña un ntí'i nuu i é káduku ntée ña ntákuinti'xe i san. Cristú ne, ña ña é kadē kú've ñá kuēnta iña ña ntákuinti'xe i san. ²³ Ña ntákuinti'xe i sán ne, vata ntáa kúñū Cristu ña. Kanuu mé'ñu kanuu dava ña ña ntákuinti'xe i sán ni da kaníi dū'va ñuxiví san.

2

Nakákú Xuva ko kō, tsi dōo kakuinima ñá kō

¹ Tā'xi Xuva ko ntuvi vā'a iña nto, ña ña é vata ntáa ña xi'i ntáa nto kídāa kuēnta iña kuétsi ntó, dá vata kuinti'xe nto Cristu. ² Dōo ncho vīi nto kuétsi kídāā, dá ntíkin ntó vata xkoó ini ñá ñuxiví san. Dé ntaa nto

é kā'an tó'ō e ña vá'ā san, ña é kadē kû've iña é ña vá'ā é ntoo e dukún kān, ña é kaka'an nté koo víi ña'a, ña é ña ncho kuinti'xe i Xuva kō. ³ Kuān o dé o, ūn ntíi ntíi o, kidaā. Éde o da mií é ntio kō. Dē ntaa o é kaka'án nima kīni ntāa kō, e ntādē kuení kō. Dukuān ne, kantio é nī'i ko é ntō'o ko e dōo ka'nu é kata'xi Xuva ko, ni ūn ntíi ntíi ka ña'a. ⁴ Ntá tsi un vá'a tsi ntúnta'ví ini Xuva ko kō, tsí ña te nté kaa kakuinima ñá kō ne, ⁵ ta'xi ña ntuvi vá'á iña ko kuenta iñá Cristú, kuān te kantio é nī'i ko doxi'i kuenta iña kuétsi kō. Da mií tsi e dōo va'á Xuva kō é nakakū ñá kō. ⁶ Vata ō ntóto Tó'lo ko Jesúcrístú ne, kuan ō nántoto ña kó di ne, ta'xi ña é kuntoo dadíi o ni ña e dukún kān, tsi kuinti'xe ko Jesúcrístu. ⁷ Kuan ō dé ña vata koo é nañ'e ñá ña'a rkontuvi ve tsí un vá'a tsi kakuinima ñá kō, tsi dōo vá'ā ó de ña ni ko kuenta iña Jesúcrístu. ⁸ Da mií tsi e dōo va'á Xuva kō é nakakū ñá nto da kuinti'xe nto. Ña túvi nēe nuu i é víi mií nto é nākáku nto, ntá tsi doméni tá'xi Xuva kō é nākáku nto. ⁹ Ña kúvi víi o nee nuu i é nākáku ō, vata koo é ña víi ka'nu ō. ¹⁰ Tsí Xuva kō de kú've ñá kō vata koo é da ntántikin o Jesú ne, víi ō é vá'á, vata ō ka'an Xúva kō nte dí'na é víi o.

É kuntōo vá'a o kuēnta iñá Cristu

¹¹ Dukuān né, naka'an ntō nte ntāa nto dí'na, ña é ña te ña Israeé nto. Ntáka'an ñá Israeé san iña ntó "ña'a, ña é ña ni té'nte kúñu é íxi i", tsi ntántikin ña vata xkoó ini ña e ntae'nté ña kúñu ña, kuān te mií tsi ñá é'nte ña. ¹² Kidaā ne, váta kīni ntó Cristu. Tuku ña'a nto é ña Israeé. Ña túvi nee iña é intétu nto, ntē ña ni ini nto xoo é Xuva kō. ¹³ Ntá tsi vevíi ne, kudadíi nto ni Jesúcrístu. Díví ntō é ña ni kuvi kí'xi étsin nto Xuva kō kidaā né, ntoo ni'i nto ña vevíi, tsi éti Cristu níñi ña kuenta iña nto. ¹⁴ Tá'xi Cristu é kuntōo vá'a ō, tsí idé ña é ntūdadíi ña Israeé san nī ña e ña te ña Israeé san. É nakaán nuu ña mí'i kánti'u kidaā da ntánā nuu ña Israeé san nī ña é ña te ña Israeé san. ¹⁵ Dā xi'i ña ne, nantí'i ña leí san é kaka'an nté koo víi o, é kadē kû've iña ko. Uun tsi ña'a, ña é xēe, ntáda dadíi ña ntuvi ñá'a san, tsi ntákuinti'xe dadíi ña Xuva kō. Kuān

o dé ña vata koo é kuntōo vá'a ña ni tā'an ña. ¹⁶ Dukuān né, dā xi'i ña ntíkā krusi kán ne, nantí'i ña du'xēn é ēdé ntuvi ñá'a san vata koo é kúvi ntuvá'a dadíi ña ni Xuva kō. É uun tsi ña'a kúvi ña ve.

¹⁷ Vé'xí Cristú ne, ka'an ña nté koo kuntōo vá'a nto, ña é ña te ña kiní nto Xuva ko, ni ñá'a san é ini ñá ña. ¹⁸ Kuenta iña ña kuvi kí'in etsin o nuu Xuva ko, tsi é ni'i ko Espírítu ña, ntuvi ō. ¹⁹ Dukuān ne, ñá te ña tuku ñuú ka nto, ñá te ña é doto tsi ntaíka ká nto, ntá tsi ña ñuú Xuva ko nto vē. Ña ví'i Xuva ko nto vē ne, dadíi xnto ni ña e ntáduku ntēe ña. ²⁰ Vata kaa ví'i san ntāa nto, tsí odo nto nú eti ví'i san. Eti ví'i sán ne, ña tsi tū'un é nakuá'a pustrú san nī ña ka'án naa Xuva ko. Mii Jesúcrístú ne, xuu é odo nuu díñi ntii ví'i san. ²¹ Xo'ō é kudadíi o nī Cristú ne, kuve ta'an o váta ntāa ntíká nto'o é xí'i ta'an va'a un ntíi ntíi díñi i, da nté ntuvi o xúkún Xuva kō mí'i ña kakí'vi nté uun nuu i é kīni kaa. ²² Díví ntō di, dá kudadíi nto nī Cristú ne, kuve ta'an nto nī ña ntákuinti'xe i san vata koo é kúvi nto xúkún Xuva kō, tsí nuu Espírítu ña nima nto.

3

Díví tsiñu Pablu é kā'an ña tú'un va'á san nī ña é ña te ña Israeé

¹ Dukuān ne, xu'u é Pablú u ne, nuu kutú ú kuenta iña Jesúcrístu, váta koo é ña te ña Israeé nto, ní'i ntō é vá'a. ² Á te ini nto tsi dōo vá'ā o dé Xuva ko ni kō da téé tsiñu ña ko é ká'án u tú'un ña ni ntō. ³ Tá'xi Xuva kō é kūtuni ko é tuvi xu'u iña ña, vata o dé vá'a ú dí'na é ña kué'e tsi tú'un é kaka'án u. ⁴ Dā nakua'a nto tú'un tsikán ne, kūtuni nto tsí ini u nuu i é tuvi xu'u iñá Cristu. ⁵ Dá ntē vevíi ne, ñá ni xē'é Xuva kō é kūtuni ñá'a. Ntá tsi vevíi ne, e xé'e Xuva ko kuēnta iña Espírítu Sántu san é kūtuní pustrú san nī ña ntáka'án naa Xuva ko. ⁶ Sá'a ne, nuu i é tuvi xu'u kidaā: tsí ña é ña te ña Israeé ne, dadíi tsi ni'i ña iña Xuva ko nī ña Israeé san, tsi e kúdadíi ña nī ña Israeé san kuenta iña tú'un va'á san. Ní'i ña é xē'é Xuva ko xū'u ña di dá kuinti'xe ña Cristu.

⁷ Téé tsiñu Xuva kō ko é kā'an ntódo u tú'un sa'a, tsi dōo vá'ā ó de ña ni kó ne, tá'xi ña kó ntii ña vata koo é kúvi

vií u tsiñu sã'a. ⁸ Xu'ú ne, dií ka dutsi kaa u é ña e dií ka dutsi kaa é kãduku ntée Xuva kō. Ntá tsi dóo vá'ã o dé Xuva kō, tsi tá'xi ñã é kã'an u nĩ ñã é ñã te ñã Israeé san tú'un va'á iñá Cristu é dií ka nuu á'vi é nté ñã ini o nté kaa. ⁹ Ta'xi Xuva kō, ñã é de kũ've é un ntĩ'ĩ é iō, é kã'an ntódo ú vata koo é kĩni un ntĩ'ĩ ntĩ'ĩ ñã'a nté o de kũ've ñã é koo nuu i sã'ã e xtúvi xu'u ñã un tsi nte dá iñi ntu'u ñuxiví san. ¹⁰ Kuãn o dé ñã vata koo é kũtuni un ntĩ'ĩ ntĩ'ĩ ñã e ntáde kũ've e dukún kan tsi dóo ini Xúva kō é un ntĩ'ĩ nté koo vii ñã dá kinĩ ñã ñã ntákuinti'xe i san. ¹¹ Un tsi nte dí'na kuãn ó ncho vii ñã kuenta iña Tó'o ko Jesúcristu. ¹² Kuenta iñá Cristu ne, ini o tsi kuvi xee étsin o nuu Xuva ko. Tsi te kuinti'xe ko ñã ne, ñã kaũ'vi ka ko ñã. ¹³ Dukuãn ne, kaka'an u ni nto te ñã nátivi ini nto é kuãn ó kanto'o kó kuenta iña nto. Tsi xu'ú kanto'o kó vata koo é nĩ'i nto é vã'a.

Kakuinimá Cristu nto

¹⁴ Dukuãn né, kanchitĩ ú nuu Xuva ko, divi Uvã Tó'o ko Jesúcristu. ¹⁵ Uva ñã iña un ntĩ'ĩ ntĩ'ĩ tãtã ñã'a sán di, kuãn té ñã ntoo e dukún kan, kuãn té ñã ntoo ñuxiví a. ¹⁶ Kaikán u te tá'xi ñã é kunūu ntii nima ntó kuenta iña Espiritu ñã, tsi ñã te nté kaa iō é vã'á iña ñã. ¹⁷ Kaikán u te kunūu Cristu nima ntó da ntákuinti'xe nto. Na tá'xi ñã é kũtũ've vá'a nto nté koo kuinima kué'en nto, ¹⁸ vata koo é kũtuni ntó, ni ũn ntĩ'ĩ ntĩ'ĩ ñã ntáduku ntée Xuva kō, nté kaa nĩ'i, nté kaa kani, nté kaa kũnu, nté kaa dũkun kaxee tá'an é kãkuinima Xúva ko kō. ¹⁹ Kaikán u te kinĩ nto nté kaa ntio Cristu kó, kuãn té ñã kuvi kadã kuení kō tsi dóo kué'e, vata koo é kũ'un tsitu kué'en nima ntó Xuva kō.

²⁰ Dóo ka'nu Xuva kō. Dóo iō ntii ñã é kãde tsiñu ñã nima kó ne, kuvi vii ñã dií dií ka va'a é kaikan o, dií dií ka va'a é kadã kuení kō. ²¹ Te kã'an ñã'a tsi dóo ka'nu Xuva ko kuēnta iña ñã ntákuinti'xe i san, kuenta iña Jesúcristu. Kuãn koo ka'an ñã da ntántoo ká ñã'a san ñuxiví a ne, ntii dañu ntũvi di. Kuan tsi koo na kōo.

4

É uun tsi kũñũ kúvi o kuēnta iña Espiritu Sántu san

¹ Xu'u é nuu kũtũ ú kuenta iña Xuva kó ne, kaikán u nta'a nto te vii ntó

vatã ó ntio Xuva kō é vii ñã e kána ñã. ² Nã vii ka'nu nto. Nã ku kudĩin nto ni ñã'a. Na kũtĩi nto kuntētu nto. Na kũtĩj nto ni tã'an nto. Na kuĩnima ntó ñã. ³ Koo ntii ntó é ñã xtuví mií ntó é uun tsi ntáde kuení nto vatã ó katá'xi Espiritu Sántu san dá ntoo vá'a nto. ⁴ Uun tsi kũñu nto, ni ũun tsi Espiritu ntó dí, vatã ó iō uun tsi nuu i é vã'a e ntántētu nto é nĩ'i ntó rkontuvi, nto'o é kána Xuva ko ntó. ⁵ Uun tsi Tó'o kō, uun tsi tú'un va'a é kuinti'xe ko, ni ũun tsi nuu i é kutsi ntute o. ⁶ Uun tsi Xuva ko, divi Uva ko ũn ntĩ'ĩ ntĩ'ĩ o. Divi ñã é odo nuū ñã é un ntĩ'ĩ ntĩ'ĩ o. Divi ñã é nuu mé'ñu nuu dava ñã ko ũn ntĩ'ĩ ntĩ'ĩ o.

⁷ Ntá tsi é un é un o ne, é tá'xi Cristu ko nuu i é vã'a é vii ó, vatã o ntío ñã.

⁸ Dukuãn ne, kaka'an tú'un Xuva kō: Da kũntãa ñã e dukún kãn ne, ntēka ñã ñã ñu'u kutũ ne, xé'e ñã nuū i é vã'a é vii ñã'a san, ka'an.

⁹ ¿Nee iñá ntu kani tu'un é kãka'an é kũntãa ñã? Ncho ka'an tsi dí'na naĩnu ñã ñu'u a. ¹⁰ Nã e naĩnú san ne, divi tsi ñã é kũntãa ñã mí'i e dií ka dukun e dukún kãn vata koo é kadã kũ've ñã da kani dũ'va. ¹¹ Tá'xi ñã nuu i é vii o, é un é un o. Iō ñã ne, xé'e ñã é vii ñã pustru. Iō ñã ne, xé'e ñã é kã'an ñã naa Xuva ko. Iō ñã ne, xé'e ñã é kã'an ntódo ñã tú'un é nakáku o. Iō ñã ne, xé'e ñã é kadã kũ've ñã ñã ntákuinti'xe i sán ne, nakuã'a ñã ñã nchu'ún san di. ¹² Kuãn o dé ñã vata koo é koo tú've ñã ntáduku ntée ñã é vii ñã tsiñu ñã, vata koo é nakué'nu ñã ñã ntákuinti'xe i Cristu san ¹³ da nté dadĩ tsi kuinti'xe ko, dá nté dadĩ tsi ini vá'a o I'xá Xuva kō. Kidãa ne, kuka'xi nuu o ne, kué'nu o vata koo é un ntĩ'ĩ é vii ó ne, vii o vatã o dé Cristu. ¹⁴ Nã vii ka o vatã ó de i'xá san é nuu nuu tsi ntánadama e ntáde kuení i. Ntántĩkin dá nēé ka nchu'un é xēe e ntánañē'e ñã ntaéni nta'ví san, ñã e dóo ntáde é kĩni kaa. ¹⁵ Ntá tsi ka'an o é nuu é ntaã í ni ñã'a, tsi ntákuinima kó ñã. Kidãa ne, kue'nu ká o un tsi dã nte xee tá'an o vii o vatã o dé Cristu. Divi ñã né, odo nuū ñã iña ñã ntákuinti'xe i sán vatã ó odo nuū dikĩ ko iña kũñu kō. ¹⁶ Xo'ō ne, vata kãa kũñu Cristu ntãa o, é dóo vá'ã ó xi'i ta'an é un ntĩ'ĩ ntĩ'ĩ ta'vi i. Te ũn ntĩ'ĩ tsi ta'vi i dóo vá'ã ó ntáde tsiñu ne, dóo vá'ã ó kae'nu kanĩ kũñu ñã.

Kuan koo na kuinima tá'an kō di, un ntii ntii o e ntáduku ntée o Cristu.

Ntuvia xée iña ko e tá'xi Cristu

¹⁷ Dukuān ne, kaka'an u ni nto vē, tsí ntio Xuva kō é vii nto sá'a. Ná vii ka nto vatā ó de ña'a, ña é ña ini Xúva kō. Dotō tsi ntáde ña é ntio nima kini ntáa ña. ¹⁸ Ñinēé ini diki ña. Ña túvi ntuvia iña ña e tá'xi Xuva kō, tsí ña ntákutuni ña, tsi dóo ka'xi ini ña. ¹⁹ Ña ntákuka'an nuú ka ña é da mii tsí e ntáde ña é kīni kaa. Ná tē nté kaa diní ña é vii ña é un ntii ntii nuu i é kīni ntáa san. ²⁰ Ntá tsi ña di'vi ntō ne, ñá tē dúkuan o ni nakua'a nto iña Cristu, ²¹ tē nuu é ntaā i e téku nto é kākā'an ñá, tē nuu é ntaā i é ña ña nakuā'a ña nto; tsí kaka'an ña é nuu é ntaā i. ²² Vatā ó kanatāva o doo dé'én san ne, kuan koo naxtūví xio nto é ntio nima kīni kaa nto, é da mii tsí e ntaéni nta'ví nto. ²³ Kué'e ntō é ntavá'a Xuva kō nima ntó vata koo é vā'á tsi koo kadā kuení nto. ²⁴ Nakunúu nto ntuvia vā'á iña nto é de kú'vé Xuva ko iña ko vata koo é vii o vatā ó de ña. Di'vi ña ne, kade ña é vā'á ni ña'a sán ne, ña túvi nēe é kuetsí ña. Kuān koo vii o di, tsi ntákuinti'xe kō é nuu é ntaā i.

²⁵ Dukuān ne, ñá kākā'an ka nto dovete. Ka'an nto é nuu é ntaā i ni tá'an nto, tsí uun tsi kúñū kúvi o ni ña.

²⁶ Te kúdiin ntó ne, ntá tsi ña ku vii nto é kīni kaa. Ña na'a tsi kudiiin ntó di, na ntúka'nu iní nto di'na dá kuido nuu ngántii. ²⁷ Ntē ña ku xe'e nto é kākā'an tó'ō e ña vā'á san nté koo vii nto.

²⁸ Ña kadú'u sán ne, na xtuvī mii ña é kádu'u ña. Na kōo ntii ña kada tsiñu ña vata koo é ni'i ña é natsi'i ña iña ña ntátaan nuú i san.

²⁹ Ná kākā'an kīni nto, ntá tsi ka'an ntó nēe é vā'á, nēe é kaxntii é kuē'nú ta'an nto vatā ó kantio ña, vata koo é na nāxnuu viko ña ña'a, ña kateku í san. ³⁰ Ña ku vii nto nee iña é káde i é kuntā'xa iní Espiritu Xuva kō, tsi tá'xi Xuva kō Espiritu san vata koo é kūtuni ko tsi ntáduku ntée o Xuva ko tē xee ntúvi é naki'i kue'en ñá kō.

³¹ Xtuvī mii nto é dutsi kuiní nto, nī é kakudiin nto. Ná ku nāa núu ká nto. Ná ku káchu'u ntó. Ntē ña ka'an kīni nto iña ta'an nto. Ná ku vii nto nté uun nuu i é kīni kaa. ³² Ntá tsi vii nto é vā'á ni tá'an nto. Ntuntā'ví ini nto ña ne, kada ka'nu iní nto ni ña vatā ó

de ka'nu iní Xuva ko ni nto kuēnta iña Cristu.

5

Nté koo é vā'á koo kuntoo i'xá Xuva kō

¹ Vii nto vatā ó de Xuva kō, tsí i'xá ña nto e dóo ntío ña nto. ² Utén utén kuinima ntó ta'an nto vatā o kuinimá Cristu ko dá xe'é ña ntuvia iña ña kuenta iña ko. Di'vi ña e kúvi ña doméni e dóo va'a, é vata kaa uun diko e dóo vā'a ñe'e iña Xuva ko.

³ Di'vi ntō e ntáduku ntée nto Cristu ne, ñá ku kākā'an nto nté uun tú'un nuu i é kīni kaa e ntáde ña'a ni ñadī'í san, e ntáde ne'u iní ña ni ña'a san. ⁴ Ná ku kākā'an nto tú'un dēntu. Ná ku dotō tsí ka'an ntó, ntē ña doto tsí xkuntée nto nuu i é ña vā'a, tsí ña te vā'a o é kuān koo víi o. Dií ka vā'á ó te nākué'e o sintiá'vi nta'a Xuva kō. ⁵ Tsi ini vā'a nto tsí da xōó ka ña'a é kakidi ni'i ña ñadī'í é ña te ñadī'í mí ña né, da xōó ka ña'a é káde ña é kīni kaa, da xōó ka ña'a é kākune'u iní ña, é kānuu iní ña tuku nuu i é ña te Xuva kó ne, ñá ni'i ña é vā'á nta'a Xuva kō, nté ntā'a Cristu. ⁶ Ná ku dā vā'a nto é káni nta'ví ña'a san nto te dotō tsi ntáka'an ñá dovete, tsí kuenta iña i sá'a ne, kué'e Xuva kō e dóo nto'o ña, da xōó ka ña'a é ña ncho kuinti'xe i ña. ⁷ Ná ku kudadii nto ni ña kuān ntáa san.

⁸ Di'vi ntō né, vata te ñinēe mi ntaíka nto kídaā, ntá tsi vevii ne, é nāxi'í Xuva kō mi ntaíka nto. Vii nto vata tsí ó de ña'a, ña é kaíka mí kaxi'í nuu ñu'u. ⁹ Tsi ña é kánaxi'í nuu í ne, kade ña é vā'a. Kade ña é ntio Xuva kō. Kade ña é nuu é ntaā i. ¹⁰ Koo ntii nto vii ntó nee nuu i é dií ka va'a é vii ntó vatā o é ntio Xuva kō. ¹¹ Ná ku dotō tsí kīni nuu nto nuu i e ntáde ña e ntaíka mí ñinēe, tsí ña kaidiá'vi. Ntá tsi nañe'e ntó ña tsí ña te vā'a o ntáde ña. ¹² Tsi ntákuka'an nuu ko é kākā'an o nuu i é ntáde xu'u ña. ¹³ Ntá tsi dā naxi'í nuu ñu'ú san ne, ntii díto nuu i é iō xu'ú, nte ntáa nti'xe. ¹⁴ Tsi ña te nee iña é kuvi koo xu'u dá kaxi'í nuu ñu'ú san. Dukuān ne, kaka'an ña: Ntoton, di'vin é kakidin. Nakuntísin mé'ñū ña xi'í san ne, Cristu naxi'í nuu ña nuu o, ka'an ña.

¹⁵ Koto vā'a nto nté o ntáde nto ve. Ná vii ntó vatā ó de ña tuntú san, ntá

tsi vii nto vatā ó de ña e dóo ki'in inī i. ¹⁶ Koo ntii nto kada tsiñu nto vi'a ió ka ntuvi, tsi dóo ió nuu i é kīni kaa ntuvi sã'a. ¹⁷ Dukuān ne, ñá vii ntó vatā ó de ña tuntú san, ntá tsi kutuni nto nee é ntio Xuva kō é vii nto. ¹⁸ Ñá ku de ki'vi ntó tsí dukuān ne, ña kúvi kotō kú'vê nto. Ntá tsi kué'e nto é kadā kú've Espiritū sán nima nto. ¹⁹ Kata nto nchu'ún ni tā'an nto. Kata nto un ntíi ntíi nuu i é kaka'an tsi dóo ka'nu Xuva kō. Kanī nima ntó kata nto iña Xuva ko. ²⁰ Nguentúvi nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva ko iña é un ntí'i da neé ka nuu i kuenta iña Tó'o ko Jesūcristu.

Vata tsi te ñavi'i kō ña ntákuinti'xe i san

²¹ Vií nto é ntio ta'an nto, tsi ntaíko ñu'u ntó Cristu.

²² Divi nto, ñadi'i, vii nto vatā ó ntáka'an xí nto, vatā ó de nto ni Tó'o ko Jēsuu. ²³ Tsi ntádē kú've ñatíi san iña ñadi'i ña, vatā ó kade kú've Cristu iña ña ntákuinti'xe i ña. Divi ña né, kanakakū ñá un ntíi ntíi ña ntákuinti'xe i ña tsí uun tsi kúñu kúvi ña ni ña. ²⁴ Vatā o ntáde ntaa ña ntákuinti'xe i é kaka'án Cristú ne, kuan koo na káda ntaa ñadi'i san un ntí'i é kaka'an xí ña.

²⁵ Divi nto, ñatíi ne, na kuñima ntó ñadi'i ntó vatā o kuñima Cristu ña kuinti'xe i ña. Tsi xe'é ña ntuvi iña ña doméni kuenta iña ña, ²⁶ vata koo é nakate ña kuétsi ña é nakutsi ntúte ña ña da kuinti'xe ña tú'un ña. ²⁷ Kuān o dé ña vata koo é ntáda ña ña kuenta nta'a míi ña, é vata kaa ñadi'i, ña e dóo vá'a kaa. Dōo vá'a ntí'xe ña vata kaa uun doo e dóo nuu a'vi san é ña tuvi mí'i ni xe'e, ña tuvi mí'i ntútsi'i, ntá tsi vá'a kue'en. ²⁸ Du'vā ó kantio é kuñima ñatíi san ñadi'i ñá, vatā ó kakuñima ña kúñu mii ña. Te kakuñima ña ñadi'i ñá ne, kakuñima ña kúñu mii ña di. ²⁹ Xōxó ñatíi é ña ntío kue'en ña kúñu mii ña, ntá tsi kaxé'e ña é ká'xí ne, kade ña i kuenta. Kuān ó kade Cristu ni ña ntákuinti'xe i ña di, ³⁰ tsi ntáduku ntée ña ña. Xo'ō né, kuān o ntáduku ntée o kúñu Cristú di. Tsi dadíi tsi kúñu kúvi o ni ña. ³¹ Dukuān ne, kaka'an tú'un Xuva kō tsí xtuví mii ñatíi san uva ña ni di'i ña vata koo é kutini'i ña ñadi'i ña. Ntuvi ñá ne, uun tsi kúñu kúvi ña, ka'an. ³² Sá'a nūu i e dóo ka'nu, é ña ini o. Ntá tsi kaka'án

u sá'a vata koo é kūtuni nto nté o de Cristu ni ña ntákuinti'xe i ña. ³³ Ntá tsi kuñima ntí'xe nto, é un é un nto, ñadi'i ntó vatā o ntákuñima nto kúñu mii ntó. Ñadi'i san ne, na kuiko ñu'u ña xí ña di.

6

¹ Divi nto, i'xá, kada ntaa nto e ntáka'an úva nto ni di'i nto, vatā o é ntio Xuva kō. Tsi vá'a o é kuān koo vii nto. ² Tsi tú'un é kuvi ūun é kaka'an é nī'i ko é vá'a te káda ntaa o ne, kaka'an: “Kuiko ñu'u nto uva nto ni di'i ntó, ³ vata koo é kuntōo vá'a nto, vata koo e dóo kani ntuvi iña nto ñuxiví sa”, ka'an.

⁴ Divi ntó né, uvā, ña kú de nto é na kúdiin i'xá nto, tsí nakué'nu vá'a nto i. Kué'e nto é ntó'o i te ña vá'a o ntáde ne, kué'e nto i itsi nté koo kuntíkin Xúva kō.

⁵ Divi ntó, ña ntáde tsiñu ne, kada ntaa nto e ntáka'an tó'o ntó, ñá ntóo ñuxiví sa. Kuiko ñu'u nto ña. U'vī ntó ña. Kanī nima ntó vii nto tsiñu e ntáta'xí ña vata tsi tē ntáde tsiñu nto iña Cristu. ⁶ Kada ntaa nto, ñá te da mii tsí da ntaíto ntáde ña nto, vata koo é ká'an ñá tsi dóo va'a nto, ntá tsi kada ntaa ntí'xe nto vatā ó de ña kade tsiñu iña Xuva ko. Kanī nima ntó vii nto vatā ó ntio Xuva ko. ⁷ Vií nto tsiñu nto nīi kue'én ini nto, vata tsi te iña Xuva ko ntáde tsiñu nto, ñá te da iña ña'a tsi. ⁸ Ini ntó tsi da xōo ka ña'a, te ña kade tsiñu ne, o tē tó'o tsiñu ne, ní'i ña é vá'a nta'a Xuva ko kuēnta iña i é vá'a é káde ña.

⁹ Divi ntó di, tó'o tsiñu, kuān koo vii nto ni ña ntáde tsiñu iña nto. Ñá ku kadā xení nto ni ña. Naka'an ntó tsí io Tó'o nto ntuvi ntó ña, ña é tuví e dukún kán né, divi ña ne, ñá káde ña kuentá nee ñá'a o.

Nté koo nada'an ña ntákuinti'xe i sán nima ña

¹⁰ Kaka'án u sá'a ni nto vē. Ntii na kōo nima nto ve, tsi ntáduku ntée nto Tó'o kō. Tsi dóo ió ntii ña é ta'xi ña kō. ¹¹ Vata tsí ó kainúu sntadún san du'nu é kuvi káa ne, kuan tsí koo nakunúu nima nto Espiritu Xuva kō sán di, vata koo é ña kuvi vii Tó'o e ña vá'a san ní nima nto é ncho kani nta'ví nto. ¹² Tsi ñá te ntánaa o ni ña é ió kúñu i ni xíki i, tsi ntánaa o ni tatsin ña vá'a e dóo ntii inī i, e ntáde kú've iña ña ntaíka

mi dóo neé ñuxiví sa, ni tãtsin é ña vá'a é ntaíko e dukún kãn. ¹³ Dukuãn ne, ki'i nto un ntíí ntíí nuu i é kãta'xi Xúva kō vata koo é kuvi víi nto nada'an ntō nima ntó te xēe ntúvi é kīni kaa san. Dá iō tu've vá'a nto ne, kutu kuntōo nto.

¹⁴ Dukuãn ne, diin tsi kuntōo nto é nãki'ni kutu nto í'xi nto é nuu é ntaā í vatā o dé sntadún san ni ññí í'xi ña. Vii nto é vā'a vata koo é nada'an ntō nima ntó, vata tsī ó kanada'ãn sntadún san nima ña é kaitavi núu ña du'nu kaa san. ¹⁵ Vata tsī ó kaxio tú've di'in nto e ntaxí'i nto ntí'xen nto ne, kuan kōo koo tú've nto é kika'an ntódo nto tú'ún va'á san nté koo kũntōo vá'a o. ¹⁶ Dií dií ka nuu á'vi ne, é kuinti'xe vá'a nto vata koo é nada'an ntō nima nto nuu i é kīni kaa é kanakuita ntēe tó'ō e ña vá'a san ntó, vata tsī ó de sntadún san dá kakāta nteé ña le'e kaa san vata koo é ña dúku ña ntuvē é kai'xí san. ¹⁷ Vata tsī o kaitavi dīkí sntadún san ññí e'xín ña ne, kuan tsi koo nada'an nto dīki ntó di é kuinti'xe ntō tsi é nakākú Xuva ko ntó. Kuni'i nto kaa kani iña Espiritū di, é divi tú'un Xuva kō. ¹⁸ Da nēé ka é vii ntó ne, ka'an ntá'vī ntó ni Xuva kō. Kákan nto nta'a ña da nēé ka nuu i é kã'an Espiritu ña é kákan nto. Ntíto koo kuntōo nto. Ntē ña ku nátivi iní nto. Utén utén ka'an ntó ni Xuva ko iña é un ntíí ntíí ña ntáduku ntēe ña. ¹⁹ Ka'an ntá'vī ntó kuenta iñá ko di, na ta'xi Xuva ko tū'ún nee iña é kã'án u, vata koo é ña u'ví ko é kã'án u ni ñā'a iña tú'ún va'á san é iō xu'ú iña ña. ²⁰ Xuva ko taxnūu ña ko é kēte xaa u tú'un ña né, dukuãn é nuu kutū ú vevii. Ka'an ntá'vī ntó vata koo é ña u'ví ko nté un siin é kã'án u tú'un ña, vatā ó ntio ña é kã'án u.

I'a ntí'i tutú san

²¹ Tiquicu, ení kō e dóo ntio ko, ña e dóo xntíi kó tsiñu Xuva kō né, ntaa ña ni ntō é un ntí'i iñá ko, vata koo é kũtuni nto nté o de ú ne, nee tsiñu kade ú ve. ²² Dukuãn né, kataxnūu ú ña é kī'in ña mí ntoo nto vata koo é kã'an ña ni ntō nté o de ntí, vata koo é na kīi nima nto é vii ntó tsiñu Xuva kō.

²³ Na ta'xi Xuva ko ni I'xā ñá, Tó'ō ko Jesūcristu, é kuntōo vá'a un ntíí ntíí ta'an kō, é kuñnima tá'an ña, é dií ka kuinti'xe ña. ²⁴ Na naxnuu viko Xuva

ko ūn ntíí ntíí ña é ña ni xtuví mii i e ntákuinima i Tó'ō ko Jesūcristu kãñi nima i. Kuan tsī koo é kã'án u ni ntō.

Tutu e táxnū San Pablu iña ñá ñuú Filipu

Nuu kutū Pablu da táxnū ña tutú sa'a iña ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Filipu

¹ Xu'u é Pablú u ni Timōteú ne, ña ntáde tsiñu iña Jesúcristú nti. Ntuví nti táxnū nti tutú sa'a nta'a un nti nti ña'a, ña é ntúntoo nima i, tsi uun tsi ña ni Jesúcristu vé, divi ña é ntoo ñuú Filipu, ni tó'o iña xúkun, nī ña ntáxntii ña kuínti'xe i. ² Xuva ko nī Tó'o ko Jesúcristú ne, na nāxnuu viko ña nto. Na tā'xi ña é kuntōo vá'a nto.

Kaka'an ntâ'ví Pablu iña ña kuínti'xe i

³ Kanakué'e ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuénta iña nto vata dá kanaka'an kó nto, ⁴ vata dá kakā'an ntâ'ví u. Dōo diní ko, ⁵ tsi nte da kuínti'xe nto un tsi da nté vevii ne, dadii tsi kade tsiñu nto nī kó kuenta iña tú'un va'á san iña Xuva ko. ⁶ Iní u tsi é eni ntu'u Xuva ko uun tsiñu e dōo va'á nima ntó ne, ña xtúvī mii ña nto da nté ntúntaa nto, un tsi da nté ntúvi é kí'xi xtuku Jesucristu. ⁷ ¿Nté kui ña kuan koo kadá kuení ko iña nto? Tsi dōo ntio kó nto. Dadii tsi kanaxnuu viko Xuva ko ko ni nto, kuān té nuu kutū ú, kuān té kantada ntaa ú tú'un va'á san é nuu é ntaā i. ⁸ Kutuni Xúva kō tsi dōo ntio kó nto un nti nti ntó vatā ó ntio Jesucristu nto. ⁹ Kaka'an ntâ'ví u te dá dií dií ka kuinima ntó, dá dií dií ka kutuni ntó nēe é vā'á, nēe é kīni kaa, ¹⁰ vata koo é kūtuni ntó nēe é dií ka va'á, vata koo é ña vií nto é kīni kaa, vata koo é ña tui kuétsi ntó dá kí'xi xtuku Jesuu. ¹¹ Dá tā'xi Jesucristu é vií ntó nuu i e dōo va'á, vata koo é na kūnuu iní ña'a Xuva kō, vata koo é na kā'an ña tsi dōo va'á ña.

Ntuvi iñá ko ne, kuenta iñá Cristu

¹² Ntio ko é kūtuni ntó, ení ko, nee iña é kūvi kó ne, dií ka vā'á o, tsi dukuān ó kae'nu tú'un va'á san iña Xuva ko. ¹³ Un nti nti sntadun, ña ntoo nú vi'i ña tsiñu i, ña nanī Cesá san, ni un nti nti ña'a, ña ntoo i'a ne, iní ña tsi nuu kutū u tsi kuínti'xe kó Cristu. ¹⁴ Ná kaū'ví ka ení kó é kā'an

ña iña Tó'o ko Jēsuú, kuān té nuu kutū u. Nté un siin ka ña káu'ví ña é kā'an ña tú'un Xuva kō.

¹⁵ Iō ñá ntáka'an ntódo ña iñá Cristu tsi ntákune'u iní ña nī ko, tsi ncho vií ña é dií ka nto'o ko. Ntá tsi iō túku ña'a ntáka'an ntódo ña iñá Cristu tsi ntio ña é kōo é vā'á nī ko. ¹⁶ Iō ñá'a ne, kuān o ntáde ña tsi dōo ntákuinima ñá ko. Iní ña tsi nuu kutū ú kuenta iña tú'un Xuva kō. ¹⁷ Iō túku ña'a ne, ntáka'an ntódo ña dadii iñá Cristu, ña té tsi ntio ña é vā'a, ntá tsi té dií dií ka tā'xi ña é ntó'o ko dá nuu kutū u. ¹⁸ ¿Nté koo ve? Ña té iní. Dōo diní ko vevii, tsi téku ña'a tú'un iñá Cristu, kuān té nuu é ntaā i e ntáka'an ñá, kuān té ña te kánii nima ñá ntáka'an ña.

Ña kōo da'na é nuu diní nimá ko, ¹⁹ tsi iní u tsi koo é vā'á iñá ko, tsi kaka'an ntâ'ví nto ne, Espiritū Sántū e tā'xi Jesúcristú xntii ña ko. ²⁰ É ntio kó ne, nté uun nuu i é ña kuká'an nuú ko, ntá tsi kunuu ka'xī nimá ko vata koo é kuiko ñu'u ña'a Cristu da iní ña tsi kuínti'xe kó ña é vī'a é ütén, kuān te kutuvi ka u ñuxiví sa ne, kuān te kuví u. ²¹ Tsi te kutuvi u ñuxiví sa ne, kutuvi u nī Cristu, o kuān te kuví u ne, dií dií ka vā'a koo kutuvi u ni ña. ²² Te kutuvi ka ú ñuxiví sa ne, iō tsiñu é vií u iña Tó'o ko. Ntá tsi ñá iní u nee iña é nāxnúu u. ²³ Ntio kó ntuvi núu i san. Dōo ntio ko é kí'ín u kí'kutuvi u nī Cristu, tsi dōo vā'á o. ²⁴ Ntá tsi dií ka ntio nto é kutuvi ka ú ñuxiví sa kuenta iña nto. ²⁵ Dukuān é iní u tsi kutuvi ka ú ni ntó vata koo é xntii ú nto, vata koo é dií ka kuínti'xe nto Xuva kō né, dōo diní kuntoo nto ni ña. ²⁶ Kidáā né, nanū'u ntó iní nto Jesucristu kuénta iñá ko, tsi nti'xi xtuku ú mí ntoo nto.

²⁷ Sá'ā e dōo ntio ko: é vií ntó vata kaa é kaka'an tú'un va'á iñá Cristu. Kuān te kixkóto nī'ní u nto, kuān té xoxó u, ntio kó kutuní ko tsi vata kaa uun tsi ña'a nto e ntákuinti'xe nto, vata kaa uun tsi ña'a nto ntáde tsiñu nto kuenta iña tú'un va'a é kuínti'xe nto. ²⁸ Ná ku u'ví ntó nee iña e ntáde ña'a da ntáde kini ña ni ntó. Dukuān é kūtuni ña tsi ña kuvi vií ña ni ntó, tsi nakakú Xuva ko ntó. ²⁹ Tsi kaduku ntéte nto é ña te da mí tsi é kuínti'xe nto Cristu, tsi e ntó'o ntó dí kuenta iña ña. ³⁰ Tsi dadii ntáde ú ni nto du'xen kuénta iñá tú'un va'á san vatā o dé u

kídaā ne, é ĩni nto tsí kuan tsí ó kade ú vevii.

2

Nuu kutū Pablu da táxnūu ña tutú sa'a iña ña kuĩnti'xe i, ña ntoo ñuú Filipu

¹ Tē nuu é ntaā i é naxnuu ka'nu Cristú nima ntó, tē nuu é ntaa i e dóo diní nto tsi ntákuinima ntó, tē nuu é ntaā i e ntaíka nto ni Ēspírítū Sántu, tē nuu é ntaā i e ntántunta'ví ini nto ne, ² vií nto vata koo é nākunuu díní kue'én nimá ko. Uun tsi kadā kuení nto. Uun tsi kuĩnima ntó vata kaa uun tsi nima ntó, uun tsi diki nto. ³ Ñá tē nee iñá vií nto iña mii nto, e dóo ka'nu ña'a ncho vií nto, ntá tsi vií nto vata kaa i'xá lu'nti, vata kaa te dií ka ka'nu ña ngui san é ña'nto. ⁴ Ñá te da mii iña nto koto nto, ntá tsi iña ta'an ntó di.

⁵ Dadii tsi kadā kuení nto vatā o dé kuení Jesucristu. ⁶ Dīvi ña né, kuān té Xuva ko ñā, ntá tsi ña ni itsú'un ñā é xtuví mii ña é ntoo dadii ña ni Xuva kō, ⁷ tsi xtúvī mii nti'xe ña iña ñá ne, kúvi ña ña kade tsiñu da káku ña vata kaa ña'a. ⁸ Dā kúvi ña ña'a ne, dií dií ka ntulú'nti ñā, tsí dé ntaa ña un tsi da nté xi'i ñá, kuān te ntíkā krusi kán xi'i ña. ⁹ Dukuān ne, xé'e Xuva kō e dóo ka'nu ña. Xé'e ña ña uun dīvi é dií ka ka'nu é un ntíí ntíí dīví ña'a. ¹⁰ Un ntíí ntíí ña'a, ña ntoo e dukún kán, ña ntoo ñuxiví san di, ni ña ntoo má ñu'u kán ne, dá tekū ñá dīví Jesuú ne, nākunchiti ntāa ña. ¹¹ Un ntíí ntíí ñá ka'an ña kídaā tsi Tó'o nti'xe ña Jesuú ne, ká'an ñā tsi dóo ka'nu Xuva kō.

Ña kuĩnti'xe i ne, vata kaa ñu'u é ka'xi ñuxiví san

¹² Dukuān ne, tá'an kó e dóo kakuinimá ko, vata tsí o dé ntaa nto di'na ne, kuan tsí koo vií nto vevii. Ñá te da mii tsí dá tūví u ni ntó, tsí dií dií ka dá xoxó u. Tsí da xe é nakáku nto ne, kada tsiñu nto ni Xuva kō. Kuiko ñu'u nto ñā. ¹³ Tsí Xuva ko kade tsiñu ña ni ntó ne, ña'nto ña xntii ña ntó é vií ntó nuu i é vā'a é ntio ña.

¹⁴ Ñá ku tsí'i kuétsi nto ña'a. Ñá ku dutsi kuiní ntó ni tā'an nto, ¹⁵ vata koo é ña koo kuétsi ntó, vata koo é ña kadā kuení nto nuu i é kīni kaa. Vií nto vata kaa i'xá Xuva kō, i'xá e dóo va'á kue'en, mé'ñū ña'a, ñá iō kuétsi

i, ña ntáde é kīni kaa. Dīvi ntó ne, vata ntaa ñu'u ntáa nto é ntánaxi'í nuu nto, ¹⁶ tsi ntánañē'e nto ña'a tú'un e dóo va'a é nākáku o. Dukuān ne, dá kī'xi xtuku Cristú ne, dóo diní ko tsi ña ká'an ña tsi é ntaā i é itúvi ú dé tsiñu ú ñuxiví sa. ¹⁷ Kuān té nakunáa ú ntuvi iñá ko kuenta iña ntó ne, te kué'é nto nima ntó nta'a Xuva kō ne, ñá tē nté kaa diní ko. Dōo diní ko dá ntoo díní nto. ¹⁸ É ntio kó ne, dadii kuntōo díní ntó ni ko.

Timoteu ni Eprafódito

¹⁹ Tē Tó'o ko Jesuu ntio ña ne, taxnūu ú Timoteu é kī'in ña mí ntoo nto vata koo é na kūtuní ko nté o de nto. Dukuan nākunūu díní nimá ko. ²⁰ Xôxó tukú ña'a vata kaa Timoteu san e dóo kadē kuení ña te vā'á o ini nto. ²¹ Tuku ña'a ne, iña mí ña ntáde kuení ña, ñá te iña Jesucristu. ²² Ntá tsi ini nto tsi dóo va'á Timoteu. De tsiñu ña ni ko é káka'an ntódo u tú'un va'á san vatā ó kade tsiñu i'xá ni uva i. ²³ Ura tsí i tē kūtuní ko nté koo kuví kó ne, taxnūu ú ña. ²⁴ Á te tā'xi Tó'o ko tē ña na'á ka dá kī'in mii ú di, kuiní ko.

²⁵ Ntá tsi nii dukuan nataxnūu ú Eprafodito, ña'nto ña kó é dadii dé tsiñu ú ni ñā, dadii dé u du'xen ni ñā, ña'nto ña é vē'xi ña kuenta iña nto é xntii ña ko. ²⁶ Un vá'a tsi kanaka'an ña ntó, un ntíí ntíí nto. Dōo kadē kuení ña tsi téku nto tsí etsin ña. ²⁷ Etsin nti'xe ña kídaā. Dókō sá ni xī'i ña. Ntá tsi ntuntā'ví ini Xuva ko ñā. Ntuntā'ví ini Xuva kō kó di, tsí dií dií ka kúnta'xa ini ko tē di ni xī'i ña. ²⁸ Dōo diní ko é taxnūu ú ña ve, vata koo é nakunūu díní nima ntó tē ini xtuku nto ña. Ñá kutsu'un ká u xoo ñá'a xntii ña ntó. ²⁹ Dodiní nto kī'i nto ña vata kaa doméni e tá'xi Xuva kō. Kuiko ñu'u nto ñā'a, ña vata ntāa ña sā'a. ³⁰ Dókō sá ni xī'i ña dá kade tsiñu ña iñá Cristu. Ñá ni dē kuení ña te kuví ñá da xntii ña kó kuenta iña nto.

3

Nee é dií ka nuu á'vi

¹ Ení ko, kúntoo díní ntó ni Xuva kō. Ñá kakudu'xēn kó te dóo kī'in itō ka'an u ni nto sá'a, tsí kantio é ká'an u ni ntó. ² Kuenta tsí vií nto ña kīni ntāa, ña vata ntāa tīnā diin, ña é ntaé'nte kúñū é ixi i vata koo é nākáku ña. ³ Tsí xo'ō ne, i'xá Xuva nti'xe ko kúvi o,

tsi ntánuu iní ko Xuva ko kanī nima ko. Dōo diní nuu nima ko kuenta iña Jesúcristu. Tsí ña kúvi nakákú mii ō kúñu kō. ⁴ Tē dí kúvi vii o nakákú mii ō kúñu kō ne, xu'u é díí díí ka kúvi vií u. ⁵ Tsí dā kúvi una ntúvī da káku ú ne, ē'nté ña kúñu é íxí ko vatā ó de ña Israee. Tatá ko ne, ña Israee. Uvā kó ne, i'xá Benjamiin. Da mii kuē'en tsí ña hebreu u. Ntikín u lei vatā o ntáka'an ñá fariseu. ⁶ Ñá tē nté kaa ncho ka'ni u ña kuínti'xe i Cristu kidaā. Un vá'a tsi dé ntaa ú lei san dí. ⁷ Ntá tsi nee iña é inuu á'vi iñá ko kidaā ne, ña nuu á'vi ka iñá ko, tsi é nī'í ko Cristu. ⁸ Ñá tē nee ka iña mii ko é nuu á'vi i, kuíni ko, tsí díí díí ka nuu á'vi é iní u Jesucristu, dívi Tó'o ko. Kuenta iña ñá nakuíta ú un ntíí ntíí iñá ko. Vata kaa ñé'e kaa, kuíni ko. Ñá káde ká u kuenta, tsi é nī'í ko Cristu. ⁹ É kúdadíi ú nī Cristu, ntá tsi ñá te da xe é káde ntaa ú lei san, tsí da xe é kákuínti'xe kó Xuva kō né, dukuān é nī'í ko é vā'á nta'a ña. ¹⁰ Dōo ntio kó kiní vā'á u Cristu, é kútuní ko nté kaa ntii iní ña é kúvi ntoto xtuku ña. Ntio ko é ntó'o kó vatā o ntó'o ña, kuān te na kuví u vatā o xi'í ñá, ¹¹ vata koo é, te kúvi ne, ntoto xtuku ú dí te ntóto ña xi'í san.

Vii ō vata koo é xēe o mí'í e ntée na'a i

¹² Vata ntūntaa va'á u; vata vií u é vā'a. Da ve un sīin kade u é vā'a. Ntá tsi kí'ín ka ú un tsi da nte koo é kúvi vií u é vā'a é ntio Jesucristu. ¹³ Ení ko, vata nī'í ko é káka'án u. Ntá tsi uun tsi nuu i é káde u: ñá kadē kuení ka ko nee e xtúvī u atá ko. Kaxío ntii u vata koo é nī'í ko é tūvī nuú ko. ¹⁴ Un tsi da nte koo é nī'í ko doméni e tá'xi Xuva kō, ña tuví e dukún kán, tsi kúdadíi ú ni Jesúcristu.

¹⁵ Kuan koo kadā kuení ko, ūn ntíí ntíí o é ntūntaa o. Te tukū ó ntáde kuení nto ne, ta'xi Xuva kō é kútuni nto. ¹⁶ Ntá tsi na káda ntaa o é iní o.

¹⁷ Ení ko, ntada náa nto vatā ó kade u. Koto nto xoo ñá'a é kade ña vatā ó de u. ¹⁸ Tsi dōo iō ñá'a e ntáde ña vata kaa tē ña ntío kue'en ña Cristu é xi'í ña ntiká krusi kan kuénta iña ko. Kí'in ito kuān ó kaka'án u ni ntō ne, kaeku ú dá káka'án u ni ntō. ¹⁹ Kūnaá ña te kuví ña. Dívi nima é ñá vá'a kúvi xuva ña. Ña ntákuka'an nuu ña da ntáde ña

é kīni kaa. Da mii tsí e ntáde kuení ña iña é iō ñuxiví san. ²⁰ Ntá tsi xo'ō ne, e dúkūn kán ñuú kō. I'a tsi ntantétu ō tsi nté ikan vē'xí uun ña'a, ña é nakáku ko, dívi ñá é nani ña Jesúcrístú, dívi Xuva kō. ²¹ Tē naínu ña ne, nakuido ña kúñu kō é kīni kaa sán ne, dá nadāma ña vata tsi kaa kúñu mii ñá, tsi dōo iō ntii ña é kúvi vií ña é un ntí'í.

4

Kūntoo dínī ntó nī Tó'o kō

¹ Dukuān né, ení ko e dōo kakuinimá ko, e dōo ncho kiní u nto, dívi ntō e dōo diní ko, dívi ntō e kúvi nto doméni é nī'í ko, ñá ku tee dā'na nto é kuínti'xe nto Xuva kō.

² Kaikán u Evodia ni Síntique é vií ñá da xe'e na ntūvá'a ña ni tā'an ña. Ña nāá ka ña, tsí uun tsi kadā kuení ña iña Xuva ko. ³ Dívi ntō dí, é dādíi dé tsiñu ú ni ntō ne, vií nto da xe'e, xntii nto ntuvi ñá dí'í san. Dadíi tsí dé tsiñu ú ni ña kuénta iña tú'un va'á san, ni Clémenté dí, ni ūn ntíí ntíí ña dé tsiñu nī kó, ña é uve na'a dívi í mí'í xntée na'a Xúva ko dívi un ntíí ntíí ña'a, ña kuínti'xe i.

⁴ Níi kuē'en tsí ntuvi kūntoo dínī nto, tsí uun tsi Xuva kō. Kaka'an xtúku ú ni ntō tsí kúntōo dínī nto. ⁵ Vií nto vata koo é na kútuni ñá'a tsí iō nima va'á nto. Dókō sa naínú Tó'o kō.

⁶ Ñá tē nee iñá kutsu'un ntō. Kákan nto nta'a Xuva ko da nee ka é kátaan núu nto. Ka'an ntá'vī ntó ne, nakué'e nto ña sintiá'vi dí. ⁷ Dukuān ne, tá'xi Xuva kō é kūntoo vá'a nto. Ntē ñá iní ō é kuān nte vá'a koo kúntoo ō, tsí mii tsi Xuva kō é kúvi vií ña ta'xi ña é kūntoo vá'a nima ntó ne, ña kúvī é nté dúkuan kadā kuení nto, tsí e ntúdadii nto ni Jesúcristu.

Kadā kuení nto nee iña é vā'a

⁸ Ení ko, sá'a kadā kuení nto ve: nee iña é nuu é ntaā í, nee iña é kúvi kuiko ñu'u ō, nee iña é vā'á, nee iña é ña tuví é kīni kaa, nee iñá é kuínima ko, nee iña é káka'an ñá'a e dōo va'á, da nee ka é iō e dōo va'a. Da nee ka é kúvi ka'an o tsi dōo va'á ne, dívi kadā kuení nto.

⁹ É un ntí'í é nakuā'a ú nto, é káka'án u é vií nto, é tēkú nto é káka'án u, é iní nto é dé u ne, kuān koo vií nto. Kidāá né, Xuva ko kúnuu mé'ñu ña nto. Dívi ña tá'xi ña é kūntoo vá'a ō.

Dómēni é xe'é ña ñuú Filipu iñá Pablu

¹⁰ Dōo diní ko tsí tá'xi Xuva kō é naka'an xtūku nto kó vevii. Nā kakā'an u é kunáa inī ntó ko, ntá tsi ña ni ní'i nto nté koo xntii ntō ko. ¹¹ Nā te kātsi'i kuétsi ú te iō é kātaan nuú ko. É kūtú've ko é kutūvi dīnī u da nēé ka é iō iñá ko. ¹² Iní u nté koo kutūví u dá ña tuví nee iñá é iō iñá ko. Iní u nté koo kutūví u dá iō iñá ko. É kūtú've kó é kutūvi dīnī u da mí'i ká tuví u, nté koo kutūví u da dōo iō é kā'xí u, nté koo kutūví u dá kakākin ko, nté koo kutūví u da dōo iō iñá ko, nté koo kutūví u dá ña tuví nee iñá é iō iñá ko. ¹³ É kūvi vií u é un ntí'i, tsí Cristu kaxntii ñā ko. ¹⁴ Ntá tsi ntadiá'vi ntō, tsi dōo vá'a o dé nto e xntii ntō ko dá kantō'o ko.

¹⁵ Dīvi ntō ña ñuú Filipú ne, ini nto tsi dá kakā'an ntódo di'na u tú'un va'á san, da ntáka ú ñuú Macedoniá ne, ña túvi tūku xūkūn mí'i xntii ñā kó vata ō xntii ntō ko. ¹⁶ Kuān te dá itúvi ú ñuú Tesalonicá ne, ñā te ūun ito tsi táxnūu nto é ntio ko. ¹⁷ Nā te kantukū ú domēni, ntá tsi dōo diní ko tsí kutuní Xúva kō tsí kade nto e dōo va'a. ¹⁸ É iō ntí'i é kántio kó ve ne, katantée. Nā tē neé ka kataan núu kó, tsi e kixni'i Eprafōdito domēni e táxnūu nto iñá ko. Dómēni san ne, vata kaa kūtū e dōo vá'a ñē'e iñá Xuva kó ne, dōo diní ña é kuān o dé nto nī ko. ¹⁹ Xuva kō ne, ta'xi ña é un ntí'i é ntátaan núu nto, tsi dōo iō iñá ña e dukún kán. Tsi é un ntí'i iō iñá Jesúcristu. ²⁰ Nanu'ū ó ini ko Xuva ko ntii dañu ntūvi, tsí dīvi ñā e dōo va'á ña. Kuan tsi koo na kōo.

Tū'un e ntí'i tutú san

²¹ Ká'an ntō ntiusi ní un ntíi ntíi ña'a, ña e ntúntoo nima i é ntoo ña nī Cristu. Ení nto, ña ntoo i'a ne, taxnūu ñā ntiusi ntó di. ²² Un ntíi ntíi ña'a, ña ntoo i'a, ña ntáduku ntée Xuva kō né, taxnūu ñā ntiusi nto. Díi díi ka kaka'an ñā ntoo nú vi'i ña tsiñu i, ñā nanī Cesa.

²³ Na nāxnuu viko Tó'o ko Jesúcristu ntó, un ntíi ntíi nto. Kuan tsí koo é kā'an u ni ntō.

Tutu e táxnūu San Pablu iña ñá ñuú Colosa

Taxnūu Pablu tutú iña ñá ntoo ñuú Colosa

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustru iña Jesúcrístú u, tsí kuan ō ntío Xuva kō. Ntuví nti ení ko Timoteú ne, ² taxnūu ntí tutú sá'á iña ña ntákuinti'xe i Xuva ko nī Cristu, ñá ntoo ñuú Colosa. Na naxnuu viko Xuva ko ntō. Na tā'xi ña é kuntōo vá'a nto.

Kaka'an ntâ'ví Pablu iña ña ntákuinti'xe i san

³ Utén uten da ntáka'an ntâ'ví nti ne, ntánaku'é nti sintiá'vi kuenta iña nto nta'a Xuva ko, Uvā Tó'o ko Jesúcrístu. ⁴ Tékú nti tsi dóo ntákuinti'xe nto Jesucristu, tsi dóo ntákuinima nto un ntí nti ña'a, ña ntáduku ntée Xuva kō. ⁵ Ini nto tsi ntántétu nto é nī'i nto é ñu'u vá'a iña nto e dukún kán. É kūtuni nto iña i sá'a da téku nto tú'un va'á san, tú'un é nuu é ntaā i nté koo nakáku o. ⁶ Tú'un san e téku nto ne, ñá te da ñi ña'a ntákuinti'xe ña da mí'i ká ñuxiví san, vatā o dé nto da téku nto tú'un e dóo kakuinima Xúva ko kō né, kūtuni nto tsí ñi'vi tú'un é nuu é ntaā i. ⁷ Sá'á é kútú've nto dá ká'an Éprafa, ña e dóo ntio ko, ña e dé tsiñu nī'i nti. Ini nto tsí ña kaxtuví mii ña é nakuā'a ña nto iña Cristu. ⁸ Ñi'vi ña é kantaa ña nī nti tsi dóo ntákuinima ntó ta'an nto vata ō tá'xi Espíritū san é vī o.

⁹ Dukuān ne, váta tee dā'na nti e ntáka'an ntâ'ví nti kuenta iña nto nte ntúvi da téku nti. Ntaikán nti te ta'xi Xuva kō é kūtuni nto nee iña e ntío ña é vīi ntó, te tā'xi ña é kútu've vá'a nto iña ña. ¹⁰ Ntaikán nti te vīi ntó vatā ó kantio é vīi ña ntákuinti'xe i Tó'o kō sán, te ütén uten vīi nto vatā ó ntio ña. Kidāā ne, kadiá'vi nuu i é vā'a e ntáde nto ne, dií dií ka vá'a kiní nto Xuva kō. ¹¹ E dóo ió Xuva kō é vīi ña é un ntí'í né, na natsu'un ká'xi ña nima ntó vata koo é na kútíi nto é un ntí'í ne, ña natívi iní nto. ¹² E dóo ka'nu kuini ntó ne, nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva kō, tsí ntavá'a ña kō vata koo é kúvi ní'i ko iña ña e dukún kán dadíi ni un ntí nti ña ntáduku ntée ña. ¹³ Tsi é

nakáku Xuva ko kō dá ika ō mí'i dóo neé ne, ta'xí ña é kuntoo dadíi o ni I'xá ña, ña e dóo ntio ña. ¹⁴ Tsi nakáku ña kō dá xi'i ñá kuenta iña kó ne, dē ka'nu iní ña ni kō kuetsí kō.

Kuntōo vá'a o ni Xuva kō, tsí xi'í Cristu kuénta iña ko

¹⁵ Ña kúvi kīnī o Xuva kō. Dukuān né, taxnūu ña I'xá ña vata koo é kīnī o nté kaa ña. Di'na ña tuví ña e é un ntí'í é ió. ¹⁶ Kuenta iña Cristu ne, dē kú've Xuva kō é un ntí'í, da neé ka é ió e dukún kán, da neé ka é ió ñuxiví sa, é un ntí'í é kuvi kini o nī é un ntí'í é ña kuvi kiní o. Dē kú've ñá un ntí nti espíritū e ntáde kú've. É un ntí'í de kú've ñá kuenta iña Cristu ne, ni iña ñá di. ¹⁷ Nté di'na tuví Cristu é un ntí'í né, ñi'vi ña kade ña kuenta é un ntí'í. ¹⁸ Ña ntákuinti'xe i sán ne, vata kaa kúñu ña ntáa ña. Ñi'vi ña ne, vata kaa dikí í iña kúñu ña san kaa ña. Tsi dukuān tuví ña dá iñi ntu'ū ne, di'na ña ntóto ña dá xi'i ñá, vata koo é ñi'vi ña kodo nuū ña é un ntí'í. ¹⁹ Ntio Xuva kō é koo dadíi iña ña ni I'xá ña. ²⁰ Ntio Xuva kō é kuntoo vá'a é un ntí'í é de kú've ña kuenta iña Cristu é xi'i ñá ntiká krusi kan, é un ntí'í, kuān té ñuxiví sa tuví, kuān té e dukún kan túvi.

²¹ Dí'nā ne, ña ni iní ntó Xuva kō. Ña ni ntío kué'en ntó ña, tsí da mīi e dóo inchú'vi nto ña, tsí dóo kini o dé nto. Ntá tsi e náki'i Xuva ko nto ²² kuénta iña Cristu dá xe'é ña kúñu ña é kuvi ñá ntiká krusi kan. Kuan ō dé ña vata koo é kúvi nto iña mii ña, xoo é ña tuví ka kuétsi i, xoo é ña dentú ka nima i. ²³ Kantio é kúntikín va'á nto e ntákuinti'xe nto. Ñá ku natívi iní nto. Ñá ku xtuví mii nto e ntákuinti'xe nto tú'un va'á san e téku nto. Tú'un sa'á ne, ntáka'an ntódo ña'a dá kaní ñuxiví san. Xu'u é Pablú u ne, ñi'vi tsiñu kade ú di.

Ntáde tsiñu Pablu ni ña ntákuinti'xe i

²⁴ Dōo diní ko tsí kanto'o kó kuenta iña nto, tsí du'vá ó kanto'o kó vatā o ntó'o Cristu kuénta iña ña ntákuinti'xe i. ²⁵ E tá'xi Xuva kō é káka'an ntódo u, é ká'án u ni nto un ntí nti tú'un iña ña. ²⁶ Tá'xi ña é ká'án u ni ntó tú'un ña é tuví xu'u nte éma tsi, é ña ni tékú ñata kō. Ntá tsi e tá'xi Xuva ko vé é kūtuni ña ntákuinti'xe i ña. ²⁷ Ntio Xuva kō é kūtuni ñá'a, ña é ña te ña Israee, tsí ña

te nté kaa va'á nuu i sá'a é tuvi xu'u. Sá'a é tuvi xu'ú ne, kani tú'un tsí nuu Cristu nima nto. Dukuān ne, ntantétu nto nēe e dóo va'á iña nto nta'a Xuva kō.

²⁸ Ntáka'an ntódo ntí iña Cristu. Ntaxé'e ntí itsi, ntánakuā'a ntí un ntíi ntíi ña'a vata koo é kūtú'vē vá'a ña'a san iña Cristu. ²⁹ Dukuān ne, kade tsiñu ú, kaxió ntii ú vatā ó kata'xi Cristu é kūvi vií u.

2

¹ Ntio ko é kūtuni nto tsi dóo kaxio ntii ú kuenta iña nto, kuenta iña ña ntántoo ñuú Ladicea, kuénta iña ña'a, ña é vata kiní nuú ko di. ² Ntio kó te kú nima ña, te kudadii ña ni tā'an ña tsi ntákuinima ñá ña. Tsí ni'i ña é vā'a kídaa tē kutú've vá'a ña, te kīni vá'a ña nuu i é tuvi xu'u iña Xuva ko, iña Cristu. ³ Tsí nta'a ña vé'xi é un ntíi nuū i é kutú've kō, é un ntíi nuū i é kūtuni ko. ⁴ Kaka'án u sá'a ni ntō vata koo é ña kuvi kaní ntá'ví ña'a san nto da dóo vá'a ó kaka'an ñá, kuiní nto. ⁵ Kuān té xoxó nti'xe u, ntá tsi ikān tuví nimá ko ni ntō né, dōó diní ko da kūtuni ko tsi dóo vá'a ó de nto, tsi ntákuinti'xe nti'xe nto Cristu.

⁶ Dukuān né, vata ó kuínti'xe nto Tó'o ko Jesucristú ne, kuan tsi koo kuntikín ka ntó ña. ⁷ Kuinti'xe kue'en ntó ña, kutú've vá'a nto nté kui kakuinti'xe nto ña, vata tsi o nakuá'a ú nto ne, nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva ko ütén uten.

Ntuvia xee é nī'i ko nta'a Cristu

⁸ Koto nto tē ña ku ntíkin nto ña ntaéni nta'ví nto da ntáka'an ña nté ó ntádē kuení ña, da ntáka'an ñá dovéte. Tsí ña te ntántikin ñá Cristu, tsí da ntántikin ñá vata xkoó ini ñá'a. Ntántikin ña tú'un ña ñuxiví sa.

⁹ Tsí vata tsi kaa mii Xuva kō né, kuan tsi kaa Cristú di. ¹⁰ Divi ntō ne, ñá tē nté kaa nuu mé'ñu Xuva ko ntō tsi ntáduku ntée nto Cristu. Tsí divi ña kadē kú've ñá iña un ntíi ntíi ña'a, ña ntádē kú've. ¹¹ Vata tē te'nte kúñu ntō, ntá tsi ña te ña'a ni e'nté ña nto. Vata tē nima nto é tē'nte da nakuíta nto kuétsi ntō da nakáku Cristu nto. ¹² Dā itsi ntute nto ne, vata tē intú'xi dadii nto nī Cristú ne, ntoto xtuku nto ni ñá di, tsi kuínti'xe nto tsi kuvi vií Xuva ko nantoto ña ña rkontuvi dá xi'i ña. ¹³ Di'na ne, vata tē xi'i ntō

kuenta iña kuétsi ntō, kuenta iña i é ña ni e'nté nto kúñu ntō. Ntá tsi tá'xi Xuva ko ntūvi iña nto dadii ni Cristu vé ne, dē ka'nu iní ña ni ntō kuétsi nto. ¹⁴ Nakadí Xuva ko kuenta ko mí ūve na'a tsí ña ni de ntāa ó leí san. Xntēē ñá kuentá san ntiká krusi kan. ¹⁵ Dā xi'i Cristu ntíkā krusí san ne, kūvi dé ña ni ūn ntíi ntíi ña'a, ña é ña vá'a o ntádē kú've. Nāñē'e Xúva ko kō tsí ña vá'a ña tsikan da kúvi dé ña ni ña ntiká krusi kan.

Nantuku nto nuu i iña Xuva ko

¹⁶ Dukuān ne, ñá ku dā vá'a nto é kā'an ntée ña'a san nto tē neé ntaé'xi nto, o tē nee ntáxi'i nto, o tē nee ntáde nto, o tē ña ntáde nto viko san dá kanakuntéku xoó san ne, ó dá ntuvi é iō dá'na. ¹⁷ É un ntíi nuū i sá'a ne, vata kaa kudii ntatí nuu i é kī'xi rkontuvi. Ntá tsi nuu i é nuu é ntāa ntí'xe i ne, Cristu. ¹⁸ Nā ku dā vá'a nto é nākunaa ña kini ntāa san nto, ña e dóo koñu'u kuini i, ña e ntaínuu ini i ánjē san, ña e dóo ntántaa nuu i e kēni ña, ña ntáde na'nu kuenta iña i e ntádē kuení mii ñá. ¹⁹ Nā tē ntántikin ntí'xe ña Cristu, ña é odo nuu iña ña ntákuinti'xe i san. Tsí Cristú ne, kata'xi ña é un ntíi é kantio ko, xo'ó é kuvi ó kúñu ña ne, kade ña é koo dadii ó vata koo é kue'nu o vatā ó ntio Xuva kō.

²⁰ Ntō'ó ne, e xí'i nto nī Cristu kuénta iña i é iō ñuxiví sa. ¿Nté kuí ntákin nuu xtuku nto nuu i tsíkan? ¿Nté kuí ntáde nto vata ó ntáka'an ñá'a ñuxiví sa? Tsi ntáka'an ña: ²¹ “Nā ku tñn nta'a sá'a tñn nta'a tsikān nto, ñá ku e'xi nto, tsi dóo xií kaa té kuān koo vii o”. Kuan ó ntáka'an ña. ²² Un ntíi ntíi nuu i sá'a ne, kanti'i da ntáde tsiñu ni'i ó. Sá'a né, kūdii dá mii tú'un ña'a san. ²³ Nuū é ntaā i tsi dóo va'á, kuini ko, tsi vata tē ntántikin ña nchu'ún va'á, vata tē dóo ntaíko ñu'u ñá, vata te ña ntáde kuení ña kuenta iña mii ña. Ntá tsi ña kaidiá'vi kue'en tsi sá'a e ntuvá'a nima kiní ntāa kō.

3

¹ Tsí nto'o é ntoto dadii nto nī Cristú ne, nantuku nto nēe nuu i é kāduku ntée e dukún kán mí tuví Cristu díñi kua'a Xuva kō. ² Kadā kuení nto iña i é tuví e dukún kán; ñá ku dē kuení nto iña i é iō ñuxiví sa. ³ Tsi é xi'i ntó nī Cristú ne, é iō va'á ntuvi iña nto nta'a

Xúva kō. ⁴ Tsí mii Cristu san kúvi ña ntūvi iña ko. Tē ntii dítō ñá ne, dadii tsi ntii dítō ntó ni ñá é kãxi'i nuu ka'nu ña.

Ntuvi ata iña kó ni ntuvi xéé iña ko

⁵ Nakuítá kue'en nto da neé ka e ñu'u dukuñ nima nto é kãduku ntée ñuxiví sa. Ná ku kīdi ñi'i nto ñádī'i tē ñá tē ñádī'i mii nto. Ná vii nto é kīni kaa. Ná vii ntó nuu i é ña vá'a, nté nuu i é kadā kuení mii ntō é kaikan nima kīni kaa nto. Ná ku kūne'u iní nto ni tā'an nto, tsí vata te kanuu iní nto tuku xuva nto te kuñ koo vii nto. ⁶ Ña é kuñ ó ntáde sán ne, ní'i kuē'en ña é nto'o ña nta'a Xuva kō, tsí ña te ntákuinti'xe ña ña. ⁷ Kuñ o dé nto ntuvi di'na di. ⁸ Ntá tsi vevii ne, nté uun ito nté uun ntuvi ká ña kú de nto nuu i sá'a: é kudiin nto, é ña ntio kuē'en ntó ta'an nto, é vii nto é kīni kaa, é kã'an kīni nto iña ta'an nto, é kã'an nto nuu i é ña vá'a. ⁹ Ná ka'an ntó dovete ni tā'an nto, tsi é nakuíta nto nima kīni kaa nto ni un ntī'i nūu i é edé nto kídaā ne, ¹⁰ e ní'i nto nīma xéé nto ve. Xuva kō ne, utén uten kantavá'a ña nima ko da nté ntuvá'a vata kaa mii ñá, da nté kuñi va'a kó ña. ¹¹ Ñá té iní tē ña Israeé o, o te tuku ña'a o. Ñá té iní te tē'nte kúñu ko, o tē ña'a. Ñá té iní tē ña tuku ñuú o, kuñ tē ña tú've ko, kuñ te ntaíka o má tsiñu ne, kuñ te ntaíka xaa o, tsí Cristu é kañnuu á'vi ña iña ko un ntī'i ntī'i ó ne, nuu mé'ñu ña ko un ntī'i ntī'i o.

¹² Dóo ntio Xuva ko ntó né, nãxnúu ña nto vata koo é ntūvi nto iña ña. Dukuñ ne, vii nto vatā ó ntio ña: ntuntá'vi iní nto ta'an nto; vii nto é vā'á ni ñá; ñá vii ka'nu nto; na kūtíi nima ntó ni ñá'a san; na kūtíi nto kuntétu nto nee é ntio nto. ¹³ Na kūtíi nto ni tā'an nto ne, kada ka'nu iní nto ni ña te ió nuu i. Vata o dé ka'nu iní Cristu ni ntó ne, kuan kōo kada ka'nu iní nto ni tā'an nto. ¹⁴ Dií ka vá'á ó ne, kuinima ntó ta'an nto, tsí da ntákuinima kó ta'an ko ne, uun tsi ntúvi o ni ñá. ¹⁵ Xuva ko na tá'xi ña é kuntōo vá'a nto ne, nañē'e ñá nto nté koo vii nto, tsí divi tsiñu e kána ña nto é uun tsi ña'a kúvi nto. Nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva kō.

¹⁶ Nguentúvi tsi na kunūu tú'un Cristú san nima nto. Nakuá'a nto ta'an nto ne, kué'e nto ña itsi. Kata nto

iña Xuva ko. Kata nto tsi dóo ka'nu ña. Kata nto nté o dé ña ni ntó. ¹⁷ Da neé ka é vii ntó, é kã'an ntó ne, kuñ koo vii nto kuenta iña Cristú ne, nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña Tó'o kō.

Nté koo vii ña ntákuinti'xe i san

¹⁸ Ntō'ó ne, ñádī'i, kuinti'xe nto xii nto, tsí kuñ ó ntio Tó'o kō é vii ña ntákuinti'xe i san. ¹⁹ Ntō'ó ne, ñatīi, kuinima ntó ñádī'i nto. Ná ku kudīin ntó ni ñá.

²⁰ I'xá, na kuñti'xe nto é un ntī'i e ntáka'an úva nto ni di'i ntó. Sá'a é ntio Xuva kō é vii o. ²¹ Ntō'ó ne, uva i'xá, ña kú de nto é na kudiin i'xá nto vata koo é na kī'xi iní i é vii i é ntio nto.

²² Ntō'ó, ña ntáde tsiñu, kada ntaa nto é un ntī'i e ntáka'an tó'o ntó, ña ntoo ñuxiví sa, ñá te da mii tsí dá kaito ñá, tsí kanñ nima ntó, tsi ntákuinti'xe ntó Xuva kō. ²³ Da neé ka nee é vii ntó ne, kanñ nima ntó vii nto, vata te iña Tó'o ko káde nto, ñá te iña ña'a. ²⁴ Iní ntó tsi tá'xi Xuva ko nto iña ñá doméni, tsí kade tsiñu nto iña Cristu, divi ñá e Tó'o ntī'xe ko ñá. ²⁵ Xoó ña'a é káde ña é kīni kaa ne, ní'i ñá é kīni kaa, tsí ña káde Xuva ko kuēnta te ka'nu ñá'a ña, o tē ña ka'nu ñá'a ña.

4

¹ Ntō'o e tó'o tsiñu kúvi nto ne, vii nto é vā'á ni ña ntáde tsiñu iña nto. Naka'an ntó tsí ió Tó'o ntó, ña é kadé kú've iña nto e dukún kã.

² Ná tee dā'na nto é kã'an ntá'vi nto. Ná kú xkukídi naá nto, ntá tsi nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva kō. ³ Ka'an ntá'vi ntó iña ntī di te ta'xi Xuva ko te kúvi ka'an ntódo ntī tú'un va'á san iña ñá, te kúvi ka'an ntī nuu i é tuvi xu'u iña Cristu, tsí kuenta iña tú'un san é nuu kutū u. ⁴ Ka'an ntá'vi ntó te kúvi ka'an va'á u vata koo é tēku va'á ña'a san.

⁵ Koto nto é vii nto é vā'á ni ñá'a, ña ntákuinti'xe i san. Koo ntii nto kada tsiñu nto vevii é ió ka ntuvi. ⁶ Ka'an vá'a nto ni ñá'a san vata koo é nã xkúntee iní ña é kīni ña. Kutú've nto nté koo nantiko koó ntó ni ñá'á nee é ntio ña kutuni ña.

I'a ntī'i tutú san

⁷ Ení ko Tiquicu, ña e dóo ntio kó ne, un vá'a tsi xntíi ñá ko. Dadii tsi ntáde tsiñu ntī ni ña iña Tó'o kō. Kuni'i ña tú'un iña ko ve. ⁸ Tsi táxnūu ú ña

vata koo é kā'an ñá ni ntō nté o de ntí, vata koo é na nāku'ún ka'nu nima nto. ⁹ Ntini'i ña Onēsimu, ña e dóo ntio ko, ña e dóo ini dé ntaa, ña e dīvi ña é kāduku ntée ña nto. Ntaa ña ni ntō é un ntí'í é kākuví i'a.

¹⁰ Aristarcu, ña é ñu'u kutū ntí ni ī né, taxnūu ña ntiusi nto. Marcú di, ení Bernabee. É kaka'án u ni nto kuēnta iña ña. Te kī'in ña kikoto ní'ni ña ntō ne, vá'a kōo vií nto ni ñā. ¹¹ Jesuú, ña é nanī Justó di ne, taxnūu ña ntiusi ntó di. Da mii ña sá'a é un ntí'í ntí ña Israee, ña ntákuinti'xe i san, dé tsiñu ntí ni ña iña Xuva ko. Dōo náxnuu ka'nu ña nimá ko. ¹² Eprafa, ñá ñuú nto, ña é kade tsiñu iñá Cristú ne, taxnūu ña ntiusi ntó di. Utén utén kaka'an ntá'ví ña iña nto é kuntikin xntó Xuva kō, é kanī nima ntó vií nto é ntio Xuva kō. ¹³ Xu'ú ka'an ntaa ú tsi dóo kadē kuení Eprafá san kuenta iña nto, ña ntoo ñuú Ladicea ni ñá ntoo ñuú Hierapolí di. ¹⁴ Luca, ña medíkū e dóo ntio kó ne, taxnūu ña ntiusi nto, ní Demá di.

¹⁵ Ká'an ntō ntiusi ní ña ntákuinti'xe i, ña ntoo ñuú Ladicea. Ká'an ntō ntiusi ní Nifá, nī ña ntákuinti'xe i sán di, ña ntánataká nuu nú vi'i ña kán. ¹⁶ Tē kúvi nakuā'a nto tutú sa'á ne, taxnūu nto ñuú Ladicea, na nakuā'a ña ntákuinti'xe i, ñá ntoo ikān, di. Nakuā'a nto tuṭu e táxnūu ú iña ñá di. ¹⁷ Ká'an nto ni Arquipú te na kōto ñá te káda ntaa ña tsiñu é tēé tsiñu Xuva ko ñā.

¹⁸ Xu'u é Pablú u ne, nta'a mii kó kaka'u u é taxnūu ú ntiusi ntó di. Naka'án ká nto tsí nuu kutū u. Kūnuu mé'ñu kunuu dava Xuva ko ntō. Kuan tsí koo é kā'án u ni ntō.

Tutu é kuvi ūun e táxnū San Pablu iña ñá ñuú Tesalonica

Taxnū Pablu tutú iña ña kuinti'xe i Xuva kō, ña ntoo ñuú Tesalonica

¹ Xu'u é Pablú u, ni Silvanu, ni Timóteú ne, taxnūu ntí tutú sa'a iña ña kuinti'xe i Xuva ko ni I'xā ñá Jesucristu, ñá ntoo ñuú Tesalonica. Xuva ko na nāxnūu viko ña nto. Na tā'xi ña é vā'á koo kuntōo nto.

Nté o ntákuinti'xe ña ñuú Tesalonica

² Ñi kuē'en tsí ntuvi ntánakue'e ntí sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña ntó ne, ntáka'án ntí ni Xuva ko kuēnta iña nto vata da ntáka'an ntá'ví ntí. ³ Dā ntáka'án ntí ni Xuva kō ne, ntánaka'án ntí nté o ntáde tsiñu nto tsí ntákuinti'xe nto. Ntánaka'án ntí tsi dóo ntíi ntáde tsiñu nto tsí ntákuinima ntó Tó'o ko Jesucristu. Kaní nima ntó ntantétu nto ña, tsí ini nto tsí nainu xtúku ña. ⁴ Iní ntí tsí nakaxnúu Xuva ko ntó tsi dóo ntio ña nto. ⁵ Ná te da mií é ká'án ntí tú'un va'á san ni ntó, ntá tsi é dé tsiñu ni'í Espíritū Sántu tú'un san é vií ñá uun nuu i é ká'nu nima ntó vata koo é kūtuni ntaá nto é nuu é ntaā i. Iní ntó nte o dé ntí kuenta iña nto da intóo ntí ni ntó.

⁶ Édé nto vatā o dé ntí, vatā o dé Xuva kō. Tā'xi Espíritū Sántū dodíni iña nto é kīni nto tú'un sa'á, kuān te dóo ntó'o nto kuenta iña i. ⁷ Un ntí ntí ña kuinti'xe i, ña ntoo ñuú Macedonia ni ñuú Acayá ne, ini ña nté koo vií ña da ntáini ña nté o de nto. ⁸ Un ntí ntí ña ñuú i sán ne, ini ña tsi dóo ntákuinti'xe nto Xuva kō, tsí ña te da mí ñuú Macedonia ni ñuú Acaya ntáka'an ntódo nto tú'un Xuva kō. Ná kantio é ká'án ka ntí nuu i sá'á, ⁹ tsi ntáka'an mí ñá'a san e dóo vā'á o de nto nī ntí dá xeé ntí mí ntoo nto. Ntáka'an ña nté o tsóo mii nto santu e ntúv'a nāa iña nto vata koo é kuntikin ntó Xuva kō né, ēni ntu'u nto ntáde tsiñu nto iña Xuva ntí'xe kō, ña kantíto. ¹⁰ Iní ñá tsi ntantétu nto dá nainu xtúku I'xā ña nte e dukún kán, ña ña é nantoto Xuva ko ña dá xi'i ñá, ña ña é Jēsuu, ña nakáku kō é ña ní'i kō é

ntó'o ko iña kuétsi ko tē xe'é Xuva kō é ntó'o ña ntoo ñuxiví sa.

2

Tsiñu é édé Pablu ñuú Tesalonica

¹ Iní míi nto, ta'an, tsí ña te é ntaā i é ñe'é ntí mí ntoo nto. ² Iní ntó tsi dóo ntó'o ntí ñuú Filipu. Dōo dé xeni ña'a nī ntí ikān. Kuān te ntó'o ntí ne, ntá tsi tá'xi Xuva kō é ña ni u'ví ntí é ká'án ntí ni ntó tú'un va'á san iña ñá, kuān té ña ni ntio kué'en tsi ña ñuú nto san. ³ Ná te tú'un vete e ntáka'án ntí ni ntó, ña te tú'un é kīni kaa. Ná tē ntaéni nta'ví ntí nto, tsí nuu é ntaā i é káka'án ntí ni ntó. ⁴ Tsí Xuva kō ntio ña é ká'án ntí tú'un va'á iña ñá ne, ña ña tsi tú'un e ntáka'án ntí ni ntó di. Ña ntáde ntí kuenta te xkúntee iní ña'a ne, o tē ñá xkúntee iní ña, ntá tsi kade ntí é ntio Xuva kō, tsí kaito nteé ña nima ko nte ntáa. ⁵ Iní ntó tsi nté uun ito ña ni ká'án ntí tú'un e dóo vidin ka'an é kāni nta'ví ntí nto. Ntē ña ni ká'án ntí vata koo é kukuika ntí. Xuva ko ña ña. ⁶ Ntē ña ni ntio ntí é ká'án ñá'a te dóo ka'nu ña'a ntí, kuān te ña ña te dóo kuān te tuku ñá'a, kuān te kuvi ka'an ntí'xe ña tsi ka'nu ña'a ntí, tsí Cristu táxnūu ña ntí. ⁷ Dōo vītá iní ntí dá intóo ntí ni ntó, tsí ña ña te dóo ntio ntí nto. Ide ntí vata tsí ó de ña ña san ni i'xā ñá e dóo meni ña i. ⁸ Ná te da mií tú'un va'á iña Xuva ko é ncho ta'xi ntí é kūtuni nto, tsí un tsi nte ntúvi iña mií ntí é ncho ta'xi ntí kuenta iña nto, tsi dóo ntio ntí nto. ⁹ Ntánaka'an nto, ta'an, nté o dé tsiñu ntí, nté o ntó'o ntí. Nté ntuvi nté níñu dé tsiñu ntí, tsí ña ni ntio ntí é natēñu nuu ntí nto ña ña dukuān ntáka'án ntí ni ntó tú'un va'á san iña Xuva ko.

¹⁰ Ntó'o ne, kuvi ntada ntaa ntó ni Xuva kō tsi nté uun nuu i é kīni kaa ña ni idé ntí ni ntó, ña ña ña e ntákuinti'xe nto Xuva kō. Ntē ña tuví nee nuu i é tsí'í kuétsi nto ntí. ¹¹ Iní ntó nte o dé ntí ni ntó. Tsí vatā ó de uva i'xā san ni i'xā ñá ne, kuān o tá'xi ntí nto itsi. Naká'nu ntí iní nto, é un é un nto. Ká'án ntí ni ntó ¹² tsi vā'a koo vií nto vatā o é ntio Xuva kō, tsi kána Xuva ko ntó é kuntōo nto nta'a ña, é nī'i nto e dóo va'á iña ña.

¹³ Dukuān ne, kanakué'e ntí sintiá'vi nta'a Xuva ko ütén uten, tsí da téku nto tú'un Xuva kō e ntáka'an ntódo ntí ne, kuinti'xe nto tsí ña te

tú'un e ntáka'an ñá'a, tsí ñi'vi ntí'xe tú'un Xuva kō né, ñi'vi tsi tú'un é káde tsiñu nima ntó, ñi'vi ntó e ntákuinti'xe nto Xuva kō. ¹⁴ Tsí ñi'vi nto, tā'an, e ntánto'o nto vatā ó ntánto'o ña ñuú Judea, ña kuinti'xe i Jesucristu. Tsí kuān ó ntánanto'o ña ñuú nto nto vatā o dé ña Israee ni ñá ñuú ña, ña kuinti'xe i Tó'o ko Jēsuu. ¹⁵ Ña Israee ñá tsikán ne, ē'ni ña Tó'o ko Jēsuu ni ñá ntáka'an náa Xuva ko. Nakúnu ñá ntí di. Ña ntáde ña é ntio Xuva kō; da mii kuē'en tsi e ntánāa núu ña ni ūn ntí ntí ñá'a. ¹⁶ Ná ntio ña é kā'an ntí nī ña tuku ñuu vata koo é nakáku ña di. Díi díi ka kue'e kuétsi ña kuēnta iña núu i sá'a. Ntá tsi nī'í ña é nto'o ña nta'a Xuva kō, tsi dóo kudiin Xuva ko é kuān ó de ña.

Ncho ki'in xtúku Pablu ñuú Tesalónica

¹⁷ É kūtítín ntuvi e tsóo mii ntí nto, ta'an, ntá tsi dóo ntánaka'an ntí nto. Dóo ntio ntí kiní xtuku ntí nto. Ncho kíkoto ní'ni ntí nto. ¹⁸ Xu'u é Pablú u ne, ki'in itó ncho ki'in u, ntá tsi edí nuu tó'o e ña vá'a san itsi é kī'in ntí. ¹⁹ ¿Nee iñá ntu é ntantétu ntí ve? ¿Nee iñá ntu é nākunuu dīnī nimá ntí? ¿Nee ntu doméni é vá'a ní'í ntí? Ntó'o kúvi nto iñá ntí é kuntoo dadíi o nta'a Tó'o ko Jēsuu te naínu ña. ²⁰ Tsí ñi'vi ntó e dóo ka'nu kuiní ntí kuenta iña nto. Dóo diní ntí kuenta iña nto.

3

¹ Dukuān né, dā ña ni kutíi ká ntí ne, dē kuení ntí te vá'a o te kuntoo mii ntí ñuú Atená ne, ² taxnúu ntí ta'an ko Timóteu e kíkoto ní'ni ña nto. Tsí ñi'vi ña ne, kade tsiñu dadíi ntí ni ña iña Xuva ko dá káka'an ntódo ntí tú'un vá'a é nakáku Cristu ko. ñi'vi ña nañē'e ñá nto é nakíi nima nto é ñi'vi kue'en ini nto kuinti'xe nto Xuva kō, ³ vata koo é nté uun nto ña natívi ini nto é kuinti'xe nto da xe é kuān ó ntánto'o nto. Tsí ini nto tsí da mii é kuan koo nto'o kō. ⁴ Ini nto tsí dá ntoo ntí ni ntó ne, ntáka'an ntí ni ntó tsí kuan koo nto'o kō tsi ntákuinti'xe ko Jēsuu. É ini nto tsí kuān o kúvi ntí'xe. ⁵ Dukuān né, dā ña ni kutíi ká u ne, taxnúu ú ña vata koo é kutuní ko te ntákuinti'xe dukuan ntó, o tē da ntántikin ntó tó'o e ña vá'a san é nañē'e nto tuku nuu i, tsí tē ñá'a ne, é nta'a i é de tsiñu

ntí. ⁶ Ntá tsi dā náxee xtúku Timoteu é ñe'e ñá mí ntoo ntó ne, dóo vá'a tú'un ní'í ña da náxee ña. Kaka'an ñá tsi ntákuinti'xe dukuan nto Xuva kō ne, ntákuinima tá'an nto di. Kaka'an ñá tsi nguentúvi ntánaka'an ntó ntí, e dóo ntio nto ntí, e dóo ntio nto é nākiní ta'an o vatā ó ntio ntí di. ⁷ Dukuān né, ta'an, kuān te dóo titín nuu i taan núu ntí, ntá tsi dóo ka'nu kuiní ntí tsi ntákuinti'xe dukuan nto Xuva kō. ⁸ Dā téku ntí tsi ntoo ntíi nto ni Xuva kō né, vata te ntuvi xēe é ní'í ntí. ⁹ Ná ini nto nté kaa sintiá'vi é nakué'e ntí nta'a Xuva ko kuēnta iña nto, tsi ñá tē nté kaa diní ntoo ntí nuu Xuva ko kuēnta iña nto. ¹⁰ Níi kué'en ini ntí ntáka'an ntá'ví ntí nté ntívi nté níñu te ta'xi Xuva kō é nākiní xtuku ntí nto vata koo é nakuá'a ká ntí nto nēe é kākunaá ka é kuinti'xe vá'a nto Xuva kō.

¹¹ Ntio ntí é ta'xi mii Xuva ko ni Tó'o ko Jēsuu itsi vata koo é kúvi naxee túku ntí mí ntoo nto. ¹² Na ta'xi Xuva kō é díi díi ka kuinima ntó ta'an nto, ni ūn ntíi ntíi ñá'a, vatā ó kuinimá ntí nto, ¹³ vata koo é na naku'ún ka'xi nto, vata koo é ña koo nté uun nuu i é kuétsi nto nta'a Xuva ko tē nainu Tó'o ko Jēsuu ni ūn ntíi ntíi ñá'a, ña ntáduku nté ña. Kuan koo na kōo.

4

Nté koo vii o é ntio Xuva kō

¹ Vi'a ve ne, ta'xi ntí nto itsi sá'a, tā'an. Kákān ntí nto kuenta iña Tó'o ko Jēsuu é vii ntó vatā o nañē'é ntí nto nté koo vii nto é ntio Xuva kō. Kuān o ntáde ntí'xe nto, ntá tsi díi díi ka vii nto ve.

² Tsí ini nto tú'un é tá'xi ntí nto vatā o taxnúu Tó'o ko Jēsuu. ³ Tsí ntio Xuva kō é vii ntó da mii kuē'en tsi é vá'a. Ná ntio ña é vii nto é kini kaa ni ñadíi san. ⁴ Kutú've nto, é un é un nto, nté koo vii nto ni ñadíi míi ntó vata koo é vii nto é ntio Xuva kō, vata koo é na kuiko ñu'u ñá'a san nto. ⁵ Ná ku dē kuení nto é kini kaa ni tuku ñadíi san, vatā o ntáde tuku ñá'a, ña e ñá ini Xuva kō. ⁶ Kuenta iña i sá'a ne, ña vá'a o tē kaní nta'ví ta'an o. Tsí Xuva ko kué'é ña é ntó'o un ntíi ntíi ñá'a, ña iō kuetsi i san, vata o ká'an ntí ni ntó. ⁷ Tsí ña te ni kana Xuva ko kō é vii o é kini kaa, tsi é vii o é vá'a. ⁸ Xoo é ña káde i kuenta tú'un sa'a ne, ñá te tú'un

ña'a kanakuita ña, tsi tú'un mii Xuva kō, ña kata'xi Espiritū Sántū é kunū ña nima ko.

⁹ Ñá kantio nto é kā'án ka ú ni nto kuēnta iña i é kuinima tá'an kō, tsí mii Xuva ko kanakuā'a ña nto é kuinima ntó ta'an nto. ¹⁰ Tsí ñá ñá ni nto ne, ntákuinima ntí'xe nto un ntí' ntí' ta'an nto, ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Macedonia. Sá'a tsí é kā'án ni ni nto; Tē dií dií ka kuinima tá'an nto. ¹¹ Koo ntii ntō é diin diin tsi kuntōo nto. Vii nto kuenta iña mii nto. Nta'a mii nto kada tsiñu ni'i nto, vatā ó kaka'án ni ni ntō, ¹² vata koo e dóo va'á koo ka'an ñá'a san iña nto, ña é vāta kuínti'xe i san, vata koo é ña te neé taan núu nto.

Tē nainu xtúku Tó'o kō

¹³ Ntá tsi ntio nti é kūtuni nto nté koo kuvi ña é xi'í san, vata koo é ña kunta'xa iní nto vatā ó de ña'a, ña é ña tuví nee kantétu. ¹⁴ Tsí ntákuínti'xe kō tsí xi'í Jesuú ne, da ntóto xtúku ña ne, kuan tsí koo nainu ni'i Xuva ko ña xi'í san di, ña e kuínti'xe i ña.

¹⁵ Ta'xi Xuva kō é kā'án nti sá'a ni ntō: Tsí ñá ñá ni nto, tá'an, tsí kuiko ñu'u nto ñá'a, ña ntáde tsiñu ni'i nto kuēnta iña Xuva ko, ña ntádē kú've iña nto kuenta iña Xuva ko, ña ntáta'xi nto ítsi. ¹³ Dií dií ka kuiko ñu'u nto ñá; kuinima ntó ña kuenta iña tsiñu e ntáde ña. ¹⁴ Ká'án nti ni nto, tá'an, te káda tíi nto ni ña dóo du'xen i é káda tsiñu ne, nāxnuu ka'nu nto iní ña e dóo ixó i san. Tsí'ntii nto ña e dóo vitá o ini i. Ka'nu vii nto nima ntó ni ún ntí' ntí' ña'a. ¹⁵ Ñá ku dē xení nto ni ña'a te kadē xení ña ni ntō. Nantuku nto da neé ka nuu i é vā'a é vii ntó ni tá'an ntó, ni ún ntí' ntí' ña nguí sán di. ¹⁶ Nguentúvi kuntōo díní nto. ¹⁷ Ñá ku kúnáa iní nto é kā'an ntá'ví nto. ¹⁸ Nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva ko iña un ntí' ntí' nuu i, tsi sá'a ntio Xuva kō é vii nto tsi ntákuínti'xe nto Cristu. ¹⁹ Ñá ku e'nté nuu nto tsiñu é káde Espiritū Sántū. ²⁰ Ñá kā'an ntó te ña vā'a o é káka'an ñá'a tē xoó kaka'an í naa Xuva ko. ²¹ Koto nteé va'á ntó un ntí' é káka'an ñá, nee é vā'a, nee

5

¹ Ntá tsi ñá kantio é kā'án nti ni ntō neé urá o nēe ntúvi te nainu Tó'o kō, ² tsí ini nto tsí dā xee ntuvi é nainu xtúku ña ne, da nee iní kó nainu ña, vata kaa ña du'u, ña vé'xi niñú a. ³ Ura tsí i da ntáka'an ñá'a e dóo vā'a o ntoo ña, diin diin tsi iñi ne, ntá tsi da nee iní ñá kuvi dóxo, vatā ó kuvi ñadí'í san dá kaiñi ntu'u kaexnúu i'xi ña é káku i'xá ña. Ña kúvi nakakú ka ña kúñu ñá. ⁴ Ntá tsi ñá ñá ni nto, tá'an, é ini ntó nuu i sá'a ne, ña ntaíka nto mí'í é nēe vata koo é ña da nee iní ntó tē xee

ntúvi tsikan, vatā é ki'xi ña du'u té xee. ⁵ Ntó'o ne, vata ntáa ñu'u é káxi'í nuu ntuvi á ntáa nto; tsí xo'ō ne, ñá kadūku ntée o mí'í é nēe; ñá kadūku ntée o nūu i é kákuvi niñú a. ⁶ Dukuān ne, ñá kú xkukídi naá o vatā o ntáde tuku ña'a, ña é dotō tsi ntáde, ntá tsi ku'un ku'un tsi iní ko kuntoo o. Na kadā kuení va'á ko nté koo vii o. ⁷ Ña ntákidi ne, niñú a ntákidi ña. Ña ntáde ki'vi ne, niñú a ntáde ki'vi ñá. ⁸ Ntá tsi xo'ō é ntoo o mí kaxi'í nuu ne, na kadā kuení va'á ko nté koo vii o. Vatā ó kanada'an sntadun kúñu ñá é káinuú káa xkintika ñá né, kuan koo nada'an o nima ko é kuínti'xe ko Xuva kō ne, kuinima ko ña. Vatā ó kanada'an sntadun san díki ña é káinuú ña ñá ka'xi né, kuan koo nada'an o díki ko é kuntetu o ntúvi é nakakú Xuva ko kō. ⁹ Tsi ñá ni nāxnúu Xuva ko kō vata koo é ta'xi ña kō é ntó'o ko, tsí vata koo é nakakú ñá ko ntá'a Tó'o ko Jesucristu. ¹⁰ Dií ñá ne, xi'í ña kuēnta iña kó vata koo é kuntoo dadíi o ni ña, kuān té kantítō ká o ne, o kuān té e xi'í o tē nainu ña. ¹¹ Dukuān ne, ká'án ká nto ni tá'an ntó te kii nima ña. Tsí'ntii nto ña na kuínti'xe ñá vatā o ntáde ntí'xe nto.

Itsi e xé'e Pablu iña ña kuínti'xe i

¹² Ká'án nti ni nto, tá'an, tsí kuiko ñu'u nto ñá'a, ña ntáde tsiñu ni'i nto kuēnta iña Xuva ko, ña ntádē kú've iña nto kuenta iña Xuva ko, ña ntáta'xi nto ítsi. ¹³ Dií dií ka kuiko ñu'u nto ñá; kuinima ntó ña kuenta iña tsiñu e ntáde ña.

¹⁴ Ká'án nti ni nto, tá'an, te káda tíi nto ni ña dóo du'xen i é káda tsiñu ne, nāxnuu ka'nu nto iní ña e dóo ixó i san. Tsí'ntii nto ña e dóo vitá o ini i. Ka'nu vii nto nima ntó ni ún ntí' ntí' ña'a.

¹⁵ Ñá ku dē xení nto ni ña'a te kadē xení ña ni ntō. Nantuku nto da neé ka nuu i é vā'a é vii ntó ni tá'an ntó, ni ún ntí' ntí' ña nguí sán di.

¹⁶ Nguentúvi kuntōo díní nto. ¹⁷ Ñá ku kúnáa iní nto é kā'an ntá'ví nto. ¹⁸ Nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva ko iña un ntí' ntí' nuu i, tsi sá'a ntio Xuva kō é vii nto tsi ntákuínti'xe nto Cristu.

¹⁹ Ñá ku e'nté nuu nto tsiñu é káde Espiritū Sántū. ²⁰ Ñá kā'an ntó te ña vā'a o é káka'an ñá'a tē xoó kaka'an í naa Xuva ko. ²¹ Koto nteé va'á ntó un ntí' é káka'an ñá, nee é vā'a, nee

é ña vá'a ne, kuntikin nto é vā'á san.

²² Tsoo mii ntō é un ntí'i nūu i é kīni kaa san ve.

²³ Xuva kō, ña kata'xi é kuntōo vá'a ō né, na ntāvá'a ña nima nto. Na vii ñá kuenta kúñu nto, kanī é tduiña nto. Kidáa ne, ñá kā'an Tó'o ko Jesūcristu té iō kuetsí nto tē naínu xtúku ña. ²⁴ Xuva kō, ña e kána nto ne, kada ntaa ñá vatā ó kaka'an ña.

Ía nantí'í Pablu tútú san

²⁵ Ka'an ntá'vī ntó iñá ntí, ta'an.

²⁶ Ká'an ntō ntiusi ni ún ntí'í ntí'í ña kuíntí'xe i, ña ntoo ikān.

²⁷ Ká'ān ntí ni ntō tsí ntio Xuva kō é nakuā'a nto tú'ūn sa'á ni ūn ntí'í ntí'í ña kuíntí'xe i.

²⁸ Na kūnuu mé'ñu kūnuu dava Tó'o ko Jesūcristu nto. Sá'a tsī é kā'án ntí ni ntō.

Tutu é kuvi ũvi e táxnũu San Pablu iña ñá ñuú Tesalonica

Taxnũu Pablu ní ta'an ña tutú iña ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Tesalonica

¹ Xu'u é Pablú u, ni Silvanu, ni Timóteú ne, taxnũu ntí tutú sá'á iña ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Tesalonica, ña ntánuu iní i Xuva ko nĩ Tó'o ko Jesūcristu. ² Xuva ko nĩ Tó'o ko Jesūcristú ne, na kũnuu mé'ñu kũnuu dava ña nto. Na tā'xi ña é vā'á koo kuntoo nto ni ñā.

Dá xntēkú kũ'vé Xuva ko iña ña é iō kuetsí i tē nainú Cristu

³ Utén utén kantio é nāku'é'le ntí sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña ntó, ta'an. Dōo vā'ā o é kuān koo vií ntí, tsí divi ntō ne, dií dií ka ntákuinti'xe nto. Dōo ntákuinima ntó ta'an nto di. ⁴ Mii ntí ne, dōo vā'ā o ntáka'án ntí kuenta iña ntó nĩ ña kuínti'xe i Xuva kō, ña ntoo tuku ñuu, tsi dōo ka'nu kuínti'xe ntí tsi ntákuínti'xe nto, kuān te dōo ntáto'o nto, kuān te ntáde xení ña'a san ni nto. ⁵ Dá kutūni ñá'a tsi ntákuínti'xe nto ne, kutuni ñá tsi dōo ka'nu Xuva kō. Tsí Xuva kō né, dōo vā'ā ó kadē kú'vé ña. Ká'an ña tsi dōo nuu á'vi nto é kuntōo nto mí kadē kú'vé ña. Dukuān ne, kuenta iña i sá'á e ntáto'o nto.

⁶ Vā'ā koo vií Xuva ko te ũun kuédadii tsi nantō'o ña ña ntánantō'o nto, ⁷ tē tā'xi ña é dadii kuntoo da'na o ni ntō ntuvi dá ntíi dito Tó'o ko Jēsuu e dukún kan, nĩ ánje ñā e dōo iō ntíi ñā. Uun kaxi'í nuu ka'nu ña te vē'xi ña e dukún kán. ⁸ Kué'le ñā é nto'o da xōó ka ña'a, ña é ña ini Xúva kō, ña'a, ña é ña ntáde kuenta tú'ūn va'á iña Tó'o ko Jēsuu. ⁹ Ña tsikán ne, kunaá ña ntii dañu ntúvi. Nā xēe ñá nta'a Xuva kō, tsí xio k'ín ñā. Ntē ña kiní ña Xuva kō nté kaa ñā, e dōo kaxi'í nuu ka'nu ñā, e dōo iō ntíi ñā ¹⁰ ntuvi dá nainu xtúku ña. Ntuvi tsikan dá nainu ñā ne, ká'an ũn ntíi ntíi ña'a, ña kuínti'xe i, tsi dōo ka'nu ña. Da kudú'va ña kuínti'xe i san tsi dōo ka'nu ntí'xe ña. Kuan divi ntō dí, tsi kuínti'xe nto tú'ūn e ntáka'án ntí ni nto kuēnta iña ña.

¹¹ Kuenta iña i sá'á ne, ntaikán ntí nta'a Xuva ko te tā'xi ñā é kunũu á'vi nto kuenta iña ña e kána ña nto. Ntaikán ntí te xntii ña ntō vata koo é kúvi vií nto é un ntí'i nuu i é vā'a é ká'an ntó tsí vií nto, é un ntí'i é ncho vií nto kuenta iña Xuva ko tsi ntákuinti'xe nto ña. Tsi dōo iō ñā é vií ña. ¹² Kidáā ne, ká'an ñā'a tsi dōo ka'nu Tó'o ko Jesūcristu kuenta iña ntó ne, ká'an ñā tsi dōo va'á nto kuenta iña Xuva ko, tsi dōo vā'ā o dé Xuva ko ni nto, nĩ Tó'o ko Jesūcristu.

2

Ña'a é iō kuetsí i

¹ Vi'a ve ne, ká'án ntí ni nto, tā'an, kuenta iña i dá nainu xtúku Tó'o ko Jesūcristu é nataká nuu o ni ñā. ² Sá'a káka'án ntí ni ntō vata koo é ña te ura tsi i nadama nto e ntántikin ntó, ntē ña kutsú'un nto tē téku nto tē xee ntúvi é nainu xtúku Tó'o kō. Kuān te káka'án ñá'a tsí xē'é Xuva ko kūtuni ñá, kuān te káka'án ntódo ña'a, kuān te kiní nto tutu é káka'án ñá'a tsí ntí'i táxnũu ntí ne, ñá ku kuínti'xe nto. ³ Nā dá vā'a nto é kaní nta'ví ña'a nto nté uun nuu i. Nā xēe ntúvi tsikan da nté dī'na xee ntúvi e dōo ntáde do'o ña'a san ni Xuva kō. Kidáā ne, k'ixi dító uun ña'a, ña é kīni kaa kue'en, ña é kūnaá kue'en. ⁴ Ña tsikán ne, kodo ntí'i ña é kīnchu'vi ña é un ntí'i é káka'án ñá'a é xuva ñā, é un ntí'i é káka'án ñá'a é santu. Kidáā né, mii ña nākutúvi ña ini ukún Xuva kō é ncho vií ña Xuva kō. Ká'an ña tsí mii ñā é Xuva ko ñā.

⁵ ¿Ñā ntánaka'an ntū nto é káka'án u ni nto nūu i sá'a dá íntōo dadii ú ni ntō? ⁶ Iní ntó ve nee iña é kē'nté nuu itsí ña vata koo é ña k'ixi kantí'i ña dá nté xēe ntúvi i. ⁷ Vevii ne, kakuvi nuu i e dōo xií kaa san é tuvi xu'ú ne, kuān koo kuvi da nté kūntee xío ña ke'nté nuu san. ⁸ Kidáā ne, ntii dító é kīni kaa san, ntá tsi ka'ni Tó'o ko Jēsuu i. Kūdii tátsin xu'u tsi ña ka'ní ña i. Uun ito tsi nantí'i ña i tē nainu xtúku ña. ⁹ Diví é vií e dōo xií kaa san ne, vií vata ó ntio tó'ō é ña vā'ā san é vií. Un vā'a tsi koo ntii é kué'é kuenta, é vií nuu i e dōo ka'nu. Ntá tsi ña te nuu é ntaā i, ¹⁰ tsí da kani nta'ví ña'a. Kani nta'ví ntí'xe ña'a, ña é kunaá, tsí ña ni ntio ña kuiníma ña é nuu é ntaā i é nakákú Xuva ko ñā.

11 Dukuān ne, kué'e Xuva kō é kūtuntu kué'en ña vata koo é kuínti'xe ña tú'un vetē. 12 Kidáā ne, kué'e ñā é ntō'o un ntíí ntíí ña'a, ña é ña ni kuínti'xe i é nuu é ntaā í, ña e dóo diní i é vīi é kīni kaa.

Xoo é nakaxnúu Xuva kō é nakāku ña

13 Ntá tsi ntí'í ne, nguentúvi ntánakué'e ntí sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña nto, ta'an e dóo kuinima Tó'o ko ntō. Da mií é kuān koo vií ntí, tsí nte dí'na nakaxnúu Xuva ko ntō é nakakū ñá nto, é nakate Espíritū Sántū nima ntó, tsi kuínti'xe nto tú'un é nuu é ntaā í iña Xuva ko. 14 Sá'a tsí e kána ña nto da kuínti'xe nto tú'un va'á san é ntáka'an ntódo ntí, vata koo é nī'i nto e dóo va'á iña Tó'o ko Jesūcristu.

15 Dukuān né, ta'an, ñá ku nātivi iní nto; ñá ku nakuitā ntó nte xkoó ini nto é nañé'e ntí nto, kuān te xu'ú ntí ntáka'án ntí ni nto, o te tūtú taxnúu ntí iña nto. 16 Mií Tó'o ko Jesūcristu ni Úva ñā, ña e dóo kuinima í kō, ña é nāxnuu ka'nu nima kó ntíi dañu ntūvi, ña e tá'xi doméni é kuntetu o é nī'i ko é vā'á nta'a ña, 17 na nātsu'un ka'nu ña nima nto. Na nātsu'un ka'xi ña nima ntó vata koo é vā'á koo vií nto é un ntí'í nuū i, vata koo é vā'á koo ka'an ntó di.

3

Ka'an ntá'vī ntó iñá ntí

1 Uun sá nuu i é ká'án ntí ni ntō: Tē ka'an ntá'vī nto iñá ntí, vata koo é xēe kantí'í tú'un Xuva kō dá kaníí ñūxiví ne, tē dóo ka'nu kuíni ña'a san kuēnta iña í vata o kúvi mí ntoo nto. 2 Ka'an ntá'vī ntó iñá ntí tē ña kadá xení ña kīni ntáa sán ntí, tsí ña te un ntí'í ñā'a e ntákuínti'xe ña. 3 Ntá tsi kade ntaa Xúva kō é káka'an ña. Naxnuu ka'xi ña nima ntó; nada'an ña nto nuū i é kīni kaa. 4 Iō ntáa iní ko tsi ntáde ntaa nto e ntáka'án ntí ni ntō né, kuan tsí koo vií nto di, tsí xntii Xuva ko ntō. 5 Xuva ko na xnūu ña nima nto é kuínima ntó ta'an nto vatā ó kakuínima Xúva ko ntō. Na nāxnuu ka'nu ña nima ntó vata koo é na kūtíi nto vata tsí o kutíi Cristú di.

Kantio é kada tsiñu o

6 Vi'a ve ne, ká'án ntí ni nto, tā'an, kuēnta iña Tó'o ko Jesūcristu, te kii

nteé xio nto ta'an nto da xōo ka ña'a, ña du'xen i é káda tsiñu, ña é ña ntío i é kada ntaa vatā ó de nto. 7 Tsí ini míi ntō nté koo vií nto, vatā o nañé'e ntí nto. Tsi ntí'í ne, ña te dú'xēn ntí é káda tsiñu ntí dá íntóo ntí ni ntō. 8 Ntē ña ni e'xí doméni ntí iña nto nté uun nto. Un vá'a tsi ntó'o ntí dé tsiñu ntí nté ntúvi ntē níñu vatā koo é ña natekú du'xēn ntí nto. 9 Ná tē é kuān o dé ntí tsi ña vá'a o te xntii ntō ntí, ntá tsi dukuan o nañé'e ntí nto nté koo vií nto vata koo é vií ntó vatā ó de ntí. 10 Tsi da íntóo ntí ni ntō ne, ntáka'án ntí ni ntō te xoo é ña ntío i é káda tsiñu ne, ñá ká'xi ña. 11 Tsi kútuni ntí tsí iō ntó ne, dóo du'xen ntō é vií ntó tsiñu mii ntō; da mií e ntákiní nuu nto tsiñu ta'an nto. 12 Ká'án ntí ni ña kuān o ntáde, naa Tó'o ko Jesūcristú, te diin diin tsi na kuntōo ña, kada tsiñu ña vata koo é naní'i ña é kō'o é ká'xi ña.

13 Ntá tsi ña'nti'í ne, ñá ku de du'xen ntō é vií nto é vā'a. 14 Tē xoó ña'a ña ntío i é kuínti'xe i e ntáka'án ntí ni ntō tutú sa'á ne, koto nto nēe ñá'a ña. Kii nteé xio nto ña vata koo é kúka'an nuu ña. 15 Ntá tsi ña ku de kīni nto ni ña. Kué'e nto ña itsi, vatā o ntáde nto ni tā'an nto.

I'a ntí'í tú'un sa'á ve

16 Xuva ko, ña é káta'xi é kūntoo vá'a o ne, na tá'xi ña é kūntoo vá'a nto nguentúvi, da nēe ka nuu i. Na kūnuu mé'ñu Xuva ko nto, un ntí'í ntíí nto.

17 Xu'u é Pablú u ne, nta'a mií kó kakā'u u tú'un sa'á vata koo é kūtuni nto tsí xu'ú ntí'xe dé vá'a u. 18 Na kūnuu mé'ñu kūnuu dava Tó'o ko Jesūcristu nto, un ntí'í ntíí nto.

Tutu é kuvi ūun e táxnū San Pablu iña Timóteu

Taxnūu Pablu tutú iña Timóteu

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustru Jesúcrístú u, tsí kuan ō de kù've Xuva kō, ña e nakáku ko, ni Jesúcrístu, ña é ntantétu ō. ² Taxnūu ú tutú sa'a iña o, Timóteu. Tsí divín é vata kaa i'xá ko kuenta iña Xuva ko, tsi kuínti'xe o Xuva ko kuēnta iña tú'ūn é kāká'an u ni ō. Na naxnuu viko Xuva ko ō. Na ntuntá'ví ini ña o. Na tā'xi ña é kutūvín va'an, divi ña nī Tó'o ko Jesúcrístu.

Kuenta tsí vii ña iña tukú nchu'un é ña te nuu é ntaā i

³ Vata tsí ó kaka'an u ni ō da ntíi ú kue'én u ñuú Macedoniá ne, kuan tsí ó kaka'an u ni ō vevíi di: Kutūvín kan ñuú Efesu vata koo é kā'an ni ña tsíkān é ña ku kuan koo nakua'a ña ña'a tukú nchu'un. ⁴ Ká'an ni ña tē ña vii ña kuenta kuentu e ntáka'an ñá'a; ntē ña vii ña kuenta te dóo du'xen kā'an ñá'a kuentu ka'nu iña uváta kuē'en ña. Dotō tsi ntánāa núu ña'a kuenta iña i sá'a ne, ña kaidiá'vi kue'en tsi é kāda ntaa o tsiñu e tá'xi Xuva kō é vīi o é kuínti'xe ko ñā.

⁵ Kuān ó kaka'an u ni ō tsí ntio ko é kuīnima kó ta'an ko kanī nima ko é vā'á o. Ntio ko é kūtuni ko tsí ña tuví nee nuu i é kīni kaa nuu nima ko. Ntio ko é kuínti'xe nti'xe ko Xuva kō. ⁶ Iō ñá'á é xtuvī mii ña núu i sá'a ne, dotō tsi ntánāa núu ña nuu i é ña kaidiá'vi. ⁷ Ncho vii ña mastrú lei iña Xuva ko, ntá tsi ña ini ña nee iña é ntáka'an ña; ntē ñá ini míi ña nee e ntánakua'a ña ña'a é vāta te dóo ini ña, kuini ña.

⁸ Ntá tsi xo'ō ne, ini ó tsi vā'á lei san é kade tsiñu ni'i o, vata ō ntío Xuva kō da xtúvī ña. ⁹ Ini ó tsi ña ni xtuví Xuva kō lei san iña ña é vā'a, tsí iña ña ntáde é kīni kaa; iña ña é ña ntáde ntaa; iña ña é ña ntákuínti'xe i Xuva kō; iña ña é kīni ntáa; iña ña é iō kuetsí i; iña ña e ntáka'an kīni iña Xuva ko; iña ña e ntaé'ní di'i i ni uva i; iña ña e ntaé'ní ña'a di; ¹⁰ iña ña e ntákidi ni'i tuku ñadi'i; iña ña e ntáde kīni kaa ni ñatí ni'i ña; iña ña é ntadú'u; iña ña vete; iña ña é ntadá'vi ña'a dovete; iña

ñā é ña ntío kue'en i nchu'un é vā'a. ¹¹ Nchu'un é vā'á san ne, divi tú'ūn va'a iña Xuva ko, ña e dóo ka'nu, divi tú'ūn va'a e tēe tsiñu Xuva kō ko é kā'an ntódo u.

Nakué'e o sintiá'vi nta'a Xuva kō, tsi dóo vā'á ó de ña ni kō

¹² Kanakué'e ú sintiá'vi nta'a Tó'o ko Jesúcrístú, divi ña é xntíi ña ko vata koo é kuvi vii u sá'á. Tsí divi ña nakaxnúu ña ko é kāda tsiñu ú iña ña, tsí kada ntaá u, kuini ña. ¹³ Kuān te ntuvi dí'na ne, dóo kīni ka'an u iña ña; dóo dé xení u nī ña kuínti'xe i san, ntá tsi dé ka'nu iní Xuva ko nī ko, tsí ña ni kutūnī ko nee iña é edé u, tsí vata kuínti'xē kó ña kídaā. ¹⁴ Ntá tsi ña te nte kaa vā'a o dé Xuva ko nī ko. Tā'xi ña é kuínti'xe kó ña. Tā'xi ña é kuīnimá ko ta'an kó di, tsí kuān ó kata'xi Jesucristu da kúvi uun tsi nima ko ni ña.

¹⁵ Tú'ūn sa'á ne, nuu é ntāa ntí'xe i e dóo nuu á'vi i é kuínti'xe un ntí ntí ña'a sán ne: Kī'xi Jesucristu ñúxivi sa vata koo é nākáku ña ña'a, ña é iō kuetsí i. Xu'ú ne, dii dii ka ka'nu kuétsi ko é un ntí ntí ña'a. ¹⁶ Ntá tsi dí'na u ntúnta'ví ini Xuva kō kó e dii dii ka kīni kaa ú, vata koo é kué'é ña kutuni ña kuínti'xe i rkontuvi tsi dóo kī'in itō dé ka'nu ini Jesúcrístu ní ko ne, kuan kōo ni'i ña é vā'á nta'a Xuva kō di, é kuntoo ña ni ña ntii dañu ntūvi.

¹⁷ Dukuān né, na kūnuu ini ko Xuva ko, ña é odo nūú ntii dañu ntūvi. Ña kuví ka ña. Ña kúvi kīni o ña. Mii tsi ña é Xuva kō. Ntii dañu ntuvi na kuiko ñu'u o ñā. Ká'an ō tsi dóo ka'nu ña. Kuan tsi koo na kōo.

¹⁸ Sá'a kakā'an u ni ō é vīin, i'xá ko Timoteu, vata tsí ó kaka'an ña'a kídaā, da tá'xi Espíritū Sántū é kā'an ñá kuenta iña o. Nanū'ún ini o tú'ūn é kāká'an ña. Koon ntiin kadan tsiñun iña Xuva ko. ¹⁹ Ná xtuvī miin e kuínti'xe o. Ná vīin nee nuu i é ña vā'a kuini nima o. Tsí iō ñá'a é ña ntáde ña kuenta é kāká'an nima ñá ne, xtuvī mii ñá e kuínti'xe ña ne, dukuān o nákunáa ña kúñu ñā. ²⁰ Kuan ō kúvi Himeneu ni Aléjandru. Ntádá u ña kuenta ntá'a tó'ō e ña vā'a vata koo é na kuini ña é ña ka'an ntée ña Xuva kō.

2

Nté koo vii o dá kāká'an ntá'ví ō

¹ Di'na sá'ā ntio ko é vīi o: Kákan o nta'a Xuva ko kuēnta iña un ntíí ntíí ña'a; ka'an ntá'ví ó ni ñā. Kákan o dā xe'e ntá'a Xuva kō ne, naku'é'e o sintiá'vi nta'a ña kuenta iña ña'á san. ² Ka'an ntá'ví o iña ña tsiñu na'nu i ni ūn ntíí ntíí ña tsiñu i vata koo é vā'á koo kuntoo ō, é diin diin tsi kuntoo ō, da ntánuu iní ko Xuva kō, dá ntáde o da mii kuē'en tsi é vā'a. ³ Sá'ā é vā'a. Kuan koo e ntio Xuva kō é vīi o, xo'o é nakákú kō. ⁴ Tsi ntio ña é nākáku un ntíí ntíí ña'a; ntio ña é kūtú've ña nēe é nuu é ntaā i. ⁵ Tsi uun tsi Xuva ko ni uun tsi ñatíi, ña é kántavá'a ko ni Xuva ko, ña é Jesucristu. ⁶ Divi ña xe'é ña ntuví iña ña e ntá'ví ña kuenta iña kuétsi ko ūn ntíí ntíí o. Ta'xi Xuva kō é kūtuni ko dá xēe ntúvi i. ⁷ Tā'xi ña é ká'an ntódo ú tú'ūn sa'a, é vīi u pustru ña. Nuú é ntaā i é kāká'án u, ñá tē dovete. Nākaxnúu ña ko é nañē'é u ña é ña te ña Israeé san nēe é nuu é ntaā i, é nañē'é u ña nté koo kuinti'xe ña Xuva kō.

⁸ Kidáā ne, da mí'í ká nataká nuu ña'a, ntio ko é ká'an ntá'ví ñatíi san; ntio ko é ntāa ni'í ña nta'a ña e dóo va'á, ñatíi, ña é vā'á nima í, ña é ña ini kudíin, ña é ña ini naa núu. ⁹ Ñadí'í san ne, ñá ntio ko é vīi ñá vatā ó de ñadí'í ña nguíi san é da mii tsi e ntaínuú ña oro ni xō'o kiti e dóo a'ví i ni dā'ma e dóo a'ví i dí ne, e dóo vā'ā ó ntánadaán ña lasun ña. Tsi kuān ó de ña vata koo é na kīnī ña'a san ñá ne, ká'an ñā tsi ña te nté kaa va'a ntāa ña. Tsi ntio ko é ká'an ña'a san tsi dóo va'á ña'a ñadí'í san, ¹⁰ tsi ntáde ña é vā'a, tsi sá'ā é vā'á koo vīi ñadí'í, ña ntáka'an é ntánuu iní i Xuva kō. ¹¹ Diin diin tsi na kuntoo ña nakuā'a ña; na kuiko ñu'u ñā. ¹² Ñá kaxe'é u itsi é nañē'e ñadí'í san ña'a san má ūkún kán. Ñá vā'á o te vīi ka'nu ñadí'í san iña ñatíi san; diin diin tsi na kuntōo ña. ¹³ Tsi di'na de kú've ñá Eva. ¹⁴ Tsi ña te Adaán san, ña e éni ntá'ví koó san, tsi ñadí'í san. Ne, divi ñadí'í san é edé ña kuétsi. ¹⁵ Ntá tsi kuān te dóo nto'o ñadí'í san dá kaku i'xá ña ne, nakakū ña kúñu ña tē ña xtuví mii ña é kuinti'xe ña Xuva kō; te kuínima ña ta'an ña; te vīi ña é ntio Xuva kō; te kadā kuení va'a ñá; te vā'á koo vīi ña.

3

Nté koo vīi ña odo nūú ini ukún san

¹ Uun nuu é ntaā í: xoó ña'a é ntio i é kodo nūú ini ukún ne, uun tsiñu é vā'a é ntio ña. ² Ña odo nūú san ne, kantio é vā'á koo vīi ña vata koo é ña ka'an ntée ña'a san ña. Uun tsi ñadí'í ñá koo. Kuenta tsi na vīi ñá nee iña e ntáde ña. Na kadā kuení va'ā ñá nēe é vīi ña. Vá'a koo na vīi ñá vata koo é kuiko ñu'u ñā'a san ña. Vá'a koo na vīi ñá ni ña kaxee kaíto ni'ni ña ña nú vi'í ña. Vá'a koo na nakuā'a ña ña'a san. ³ Ñá ku de ki'vi ñā. Ñá ku kada diin ña. Ntē ña ntio ña diu'un é vīi ñá da nēe ka nuu i vata koo é ni'í ña. Dōo vā'a koo na vīi ñá ni ñā'a. Ñá nāa núu ña. Ñá ku itsu'ūn ña nté koo ni'í ñá diu'un. ⁴ Vá'a koo na kadā kú've ñá vi'í ña. Na vīi ñá vata koo é na kuinti'xe i'xá ña ña, é kuiko ñu'u ñā. ⁵ Tē ñá ini ña nté koo kadā kú've ñá vi'í mii ña ne, nté ntu koo kadā kú've ñá ini ukun Xúva kō. ⁶ Ña kúvi vīi ñá te vata e ná'a kuinti'xe ña Xuva kō, vata koo é ña kadā kuení ña te dóo ka'nu ña'a ña ne, vata koo é ña ní'í ña é nto'o ña vatā o dé tó'o e ña vā'ā san da dóo ka'nu ncho vīi. ⁷ Kantio é kuiko ñu'u ñā'a ña, ña é vāta kuinti'xe i Xuva kō, vata koo é ña ka'an kīnī ña iña ña, vata koo é ña ntava núu ña dei tó'o e ña vā'ā san.

Nté koo vīi ña'a, ña ntáde tsiñu ini ukun

⁸ Kuan koo na vīi ña ntáde tsiñu ini ukún di. Vá'a koo na vīi ñá vata koo é na kuiko ñu'u ñā'a ña. Ña kúvi ká'an ñá dovete. Ñá ku de ki'vi ña ntute tinti'ō. Ñá ku vīi ñá da nēe ka nuu i vata koo é ni'í ñá diu'un. ⁹ Na kuinti'xe vā'a ña nchu'un e xtúvi Xuva kō é kuinti'xe kō ne, é ini míi ña tsi ña tuví nee nuu i é ña vā'a e ntáde ña. ¹⁰ Koto nteé nto ña di'na. Tē ña tuví nee nuu i é kīni kaa iña ñá ne, kidáā ne, kuvi vīi ña tsiñu ukun. ¹¹ Ñadí'í san dí ne, vā'a koo na vīi ñá vata koo é na kuiko ñu'u ñā'a san ñá di. Ñá ku ká'an ñá dovete iña tuku ñá'a. Kuenta tsi na vīi ñá nee iña e ntáde ña. Na káda ntaa ña é un ntí'í. ¹² Ña e ntáde tsiñu ini ukún san ne, uun tsi ñadí'í ñá na kōo. Na vā'á koo kadā kú've ñá iña i'xá ña ni vī'í ña. ¹³ Divi ña é vā'á o ntáde tsiñu ini ukún ne, dōo vā'a koo ka'an ñá'a iña ña. Kidáā ne, ñá kūka'an nuu kué'en tsi ña é ká'an ñá iña e ntákuinti'xe i Jesucristu.

Nuu i e tá'xi Xuva kō é kūtuni ko

¹⁴Ntio ko é kī'in kantí'i ú kíkoto ní'ni ú o, ntá tsi kaka'án u ni o sá'á ¹⁵vata koo é, te kūkuií ka kó ne, kutuni o nté koo vií ña'a, ña e kúvi i'xá Xuva kō, ña ñu'u ini ukún Xuva kō, ña kantító san. Tsi ña sá'á ne, ntáxió ntii ña, ntánada'an ña nchu'un é nuu é ntaā í iña Xuva ko. ¹⁶Dóo ka'nu nti'xe nuu i e tá'xi Xuva kō é kūtuni ko:

Ntii díto Xuva kō é vata kaa ña'a kaa ña.

Kaka'an Espiritū Sántū tsi dóo va'á ña. Ntaíto ánjē san ña.

Ntáka'an ntódo ña'a san kuenta iña ña ni ña tuku ñúu.

Kuinti'xe ña'a san ña dá kaniñ ñūxiví san.

Naki'i Xuva ko ña e dukún kán.

4

Iō ña é xtuvī mii ña é kuinti'xe ña

¹Ñá te xū'u o é kaka'an Espiritū Sántū san tsi da rkontuví koo ña'a é xtuvī mii ña é kuinti'xe ña, tsi ntáde ña kuenta é kaka'an é ña vá'á san dá kaeni nta'ví ña. Kuntikin ña nchu'un iña é ña vá'á san. ²Tekú ña nchú'un sá'a é ntáka'an ña vete, ña é da mii xū'u i ntáka'an, tsi ña te ntánñ nima i ntáka'an, ña é kuka'xi kué'én nima í vata tē i'xi, é ña kakutuní ka nima í nēe é vā'á, nēe é kīni kaa. ³Ña tsíkán ne, ntáka'an ña tsi ña kuvi tánta'a o. Ntáka'an ña tsi iō títin nuu i é ña kuvi ká'xi o. Ntá tsi de kú've Xuva kō sa'á iña ko. Xo'ō e ntákuinti'xe ko, xo'ō é ini ó nēe é nuu é ntaā í ne, na nākué'e o sintiá'vi nta'a ña kuenta iña i sá'a. ⁴Tsi é un nti'i nuū i é edé kú've Xuva kō ne, vá'á o. Ña kúvi ká'an ó te ña vá'á o. Kí'i o ne, nakué'e o sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña i. ⁵Tsi kaka'an Xúva kō tsi vá'a ne, nāxnuu viko ña é ká'xi o da nakué'e o sintiá'vi nta'a ña.

Ña e dóo vá'á ó kade tsiñu iña Jesúcristu

⁶Te nañē'en tá'an o nuu i sá'a ne, é dóo vá'a viin iña Jesúcristu. Kae'nu é kakuinti'xe o dá kanakuā'an tú'un Xuva ko, diví nchu'un ña é kantikin.

⁷Ntá tsi ña kún den kuenta é dotō tsi ntáka'an ña tuntu, é ña te iña Xuva ko. Nakua'an miñ é viin nēe é ntio Xuva kō. ⁸Kaidiá'vi kudii uun da'na te vii o é káda tsiñu kúñu kō, ntá tsi díi díi ka kaidiá'vi te vii o é ntio Xuva kō.

Tsi sá'a ne, kaidiá'vi ni dukuan ntio o ñūxiví sa ne, kaidiá'vi dá kuntoo o ni ña kídaā di. ⁹Nuu é ntaā í sá'a ne, dóo nuu á'vi é kuinti'xe un nti' nti' ña'a. ¹⁰Dukuān ne, dóo ntii ntáde tsiñu o ne, ntánto'o kō e ntádē xení ña'a ni kō, tsi e kuinti'xe ko Xuva kō, ña kantító, ña é kuvi nakaku un nti' nti' ña'a, ni ña é di divi kakuinti'xe i.

¹¹Sá'a nakuā'an ña'a san. Ká'an ni ña te kuān koo vií ña. ¹²Ñá ku dá vá'a o é ká'an ñá'a tsi ña inin tsi dá vé ña kuetsin. Vá'á koo viin vata koo é nañē'en ña kuinti'xe i san nté koo vií ña dá kiní ña nté o kaka'án ne, nté o kaden utén uten, nté o kakuñima o tá'an o, nté o kakuinti'xe o Xuva kō ne, nté o kaden é vā'a. ¹³Nñ dukuan kī'in u mí tuvín ne, koon ntiin nakuā'an tú'un Xuva ko mē'ñú ña'a san, nañē'en ña nēe é káni tú'un ne, kué'en ña itsi di. ¹⁴Ñá ku dá nēe iní ó xtuvín miin e tá'xi Xuva kō doméni é vá'á koo viin dá ka'an Espiritū Sántu kuēnta iña ñátā sán ura í da xntee tá'an ña nta'a ña díki o.

¹⁵Dóo ntíto viin é un nti'i nuū i sá'a. Divi tsi viin vata koo é kīni un nti' nti' ña'a tsi kakutú've o e díi díi ka vá'a viin. ¹⁶Kuenta tsi viin nté o den, nté o kanakuā'an ña'a san. Koon ntiin é un nti'i. Tsi te kuān koo viin ne, nakakún miin ne, kuan koo nakakún ña ntaíni é kaka'án di kuenta iña o.

5

Nté koo vii o ni tá'an ko, ña kuinti'xe i

¹Ñá ku dēn tīn ni ñatā san. Ká'an ni ña dokoñu'u vata tsi te uva o ña. Kuikon ñu'un ñatii kuetsi sán vata tsi te ēni o. ²Kuikon ñu'un ñadí'í ata san vata tsi te dí'i o ña. Kuikon ñu'un ñadí'í kuetsi san vata tsi te tá'an o ña e dóo vá'a viin ni ña.

³Xntiin ñadí'í kíi san, ña é kátaan núu nti'xe i. ⁴Ntá tsi te ió i'xá ñadí'í kíi san ne, o ió i'xa i'xá ña ne, divi i'xá san kaduku ntée é vii é vā'a, é vii kuenta dí'i i ni uva i. Sá'a é ntio Xuva kō é vii o. ⁵Divi ñadí'í kíi, ña é da mii un díki, ña é xoxó kue'en tsi i'xá i ne, ini ña tsi mii tsi Xuva ko kaxntii ña ña. Nté ntuvi ntē níñu kaka'an ntá'ví ña, kaikan ña nta'a Xuva ko nēe é kátaan núu ña. ⁶Ntá tsi ñadí'í kíi, ña é kade da mii é ntio mii né, vata tsi te xi'i ña, kuān te kantító ká ña. ⁷Ká'an ni ña

nūu i sá'a vata koo é ña tuví nee nuu i é ká'an ntée ña'a ña. ⁸ Ntá tsi te xoó ña'a ña kade ña kuenta ñá'a ña ne, dií dií ka te ñavi'i mii ña ne, é xtuví mii ña e kuínti'xe ña Xuva kō. Dií dií ka xii kaa iña ña é vata kaa uun ña'a, ña é ña ni kuínti'xe kue'en í Xuva kō.

⁹ Da mií é kuntéé dīví ñadī'í san mí uve na'a ñadī'í kií tē é xee tá'an uni díko kuia ña, te uun tsi xii ña xio, ¹⁰ te ká'an ñá'a te dóo vá'á o dé ña, tē nakue'nu vá'a ña i'xá ña, tē dóo vá'á o dé ña nī ña xee ví'i ña, tē e náKate ña dí'in ña kuínti'xe i, tē e xntíi ña ña ntánto'o i, tē edé ña é uun nti'i nuu i é vā'a.

¹¹ Ntá tsi ña xntéen na'an dīví ñadī'í kií, ña é dā vé ñadī'í kuétsi, tsi te xtuví mii ña é kade tsiñu ña iñá Cristú tē ntio ña é nātánta'a xtuku ña ne, ¹² kidáa ne, ní'i ña é ntō'o ña tsi ña ni de ntáa ña é xe'é ña xu'u ña ni Xuva kō é vii ña. ¹³ Ne, ñá te da mii tsi sá'a, tsi kuini ña é kudu'xen ña é káda tsiñu ña ne, da mii kué'en tsi é kī'in ña ta'án ví'i ta'án ví'i. Ne, ñá te da mii tsi é kada du'xen ña, tsi kuini ña é ká'an ñá dovete iña ta'an ña. Dá ncho kini nūu ña tsiñu iña ta'an ña ne, ká'an ña nūu i é ña vá'á o é ká'an o. ¹⁴ Dukuān é ntio kó ne, na nātánta'a ñadī'í kií kuétsi san. Na kōo i'xá ña ne, na kuēnta víi ña ví'i ña. Kidáa ne, ñá vii ñá nēe nuu i é ká'an kini ña'a san iña ña. ¹⁵ Tsi iō ña é xtuví mii ña é vā'a e ntáde ña ne, é kuntikin ña tó'o é ña vá'á san ve.

¹⁶ Te uun ñadī'í, ña é kakuínti'xe i Xuva kō né, iō ñavi'i ña, ña é ñadī'í kií ne, dīvi ña kaduku ntée ña é xntii ña ña. Kidáa ne, ñá dūku ntee un ntií ntíi ña ñu'u ini ukún san é xntii ña ña, vata koo é kuvi xntii ña ñadī'í kií, ña é xoxó ñavi'i i.

¹⁷ Kuikon ñu'un ñatā san, ña e ntáde kú'vē va'á ini ukún kán ne, dií dií ka kuikon ñu'un ña e ntáka'an ntódo tú'ūn va'á san nī ña ntánakuā'a ña'a sán dī. ¹⁸ Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: “Na ku xnūun xo'o xu'u dūntikí san da ntaédín tī trigu”, ka'an. Ne, kaka'an xtúku: “Da mií é xī'i á'vi ña kade tsiñu”, ka'an.

¹⁹ Ña kún den kuēnta te tsi'i kuétsi ña'a uun ña'a ñatā sán tē xoxó uvi, uni ña'a, ña é ntáda ntaa é káka'an ñá te nuu é ntaā i.

²⁰ Tē xoó ña'a, ña é kuan tsi o ntáde kuétsi sán ne, kadan tín ni ña mē'ñu

un ntií ntíi ña'a, vata koo é ū'ví ña nguíi san.

²¹ Ká'ān ú ni o nuu Xuva ko ni Jesūcristu ni ánje ña, ña é nakaxnúu ña, te kádan ntaan é un nti'i nūu i sá'a. Ña te úun tsi ña'a é vā'á viin ni ña, tsi uun kuédadií tsi. ²² Koton vá'ān dá kadān kú'vén iña ñatā, ña é kodo nūu ini ukún san, vata koo é ña viin dadīn ni tūku ña'a san nūu i é kini kaa, tē ña te vá'a ña'a ñatā san. Ña kún den nēe nuu i é kīni kaa.

²³ Dīvīn ne, da xé da ta'an tsi kanguntii i'xí o ne, ña kó'ōn kán e dá mii ntute kuí, tsi ko'on kudiin ntute tnti'ó dī vata koo é na ntūvá'a í'xi ō.

²⁴ Iō ñá'a ne, dōo dito é iō kuétsi ña di'na dá nī'i ña é ntō'o ña. Iō túku ña'a ne, dōo xu'u iō kuétsi ña ne, da nté rkontúví kutuni ñá'a tsi iō kuétsi ña. ²⁵ Dadīi tsi iō nuu i é vā'a e dóo ditó ne, iō tuku nuu i é vā'a é ña díto, ntá tsi ña kuvi kuxu'ú kue'en tsi.

6

¹ Tē xoó ña'a ña e ntáde tsiñu ne, na kuiko ñu'u ña tó'o ña, vata koo é ña ka'an kini ña'a iña Xuva ko ni nchu'ún ña. ² Tē xoó ña'a iō tó'o i ña kuínti'xe i ne, ñá ku xtuví mii ña é kuiko ñu'u ña ña tsi e kúvi ña ta'an ña kuenta iñá Cristu. Ñá'á, tsi dií dií ka vá'a koo na káda tsiñu ña iña ña, tsi kuinima ñá ña, tsi dadīi tsi ntákuínti'xe ña Xuva ko ni tó'o tsiñu san.

Kuntōo vá'a o te kuínti'xe kō

Ká'an ni ña'a sán, nakuā'an ña nuu i sá'a. ³ Tē xoó ña'a nakuā'a ña tuku nchu'ún, tē ña kakuínti'xe ña tú'ūn é nuu é ntaā i é káka'an Tó'o ko Jesūcristú, tē ña kantikin ña nchu'un é ká'an Xúva kō é vii ó ne, ⁴ dóo ka'nu ña'a ña, kuini ña, ntá tsi ña te neé ini ña. Da mii kué'en tsi é ntio ña é nāa núu ña nuu i é ña kuvi nantíko koó ña'a, e dóo ntio ña naa núu ña. Kidáa ne, kune'u iní ña. Nāa núu ña ni tā'an ña. Ká'an kini ña iña ta'an ña. Kadā kuení kini kaa ña iña ta'an ña. ⁵ Da mii kué'en tsi é nāa núu ña ni tā'an ña, tsi kini kadē kuení ña. Xtuví mii ña é kakuínti'xe ña é nuu é ntaā i. Dóo kue'e ní'i ña te káda tsiñu ña iña Xuva ko, kuini ña. Kiin nteén xion ña kuān ntáa san. ⁶ Kué'e ní'i nti'xe kó te kada tsiñu o iña Xuva ko, ntá tsi tē nuu e vá'a nima ko. ⁷ Tsi ña te neé kani'i ō

dá xee o ñúxiví sa ne, ñá tē neé kuvi kuni'i o tē ntáka o ñúxiví sa di. ⁸ Te ió te ko'o, te ká'xi ó, te kunuu kutāvi ó ne, é ñá tsi ñá. ⁹ Ntá tsi ñá ñá'a, ña e dóo ntio i é kúkuika ne, kade ña nuu i é ña ña tsi ña vá'a ne, ña kúvi ntii ká ña, vata tsi ó kuvi kiti é tavi ti itō. Kade tuntu ñá nuu i é ncho vii ña ne, ñá katā'an í ña ña. Kunaá ña ña ne, kunaá mii ñá di. ¹⁰ Tē dóo ntio ko diu'un ne, kidáa vii o é un ntii ñá nuu i é kini kaa vata koo é ña ña ko. Ió ña'a é ntántuku ñá diu'un ne, xtuví mii ña é kuinti'xe ña Xuva kō né, dōo ntánantō'o ña kúñu ña.

Koo ntii o káda tsiñu vá'a o kuēnta ña i é kuinti'xe kō

¹¹ Ntá tsi ñá ñá é kádukun ntéen Xuva kō né, xtuvín miin núu i tsíkan; kúntikín nēe e vá'a, nēe e ntio Xuva kō. Kuinti'xe vá'a o. Kuinima ó ta'an o. Na kúti o nima ó kúntetun. Ña kún den ká'nun. ¹² Koon ntii é na kuinti'xe vá'a o Xuva ko ñá tsi da nté ña ña o ntuví va'á ña o ntii ñá ñá ntúvi. Dukuñ e kána Xuva ko ó dá ntádan ntaan mé'ñu ña'a, ña é ini, tsi e kuinti'xe o Cristu. ¹³ Vi'a ve ne, nuu Xúva ko, ñá é ká'tá'xi ntuví ña ko un ntii ñá ñá, ni Jesúristu, ña e dóo vá'a ka'an é nuu é ntaá í da ntitsí ña nuu Pílatú ne, ká'an ú ni o ¹⁴ te kádan ntaan vátá ó ka'an Xúva kō é viin. Ña kún den nté uun nuu i é ká'an ñá'a tē ña vá'a o. Kuan tsi koo viin un tsi da nte ñá ñá xtuku Tó'o ko Jesúristu. ¹⁵ Tsi tē xee ntúvi i ne, nainu ña é kini o ña. Divi ñá e dóo va'á kue'en ña. Divi ña kade kú'vē ña é un ntii ñá. Divi ña é rei é odo nuu un ntii ñá rei ña ñá ñá ñá. Divi ñá é odo nuu ña é da xóo ka tó'o í. ¹⁶ Da mii tsi ñá é kántito ña ntii ñá ñá ntúvi, é ña kuví ka ña. Kaxi'í nuu ká'nu ña vata kaa ntuve ñá'u. Ntē xoxó xee étsin i mí tuví ña. Nté uun ña'a vata kiní ña ña; ntē ña kuvi kiní o ña vevii. Na kuiko ñá'u ña'a ña. Na kodo nuu ñá kade kú'vē ñá ntii ñá ñá ntúvi. Kuan tsi koo na kōo.

¹⁷ Ká'an ni ñá e dóo ió ña i ñá ñá sa tē ña vii ká'nu ña. Ñá ku dē kuení ña te kúvi vii ña é un ntii ñá tsi ió diu'un ña. ¿Te kúnaá ntu? Ntá tsi na kuinti'xe ña Xuva kō, ña é ká'tá'xi kō é un ntii ñá nuu i é kantio kō vata koo é ña te neé taan núu ko. Ntekú ka xtuku é ká'tá'xi ña ko. ¹⁸ Ká'an ni ñá né, na vii ña é vá'a. Na kōo ntii ña é vii ña nuu i é vá'a vata

tsi ó kaxió ntii ñá é kade tsiñu ña é ña ñá diu'un. Ñá ku dē vii ña ni tá'an ña; na kuini ña é kue'é ña dava ña ña ña e ntátaan núu i. ¹⁹ Kuan koo naxtúví va'á ña dokuika ña ña é ña kantii ña ntuví ña ña é vē'xi, vata koo é ña ña ntúvi vá'á ña ñá rkontuvi.

I'a ntii tūtú ña Timóteu

²⁰ Timoteu, vánchu'un viin kuenta nuu i e tá'xi Xuva kō é viin. Ña kún den kuēnta dá doto tsi ntáka'an ñá'a da ntáka'an nté ña é nuu é ntaá i, tsi dóo ini ña, ka'an ña; ntá tsi ñá ini ntii ñá ña. ²¹ Ió ñá e ntántikin ña sá'á né, kúdana ña é ntákuinti'xe ña.

Na naxnuu viko Xuva ko nto ñá ñá ntii ñá ñá.

Tutu é kuvi ũvi e táxnũu San Pablu iña Timóteu

Taxnũu Pablu tutú iña Timóteu

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustru Jesúcristú u, tsí kuan ō ntío Xuva kō é vīi u, tsi tá'xi ña xu'u ña tsí ni'i ko ntuví va'á iña ko nta'a Jesucristu. ² Taxnũu ú tutú sã'á iña o, Timóteu, dívīn é vāta kaa i'xá miī ko e dóo ntio kó o. Na naxnuu viko Xuva ko o, ni i'xá ña Jesucristu. Na ntũnta'ví ini ña o. Na tá'xi ña é kutūvín va'an.

É kã'an ñá iñá Cristu

³ Ntē ntúvi ntē níñu kanakué'ē ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña o. Tsí iña Xuva ko káde tsiñu ú ne, kaka'án nimá ko tsi vá'ā ó kade ú, vatā o dé uva ata kō, ña intóo nte ntúvi di'na. ⁴ Kanaka'án kó da ékun nteén ko ne, un vá'a tsi ncho nakini u o vata koo é nakunuu dñi nimá ko. ⁵ Kanaka'án kó tsi kakuinti'xe ntí'xe o vatā o dé di'i kui'i o Loida dí'na, ni di'i o Eũnice. Iní u tsí kuān ó kakuinti'xe o di.

⁶ Dukuān ne, é kãka'án u ni o tē dií dií ka kadan tsiñun ni'in nuū í e tá'xi Xuva ko ō da nata'án ntée ú nta'a kó dikí o kidaā. ⁷ Tsí ña ni tá'xi Xuva kō é ũ'vi ko, tsí tá'xi ña é kúvi vii o, é kuñima kó ta'an kō, é kadā kuení va'ā ko nté koo vii o. ⁸ Ñá ku kukã'an nuu o é kã'an ni ña'a kuenta iña Xuva ko. Ntē ña kukã'an nuu o kuenta iñá ko xu'u, é nuu kutū ú kuenta iña ña. Ntá tsi na kūtīi o é kãnto'o o kuenta iña tú'ũn va'á san, tsí Xuva ko kaxntii ña o. ⁹ Tsí Xuva kō ne, nakáku ña kō ne, kana ña kō é kuvi o iña ña. Ñá tē nee é vā'á o ni ide o vata koo é ntio ña kō. Ntá tsi kuan ō ntío mii ña é ta'xi ña ntuví vā'á iña ko kuenta iña Jesúcristu nté ntúvi di'na da de kú'vē ñá ñuxivi. ¹⁰ É nañé'e ñá kō tsi dóo ntio ña kō da táxnũu ña Jesucristu é nakakū ñá kō. Tsi kúvi ide Jesucristu é ña kuvi vii ka doxi'lí san ni kō ne, ta'xi ña ntuví vā'á iña ko é ña kantí'i dá kuinti'xe kō tú'ũn va'á san.

¹¹ Xuva kō nakaxnúu ña ko é kã'an ntódō u tú'ũn va'á san, é vīi u pus-tru iña ña, é nakuā'a ú ña'a san.

¹² Dukuān né, kuān ó kanto'ō kó vevii. Ntá tsi ña kakuka'an núu ko, tsí iní u xoo é kakuinti'xe kó ne, iní u tsí kuenta vīi ña nuu i é xtúvī ña kuenta nta'a kó da nté xee ntúvi é nainu xtúku ña.

¹³ Vīin kan é kãka'an tú'ũn é nuu é ntaā í san vatā ó nañé'ē ú o ne, kuinti'xe ká o Xuva kō ne, kuinimá ka o ta'an o, vatā o tá'xi Jesucristu é vīin.

¹⁴ Na xntii Ēspíritū Sántu ō, ña é nuu nima ko, é kuēnta vīin nuu i é vā'a é xtúvī Xuva ko ntā'a o.

¹⁵ Inin tsí un ntíi ntíi ña ntoo ñuú Asiá ne, xtuví mii ñá ko. Kuān o dé Figelu ni Hermógení di. ¹⁶ É vā'á koo na vīi Xuva ko nī ñavi'i Onesiforu, tsi dóo ki'in itō náxnuu ka'nu ña nimá ko. Ná ni kukã'an nuu ñá ko é nuu kutū u.

¹⁷ Tsí dā xee ña ñuú Romá ne, un vá'a tsi nántuku ñá kó, un tsi da nte nani'i ñá ko. ¹⁸ Xuva ko na ntũnta'ví ini ña ña dá xēe ntúvi dá nainu xtúku ña. Inin va'an tsí titín nuu i é vā'a édé ña nī kó dá itúvi ú ñuú Efesu.

2

Uun sntadun vá'a iña Jesúcristu

¹ Dívīn, i'xá ko, ka'xi vīin nima o, tsí Jesucristu katsi'i ntii ña ō. ² Un ntíi tú'un e téku o é kãka'an ntódo u mé'ñū ña'a ne, dívī tsi tú'ũn ka'an ni ña'a, ña e ntáde ntaa, vata koo é kuan tsi koo nakuā'a ña tuku ña'a di.

³ Dívīn né, na kūtīi o nima o é ntō'o o dí vata kaa sntadun vá'a iña Jesúcristu. ⁴ Uun ña'a, ña é kade sntadún ne, ña kúvi kini nūu ña tuku tsiñu, tsí da mii tsí é koo tú'vē ña é vii ña é kã'an tó'o ña, sntadun ñá odo nūú san.

⁵ Uun ña'a, ña kanadíkí ne, ña kúvi dūku ntée ña doméni tē ña ni kudadíi ña vatā o kú'vē i iña ñá nadíki. ⁶ Uun ña'a, ña kade tsiñu tsiñu má kú'ú ne, di'na ña kaduku ntée ña na ki'i da'an ñá é ta'vi ñá é kúvi iña mii ña. ⁷ Kadā kuení va'ā o é kãka'án u ni ō ne, ta'xi Xuva kō é téku o é un ntíi nuū i.

⁸ Nanū'ún iní o Jesucristu, dívī i'xá ika Dávii, e ntóto ña dá xi'i ñá, vatā ó kaka'an tú'ũn va'á san é kãka'an ntódo u. ⁹ Núu i sã'a é kãnto'o ko, é nuu kutū ú vata kaa ña é kñi kaa, tsí kuān ó kaka'an ntódo u. Ntá tsi tú'ũn Xuva kō ne, ña te nuu kutū. ¹⁰ Dukuān ne, kakutíi kó nimá ko é un ntíi sã'a

kuenta iña ña é nakaxnúu Xuva kō, vata koo é nakáku ña nta'a Jesucristú ne, kuntōo vá'a ña ni ña ntii dañu ntúvi.

¹¹ Nuú é ntaā i é kākā'an ña: Tē xi'i o ni ñá ne, kuntoo dadii o ni ñá di.

¹² Tē kutii o é nto'o kō né, kadā kú've dadii o ni ñá.

Tē ka'an o tsi ñá ini o ñá ne, ká'an ñá tsi ñá ini ñá kō di.

¹³ Tē ña kada ntáa ó ne, ntá tsi ñá ñá né, da mií é káda ntaa ña é kākā'an ña, tsí ña kuvi nativi ini ña.

Ña'a, ña e dóo vá'a ó kade tsiñu iña Xuva kō

¹⁴ Tū'ún sa'a ká'an ni ña vata koo é ña kunáa ini ña. Ká'an ni ña nuú Xuva kō tē ña tiiñ nuú ká ña kuenta iña tú'ún san. Tsí ña váda kaidiá'vi é kuan koo nāa núu o, tsi kídaa ne, ña xkúntee ini ña ntátekú i san é kuínti'xe ña. ¹⁵ Koon ntiin kádan tsiñun vata koo é vā'á koo ka'an Xúva kō iña o, vata koo é ña tuví nee nuú i é kūka'an nuú ó tē xeen ntá'a ña. Ká'an ñá tsi vá'á ó den, tsí kaka'an ntaan tú'un ñá é nuú é ntaā i. ¹⁶ Kuenta tsí viin; ñá ku dotō tsí ka'an tú'ún é kini kaa. Tsí ña é kuān o ntáka'an san ne, da dií dií ka ntákukini ntáa ña. ¹⁷ Kaika tú'ún e ntáka'an ñá vatā ó kaika kui'i nta'xá san. Kuan o kúvi ni Himēneu ni Fíletú di. ¹⁸ Di'vi ñá né, kūdana ñá nēe é nuú é ntaā í, tsi ntáka'an ñá tsi é ita ntí'xin ntuvi é ntōto xtuku ña'a. Ntánativí ñá ña'a, ña kuínti'xe i Xuva kō. ¹⁹ Ntá tsi Xuva kō né, xtuví ñá tú'un ñá é ña kantí'i, vata kaa xuu eti vi'i é tuvi kutu. Sá'á ne, vata kaa é ūve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Ini Xúva kō xoo é i'xá ntí'xe ña” ne, “Un ntí'ntí ña'a, ña é kakuínti'xe i Xuva kō ne, ñá vií ka ña é kīni kaa.” Kuān ó kaka'an tú'un ñá.

²⁰ Iní vi'i ka'nu iō kidi e kúvi oro, e kúvi káa kuí'xín ne, ió e kúvi ūtun, e kúvi ntó'o di. Kídí e dóo va'á san ne, ntáde tsiñu ni'i ña ntuvi dá viko ka'nu. E ña dóo nee va'á san ne, utén uten ntáde tsiñu ni'i ña. ²¹ Xoó na'a, ña é ntuntoo nima í ne, kuvi ña vata kaa kidi va'á san é káde tsiñu ni'i ña ntuvi dá viko ka'nu. Tsi xtúvi xio Xuva kō ñá é kúvi ña iña mií ña, é kada tsiñu ni'i ña ña, tsi é ió tu've ña é vií ña é un ntí'i nūu i é vā'a.

²² Dukuān ne, ñá ku dē kuení o é kīni kaa, vatā o ntáde na kuetsí san. Kuntikín núu i é vā'á o. Kuínti'xe o Xuva kō. Kuinima ó ta'an o. Kutúvín dadiiñ ni ūn ntí'ntí ña'a, ña é vā'á nima í, ña e ntákaku ni'i Xuva kō. ²³ Ntá tsi ña kún den kuénta da ntátiin dikí ña'a nuú i é ña ini ña. Inin tsi te kúvi ne, koó da ntánāa núu ña kuenta iña díki san. ²⁴ Ña é káde tsiñu iña Xuva kō ne, ñá vā'á o é nāa núu ña, tsí vií ña é vā'á ni ūn ntí'ntí ña'a. Na nakuá'a vá'a ña ña'a, na kúti ña nima ñá ni ñá. ²⁵ Ñá ku de ká'nu ña dá ká'an ñá ni ñá'a, ña é ña ntákuínti'xe i é nuú é ntaā i, vata koo é tē kúvi ne, ta'xi Xuva kō te nādama ña nima ñá vata koo é kuínti'xe ña é nuú é ntaā í san. ²⁶ Kídáa ne, ntutuni ña vata koo é nakáku ña má ito e xkáa tó'o e ña vá'á san. Tsí e tiiñ ntí'xe tó'o e ña vá'á san ña vata koo é vií ñá nēe e ntío i.

3

Nté ntu ntáa ña'a san ntuvi dá dokó sa nánu xtúku Cristu

¹ Ntío ko é kütuni o sá'a: Tsí tē xee ntúvi dá dokó sa nánu xtúku Cristú ne, kídáa vē'xí ntuvi e dóo kīni koo kuvi. ² Kídáa kadā kuení ña'a da mií iña mií ña, dá mií e dóo kuinima ñá diu'un. Ká'an ñá tsi dóo ka'nu ña'a ña, tsí da mií ñá e dóo va'á ña. Ná nākué'e ña sintiá'vi. Ná kuiko ñu'u ña iña Xuva kō. ³ Ná kuinima ñá ta'an ña. Ná ntuntá'vi ini ña ta'an ña. Dá'vi ñá dovete tá'an ña. Vií ña da nēe ka nuú i é ntío nima ña. Dóo kadā xení ña. Ná ntío kue'en tsí ña é vā'a. ⁴ Diko tá'an ña. Ná kadā kuení kue'en tsí ña nēe e vá'á é vií ña. Dóo ka'nu vií ña. Ná ntío ña Xuva kō; da mií tsí é ntío ña é vií ñá nēe é ntío mií ña. ⁵ Kani nta'ví ña kō é ká'an ñá e dóo nuní ña Xuva kō. Ntá tsi ña te nuú é ntaā i. Tsí ña ntákuínti'xe ña tē dóo ió ntii Xuva kō é vií ña.

Ñá ku kinin nūun iña ñá kuān ntáa san. ⁶ Ió ñá kuān ntáa sán ne, ntákí'vi ña ini vi'i ña'a ne, ntaeni nta'ví ña ñadí'í tuntu, ña é ió kuetsí i, ña ntáde da nēe ka é kaikán nima mií i. ⁷ Utén uten ntánakuá'a ña, ntá tsi ñá kakúvi kutú've ña nēe é nuú é ntaā i. ⁸ Vatā o dé ña tatan, ña é naní Jani ni Jámbri, é ña ni kuínti'xe ña é ká'an Muísee ne, kuān ó de ña sá'a, tsí ña ntío ña kuínti'xe ña é nuú é ntaā i. Ña tíví nee

iña é vā'á kue'en tsi e ntádē kuení ña. Na ni kúvi vii ña é kuínti'xe ña é vā'a vá'a sa. ⁹ Ntá tsi ña kutíi ña kaa dukūn ña, tsí kutuni un ntíi ntíi ña'a tsi dóo tuntu ñá, vatā o kútuni ñá'a iña Jani ni Jám Bri kídaā.

Uun sá nuu i é kākā'án Pablu ni Timóteu nté koo vii ña

¹⁰ Ntá tsi inin va'an nté o nakua'á u, nté o de u é tuví u ñuxiví sa, nté o kadē kuení ko é vii u, nté o kuínti'xe kó Xuva kō, nté o kutíi ú nimá ko, nté o kuinimá ko, nté o kutíi ú e dóo ntó'o kó, ¹¹ nté o dé xení ña'a san ní ko, nté o nánto'o ñá ko ñuú Antioquiá ni ñuú Iconiú, ni ñuú Listrá di. Inin nté o kutíi u dá edé ña nī ko é kīni kaa. Ntá tsi nakáku Xuva kō ko é un ntíi nuú i sá'a. ¹² Un ntíi ña'a, ña é ncho vii é vā'á kuenta iña Jesúcrístu ne, kuān koo nto'o ña di. ¹³ Ntá tsi ña kini ntáa sán nī ña ntaéni nta'ví ta'an sán ne, da díi díi ka kadā xení ña. Kani nta'ví ña ña'a ne, dukuān ne, kani nta'ví ña'a san ñá di.

¹⁴ Ntá tsi divīn ne, ñá ku xtuvīn miin núu i é kútú've o, nuu i é inin tsi nuu é ntaā i, tsí inín xoo ñá'a é nakuā'a ña o. ¹⁵ Tsí un tsi nte ntúvi da kulú'ntin inin tú'un é vā'á iña Xuva kó, divi tū'un é nañ'e o nté koo nakákun é kuínti'xe o Jesucristu. ¹⁶ É un ntíi tū'un Xuva kō é ūve na'á ne, divi tū'un é kākā'an Xúva kō. Kaidiá'vi é nakua'a o ñá'a, é nañ'e o ña mí'i kākunaá ka ña, é nañ'e o ña nté koo vii ña é vā'a, nté koo kutú've ña é vii ñá nē é ntio Xuva kō, ¹⁷ vata koo é koo tú've vā'á ña é kuntikin ñá Xuva kō, vata koo é kīni va'a vá'a ña nté koo vii ña é un ntíi núu i é vā'a.

4

¹ Divīn ne, núu Xuva ko ni Jesúcrístu, ña é kadā kú've iña ña ntantíto nī ña xi'í san dá nainu xtúku ña é kodo nuú ñá ne, ká'an ú ni o tsí tsiñu sá'a viin: ² Koon ntiin ka'an ntódōn tú'un Xuva kō. Nguentúvi da ka'an dá ka'an tsín ni ña'a, kuān té ura vá'a, kuān té ña té ura vá'a. Ntadan vá'an ña mí ña vá'a o ntáka'an ña. Ká'an ni ña mí ña vá'a o ntáde ña. Kué'en ña itsi nté koo vii ña. Kukuíi kudu'va tsi nakuā'an ña. ³ Tsi yé'xi ntuví dá ña kutíi ká ña nima ña é kīni ña tú'un é vā'á san. Dá kuntikin ña titín mastru, ña nakua'a

da nēé ka nuu i é ntio ña é tēkú ña. ⁴ Nakuitā ña ata ña tú'un é nuu é ntaā i san ne, da mii tsí é kīni ña kuentu e ntáka'an ñá'a. ⁵ Ntá tsi divīn né, kadā kuení va'ā o nēé é vā'á viin. Na kútíi o e dóo ntii tú'un. Ká'an ntōdon tú'un va'á san nté koo nakáku ña'a. Kadan ntaan tsiñu o e tá'xi Xuva kō é viin.

⁶ Xu'ú ne, kaxé'e ú ntuví iñá ko doméni iña Xuva ko. Dóko sá xee ntúvi é ntāka ú ñuxiví sa. ⁷ É kúvi idé u vata kaa sntadun iña Xuva ko; é kúvi idé u ínu du've u kuenta iña ña; ñá ni xtuví mii kué'en ú e kuínti'xe kó ña. ⁸ Vi'a ve ne, koó da kantétu u é nī'i ko doméni e dóo va'a é tūvi va'a iñá ko nta'a Xuva kō. Tsi dóo vá'ā o kadē kú've Xuva kō né, divi ña tá'xi ña kó ntuví dá kixkadā kú've ña. Ntá tsi ña te da míi tsí ú nī'i ko, tsí un ntíi ntíi ña'a, ña e dóo diní i ntantétu ntuví dá nainu xtúku ña.

Nuu i é vii ñá iña mii ña

⁹ Koon ntiin kī'xin kantí'in mí tuví u. ¹⁰ Tsí Demá ne, é xtuví mii ná ko. E díi ka ntio na é ió ñuxiví sa ne, kué'en na ñuú Tesalonica. Cresenté ne, kué'en ña ñuú Galacia. Titó ne, kué'en ña ñuú Dalmacia. ¹¹ Ntuví sa ú Luca ntóo nti. Kükuekán Marcú ne, kuntekan na te vē'xin, tsí kúvi xntii ná kó tsiñu ko é káde ú i'a. ¹² E táxnūu ú Tiquicu é kī'in ña ñuú Efesu. ¹³ Te vē'xín ne, kuni'in kutuún ko e xtúvi mií u nú vi'i Carpu dá itúvi ú ñuú Troa. Kuidon librú ko di; ntá tsi díi díi ka ntio ko é kuídon tutú ko e ntátinuu.

¹⁴ Ná katsi'i ta'an káa, ná nani Alējandrú ne, dōo kīni o dé na nī ko. Ntá tsi kué'e Xuva ko ná é ntó'o na é kuān o dé na nī ko. ¹⁵ Kuenta tsí viin, tsi ña ntio kue'en na tú'un va'á san e ntáka'an ntódo o.

¹⁶ Da kúvi uun ito dá ñé' é u nta'a ña kaxntékú kú've ne, xōxó ni xntii i ko é ntāda ntaa ñá iñá ko. Un ntíi ntíi ña xtúvi mii ñá ko. Tē ña vii Xuva ko kuēnta núu i sá'a. ¹⁷ Ntá tsi ña ni xtuví mii Xuvá kó ko. Tá'xi ña é kúvi ka'an ntódo ntíi ú tú'un va'á san iña ña, vata koo é kīni un ntíi ntíi ña'a, ña é ña te ña Israeé san, nté koo nakáku ña. Dukuān o nakáku u mé'ñu ña dóo xení i san ne, ¹⁸ kuan koo nakákú Xuvá kó ko da nēé ka nuu i é kīni kaa. Tsí divi ña vii ñá ko kuenta é vā'á koo xee ú nta'a ña. ¡Ká'an o tsi dóo ka'nu ña ntii dañu ntúvi! Kuan tsi koo na kōo.

Taxnúu ña ntiusi

¹⁹ Ká'ān ntiusi ní Prisca ni Áquilá, ni ūn ntíí ntíí ñavi'i Onesiforu. ²⁰ Kátūvi mií Erastu ñuú Corintu. Xtuvī mií u Trofimu ñuú Miletu, tsí nchokuví ña. ²¹ Koon ntīin é kī'xin di'na dá xēe ntúvi vī'xín san. Eubulu ni Púdenté, nī Linú, nī Claudiá, ni ūn ntíí ntíí ta'an ko ña kuínti'xe i, ña ntoo i'a, taxnūu ña ntiusi o.

²² Na kūnuu mé'ñu Tó'o ko Jesūcristu ó; na naxnuu viko Xuva ko nto ūn ntíí ntíí nto. Sá'a tsí é ká'án u ni ō.

Tutu e táxnū San Pablu iña Títo

Taxnū Pablu tutú iña Títo

¹ Xu'u é Pablú u ne, kade tsiñu ú iña Xuva ko; pustru Jesúcristú u. Taxnū ña kó vata koo é na kuñti'xe ña'a, ña é nakaxnúu Xuva kō, vata koo é na kūtuni ña tsí nchu'un é nuu é ntaā i e ntákuñti'xe kō, ² e ntantétu ō é nī'i ko é vā'á nta'a Xuva ko ntii dañu ntūvi. E tá'xi Xuva ko xū'u ña nte dí'na dá iñi ntu'u núxivi san tsí kuñ koo kuví ne, ñá te da kakā'an ña. ³ Veví ne, e xée ntūvi e xtúví ñá ne, tā'xi ña é kūtuni ko tú'un va'á san iña ña, iña Xuva ko, ña é nakáku kō, ña diví tū'un e xtúví ñá nta'a ko é ká'an ntódo ú ni ña'a. ⁴ Taxnū u tutu sá'a iña o, Tito. I'xá mii ntí'xe ko kúvin, tsí nañé'e ú o é dadí tsi kuñti'xe o nī ko. Na naxnuu viko Xuva kō ó, nī Tó'o ko Jesúcristu, ña é nakáku kō; na tā'xi ña é vā'á koo kutūvin.

Tsiñu é kade Tito ñuú Creta

⁵ Xtuví mii ú o ñuú Creta vata koo é viin é kākunaá ka ikān, vata koo é kadā kú'vén xoo é vii í ñatā ña ntádē kú'vé ini ukun iña é un é un ñuú san vatā ó kaka'an u é viin. ⁶ Ña é vii ñatā ne, vá'a koo na vii ñá vata koo é ña ka'an kīni ña'a san iña ña. Uun tsi ñadi'í ñá koo. I'xá ña ne, na kuñti'xe i Xuva kō ña; ña kúví é dotō tsí vii, vata koo é ña tuví nēe núu i é kīni kaa; i'xa e dóo koñu'ū. ⁷ Ña odo núu ini ukún ne, da mii é vii ña é vā'a, tsí kade ña kuenta iña Xuva ko. Ña kúvi vii ka'nu ña. Ña kúví é kūdiin ña é ña nuu da kuí tsi. Ná ku de kí'vi ña. Ná ku nāa núu ña. Ná ku kuñnima ñá diu'un. ⁸ Vá'a koo na vii ñá nī ña kaxee ví'i ña. Na kuñnima ña é vā'a. Na kadā kuení va'ā ñá nté koo vii ña. Vá'a koo na kadā kú'vé ña. Na káda ntaa ña é kākā'an Xúva kō. Ná ku dotō tsi íde ña da nēe ka é ntio ña. ⁹ Ná ku xtuví mii ña é kuñti'xe ña tú'un va'á san vatā o nakua'á ntí ña, vata koo é kúvi kué'e ña itsi vā'á ni tūku ña'a, vata koo é na kúvi vii ña é tñi dikí ñá'a san tú'un é kākā'an ñá, tē xoó kaka'an ntée i tú'un va'á san.

¹⁰ Tsi dóo ió ña'a, ña é ña ncho kuñti'xe i. Dotō tsi ntáka'an ñá, ntaéni nta'ví ña ña'a. Díi díi ka ntáde

ña Israeé san, tsí ntáka'an ña tsí da mii é ká'nte o kúñu é ixi ko. ¹¹ Kantio é na ntádí xu'u ña, tsi ntánateñu núu ña ña kuñti'xe i san ni un ntí ntí ñavi'í ña é dotō tsí ntánakuā'a ña tú'un é ña kaidiá'vi é da mii kué'en tsí diu'un ntío ña.

¹² Uun ña'a ña, ña vé'xi ñuú Cretá ne, kaka'an ñá naa xuva ñá ne, kaka'an ntée ña ña ñuú ña: “Ña ñuú Cretá san ne, koó dá ña vete ña. Dōo kiní ntáa ña. Dōo diin ña. Da mii kué'en tsi ntáxi'í ntaé'xi ña. Dōo du'xen ñá é káda tsiñu ña.” Kuan ō ka'an ñá ñuú Cretá san. ¹³ Nuú é ntaā i é kākā'an ña. Dukuñ né, ntii ká'an ni ña vata koo é na kuñti'xe vá'a ña.

¹⁴ Ká'an ni ña tē ña ku de ña kuénta dovete e ntáka'an ña Israeé san, ntē ña ku kuñti'xe ña tú'un e ntáka'an ñá'a ni ña, ña é ña ntío i tú'un Xuva kō.

¹⁵ Kuenta iña ña é vā'á ne, vā'á é un ntí'i nuú i. Nta tsi kuenta iña ña é kīni ntáa, ña é ña ntío i é kuñti'xe i ne, ña tūví nee iña é vā'á iña ña. Tsí ña vá'a dikí ña; nté nima ñá ña vá'a.

¹⁶ Ntáka'an ña tsí ini ñá Xuva kō, ntá tsi kūtuni ko tsí ñá ini ntí'xe ña ña, tsí da mii e ntáde ña é kīni kaa. Ná ntío ña kada ntaa ña é ntío Xuva kō; ntē ña ntaidiá'vi ña é vii ñá da nēe ka nuu i é vā'a.

2

Nchú'un é nuu é ntaā i

¹ Nta tsi divín né, nakuā'an ña'a nchú'un é nuu é ntaā i. ² Ká'an ni ñatā sán tē ña ku de kí'vi ñá; ntē ña ká'an dikí ña, vata koo é na kuiko ñu'u ñá'a san ña. Na kadā kuení va'ā ña nté koo vii ña, nté koo ka'an ña. Na kuñti'xe vá'a ña. Na kuñnima ñá ta'an ña. Na kūtí ña nima ñá ni ñá'a san. ³ Ká'an ni ñadí'í átā sán ña te na kuiko ñu'u ñá; ntē ña ku ka'an kīni ña iña ña'a; ntē ña ku de kí'vi ñá. Na nañé'e ñá ña'a san nté koo é vā'á koo vii ña. ⁴ Na nañé'e ñá ñadí'í kuétsi san nté koo kuñnima ñá xii ña ni i'xá ña. ⁵ Na nañé'e ñá ña é vā'á koo na kadā kuení ña nté koo vii ña, é na vii ñá da mii kué'en tsí nuu i é vā'a, é kuénta vii ña vii ña, é na ntuntá'ví ini ña ña'a, é na kuñti'xe ña é kākā'an xii ña, vata koo é xoxo kuví ká'an kīni i iña tú'un Xuva kō.

⁶ Kuan tsí koo ka'an ni na kuétsi sán ña te na kadā kuení va'ā na nté koo vii ña. ⁷ É un ntí'í é viin ne, nañé'en

ñá'a san nté koo vií ña é vā'a. Dá kanakuā'an ña'a sán ne, kanī nima ó ka'an ni ña; ñá ku kā'an dikín ni ñá dá kanakuā'an ña. ⁸ Vá'a koó ka'an, váta koo é ña kuvi ka'an ntée ña'a o. Kidáa ne, kuka'an nuu ña, ña é ña kákuinti'xe i, tsí ña tuví nee núu i é kúvi ka'an ntée ña o.

⁹ Ká'an nī ña ntáde tsiñu san te kāda ntáa ña é káka'an tó'o ñá; na vií ña tsiñu vā'a vata koo é dīni tó'o ñá é un ntí'í é kāde ña. Ná ku nantiko koó ñá ka'an ñá te káka'an tó'o ña ni ñá. ¹⁰ Ná ku kī'í dú'u ña, tsí kanī nima ñá na vií ñá da mii kué'en tsi é vā'a, vata koo é na kūtuni ñá'a tsi dóo va'a tú'un iña Xuva ko, ña é nakáku kō.

¹¹ Tsi e táxnuu Xuva kō e dóo va'a iña ñá, vata koo é nakáku un ntí'í ntí'í ña'a. ¹² E dóo vá'a o dé Xuva ko ni kō né, kuān ó kanañe'e ñá kō é xtuví mii o é kīni kaa, é ña kuínima ko é ío ñuxiví san. Ntá tsi na kadā kuení va'a ko nté koo vii o é vā'a é ntio Xuva kō vevii é kuntuo o ñūxiví sa. ¹³ Nī dukuān ntantétu o tē xee ntúvī é vā'a kue'en da kī'xi xtúku Xuva kō, ña e dóo ka'nu, ni Jesúcristu, ña é nakáku kō. ¹⁴ Dīvi ñá xe'é ña ntuví iña ñá kuenta iña ko vata koo é nakakū ñá ko da neé ka nuu i é kīni kaa, vata koo é na ntántoo ña nima ko é kuvi o iña mii ña, é nī kue'é'n ini kō é vīi o é vā'a.

¹⁵ Sá'a kā'an. Sá'a nakuā'an ña'a san. Nāxnuun ka'nun nima ñá ne, kadan tíin ni ñá, tsí dīvi tsiñu e teé tsiñu Xuva ko o é vīin. Ná dá vá'a o é na nāntii ni'ni ña o.

3

Nté koo vií ña kuínti'xe i

¹ Na nāka'an ña kuínti'xe i sán te na kī'ví dikí ña é káka'an ñá tsiñu na'nu i san ni da xóo ka ña tsiñu i, te na kāda ntaa ña é káka'an ñá, te na kōo tú've ña é vīi ñá da neé ka tsiñu é vā'a. ² Ká'an ni ña tē ña ku ka'an kīni ña iña dá xóo ka ña'a, te vā'a koo na kuntuo ña, é vā'a koo na vií ñá ni tā'an ña, na kuiko ñu'u ñá.

³ Tsi xo'ó né, dōo tuntu o, dōo lo'o o kídaa di. Ntaíka o ntákunaa o. Ide o da neé ka é ntio nima kīni kaa kō. Utén uten edé o é kīni kaa. Dē né'u iní o ni ta'an kō xé un xé un o. Na ni ntío ña'a san kó ne, ña ni ntío ko ñá di. ⁴ Ntá tsi Xuva kō, ña é nakáku kō ne, náñe'e ñá kō tsi dóo ncho vií ña é vā'a ni kō,

tsi dóo kuinima ñá kō ne, ⁵ náakakū ñá kō. Nā túvi nee nuu i é vā'a é edé o vata koo é nakakū ñá kō, tsí mii ñá ntúnta'ví ini ña kō. Nákate ña nima kó da nakáku ña kō. Ntúvi xēe tá'xi ña ko kuenta iña Espíritū Sántū. ⁶ Ntekú ka tá'xi ña kō Espíritū Sántū san kuenta iña Jesúcristu, ña é nakáku kō. ⁷ Dōo vá'a o dé Jesucristu ni kó vata koo é kuvi kuntuo o é nī'í ko ntuví va'a iña ko ntii dañu ntúvi.

⁸ Nuú é ntaā i é káka'an u ni o ne, ntio ko é nī kué'en ini o kā'an ni ña kuínti'xe i Xuva kō sán vata koo é kōto vá'a ña nté koo vií ña nuu i é vā'a. Sá'a e dóo va'a, e dóo kaidiá'vi i é vīi o un ntí'í ntí'í o. ⁹ Ntá tsi ña ku kinin núun te tsixe'e ñá'a nuu i é tūntu, te ncho nāa núu ña kuenta iña ñáta ñá, ña intóo kídaa, kuēnta iña i nté o kaka'an lei Muísee. Núu i tsikán ne, ñá tē neé nuu á'vi kue'é'n te nāa núu o.

¹⁰ Te ío ña'a kakini nteé ñá ña kuínti'xe i sán ne, dī'na kué'en ña itsi te ūvi íto ne, tē ñá ncho tēkú ña ne, kídaa ne, ña kún den ká ña kuenta. ¹¹ Inin tsí ña kuan ntáa sán ne, dōo kiní o ntáde ña. Kuétsi mii ña te kúnaá ña.

Nté koo vií Tito

¹² Ama táxnūu ú Artemá o Tiquicu mí tūvín ne, koon ntiin kué'en mí tūvī u ñuú Nicopoli. Ikan kutúvī u dá ntūvi ví'xin san. ¹³ Da neé ka é kūvin vīin ne, xntiin Zena, ñá kanada'an sán, ni Āpolo, vata koo é ñá té neé kúnaá nteé ñá itsi kán mí kī'ín ña. ¹⁴ Nakuā'an vata koo é na kūtú've ta'an kō e dóo va'a na vií ña, é na xntii ña tā'an ña, ña ntátaan núu i, vata koo é na kadiá'vi ña.

I'a ntí'í é ūve na'a tutú san

¹⁵ Un ntí'í ntí'í ña'a, ña é ntoo dadíi ntí ni í né, taxnūu ña ntiusi iña o. Ká'an ntiusi ni ún ntí'í ntí'í ta'an ko, ña ntákuinima í ko tsí dadíi tsi kuínti'xe kó ni ñá. Xuva ko na nāxnuu viko ña nto un ntí'í ntí'í nto.

Tutú e táxnū San Pablu iña Filémuun

Taxnū Pablu tutú iña Filémuun

¹ Xu'u é Pablú u, é nuu kutū ú kuenta iña Jesúcrístú ne, ntuví u ni ta'an ko Timōteu ntáde vá'a ntí tutú sá'á iña nto, Filémuun, tsi dóo vá'a tiin ō é dadíi tsi ntáde tsiñu ō. ² Iña ta'an ko Ápia di, ni Ārquipu, ña é dadíi ntáde tsiñu ni'í ntí, ni ūn ntí ntí ña kuínti'xe i, ña ntánataká nuu nú vi'i nto kán. ³ Na naxnuu viko Xuva ko nī Tó'o ko Jesúcrístu nto; na tā'xi ña é vā'á koo kuntōo nto.

Dōo kakuinima Filémuun e dóo kakuinti'xe ña

⁴ Utén utén kanakué'le ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña nto dá kāká'an ntá'ví u. ⁵ Tsi é kūtuní ko tsi dóo kakuinti'xe nto Tó'o ko Jēsuu, dóo kakuinima ntó ña, ni ūn ntí ntí ña kuínti'xe i san. ⁶ Kaikán u nta'a Xuva ko te kūvi ka'an vá'a nto iña nuu i é kakuinti'xe nto, vata koo é na kūtuní ñá'a iña i é un ntí'í é vā'a é nī'i ko nta'a Jesúcrístu. ⁷ Dōo diní ko, dōo ka'nu kuiní ko kuenta iña nto, tsi dóo kakuinima nto, tsi dóo nátsu'un ka'nu nto ini ña ntákuinti'xe i san.

Kaikán Pablu uun dá xe'e iña ña kade tsiñu, ña nani Onēsīmu

⁸ Dukuān ne, ñá kaū'ví ko é kā'án u ni nto nēe é vii ntó kuenta iña Cristu. ⁹ Ntá tsi dii ka vá'ā ó, kuiní ko, te kākán u da xe'e kuenta iña i é kakuinima ntó Xuva kō. Xu'u é Pablú u ne, é atā ú ne, i'a nuu kutū ú vevii kuenta iña Jesúcrístu. ¹⁰ Xu'ú kaikán u nta'a nto kuenta iña i'xá ko Onesīmu. Kaka'án u tsi i'xá ko ña, tsi xu'u é nakuā'á u ña nté koo kuinti'xe ña Xuva ko ñi dukuan nuu kutū u.

¹¹ Kidáa ne, ñá ni kánuu á'vi ña iña ntó, ntá tsi vevii ne, e dóo kainuu á'vi ña iña ntó ne, iñá ko di. ¹² Nataxnū xtuku ú ña mí tuví nto. Ntá tsi vá'a tsi koo vii nto ni ña vata tsi te mií u. ¹³ Ntio ko é kūtuví ka ñá nī kó vata koo é xntii ñá kó naa nto dá nuu kutū ú a kuenta iña tú'ūn va'á san. ¹⁴ Ntá tsi ña iní u nee iña é ntio nto. Dukuān ne, ñá ni kā'án u ni ña te kutūví ka ña nī ko. Ña ni ntio ko é kué'e kuetsí u nto

é vii ntó da xe'e, ntá tsi te mii ntō ntio nto ne, kuvi. ¹⁵ Á te itúvi xio ña uun da'na vata koo é nāki'i xtuku nto ña é kutuví ñá ntii dañu ntúvi. ¹⁶ Tsi ñá te da mii tsi é kāde tsiñu ña iña nto ve, tsi dii ka nuu á'vi ña ve, tsi e kúvi ña ta'an kō, ña e dóo kuinima ko. Xu'ú ne, dóo ntio kó ña. Ntá tsi divi ntō ne, á tē dii dii ka kue'e ntio nto ña kuenta iña mii ñá ne, kuenta iña Tó'o kō di.

¹⁷ Te tā'an nti'xe nto kó kuiní nto ne, naki'i nto ña vata tsi te mií u. ¹⁸ Te iō mí'í é kō'xó nteē ñá, o te nēe iña é itá nuu ña iña ntó ne, nadita nto kuentá ko. ¹⁹ Xu'u é Pablú u kaka'ū ú nta'a mii kó ne: Xu'ú ntanáa u. Ntá tsi ña ncho ka'án u ni ntō tsi tē ña diví u ne, ñá ni nī'i nto ntuví va'á iña nto. ²⁰ Sá'a vii ntó da xe'e kuenta iña Xuva ko vata koo é na kūnuu dñi nímá ko, Nāxnuu ka'nu kudii ntó nimá ko, tsi ení ko nto kuenta iña Cristu.

²¹ Taxnū u tutú sá'á iña nto, tsi iní u tsi kuinti'xe nto é kāká'an u ni ntō. Iní u tsi dii dii ka xntii nto ña vatā o é kāká'an u ni ntō. ²² Uun ká tuku é kākán u nta'a nto ne, te na kōo tú've mí'i kutūví u. Tsi tá'xi Xuva kō é kī'xí u mí ntoo nto, kuiní ko, tsi kuān o ntaíkan ntó nta'a ña kuenta iñá ko.

I'a ntí'í tutú san

²³ Ení ko Ēprafa, ña é dadíi nuu kutū ú ni i kuēnta iña Jesúcrístú ne, taxnū ña ntiusi nto. ²⁴ Marcu, ni Arístarcu, ni Dema, ni Luca, ña é dadíi ntáde tsiñu ni'í ntí ne, taxnū ña ntiusi ntó di.

²⁵ Na nāxnuu viko Tó'o ko Jesúcrístu ntó un ntí ntí nto. Sá'a tsi é kā'án u ni ntō.

Tutú iña ña Hébreu

Kaka'an Xúva ko kuēnta iña I'xá ña

¹ Ntuvia tsikán ne, dōó ki'in ito kaka'an Xúva ko ni ñata kō. Dōó ki'in nuū í kaka'an ñá kuenta iña ñá ka'an náa ña. ² Ntá tsi ntuvia sá'á ne, kaka'an ñá kuenta iña I'xá ña. Tsi kuenta iña I'xá ña de vá'a ña ñuxiví san ne, xé'e ña é kúvi é un ntí'i iña I'xá ña di. ³ Kūtuni ko tsi dōó kaxi'í nuu ka'nu Xuva kō dá kīni o tsi dōó kaxi'í nuu ka'nu I'xá ña, tsí dad̄i kue'en tsí ña ni Xuva kō. Kade kú'vē ña é un ntí'í é íó ni tū'ún ña e dōó ntii íni i san. Dā kúvi nakate ña kuétsi kō ne, nákutuví ña diñi kua'a Xuva kō, ña e dōó ka'nu san, e dukún kán.

Xé'e Xuva kō é dií ka ka'nu I'xá ña é un ntí'í ntí'í ánjē san

⁴ I'xá Xuva kō ne, xé'e Xuva kō é dií ka ka'nu ña e ánjē sán ne, xé'e Xuva kō é dií ka ka'nu tsiñu vií ña é un ntí'í ntí'í ánjē san. ⁵ Tsi nté uun ánjē san ña ni ká'an Xúva ko ni ña: Divín ne, I'xá ko; vevii xé'e u é kūtuni ña'a tsí I'xá ko o; ntē ña ní ka'an ni'i ña nté uun ánjē san:

Xu'u kúvi ú uva ō né,
divín ne, i'xá ko kúvin.

⁶ Ntá tsi dá xee ni'i ña I'xá mii ña ñuxiví a ne, kaka'an ña:

Un ntí'í ntí'í ánjē kó ne, na kunuu iní ñá I'xá ko,

ka'an Xúva kō. ⁷ Kuenta iña ánjē sán ne, kaka'an tú'un Xuva kō:

Kade Xuva kō é kōo ánje ña vata kaa tatsín san,

vata kaa ñu'u é ka'xi ntáa ña ntáde tsiñu iña ña,

ka'an. ⁸ Ntá tsi kuenta iña I'xá ña ne, kaka'an ña:

Kadan kú'vén ntii dañu ntuvi, Xuvā ko.

Vá'a kue'en koo kadan kú'vén.

⁹ Dōo kakuinima o nuu i é vā'á san ne, ña ntío kue'en o nuu i é kīni kaa san.

Dukuān né, Xuva ko, Xuva mii ō ne, é nakaxnúu ña o

e dií ka naxnuu díní ña nima o é ūn ntí'í ntí'í ta'an o,

ka'an ña. ¹⁰ Kaka'an xtúku tú'un Xuva kō:

Divín, Tó'ō, nté di'na den kú'vén ñuxiví san ne,

mii ntá'a o den vá'an e dukún kán di.

¹¹ Xé'e ntúvi é ntí'í nuu i tsikán, ntá tsi divín né, kutúvín ntii dañu ntúvi.

Un ntí'í ntí'í nuu i tsikán ne,

kuata vatā ó kakuata dōo.

¹² Naka'nun váta kaa du'nu.

Nadaman vatā ó kanadama o dōo ko. Ntá tsi divín ne, ñá kánadaman kue'en tsin.

Ntuvia iña ó ne, ña ntí'í kuē'en tsi, ka'an Xúva ko ni I'xá ña. ¹³ Nté uun ánjē ña ni ká'an Xuva ko ni ña:

Kutúvín diñi kua'a ko é kadā kú'vén

da nté kúvi vií u nī ña ntaínchu'vi o.

Ñá te kuan ō ni ká'an ña nī ánjē san.

¹⁴ Tsí da xōó ka ánjē sán ne, ña ntáde tsiñu iña Xuva ko. Tsí kataxnuu Xuva kō ánjē san é xntii ña ña'a san, ña é ni'i i é vā'a é nakáku Xuva kō.

2

Uun nuu i e dōo ka'nu é nakáku ō

¹ Dukuān ne, kantio e dií dií ka vii o kuenta tú'un é kátekú kō. Tē ña'á ne, xtuví mii o é kuinti'xe ko un sīin vevii ne, un sīin ká uten. ² Ini ó tsi é nuu é ntaā i tú'un é kaka'an Xúva ko kuēnta iña ánje ña kidaā ne, ni'i ña'a é ntō'o ña é ña ni de ntáa ña, é ña ni ide ña kuēnta.

³ ¿Nté ntu koo é ña ni'i kō é nto'o ko ve, tē ña vií o kuēnta tú'un e dōo ka'nu san é kaka'an nté koo nakáku ō? Tō'ó kō ne, di'na ña kaka'an ñá tú'un va'á san. Kidáa ne, ntáda ntaa ña'a san ní ko vata ō téku ña é kaka'an Tó'o kō.

⁴ Ta'xi Xuva kō é kūtuni ko tsi tú'un ñá ne, nuu é ntaā i, kuenta iña nuu i e dōo na'nu e éde ña. Dōó ki'in nuū í nañé'e ña kō ne, ta'xi Espiritū Sántū san e túku e túku nuu i é kúvi vii ó, vatā o ntio Xuva kō.

Kúvi Jesucristu váta kaa uun ña'a

⁵ Ñá ni xé'é Xuva kō é kadā kú'vén ánjē san ñuxiví xéé san é kīni ó rkontuvi. ⁶ Ntá tsi íó mí uve na'a tú'un Xuva kō mí kaká'an úun ña'a ni ña:

¿Nee iñá ntu é ña'a san,

nee iñá ntu kúvi ña, Xuvā ko, é kanaka'an nto ña?

¿Nee iñá ntu é ña'a ñuxiví sa é kánti'i ini nto ña?

⁷ Dē kú'vén ntó ña é dií ka xuvi vií ña e ánjē san uun da'na,

ntá tsi xe'é nto e dóo va'á ña, é kuiko ñu'u o ñā.

⁸ Xé'e ntō é kāda kú'vē ña é un nti'í é ío, ka'an ña. Dukuān ne, xé'e Xuva kō é kāda kú'vé ña'a san é un nti'í. Ña túvī nee iña é ña kuvi vií ña ni í. Ntá tsi vevíi ne, vata kīni o te kuvi vií ña ni é un nti'í san. ⁹ Ntá tsi ini o Jesús. Xtúví Xuva ko ñā é dií ka xuvi vií ña e ánjē san uun da'na, vata koo é ntō'o ña doxi'í san. E dóo kuinima Xúva ko kō ne, xé'e ñā é kúvi I'xá ña kuenta iña ún nti'í nti'í ña'a. Kidāā ne, xé'e Xuva kō e dóo ka'nu ña, é kodo núú kue'en ña.

¹⁰ É un nti'í é ío ne, kuenta iña Xuva ko. Divi ñā de kú'vē ña é un nti'í ne, ntio ña é un nti'í nti'í ña'a e kúvi i'xá ña xee ña é nī'i ña é vā'á nta'a ña. Dukuān ne, é vā'á, kuinī ña, é ntuvá'a kue'en Cristu, ña é nakáku ko, kuēnta iña i e ntó'o ña. ¹¹ Tsí un nti'í nti'í o é ntoo xio o iña Xuva kó ne, uun tsi Uva ko nī Cristu, ña é nakaxnúu kō. Dukuān ne, ñā kākuka'an nuu I'xá Xuva kō é kā'an ña tsí ta'an ña ko, ¹² vatā ó uve na'a kaká'an ña:

Ká'ān ú ni tā'an kó xōo ñā'a nto.
Kata u tsi dóo ka'nu nto mé'ñū ña
ntákuinti'xe i san,

ka'an ña. ¹³ Xio uve na'a kaka'an xtúku ña:

Kuntee iní ko Xuvā ko,
ka'an ña. Uun ká xtuku kaka'an ña:
I'a tuví u ni ūn nti'í nti'í i'xá ko e tá'xi
Xuva kō,
ka'an ña.

¹⁴ Ña'a sán ne, ío kúñu ña, ío niñi ña. Dukuān né, kī'i Jesuu kúñū san ni niñi san di. Dukuān ne, kuvi kuvi ña ne, kuvi vií ña ni tó'o e ña vā'ā san é kāde kú'vé iñā doxi'í san, ¹⁵ vata koo é kúvi nakáku ña un nti'í nti'í ña'a, ña é ūve tīn dá kanī ntuvi iña i e ntaú'vī ñā doxi'í san. ¹⁶ Nuú é ntaā i tsí ñā te ánjē san ña é vexntíi ñā, tsí tatá Abraán san. ¹⁷ Dukuān ne, vata koo é vií ña sá'ā ne, kantio é ntūvi ña vata tsi ntāa ta'an ña, vata koo é vií ñā dutu ódo nūu, ña é kāntunta'ví ini i ta'an i, ña é kāde ntaa tsiñu Xuva kō. Dukuān ne, kuvi nakate ña kuétsi ñā'a san. ¹⁸ Da xe é mii ñā ntó'o ña e ntío tó'o e ña vā'ā san é vií ña é kīni kaa ne, vevíi ne, kuvi xntii ña ñā'a, ña é kuān o ntánto'o i di.

3

Dií ka ka'nu Jesuu é Muísee

¹ Dukuān né, ta'an ko e dóo va'á nto nuu Xuva ko, ntō'o é dadīi kána Xuva ko nto nī ko é kuvi o iña ñā, kādā kuení va'ā ntó iña Jesús, ñā vexká'an ni ko iña Xuva ko. Kaka'an o tsi táxnuu nti'xe Xuva ko ñā é vií ñā dutu ódo nūu iña i é un nti'í e ntákuinti'xe kō. ² Dē ntaa ña é un nti'í é kākā'an Xúva kō, ña é teé tsiñu ña, vatā o dé ntaa Muísee iní vi'i Xuva kō kídaā. ³ Ntá tsi Jesuú ne, dií dií ka ka'nu ña é Muísee, vatā ó dií dií ka ka'nu ñā kaxntitsí vi'i san é vi'i é kaxntitsí ña. ⁴ Da nee ka vi'i é ío ne, ío xoo ñā'a, ña é kāde vā'a. Ntá tsi Xuva kō ne, de vā'a ña é un nti'í é ío. ⁵ Muiseé ne, dē ntaa nti'í ña, vatā ó de ña kade tsiñu e dóo va'á, dā dé tsiñu ña iní vi'i Xuva kō. Dukuān né, kuínti'xe ña'a san ña dá kaká'an ñā nuu i é kā'an Xúva ko ni ñā rkontuvi. ⁶ Ntá tsi Cristú ne, dē ntaa ñā nī ña ntáduku ntée Xuva ko vatā ó de i'xá san ni ñāvi'i i. Xo'ō né, ñāvi'i Xuva kō kúvi o tē ña xtuví mii o e ntákuinti'xe ko ña, tē dóo diní kō e ntantétu o é nī'i ko é vā'á nta'a Xuva kō.

Nto da'na ña ntáduku ntée Xuva kō

⁷ Dukuān ne, vií nto vatā ó kaka'an Espíritū Sántū san mí ūve na'a tú'un Xuva kō:

Te tēku nto é kākā'an u ni ntō vevíi ne,
⁸ ñā ku de do'o nto vatā o dé ñata ntō
dá idé ña du'xen nī ko,
da íto nteé ña ko ñuu itsí kán.

⁹ Ikān né, íto nteé ñata ntō kó,
kuān té uvi díko kuia ini ña un nti'í nti'í
nuu i e dóo na'nu é idé u.

¹⁰ Dukuān né, dōo dutsi kuiní ko nī ña
tsikán ne,

kaka'an u: “É dōto tsi ntádē kuení ña;
ñā ntío ña kuntikin ña itsí ko”, ka'an u.

¹¹ Dukuān né, kūdiin ú ni ñā ne,
xé'e ú xu'ú ko tsí ña kue'e kue'én u é
kuntoo da'na ña nī ko,

kuan o ka'an Xúva kō.

¹² Kōto nto, tá'ān kó, te nté uun nto
ñā ku ntuká'xi nima nto é ña kii nteé
xio nto Xuva kō, ña kantíto san, é
ñā xtuví mii ntō é kuínti'xe nto ña.
¹³ Dií dií ka vā'ā ó te nakīi ntó nima
ta'an nto utén utén nté koo vií ña, nīi
dukuan ío ka ntuvi, vata koo é ña
ntuká'xi nima nto é kanī nta'vi kuétsi
san nto. ¹⁴ Tsí ta'xi Xuva kō é kudādīi
o nī Cristú, tē ña xtuví mii o é kuínti'xe
ko ña vatā o kuínti'xe ko ña dī'na, un
tsi da nté kuvi o.

15 Dukuān ne, kaka'an tú'un Xuva kō:
Te tēku nto é kākā'an Xúva ko ni ntō
vevíi ne,
ñá ku de do'o nto vatā o dé ñata ntō
dá idé ña du'xen ni Xuva kō kídaā,
kuān ó kaka'an. 16 ¿Xoó ña'a ntu edé
ña du'xen ni Xuva kō da téku ña é
kākā'an ñá ni ñā? ¿Ñā ntu te un ntíi ntíi
ña'a san, ña nátava Muísee ñuú Egitō
san? 17 ¿Xoó ña'a ntu e dóo dutsi kuiní
Xuva ko ni ña ūvi díko kuia san? ¿Ñā
ntu te ña'á san, ña é edé kuetsí ne, xī'i
ña ñuu itsí san? 18 ¿Xoó ña'a ntu xé'e
Xuva ko xū'u ñá ni ñā tsí ña kué'e ña
é kuntoo da'na ña ni ñā? ¿Ñā ntu te
divi ña'á san, ña é ña ni kuintí'xe i san?
19 Dukuān né, kaini o tsí ña ni ní'i ña é
kuntoo da'na ña ni Xuva kō, tsí ña ni
kuintí'xe ña Xuva kō.

4

1 Dukuān né, ñi dukuan ió ka ntuvi
é ní'i ko é kuntoo da'na o ni Xuva ko
vatā o xe'e ña xu'u ñá ni ñata kō kídaā
ne, koto vá'a nto vata koo é nté uun
nto ña kunáa nto. 2 Tsí xo'ó ne, ní'i kō
e téku kō tú'ún va'á san vata ó téku ña
tsíkan. Ntá tsi ña ni idiá'vi tú'ún va'á
san iña ña, tsí ña ni kuintí'xe ña da
téku ña. 3 Ntá tsi xo'ó e kuintí'xe kō ne,
tá'xi Xuva kō é kuntoo da'na o ni ñā.
Tsí kuan ó ka'an Xúva ko iña ña tsíkan:
Kuān koo kuví, vata ó xe'é u xu'u ko
dá kudiín u ni ñā,
é ña kúntoo da'na ña ni ko,
ka'an ña. Kuan ó ka'an ñá, kuān te
ió tu've mí kuntoo da'na o ni ñā nté
ntúvi da kúvi de kú'vé Xuva ko ñuxiví
san. 4 Tsi ió mí kākā'an tú'ún Xuva ko
iña ntuvi é kuvi ū'xé san:
Ítúvi da'na Xuva kō da kúvi un ntíi ntíi
tsíñu ña ntuvi é kuvi ū'xé san,
ka'an. 5 Kaka'an xtúku tú'un Xuva kō:
Ñá kuntoo da'na ña ni ko,
ka'an ña. 6 Ntá tsi ió ka ntuvi é ní'i
ña'a san é kuntoo da'na ña ni Xuva kō.
Ña'a san, ña é dí'na téku i tú'ún va'á
san ne, ñá ni ní'i ña é kuntoo da'na ña
ni Xuva kō, tsi dé do'o ñā. 7 Nāxtuví
xtuku Xuva ko ūun ká tuku ntuvi.
Kuān té e títin kuia ita ntí'xin ne,
kaka'an xtúku ña kuenta iña Dávií san
é vevii. Tsi vatā ó uve na'a kaká'an ña:
Vevii ne, te tēku nto é kākā'an Xúva ko
ni ntō ne,

ñá ku de do'o ntō,
ka'an ña. 8 Tē dí ni xē'é Josueé san
é ní'i ña Israeé san é kúntoo da'na ña
ñuú Canaán ne, ñá kākā'an xtúku Xuva
ko iña tuku ntúvi. 9 Dukuān né, ió ka
tuku ntuvi iña ña ntáduku ntée Xuva
kō é kuntoo da'na ña ni ñā. 10 Tsí xoo
ñá'a é ní'i ña é kuntoo da'na ña ni
Xuva kō ne, kaxtuví da'na ña tsiñu ña
vatā o itúvi da'na Xuva kō da kúvi de
kú'vé ñá ñuxiví san. 11 Na koo ntii o vē,
vata koo é ní'i ko é kuntoo da'na o ni
Xuva kō ne, vata koo e nté uun xoxo
vii i vatā o dé ña'a san e dé do'o ñā.
12 Tū'ún Xuva kō sán ne, kantíto.
Dóo ntii ini i. Díi ka ntikō é vata kaa
uun káa é ió uvi núu i. Kakí'vi un tsi
nté ini nima ko, un tsi nté ini xiki kō.
Tsí kuenta iña tú'un ñā ne, kanakaán
nuu Xuva kō nima ko vata koo e díto
nee iñá kadē kuení kō, nee iñá ntio
nima ko é víi. 13 Ña tíví nee iña é de
kú'vé Xuva kō é kuvi koo xū'ú nuu ña.
Kaini ña é un ntí'i. Vata te kántii nima
ko núu ña, divi ñā é ní'i ña kuenta iña
ko.

Jesuu é dūtu ñá odo nūu

14 Ió dutu ñá odo nūu e dóo ka'nu ña
iña ko, é kúntáa ña mí'i tuví Xuva kō:
divi Jēsuu, I'xá Xuva kō. Dukuān ne,
ñá xtuví mii kué'en ó e ntákuinti'xe kō.
15 Tsí dutu ñá odo nūu iña kó ne, kan-
tuntá'ví ini ña kō tsi dóo ntáxio vita ó.
Tsi divi ña ntó'o dadíi ña un ntíi ntíi
nuu i e ntánto'o kō vevii, ntá tsi divi
ñā ne, ñá ni xío kuétsi ñā. 16 Dukuān
né, ñi kué'en ini ko na xēe étsin ó nuu
Xuva ko, ñá kadē kú'vé iña ko, vata
koo é ní'i ko é dóo vá'a koo víi Xuva
ko ni kō, é ntuntá'ví ini ña kō, é xntii
ña ko da nēé ka ura i é kátaan núu kō.

5

1 Tsí da xóo ka ña'a, ña é kade dutu
ódo nūu ne, mé'ñū ña'a san kakukú've
ña é kākā'an ñá ni Xuva ko iña ña'a
san. Dutú san ne, kaxé'e ña doméní
ne, kae'ní ña kiti san é kué'é ña iña
Xuva ko kuenta iña kuétsi ña'a san.
2 Kantunta'ví ini dutu ñá odo nūu san
ni ñā'a, ña é ña ini san, ni ñā'a, ña
ntákunaá san, tsí kuān ó kanto'o ñā
di. 3 Dukuān né, kantio é kué'é ña
doméní iña kuétsi mii ña vatā ó kaxé'e
ña doméní iña kuétsi ñā'a san.
4 Xoxo kuvi víi i tsiñu ka'nu san é víi
ñá dutu ódo nūu san te mii ñā ntio ña
é víi mii ña, tsí Xuva ko kākana ña ña

é vii ñá, vatā o dé ña ni Āroon kídaā.
⁵ Kuan ō kúvi ni Crīstú di. Ñá ni de
 kā'nu ña é kā'an ñá tsi vii ña dutu ódo
 nūu, ntá tsi Xuva kō ne, xé'e ña ña
 tsiñu ka'nu san, vatā ó uve na'a mí
 kakā'an ña:

Divīn ne, I'xá ko kúvin.

Vevii xe'é u é kūtuni ña'a tsí divīn é i'xá
 ko o,

ka'an ña. ⁶ Ío ka mí'i ūve na'a tú'un
 Xuva kō é kākā'an ña:

Viín dutu ntii dáñu ntūvi,

vata kaa Melquisedee,

ka'an ña. ⁷ Dá tūvi dukuán Cristu
 ñūxiví sa ne, kaka'an ntá'ví ña, íkan ña
 nta'a Xuva kō é xntii ña ña. Dóo ntá'vi
 éku ña ne, dóo ntii ka'an ñá ni Xuva
 kō é na nākáku ña doxi'í san. Tékú
 Xuva kō é kākā'an ña, tsi dóo kanuu
 iní Cristu ña. ⁸ Ntá tsi kuān te I'xá
 Xuva ko ña ne, kuenta iña núu i e ntó'o
 ña ne, kūtú've Cristu nté koo kada
 ntaa ña nēe é ntio Xuva kō. ⁹ Da xe
 kúvi dé ntaa ntí'i ña ne, kuvi dé ña é
 nakáku o ntii dañu ntūvi, da xóo ka
 ña'a, ña e kuínti'xe i ña. ¹⁰ Tsi de kú'vé
 Xuva kō é vii ñá dutu ódo nūu vata kaa
 Melquisedee.

*Dōo xii kaa é xtuvī mii o é kuínti'xe
 kō*

¹¹ Dóo ío e ká'ān ú nuu i sá'a, ntá
 tsi dóo ntii tú'un é ká'ān u ni ntō, tsi
 dóo kuíi dá kí'in díki nto. ¹² É dōo tí'tín
 ntuví é kuínti'xe nto ne, e xé'e ntūvi é
 nakuā'a nto tuku ña'a. Ntá tsi kuan
 tsí ó kantio é kā'an xtúku ú ni nto divi
 nuū í e díi ka ña ví'xin kaa iña Xuva
 ko. ¿Vá ntu íkin xtúku ntu nto é ntáxi'i
 dukuan ntō dikui? Tsi vata kutíi nto é
 kā'xi nto é ntāva. ¹³ Xoó ña'a e ntáxi'i
 díkui ne, vata kaa i'xa íkin ntāa ña.
 Vata kuka'xi ña é vii ñá vatā ó kaka'an
 Xúva kō. ¹⁴ Ntá tsi ñatā sán ne, ntaé'xi
 ña é ntāva. Ña e kúka'xí sán ne, ini ña
 nee iña é vā'a, nee iña é ña vā'a.

6

¹ Dukuān né, nā koó ntii ká o xee
 o da nté na kuka'xi nuu ō iña Cristu.
 Na xtúví xio o é nakuā'a o di'na iña
 Cristu. Ñá ku ntiko koó xtúku ō nee
 iña é ini ō nte dí'na, tsi é ini o tsí ña vii
 ka o nuu i é kíni kaa é odō doxi'í san;
 é ini o nté koo kuínti'xé ko Xuva kō.
² É ini o é kutsi ntute o; é ini o nté koo
 xntee tá'an o nta'a kō ña ntákuínti'xe i
 san. É ini o tsí ntōto ña xi'í ne, ini ó tsi

xntékú kú'vé Xuva ko iña kó ntii dañu
 ntūvi. ³ Sá'a vii ó te Xuva ko tá'xi ña
 ntuví.

⁴ Tsí ña kuvi vii ō é nātivi iní xtuku
 ña tsíkan, ña é dí'na naxi'í nuu i
 kuenta iña Xuva ko. Íto nteé ña tsi
 dóo vā'ā o dé Xuva ko ni ña né, ini
 ña nté o kade tsiñu Espíritū Sántū sán
 nima ña. ⁵ Íto nteé ña tsi dóo vā'ā ó
 kaka'an tú'un Xuva kō né, kūtuni ñá
 nuu i e dóo ntii ini i é vē'xí rkontuvi.
⁶ Te nākuita ña é kuínti'xe ña Xuva
 kō vata koo é vii xtuku ña vatā o dé
 ña di'na ne, dóo ntii tú'un é ntiko
 koó xtuku ña, tsí kuenta iña mii ña
 kánaxnteē xtúku ña Cristu ntíkā krusi
 kan. Kanadíkí ntee ña Cristu. ⁷ Tsí
 vata kaa ñu'u é kánako'o ntute davi
 san vata dá kákin ne, te xūku va'á
 kakene, xuku é kaidiá'vi iña ña ntáde
 tsiñu san ne, kanaxnuu víko Xuva ko
 ñū'u san. ⁸ Ntá tsi te da mii xūku iñu
 kakene ni kú'u é ña vā'a sán ne, kunaá
 ñu'u san, tsí koko te kúvi. Kuan koo
 nto'o ña tsíkán di.

Kainuu mé'ñu Xuva ko kō

⁹ Kuān té dukuán o kaka'án nti,
 ta'an nti, ña e dóo ntio ntí ne, ini
 nti tsi ío nuu i e díi ka va'á iña nto,
 nuu i é ní'i ko dá nakáku ō. ¹⁰ Dōo
 vā'ā ó kadē kú'vé Xuva kō né, dukuān
 ne, ñá kúnáa iní ña nuu i é idé nto.
 Ñá kúnáa iní ña tsi nañé'e ntó ña
 tsi dóo ntákuinima ntó ta'an nto, ña
 ntákuínti'xe i san, dā xntíi nto ña
 kuēnta iña Xuva ko. Kuan tsí ó kade
 dukuan ntō vevii di. ¹¹ Ntio nti é kuan
 kōo koó ntii ntō di, é un é un nto, dá
 ntoo dukuan nto ñūxiví sa, vata koo é
 kūtuni va'á nto nee iña é ní'i nto nta'a
 Xúva kō. ¹² Ñá ntio nti é kudu'xen ntō,
 tsi é ntio ntí ne, vii nto vatā ó de ña
 ntákuínti'xe i, ña é ntákutíi i é kuntétu
 da nté ní'i ña núu i e tá'xi Xuva ko xū'u
 ña é ta'xi ña kō.

¹³ Dā xe'é Xuva ko xu'u ña ni Ābraán
 ne, éde ña kuenta iña mii ña, tsi nté
 uun ña'a é díi ka ka'nu ña é ntāda
 ntaa ñá iña ña. ¹⁴ Kaka'an ña: “Nuu é
 ntaā i é kākā'án u ni ntō. Dōo naxnuu
 viko ú nto ne, ta'xi u e dóo nakāxa
 í'xá nto”, ka'an ña. ¹⁵ Kútíi Abraan
 kantétu ña ne, dukuān ne, ní'i ña nuu
 i é xe'é Xuva ko xu'u ña ni ña. ¹⁶ Dā
 ntánantuku ō xoo é ntāda ntaa i te nuu
 é ntaā í ne, ntánantuku o ñá'a, ña é díi
 ka na'nu é xo'ō. Dukuān né, dá ka'an
 ñá tsi nuu é ntaā í ne, ña túvi ká nee

iña é kā'an o. ¹⁷ Dukuān né, ntāda ntaa míi Xuva ko vata ō xe'é ña xu'u ña ni Abraan. Ncho nañē'e ñá ña'a san, ña é nī'i i iña ña é xe'é ña xu'u ña, tsi kada ntāa ñá nuu i é xe'é ña xu'u ña ne, ka'an ña tsi ñá nadāma kue'en ña nté uun tú'un. ¹⁸ Dukuān né, ió uvi nuu i é ña nadāma, tsí ña kuvi ká'an Xúva kō dovete. Kuenta iña i sá'a ne, kanaxnúu ka'nu kue'en ñá nima ko, xo'ō é nantuku ō xoó nada'an i kō, tsí ini o tsí nī'i ko vatā ó kaka'an ña. ¹⁹ Dā xé ini o sá'a ne, kairkaá kutu ō é kuinti'xe kō ne, ñá nadāma nima kó, vata kaa kaa é kairkaa kutū má ntute kán. Kuvi kī'in étsin ō nuu Xuva ko, ña tuví e dukún kán, vata ō kī'ví dutú san mí'i e dóo kuiko ata doo é rkaa iko ini ukun ña kídaa. ²⁰ Jesuú ne, nakaán ña itsi é kī'in o e dukún kán tsi kúvi ña dutu ódo nūu iña kó ntii dañu ntūvi, vata kaa dutu Melquisedee.

7

Jesuú ne, dutu ódo nūu ña vata kaa Melquisedee

¹ Melquisedeé san ne, rei ñuu Saleen ñá ne, dutu ódo nūu ña iña Xuva ko, ña dóo ka'nu san. Kué'en Melquisedee é nāni'i ta'an ña Ábraan itsi kán da náxee Abraan da kúvi idé ña ni tītín rei ne, nāxnuu viko Melquisedeé san ña. ² Abraán ne, kuenta iña kuenta u'xi núu i é nī'i ña dá naá ña ne, xé'e ña uun ta'vi i iña Melquisedeé san. Diví ña é Melquisedeé ne, “rei va'á” kani tú'un. Ñuu mí de kú'vē ñá ne, Saleen nani. Saleén san ne, “é kuntōo vá'a ō” kani tú'un. Kuvi ka'an o ve tsí rei va'á ña, ña é kāde é kuntōo vá'a ña'a ña. ³ Ña túvī nteé na'a xoo é di'i ñā, xoo é uva ñā, xoo é ñata ñā. Ntē ña tuvi nteé na'a ama káku ña, ama xi'i ña. Vata kaa I'xá Xuva kō kaa ña, tsí kade ña dutu ntii dáñu ntūvi.

⁴ Koto nto tsi dóo ka'nu ña'a Melquisedeé san. Tsí uva ika ko Ábraan, ña dóo ka'nu sán ne, xé'e ña Melquisedeé san uun ta'vi i é kuēnta u'xi núu i e dií ka va'a é kī'i ña iña rei san da kúvi idé ña ni ñā'a san dá naá ña. ⁵ Kaka'an lei Muísee tsí i'xá Levii, ña é vīi dutú san ne, kuvi kī'i ña uun ta'vi i é kuēnta u'xi san iña é un ntī'í é ió iña ña Israeé san, kuān te

ñaví'i ña, kuān te i'xá ika Ábraan ñá di. ⁶ Ntá tsi Melquisedeé san, kuān te ña te i'xá Levii ñá ne, ki'i ña uun ta'vi i é kuēnta u'xi san é xe'é Abraan, ña é xe'é Xuva ko xu'u ña ni i né, nāxnuu viko ña Abraan. ⁷ Ini vá'a ō tsí diví ñā é kanāxnuu viko ña ña'a sán ne, dií ka ka'nu ña'a ña é ñā'a, ña é nāxnuu viko ña. ⁸ Vevii ne, da xōó ka é kāni'i i uun tá'vi i é kuēnta u'xi san ne, kudīi ña'a, ña é kānti'i ntuvi iña i. Ntá tsi kídaa ne, kaka'an tú'un Xuva ko iña Melquisedee váta tsi te kántito ká ña. ⁹ I'xá Levii, dutú san é kāki'i uun tá'vi i é kuēnta u'xi san vevii ne, kuvi ka'an o tsí vata tē ntá'vi ña di dá xe'é uvata ña Ábraan úun tá'vi i é kuēnta u'xi iña Melquisedee. ¹⁰ Tsí ñu'u kúñu Abraan núu i é kúvi i'xá ña é váta kaku, da kué'en Melquisedee é nāni'i ta'an ña.

¹¹ Tē di dutú san é i'xá Levii kuvi víi ña é ntūvá'a ña'a san nuu Xuva ko kuenta iñá lei san e ntánakuā'a ña ña ne, ñá kantio é kī'xi ká xtuku uun dutú rkontuvi. Ntá tsi dutu ñá tsikán ne, ña ni kúvi víi ña. Dukuān ne, kantio é kī'xi uun dutu váta kaa Melquisedeé san ne, ñá te váta kaa tatá i'xá Levii, ñá nani Ároón san. ¹² Te ē túku dutú san kī'xi ña ne, kantio é nādama ña lei san. ¹³ Dutú san, ña kaka'an tú'un Xuva kō ne, Cristu ña. Ntá tsi ña te tatá Aroon ña, tsí tuku tatá ña. Nté uun ito vata víi tatá ña sá'a dutu. ¹⁴ Un ntī'í ña'a san ini ña tsí Jesuú ne, tatá Judaa ña. Nté uun ito ña ni ká'an Muiseé te kii nūu dutu i'xá Judaa.

¹⁵ Dií ka kaini o sá'a dá xee dútu xee san, ña vata kaa Melquisedee. ¹⁶ Ña sá'a ne, ñá ni xee ña é víi ñá dutu tsí kaduku ntée ña tatá Aroón san, tsi xee ña é víi ñá dutu dá xe dóo ntii ini ña tsí ña kantí'i ntuvi iña ña. ¹⁷ Kuvi vatā ó kaka'an tú'un Xuva ko iña ña:

Viín dutu ntii dáñu ntūvi,

vata kaa Melquisedee,

ka'an. ¹⁸ Dukuān né, nanti'i Xuva kō lei átā san, tsí ña ni kuvi víi, ñá ni idiá'vi. ¹⁹ Tsí lei Muiseé san ne, ña ni kúvi víi é kāda ntaa kué'en o ni Xuva kō. Ntá tsi ió itsi e dií ka va'á ve. Kuenta iña i sá'a ne, kuvi xee étsin o nūu Xuva ko.

²⁰ Xé'e Xuva ko xū'u ña é tēe tsiñu ña Jesuu é víi ñá dutu xee san. ²¹ Un

ntíí ntíí dutu ñá nguĩ sán ne, ñá te xōó ni xe'e í xu'u i ni ñā dá k'v'í ñā é vii ñá dutu. Ntá tsi dutu ñá sa'á ne, nteé na'a mí xē'é Xuva ko xu'u ñā ni ñā dá kakā'an ñā:

Xu'u é Xuva o kó ne, ta'xi ú xu'u kó ne, ñá nātivi iní ko dá kā'an u:

“Divīn né, dutun ntii dáñu ntūvi”, ka'an Xúva kō. ²² Dukuān né, kūtuni ñá'a tsi Jesuú ne, tuví ñā kuenta iña tú'ūn xeé san e tá'xi Xuva ko xū'u ñā dá kakā'an ñā tsi dií dií ka va'á koo é xēé san é vata kaa é tūví di'na. ²³ Ñá te da dii dutu xió ñā kidaā, tsí un ntíí ntíí ñá ne, ñā ni kúvi vii ñá dutu ntii dáñu ntūvi, tsí xi'i ñá ne, tuku ñá'a nakunúu ñā naa ñā. ²⁴ Ntá tsi Jesuú ne, vii ñā dutu ntii dáñu ntūvi, tsí ñā kúvī ñá ne, ñá kantio é k'v'í tuku dutu náa ñā. ²⁵ Dukuān ne, kuví nakáku kue'en ñā un ntíí ntíí ñā'a, ñā é k'xi etsin nuu Xuva ko kuenta iña ñā, tsí ñā kúvī ñā. Tuví ñā vata koo é kā'an ñā ni Xuva ko kuenta iña ñā'a san ntii dáñu ntūvi.

²⁶ Tsi Jesuú ne, dutu ódo nuū ñá e dóo va'á ñā, vatā ó kantio ko. Tsi dóo va'á ñā. Ña tūví nee é kīni kaa iña ñá, ntē ñā tuvi nté uun kuétsi ñā. Ná te dadíi ñā nī ñā é iō kuétsí i. Dií ka ka'nu ñā'a ñā é un ntí'í é iō e dukún kán. ²⁷ Ña kantio é vii ñá vatā ó de tuku dutu ñá odo nuū san é ütén ütén kae'ní ñā kiti é kué'é ñā tī doméni iña Xuva ko, di'na kuenta iña kuétsi mii ñā ne, kidāā ne, kuenta iña kuétsi ñā ñuú ñā. Ntá tsi Jesuú ne, uun ito tsi xe'é ñā doméni iña Xuva ko kuenta iña ún ntíí ntíí ñā'a dá xe'é ñā kúñu mii ñā ntíkā krusi kan. ²⁸ Lei Muísee san ne, kadē kú've é kūdii ñā'a san é io kuétsí ñā vii ñā dutu ódo nuū san. Ntá tsi xe'é Xuva ko xū'u ñā dá de kú've ñā rkontuvi é xēé leí san tsí I'xá mii ñā vii ñá dutu ódo nuū, divi ñā é ñā tuvi kué'en tsi kuétsi ñā ntii dáñu ntūvi.

8

Jesuú ne, kade kú've ñā iña tú'ūn é xēé san

¹ Vá'a o ve. Dií ka ntio ko é kūtuni nto sá'a: Ió dutu ñá odo nuū iña ko é vā'á kue'en ñā, tsi tuví ñā e dukún kán ne, kadē kú've dadíi ñā ni Xuva kō, ñā dóo ntii iní í san. ² Kade ñā dutu ódo nuū má vi'í kuikó nti'xe san é tuví e dukún kán. Mii Xuva kō xntítsi ñá vi'í sá'a; ña te ñá'a ni xntítsi ñā.

³ Un ntíí ntíí dutu ñá odo nuū san ne, divi tsíñu ñā é kué'é ñā doméni nta'a Xuva kō, é kā'mi ñā kiti san iña Xuva ko, kiti e ntaxé'e ñā'a san iña kuétsi ñā. Dukuān ne, kantio é kōo é kué'é Jesuu nta'a Xúva kō di. ⁴ Tē dí katuvi dukuan ñā ñuxiví a ne, ñá vii ñá dutu, tsi dóo ió dutu táta Levii e ntaxé'e ñā doméni vatā ó kaka'an lei Muísee. ⁵ Ntá tsi da mii tsí da ntántavá'a naa ñā nuu i é ió e dukún kan, vatā o dé Muísee da xntítsi ñá vi'í Xuva kō ne, kaka'an Xúva ko ni ñā: “Kuenta vii nto é ntāvá'a naa nto vatā o nañé'e ú nto rki uku Sínaí kán”, ka'an ñā. ⁶ Ntá tsi Cristú ne, ní'i ñā tsíñu e dií ka ka'nu é n'í'i dútu, ñá tsíkan, tsí kade kú've ñá iña tú'ūn e dií ka va'á san. Dií ka va'á tú'ūn san tsi tá'xi Xuva ko xu'u ñā ni ko uun nuu i e dií ka va'á.

⁷ Tē dí ni ídiá'vi kue'en tú'ūn é ítúvi di'na ne, ñā dí ni ntio é kōo tuku tú'un vē. ⁸ Ntá tsi ñā ni xkúntee iní Xuva kō nté o dé ñā'a san kuenta iña tú'un āta sán ne, uve na'a mí kakā'an ñā ni ñā: Xu'u é Xuva ntō ne, kaka'an u ni ntō: Koto nto tsí xee ntúvi ve dá kā'an xtúku ú nī ñā Israeé nī ñā Judaa nté koo vii ñā.

⁹ É tuku kaka'an u ni ñā vatā ó kaka'an u ni ñata ñā ntūvi dá irkáa ú nta'a ñā e nátāvá u ñā ñuú Egítō;

tsi ñá ni de ntāa ñā é kākā'an u ni ñā. Dukuān ne, ñā ni íde ú ñā kuenta, ka'an Xúva kō. ¹⁰ Kaka'an xtúku Xuva kō:

Tú'ūn sa'á ka'an u nī ñā Israeé dá xee ntúvi tsíkan.

Tsu'un u tú'ūn ko ini diki ñā. Xnteé na'á u tú'ūn kó nima ñā. Kidāā ne, vii u Xuva ñā ne, vii ñā ñā'a ko.

¹¹ Ñá kantio é xe un xé un ñā nakuā'a ñā

ta'an ñā ni ñavi'i ñā xoo e Xuva ñā, tsí un ntíí ntíí ñá ne, é iní ñá ko, nté i'xá e dií ka lú'nti un tsi nté ñatā, ñā e dií ka atā.

¹² Kada ka'nu iní u ni ñā kuétsí ñā ne, nté uun ito ká ñā naká'an ko nuu i é kīni kaa é idé ñā,

ka'an Xúva kō. ¹³ Dá kakā'an Xúva ko iña tú'ūn xeé san ne, ncho ka'an ñá tsi e kuáta tū'un é tuví di'na. Da nēé ka nuu i é kuatā, é ñā kaidiá'vi ká i ne, ñā ná'a ká kutūvi.

9

Vi'i Xuva kō é tuví ñuxiví a ni vi'i Xuva kō é tuví e dukún kân

¹ Vi'a vé ne, tú'un é dī'na sán ne, kaka'an nté koo kunuu iní ñá Xuva kō. Xíó úkun ñā dī é tuví ñuxiví a. ² Xntitsī ñā vi'i doó san é kūvi xúkun ñā. Xíó ūvi ne'u i. Mí'i dī'na kakí'vi ñā ne, ikān intóo kantílīn ní mesa mí ódo tañú'ū é kūvi doméni iña Xuva ko. Ikān ne, kaka'an ñā é Mā Vi'l Kuíko san. ³ Áta dōo é rkaa iko iní i kân ne, tuví tuku ne'u i mí kakā'an ñā é Mā Vi'l Kuíko Kue'en. ⁴ Ikān ne, tuví uun naa e kúvi kaá kuān e dōo nuu á'vi i mí e'mi ñā kútū, ni étun é kátavi kaá kuaán san kanī āta i. Sá'ā ne, kaka'an ñā é Étun Iña Tú'un Xuva Kō, tsí ñu'u vá'a xuú san mí ūve na'a tú'un é kaka'an Xúva ko ni Muísee. Nu uun sūlē e kúvi kaá kuaán san mí ñū'u nuu i e é'xi ñā kídaa, dī'vi é kaka'an ñā é manaa. Nuu tatun Ároón dī é kéne xuku i kídaa. ⁵ Úvī ánjē e kúvi kaá kuaán san ne, ntāñi nú etún san vata koo é kūtuni ñá'a tsi íkan kaki'xi Xuva kō, ñā dōo ka'nu san. Katavi núu nti'xin ánjē san ata etún san mí ntuvá'a ñā'a san ni Xuva kō. Ntá tsi ñā ká'án ka u nuu i sá'a vevii.

⁶ Dā xío tu've nuu i tsíkān ne, ntakí'vi dutú san má vi'l é kúvi ūun san utén utén vata koo é vii ñá tsiñu ñā. ⁷ Ntá tsi má vi'l é kúvi ūvi san ne, koó da mii dutu ñá odo nūú san kakí'vi ñā ne, uun ito tsi é uun kuia. Dá kī'vi ñā ne, kantio é kuído ñā niñi kiti é kué'é ñā doméni nta'a Xuva ko kuénta iña kuétsi mii ñā ni kuétsi ñā ñuú ñā, nuu i é idé ñā dá ñā ni kutúni ñā. ⁸ Dukuān né, kanañē'e Espíritū Sántū sán kō tsí vata kúvi kí'vi ñā'a san mí tuví Xuva kō dá kade tsiñu ni'l dukuan ñā má vi'l kuíko é kúvi ūun san. ⁹ É un nti'i sá'á vatā o dé ñā kídaa né, kanañē'e ñā'a é ntoo vevii. Tsi kuenta iña tú'un āta sán ne, xé'e ñā doméni nta'a Xuva kō né, ē'mi ñā kiti san iña Xuva ko. Ntá tsi kuān té du'vā ó inúu ini ñā Xuva kō ne, ñā ni idiá'vi e ntuvá'a nti'xe nima ñā ni Xuva kō. ¹⁰ Tsi tú'un tsíkán ne, da mii kaka'an iña i é ká'xi o, é ko'o o, nté koo ntuntoo kúñu kō. Sá'ā ne, kudii núu i e tá'xi Xuva kō é vii ó da nté ká'an Xúva kō tú'un xee, nuu i e dií ka va'a.

¹¹ Ntá tsi vevii ne, e xéé Cristu é vii ñá dutu ódo nūu nuu i é xéé san, nuu i é vā'a é xe'é Xuva ko xū'u ñā. Kí'vi ñā má vi'l doó san e dií kaa va'a, tsí ñā te ñā'a ni de vá'a ñā, tsí ñā te ñúxiví a tuví. ¹² Ñā ni ídō Cristu niñi a ndi'ú san, nté niñi a le'ntú san é kúvi doméni iña Xuva ko, tsí niñi mii ñá xe'é ñā. Dukuān ne, idiá'vi é uun ito tsi kī'vi ñā má vi'l kuíko kue'en san e ntá'vi ñā kuétsi ko ntii dañu ntūvi. ¹³ Kuenta iña tú'un āta sán ne, niñi dūntiki kíchī sán ni niñi ndi'u kíchī sán ni xāa kúñu i'xá dūntiki kítđī'í san é i'xi nú nāá san ne, idiá'vi é dā'vi dutú san ñā'a, ñā é iō kuetsi i. Dukuān é ntuntoo kúñu ñā ne, naxtuví xío ñā ñā iña Xuva ko. ¹⁴ Ntá tsi dií dií ka kaidiá'vi niñi Cristu. Tsi kuenta iña Espiritu ñā é ñā kuví ne, xe'é Cristu ntuvi iña ñā vata kaa doméni iña Xuva ko, uun doméni é ñā tuví nee é kīni kaa. Kuenta iña niñi ñā ne, kantoo nimá kō é un nti'i nūu i é káta'xi doxi'i, vata koo é kúvi kada tsiñu o iña Xuva ko, ñā kantíto san.

¹⁵ Dukuān é Jesucristú ne, vata kaa ñā kaikan dá xe'e kaa ñā iña tú'un xéé san. Xí'i ñā vata koo e ntá'vi ñā kuétsi é idé o da ntántikin dúkuan o é kaka'an tú'un āta san. Dukuān ne, ñā e kána Xuva kō ne, kúvi ni'l ñā é vā'á iña Xuva ko ntii dañu ntúvi, vatā o tá'xi Xuva ko xū'u ñā. ¹⁶ Tsi te káda vá'a uun ñā'a tutú iña nee é dūku ntée i'xá ñā te xi'i ñā ne, ñā kúvi kí'i i'xá san iña uva i dá nté ntūvi é kúvi uva ñā, vatā xkoó ini o. ¹⁷ Ñā kaidiá'vi tutú san dá tūvi dukuan ñā de vá'a san. Dā nté tē xi'i ñā ne, da kídaa kaidiá'vi i. ¹⁸ Dukuān ne, un tsi nte dá iñi ntuu tú'un āta sán ne, kantio é kati niñi san. ¹⁹ Kaka'an Muísee ni ún nti'í nti'í ñā'a san nté o kaka'an é un nti'i léi san. Kídaa né, kí'i ñā xuku é nani hīsoo ne, naki'ní ñā idi le'ntu kué'é san diki i. Dā xnúu nto'o ñā ini niñi a dūntikí san é nākudáka ntúte ne, da dá'vi ñā librú léi san ni ūn nti'í nti'í ñā'a san. ²⁰ Kaka'an ñā: “Niñi sán ne, kuntā'a vata koo é kūtuni nto tsi tá'xi Xuva ko xu'u ñā ni ntō nté koo vii ñā ni ntō”, ka'an ñā. ²¹ Du'va o da'vi Muísee niñi san vi'l doó san ni un nti'i nūu i é de tsiñu ni'i ñā má vi'l doo kan. ²² Tsi kaka'an nti'xe léi san tsí dokó sa é un nti'í ne, kantio é ntuntoo ni niñi san. Nā kada ka'nū iní Xuva ko ni ko tē ñā

di'na kati nîñi san.

Kada ka'nu iní Xuva ko ni ko kuēnta iña doméni é xe'é Cristu

²³ Dukuān ne, núu i é ió ñuxiví sa é kántuvá'a naa nuu i é ió e dukún kán ne, kantio é tãvi níñi kití san vata koo é ntüntoo. Ntá tsi ñá ni kî'ví Cristu má vi'i kuíko san é de vá'a ña'a san, tsí kudii e ntává'a nãá ña'a san má vi'i kuíko é tuví e dukún kán. Ntá tsi ki'ví ña e dukún kán mí kaikan ñá nta'a Xuva ko kuēnta iña ko. ²⁵ Cristú ne, ña te kí'in ito ni eti ña níñi ña é kúvi doméni iña Xuva ko. Tsi dutu ñá odo núu iña ñá Israeé san ne, kuenta kuia kakí'vi ña má vi'i kuíko kue'en san vata koo é kué'é ña níñi é ña te níñi mii ña é kúvi doméni iña Xuva ko. ²⁶ Tē dí kuan ō ni idé Cristú ne, kantio é ki'in ito kuví ñá un tsi nte ntúvi dá iñi ntu'u ñuxiví san. Ntá tsi uun ito tsi kí'xi ña da dokó sa ntí'i ñuxiví san ne, xé'e ña ntúvi iña ña nta'a Xúva kō vata koo é nakate ña un ntí' ntí' kuétsi kō é ió. ²⁷ Uun ito tsi kuví o, ūn ntí' ntí' o ne, kidáā ne, ká'an Xuva ko te vā'á ō ne, o tē ña vá'a ō ni ide o. ²⁸ Kuan ō kúvi Cristú di, tsí uun ito tsi xe'é ña ntúvi iña ña é kúvi doméni iña Xuva ko, vata koo e ntá'vi ña kuétsi ña'a san. Ntá tsi ki'xi xtuku ña, ñá tē e ntá'vi xtuku ña kuétsi kō, ntá tsi vata koo é nakakú kue'en ña ña'a san, ña ntantétu ña utén uten.

10

¹ Lei Muíseé ne, vata kaa na'a i iña i é vā'á san é kí'xi, tsí ña te ñá ña ni kúvi ntúv'á'a kue'en ña. ² Tē dí kuví ntavá'a ntí'xe lei san ña'a san kuenta iña doméni san ne, ñá kantio é kué'é ka ña doméni san kuenta kuia. Te ūn ito tsi ntuvá'a kue'en ñá ne, ña ntánti'i iní ka ña te ió ka kuétsi ñá. ³ Ntá tsi dá ntaxé'e ña doméni san kuenta kuia ne, ntánaka'an ñá tsi ió kuétsi ñá, ⁴ tsi ña kúvi nakate kue'en níñi dúntiki kíchiñ sán ni níñi ndí'u kíchiñ san kuétsi kō.

⁵ Dukuān ne, kaka'an Crístu ni Xuva kō da vé'xi ña ñuxiví sa: Ñá tē doméni san, nté níñi kití san é ntio nto.

Dukuān né, taxnúu nto ko é kúvi ú ña'a.

⁶ Ntō'ó ne, ñá nī xkúntee iní nto é ntaé'mi ña'a san kití san;

ntē ña ni xkúntee iní nto doméni é ntáta'xi ña nto kuenta iña kuétsi ñá.

⁷ Dukuān ne, kaka'an u:

“Kini nto, tsí i'a vé'xi u é víi u é ntio nto, Xuvā kō,

vata ó uve na'a iñá ko iní libru nto”, kuan ō ka'an u,

ka'an ña. ⁸ Di'na ne, kaka'an ñá tsi ña xkúntee iní Xuva kō doméni san, nte é ka'mi o kīti iña kuétsi ko, kuān te kaká'an lei san é kuān koo vii o.

⁹ Kidáā ne, kaka'an ña: “I'a vé'xi u é víi u é ntio nto, Xuvā ko”, ka'an ña. Ncho ka'an sá'a tsi e nákatsin ña nuu i é átá san vata koo é xtuví ñá nuu i é xéé san naa i. ¹⁰ Tsi edé Jesucristu é ntio Xuva kō dá uun ito tsi é ntii dañu ntúvi xe'é ña kúñu ña é kúvi doméni iña Xuva ko. Dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsí ña tuví ka kuétsi kō.

¹¹ Dutu ñá Israeé san ne, utén utén ntáñi ña, ntaé'mi ña kití é kúvi doméni iña Xuva kō, kuān té ña kaidiá'vi é nākate kuétsi kō. ¹² Ntá tsi Jesuú ne, uun ito tsi é ntii dañu ntúvi xe'é ña kúñu ña é kúvi doméni iña Xuva ko kuenta iña kuétsi kō. Kidáā ne, ítúvi ña diñi Xuva kō. ¹³ Kantétu ña vē da nté kúvi vii kue'en Xúva ko ni ūn ntí' ntí' ña'a, ña é ña ntio i ña. ¹⁴ Tsi kuenta iña i é uun tsi doméni san ne, ntii dañu ntúvi ntavá'a kue'en ñá ña'a san nuu Xuva ko, ña e nátsoo xio ña iña ña.

¹⁵ Náñe'e Espiritu Sántu sán kō tsi é nuu é ntaā i, tsí di'na kaka'an ña:

¹⁶ Du'vā ó kaka'an Xúva kō: “Tū'ún sa'a é kué'é u xu'u kó ni ñá rkontuví ne, kuan kōo.

Xtúvi u tú'ún ko nuú nima ña. Xntéé na'a u tú'ún ko ini dikí ña”, ka'an ña.

¹⁷ Da kidáā ne, kaka'an ña: “Nté uun ito ká ña naká'an ko kuétsi ñá,

nté nuu i é kīni kaa é edé ña”, ka'an ña.

Kuan ō ka'an Espiritu Sántu san. ¹⁸ Dukuān ne, dá kadā ka'nu iní Xuva ko ni ko kuétsi kō ne, ñá kantio é kué'é ka o doméni iña kuétsi kō.

Kí'in etsin ō nuu Xuva ko

¹⁹ Dukuān né, ta'an ko, ñá u'vī ko. Kuvi kǎ'vi ō má vi'í kuikō kue'én san ve, tsí xe'é Jesucristu níñi ñá kuenta iña ko. ²⁰ Vatā o nákaan dutu átā san doo é rkaa ikō san, vata koo é kǎ'vi ña mí tuvi Xuva kó ne, kuān o dé Cristu dá xe'é ña kúñu ñā. Nākaán ña itsi xēe é kǎ'in o mí tuvi Xuva ko, itsi mí nī'i ko ntuvi iña ko. ²¹ Jesuú ne, kade ña dutu ódo nūu iña ko, xo'o é ntáduku ntee o Xuva kō. ²² Dukuān né, kanñ nima ko kǎ'in o un tsi nte mi túvi Xuva kō. Kuinti'xe kue'en kó ña, tsi e nácate ña nima ko vata koo é ña kutsú'ūn ká o iña kuétsi kō ne, é ntūntoo kúñu ko ntute vā'á san. ²³ Ñá ku xtuvī mii o é kākā'an o tsi nuu é ntaā í nuu i é kantétu ō, tsí vií nti'xe Xuva ko nūu i e tá'xi ña xu'u ña ni kō. ²⁴ Kadā kuení ko iña ta'an ko, xé un xé un ō, nté koo vii o vata koo é dií dií ka kuinima ko, é dií dií ka vii o nuu i e dóo va'a. ²⁵ Ñá xtuvī mii o é nataká nuu o ni ta'an kō, tsi iō ñá'a e kuán o de ña. Ntá tsi xntii o tā'an ko vata koo é nakíi nima ña. Dií dií ka kantio é kuān koo vii o veví, tsí dokó sa xee ntúvi dá kǎ'xi xtuku Tó'o kō.

²⁶ Tē tsun rkó tsiñu ko kade dukuan ō é kuétsí san rkontúvi é ini o é nuu é ntaā i iña Cristú ne, ña túvī ká doméni é ki'i Xuva kō e ntá'vi o iña kuétsi kō. ²⁷ Da mii é kuntetu o nūu i e dóo donchu'ví nta'a Xuva kō dá xntékú ku'vé ñá iña ko. Ní'i kō mí'i koko un ntí ntí ñá'a, ña ntaínchu'vi Xúva kō. ²⁸ Xoo ñá'a, ña é ña ni de ntáa lei Muíseé san ne, ñá ni ntuntá'ví ini ña ña. Te iō uvi, uni ña'a é kākā'an ntée ña ña ne, da mii é kuví ña. ²⁹ Te kuān o kúvi ni ña tsikán ne, ¿ñā ntu te dií ka kue'e ni'i ña é ntō'o ña xoo é kǎxkanuu i I'xá Xuva kō? Ña sá'á ne, kade ña vata te ña ni nuu á'vi kue'en níñi Cristu, kuān te níñi ña ne, kúvi nuu i é kūtuni ko tsi tá'xi Xuva ko ko nūu i e tá'xi ña xu'u ña ni kō. Kuenta iña níñi san di e ntántoo Xuva kō nima ña vata koo é kúvi nakí'i ña ña. Ntá tsi ña sá'á ne, kaka'an káni ña iña Espíritu Xuva ko, ña ña é kaxé'e ña e dóo va'á iña ña. ³⁰ Ntá tsi ini ō tsí kade ntaa Xúva kō né, ña ña kākā'an ña: "Xu'ú ne, kué'e u é ntō'o ña'a san. Xu'ú ntaáa ú ni ñā", ka'an Xúva kō. Ne, kaka'an xtúku ña: "Xu'ú ne, natsodo kú'vé u iña ña'á ko", ka'an ña. ³¹ jōo donchu'vi é nī'i ko é nto'o ko nta'a Xuva kō, ña kantíto

san!

³² Ntá tsi naka'an nto ntúvi di'na dá dā ve ini nto tú'un va'á san. Kútií nto da dóo ntii tú'un da dóo ntó'o nto. ³³ Un vé'xi ne, dóo kiní ka'an ñá'a san iña ntó ne, dē xení ña ni nto me'ñú ña'a san. Un vé'xi ne, ntō'o nto dá kuan ō ntó'o ta'an nto di. ³⁴ Ntūnta'ví ini nto ta'an nto, ña ñu'u kutū san. Íntōo díní ntó kuān te kí'i ña'a san é tuví iña nto, tsí ini nto tsí e dukún kan ne, dóo iō iña nto e dií dií ka va'a, é ña nti'i ntii dañu ntúvi. ³⁵ Dukuān ne, ñá xtuvī mii nto é kuinti'xe nto Xuva ko vē, tsí tē ña xtuví mii ntó ne, ní'i ntō é vā'á kue'en. ³⁶ Kantio é kútií nto tsi dá kúvi vií nto vatā ó ntio Xuva kō ne, ní'i ntō e tá'xi ña xu'u ña ni ntō. ³⁷ Tsí kaka'an tú'un Xuva kō: Na ná'a ka dá kǎ'xi ña é kākā'an u tsí kǎ'xi ña.

Ñá kukuíi ka ña.

³⁸ Xoó ña'a é vā'á nima ñá tsi kakuinti'xe ña kó ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña.

Ntá tsi te nātivi ini ña ne,

ñā xkúntee ini ká kó ña.

Kuan ō ka'an Xúva kō. ³⁹ Ntá tsi xo'ō ne, ña te kade o vatā ó de ña'a, ña e ntántiko kōo san ne, ntákunaá ña. Tsí xo'ō ne, ntáde o vatā ó de ña'a, ña ntákuinti'xe i ne, kuan kōo nakáku nima ko.

11

É kakuinti'xe kō

¹ Vá'a ō ve. Te kakuinti'xe kō ne, ini o tsí ni'i nti'xe ko nuu i é kántétu ō. Nā kaitsu'un ō, tsí ini o tsi nuu é ntaā i é nī'i ko, kuān té vata kiní ō. ² Dōo díní Xuva ko ni ñata kō, ña intóo kídaā, tsi kuínti'xe ña ña.

³ Tsí kakuinti'xe ko Xuva kō ne, ini ó tsi mii tú'un ña e de kú'vé ñá ñuxiví san. Ná tē nee iña io kídaā da de kú'vé ña e ntaíni o veví.

⁴ Kuínti'xe Abee. Dukuān ne, xé'e ña ūun doméni iña Xuva ko e dií ka va'a é vāta kaa é xe'é Caiin. Dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsi dóo va'á ña ne, kí'i ña doméni san. Xí'i Abeé rkontuvi, ntá tsi vata tsi te kākā'an dúkuan ñā, tsí káníni o nté ō kuínti'xe ña.

⁵ Kuínti'xe Enoó san di. Dukuān ne, ñá ni xé'e Xuva kō é kuví ña. Kuan tsí ó kantíto ña náki'i Xuva ko ña e dukún kán. Ná ni naní'i ka ña'a san ña, tsí kue'en ni'i Xuva ko ña. Tsí di'na

dá naki'i Xuva ko ñā né, kūtuni ñá'a san tsi idé ñā é ntio Xuva kō. ⁶ Ntá tsi ñā kuví víi ō é ntio Xuva ko tē ñā kuinti'xe ko ñā. Te nchō ki'in étsin o nūu Xuva kó ne, kantio é kuinti'xe kō tsi tuví ñā, tsi kaxé'e ñā é vā'a xoo é kan̄ nima í kanantuku ñā.

⁷ Kuīnti'xe Noee. Dukuān ne, dá kakā'an Xúva kō tsi koo nuu i é vāta kiní ñā ne, éde ñā kuenta é kākā'an Xúva kō. Kidāā ne, de vā'a ñā uun tun ntōó san vata koo é nakáku nuu ñā ni i'xā ñā. Dā ini ñā'a san tsi dóo vā'a ó kakuīnti'xe Noee san ne, kūtuni ñā tsi dóo kini ntāa ñā nguī san. Dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsi dóo va'a ñā'a Noee san, tsi kuīnti'xe ñā.

⁸ Kuīnti'xe Abraan. Dukuān ne, kué'en ñā tūku ñuu é kākā'an Xúva kō tsi kué'e ñā é kūvi iña ñá ni i'xā ñā. Kuān té ñā ni iní ñā mí'i kī'in ñā ne, ntīi ñā ñuú mii ñā ne, dē ntaa ñā é kākā'an Xúva ko ni ñā. ⁹ Kuīnti'xe Abraán san. Dukuān ne, ní'i ñā é kutuví ñá ñuú san é xe'é Xuva ko ñā vatā ó kaka'an ñā, kuān te vāta kaa ñā ntaíka itsi san kaa ñā. Vi'i doó san inúu ñā, vatā o dé Isaa ni Jácoo di, tsi dadī ní'i ñā tú'ūn é xe'é Xuva ko xū'u ñā. ¹⁰ Vi'i doo tsi san inúu ñā, tsi intétu Abraan ñuu é tuví ntii dañu ntūvi, ñuu é xtúvi tū've Xuva kō, ñuu é de vā'a mii ñā e dukún kán.

¹¹ Kuīnti'xe Sará san di. Dukuān né, kuān te ita ntí'xin kuia ñā é kōo i'xá ñā ne, ñu'ū nti'xe i'xá ñā, tsi kuīnti'xe ñā tsi víi Xuva ko nuu i é xe'é ñā xu'u ñā ni ñā. ¹² Dukuān né, kuān te dóo ata Abraan é ñā ni kuví kóo i'xá ñā ne, xíó i'xá ñā. Káxa uun tsi ñā'a san da nté kúti'ín ñā. Vatā ó uve dii xntívi e dukún kán ntāa ñā. Vatā ó ntákuví xíku ntákuví ñā é nté ñā kuví naká'vi o ñā.

¹³ Un ntí' ntí' ñā'a san é kākā'an u ne, ntákuinti'xe dukuan ñā dá xi'i ñā, kuān té vata ní'i ñā é un nti'í é kākā'an Xúva kō. Ntá tsi ini ñá tsi rkontuví koo nuu i sá'a ne, dōo diní ñā. Ntáka'an ñá tsi ñā te ñuú mii ñā ñūxiví sa, tsi ntoo taan ñā. ¹⁴ Dá kuān ó ntáka'an ñá'a sán ne, ini ó tsi ntánantukū ká ñā uun ñuu é kūvi ñuú mii ñā. ¹⁵ Tē dí kanaka'an ñā ñuú san mí'i ntáka ñā ne, ¿nté kui ñā ni ntiko koó ntu ñā ikán? ¹⁶ Ntá tsi ntio ñā uun ñuu é dii ka va'a. Ntio ñā kuntōo ñā e dukún kán. Dukuān ne, ñá ni kúka'an nuu Xúva kō tsi ntáka'an

ñá'a san tsi Xuva ñā né, xtúví tu've ñá ñuú mí kuntōo ñā e dukún kán.

¹⁷ Kuīnti'xe Abraán san. Dukuān né, dá ito ntéé Xuva ko ñā ne, xé'e ñā i'xá ñā Isaá, kuān té kuví, vata kaa doméni iña Xuva ko. Uun tsi i'xá ñā e káku dá xe'é Xuva ko xu'u ñā ni Abraan, ntá tsi nchō kué'e ñā i, kuān te é kākā'an Xúva ko ni ñā: ¹⁸ “Kuenta iña Ísaá ne, nakāxa tátá nto”, ka'an ñā.

¹⁹ Ini Ábraan tsi dóo ntii iní Xuva kō ne, kuví nantoto ñā ñā'a kuān té xi'i ñā. Kuví ka'an o tsi vata tē dí ni naki'i nti'xe Abraan i'xá ñā rkontuvi te xi'i.

²⁰ Kuīnti'xe Isaá di. Dukuān ne, xé'e ñā xu'u ñā tsi víi Xuva kō é vā'a ni Jácoo, ni Esáuú rkontuvi.

²¹ Kuīnti'xe Jacoo. Dukuān né, dá dokó sa kúvi ñā ne, náki'í tuun ñā tatun ñā. Nānu'u ñā iní ñā Xuva kō ne, xé'e ñā xu'u ñā tsi víi Xuva kō é vā'a ni i'xa i'xá ñā Josee.

²² Kuīnti'xe Joseé san di. Dukuān né, dá xee ntúvi é kuví ñá ne, kaka'an ñá ni ñā Israee tsi ntaka nti'xe ñā ñuú Egitō rkontuvi. Kaka'an ñá ni ñā te kūni'i ñā xíki ñā te ntáka ñā ne, nakuntú'xi ñuú san mí kī'in ñā.

²³ Kuīnti'xe uva Muiseé san di. Dukuān né, dá káku Muiseé ne, xnuu xū'u ñá i te ūni xoo, tsi ini ñā tsi dóo tíi kaa i'xá san. Ñá ni u'vī ñā é kākā'an reí san tsi ka'ní ñā i'xa íkín iña ñá Israee san, i'xa tii.

²⁴ Kuīnti'xe Muiseé san di. Dukuān né, dá kúka'nu ñā ne, ñā ni ntío ñā é kākā'an ñá'a san tsi i'xa diókō rei Egitō san ñā. ²⁵ Díi ka ntio ñā é nto'o dadī ñā ni ñā ntáduku ntéé Xuva kō é kutúvi díní ñā uun da'na mí ntáde ñā'a san é kīni kaa. ²⁶ Díi ka nuu á'vi, kuiní ñā, é ntō'o ñá vata ō ntó'o Cristu é ní'i ñā é un nti'í é íó ñuú Egitō. Tsi kantetu ñā nuu i e dii ka va'a é kué'é Xuva ko iña ñā.

²⁷ Kuīnti'xe Muisee. Dukuān né, ntáka ñā ñuú Egitō ne, ñá ni u'vī ñá te kúdiín reí san. Ñá ni xtuví mii ñā é víi ñā, tsi vata tsi tē ini ñā Xuva ko, kuān té ñā kuví kiní o ñā. ²⁸ Tsi kuīnti'xe Muiseé ne, dē ka'nu ñā viko é naka'an ñā da ntáka ñā ñuú Egitō. Kā'an ñá ni ñá'a san tsi da'ví ñā niñi lé'ntú san díki xi'i ñā kan vata koo é ñā ka'ni ánje Xuva ko i'xa nuu i iña ñá Israee.

²⁹ Kuīnti'xe ñā Israee san di. Dukuān ne, itā nti'xin ñā mé'ñū ntute

ñu'u san é nani Ntute Kuē'é san vatā ó te ñu'u itsi. Ntá tsi dā intíkin ña Egitō sán ña ne, tēni ña.

³⁰ Kuñti'xe ña Israeé san. Dukuān ne, kó'xo ntíká nto'o ñuú Jericoo da íka ña u'xe ntúvi ata i kan. ³¹ Kuñti'xe Raa, ñádf'i e íka lukú san. Ñá te ni xī'i dádfi ña ni ñā'a, ña é ña ni kuinti'xe i san, tsí kuān te íka luku ñá ne, xntii ña ña Israee, ña é íxkoto ntódo ñuú tsikan.

³² ¿Nēe iñá ka ntu ka'án u? Ñá kunē'é ka é ntāa ú ni nto iña Gédiuun, iña Báraa, iña Sánsuun, iña Jéftee, iña Dávii ni Sámuee, ni ñá ka'án naa Xuva ko kidaā. ³³ Un ntíi ntíi ña tsikán ne, kuinti'xe ña. Dukuān né, iō ñá e kúvi idé ña da náa ña ni tūku ñuu. Iō ñá e dóo vá'ā o de kú'vē ña. Iō ña é ni'i ña núu i é xe'é Xuva ko xu'u ña ni ñā. Iō ñá ne, nakáku ña dá ncho ka'xí ñañá san ña. ³⁴ Iō ña é ña ni i'xi ña dá ñu'u ña mi dóo kai'xi ñú'u san. Iō ña e nakáku ña da nchó katsin ña'a san ña káa. Iō ña e náxnuu ña ntii ña kuān té ña tui ntíi ña di'na. Iō ña é ña ni u'ví ña dá edé ña du'xēn né, nakúnu ña sntadun túku ñuú san. ³⁵ Ío ñádf'i san ne, ntóto xtuku i'xá ña rkontuvi dá xi'i.

Tuku ña ntákuinti'xe i sán ne, dōo ntó'o ña da káni ña'a san ña utun, ntá tsi ña ni ncho víi ña é káka'an ñá'a san vata koo é nakáku ña. Ini ñá tsi ni'i ña ntuvi e dií ka va'á iña ña nta'a Xúva kō. ³⁶ Tuku ña ne, ntáxkuntée ña'a san ña ne, e'ní ña ña, nátií nuu ña ña xo'o. Kí'ní ña nta'a ña ni dī'ín ña dí ne, xnuu kutu ña ñā. ³⁷ Tuku ña ne, káni ña'a san ña xuú ne, xí'i ñā. Iō ñá ne, kátsin dava ña'a san ña. Iō ñá ne, ito nteé ña'a san ña te víi ña é kīni kaa. Iō ñá ne, e'ní nuu ña'a san ña káa. Iō ñá ne, íka xaa ña ne, kudii ñíi a le'ntú san ni ñíi tsidi'ú san itávi núu ña. Dōo taan núu ña. Dē xení ña'a san ni ñá ne, dōo u'vi kúvi ña. ³⁸ Ña ñuxiví san ne, ñá te nuu á'vi ña é kuntoo dadíi ña nī ña dóo va'á san. Ntá tsi edé ña ñuxiví san é doto tsi íka xaa ña dóo va'á san ñuu itsi san nī má ntā'xín san. Xavi kíti san ni mávi kan kúvi ví'i ña.

³⁹ Un ntíi ntíi ña sa'á ne, kuān te íni Xúva kō tsi dóo va'á kuinti'xe ña ne, ñá ni nī'i ña é un ntíi é xe'é Xuva ko xū'u ña. ⁴⁰ Tsí ini Xúva kō tsi ío ūun nuu i é dií ka va'á iñá kō ne, ntio ña é kūntetu ña tsikan da nté dadíi ni'i ña ni kō e ntuvá'a kue'en o nuú Xuva kō.

12

Koto o nūu Jésuu

¹ Ntoo mé'ñu o nī ña te da díi ña'a, ña e dóo kuinti'xe i san. Dukuān né, xo'ō dí, na xtūví xio o da nēé ka nuu i é kanateñu nuu kō, da nēé ka kuetsi é ncho ni'i i kó ne, na kūtíi o kūnu dú've o itsi e tá'xi Xuva ko kō. ² Koto o nūu Jésuu, tsi kuinti'xe kue'en ñá Xuva kō né, tā'xi ña é kuinti'xe vá'a ko ñā di. Ntō'o Jesuu ntíkā krusi, ntá tsi ña ni kuká'an nuu ña é xi'i ñá vata o xi'i ñá kini ntāa san, tsí ini ñá tsi te ita ntí'xin é ntō'o ña ne, kutūvi dínī ñá nta'a Xuva kō.

³ Kadā kuení va'ā ntó ve nté o dé Jesuu, tsí kutíi ña dá un vá'a tsi ntó'o ña nta'a ñá iō kuetsí i. Dukuān ne, ñá ku kudu'xen ntō, ñá ku natívi iní nto é kuinti'xe nto. ⁴ Tsí nto'ó ne, váta nī'i ntó doxi'i da ntánāa ntée nto é kīni kaa san. ⁵ ¿Vá kunáa iní ntú nto tsí kata'xi Xuva ko nto itsi, tsí i'xá ña nto? Tsi kaka'án tú'un Xuva kō:

I'xá mií kó, na naka'an o dá ta'xi Tó'o ko o é ntō'o o.

Ñá ku tīvi iní o dá ká'án u tsí ña vá'ā o kaden.

⁶ Tsí xoo ñá'a, ña e dóo ntio Xuva ko i ne,

kaxé'e ña ña itsi.

Xoó ña'a é kī'i ña e kúvi ña i'xá ña ne,

kaxé'e ña é ntō'o ña,

ka'an ña. ⁷ Kutíi nto nto'o nto ne,

kutú've nto, tsí kade Xuva ko ni nto

vatā ó de ña ni i'xá ña. ¿Vá iō ntú i'xa

é ña kaxé'e uva i itsi? ⁸ Tē ña katá'xi

Xuva ko nto itsi vatā ó de ña ni ūn ntíi

ntíi i'xá ña ne, ñá te i'xá nti'xe ña nto.

⁹ Kadā kuení nto di: Dā kú kuetsi o

né, uva ko ñuxiví a ne, kata'xi ña ko

itsi ne, kaiko ñu'u o ñā. ¿Nté kui ña dií

dií ka kuinti'xe kō é káka'an Úva kō,

ñá tui e dukún kán, vata koo é nī'i

ko ntuví va'á iña ko ntii dañu ntúvi?

¹⁰ Uva kō, ña tui ñuxiví a ne, dá kuetsi

o ne, kata'xi ña ko itsi vatā ó kuiní

ñá é vā'a. Ntá tsi Xuva kō ne, dií dií

ka kaidiá'vi dá kata'xi ña ko itsi, tsí

ntio ña é ntūvá'a kue'en o váta o va'á

ñā. ¹¹ Ini ntó tsi ña ntio ko é ntō'o ko,

tsí kaexnúu. Ntá tsi rkontuvi ne, dá

kutú've kō é víi o é vā'á ne, kuntoo

vá'a o, tē kutú've nti'xe ko kuēnta iña

i é ntō'o ko.

Dōo xii kaa té ña kiní ò é kākā'an Xúva kō

¹² Dukuān né, nāxnuu ka'nu nto nima ntó ne, nakuntítsi ntāa nto. ¹³ Nantuku nto itsi vā'a mí'í ntáka nto, vata koo é ña dií dií ka kuvi nto, vata koo é ntūvá'a vá'a nto.

¹⁴ Kuenta tsi vií nto te kuntōo vá'a nto ni ūn ntíí ntíí ña'a. Kuntikín nto é vā'a, tsi nté uun ña'a ña kiní ña Tó'o ko té ña vií ña é vā'a. ¹⁵ Koto xnto te iō nto é ña kanani'í ka nto é vā'á san é kata'xi Xúva kō. Ñá vií ntó vata kaa xuku ūvé san. Tsi da kaidáka xuku ūvé san ni tūku xukú san ne, ku uve ntí'í. Te vií nto é kīni kaa ne, kutú've ta'an nto é vií ña é kīni kaa di. ¹⁶ Ña ku kava ni'í nto ñadí'í é ña te ñadí'í mí ntó; nté ña ku nadikí nteé ntó Xúva ko, vatā o dé Esauu dá nadama ñā é vií ñā i'xa nuu i dá ni'í ña é ka'xí ña. ¹⁷ Iní nto tsí rkontuvi dá xee ntúvi e nāxnuu viko uva ña ñā ne, ña túvī ká iña ña. Kuān te dóo éku ña ne, kuān te dóo nátivi iní ña ne, ña túvī ká cho'o i.

¹⁸ Ntō'ó ne, ñá ni xēe étsin nto xuku Sinaií san é tñin nta'a nto vatā o dé ña Israeé san kídaā. Núu xūku tsikán ne, kai'xi ñú'ú san ne, neé kue'en. Dōo ñu'u viko neé san ne, dōo ínu tatsin. ¹⁹ Ntē ña ni tekú nto da éku trunpetá san, ntē dá kakā'an tátsin Xúva ko ni ñā. Ña e téku i sán ne, íkan ña é ña ku ka'án ka Xúva ko ni ñā. ²⁰ Tsi dóo ū'ví ña da dóo ntíi ka'an Xúva ko ni ñā tsí da xōo ka é xtúvi i dí'in i xuku san, te ñā'á o te kīti ne, kuétsí é ká'ní nuu ña i xuú ne, o kiní ña í káā. ²¹ Tsi dóo donchu'ví kaa é iní ña ne, un tsi nte mí Muísee kaká'an ña: “Koó da kání'í u é kaū'ví ko”, ka'an ña.

²² Ntá tsi ntō'ó ne, xēe étsin nto xuku é naní Siuun, ñuu mí tuví Xúva kō, ña kantíto ntii dañu ntúvi. Ñuu sa'á ne, kaka'an o é ñūú Jerusaleen é tuví e dukún kán, mí'í ntoo ña te nté kaa ánje Xúva kō. ²³ Xēe nto ikán, mí'í ntoo dīni ña ntánataká nuu, ña ntáduku nté Xúva kō, ña é ūve na'a dívi í e dukún kán. Xēe ntō mí tuví Xúva kō, ña é kaidō kú've iña un ntíí ntíí ña'a san. Xēe ntō mí ntántoo ña xi'í, ña é vā'á san, ña e ntántoo Xúva ko nima i. ²⁴ Xēe ntō mí tuví Jesuu, ñá ntítsi me'ñu nuu Xúva ko ni ñā'a san kuenta iña tú'ūn xēe san é xe'é Xúva ko xū'u ña, tsi éti ña niñi ña vata koo é ntá'vi ña

kuétsi kō. Dií dií ka kaidiá'vi niñi ña é niñi Ábee. Tsi dā iní Xúva ko niñi Ábeé san ne, kaka'an ñá tsi ntanáa ña. Ntá tsi dá káiní ña niñi Jésuú ne, kaka'an ñá tsi kada ka'nu iní ña ni kō.

²⁵ Koto nto é vií ntó kuenta ñá kaka'an ni ko. Tsi té ña ni nakáku ña Israeé dá ña ni ide ña kuénta é kākā'an Muísee ni ña ñúxivi a ne, dií dií ka ña nakáku o té ña vií o kuénta nēe é kākā'an ñá tuví e dukún kán. ²⁶ Dá kakā'an Xúva kō kídaā né, táān ñuxivi san. Ntá tsi veví ne, kaka'an ña: “Uun ito ká xtuku natáān u ñá te da mii tsi ñuxivi sa, tsí un tsi nte e dukún kán dí”, ka'an Xúva kō. ²⁷ Dá kakā'an ñá é “uun ito ká xtuku” ne, ncho ka'an ñá tsi nantí'í ña da nēe ka é ió ñuxivi a é ede kú've ña. Koó da nuu i iña mii ñā é kuntōo ka. ²⁸ Dukuān ne, nakué'e ó sintiá'vi nta'a Xúva kō tsí kaduku nté o mí kadē kú've ña, mí é ña ntí'í. Dukuān ne, ka'nu kuiní ko ni Xúva ko. Kunuu iní kó ña kaní nima kó, vatā ó ntio ña. ²⁹ Tsi Xúva kō ne, vata kaa ñu'u é kaé'mi é un ntí'í é kīni kaa kaa ña.

13

Nté koo vii o vatā ó ntio Xúva kō

¹ Ntō'ó, ña ntákuinti'xe i, ña xtúvi mii nto é kuínima ntó ta'an nto. ² Ñá ku kúnáa iní nto é vā'á koo vií nto ni ñā'a, ña é xēe nú vi'í ntó. Tsi ió ñā'a ne, da xe'é ña vi'í ña ne, íntōo ánje Xúva ko ni ña, kuān té ña ni kutúni ñá te ánje ña.

³ Naka'an nto tā'an nto, ña ntákuinti'xe i san, ñá ñu'u kutú, vata tsi te ñu'u kutu dadíi nto ni ñā. Naka'an nto tā'an nto, ña dóo ntánto'o i dá kadē xení ña'a san ni ñā, tsí te dá ná kuān koo nto'o nto di.

⁴ Kuiko ñu'u nto ñadí'í ntó té tánta'a nto. Mii ña kutuvi ni'í nto ñá ne, ñá ku dotō tsí kava ni'í nto tuku ñadí'í san. Kuan kōo vií ñadí'í san ni xí ña di. Tsi Xúva kō ne, kué'e ñā é nto'o da xōo ka ña'a, te ñā e tánta'a, te ñā é vatá tánta'a, te kava ni'í ña ñadí'í é ñā te ñadí'í mí ñā.

⁵ Ñá ku ntí'í iní ntó iñá diu'un. Kūntoo dīni ntó ni nēe kudii é ni'í nto. Tsi Xúva kō ne, kaka'an ña: “Nté uun ito ñá xtuví mii ú o. Nté uun ito té ña vií u ó kuenta”, ka'an ña. ⁶ Dukuān né, kaní nima ko kuvi ká'an o: Xúva kō né, dívi ñā é kaxntii ña ko. Dukuān ne, ñá ku ū'ví ko.

Ña túvī nee iña é kūvi vií ña'a san ní ko.

⁷ Naka'an nto ñā'a, ña é nakua'a ntó san, ña é nāñé'e nto tú'un Xuva kō. Koto vā'a nto nté o kuínti'xe ña un tsi da nté xi'i ñá ne, kuan kōo kuínti'xe nto di.

⁸ Jesucristú ne, ñá kánadama ña. Kuan tsí ó de ña vevii vatā o dé ña di'na ne, kuan kōo vií ña ntii dañu ntūvi. ⁹ Ñá ku kúntikīn ntó da nēé ka tuku tú'ūn é kākā'an ñá'a. Díi ka vā'ā o é kunūu ntii nima ko kuenta iña i é vā'a é kāta'xi Xúva ko kō né, xtuvi mii o nté xkoó ini o iña i é ká'xi o, é ña ká'xi o. Tsi nuu i é kaē'xi o ne, ña te dívi é kaxntii kō.

¹⁰ Ío naa ko mí'i tuví uun doméni iña ko é ña kaní'i dutu, ñá ntántikīn lej átā san. ¹¹ Ini nto tsí dutu ñá odo nūu iña ñá Israeé san ne, kaxtuvī ñá niñi kití san má vi'i kuíkó san é kūvi doméni iña Xuva ko vata koo é ntūvá'a ña'a san ni Xuva kō, ntá tsi kae'mi ña kúñu ti āta ñuú ña kán.

¹² Dukuan o ntó'o Jesuu ata ñuú san di, vata koo é ntavá'a ña nima ñá'a san kuenta iña niñi mii ña. ¹³ Dukuān né, xtuvi mii o é átā san ne, kúntikīn o Jesuú, kuān te kadá xení ña'a san ni ko vatā o dé ña ni ñā. ¹⁴ Tsi ñuxiví a ne, ña túvi ñuú ko é kúntoo o ntii dañu ntūvi, ntá tsi ntánantuku o ñuú mí kúntoo o rkontuvi. ¹⁵ Dukuān ne, utén utén nakué'e o doméni nta'a Xúva kō dá ká'an ó tsi dóo ka'nu ña. Dōo dīnī ña dá nakué'e o ñā sintiá'vi kuenta iña Jesuu. ¹⁶ Ñá ku kúnáa inī nto é vii nto é vā'a, é xntii nto tā'an nto. Tsi dá kuān ó de nto ne, vata kaa doméni iña Xuva ko kaa, e dóo ntio ña.

¹⁷ Kada ntaa ntó nī ña ntádē kú've iña ntó ne, vii ntó é kākā'an ñá, tsí kade ña kuentá nima nto. Ini ña tsí kuenta iña Xuva ko e ntáde ña nto kuenta. Vii nto vata koo é kunūu dīnī nima ña, ñá tē é kúnta'xa iní ña, tsi ¿mí'i ntu kunuu á'vi iña nto te kúnta'xa iní ña?

¹⁸ Ka'an ntá'vī ntó iñá nti. Iní nti tsi idé nti é vā'a ni ntó nuu Xuva ko. Da mii é ncho vii nti é vā'a utén uten.

¹⁹ Vii nto da xe'e, ka'an ntá'vī nto te ta'xi Xuva kō é díi ka kantí'i naxeé u mí'i ntántoo nto.

I'a ntí'i tutú san

²⁰ Xuva kō, ña kata'xi é kúntoo vā'a o ne, xtuvi ñá kuenta tsí ntii dañu

ntūvi vií ña e tá'xi ña xu'u ña ni ko kuēnta iña niñi Jesuu, paxtu va'á ko, dá nantóto xtūku ña ña dá xi'i ña. ²¹ Na ta'xi Xuva ko ntó é un ntí'i é vā'a é kantio nto vata koo é kūvi vií nto vatā o ntio ña. Na vii ña é vā'a nima ntó, nuu i é vā'á, kuinī ñá, kuenta iña Jesucristu. ¡Ká'an o tsi dóo ka'nu Cristu ntii dáñu ntūvi! Kuan tsi koo na kōo.

²² Kákān ú nto, tā'an kó, te kútíi nto nī kó kudii tú'ūn sa'a é kākā'an u ni nto, kuān té ña kué'e tutú san ni de vā'a u. ²³ Ntio ko é kūtuni nto tsi e ntíi ení ko Timóteu vi'i útun san. Te kí'xi kantí'i ña ne, kunteka ú ña te amá kixkoto ni'ni ú nto.

²⁴ Ká'an ntó ntiusi ni ún ntíi ntíi ta'an kō, ña ntánakuā'a nto ni ún ntíi ntíi ña ntáduku ntée Xuva kō. I'a kataxnūu ña ñuú Italiá san ntiusi ntó di.

²⁵ Na naxnuu viko Xuva ko nto, ún ntíi ntíi nto. Sá'a tsí é ká'an u ni ntó.

Tutu e táxnūu Santiau iña ñá Israee

Taxnūu Santiau ntiúsi

¹ Xu'u é Santiaú u ne, kade tsiñu ú iña Xuva ko ni Tó'o ko Jesūcristu. Taxnūu u tú'ūn sa'á iña nto, ñá ñá nto e kúvi uxuvi táta ña Israee nto, da mí'i ká mi ntántoo nto. Ntiusi nto.

Kata'xi Xuva kō e dóo ki'in inī ko nté koo vii o

² Kuntoo díni nto, tá'an ko, da ntánto'o nto é tūku e túku nuu i. ³ Ini nto tsí da ntánto'o nto kuenta iña i e ntákuinti'xe nto ne, ntáku'úve nto é kutíi nto di. ⁴ Na kútíi ká nto vata koo é kutu've vá'a nto, vata koo é ntúvá'a ña'a nto ne, ñá tē nee iñá kunáa ntee ntó nuu Xuva ko.

⁵ Tē ñá ini nto nee é vā'a é vii ntó ne, kákan nto nta'a Xuva kō. Tsí kantétu ña é kuē'é ña é kūtuni un ntíi ntíi ña'a nee iña é vā'a. Nā kāde víni ña, ntē ña kada tíi ña ni ntō. ⁶ Ntá tsi te kákan ntó nta'a ña ne, kaníi nima ntó kuinti'xe nto é nantiko koó ña. Ntē ña ku dé kueníi nto te ña nantiko koó ña. Tsí ña ntáde kueníi i sán ne, kuān ntáa ña vata kaa ntute ñu'u san é kaido ne, kanainu dá kainu tatsín san. ⁷ Tē ña te kánií nima nto ntákuinti'xe nto da ntaíkan nto nta'a Xuva kō ne, ¿mí'i ntu tá'xi ña é ntaíkan nto? ⁸ Tsí uun ña'a, ña é uvi nuu i kade kueníi i ne, nuu nuu tsi kanadama ña é vii ña. Tuku vii ña vevíi ne, é tūku vii ña uten.

⁹ Ta'an ko, ña e dóo ntá'ví san ne, kuān té ña nuu á'vi ña ñuxiví sa ne, ntá tsi na kutūvi díni ña, tsi dóo nuu á'vi ña nuu Xuva ko. ¹⁰ Ta'an ko, ña e dóo kuikā sán ne, na kutūvi díni ñá te xūvi kaika ña. Tsí vata kaa laa é kae'nu má kū'u kan kaa ña. Tsí uun da'na tsi vé'xi ñuxiví sa. ¹¹ Laa sán di ne, uun dá'na tsi kakene ne, kanakó'xo dá káxi'i dii xuku i ka'ni ngántíi san. Nā vā'á ka kidaā. Kuan kōo kuvi ni ña kuiká san di. Tsí uun da'na tsi ntí'i nuu mii ña ni é iō iña ña.

E ntánto'o kō

¹² Nté kui vá'a ña'a, ña é kakutíi i é kanto'o i. Tsí te kutíi ña ne, ní'i ña ntuví vā'a iña ñá nta'a Xuva kō, Tsí Xuva kō ne, e xé'e ña xu'u ña tsí

kuntoo ña ni ña, xoo é kákuinima i ña. ¹³ Te ió uun nuu i é kīni kaa é ncho víi o ne, ñá ku kadā kueníi ko te nta'a Xuva ko vé'xi, tsí ña túvi mí'i kēne ña é vii ña é kīni kaa né, ntē ña katá'xi ña é vii o é kīni kaa di. ¹⁴ Tsí nima kīni kaa ko kaikan e dóo ncho vii o é kīni kaa san. ¹⁵ Te kuinti'xe kō é kaikan nima kó san ne, vii nti'xe o é kīni kaa san. Kidāā né, tē kuíni kō é vii o é kīni kaa san ne, ní'i kō doxi'í san.

¹⁶ Ntō'o tá'an ko e dóo ntio ko, ñá ku kaní nta'ví mii ntō nima nto. ¹⁷ É un ntí'i nuu i e dóo va'a, nuu i é nuu é ntaā i ne, ñá tsi é vé'xi e dukún kán. Xuva ko kataxnūu ña é vā'á mii kō. Tsí ñá ña ede kú'vē ña ñu'u é káxi'í nuu e dukún kán. Nū'ū sán ne, kanadama, ntá tsi Xuva kō ne, ña kanadama ña nté un siin. ¹⁸ Tsí mii ña ntío ña é nakáku ña kō da kuinti'xe ko tū'un é nuu é ntaā i iña ña é ntio ña é kuvi o vata ntáa i'xa nuu i iña ña.

Xoo é ntio nti'xe i Xuva kō

¹⁹ Kutuni nto sá'a, ta'an ko, ña e dóo ntio kó ne, ntío vii nto, un ntíi ntíi nto, dá ntaíni nto ne, ñá ku dotō tsí ka'an nto. Nā te ūra tsí kudiín nto di. ²⁰ Tsí te kūdiin ó ne, ñá ntáde o é vā'a é ntio Xuva kō. ²¹ Dukuān né, xtūví xio nto da nēé ka nuu i é kīni kaa san. Mii tsí é kuinti'xe nto tú'ūn e xnūu Xuva kō nima nto. ñá tsi é kaidiá'vi é nakáku o.

²² Ntá tsi ña te da mii tsí é kīni nto é káka'an tú'un Xuva kō, tsí kada ntaa nto. Te da mii tsí e ntaíni nto ne, ntaéni nta'ví mii ntō kúñu ntō. ²³ Xoó ña'a é da mii tsí e káini ña tú'un Xuva kō ne, ntá tsi ña káde ntaa ña vatā ó kaka'án ne, vata tsi kaa ña é kaito nuu speju kaa ña. ²⁴ Tsí kainí ña nuu ña, ntá tsi dá kaxkokoó ñá ne, ura tsí i kakunaá ini ña nté ito ña. ²⁵ Ntá tsi utén utén nakuā'a nto tú'ūn e dóo va'á san iña Xuva ko, tú'ūn é nakákú kō é kīni kaa san. Xoó ña'a é ña kunáa ini ña tú'ūn é nakuā'a ña, tsí kade ntaa ña é káka'án ne, naxnuu viko Xuva ko ña.

²⁶ Xoó ña'a é káka'an ña tsí kantíkin ñá Xuva kō, ntá tsi ña káde ña kuenta é káka'an ña ne, ¿mí'i ntū nuu é ntaā i é kakuinti'xe ña Xuva kō? Da mii é kaeni ntá'ví mii ña kúñu ña. ²⁷ Te nūu é ntaā i ntákuinti'xe ko Xuva kō né, vii o é vā'á, vii o é ntio ña di. Xntii o á i'xa kií san ne, xntii o ña dī'i ntá'ví san di

nēe e ntátaan núu ña. Ñá vii o é kīni kaá vatā ó de ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō.

2

Dad̄i tsi vii o nī dá xōó ka ña'a

¹ Ntō'o, tá'an ko e ntákuinti'xe nto Tó'o ko Jesūcristu, ña e dóo va'á kue'én ne, ñá ku nāntii ni'ni nto nté uun ña'a san. ² ¿Nté koo vii nto te xēe úun ña'a mí'i ntánataká nuu nto, ña é nuu nta'a i di'i e kúvi oró ne, ni dōo é ña te nté kaa va'á ne, dad̄i tsi xee úun ña ntā'ví, ña é nuu doo tsude? ³ Te kinī ntó ña é nuu doo vá'a sán ne, tē ka'an ntó ni ñā: “Kutuvī ntó i'a mí va'á ó sa”, ne, te kā'an ntó ni ña ntā'ví san: “Ikan kuntītsin, o kutūvín ñu'u san”; ⁴ te kuān koo ka'an ntó ne, ntádē kú've nto tsí iō ña'a sán ne, dii ka nuu á'vi ña é ña nguii san. Ñá vā'á o é kuān koo kada kuení nto.

⁵ Kini nto, ta'an ko e dóo ntio ko, tsi é nakaxnúu Xuva ko ña ntā'ví san é dii ka kuinti'xe ña, é nī'i ña é vā'a iña Xuva ko. Tsí kuan o ka'an Xúva kō é kue'é ña iña ña, da xōó ka ña'a, ña é mēni í ña. ⁶ Ntá tsi divi ntō ne, ntáde xení nto ni ña ntā'ví san. Ntá tsi ¿ñā ntu te ña kuiká san e ntáde xení ña ni ntō? ¿Ñā ntu te divi ña e ntáñu'u ña nto, ntáñe'e ni'i ña nto nta'a ña tsíñu i san? ⁷ ¿Ñā ntu te divi ña e ntáka'an kīni ña iña Cristu, ña e nteé kīmi nto?

⁸ Nto'ó ne, vá'á ó de nto tē ntáde ntaa ntí'xe nto lei é odo nūu mí kākā'an tú'un Xuva kō é na kuinima kó ta'an ko vatā o ntákuinima ko kúñu kō. ⁹ Ntá tsi tē dii ka va'a ntáde nto ni ūun ña'a é tuku ña'a sán ne, iō kuetsí nto, tsi ña ntáde ntaa nto é kākā'an lei Xúva kō. ¹⁰ Tsí te ūun ña'a kade ntaa ntí'i ña lei san ne, ntá tsi te ūun tsi nuu i é kakó'xo nteē ñá ne, vata tsi te kākó'xo nteē ña é un ntí'i é kākā'an lei san. ¹¹ Tsí mii tsi Xuva kō xtúvi ña é ña kuvi kiní dikí o ñad̄i'í ñá'a ne, divi ñá xtúvi ña é ña ka'ní o ña'a. Tē ña ka'ni dikí nto ñad̄i'í ña'a sán ne, ntá tsi kae'ní nto ña'a ne, kidáā ne, kakó'xo nteē nto é kākā'an lei san. ¹² Dukuān ne, vá'á koo ka'an ntó ne, vá'á koo vii nto di vata kaa ña'a, ña é kī'in ntá'a ña kaxntékú kú've kuenta iñá lei san é nakáku o. ¹³ Tē ña ni ntunta'ví ini ko ña'a vevii ne, ñá ntuntá'ví ini Xuva ko kō te xee o nta'a ña é xntékú kú've iña

ko kídaā. Ntá tsi tē ntúnta'ví ini ko ña'a san vevii ne, ní'i kō é vā'á nta'a Xuva kō kídaā.

Ñá te da mii tū'ún ka'an o

¹⁴ Ntō'ó ta'an ko, ¿neé ntu kaidiá'vi i te uun o kākā'an o é kakuinti'xe ko Xuva kō, ntá tsi ña káde o é vā'a? ¿Kúvi ntu nakáku o é kuān o kākā'an o? ¹⁵ Te ūun ta'an ko kataan núu ña é ña tuvi dóo kunúu ña, é ña tuvi é kā'xi ñá ne, ¹⁶ te iō ntó ka'an ntó ni ñā: “Va'a vá'a tsi koo kue'én nto. Xuva ko na tā'xi ña doo é kunūu kutavi nto. Na tā'xi ña é kō'o é kā'xi ntó di.” Te kuan kōo ka'an ntó ne, ntá tsi ña kaxé'e nto é kataan núu ña é kunūu ña, nte é kā'xi ñá ne, ¿neé ntu kaidiá'vi i? ¹⁷ Te xo'ō ntáka'an o tsi ntákuinti'xe kō ne, ntá tsi ña ntáde o é vā'á ne, ¿mí'i ntu kaidiá'vi i e ntákuinti'xe kō?

¹⁸ Ntá tsi te iō ñá'a é kā'an ña: “D̄ivi ntō né, kakuinti'xe nto Xuva kō. Xu'ú ne, kade ú nuu i é vā'a. ¿Nté ntu koo nañē'e ntó ko tsí kakuinti'xe nto tē ña káde nto é vā'a? Tē kade u é vā'á ne, kutuni nto tsí kakuinti'xe ko é nuu é ntaā i”, koo ka'an ña. ¹⁹ Kakuinti'xe ntō tsí uun tsi Xuva kō. Vá'á ó ni. Ntá tsi kuān o ntákuinti'xe é ña vá'á sán di ne, ntan'í'i, tsi ntaú'ví i. ²⁰ ¿Nté kuān nte túntu ntú nto? ¿Na nū'u ntó ini nto tsí ña kaidiá'vi i te da mii tsí é ntákuinti'xe kō ne, ntá tsi ña ntáde o é vā'a? ²¹ Uva ata ika ko Ábraán ne, ¿ñā ntu te kaká'an Xúva kō tsi dóo va'á ña é xntéku ña nú nāa kan i'xá ña, Isaa, va'a kaa uun doméni iña Xuva ko? ²² Ini nto vē tsí nuu é ntaā i e kuinti'xe Ábraán san, tsi dé ntaa ña e kuinti'xe ña. Kutuni ko tsí da ide ña é vā'á ne, dii dii ka kuinti'xe ña di. ²³ Kuan o kúntaa vatā ó kākā'an tú'un Xuva kō: “Ábraán ne, kuinti'xe ña Xuva kō ne, ka'an Xúva kō tsi dóo va'á ña”, ka'an. Kākā'an Xúva kō tsí Ábraán san ne, kuví ña ña vá'a tiin ni'i ña.

²⁴ Ini ntó ve, tsí kākā'an Xúva kō tsi va'á ña'a, ña é ña te da mii tsí é kākā'an ña tsí kakuinti'xe ña, tsí kade ña é vā'á di. ²⁵ Kuan o dé Raá san, ñad̄i'í, ña e íka luku kídaā. Kākā'an Xúva kō tsi va'á ña'a ña, tsi dóo vá'á o dé ña da tsú'un xu'u ña mau iña ñá Israeé san ne, xio itsi táxnūu ña ña da nchó ka'ní ña'a sán ña. ²⁶ Tē ña kantito nima kó ne, ñá vādá mi kaidiá'vi kúñu kō di. Dad̄i tsi,

tē ña káde o é vā'á san ne, ñá vādá mi kaidiá'vi i e kuínti'xe kō.

3

Xaa kō

¹ Ntō'ó ta'an mi ko, ñá tē nté sa titín nto é vii ntó mastru iña tú'un Xuva kō, tsí ini o tsí díi ka tá'xi Xuva kō é nto'o ko, xo'ō é mastru ó, tē ña ntáde ntaa o. ² Un nti'i o ntáko'xo ntee o. Te iō ña é ña kakó'xo ntee ña é ká'an ñá ne, vā'á kue'en ña. Ntē ña kakó'xo ntee ña é kīni kaa sán, ³ vatā ó de o dá kaxnuu o káa xu'u idú san vata koo é vii ti é ntio kō ne, ña kúvi kī'in ti mí ntio ti. ⁴ Koto nto tun ntōó san di. Ñá te nté kaa na'nu. Un vā'a tsi ntii ntaika dá kainu tatsín san. Ntá tsi ña kanakāka sán ne, vava kaa kudii á utun é ntee étí i kan kanakāka nuu ña vata koo é kī'in da mí'i ká mí ntio ña. ⁵ Kuān ó kuvi ni xaa kō di. Kuān té ñá á ta'vi i é díi ka lú'nti é kanī kúñu kō ne, ntá tsi dóo ka'nu ncho vii. Kuān té un siin kudii ngiñū'ú ne, ñá tē nté kaa kue'e koko ni'ni. ⁶ Xaa kō sán ne, vata kaa ñu'ú san kaa. Ña túvi neé ka ta'vi kúñu kō e dóo kini ide. Tsi ñá kade i é katívi kanī kúñu kō. Kade i é tívi ko ni ta'an kō di. Kaka'an xaa kō é kīni kaa é vé'xi dô'vi kan. ⁷ Da nēé ka kiti ne, da nēé ka láa, da nēé ka kóo, da nēé ka kiti ntute ne, kuvi kutó'o tí ne, kuān o ntádē tó'o ñá ti. ⁸ Ntá tsi xaa kō sán ne, xoxó kuvi kada tó'o i. Ñá kākukadin xaa kō é kaka'an é kīni kaa. Kuān kaa xaa ko vata kaa koo é ñu'u tsitu xū'u ti ntidi ti. ⁹ Xaa kō sán ne, kaka'an tsi dóo va'á Xuva kō né, dadii tsi ūra í kaka'an kīni iña ña'a, ña é ede kú've Xuva kō é vata kaa mii ña. ¹⁰ Uun tsi xu'u ko kākii tú'ūn é vā'á ni tú'un é kīni kaa. Ntō'o tá'an mi ko, sá'a ne, ña te kuan kóo. ¹¹ Mí kākene ntute ne, ¿vá kúvi ntu é ikan tsi kēne ntute vidin sán ni ntute uvé san di? ¹² ¿Vá kúvi ntu kii tñe'ú san utun ngóñū'ú san? ¿Vá kúvi ntu kii ngoñū'ú san xo'o tinti'ó san? Dukuān dí, ña kuvi kii ntute vidin mí kākii ntute veñi san.

Xoo e dóo ki'in ini ntí'xe i

¹³ Te iō nto e dóo ki'in ini ntó, e dóo tú've nto ne, kutuni ko xoo e dóo ki'in ini i tē ini o tsí kade ña e dóo va'á ne, ñá káde ka'nu ña. ¹⁴ Ntá tsi tē dóo ntákune'u ini nto, tē dóo ncho ni'ni nto iña mii ntó ne, ñá ku ká'an nto e dóo

ki'in ini nto. Ká'an ntó é nuu é ntaā i. Ñá ku ká'an ntó dovete. ¹⁵ Tsi é ki'in ini ntó san ne, ñuxiví san vé'xi, ñá te nta'a Xuva ko ni kī'xi. Tsi kuān ó de ña ñuxiví sa di. Tsi nuu i sá'a ne, nima kīni kaa nto vé'xi, tsi tó'o e ña vā'á san kata'xi é kuān koo kada kuení nto. ¹⁶ Da mí'i ka ntákune'u ini ña'a, da mí'i ká ntio ña iña mii ña ne, ntánaā ña. Ntáde ña un nti' nti' nuu i é kīni kaa. ¹⁷ Ntá tsi te nta'a Xuva ko vé'xi e dóo ki'in ini kó ne, ña túvi nté uun nuu i é kīni kaa. Te kuntikin o tsíkan ne, dóo vā'a koo kuntuo o ni ta'an kō, dóo vā'a koo vii o ni ña nee iña é káka'an tá'an kō. Ntuntá'vi ini ko ña. Nii kue'éni ini ko vii o é vā'á ni da xóo ka ña'a. ¹⁸ Xoo é ntio i é kuntuo vā'a i ne, na vii ña é vā'á vatā ó ntio Xuva kō ne, kidáa ne, ní'i ntí'xe ña é vā'á koo kuntuo ña.

4

E dóo ncho kuntikin ó ñuxiví san

¹ ¿Mí'i ntu vé'xi du'xēn san? ¿Ntē kuí ntánāa tsí mii ntu nto ni tá'an nto? Tsi ñá di'vi é ntio nima kīni ntaa nto. ² Ió nuu i e dóo ntio nto, ntá tsi ña tuvi iña nto. Dukuān ne, ntaé'ni nto ña'a san é ntákune'u ini nto ni ña, ntá tsi ña ntáni'i nto é ntio nto. Dukuān ne, ntánāa nto ne, ntáde nto du'xēn. Ntá tsi ña kuvi ní'i nto é ntio nto, tsí ña ntaikan nto nta'a Xuva kō. ³ Kuān te ntaikan nto ne, ntá tsi ña ntáni'i nto, tsí ña vā'a o ntaikan nto. Da ti tsi é nantí'i nto nee iña é ntio nima kīni ntáa nto. ⁴ Ntō'o é ña ntáde ntaa nto é kuntikin ntó Xuva kō ne, ¿ñá ini ntú nto tsí tē ntántikin nto é kīni kaa sán ne, ntáxtuvi mii nto Xuva ko? Xoo ña'a, ña e dóo ntio i nee iña é ña vā'a ne, kainchu'vi ñá Xuva kō. ⁵ Ñá te dóo tsi kaka'an tú'un Xuva kō tsí Espiritu ña e tá'xi ña é kunūu nima kó ne, dóo kākukuiñū ñá ko te tūku nuu i ntántikin o, tsi dóo kakuinima ñá kō. ⁶ Ntá tsi díi díi ka kaxntii Xuva ko kō é vii o é vā'a. Dukuān ne, kaka'an tú'un ña: “Ñá kaxé'e Xuva kō é kúvi vii ña'a, ña é ncho vii ka'nu, ntá tsi dóo diní ña kaxntii ña ñá'a, ña é ña káde ka'nu san”, ka'an. ⁷ Dukuān ne, kué'e ntó é na kadā kú've kue'en Xuva ko iña nto. Ntá tsi ñá ku dá vā'a nto é kadā kú've tó'o e ña vā'á san iña nto nté koo vii nto ne, kidáa né, kunu.

⁸ Kunuu inī ntó Xuva kō né, kunūu mé'ñu ña ntō. Nakate nto nta'a nto, ñivi ntō é iō kuetsi nto. Ntattoo nto nima ntó, ñivi ntō é uvi ítsi ntaíka nto. ⁹ Na kūnta'xa nima nto. Kueku nto ve kuenta iña kuetsi ntō. Tē xkuntée nto é kīni kaa san kidaā ne, kueku nto vevii. Tē dóo diní nto kidaā ne, kuntōo nta'xa kue'en ntó ve. ¹⁰ Na ntunta'vī ntó nuu Xuva kō né, ñivi ña nantaa dukūn ñá nto.

É ña ká'an o xoo e vá'a i, xoo é ña vá'a i

¹¹ Ntō'ó ta'an ko, ñá kū ka'an kīni nto iña ta'an nto. Tsí tē xoó ña'a kaka'an ña é kīni kaa iña ta'an ñá ne, xoó kaka'an ntée ña ña ne, kaka'an ntée ña lei Xúva kō san. Kaxntékú ku've ñá lei san te vā'á ne, o tē ña vá'a. Te kuān o kade nto ne, ñá te kade ntaa nto é kaka'an lei san, tsí mii xntō kade nto ña é kaxntékú kú've iña lei san naa i é káda ntaa nto. ¹² Ntá tsi uun tsi ña e tá'xi lei san. Uun ña'a tsi ña é kadē kú've ña. Tsí ñivi ña ne, kuvi nakáku ña ko, o kuvi nakunáa ña kō ña. Ntá tsi ñivīn ne, ¿xoó ntu ña'an é kuvi xntékún kú'ven ta'an o?

Ña ini o nté koo kuvi uten

¹³ Koto nto ve, ñivi ntō e ntáka'an nto: “Vevii ne, o utén kí'in ntí ñuú tsikán ne, ikan kuntōo ntí uun kuia. Ikan ñiiko ntí vata koo é ku'e diu'un ní'i ntí”, ka'an nto. ¹⁴ Ñá kuān xkoó ka'an nto, tsi ñá ini nto nté koo kuvi uten. Vata ntáa viko nu'ú san ntáa ntuví iña nto. Uun dá'na tsi ñu'u viko san ne, dá kantava. ¹⁵ Díi ka vá'á ó te ká'an nto: “Te Xuva kō ntio ña ne, kuntōo ntí ne, vii ntí sá'a ne, o vii ntí tsikan”, koo ka'an nto. ¹⁶ Vevii ne, dōo ntáde ka'nu nto kuenta iña i e ntáde kuení mii ntō é vii nto. Ña vá'a o é kuān koo ka'an o. ¹⁷ Xoó ña'a é ini ña nee iña é vā'á vii ña ne, ntá tsi ña káde ña ne, iō kuetsi ña.

5

Nté koo kuvi nī ña kuiká san

¹ Koto nto ve, xoo e dóo kuika i. Kueku nto ne, kachu'u ntáa nto é vē'xi é ntō'o nto ve. ² Nuu i é dokuika nto ne, e té'u ve. E dúku rkídín san dóo nto. ³ É kúdī kaá kuaán nto nī diu'ún kuí'xín nto. Ñivi ntáda ntaa nté o ntí'xe nima nto. Kunaá nto kuenta

iña i vata tsi koo te ñu'ú san i'xi nto. Tsí ña te nté kaa dokuika e ntánatee vá'a nto vevii, é kuān sá kaa ntuví sá'a. ⁴ Ini nto ve, tsi xá'vī ña kade tsiñu iña nto kaikan kuetsi kuenta iña nto, é ña ni ntá'vī ñi nto ña dá ixkadá tsiñu ña iña nto. Xuva kō, ña é kadē kú've iña un ntí'ntí ne, tēkú ña tsi dóo u'vi ntákuví ña ntáde tsiñu iña nto, ña e éni nta'ví nto. ⁵ Ñá tē nté kaa vá'a o intōo nto ñuxiví sa. Da mii kue'en tsi dodíni idé nto. E'xí va'á ntó vata kaa kíti kae'xi dé'en dí'na dá ka'nī ñá ti. ⁶ Ñivi ntō né, dōto tsi tsi'í kuetsi nto ña e dóo vá'á ña'a. Xé'e ntō doxí'í ña, ña é ña tuvi kuetsi i né, ntē ña ni nadá'an ña kúñu ña.

É kütí o kuntetu o ne, é ká'an ntá'vī o

⁷ Ntá tsi ñivi nto, tá'an kó, na kütí nto kuntetu nto da nté nainu xtuku Tó'o kō, vata tsí ó de ña kai'xi tsíkin san é kākutí ña kantétu ña é tīn ña kíti i san da nté tē xee ntúvi dávi san. ⁸ Na kütí ntō ña. Ñá xtuví mii nto é kuinti'xe nto, tsi é vevii nainu xtuku Tó'o kō.

⁹ Ení ko, ñá ká'an ntée nto ta'an nto vata koo é ña tá'xi Xuva ko ntō é ntō'o nto. Tsí doko sa xéé ña é tá'xi ña. ¹⁰ Koto nto nté o kütí ña ka'an naa Xuva ko kidaā da dóo ntó'o ña. ¹¹ Xo'ó ne, ntáka'an o tsi dóo diní ña, xoo é kākutí e ntó'o i. É tēkú nto nté o kütí ñá naní Joó san. Ini nto tsi náxnuu viko Xuva ko ña da kúvi ntó'o ña. Tsí Xuva kō ne, dóo kantunta'vī ini ña kō ne, kata'xi ña ko é vā'á ña.

¹² Na tēkú va'á nto sá'á, ta'an ko. Ñá ku natekū nto Uva kō, nté e dukún kán, nté ñu'u san. Na kuiní nto é ká'an nto é nuu é ntaā í vata koo é dá ká'an nto tsí nuu é ntaā í ne, na kúntaa ntí'xe. Te ká'an nto tsí ña'a ne, kuan kōo ntí'xe é ña'a, vata koo é ña ta'xi Xuva ko nto é ntō'o nto.

¹³ Te iō ntó e dóo ntá'vī nto ne, ka'an ntá'vī nto. Te iō ntó e dóo diní nto ne, kata nto nchu'ún Xuva kō. ¹⁴ Te iō ntó e dóo vitá o ini nto ne, kana nto ñatā, ña ntákuinti'xe i san, na ká'an ntá'vī ña iña ña nchokuví san. Na nakútsi nuu ña ña asete kuenta iña Xuva ko. ¹⁵ Te kākuinti'xe vá'a ña kaka'an ntá'vī san ne, ntuvá'a ña nchokuví san, tsí Xuva ko naxntitsí ñá ña. Te iō kuetsi ña ne, kada ka'nu

iní Xuva ko ni ñā. ¹⁶ Dukuān ne, ká'an nto ni tā'an nto nee iña é kuétsí nto. Ka'an ntá'ví ntó iña ta'an ntó ne, na kā'an ntá'ví ña iña nto di, vata koo é ntuvá'a nto. Tsi ñá te nté kaa kaidiá'vi te kan̄ nima ñá kaka'an ntá'ví ña, ña e dóo va'á nuu Xuva ko.

¹⁷ Ña é kā'an naa Xuva ko kidaā, ña é nani Ēliá ne, ñatii vata tsi ntáa o xo'ō. Kan̄ nima ñá ka'an ntá'ví ña kidaā é ña k̄in dávi ne, uni kuía nté dáva é ña n̄ k̄in kué'en tsi daví san.

¹⁸ Kidáā ne, ka'an ntá'vi xtúku ña é na k̄in daví san ne, taxnuu Xuva ko dávi san. Kidáā né, ē'nu é tātá ña'a san.

¹⁹ Ntō'o tá'ān kó, te iō nto é ntákudana nto itsi é nuu é ntaā í san ne, te tūku ña'a kanantiko koō ñá nto é kuintí'xe xtuku ntó ne, ²⁰ divi ñā é kanantiko koō ñá ña é iō kuétsí i, ña é kaika itsi kini kaa ne, na kūtuni ña tsí kanakáku ña ña doxi'í san ne, ñá kunāá ka ña, tsí kada ka'nu iní Xuva ko ni ña, kuān te dóo kue'e kuétsi ñā.

Tutu é kuvi ūun e táxnū San Pedru

Taxnū Pedru tú'un iña ña ntákuinti'xe i dá mí'i ka ntántoo ña

¹ Xu'u é Pedrú u ne, pustru iña Jesúcrístú u. Taxnū u tú'ūn sa'á iña ña é ña te ntóo ñuú mii ī, ðivi ña e ntántoo ñuú Pontú, ni ñuú Galaciá, ni ñuú Capadociá, ni ñuú Asiá, ni ñuú Bitinia, ² ña e nákañúu Xuva kō nte dí'na vatā o ntío ña. E tsóo xio Espíritū Sántū san nto vata koo é kāda ntaa nto é kāka'an Jesúcrístú ne, vata koo é ntūntoo nima ntó niñi ña. Nā tē nté kaa na naxnuu viko Xuva ko ntō, na tā'xi ña é kuntōo vá'a nto utén uten.

É ntantétu ō é vā'a

³ Ká'an ō tsi dóo ka'nu Xuva ko, ðivi Uvā Tó'o ko Jesúcrístu, tsi dóo ntúntā'ví ini ña kō né, tā'xi ña é kaku xtuku o ntā'a Jesucristu da ntóto xtuku ña é xi'i ña. Dukuān né, kuntōo díni ō é ntantétu o nūu i é vā'a é nī'i ko te kúvi. ⁴ Tsi nī'i ko uuñ doméni é ta'xi Xuva ko iña i'xá ña. Nā kantī'i doméni san. Vā'a kue'én ne, ñá kunāá ntii dañu ntūvi. É tūví vā'á iña nto e dukún kan tē xee nto. ⁵ Tsi da xe ntákuinti'xe nto Xuva kō ne, nīi kue'én ini ña nada'an ña nto vata koo é xēe nto mí'i iō tu've é kuntuo nto ni ña. Ta'xi ña é kūtuni nto sá'a ntuvi tē ntī'i ñuxiví sa.

⁶ Dukuān né, kuvi kuntōo díni nto, kuān te ntánto'o nto vevii uun da'na dá iō nuu i e dóo ntii tū'un. ⁷ Kāá kuaan san ne, kuān té ña kaxntíi ntii dañu ntūvi, ntá tsi ntaé'mi ña vata koo é ntī'i un ntīi ntīi nuu i é ña vá'a e ntádāka. Kuān ó kakuvi ni ntō da ntánto'o nto ði. Dukuān ó kantī'i nuu i é kīni ntāa é ñū'u nima ntó ne, kutuni te vá'a o ntákuinti'xe nto. Tsi ðii ðii ka nuu á'vi i é kuínti'xe vá'a nto Xuva kō é vata kaa kaá kuaan san. Kidaā né, te kuínti'xe vá'a nto, kuān te ntánto'o nto ne, ká'an Xuva kō tsi dóo va'á nto ne, nī'i nto dokoñu'u ntuvi tē naínu xtúku Jesucristu.

⁸ Dóo ntio nto Jesucristú, kuān té vata kiní nto ña. Kuān té ña káini ntó ña vevii ne, ntákuinti'xe nto ña. Dukuān ne, ñá tē nté kaa díni nto. Nte

ña xee tá'an tú'ūn é kā'an nto nté kaa e díni nto, tsi vata tsi tē ntoo nto e dukún kān vevii. ⁹ Tsi da xe e kuínti'xe nto ne, é nakáku nima nto.

¹⁰ Ntuvi ði'na ne, ña é ka'án naa Xuva kó ne, ntáka'an ñá nuu i é vā'á san é nī'i nto vevii. Dōo nántuku ña, dōo tsíxe'e ña kuēnta iña i sá'á. ¹¹ Xé'e Espíritū Cristu é kūtuni ñá nte dí'na nee iña é vē'xi é ntō'o Crístú, ni nūu i é vā'a é nī'i ñá rkontuvi. Dōo dé kuení ñá xoo ná'a ntu é vii ña sá'á ne, amá ntu kuvi ði. ¹² Ntá tsi xe'é Xuva kō é kūtuni ña tsi tú'ūn e ntáka'an ñá ne, ñá tē é vā'á mii ña, tsi é vā'á mii ntō. Tsi ðivi tū'un e ntáka'an ñá ni ntō vevii, ña e ntáka'an ntódo tú'ūn é nakáku ō. Kaxé'e Espíritū Sántū, ña e táxnū Xuva kō nte e dukún kān, é kuān o ntáka'an ñá ne, ñá tē nté kaa ntio ánje sán kutuni ñá nuu i sá'á.

Kana Xuva ko kō é vā'á kue'en na kuvi o

¹³ Dukuān ne, koo tú've nto. Kuntitō xnto. Ntánīi nima ntó kuntétu nto nuu i é vā'á san é nī'i nto te naínu xtúku Jesucristu. ¹⁴ Vatā ó de i'xa é kāde ntaa ne, ñá víi ka nto é ntio nima kīni kaa nto, vata ō dé nto kidaā dá vata kutú've nto iña Xuva ko. ¹⁵ Ntá tsi é un ntī'i é vii ntó ne, vii nto é vā'á kue'en, vatā ó de Xuva kō, ña e kána nto. ¹⁶ Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: “É vā'á kue'en kuvi nto, vata tsi ō va'á mii u”, ka'an ña.

¹⁷ Xuva kō ne, kaito nteé ña kō é un é un o te vā'á o, tē ña vá'a o kade ō; ñá kāde ña kuenta xoo ñá'a ō. Tē ntáka'an nto Úva nto ña ne, kuntuo koñu'u nto dá kanīi ntūvi e tá'xi ña é kuntōo nto ñuxiví sa. ¹⁸ Ini nto tsi da nakáku ña kō é dōto tsi ntáde o nuu i é ña kaidiá'vi vatā xkoó ini uváta kō, ña intóo kidaā ne, ñá tē diu'un ni ntá'vi ña kuenta iña kó, ntē ña té diu'un kui'xín, ntē ña te káa kuaan, nté da nēé ka nuu i é kanatívi. ¹⁹ Tsi niñi Cristu e dóo nuu á'vi i e ntá'vi ña iña ko. Crístú ne, vata kaa a le'ntu é ña tuví nee kuetsí i, é ña ni kuléntū, kaa ña. ²⁰ Nté dí'na dá iñi ntu'u ñuxiví san ne, ðe kú've Xuva kō é kuān koo kuvi ña. Ntá tsi ða nté ntuvi sá'a dá dokó sa ntī'i ñuxiví sa ne, taxnuu Xuva ko ña é vā'á tsi mii ntō. ²¹ Tsi kuenta iña ña ne, ntákuinti'xe nto Xuva kō. Tsi Xuva kō ne, nantóto

ña ña dá xi'i ñá ne, xé'e ñá e dóo ka'nu ña'a kúvi ña, vata koo é kuinti'xe nto Xuva kō, vata koo é kūtuni nto tsí nta'a ña vé'xi é un ntí'í é vā'á iña nto.

²² É ntūntoo nima ntó e kuinti'xe nto é nuu é ntaā i. Vevíi ne, nīi kue'én ini nto na kuīnima ntó ta'an nto, ña ntákuinti'xe i san. Dukuān né, koo ntii ntó é kuīnima ntí'xe nto ta'an nto kanīi nima nto. ²³ Tsi e ní'i nto ntuví xéé iña nto é vata kaa te ūvi íto káku nto. Ntá tsi ña te kuenta iña uva nto ña é xi'i e káku nto ve, tsí ña tū'ún Xuva kō é kántíto ntii dañu ntūvi. ²⁴ Tsi uve na'a kaka'an tū'un Xuva kō:

Un ntíi ntíi ña'a sán ne, vata ntáa xuku ntáa ña.

E dóo nuu á'vi i iña ña vevíi ne, vata ntáa laa xuku ntáa.

Kaxi'i dií xuku i sán ne, kanakó'xo laa i,

²⁵ ntá tsi tū'un Xuva kō ne, kutūví ntii dañu ntūvi,

ka'an. Tū'ún tsikán ne, ña tū'un é vā'a e ntáka'an ntódo ña ni ntó.

2

¹ Dukuān ne, ñá vīi ka nto nté uun ká nuu i é kīni kaa. Nā kanī nta'vi ka nto ta'an nto. Nā te ūvi nuu i vīi nto. Nā ku kune'ū iní ka nto. Nā kā'án ka nto é kīni kaa iña ta'an nto. ² I'xa é dā ve káku ne, dóo kanantukū é tsítsi. Kuan koo nantūku nto tū'un Xuva kō dí, ña tū'un é vā'á kue'en. Kuān koo kue'nu nto da nté nāni'i kué'en nto ntuví va'á iña nto. ³ Tsi é ini ntó ve e dóo va'á Xuva kō.

Cristú ne, vata kaa xuu é kántíto kaa ña

⁴ Ki'xi etsin nto Cristu vé, ña tū'un é vata kaa xuu é kántíto kaa ña. É nakuítá ña'a san xuú san, ntá tsi Xuva kō né, ña xuu é nakaxnúu ña, e ña te nté kaa nuu á'vi i kuenta iña ña.

⁵ ña tū'un né, vata ntáa xuu é kántíto ntáa nto di. Kué'e ntó é vīi Xuva ko ni ntó vata koo é kūvi nima ntó vi'i ña. Ta'xi ña é vīi ntó dutu ñá di, vata koo é kue'é nto ña doméni ntuví iña nto vata o ntío ña. Ki'i ña doméni nto, tsí ntuvá'a nto ni ña kuēnta iña Jesúcristu.

⁶ Tsi uve na'a kaka'an tū'un Xuva kō: Uun kaa xuu e xtúvi ú ñuú Siuún ne, uun xuu é nakaxnúu u é kodo nūu, uun xuu e dóo nuu á'vi i.

Xoo é kakuinti'xe i ne, ñá kuntá'xa iní ña kuenta iña i,

ka'an. ⁷ Dukuān né, ntó'o e ntákuinti'xe ntó ña ne, ñá tē nté kaa va'á ña, kuini nto. Ntá tsi ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i ña ne, nto'o ña vatā ó uve na'a kaka'an tū'un Xuva kō:

Xúu é nakuíta ña ntáde vá'a vi'i san ne, ña tū'un xuu ódo nūu éti vi'i san, ka'an. ⁸ Kaka'an xtúku tū'un Xuva kō: Naki'í ña'a san xuú san ne,

ntava ntodó ña,

ka'an. Tsi ntava ntodó ña tē ña kuinti'xe ña tū'un Xuva kō. Tsi kuan ó de kú'vē ña é kōo.

⁹ Ntá tsi ña tū'un ne, ña'a é nakaxnúu Xuva ko kúvi nto. Dutu iña rei kúvi nto ne, uun tatá ña'a é ntūntoo nima i kúvi nto, tsi ntáduku ntéé nto Xuva kō. Kuān ó ni ntó vata koo é ká'an nto tsi dóo vá'a o de Xuva kō tsi e nātavā ña nto mí'i e dóo neé san ne, dá tsóo ña nto mí'i e dóo vá'a kaxi'í nuu mí tuví ña. ¹⁰ Di'na ne, ñá tē nee ñá'a nto, ntá tsi vevíi ne, ña'a Xuva ko ntó. Di'na ne, xoxó ña'a é kantunta'ví ini ña nto, ntá tsi vevíi ne, kantunta'ví ini Xuva ko ntó.

Kada tsiñu nto iña Xuva ko

¹¹ Ení ko e dóo ntio kó nto, vata ntáa ña tuku ñuu ntáa nto, é vata te vē'xí taan xnto ñuxiví sa. Dukuān ne, kaikán u nto tē ña vīi nto é kīni kaa é ntio kúñu ntó é kanāa ntéé nima nto.

¹² Vá'a koo vīi nto dá ntoo nto mé'ñū ña'a, ña e ñá ini Xúva kō. Dukuān né, kuān te ntáka'an kīni ña iña nto vevíi tsí ña te vá'a ó de nto ne, ntá tsi kīni ña tsi ntáde nti'xe nto é vā'a. Kidáa né, te vē'xí Xuva kō é vēxkada kú'vē ñá ne, ká'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō.

¹³ Kuenta iña Tó'o ko Jesúcrístu ne, kuiko ñu'u nto ūn ntíi ntíi ña uve da neé ka tsiñu, kuān té ña tsiñu na'nu i, tsí ña tsiñu é odo nūu ña, ¹⁴ o kuān té ña tsiñu i san é kataxnūu ña. Tsi ña tsiñu ña é kué'é ña na ntó'o ña ntáde é kīni kaa sán ne, ó é ká'an ña e dóo vá'a ó de ña ntáde ntaá san. ¹⁵ Ntio Xuva kō é kuān koo vīi nto vata koo é ña kúvi ka'an ntéé ña tuntu san nto, ña é dotó tsi ntáka'an.

¹⁶ Kuān té xoxó ka taxnuu i nto nté koo vīi nto, ntá tsi ña ku dotó tsí vīi nto é kīni kaa, tsí vīi nto é vā'a vata tsí ó de ña ntáde tsiñu iña Xuva ko.

¹⁷ Kuiko ñu'u nto ūn ntíi ntíi ña'a san. Kuini nima nto un ntíi ntíi ta'an nto, ña ntákuinti'xe i san. Kuiko ñu'u kue'en

ntó Xuva kō. Kuiko ñu'u ntō ñá odo nūú san.

Koto nto nté o ntó'o Cristu

¹⁸ Nto'o e ntáde tsiñu nto ne, kada ntaa nto e ntáka'an tó'o ntō. Kuān te vá'a ña'a ña ne, ntántunta'ví ini ña nto, kuān te dóo diin ñá ne, ntá tsi kuiko ñu'u nto ña. ¹⁹ Tsi kaka'an Xúva kō tsi vá'á ó te kutíi ō é nto'o ko kuēnta iña nuu i é ña te kuétsi ko, tē ntáde ntaa o e ntío ña. ²⁰ Te ni'i nto é nto'o nto te vii nto é kīni kaa ne, ¿va dóo ntu nuu á'vi nto e kūtíi nto é ntō'o nto iña kuétsi nto san? Ntá tsi te kūtíi nto nto'o nto kuenta iña nuu i é vā'a é edé nto ne, tsíkān é nuu á'vi i, kuini Xuva kō. ²¹ Divi tsi tsiñu kána Xuva ko ntō é vii nto. Ini nto nté o ntó'o Cristu kuenta iña nto. Dukuān ne, nāñē'e ñá nto nté koo vii nto vatā o dé ña. Kuān tsi koo vii nto di. ²² Divi ñā ne, nté uun ito ña ni ide ña é kīni kaa; nté uun ito ña ni eni ntá'ví ña ña'a. ²³ Dā ka'an kīni ña'a san ni ñá ne, ñá ni nantiko koō ña nté uun é kīni kaa. Dā ntó'o ña ne, ñá ni kā'an ñá te ntaanā ña. Ntá tsi ntáda ña kuenta ntá'a Xuva kō, ña e dóo ini é xntékú kú'vé va'a. ²⁴ Mii ñā ido ña kuétsi kō kúñu ñā dá xi'i ña ntíkā krusi kan vata koo é ña vii ka ō é kīni kaa, tsi vii o da mii é vā'a. Divi ñā ni'i kui'í ña vata koo é ntuvá'a nto. ²⁵ Tsi di'na ne, ntaíka xaa nto vata ntáa le'ntu, ntá tsi e ntíko koō nto mí tuví paxtu ntó, ña kanada'an nima nto.

3

Nté koo vii ña e éni vi'i

¹ Dukuān dí, ñadí'í, kuiko ñu'u ntō xii nto, vata koo te ió ña é ña ntákuinti'xe i tú'un Xuva kō ne, nakaku ña, kuān te nté uun tú'un ña ni ka'an ntó ni ñā, tsi dóo vá'á o ntáde nto utén uten. ² Tsi ini ña tsi dóo vá'á ó de ñadí'í ñá, tsi dóo koñu'u ña. ³ Ña te e ntántukutu ntō né, ntē ña te dóo vá'á o ntánekin nto díki nto, ntē ña te kití e kúvi kaá kuaan kañú'u nto, ntē ña te dú'nu e dóo va'á kue'en. ⁴ Tsi é nuu xú'u nima ntó kán, e dóo vita ini nto, e dóo ñikadín nima nto. Tsíkān e dii ka nuu á'vi i nuu Xuva ko, tsi divi é ña te kánatívi kue'en. ⁵ Tsi kuan ō dé ñadí'í va'á san kidaā dí, ña ntákuinti'xe i Xuva kō. Edé ntaa ña e ntáka'an xii ña, ⁶ vata ō dé ntaa Sárā san é káka'an Ábraan. Kaka'an ñá tsi tó'o ña ñā. Divi

ntō ne, i'xá ña nto te vii nto é vā'á ne, nté uun nuu i ña te ntaú'vi nto.

⁷ Divi ntō dí, ñatíi, kuenta vii nto ñadí'í nto, tsi ña túvi ntíi ña vatā ó iō ntíi nto. Kuiko ñu'u nto ñā, tsi dadíi tsi ni'i nto ntuví va'á iña nto ni ña nta'a Xúva kō. Kuān koo vii nto vata koo é ña te neé kadí nuu i tē ntáka'an ntá'ví nto.

Ña e ntánto'o i e ntáde é vā'a

⁸ Uun ká xtuku nuu i ká'an ú ni ntō. Kuédadíi tsi nima ntó, un ntíi ntíi nto. Na káxnúu nto ta'an nto nee iña e ntánto'o ña. Na ntuntá'ví ini nto ta'an nto. Kuinima ntó ña. Nā vii ka'nu nto ni ñā. ⁹ Tē ntáde ña'a san é kīni kaa ni ntō ne, ña nantíko koō nto é kīni kaa sán di. Tē ka'an kīni ña'a san ni ntó ne, ñá ku kā'an kīni nto ni ñā, tsi vá'a koo ka'an ntó ni ñā. Tsi kána Xuva ko kō vata koo é ta'xi ña kō é vā'a. ¹⁰ Tsi uve na'a kaká'an tú'un Xuva kō:

Tsí xoo ñá'a é ntío ña e dóo vá'a koo kuita ntí'xin ntuvi iña ña ne, kuenta na ví ña é ña ká'an ña é kīni kaa,

é ña kaní nta'ví ña ta'an ña.

¹¹ Na xtuví mii ña é vii ña é kīni kaa ne, na vii ña é vā'a.

Na nantukū ña nté koo kuntoo vá'a ña ni tā'an ña.

¹² Tsi kainí Xuva ko xōo é vā'á ña'a ne, katekú ña te káka'an ntá'ví ña ni ñā, ntá tsi ña ncho kīni ña xoo é kīni ntáa i,

ka'an tú'un Xuva kō.

¹³ ¿Xoó ntu kuví vii i ni ntō é kīni kaa te dí mii tsi nuu i é vā'a ntáde nto?

¹⁴ Ntá tsi te nto'o nto kuān te ntáde nto é vā'á ne, kuntōo díní nto. Nā ku dá vá'a nto tē xoó ña'a nau'vi ñá nto. Ntē ña kutsú'un nto kuenta iña ña. ¹⁵ Tsi kīni vá'a ntó nima nto tsi Cristú ne, dii ka ka'nu ña. Divi ñā e Tó'o kō. Koo tú've nto nté koo ka'an ntó ni da xōo ka ña'a te tsíxe'e ña ntō nté kui kuínti'xé nto. Ntá tsi ña vii ka'nu nto. Kuiko ñu'u nto ñā. ¹⁶ Vá'á koo vii nto vata koo é díní kunuū nima nto. Kidaā né, tē ka'an kīni ña'a san iña nto da ntáde nto é vā'a e ntákuinti'xe nto Cristú ne, divi ña ne, kuka'an nuu ña.

¹⁷ Tsi dii ka vá'á ó te nto'o kō da ntáde ō é vā'á san naa i é nto'o kō da ntáde ō é kīni kaa sán, te kuan kōo é ntío Xuva kō. ¹⁸ Tsi mii tsi Cristu ntó'o ña dá xi'i ña é uun ito tsi kuenta iña kuétsi kō. Divi ñā é ña tuvi kuétsi ña ne, xi'i ña kuēnta iña ko xo'o é iō kuétsi

kō, vata koo é kī'in ni'i ña ko nuu Xuva ko. Xí'i kúñu ñā, ntá tsi nima ñá ne, ntōto xtuku. ¹⁹ Dukuān o ñé'e ñā, ixka'an ntódo ña mí'i ñu'u kutū nima ña é xi'í san. ²⁰ Ña tsikán ne, ña intóo kídaā é ña ni kuintí'xe i, kuān te kutíi Xuva kō intétu ña ña ñi dukuān de vá'a Noeé san tun ntōó ka'nu san. Úna ñā'a kudii nakáku ña é ñu'u vá'a ña iní tun ntōó san dá nakuntéku teni nú ntute kán. ²¹ Kuan kōo vevii ne, ntántada náa o iña ña é nakaku mé'ñu ntute san, tsí nakáku o te itsi ntute o. Ñá tē tsi kúñu dentu kō é ntuntoo, tsí nima ko é ntūvá'a ni Xuva kō kuenta iña Jesúcristu, dívi ñā e ntóto xtuku ña dá xi'í ña. ²² Kúntāa ña e dukún kan vē ne, tuví ña diñi kua'a Xuva kō. Doo ntaíko ñu'ū ánjē san ñá, ni ūn ntí ntí ña odo núu san.

4

Kada tsiñu o vatā o tá'xi Xuva kō é kūvi vii o

¹ Tsi dúkuān né, vata o ntó'o Cristu ni kúñu ñā ne, kuan koo kadā kuení nto tsí kuvi vii nto é ntó'o nto di. Tsi xoo ñá'a e ntó'o ña nī kúñu ñā ne, é xtuví mii ña é vii ña é kīni kaa, ² vata koo e dá ntōo ká ña ñuxiví san ne, ñá vii ka ña é ntio kúñu ñā, tsí vii ña é ntio Xuva kō. ³ E xée ntuvi é tsoo mii ntō é edé nto vatā o dé ña'a sán di, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō. Tsi é un ntí'í é kīni ntáa ntáde ña. Ncho kada xení ña ni ñad'í. Ntáde ki'vi ñā. Da mii kuē'en tsi dodíni ntáde ña. Dōo ntáxi'í ña. Ntaínúu ini ña tuku xuva ñā e ña ntío kue'en Xúva kō. ⁴ Dā kúdu'va ña e ñá ncho kuve ta'an ká nto ña e ntáde ña nuu i é kīni ntáa ne, ntáka'an kīni ña iña nto ve. ⁵ Ntá tsi nakué'e ña kuenta ntá'a Xuva kō nté o dé ña. Tsi Xuva ko xntékú ku've ña iña ñá ntántito nī ña é xi'í san. ⁶ Dukuān ne, ká'an ntōdó ña tú'ūn va'á san nī ña é xi'í san di vata koo é kuintito ña kuenta iña Xuva kō, kuān te ni'i kúñu ñā é ntó'o i.

⁷ Dóko sá ntí'í un ntí'í ntí'í nuu í ve. Dukuān né, kadā kuení va'a nto. Diin diin tsi kuintōo nto vata koo é kūvi ka'an ntá'ví nto kanñ nima nto. ⁸ Uun nuu i e dii ka va'a é vii ntó ne: dōo kuinima ntó ta'an nto utén uten. Tsi te kuinima kó ta'an kō ne, kada ka'nu iní o ni ña, kuān te dōo iō kuetsí ña. ⁹ Ñá ku dē víni nto vi'i nto é kutūvi ta'an nto. ¹⁰ Tsi e tá'xi Xuva ko tsiñu

é vā'a é vii o é un é un o. Na vii ó tsiñu é vā'á san é vā'á ta'an ko vatā ó de ña ñu'u nta'a i tsiñu na'nu é xe'é Xuva kō. ¹¹ Xoó ña'a é káka'an ñá ne, na ká'an ñá vata o xe'é Xuva kō é ká'an ña. Xoó ña'a é kaxntii ña tā'an ña ne, na kōo ntii ña vii ñá vata o xe'é Xuva ko ntii ñā é vii ñá, vata koo é da nēé ka é vii ó ne, ká'an ñā'a sán tsi dōo va'á Xuva ko ni i'xā ñá Jesucristu. Ká'an o tsi dōo va'á ña. Na kadā kú've ka ña é un ntí'í ntii dañu ntūvi. Kuan tsi koo na kōo.

É nto'o kō é kuinti'xe i Cristu

¹² Ení ko e dōo ntio kó nto, ñá ku kadā kuení nto te ñu'u nto mé'ñu ñu'u é ka'xí san é ka'ito nteé Xuva ko ntō. ¹³ Ñá ku da kudū'va nto, tsi díní koo kuintōo nto e ntánto'o nto vata o ntó'o Cristu, vata koo é dii dii ka diní nto ntuvi tē naínu xtúku ña, tē ntii dítō ña é káxi'í nuu ka'nu ña. ¹⁴ Te ká'an ntée ña'a san nto tsi ntákuinti'xe nto Cristu ne, dōo diní nto tsi Espíritu Xuva kō e dōo va'a vexkútuví ñá ni ntō. ¹⁵ Ió ña'a ne, ntánto'o ña e é'ni ña ña'a ne, o du'u ña ne, o dé ña é kīni kaa ne, o kini nuu ña iña ñá'a san. Nta tsi ña kuān koo vii nto. ¹⁶ Ntá tsi te xoó ña'a ntánto'o ña e ntántikin ñá Cristu ne, ñá kúka'an nuu ña. Tsi nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō é xe'é ña é kuān koo nto'o ña kuenta iña ña.

¹⁷ E xée ntūvi é xntékú kú've Xuva kō. Te dí'na xo'o xntekú ku've ñá iña kó ne, ¿nté koo vii ña ni ñā'a san, ña é ña ntákuinti'xe i tú'un Xuva kō? ¹⁸ Tē dá kuetsi ntánakáku ña é vā'á san ne, ¿nté koo kuvi nī ña ntáde é kīni kaá san, nī ña é iō kuetsí i san? ¹⁹ Dukuān né, dívi ñā e ntánto'o ña tsí kuān o ntío Xuva kō é vii ñá ne, ñá kōo da'na é vii ña é vā'a. Na ntāda ña kuentá nima ñá nta'a Xúva kō, ña é ede vá'a ña, ña e nté uun ito ña tsoo míi ña ñā.

5

Itsi iña ña ntákuinti'xe i

¹ Vi'a ve ne, ncho kué'e ú itsi iña ñáta, ña odo nūú iña nto. Xu'ú ne, ñatā ú di ne, iní u nté o ntó'o Cristu ne, dadñ tsi ni'i ko ni ntō é vā'a é tá'xi ña ko te naínu xtúku ña. ² Kuenta vii nto ña e tá'xi Xuva ko nto vatā ó kade paxtú san kuenta a le'ntu ña. Ná te kué'e kuetsi ña nto é vii nto, tsi dodíni nto vii nto. Ñá tē é diu'un ntío nto, tsí kanñ nima ntó vii nto. ³ Ñá ku vii

nto tó'o ña'a, ña e ntáde nto kuenta, tsí nañē'e ntó ña nté koo víí ña vatā o ntáde nto. ⁴ Tē ntii díto paxtu ñá odo nūú san ne, ní'i ntō doméni e dóo va'a é ña kantí'i.

⁵ Dukuān dí, na kuetsī, kuiko ñu'u nto ñata, ña odo nūú san. Un ntí ntí ntó ne, ñá víí ka'nu nto ni tā'an nto. Tsí uve na'a tú'un Xuva ko kākā'an:

Ñá kaxntii Xuva ko ñā'a, ña e ntáde na'nu iña mii i,
tsí kaxntii ña ña ntā'vi, ña é ña ntáde na'nu san,

ka'an. ⁶ Ntā'vi tsí koo víí nto nuu Xuva ko, ña e dóo ntii inī í, vata koo é kada ka'nu ña nto tē xee ntúvi. ⁷ Da neé ka nuu i e ntádē kuení nto ne, ntada nto kuenta ntá'a ña, tsí ña ña kade ña nto kuenta.

⁸ Ntítō víí nto kuntōo nto. Koto nto tsi é ña vá'a sán ne, kanāa ntée nto vatā ó de ñaña, kiti kakachu'u ntáa é kaika ti kanantuku ti nee iña é kā'xí ti. ⁹ Nā vii nto é ntio i, tsí kuinti'xe vá'a nto Xuva kō. Tsí ini nto tsí dadii tsí ntáto'o ta'an nto dá kanii ñuxiví sa. ¹⁰ Ntá tsi tē kúvī é ntō'o kudii nto ne, Xuva ko tā'xi ña é kuinti'xe kue'en nto. Ta'xi ña é kūtíi nto é un ntí'i. Ta'xi ña é kútu've vá'a nto nee iña e ntákuinti'xe nto, tsí ña ña e dóo va'á ña. E kána ña kō é ní'i ko é vā'á nta'a Cristú ne, ntavá'a ña nto. ¹¹ Ká'an o tsi dóo va'á ña, tsí kuvi víí ña é un ntí'i ntii dañu ntúvi. Kuan tsi koo na kōo.

¹² Nta'a ení ko Silvanu, ña e dóo de ntaa, kuíni ko, de vá'a ú tutú sa'a vata koo é tā'xi kudii u nto itsi, vata koo é kā'án u ni ntō tsi sá'ā é nuu é ntaā i iña é vā'a e tá'xi Xuva ko kō. Itsi sá'á tsi kuntikín nto.

¹³ Nā ntákuinti'xe i, ñá ntoo ñuú Babiloniá ne, taxnúu ña ntiusi nto. Dadii tsi nakaxnúu Xuva ko ña ni ntō. I'xá ko Marcú ne, taxnúu na ntiusi ntó dí.

¹⁴ Nanume nto ta'an nto é kuinima tá'an nto é nuu é ntaā i.

Vā'a vá'a tsi koo kuntōo nto, un ntí'i kue'en dú'va nto, tsi ntáduku ntée nto Cristu.

Tutu é kuvi ũvi e táxnũu San Pedru

Taxnũu Pedru tú'un iña ña ntákuinti'xe i

¹ Xu'u é Simuun Pedrú u ne, kade tsiñu ú iña Jesúcrístu ne, pustrú u iña ña. Taxnũu u tú'un sa'á iña nto, tsi é nĩ'i nto é dadĩi kuĩnti'xe nto nĩ kó, tsi dóo vá'a ó de Xuva ko ni Jesúcrístu, ña é nakáku kō ne, ñá kade ña kuenta xoo ná'a o. ² Díi díi ka kue'e na tá'xi Xuva kō é vā'á iña nto, é kuntōo vá'a nto, tsí ini nto Xuva kō ne, iní nto Tó'o ko Jesuú di.

Nte ntáa ña ntákuinti'xe i

³ Tsi dóo ntii iní Xuva kō né, ta'xi ña kō é un nti'ĩ é kantio kō é nĩ'i ko ntuví va'á iña ko, é un nti'ĩ é kantio kō é vīi o é vā'a, tsí ini o ña. E kána ña kō, tsi dóo ka'nu ña ne, dōo va'á ña di. ⁴ Dukuān ne, e tá'xi ña ko xũ'u ña é vīi ña nuu i e dóo ka'nu, nuu i e dóo nuu á'vi i, vata koo é ntuvá'a nima ntó vata kaa mii ña, te xtuví mii nto é kánatívi ñuxiví san é ntio nima kíni ntáa nto. ⁵ Dukuān né, dí'na na kuĩnti'xe nto ne, kidáá né, kanĩ nima nto vīi nto é vā'á di. Kidáá né, nakuā'a ká nto vata koo é kutu've ntó iña Xuva kó di. ⁶ Ná vīi ka nto vatá ó ntio nima kíni ntáa nto. Na kūtíi nto é un nti'ĩ né, kunuu iní ntó Xuva kō. ⁷ Kuinima ntó ta'an nto, ña kuĩnti'xe i sán ne, kuinima ntó da xóo ka ña'a di.

⁸ Tē ini nto nuu i sá'a ne, kuān koo vīi nto utén utén ne, kunuu á'vi ntuví iña nto. Ná tē é ntaā i é ini nto Tó'o ko Jesúcrístu. ⁹ Xoó ña'a, ña é ña kade nuu i sá'a ne, vata kaa ña kuāa kaa ña, vata kaa ña é ña káxi'i va'á nuu i. É kũnaá ini ña tsi é ntuntoo nima ñá kuétsi é edé ña kidaā. ¹⁰ Dukuān né, ta'an ko, díi díi ka ntukū nuu iní nto é kūtuni vá'a nto tsí nuu é ntaā i é nakaxnúu Xuva ko ntō, e kána ña nto. Te kuān koo vīi nto ne, ñá kō'xó ntēé ka nto nuu i é kīni kaa. ¹¹ Kidáá ne, ña kada vini kué'en tsi Xuva kō é kī'in nto mí kadē kũ've Tó'o ko Jesúcrístu, dívi ña é nakakū ñá ko, ntii dañu ntūvi.

¹² Dukuān ne, nguentúvi nanu'u u iní nto nuu i sá'a, kuān te é ini nto,

kuān te ntákuinti'xe vá'a nto é nuu é ntaā i e téku nto. ¹³ É vā'á, kuini ko, é ká'an ka u é naka'an ntō sá'a, dá tuví ka u ñuxiví san. ¹⁴ E tá'xi Tó'o ko Jesúcrístu é kūtuni ko tsí ña ná'a ka kutūví u ñuxiví sa. ¹⁵ Dukuān ne, kaxío ntii u é nakuā'a vá'a ú nto sá'a vevíi, vata koo é naka'an nto nuu i sá'a rkontuvi dá xoxó ka u.

Iní nti e dóo ka'nu Cristu

¹⁶ Tū'un é nañe' é nti nto kuenta iña i é naĩnu xtúku Tó'o ko Jesúcrístu é ña te nté kaa ntii iní ña ne, ñá te ni tāvá díki mii nti, tsi iní nti ntuxnúu mii nti Tó'o kō e dóo ka'nu ña'a ña. ¹⁷ Tsi xé'e Xuva kō e dóo va'á iña ña, é kuiko ñu'u o ña. Tsi díto nte e dukún kan vē'xí tatsin Xuva ko, kaká'an, "Sá'a I'xá mii ko e dóo kakuinimá ko, e dóo diní ko ni ña", ka'an. ¹⁸ Nti'í ne, tēkú nti tatsin san é vē'xí nte e dukún kán, tsí dadĩi ntoo ntí ni ña rki uku kuikó san.

¹⁹ É kūtuni ko tsí nuu é ntaā i é ntáka'an ná'a san kidaā, ña é ka'an naa Xuva ko. Vá'a ó te vīi ntó kuenta tú'un e ntáka'an ña san, tsí vata kaa ñu'u é káxi'i nuu mí nēé san é dā nté xēe ntúvi tē naĩnu xtúku Cristu é naxi'í nuu ña nima nto. ²⁰ Ntá tsi dí'na kantio é kūtuni nto tsi tú'un é ũve na'a kaká'an Xúva ko kuēnta iña nuu i é kūvi ne, ñá te da xóo ka ña'a ni tāvá díki mii ña. ²¹ Tsí ña é ká'an naa Xuva ko kidaā ne, ñá te díki mii ña ni tavá ña é ntáka'an ña, tsí Espíritū Sántū san nañé'e ñá ña nté koo ka'an ña.

2

Ña'a, ña e ntánañe' é dovete (Judas 4-13)

¹ Ntá tsi kidaā ne, xío ña'a e táva díki mii ña é ká'an ñá doveté ne, kuān koo vīi ña'a san ni ntó di. Nakuā'a ña nto tú'un é ña te tú'un Xuva kō. Nakua'a xu'ū ñá nto nchú'un vetē é kaido doxi'i. Ká'an ña tsí ña te Xuva kō ña é nakakū ña. Ntá tsi kantí'i tsi nakūnaá mii ña kũnu ña. ² Ná te da díi ña'a kuntikin ñá ña é vīi ña é kīni kaa vatá ó de ña di. Kuenta iña ña ne, ká'an kīni ña'a san iña itsí va'á san. ³ Dóo ntio ña diu'un ne, nañe'e ñá nto tú'un é kúdií dovete vata koo é kukuika ña kuēnta iña nto. Ntá tsi nte éma tsi iō tu've é ntō'o ña. Ña ná'a ka dá nĩ'i ná doxi'í san.

4 Nã ni de ka'nũ iní Xuva ko nĩ ánjē san é ede é kīni kaa, tsí nakuíta nuu ña i dô'vi kan mí nēé kue'en, mí ku'un kutu dā nté xēe ntúvi é xntēkú kũ'vé Xuva ko ũn ntíí ntíí ña'a. 5 Nã ni ntuntá'ví ini ña ñatā, ña intóo kídaā di. Mii tsí Noeé san é kā'an ntódo ña tú'ũn va'á san ne, nākákú Xuva ko ña, ni ũ'xe ñá'a ká, dā nāxntekū ñá ntute é nakūntēku teni dá kanīi ñūxiví san, mi ntántoo ña kini ntáa san. 6 E'mi kue'en Xúva ko ñūú Sodomá, ni ñūú Gomorá di. Ntāda ña xaa é un ntí'í, vata koo é na kīnī ña kini ntáa san nté koo nto'o ña di. 7 Ntá tsi nakáku ña ña é nanī Loó san, tsi dóo va'á ña'a ña. Dōo u'vi kúvi ña tsi dóo ntáde xení ña'a san.

8 Dōo dutsī kuīni ña ntáduku ntée Xuva ko san dā ini ña nté o de ña ñuú ña, da téku ña e dóo ntáka'an kīni ña'a san. Nté ēmá tsi ña ni ntio kué'en ña nté o de ña ntántoo ni'í ña. 9 Ini Xúva kō nté koo nakáku ña ña ntáduku ntée ña da ntánto'o ña. Ini ña nté koo kué'e ña é ntō'o ña kini ntáa sán di dā nté xēe ntúvi é xntēkú ku'vé ñá ña'a san. 10 Díi díi ka kué'e ña é ntō'o ña ntáde e ntáka'an nīma kīni ntáa ña, iña ña é ña ntaíko ñu'u ña odo nūu iña ña. Nã tē ntákuka'an nuu ña; ntáde ña da nēé ka nuu i é ncho vií ña. Ntē ña ntaú'vi ña é kā'an ntee ña ña é odo nūu e dukún kán. 11 Ntá tsi mii ánjē sán ne, kuān te díi ka ntii inī ñá ne, kuān te díi ka kuvi vií ña ne, ntá tsi ña te ntáka'an ntée ña ña nuu Xuva ko.

12 Ntá tsi ña kuān ntáa sán ne, vata ntáa kití é ña tuví nee ntáde kuení ti ntáa ña. Ntáde ña vata tsi káan iní ña. Kití sán ne, ntánakaxa ti ne, da ntátiiñ ña ti ne, da ntaé'ni ñá ti. Kuan ntáa ña di. Tsi ntáka'an kīni ña nuu i é ña ntákutuni vá'a ña ne, kuān tsi koo kuví ña di vatā ó kaxi'í kítí san. 13 Nto'o ña dí vata tsi ō nánto'o ña ña nguú san. Dōo diní ntoo ña vata tsi káan iní ña, da nēé ka tsi ura. E dóo dentu ña. É kuīni ña e ntáde ña doka'an ne, dōo diní ña ntaéni nta'ví ña nto da ntaé'xi dadii ña ni ntō.

14 Da xōo ka ñadī'í ntaíni ña ne, ncho kini dikí ña ña. Nã kantā'á ña e ntáde ña é kīni kaa. Ntáde ña vata koo é kuntikīn ña'a san ña, ña é vata kutú've vá'a i iña Xuva ko. É kūtú've ña é ki'í ña da nēé ka nuu i é ntio ña. Ntá tsi dóo ni'í ña é nto'o ña nta'a Xuva kō. 15 Xtuví mii ña itsí va'á san ne,

dá dotō tsi ntaíka ña. Ntáde ña vatā o dé Balaan, i'xá Beu, ña e dóo ntio i é nī'í diu'un dá edé ña é kīni kaa. 16 Ntá tsi uun buru de tíi ti ni ña kuēnta iña kuétsi ña. Kuān té ña kuví ká'an búru sán ne, ntá tsi ní'í ti tatsin ñá'a, kaka'an ti é ña ku dé ka ña é kīni kaa.

17 Nã kuān ntáa sán ne, vata ntáa pusú é itsi núu ntáa ña, vata ntáa viko é kue'en ni'í tatsin. Ní'í ña é ntō'o ña ntii dañu ntuvi dá kuntōo ña mi dóo nēé kue'en, e xtúví tu'vé Xuva ko iña ña. 18 Tsí da doto tsi ntáka'an ñá nuu i e dóo na'nu ne, ntáde ña é kō'xó ntée xtuku ña'a san nuu i é kīni kaa, ña é dā vé kii nteé xio ta'an ña e ntáde é kīni kaa san. 19 Ntáka'an ñá ni ñá'a san tsi kuví kaka xaa ña ve, ntá tsi ntáde tsi mii ña é káde tsiñu ña iña i é kīni kaa san. Tsí da nēé ka nuu i é kuví vii ni ũun ña'a ne, diví é kúvi tó'o ñá. 20 Te xtuví mii ña nuu i é kīni kaa é ió ñuxiví san te ini ña Tó'o ko Jesūcristu, ña é nakáku kō ne, ntá tsi te kīni nuu xtúku ña nuu i é kīni kaa sán ne, te kúvi vii é kīni kaa san ni ñá ne, da díi díi ka nta'ví de ña é vata kaa di'na. 21 Díi ka vá'á ó tē dí ña ni iní kue'en ña itsi vā'á san é xtuví mii ña da rkontúvi é ini ña tú'un Xuva kō é nakuā'a ña'a san ña. 22 Kuan kōo kúvi ni ña vatā xkoó ka'an ñá'a san: “Kanakaná'xí xtuku tīnā san e ntú'xen ti. Kanakutsi o kútsín san ne, ntá tsi kanakunúu nto'o xtuku ti nto'xo san”, xkoó ka'an ñá'a sán di.

3

Nainu xtúku Tó'o kō

1 É uvi ito táxnūu u tú'ũn san iña nto, ení ko e dóo ntio kó nto. É uvi ito kaka'án u ni nto sá'á vata koo é kuntitō nto é kadā kuení va'a nto. 2 Nanū'u ntó iní nto nté ō ntáka'an ñá'a, ña é ka'án naa Xuva ko kídaa, ni tú'un e xtúvi Tó'o kō, ña é nakáku kō, é nañé'e ñá kō.

3 Di'na kutuni va'á nto sá'a: tē xee ntúvi é dokó sa ntí'í ñuxiví san ne, ki'xi ña'a ña é narkíntéé Xuva kō, ña é dotō tsí vii é ntio nīma kīni ntáa i ne, 4 ká'an ñá: “¿Nté ntu ō kúvi ni tú'un é káka'án Cristu é nainu xtúku ña? Un tsi nte dá xi'í úvata ika kō né, kuan tsí ó kakuví vata ō kúvi nte ntúvi dá iñi ntu'u ñūxiví sa”, koo ka'an ña. 5 Nã kuān ntáa sán ne, ñá ntio ña kutuni ñá tsi nté ntúvi di'na xtúví Xuva kō é kōo e dukún kan ni ñūxiví sa. Nté iní ntute

kan vē'xí ne, mé'ñū ntute san túvi di. ⁶ Ntá tsi ntute san kúvi ide é nakunáa ñuxivi e itúvi kídaa dá nākuntéku. ⁷ Ntá tsi xtúví xtuku Xuva ko, kāka'an ña tsí e dukún kan ni ñuxiví sa é ntoo vevíí ne, é natsoo va'a ña é kā'mi ña ntuvi dá xntékú ku've ñá iña ña'a, ntuvi dá nantí'i ña ña'a, ña é ña ni kuintí'xe i ña.

⁸ Nā ku kūnaá ini nto sá'a, ení ko e dóo ntio ko, tsi é uun ntuvi ne, vata kaa uun míil kuīa, kuini Tó'o kō ne, uun míil kuíá ne, vata kaa uun ntuvi, kuini ña. ⁹ Nā te kanakuíí Xuva kō é kāda ntaa ña tú'ūn e tá'xi ña xu'u ña. Ío ña'a sán ne, kuān o ntádē kuení ña. Ntá tsi Xuva kō ne, kantétu ña kuenta iña nto dá kuií dá kuii tsí, tsí ña ntío ña é kūnaa nté uun ña'a. Ntío ña é natívi iní un ntíí ntíí ña'a san kuétsi ña.

¹⁰ Ntá tsi xee ntúvi te vēxkada kû've Tó'o ko ñuxiví sa. Da nēe ini tsí kō nainu ña vata kaa uun ña du'u. Kídáa né, uun ito tsi ntí'i e dukún kán é dóo donchu'ví koo kañú'u ne, uun ito tsi koko kue'én da nēe ka ntí'i é ío ñuxiví sa di.

¹¹ É ĩni o tsí kuan koo kuvi nī é un ntí'í né, jdukuān ne, víí nto é vā'á, víí nto da mii kuē'en tsi é ntio Xuva kō

¹² da ntantétu nto ntuvi é ntixkada kû've Xuva kō! Víí nto vata koo é nainu kantí'i ña. Ntuvia tsikán ne, koko e dukún kán ne, naku've é un ntí'í.

¹³ Ntá tsi tá'xi ña xu'u ña tsí koo e dukún xēé ni ñuxiví xēé san, mí'í é ña te nté kaa vá'a koo. Sá'a e ntántétu o.

¹⁴ Dukuān ne, ení ko e dóo ntio kó, nī dukuān ntantétu nto é kuān koo kuvi sá'a né, koo ntii nto víí nto é vā'á san vata koo é kuvi ka'an Xúva kō tsí ña tuví nee nuu i é ña vā'a nima ntó, ntē ña tuví nee kuétsi ntō, tsí ntoo vá'a nto. ¹⁵ Kiní nto tsí da kuií dá kuii tsi kāntétu Xuva kō vata koo é nakáku o. Kuān ó kaka'an tá'an kō Pablú san di, ña e dóo ntio ko, da táxnū ña tutú iña ntó, vata o xe'é Xuva kō e dóo kí'in iní ña. ¹⁶ Un ntíí ntíí tutu é kataxnū ña ne, é kaka'an ña iña i sá'a. Ío nuu i e dóo ví'xín o é kaka'an ña. Nā e ña ini, ña é vāta kuintí'xe vá'a i ne, ntánadama ña tú'ūn Pablu, vátá ó de ña ni tú'ūn Xuva kō é nguií san. Ntá tsi kuenta iña mii ña é kí'in ña dô'vi kan.

¹⁷ Dukuān ne, ení ko e dóo ntio kó, di'na kutuni nto sá'a ne, koto nto te ña kuntíkin nto ña'a, ña e ntáde nuu i e dóo xii kaa, vata koo é ña xtuví mii

nto é kuínti'xe vá'a nto, ¹⁸ tsi díí díí ka kutu've nto iña Tó'o ko Jesūcristu, ña é nakáku kō. Ká'an o vevíí ni ntii dañu ntúvi tsi dóo ka'nu ña. Kuan tsí koo é kā'án u ni ntō.

Tutu é kuvi ūun e táxnū San Juan

Ña é káta'xi ntuvi iña ko

¹ I'a ntaa ntí ni ntō iñá Cristu, ña é dukuān tuvi dá iñi ntu'u ñuxiví sa. Tékú nti iña ñá ne, iní nti ña nuu mií nti di. Ito nteé nti ña ne, tñn nta'ā nti ña di. Ña sá'ā ne, ña é kaka'an o e Tú'un Xuva kō, ña e tá'xi ntuvi iña ko. ² Tsi tá'xi Xuva kō é kīnī nti ña káta'xi ntuvi iña ko. Iní nti ña ne, kaka'an nti ni ntō é nuu é ntaā i iña ña. Kaka'an nti ni ntō ve iña ña'a san, ña káta'xi ntuvi iña ko é ña kantí'i. Tsi dukuān tuví ña ni Xuva kō nte ntúvi dí'na ne, tá'xi Xuva kō é kīnī nti ña. ³ Kaka'an nti ni ntō nee iña é ini ntí, nee iña e téku ntí, vata koo é kuédadii tsi nima nto ní nti vata tsí ó e kuédadii tsi nimá nti ni Xuva ko ni I'xā ñá Jesucristu. ⁴ Sá'ā é kaka'u ntí iña ntó vata koo é kuntōo díni kue'en ntó nī nti.

Ñá te neé te nñú Xuva kō

⁵ Tú'un sa'á nañé'e Jesucristú nti ne, kaka'an nti ni nto vē. Vá'ā kue'en Xúva kō. Ña túvī nee iña é kīni kaa iña ña. ⁶ Tē ntáka'an o tsi dadii tsi o ni ña ntá tsi ntáde o é kīni kaa ne, ntáka'an ó dovete; ñá tē nuu é ntaā i e ntáde o é vatā ó ntio Xuva kō. ⁷ Ntá tsi te vīi o é vā'á vatā ó de Xuva kō ne, kuédadii tsi nima ko ni ta'an ko un ntíi ntíi o. Kidáā ne, nñi I'xā ñá Jesucristu kanakate kuétsi kō.

⁸ Te ká'an o tsi ña tuvi kuétsi kō ne, ntaéni nta'ví mii ó kúñu kō. Ñá ntántikin ntí'xe o itsi Xuva kō. ⁹ Te ká'an o ni Xuva ko tsi ió ntí'xe kuétsi kō ne, ini o tsi vīi ña é vā'á ne, kada ka'nu iní ña ni ko kuétsi kō. Nakate ña nima ko é un ntí'i é kīni kaa san. ¹⁰ Te ká'an o tsi ña tuvi kuétsi kō ne, vata tē ntáka'an o tsi vete Xuva kō. Ña ntákuinti'xe ko tū'un é kaka'an ña.

2

Kanada'an Cristu ko

¹ I'xá mii ko, i'a kaka'an u ni nto sá'a vata koo é ña vīi nto é kīni kaa. Ntá tsi te vīi o é kīni kaa ne, ió xoo é nada'an i kō nuu Xuva ko. Jesucristu ñá ne, vá'ā kue'én ña. ² Tsi ntá'vi Jesuu iña

kuétsi kō da éti ña niñi ña ntíkā krusi kan. Ñá te da mii tsi iña kuétsi mii kō, tsi iña kuétsi e ntáde un ntíi ntíi ña ntoo ñuxiví sa.

³ Kutuni ko tsi ini ntí'xe o Jēsuu te ntáde ntaa o é kaka'an ña é vīi o. ⁴ Xoó ña'a é kaka'an ña tsi ini ñá ña, ntá tsi ña káde ntaa ña é kaka'an ñá ne, da mii kué'en tsi é kaka'an ñá dovete. Ñá ini ka'an ña é nuu é ntaā i. ⁵ Ntá tsi xoo ñá'a é káde ntaa ña é kaka'an Xúva kō é vīi ó ne, kakuinima ntí'xe ña Xuva kō. Dukuan ó kútuni ko te i'xa é káduku ntée ntí'xe Xuva kō. ⁶ Xoó ña'a é kaka'an ña tsi uun tsi nima ñá ni Xuva kō né, na vīi ña é vā'á vatā o dé Jesuu.

Tū'un xee é kaka'an Xúva kō é vīi o

⁷ Ntō'o, tá'an ko e dóo ntio ko, ñá te nūu i é xee san é kaka'an nti ni ntō. Kaka'an xtúku ntí ni nto nūu i é ini nto nte ntúvi dí'na. Tū'un san e téku nto kidaā ne, sá'a kaka'an xtúku ú ni ntō. ⁸ Ntá tsi i'a kade vá'a ú uun tú'un xee é nuu é ntaā i iñá Cristú ne, iña ntō di. Tsi kaita nti'xin é kīni kaa san tsi é xee nuu i é nuu é ntaā í, vatā ó kaita nti'xin é neé san dá kākene ngántii san.

⁹ Te ió ntó ntáka'an ntó tsi ntaíka nto mí káxi'í ne, ntá tsi ntákune'u iní nto ni tā'an nto ne, vata te ntaíka dukuan ntō mi é nēe. ¹⁰ Xoo e ntákuinima í ta'an í ne, vata tē ntoo ña mi é káxi'í. Ñá ntío ká ña vīi ña nuu i é kīni kaa. ¹¹ Ntá tsi xoo e ntákune'u iní i ni tā'an í ne, vata te ntaíka dukuan ña mi é nēe. Ña ini ña nté koo vīi ña, tsi vata tē ña kaxí'i nuu ña mí'i kī'in ña, tsi dóo nee.

¹² Kaka'an u ni nto, i'xa, tsi e dé ka'nu iní Xuva ko kuétsi nto tsi xi'i Jēsuu kuénta iña nto. ¹³ Kaka'an u ni nto, ūva, tsi ini nto ña é tuví dí'na da iñi ntu'u ñuxiví sa. Kaka'an u ni nto, na kuétsi, tsi e kúvi idé nto nī tó'o é ña vā'ā san.

Kaka'an u ni nto, i'xa, tsi ini ntó Xuva kō. ¹⁴ Kaka'an u ni nto, ūva, tsi ini nto ña é tuví dí'na da itúvi ñuxiví sa. Kaka'an u ni nto, na kuétsi, tsi dóo ió ntii ntō, tsi ini va'á nto tú'un Xuva kō ne, e kúvi idé nto nī tó'o é ña vā'ā san.

¹⁵ Ñá ku kuinīma ntó nuu i é kīni ntáa san é ió ñuxiví sa; ntē ña ku dé kuení nto é vīi nto é kīni kaa vatā ó de ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i san. Xoo

é kakuinima í nuu i é kīni ntáa san é ió ñuxiví sa ne, ñá kakuinima ñá Xuva kō. ¹⁶ É un nti'i nūu i é kīni ntáa é ió ñuxiví sa ne, ñá te nta'a Xuva ko vē'xi, tsí i'a tsi kīi mii ñuxiví sa. Nee iña é ntio nima kīni kaa ko, nee iña é kīni kaa é koto ō, nee iña é kāde i é vīi o e dóo ka'nu ña'a o ne, sá'ā é kātā'xi ñuxiví sa. ¹⁷ Kué'en kānti'i ñuxiví sa nī é un nti'i nūu i é kīni ntáa. Ntá tsi xoo ñá'a é kāde ntaa ña é ntio Xuva kō ne, kutuvī ñá ni Xuva ko ntii dañu ntūvi.

Nee é nuu é ntaā i ne, nee é dovete

¹⁸ I'xá miī ko, dokó sa nti'i ñuxiví sa. Tékú nto tsí ki'xi uun ña'a, ña kada ne'u iní nī Cristu. É tītín ña xée ñá ve. Dukuān ne, kutuni ko tsí dokó sa nti'i ñuxiví sa ve. ¹⁹ Ña kuān ntáa sán ne, kīi nteé xio ña kō, é dadii íka o ni ñā, tsí ña te kuédadii nima ñá ni kō. Tē dí uun tsi nima ñá ni kō né, kuan tsi o ntaíka dadii o ni ñā. Ntá tsi kīi nteé xio ña kō vata koo é tidito tsí ña te iña ko ña é un nti'i ñā.

²⁰ Ntá tsi Jesuú ne, tā'xi ña Espíritū Sántū é kunūu ña nima ntó vata koo é kūtuni ntó nee iña é nuu é ntaā í iña ña. ²¹ É kuān ó kaka'u ú ne, ñá te kakā'án u é ña iní nto nee iña é nuu é ntaā i, tsí iní vá'a nto. Da nēé ka dovete ne, é iní nto tsí ña te nuu é ntaā i. ²² ¿Xoó ntu e dóo vete i? ¿Ñā ntu te ña é kaka'an tsí Jesuú ne, ña te dívi ñā é taxnuu Xuva kō? Ña kuān ntáa sán ne, kade ne'u iní ña nī Cristu, tsí kaka'an ña tsí ña te nuu é ntaā i é dadii Xuva ko ni I'xā ña. ²³ Xoó ña'a é kaka'an ñá tsi Jesuú ne, ña te dívi ñā é taxnuu Xuva kō ne, ñá iní ña xoo é Xuva kō di. Ntá tsi xoó ña'a é kaka'an ñá tsi táxnuu nti'xe Xuva ko I'xā ñá Jesuú ne, iní ñá Xuva kō di.

²⁴ Dukuān né, xnūu nto nima nto tú'ūn e téku nto dí'na. Te naka'ān ká nto tú'ūn sa'á ne, kuví uun tsi nima ntó ni Xuva ko, ni I'xā ña. ²⁵ Jesucristú ne, xé'e ñā xu'u ña tsí ta'xi ña ntuvi vā'á iña ko ntii dañu ntūvi.

²⁶ Kaka'án u ni nto sá'a tsí ió ñá'a é ncho kaní nta'ví ña nto. ²⁷ Ntá tsi é nī'i nto Espíritū Sántū sán ne, ñá kantio é nakuā'a tuku ña'a nto. Tsi e tá'xi Jesucristu Espíritū Sántū sán ne, dívi ña kanañē'e ñá nto é un nti'í. Ñá tē dovete kaká'an ñá ni ntó, tsí nuu é ntaā i. Kuntoo dadii nto nī Cristu, vata ó kanañē'e Espíritū san nto.

²⁸ Kaka'án u ni nto ve, I'xá ko, te kuntoo dadii nto nī Cristu vata koo é tē ntii díto ña ne, kunteē ini ko ña, ñá te kuka'an nuú ko ña tē xee ña kídaā. ²⁹ Iní ntó tsi dóo va'á Xuva kō. Dukuān né, da xōó ka ña'a é kāde ña é vā'á ne, dívi ñā é I'xá nti'xe Xuva ko ña.

3

I'xa e ntáduku ntée Xuva kō

¹ Koto nto nté ntu kaa dii kakuinima Xúva ko kō, tsi tá'xi ña é kuví o i'xā ñá ne, i'xá nti'xe Xuva kō kuví ō. Ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō ne, ñá iní ñá xoo ñá'a o, tsí nte ñá iní ña xoo é Xuva kō di. ² Ntō'o tá'án kó e dóo ntio kó nto, é I'xá Xuva kō kuví o vevíí ne, vata kutūni kó nee iñá ntu ntuvi o ve tē kuví, ntá tsi ini o tsí te ntii díto Jesuú ne, ntuvi o vata kaa ña di. Tsí kidāā ne, kini o ña nté kaa ña. ³ Un nti'í nti'í ña'a, ña ntantétu Jesuú ne, ñá vīí ka ña é kīni kaa, tsí Jesuú ne, dóo va'á ña ne, ña túvi kuétsí ña.

⁴ Un nti'í nti'í ña'a, ña é ncho vii kuetsi sán ne, ña ntáde ntaa ña é kaka'án lei iña Xuva ko. Ió kuetsí ko tē ña ntáde ntaa o é kaka'án lei san. ⁵ Iní ntó tsi vé'xi Jesuú vata koo é nakuitā ña kuétsi kō. Jesuú ne, ña túvi kuétsí ña nté un siin. ⁶ Xoó ña'a, ña é kanuu iní i ña ne, ña ncho vii ka ña é kuétsí san di. Xoó ña'a, ña é da mií é kāde kuétsi sán ne, vata kiní ñá Jesuu. Ntē ñá iní ña xoo é Xuva kō di. ⁷ I'xá miī ko, ñá kū da vá'a nto é kāmí nta'ví ña'a san nto. Xoó ña'a, ña é kāde é vā'á ne, vā'ā nti'xe ña vata kaá mii ñā. ⁸ Ntá tsi xoo ñá'a, ña é kāde kuétsi sán ne, kaduku ntée ña e ña vā'ā san. Tsí nte dí'na ede tó'ō e ña vā'ā san é kīni kaa. Dukuān é vē'xí I'xá Xuva ko ñuxiví sa vata koo é nantí'i ña nuu i é kāde tó'ō e ña vā'ā san.

⁹ Xoó ña'a é nakáku Xuva kō ne, ñá ncho vii ka ña é kīni kaa, tsí nuu Xuva kō nima ña. Ña kuví vīí ka ña é kīni kaa, tsi é nakáku ña nta'a Xuva kō. ¹⁰ Dukuān ne, kutuni ko neé i'xa é kāduku ntée Xuva kō ne, neé i'xa é kāduku ntée tó'ō e ña vā'ā san. Xoó ña'a é ña kāde é vā'á ne, ñá te i'xa é kāduku ntée Xuva kō. Ntē ña'a, ña é ña kakuinima í ta'an i ne, ñá te i'xa é kāduku ntée Xuva kō.

Kuinima kó ta'an kō

11 Sá'a tū'un e téku nto nte ntúvi dí'na: é na kuínima kó ta'an kō. 12 Ná vīi o vata o dé Caiín, ña é ede é kīni kaa san, tsí é'ni ña ení ña. ¿Nté kui é'ni ntu ña ení ña? Tsí Caiín san ne, dōó kīni o dé ña ne, ení ña ne, dōo vá'ā o dé ña.

13 Ná ku kunti'i ini nto, tā'an kó, tē ntaínchu'vi ña'a ñuxiví sa nto. 14 Ini o tsí xo'ō ne, ña nī'í ka ko doxi'í san tsi e ní'i ko ntuvi vā'á iña kó ve. Kutuni ko sá'ā, tsí ntákuinima kó ta'an kō. Xoó ña'a é ña kákuinima í ta'an í ne, kuan tsí koo kuví ña ni kuétsí ña. 15 Xoó ña'a, ña é ña ntío kue'en tsí í ta'an í ne, vata kaa ña é kaē'ní ña'a kaa ña nuu Xuva ko. Ini nto tsí xoo ñá'a é kaē'ní ña ña'a ne, ña kúvi nī'í ñá ntuvi va'á iña ña ntií dañu ntúvi. 16 Kutuni ko nté koo kuinima kó, tsí Cristú ne, xé'e ña ntuvi iña ña é kuví ñá kuenta iña ko. Dukuan xo'ō dí ne, nakuē'e ó ntuvi iña ko kuenta iña ta'an ko. 17 Xoó ña'a e dōo iō iña ñá ne, kakutuni ña tsí iō ta'an kō, ña é kakunaá ntee í ne, te káde vií ini ña é kuē'é ña ne, ¿mí'i ntū nuu é ntaā í é kákuinima ñá Xuva kō? 18 I'xá mii ko, ñá te da mii tsí rki xaa ko kunteku é káka'an o tsi dōo kuinima kó Xuva kō, tsí na kuínima ntí'xe ko ña né, na vīi o é vā'á ni ta'an kō di.

Koo ntaá ini kō nuu Xuva ko

19 Dukuān é kūtuni ko tsí xo'ō ne, ntántikin o é nuu é ntaā í. Dukuān ne, nakunuú ka'nu nima kó nuu Xuva ko. 20 Tē ntáde kuení ko té ña vá'a nima kó ne, Xuva kō ne, ini ña nté o ntí'xe nima ko, tsi dií ka ka'nu ña ne, ini ña é un nti'í. 21 Ntō'ó ta'an kó e dōo ntio kó, te iní o tsí ña tuvi kuétsi kō ne, ñá kúka'an nuu ko é xēe étsin o nūu Xuva ko. 22 Divi ña ne, ta'xi ña da née ka nuu í é kákan o nta'a ña, tsí ntákuinti'xe ko tū'un é káka'an ñá ne, ntáde o nee iña e ntío ña. 23 Sá'a káka'an ña é vīi o: é kuinti'xe ko I'xá ñá Jesucristú ne, kuinima ko ta'an ko, vatā ó kaka'an ña. 24 Da xōo ka ña'a, ña é ntáde ntaa é káka'an Xúva kō ne, ntákudadii ña ni Xuva kō. Nu mé'ñu Xuva ko ña di. Dukuān ini o tsí nuu mé'ñu Xuva ko kō, tsí e tá'xi ña Espíritū Sántū san é kunūu ña nima ko.

4

Espíritu Xuva ko ni ěspiritū ña é káde ne'u iní i nī Cristu

1 Ntō'o tá'ān kó e dōo ntio ko, ñá ku kuinti'xe nto da xōo ka ña'a, ña é káka'an tsí kantikin ña tū'un Xuva kō. Koto nteé va'ā ntó ña vata koo é kūtuni ntó tē nuu é ntaā í é kantikin ñá Xuva kō. Tsí ña te da dií ñá vete ntaíka ña ñuxiví sa. 2 Dukuān é kūtuni nto xoo é nūu Espiritu Xuva kō nima í: xoo é káka'an í tsí nuu é ntaā í tsi kí'xi Jesucristu ñuxiví sa é nī'í ña kúñū é vata kaa ñatíí san ne, kaduku ntée ntí'xe ña Xuva kō. 3 Xoó ña'a é ña kuān ó kaka'an iña Jésuú ne, ñá kaduku ntée ña Xuva kō. Ña kuan ntaá san ne, kaduku ntée ña ña kainchu'ví Cristú san. É tēkú nto tsí kí'xi ña sa'á ne, é tuví ña ñuxiví sa vevii.

4 I'xá ko, ntáduku ntée nto Xuva kō ne, é kúvi ide ntó ni ña vete kuān ntaa san. Tsí divi ña é nūu ña nima ntó ne, dií ka ka'nu ña é vāta kaa é nūu nima ñá ntáduku ntée ñuxiví sa. 5 Ña ntáka'an dōveté san ne, da mii ñuxiví sa vé'xi ña. Nee iña e ntáka'an ñá ne, iña ñuxiví sa di ne, dukuān ntaíni ña ñuxiví sa ña. 6 Xo'ō ne, ntáduku ntée o Xúva ko. Xoó ña'a é ini ña Xúva kō ne, kaini ña tū'un kō. Xoó ña'a, ña é ña kaduku ntée Xuva kō ne, ñá kaini ña tū'un kō. Dukuān ne, kutuni ko xoó kaka'an í é nuu é ntaā í, xoo é káka'an í dovete.

E dōo kuínima Xúva ko kō

7 Ntō'o tá'ān ko e dōo ntio kó, na kuínima kó ta'an kō xé un xé un o. Tsí Xuva kō tá'xi ña nté koo kuinima kó ta'an kō. Xoó ña'a é ini kuínima ñá ta'an ña ne, i'xa é kaduku ntée Xuva ko ña. Ini nti'xe ñá Xuva kō. 8 Xoó ña'a, ña é ña ini kuinima í ta'an í ne, nté ñá ini ñá Xuva kō di. Tsí Xuva kō ne, dōo kuínima ña. 9 Náñe'e Xúva ko kō tsi dōo kuínima ñá kō e táxnūu ña I'xá mii ña ñuxiví sa vata koo é nī'í ko ntuví va'á iña ko kuenta iña ña. 10 Dukuān né, kūtuni ko tsi dōo kuínima ñá kō, tsí kuān té ña ni kuínima ko ña kidaā ne, di'na ña kuínima ñá kō ne, taxnūu ña I'xá ña vata koo e ntá'vi ña kuétsi kō da éti ña niñi ña kuenta iña ko.

11 Ntō'o e dōo ntio kó ne, dōo kue'e kuínima Xúva ko kō ne, kuan koo na kuínima kó ta'an kō di. 12 Xuva kō ne,

nté uun ña'a vata kiní ña ña. Ntá tsi te kuínima kó ta'an kō ne, nuu mé'ñu Xuva ko kō. Kidáa ne, kuinima ntí'xe ko vatā ó kuinima Xúva ko kō. ¹³ Ini o tsí nuu mé'ñu Xuva ko kō ne, uun tsi kúvi o ni ñā, tsí e tá'xi ña Espírítu ñā é kūnuu mé'ñu kunuu daya ña kō. ¹⁴ Ntí'í ne, iní ntí ne, ntáka'án ntí tsi táxnuu Xuva ko I'xā ñā vata koo é nakáku ña ña ntántoo ñuxiví sa. ¹⁵ Da xōó ka ña'a é kākā'an ña tsí Jesuú ne, I'xá mii Xuva ko ñā ne, nuu mé'ñu Xuva ko ñā ne, uun tsi kúvi ña ni Xuva kō.

¹⁶ Ntí'í ne, é kūtuní ntí ne, kakuinti'xe ntí tsí Xuva kō né, dōo kuínima ñā kō. Dōó ini kuiníma Xúva kō. Xōó ña'a é ini kuiníma ñā ta'an ñā ne, uun tsi kúvi ña ni Xuva kō ne, nuu mé'ñu Xuva ko ñā. ¹⁷ Kuān koo kutú've kō é kuinima kué'en ko ta'an kō vata koo é ña u'ví ko tē xee ntúvi é kākā'an Xúva ko xoo é vā'a í ne, xoo é ña vā'a i iña ñā ntántoo ñuxiví sa. Tsi é kutú've kō é kuínima ko ta'an ko ñuxiví sa vata o kuínima Xúva ko kō. ¹⁸ Xōó ña'a é ini kuiníma ñā ne, ñā kau'ví ña. Tē nuu é ntaā i é ini o é kākūinima ntí'xe kō ne, ña túvī nee iña é kau'ví ko. Dōó nto'o ko te kau'ví ko. Xoo é kau'ví í ne, vata kutūni vā'a i nté koo kuinima i.

¹⁹ Ini kuiníma kō, tsí di'na kuínima Xúva ko kō. ²⁰ Te iō ñā ne, kaka'an ña: “Kakuinimá ko Xuva kō”, ka'an ña, ntá tsi ña ntío kue'en ñā ta'an ña ne, koó dā dovete kaka'an ña. Tē ña kākūinima ñā ta'an ña é kainí ña ne, ¿nté ntu koo kuinima ñā Xuva kō, tsí vata kiní ña ña? ²¹ Xtúví Xuva ko tū'un sá'ā é kāda ntaa o: Xōó ña'a é kākūinima ñā Xuva kō ne, na kuínima ñā ta'an ña di.

5

Kuvi vii o ni ñuxiví sa

¹ Un ntíí ntíí ña'a ne, kuvi ña i'xá Xuva ko tē ntákuinti'xe ña tsí Jesuú ne, divi ñā é taxnuu Xuva ko ñā. Xōó ña'a é kākūinima ñā uva i'xá san ne, kakuinima ñā i'xá ña di. ² Dukuān né, tē ntákuinima kó Xuva kō né, tē ntáde ntaa o é kākā'an ñā ne, dukuān ne, ini ó tsi ntákuinima kó i'xá mii ña Jēsuu. ³ Ntákuinima ntí'xe ko Xuva ko tē ntáde ntaa o é kākā'an ñā. Tū'un e xtúvi ña é káda ntaa o ne, ñā te xīdo víi. ⁴ Tsí un

ntíí ntíí ña'a, ña e kúvi i'xá Xuva kō ne, kuvi vii ña nī é un ntí'í nuū i é kīni kaa é iō ñuxiví sa. Kuvi vii o, tsi ntainúu ini ko Xuva kō. ⁵ Xōó ña'a é kākūinti'xe i tsí Jesuú ne, I'xá Xuva ko ñā ne, kuvi vii ña nī é un ntí'í é kīni kaa é iō ñuxiví sa.

Nuu i e ntántada ntaa iña I'xá Xuva kō

⁶ Dā kí'xi Jesucristu ñuxiví sa ne, ntute san ni níñí san xe'é kuenta. Ñá te da mii tsi ntúte san, tsí ntute ni níñí di. Mii Espírítu Sántū san kantada ntaa ña nee iña é nuu é ntaā i iñā Cristú di. ⁷ Ntuní nuu i sá'a e ntántuntaa e dukún kán: Xuva ko ni ña é kākā'an o Tú'un ña ni Espírítu Sántū. Ntuni sá'a ne, uun tsi ña'a kuvi. ⁸ Ió ka uni núu i ntántuntaa ñuxiví sa di: Espírítu sán, ni ntúte sán, ni níñí san. Ntuni núu i san ntántudadii. ⁹ Kuínti'xe ko tú'ūn é kántada ntaa ña'a san, ntá tsi tú'ūn é kántada ntaa Xúva kō ne, dii ka kue'e nuu á'vi i. Tsí kantada ntaa ña kuenta iña I'xá ña. ¹⁰ Xoo é kākūinti'xe i I'xá Xuva kō ne, nuu tú'ūn é nuu é ntaā í nima ña. Xoo é ña kakuinti'xe i Xuva kō ne, vata te kākā'an ña tsí vete Xuva ko, tsí ña ni kuínti'xe ña é kākā'an Xúva ko iña I'xá ña. ¹¹ Sá'a ne, tú'ūn é ntada ntaa Xúva kō: é tá'xi ña é kúntoo o ni ña ntii dañu ntúví te kuínti'xe ko I'xá ña. ¹² Xoo e túvi ni'i i I'xá Xuva kō ne, e ní'i ña ntuvi vā'á iña ña nta'a Xúva kō. Xoo é ña tuvi ni'i i I'xá Xuva kō ne, ña túvi ntuvi vā'á iña i nta'a Xúva kō.

I'a ntí'í tú'ūn sa'a

¹³ Kade vā'a u sá'a iña nto, ña ntákuinti'xe I'xá Xuva kō, vata koo é kīni vā'a nto tsí e tá'xi Xuva kō é ni'i nto ntuvi vā'á iña nto ntii dañu ntúvi.

¹⁴ Ntainúu ini ko Xuva kō, tsí ini o tsí katekú ña da ntaíkan o da nee ka nuu i nta'a ña, vatā o ntío ña. ¹⁵ Te ini o tsí katekú ña é kākā'an ntá'ví o ne, ini o tsí ta'xi ntí'xe ña da nee ka nuu i é kákan o nta'a ña.

¹⁶ Xōó ña'a é ini ña tsí kade ta'an ña é kīni kaa, uun kuetsi é ña kaxé'e doxi'í san ne, ka'an ntá'ví ñā kuenta iña ta'an ña. Kidáa ne, kué'e Xuva ko ntúvi iña ta'an ñā, tē ña te kuétsi ká'nu é kaxe'e doxi'í san. Tsí ió uun kuetsi é kaxe'e doxi'í san. Ná te kākā'an u te ka'an nta'ví nto kuenta iña i sá'a. ¹⁷ Vata dá kade o é kīni kaa ne, ió

kuetsí kō. Ntá tsi ña te un ntíí ntíí kuetsí san kaxé'e doxi'í san.

¹⁸ Ini o tsí xoo ñá'a é nakáku ña nta'a Xuva kō ne, ñá ncho vií ka ña é kīni kaa. Tsí l'xá mii Xuva kō ne, kade ña ña kuenta. Ña túvi nēe nuu i é kīni kaa é kūvi vii ka é ña vá'a san ni ña.

¹⁹ Ini o tsí xo'ō ne, ntáduku ntée o Xuva kō. Ntá tsi ña ntáduku ntée ñuxiví kīni kaa sá ne, da mii e ntáde ña é kākā'an tó'ō e ña vá'a san. ²⁰ Ini o tsi e xée l'xá Xuva kō ne, tā'xi ña é kūtuni ko xoo é Xuva nti'xe kō. É ntuvi uun tsi o ni ñā é Xuva nti'xe kō, ni l'xā ñá Jesucristu. Dīvi ñā é Xuva nti'xe kō né, kata'xi ña ntuvi vā'á iña ko ntii dañu ntūvi. ²¹ l'xá mii kó, kuenta vii nto é ña kunuu iní nto xoo é ña te Xuva nti'xe kō. Sá'a tsí é ká'an u ni ntō.

Tutu é kuví ũvi e táxnūu San Juan

É nuu é ntaā í nī é kuīnima ko

¹ Xu'u é ñata odo nūú u ne, taxnūu u tú'ūn sa'á iña ña ntánataká nuu, ña é nakaxnúu Xuva kō, un ntíí ntíí nto é kākūinima ntí'xe kó nto. Ñá te da mii tsí ú, tsí un ntíí ntíí ña ntákuinti'xe i tú'ūn é nuu é ntaā í san ne, dōo ntákuinima ñá nto di. ² Dōó ntio kó nto kuenta iña tú'ūn é nuu é ntaā í é ntoo ni'í o vevíí ne, é kuntoo ni'í o ntii dañu ntūvi. ³ Xuva ko ni I'xā ñá Jesucristú ne, na nāxnuu viko ña nto; na ntuntá'ví ini ña nto, é tā'xi ña é vā'á koo kuntōo nto, é kuīnti'xe nto é nuu é ntaā í san, nī é kuīnima ntó ta'an nto.

⁴ Dōó ka'nu kuiní ko tsí kutuní ko tsí ió i'xá nto e ntántikin ña é nuu é ntaā í, vata o xtúvi Xuva kō é víi o. ⁵ Vi'a ve ne, ió é kākán u nta'a nto: na kuīnima kó ta'an ko xé un xé un o. Ñá te tū'un xée sa'á é kāká'an u ni ntō tsí divi tsi tū'un e téku ko un tsi nte ntúvi dí'na. ⁶ Ntákuinima ntí'xe ko tē ntáde ntaa o é kāká'an Xúva kō. E téku nto nte ntúvi dí'na nté o ka'an ña tsí na kuīni nto é kuīnima ntó ta'an nto.

Ña ntaéni nta'vi

⁷ Dōo ntaíka ña ntaéni nta'ví san ñuxiví sa. Ntáka'an ña tsí ñá tē nuu é ntaā í e táxnuu Xuva ko I'xā ñá Jesuu ñuxiví sa e kúvi ña ña'a. Ña kuān ntáa sán ne, ntaéni nta'ví ña ña'a. Ntáde ne'u ini ña nī Cristu. ⁸ Kuenta víi nto vata koo é ña te é ntaā í éde tsiñu ntō, ntá tsi é nī'í nto é vā'á nta'a Xuva kō.

⁹ Xoó ña'a é ncho kuita ntí'xin ña tú'ūn e xtúví Cristú ne, kanakuā'a ña tuku nchu'un ne, ña kanúu ini ña Xuva kō. Xoó ña'a é kantikin ña tú'un Xuva kō ne, ntoo ni'í ña Xuva ko ni I'xā ña. ¹⁰ Tē xoó ña'a xee ña ñuú nto kán é kōto ní'ni ña nto ne, te kanañé'e ñá nto tuku tú'ūn é vata o nañé'e Cristu kó ne, ñá ku xé'é nto vi'í nto, ntē ña ku ka'án nto ni ña ntiusi. ¹¹ Xoó ña'a é kāká'an ñá ntiusi ni ña tsikán ne, vata te dadíi ntákuvi ña ni ña.

I'a ntí'í tú'ūn sa'a

¹² Ñá tē nté kaa ió nuu í é kāká'an u ni ntō, ntá tsi ña ntio ko é tū'ūn tsi taxnūu u. Tsí ncho kí'ín u mí ntoo nto é kīnī u

nto ne, é tīin ú ni ntō, vata koo e dōo diní ko un ntí'í o.

¹³ Ta'an nto, ña ntánataká nuu i'a, ña é nakaxnúu Xuva kō dí ne, taxnūu ña ntiusi nto. Kuan tsí koo é kāká'an u ni ntō.

Tutu é kuvi ũni e táxnũu San Juaan

Kaka'án Juaan iña Gáyu

¹ Xu'u é ñata odo nũu u ne, taxnũu u tú'ũn sa'á iña nto, Gayu, dívi ntō e dóo kakuinimá ko nto é nuu é ntaā i.

² Ntō'ó ení ko e dóo ntio kó, kakan ú nta'a Xuva kō vata koo é vā'á tsi koo nī kũũ ntō, vata sá ō va'á nuu nima nto. ³ Ñá tē nté kaa ka'nu kuiní ko dá xee tá'an kō ne, ntántaa ña nī ko é vā'á tsi ō tuví nto é kāde ntaa ntí'xe nto tú'ũn é nuu é ntaā i. ⁴ Ña túvī nee iña e dóo ka'nu kuiní ko é vāta kaa é kũtuni ko tsi ntāde ntaa i'xá ko tú'ũn é nuu é ntaā í san.

⁵ Ntō'ó ení ko e dóo ntio kó, dōo ini de ntāa nto é kaxntii nto ta'an kō, ña ntákuinti'xe i sán, nī ña vé'xi tũku ñuú san. ⁶ Dívi ñā ntáka'an ñā nī ña kuinti'xe i san tsi dóo kakuinima ntó ña. Vii nto da xe'e ne, xntiĩ ká nto ña nee iña é ntio ña é kī'in ká ña itsi, vata tsí ó ntio Xuva kō. ⁷ Tsí dívi ñā né, ntii ña ñuú mii ñā, kué'en ñā kuenta iña Jesúcristu. Ñá tē nee iñá ni kī'i ña iña ña'a é ña ntákuinti'xe i san. ⁸ Dukuān né, xo'o kuēnta vii o ñā nee iña é xntii o ñā, vata koo é kada tsiñũ dadĩ o nī ña kuēnta iña tú'ũn é nuu é ntaā í san.

Ēdé xení Diotrefi, ntá tsi é vā'á ede Demetriu

⁹ E táxnũu u tú'un iña ña ntákuinti'xe i san. Ntá tsi Diotrefi san ne, ñā ntio ña é xéé ntí mí tuví ña, tsí dívi ñā e dóo ncho kodo nuũ ña. ¹⁰ Te kī'in u ne, ká'án ú ni ñā nté kui kade xení ña nī ntí é káka'an kīni ña iñá ntí. Ñá te da mii tsi sá'á di, tsí ña kaxé'e ña é kuntōo ta'an ko, ña kuinti'xe i san. Ña kaxé'e ña itsí é kué'e tũku ña'a é kuntōo ña di. Tē xoo kué'e i ña é kuntōo ña ne, ña kaxé'e Diotrefi é kī'ví ka ña má ũkún kān.

¹¹ Ntō'ó ení ko e dóo ntio ko, ña kú de nto vatā ó de ña kīni ntāa, tsi vii nto e dóo va'a. Xoó ña'a é kāde ña é vā'á ne, kaduku ntée ña Xuva kō. Ntá tsi xoo ñá'a é kāde ña é kīni kaa ne, vata kīni ñá Xuva kō.

¹² Un ntí ntí ña'a ntáka'an ña tsí Demetriú ne, dōo va'á ña'a ña. Kutuni ko tsi dóo va'á ña é kāde ntaa ña é nuu

é ntaā i. Kuān o ntáka'án ntí kuenta iña ñá ne, ini nto tsí nuu é ntaā i ntáka'án ntí.

I'a ntí'í tú'ũn sa'a

¹³ Dōo ió nuu i é ká'án u ni ntō, ntá tsi ñá ká'án u ni ntō é tutu tsí sa. ¹⁴ Á te kīni u nto vi'a ve ne, kidáa tiin dadĩ o ntuvi ō.

¹⁵ Vá'a tsi koo kuntōo nto. Ña é vā'á tiin ni'í ō, ña ntoo i'a ne, taxnũu ña ntiusi nto. Nakué'e nto ntiusi iña ña é vā'á tiin ni'í ō, é un é un ña ntoo dikan. Kuan tsí koo é ká'án u ni ntō.

Tutu e táxnūu San Júdā

Taxnūu Júdā ntiusi

¹ Xu'u e Júdā ú ne, ña kade tsiñu iña Jesúcrístu u, ni ēní Santiaú u. Taxnūu ú tutú sa'a iña un ntíí ntíí ña'a, ña e kána Xuva kō tsi dóo kuínima ñá ña, ña é ñū'u nta'a Jesucristu. ² Na ntuntá'ví ini Xuva ko ntō. Na tā'xi ña e dóo va'á koo kuntoo nto nī e dóo kuinima ñá nto.

Ña ntánañē'é dovette (2 Pedro 2:1-17)

³ Ntō'ó ení ko e dóo ntio kó, dóo ntio kó taxnūu u tú'un iña nto nté ō nakáku o nta'a Xuva kō. Ntá tsi sá'a kantio ko é ká'án u ni nto ve, tē koó ntii nto nada'an ntō tú'un e kuínti'xe nto, divi tsi tú'un é uun ito tsi xé'e Xuva kō é kūtuni ña ntáduku ntée ña. ⁴ Tsi ío ñá'a e ntákí'vi xu'u ña mi ntánataká nuu ntó, divi ña é nte dí'na uve na'a kaká'an tú'un Xuva ko iña ña tsí da mií é nī'i ña é ntō'o ña. Ntáka'an ña tsí da xé kade ka'nu iní Xuva ko ni ko kuétsi kō ne, kuvi vii o da nēé ka nuu i é kīni kaa. Ntáka'an ntée ña Xuva ko nī Tó'o ko Jesúcrístu, ntáka'an ña tsí ña te nuu é ntaā i é Xuva ko ñā.

⁵ Ntío ko é na nānu'u ntó ini nto ve, kuān te nte éma tsi ini vá'a nto tsi Xuva kō ne, náakákú ña un ntíí ntíí ña Israeé san dā nantii ña ña ñuú Egitó ne, ntá tsi da rkontúví nantí'i ña ña'a san, ña é ña ni kuínti'xe i. ⁶ Ío ánje dī é ña ni de ntáa ña tsiñu ña, tsí xtuví mii ña mí káduku ntée ña. Nátsu'un kutu Xuva ko ñā mi dóo nee un tsi da nté xee ntúvi é xntékú ku've ñá iña ñúxiví sa. ⁷ Kuan ō kúvi nī ña ntoo ñuú Sodomá, ni ñūú Gomorá, ni tūku ñuu é ntoo etsin íkán dī. Nā te da dīi nuu i é kīni ntaa de ñá ni ñadí'í san. Dōo dé ña é kīni kaa ni tuku ñatíí san dī. Un vá'a tsi ntáto'o ña ve mí kai'xi ñú'u ntii dañu ntúvi. Koto nto ña vata koo é ña kuan koo víi nto vatā o dé ña.

⁸ Ña kīni ntáa san, ña é ntōo nī'i ntō né, kuān ó de ña dī, tsí vata tsi tē ñuu ení kán ntoo ña, ntáde ña nī kúñu ña nuu i é kīni ntáa. Ña ncho kuínti'xe ña Xuva kō ne, ntáka'an kīni ña iña ña ntáde tsiñu e dukún kán. ⁹ Ntá tsi ánje, ña odo nūú san, ña nani Mígeé

ne, dā ntánāa núu ña nī tó'o e ña vá'ā san kuenta iña kúñu Muísee dá xi'i ñá ne, ñá ni kene iní ña é ká'an ña tú'un é kīni kaa ni ñā, tsí da mii tsí é káka'an ña: “Xuva ko na tā'xi ña o é ntō'o o”, ka'an ña. ¹⁰ Ntá tsi ña sá'á ne, dóo kīnī ntáka'an ña iña un ntíí ntíí nuu i é ña iní ña. Ntá tsi nuu i é iní kúñu ña, vatā ó ini kiti sán ne, núu i sá'a e ntánakunaa tsí mii ña kúñu ña.

¹¹ ¡Ña ntá'vi de ntu ña kuān ntáa san! Ntáde xení ña ni tā'an ñá vatā o dé Caiín san. Ntáde ña vatā o dé Balaán san, ña é doto tsi ide vata koo é nī'i ñá diu'un. Ntáka'an ntée ña ña odo nūú iña ñá vatā o dé Coreé san ne, kuān koo nī'i ñá doxi'í san dī. ¹² Dōo kīnī o ntáde ña kuān ntáa san da ntánataká nuu nto é ká'xi dadíí nto ni tā'an nto da ntáde nto viko é kuinima tá'an kō. Ña sá'á ne, ña te ntákuka'an nuu ña e dóo ku'e ntaído ña é ká'xi mii ña ne, ña te ntáde ña kuenta te xee tá'an é ká'xi ta'an ña. Vata ntáa viko nu'u é ña te kakín daví san, e dá kantavá ni tātín san, ntáa ña. Vata ntáa utun é ña kakíi kiti i ntáa ña. Vata ntáa utun é xi'í kue'en ne, kitú'un dítsin i ntáa ña dī. ¹³ Vata ntáa ntute ñū'u e dóo kaido ntáa ña. Ntaéte xaa ña nuu i é kīni kaa e ntáde ña vatā ó kaeté xaa ntute ñu'u san tiñu i. Vata ntáa xntivi e ntaíka xaa ntáa ña, é kí'in ña é kuntōo ña mí e dóo nee kue'én san ntii dañu ntúvi.

¹⁴ Enoo, i'xá ika Ádaán san é kuvi ū'xe ne, kaka'an ñá naa Xuva ko dá káka'an ña iña ñá sa'a kídaa: “Iní u tsi vé'xi Xuva ko, nī ñá te da dīi da díi miil ánje ña. ¹⁵ Xntékú ku've ñá iña un ntíí ntíí ña ntántoo ñuxiví sa. Ka'an ña tsi un ntíí ntíí ña é kīni ntáa san nī'i ña é ntō'o ña kuenta iña i é un ntíí é kīni kaa é edé ña, vatā ó ntio nima kīni ntáa ña. Ní'i ñā é ntō'o ña iña tú'un é kīni ntáa é ka'an kīni ña iña Xuva kó dī”, ka'an ña. ¹⁶ Ña sá'á ne, é un ntíí ntátsi'i kuétsi ña. Ntáka'an ntée ña da nēé ka ntí'i nuu i. Da mii tsí é ntio ña é káde kueni kīni káa ña. Ntáka'an ñá tsí dóo ka'nu ña'a ña. Kaka'an va'á ña ni ñā'a san dá kataan nuu ña.

Nté koo vii ña ntákuínti'xe i san

¹⁷ Ntá tsi divi nto, tā'an kó e dóo ntio kó, naka'an nto tú'un e ntáka'an pústru Tó'o ko Jesúcrístu ¹⁸ da ntáka'an ñá ni ntō: “Tē xee ntúvi é doko sa ntí'i ñuxiví sa ne, kí'xi ña ntánarkíntee ñá

nuu i é vā'a. Vií ña vatā ó ntio nima kīni ntāa ña", ka'an ña. ¹⁹ Ña sã'á ne, ntáde ña é nāa núu ña ntákuinti'xe i san ni tā'an ña. Ntáde ña vatā ó ntio nima kīni kaa ña, tsí ña tuvi Espiritū Sántū san nuú nima ña.

²⁰ Ntá tsi ñi'nto, tá'ān ko e dóo ntio ko, dií dií ka kutú've nto iña Xuva ko vata koo é dií ka vá koo kuinti'xe nto ña. Kantá'vī ntó vatā ó kaxntii Espiritū Sántū san nto é kã'an nto.

²¹ Kuinimá ka nto Xuva ko vatā ó kakuinima ña nto. Kuntetu nto ntuvi dá ta'xi Tó'o ko Jesūcristu é kuntoo o ni ña ntii dañu ntūvi, tsí kantuntā'ví ini ña kō.

²² Na ntu ntā'ví ini nto ña'a, xoo é vata kuinti'xe vá'a i. Ká'an nto ni ña te kuinti'xe ña é nuu é ntaā i. ²³ Ío tuku ña'a ne, nakákú nto ña, natava ntó ña mé'ñū ñu'u. Na ntuntā'ví ini nto ña, kuān té nte ña ncho tñn ntá'a nto dōo ña é kudentu ni nūu i é kīni ntāa e ntáde ña. Koto nto tē ña kuan koo víi nto vatā ó de ña.

Ká'an o tsi dóo ka'nu Xuva kō

²⁴ Tō'ó kō né, na xntii ña ntō vata koo é ña kó'xo nto nuu i é kīni kaa. Na ntāvá'a ña nima ntó vata koo é ña tuví ka kuétsi nto tē xee ntó nta'a ña. Ná tē nté kaa ka'nu kuinī nto te íni nto ña, é un tsi kaxi'í nuu ka'nu ña.

²⁵ Uun tsi Xuva kō e dóo ki'in inī ña. Ñi'nto ña é nakáku ña ko kuēnta iña Tó'o ko Jesūcristu. Ká'an o tsi dóo va'á ña, tsi dóo ka'nu ña'a ña. Ká'an o tsí ñi'nto ña é odo nuū ña kade kú've ña, tsí kuvi vií ña é un ntí'ñ. Kuan o dé ña nte dí'na ne, kuān ó de ña vevíi ñi'nto, kuān koo vií ña ntii dañu ntūvi. Kuan tsí koo é kã'an u ni ntō.

Nuu i e xé'e Xuva kō é kūtuní San Juan

Nuu i e tá'xi Jesucristu é kūtuni ko

¹ Sá'ā tá'xi Jesucristu é kūtuni ko. É xé'e Xuva kō é kā'an ñá nī ña ntáde tsiñu iña ña nuu i e dokó sa xee ntuvi é küntaa ntí'i é kaka'an ña. Taxnuu ña ánje ña é kā'an ña nī kó, xu'u é Juaán u, nuu i sá'a. ² Kaka'án u ni nto da mií e téku ko vatá ó kaka'an Xúva ko, vatá ó kaka'an Jesucristú dí. Kaka'án u nuu i sá'a é ñi mii u.

³ Nté kuán nte vá'ā o é da xóo ka ña'a, ña kanakuá'a nté koo kuvi rkontuvi, nī ña é káteku i é kaka'an tú'un sa'á ne, kade ntaa ña nee é kaka'an, tsí e xéé etsin ntuvi é küntaa ntí'i é úve na'a kaká'an í'a.

Édē vá'a Juāan tutú iña é ū'xe úkūn san

⁴ Xu'u é Juaán u ne, kade vá'a ú tutú sá'á iña é ū'xe úkūn san é ntoo ñuú Asia. É nī'i nto é vā'á iña Xuva ko. É nī'i nto é kuntōo vá'a nto nta'a Xuva kō, ña é tuví vevíi ne, ña é kuan tsí ó tuví nte ntúvi dí'na ne, ña é kuan koo kutúvi ntii dañu ntúvi, dívi ña ni ū'xe espíritū, ña ntoo nú tēu ñá, ⁵ ni Jesucristú dí, ña é da mií é kaka'an é nuu é ntaā i. Dí'na ña ntóto ña é un ntíi ntíi ña é xi'í san ne, kade kú've ña iña un ntíi ntíi rei, ña ntántoo ñuxiví a. Kuñima ñá kō ne, nantíi ña kō dá ñu'u kutu o ni kuétsí kō, tsí éti ña niñi ñá e ntá'vi ña kuétsi kō. ⁶ É tá'xi Jesucristu é kadā kú've o, é vīi o dútu iña Xuva ko, dívi Úva ñā. Ntadiá'vi ña, dívi ñā, tsí dóo ntii iní ñá ntii dañu ntúvi. Kuan koo na kōo.

⁷ Koto nto tsí Cristú ne, ki'xi ña mé'ñu vīkó san. Un ntíi ntíi ña'a sán kiní ña ña, un tsí nte ñá'a, ña é ntuku ku'i'í ña. Dóo kueku un ntíi ntíi ña'a, ña ntoo da mí'i ká ñuxiví a, kuenta iña ña. Kuán koo kuvi ntí'xe.

⁸ “Dívi ú e dí'na ú ne, dívi ú é ntii ú ata i kán dí”, ka'an Xúva kō, ña é kade kú've é un ntíi, ña é tuví vevíi, ña e dúkuán tuví nte dí'na, ña é kutúvi ntii dañu ntúvi.

Dā íni Juan e dóo ka'nu Cristu

⁹ Xu'u é Juaán u ne, ta'an ko ūn ntíi ntíi o. Dadíi tsi ntánto'o ko kuēntā iña Jesucristu, tsí uun tsō nuu Xuva kó ne, dadíi tsi kata'xi Jesucristu é na kā'nu tsi vii ó nima ko. Nuu kutū ú ñuú Patmu é tuví mé'ñu ntute ñū'u san kuenta iña tú'un Xuva kō, é kaka'án u xoo é Jesucristu. ¹⁰ Uun ntuvi dá iō dá'na é kunūu iní ko Xuva kō ne, ínūu Espiritu Xuva kō nimá ko. Tékú ko é kaka'an úun tatsin atá ko. Un ntii tsi kaka'an, vātā ó kakuvi dá kaeku trunpetá san. ¹¹ Kaka'an:

—Xntēén na'an é un ntíi'í é kaínín ve. Kidāā ne, taxnuun tutú san iña é ū'xe úkūn é ntoo ñuú Asiá, ni ñuú Efesú, ni ñuú Smirná, ni ñuú Pregamú, ni ñuú Tiatirá, ni ñuú Sardí, ni ñuú Filadefiá, ni ñuú Ladicea —ka'an tátsín san.

¹² Xkokótó u atá ko vata koo é kīnī u xoo é kaka'an í nī ko. Kidāā né, iní u ū'xe tún tsumē é dí mii tsí kaá kuaan kúvi. ¹³ Mé'ñu tun tsumē é ū'xé san ne, ntitsí uun ña'a, ña vata kaa ñatíi kaa ña, é nuu ña doo kani nte rkun xé'e ña xee. Katīnuu nté xkintika ña ñi'í'xi ña e kúvi kaá kuaan. ¹⁴ Idi díki ña ne, ku'xin kue'en vatā ó ku'xin katsi, é vāta ito ka'xin é ku'xin kue'en. Ntuxnúu ñā ne, kaxi'í nuu vatā ó kai'xi ñu'u. ¹⁵ Dí'ín ña ne, kaxi'í nuu vatā ó kaxi'í nuu dá kai'xi kaa dá kākuvá'a ini urnu kan. Tátsin ñā né, vata kaa te ntúte ka'nu é kainu. ¹⁶ Ní'i nta'a ña ū'xé xntívi nta'a kua'a ña ne, xu'u ña kíi káa káni e ntíko ntuvi núu í ne, kai'xi kué'en núu ña, vatā ó kai'xi ngántii da dóo i'ni.

¹⁷ Dā íni ú ña ne, uun xío vitá tsu nú dí'ín ña vata tē xi'í u. Kidāā ne, tñn nta'a ñā kó nta'a kua'a ña ne, kaka'an ñá nī ko:

—Ñá ku ū'vi o. Xu'u é dí'na ú ne, xu'u é ntii ú ata i kán dí. ¹⁸ Xu'u é kántito u. Xu'u é xi'í u, ntá tsi vevíi ne, kantíto ú ntii dañu ntúvi. Xu'u é kadē kú've u iña doxi'í san nī dō'vi kan. ¹⁹ Tsuven nā'án un ntí'i nuu i é inin, é kākuví vevíi nī é kúvi rkontuvi dí. ²⁰ Núu i sá'a é iō xu'u iña é ū'xe xntívi san é inin é nī'i ntā'a ú nta'a kua'a kó san, ni ū'xe tún tsumē e kúvi kaá kuaan. Kími é ū'xé san ne, dívi ánje, ña ñu'u ntā'a i é ū'xe úkūn san. Tun tsumē é ū'xé san ne, náa í é ū'xe úkūn san.

2

Tú'un iña é ũ'xe úkún san, di'na iña úkun ñūú Efesu

¹ Kadan vá'an tutú iña ñá nuu nta'a i úkún ñūú Efesú san ne, ká'án tsí Xu'u é nta'a kuā'a kó ni'i ntā'a ú é ũ'xe xntívi san, Xu'u é kaika mé'ñū ú é ũ'xe tún tsumē e kúvi kaá kuaán san ne, kaka'án u ni ñā: ² Iní ntí'i ú nee é kāden. Iní u tsi dóo kaxión ntiin é kāden tsiñun, tsi dóo ka'nu iní o. Iní u tsi ña kakutíin nima ó ni ñā'a, ña é kīni ntāa san, tsi íton nteén ña é kā'an ña é pustru ñá ne, kūtuni o tsi dóo vete ñā. ³ Iní u tsi ka'nu iní nti'xe o, tsi dóo ntó'o o da dé tsiñun kuenta iñá ko; ñá ni kudu'xen ō. ⁴ Ntá tsi ió nuu i é kuétsi o: tsi ña kakuinimá ka o kó vata ō kuinima ó ko kídaā. ⁵ Naká'an o vē mí'i ko'xón nteen ne, na nātívi iní o. Viiñ xtukun vata o dén kídaā. Tē ña'á ne, da nēe iní tso xee u mí tuvín ne, naki'i ú tun tsume ō mí ntitsi, tē ña nātívi iní o. ⁶ Ntá tsi ió nuu i é kāden é vā'á di, vata kaa é ña ntío o nuu i e ntáde ña'a, ña ntántikin ñá nani Cūlaá san. Ña xkúntee iní ko di é kuān o ntáde ña. ⁷ Te ñin é kinin ne, kinin é kaka'an Espiritū sán nī ña ntákuinti'xe i san! Xoo é kúvi vii i ne, ta'xí u itsi é ká'xi ña kiti utun é nī'i ña ntuvi iña ña é ntítsi mé'ñū mí e dóo va'a mí tuví Xuva kō. Kuān koo ka'an.

Tú'un iña úkun ñūú Smirna

⁸ Kadan vá'an tutú iña ñá nuu nta'a i úkún ñūú Smirná san. Ká'án tsí Xu'u é di'na ú nī e ntíi ú ata í di, Xu'u é xi'í u ne da ntóto xtúku ú ne, kaka'án u ni ñā: ⁹ Iní u é un ntí'i é kántó'o o. Iní u é kátaan núu o, ntá tsi kuikān nuu Xuva ko. Iní u tsi ntáka'an kīni ña Israeé san iña o. Ña sá'á ne, da ntáka'an ña é ña Israeé ña, ntá tsi ña te ña Israeé ntí'xe ña, tsi ntáduku ntée ña tó'o e ña vā'á san. ¹⁰ Ña ku ú'vī o nté koo nto'o o rkontuvi. Iō ntó ne, vii tó'o e ña vā'á san é ku'un kutu ntō vata koo é kōto nteé ña ntō tē nuu é ntaā i e ntákuinti'xe nto. Ú'xi ntūvi é ntó'o nto. Ntá tsi ñá ku xtuvín miin é kakuinti'xe o kó, kuān te kuvín, tsí ta'xí u ntuvi iña o é kutūvín nī kó ntii dañu ntūvi. ¹¹ Te ñin é kinin ne, kinin é kaka'an Espiritū sán nī ña ntákuinti'xe i san! Xoo é kúvi vii i ne, ña te kúvi ñá tē xi'í ña é kúvi uvi íto san. Kuān koo ka'an.

Tú'un iña úkun ñūú Pregamu

¹² Kadan vá'an tutú iña ñá nuu nta'a i úkún ñūú Pregamú di ne, ká'án tsí Xu'u é nī'i u káa kāni é ntiko ntūvi núu í ne, kaka'án u ni ñā: ¹³ Iní u tsi tuvín mí kadē kú've tó'o e ña vā'á san, ntá tsi kantīkin dúkuān ko. Ñá ni xtuvín miin e kuínti'xe o kó, kuān te dīvi tsi ñuu mí tuví tó'o e ña vā'á san é'ní na ña é kaka'an é vā'á iñá ko, ñá nani Antipá san. ¹⁴ Ntá tsi ió nuu i é kāden é ña xkúntee iní ko: tsi ña'a o iō ñá, ña e ntántikin dúkuān tú'un vatā o nañé'e Bálaan, ña é xe'e ítsi rei Balaa é ká'an ñá nī ña Israeé san é vii ña é kīni kaa: é ká'xi ña é xe'é ña'a san iña sántu ñá, nī é vii ña é kīni kaa ni ñadī'í san di. ¹⁵ Iō túku ña'a o, ña e ntántikin tú'un vatā o nañé'e ña ntántikin ñá nani Cūlaá di. Ña xkúntee iní ko é kuān koo vii ña. ¹⁶ Dukuān ne, natívi iní o ve. Tē ña'á ne, da nēe iní tsó xee u mí tuvín ne, nāá ú ni ña ni tū'ún ko e dóo ntiko é vata kaa káa kāni é kākij xu'u ko. ¹⁷ Te ñin é kinin ne, kinin é kaka'an Espiritū sán nī ña ntákuinti'xe i san! Xoó ña'a, ña é kúvi vii i ne, kué'e u é ká'xi ñá tañu'u é vē'xí e dukún kán. Kué'e ú ña uun xuu kui'xin é nteé na'a uun dīvi xee e nté uun xoxo ña iní i nēe dīvi, tsí da mii tsi ña é nī'i i xuú san é iní ña. Kuān koo ka'an.

Tú'un iña úkun ñūú Tiatira

¹⁸ Kadan vá'an tutú iña ña nuu nta'a i úkún ñūú Tiatirá di. Ká'án tsí Xu'u é I'xá Xuva kō kúvi u, Xu'u é kai'xi ntúxnūú ko vatā ó kaxi'í nuu ntúve ñū'u, Xu'u é kai'xi dí'ín kó vatā ó kai'xi kaá kuaán ne, kaka'án u ni ñā: ¹⁹ Iní ntí'i ú nte o den. Iní u tsi dóo kakuinima ó, tsi dóo kakuinti'xe o kó di, tsi dóo kade tsiñun dí ne, dóo ka'nu iní o di. Iní u tsi díi ka vā'á ó kaden vevii é vatā o dén kídaā. ²⁰ Ntá tsi ió é ña xkúntee iní ko: tsi da vā'a tso é kanañé' é ñadī'í, ñá nani Jesēbeé san. Kaka'an ña é tū'ún Xuva ko kaka'an ña, ntá tsi kade vete ñā. Kaeni nta'ví ña ña'á ko, ña ntákuinti'xe i san, tsí kaka'an ñá ni ñā é vii ña é kīni kaa ni ñadī'í san, nī é ka'xi ña é xe'é ña'a san doméni iña sántu ña. ²¹ Xé'e ú ña ntuvi vata koo é na nātívi iní ña kuétsi ñā, ntá tsi ña ni ntío ña é xtuví mii ña é vii ña é kīni kaa san. ²² Nakó'xó u ña nu itó ña ni ún ntíi ntíi ña'a, ña e ntákidi ni'i ñá ne, kué'e u é ntó'o ñá

tē ña nátivi iní ña nuu i e ntáde ña. ²³ Ka'ní kue'én u i'xá ña. Kídáā ne, kutuni un ntíí ntíí ña'a úkun san tsi xu'ú ne, iní ntí'í u e ntádē kuení nto, é un ntí'í é ntio nima ntó ne, ntánāá u ni nto kuēnta iña i é edé nto é un é un nto. ²⁴ Ntá tsi nto'o e ntántoo nto ñuú Tiatirá, ntó'o é ña te ntántikin nto é kanañ'é ñadí'í san ne, ntó'o é ña ni nakua'a nto nuu i e dóo vi'xín o iña é ña vá'ā san. Ná kā'án ka ú ni ntō neé vií nto. ²⁵ Da mií é ña ku xtúví mií nto nté un siin e ntákuinti'xe nto da nté nainú u. ²⁶ Tē xoo é kúvi vií i, xoo é kútií i é vī é vā'a da nté nainú u ne, kué'ē u é kadā kú'vē ná iña da mí'í ká ñuú, ²⁷ vatā o tá'xi Uvā ko é kadā kú'vé u dí. Tátūn e kúvi káa kada kú'vē ña ni ñā. Ntada utsi ña ñuú san vatā ó kakuvi kídí nte'u dá káta'vi. ²⁸ Kué'ē ú ña kímí é vē'xi túvi sán dí. ²⁹ ¡Te ñin é kīnin ne, kinin é kākā'an Espíritū sán nī ña ntákuinti'xe i san! Kuān koo ka'an.

3

Tú'un iña úkun ñuú Sardi

¹ Kadan vá'an tutú iña ña nuu nta'a i úkún ñuú Sardi ne, ká'án tsi Xu'u é nuu nta'a ú u'xe espíritū Xuva ko ni ū'xé xntívi san ne, kaka'án u ni ō. Iní u nte xkóon dēn. Kantítōn, kuiní ña'a san, ntá tsi ñá te nuu é ntaā i, tsi é xi'in. ² Ntoton ve. Koon ntiin nī é ntoo ká san dí'na dá ntí'í kue'en. Vata kīnī u nee é vā'a é káden nuu Uvā ko. ³ Naka'an o tū'un é ñin nī e téku o nte dí'na. Nátivi iní o ne, kadan ntaan nēe é vā'a é ñin. Tsi tē ña kantítōn ne, da nēe inī tsó xee ú vatā ó de ña du'u, é ntē ñá ñin neé ura xee u mí tūvin. ⁴ Ntá tsi ió ka kudii ña'a o, ña ntoo ñuú Sardi, ña é ña ni kudéntu dōo i. Dadíi kaka ú ni ñā é ñu'u ña doo kui'xin, tsi dóo va'á ña'a ña. ⁵ Tē xoó ña'a, ña é kúvi vií i ne, ní'í ñā doo kui'xin é kú'un ña. Ná nakāte ú dívi ñá iní tutu mí ūve na'a xoo é ní'í i ntuví va'á iña í ne, ká'án u ni Uvā kó nī ánje ña tsi ña sá'á ne, ntáduku ntēe ña ko. ⁶ ¡Te ñin é kīnin ne, kinin é kākā'an Espíritū san ni ña ntákuinti'xe i san! Kuān koo ka'an.

Tú'un iña úkun ñuú Filadefia

⁷ Kadan vá'an tutú iña ña nuu nta'a i úkún ñuú Filadefia ne, ká'án tsi Xu'u e dóo va'á u, Xu'u é kākā'án u é nuu é ntaā í, Xu'u é nī'í nta'a ú ntakāá rei

Davii. Te Xū'ú nakaán u ne, nté uun xoxo kuvi nakadi i ne, te Xū'ú nakādi ú ne, nté uun xoxo kuvi nakaán i. Xu'ú ne, kaka'án u ni ō. ⁸ Iní u nte xkóon dēn. Koton, tsi é nakaán u xi'í mí kī'ín ne, ntē xoxo kuvi nakadi i. Tsi iní u tsi kuān té ña tuvi ntíi o ne, eden ntaan é kākā'án u, ñá ni kā'an te ñá ñin ko. ⁹ Koton, tsi ió ña'a, ña ntántikin tó'ō e ña vá'ā sán ne, ntáka'an ñá tsi ña Israeé ña, ntá tsi ña ntáa, tsi vete ñā. Koton, tsi vií u é na kūnchíti ña nú dí'ín o vata koo é kūtuni ña tsi dóo kakuinimá ko o. ¹⁰ Tsi ña ni kudú'xen ō é kadan ntaan é kākā'án u ne, kútií ntí'í o. Dukuān ne, nada'án u o tē xee ntúvi é ntó'o ña ntoo dá kaníi ñūxivi san, dá kōto nteé u ña ntántoo nú nte'u san. ¹¹ Ña ná'ā ka dá nainú u. Kuenta tsi viin é nī'í o vata koo é xoxo naki'í núu i doméni é nī'í o. ¹² Xoo é kúvi vií i ne, kué'ē u é kī'í ntii ña vi'í Uvā kó ntii dañu ntúvi. Nté uun ito ká ña ntii ña mí tuví ña. Xntēe u kúñu ña dívi Uvā kó ni dívi ñuú Uvā kó, dívi Jerusáleén xee é vē'xi nte e dukún kán. Xntee ú ña dívi xee ko dí. ¹³ ¡Te ñin é kīnin ne, kinin é kākā'an Espíritū san ni ña ntákuinti'xe i san! Kuān koo ka'an.

Tú'un iña úkun ñuú Ladicea

¹⁴ Kadan vá'an tutú iña ña nuu nta'a i úkún ñuú Ladicea ne, ká'án tsi Xu'u é kākā'án u é kuan koo na kōo. Ná te kaēni nta'ví u, tsi da mií é nuu é ntaā i é kākā'án u. Nta'a ko vé'xi un ntí'í é ede kú'vé Xuva kō. ¹⁵ Xu'u kaka'án u ni ō tsi iní u nte xkóon dēn. Ntē ña te i'ñin ne, ntē ña te ví'xin. Díi ka vá'ā ó tē dí i'ñin né, o tē dí ví'xin. ¹⁶ Dukuān ne, da xé ña te i'ñin, ntē ña te ví'xin ne, kakunte'xé ko o ne, ncho nantu'xen ú o. ¹⁷ Kaka'an tsi dóo kuikán, e dóo ió iña o, tsi ña tuvi nee é kátaan nuú o. Ntá tsi ña kakutuni o te dóo nta'vín den, tsi ña te neé nuu á'vi o, tsi kanti'u ntuxnúu o ne, kantín dí. ¹⁸ Dukuān ne, ta'xi ú itsi nté koo viin: Kí'xin mí tuví u ne, kuiin kaá kuaan va'a é ña te neé kadáka vata koo é kukuikan ntí'xen. Kuiin doo kui'xin é kunūun vata koo é ña kuka'an nuu o é kántiin. Kuiin u'xen cho'ó dí é kútsi nuu ntuxnúu o vata koo é na nāxi'í nuu o. ¹⁹ Xoó ña'a, ña é kakuinimá ko ne, kantantaá u ña mí'í é ña vá'ā ó kade ña ne, kaxe'é u

é ntō'o ña. Kamán san koon ntiin ná nāṭivi iní o. ²⁰ Koton tsi i'a ntitsi ntēé u xi'i o, kanake'xēn u. Xoo é kainí i tatsín ko ne, te nākaán ña xi'i ñá ne, kuitā ntí'xin u má vi'i ña kán ne, dá kā'xí dadii ú ni ña. ²¹ Xoo é kūvi vií i ne, kué'e u é kutūvi ña diñi kó vata o dé u da kuvi idé u ne, ítūví u diñi Uvā ko. ²² ¡Te Inin é kinin ne, kinin é kaka'an Espiritū sán ni ña ntákuinti'xe i san! Kuān koo ka'an —ka'an tátsín san nī ko.

4

E ntánuu iní ña Xuva kō e dukún kán

¹ Kidáa ne, ito ú ne, iní u é kántií xi'i e dukún kán. Divi tátsín e téku ko dí'na é vata eku trūnpeta éku ne, kaka'an xtúku:

—Kūxeen i'á ne, dá nañē'e ú o nté koo kuvi rkontuvi —ka'an.

² Ura dú'va tsi i nakunúu u nta'a Espiritu Xuva kō ne, náñē'e ñá ko uun teu ka'nu é tuví e dukún kan ne, ikán tuví uun ña'a ñatīi, tinti'i ña nú tēu san. ³ Ña tsíkán ne, vatā ó kaxi'í nuu xuu kuii é nani jaspe kaxi'í nuu ña, ni xūu kue'e e dóo kai'xí di. Ntíkō diñi nú tēu san kaxi'í nuu rkuá'nti, vatā ó kaxi'í nuu xuu kuii é nani esmēralda. ⁴ Ntíkō diñi nú tēu san ntoo xtuku ká oko kimi téu san ne, oko kimi ñāta ntántoo ña di. Kui'xīn kue'en dóo é ñū'u ña ne, odo le'e e kúvi kaá kuaán dikí ña. ⁵ Nú tēu é uun sán ne, kakii é kāxi'í nuu ne, kakañu'u, kakatsín di. Mí tūví teú san ne, kai'xi ú'xe ñú'ū naa i é ū'xe espíritu Xuva kō. ⁶ Divi tsī nú tēu san dí ne, nuu mínī é kāxi'í ni'ni vata kaa xuxu.

Ntíkō diñi nú tēu san ni mē'ñū i ne, ntāñi kimi kíti é ntantíto. Ñá te da dīi ntuxnúu tī uve ata tī ni nūu tī. ⁷ Kiti kuvi ūun sán ne, vata kaa ñaña kaa tī. Kiti kuvi ūví san ne, vata kaa duntiki kaa tī. Kiti kuvi ūnī san ne, vata ito ña'a ito tī. Kiti kuvi kāmī san ne, vata kaa tadun kíti kantava kaa tī. ⁸ Ngimi kíti sán ne, uve iñu nti'xin tī é un é un tī. Un tsi kokó ta'an ntuxnúu tī un tsi nte má nti'xin tī. Ntē ntúvi ntē niñu e ntáka'an tī diví Xuva kō:

¡Divi ntō é na kuiko ñū'ū ntí nto, Xuvā ntí.

Divi ntō é Xuva ntí'xe ntí nto, ña é kuvi vií da nēé ka nuu i, ña é tuvi kídaa,

ñā é tuví vevii,
ñā é dā ve vé'xi!,
ka'an tī.

⁹ Vāta da ntáka'an kíti ntantíto san e dóo va'á Xuva kō, e dóo ka'nu ña'a ña, dá ntaxé'e tī sintiá'vi nta'a ña é tuví nú tēu san, ña é tuví ntii dañu ntūvi ne, ¹⁰ ñata, ñā é oko kimi ñá'a sán ne, ntánakunchíti ña nú dī'in ña é tuví nú tēu san é ntánuu iní ña ña é kántíto ntii dañu ntūvi. Tsoo ñá le'e e kúvi kaá kuaan é ñū'u dikí ña nú tēu san, ntáka'an ña:

¹¹ Dōo va'á nto, é nakuiko ñū'ū ntí nto, Xuvā ntí, é kā'án ntí tsi dóo ka'nu nto, e dóo iō nto é vií ntó da nēé ka nuu i. Tsí nto'o de kú've ntí ntí nto dá nēé ka é iō.

Tsí da ntío nto é kūvá'a ne, kūvá'a ntí ntí,
ka'an ña.

5

Dā nakáa A Le'ntú san tutu é kátinuu

¹ Iní u tsí ña é tuví nú tēu san ne, nta'a kua'a ña ni'i nta'a ña ūun tutu é kátinuu. Tutú san ne, uve na'a ntuví o ata i. Ú'xe sēu úve ata i. ² Iní u uun ánjē, ña dóo ntii iní i san ne, dóo ntii kaka'an ña:

—¿Xoó ntu é vā'á nti'xe i é kuvi nakāa tutú san? ¿Xoó ntu é kuvi nakāa mí uve séu san? —ka'an ña. ³ Nté uun ña'a, ña ntoo e dukún kán ne, nté uun ña'a, ña ntoo ñuxiví a, nté ña'a, ña ntoo doxi'í kán, ña ni kúvi nakāa ñá tutú san, ntē ña ni kuvi kiní ña é ūve na'a iní tutú san. ⁴ Xu'ú ne, éku ntí'xe u, tsí ña ni ní'i xoo e vā'a i é nakāa tutú san, ntē ña ni ní'i xoo koto nteé i. ⁵ Kidáa né, uun ña'a ñatā sán kaka'an ñá nī ko:

—Ñá kū ékūn kan. ¡Un kaa Ñaña tatá Judaa, I'xá ika rei Dāvií san! Divi ñā e kúvi idé ña é kuvi nakāa ñá tutú san. Divi ñā e kúvi nantii ntēe ña mí ūve u'xe séu san —kuan ō ka'an ñātā san ní ko.

⁶ Kidáa ne, iní u tsi íkan tsī ntitsi uun A Le'ntu mé'ñū nú tēu san, ni ngimi kíti ntantíto, ni ñatā san. Dító na'a i mí ni'i kui'i A Le'ntú san da é'ni ña'a sán i. Ú'xe ntíki i uve. Ú'xe ntūxnúu i di. Ntūxnúu i sán ne, náa i é ū'xe espíritu Xuva kō e táxnúu ña é kī'in dá kanñi ñuxiví san. ⁷ Ne, kué'en A Le'ntú san,

kuki'i tutú san é ni'i ntā'a ña tuví nú tēú san nta'a kua'a ña. ⁸ Dā kí'i tutú san ne, ngimi kiti ntantító san ni ñatā, ña é oko kimi ñá'a sán ne, nākani iti ña nuú A Le'ntú san. É un é un ñatā sán ne, ni'i nta'a ña ūun kiñú'u ni ūun ko'o kútū e kúvi kaá kuaan é ñū'u kútū e dóo vá'a ñe'e ú'me ī é kakene vatā ó ntáka'an ntā'vi ña ntáduku ntée Xuva kō. ⁹ Ntaíta ña nchu'ún xee é káka'an; Ntō'ó ne, dóo va'á nto é kí'i nto tutú san,

é nākaá nto mí ūve seu san. Tsi é'ni ña'a san ntó ne, eti nto niñi nto é nakuín nto ña'a kuenta iña Xuva ko, ña vé'xi da nēe ka tatá i, da nēe ka tú'un ñā, da mí'ī ká ñuu vé'xi ña,

¹⁰ vata koo é kúvi vií ña rei ni dutu iña Xuva ko, é kadā kú'vē ñā ñuxiví san, ka'an ña.

¹¹ Kidáā né, ito ú ne, tēkú ko é ña te da díi ánjē ntaíta ña ntíkō diñi teú san ni kiti ntantító san, ni ñatā san. Ñá tē nté kaa nté kaa titín ña. ¹² Un ntii tsí kéne ña, ntáka'an ña:

¡E dóo va'á A Le'ntu é xi'í san é nī'i e dóo kuvi vií,
nī e dóo kukuikā, e dóo ki'in iní i, e dóo ntii iní i,
e dóo kuiko ñu'u o ī, e dóo kada ka'nu

o ī,
e dóo nakue'e o sintiá'vi nta'a i!,
ka'an ña.

¹³ Kídaā né, tēkú ko tsí un ntí'i nuú i é ntantító é ntoo e dukún kan, nī nú nte'ú san, nī doxi'í kan, ni ntute ñu'u kán ne, ntáka'an é uun ata tsi tátsin i:

¡Na nāku'e o sintiá'vi nta'a ña tuví nú tēú san, nī A Le'ntú san;

na kuiko ñu'u o ñā;
na kada ka'nu o ñā;
na kōo ña é vii ñá ntii dañu ntūvi!,
ka'an.

¹⁴ Ngimi kiti ntantító sán ne, ntáka'an ti:

—¡Kuan koo na kōo! —ka'an ti.

Ñatā, ña é oko kimi ñá'a sán ne, nākani iti ña un tsi nte ñú'u kán é nuu iní ña ña é kántító ntii dañu ntūvi.

6

É ū'xe séu san

¹ Iní u dá nāntii nteé A Le'ntú san seu é kui ūun é ū'xe séu san. Tēkú

ko tsí kaka'an uun kiti kantító sán ne, díto vata te kākatsin:

—¡Kixkoton! —ka'an ti.

² Itó u ne, iní u uun idú kui'xin. Ña ntekú ti ne, ni'i nta'a ña ntuvē. Xé'e ña ñā le'e é kuntēkú diki ñā ne, dā kí ña é vii ñā du'xēn né, kúvi idé ña ntíi ña nuu i kán.

³ Dā nantii nteé A Le'ntú san seu é kui ūvī san ne, tēkú ko é káka'an kiti kantító, kiti kuví ūvī san:

—¡Kixkoton! —ka'an ti.

⁴ Kidáā né, kíi xtuku idú, kiti kuē'e kue'en. Ña ntekú ti ne, ni'i nta'a ñā káa káni. Ní'i ñā e kúvi vií ña é nāki'í ña é vā'á koo kuntōo ña'a san ñuxiví san, vata koo é ká'ní ta'an ña, xe un xé un ña.

⁵ Dā nantii nteé A Le'ntú san seu é kui ūnī san ne, tēkú ko tsí kaka'an kiti kantító, kiti kui ūnī san:

—¡Kixkoton! —ka'an ti.

Itó u ne, iní u kíi idú ntee. Ña ntekú ti ne, ni'i nta'a ña xkú've. ⁶ Tēkú ko tatsin é vé'xi mí ntoo ngimi kiti ntantító sán ne, kaka'an:

—Uun xkú've kúdii nuní san ni'i ña xā'vi tsiñu ñā é uun ntūvi. Únī xkú've kúdii kiti sévada ní'i ñā xá'vi tsiñu ñā é uun ntūvi di, ntá tsi ña ku natívín aseté ni ntūte vinú san —ka'an.

⁷ Dā nantii nteé A Le'ntú san seu é kui kímí san ne, tēkú ko tsí kaka'an kiti kantító é kui kímí san:

—¡Kixkoton! —ka'an ti.

⁸ Itó u ne, iní u kíi idú kuāan. Ña ntekú ti ne, Doxi'í nani ñā. Áta ña vē'xí uun ña'a, ña é nanī Dô'vi. Ní'i ña é kúvi vií ña ni dāva ña'a ñuxiví san é kuví ña mé'ñu du'xēn sán ne, o kuví ña doko, o kuví ña kui'í san ne, o kuví ña é kiti díin san ka'ní ti ña.

⁹ Dā nantii nteé A Le'ntú san seu é kui ū'ún san ne, iní u má ñā kan nima ñá'a, ña e é'ni ña'a san kuenta iña tú'un Xuva kō, tsí ña ni u'ví ña é ká'an ñā iña Xuva ko. ¹⁰ Nñ kue'én ini ña ntáka'an ña:

—Xuvā ntí, ka'nu kue'en nto. Ntō'o é sántu ntí'xe nto. Ntō'ó ne, un ntí'f é káka'an nto é nuu é ntaā i. ¿Nēe ntúvi ntu kada kú'vē nto iña ña ntántoo ñuxiví san é ntánáa nto ni ñā'a, ña é'ní ntí? —ka'an ña.

¹¹ Kidáā ne, dá un dá un ña ni'i ña doo kui'xin é kú'un ña. Kaka'an ñā ni ñā é díin díin tsi kuntōo ká ña, da nté

xee tá'an é kŭví ntí'i ta'an ña é dadíi ntáde tsiñu ña iña Xuva ko.

¹² Dā nantii nteé A Le'ntú san seu é kui iñú san ne, itó u ne, kutūni ko é un va'a vá'a tsi taan ne, kuntee kue'én ngantií san, é vata kaa doo ntee é xkū'ún ña'a dá ntoo ña dontíni. Xóo sán ne, kukué'e kue'en váta ito nñi. ¹³ Xntívi é ũve e dukún kán ne, nakó'xo nté ñuxiví a, vatā ó kanako'xo kiti tun igu uté san da dóo kainu tatsin ka'ni. ¹⁴ Ntoko ñu'u mií e dukún kan, vatā ó kakuvi vikó san dá kántaya. Un ntíi ntíi xuku ni ũn ntíi ntíi ñu'u é ntoo nú ntute ñu'u kán ne, nakuntoó xio. ¹⁵ Kidáā ne, naku'un xū'u ntíi ntíi rei, ñá ntoo ñuxiví a, nī ña na'nu ña'a sán, nī tó'o sntadún san, nī ña kuiká san, nī ña e dóo ntii iní í, nī ña ntáde tsiñu, nī tó'o ñā ne, ñú'u xu'ū ñá mâví ni nē'u xu. ¹⁶ Ká'an ña ni xūku sán ni xūu san:

—¡Na tñani mí ñu'u ntí. Na tãví ntí vata koo é ña kiní ña tuví nú tēu san ntí, tsí un vá'a tsi kakudiin A Le'ntú san nī ntí! ¹⁷ Tsí e xee ntúvi ka'nu é tã'xi ña é ntō'o ko ne, ¿xóo ntu kutíi í? —ka'an ña.

7

Tatá ña Israee, ñá uve nā'a seu Xúva kō

¹ Kidáā né, Iní u kímí ánje, ña ntāñi ngimí o diñi ñuxiví san. Ntaédí nuu ña mí kaki'xi ngimí tatsín san vata koo é ña kunú ka tatsín san ñuxiví a, nté nú ntute ñu'u kán, nté da mí'i ka má utun. ² Kidáā né, Iní u tuku ánje, ña vé'xi nte mí kene ngantií san, ní'i nta'a ña sēu Xúva kō, ña é kántito nti'xe. Un ntii tsí kéne ña, kaka'an ñá nī ngimí ánje, ña nguii san, ña é xe'é Xuva ko itsi é nativí ñá ñuxiví san ni ntute ñu'ū san:

³ —¡Kuntētu ká nto! ¡Ñá kŭ dí nativí ntó ñuxiví san, nté ntute ñu'ū san, nté utun san dá nte kuvi xntēé ntí seu Xúva kō xteén ña'a, ña e ntáde tsiñu iña ña! —ka'an ña.

⁴ Tékú ko nté kaa ña'a uve na'a ña seu san, tsí uun sientu uvi díko kímí míil ña'a tatá ña Israee san. ⁵ Uxuvi míil ña'a tatá Judaá san uve na'a ña seu san, uxuvi míil ña'a tatá Rubeén san, uxuvi míil ña'a tatá Gaá san, ⁶ uxuvi míil ña'a tatá Asee san, uxuvi

míil ña'a tatá Neftalií san, uxuvi míil ña'a tatá Manaseé san, ⁷ uxuvi míil ña'a tatá Simiuún san, uxuvi míil ña'a tatá Levií san, uxuvi míil ña'a tatá Isacaá san, ⁸ uxuvi míil ña'a tatá Zabuluún san, uxuvi míil ña'a tatá Joseé san, uxuvi míil ña'a tatá Benjamiín san. Kuan ō ñá uve na'a ña seu san.

Ñá te da dī ña'a, ña ñu'u doo kui'xin

⁹ Kidáā né, Itó ú, Iní u ña te da dí ña'a, ña ntāñi nú tēu san ni nūu A Le'ntú san. Ntē ña kuvi ká'vi o ñā e dóo titín ña, ña é vé'xi da mí'i ká ñuu dá kanií ñuxivi. Ntáduku ntēe ña da nēe ka tatá ña; da nēe ka tú'ūn ntáka'an ñá di. Doo kui'xín ñu'u ña ne; odo nta'a ña ntā'a ñuu. ¹⁰ Un ntii tsi ntáka'an ña:

Da mii tsi Xuva kō, ña tuví nú tēu san, nī A Le'ntú san, ña é kuvi nakáku kō, ka'an ñá'a san. ¹¹ Un ntíi ntíi ánje san ntāñi ña ntíkō diñi nú tēu san, ni ñatā sán, nī ngimi kiti ntantito san. Nákuntoo tixi ña nú tēu san ne, nánū'u ñá iní ña Xuva kō, ¹² ntáka'an ña: ¡Kuan koo na kōo! Na kada ka'nu o Xuva kō, tsi dóo kaxi'í nuu ka'nu ña, dōó ki'in iní ña.

Na nāku'é'e ō sintiá'vi nta'a ña ne, na kuiko ñu'u o ñā di, tsi dóo iō ña é vii ña; dōó ntii iní ña. Kuan koo na ká'an o iña Xuva ko ntii dañu ntúvi. Kuan koo na kōo, ka'an ánje san.

¹³ Kidáā ne, kaka'an úun ña'a ñatā san ní ko:

—¿Nēe ñá'a ntu ña sã'á, ña ñu'u doo kui'xín san? ¿Mí'i ntu vé'xi ña? —ka'an ña.

¹⁴ Kidáā ne, kaka'an u ni ñā:

—Ntō'o é Iní nto —ka'an u.

Kidáā ne, kaka'an ñá nī kó:

—Ña sã'á ne, di'vi ñā é vé'xi ña mi dóo ntánto'o ña'a. É ntukui'xín kue'en dóo ña, tsí niñi A Le'ntú san nácate ña. ¹⁵ Dukuān e ntāñi ñá nú tēu Xúva kō, e ntáxntii ña ñā nte ntúvi ntē niñu ini ukún ña kán. Xuva kō, ña tuví nú tēu san, kunuu mé'ñu kunuu dava ña ña. ¹⁶ Ña kákān ká ña, ntē ñá itsí ka ñá ntute. Ña kókō ká ña ka'ni ngantií san, tsí kuntoo ña mi é vétí san ve. ¹⁷ Tsí A Le'ntu é tuví nú tēu kán ne, kuenta

vií ña vata kaa uun paxtu, é k̄'ín ní'i A Le'ntú san ña mí kakii ntute kuí é n̄'i ñá ntuvi íña ñá ne, mii Xuva ko naĩtsi ñá un nt̄'i ntute nūú ña —ka'an ña.

8

Seu e kúvi ū'xe ni ko'o kútū e kúvi kaá kuaan

¹ Dā nantii nteé A Le'ntú san seu é kúvi ū'xé san ne, xíō kadin kue'en tsi e dukún kan te dāva ura. ² Kidáā ne, iní u u'xe ánje ntáñi ñá nuu Xuva ko. Odo ña kui uun ña trunpeta. ³ Kidáā ne, xéé ká uun ká xtuku ánje, ní'i nta'a ña ko'o kútū e kúvi kaá kuaan san ne, kántĩsí ña nú nāa kan. Dōo kue'e kútu ní'i ña é nādaká ta'an ña ni tū'un e ntáka'an ntá'ví ña'a, ña ntánuu iní i Xuva kō, é kuē'é ña nú nāa e kúvi kaá kuaan é tuví nú tēú san. ⁴ Kúxēe u'me kútū san é ní'i ntá'a ánje sán ne, xéé mí tuví Xuva ko dad̄i ni tū'un e ntáka'an ntá'ví ña e ntáka'an ni Xuva ko. ⁵ Kidáā né, k̄'i ánje san ko'o kútū sán ne, dā tsú'un tsitu ña ngiñū'u é kai'xi nú nāá san ne, da nakuíta nuu ña ñuxiví a. Dōo dito káñu'ú ne, x̄'í nuu ne, táan di.

Trunpeta é ū'xé san

⁶ Kidáā ne, ánje, ña é ū'xe ñá'a, ña odo trunpeta san ne, íō tu've ña é nakuēku ña.

⁷ Ánje, ña é kúvi ūun sán ne, nakuēku ña trunpeta ña. Ura tsí i k̄in davi xuú ni ñū'u é kádaka níñi ñuxiví k̄an. Uun ta'vi í é kúvi ūni ta'vi ñuxiví san ne, í'xi nt̄'i. Uun ta'vi í é kúvi ūni ta'vi utún san ne, í'xi nt̄'i un tsi nté ku'u x̄'í san.

⁸ Ánje, ña é kúvi ūví san ne, nakuēku ña trunpeta ña di. Kidáā ne, uun nuu í é vāta kaa xuku ka'nu é kai'xi kaá ne, un ntii tsí ko'xó nuu nú ntute ñū'u k̄an. Uun ta'vi í é kúvi ūni ta'vi ntute ñū'u sán ne, ntūvi niñi. ⁹ Uun ta'vi í é kúvi ūni ta'vi kiti ñū'u nú ntute ñū'u k̄an ne, x̄'í nt̄'i ti ne, í'xi uun ta'vi í é kúvi ūni ta'vi tún ntōó san di.

¹⁰ Ánje, ña é kúvi ūní san ne, nakuēku ña trunpeta ña. Kidáā ne, uun xntiví ka'nu sán ne, kó'xō é v̄'xí nte e dukún k̄an. Kai'xi vatā ó kai'xi chú'ún san. Kó'xō nuu uun ta'vi í é kúvi ūni ta'vi ntute ká'nu sán n̄i mí kae'nu ntute san. ¹¹ Xntiví san ne,

Rkavé nanī. Uun ta'vi í é kúvi ūni ta'vi ntute sán ne, kúrkavē kue'en. Nā te nté kaa ña'a x̄'í ña e x̄'í ña ntute é kadāká rkavé san.

¹² Ánje, ña é kúvi k̄mí san ne, nakuēku ña trunpeta ña ne, uun ta'vi í é kúvi ūni ta'vi ngántií san ni uun tā'vi í é kúvi ūni ta'vi xoó san n̄i xntiví san ne, ní'i kuí'i. Uun ta'vi í kúnee é un é un nuu i ne, uun ta'vi í é kúvi ūni ta'vi ntuví san ne, ñá ni x̄'í nuu ká ngántií san. Niñú san ne, kuan tsi ō kúvi: ñá ni x̄'í nuu ká xoó san n̄i xntiví san di.

¹³ Kidáā né, da n̄i kaito ú ne, tēkú ko kaiko uun tadun mé'ñū e dukún k̄an ne dá un ntii tsi k̄aka'an:

—¡Ai! ¡Ña ntá'ví ntu ña'a, ña ntántoo ñuxiví san, te kuēku xtuku trunpeta íña é ūní ka ánje, ña nguii san! —ka'an ti.

9

¹ Ánje, ña é kúvi ū'ún san ne, nakuēku ña trunpeta ña. Kidáā né, iní u uun xntiví é kō'xó nte e dukún k̄an un tsi nte nú ñū'u k̄an. Xntiví san ne, ní'i ntakāá x̄'í tótsín san. ² Nākaan ña x̄'í tótsín san ne, un vá'a tsi kéne u'me x̄'í san, vatā ó kakene u'me ini úrnu ká'nu kue'en. Kūnee ngántií san ni kan̄i e dukún kan ū'me tótsín san. ³ Mé'ñū u'mé san ne, vé'x̄i skunti é kaka ti kan̄i ñuxiví a. Ní'i t̄i é kuē'é ti vatā ó de tdu'me, kiti íō ñū'u a. ⁴ Ká'an ña ni t̄i é ña ku nant̄'i ti ite é kae'nu ñū'u a, nté kū'u kuii, nté ūtun di. Da mii tsi ñā'a san kué'e ti ña, tē ña te uve ná'a xteén ña seu Xúva kō. ⁵ Ní'i t̄i é nanto'o ti ña te ū'un xoo, ntá tsi ña kúvi ka'ní kue'en t̄i ña. Mí kaxé'e ti ne, kaexnúu vatā ó kaexnúu da kaxé'e tdu'mé san.

⁶ Ntúvi tsikán ne, un vá'a tsi nantuku ñā'a san nté koo kuví ña, ntá tsi ña ní'i ña nté koo. Kuān te un vá'a tsi ntio ña é kuví ña ne, ña n̄'i ña doxi'í san.

⁷ Skunti san ne, vata ntáa idú kiti tu've í é k̄'ín ti mé'ñū du'xēn ntáa ti. Díki t̄i ne, odo é vata ntáa le'e e kúvi kaá kuaan ntáa. Núu t̄i ne, vata ito nuu ña'a ito. ⁸ Idi ti ne, vatā ó nani idi ñad̄'i. Nū'ú ti ne, vata ntáa nuu ña ña ntáa. ⁹ Uve ata ti tdi'xi e nté kaa te kaa kúvi. Dā ntáva ti ne, kakañu'u vata te ntáita nti'xin ña te da díi kareta e

ntáñu'u idú, kiti ntainu mé'ñu du'xēn san. ¹⁰ Dú'me tī ne, vata ntáa du'me tdú'me ntáa ne, ini xe'e tí di. Dú'me tī san ntée é ntuku kui'i tí ña'a san ú'un xoo. ¹¹ Tō'ó ti ne, divi ánjē, ña e ntée nta'a i totsín san. Abaduun nani é tū'un hébreú ne, Apoliuun nani é tū'un griegú ne, kani tú'un “é nantī'i kue'en”.

¹² É ita ntī'xin é kuvi ūun dóxō. Úvī ká kakunaá ve.

¹³ Kidáa ne, ánjē, ña é kuvi iñú san ne, nakuéku ña trūnpeta ña. Tékú ko uun tatsin í e kí mé'ñū ngimi ntíki san é ōdo nú nāa e kúvi kaá kuaan é ntitsí nuu Xuva ko. ¹⁴ Kídaa ne, kaka'an tátsín san nī ánjē, ña é kui iñu, ña é ni'i nta'a trunpeta:

—Nantuten ngimi ánjē, ña é uve tīn mí kainu ntute ka'nu é nani Eūfrate —ka'an.

¹⁵ Kidáa né, nāntuté ña ngimi ánjē san é ka'nī ñá uun ta'vi i é kuvi ūni ta'vi ña'á san, tsi é ntoo tú've ñá tē xee úra i, ni ntúví, ni xōó, ni kuāa. ¹⁶ Kūtuní ko nté kaa sntadun, ña ntántódó idú ne, uvī sientu míñuu ña.

¹⁷ Xée nūú ko idú san nī ña ntántodó ti. Sntadún san ne, ntánti'u núu kúñu ñá káa é kaito kué'é, nī é kuíí, nī é kuāán di. Díki idú ñá ne, vata ntáa díki ñáña ntáa ne, kakii ñu'u xú'u ti. Ú'me ni dū'xé ñu'u di. ¹⁸ Xí'i uun tā'vi i é kuvi ūni ta'vi ña'á san ntuni núu tsi i: ñu'ú san ni ū'mé san ni dū'xé ñu'ú san e kí xu'u ti. ¹⁹ Tsi idú san ne, ió ntii tī é kuvi ka'ní ti ña'a é xū'u xtí ni dū'me ti. Tsi du'me tí ne, vata kaa díki kóo ne, divi é kantuku kui'i tí ña'a san.

²⁰ Ntá tsi ña nguíí san, ña é ña ni duku ntée tsikán ne, ñá ni natívi iní ña kuétsi ñá é ntē ña ni xtuví mii ñá é nuu iní ña é ña vá'a san ni sántu ña e kúvi kaá kuaán, nī káa kuí'xín, nī káa kué'é, ni xūú, ni útun di, é ntē ña káito, ntē ña katéku i, ntē ña kui kaká di. ²¹ Ntē ña ni náti'vi iní ña é kuān tsi o ntaé'ní ña ña'a, e ntáde ña dotatan, e ntáde ña é kini kaa ni ñadī'i, e ntadú'u ña di.

10

Ánje ni tūtu lu'nti é kätinuú san

¹ Kidáa ne, iní tuku ú uun ánjē, ña dóo ntii iní í ne, vé'xi ña e dukún kán. Nuu ta'án ña viko; ntee rkuá'nti díki ña. Núu ña ne, kaxi'í nuu vatā ó kaxi'í

nuu ngántií san. Dī'ín ña ne, vata kaa ntu'u é kai'xi kaa. ² Ni'i nta'a ña ūun tutu lu'nti é kaa ntāa. Dī'ín kua'a ña xtúvi ña nú ntute ñu'u kán né, dī'ín datsin ña ne, ñu'u san xtúvi ña. ³ Un ntii tsi káchu'u ña, vatā ó de ñaña dá kanakiti tī. Dā kúvi kachu'u ñá ne, kátsín u'xé ito. ⁴ Dā kúvi katsin é u'xé ito sán ne, ncho xntee na'a u é káka'an, ntá tsi dá ió tu've u é ka'u ú ne, tékú ko uun tatsin e dukún kán, kaka'an:

—Xnuun xū'un e téku o e kátsin u'xé ito. ¡Ña kú dí xnteen na'an! —ka'an.

⁵ Kidáa ne, ánjē san, ña ntitsi nú ntute ñu'ú sán ni ñū'u a dí ne, nátā'an ntée ña nta'a kuā'a ña e dukún kán. ⁶ Natékū ñá Xuva kō, ña kantíto ntii dañu ntúvi, ña de vá'a e dukún kan ni ñūxiví ni ntute ñu'u ni ūn ntíí ntíí nee iñá katuví, kaka'an ña tsí ña kukuí ka. ⁷ Kaka'an ña tsí ntuvi dá nakuéku ánjē, ña é kui ū'xé san, trunpeta ñá ne, kuntaa núu i é mii tsi Xuva ko iní ñá, vata ō ka'an ñá nī ña dé tsiñu iña ña, ña ntáka'an tú'un ña.

⁸ Kidáa ne, tátsín e tékú ko dí'na ne, kaka'an xtúku nī ko nte e dukún kán:

—Kuē'éen, kúki'ín tutu é ni'i nta'á ánjē sán, divi é nakāa ñá'a, ña ntitsí nú ntute ñu'u kan ni ñū'u a —ka'an.

⁹ Dukuān ne, ñé'é u mí tuvi ánjē sán ne, íkán ú tutú san. Kaka'an ñá nī kó:

—Kí'in ne, dá ká'xin. Tē é'xin ne, vídin vata ē'xí ntúdin kítume, ntá tsi kuia nūu í'xi o kán —ka'an ña.

¹⁰ Kídaa né, kí'i ú tutú san é ni'i nta'á ánjē sán ne, ē'xí u. Kuan ē'xí ntí'xe vata ē'xí ntúdin, ntá tsi dá kúvi é'xi ú ne, kuia nūu í'xi ko. ¹¹ Kaka'an ñá nī kó:

—Da mií é ká'an ntódon kán ni ūn ntíí ntíí ña'a, ña ntoo dá mí'í ká ñuú, nī ña ntáka'an dá neé ka tú'un, ni rēi ñá di —ka'an ña.

11

Ña é ūvi ña'a, ña é ká'an ntódo tú'un Xuva kō

¹ Kidáa né, tā'xi ña kó uun ntoo kani, vata kaa utun é kí'i kú've núu ō káa ne, kaka'an ñá nī ko:

—Nākuntítsin, kí'in kú'ven úkun Xuva ko nī nú nāa ñá ne, ka'vin nté kaa ña'a ntánuu iní ña Xuva kō má úkún san. ² Ntá tsi ña kí'in kú'ven kura ukún san, tsí xe'é ña sá'a é kúvi

iña ña'a, ña é ña íni xoo é Xuva kō ne, kaka nuu ña ñuu Xuva ko te ūvi díko uvi xoo. ³ Xu'ú ne, taxnūu ú uvi ña'a, ña é kā'an ntódo tú'ūn kó ne, ku'un ña du'nu kúxta úun míil uvi sientu uni díko ntūvi —ka'an ña.

⁴ Ña é uvi ña'á san ne, vata ntáa uvi útun olívu ntáa ña. Vata ntáa tun tsumē é ūví san e ntāñi núu To'lo ñuxiví san ntáa ña. ⁵ Tē xoó ncho ntukū kui'i í ña ne, kene ñu'u xu'u ña ne, koko kue'en. Kuān koo nto'o ña ntaínchu'vi ña. ⁶ Ña uvi ña'á san ne, ío ntii ñā é nakādī ñá e dukún kán vata koo é ña kīn dávi da ñi ntáka'an ntódo ña tú'un Xuva kō. Ío ntii ñā é kūvi víi ña é ntūvi ñāi ntutē san ne, kuvi víi ña é nantō'o ña ña'a, ña ntoo ñuxiví san, é tñn ña da nēé ka kui'i vata koo é ntio ña.

⁷ Ntá tsi dā ita ntí'xin ka'an ntí'i ña tú'un Xuva kō né, kēne uun kiti xu'u totsín san é vii tí ni ña du'xēn. Kuvi víi tí ka'ní tí ña. ⁸ Kidáā né, kuntōo mé'ñū kúñu ñā itsi mé'ñū ñuu ka'nu san mi naxnteē ñá Tó'o kō ntíkā krusí san. Ñuu sá'á ne, vata kaa ñuu Sodomá ni ñuu Egítō kaa. ⁹ Úni ntūvi nte dáva ne, koto ña'a san kúñu ñā, ña vé'xi da mí'i ká ñuu, da nēé ka tatá ña, é da nēé ka tú'ūn ntáka'an ñá di ne, ñá kué'é ña itsi é kuntū'xi vá'a ña. ¹⁰ Ña ntántoo ñuxiví san ne, ñá tē nté kaa diní ña tsí xi'í ña uvi ña'á san. Víi ña viko ne, kué'e ñā doméni tá'an ña, tsí ña uvi ña'a, ña é ka'an ntódo tú'un Xuva kō né, dōó nantō'o ñá ña ntántoo ñuxiví sa.

¹¹ Ntá tsi da kúvi uni ntúvi ntē dáva ne, nantóto xtuku Xuva ko ntuvi ñá'a san ne, nākuiñi ña. Un vá'a tsi ū'ví un ntí' ntí' ña'a san dá ini ña ña. ¹² Kidáā né, tēkú ña uvi ña'á san e dōo ntii kaka'an tátsin é vē'xí e dukún kan ni ñā:

—Ki'xi nto i'a —ka'an tátsin san.

Dukuān ntaíni ña ntaínchu'vi ñá san ne, kúntāa ña e dukún kan mē'ñū vikó san. ¹³ Ura í tsikán ne, un vá'a tsi taan. Kó'xo uun ta'vi í é kuvi ū'xi tá'vi ñuu san. Ú'xē míil ña'a xi'i ñá da ita ntí'xin kúvi taan. Ña'a, ña ntántoo ká san ne, ñá te nté kaa u'ví ña. Da kidáā nanu'u ñá ini ña e dōo ka'nu Xuva kō, ña tuví e dukún kán.

¹⁴ É ita ntí'xin é kuvi ūvi dōxō sán ne, e dōko sá xee é kuvi ūní san ve.

Trunpeta é kuvi ū'xé san

¹⁵ Kidáā ne, ánjē, ña é kuvi ū'xé san ne, nakuēku ña trunpeta ña. Dîto tsí un ntii tsí ntáka'an tátsin e dukún kán: Un ntí' ntí' ñuu ñuxiví san ne, kaduku ntée Xuva kō é kadā kú'vē ña, ntuvi ñá Cristu, ña e táxnūu ña.

Ntii dañu ntūvi é kadā kú'vē ña, ka'an. ¹⁶ Kidáā né, ñatā, ña é oko kimi ñá'a, ña ntántoo nú tēu núu Xuva kó san ne, un tsi nákunchiti ntaā ñá nuu Xuva ko é nuu ini ña ña, ¹⁷ ntáka'an ña: Nata'xi ntí sintiá'vi nta'a nto, Xuvā ntí, ña e dōo ka'nu.

Divi ntō é tuví nto vevíi ne, divi ntō kidaā dí ne, kuan tsi koo kutuví ntó ntii dañu ntūvi.

Nata'xi ntí sintiá'vi nta'a nto, tsí e ní'i nto e dōo ío nto é vii ntó ne, e éni ntu'u nto kadē kú'vē ntó ve.

¹⁸ É kūdiin ña ntántoo un ntí' ntí' ñuu san,

ntá tsi é xee ntúvi é kué'é nto ña é ntō'o ña ve.

E xee ntūvi é kadā kú'vē nto iña ñá ntí'xi san ne,

kué'e nto ñā é vā'á, ña dé tsiñu iña nto, ña é ka'an ntódo tú'un nto, nī ña é kā'an náa nto.

Kué'e ntō é vā'á iña ña'a, ña e ntaíko ñu'u nto,

un ntí' ntí' ñá, te kuetsi, te na'nu ña.

E xee ntūvi é nantō'o nto ña'a, ña ntánatí'vi ñuxiví san,

ka'an ña.

¹⁹ Kidáā né, nākaán xi'i úkun Xuva kō é tuví e dukún kán ne, ini i kán ne, dîto tuví etun mí ñu'u vá'a lei Xúva kō. Kidáā né, dōó kaxi'í nuu. Dōó kakatsín di. Dōo dîto tatsín san. Dōó katáan di. Un vá'a tsi kakīn davi xuú di.

12

Uun ñadī'í, ni kīti ña vá'a, kīti u'xe dīkī i

¹ Kidáā né, kī dîto uun e dōo ka'nu e dukún kán. Ikān ntitsí uun ñadī'í, nuu tá'an ña ngántíi ne, xóo sán ne, ntekú nti'i dí'in ña ne, le'e é kuvá'a é ūxuví xntívi ntekú dīkī ña. ² Ñu'u i'xá ña ne, kakachu'u ntáa ña é kaexnúu í'xi ña, tsi dokó sa káku i'xá ña. ³ Kidáā né, kī ká xtuku uun nuu i e dukún kán. Íni u é ntitsí uun kiti ña vá'a, teku kué'e tí, é ūve u'xe dīkī tí ni ū'xi ntíkī tí. Kuān o ntántidó le'e san xé un xé un dīkī

ti. ⁴ Dú'me xtí dita núu ti uun ta'vi í é kuvi úni ta'ví xntiví san ne, nákö'xó nuu ti nte ñuxiví a. Kidáa ne, íntítsí kiti ña vá'á san nuu ñadí'í, ña dokó sa káku i'xá i. Ntítsí nteē ti i é kā'xi tí i te káku. ⁵ I'xa é nakáku ña ne, i'xa tii é kadā kú'vé un ntíí ntíí ñuu, é kuni'i nta'a tātun i e kúvi káa. Ntá tsi Xuva kō ne, nakí'i ña i'xá san é kūtuví ni ña nú tēu ña. ⁶ Ñadí'í san ne, ínu ña, kue'en ñá ñuu itsi mí xtúvi tū'vé Xuva kō mí kutuví ñá, mí kuēnta víi ña ña uun míl úv'í sientu uni díko ntuví.

⁷ Kidáa ne, kúvi du'xēn e dukún kán. Ánje ña odo nūu, ñá nani Mígee, dívi ña ni un ntí'í ánje ña ne, náā ñá ni kiti ña vá'á san. Kiti ña vá'á sán ni un ntí'í ánje tī ne, un vá'a tsi náa ti ni ñá, ⁸ ntá tsi ña ni kuvi víi ti. Nǎ ni nī'i mí kuntōo ká ti nī ánje tī e dukún kán. ⁹ Dukuān ne, nákö'xó ña kiti ña vá'á san, kiti itúvi nte ntúvi dí'na, kiti é naní diablu, tó'ō e ña vá'á san. Divi tī é Satanaa náni ti di, kiti kaeni nta'ví ña'a dá kaníi ñuxiví san. Nákö'xó ña ti ni un ntí'í ánje ti úun tsi nte ñuxiví a.

¹⁰ Tékú ko tsí un ntii tsi káka'an tátsín san nte e dukún kán: E xée ntúvi é nakáku Xuva ko ko vē. E xée ña e dóo ntii iní ña é kadā kú'vé ña.

Cristu, ña táxnūu ña ne, kodo núu ña é un ntí'í vē. Tsi é nakó'xo nteē ñá kiti katsi'i kuétsi ta'an ko nta'a Xuva ko ntē ntúvi ntē níñu.

¹¹ Kūvi idé ta'an ko sán nī e ña vá'á san kuenta iña níñi é etí A Le'ntú san, ni kuēnta iña tú'ūn é nuu é ntaā i e ntáka'an ñá,

tsi ña ni de víni ña ntuví iña ña, kuān te na kuví ña.

¹² Kuntōo díni ntó ve, e dukún kan, ni un ntí'í ña ntántoo ikán. Ntá tsi ña ntu ntá'ví ide nto, ña ntántoo ñuxiví san nī nú ntute ñu'u kán,

tsí e ntíi tó'ō e ña vá'á san mí ntoo nto ve.

Un vá'a tsi kakudiin, tsí ini tsí ña na'á ka kutuvi, ka'an tátsín san.

¹³ Dā ini kiti ña vá'á san tsí nakó'xo ña ti ñuxiví a ne, íntíkin tí ñadí'í, ña nakáku i'xa tíi san. ¹⁴ Ntá tsi ñadí'í san ne, ní'i ña uvi ntí'xin tādun ka'nú san é ntāva ña, kí'in ña ñuu itsí kán, mí dóo ikā mí tuví kiti ña vá'á san. Ikán ne,

ní'i ñā é kā'xi ñá uni kuia nte dáva. ¹⁵ Kiti ña vá'á sán ne, táva ti ntute xu'u ti é vata kaa ntute ka'nu kaa vata koo é kí'in ní'i ntuté san ñadí'í san. ¹⁶ Ntá tsi xntíi ñu'ú san ñadí'í san, e nántika ñu'u sán ne, ikan kúntíi ntute ka'nu san e táva kiti ña vá'á san xu'u ti. ¹⁷ Dukuān né, kūdiin kué'en kiti ña vá'á sán ni ñadí'í san. Ntaka ti ikán ne, dá kué'en ti é víi tí du'xen ni i'xá ñá, ña nguī san, ña ntáde ntaa é káka'an Xúva kō, ña ntántikin Jésuu.

13

Úvi kiti dóo donchu'ví ntáa

¹ Ntítsí u nú ñuti díni ntute ñu'u san, iní u kéne ntita úun kiti e dóo donchu'ví kaa mé'ñu ntute ñu'u kán, kiti uve u'xe díki í ni ū'xi ntíki i. Kántídó le'e é un é un ntíki tí. Uve na'a díki tí e dóo kiní ó kaka'an kuēnta iña Xuva ko. ² Kiti dóo donchu'ví kaa, kiti é iní u sán ne, vata kaa ñaña tekú kaa ti. Ntá tsi dí'in tī ne, vata ntáa dí'in oso ntáa ne, xu'u ti ne, vata kaa xu'u ñaña kaa. Kiti ña vá'á sán ne, xé'e ti ntii tī é ntēé kimi tī. Xé'e ti tēu ti mí tuví tí é víi tí tsiñu ka'nu. ³ Kiti dóo donchu'ví kaa sán ne, vata tē ní'i kuí'í kue'en úun díki tí, ntá tsi é ntuvá'a. Un ntíí ntíí ña'a, ña ntántoo ñuxiví san ne, ntántikin ñá ti, tsí koo da kúdu'va ña é ntuvá'a díki tí. ⁴ Ntánuu iní ña'a san kiti ña vá'á san, tsí xe'é tí ntii tí kiti dóo donchu'ví kaa san vata koo é kuvi kada kú'vé tí. Ntánuu iní ña'a san kiti dóo donchu'ví kaa san ne, ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu é vata kaa kiti dóo donchu'ví kaa san? ¿Xoó ntu kuví víi í é náá ni tī? —ka'an ña.

⁵ Ní'i tí itsi e dóo ka'nu víi tí, e dóo kiní koo ka'an tí iña Xuva ko. Ní'i tī é kadā kú'vé tí uvi díko uvi xoó ne, ⁶ kuan ó dé tí. Dóo kini ka'an tí iña Xuva ko ni e dukún kán mí tuví ña, nī ña ntántoo ni ña ikán. ⁷ Ní'i tī é víi tí du'xen nī ña ntántikin Xúva kō né, kūvi idé tí ni ñá. Ní'i tī é kadā kú'vé tí iña un ntíí ntíí ña'a, ni ūn ntíí ntíí tātá ña'a, ni ūn ntíí ntíí ñu'ú, ni ūn ntíí ntíí ña'a, ña ntáka'an dá nēé ka tú'ūn. ⁸ Un ntíí ntíí ña'a, ña ntántoo ñuxiví san ne, ínūu iní ña kiti dóo donchu'ví kaa san, ña é ña ni uve na'a dívi i tutú A Le'ntu é xí'í un tsi nte da íñi ntú'u ñuxiví san, tutú

mí uve na'a xoo e ní'i i ntuvi íña i ntii dañu ntúvi.

⁹ Te ínín é kīnin ne, kinin. ¹⁰ Tē xoó ni'i i é kunuu kutū né, kunuu kutu ntí'xe. Tē xoó ni'i i é kūví nuu káa ne, káa kuví nuu ña. Dukuān né, xo'ō e ntáduku ntée o Xuva kō ne, ka'nu vii ó nima kó ne, kunūu ini ko ñá di.

¹¹ Kidáā né, ínín xtuku u úun kiti e dóo donchu'ví kaa. Kiti sá'á ne, ñu'u san kakéne ti. Uve uvi ntíki ti é vata kaa a le'ntú kaa ti, ntá tsi kaka'an tí vata ó kaka'an kiti ña vá'ā san. ¹² Ní'i ti ítsi é kadā kú'vē tí naa i kiti kuví ūun san dá ntoo dadí ti. Kade ti é un ntíí ntíí ña'a, ña ntántoo dá kaníí ñuxiví san, kunuu iní ñá kiti kuví ūun san. ¹³ Dōo ini ti nté koo vii ti é kōo dá ntákudū'va ña'a san. Un tsi nte kúvi nakín ti ñu'u é ka'xi nte e dukún kan níi dukuān ntaíto díto ña'a san ñuxiví a. ¹⁴ Kuenta íña i sá'á é ní'i ti e kúvi idé ti dá kade ti tsiñu kiti kui ūun sán ne, kaeni nta'ví ti ña'a, ña ntántoo ñuxiví sa. Kaka'an tí ni ñá'a san é na ntāvá'a naa ñá santu kiti kuví ūun, kiti idó nuu káa díki i, ntá tsi ntuvá'a ti ne, kantíto dukuan tí.

¹⁵ Ní'i tí é kúvi kué'e ti ntuvi íña santu e ntúvá'a naa kiti kuví ūun sán ne, íde ti é kúvi ka'an sántu sán di. Kaka'an tí tsí da xōo ka ña'a, ña é ña kanúu iní i santu, kiti kuví ūun sán ne, na kuví ña. ¹⁶ Taxnúu ti é na kūvé na'a seú san nta'a kua'a ña ne, o xteén ña, un ntíí ntíí ña'a san, te kuetsi te na'nu ña, te kuika ñá, te nta'ví ñá, te ío tó'o ña ne, o íña mii ña ntáde tsiñu ña. ¹⁷ Nté uun xoxo kuví díko i, nté ña kuví kuiin í, té ña te ntée na'a seú san kúñu í. Seú san ne, dívi kiti é kuví ūun sán, o numéru dívi tí.

¹⁸ Sá'á ne, ntio é koto ntuu o. Xoo é ki'in iní í ne, na naka'vi ña numéru kiti kuví ūun san. Numéru sán ne, kaduku ntée uun dívi ña'a, ña ntoo ñuxiví sa. Te nakua'a o numéru dívi ñá ne, íñu sientu uni díko íñu.

14

Nchu'un e íta ña'a, ña uun sientu uvi díko kimi míil ña'a

¹ Kidáā né, ínín u ntitsi A Le'ntú san tí'i í xuku Siuún, ni ūun sientu uvi díko kimi míil ña'a, ña é ntée na'a xteen i dívi A Le'ntú san ni dívi Uva í. Dadí tsi ntáñi ntíí ntíí ña. ² Kidáā né, tékú ko é vè'xi nte e dukún kan vatá ó kakañu'u ntúte ka'nu, vatá

ó kuví dá kakē'xén nuu da dóo ntii kakatsin, vatá ó kuví da dóo titín ña'a ntánakueku ña kiñú'ū. ³ Íta ña uun nchu'ún xee nú tēu Xúva ko, ní ngimi kiti ntantíto sán ni ñatā sán di. Nté uun ña'a ña ni kuví kutú've ña nchu'ún xee san, tsí da mii tsi ñá'a, ña é uun sientu uvi díko kimi míil ña'a, ña é nakáku, ña ñu'u ta'an ñuxiví a, kuví íta ña. ⁴ Ña sá'á ne, ña ni íde ña kuetsí ni ñadí'i, tsi ntúntoo ña. Ntántikin ñá A Le'ntú san da mí'i ka mí kī'in ña. Nakáku ña mé'ñu ña ntoo ñuxiví sa é kuví ūun nuu i doméni íña Xuva ko ní A Le'ntú san. ⁵ Nté uun dovete ña ni ká'an ña, é nté ña tuvi kuetsi ña nūu Xuva ko.

Ánjē, ña uni ñá'a, ña ni'i tú'ún

⁶ Kidáā né, ínín xtuku u uun ká ánjē, ña kaiko mē'ñu e dukún kán ne, e ní'i ñá tú'ún e dóo va'á ntii dañu ntúvi é ká'an ntodo ñá ní ña ntoo ñuxiví sa, ña dá mí'i ká ñuu, é da nēé ka tu'ún, da nēé ka tatá ña. ⁷ Un ntii tsí kéne ña, kaka'an ña:

—Kuiko ñu'u nto Xuva kō ne, kada ka'nu nto ña. Tsí e xée ura i é kadā kú'vē ñá kuenta íña ña'á san. Kunuu iní ntó ña di, tsí dívi ñá de vá'a ña e dukún kan ni ñuxiví sa, ni ntute ñu'u kán, ni ūn ntíí ntíí ntute kuíi é kākene ñu'u sán di —ka'an ña.

⁸ Kidáā ne, xée ánjē, ña é kuví ūvī san, kaka'an ña:

—¡E kó'xō nuu, e kó'xō nuu ñuú ka'nu Babilonia, é íde kí'vi un ntíí ntíí ñuú san ni vīnu i é kīni kaa! —ka'an ánjē san.

⁹ Kídaā ne, xée tūku ánjē, ña é kuví ūvī san ne, un ntii tsí kéne ña, kaka'an ña:

—Tē xoó ña'a kanuu iní ña kiti san ni sántu tí ne, kaxé'e ña xteén ña o nta'a ña é kuntéé na'a káa tí ne, ¹⁰ kudiin kué'en Xúva ko ni ñá. Ná ntuntá'ví ini ña ñá nté un sín. Kué'e ña ñá é ntō'o ña é kōko ña ñu'u du'xe san nuu ánje ni nūu A Le'ntú san. ¹¹ Ú'mé é kākene mi ntánto'o ña ne, kuan tsí koo kené ntii dañu ntúvi. Ña'a, ña é kánuu iní i kiti san ni sántu tí, ña é ntée káa tí xteen í ne, ñá ní'i ña é kú'un kadin ñá nté ntúvi nté níñu —ka'an ña.

¹² Dukuān né, ña'a, ña ntáduku ntée Xuva kō san, ña ntáde ntaa é káka'an ña, ña ntákuinti'xe i Jesuu ne, kantio e dóo ka'xi vii ñá nima ña.

¹³ Kidáā né, tēkú ko é kākā'an tatsín san nī ko nte e dukún kán:

—Xntēén na'an sá'ā: “Nté kui vá'a ña'a, ña xi'i e kuínti'xe ña Xuva kō.” Kuan koo xntēen —ka'an.

—Vá'ā ó —ka'an Espíritū Sántū san—, tsí kuntoo da'na ña; ña káda tsíñu ká ña, tsí ki'in ní'i ña nuu i é vā'á ó dé ña ñuxiví a —ka'an ña.

Ntuvia é nakuitā ñá ña'a san ñuxiví san

¹⁴ Kidáā né, íní u uun viko kui'xin. Nú víkó san tinti'i uun é vata kaa ñatí kaa. Ntekú le'e e kúvi kaá kuaan díki ñá ne, ní'i nta'a ña ūun káa dakua e dóo ntikō. ¹⁵ É tuku ánjē kí ña ini ukún san ne, un ntii tsi kākā'an ñá nī ña tuví nú víkó san:

—¡Kadan tsíñun ní'in káa dakuá o ve! tsí e xée ntūvi é nakuidon, tsi dóo itsi kiti kii ñuxiví san —ka'an ña.

¹⁶ Kidáā ne, ña é tuví nú víkó san ne, nátāntēe ña káa dakuá ña ne, eni ntu'u ña nákuído ña kiti itsí san.

¹⁷ Kidáā né, kīi tuku ánjē ini ukun é tuví e dukún kán, ní'i ña káa dakua e dóo vá'a ntikō. ¹⁸ Kīi xtuku ánjē nú nāá san. Ánje, ña sá'á ne, nteé nta'a ña ñu'u. Un ntii tsi kākā'an ñá nī ánjē, ña é ní'i káa dakua e dóo ntikō san:

—¡Natāntēen káa dakuá o! Nakuidon xo'o tinti'ō san, tsi dóo itsí ti —ka'an ña.

¹⁹ Ánjē sán ne, nátāntēe ña káa dakuá ña ñu'u a ne, kātsin ña xo'o tinti'ó san. Tsū'un ña ti iní tun ntōó Xuva kō é kádin ñá ti. Sá'a káni tú'un é nanto'o Xuva ko kō. ²⁰ Kiti tinti'ó san ne, íxkádín ña ti nte díñi ñuú san ne, nté kaa te ññi dóo kíi tun ntōó san. È'nu un tsi da nté xēe nú xo'o xu'u idú san ne, vata kaa ntute ka'nu kaa e xee tá'an nte uni sientu kilumétru é ká'nu.

15

Ú'xē ánjē, ña é ní'i u'xe núu i é ntō'o ña'a

¹ Íní u e dukún kán uun ká tuku nuu i e dóo ka'nu kue'én ne, un tsi kúdu'va iní ko dá íní u. Íní u u'xe ánjē, ña é ní'i u'xe núu i e dóo nto'o ña'a san. Ña kóo ká nuu i é nto'o ña'a san te íta ntí'xin nuu i sá'ā, tsí ikán xee tá'an mí ntí'i é kúdiin Xúva kō.

² Íní u uun ntute ñu'u é vata ito xūxu é káxi'í ní'ni é kadāka ñú'u. Ntāñi ña'a nú ntute san, ña e kúvi idé ní kiti san ní sántu tí, ní káa ti ní numéru diví tí dí. Odo ñá kiñú'ū é xe'é Xuva ko ñá. ³ Íta ña nchu'ún vatā o íta Muisee, ña dé tsíñu iña Xuva kó ne, vatā ó nchu'ún A Le'ntú san dí. Sá'ā ntaíta ña: Dóo ka'nu ne, dóo vá'ā ó un ntí'i nuu i é kade nto.

Da ntákudu'va ntí nuu i é kade nto, Xuvā ntí, ña e dóo ío ntii í é víi da nēe ka.

Itsi nto ne, itsi ntaa, itsi é nuu é ntaā i. Divi ntō Rei da mí'í ká ñuu.

⁴ ¿Vá ío ntú xoo é ña ká'ví i nto, Xuvā ntí?

¿O ío ntú xoo é ña ká'an i e dóo ka'nu nto?

Tsí da mii xntō é vā'á nti'xe nto. Xée ñá'a da mí'í ká ñuu é káda ka'nu ña nto.

Tsi díto e dóo vá'ā ó kade kú'vē nto, kuan ó íta ña.

⁵ Kidáā né, íní u é kántii ini ukún Xuva kō e dukún kán mí dóo xii, mí ñu'u vá'a lei ña. ⁶ Ntīi u'xe ánjē san má ūkún kán, ña ní'i u'xe núu i é ntō'o ña'a san. Ñu'u ña doo ntii e dóo va'a, é un tsi kai'xi kai'xi sa. Katínuu doo e kúvi kaá kuaan xkántika ña. ⁷ Kidáā ne, uun kiti é kúvi kīmi kiti ntantíto sán ne, xé'e ña ūun e'xin e kúvi kaá kuaan dá un dá un ánjē, ña é ū'xé san.

Ñu'u tsitu e'xin san núu i é ntō'o ña'a é vē'xí nta'a Xuva kō, ña kantíto ntii dañu ntūvi. ⁸ Ñu'u tsitu ini ukún san u'me é vē'xí nta'a Xuva kō, ña e dóo ka'nu, ña e dóo ntii iní i. Nté uun xoxo kúvi kí'vi i má ūkún kán da nté ntí'i é ū'xe núu i e dóo nto'o ña'a san é ní'i ánjē, ña é ū'xé san.

16

E'xin é ñu'u é ntō'o ña'a san nta'a Xúva kō

¹ Kidáā né, tēkú ko tsi dóo ntii kākā'an tátsín san nte ini ukún kán, kaka'an ní ánjē, ña u'xe ñá'a san:

—Kue'én ntó, kúkate nto nuu i e dóo nto'o ña ñuxiví san é ñu'u ū'xe é'xin san ñuxiví kán —ka'an tátsín san.

² Kué'én ánjē, ña é kúvi ūun sán ne, eté ña é ñu'u e'xin ña ñuxiví kán. Un ntíi ntíi ña'a, ña é nteé na'a káa kiti san kúñu i ní ña ntánuu iní i santu tí ne,

kēne tintu'xe e dóo kini ntáa kúñu ña ne, un vá'a vá'a tsi exnúu.

³ Ánjē, ña é kui ūví san ne, ēté ña é ñū'u e'xin ña nú ntute ñu'u kán ne, ntute sán ne, ntūvi niñi váta ito niñi ña xi'i itō. Xí'í ntíí ntíí kiti ñu'u nto'o iní ntute ñu'u kán.

⁴ Ánjē, ña é kui ūnī san ne, ēté ña é ñū'u e'xin ña nú ntute ka'nu kan nī mí kaē'nu ntute sán ne, ntuvi niñi dī.

⁵ Kidáā né, tēkú ko tsi ánjē, ña ntee nta'a i ntute sán ne, kaka'an ña:

Dōo vá'a ó kade kú'vē ntó, Xuvā nti.

Dōo va'á kue'en nto,
nto'o é tuví nto vevíí ne,
tuvíí nto kidaā dī.

⁶ Tsi dīvi ña ēti ña niñi ña'a,
ña ntáduku ntée nto,
ni ñā'a, ña é kā'an ntódo tú'un ntō.

Vevíí ne, nakō'o nto ña niñi,
tsí mii ña ntúku ña é kuān koo vií nto
ni ña,
ka'an ánjē san.

⁷ Tēkú xtuku kó uun tatsin é vē'xi nú nāa kan, é kaka'an:

—Kuan koo, Xuvā ntí, ña e dóo ntii iní i, tsi dóo vá'a ó kadē kú'vē nto é nuu é ntaā i —ka'an.

⁸ Ánjē, ña é kui kímí san ne, ēté ña é ñū'u e'xin ña nú ngántíí san ne, ní'í itsi é kā'mi ntúve i ña'a san. ⁹ Un vá'a tsi í'xi ñá'a san é xe'é ka'ni kuē'en ngántíí san. Ntá tsi ña ni nátivi iní ña, ntē ña ni ká'an ña te dóo ka'nu Xuva kō. Ká'an kīni ña iña Xuva ko, tsí dīvi ña é táxnūu ña é ntō'o ña.

¹⁰ Ánjē, ña é kui ū'ún san ne, ēté ña é ñū'u e'xin ña nú tēú kiti dóo donchu'ví kaa san ne, kūnee mí kadē kú'vē ti. Ña'a sán ne, un tsi náka'xí ta'an ña nú'u ña e dóo ntánto'o ña. ¹¹ Ntá tsi dā díí díí ka ntáka'an kīni ña iña Xuva ko, ña tuví e dukún kán, tsi dóo ntánto'o ña e ntáte'u ña tintu'xé san. Ntē ña ni nátivi iní ña nuu i e ntáde ña.

¹² Ánjē, ña é kui iñú san ne, ēté ña é ñū'u e'xin ña nú ntute e dóo ka'nu san é nani Eūfraté ne, itsi nūu ntute san vata koo é kūvi kuita ntí'xin rei, ña ntáde kú'vē ñuú é ntoo mí kaínu ngántíí san.

¹³ Kidáā né, iní u tsi kí uni espíritū é kīni ntáa san xu'u kiti ña vá'a sán ni xū'u kiti dóo donchu'ví kaa san, ni xū'u ña kaka'an é tū'ún Xuva ko kaka'an ña, ntá tsi ña ntáa. Vata ntáa

tsá'vā ntáa espíritū é kīni ntáa e kíi xu'u ña. ¹⁴ Vé'xi ntá'a tó'ō e ña vá'a sán ne, kade nuu i é kōo da ntákudu'va ña'a san. Kí'ín mí ntoo un ntíí ntíí rei ñuxiví san vata koo é nakūvé ta'an ña é vií ña du'xen ni Xuva kō, ña é kuví vií é un ntí'í. Dōó ka'nu kuví ntuvi tsikan.

¹⁵ “Koto nto tsí da nēe iní xntó ki'xi ú vata koo ki'xi uun ña du'u. Nté kui vá'a ña'a, ña é ña te ntákidi, ña é iō tu'vé doo i vata koo é ña kuká'an nuu ña é kīnī ña'a san é kuntíí ña”, kuan ō ka'an Xúva kō.

¹⁶ Ne, nataká nuu rei san ñuú é nani Armageduun é tū'un hébreu.

¹⁷ Ánjē, ña é kui ū'xé san ne, ēté ña é ñū'u e'xin ña mé'ñū tatsín san ne, nte nú tēu ka'nu é tuví iní ukun e dukún kán ne, un ntii tsi kaka'an úun tatsin é kaka'an:

—Jé kūvi ve! —ka'an.

¹⁸ Kidáā ne, iñi ntú'ū xi'í nuu ne, kátsín dī. Dōo káñu'ú ne, un ntii tsí taán ñuxiví a. Nté uun ito vata táan vata ō kúvi sá'a nte ntúvi é ntoo ña'a ñuxiví a. ¹⁹ Nuú ka'nu sán ne, ntáka. Uni tá'vī kúvi. Un ntíí ntíí ñuú dá kaníí ñuxiví sa ne, nūu dí ne, naka'an Xuva ko ñuú ká'nu é nani Babilonía ne, díí ka kue'e xe'é ña é ntō'o ña; un vá'a tsi kúdiin ña ni ñuú tsikan. ²⁰ Ntoko ñu'u un ntíí ntíí ñuú é ōdo ntita mé'ñū ntute ñu'u kán né, kūnaá un ntíí ntíí xuku. ²¹ Un tsi nte e dukún kan vē'xi kán davi xuú é ña te da va ntáa, é vií te ūvi díko kílū é un é un, é kō'xó ntōdó ata ña'á san. Ne, dōó ka'an kīni ña'a san iña Xuva ko kuenta iña dávi xuú san, tsi dóo donchu'ví o kúvi e ntó'o ña'a san.

17

É nto'o ñad'í kini kaa

¹ Kidáā ne, uun ánjē, ña é ū'xe ña'a, ña ní'í ū'xe é'xin sán ne, xée ña mí tuví u ne, kaka'an ña nī ko:

—Ní'ín, nañē'e ú o nté koo nto'o ñad'í kini kaa san, ña tuví mé'ñū ntūte na'nu san. ² Un ntí'í rei ñuxiví san idé ña ni ña é kīni kaa. Ná te nté kaa dé kí'vī ña vīnu ña —ka'an ña.

³ Kidáā né, nuu ta'án u xénī kó, kue'en ní'í ña ko ñuú itsí kán. Ikán né, iní u uun ñad'í, ña ntekú kiti kuē'e, kiti dóo donchu'ví kaa. Uve u'xe díki ti. Ú'xi ntíki ti dí ne, kaníí kúñu ti ūve é

kāka'an kīni iña Xuva ko. ⁴ Ñadĩ'í san ne, nuu ña doo kué'e tekuní, é kaito nteé di. Nu nenu ña xo'o kiti ni tsintí ni dī'i e kúvi kaá kuaan, e kúvi xuu e dóo kai'xi ni kiti kuí'xin e dóo nuu á'vi i sán di. Ni'í nta'a ña e'xin e kúvi kaá kuaan é ñu'u tsitu nuū í e dóo kini ntáa é kade ña ni da nēé ka ñatīi, nuu i e dóo dentu. ⁵ Xteen ña ne, nteé na'a úun dī'vi e dóo vi'xín ō, é kāni tú'un: “Babilonia ká'nu, é dī'vi dī'í ñadĩ'í kini ntáa ni ūn ntīí ntīí nuu i é dentu é iō ñuxiví san”, nteé xteen ña. ⁶ Kidáā né, kūtuní ko tsí ñadĩ'í tsikán ne, kí'vi ña e xí'í ña niñi ñá'a, ña ka'an ntódo tú'un Xuva kō, ña é ká'an tú'un Jēsuu.

Kóo dā kúdu'va ko dá ini ú ña. ⁷ Ntá tsi kaka'an ánjē san ní ko:

—¿Nté kui koo da káku'va ntu o? Vi'a ve ne, ka'án u ni ō nuu i e dóo vi'xín ō iña ñadĩ'í sa'á ni kiti ntekú ña san, kiti dóo donchu'ví kaa é uve u'xe dī'ki tí ni ū'xi ntī'ki tí. ⁸ Kiti dóo donchu'ví kaa, kiti ínin sán ne, ítví tí kidaā, ntá tsi xoó ka tí vevii. Ntá tsi nene dīto xtúku tí xu'u totsín san dī'na dá kī'in tí é nakūnaá kue'en tí kúñu tí ntii dañu ntūvi. Ña ntoo ñuxiví san, ña é ña túvi dī'vi í nteé na'a ini tutu mí ūve na'a dī'vi ña'a, ña é ni'í i ntuvi iña i un tsi nte dá de kú'vé Xuva ko ñuxiví san ne, kóo da kudū'va ña te ini ña kiti san, tsí itúvi tí kidaā ne, xoó ka tí vevii, ntá tsi ntii dītō xtúku tí.

⁹ I'a é ntio é ki'in ini ō sá'a vē: É ū'xe dī'ki tí ne, kani tú'un ū'xe xúku mí tuví ntī'í ñadĩ'í san. ¹⁰ Kani tú'un é ū'xé reí di. Rei, ña é ū'ún san ne, é ngāva ña. Uun ña ne, vevii kadē kú'vē ña. Ña uun ká san ne, vata kí'xi ña. Ntá tsi te vē'xí ña ne, ñá kukuí ña kutuvi ña. ¹¹ Kiti san, kiti itúvi kidaā ne, xoó ka tí vevii ne, dī'vi tí vii tí rei é kui ūná san ne, kaduku ntée tí é ū'xé reí san di. Rkontúví ne, kí'in tí é nākunaá kue'en tí kúñu tí ntii dañu ntūvi.

¹² Ntī'ki é ū'xi é inin sán ne, dī'vi é kani tú'un ū'xí rei, é vāta kuíñi ntu'u kada kú'vē ña. Vií dadīi ña rei ni kiti san, ntá tsi uun da'na tsi. ¹³ Un tsi ntáda ña xu'u ña é kué'é ña ntii ña ni tsīñu ña kiti dóo donchu'ví kaa san é kadā kú'vē tí naa ña. ¹⁴ Vií ña du'xen ni A Le'ntú san, ntá tsi ña kuvi vii ña ni í, tsí dī'vi é kúvi vii. Tsí A Le'ntú san ne, dī'vi é Tó'o ūn ntīí ntīí tó'o ñuxiví sa, dī'vi é Rei, ña é dií ka ka'nu é da nēé

ka tuku rei. Ña ntántikīn i, ña é kana, ña é nakaxnúu ne, ñá natīvi iní ña é kuntikīn ñá A Le'ntú san —ka'an ánjē san.

¹⁵ Kaka'an xtúku ánjē san ní ko:

—Ntute ka'nu é inin, mí tuví ntī'í ñadĩ'í kini kaa sán ne, dī'vi é kāni tú'un e dóo titín ña'a, ña vé'xi dā mí'í ká ñuú é da nēé ka tu'un ntáka'an ña. ¹⁶ Ntī'ki é ū'xi é inin é ūve kiti sán ne, kinchu'vi ñadĩ'í kini kaa san. Xtuví mii ña é kōo da kantīi ña. Ka'xi kúñu ña ne, ka'mi ña di. ¹⁷ Tsí Xuva kō ne, xé'e ña ítsi reí san é vii ñá nēé é ntio ña. Xé'e ña é un tsi ntáda ña xu'u ña é kué'é ña é kadā kú'vé kiti san náa ña da nté ku é kūntaa ntī'í é kaka'an Xúva kō. ¹⁸ Ñadĩ'í, ña é inin sán ne, dī'vi ñuú ka'nu é kadē kú'vé iña un ntīí ntīí rei ñuxiví san —ka'an ánjē san.

18

Dā ko'xó nuu ñuú Babilonia

¹ Dā ita ntī'xin kúvi sá'a né, iní u tuku ánjē, ña vé'xi e dukún kán, ña e dóo ntii iní i. Xí'í nuu kanī ñuxiví san, tsí dóo kai'xi ntúve ña. ² Un ntii tsí kéne ña, kaka'an ña:

—¡E kó'xo ñuú Babilonia, ñuu e dóo ka'nu san! É kúvi vi'í é ña vá'a vē, mí ñu'u vá'a un ntīí ntīí espíritū é kīni ntáa, ni tākā mí ñu'u vá'a un ntīí ntīí láa ku'u, kiti dóo dentū. ³ Tsí un ntīí ntīí ñuú san ne, de kí'vi ña ni vīnu i é kaēni dī'ki ña da xóo ka ñatīi. Rei, ña e ntádē kú'vé ñuxiví san ne, ēni dī'ki ña ñadĩ'í san di, nī ña ntádiko nu á'vi ñuxiví san ne, kukuika ña, tsi dóo ñi ña da nēé ka e ntío ña —ka'an ánjē san.

⁴ Kidáā né, tēkú xtuku kó uun tatsin é vē'xí e dukún kán, kaka'an:

—Ntīi nto ñuú sa'á, ña'a ko, vata koo é ña dúku ntée nto é vii nto é kīni kaa e ntáde ña, vata koo é ña ní'í nto é nto'o nto ni ña di. ⁵ Tsi kuétsi ña ne, é kūxee kuitīn un tsi nté e dukún kán. Tsí Xuva kō né, naka'an ña nuū í é kīni kaa iña ña. ⁶ Nakué'e nto un ntī'í vata tsi ō tá'xi ña nto, Ntá'vi nto ūvi íto vatā o dé ña ni ntō. Úvi íto nadaká nuu nto vata koo é na kuntii iní i é kō'o ña, vata ō nadaká ña e xí'í ña'a san. ⁷ Kué'e ntō é na ntō'o ña ve; na kūnta'xa iní ña vata tsí o dé ka'nu ña, vatā o itúvi ña nī dokuika iña ñá di. Tsí kaka'an mí ña: “Xu'ú ne, dóo ka'nu ña'a u é

reiná u. Nǎ te ñadĩ'í kií u; ñá te ñadĩ'í ntá'ví u; nté un sín ña te neé nto'o ko", ka'an ña. ⁸ Dukuán ne, uun ntúvi tsi xee ntíí ntíí é ntó'o ña. Xéé doxi'í, nī dontĩnī, dōkó di, nī é koko ña mé'ñū ñu'ú san di. Tsi dóo ka'nu Xuva kō, ña kade kú've —ka'an tátsín san.

⁹ Rei ñuxiví san, ña éni dikí ñadĩ'í san ne, ña é intóo dadĩ ni ña nī e dóo va'á iña ñá ne, kueku nteé ña ña, tsi dóo u'vi kuvi ña ña te íni ña u'me é kākene mí kai'xi ñadĩ'í san. ¹⁰ Kuntāñi ika tsi ña, e ntaú'vī ña é ntó'o ña e dóo kanto'o ñadĩ'í san. Ká'an ña:

—¡Ña nta'vī idēn ntun, ñuú Babilonia, ñuu e dóo ka'nu kue'en! É uun da'na nchūvii dú'va tsi xee e dóo nto'o o —ka'an ña.

¹¹ Ña ntádiko nu á'ví ñuxiví san ne, kueku nteé ña i. Kuntōo nta'xa ña, tsí ña xoxó ka ña'a, ña é kuīn iña ña ve. ¹² E diko ña né: káa kuaan, káa kuī'xín, ni xūu e dóo nuu á'vi i, ni kiti kuī'xín, ni dōo ntíí, ni dōo kaíto nteé, ni dōo séda, ni dōo kue'é tekuníñi, ni ūn ntíí ntíí nuu utun e dóo vá'a ñe'e, vata kaa chetun, ni da neé ka nuu i e kúvi nú'u elēfanté, ni ūtun e dóo nuu á'vi i, nī kaá kuaan vitá, nī kaá nteé, ni nuū í e kúvi xuu kuī'xín, ¹³ ni kānelá, nī cho'o e dóo vá'a ñe'e, ni kūtú, ni ū'xén cho'ó, nī cho'o vídin, ni vīnú, ni āseté, ni kiti trigú ni ūtsi tí, ni kiti kaidó, ni lē'ntú, ni ídú, ni kāreta é ntáñu'u tí, ni ñā'a, ña dóo ntáde tsiñu di. Un tsi nte ntúvi iña ña'á san díko ña. ¹⁴ Ká'an ña ni ñuú Babiloniá san:

—Ña tívī ká kiti vidin e dóo ntio nima ó ne, un ntí'í dokuika iña o ni un ntí'í e dóo va'á, e dóo kai'xi iña ó ne, é kūnaá kue'en ve. Nǎ naní'i kue'én ka ó ve —ka'an ña.

¹⁵ Ña ntádiko nuu i tsíkān, ña é nī'í dokuika kuénta iña í ne, kuntāñi ika ña e dóo u'vī ña é kanto'o ñuú Babiloniá san. Kuntōo nta'xa ña ne, kueku nteé ña ñuu é vata kaa ña dī'í kaa, ¹⁶ ká'an ña:

—¡Ña nta'vī ide ñuú e dóo ka'nu san! ¡Ña nta'vī ide ñadĩ'í, ña inúu doo ntíí ni dōo kaíto ntee, ni dōo kue'é tekuníñi, ni xō'o kiti e kúvi kaá kuaán, ni xūu e dóo nuu á'vi i, ni kiti kuī'xín di! ¹⁷ ¡Uun da'na nchuvii tsí kúnaa un ntí'í e dóo nuu á'vi i san! —koo ka'an ña ntádiko san.

Un ntíí ntíí tó'o tun ntóo san nī ña ñu'u iní i kan, nī ña ntántikin tó'o í sán, ni ūn ntíí ntíí ña ntáde tsiñu nú ntute ñu'u kán ne, kúntāñi ika ña. ¹⁸ Dā íni ña u'me é kai'xi ñuú san ne, ntáka'an ña:

—¿Va mí'i ntū tuví ka xtuku ñuu é vata kaa sá'ā e dóo ka'nu? —ka'an ña.

¹⁹ Dá'vi mii ña dīki ñá xentē'u é ntōo ña dontĩnī ne, ntaéku ña. Dōo u'vi kúvi ñá ne, un tsi ntákachu'u ntáa ña, ntáka'an ña:

—¡Ña nta'vín idēn, ñuú ka'nu! Dokuika é ío iña ó ne, kukuika ūn ntíí ntíí ña'a, ñá ío tun ntōo i é kaika nú ntute ñu'u kán. Ntá tsi uun da'na nchuvii dú'va tsi nántatsin —ka'an ña.

²⁰ Ntá tsi kuntōo dínī ntó, ña ntōo e dukún kán, ña ntáduku ntée Xuva ko, nī pustru ñá, nī ña ntáka'an ntódo tú'un ñā, tsí dā xe'é Xuva kō e dóo nto'o ñuú Babiloniá ne, é ntūnáa kuenta iña i vata o dé ña ni ntō.

²¹ Kídāā ne, uun ánjē, ña e dóo ntíi iní í ne, kī'i ña uun xuu ka'nu, vata kaa xodo mólinu é kādin núu o ūtsi trigu káa ne, nakuítá nuu ña mé'ñū ntute ñu'u kán, kaka'an ña:

—Kuan koo nakuítá nuu ú o, ñuú Babilonia e dóo ka'nun. Nté uun ito ká ña kiní ka ña'a sán o. ²² Nté uun ito ña dító ka é kuēku kiñú'u san itsí o, nté choō, nté trunpetá ka. Nǎ nī'í ka xoó kada tsiñu i da neé ka nuu i é kāde ña. Nā dító kañu'ú ka xodo mólinu san te tadín útsi trigú san. ²³ Nté uun ito ká ña xí'i nuu ká ñu'ú san nuu o. Ntē ña tekú ka o e dóo vañi ña ntátanta'a san. Nā'a o, ña ntádiko nu á'ví kán ne, kuān te dóo na'nu ña'a ña dá kanñi ñuxiví san kídāā né, divīn ne, dé tatān da éni nta'vín un ntíí ntíí ñuú san —ka'an ánjē san.

²⁴ Divi ñuú Babiloniá sa éti niñi ña'a, ña ka'an ntódo tú'un Xuva ko, nī ña ntáduku ntée Xuva ko, ni ūn ntíí ntíí ña'a, ña é nakunáa ntuvi iña i ñuxiví a.

19

¹ Dā kúvi ita ntí'xín sá'ā né, tēkú ko tatsin é ña te nté kaa ña'a vañi ña ntáka'an ñá e dukún kán:

¡Dōo va'á Xuva kō!

¡Dōo ka'nu Xuva kō!

Divi ña é nakáku ña kō.

Dōo kaxi'í nuu ka'nu ña.

Divi ñā e dóo ntii inī ñā.

² Tsi dóo vá'ā ó kadē kú've ñā ne, dōo nuu é ntaā i é kākā'an ñā. Tsi xntéku ku've ñā iña ñadí'i kini kaa sán ne, kaka'an ñā tsí da miī é kántio e dóo nto'o ñā, tsí nañé'e ñā nuu i é kīni kaa dá kanii ñūxiví san, vata tsí o dé ñā. Ntanáa Xuva ko ni ñā vē, e é'ní ñā ñā'a, ñā edé tsiñu iña Xuva ko, ka'an ñā'a san. ³ Kidáā ne, ntáka'an xtúku ñā:

—jDōo va'á Xuva kō! jDōó ka'nu Xuva kō! Ú'mē é ka'xi ñadí'i kini kaa sán ne, dá kaxee kaxee ntii dañu ntūvi —ka'an xtúku tatsín san.

⁴ Ñatā, ñā é oko kīmi ñā'a san nī ngimi kiti ntantíto sán ne, nákcunchiti ntāa ñā ñú'u kán, nanú'u ñā iní ñā Xuva kō, ñā tuví nú tēu ka'nú san, ntáka'an ñā:

—jKuan koo na kōo! jDōó ka'nu Xuva kō! —ka'an ñā.

⁵ Kidáā né, tēkú ko uun tatsin é vē'xí nte nú tēu ka'nú san, é kākā'an: jKá'an ntō tsi dóo ka'nu Xuva kō, un ntíi ntíi ntó, ñā ntáde tsiñu iña ñā, un ntíi ntíi nto e ntaíko ñu'u nto ñā, kuān té na'nu ñā'a nto, o ñā na'nu ñā'a nto!, ka'an.

Viko dá tanta'a A Le'ntú san

⁶ Kidáā né, tēkú ko uun tatsin é vata tē ñā te un siin ñā'a ntáka'an ñā. Dító vatā ó kuví dá kae'nu ntute ka'nu, vatā ó kuví dá un ntii tsi kākatsin, e ntáka'an ñā:

jDōo va'á Xuva kō!
jDōó ka'nu Xuva kō!
E éni ntu'u Xuva ko, ñā dóo ntii inī í, kade kú've ñā ve.

⁷ Nā dīnī koo nakuntōo o. Na kada ka'nu o ñā, tsí e xée ura i é kōo viko e tánta'a A Le'ntú san ne, é iō tu've ñadí'i ñā ve.

⁸ Ní'i ñā é kunūu ñā doo ntii e dóo va'á, e dóo ntuntoo, e dóo ka'xi.

Tsí doo ntíi san ne, vata kaa nuu i e dóo vá'ā ó de ñā'a, ñā ntákuinti'xe i Xuva kō, ka'an ñā.

⁹ Kidáā ne, kaka'an ánjē sán nī ko: —Xntēén na'an sá'a: “Nté kui vá'a ñā'a, ñā e kána ñā é kíká'xi ñā viko e tánta'a A Le'ntú san” —ka'an ñā.

Ne, kaka'an xtúku ñā nī ko:

—Sá'ā é tū'un é nuu é ntaā i é kaka'an Xúva kō —ka'an ñā.

¹⁰ Kidáā ne, nákcunchiti ntāa u nú dī'in ánjē sán vata koo é káda ka'nu ú ñā, ntá tsi kaka'an ñā nī ko:

—jÑá ku kuān xkoón den! Mii tsi Xuva kō é kada ka'nu o ñā. Tsí xo'ō né, dadíi tsi ntáde tsiñu o iña Xuva kō, nī un ntíi ntíi ta'an o, ñā é nī'i tú'un Jēsúu —ka'an ñā.

Tsí tú'un Jēsúu ne, diví é xe'é Xuva kō é ká'an ntódo ñā'a, ñā ntáka'an náa ñā.

Ñā nteku idú ku'xin

¹¹ Kidáā né, iní u e nákaan e dukún kán né, iní u uun idú ku'xin. Ñā'a, ñā ntekú ti ne, dú'va nani ñā: Ñā Kade Ntaa, Ñā Kaka'an é Nuú é Ntaā í nani ñā. Dá kadē kú've ñā ne, nuu é ntaā í kade ñā; dá kade ñā du'xēn di. ¹² Ntúxnūú ñā ne, kaxi'í nuu vatā ó kai'xi ñú'u. Dóo titín le'e odo díki ñā. Ntéé ñā uun diví é ntē xoxo iní i né dīvi, é miī tsi ñā iní ñā. ¹³ Nuú ñā doo é kúkií nto'o niñi. Diví ñā ne, Tū'ún Xuva ko nani ñā. ¹⁴ Áta ñā ntántikín sntadun, ñā vé'xi e dukún kán. Ñu'u ñā doo ntíi e dóo va'á, doo ku'xín kue'én ne, ntántodō ñā idú ku'xín di.

¹⁵ Xu'u ñā kú káa é ntíko ntuví o nuu i, é ntúku kui'í núu ñā un ntíi ntíi ñuú ñūxiví a. Kāa kúvi tatun é kadā kú've núu ñā. Vatā ó kaedín nuu ñā dī'in ñā tīnti'ó san ne, kuān koo víi ñā é nī'i ñā'a san e dóo nto'o ñā, e dóo kudíin Xuva kō, ñā dóo ntii iní í san ni ñā.

¹⁶ Ntéé diví ñā ata dóo ñā ni dā'ntá ñā, é kākā'an: “Rei, ñā odo nūú, nī Tó'o, ñā odo nūu”, ka'an.

¹⁷ Kidáā né, iní u uun ánjē, ñā ntitsí ntódo ata ngántií san. Un ntii tsí kána ñā un ntíi ntíi láa, kiti ntaíko e dukún kán, kaka'an ñā:

—Ní'í nto, nataká nuu nto, tsí ñā te un siin kúñu ta'xi Xuva kō é ká'xi nto. ¹⁸ Ka'xí nto kúñu rei san nī tó'o sntadun ni ñā dóo diin, nī kúñu idú nī ñā ntántodō ti. Ka'xí nto kúñu un ntíi ntíi ñā'a, kuān te ñā ntoo vá'a, kuān te ñā ntáde tsiñu, te kuetsi te na'nu ñā —ka'an ánjē san.

¹⁹ Kídaā né, iní u kiti e dóo donchu'ví kaa san, nī rei iña ñā ntoo ñūxiví san, nī sntadun ñā. Nataká nuu ñā é víi

ñá du'xen nī ña nteku idú kuí'xín san, nī sntadun ña. ²⁰ Ntá tsi tñn ña kiti sán nī ña kaka'an dóvete é kuenta iña Xuva ko kaká'an ña, ña idé nuu i e dóo na'nu kuenta iña kiti dóo donchu'ví kaa san, é kūdii éni nta'ví ña ña'a, ña é nteé na'a káa kiti san, nī ña ntánuu iní i santu ti. Ña tsíkán ni kiti dóo donchu'ví kaa sán ne, kantíto tsi ña, nakuíta nuu ña ña ni tñ mé'ñu ñu'u du'xé san é ña te kantá'va kue'en tsi. ²¹ Ña nguii sán ne, xí'i nūu ña káa e kíi xu'u ña nteku idú san ne, un ntíi ntíi láa san é'xi nta'á ti kúñū ña xi'í san.

20

Uun míil kuía

¹ Kidáá né, iní u kii uun ánjē e dukún kán, ni'i nta'a ña ntakáá xi'í tótsín san ni kadena ká'nu. ² Tñn ña kiti ña vá'ā san, kiti ata san é diablu tí ni Satanaá ne, kī'ní va'ā ñá ti kadená san, é uun míil kuía kunu'ni ti. ³ Nākuitá nuu ña ti iní totsín san ne, nakadī ñá xu'u i. Dávī nuu ña xu'u totsín san vata koo é ña kani nta'ví ka tí ña'a san ñuxiví san da nté ntí'i é uun míil kuía san. Te ita ntí'xin é uun míil kuía san ne, nantuté ña ti uun da'na.

⁴ Kidáá né, iní u nú teu na'nu, mí ntoo ña'a, ña é nī'i i é kadā kú've. Iní u nima ñá'a dí, ña e é'nte tu'un ña'a san díki i e ntántikin ñá Jesuú ne, nī é ntáka'an ntódo ña tú'un Xuva kō di. Ña sá'a ne, ñá ni inúu ini ña kiti san, nté santu ti; ntē ña ni xé'e ña é kuntēe káa tñ xteen ña, nté ntā'a ña. Iní u tsi ntóto ña ne, nāni'i xtúku ña ntuvi iña ñá ne, kada kú've ñá nī Cristu uun míil kuía. ⁵ Ntá tsi ña nguii sán, ña xi'í ne, ña ntóto ña dā nté kuíta ntí'xin é uun míil kuía. Da sá'ā é kuvi ūun ito ntoto ña. ⁶ Nté kui vá'a ñá'a, ña é ntáduku ntée i é ntóto é kuvi ūun ito doxi'í san, tsi ntáduku ntée ña Xuva kō! É kuvi ūví doxi'í san ne, ña kúvi víi ka ni ñá, tsi víi ña dutu Xúva ko nī Cristu. Dadíi tsi kadā kú've ñá ni ñá é uun míil kuía.

Dā ko'xó ntēe tó'ō e ña vá'ā san

⁷ Tē kúvi ita ntí'xin é uun míil kuía san ne, nantuté Xuva kō tó'ō e ña vá'ā san mí nuu kutū. ⁸ Tē ntíi ne, kani nta'ví ña'a ngimí o diñi ñuxiví san, un tsi nté Goo ni Mágoo, ña ntaínchu'vi Xúva ko, kána ña é natáká nuu ña é víi

ñá du'xēn; ntē ña kui ká'vi o ña é ña te da dii da díi ña, vata kaa kuvi tsókō.

⁹ Kuédadii tsi kūxée ña kani ñuxiví san ne, edí nuu ña mi ntántoo ña'a, ña ntáduku ntée Xuva ko, ni ñuú e dóo kakuinima Xúva kō. Ntá tsi kuíta nuu Xuva ko ñu'u é vē'xí nte e dukún kán ne, uun ito tsi í'xi un ntíi ntíi ña'a san.

¹⁰ Tō'o é ña vá'ā san e éni nta'ví ña'a sán ne, nákuítá nuu Xuva ko i mé'ñú i mí kai'xi ñu'u dū'xé san, mí tuví kiti dóo donchu'ví kaa san ne, nī ña é káka'an dóvete é iña Xuva ko kaká'an ña. Ikán né, dōó nto'o ña, ntuni ñá, ntē ntúvi ntē níñu é ntii dañu ntūvi.

Tē xntéku kú've Xuva kō nú tēu kuí'xín san

¹¹ Kidáá né, iní u uun nú tēu ka'nu é kuí'xín, ni ūun ña'a, ña tuví ntí'i ikán. Ñuxiví san nī e dukún kán né, ntoko ñu'u míi dá ini tuví ña. ¹² Kidáá né, iní u un ntíi ntíi ña xi'í san, te kuetsi te na'nu ña, ntáñi ñá nú tēu san. Ne, nākaán Xuva ko tūtú san ni tūku tutu mí ūve na'a dívi ña'a, ña é nī'i i ntuvi iña i. Xntékú kú've Xuva ko iña ña xi'í san vatā o dé ña, vatā ó uve na'a ini tutú san. ¹³ Ntute ñu'ū sán ne, nakué'e un ntíi ntíi ña'a, ña é teni iní i kán. Doxi'í san nī mí kadē kú've doxi'í san ne, nakué'e ña'a, ña ñu'u vá'a ikán di. Xntékú kú've Xuva ko iña ña, un ntíi ntíi ñá, vata tsí o dé ña. ¹⁴ Kidáá né, nakuitá ñá doxi'í san, nī mí ntántoo ña xi'í san mé'ñu i mí kai'xi ñu'ú san. Ñú'ū sán ne, dívi é ká'an o é doxi'i é kuvi ūvi. ¹⁵ Ña'a, ña é ña tuvi dívi i uve na'a ini tutu mí uve na'a xoo é nī'i i ntuví va'á iña í ne, nakuítá nuu ña i mé'ñu ñu'ú san.

21

E dukún xēe ni ñuxiví xēe

¹ Kidáá né, iní u uun e dukún xēe ni ūun ñuxiví xēe. Tsí e dukún kan ni ñuxiví sa é tuví kídaa ne, ntoko ñu'u míi. Nté ntute ñu'ū ña tuví ka. ² Xu'u é Juaán u ne, iní u ñuu é káduku ntée Xuva kō, é Jerusaleen Xēe nanī. Nte e dukún kan vē'xi, nte mí tuví Xuva kō. É iō tu've vata kaa uun ñadī'i é tñtetu ña e tánta'a ña ni xñ ña. ³ Tékú ko uun tatsin é dukún kán e dóo ntíi káka'an:

—Koto nto ve, tsí Xuva ko tūví ña ni ñá'a san ve. Kuntoo ña ni ñá ne, kuvi ña ña ñuú ña. Xuva kō né, míi

ña kutuvī ñá ni ñā, é viī ñá Xuva ñā. ⁴ Xuva kō ne, nakué'e ña un ntíí ntíí ntute nuú ña'a sán ne, ña kóō ká doxi'i; ntē ña kunta'xa iní ka ña; ntē ña kuekú ka ña; ntē ña kaxnúu ka ña. Tsi é ita ntí'xin un ntí'í e kúvi di'na —ka'an tátsín san.

⁵ Kidáā ne, ña tuví nú tēu ka'nú san ne, kaka'an ña:

—Koton, tsí kade vá'a xeé u un ntí'í nuú i —ka'an ña.

Kaka'an xtúku ña:

—Xntēén na'an sá'ā, tsi tú'ún é nuu é ntaā í é kaka'án u ni ō —ka'an ña.

⁶ Kidáā ne, kaka'an ñá nī ko:

—É kúvi ve. Xu'u é di'na ú ne, xu'u é nantí'í ú di. Vata kaa letra Á ni lētra Z kaa u. Te xōo kaitsi í ntute ne, kué'e ú doméni é kō'o ña mí kākii ntute é tā'xi ntuvi iña ña. ⁷ Xoó ña'a é kúvi vií ña ne, ní'i ñā é un ntí'í nuú i sá'a ntā'a kó ne, kúvi ú Xuva ñā né, ña ñā ne, kúvi ña i'xá ko di. ⁸ Ntá tsi ña'a, ña e dóo ixó i, ña é ña ntákuinti'xe i, ña e dóo kini ntáa nima í, ña e ntaéni dikí ta'an i, ña e ntáde tatān, ña ntánuu iní i santu, nī ña veté ne, kuan ō ña é nī'i ña é kōko ña mí kai'xi ñú'u dū'xé san. Sá'ā é kui úví doxi'í ña —ka'an ña.

Jerusaleen Xee

⁹ Kidáā ne, xée ūun ánjē, ña é ū'xe ñá'a san, ña é nī'i i é ū'xe é'xin é ñú'u u'xe nuu i é nanto'o Xuva kō ña'a sán ne, kaka'an ñá nī ko:

—Nī'in, dá nanē'e ú o ña da vé tanta'a, ñadí'í A Le'ntú san —ka'an ña.

¹⁰ Espíritū Sántū sán ne, kue'en ní'i ñā kó uun xuku ka'nu, xuku e dóo dūkun. Náñē'e ñá ko ñuu é káduku ntée Xuva kō, ñuu é nani Jerusaleen Xee, ña é vē'xí nte e dukún kán, mí tuví Xuva kō. ¹¹ Ñúú sá'á ne, kaxi'í nuu ni ntuve Xuva kō ne, ñú'u i ne, kai'xi vātā ó kai'xi xuu é nanī jaspe e dóo nuu á'vi i, e dóo kaxi'í ni'ni e nté kaa te xūxu kúvi. ¹² Kaníí dīñi ñúú san ne, ntitsi ntó'o e dóo ka'nu, e dóo dukún ne, ñu'u uxuví xi'i i. É un é un xi'í san ne, ntáñī ntee kui kui uun ánjē. É un é un xi'í san ne, uve ña é uxuví tātá ña Israeé san. ¹³ Uní únī xi'í san ntántii é un é un ntíko dīñi i. ¹⁴ Uxúvi xūu na'nu xi'i ntíí etí nto'ó san ne, uve na'a é un é un xúú san uun ña'í pustru Á Le'ntú san.

¹⁵ Ánjē, ña kaka'an ní ko ne, ní'i nta'a ña uun ntoo e kúvi kaá kuaan é kī'i kú've núu ñá ñúú san ni xi'i i, ni nto'ó í di. ¹⁶ Dadíí tsi kú've ntí'í ngimí o dīñi i. Ánjē sán ne, kī'i kú've ñá ñúú san ni nto'ó í ne, uvi míil ūví sientu kilométru. É káni, e dukún, nī e ní'i ne, dadíí ntíí ntíí tsi kú've i. ¹⁷ Kidáā né, kī'i kú've ña ntó'ó sán di ne, úni dīko kīmi métru kīi. Kī'i kú've ánjē san é vatā xkoó kī'i kú've ña'a san.

¹⁸ Ntō'ó i ne, xuu é nanī jaspe kúvi ne, ñúú san ne, da mii kuē'en tsi kaá kuaan kúvi da kaníí, vata kaa xuxu e dóo kaxi'í ni'ni. ¹⁹ Xúú é xi'í ntíí etí ntō'ó san ne, ntukutu āta i un ntíí ntíí xuu e dóo va'á, xuu e dóo nuu á'vi i. Etí ntō'o é kúvi ūun sán ne, xuu é xí'í kúvi é nanī jaspe úve. É kúvi ūví san ne, xuu kúvi tēkú e dukún kán, é nani sáfiru, úve. É kúvi ūní san ne, xúu tēku xáá é xí'í raxa, é nani āgata, úve. É kúvi kīmi san ne, xuu kúvi kuē'en é vata ito ite itō, é nani esmēralda. ²⁰ É kúvi ū'ún san ne, xúu tēku xáa kuē'e é xí'í raxa, é nani ōnice. É kúvi iñú san ne, xuu kué'e é nani crunālina. É kúvi ū'xé san ne, xúu kuān é nani crisólito. É kúvi ūná san ne, xuu kúvi tēku ntute ñú'u san, é nani bērilu. É kúvi ñn san ne, xúu kuān e dóo kai'xi é nani tōpaciu. É kúvi ū'xí san ne, xuu kúvi tēku másana kúvi, é nani crisōprasa. É kúvi ū'xi ñn sán ne, xuu kúvi é nani jācintu. É kúvi ūxuví san ne, xuu ntéé é nani amātista. ²¹ Xí'í é ūxuví san ne, uxúvi kiti kuí'xin, kiti nani prela, kúvi. Uun tsi kiti kuvá'a é un é un xi'í san. Itsi mé'ñū ñúú san ne, da mii kuē'en tsi kaá kuaan kúvi ne, kaxi'í ni'ni vatā ó kaxi'í ni'ni xuxu.

²² Nté uun xúkūn ña ni iní u ñúú san, tsí mii Xuva kō, ña e dóo ka'nu sán, nī A Le'ntú san ne, ña ña kúvi ña xúkūn ñúú san. ²³ Ñúú san ne, ñá kantio i e xi'í nuu ngántií, ntē ña ntio i ntuve xōo di, tsi mí tsi ntuve Xuva kō e xi'í nuu. A Le'ntú san ne, ña kúvi ñu'u e xi'í nuu iña ñúú san. ²⁴ Kaka ña'a, ña da mí'í ká ñuu, mí kaxi'í nuu san. Rei iña ñúxivi san ne, xée ña ñúú san, kuni'í ña e dóo va'á iña ña. ²⁵ Xí'í ñúú san ne, ñá kantadí ntuvi ā, tsí ikán ne, ñá

kakuāá ka. ²⁶ Ikān ne, nakué'e ña'a, ña da mí'í ká ñuu, e dóo va'á iña ñá, nuu i e dóo nakuiko ñu'u ñā. ²⁷ Ntá tsi nté uun nuu i é kīni kaa ña kuvi kí'vi ñuú san. Nté uun ña'a, ña é kāde é kīni kaa, nté uun ña vete ña kuvi kí'vi ña ñuú san. Da mii tsi ñā'a, ña é ūve na'a dīvi ī iní tutú A Le'ntú san, tutu mí ūve na'a xoo é nī'i i ntuví va'á iña i ntii dañu ntúvi.

22

¹ Kidáā ne, náñe'e ánjē sán ko ntute é kainu é tā'xi ntuvi iña ko, ntute é kākii nú tēu ka'nu mí tuví Xuva ko ni A Le'ntú san. Dōó kuíi ntute san. Kaxi'í ni'ni vatā o kaxi'í ni'ni xuxu. ² Kainu ntute san mé'ñu ĩtsi ka'nu ñuú san. Ntuví o diñi i ntāñi útun e tá'xi ntuvi iña ko. Uxuvi ĩto kakii kiti i é uun kuia. Ta'án xoo ta'án xoo kakii kiti i. Xúku ī ne, kaidiá'vi é kūvi cho'o é ntuvá'a ña'a, ña ntoo ñuxiví a. ³ Ña kóo ká da nēé ka nuu i é kā'an Xúva ko tē ña vá'a. Kutuví nú tēu ka'nu Xúva ko ni A Le'ntú san ñuú san ne, ña ntáde tsiñu iña ñá ne, kunuu ini ñá ña. ⁴ Kiní ña nuu Xuva kó ne, kuntéé dīvi Xuva kō xteén ña di. ⁵ Ikān ne, ñá kuāá ka, ntē ña kantío ká ña ñu'u, nté ngántii, tsi mii Xuva ko naxi'í nuu ña ña. Kidáā né, kuntoo ña ni Xuva ko, kadā kú'v'e ñá ntii dañu ntúvi.

E kakuetsin ntuvi é nainu Jesúcristu

⁶ Kidáā ne, kaka'an xtúku ánjē san ní ko:

—Kuvi kuinti'xe o tú'un sa'á, tsi tú'un é nuu é ntaā i. Xuva kō, ña é kaxé'e tú'un é kā'an ña ntáka'an ntódo kuenta iña ñá ne, e táxnū ña ánje ñā é nañe'e ñá ña'a, ña ntáde tsiñu iña ñá, nēe é vē'xí kuvi —ka'an ánjē san.

⁷ Kidáā né, mii Jēsuu kaká'an ña:

—¡Koto nto! ¡E dóko sá nainú u! ¡Nté kui vá'a ña'a, ña e ntáde kuenta é ūve na'a ini tutú sá'a! —ka'an Jēsuu.

⁸ Xu'u é Juaán u ne, tēkú ko ne, iní u nuu mií ko un ntí'i sá'a. Dā kúvī téku kó, nī dá iní u ne, náknchiti ntāa ú nuu ña nañe'e kó nuu i sá'a, é kunūu iní ko ña. ⁹ Ntá tsi kaka'an ñá nī ko:

—¡Ñá ku kuān xkóon dēn! Xu'ú ne, kúdií kade tsiñu ú iña Xuva kó, vatā ó kade tsiñun di, ni ēni ó, ña ntáka'an ntódo tú'un Xuva ko, nī ña ntáde ntaa

é ūve na'a tutú sá'a. Mii tsi Xuva kō é kunūu ini ko ña —ka'an ña.

¹⁰ Kaka'an xtúku ña nī ko:

—Ñá ku xnuun xū'un tú'un é kuíta ntí'xin é ūve na'a tutú sá'a, tsi kakuetsin ntuvi é kūntaa. ¹¹ Nii dukuān ne, ña é kāde nuu i é ña vá'a ne, na vīi mii ña. Ña é kāde é kīni kaa né, na vīi mii ñá di. Ntá tsi ña'a, ña é kāde nuu i é vā'á ne, na vīi ka ña ne, ña'a, ña é kāde é ntio Xuva ko ne, ñá ku xtuví mii ña é kāde ña —ka'an ña.

¹² Kaka'an Jēsuu:

—Koto nto, tsi ña ná'ā ka dá nainu xtúku u. Tē nainú u ne, kué'e ú doméni un ntí' ntí' ña'a kuenta iña í vata tsī o dé ña. ¹³ Xu'u é dī'na ú ne, xu'u é ntii u átá í di, vata kaa letra A ni lētrá Z. Xu'u éni ntū'u ú ne, xu'ú nantí'i ú di —ka'an ña.

¹⁴ Nté kui vá'a ña'a, ña é kānakate doo i, tsi duku ntēe ña é tēn ña kiti utun é tā'xi ntuvi iña ko, vata koo é kūvi kí'vi ña xi'i ñuú san. ¹⁵ Ntá tsi ña kīni ntāa sán ne, kí'i kan kū'un ñá ne, kí'i kan kū'un ntí' ntí' ñá vata kaa ña tatán, nī ña kaeni dīk'í ñadí'í, nī ña kae'ní ña'a, nī ña kanuu iní i santú, nī ūn ntí' ntí' ña é ntio i doveté, nī ña kaeni nta'ví ta'an i di.

¹⁶ Kaka'an Jēsuu:

—Xu'u é Jesuú u ne, taxnūu u ánjē ko é kā'an ntódo ña nī é ū'xe xúkūn sán nuu i sá'a. Xu'ú ne, tatá Davii vé'xi ú ne, i'xá ika ñā kó di. Xu'ú ne, vata kaa kīmi é kaxi'í nuu te vé'xi túvi kaa u —ka'an ña.

¹⁷ Espiritū Sántū sán ni ñadí'í A Le'ntú san ne, ntáka'an:

—¡Ní'í nto! —ka'an ña.

Da xōó ka ña'a, ña é kātekú i ne, na kā'an ñá di:

—¡Ní'í nto! —koo ka'an ña.

Da xōó ka xoo é kaitsi í ntute, ni da xōó ka xoo é ncho ko'o i ne, na kī'xi, dá kō'o doméni ntute é tā'xi ntuvi iña ko ntii dañu ntúvi.

¹⁸ Un ntí' ntí' ña'a, ña kateku i tú'un nēe é vē'xí kuvi é ūve na'a ini tutú sá'a ne, ntē vevíi tsi ká'ān ú ni ña nuū i sá'a: Tē xōó xntēkú ka i é ūve na'a í'a ne, xntēkú ka Xuva kō é nto'o i vatā ó uve na'a ini tutú sá'a é ntō'o i. ¹⁹ Tē xōó naki'í ká i tú'un é ūve na'a ini tutú sá'a nté koo kuvi ne, Xuva kō ne, naki'í ña vata kaa é káduku ntēe ña kiti utun é tā'xi ntuvi iña kó ne, ñá kí'vi ña

ñuú Xuva ko, vatā ó kaka'an ini tutú sã'a.

²⁰ Ña kaka'an ntódo tú'ūn sa'á ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntaā í, tsí ña na'á ka dá nainú u —ka'an ña.

Kuan koo na kōo. ;Ki'xi nto, Tó'o ko Jēsuu!

²¹ Na nāxnuu viko Tó'o ko Jesūcristu ntó, un ntíí ntíí nto. Kuan tsi koo na kōo.